

ដីកា

ភាសាចាស់

វិទ្យាបិដក

វិទ្យាសង្គ្រាម

។ នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

វិនយបិដកេ

វិនយសង្គហ-អដ្ឋកថា

កន្តារម្ពកថា

វត្ថុត្តយំ នមស្សិត្វា, សរណំ សត្តចានិធិនំ;
វិនយេ ចាជវត្ថាយ, យោគាវចរភិក្ខុនំ។

វិប្បកិណ្ឌាមនេកត្ថ, ចាឡិមុត្តវិនិច្ឆយំ;
សមាហរិត្វា ឯកត្ថ, ទស្សយិស្សមនាគុលំ។

តត្រាយំ មាតិកា -

“ធិវាសេយ្យា បរិក្ខារោ, ភេសជ្ជករណម្បិ ច;
បរិក្ខំ បដិសន្តារោ, វិញ្ញត្តិ កុលសង្គហោ។

“មច្ចមំសំ អនាមាសំ, អធិជ្ជានិកប្បនំ;
ចីវរេនិវាសោ, ភណ្ឌាស្ស បដិសាមនំ។

“កយវិក្កយសមាបត្តិ, រូបិយាធិបដិគ្គហោ;
ធានវិស្សាសគ្គាហេហិ, លាភស្ស បរិណាមនំ។

“បថីវី ភូតកាមោ ច, ធុរិធំ សហសេយ្យកំ;

វិហារេ សង្ឃិកេ សេយ្យំ, សន្តវិទ្យាន បក្កមោ។

“កាលិកានិបិ ចត្តារិ, កប្បិយា ចតុក្ខមិយោ;
ខាននីយានិបដិក្កាហោ, បដិក្ខេបបវារណា។

“បព្ពដ្ឋា និស្សយោ សីមា, ឧទោសថបវារណាំ;
វស្សបនាយិកា វត្តំ, ចតុបច្ចយភាជនំ។

“កជិនំ គរុកណ្ណានិ, ចោទនាទិវិនិច្ឆយោ;
គរុកាបត្តិវុដ្ឋានំ, កម្មាកម្មំ បកិណ្ណាក”ន្តិ។

១. ទិវាសេយ្យវិនិច្ឆយកថា

១. តត្ថ ទិវាសេយ្យាតិ ទិវានិបជ្ជនំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - “អនុជាធាមិ,
ភិក្ខុវេ, ទិវា បដិសល្លិយន្តេន ធ្វារំ សំវរិត្វា បដិសល្លិយិតុ”ន្តិ (ចារា. ៧៧)
វេចនតោ ទិវា និបជ្ជន្តេន ធ្វារំ សំវរិត្វា និបជ្ជិតព្ពំ។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ ចាឡិយំ
“អយំ នាម អាបត្តិ”តិ ន វុត្តា, វិវរិត្វា និបជ្ជនោសេន បន ឧប្បន្នេ វត្តស្មី ធ្វារំ
សំវរិត្វា និបជ្ជិតុំ អនុញ្ញាតត្តា អសំវរិត្វា និបជ្ជន្តស្ស អដ្ឋកថាយំ ទុក្ខដំ (ចារា.
អដ្ឋ. ១.៧៧) វុត្តំ។ ភគវតោ ហិ អធិប្បាយំ ញាត្វា ឧចារិត្តេរាធិហិ អដ្ឋកថា
បរិបតា។ “អត្ថាបត្តិ ទិវា អាបជ្ជតិ, នោ វត្តិ”ន្តិ (បរិ. ៣២៣) ឥមិនាបិ ចេតំ សិទ្ធិ។

២. កីទិសំ បន ធ្វារំ សំវរិតព្ពំ, កីទិសំ ន សំវរិតព្ពំ?

រុក្ខបទរវេឡបទរកិលញ្ញបណ្ណាធិនំ យេន កេនចិ កវាដំ កត្វា ហេដ្ឋា
ឧទុក្ខលេ ឧបរិ ឧត្តរចាសកេ ច បវេសេត្វា កតំ បរិវត្តកធ្វារមេវ សំវរិតព្ពំ។
អញ្ញំ គោរូចានំ វជេសុ វិយ រុក្ខសូចិកណ្ណាកធ្វារំ, កាមថកនកំ
ចក្កលកយុត្តធ្វារំ, ជលកេសុ វា កិដិកាសុ វា ទ្វេ តីណិ ចក្កលកានិ យោជេត្វា

កត់ សំសរណាកិដ្ឋកម្ម, អាបណេសុរិយ កត់ ឧត្តរជនកិដ្ឋកម្ម, ធូសុ
តិសុ ហ្វានេសុ វេជ្ជសលាកា គោប្បត្វា បណ្ណកុដិសុ កត់ សលាកហត្ថកម្ម,
ធុស្សសាលិកម្មន្តិ ឯវុបំ ធារំ ន សំរិទ្ធា បត្តហត្ថស្ស កវាជប្បណាមនេ
បន ឯកំ ធុស្សសាលិកម្មមេវ អនាបត្តិកំ, អវសេសានិ បណាមេន្តស្ស
អាបត្តិ។ ធិវា បដិសន្ធិយន្តស្ស បន បរិវត្តកម្មមេវ អាបត្តិកំ, សេសានិ
សំរិទ្ធា វា អសំរិទ្ធា វា និបដ្ឋន្តស្ស អាបត្តិ នត្ថិ, សំរិទ្ធា បន និបដ្ឋិតតំ, ឯតំ
វត្ថុ។

៣. បរិវត្តកម្ម កិត្តកេន សំរុតំ ហោតិ? សូចិយជិកាសុ ធិន្ទាសុ
សំរុតមេវ ហោតិ។ អបិច ខោ សូចិមត្តេបិ ធិន្ទ វដ្ឋតិ, យជិកាមត្តេបិ ធិន្ទ
វដ្ឋតិ, ធារពាហំ ដុសិទ្ធា វេបិមត្តេបិ វដ្ឋតិ, ល្បិសកំ អដុសិទ្ធា វដ្ឋតិ,
សព្វន្តិមេនវិធិនា យាវតា សីសំ នប្បវិសតិ, តាវតា អដុសិទ្ធា វដ្ឋតិ។ សច
ពហុនំ វេជ្ជញ្ញនដ្ឋានំ ហោតិ, ភិក្ខុំ វា សាមណេវ វា “ធារំ, អាវុសោ, ជគ្គាហី” តិ
វត្ថាបិ និបដ្ឋិតុំ វដ្ឋតិ។ អថ ភិក្ខុ ជីវកម្មំ វា អញ្ចំ វា កិញ្ចិ ករោន្តា និសិទ្ធា
ហោតិ, “ឯតេ ធារំ ជគ្គិស្សន្តិ” តិ អាភោគំ កត្វាបិ និបដ្ឋិតុំ វដ្ឋតិ។
កុរុន្តជ្ជកថាយំ បន “ឧចាសកម្មិ អាបុច្ឆិទ្ធា វា ‘ឯស ជគ្គិស្សន្តិ’ តិ អាភោគំ
កត្វា វា និបដ្ឋិតុំ វដ្ឋតិ, កេវលំ ភិក្ខុនី វា មាតុតាមំ វា អាបុច្ឆិតុំ ន វដ្ឋតិ” តិ វុត្ថំ,
តំ យុត្តំ។ ឯវំ សព្វត្ថេបិ យោ យោ ថេវវាទោ វា អដ្ឋកថាវាទោ វា បច្ឆា វុច្ឆតិ, សោ
សោវ បមាណន្តិ គហោតតំ។

៤. អថ ធារស្ស ឧទុក្ខលំ វា ឧត្តរចាសកោ វា ភិន្ទោ ហោតិ អដ្ឋបិទោ វា,
សំរិទ្ធា ន សក្កោតិ, នវកម្មត្ថំ វា បន ឥដ្ឋកបុញ្ញោ វា មត្តិកាធិនំ វា វាសិ
អន្តោធាវេ កតោ ហោតិ, អដ្ឋំ វា ពន្ធន្តិ, យថា សំរិទ្ធា ន សក្កោតិ។ ឯវុបេ
អន្តរាយេ សតិ អសំរិទ្ធាបិ និបដ្ឋិតុំ វដ្ឋតិ។ យទិ បន កវាជំ នត្ថិ,

លទ្ធកប្បមេវ។ ឧបរិ សយន្តេន និស្សេណី អាហារេត្វា និបដ្ឋិតតំ។ សេ
និស្សេណីមត្តកេ ជកនកំ ហោតិ, ជកេត្វាបិ និបដ្ឋិតតំ។ គព្ពេ និបដ្ឋន្តេន
គព្ពេនាមំ វា បមុខនាមំ វា យំ កិញ្ចិ សំវិទ្យា និបដ្ឋិតំ វុដ្ឋតិ។ សេ ឯកកុដ្តកេ
គេហោ ធ្វិសុ បស្សេសុ ទ្វារានិ កត្វា វុដ្ឋញ្ញន្តិ, ទ្វេបិ ទ្វារានិ ជគ្គិតញ្ញានិ,
តិភូមកេបិ ចាសានេ ទ្វារំ ជគ្គិតញ្ញមេវ។ សេ ភិក្ខុាចារា បដិក្កម្ម
លោហាចាសានសទិសំ ចាសានំ ពហូ ភិក្ខុ ទិវាវិហារត្ថំ បរិសន្តិ, សង្ឃត្ថេវេន
ទ្វារចាលស្ស “ទ្វារំ ជគ្គាហី”តិ វត្ថុ វា “ទ្វារជគ្គនំ នាម ឯតស្ស ភារោ”តិ
អាភោគំ កត្វា វា បរិសិទ្ធា និបដ្ឋិតតំ។ យាវ សង្ឃនវកេន ឯវមេវ កាតតំ។ ឬវេ
បរិសន្តានំ “ទ្វារជគ្គនំ នាម បច្ឆិមានំ ភារោ”តិ ឯវំ អាភោគំ កាតុម្បិ វុដ្ឋតិ។
អនាបត្តិ វា អាភោគំ អកត្វា វា អន្តោគព្ពេ វា អសំវុតទ្វារេ ពហិ វា និបដ្ឋន្តានំ
អាបត្តិ។ គព្ពេ វា ពហិ វា និបដ្ឋនកាលេបិ “ទ្វារជគ្គនំ នាម មហាទ្វារេ
ទ្វារចាលស្ស ភារោ”តិ អាភោគំ កត្វា និបដ្ឋិតំ វុដ្ឋតិយេវ។ ឯវំ
លោហាចាសានាទិសុ អាភាសតលេ និបដ្ឋន្តេនបិ ទ្វារំ សំវិទ្យតញ្ញមេវ។

អយម្ពោត្ត សង្ខេបោ - ឥទំ ទិវាបដិសល្លិយនំ យេន កេនចិ បរិក្ខិត្ត
សទ្វារេនេ ហ្មានេ កថិតំ, តស្មា អម្ពោកាសេ វា វុក្ខមូលេ វា មណ្ឌាបេ វា យត្ត
កត្តចិ សទ្វារេនេ និបដ្ឋន្តេន ទ្វារំ សំវិទ្យា និបដ្ឋិតតំ។ សេ មហាបរិវេណំ
ហោតិ មហាពោធិយដ្ឋណលោហាចាសានដ្ឋណសទិសំ ពហុនំ ឱសរណដ្ឋានំ,
យត្ត ទ្វារំ សំវុតម្បិ សំវុតដ្ឋានេ ន តិដ្ឋតិ, ទ្វារំ អលភន្តា ចាការំ អារុហិត្វាបិ
វិចរន្តិ, តត្ថ សំវរណកិច្ចំ នត្ថិ។ វត្ថី ទ្វារំ វិវិទ្យា និបន្នោ អរុណោ ឧត្តតេ វុដ្ឋាតិ,
អនាបត្តិ។ សេ បន បពុជ្ឈិត្វា បុន សុបតិ, អាបត្តិ។ យោ បន “អរុណោ ឧត្តតេ
វុដ្ឋហិស្សមី”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ទ្វារំ អសំវិទ្យា វត្ថី និបដ្ឋតិ, យថាបរិច្ឆេនមេវ
វុដ្ឋាតិ, តស្ស អាបត្តិយេវ។ មហាបច្ឆរិយំ បន “ឯវំ និបដ្ឋន្តោ
អនាទិវយទុក្កជាបិ ន មុច្ចតិ”តិ វុត្ថំ។

៥. យោ បន ពហុនេវ វត្ថុ ជត្តិត្វា អន្ធានំ វា គន្ធា ទិវា កិលន្តរោ មញ្ចេ
និសិន្នោ ចាទេ ភូមិតោ មោចេត្វា និបន្នេនិបន្នេនិ, តស្ស អនាបត្តិ។
សេច ឡិក្កន្តនិទ្ទោ អជានន្តោបិ ចាទេ មញ្ចកំ អាហេបេតិ, អាបត្តិយេវ។ និសីទិត្វា
អបស្សាយ សុបន្តស្ស អនាបត្តិ។ យោបិ ច “និទ្ទិវិនោទេស្សមី” តិ ចង្គមន្តោ
បតិត្វា សហសា វុជ្ជាតិ, តស្សបិ អនាបត្តិ។ យោ បន បតិត្វា តត្ថេវ សយតិ, ន
វុជ្ជាតិ, តស្ស អាបត្តិ។

កោ មុច្ចតិ, កោ ន មុច្ចតិ? មហាបច្ឆរិយំ តាវ “ឯកភង្គេន និបន្នកោ ឯវ
មុច្ចតិ។ ចាទេ បន ភូមិតោ មោចេត្វា និបន្នេនិ យក្ខកហិតកោបិ
វិសញ្ញិត្វតោបិ ន មុច្ចតិ” តិ វុត្ថំ។ កុរុន្តជ្ជកថាយំ បន “ពន្ធិត្វា និបន្នេនិ តោវ
មុច្ចតិ” តិ វុត្ថំ។ មហាអជ្ជកថាយំ បន “យោ ចង្គមន្តោ មុច្ចិត្វា បតិតោ តត្ថេវ
សុបតិ, តស្សបិ អវិសយតាយ អាបត្តិ ន ទិស្សតិ។ អាចរិយា បន ឯវ ន
កថយន្តិ, តស្មា អាបត្តិយេវាតិ មហាបទុមត្ថេវេន វុត្ថំ។ ទ្វេ បន ជនា អាបត្តិតោ
មុច្ចន្តិយេវ, យោ ច យក្ខកហិតកោ, យោ ច ពន្ធិត្វា និបន្នេនិ តោ” តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហោ

ទិវាសេយ្យវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២. បរិក្ខារវិនិច្ឆយកថា

៦. បរិក្ខារោតិ សមណបរិក្ខារោ។ តត្រាយំ
កប្បិយាកប្បិយបរិក្ខារវិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ១.៨៥) - កេចិ តាលបណ្ណាច្ចត្តំ
អន្តោ វា ពហិ វា បញ្ចវណ្ណេន សុត្តេន សិព្ពិត្វា វណ្ណមជ្ឈំ ករោន្តិ, តំ ន វុត្ថតិ។
ឯកវណ្ណេន បន នីលេន វា បីតកេន វា យេន កេនចិ សុត្តេន អន្តោ វា ពហិ វា

សិទ្ធិតុំ, ធនធានធម្មតាបាត់ សលាកបញ្ជាក់ វារីនធុតុំ វដ្តតិ, តញ្ច ខោ
បរិករណាតុំ វដ្តតិ, ន វណ្ណមជ្ជត្ថាយ។ ធនបណ្ណេសុ មករទន្តកំ វា អឡបន្តកំ
វា ធុតុំ ន វដ្តតិ។ ធនធាន គេហតម្កេសុ វិយ យជកោ វា វាឡបកំ វា ន
វដ្តតិ។ សចេបិ សព្វត្ថ អារគ្គេន លេខា ធិន្ទា ហោតិ, សាបិ ន វដ្តតិ។ យជកំ វា
វាឡបកំ វា ភិទ្ធិត្វា ជារេតតំ, លេខាបិ យំសិទ្ធិ វា អបនេតត្តា, សុត្តកេន វា
ធនោ វេបេតត្តោ។ ធនាពុន្ទេ បន អហិច្ឆត្តកសណ្ណានំ វដ្តតិ។ វាតប្បហារេន
អបលនត្ថំ ធនមណ្ឌលិកំ វដ្តកេហិ គាហោត្វា ធនោ ពន្ធន្តិ, តស្មី ពន្ធនដ្ឋានេ
វលយមិវ ឧក្កិវិត្វា លេខំ វេបេន្តិ, សា វដ្តតិ។

៧. បរិមណ្ឌនត្ថាយ នាសុត្តកេហិ សតបទិសទិសំ សិព្ពន្ធា
អាគន្ធកបដ្ឋំ វេបេន្តិ, អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ សូចិកម្មវិការំ ករោន្តិ, បដ្ឋមុខេ វា
បរិយន្តេ វា វេណី វា សម្ពលិកំ វា មុគ្គំ វា វេមាទិ សព្វំ ន វដ្តតិ,
បកតិសូចិកម្មមេវ វដ្តតិ។ គណ្ឌិកបដ្ឋកញ្ចា ចាសកបដ្ឋកញ្ចា អដ្ឋកោណាម្បិ
សោឡសកោណាម្បិ ករោន្តិ, តត្ថ អគ្គិយគយមុគ្គរាជិនិ ធស្សេន្តិ, កក្កដក្ខិនិ
ឧក្កិវិត្តិ, សព្វំ ន វដ្តតិ, ចតុកោណាមេវ វដ្តតិ, កោណាសុត្ថបិឡកា ច បរិវេ វត្ថេ
ធុរិញ្ញេយ្យរូបា វដ្តន្តិ។ កញ្ចិកបិដ្ឋខលិអអលកាទិសុ បរិវេ បក្ខិបិតុំ ន វដ្តតិ,
បរិវេកម្មកាលេ បន ហត្ថមលសូចិមលាទិនំ ជោវនត្ថំ កិលិដ្ឋកាលេ ច
ជោវនត្ថំ វដ្តតិ, គន្ធា វា លាខំ វា តេលំ វា វជនេ បក្ខិបិតុំ ន វដ្តតិ។

វជនេសុ ច ហលិទ្ធិ វេបេត្វា សព្វំ មូលវជនំ វដ្តតិ, មញ្ញិដ្ឋិត្វា តុដ្ឋហារញ្ច
វេបេត្វា សព្វំ ខន្ធវជនំ វដ្តតិ។ តុដ្ឋហារោ នាម ឯកោ សកណ្ណាករុក្ខោ, តស្ស
ហរិវាលវណ្ណំ ខន្ធវជនំ ហោតិ។ លោឡញ្ច កណ្ណាលញ្ច វេបេត្វា សព្វំ តចវជនំ
វដ្តតិ។ អលិបត្តញ្ច ធិលិបត្តញ្ច វេបេត្វា សព្វំ បត្តវជនំ វដ្តតិ។ គិហិបរិកុត្តកំ

បន អង្គបត្រន ឯកវារំ រដ្ឋតំ វដ្ដតំ ក៏សុកបុប្ផញ្ច កុសុមបុប្ផញ្ច ឋបេត្វា សត្តំ បុប្ផរជនំ វដ្ដតំ។ ជលរជនេ បន ន កិត្តិ ន វដ្ដតំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៤)។

៨. ចីវរំ រដ្ឋត្វា សង្ខេន វា មណីនា វា យេន កេនចិ ន យដ្ឋេតត្ថំ, ភូមិយំ ជាណុកានិ និហន្ទា ហត្ថេហិ គហេត្វា នោណិយម្បិ ន យំសិតត្ថំ។ នោណិយំ វា ជលកេ វា ឋបេត្វា អន្តេ គាហាបេត្វា ហត្ថេន បហរិតំ បន វដ្ដតំ, តម្បិ មុដ្ឋិនា ន កាតត្ថំ។ ចោរណាកត្តេវា បន នោណិយម្បិ ន ឋបេសុំ។ ឯកោ ចីវរំ គហេត្វា តិដ្ឋតិ, អបរោ ហត្ថេ កត្វា ហត្ថេន បហរិតិ។ ចីវរស្ស កណ្ណាសុត្តកំ ន វដ្ដតំ, រដ្ឋតកាលេ និដ្ឋិតត្ថំ។ យំ បន “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, កណ្ណាសុត្តក”ន្តិ (មហាវ. ៣៤៤) ឯវំ អនុញ្ញាតំ, តំ អនុវាតេ ចាសកំ កត្វា ពន្ធិតត្ថំ រជនកាលេ លក្កនត្ថាយ។ គណ្ណិកេបិ សោភាករណត្ថំ លេខា វា បីឡកា វា ន វដ្ដតំ, នាសេត្វា បរិភុញ្ញិតត្ថំ។

៩. បត្តេ វា ថាលកេ វា អារក្កេន លេខំ ករោន្តិ អន្តោ វា ពហិ វា, ន វដ្ដតំ។ បត្តំ ភមំ អាហេបេត្វា មជ្ឈិត្វា បច្ឆន្តិ “មណីវណ្ណំ ករិស្សមា”តិ, ន វដ្ដតំ, តេលវណ្ណោ បន វដ្ដតំ។ បត្តមណ្ឌាលេ ភិក្ខុកម្មំ ន វដ្ដតំ, មករទន្ធកំ បន វដ្ដតំ។

ធមករណធម្មកស្ស ឧបរិ វា ហេដ្ឋា វា ធមករណកុច្ឆិយំ វា លេខា ន វដ្ដតំ, ធម្មមុខវដ្ដិយំ បនស្ស លេខា វដ្ដតំ។

១០. កាយពន្ធនស្ស សោភនត្ថំ តហិ តហិ ទិគុណំ សុត្ថំ កោដ្ឋេន្តិ, កក្កជក្ខិទិ ឧដ្ឋាបេន្តិ, ន វដ្ដតំ, ឧកោសុ បន អន្តេសុ ទសាមុខស្ស ចីរភាវាយ ទិគុណំ កោដ្ឋេត្ថំ វដ្ដតំ។ ទសាមុខេ បន យជកំ វា មករមុខំ វា ទេឌ្ឍកសីសំ វា យំ កិត្តិវិការរូបំ កាតុំ ន វដ្ដតំ, តត្ថ តត្ថ អដ្ឋិទិ ទស្សេត្វា មាលាកម្មាទីនិ វា កត្វា កោដ្ឋិតកាយពន្ធនម្បិ ន វដ្ដតំ, ឧដុកមេវ បន មជ្ឈកណ្ណកំ វា

ខន្ទ្រីបត្តកំ វា មជ្ឈកបដ្ឋិកំ វា កត្វា កោដ្ឋេតុំ វដ្ឋតិ។ កាយពន្ធនស្ស ទសា
ឯកា វដ្ឋតិ, ទ្វេ តិណិ ចត្តារិបិ វដ្ឋតិ, តតោ បរំ ន វដ្ឋតិ។ វដ្ឋកកាយពន្ធនំ
ឯកមេវ វដ្ឋតិ, ចាមដ្ឋសណ្ឋានំ បន ឯកម្យំ ន វដ្ឋតិ, ទសា បន
ចាមដ្ឋសណ្ឋានាបិ វដ្ឋតិ, ពហុវដ្ឋកេ ឯកតោ កត្វា ឯកេន និវន្តំ វេវេត្វា កតំ
ពហុវដ្ឋកន្តំ ន វត្ថុពុំ, តំ វដ្ឋតិ។

កាយពន្ធនវិដេ អដ្ឋមដ្ឋលាទិកំ យំ កិញ្ចិវិការរូបំ ន វដ្ឋតិ,
បរិច្ឆេទលេខាមត្តំ វដ្ឋតិ។ វិធកស្ស ឧភោសុ អន្តេសុ ជីវករណត្ថាយ យជកំ
ករោន្តិ, អយម្យំ វដ្ឋតិ។

១១. អញ្ញនិយំ ឥត្ថិបុរិសចតុប្បទសកុណារូបំ វា
មាលាកម្មលតាកម្មមករទន្តកកោមុត្តកអឡបន្ធកាទិភេទំ វា វិការរូបំ ន
វដ្ឋតិ, យំសិទ្ធា វា ភិទ្ធិទ្ធា វា យថា វា ន បញ្ញាយតិ, តថា សុត្តកេន វេវេត្វា
វឡញ្ញោតញ្ញា។ ឧដុកមេវ បន ចតុរំសា វា អដ្ឋំសា វា សោឡសំសា វា អញ្ញនិ
វដ្ឋតិ។ ហេដ្ឋតោបិស្ស ទ្វេ វា តិស្សោ វា វដ្ឋលេខាយោ វដ្ឋតិ, គីវាយម្យិស្ស
បិដានកពន្ធនត្ថំ ឯកា វដ្ឋលេខា វដ្ឋតិ។

អញ្ញនីសលាកាយបិ វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ ន វដ្ឋតិ, អញ្ញនីបរិកាយបិ យំ កិញ្ចិ
នាវាវណ្ណាន សុត្តេន វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ ន វដ្ឋតិ។ ឯសេវ នយោ
កុញ្ចិកកោសកេបិ។ កុញ្ចិកាយ វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ ន វដ្ឋតិ, តថា សិចាជិកាយ។
ឯកវណ្ណាសុត្តេន បន យេន កេនចិ យំ កិញ្ចិ សិព្ពិតុំ វដ្ឋតិ។

១២. អារកណ្ណាកេបិ វដ្ឋមណិកំ វា អញ្ញំ វា វណ្ណាមជ្ឈំ ន វដ្ឋតិ, គីវាយំ បន
បរិច្ឆេទលេខា វដ្ឋតិ។ បិប្ផលិកេបិ មណិកំ វា បីឡកំ វា យំ កិញ្ចិ ឧដ្ឋាបេតុំ ន
វដ្ឋតិ, ទណ្ណាកេ បន បរិច្ឆេទលេខា វដ្ឋតិ។ នខច្ឆេទនំ វលិតកំយេវ ករោន្តិ,

តស៊ូ តំ វដ្តតិ។ ឧត្តរារណ្តិយំ វាបិ អរណិជនុកេ វា ឧបរិបេល្លននណ្ឌាកេ វា
មាលាកម្មាទិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណាមជ្ឈំ នវដ្តតិ។ បេល្លននណ្ឌាកស្ស បន វេមជ្ឈេ
មណ្ឌលំ ហោតិ, តត្ថ បរិច្ឆេទលេខាមត្តំ វដ្តតិ។ សូចិសណ្ឋាសំ ករោត្តិ, យេន
សូចិ ឧសាបេត្វា យំសន្តិ, តត្ថ មករមុខាទិកំ យំ កិញ្ចិ វណ្ណាមជ្ឈំ នវដ្តតិ,
សូចិឧសនត្តំ បន មុខមត្តំ ហោតិ, តំ វដ្តតិ។

នន្តកជ្ឈន្តននវាសិយម្បិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណាមជ្ឈំ នវដ្តតិ, ឧដុកមេវ
កប្បិយលោហោន ឧភោសុ វា បស្សេសុ ចតុរំសំ វា អជ្ជំសំ វា ពន្ធិតុំ វដ្តតិ។
កត្តរនណ្ឌាបិ យំ កិញ្ចិ វណ្ណាមជ្ឈំ នវដ្តតិ, ហេដ្ឋា ឯកា វា ទ្វេ វា វដ្តលេខា ឧបរិ
អហិច្ឆត្តកមកុឡមត្តញ្ច វដ្តតិ។

១៣. តេលភាជនេសុ វិសាលោ វា នាឡិយំ វា អលាពុកេ វា
អាមណ្ឌាសារកេ វា វេបេត្វា ឥត្តិរូបំ បុរិសរូបញ្ច អវសេសំ សព្វម្បិ វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ
វដ្តតិ។ មញ្ចបិវេ ភិសិពិម្ពោហានេ ភូមត្តរណោ ចាទបុញ្ញនេ ចន្ទ្រមនភិសិយា
សម្មញ្ញានិយំ កចវរនឌ្ឍនកេ រជននោណិកាយ ចានិយឧឡ្យង្គេ ចានិយយដេ
ចាទកថលិកាយ ជលកបិវេកេ វលយាធារកេ នណ្ឌាធារកេ បត្តបិដានេ
តាលវណ្ណោ ពិជនេតិ ឯតេសុ សព្វំ មាលាកម្មាទិ វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ វដ្តតិ។

១៤. សេនាសនេ បន ឆ្វារកវាជវាតចានកវាជាទីសុ សព្វរតនមយម្បិ
វណ្ណាមជ្ឈកម្មំ វដ្តតិ។ សេនាសនេ កិញ្ចិ បដិសេធតព្វំ នត្តិ អញ្ញាត្រ
វិរុទ្ធសេនាសនា។ វិរុទ្ធសេនាសនំ នាម អញ្ញោសំ សីមាយ រាជវល្លកេហិ
កតសេនាសនំ វដ្តតិ។ តស្មា យេ តាទិសំ សេនាសនំ ករោត្តិ, តេ វត្តញ្ច “មា
អម្ពាភំ សីមាយ សេនាសនំ ករោថា” តិ។ អនាទិយិត្វា ករោត្តិយេវ, បុនបិ
វត្តញ្ច “មា ឯវំ អកត្ត, មា អម្ពាភំ ឧចោសថបវារណានំ អន្តរាយមកត្ត, មា
សាមគ្គី ភិក្ខុត្ថ, តុម្ពាភំ សេនាសនំ កតម្បិ កតដ្ឋានេ ន វស្សតី” តិ។ សចេ

ពលក្មេង ក្មេងៗ យេន តេសំ លង្ហើបរិសា ឧស្សន្ទា ហោតិ, សក្កា ច
 ហោតិ លង្ហើ ធម្មិកោ វិនិច្ឆយោ, តេសំ បេសេតព្វំ “តុម្ហាកំ អាវាសំ
 ហរថា” តិ។ សចេ យាវតតិយំ បេសិទេ ហរន្តិ, សាធុ។ នោ ចេ ហរន្តិ, វេហេត្វា
 ពោធិញ្ច ចេតិយញ្ច អវសេសសេនាសនាទិ ភិក្ខុតញ្ចានិ, នោ ច ខោ អបរិភោគំ
 ករោន្តេហិ, បដិចាជិយា បន ធននកោចានសីស័ដ្ឋកាទិទិ អបនេត្វា តេសំ
 បេសេតព្វំ “តុម្ហាកំ ធម្មសម្ភារេ ហរថា” តិ។ សចេ ហរន្តិ, សាធុ។ នោ ចេ ហរន្តិ,
 អថ តេសុ ធម្មសម្ភារេសុ ហិមវស្សវាតាតថាទិហិ បូតិភូតេសុ វា ចោរេហិ វា
 ហាជេសុ អគ្គិនា វា ធម្មេសុ សីមសាមិកា ភិក្ខុ អនុបវេជ្ជា, ន លញ្ញា ចោទេតុំ
 “តុម្ហេហិ អម្ហាកំ ធម្មសម្ភារា នាសិតា” តិ វា “តុម្ហាកំ គីវា” តិ វា។ យំ បន
 សីមសាមិកេហិ ភិក្ខុហិ កតំ, តំ សុកតមេវ ហោតិ។ យោបិ ភិក្ខុ ពហុស្សុតោ
 វិនយញ្ច អញ្ញំ ភិក្ខុំ អកប្បិយបរិក្ការំ គហេត្វា វិចរន្តំ ទិស្វា ទិដ្ឋាបេយ្យ វា
 ភិដ្ឋាបេយ្យ វា, អនុបវេជ្ជា, សោ នេវ ចោទេតញ្ច ន សារេតញ្ច, ន តំ លញ្ញា វត្ថុ
 “អយំ នាម មម បរិក្ការោ តយា នាសិតោ, តំ មេ ទេហី” តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

បរិក្ការវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

៣. ភេសជ្ជាទិករណវិនិច្ឆយកថា

១៥. ភេសជ្ជករណបរិក្កបដិសន្តារេសុ បន ភេសជ្ជករណោ តាវ អយំ
 វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨៥-៧) - អាគតាគតស្ស បរជនស្ស ភេសជ្ជំ ន
 កាតព្វំ, ករោន្តោ ធុក្កជំ អាបជ្ជតិ។ បញ្ចាជំ បន សហធម្មិកានំ កាតព្វំ ភិក្ខុស្ស
 ភិក្ខុនិយា សិក្ខុមាធាយ សាមណោស្ស សាមណេរិយាតិ។
 សមសីលសទ្ធាបញ្ញាធម្មា ឯតេសំ តីសុ សិក្ខាសុ យុត្តានំ ភេសជ្ជំ អកាតុំ ន

លព្វតិ។ ករោន្តេន ច សេច តេសំ អត្ថិ, តេសំ សន្តកំ គហេត្វា យោដេត្វា
ធាតព្វំ, សេច នត្ថិ, អត្តនោ សន្តកំ កាតព្វំ។ សេច អត្តនោបិ នត្ថិ,
ភិក្ខុចារវត្តេន វា ញាតកបវារិតជ្ជានតោ វា បរិយេសិតព្វំ, អលកន្តេន
គិលានស្ស អត្តាយ អកតវិញ្ញត្តិយាបិ អាហរិត្វា កាតព្វំ។

១៦. អបរេសម្មិ បញ្ចន្នំ កាតុំ វដ្ឋតិ មាតុ បិតុ តទុបជ្ជាកានំ អត្តនោ
វេយ្យាវច្ឆករស្ស បណ្ឌាបលាសស្ស ចាតិ។ បណ្ឌាបលាសោ នាម យោ
បព្ពដ្ឋាបេក្ខោ យាវ បត្តចីវរំ បដិយាធិយតិ, តាវ វិហារេ វសេតិ។ តេសុ សេច
មាតាបិតរោ ឥស្សរាហោន្តិ ន បច្ឆាសីសន្តិ, អកាតុំ វដ្ឋតិ។ សេច បន វដ្ឋេបិ
បិតា បច្ឆាសីសន្តិ, អកាតុំ ន វដ្ឋតិ។ ភេសន្តំ បច្ឆាសីសន្តានំ ភេសន្តំ ធាតព្វំ,
យោដេតុំ អជានន្តានំ យោដេត្វា ធាតព្វំ។ សព្វេសំ អត្តាយ សហធម្មិកេសុ
វុត្តនយេនេវ បរិយេសិតព្វំ។ សេច បន មាតវំ វិហារំ អានេត្វា ជគ្គតិ, សព្វំ
បរិកម្មំ អនាមសន្តេន កាតព្វំ, ខាទនីយភោជនីយំ សហត្ថា ធាតព្វំ។ បិតា បន
យថា សាមណោរោ, ឯវំ សហត្ថេន ម្ហាបនសម្ភាហនាធិនិ កត្វា ឧបជ្ជាតព្វោ។
យេ ច មាតាបិតរោ ឧបជ្ជហន្តិ បដិជគ្គន្តិ, តេសម្មិ ឯវមេវ កាតព្វំ។
វេយ្យាវច្ឆករោ នាម យោ វេតនំ គហេត្វា អរញ្ញេ ធារនិ វា ជិន្នតិ, អញ្ញំ វា កិញ្ចិ
កម្មំ ករោតិ, តស្ស រោគេ ឧប្បន្នេ យាវ ញាតកា ន បស្សន្តិ, តាវ ភេសន្តំ
កាតព្វំ។ យោ បន ភិក្ខុនិស្សិតកោវ ហុត្វា សព្វកម្មានិ ករោតិ, តស្ស ភេសន្តំ
កាតព្វមេវ។ បណ្ឌាបលាសេបិ សាមណោរេ វិយ បដិបទ្ធិតព្វំ។

១៧. អបរេសម្មិ ធនន្នំ កាតុំ វដ្ឋតិ ជេដ្ឋភាតុ កនិដ្ឋភាតុ ជេដ្ឋភគិនិយា
កនិដ្ឋភគិនិយា ចូឡមាតុយា មហាមាតុយា ចូឡបិតុនោ មហាបិតុនោ
បិតុច្ឆាយ មាតុលស្សាតិ។ តេសំ បន សព្វេសម្មិ ករោន្តេន តេសំយេវ សន្តកំ
ភេសន្តំ គហេត្វា កេវលំ យោដេត្វា ធាតព្វំ។ សេច បន នប្បហោន្តិ យាចន្តិ ច

“ទេវ នោ, ភន្តេ, តុម្ហាកំ បដិទស្សមា” តិ, តាវកាលិកំ ធាតុតំ។ សចេបិ ន
យាចន្តិ, “អម្ហាកំ ភេសន្តំ អត្ថិ, តាវកាលិកំ គណ្ហាថា” តិ វត្វា វា “យទា តេសំ
ភវិស្សតិ, តទា ទស្សន្តិ” តិ អាភោគំ វា កត្វា ធាតុតំ។ សចេ បដិទេន្តិ,
គហេតុតំ។ នោ ចេ ទេន្តិ, ន ចោទេតត្តា។ ឯតេ ទស ញាតកេ ឋបេត្វា អញ្ញេសំ
ន កាតតំ។

ឯតេសំ បុត្តបរម្មរាយ បន យាវ សត្តមា កុលបរិវដ្ឋា, តាវ ចត្តារោ
បច្ឆយេ អាហារាបេន្តស្ស អកតវិញ្ញត្តិ វា ភេសន្តំ ករោន្តស្ស វេជ្ជកម្មំ វា
កុលទូសកាបត្តិ វា ន ហោតិ។ សចេ ភាតុ ជាយា, ភគិនិយា សាមិកោ វា
គិលានោ ហោតិ, ញាតកា ចេ, តេសម្បិ វេជ្ជតិ។ អញ្ញាតកា ចេ, ភាតុ ច
ភគិនិយា ច កត្វា ធាតុតំ “តុម្ហាកំ ជគ្គនដ្ឋានេ ទេថា” តិ។ អថ វា តេសំ បុត្តានំ
កត្វា ធាតុតំ “តុម្ហាកំ មាតាបិតុនំ ទេថា” តិ។ ឯតេនុចាយេន សត្តបទេសុ
វិនិច្ឆយោ វេទិតត្តោ។

តេសំ អត្តាយ ច សាមណោវេហិ អវញ្ញតោ ភេសន្តំ អាហារាបេន្តេន
ញាតិសាមណោវេហិ វា អាហារាបេតតំ, អញ្ញាតកេហិ អត្តនោ អត្តាយ វា
អាហារាបេត្វា ធាតុតំ។ តេហិបិ “ឧបជ្ឈាយស្ស អាហារមា” តិ វត្ថុសីសេន
អាហារិកតំ។ ឧបជ្ឈាយស្ស មាតាបិតោ គិលានាវិហារំ អាគច្ឆន្តិ, ឧបជ្ឈាយោ ច
ទិសាបក្កន្តោ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តកំ ភេសន្តំ ធាតុតំ។
នោ ចេ អត្ថិ, អត្តនោ ភេសន្តំ ឧបជ្ឈាយស្ស បរិច្ឆេទិកា ធាតុតំ។ អត្តនោបិ
អសន្តេ វុត្តនយេនេវ បរិយេសិត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តកំ កត្វា ធាតុតំ។
ឧបជ្ឈាយេនបិ សទ្ធិវិហារិកស្ស មាតាបិតុសុ ឯវមេវ បដិបទ្គិតតំ។ ឯសេវ
នយោ អាចរិយន្តេវាសិកេសុបិ។ អញ្ញាបិ យោ អាគន្ធកោ វា ចោរោ វា

យុទ្ធបរាជិតោ ឥស្សរោ វាញាតកេហិ បរិច្ឆតោ កបណោ វា គមិយមនុស្សោ
វា គិលានោ ហុត្វាវិហារំ បរិសតិ, សព្ពេសំ អបច្ឆាសីសន្តេន ភេសន្តំ កាតតំ។

១៨. សទ្ធិ កុលំ ហោតិ ចត្វាហិ បច្ឆយេហិ ឧបជ្ឈាយកំ ភិក្ខុសង្ឃស្ស
មាតាបិតុជ្ឈានិយំ, តត្រ ចេ កោចិ គិលានោ ហោតិ, តស្សត្ថាយ វិស្សាសេន
“ភេសន្តំ កត្វា ភន្តេ ទេថា”តិ វុទ្ធន្តិ, នេវ ធាតតំ ន កាតតំ។ អថ បន កប្បិយំ
ញាត្វា ឯវំ បុច្ឆន្តិ “ភន្តេ, អសុកស្ស នាម រោគស្ស កី ភេសន្តំ ករោន្តិ”តិ,
“ឥទព្វិទព្វា គហេត្វា ករោន្តិ”តិ វុត្ថំ វុដ្ឋតិ។ “ភន្តេ, មយ្ហំ មាតា គិលានា, ភេសន្តំ
តាវ អាចិក្ខថា”តិ ឯវំ បុច្ឆិតេ បន ន អាចិក្ខិតតំ, អញ្ញមញ្ញំ បន កថា កាតត្តា
“អាវុសោ, អសុកស្ស នាម ភិក្ខុនោ ឥមស្មី រោគេ កី ភេសន្តំ ករិស្វ”តិ។
ឥទព្វិទព្វា ភេសន្តំ ភន្តេតិ។ តំ សុត្វា ឥតរោ មាតុ ភេសន្តំ ករោតិ, វុដ្ឋតិ។
មហាបទុមត្ថេរោ កិរ វសភរញ្ញោបិ ទេវិយា រោគេ ឧប្បន្នេ ឯកាយ ឥត្ថិយា
អាគន្ធា បុច្ឆិតោ “ន ជាធាមី”តិ អវត្វា ឯវមេវ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សមុល្លបេសិ។ តំ
សុត្វា តស្ស ភេសន្តមកំសុ។ វុបសន្តេ ច រោគេ តិច្ឆិវេន តីហិ ច
កហាបណាសតេហិ សទ្ធិ ភេសន្តេ ច ផ្កោជកំ បូរេត្វា អាហារិត្វា ថេរស្ស
ចាទម្បលេ ឋបេត្វា “ភន្តេ, បុច្ឆប្បជំ ករោថា”តិ អាហំសុ។ ថេរោ “អាចិរិយភាគោ
នាម អយ”ន្តិ កប្បិយវសេន គាហាបេត្វា បុច្ឆប្បជមកាសិ។ ឯវំ តាវ ភេសន្តេ
បដិបទ្ធិតតំ។

១៩. បរិត្តេ បន “គិលានស្ស បរិត្តំ ករោថ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ ន កាតតំ, “បរិត្តំ
ភណថា”តិ វុត្តេ បន ភណិតតំ។ សចេបិស្ស ឯវំ ហោតិ “មនុស្សា នាម ន
ជានន្តិ, អកិរិយមាទេវិប្បដិសារិនោ ភវិស្សន្តិ”តិ, កាតតំ។ “បរិត្តោ ធនកំ
បរិត្តសុត្តំ កត្វា ទេថា”តិ វុត្តេ បន តេសំយេវ ឧទកំ ហត្ថេន ចាលេត្វា សុត្តំ
បរិមជ្ជិត្វា ធាតតំ។ សចេ វិហារតោ ឧទកំ អត្តនោ សន្តកំ វា សុត្តំ ទេតិ, ទុក្ខជំ។

មនុស្ស ឧទកញ្ច សុត្តញ្ច គហេត្វា និសីទិត្វា “បរិត្តំ ភណ្ឌាថា” តិ វេទន្តិ, កាតត្ថំ។
 នោ ច ជានន្តិ, អាចិក្ខិតត្ថំ។ ភិក្ខុនំ និសីទានំ ចាទេសុ ឧទកំ អាភិវត្វា សុត្តញ្ច
 វេបេត្វា គច្ឆន្តិ “បរិត្តំ ករោថ, បរិត្តំ ភណ្ឌាថា” តិ, ន ចាទា អបនេតញ្ច។ មនុស្ស
 ហិវិប្បជិសារិនោ ហោន្តិ។ អន្តោគាមេបិ គិលានស្ស អត្ថាយ វិហារំ បេសេន្តិ
 “បរិត្តំ ភណ្ឌា” តិ, ភណ្ឌិតត្ថំ។ អន្តោគាមេ រាជគេហាធិសុ រោគេ វា ឧបទ្ទវេ វា
 ឧប្បន្នេ បក្កោសាបេត្វា ភណ្ឌាបេន្តិ, អាជានាជិយសុត្តាធិនិ ភណ្ឌិតត្ថានិ។
 “អាគន្ធា គិលានស្ស សិក្ខាបទានិ ទេន្ត, ធម្មំ កថេន្ត, រាជន្តេបុរេ វា អមច្ចគេហ
 វា អាគន្ធា សិក្ខាបទានិ ទេន្ត, ធម្មំ កថេន្ត” តិ បេសិតេបិ គន្ធា សិក្ខាបទានិ
 ធាតត្ថានិ, ធម្មោ កថេតត្ថោ។ “មតានំ បរិវាវត្តំ អាគច្ឆន្ត” តិ បក្កោសន្តិ, ន
 គន្តត្ថំ។ “សីវេកិកទស្សនេ អសុភទស្សនេ ច មរណស្ស តី បដិលភិស្សមា” តិ
 កម្មជ្ជានសីសេន គន្តំ វេជ្ជតិ។ “បហារេទិន្នេ មតេបិ អមរណាធិប្បាយស្ស
 អនាបត្តិ វុត្តា” តិ ន ឯត្ថកេនេវ អមនុស្សគហិតស្ស បហារោ ធាតត្ថោ,
 តាលបណ្ណំ បន បរិត្តសុត្តំ វា ហេតុ វា ចាទេ វា ពន្ធិតត្ថំ, វតនសុត្តាធិនិ បរិត្តានិ
 ភណ្ឌិតត្ថានិ, “មា សីលវន្តំ ភិក្ខុវិហោវេហី” តិ ធម្មកថា កាតត្ថា,
 អាជានាជិយបរិត្តំ វា ភណ្ឌិតត្ថំ។

ឥធម បន អាជានាជិយបរិត្តស្ស បរិកម្មំ វេទិតត្ថំ (ធិ. និ. អដ្ឋ. ៣. ២៨២)។
 បឋមមេវ ហិ អាជានាជិយសុត្តំ ន ភណ្ឌិតត្ថំ, មេត្តសុត្តំ (ឧ. ចា. ៩. ១ អាទយោ;
 សុ. និ. ១៤៣ អាទយោ) ធម្មគ្គសុត្តំ (សំ. និ. ១. ២៤៩) វតនសុត្តន្តិ (ឧ. ចា. ៦. ១
 អាទយោ; សុ. និ. ២២៤ អាទយោ) ឥមា និសុត្តាបំ ភណ្ឌិតត្ថានិ។ សេច មុញ្ចតិ,
 សុន្ទរំ។ នោ ច មុញ្ចតិ, អាជានាជិយសុត្តំ ភណ្ឌិតត្ថំ។ តំ ភណ្ឌន្តេន ច ភិក្ខុនា
 បិដ្ឋំ វា មំសំ វា ន ខាទិតត្ថំ, សុសានេ ន វសិតត្ថំ។ កស្មា? អមនុស្ស ឱតារំ
 លភន្តិ។ បរិត្តករណជ្ជានំ ហិវត្ថបលិត្តំ កាវេត្វា តត្ថ បរិសុទ្ធី អាសនំ
 បញ្ញាបេត្វា និសីទិតត្ថំ។ បរិត្តការកោ ភិក្ខុវិហារតោ យំ នេន្តេហិ

ផលការុណ្ឌេហិ បរិវារេត្វា នេតត្តោ។ អត្តោកាសេ និសីទិត្វា នវត្តត្ថំ,
 ធូរវាតថាធានិ បិទហិត្វា និសិន្នេន អារុដហត្ថេហិ សម្បវរិវតេន មេត្តបិត្តំ
 បុរេចារិកំ កត្វាវត្តត្ថំ, បឋមំ សិក្ខាបទានិ កាហាបេត្វា សីលេ បតិជ្ជិតស្ស
 បរិត្តំ កាតត្ថំ។ ឯវម្បិ មោចេតុំ អសក្កោន្តេនវិហារំ នេត្វា ចេតិយផ្កុណោ
 និបជ្ជាបេត្វា អាសនបូជំ កាវេត្វា ជីវេ ជាលាបេត្វា ចេតិយផ្កុណំ សម្មជ្ជិត្វា
 មផ្កុលកថាវត្តត្ថំ, សព្ពសន្និចាតោ យោសេតត្តោ, វិហារស្ស ឧបវនេ
 ជេដ្ឋករុក្ខោ នាម ហោតិ, តត្ថ “ភិក្ខុសង្ឃោ តុម្ហាកំ អាគមនំ បតិមាទេតី” តិ
 បហិណ្ឌិតត្ថំ។ សព្ពសន្និចាតជ្ជានេ អនាគត្ថំ នាម នលភតិ, តតោ
 អមនុស្សគហិតកោ “ត្វំ កោនាមាសី” តិ បុច្ឆិតត្តោ, នាមេ កថិតេ នាមេនេវ
 អាលបិតត្តោ, “ឥត្ថន្ទាម តុយ្ហំ មាលាគន្ធាធិសុ បត្តិ, អាសនបូជាយំ បត្តិ,
 បិណ្ឌាចាតេ បត្តិ, ភិក្ខុសង្ឃេន តុយ្ហំ បណ្ណាការត្ថាយ មហាមផ្កុលកថាវត្តត្ថំ,
 ភិក្ខុសង្ឃ ការវេន ឯតំ មុញ្ញាហី” តិ មោចេតត្តោ។ សចេន មុញ្ញាតិ, ទេវតានំ
 អាហោចេតត្ថំ “តុម្ហេ ជាធាថ, អយំ អមនុស្សោ អម្ហាកំ វេននំ ន ករោតិ, មយំ
 ពុទ្ធអណំ ករិស្សាមា” តិ បរិត្តំ កាតត្ថំ។ ឯតំ តាវ គិហិនំ បរិកម្មំ។ សចេ បន
 ភិក្ខុ អមនុស្សេន គហិតោ ហោតិ, អាសនានិ ជោវិត្វា សព្ពសន្និចាតំ
 យោសាបេត្វា គន្ធមាលាធិសុ បត្តិ ទត្វា បរិត្តំ ភណ្ឌិតត្ថំ, ឥទំ ភិក្ខុនំ បរិកម្មំ។
 ឯវំ បរិត្តេ បជិបដ្ឋិតត្ថំ។

២០. បដិសន្ធាវេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨៥-៧) -

អនាមជ្ជបិណ្ឌាចាតោ កស្ស ធាតត្តោ, កស្ស នធាតត្តោ? មាតាបិត្វនំ តាវ
 ធាតត្តោ។ សចេបិ កហាបណគ្សនកោ ហោតិ, សទ្ធាធម្មវិនិចាតនំ នត្តិ។
 មាតាបិតុឧបជ្ជាកានំ វេយ្យវច្ឆករស្ស បណ្ណាបលាសស្ស ចាតិ ឯតេសម្បិ
 ធាតត្តោ។ តត្ថ បណ្ណាបលាសស្ស ថាលកេ បក្ខិបិត្វាបិ ធាតុំ វដ្តតិ, តំ បេត្វា
 អញ្ញេសំ អភារិកានំ មាតាបិត្វនម្បិ នវដ្តតិ។ បព្ពជិតបរិភោគោហិ

អភិការកាន់ចេតិយដ្ឋានិយោ។ អបិច អនាមជ្ជបិណ្ឌាចាថោ នាមេស សម្បត្តស្ស
នាមរិកោរស្សបិ ឥស្សរិយស្សបិ នាតញ្ចោ។ កស្មា? តេ ហិ អទីយមាណេបិ “ន
ទេន្តី”តិ អាមសិទ្ធា ទីយមាណេបិ “ឧច្ឆិដ្ឋកំ ទេន្តី”តិ កុដ្ឋន្តិ, កុទ្ធា ជីវិតាបិ
វោរោបេន្តិ, សាសនស្សបិ អន្តរាយំ ករោន្តិ។ រដ្ឋំ បត្តយមានស្ស វិចរតោ
ចោរនាគស្ស វត្ថុ ចេត្ត កថេតត្ថំ។ ឯវំ អនាមជ្ជបិណ្ឌាចាតេ បដិបទ្ធិតត្ថំ។

បដិសន្តារោ ច នាមាយំ កស្ស កាតញ្ចោ, កស្ស ន កាតញ្ចោ? បដិសន្តារោ
នាម វិហារំ សម្បត្តស្ស យស្ស កស្សបិ អាគន្ធកស្ស វា ទលិទ្ធស្ស វា ចោរស្ស
វា ឥស្សរស្ស វា កាតញ្ចោយេវ។ កថំ? អាគន្ធកំ តាវ ខីណាបរិព្ពយំ វិហារំ
សម្បត្តំ ទិស្វា “ចានីយំ បិវា”តិ នាតត្ថំ, ចាទមក្ខនតេលំ នាតត្ថំ, កាលេ
អាគតស្ស យាគុកត្ថំ, វិកាលេ អាគតស្ស សចេ តណ្ហាលា អត្ថិ, តណ្ហាលា
នាតត្ថា។ អវេលាយ សម្បត្តោបិ “គច្ឆាបី”តិ ន វត្ថុញ្ចោ, សយនដ្ឋានំ នាតត្ថំ។
សត្ថំ អបច្ឆាសីយន្តេនេវ កាតត្ថំ។ “មនុស្សា នាម ចតុបច្ចយនាយ កា, ឯវំ
សង្កហោ ករិយមាណេ បុនប្បនំ បសីទិត្វា ឧបការំ ករិស្សន្តី”តិ ចិត្តំ ន
ឧប្បាទេតត្ថំ។ ចោរានំ បន សង្ឃិកម្មិ នាតត្ថំ។ បដិសន្តារានិសំសទីបនត្តញ្ច
ចោរនាគវត្ថុ, ភាតរា សទ្ធិ ជម្ពុទីបគតស្ស មហានាគរញ្ជោ វត្ថុ, បិគុរាជស្ស
រដ្ឋេ ចតុន្តំ អមច្ឆានំ វត្ថុ, អភយចោរវត្ថុតិ ឯវំមាទិនិ ពហុនិ វត្ថុនិ
មហាអដ្ឋកថាយំ វិត្តារតោ វុត្តានិ។

តត្រាយំ ឯកវត្ថុទីបនា - សីហឡទីបេ កិរ អភយោ នាម ចោរោ
បញ្ចសតបរិវារោ ឯកស្មី ហនេ ខន្ធាវារំ ពន្ធិត្វា សមន្តា តិយោជនំ ឧញ្ចាសេត្វា
វសតិ។ អនុរាជបុរាសិនោ កទម្ពនទី ន ឧត្តរន្តិ, ចេតិយគិរិមគ្គេ ជនសញ្ញារោ
ឧបទ្វិស្នោ។ អថេកទិវសំ ចោរោ “ចេតិយគិរី វិលុម្បិស្សាមី”តិ អគមាសិ។
អាហមិកា ទិស្វា ទីយភាណាកអភយត្ថេស្ស អាហេចេសុ។ ថេរោ

“សប្បិដាលីតាជីនិ អត្ថី” តិ បុច្ឆិ។ “អត្ថិ, ភន្តេ” តិ។ “ចោរាណំ ទេថ”។ “តណ្ហាលា អត្ថី” តិ។ “អត្ថិ, ភន្តេ, សង្ឃស្សត្ថាយ អាហាជា តណ្ហាលា ច បក្កសាកញ្ច គោរសោ ចា” តិ។ “ភត្តំ សម្មាទេត្វា ចោរាណំ ទេថា” តិ។ អារាមិកា តថា ករីសុ។ ចោរាភត្តំ ភុញ្ញិត្វា “កេនាយំ បដិសន្តារោ កតោ” តិ បុច្ឆិសុ។ “អម្ពាភំ អយ្យេន អភយត្ថេវេនា” តិ។ ចោរា ថេរស្ស សន្តិកំ គន្ធា វន្តិត្វា អាហំសុ “មយំ ‘សង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ច សន្តិកំ អច្ឆិទ្ធិត្វា គហេស្សាមា’ តិ អាគតា, តុម្ពាភំ បន ឥមីនា បដិសន្តារេន មយំ បសន្នា, អន្ធិ បដ្ឋាយ វិហារេ ធម្មិការក្ខា អម្ពាភំ អាយត្តា ហោតុ, នាគរា អាគន្ធា ធានំ ទេនុ, ចេតិយំ វន្តិត្វា” តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ច នាគរេ ធានំ ធាតុំ អាគន្ធទ្កេ នធិតីរេយេវ បច្ចុគ្គន្ធា រក្ខន្ធា វិហារំ ទេនុ, វិហារេបិ ធានំ ទេន្តានំ រក្ខំ កត្វា តិជ្ជន្តិ។ តេបិ ភិក្ខុនំ ភុត្តារសេសំ ចោរាណំ ទេន្តិ។ គមនកាលេបិ តេ ចោរា នធិតីរំ ចាបេត្វា និវត្តន្តិ។

អថេកទិវសំ ភិក្ខុសង្ឃេ ជីយនកកថា ឧប្បន្នា “ថេរោ ឥស្សរវតាយ សង្ឃសន្តិកំ ចោរាណំ អធាសី” តិ។ ថេរោ សន្និចាតំ កាវាបេត្វា អាហា “ចោរា ‘សង្ឃស្ស បកតិវដ្តញ្ច ចេតិយសន្តិកញ្ច អច្ឆិទ្ធិត្វា គណ្ហិស្សាមា’ តិ អាគមីសុ, អថ តេសំ មយា ‘ឯតំ ន ហរិស្សន្តិ’ តិ ឯត្ថកោ នាម បដិសន្តារោ កតោ, តំ សព្ពម្បិ ឯកតោ សម្បិល្លោត្វា អគ្សាបេថ, តេន ការណេន អវិលុត្តំ ភណ្ឌំ ឯកតោ សម្បិល្លោត្វា អគ្សាបេថា” តិ។ តតោ សព្ពម្បិ ថេរេន ទិន្នកំ ចេតិយយវេ ឯកំ វរោត្តកចិត្តត្ថរណំ ន អគ្សតិ។ តតោ អាហំសុ “ថេរេន កតោ បដិសន្តារោ សុកតោ, ចោទេតុំ វា សារេតុំ វា ន លព្ពតិ, គីវា វា អវហារោ វា នត្ថី” តិ។ ឯវំ មហានិសំសោ បដិសន្តារោតិ សល្លកេត្វា កត្តញ្ចោ បណ្ឌិតេន ភិក្ខុនាតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

៤. វិញ្ញាត្តិវិនិច្ឆ័យកថា

មូលប្បដ្ឋាយ បុរិសំ យាចិត្តំ ន វដ្ឋតិ, “សហាយត្តាយ កម្មករណត្តាយ បុរិសំ ទេថា” តិ យាចិត្តំ វដ្ឋតិ, បុរិសេន កត្តត្ថំ ហត្ថកម្មសម្ពាទំ បុរិសត្ថករំ យាចិត្តំ វដ្ឋតិយេវ។ ហត្ថកម្មញ្ញំ កិញ្ញំ វត្ថុ ន ហោតិ, តស្មា តំ វេបេត្វា មិគលុទ្ធកមច្ឆពន្ធនកាធិនំ សកកម្មំ អវសេសំ សព្វំ កប្បិយំ។ “កី, ភន្តេ, អាគតាត្ថ កេន កម្មេនា” តិ បុច្ឆិតេ វា អបុច្ឆិតេ វា យាចិត្តំ វដ្ឋតិ, វិញ្ញត្តិបច្ចយា ទោសោ នត្តិ។ មិគលុទ្ធកាធយោ បន សកកម្មំ ន យាចិត្តញ្ញំ, “ហត្ថកម្មំ ទេថា” តិ អនិយមេត្វាបិ ន យាចិត្តញ្ញំ។ ឯវំ យាចិតា ហិ តេ “សាជុ, ភន្តេ” តិ ភិក្ខុ ឧប្បោសេត្វា មិគេបិ មារេត្វា អាហារេយ្យំ។ និយមេត្វា បន “វិហារេ កិញ្ញំ កត្តត្ថំ អត្ថិ, តត្ថ ហត្ថកម្មំ ទេថា” តិ យាចិត្តញ្ញំ, ជាលនផ្កលាធិនិ ឧបករណានិ គហេត្វា កសិវត្ថំ វា វេចិត្ថំ វា លាយិត្ថំ វា គច្ឆន្តំ សកកិច្ចបសុតម្បិ កស្សកំ វា អញ្ញំ វា កិញ្ញំ ហត្ថកម្មំ យាចិត្តំ វដ្ឋតេវ។ យោ បន វិហាសាទោ វា អញ្ញោ វា កោចិ និក្ខម្មោ និវត្តកកថំ កថេន្តោ និទ្ទាយន្តោ វា វិហារតិ, ឯវរូបំ អយាចិត្វាបិ “ឯហិ វេ ឥទំ វា ឥទំ វា ករោហិ” តិ យទិច្ឆកំ ការាបេត្ថំ វដ្ឋតិ។

បាតុកម្មស្បូវ បន សព្វកប្បិយភាវៈធិបនត្ថំ ឥមំ នយំ កថេន្តិ។ សថេ ហិ
 ភិក្ខុ ចាសាទំ កាវេតុកាមោ ហោតិ, ជម្ពត្ថាយ ចាសាណាកោដ្ឋកានំ យវំ កន្ធា
 វត្ថត្ថំ “បាតុកម្មំ លទ្ធិំ វដ្តតិ ឧចាសកា” តិ។ “កី កាតត្ថំ, ភន្នេ” តិ?
 “ចាសាណាត្ថម្ហា ឧទ្ទិវត្វា ធាតត្ថា” តិ។ សថេ តេ ឧទ្ទិវត្វា វា ទេន្តិ, ឧទ្ទិវត្វា និក្ខិត្ត
 អត្ថនោ ជម្ពេ វា ទេន្តិ, វដ្តតិ។ អថាបិ វទន្តិ “អម្ហាកំ, ភន្នេ, បាតុកម្មំ កាតុំ

ខណ្ឌានត្តិ, អញ្ញំ ឧទ្ធការបេជ, តស្ស មូលំ ទស្សមា"តិ, ឧទ្ធការបេត្វា
“ចាសាណាត្តម្ពេ ឧទ្ធករមនុស្សានំ មូលំ ទេថា”តិ វត្ថុំ វដ្តតិ។ ឯតេនេវ ឧចាយេន
ចាសាទធារុនំ អត្ថាយ វឌ្ឍកីនំ សន្តិកំ, ឥដ្ឋកត្តាយ ឥដ្ឋកវឌ្ឍកីនំ, ធនត្ថាយ
គេហច្ឆានកានំ, ចិត្តកម្មត្ថាយ ចិត្តការាទន្តិ យេន យេន អត្ថោ ហោតិ, តស្ស
តស្ស អត្ថាយ តេសំ តេសំ សិប្បការកានំ សន្តិកំ គន្ធា ហត្ថកម្មំ យាចិត្តំ
វដ្តតិ, ហត្ថកម្មយាចនវសេន ច មូលច្នេដ្ឋាយ វា ភត្តវេតនានុប្បទានេន វា
លទ្ធម្មិ សព្វំ គហេតុំ វដ្តតិ។ អវញ្ញតោ អាហារាបេន្តេន ច សព្វំ អនជ្ឈាវុត្តកំ
អាហារាបេតព្វំ។

២២. នកេវលញ្ញា ចាសាទំ ការេតុកាមេន,
មញ្ញបីឋបត្តបរិស្សាវនេជមករណីវរាជីនិ ការាបេតុកាមេនបិ
ធារុលោហសុត្តាទីនិ លភិទ្វា តេ តេ សិប្បការកេ ឧបសង្កមិទ្វា វុត្តនយេនេវ
ហត្ថកម្មំ យាចិតព្វំ។ ហត្ថកម្មយាចនវសេន ច មូលច្នេដ្ឋាយ វា
ភត្តវេតនានុប្បទានេន វា លទ្ធម្មិ សព្វំ គហេតព្វំ។ សចេ បន កាតុំ ន ឥច្ឆន្តិ,
ភត្តវេតនំ បច្ឆាសីសន្តិ, អកប្បិយ កហាបណាទិ ន ធាតព្វំ, ភិក្ខាចារវត្តេន
តណ្ហាលាទីនិ បរិយេសិទ្វា ធាតុំ វដ្តតិ។ ហត្ថកម្មវសេន បត្តំ ការេទ្វា តថេវ
ចាចេទ្វា នវបក្កស្ស បត្តស្ស បុញ្ញនតេលត្ថាយ អន្តោកាមំ បរិដ្ឋេន “ភិក្ខាយ
អាគតោ”តិ សល្លក្ខេទ្វា យាគុយា វា ភត្តេ វា អានីតេ ហត្ថេន បត្តោ
បិធាតព្វោ។ សចេ ឧចាសិកា “កី, ភន្តេ”តិ បុច្ឆតិ, “នវបក្កោ បត្តោ,
បុញ្ញនតេលេន អត្ថោ”តិ វត្តព្វំ។ សចេ សា “ទេហិ, ភន្តេ”តិ បត្តំ គហេទ្វា
តេលេន បុញ្ញិទ្វា យាគុយា វា ភត្តស្ស វា បូរេទ្វា ទេតិ, វិញ្ញត្តិ នាម ន ហោតិ,
គហេតុំ វដ្តតិ។

២៣. ភិក្ខុ បកេវ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាសនសាលំ គន្ធា អាសនំ អបស្សន្តា
តិជ្ជន្តិ។ តត្រ ចេ ឧចាសកា ភិក្ខុ បិតេ ទិស្វា សយមេវ អាសនានិ អាហារាបេន្តិ,
និសីទិត្វា គច្ឆន្តេហិ អាបុច្ឆិត្វា គន្តត្ថំ, អនាបុច្ឆា គតានម្បី នដ្ឋំ គីវា ន ហោតិ,
អាបុច្ឆិត្វា គមនំ បនវត្ថុំ។ សចេ ភិក្ខុហិ “អាសនានិ អាហារថា” តិ វុត្តេហិ
អាហាជានិ ហោន្តិ, អាបុច្ឆិត្វាវ គន្តត្ថំ, អនាបុច្ឆា គតានំ វត្តភេទោ ច នដ្ឋព្វា គីវា។
អត្ថរណាកោជវកាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។

មគ្គិកា ពហុកា ហោន្តិ, “មគ្គិកតីជនី អាហារថា” តិ វត្តត្ថំ,
បុច្ឆិមន្តសាខាធិនិ អាហារន្តិ, កប្បិយំ ការាបេត្វា បដិគ្គហេតព្ពានិ។
អាសនសាលាយំ ឧទកកាជនំ វត្ថុំ ហោតិ, “ធមករណំ គណ្ណាហិ” តិ ន វត្តត្ថំ។
ធមករណញ្ញំ វត្តភាជនេ បក្ខិបន្តោ ភិទ្ទេយ្យ, “នទី វា តទ្វាកំ វា គន្ធា ឧទកំ
អាហារ” តិ បនវត្ថុំ វដ្ដតិ, “គេហតោ អាហារ” តិ នេវ វត្ថុំ វដ្ដតិ, ន អាហាជំ
បរិភូញ្ញតុំ។ អាសនសាលាយ វា អរញ្ញោ វា ភត្តកិច្ចំ ករោន្តេហិ តត្ថ ជាតកំ
អនជ្ឈាវត្ថកំ យំ កិញ្ចិ ឧត្តរិភដ្ឋារហំ បត្តំ វា ផលំ វា សចេ កិញ្ចិ កម្មំ ករោន្តំ
អាហារាបេតិ, ហត្ថកម្មវសេន អាហារាបេត្វា បរិភូញ្ញតុំ វដ្ដតិ, អលដ្ឋិហិ បន
ភិក្ខុហិ វា សាមណោវេហិ វា ហត្ថកម្មំ ន ការេតត្ថំ។ អយំ តាវ បុរិសត្ថករេ
នយោ។

២៤. គោណំ បន អញ្ញាតកអប្បវារិតជ្ជានតោ អាហារាបេតុំ ន វដ្ដតិ,
អាហារាបេន្តស្ស ធុក្កជំ។ ញាតកបវារិតជ្ជានតោបិ មូលច្នេដ្ឋាយ យាចិតុំ ន
វដ្ដតិ, តាវកាលិកនយេន សព្ពត្ថ វដ្ដតិ។ ឯវំ អាហារាបិវត្តា គោណំ វត្តិត្វា
ជត្តិត្វា សាមិកា បដិច្ឆាបេតព្ពា។ សចស្ស ចាទោ វា សិទ្ធិំ វា ភិជ្ជតិ វា នស្សតិ វា,
សាមិកា ចេ សម្បជិច្ឆន្តិ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ សម្បជិច្ឆន្តិ, គីវា ហោតិ។

សេច “តុម្កាកំយេវ ទេមា” តិ វុទ្ធី, ន សម្បជិដ្ឋិតតំ។ “វិហារស្ស ទេមា” តិ វុត្ត
បន “អាហមិកានំ អាចិក្ខេ ជគ្គនត្ថាយា” តិ វុត្តញ្ញា។

២៥. “សកដំ ទេថា” តិ បិ អញ្ញាតកអប្បវារិតេ វុត្តំ ន វុដ្ឋតិ, វិញ្ញត្តិ វេ
ហោតិ, ទុក្ខដំ អាបដ្ឋតិ។ ញាតកបវារិតជ្ជានេ បន វុដ្ឋតិ, តាវកាលិកំ វុដ្ឋតិ,
កម្មំ បន កត្វា បុន ធាតតំ។ សេ នេមិអាទិនិភិដ្ឋន្តិ, ចាកតិកានិ កត្វា
ធាតតំ, នដ្ឋេ គីវា ហោតិ។ “តុម្កាកមេវ ទេមា” តិ វុត្ត ធារុកណ្ណំ នាម
សម្បជិដ្ឋិតុំ វុដ្ឋតិ។ វេស នយោ វាសិជវសុកុហវីកុទាលនិខានេសុ វល្លិអាទិសុ
ច បរហិគ្គហិតេសុ។ គរុកណ្ណាប្បហោនកេសុយេវ វល្លិអាទិសុ វិញ្ញត្តិ ហោតិ,
ន តតោ ឡីវ។

២៦. អនជ្ឈាវុត្តកំ បន យំ កិញ្ចំ អាហារាបេតុំ វុដ្ឋតិ។
វត្ថុតកោបិតជ្ជានេយេវ ហិ វិញ្ញត្តិ នាម វុដ្ឋតិ។ សា ទិសុ បច្ចយេសុ សព្វេន សត្វំ
ន វុដ្ឋតិ។ សេនាសនបច្ចយេ បន “អាហារ ទេហិ” តិ វិញ្ញត្តិមត្តមេវ ន វុដ្ឋតិ,
បរិកថាភាសនិមិត្តកម្មានិ វុដ្ឋន្តិ។ តត្ថ ឧបាសថាគារំ វា កោជនសាលំ វា
អញ្ញំ វា កិញ្ចំ សេនាសនំ ឥច្ឆតោ “ឥមស្មី វត ឡិកាសេ វេរុបំ សេនាសនំ កាតុ
វុដ្ឋតិ” តិ វា “យុត្ត” ត្ថិ វា “អនុរូប” ត្ថិ វា តិអាទិនា នយេន វេចនំ បរិកថា នាម។
ឧបាសកា តុម្កេ កុហិ វេសថាតិ។ ចាសាទេ, ភន្តេតិ។ “កី ភិក្ខុនំ បន ឧបាសកា
ចាសាទោ ន វុដ្ឋតិ” តិ វេមាទិវេចនំ ឡិកាសេ នាម។ មនុស្ស ទិស្វា រដ្ឋំ បសាវេតិ,
ឡីលេ អាគោជាបេតិ, “កី ឥទំ, ភន្តេ” តិ វុត្ត “ឥធ អាវាសំ ករិស្សរាមា” តិ
វេមាទិករណំ បន និមិត្តកម្មំ នាម។ គិលានបច្ចយេ បន វិញ្ញត្តិ បិ វុដ្ឋតិ, បកេវ
បរិកថាទីនិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហេ

៥. កុលសង្គហវិនិច្ឆ័យកថា

២៧. កុលសង្គហោតិ បុប្ផដលាធិហិ កុលានំ សង្គហោ កុលសង្គហោ។
តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៤៣១) - កុលសង្គហត្ថាយ មាលាវច្ឆាធិនិ
រោបេតុំ វា រោចាបេតុំ វា សិញ្ចិតុំ វា សិញ្ចាបេតុំ វា បុច្ឆានិ ឡិចិនិតុំ វា ឡិចិនាបេតុំ
វា គន្តិតុំ វា គន្តាបេតុំ វា ន វដ្ឋតិ។ តត្ថ អកប្បិយវោហារោ កប្បិយវោហារោ
បរិយាយោ ឡិកាសោ និមិត្តកម្មន្តិ ឥមា និ បញ្ចា ជានិតញ្ចានិ។

២៨. តត្ថ អកប្បិយវោហារោ នាម អល្លហរិតានំ កោដ្ឋនំ កោដ្ឋាបនំ,
អាវាជស្ស ខណានំ ខណាបនំ, មាលាវច្ឆស្ស រោបនំ រោចាបនំ, អាឡិយា ពន្ធនំ
ពន្ធាបនំ, ឧទកស្ស សេចនំ សេចាបនំ, មាតិកាយ សម្មុខករណំ,
កប្បិយឧទកសិញ្ចនំ, ហត្ថចាទមុខធាវននហានោទកសិញ្ចនំ។
កប្បិយវោហារោ នាម “ឥមំ រុក្ខំ ជាន, ឥមំ អាវាជំ ជាន, ឥមំ មាលាវច្ឆំ ជាន, ឯត្ថ
ឧទកំ ជានា” តិអាធិវចនំ សុក្ខមាតិកាយ ឧដុករណាញោ។ បរិយាយោ នាម
“បណ្ឌិតេន មាលាវច្ឆាធិយោ រោចាបេតញ្ចា, នចិរស្សេវ ឧបការាយ
សំវត្ថន្តិ” តិអាធិវចនំ។ ឡិកាសោ នាម កុទាលខណិត្តាធិនិ ច មាលាវច្ឆេ ច
គហេត្វា ឋានំ។ ឯវំ បិតញ្ចិ សាមណេរោទយោ ទិស្វា “ថេរោ កាវាបេតុកាមោ” តិ
គន្ធា ករោន្តិ។ និមិត្តកម្មំ នាម កុទាលខណិត្តិវាសិជរសុឧទកភាជនានិ
អាហរិត្វា សមីបេ ឋេបនំ។

២៩. ឥមា និ បញ្ចាបិ កុលសង្គហត្ថាយ រោបនរោចាបនាធិសុ ន វដ្ឋន្តិ។
ដលបរិភោគត្ថាយ កប្បិយាកប្បិយវោហារទ្វយមេវ ន វដ្ឋតិ, ឥតវត្ថយំ
វដ្ឋតិ។ មហាបច្ឆរិយំ បន “កប្បិយវោហារោបិ វដ្ឋតិ, យញ្ចា អត្ថនោ

បរិភោគត្ថាយ វដ្តតិ, តំ អញ្ញបុគ្គលស្ស វា សង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា
អត្ថាយបិ វដ្តតិ” តិ វុត្ថំ។ អារាមត្ថាយ បន វនត្ថាយ ឆាយត្ថាយ ច
អកប្បិយវេហារមត្តមេវ ន វដ្តតិ, សេសំ វដ្តតិ។ ន កេវលញ្ច សេសំ, យំ កិញ្ចិ
មាតិកម្មិ ឧជុំ កាតុំ កប្បិយឧទកំ សិញ្ចិតុំ នហានកោដ្ឋកំ កត្វា នហាយិតុំ
ហត្ថចានមុខឆោវនឧទកានិ ច តត្ថ ធខេតុម្បិ វដ្តតិ។ មហាបច្ឆវិយំ បន
កុរុន្តិយញ្ច “កប្បិយបជវិយំ សយំ រោបេតុម្បិ វដ្តតិ” តិ វុត្ថំ។ អារាមាធិអត្ថាយ
បន រោបិតស្ស វា រោចាបិតស្ស វា ផលំ បរិភូតុម្បិ វដ្តតិ។

៣០. អយំ បន អាធិតោ បដ្ឋាយ វិត្តារេន អាបត្តិវិនិច្ឆយោ -
កុលទូសនត្ថាយ អកប្បិយបជវិយំ មាលាវុដ្ឋំ រោបេន្តស្ស ចាចិត្តិយញ្ចេវ
ទុក្ខជញ្ច, តថា អកប្បិយវេហារេន រោចាបេន្តស្ស។ កប្បិយបជវិយំ រោបនេបិ
រោចាបនេបិ ទុក្ខជមេវ។ ឧភយត្រាបិ សកី អាណាត្តិយា ពហូនម្បិ រោបនេ
ឯកមេវ សចាចិត្តិយទុក្ខជំ វា សុទ្ធទុក្ខជំ វា ហោតិ។ បរិភោគត្ថាយ
កប្បិយភូមិយំ វា អកប្បិយភូមិយំ វា កប្បិយវេហារេន រោចាបនេ អនាបត្តិ។
អារាមាធិអត្ថាយបិ អកប្បិយបជវិយំ រោបេន្តស្ស វា អកប្បិយវេចនេន
រោចាបេន្តស្ស វា ចាចិត្តិយំ។ អយំ បន នយោ មហាអដ្ឋកថាយំ ន សុដ្ឋុវិភត្តោ,
មហាបច្ឆវិយំ បន វិភត្តោតិ។

សិញ្ញានសិញ្ញាបនេ បន អកប្បិយឧទកេន សព្ពត្ថ ចាចិត្តិយំ,
កុលទូសនបរិភោគត្ថាយ ទុក្ខជម្បិ។ កប្បិយេន តេសំយេវ ទ្វិន្នំ អត្ថាយ
ទុក្ខជំ, បរិភោគត្ថាយ ចេត្ត កប្បិយវេហារេន សិញ្ញាបនេ អនាបត្តិ។
អាបត្តិដ្ឋានេ បន ឆារាវច្ឆេនវសេន បយោគពហុលតាយ ច អាបត្តិពហុលតា
វេទិតញ្ច។

កុលសង្ក័ហត្ថាយ ឡើងនៃ បុប្ផកណ្តាល ទុក្ខជនាចិត្តិយានិ, អញ្ញត្ថ
ចាចិត្តិយានេវ។ ពហុនិ បន បុច្ឆានិ ឯកបយោគេន ឡើងនៃ បយោគវសេន
ការេតញ្ញោ។ ឡើងនាបនេ កុលទូសនត្ថាយ សកី អាណាត្ថា ពហុម្បី ឡើងនាតិ,
ឯកមេវ សចាចិត្តិយទុក្ខដំ, អញ្ញត្ថ ចាចិត្តិយមេវ។

៣១. គន្លងគន្លាបនេសុ បន សញ្ញាបិ ធម៌ បុប្ផវិកតិយោ វេទិតញ្ញា - គន្លង
គោប្បិមំ វេទិមំ វេហិមំ បុរិមំ វាយិមន្តិ។ តត្ថ គន្លងំ នាម សន្តោកេសុ វា
ឧប្បលបទុមាទីសុ អញ្ញេសុ វា ទីយវណ្ណេសុ បុប្ផេសុ ទដ្ឋត្ថំ។ ទណ្ឌាកេន វា
ទណ្ឌាកំ, វណ្ណេន វា វណ្ណំ គន្តេត្វា កតមេវ ហិ គន្លងំ។ តំ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា
វា កាតុម្បី អកប្បិយវេនេន កាវាបេតុម្បី ន វដ្ឋតិ, “ឯវំ ជាន, ឯវំ កតេ
សោភេយ្យ, យថា ឯតានិ បុច្ឆានិ ន វិកិរិយន្តិ, តថា ករោហី” តិអាទិនា បន
កប្បិយវេនេន កាវាបេតុ វដ្ឋតិ។

គោប្បិមំ នាម សុត្តេន វា វាកាទីហិ វា វស្សិកបុច្ឆាទីនំ
ឯកតោវណ្ណិកឧកតោវណ្ណិកមាលាវសេន គោប្បនំ, វាកំ វា វដ្ឋំ វា ទិគុណំ
កត្វា តត្ថ អវណ្ណាកានិ និបបុច្ឆាទីនិ បវេសេត្វា បដិចាជិយា ពន្ធន្តិ, ឯតម្បី
គោប្បិមមេវ។ សត្តំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ឋតិ។

វេទិមំ នាម សវណ្ណាកានិ វស្សិកបុច្ឆាទីនិ វណ្ណោ, អវណ្ណាកានិ
វកុលបុច្ឆាទីនិ អត្តនោ ធិទ្ទេសុ សូចិតាលហិរាទីហិ វិទិវិជ្ជិត្វា អារុនន្តិ, ឯតំ
វេទិមំ នាម។ តំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្ឋតិ។ កេចិ បន កទលិក្ខន្ធម្ហិ កណ្តាកេ វា
តាលហិរាទីនិ វា បវេសេត្វា តត្ថ បុច្ឆានិ វិទិវិជ្ជិត្វា វេហេន្តិ, កេចិ
កណ្តាកសាខាសុ, កេចិ បុប្ផធម្មបុប្ផក្ខជាតារករណត្ថំ ធម្មេ ច ភិក្ខុយញ្ច
បវេសេត្វា វេហិតកណ្តាកេសុ, កេចិ ធម្មាសនវិតានេ ពទ្ធកណ្តាកេសុ, កេចិ
កណ្តាការបុច្ឆាទីនិ សលាកាហិ វិជ្ជិត្វិ, ធម្មាធិនត្ថំ វិយ ករោន្តិ, តំ

អតិធិឡារិកមេវ។ បុប្ផវិជ្ជនតំ បន ធម្មាសនវិគារនេ កណ្តាកម្មិ ពន្ធតុ
កណ្តាកាធិហិ វា ឯកបុប្ផម្បិវិជ្ជិតុំ បុប្ផយេវ វា បុប្ផំ បវេសេតុំ ន វដ្តតិ។
ជាលវិគារនវេទិកនាគនន្តកបុប្ផបដិច្ចកតាលបណ្ណាគុឡ កាធិនំ បន ធិន្តេសុ
អសោកបិណ្ឌិយា វា អន្តរេសុ បុច្ឆានិ បវេសេតុំ ន ទោសោ។ ន ហេតុំ វេធិមំ
ហោតិ។ ធម្មវដ្តយម្បិ ឯសេវ នយោ។

វេធិមំ នាម បុប្ផនាមបុប្ផហត្ថកេសុ ទដ្ឋព្ពំ។ កេចិ ហិ មត្តកនាមំ ករោន្តា
ហេដ្ឋា យជកាការំ ទស្សេតុំ បុប្ផហិ វេធិន្តិ, កេចិ អដ្ឋ អដ្ឋ វា ទស ទស វា
ឧប្បលបុច្ឆាធិនិ សុត្តន វា វាកេន វា ទណ្ឌកេសុ ពន្ធត្វា ឧប្បលហត្ថកេ វា
បទុមហត្ថកេ វា ករោន្តិ, តំ សព្ពំ បុរិមនយេនេវ ន វដ្តតិ។ សាមណោវេហិ
ឧប្បាដេត្វា ថលេ ឋេតិឧប្បលាធិនិ កាសាវេន ភណ្ឌិកម្មិ ពន្ធតុំ ន វដ្តតិ។
តេសំយេវ បន វាកេន វា ទណ្ឌកេន វា ពន្ធតុំ អំសភណ្ឌិកំ វា កាតុំ វដ្តតិ។
អំសភណ្ឌិកំ នាម ខន្ធធ ឋេតិកាសាវស្ស ឧភោ អន្តេ អាហរិត្វា ភណ្ឌិកំ កត្វា
តស្មី បសិព្ពកេ វិយ បុច្ឆានិ បក្ខិបន្តិ, អយំ វុច្ឆតិ អំសភណ្ឌិកា, ឯតំ កាតុំ
វដ្តតិ។ ទណ្ឌកេហិ បទុមិនិបណ្ឌំវិជ្ជិត្វា ឧប្បលាធិនិ បណ្ណេន វេធិត្វា ភណ្ឌន្តិ,
តត្រាបិ បុច្ឆានំ ឧបរិ បទុមិនិបណ្ណាមេវ ពន្ធតុំ វដ្តតិ, ហេដ្ឋា ទណ្ឌកំ បន ពន្ធតុំ
ន វដ្តតិ។

បុរិមំ នាម មាលាគុណោ ច បុប្ផបដេ ច ទដ្ឋព្ពំ។ យោ ហិ មាលាគុណោ
ចេតិយំ វា ពោធិ វា វេទិកំ វា បរិក្ខិបន្តោ បុន អានេត្វា បុរិមដ្ឋានំ អតិក្កាមេតិ,
ឯត្តាវតា បុរិមំ នាម ហោតិ, កោ បន វាទោ អនេកក្ខត្តុំ បរិក្ខិបន្តស្ស។
នាគនន្តកន្តវេហិ បវេសេត្វា ហារន្តោ ឱលម្ពកំ កត្វា បុន នាគនន្តកំ បរិក្ខិបតិ,
ឯតម្បិ បុរិមំ នាម។ នាគនន្តកេ បន បុប្ផវលយំ បវេសេតុំ វដ្តតិ។
មាលាគុណោហិ បុប្ផបដំ ករោន្តិ, តត្រាបិ ឯកមេវ មាលាគុណំ ហរិតុំ វដ្តតិ។

បុន បន្ទាបរតោ ប្រិមមេវ ហោតិ។ តំ សត្វំ ប្រិមនយេនេវ ន វដ្តតិ។
មាលាគុណាហិ បន ពហូហិបិ កតំ បុប្ផធាមំ លភិត្វា អាសនមត្តកាធិសុ
ពន្ធតុំ វដ្តតិ។ អតិធិយំ បន មាលាគុណំ ឯកវារំ ហរិត្វា បរិត្តិបិត្វា បុន
ឥតរស្ស ភិត្តនោ ធាតុំ វដ្តតិ, តេនបិ តថេវ កាតុំ វដ្តតិ។

វាយិមំ នាម បុប្ផជាលបុប្ផបដបុប្ផរូបេសុ ទដ្ឋតំ។ ចេតិយេ បុប្ផជាលំ
ករោន្តស្ស ឯកមេកម្មំ ជាលនិទ្ទកេ ទុក្ខជំ។ ភិត្តិធនត្តពោធិត្តម្ហាធិសុបិ ឯសេវ
នយោ។ បុប្ផបដំ បន បរេហិ ប្រិតម្បិ វាយិតុំ ន លព្ពតិ។ គោប្បិមបុប្ផេហោវ
ហត្ថិអស្សាទិរូបកានិ ករោន្តិ, តានិបិ វាយិមជ្ឈានេ តិដ្ឋន្តិ។ ប្រិមនយេនេវ សត្វំ
ន វដ្តតិ។ អញ្ញេហិ កតបរិច្ឆេទេ បន បុច្ឆានិ វេបេន្តេន ហត្ថិអស្សាទិរូបកម្បិ
កាតុំ វដ្តតិ។ មហាបច្ឆរិយំ បន កឡម្ពកេន អឡបន្ទកេន ច សទ្ធិ អដ្ឋ
បុប្ផរិកតិយោ វុត្តា។

៣២. តត្ថ កឡម្ពកោតិ អឡបន្ទកន្តរេ យជិកធាមឱលម្ពកោ វុត្តា។
អឡបន្ទកោតិ អឡបន្ទាការេន មាលាគុណាបរិត្តេចោ។ តទុក្ខយម្បិ
ប្រិមេយេវ បរិជ្ជំ។ កុរុន្តិយំ បន “ទ្វេ តយោ មាលាគុណា ឯកតោ កត្វា
បុប្ផធាមករណម្បិ វាយិមំយេវា” តិ វុត្តំ។ តម្បិ ឥធ ប្រិមជ្ឈានេយេវ បរិជ្ជំ។ ន
កេវលញ្ចា បុប្ផធាមមេវ, បិដ្ឋមយធាមម្បិ គេណ្ឌកបុប្ផធាមម្បិ កុរុន្តិយំ វុត្តំ។
ខរបត្តធាមម្បិ សិក្ខាបទស្ស សាធារណត្តា ភិត្តនម្បិ ភិត្តនិមម្បិ នេវ កាតុំ, ន
កាវាបេតុំ វដ្តតិ, បូជានិមិត្តំ បន កប្បិយវចនំ សព្ពត្ត វត្តំ វដ្តតិ។
បរិយាយឱកាសនិមិត្តកម្មានិ វដ្តន្តិយេវ។

យោ ហរិត្វា វា ហារាបេត្វា វា បក្កោសិត្វា វា បក្កោសាបេត្វា វា សយំ វា
ឧបគតានំ យំ កិញ្ចិ អត្តនោ សន្តកំ បុប្ផំ កុលសង្កហត្ថាយ ទេតិ, តស្ស ទុក្ខជំ,
បរសន្តកំ ទេតិ, ទុក្ខជមេវ។ ថេយ្យចិត្តេន ទេតិ, ភណ្ឌាក្សេន ការេតញ្ចោ។ ឯស

នយោ សង្ឃិកេបិ។ អយំ បនវិសេសោ - សេនាសនត្ថាយ និយមិតំ
ឥស្សរវតាយ ធនតោ បុល្លច្ចយន្តិ។

៣៣. បុប្ផំ នាម កស្សុ ធាតុំ វដ្តតិ, កស្សុ ន វដ្តតីតិ? មាតាបិតុនំ តាវ
ហរិត្វាបិ ហរាបេត្វាបិ បក្កោសិត្វាបិ បក្កោសាបេត្វាបិ ធាតុំ វដ្តតិ,
សេសញ្ញាតកានំ បក្កោសាបេត្វាវ។ តញ្ច ខោ វត្ថុបូជនត្ថាយ, មណ្ឌនត្ថាយ
បន សិវលីដ្ឋាទិបូជនត្ថាយ វា កស្សុចិបិ ធាតុំ ន វដ្តតិ។ មាតាបិតុនញ្ច
ហរាបេន្តេន ញ្ញាតិសាមណោរេហោវ ហរាបេតព្ភំ។ ឥតរេ បន យទិ សយមេវ
ឥច្ឆន្តិ, វដ្តតិ។ សម្មតេន បុប្ផភាជកេន បុប្ផភាជនកាលេ សម្មត្តានំ
សាមណោរានំ ឧបឡភាគំ ធាតុំ វដ្តតិ។ កុរុន្តិយំ បន “សម្មត្តគិហីនំ
ឧបឡភាគំ”, មហាបច្ឆវិយំ “ចូឡ កំ ធាតុំ វដ្តតី” តិ វុត្តំ។ អសម្មតេន
អបលោកេត្វា ធាតព្ភំ។ អាចរិយុបជ្ឈាយេសុ សគារវា សាមណោរា ពហូនិ
បុច្ឆានិ អាហរិត្វា រាសី កត្វា បេច្ឆិ, ថេរា ចាតោវ សម្មត្តានំ សទ្ធិវិហារិកាធិនំ
ឧចាសកាធិនំ វា “ត្វំ ឥទំ គណ្ណា, ត្វំ ឥទំ គណ្ណា” តិ ទេន្តិ, បុប្ផធានំ នាម ន
ហោតិ។ “ចេតិយំ បូជេស្សរាមា” តិ គហេត្វា គប្បន្តាបិ បូជំ ករោន្តាបិ តត្ថ តត្ថ
សម្មត្តានំ ចេតិយបូជនត្ថាយ ទេន្តិ, ឯតម្បិ បុប្ផធានំ នាម ន ហោតិ។
ឧចាសកេ អក្កបុច្ឆាទីហិ បូជេន្តេ ទិស្វា “វិហារេ កណិការបុច្ឆាទីនិ អត្ថិ,
ឧចាសកា តានិ គហេត្វា បូជេថា” តិ វត្ថុម្បិ វដ្តតិ។ ភិក្ខុ បុប្ផបូជំ កត្វា ទិវាតវំ
គាមំ បរិដ្ឋេ “កី, ភន្តេ, អតិទិវា បរិដ្ឋត្ថា” តិ បុច្ឆន្តិ, “វិហារេ បុច្ឆានិ ពហូនិ, បូជំ
អករិម្ហា” តិ វទន្តិ។ មនុស្សា “ពហូនិ កិរ វិហារេ បុច្ឆានី” តិ បុនទិវសេ បហូតំ
ខាទនីយំ ភោជនីយំ គហេត្វា វិហារំ គន្ធា បុប្ផបូជញ្ច ករោន្តិ ធានញ្ច ទេន្តិ,
វដ្តតិ។

៣២. មនុស្ស “មយំ, ភន្តេ, អសុកធិវសំ នាម បូជេស្សមា” តិ បុប្ផវារំ
 យាចិត្តា អនុញ្ញាតធិវសេ អាគច្ឆន្តិ, សាមណោវេហិ ច បគេវ បុច្ឆានិ ឌីចិនិត្តា
 វេបិតានិ ហោន្តិ, តេ វុក្ខេសុ បុច្ឆានិ អបស្សន្តា “កុហី, ភន្តេ, បុច្ឆានី” តិ វទន្តិ,
 សាមណោវេហិ ឌីចិនិត្តា វេបិតានិ, តុម្កេ បន បូជេត្វា គច្ឆេ, សង្ឃេ អញ្ញំ ធិវសំ
 បូជេស្សតីតិ។ តេ បូជេត្វា ធានំ ធឪតា គច្ឆន្តិ, វដ្ឋតិ។ មហាបច្ឆរិយំ បន
 កុរុន្តិយញ្ច “យេវា សាមណោវេហិ ធាបេតុំ ន លភន្តិ, សចេ សយមេវ តានិ
 បុច្ឆានិ តេសំ ទេន្តិ, វដ្ឋតិ។ យេវេហិ បន ‘សាមណោវេហិ ឌីចិនិត្តា វេបិតានី’ តិ
 ឯត្តកមេវ វត្តព្ភ” តិ វត្តំ។ សចេ បន បុប្ផវារំ យាចិត្តា អនោចិតេសុ បុប្ផេសុ
 យាគុកត្តាធិនិ អាធាយ អាគន្ធា សាមណោវេ “ឌីចិនិត្តា ទេថា” តិ វទន្តិ,
 ញាភិសាមណោរាជំយេវ ឌីចិនិត្តា ធាតុំ វដ្ឋតិ។ អញ្ញាតកេ ឧក្ខិបិត្វា
 វុក្ខេសាខាយ វេបេន្តិ, ន ឌីវេហិត្វា បលាយិតព្ភំ, ឌីចិនិត្តា ធាតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ បន
 កោចិ ធម្មកថិកោ “ពហូនិ ឧចាសកា វិហារេ បុច្ឆានិ, យាគុកត្តាធិនិ អាធាយ
 គន្ធា បុប្ផបូជំ ករោថា” តិ វទតិ, តស្សេវ ន កប្បតីតិ មហាបច្ឆរិយញ្ច
 កុរុន្តិយញ្ច វត្តំ។ មហាអដ្ឋកថាយំ បន “ឯតំ អកប្បិយំ ន វដ្ឋតិ” តិ
 អវិសេសេន វត្តំ។

៣៥. ជលម្បិ អត្តនោ សន្តកំ វត្តនយេនេវ មាតាបិតុនញ្ច សេសញ្ញាតីនញ្ច
 ធាតុំ វដ្ឋតិ។ កុលសង្កហត្ថាយ បន ទេន្តេស្ស វត្តនយេនេវ អត្តនោ សន្តកេ
 បរសន្តកេ សង្ឃិកេ សេនាសនត្ថាយ និយមិតេ ច ឧក្កជាធិនិ វេទិតព្ភានិ។
 អត្តនោ សន្តកំយេវ គិលានមនុស្សានំ វា សម្បត្តស្សរាជំ វា ឌីណាបរិព្ពយានំ វា
 ធាតុំ វដ្ឋតិ, ជលធានំ ន ហោតិ។ ជលភាជកេនបិ សម្មតេន សង្ឃេស្ស
 ជលភាជនកាលេ សម្បត្តមនុស្សានំ ឧបឡភាគំ ធាតុំ វដ្ឋតិ, អសម្មតេន
 អបលោកេត្វា ធាតព្ភំ។ សង្ឃារាមេបិ ជលបរិច្ឆេទេន វា វុក្ខេបរិច្ឆេទេន វា
 កតិកា កាតព្ភា “តតោ គិលានមនុស្សានំ វា អញ្ញេសំ វា ជលំ យាចន្តានំ

យថាបរិច្ឆេទន ចត្តារិ បញ្ច ជលានិ ឆាតញ្ញានិ, រុក្ខា វា ទស្សេតញ្ចា ‘ឥតោ
គហេតុំ លព្ពតិ” តិ។ “ឥធ ជលានិ សុន្ទរានិ, ឥតោ គណ្ណាថា” តិ វេ បន ន វត្ថុតំ។
អត្ថនោ សន្តកំ សិរីសច្ចុណំ វា អញ្ចំ វា យំ កិញ្ចំ កសាវំ កុលសង្កហត្ថាយ
ទេតិ, ទុក្ខជំ។ បរសន្តកាធិសុបិ វត្ថុនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។ អយំ បន
វិសេសោ - សង្ឃស្ស រក្ខិតតោបិតាបិ រុក្ខនល្លិ គរុកណ្ណាមេវាតិ។
មត្តិកទន្តកជ្ជវេជ្ជបណ្ណាសុបិ គរុកណ្ណាបកំ ញាត្វា ចុណ្ណា វត្ថុនយេនេវ
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។

៣៦. ជង្គ្រេបសនិយន្តិ គិហីនំ ទូតេយ្យំ សាសនហរណាកម្មំ វុច្ឆតិ, តំ ន
កាតតំ។ គិហីនញ្ចំ សាសនំ គហេត្វា កច្ឆន្តស្ស បទេ បទេ ទុក្ខជំ។ តំ កម្មំ
និស្សាយ លទ្ធភោជនំ ភុញ្ញន្តស្សបិ អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ទុក្ខជំ។ បឋមំ
សាសនំ អគ្គហេត្វាបិ បច្ឆា “អយំ ធានិ សោ គាមោ, ហន្ត នំ សាសនំ
អាហេចមី” តិ មគ្គា ឌុក្ខមន្តស្សបិ បទេ បទេ ទុក្ខជំ។ សាសនំ អាហេចត្វា
លទ្ធភោជនំ ភុញ្ញតោ បុរិមនយេនេវ ទុក្ខជំ។ សាសនំ អគ្គហេត្វា អាគតេន បន
“ភន្តេ, តស្មី គាមេ ឥត្ថន្ទាមស្ស កា បវត្ថិ” តិ បុច្ឆិយមាទេន កថេតុំ វដ្ឋតិ,
បុច្ឆិតបញ្ចោ ទោសោ នត្ថិ។ បញ្ចន្ធិ បន សហធម្មិកានំ មាតាបិតុនំ
បណ្ណាបលាសស្ស អត្ថនោ វេយ្យាវច្ឆករស្ស សាសនំ ហរិតុំ វដ្ឋតិ, គិហីនញ្ចំ
កប្បិយសាសនំ, តស្មា “មម វេចនេន ភគវតោ ចាទេ វន្តថា” តិ វា “ចេតិយំ
បដិមំ ពោធិ សង្ឃត្ថេវ វន្តថា” តិ វា “ចេតិយេ គន្ធបូជំ ករោថា” តិ វា “បុប្ផបូជំ
ករោថា” តិ វា “ភិក្ខុ សន្និចាតេថ, ធានំ ទស្សាម, ធម្មំ ទេសាបយិស្សាមា” តិ វា
ព្យាទិសេសុ សាសនេសុ កុក្កុច្ចំ ន កាតតំ។ កប្បិយសាសនានិ ហិ ឯតានិ, ន
គិហីនំ គិហីកម្មបដិសំយុត្តានីតិ។ ឥមេហិ បន អដ្ឋហិ កុលទូសកកម្មេហិ
ឧប្បន្នបច្ឆយា បញ្ចន្ធម្យិ សហធម្មិកានំ ន កប្បន្តិ។
អភូតាហេចនរូបិយសំវេហារេហិ ឧប្បន្នបច្ឆយសទិសាវ ហោន្តិ។

បញ្ហាជំនួយកម្មករតោ បនយស្មី គាមេ វា និគមេ វា កុលទូសកកម្មំ កតំ,
 យស្មីញា វិហារេ វសតិ, នេវ តស្មី គាមេ វា និគមេ វា ចរិតំ លភតិ, នវិហារេ
 វសិតំ។ បដិប្បស្សន្តកម្មេនបិ ច តេន យេសុ កុលេសុ បុព្វេ កុលទូសកកម្មំ
 កតំ, តតោ ឧប្បន្នបច្ចយា ន គហេតញ្ញា, អាសវក្ខយបត្តេនបិ ន គហេតញ្ញា,
 អកប្បិយាវ ហោន្តិ។ “កស្មា ន គណ្ហាថា” តិ បុច្ឆិតេន “បុព្វេ ឯវំ កតត្ថា” តិ វុត្តេ
 សចេ វទន្តិ “ន មយំ តេន ការណេន ទេម, ឥទានិ សីលវន្តតាយ ទេមា” តិ,
 គហេតញ្ញា។ បកតិយា ទានជ្ជានេយេវ កុលទូសកកម្មំ កតំ ហោតិ, តតោ
 បកតិទានមេវ គហេតុំ វដ្តតិ។ យំ វឡេត្វា ទេន្តិ, តំ ន វដ្តតិ។ យស្មា ច
 បុច្ឆិតបញ្ញេ ទោសោ នត្ថិ, តស្មា អញ្ញាម្បិ ភិក្ខុំ បុព្វណ្ណោ វា សាយណ្ណោ វា អន្តរយំ
 បរិជ្ជំ កោចិ បុច្ឆេយ្យ “កស្មា, ភន្តេ, ចរថា” តិ។ យេនត្ថេន ចរតិ, តំ អាចិក្ខិត្វា
 “លទ្ធិំ ន លទ្ធិ” តិ វុត្តេ សចេ ន លទ្ធិ, “ន លទ្ធិ” តិ វត្វា យំ សោ ទេតិ, តំ គហេតុំ
 វដ្តតិ។

៣៧. “ន ច, ភិក្ខុវេ, បណិធាយ អរញ្ញោ វត្ថត្ថំ, យោ វសេយ្យ, អាបត្ថិ
 ទុក្ខជស្ស។ ន ច, ភិក្ខុវេ, បណិធាយ បិណ្ឌាយ ចរិតត្ថំ... បេ... ន ច, ភិក្ខុវេ,
 បណិធាយ ចង្គមិតត្ថំ... បេ... ន ច, ភិក្ខុវេ, បណិធាយ ឋាតត្ថំ... បេ... ន ច, ភិក្ខុវេ,
 បណិធាយ ជិសីទិតត្ថំ... បេ... ន ច, ភិក្ខុវេ, បណិធាយ សេយ្យា កប្បេតញ្ញា,
 យោ កប្បេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចារា. ២២៣ អាទយោ) វុត្តត្ថា “ឯវំ (ចារា.
 អដ្ឋ. ២. ២២៣) អរញ្ញោ វសន្តំ មំ ជនោ អរហត្តោ វា សេក្ខក្ខមិយំ វា សម្មាវេស្សតិ,
 តតោ លោកស្ស សក្កតោ ភវិស្សមិ គរុកតោ មាណីតោ បូជិតោ” តិ ឯវំ បត្ថនំ
 កត្វា អរញ្ញោ ន វសិតត្ថំ។ ឯវំ បណិធាយ “អរញ្ញោ វសិស្សមី” តិ គច្ឆន្តស្ស
 បទវារេ បទវារេ ទុក្ខជំ, តថា អរញ្ញោ
 កុដិករណចង្គមននិសីទននិវាសនចារុបនាទីសុ សព្វកិច្ចេសុ បយោគេ
 បយោគេ ទុក្ខជំ, តស្មា ឯវំ អរញ្ញោ ន វសិតត្ថំ។ ឯវំ វសន្តោ ហិ សម្មាវនំ លភតុ

វា មា វា, ធុក្កជំ អាបជ្ជតិ។ យោ បន សមាទិន្នតត្ថេ “ធុតត្ថំ វត្ថិស្សមី” តិ វា
“តាមន្តេ មេ វសតោ ចិត្តំ វិត្ថិបតិ, អរញ្ញំ សប្បាយ” ន្តិ ចិន្តត្វា វា “អន្ធា អរញ្ញោ
តិណ្ណំ វិវេកានំ អញ្ញាតំ ចាបុណិស្សមី” តិ វា “អរញ្ញំ បរិសិត្វា អរហត្តំ
អចាបុណិក្ខា ននិក្ខមិស្សមី” តិ វា “អរញ្ញាវាសោ នាម ភគវតោ បសត្តោ, មយំ
ច អរញ្ញោ វសន្តេ ពហូ សព្វហូចារី តាមន្តំ ហិត្វា អារញ្ញកា ភវិស្សន្តិ” តិ វា ឯវំ
អនវជ្ជវាសំ វសិតុកាមោ ហោតិ, តេនេវ វសិតព្ពំ។ ចិន្តាយ ចវន្តស្សបិ
“អភិក្កន្តាទីនិ សណ្ឋាបេត្វា ចិន្តាយ ចរិស្សមី” តិ និវាសនចារុបនកិច្ចតោ
បតុតិ យាវ កោជនបរិយោសានំ, តាវ បយោគេ បយោគេ ធុក្កជំ, សម្ភារំ
លភតុ វា មា វា, ធុក្កជមេវ។ ខន្ធកវត្ថុសេទិយវត្ថុបរិបូរណាត្ថំ បន
សព្វហូចារីនំ ទិដ្ឋានុកតិអាបជ្ជនត្ថំ វា ចាសាទិកេហិ អភិក្កមបដិក្កមាទីហិ
ចិន្តាយ បរិសន្តោ អនុបវេជ្ជាវិញ្ញនំ។ ចដ្ឋមនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយនិច្ឆយសង្គហោ

កុលសង្គហវិនិច្ឆយកថាសមត្ថា។

៦. មជ្ឈមំសវិនិច្ឆយកថា

៣៨. មជ្ឈមំសេសុ បន មជ្ឈគ្គហណោន សព្ពម្បិ ជលជំ វុត្តំ។ តត្ថ អកប្បិយំ
នាម នត្ថិ។ មំសេសុ បន
មនុស្សហត្ថិអស្សសុនខអហិសីហព្យគ្យទីបិអជ្ជតរដ្ឋានំ វសេន ទស មំសានិ
អកប្បិយានិ។ តត្ថ មនុស្សមំសេ ថុល្លច្ចយំ, សេសេសុ ធុក្កជំ។ ឥតិ ឥមេសំ
មនុស្សាទីនំ ទសន្តំ មំសម្បិ អដ្ឋិបិ លោហិតម្បិ ចម្មម្បិ លោមម្បិ សព្ពំ នវដ្ឋតិ។
វសាសុ បន ឯកា មនុស្សវសាវ នវដ្ឋតិ។ ឡិវាទីសុ អកប្បិយំ នាម នត្ថិ។ ឥមេសុ
បន អកប្បិយមំសេសុ អដ្ឋិវាទីសុ វា យំ កិញ្ចិ ញត្វា វា អញ្ញត្វា វា ខាទន្តស្ស

អាបត្តិយេវ។ យថា ជាតាតិ, តថា ទេសេតញ្ច។ “អបុច្ឆិត្វា ខាទិស្សមី” តិ
គណ្ហាតោ បដិគ្គហណេបិ ទុក្ខំ, “បុច្ឆិត្វា ខាទិស្សមី” តិ គណ្ហាតោ អនាបត្តិ។
ឧទ្ទិស្សកតំ បន ជានិត្វា ខាទន្តស្សេវ អាបត្តិ, បច្ឆា ជានន្តោ អាបត្តិយា ន
កាវេតញ្ចោ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៨១)។

តត្ថ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៤១០) ឧទ្ទិស្សកតំ នាម ភិក្ខុនំ អត្ថាយ វេទិត្វា សម្មាទិតំ
មច្ឆមំសំ។ ឧភយម្បិ ហិ ឧទ្ទិស្សកតំ ន វដ្តតិ។ តម្បិ អទិដ្ឋំ អសុតំ អបរិសន្តិតំ
វដ្តតិ។ តិកោដិបរិសុទ្ធព្វិ មច្ឆមំសំ ភគវតា អនុញ្ញាតំ អទិដ្ឋំ អសុតំ
អបរិសន្តិតំ។ តត្ថ អទិដ្ឋំ នាម ភិក្ខុនំ អត្ថាយ មិគមន្ទេ វេទិត្វា គយ្ហមាណំ អទិដ្ឋំ។
អសុតំ នាម ភិក្ខុនំ អត្ថាយ មិគមន្ទេ វេទិត្វា គហិតន្តិ អសុតំ។ អបរិសន្តិតំ បន
ទិដ្ឋបរិសន្តិតំ សុតបរិសន្តិតំ តទុភយវិនិមុត្តបរិសន្តិតញ្ច ញាត្វា តព្វិបក្ខតោ
ជានិតព្ពំ។ កេវ? ឥធម ភិក្ខុ បស្សន្តិ មនុស្ស ជាលវាគុរាទិហត្ថោ តាមតោ វា
និក្ខមន្តេ អរញ្ញោ វាវិចរន្តេ។ ទុតិយទិវសេ ច នេសំ តំ កាមំ បិណ្ឌាយ បរិដ្ឋានំ
សមច្ឆមំសំ បិណ្ឌាចាតំ អភិហារន្តិ។ តេ តេន ទិដ្ឋេន បរិសន្តន្តិ “ភិក្ខុនំ នុ ខោ
អត្ថាយ កត” ន្តិ, ឥទំ ទិដ្ឋបរិសន្តិតំ, ឯតំ គហេតុំ ន វដ្តតិ។ យំ ឯវំ អបរិសន្តិតំ,
តំ វដ្តតិ។ សចេ បន តេ មនុស្ស “កស្មា, ភន្តេ, ន គណ្ហាថា” តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ
សុត្វា “នយំទំ, ភន្តេ, ភិក្ខុនំ អត្ថាយ កតំ, អម្ពេហិ អត្ថនោ អត្ថាយ វា
រាជយុត្តាទីនំ វា អត្ថាយ កត” ន្តិ វទន្តិ, កប្បតិ។

ន ហេវ ខោ ភិក្ខុ បស្សន្តិ, អបិច ខោ សុណាន្តិ “មនុស្ស កិរ
ជាលវាគុរាទិហត្ថោ តាមតោ វា និក្ខមន្តិ, អរញ្ញោ វាវិចរន្តិ” តិ។ ទុតិយទិវសេ ច
តេសំ តំ កាមំ បិណ្ឌាយ បរិដ្ឋានំ សមច្ឆមំសំ បិណ្ឌាចាតំ អភិហារន្តិ។ តេ តេន
សុតេន បរិសន្តន្តិ “ភិក្ខុនំ នុ ខោ អត្ថាយ កត” ន្តិ, ឥទំ សុតបរិសន្តិតំ នាម, ឯតំ
គហេតុំ ន វដ្តតិ។ យំ ឯវំ អបរិសន្តិតំ, តំ វដ្តតិ។ សចេ បន តេ មនុស្ស “កស្មា,

កន្លែង ឯ គណ្ណដ្ឋាន” តិ បុច្ឆិក្ខា តមត្ថំ សុត្វា “នយិទំ, កន្លែង, ភិក្ខុនំ អត្ថាយ កតំ,
អម្ពេហិ អត្ថនោ អត្ថាយ វា រាជយុត្តាធិនំ វា អត្ថាយ កត” ង្គិ វេទង្គិ, កប្បតិ។

ន ហេវ ខោ បន ភិក្ខុ បស្សន្តិ ន សុណាន្តិ, អបិច ខោ តេសំ តំ កាមំ
បិណ្ឌាយ បរិដ្ឋានំ បត្តំ គហេត្វា សមច្ចមំសំ បិណ្ឌាចាតំ អភិសង្ខត្វា
អភិហារង្គិ។ តេ បរិសង្កត្តិ “ភិក្ខុនំ នុ ខោ អត្ថាយ កត” ង្គិ, ឥទំ
តទុកយវិនិមុត្តបរិសង្កតំ នាម, ឯតម្បី គហេតុំ ន វដ្ឋតិ។ យំ ឯ វដ្ឋតិ, តំ
វដ្ឋតិ។ សចេ បន តេ មនុស្ស “កស្មា, កន្លែង, ឯ គណ្ណដ្ឋាន” តិ បុច្ឆិក្ខា តមត្ថំ សុត្វា
“នយិទំ, កន្លែង, ភិក្ខុនំ អត្ថាយ កតំ, អម្ពេហិ អត្ថនោ អត្ថាយ វា រាជយុត្តាធិនំ វា
អត្ថាយ កតំ, បរិសង្កតំ វា កប្បិយមេវ លភិក្ខុ ភិក្ខុនំ អត្ថាយ សម្មាទិត” ង្គិ
វេទង្គិ, កប្បតិ។ មតានំ បេតកិច្ចត្ថាយ មង្គលាធិនំ វា អត្ថាយ កតេបិ ឯសេវ
នយោ។ យំ យញ្ញិ ភិក្ខុនំយេវ អត្ថាយ អកតំ, យត្ថ ច និព្វេមតិកោ ហោតិ, តំ
សត្វំ កប្បតិ។

៣៩. សចេ បន ឯកស្មី វិហារេ ភិក្ខុនំ ឧទ្ទិស្សកតំ ហោតិ, តេ ច អត្ថនោ
អត្ថាយ កតភារំ ន ជាទង្គិ, អញ្ញោ ជាទង្គិ។ យេ ជាទង្គិ, តេសំ ន វដ្ឋតិ, ឥតវេសំ
បន វដ្ឋតិ។ អញ្ញោ ន ជាទង្គិ, តេយេវ ជាទង្គិ, តេសំយេវ ន វដ្ឋតិ, អញ្ញោសំ វដ្ឋតិ។
តេបិ “អម្ពាភំ អត្ថាយ កត” ង្គិ ជាទង្គិ, អញ្ញោបិ “ឯតេសំ អត្ថាយ កត” ង្គិ
ជាទង្គិ, សព្វេសម្បី ន វដ្ឋតិ។ សព្វេ ន ជាទង្គិ, សព្វេសម្បី វដ្ឋតិ។ បញ្ចសុ ហិ
សហធម្មិកេសុ យស្ស វា តស្ស វា អត្ថាយ ឧទ្ទិស្សកតំ សព្វេសំ ន កប្បតិ។

សចេ បន កោចិ ឯកំ ភិក្ខុ ឧទ្ទិស្ស ចាណំ វេទិត្វា តស្ស បត្តំ បូរេត្វា ទេតិ,
សោ ច អត្ថនោ អត្ថាយ កតភារំ ជាទង្គិយេវ គហេត្វា អញ្ញាស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ,
សោ តំ តស្ស សទ្ធាយ បរិភុញ្ញតិ, កស្ស អាបត្តិ? ទិទ្ធម្បី អនាបត្តិ។ យញ្ញិ
ឧទ្ទិស្ស កតំ, តស្ស អភុត្តតាយ អនាបត្តិ, ឥតវស្ស អជាទង្គតាយ។

កប្បីយមំសស្ស ហិ បដិគ្គហណោ អាបត្តិ នត្ថិ, ឧទ្ទិស្សកតញ្ច អជានិត្វា
 ភុត្តស្ស បច្ឆា ញត្វា អាបត្តិទេសនាភិក្ខុំ នាម នត្ថិ។ អកប្បីយមំសំ បន
 អជានិត្វា ភុត្តេន បច្ឆា ញត្វាបិ អាបត្តិ ទេសេតញ្ច។ ឧទ្ទិស្សកតញ្ច ញត្វា
 ភុញ្ញោតោវ អាបត្តិ, អកប្បីយមំសំ អជានិត្វា ភុញ្ញន្តស្សបិ អាបត្តិយេវ, តស្មា
 អាបត្តិភិក្ខុកេន រូបំ សល្លក្ខេន្តេនបិ បុច្ឆិត្វាវ មំសំ បដិគ្គហេតព្ធិ។
 បរិភោគកាលេ “បុច្ឆិត្វា បរិភុញ្ញាស្សមី” តិ វា គហេត្វា បុច្ឆិត្វាវ បរិភុញ្ញាតព្ធិ។
 កស្មា? ធុរិញ្ញេយ្យត្តា។ អច្ឆមំសម្មិ ហិ សូករមំសសទិសំ ហោតិ, ធិបិមំសាទីនិ
 ច មិគមំសាទិសទិសានិ, តស្មា បុច្ឆិត្វា គហណាមេវ វត្តន្តិ វទន្តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហេ

មច្ឆមំសវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៧. អនាមាសវិនិច្ឆយកថា

៤០. អនាមាសន្តិ ន បរាមសិតព្ធិ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.២៨០) -
 យស្មា មាតា វា ហោតុ ដីតា វា ភគិនី វា, ឥត្ថី នាម សញ្ញាបិ ព្រហ្មចរិយស្ស
 ចារិពន្តិការ៍ អនាមាសា ច, តស្មា “អយំ មេ មាតា, អយំ មេ ដីតា, អយំ មេ
 ភគិនី” តិ គេហស្សិតបេមេន អាមសតោបិ ធុក្កជមេវ វុត្តំ។ ឥមំ បន ភគវតោ
 អាណំ អនុស្សវន្តេន សចេបិ នទីសោតេន វុយ្យមាណំ មាតរំ បស្សតិ, នេវ ហេត្តេន
 បរាមសិតព្ធិ, បណ្ឌិតេន បន ភិក្ខុនា នាវា វា ជលកំ វា កទលិត្តន្ទោ វា
 ធារុក្ខន្ទោ វា ឧបសំហរិតញ្ចោ។ តស្មី អសតិ កាសាវម្មិ ឧបសំហរិត្វា បុរតោ
 វេបេតព្ធិ, “ឯត្ថ គណ្ណាហិ” តិ បន ន វត្តញ្ចា។ គហិតេ “បរិក្ការំ កឡាមី” តិ
 កឡន្តេន គន្តព្ធិ។ សចេ បន ភាយតិ, បុរតោ បុរតោ គន្ធា “មា ភាយី” តិ
 សមស្សាសេតញ្ច។ សចេ ភាយមាណា បុត្តស្ស សហសា ខន្ធពា អភិរុហតិ,

ហេតុ វា គណ្ណាតិ, ន “អបេហិ មហាល្លិកេ” តិ និទ្ទនិតញ្ញា, ដល់ ចាបេតញ្ញា។
កន្ទមេលក្កាយបិ កូបេ បតិកាយបិ ឯសេវ នយោ។ តត្រាបិ ហិ យោត្តំ វា វត្ថុ
វា បក្ខិបិទ្វា ហេតុន គហិតការំ ញាត្វា ឧទ្ទិរិតញ្ញា, ន ត្រូវ អាមសិតញ្ញា។

ន កេវលញ្ញា មាតុកាមស្ស សរីរមេវ អនាមាសំ, និវាសនចារុបនម្បិ
អាករណភណ្ណាម្បិ អន្តមសោ តិណាណ្ណាបកំ វា តាលបណ្ណាមុទ្ធិកំ វា ឧចាឆាយ
អនាមាសមេវ។ តញ្ញា ខោ និវាសនចារុវណំ បិទ្បន្ទនត្ថាយ ឋបិតមេវ។ សចេ
បន និវាសនំ វា ចារុបនំ វា បរិវត្តត្វា ចីវរត្ថាយ ចាទម្បលេ ឋបេតិ, វដ្តតិ។
អាករណភណ្ណាសុ បន សីសបសាធនទន្ធិសូចិអាទិកប្បិយភណ្ណំ “ឥមំ, ភន្តេ,
តុម្ហាកំ ទេម, គណ្ណាថា” តិ ធីយមាណំ សិចាជិកាសូចិអាទិឧបករណត្ថាយ
គហេតត្ថំ។ សុវណ្ណាជតមុត្តាធិមយំ បន អនាមាសមេវ, ធីយមាណម្បិ ន
គហេតត្ថំ។ ន កេវលញ្ញា ឯតាសំ សរិរូបគមេវ អនាមាសំ, ឥត្ថិសណ្ណានេន កតំ
កជ្ឈូបម្បិ ទន្ធិរូបម្បិ អយរូបម្បិ លោហារូបម្បិ តិប្បរូបម្បិ ចោត្តករូបម្បិ
សត្តរតនរូបម្បិ អន្តមសោ បិដ្ឋមយរូបម្បិ អនាមាសមេវ។ បរិភោគត្ថាយ បន
“ឥទំ តុម្ហាកំ ហោត្វ” តិ លភិត្វា ឋបេត្វា សត្តរតនមយំ អវសេសំ ភិទ្ធិត្វា
ឧបករណារហំ ឧបករណោ, បរិភោគារហំ បរិភោគេ ឧបនេតុំ វដ្តតិ។

៤១. យថា ច ឥត្ថិរូបកំ, ឯវំ សត្តវិធំ ធម្មាម្បិ អនាមាសមេវ។ តស្មា
ខេត្តមជ្ឈេន គច្ឆន្តេន តត្ថជាតកម្បិ ធម្មាដលំ ន អាមសន្តេន គន្ធាត្ថំ។ សចេ
យរទ្វារេ វា អន្តរាមគ្គេ វា ធម្មំ បសាវិតំ ហោតិ, បស្សេន ច មគ្គោ អត្ថិ, ន
មទ្ធាន្តេន គន្ធាត្ថំ។ គមនមគ្គេ អសតិ មគ្គំ អធិដ្ឋាយ គន្ធាត្ថំ។ អន្តរយរេ ធម្មាស្ស
ឧបរិ អាសនំ បញ្ញាបេត្វា ទេន្តិ, និសីទិតុំ វដ្តតិ។ កេចិ អាសនសាលាយ ធម្មំ
អាកិរទ្តិ, សចេ សក្កា ហោតិ ហារាបេតុំ, ហារាបេតត្ថំ។ នោ ច, ឯកមន្តំ ធម្មំ
អមទ្ធាន្តេន បីឋកំ បញ្ញាបេត្វា និសីទិតត្ថំ។ សចេ ឱកាសោ ន ហោតិ, មនុស្សា

ធម្មាមជ្ឈិមេវ បញ្ញាបេត្វា ទេន្តិ, និសីទិតព្ធំ។ តត្ថជាតកានិ មុគ្គមាសាទីនិ
អបរណ្ណានិបិ តាលបនសាទីនិ វា ដលានិ កីឡន្តេន ន អាមសិតព្ពានិ។
មនុស្សហិ វាសិកតេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អរញ្ញោ បន វុក្ខតោ បតិតានិ ដលានិ
“អនុបសម្មន្នានំ ទស្សមី”តិ គណ្ហាតុំ វុដ្ឋតិ។

៤២. មុត្តា មណី វេទ្យិរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ វជនំ ជាតរូបំ
លោហិតង្គោ មសារគល្លន្តិ ឥមេសុ ទសសុ វតនេសុ មុត្តា អធាតា អវិទ្វា
យថាជាតាវ អាមសិតុំ វុដ្ឋតិ, សេសា អនាមាសាតិ វុទន្តិ, តំ ន គហោតព្ធំ។
មហាបច្ឆរិយំ បន “មុត្តា ធាតាបិ អធាតាបិ អនាមាសា, ភណ្ឌាមូលត្ថាយ ច
សម្មជិដ្ឋិតុំ ន វុដ្ឋតិ, កុដ្ឋរោគស្ស ភេសជ្ជត្ថាយ បន វុដ្ឋតិ”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។
អន្តមសោ ជាតិដលីកំ ឧបាទាយ សញ្ញាបិ នីលបីតាទិវណ្ណាភេនោ មណី
ធាតវិទ្ធវុដ្ឋិតោ អនាមាសោ, យថាជាតោ បន អាករមុត្តោ បត្តាទិភណ្ឌាមូលត្ថំ
សម្មជិដ្ឋិតុំ វុដ្ឋតិ វុត្តំ, តម្បិ មហាបច្ឆរិយំ បដិក្ខត្ថំ។ បចិត្វា កតោ
កាចមណីយេវេកោ វុដ្ឋតិ វុត្តំ។ វេទ្យិរិយេបិ មណីសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។

សង្ខោ ធមនសង្ខោ ច ធាតវិទ្វោ ច វតនមិស្សោ អនាមាសោ,
ចានីយសង្ខោ ធាតោបិ អធាតោបិ អនាមាសោវ។ សេសញ្ញា
អញ្ញាធាទិភេសជ្ជត្ថាយបិ ភណ្ឌាមូលត្ថាយបិ សម្មជិដ្ឋិតុំ វុដ្ឋតិ។ សិលា
ធាតវិទ្វា វតនសំយុត្តា មុគ្គវណ្ណាវ អនាមាសា, សេសា
សត្តកនិយំសនាទិអត្ថាយ គណ្ហាតុំ វុដ្ឋតិ។ ឯត្ថ ច វតនសំយុត្តាតិ សុវណ្ណាន
សទ្ធិយោដេត្វា បចិត្វា កតាតិ វុទន្តិ។ បវាឡំ ធាតវិទ្ធវុ អនាមាសំ, សេសំ
អនាមាសញ្ញា ភណ្ឌាមូលត្ថញ្ញា សម្មជិដ្ឋិតុំ វុដ្ឋតិ វុត្តំ, តំ ន គហោតព្ធំ។
មហាបច្ឆរិយំ បន “ធាតម្បិ អធាតម្បិ សព្វំ អនាមាសញ្ញា ន ច សម្មជិដ្ឋិតុំ
វុដ្ឋតិ”តិ វុត្តំ, តំ យុត្តំ។

រជតញ្ច ជាតរូបញ្ច កតកណ្ណាម្បិ អកតកណ្ណាម្បិ សព្វេន សព្វំ ពីជតោ
បដ្ឋាយ អនាមាសញ្ច អសម្បជិច្ឆនិយញ្ច។ ឧត្តរាជបុត្តោ កិរ សុវណ្ណាចេតិយំ
កាវាបេត្វា មហាបទុមត្រូវស្ស បេសេសិ។ ដេវោ “ន កប្បតី” តិ បដិក្ខិបិ។
ចេតិយយវេ សុវណ្ណាបទុមសុវណ្ណាពុពុឡ កាធីនិ ហោន្តិ, ឯតានិបិ
អនាមាសានិ។ ចេតិយយវេតោបកា បន រូបិយធខុកដ្ឋានេ បិតា, តស្មា តេសំ
កេឡាបយិ តុំ វុដ្ឋតីតិ វុត្តំ។ កុរុន្តិយំ បន តម្បិ បដិក្ខិត្តំ, សុវណ្ណាចេតិយេ
កប្បវេមេ ហរិ តុំ វុដ្ឋតីតិ ឯត្តកមេវ អនុញ្ញាតំ។ អារក្ខជលោហាម្បិ
ជាតរូបគតិកមេវ អនាមាសន្តិ សព្វដ្ឋកថាសុ វុត្តំ។ សេនាសនបរិភោគេ បន
សព្វេបិ កប្បិយោ, តស្មា ជាតរូបរជតមយា សព្វេបិ សេនាសនបរិក្ខារា
អាមាសា, ភិក្ខុនំ ធម្មវិនយវណ្ណានដ្ឋានេ រតនមណ្ឌាបេ ករោន្តិ ជលិកត្តម្ភេ
រតនធាមបដិមណ្ឌិតេ, តត្ថ សព្វបករណានិ ភិក្ខុនំ បដិជគ្គិ តុំ វុដ្ឋន្តិ។
លោហិតផ្គុំមសារគល្លា ធាតវិទ្យា អនាមាសា, ឥតវេ អាមាសា,
កណ្ណាមូលត្ថាយ ច សម្បជិច្ឆិតុំ វុដ្ឋតីតិ វុត្តំ។ មហាបច្ឆិយំ បន “ធាតាបិ
អធាតាបិ សព្វសោ អនាមាសា, ន ច សម្បជិច្ឆិតុំ វុដ្ឋន្តិ” តិ បដិក្ខិត្តំ។

៤៣. សព្វំ អាវុធកណ្ណំ អនាមាសំ, កណ្ណាមូលត្ថាយ ធិយមានម្បិ ន
សម្បជិច្ឆិតតំ។ សត្តវណិដ្ឋា នាម ន វុដ្ឋតិ។ សុទ្ធិធនុទណ្ឌោបិ ធនុជិយាបិ
បតោធាបិ តោមរោបិ អង្គុសោបិ អន្តមសោ វាសិជវសុអាធិនិបិ
អាវុធសង្ខេបេន កតានិ អនាមាសានិ។ សចេ កេនចិ វិហារេ សត្តិ វា តោមរោ វា
បិបតោ ហោតិ, វិហារំ ជគ្គន្តេន “ហារន្ត” តិ សាមិកានំ បេសេតតំ។ សចេ ន
ហារន្តិ, តំ អចាលេន្តេន វិហារោ បដិជគ្គិតតោ។ យុទ្ធក្វមិយំ បន បតិ តំ អសី វា
សត្តិ វា តោមរំ វា ធិស្វា ចាសាលោន វា កេនចិ វា អសី ភិន្ទិត្វា សត្តកត្ថាយ
គហេតុំ វុដ្ឋតិ។ ឥតរាជិបិ វិយោដេត្វា កិញ្ចិ សត្តកត្ថាយ, កិញ្ចិ

កត្តាទណ្ឌាទិអត្ថាយ គហេតុំ វដ្តតិ។ “ឥទំ កណ្ឌាថា”តិ ធីយមាណំ បន
វិនាសេត្វា “កប្បិយភណ្ឌំ ករិស្សមី”តិ សត្តម្បិ សម្បជិដ្ឋតុំ វដ្តតិ។

មច្ឆជាលបក្ខិជាលាធិនិបិ ជលកជាលិកាធិនិបិ សរបរិត្តាណានិបិ សញ្ញានិ
អនាមាសានិ, បរិភោគត្ថាយ លព្ភមាទេសុ បន ជាលំ តាវ “អាសនស្ស វា
ចេតិយស្ស វា ឧបរិ ពន្ធិស្សមិ, ធនំ វា វេបេស្សមី”តិ គហេតុំ វដ្តតិ។
សរបរិត្តាណំ សត្តម្បិ ភណ្ឌាមូលត្ថាយ សម្បជិដ្ឋតុំ វដ្តតិ។ បរូបរោធនិវារណាញ្ញំ
ឯតំ, ន ឧបរោធករន្តិ។ ជលកំ “ធន្តកជ្ជភាជនំ ករិស្សមី”តិ គហេតុំ វដ្តតិ។

ចម្មវិនិច្ឆ័យវិណាកេរិអាធិនិ អនាមាសានិ។ កុរុន្តិយំ បន “កេរិសង្ឃដោបិ
វិណាសង្ឃដោបិ តុច្ឆហោត្តរម្បិ មុខវដ្តិយំ អាហេបិតចម្មម្បិ វិណាទណ្ឌាកោបិ
សត្តំ អនាមាស”ន្តិ វុត្តំ។ ឱនហិតុំ វា ឱនហាបេតុំ វា វាទេតុំ វា វាទាបេតុំ វា ន
លព្ភតិយេវ។ ចេតិយផ្កុណោ បូជំ កត្វា មនុស្សេហិ ធម្មតំ ទិស្វាបិ អចាលេត្វាវ
អន្តរន្តរេ សម្មជ្ជិតតំ, កចវរធម្មនកាលេ បន កចវរនិយាមេនេវ ហរិត្វា
ឯកមន្តំ និក្ខិបិតុំ វដ្តតិ មហាបច្ឆរិយំ វុត្តំ។ ភណ្ឌាមូលត្ថាយ សម្បជិដ្ឋតុម្បិ
វដ្តតិ, បរិភោគត្ថាយ លព្ភមាទេសុ បន វិណាទោណិកញ្ច កេរិចោត្តរញ្ច
ធន្តកជ្ជភាជនំ ករិស្សម, ចម្មំ សត្តកកោសកន្តិ ឯវំ តស្ស តស្ស បរិក្ខារស្ស
ឧបករណត្ថាយ គហេត្វា តថា តថា កាតុំ វដ្តតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្កហេ

អនាមាសវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

៨. អធិដ្ឋានវិកប្បនវិនិច្ឆយកថា

២២. អធិដ្ឋានវិកល្យនេសុ បន - អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, តិច្ឆវរំ អធិដ្ឋានុំ ន
 វិកល្យេតុំ, វស្សិកសាជិកំ វស្សានំ ចាតុមាសំ អធិដ្ឋានុំ តតោ បរំ វិកល្យេតុំ,
 និសីទនំ អធិដ្ឋានុំ នវិកល្យេតុំ, បច្ចុត្តរណំ អធិដ្ឋានុំ នវិកល្យេតុំ,
 កណ្តាប្បដិច្ឆាទី យាវ អាពាធា អធិដ្ឋានុំ តតោ បរំ វិកល្យេតុំ, មុខបុញ្ញនចោឡំ
 អធិដ្ឋានុំ នវិកល្យេតុំ, បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋានុំ នវិកល្យេតុ"ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨)
 វេចនតោ តិច្ឆវរំ រាទិនិយាមេនេវ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុណ្ឌិតុកអាមេន "ឥមំ សង្ឃាជី
 អធិដ្ឋាមី" តិអាទិនា ធាមំ វត្វា អធិដ្ឋាតតំ។ វិកល្យេន្តេន បន ធាមំ អគ្គហេត្វាវ
 "ឥមំ ចីវរំ តុយ្ហំ វិកល្យេមី" តិ វត្វាវិកល្យេតតំ។ តត្ថ (ចារា. អដ្ឋ. ២.២៦៩) តិច្ឆវរំ
 អធិដ្ឋហន្តេន វេទិត្វា កប្បពិន្ទំ ទត្វា បមាណាយុត្តមេវ អធិដ្ឋាតតំ។ អស្ស
 បមាណំ ឧក្កជ្ជបរិច្ឆេទេន សុគតចីវរតោ ឡនកំ វដ្តតិ, លាមកបរិច្ឆេទេន
 សង្ឃាជិយា ឧត្តរាសង្កស្ស ច ជីយតោ មុជ្ជិបញ្ចកំ, តិវិយំ មុជ្ជិត្តិកំ បមាណំ
 វដ្តតិ។ អន្តរវាសកោ ជីយសោ មុជ្ជិបញ្ចកោ, តិវិយំ ទិហត្ថោបិ វដ្តតិ។
 ចារុបនេនបិ ហិ សក្កា ធាភី បដិច្ឆាទេតុន្តិ។ វុត្តប្បមាណាតោ បន អតិវេកញា
 ឡនកញា "បរិក្ខារចោឡក"ន្តិ អធិដ្ឋាតតំ។

តត្ថ យស្មា "ទ្វេ ចីវរស្ស អធិដ្ឋានា កាយេន វា អធិដ្ឋេតិ, វាចាយ វា
 អធិដ្ឋេតិ" តិ (បរិ. ៣២២) វុត្តំ, តស្មា បុរាណសង្ឃាជី "ឥមំ សង្ឃាជី បច្ចុទ្ធកាមី" តិ
 បច្ចុទ្ធវិទ្ធា នរំ សង្ឃាជី ហត្ថេន គហេត្វា "ឥមំ សង្ឃាជី អធិដ្ឋាមី" តិ ចិត្តេន
 អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន អធិដ្ឋាតតំ។ ឥទំ កាយេន
 អធិដ្ឋានំ, តំ យេន កេនចិ សរីរាវយវេន អដុសន្តស្ស ន វដ្តតិ។ វាចាយ អធិដ្ឋានេ
 បន វេចកេន កត្វា វាចាយ អធិដ្ឋាតតំ។ តត្ថ ធុរិដំ អធិដ្ឋានំ - សចេ
 ហត្ថចាសេ ហោតិ, "ឥមំ សង្ឃាជី អធិដ្ឋាមី" តិ វាចា ភិន្និតតំ។ អថ អន្តោគព្ព
 វា ឧបរិចាសានេ វា សាមន្តវិហារេ វា ហោតិ, បរិភោជនំ សល្លក្ខេត្វា "ឯតំ
 សង្ឃាជី អធិដ្ឋាមី" តិ វាចា ភិន្និតតំ។ ឯស នយោ ឧត្តរាសង្កេ អន្តរវាសកេ ច។

នាមមត្តមេវ ហិរិសេសោ, តស្មា សញ្ញានិ សង្ឃាជី ឧត្តរាសង្គំ អន្តរវាសកន្តិ វរំ
អត្តនោ នាមេនេវ អធិដ្ឋាតញ្ញានិ។ សចេ អធិដ្ឋហិត្វា វេបិតវត្ថេហិ
សង្ឃាជីអាទីនិ ករោតិ, និដ្ឋិតេ វជនេ ច កប្បេ ច “ឥមំ បច្ចុទ្ធវារមី” តិ បច្ចុទ្ធវិត្វា
បុន អធិដ្ឋាតញ្ញានិ។ អធិដ្ឋិតេន បន សទ្ធិ មហន្តតរមេវ ធុតិយបដ្ឋំ វា ខណ្ឌំ វា
សិព្ពន្តេន បុន អធិដ្ឋាតញ្ញំ។ សមេ វា ខុទ្ទកេ វា អធិដ្ឋានកិច្ចំ នតិ។

តិច្ឆីវរំ បន បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ វដ្ឋតិ, ន វដ្ឋតិតិ? មហាបទុមត្ថេរោ
កិរាហ “តិច្ឆីវរំ តិច្ឆីវរមេវ អធិដ្ឋាតញ្ញំ, សចេ បរិក្ខារចោឡាធិដ្ឋានំ លកេយ្យ,
ឧទោសិតសិក្ខាបទេ បរិហារោ និរត្តកោ ភវេយ្យ” តិ។ វរំ វុត្ថេ កិរ អវសេសា
ភិក្ខុ អាហំសុ “បរិក្ខារចោឡ ម្យី ភគវតារ ‘អធិដ្ឋាតញ្ញំ’ វុត្ថំ, តស្មា វដ្ឋតិ” តិ។
មហាបច្ចរិយម្យី វុត្ថំ “បរិក្ខារចោឡំ នាម ចាដក្កំ និធានមុខមេតំ។ តិច្ឆីវរំ
‘បរិក្ខារចោឡ’ ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ញិតុំ វដ្ឋតិ, ឧទោសិតសិក្ខាបទេ (ចារា.
៤៧០ អាទយោ) បន តិច្ឆីវរំ អធិដ្ឋហិត្វា បរិហារន្តស្ស បរិហារោ វុត្ថោ” តិ។
ឧកតោវិភង្គកាណាកោ បុណ្ណាវាលិកវាសី មហាទិស្សត្ថេរោបិ កិរាហ “មយំ
បុព្វេ មហាថេរានំ អស្សម្ហា ‘អវញ្ញាវាសិនោ ភិក្ខុ វុត្ថសុសិរាទីសុ ច្ឆីវរំ វេបេត្វា
បធានំ បទហនត្ថាយ គច្ឆន្តិ, សាមន្តវិហារេ ធម្មស្សវនត្ថាយ គតានព្វា តេសំ
សូរិយេ ឧដ្ឋិតេ សាមណោរា វា ទហារភិក្ខុ វា បត្តច្ឆីវរំ គហេត្វា គច្ឆន្តិ, តស្មា
សុខបរិភោគត្ថំ តិច្ឆីវរំ បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ វដ្ឋតិ” តិ។ មហាបច្ចរិយម្យី វុត្ថំ
“បុព្វេ អារញ្ញិកា ភិក្ខុ អពទ្ធសីមាយ ធុប្បវិហារន្តិ តិច្ឆីវរំ បរិក្ខារចោឡមេវ
អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ញិសូ” តិ។

៤៥. វស្សិកសាជិកា អនតិវិត្តប្បមាណា នាមំ គហេត្វា វុត្ថនយេនេវ
ចត្តារោ វស្សិកេ មាសេ អធិដ្ឋាតញ្ញា, តតោ បរំ បច្ចុទ្ធវិត្វា វិកប្បេតញ្ញា។
វណ្ណាកេទមត្តវត្តាបិ ចេសា វដ្ឋតិ, ទ្វេ បន ន វដ្ឋន្តិ។ និសីទនំ វុត្ថនយេន

អធិដ្ឋាតព្ភមេវ, តញ្ច ខោ បមាណយុត្តំ ឯកមេវ, ទ្វេន វដ្តន្តិ។ បច្ចុត្តរណម្បិ
អធិដ្ឋាតព្ភមេវ, តំ បន មហន្តម្បិ វដ្តតិ, ឯកម្បិ វដ្តតិ, ពហុនិបិ វដ្តន្តិ, នីលម្បិ
បីតកម្បិ សនសម្បិ បុប្ផនសម្បិ តិ សព្វប្បការំ វដ្តតិ។ កណ្ណាប្បជីន្ធាទិ យាវ
អាពាធា អត្ថិ, តាវ បមាណិកា អធិដ្ឋាតព្ភា។ អាពាធ វ្រុបសន្តេ បច្ចុទ្ធវិទ្យា
វិកប្បេតព្ភា, ឯការំ វដ្តតិ។ មុខបុញ្ញនចោឡំ អធិដ្ឋាតព្ភមេវ, យាវ ឯកំ
ធារីយតិ, តាវ អញ្ញំ បរិភោគត្ថាយ ឥច្ឆិតព្ភន្តិ ទ្វេបិ វដ្តន្តិ។ អបរេ បន ថេរ
“និធានមុខមេតំ, ពហុនិបិ វដ្តន្តិ” តិ វដ្តន្តិ។ បរិក្ខារចោឡេ គណនា នត្ថិ, យត្ថកំ
ឥច្ឆតិ, តត្ថកំ អធិដ្ឋាតព្ភមេវ។ ថវិកាបិ បរិស្សាវនម្បិ
វិកប្បនុបគបដ្ឋិមជីវប្បមាណំ “បរិក្ខារចោឡ” ន្តិ អធិដ្ឋាតព្ភមេវ។ តស្ស
បមាណំ ធីយតោ ទ្វេវិទត្ថិយោ តិវិយំ វិទត្ថិ, តំ បន ធីយតោ
វឡកីហត្ថប្បមាណំ, វិត្តារតោ តតោ ឧបឡប្បមាណំ ហោតិ។ តត្រាយំ ចាឡិ
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អាយាមេន អដ្ឋង្គុលំ សុគតង្គុលេន ចតុរង្គុលវិត្ថតំ បដ្ឋិមំ
ជីវំ វិកប្បេតុ” ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨)។ ពហុនិបិ ឯកតោ កត្វា “ឥមាទិ ជីវរាទិ
បរិក្ខារចោឡានិ អធិដ្ឋាមី” តិ អធិដ្ឋាតុម្បិ វដ្តតិយេវ។
ភេសជ្ជនវកម្មមាតាបិតុអាទីនំ អត្ថាយ វេបេន្តេន អនធិដ្ឋិតេបិ នត្ថិ អាបត្តិ។
មញ្ចភិសិ បីបភិសិ ពិម្ពោហានំ ចាវារោ កោជវោតិ ឯតេសុ បន
សេនាសនបរិក្ខារត្ថាយ ទិន្នបច្ចុត្តរណោ ច អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិយេវ។

សចេ បន (ចារា. អដ្ឋ. ២.៦៣៦-៣៨) ញាតកបវារិតជ្ជានតោ សុត្តំ លភិត្វា
ញាតកបវារិតេនេវ តន្តវាយេន អញ្ជេន វា មូលំ ទត្វា ជីវំ វាយាបេតិ,
វាយាបនបច្ចយា អនាបត្តិ។ ទសាហាតិក្កមនបច្ចយា បន អាបត្តី វត្តន្តេន
វិកប្បនុបគប្បមាណាមត្តេ វីតេ តន្តេ បីតំយេវ អធិដ្ឋាតព្ភំ។ ទសាហាតិក្កមេន
និដ្ឋាបិយមានញ្ញំ និស្សគ្គិយំ ភវេយ្យាតិ។ ញាតកាទីហិ តន្តំ អាហោចាបេត្វា
“តុម្ហាកំ, ភន្តេ, ឥទំ ជីវំ គណ្ណាយ្យាថា” តិ និយ្យាតិតេបិ ឯសេវ នយោ។

សេចក្តីនេះយោ ឯវំ បយោជិតោ វា សយំ ធាតុកាមោ វា ហុត្វា “អហំ, ភន្តេ, តុម្ពាកំ ជីវំ អសុកធិវសេ នាម វាយិត្វា វេស្សមី” តិ វេទតិ, ភិក្ខុ ច តេន បរិច្ឆេទធិវសតោ បដ្ឋាយ ធនាហំ អតិក្កាមេតិ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ សេច បន តន្តវាយោ “អហំ តុម្ពាកំ ជីវំ វាយិត្វា សាសនំ វេស្សមី” តិ វេទតា តថេវ ករោតិ, តេន វេសិតភិក្ខុ បន តស្ស ភិក្ខុនោ ន អាហារេតិ, អញ្ញោ ធិស្វា វា សុត្វា វា “តុម្ពាកំ, ភន្តេ, ជីវំ និជ្ជិត” តិ អាហារេតិ, ឯតស្ស អាហារេនំ ន បមាណំ។ យថា បន តេន វេសិតោយេវ អាហារេតិ, តស្ស វេនំ សុតធិវសតោ បដ្ឋាយ ធនាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។

សេច តន្តវាយោ “អហំ តុម្ពាកំ ជីវំ វាយិត្វា កស្សបិ ហត្ថ បហំណិស្សមី” តិ វេទតា តថេវ ករោតិ, ជីវំ គហេត្វា គតភិក្ខុ បន អត្ថនោ បរិវេណោ វេសេត្វា តស្ស ន អាហារេតិ, អញ្ញោ កោចិ ភណាតិ “អបិ, ភន្តេ, អធុនា អាកតំ ជីវំ សុន្ទរ” តិ។ កុហំ, អាវុសោ, ជីវំ តិ។ ឥត្ថន្ទាមស្ស ហត្ថ វេសិតតិ។ ឯតស្សបិ វេនំ ន បមាណំ។ យថា បន សោភិត្ត ជីវំ ទេតិ, លទ្ធិធិវសតោ បដ្ឋាយ ធនាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ សេច បន វាយាបនមូលំ អធិន្ទំ ហោតិ, យាវ កាកណិកមត្តម្យិ អវសិដ្ឋំ, តាវ វេក្ខតិ។

៤៦. អធិជ្ជិតជីវំ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៤៦៩) បន បរិកុញ្ញតោ កថំ អធិដ្ឋានំ វិជហតីតិ? អញ្ញស្ស ធានេន អធិជ្ជិត្វា គហលោន វិស្សាសគ្គាហោន ហំនាយាវត្ថនេន សិក្ខាបច្ចក្ខានេន កាលកិរិយាយ លិង្គបរិវត្ថនេន បច្ចុទ្ធរលោន ធិទ្ធការេនាតិ ឥមេហិ នវហិ ការលោហិ វិជហតិ។ តត្ថ បុរិមេហិ អដ្ឋហិ សព្វជីវរាទិ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ, ធិទ្ធការេន បន តិជីវស្សេវ សព្វជ្ជកថាសុ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ វុត្ថំ, តញ្ច នឧបិដ្ឋិប្បមាលោន ធិទ្ធន។ តត្ថ នឧបិដ្ឋិប្បមាលំ កនិដ្ឋង្គលិនទវសេន វេទិតព្ពំ, ធិទ្ធព្វា វិទិវិទ្ធិធិទ្ធមេវ។ ធិទ្ធស្ស ហិ អព្ពន្ធព

ឯកតន្ត្រ ចេបិ អដ្ឋិដ្ឋោ ហោតិ, រក្ខតិ។ តត្ថ សង្ឃាជិយា ច ឧត្តរាសង្កស្ស ច
 ធិយន្តតោ វិទតិប្បមាណាស្ស, តិរិយន្តតោ អដ្ឋង្គុលប្បមាណាស្ស បទេសស្ស
 ឡិរតោ ជិទ្ធិ អធិដ្ឋានំ ភិក្ខុតិ, អន្តរវាសកស្ស បទ ធិយន្តតោ
 វិទតិប្បមាណាស្ស, តិរិយន្តតោ ចតុរង្គុលប្បមាណាស្ស បទេសស្ស ឡិរតោ
 ជិទ្ធិ អធិដ្ឋានំ ភិក្ខុតិ, បរតោ ន ភិក្ខុតិ, តស្មា ជាតេ ជិទ្ធិ តិច័រំ
 អតិរេកច័រវដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, សូចិកម្មំ កត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្ភំ។ យោ បទ
 ទុព្ពលដ្ឋានេ បឋមំ អគ្គឡំ ទត្វា បច្ឆា ទុព្ពលដ្ឋានំ ជិន្និត្វា អបនេតិ, អធិដ្ឋានំ ន
 ភិក្ខុតិ។ មណ្ឌលបរិវត្តនេបិ ឯសេវ នយោ។ ទុបដ្ឋស្ស ឯកស្មី បដលេ ជិទ្ធិ វា
 ជាតេ គឡិរតោ វា អធិដ្ឋានំ ន ភិក្ខុតិ, ឧទ្ធកំ ច័រំ មហន្តំ ករោតិ, មហន្តំ វា ឧទ្ធកំ
 ករោតិ, អធិដ្ឋានំ ន ភិក្ខុតិ។ ឧភោ កោជិយោ មជ្ឈេ ករោត្តោ សចេ បឋមំ ជិន្និត្វា
 បច្ឆា យជេតិ, អធិដ្ឋានំ ភិក្ខុតិ។ អថ យជេត្វា ជិន្នតិ, ន ភិក្ខុតិ។ រជកេហិ
 ជោវាបេត្វា សេតំ កាវាបេន្តស្សបិ អធិដ្ឋានំ អធិដ្ឋានមេវាតិ។ អយំ តាវ
 អធិដ្ឋានេ វិនិច្ឆយោ។

៤៧. វិកប្បនេ បទ ទ្វេវិកប្បនា សម្មុទាវិកប្បនា បរម្មុទាវិកប្បនា ច។
 កបំ សម្មុទាវិកប្បនា ហោតិ? ច័រវានំ ឯកតហុភារំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវព្វា
 ញាត្វា “ឥមំ ច័រវ”ន្តំ វា “ឥមាជិ ច័រវានំ”តិ វា “ឯតំ ច័រវ”ន្តំ វា “ឯតាជិ ច័រវានំ”តិ វា
 វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បមី”តិ វត្តព្ភំ, អយមេកា សម្មុទាវិកប្បនា។ ឯត្វាវតា និធនុំ
 វដ្ឋតិ, បរិភុញ្ញតុំ បទ វិស្សន្នេតុំ វា អធិដ្ឋាតុំ វា ន វដ្ឋតិ។ “មយ្ហំ សន្តកំ, មយ្ហំ
 សន្តកានិ បរិភុញ្ញ វា វិស្សន្នេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី”តិ ឯវំ បទ វុត្តេ
 បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ឋន្តិ។

អបរោ នយោ - តថេវ ច័រវានំ ឯកតហុភារំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវព្វា
 ញាត្វា តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ឥមំ ច័រវ”ន្តំ វា “ឥមាជិ ច័រវានំ”តិ វា “ឯតំ

ជីវ័រ"ន្តិ វា "ឯតានិ ជីវ័រវនី"តិ វា វត្វា បញ្ចាសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញាតវស្ស
អត្តនា អភិវុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា "តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ
វិកប្បមី"តិ វា "តិស្សាយ ភិក្ខុនិយា, តិស្សាយ សិក្ខុមាធាយ, តិស្សស្ស
សាមណោវស្ស, តិស្សាយ សាមណោវិយាវិកប្បមី"តិ វា វត្តព្នំ, អយំ អបរាបិ
សម្មាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធនំ វដ្ឋតិ, បរិភោគាធិសុ បន ឯកម្មំ ន វដ្ឋតិ។
តេន បន ភិក្ខុនា "តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ...បេ... តិស្សាយ សាមណោវិយា
សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សដ្ឋេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី"តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម
ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាធឯយោបិ វដ្ឋន្តិ។

កថំ បរម្មាវិកប្បនា ហោតិ? ជីវ័រវនំ តថេវ ឯកតហុការំ
សន្និហិតាសន្និហិតការព្វា ញាត្វា "ឥមំ ជីវ័រ"ន្តិ វា "ឥមាធិ ជីវ័រវនី"តិ វា "ឯតំ
ជីវ័រ"ន្តិ វា "ឯតានិ ជីវ័រវនី"តិ វា វត្វា "តុយ្ហំ វិកប្បនត្ថាយ ធម្មិ"តិ វត្តព្នំ។ តេន
វត្តញ្ញោ "កោតេ មិត្តោ វា សន្និដ្ឋោ វា"តិ។ តតោ ឥតវេន បុរិមនយេនេវ
"តិស្សោ ភិក្ខុ"តិ វា...បេ... "តិស្សា សាមណោវី"តិ វា វត្តព្នំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា
"អហំ តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ធម្មិ"តិ វា...បេ... "តិស្សាយ សាមណោវិយា ធម្មិ"តិ វា
វត្តព្នំ, អយំ បរម្មាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធនំ វដ្ឋតិ, បរិភោគាធិសុ បន
ឯកម្មំ ន វដ្ឋតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ទុតិយសម្មាវិកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ
"ឥត្តន្ទាមស្ស សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សដ្ឋេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី"តិ វុត្តេ
បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាធឯយោបិ វដ្ឋន្តិ។

ទ្វិន្នំ វិកប្បនាធំ កី នាធាករណំ? សម្មាវិកប្បនាយំ សយំ វិកប្បេត្វា
បរេន បច្ចុទ្ធសាបេតិ, បរម្មាវិកប្បនាយំ បរេនេវ វិកប្បាបេត្វា បរេនេវ
បច្ចុទ្ធសាបេតិ, ឥធមេត្ត នាធាករណំ។ សចេ បន យស្ស វិកប្បេតិ, សោ
បញ្ញត្តិកោវិទោ ន ហោតិ, ន ជាធាតិ បច្ចុទ្ធវិគុំ, តំ ជីវ័រ គហេត្វា អញ្ញាស្ស

ព្យត្តស្ស សន្តិកំ គន្ធា បុនវិកហ្មត្វា បរេន បច្ចុទ្ធភាបេតព្ពំ។ វិកហ្មត្វិវិកហ្មនា
នាមេសាវដ្ឋតិ។ វេរំ តាវ ចីរេវ អធិជ្ជានវិកហ្មនានយោ វេទិតញ្ចោ។

៤៨. បត្តេ បន អយំ នយោ - បត្តំ អធិជ្ជហន្តេន ឧក្កជ្ជមជ្ឈិមោមកានំ
អញ្ញាតរោ បមាណយុត្តោវ អធិជ្ជាតញ្ចោ។ តស្ស បមាណំ “អឧទ្ធកោធនំ
គណ្ហាតី” តិអាទិនា (ចារា. ៦០២) នយេន ចាឡិយំ វុត្តំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ
(ចារា. អដ្ឋ. ២. ៦០២ អាទយោ) - អនុបហាតបុរាណសាលិតណ្ហាលានំ
សុកោដ្ឋិតបរិសុទ្ធានំ ទ្វេ មគធនាឡិយោ គហេត្វា តេហិ តណ្ហាលេហិ
អនុត្តណ្ហាលមកិលិន្ទមបិណ្ឌិតំ សុវិសទំ កុន្ទមកុឡ្យាសិសទិសំ
អវស្សវិតោធនំ បចិត្វា និវរសេសំ បត្តេ បក្ខិបិត្វា តស្ស ឱទនស្ស
ចតុត្ថភាគប្បមាលោកា នាតិយនោ នាតិតនុកោ ហត្ថហារិយោ
សព្ពសម្ពារសម្ពុតោ មុគ្គសូចោ បក្ខិបិតញ្ចោ, តតោ អាលោបស្ស អាលោបស្ស
អនុវបំ យាវចរិមាលោបប្បហោនកំ មជ្ឈមំសាទិព្យញ្ញនំ បក្ខិបិតព្ពំ,
សប្បិតេលតក្ករសកញ្ញាកាទិនិ បន គណានូបគានិ ន ហោន្តិ។ តានិ ហិ
ឱទនគតិកានិ ហោន្តិ, នេវ ហាបេតុំ, ន វឌ្ឍេតុំ សក្កោន្តិ។ វេរមេតំ សព្ពម្បិ
បក្ខិត្តំ សចេ បត្តស្ស មុខវដ្ឋិយា ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិជ្ជតិ, សុត្តេន វា ហិរេន វា
និទ្ទន្តស្ស សុត្តស្ស វា ហិរស្ស វា ហេដ្ឋិមន្តំ ដុសតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋោ នាម បត្តោ។
សចេ តំ រាជី អតិក្កម្ម ជូបីកតំ តិជ្ជតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋោមកោ នាម បត្តោ។ សចេ
តំ រាជី ន សម្មាបុណាតិ អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ ឧក្កដ្ឋក្កដ្ឋោ នាម បត្តោ។

ឧក្កជ្ជតោ ឧបឡ្បប្បមាលោកា មជ្ឈិមោ នាម បត្តោ។ មជ្ឈិមតោ
ឧបឡ្បប្បមាលោកា ឱមកោ។ តស្មា សចេ មគធនាឡិយា
នាឡិកោធនាទិសព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ វុត្តនយេនេវ ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិជ្ជតិ, អយំ
មជ្ឈិមោ នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជី អតិក្កម្ម ជូបីកតំ តិជ្ជតិ, អយំ

មជ្ឈិមោមកោ នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជី ន សម្មាបុណាតិ អន្តោគធមេវ
ហោតិ, អយំ មជ្ឈិមុក្កដ្ឋោ នាម បត្តោ។ សចេ មគធនាឡិយា
ឧបឡាឡិកោននាទិសព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, អយំ ឌីមកោ
នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជី អតិក្កម្ម ជ្វីបិកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ ឌីមកោមកោ នាម
បត្តោ។ សចេ តំ រាជី ន សម្មាបុណាតិ អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ ឌីមកុក្កដ្ឋោ
នាម បត្តោ។ វិវេកេន វេ បត្តោ។ តេសុ ទ្វេ អបត្តា ឧក្កដ្ឋក្កដ្ឋោ ច ឌីមកោមកោ
ចាតិ។ តស្មា ឯតេ ភាជនបរិភោគេន បរិភូតញ្ញាតញ្ញា, ន អធិដ្ឋានូបគា ន
វិកប្បនូបគា។ ឥតវេ បន សត្ត អធិដ្ឋហិត្វា វា វិកប្បត្វា វា បរិភូតញ្ញាតញ្ញា។

បមាណយុត្តានម្បិ ឯតេសំ អធិដ្ឋានវិកប្បនូបគត្តំ វេទិតព្ពំ -
អយោបត្តោ បញ្ចហិ ចាកេហិ, មត្តិកាបត្តោ ជ្វីហិ ចាកេហិ បក្កោ
អធិដ្ឋានូបគោ។ ឧភោចិ យំ មូលំ ធាតព្ពំ, តស្មី ទិន្នេយេវ។ សចេ ឯកោចិ ចាកោ
ឧនោ ហោតិ, កាកណិកមត្តម្បិ វា មូលំ អទិន្នំ, ន អធិដ្ឋានូបគោ។ សចេ
បត្តសាមិកោ វេទិតិ “យទា តុម្ពាភំ មូលំ ភវិស្សតិ, តទា ទស្សេយ អធិដ្ឋហិត្វា
បរិភូតញ្ញាតញ្ញា”តិ, នេវ អធិដ្ឋានូបគោ ហោតិ, ចាកស្ស ហិ ឧនត្តា បត្តសម្ព័ន្ធំ ន
គច្ឆតិ, មូលស្ស សកលស្ស វា ឯកទេសស្ស វា អទិន្នត្តា សកភាវំ ន ឧបេតិ,
អញ្ញាស្សេវ សន្តកោ ហោតិ, តស្មា ចាកេ ច មូលេ ច សុនិដ្ឋិតេយេវ
អធិដ្ឋានូបគោ ហោតិ។ យោ អធិដ្ឋានូបគោ, ស្សេវ វិកប្បនូបគោ។ សោ ហត្ថំ
អាគតោចិ អនាគតោចិ អធិដ្ឋាតញ្ញាវិកប្បតញ្ញា វា។ យទិ ហិ បត្តការកោ
មូលំ លភិត្វា សយំ វា ធាតុកាមោ ហុត្វា “អហំ ភន្តេ តុម្ពាភំ បត្តំ កត្វា
អសុកទិវសេ នាម បចិត្វា បេស្សេមី”តិ វេទិតិ, ភិក្ខុ ច តេន បរិច្ឆិន្នទិវសតោ
បដ្ឋាយ ទសាហំ អតិក្កាមេតិ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន បត្តការកោ
“អហំ តុម្ពាភំ បត្តំ កត្វា បចិត្វា សាសនំ បេស្សេមី”តិ វេទិត្វា តថេវ ករោតិ,
តេន បេសិតភិក្ខុ បន តស្ស ភិក្ខុនោ ន អាហោចេតិ, អញ្ញោ ទិស្វា វា សុត្វា វា

“តុម្កាកំ, កន្លែ, បត្តោ និដ្ឋិតោ” តិ អាហារេចតិ, ឯតស្ស អាហារេនំ ន បមាណំ។
យទា បន តេន បេសិតោយេវ អាហារេចតិ, តស្ស វេចនំ សុតទិវសតោ បជ្ជាយ
ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ សេ បន បត្តការកោ “អហំ
តុម្កាកំ បត្តំ កត្វា បចិត្វា កស្សចិ ហត្ថេ បហិណិស្សមី” តិ វត្វា តថេវ
ករោតិ, បត្តំ គហេត្វា អាគតភិក្ខុ បន អត្តនោ បរិវេណោ វេបេត្វា តស្ស ន
អាហារេចតិ, អញ្ញោ កោចិ ភណាតិ “អបិ, កន្លែ, អដុនា អាភតោ បត្តោ
សុន្ទរោ” តិ។ “កុហី, អាវុសោ, បត្តោ” តិ? “ឥត្ថន្ទាមស្ស ហត្ថេ បេសិតោ” តិ។
ឯតស្សបិ វេចនំ ន បមាណំ។ យទា បន សោភិត្ត បត្តំ ទេតិ, លទ្ធិទិវសតោ
បជ្ជាយ ទសាហំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, តស្មា ទសាហំ
អនតិក្កាមេត្វាវ អធិជ្ជាតញ្ញោវិកប្បតញ្ញោ វា។

តត្ថ ទ្វេ បត្តស្ស អធិជ្ជានា កាយេន វា អធិជ្ជាតិ, វាចាយ វា អធិជ្ជាតិ។
តេសំ វសេន អធិជ្ជហន្តេន “ឥមំ បត្តំ បច្ចុទ្ធរមី” តិ វា “ឯតំ បត្តំ បច្ចុទ្ធរមី” តិ វា
វត្វា ឯវំ សម្មុទេ វា បរម្មុទេ វា បិទំ បុរាណបត្តំ បច្ចុទ្ធវិទ្ធវា អញ្ញស្ស វា ទត្វា នវំ
បត្តំ យត្ថ កត្ថចិ បិទំ ហត្ថេន បរាមសិត្វា “ឥទំ បត្តំ អធិជ្ជាមី” តិ ចិត្តេន
អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន វា អធិជ្ជាតញ្ញោ។ វេកេនំ កត្វា
វាចាយ វា អធិជ្ជាតញ្ញោ។ តត្រ ធុរិធំ អធិជ្ជានំ - សេ ហត្ថចាសេ ហោតិ, “ឥមំ
បត្តំ អធិជ្ជាមី” តិ វាចា ភិទ្ធិតញ្ញោ, អថ អន្តោគព្រោ វា ឧបរិចាសាទេ វា
សាមន្តវិហារេ វា ហោតិ, វេបិតជ្ជានំ សល្លក្ខេត្វា “ឯតំ បត្តំ អធិជ្ជាមី” តិ វាចា
ភិទ្ធិតញ្ញោ។ អធិជ្ជហន្តេន បន ឯកកេន អធិជ្ជាតុម្បិ វដ្តតិ, អញ្ញស្ស សន្តិកេ
អធិជ្ជាតុម្បិ វដ្តតិ។ អញ្ញស្ស សន្តិកេ អយមាទិសំសោ - សេស្ស “អធិជ្ជិតោ នុ
ខោមេ, នោ” តិ វិមតិ ឧប្បជ្ឈតិ, ឥតរោ សារេត្វា វិមតី ធិទ្ធិស្សតីតិ។ សេ កោចិ
ទស បត្តេ លភិត្វា សព្ពេ អត្តនាវ បរិភុញ្ញតុកាមោ ហោតិ, ន សព្ពេ

អធិដ្ឋាតព្រាហ្មណ៍, ឯកំ បត្តំ អធិដ្ឋាយ បុណ្យសេ តំ បច្ចុទ្ធវិទ្យា អញ្ញោ អធិដ្ឋាតព្រាហ្មណ៍។
ឯតេនេវ ឧបាយេន វស្សសតម្បិ បរិហរិតុំ សក្កា។

ឯវំ អប្បមត្តស្ស សិយា អធិដ្ឋានវិជហិតិ? សិយា។ សចេ ហិ សយំ បត្តំ
អញ្ញស្ស ទេតិ, វិញ្ញមតិ វា, សិក្ខំ វា បច្ចក្ខាតិ, កាលំ វា ករោតិ, លិដ្ឋំ វាស្ស
បរិវត្តតិ, បច្ចុទ្ធវិទ្យា វា, បត្តេ វា ជិដ្ឋំ ហោតិ, អធិដ្ឋានវិជហិតិ។ វុត្តព្យោតំ -

“ជិន្នវិញ្ញបច្ចក្ខា, កាលកិរិយាកតេន ច;

លិដ្ឋបច្ចុទ្ធវិទ្យា ចេវ, ជិន្នេន ភវតិ សត្តម”ន្តិ។ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៦០៨) -

ចោរគហណាវិស្សសក្កាហោហិបិ វិជហិតិយេវ។ កិត្តកេន ជិន្នេន អធិដ្ឋានំ
ភិដ្ឋតិ? យេន កត្តសិក្ខំ ជិក្ខមតិ ចេវ បរិសតិ ច។ ឥទញ្ញិ សត្តន្នំ ធម្មានំ
លាមកធម្មសិក្ខំ។ តស្មី ជិន្នេ អយចុណ្ណេន វា អាណិយា វា បដិចាកតិកេ
កតេ ធនាហព្ពន្ធវេ បុន អធិដ្ឋាតព្រាហ្មណ៍។ អយំ តាវេត្ត អធិដ្ឋានេ វិនិច្ឆយោ។

៤៩. វិកប្បនេ បន ទ្វេវិកប្បនា សម្មាវិកប្បនា ចេវ បរម្មាវិកប្បនា ច។
កតំ សម្មាវិកប្បនា ហោតិ? បត្តានំ ឯកពហុភាវំ
សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ញា ព្រាហ្ម “ឥមំ បត្ត”ន្តិ វា “ឥមេ បត្តេ”តិ វា “ឯតំ
បត្ត”ន្តិ វា “ឯតេ បត្តេ”តិ វា វត្ថា “តុយ្ហំ វិកប្បមី”តិ វត្ថត្ថំ, អយមេកា
សម្មាវិកប្បនា។ ឯត្ថាវតា និដេតុំ វដ្ឋតិ, បរិភុញ្ញតុំ បន វិស្សន្នេតុំ វា អធិដ្ឋាតុំ
វា នវដ្ឋតិ។ “មយ្ហំ សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សន្នេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហិ”តិ
ឯវំ បន វុត្តេ បច្ចុទ្ធវិទ្យា ធម្ម ហោតិ, តតោ បតុតិ បរិភោគាធម្មេហិ វដ្ឋន្តិ។

អបរោ នយោ - តថេវ បត្តានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ញា
ព្រាហ្ម តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ឥមំ បត្ត”ន្តិ វា “ឥមេ បត្តេ”តិ វា “ឯតំ បត្ត”ន្តិ
វា “ឯតេ បត្តេ”តិ វា វត្ថា បញ្ចសុ សហជម្មកេសុ អញ្ញាតវស្ស អត្តនា

អភិរុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ វិកប្បមី” តិ វា
“តិស្សយ ភិក្ខុនិយា, សិក្ខុមាធាយ, សាមណោស្ស, តិស្សយ សាមណោរិយា
វិកប្បមី” តិ វា វត្តព្នំ, អយំ អបរាបិ សម្មាសាវកប្បនា។ ឯត្រាវតា និធម៌ វដ្តតិ។
បរិភោគាធិសុ បន ឯកម្មំ ន វដ្តតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ
សន្តកំ... បេ... តិស្សយ សាមណោរិយា សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សដ្ឋេហិ វា
យថាបច្ចយំ វា ករោហីតិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ
បរិភោគាធម្មោ វដ្តន្តិ។

កងំ បរម្មាសាវកប្បនា ហោតិ? បត្តានំ តថេវ ឯកពហុការំ
សន្និហិតាសន្និហិតការញ្ច ញាត្វា “ឥមំ បត្ត” ន្តិ វា “ឥមេ បត្តេ” តិ វា “ឯតំ
បត្ត” ន្តិ វា “ឯតេ បត្តេ” តិ វា វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បនត្តាយ ធម្មី” តិ វត្តព្នំ។ តេន
វត្តញ្ញោ “កោតេ មិត្តោ វា សន្និដ្ឋោ វា” តិ។ តតោ ឥតរេន បុរិមនយេន “តិស្សោ
ភិក្ខុ” តិ វា... បេ... “តិស្ស សាមណោរិ” តិ វា វត្តព្នំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា “អហំ
តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ធម្មី” តិ វា... បេ... “តិស្សយ សាមណោរិយា ធម្មី” តិ វា វត្តព្នំ,
អយំ បរម្មាសាវកប្បនា។ ឯត្រាវតា និធម៌ វដ្តតិ, បរិភោគាធិសុ បន ឯកម្មំ ន
វដ្តតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ធុតិយសម្មាសាវកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ “ឥត្ថន្ទាមស្ស
សន្តកំ បរិភុញ្ញ វា វិស្សដ្ឋេហិ វា យថាបច្ចយំ វា ករោហី” តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម
ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាធម្មោ វដ្តន្តិ។ អយំ វិកប្បនេ នយោ។

៥០. ឯវំ អធិដ្ឋហិតាវិកប្បត្វា ច បរិភុញ្ញន្តេន បត្តេ ភិក្ខុ កី កាតព្វន្តិ?
យស្ស បត្តេ រាជិមុខវដ្តិតោ ហេដ្ឋា ទ្ធព្វលប្បមាណា ន ហោតិ តេន ន កិញ្ចិ
កាតព្វំ។ យស្ស (ចារា. អដ្ឋ. ២.៦១២-៣) បន តាធិសា ឯកាបិ រាជិ ហោតិ, តេន
តស្ស រាជិយា ហេដ្ឋិមបរិយន្តេ បត្តវេជកេន វិជ្ជិត្វា បចិត្វា
សុត្តរដ្ឋកមកចិវដ្តកាធិហិ វា តិបុសុត្តកេន វា ពន្ធិត្វា តំ ពន្ធនំ អាមិសស្ស

អលក្កនត្ថំ តិបុបដ្ឋេន វា កេនចិ វា ពន្ធសិលេសេន បដិច្ឆាទេតព្ពំ។ សោ ច បត្តោ
អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ញិតព្ពោ។ សុខុមំ វា ជិទ្ពំ កត្វា ពន្ធិតព្ពោ។ សុទ្ធវិហំ បន
មធុកសិក្កកលាខាសដ្ឋវសាធិហិ ពន្ធិតុំ ន វដ្ឋតិ, ជាណីតំ ឈាបេត្វា
ចាសាណាចុណ្ណេន ពន្ធិតុំ វដ្ឋតិ។ មុខវដ្ឋិសមីបេ បន បត្តវេជកេនវិជ្ជិយមាណោ
កថាលស្ស ពហាលត្តា ភិដ្ឋតិ, តស្សា ហេដ្ឋាវិជ្ជិតព្ពោ។ យស្ស បន ទ្វេ វាជិយោ,
ឯកាយេវ វា ចតុវដ្តុលា, តស្ស ទ្វេ ពន្ធនានិ ធាតព្ពានិ។ យស្ស តិស្សោ,
ឯកាយេវ វា ធម្មវដ្តុលា, តស្ស តីណិ។ យស្ស ចតស្សោ, ឯកាយេវ វា អដ្ឋវដ្តុលា,
តស្ស ចត្តារិ។ យស្ស បញ្ច, ឯកាយេវ វា ធសវដ្តុលា, សោ ពន្ធវាចិ អពន្ធវាចិ
អបត្តោយេវ, អញ្ញោវិញ្ញាបេតព្ពោ។ ឯស តាវ មត្តិកាបត្តវិនិច្ឆយោ។

អយោបត្តេ បន សចេបិ បញ្ច វា អតិវេកានិ វា ជិទ្ពានិ ហោន្តិ, តានិ ច
អយចុណ្ណេន វា អាណិយា វា លោហាមណ្ឌលកេន វា ពន្ធនិ មជ្ឈានិ ហោន្តិ, ស្ទេវ
បត្តោ បរិភុញ្ញិតព្ពោ, អញ្ញោ នវិញ្ញាបេតព្ពោ។ អថ បន ឯកម្មំ ជិទ្ពំ មហន្តំ
ហោតិ, លោហាមណ្ឌលកេន ពន្ធម្មំ មជ្ឈំ ន ហោតិ, បត្តេ អាមិសំ លក្កតិ,
អកម្មិយោ ហោតិ, អយំ អបត្តោ, អញ្ញោវិញ្ញាបេតព្ពោ។ វិញ្ញាបេន្តេន ច
សង្ឃវសេន បវារិតជ្ជានេ បញ្ចពន្ធនេនេវ បត្តេន អញ្ញំ បត្តវិញ្ញាបេតុំ វដ្ឋតិ,
បុគ្គលវសេន បន បវារិតជ្ជានេ ឧបញ្ចពន្ធនេនាបិ វដ្ឋតិ។ បត្តំ លភិត្វា
បរិភុញ្ញេន្តេន ច យាគុវន្តនរជនបចនាធិនា អបរិភោគេន ន បរិភុញ្ញិតព្ពោ,
អន្តរាមគ្គេ បន ព្យាធិម្ពំ ឧប្បន្នេ អញ្ញាស្មី ភាជនេ អសតិ មត្តិកាយ លិម្បត្វា
យាគុំ វា បចិត្តំ ឧទកំ វា តាបេតុំ វដ្ឋតិ។ មញ្ចប័បដត្តនាគទន្តកាធិកេ
អនេសេបិ ន និក្ខិបិតព្ពោ។ បត្តស្ស ហិ និក្ខិបននេសោ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
បត្តាធារក”ន្តិអាធិនា(ចូឡូវ. ២៥៤) នយេន ខន្ធកេ វុត្តោយេវ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

អធិដ្ឋានវិកប្បនវិនិច្ឆ័យកថា សមត្ថា។

៩. ជីវវិប្បវាសវិនិច្ឆ័យកថា

៥០. ជីវវេនវិជារាសោតិ តិជីវរាជិដ្ឋានេន អធិដ្ឋិតានំ តិណ្ណំ ជីវរាជំ
អញ្ញាតវេនវិប្បវាសោ។ ឯវំ អធិដ្ឋិតេសុ ហិ តិសុ ជីវវេសុ ឯកេនបិ វិជារសិគំ ន
វដ្ឋតិ, វសន្តស្ស សហ អរុណុគ្គមនា ជីវំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, តស្មា
អរុណុគ្គមនសមយេ ជីវំ អឡុតេយ្យរតនប្បមាលោ ហត្ថចាសេ កត្វា
វសិតព្ពំ។

តាមនិវេសនឧទោសិតអធិដ្ឋានវិប្បវាសនាសត្តខេត្តធម្មករណាអា
រាមវិហាររុក្ខមូលអន្លោកកាសេសុ បន អយំ វិសេសោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៤៧៧-៨) -
សចេ ឯកស្ស រញ្ជោ តាមភោជកស្ស វា សន្តកោ គាមោ ហោតិ, យេន កេនបិ
ចាការេន វា វតិយា វា បរិខាយ វា បរិក្ខិត្តោ ច, ឯវរូបេ គាមេ ជីវំ និក្ខិបិត្វា
តាមព្ពន្ធរេ យត្ថ កត្ថចិ យថារុចិត្តដ្ឋានេ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតំ វដ្ឋតិ។ សចេ បន
អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, ឯវរូបេ គាមេ យស្មី យវេ ជីវំ និក្ខិត្តំ, តស្មី វត្ថព្ពំ, តស្ស វា
យរស្ស ហត្ថចាសេ សមត្ថា អឡុតេយ្យរតនព្ពន្ធរេ វសិតព្ពំ។ តំ បមាណំ
អតិក្កមិត្វា សចេបិ ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ អាគារេ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតិ, ជីវំ
និស្សគ្គិយមេវ ហោតិ។

សចេ នាណាជ្ជនំ វា ភោជកានំ វា គាមោ ហោតិ
វេសាលីកុសិណាវាទិសទិសោ បរិក្ខិត្តោ ច, ឯវរូបេ គាមេ យស្មី យវេ ជីវំ និក្ខិត្តំ,
តត្ថ វា វត្ថព្ពំ, តត្ថ សទ្ធិសង្ឃដ្ឋានេន វា ជនសម្ពាធនេ វា វសិតំ អសក្កោន្តេន
សភាយេ វា វត្ថព្ពំ នករទ្វារមូលេ វា។ តត្រាបិ វសិតំ អសក្កោន្តេន យត្ថ កត្ថចិ

ជាសុកដ្ឋានេ វសិត្វា អន្តោអរុណោ អាគម្ម តេសំយេវ សកាយនករទ្វារមូលានំ
ហត្ថចាសេ វសិតត្ថំ។ យរស្ស បន ចីវរស្ស វា ហត្ថចាសេ វត្ថុត្ថមេវ នត្ថិ។

សេច យវេ អដ្ឋបេត្វា “សកាយេ វេបេស្សមី”តិ សកាយំ កច្ចន្តោ ហត្ថំ
បសារេត្វា “ហន្តិមំ ចីវរំ វេបេហី”តិ ឯវំ និក្ខេបសុខេ ហត្ថចាសកតេ កិស្មិញ្ចា
អាបណេ ចីវរំ និក្ខេបតិ, តេន បុរិមនយេនេវ សកាយេ វា វត្ថុត្ថំ, ទ្វារមូលេ វា
តេសំ ហត្ថចាសេ វា វសិតត្ថំ។

សេច នករស្ស ពហ្វនិបិ ទ្វារានិ ហោន្តិ ពហ្វនិ ច សកាយានិ, សព្ពត្ថ វសិតុំ ន
វដ្ឋតិ។ យស្ស បន វីដិយា ចីវរំ វេបិតំ, យំ តស្ស សម្មុទដ្ឋានេ សកាយញ្ច
ទ្វារញ្ច, តស្ស សកាយស្ស ច ទ្វារស្ស ច ហត្ថចាសេ វសិតត្ថំ។ ឯវញ្ចិ សតិ
សក្កា ចីវរស្ស បវត្ថី ជាតិទុំ។ សកាយំ បន កច្ចន្តេន យស្ស អាបណិកស្ស
ហត្ថ និក្ខេត្ថំ, សេច សោ តំ ចីវរំ អតិហរិត្វា យវេ និក្ខេបតិ, វីដិហត្ថចាសោ ន
រក្ខតិ, យរស្ស ហត្ថចាសេ វត្ថុត្ថំ។ សេច មហន្តំ យវំ ហោតិ ទ្វេវីដិយោ ជីវិត្វា
វិតំ, បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ហត្ថចាសេយេវ អរុណំ ឧដ្ឋាបេតត្ថំ។ សកាយេ
និក្ខេបិត្វា បន សកាយេ វា តស្ស សម្មុខេ នករទ្វារមូលេ វា តេសំយេវ
ហត្ថចាសេ វា អរុណំ ឧដ្ឋាបេតត្ថំ។ សេច បន កាមោ អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, យស្មី
យវេ ចីវរំ និក្ខេត្ថំ, តស្មី យវេ តស្ស យរស្ស វា ហត្ថចាសេ វត្ថុត្ថំ។

សេច (ចារា. ៤៨០) ឯកកុលស្ស សន្តកំ និវេសនំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច
នាណកត្ថំ នាណឱវរកំ, អន្តោនិវេសនេ ចីវរំ និក្ខេបិត្វា អន្តោនិវេសនេ វត្ថុត្ថំ។
សេច អបរិក្ខិត្តំ, យស្មី កព្មេ ចីវរំ និក្ខេត្ថំ ហោតិ, តស្មី កព្មេ វត្ថុត្ថំ កព្មស្ស
ហត្ថចាសេ វា។ សេច នាណកុលស្ស និវេសនំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច នាណកត្ថំ
នាណឱវរកំ, យស្មី កព្មេ ចីវរំ និក្ខេត្ថំ ហោតិ, តស្មី កព្មេ វត្ថុត្ថំ, សព្ពេសំ
សាធារណេ យរទ្វារមូលេ វា កព្មស្ស វា យរទ្វារមូលស្ស វា ហត្ថចាសេ។ សេច

អបរិក្ខត្តំ ហោតិ, យស្មី គព្ពេ ជីវំ និក្ខត្តំ, តស្មី គព្ពេ វត្ថុតំ គព្ពស្ស វា
ហត្ថចាសេ។ ឧទាស័តអធិបាសាធិបាសាធិបាសាធិបាសាធិបាសាធិបាសាធិបាសាធិបាសា
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចោ។

សចេ ឯកកុលស្ស នាវា ហោតិ, អន្តោនាវាយំ ជីវំ និក្ខបិទ្វា អន្តោនាវាយំ
វត្ថុតំ។ សចេ នាវាកុលស្ស នាវា ហោតិ នាវាគព្ពា នាវាឡិវកា, យស្មី ឡិវកេ
ជីវំ និក្ខត្តំ ហោតិ, តស្មី ឡិវកេ វត្ថុតំ ឡិវកស្ស ហត្ថចាសេ វា។

សចេ ឯកកុលស្ស សត្តោ ហោតិ, តស្មី សត្តេ ជីវំ និក្ខបិទ្វា បុរតោ វា
បច្ឆតោ វា សត្តព្ពន្ធា នវិជហិតញ្ចា, បស្សតោ អព្ពន្ធា នវិជហិតញ្ចា។ ឯកំ អព្ពន្ធា
អជ្ជីវសតិហត្ថំ ហោតិ។ សចេ នាវាកុលស្ស សត្តោ ហោតិ, សត្តេ ជីវំ
និក្ខបិទ្វា ជីវស្ស ហត្ថចាសេ វសិតញ្ចំ។ សចេ សត្តោ គច្ឆន្តោ គាមំ វា នទី វា
បរិយាទិយិត្វា តិដ្ឋតិ, អន្តោបរិដ្ឋេន សទ្ធិំ ឯកាពាទ្វា ហុត្វា ឡិវញ្ចា ចារញ្ចា ជីវិត្វា
បរិតោ ហោតិ, សត្តបរិហារោ លព្ពតិ។ អថ គាមេ វា នទិយា វា បរិយាបន្នោ
ហោតិ, គាមបរិហារោ ចេវ នទីបរិហារោ ច លព្ពតិ។ សចេ វិហារសីមំ
អតិក្កមិត្វា តិដ្ឋតិ, អន្តោសីមាយ ច ជីវំ ហោតិ, វិហារំ គន្ធា វសិតញ្ចំ។ សចេ
ពហិសីមាយ ជីវំ ហោតិ, សត្តសមីហេយេវ វសិតញ្ចំ។ សចេ គច្ឆន្តោ សត្តោ
សកដេ វា គគ្គេ គោណោ វា នដ្ឋេ អន្តរា និដ្ឋតិ, យស្មី កោដ្ឋាសេ ជីវំ និក្ខត្តំ,
តត្ថ វសិតញ្ចំ។

សចេ ឯកកុលស្ស ខេត្តំ ហោតិ បរិក្ខត្តញ្ចា, អន្តោខេត្តេ ជីវំ និក្ខបិទ្វា
អន្តោខេត្តេ វត្ថុតំ។ សចេ អបរិក្ខត្តំ ហោតិ, ជីវស្ស ហត្ថចាសេ វសិតញ្ចំ។ សចេ
នាវាកុលស្ស ខេត្តំ ហោតិ បរិក្ខត្តញ្ចា, អន្តោខេត្តេ ជីវំ និក្ខបិទ្វា ធារមូលេ
វត្ថុតំ ធារមូលស្ស ហត្ថចាសេ វា។ សចេ អបរិក្ខត្តំ ហោតិ, ជីវស្ស ហត្ថចាសេ
វសិតញ្ចំ។

សេច ឯកកុលស្ស ធម្មាករណំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច, អន្តោធម្មាករណោ ជីវំ
និក្ខិបិទ្វា អន្តោធម្មាករណោ វត្ថុតំ។ សេច អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ជីវំស្ស
ហត្ថចាសេ វសិតតំ។ សេច នាណកុលស្ស ធម្មាករណំ ហោតិ បរិក្ខិត្តញ្ច,
អន្តោធម្មាករណោ ជីវំ និក្ខិបិទ្វា ទ្វារមូលេ វា វត្ថុតំ ទ្វារមូលស្ស វា
ហត្ថចាសេ។ សេច អបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, ជីវំស្ស ហត្ថចាសេ វសិតតំ។
បុច្ឆារាមដលារាមេសុបិ ខេត្តេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ច។

សេច ឯកកុលស្ស វិហារោ ហោតិ បរិក្ខិត្តោ ច, អន្តោវិហារេ ជីវំ
និក្ខិបិទ្វា អន្តោវិហារេ វត្ថុតំ។ សេច អបរិក្ខិត្តោ ហោតិ, យស្មីវិហារេ ជីវំ
និក្ខិត្តំ, តស្មី វត្ថុតំ តស្ស វិហារស្ស វា ហត្ថចាសេ។

សេច ឯកកុលស្ស រុក្ខមូលំ ហោតិ, យំ មជ្ឈន្តិកេ កាលេ សមន្តា នាយា
ជរតិ, អន្តោនាយាយ ជីវំ និក្ខិបិទ្វា អន្តោនាយាយ វត្ថុតំ។ វិវឌ្ឍសាខស្ស បន
រុក្ខស្ស អាតបេន ដុដ្ឋាកាសេ ឋបិតំ និស្សន្ទិយមេវ ហោតិ, តស្មា តាទិសស្ស
រុក្ខស្ស សាខន្ទាយាយ វា ខន្ទាយាយ វា ឋបេតតំ។ សេច សាខាយ វា វិជបេ វា
ឋបេតិ, ឧបរិ អញ្ញសាខន្ទាយាយ ដុដ្ឋាកាសេយេវ ឋបេតតំ។ ឧជ្ឈរុក្ខស្ស
នាយា ទ្វំ គច្ឆតិ, នាយាយ គតជ្ជានេ ឋបេតុំ វដ្តតិយេវ។ សេច នាណកុលស្ស
រុក្ខមូលំ ហោតិ, ជីវំស្ស ហត្ថចាសេ វសិតតំ។

អន្លោកាសេ បន អគាមកេ អរញ្ញេ ជីវំ ឋបេទ្វា តស្ស សមន្តា សត្តព្ពន្ធលេ
វសិតតំ។ អគាមកំ នាម អរញ្ញំ វិញ្ញាជីវិអាទិសុ វា សមុទ្ធមជ្ឈេ វា មច្ឆពន្ធនំ
អគមនបេ ជីបកេសុ លព្ពតិ។ តាទិសេ អរញ្ញេ មជ្ឈេ ឋិតស្ស សមន្តា
សត្តព្ពន្ធបរិច្ឆេទោ, វិនិព្វេជន ចុទ្ធស ហោតិ។ មជ្ឈេ និសិន្នោ បុរតិមាយ វា
បច្ឆិមាយ វា ទិសាយ បរិយន្តេ ឋបិតជីវំ រក្ខតិ។ សេច បន
អរុណុក្ខមនសមយេ កេសគ្គមត្តម្យិ បុរតិមំ ទិសំ គច្ឆតិ, បច្ឆិមាយ ទិសាយ

ជីវំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯស នយោ ឥតរស្មី។ និស្សគ្គិយំ បន ជីវំ អនិស្សដ្ឋិត្វា
បរិភុញ្ញន្តោ ទុក្ខដំ អាបន្នតិ។

៥២. សចេ បធានិកោ ភិក្ខុ សព្វាត្ថំ បធានមនុយុញ្ញិត្វា បច្ចុសសមយេ
“នហាយិស្សមី”តិ តីណិ ជីវំរាជ តីវេ ឋេយ្យា នទី ឱតរតិ, នហាយន្តស្សេវ
ចស្ស អរុណំ ឧដ្ឋហតិ, កី កាតព្វំ? សោ ហិ យទិ ឧត្តរិត្វា ជីវំ និវាសេតិ,
និស្សគ្គិយំ ជីវំ, អនិស្សដ្ឋិត្វា បរិភុញ្ញនបច្ចុយា ទុក្ខដំ អាបន្នតិ។ អថ នគ្គោ
គច្ឆតិ, ឯវម្បិ ទុក្ខដំ អាបន្នតិ? នាបន្នតិ។ សោ ហិ យាវ អញ្ញំ ភិក្ខុ ទិស្វា
វិនយកម្មំ ន ករោតិ, តាវ តេសំ ជីវំរាជំ អបរិភោគារហត្ថា នដ្ឋជីវំរាជានេ
ឋិតោ ហោតិ, នដ្ឋជីវំរាជេ ច អកប្បិយំ នាម នត្ថិ, តស្មា ឯកំ និវាសេត្វា ទ្វេ
ហត្ថេន គហេត្វាវិហារំ គន្ធាវិនយកម្មំ កាតព្វំ។ សចេ ទ្វេវ វិហារោ ហោតិ,
អន្តរាមគ្គេ មនុស្សា សញ្ញាន្តិ, ឯកំ និវាសេត្វា ឯកំ ចារុបិត្វា ឯកំ អំសក្ខេ
ឋេយ្យា គន្ធាព្វំ។ សចេ វិហារេ សភាគំ ភិក្ខុ ន បស្សតិ, ភិក្ខុចារំ គតា ហោន្តិ,
សង្ឃាជី ពហិតាមេ ឋេយ្យា សន្តុត្តរេន អាសនសាលំ គន្ធាវិនយកម្មំ កាតព្វំ។
សចេ ពហិតាមេ ចោរភយំ ហោតិ, ចារុបិត្វា គន្ធាព្វំ។ សចេ អាសនសាលា
សម្ពាធា ហោតិ, ជនាគិណ្ឌា ន សក្កា ឯកមន្តេ ជីវំ អបនេត្វាវិនយកម្មំ
កាតុំ, ឯកំ ភិក្ខុំ អាធាយ ពហិតាមំ គន្ធាវិនយកម្មំ កត្វា ជីវំរាជំ
បរិភុញ្ញិតព្វានិ។

សចេ ថេរា ភិក្ខុ ទហារាជំ ហត្ថេ បត្តជីវំ ទត្វា មគ្គំ គច្ឆន្តា បច្ឆិមយាមេ
សយិតុកាមា ហោន្តិ, អត្ថនោ អត្ថនោ ជីវំ ហត្ថចាសេ កត្វាវ សយិតព្វំ។
សចេ គច្ឆន្តានំយេវ អសម្បត្តេសុ ទហារេសុ អរុណំ ឧត្តច្ឆតិ, ជីវំ និស្សគ្គិយំ
ហោតិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ពតិ។ ទហារាជម្បិ បុរតោ គច្ឆន្តានំ ថេរេសុ
អសម្បត្តេសុ ឯសេវ នយោ។ មគ្គំវិវដ្ឋិត្វា អរញ្ញោ អញ្ញាមញ្ញំ អបស្សន្តេសុបិ

ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ធម្មា “មយំ, ភន្តេ, មុហុត្ថំ សយិត្វា អសុកស្មី នាម
ឌីកាសេ តុម្ពេ សម្មាបុណ្ហិស្សមា” តិ វត្វា យាវ អរុណាគ្គមនា សយន្តិ, ចីវរញ្ច
និស្សគ្គិយំ ហោតិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ពតិ។ ធម្មាវេ ឧយ្យោជេត្វា ថេវេសុ
សយន្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទ្វេធាបជំ ទិស្វា ថេវា “អយំ មគ្គោ”, ធម្មា “អយំ
មគ្គោ” តិ វត្វា អញ្ញមញ្ញស្ស វេទនំ អគ្គហេត្វា កតា, សហ អរុណាស្ស ឧគ្គមនា
ចីវរាធិ ច និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ពតិ។ សចេ ធម្មា
មគ្គតោ ឌីក្កម្ព “អន្តោអរុណាយេវ និវត្តិស្សមា” តិ ភេសជ្ជត្ថាយ កាមំ
បរិសិទ្ធា អាគច្ឆន្តិ, អសម្មត្តានំយេវ ច នេសំ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, ចីវរាធិ
និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ពតិ។ សចេ បន ធម្មកយេន វា
សុនខកយេន វា មុហុត្ថំ វត្វា “គមិស្សមា” តិ វត្វា វា និសីទិត្វា វា កច្ឆន្តិ, អន្តរា
អរុណោ ឧគ្គតេ ចីវរាធិ ច និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ពតិ។

សចេ “អន្តោអរុណាយេវ អាគមិស្សមា” តិ អន្តោសីមាយំ កាមំ បរិជ្ជានំ
អន្តរា អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, នេវ ចីវរាធិ និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, ន និស្សយោ
បដិប្បស្សម្ពតិ។ សចេ បន “វិកាយតុ តាវា” តិ និសីទិត្តិ, អរុណោ ឧគ្គតេ ន
ចីវរាធិ និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ បន បដិប្បស្សម្ពតិ។ សចេ យេបិ
“អន្តោអរុណាយេវ អាគមិស្សមា” តិ សាមន្តវិហារំ ធម្មស្សវនត្ថាយ
សឧស្សហា កច្ឆន្តិ, អន្តរាមគ្គយេវ ច នេសំ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ, ចីវរាធិ
និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ បន ន បដិប្បស្សម្ពតិ។ សចេ ធម្មការវេន
“យាវបរិយោសានំ សុត្វាវ គមិស្សមា” តិ និសីទិត្តិ, សហ អរុណាស្ស ឧគ្គមនា
ចីវរាធិបិ និស្សគ្គិយានិ ហោតិ, និស្សយោ ច បដិប្បស្សម្ពតិ។ ថេវេន ធម្មា
ចីវរោជានត្ថាយ កាមកំ បេសេន្តេន អត្ថនោ ចីវំ បច្ឆន្តិវត្វាវ ធាតត្ថំ,
ធម្មាស្សបិ ចីវំ បច្ឆន្តិវាបេត្វាវ វេបេតត្ថំ។ សចេ អសតិយា កច្ឆតិ, អត្ថនោ
ចីវំ បច្ឆន្តិវត្វា ធម្មាស្ស ចីវំ វិស្សាសេន គហេត្វា វេបេតត្ថំ។ សចេ ថេវេន

សរតិ, ឧបាហោរ សរតិ, ឧបាវេន អត្តនោ ជីវំ បច្ចុទ្ធវិទ្យា ថេរស្ស ជីវំ វិស្សាសេន
គហេត្វា គន្ធា វត្ថុតំ “ភន្តេ, តុម្ហាកំ ជីវំ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ញតា” តិ។ អត្តនោ បិ
ជីវំ អធិដ្ឋាតតំ។ ឯវំ ឯកស្ស សតិយា បិ អាបត្តិមោក្ខោ ហោតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយសង្គហោ

ជីវំ វិប្បវាសវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១០. កណ្តាបដិសាមនវិនិច្ឆយកថា

៥៣. កណ្តាស្ស បដិសាមនន្តិ បរេសំ កណ្តាស្ស កោបនំ។ បរេសញ្ចិ (ចាចិ.

អដ្ឋ. ៥០៦) កប្បិយវត្ថុ វា ហោតុ អកប្បិយវត្ថុ វា, អន្តមសោ មាតុ
កណ្តាបិឡន្ធនំ កាលបណ្ឌាម្បិ គិហិសន្តកំ កណ្តាភារិកសីសេន
បដិសាមេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន មាតាបិតុនំ សន្តកំ អវស្សំ
បដិសាមេតតំ កប្បិយភណ្ឌំ ហោតិ, អត្តនោ អត្តាយ គហេត្វា បដិសាមេតតំ។
“ឥនំ បដិសាមេត្វា ទេហិ” តិ បន វុត្តេ “ន វុត្តតិ” តិ បដិក្ខិបិតតំ។ សចេ
“បដិសាមេហិ” តិ ចាតេត្វា គន្ធន្តិ, បលិពោធា នាម ហោតិ, បដិសាមេតុំ វុត្តតិ។
វិហារេ កម្ពំ ករោត្តា វុត្តកិអាទយោ វា រាជវល្លភា វា “អត្តនោ ឧបករណភណ្ឌំ
វា សយនភណ្ឌំ វា បដិសាមេត្វា ទេហា” តិ វុត្តន្តិ, ធន្តេនបិ ភយេនបិ ន
កាតត្ថមេវ, គុត្តជ្ជានំ បន ធស្សេតុំ វុត្តតិ, ពលក្ការេន ចាតេត្វា គតេសុ ប
បដិសាមេតុំ។

សចេ (ចារា. អដ្ឋ. ១.១១១) អត្តនោ ហត្ថេ បដិសាមនត្តាយ ឋបិតំ ភណ្ឌំ
សាមិកេន “ទេហិ មេ ភណ្ឌា” ន្តិ យាចិតោ អនាតុកាមោ “នាហំ ភណ្ឌាមី” តិ
ភណាតិ, សម្បជានមុសាវាទេបិ អធិន្ទាទានស្ស បយោគត្តា ធុក្កជំ។ “កី តុម្កេ

កណ្តាល, លើដំ មឃ្លំ អនុរូបំ, ន តុម្កាក" ត្តិអាជីនី វន្តស្សបិ ទុក្ខជមេវ។ "រហោ
មយា ឯតស្ស ហត្ថ ឋបិតំ, ន អញ្ញោ កោចិ ជានាតិ, ទស្សតិ នុ ខោ មេ, នោ" តិ
សាមិកោ វិមតី ឧប្បាទេតិ, ភិក្ខុស្ស បុល្លច្ចយំ។ តស្ស ជរុសាទិការំ ទិស្វា
សាមិកោ "ន មឃ្លំ ទស្សតិ" តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, តត្រ សចាយំ ភិក្ខុ "កិលមេត្វា នំ
ទស្សមី" តិ ទានេ សឧស្សហោ, រក្ខតិ តាវ។ សចេបិ សោ ទានេ និរុស្សហោ,
កណ្តាសាមិកោ បន គហាលោ សឧស្សហោ, រក្ខតិយេវ។ យទិ បន តស្មី ទានេ
និរុស្សហោ កណ្តាសាមិកោ "ន មឃ្លំ ទស្សតិ" តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, ឯវំ ឧភិទ្ធី
ធុរនិក្ខេបេន ភិក្ខុនោ ចារាជិកំ។ យទិបិ មុខេន "ទស្សមី" តិ វន្តតិ, ចិត្តេន បន
អនាតុកាមោ, ឯវម្មិ សាមិកស្ស ធុរនិក្ខេបេ ចារាជិកំ។ តំ បន
សង្កាបនត្ថាយ អត្តនោ ហត្ថ បរេហិ ឋបិតំ កណ្តំ អគុត្តទេសតោ ឋានា
ចារេត្វា គុត្តជ្ជានេ ឋបនត្ថាយ ហរតោ អនាបត្តិ។ ថេយ្យចិត្តេនបិ ឋានា
ចារេត្តស្ស អវហារោ នត្តិ។ កស្មា? អត្តនោ ហត្ថ និក្ខិត្តត្តា, កណ្តាទេយ្យំ បន
ហោតិ។ ថេយ្យចិត្តេន បរិគុញ្ញតោបិ ឯសេវ នយោ។

៥៤. បញ្ចន្ធី សហធម្មិកានំ សន្តកំ បន យំ កិញ្ចិ បរិក្ខារំ បដិសាមេតុំ
វន្តតិ។ សចេ អាគន្ធកោ ភិក្ខុ អាវាសិកានំ ចីវរកម្មំ ករោន្តានំ សមីបេ បត្តចីវរំ
ឋបេត្វា "ឯតេ សង្កាបេស្សន្តិ" តិ មញ្ញមាណោ នហាយិតុំ វា អញ្ញត្រ វា គច្ឆតិ,
សចេ តំ អាវាសិកា សង្កាបេន្តិ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ, នដ្ឋេ គីវា ន ហោតិ។
សចេបិ សោ "ឥទំ, ភន្តេ, ឋបេថា" តិ វត្វា គច្ឆតិ, ឥតរេ ច កិច្ចបសុតត្តា ន
ជានន្តិ, ឯសេវ នយោ។ អថាបិ តេ "ឥទំ, ភន្តេ, ឋបេថា" តិ វត្តា "មយំ ព្យាវជា" តិ
បដិក្ខិបន្តិ, ឥតរោ ច "អវស្សំ ឋបេស្សន្តិ" តិ អនាទិយិត្វា គច្ឆតិ, ឯសេវ នយោ។
សចេ បន តេ តេន យាចិតា វា អយាចិតា វា "មយំ ឋបេស្សម, ត្វំ គច្ឆា" តិ
វន្តតិ, តំ សង្កាបិតត្តំ។ នោ ចេ សង្កាបេន្តិ, នដ្ឋេ គីវា។ កស្មា? សម្មជីដ្ឋិតត្តា។

យោ ភិក្ខុ ភណ្ណាការិកោ ហុត្វា បច្ឆសសមយេ ឯវ ភិក្ខុនំ បត្តចីវរាធិ
ហេដ្ឋាចាសាធំ ឡិវេបេត្វា ធ្វារំ អបិធមាត្វា តេសម្បិ អនារោចត្វាវ ទូរេ
ភិក្ខុចារំ គប្បតិ, តានិ ចេ ចោរា ហារន្តិ, តស្សេវ គីវា។ យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
“ឡិវេបេថ, ភន្តេ, បត្តចីវរាធិ, កាលោ សលាកគុហណាស្ស” តិ វុត្តោ
“សមាគតាត្ថា” តិ បុច្ឆិត្វា “អាម សមាគតាម្ហា” តិ វុត្តេ បត្តចីវរាធិ និហរិត្វា
និក្ខិបិត្វា ភណ្ណាការិធ្វារំ ពន្ធិត្វា “តុម្ហេ បត្តចីវរាធិ គហេត្វា ហេដ្ឋាចាសាធិធ្វារំ
បដិជគ្គិត្វា គប្បយ្យថា” តិ វត្វា គប្បតិ។ តត្រ ចេកោ អលសជាតិកោ ភិក្ខុ
ភិក្ខុសុ គតេសុ បច្ឆា អភិក្ខុនិ បុញ្ញោ ឧដ្ឋហិត្វា ឧទកដ្ឋានំ មុខោនត្ថំ គប្បតិ,
តំ ខណំ ទិស្វា ចោរា តស្ស បត្តចីវរំ ហារន្តិ, សុហជំ, ភណ្ណាការិកស្ស គីវា ន
ហោតិ។

សចេបិ កោចិ ភណ្ណាការិកស្ស អនារោចត្វាវ ភណ្ណាការេ អត្ថនោ
បរិក្ខារំ វេបេតិ, តស្មិម្បិ នដ្ឋេ ភណ្ណាការិកស្ស គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន
ភណ្ណាការិកោ តំ ទិស្វា “អដ្ឋានេ វេបិត” តិ គហេត្វា វេបេតិ, នដ្ឋេ តស្សេវ គីវា។
សចេបិ វេបិតភិក្ខុនា “មយា, ភន្តេ, វ្យាទិសោ នាម បរិក្ខារោ វេបិតោ,
ឧបទារេយ្យថា” តិ វុត្តោ “សាធ្វ” តិ សម្បជិប្បតិ, ទុន្ទិក្ខិត្តំ វា មញ្ញមាណោ អញ្ញស្មី
ហានេ វេបេតិ, នដ្ឋេ តស្សេវ គីវា។ “នាហំ ជានាមី” តិ បដិក្ខិបន្តស្ស បន នត្ថិ
គីវា។ យោចិ តស្ស បស្សន្តស្សេវ វេបេតិ, ភណ្ណាការិកញ្ច ន សម្បជិប្បាបេតិ,
នដ្ឋំ សុនដ្ឋមេវ។ សចេ បន នំ ភណ្ណាការិកោ អញ្ញត្រ វេបេតិ, នដ្ឋេ គីវា។ សចេ
ភណ្ណាការិ សុគុត្តំ, សញ្ញោ សជ្ឈស្ស ចេតិយស្ស ច បរិក្ខារោ តត្ថេវ វេបិយតិ,
ភណ្ណាការិកោ ច ពាលោ អព្យត្តោ ធ្វារំ វិវិត្វា ធម្មកមំ វា សោតុំ អញ្ញំ វា កិញ្ញា
កាតុំ កត្តិបិ គប្បតិ, តំ ខណំ ទិស្វា យត្តកំ ចោរា ហារន្តិ, សត្ថំ តស្ស គីវា។
ភណ្ណាការិកោ និក្ខិបិត្វា ពហិ ចដ្ឋមន្តស្ស វា ធ្វារំ វិវិត្វា សរីរំ ឧត្ថំ
គាហាបេន្តស្ស វា តត្ថេវ សមណធម្មានុយោគេន និសីន្តស្ស វា តត្ថេវ និសីទិត្វា

កេនចិ កេម្មន ព្យាវជស្ស វា ឧទ្ទារបស្សវប័ន្ទិតស្សបិ សតោ តត្ថេវ ឧបចារេ
វិជ្ជមានេ ពហិ គច្ឆតោ វា អញ្ញេន វា កេនចិ អាការេន បមត្តស្ស សតោ ធ្វារំ
វិវិទ្យា វា វិវជមេវ បរិសិទ្ធា វា សន្និ ជិន្និត្វា វា យត្តកំ តស្ស បមាទបច្ចយា
ចោរា ហារន្តិ, សព្វំ តស្សេវ គីវា។ “ឧណ្ហាសមយេ បន វាតចានំវិវិទ្យា និបជ្ជិតុំ
វដ្តតី” តិ វទន្តិ។ ឧទ្ទារប័ន្ទិតស្ស បន តស្មី ឧបចារេ អសតិ អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តស្ស
គិលានបក្ខេ បិតត្តា អវិសយោ, តស្មា គីវា ន ហោតិ។

៥៥. យោ បន អន្តោ ឧណ្ហាប័ន្ទិតោ ធ្វារំ សុគុត្តំ កត្វា ពហិ និក្ខមតិ, ចោរា
តំ គហេត្វា “ធ្វារំ វិវរា” តិ វទន្តិ, យាវតតិយំ នវិវិតព្វំ។ យទិ បន តេ ចោរា
“សចេ នវិវរសិ, តញ្ច មារេស្សម, ធ្វារញ្ច ភិន្និត្វា បរិក្ខារំ ហរិស្សមា” តិ
ជរសុអាទិនិ ឧក្ខិបន្តិ, “មយិ ច មតេ សង្ឃស្ស ច សេនាសនេ វិនដ្ឋេ គុណា
នត្ថី” តិ វិវិតុំ វដ្តតិ។ ឥធាបិ “អវិសយត្ថា គីវា នត្ថី” តិ វទន្តិ។ សចេ កោចិ
អាគន្ធកោ កុញ្ចកំ វា ទេតិ, ធ្វារំ វា វិវរតិ, យត្តកំ ចោរា ហារន្តិ, សព្វំ តស្ស
គីវា។ សង្ឃេន ភណ្ណាគារំ គុត្តត្ថាយ សូចិយន្តកញ្ច កុញ្ចកមុទ្ធិកា ច
យោជេត្វា ទិន្នា ហោតិ, ភណ្ណាគារិកោ យជិកមត្តំ ទត្វា និបជ្ជតិ, ចោរា វិវិទ្យា
បរិក្ខារំ ហារន្តិ, តស្សេវ គីវា។ សូចិយន្តកញ្ច កុញ្ចកមុទ្ធិកញ្ច យោជេត្វា និបជ្ជំ
បនេតំ សចេ ចោរា អាគន្ធា “ធ្វារំ វិវរាបី” តិ វទន្តិ, តត្ថ បុរិមនយេនេវ
បជិបដ្ឋិតព្វំ។ ឯវំ សុគុត្តំ កត្វា និបន្នេ បន សចេ ភិត្តី វា ធននំ វា ភិន្និត្វា ឧមជ្ជេន
វា បរិសិទ្ធា ហារន្តិ, ន តស្ស គីវា។

សចេ ភណ្ណាគារេ អញ្ញេបិ យេរា វសន្តិ, វិវជេ ធ្វារេ អត្ថនោ អត្ថនោ បរិក្ខារំ
គហេត្វា គច្ឆន្តិ, ភណ្ណាគារិកោ តេសុ គតេសុ ធ្វារំ ន ជគ្គតិ, សចេ តត្ថ កិញ្ចិ
អវហរីយតិ, ភណ្ណាគារិកស្ស ឥស្សរវតាយ ភណ្ណាគារិកស្សេវ គីវា, យេវហិ
បន សហាយេហិ ភវិតព្វំ។ អយញ្ចិ សាមីចិ។ យទិ ភណ្ណាគារិកោ “តុម្ពេ ពហិ

ឋត្វា តុម្កាភំ បរិក្ខារំ កណ្តាប, មា បរិសិទ្ធា"តិ វទតិ, តេសញ្ច ឯកោ
លោមមហាថេរោ សាមណេវហិ ថេវ ឧបជ្ឈាកេហិ ច សទ្ធិកណ្តាគារំ
បរិសិទ្ធា និសីទតិ ថេវ និបជ្ជតិ ច, យត្ថកំ កណ្តំ នស្សតិ, សព្វំ តស្ស គីវា,
កណ្តាគារិកេន បន អវសេសេវេហិ ច សហាយេហិ ភវិតព្ពំ។ អថ
កណ្តាគារិកោវ លោមសាមណេវ ច ឧបជ្ឈាកេ ច គហេត្វា កណ្តាគារេ
និសីទតិ ថេវ និបជ្ជតិ ច, យត្ថកំ នស្សតិ, សព្វំ តស្សេវ គីវា។ តស្មា
កណ្តាគារិកេនេវ តត្ថ វសិតព្ពំ, អវសេសេហិ អប្បេវ រុក្ខមូលេ វសិតព្ពំ, ន ច
កណ្តាគារេតិ។

៥៦. យេ បន អត្តនោ អត្តនោ សភាគភិក្ខុនំ វសនគព្ពេសុ បរិក្ខារំ ឋបេន្តិ,
បរិក្ខារេ នន្ទេ យេហិ ឋបិតោ, តេសំយេវ គីវា, ឥតវេហិ បន សហាយេហិ
ភវិតព្ពំ។ យទិ បន សន្នេរោ កណ្តាគារិកស្ស វិហារេយេវ យាគុកត្តំ ធាបេតិ,
សោ ច ភិក្ខាចារត្ថាយ កាមំ គច្ឆតិ, នជ្ជំ តស្សេវ គីវា។ ភិក្ខាចារំ បរិសន្តេហិ
អតិរេកជីវំ រក្ខណត្ថាយ ឋបិតវិហារវារិកស្សបិ យាគុកត្តំ វា និវាបំ វា
លកមាទស្សេវ ភិក្ខាចារំ គច្ឆតោ យំ តត្ថ នស្សតិ, សព្វំ គីវា។ ន កេវលញ្ច
ឯត្ថកមេវ, កណ្តាគារិកស្ស វិយ យំ តស្ស បមាទបច្ចយា នស្សតិ, សព្វំ គីវា។

សចេ វិហារោ មហា ហោតិ, អញ្ញំ បទេសំ រក្ខិតុំ គច្ឆន្តស្ស អញ្ញស្មី បទេសេ
និក្ខិតុំ ហរន្តិ, អវិសយត្ថា គីវា ន ហោតិ។ ព្យាទិសេ បន វិហារេ វេមន្តេវ សព្ពេសំ
ឱសរណជ្ជានេ បរិក្ខារេ ឋបេត្វា និសីទិតព្ពំ, វិហារវារិកា វា ទ្វេ តយោ
ឋបេតព្ពា។ សចេ តេសម្មិ អប្បមត្តានំ ឥតោ ចិតោ ច រក្ខតំយេវ កិញ្ចា
នស្សតិ, គីវា ន ហោតិ។ វិហារវារិកេ ពន្ធិត្វា ហរិតកណ្តាម្បិ ចោរានំ បដិបទំ
គតេសុ អញ្ញេន មគ្គេន ហរិតកណ្តាម្បិ ន តេសំ គីវា។ សចេ វិហារវារិកានំ
វិហារេ ធាតព្ពំ យាគុកត្តំ វា និវាចោ វា ន ហោតិ, តេហិ បត្តព្ពលាភតោ

អតិរេកា ទ្វេ តិស្សោ យាគុសលាកា តេសំ បហោនកកត្តសលាកា ច ឋបេតុំ
វដ្តតិ, និពាទ្ធិ កត្វា បន ន ឋបេតញ្ចា។ មនុស្សា ហិ វិប្បជិសារិនោ ហោន្តិ
“វិហារវារិកាយេវ អម្ពាភំ ភត្តំ ភុញ្ញន្តិ” តិ, តស្មា បរិវត្តេត្វា បរិវត្តេត្វា
ឋបេតញ្ចា។ សេ តេសំ សភាគា សលាកកត្តាជិនិ អាហារិទ្វា ទេន្តិ, ឥច្ឆេតំ
កុសលំ។ នោ ច ទេន្តិ, វារំ គាហាបេត្វា នីហាបេតញ្ចានិ។ សេ វិហារវារិកោ
ទ្វេ តិស្សោ យាគុសលាកា ច ចត្តារិ បញ្ច សលាកកត្តានិ ច លភមា នោ
ភិក្ខុចារំ គប្បតិ, ភណ្ឌាភារិកស្ស វិយ សព្វំ នដ្ឋំ គីវា ហោតិ។ សេ សង្ឃស្ស
វិហារចាលានំ ធាតព្វំ ភត្តំ វា និវាចោ វា នត្តិ, ភិក្ខុវិហារវារំ គហេត្វា អត្តនោ
អត្តនោ និស្សិតកេ វិហារំ ជគ្គាបេន្តិ, សម្បត្តវារំ អគ្គហេតុំ ន លភតិ។ យថា
អញ្ញោ ភិក្ខុ ករោន្តិ, តថេវ កាតព្វំ។ ភិក្ខុហិ បន អសហាយស្ស វា អទុតិយស្ស
វា យស្ស សភាគោ ភិក្ខុ ភត្តំ អានេត្វា ធាតា នត្តិ, ឯវ្យបស្ស វារោ ន
ចាបេតញ្ចា។

យម្បិ ចាកវដ្តត្ថាយ វិហារេ ឋបេន្តិ, តំ គហេត្វា ឧបជីវន្តេន ឋាតព្វំ។ យោ
តំ ន ឧបជីវតិ, សោ វារំ ន គាហាបេតញ្ចា។ ជលាជលត្ថាយបិ វិហារេ ភិក្ខុ
ឋបេន្តិ, ជគ្គិទ្វា គោបេត្វា ជលវារេន ភាជេត្វា ខាទន្តិ។ យោ តានិ ខាទតិ, តេន
ឋាតព្វំ, អនុបជីវន្តោ ន គាហាបេតញ្ចា។

សេនាសនមញ្ចបីឋបច្ឆត្តរណារក្ខណត្ថាយបិ ឋបេន្តិ, អាវាសេ វសន្តេន ឋាតព្វំ,
អញ្ញោកាសិកោ បន រុក្ខមូលិកោ វា ន គាហាបេតញ្ចា។ ឯកោ នវកោ ហោតិ,
ពហុស្សុតោ បន ពហូនំ ធម្មំ វាចេតិ, បរិបុច្ឆំ ទេតិ, ចាឡិ វល្លោតិ, ធម្មកថំ
កថេតិ, សង្ឃស្ស ភារំ និត្តរតិ, អយំ លាភំ បរិភុញ្ញន្តោបិ អាវាសេ វសន្តោបិ វារំ
ន គាហាបេតញ្ចា។ “បុរិសវិសេសោ នាម ញ្ញាតញ្ចា” តិ វទន្តិ។

ឧបាសថាការបដិមាយរជគ្គនកស្ស បន ទិគុណំ យាគុភត្តំ, ទេវសិកំ
តណ្ហាលនាឡិ, សំវច្ឆេវ តិចីវំ ទសវីសគ្សនកំ កប្បិយភណ្ឌាញ ធាតព្វំ។ សេ

បន តស្ស តំ លកមាណស្ស បមាទេន តត្ថ កិញ្ចិ នស្សតិ, សត្តំ គីវា។ ពាទ្ធិត្វា
ពលក្ការេន អច្ឆិដ្ឋំ, ន គីវា។ តត្ថ ចេតិយស្ស វា សង្ឃស្ស វា សន្តកេន
ចេតិយស្ស សន្តកំ រក្ខាបេតុំ វដ្តតិ, ចេតិយស្ស សន្តកេន សង្ឃស្ស សន្តកំ
រក្ខាបេតុំ ន វដ្តតិ។ យំ បន ចេតិយស្ស សន្តកេន សទ្ធិ សង្ឃស្ស សន្តកំ បបិតំ
ហោតិ, តំ ចេតិយសន្តកេ រក្ខាបិតេ រក្ខិតមេវ ហោតិ តិ ឯវំ វដ្តតិ។ បក្ខវារេន
ឧចាសថាគារាជិនិ រក្ខតោបិ បមាទវសេន នដ្ឋំ គីវាយេវាតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហោ

កណ្តាបជិសាមនវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១១. កយវិក្កយសមាបត្តិវិនិច្ឆយកថា

៥៧. កយវិក្កយសមាបត្តិ កយវិក្កយសមាបជ្ជនំ។ “ឥមិនា ឥមំ
ទេហី”តិអាទិនា (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៩៥) ហិ នយេន បរស្ស កប្បិយភណ្ឌំ កណ្តាត្តោ
កយំ សមាបជ្ជតិ, អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ ទេត្តោវិក្កយំ។ អយំ បន
កយវិក្កយោ បបេត្វា បញ្ចា សហធម្មិកេ អវសេសេហិ គិហិបព្ពជិតេហិ
អន្តមសោ មាតាបិតុហិបិ សទ្ធិ ន វដ្តតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - វត្ថេន វា វត្ថំ ហោតុ, ភត្ថេន វា ភត្ថំ, យំ កិញ្ចិ កប្បិយំ
“ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ វទតិ, ទុក្ខជំ។ ឯវំ វត្វា មាតុយាបិ អត្តនោ ភណ្ឌំ ទេតិ,
ទុក្ខជំ, “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ វុត្តោ វា “ឥមំ ទេហិ, ឥមំ តេ ទស្សមី”តិ តំ វត្វា វា
មាតុយាបិ ភណ្ឌំ អត្តនោ កណ្តាតិ, ទុក្ខជំ, អត្តនោ ភណ្ឌោ បរហត្ថំ, បរភណ្ឌោ ច
អត្តនោ ហត្ថំ សម្បត្តេ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ។ មាតវំ វា បន បិតវំ វា “ឥមំ
ទេហី”តិ វទតោ វិញ្ញត្តិ ន ហោតិ, “ឥមំ កណ្តាហី”តិ ទទតោ

សទ្ធាធម្មប្រវិទិតាតនំ ន ហោតិ។ អញ្ញាតកំ “ឥមំ ទេហី”តិ វេទតោ វិញ្ញត្តិ, “ឥមំ គណ្ហាហី”តិ ទទតោ សទ្ធាធម្មប្រវិទិតាតនំ, “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ កយវិក្កយំ អាបជ្ឈតោ និស្សគ្គិយំ។ តស្មា កប្បិយភណ្ណំ បរិវត្តន្តេន មាតាបិតុហិបិ សទ្ធិ កយវិក្កយំ, អញ្ញាតកេហិ សទ្ធិ តិស្សោ អាបត្តិយោ មោចេន្តេន បរិវត្តតព្ពំ។

តត្រាយំ បរិវត្តនវិធី - ភិក្ខុស្ស ចាថយ្យតណ្ហាលា ហោតិ, សោ អន្តរាមគ្គេ ភត្តហត្ថំ បុរិសំ ទិស្វា “អម្ពាភំ តណ្ហាលា អត្ថិ, ន ច នោ ឥមេហិ អត្តោ, ភត្តេន បន អត្តោ”តិ វេទតិ, បុរិសោ តណ្ហាលេ គហេត្វា ភត្ថំ ទេតិ, វេដ្ឋតិ។ តិស្សោបិ អាបត្តិយោ ន ហោតិ, អន្តមសោ និមិត្តកម្មមត្តម្បិ ន ហោតិ។ កស្មា? មូលស្ស អត្ថិតាយ។ យោ បន ឯវំ អកត្វា “ឥមិនា ឥមំ ទេហី”តិ បរិវត្តតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ វិយាសាទំ ទិស្វា “ឥមំ ឌីទនំ ភុញ្ញត្វា វជនំ វា ធារុនិ វា អាហារា”តិ វេទតិ, វជនធល្ហិគណនាយ ធារុគណនាយ ច និស្សគ្គិយានិ ហោតិ។ “ឥមំ ឌីទនំ ភុញ្ញត្វា ឥមំ នាម ករោថា”តិ ទន្តការាទីហិ សិប្បិកេហិ ធម្មករណាទីសុ តំ តំ បរិក្ការំ ការេតិ, វជកេហិ វា វត្ថំ ធាវាបេតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ នហាបិតេន កេសេ ជិន្ហាបេតិ, កម្មការេហិ នវកម្មំ ការេតិ, យថាវត្ថុកមេវ។ សចេ បន “ឥទំ ភត្ថំ ភុញ្ញត្វា ឥទំ ករោថា”តិ ន វេទតិ, “ឥទំ ភត្ថំ ភុញ្ញ, ភុត្តោសិ, ភុញ្ញស្សសិ, ឥទំ នាម ករោហី”តិ វេទតិ, វេដ្ឋតិ។ ឯត្ថ ច កិញ្ញាបិ វត្ថុធាវនេ វា កេសច្នេនេ វា ភូមិសោធនាទិនវកម្មេ វា បរភណ្ណំ អត្តនោ ហត្ថគតំ និស្សជ្ជិតព្ពំ នាម នត្ថិ, មហាអដ្ឋកថាយំ បន ទឡ្ហំ កត្វា វុត្តត្តា ន សក្កា ឯតំ បដិក្ខិបិតុំ, តស្មា យថា និស្សគ្គិយវត្ថុម្ហិ បរិភុត្តេ វា នដ្ឋេ វា ចាចិត្តិយំ ទេសេតិ, ឯវមិធាបិ ទេសេតព្ពំ។

យំ កិញ្ញា កប្បិយភណ្ណំ គណ្ហិតុកាមតាយ អគ្សំ បុច្ឆិតុំ វេដ្ឋតិ, តស្មា “អយំ តវ បត្តោ កី អគ្សតី”តិ បុច្ឆិតេ “ឥទំ នាមា”តិ វេទតិ, សចេ អត្តនោ

កប្បីយភណ្ឌំ មហាគ្បំ ហោតិ, ឯវព្វា នំ បដិវេទតិ “ឧបាសក មម ឥទំ វត្ថុ
មហាគ្បំ, តវ បត្តំ អញ្ញាស្ស ទេហី” តិ។ តំ សុត្វា ឥតរោ “អញ្ញំ ថាលកម្មី
ទស្សមី” តិ វេទតិ, កណ្ឌីតុំ វដ្តតិ។ សេច សោ បត្តោ មហាគ្បា, ភិក្ខុនោ វត្ថុ
អប្បគ្បំ, បត្តសាមិកោ ចស្ស អប្បគ្បការំ នជាធាតិ, បត្តោ ន គហោតព្វោ,
“មម វត្ថុ អប្បគ្ប” តិ អាចិក្ខិតតំ។ មហាគ្បការំ ញត្វា វព្វោត្វា កណ្ឌោន្តោបិ ហិ
ភណ្ឌំ អគ្បាបេត្វា ការេតព្ពតំ អាបដ្ឋតិ។ សេច បត្តសាមិកោ “ហោតុ, ភន្តេ,
សេសំ មម បុញ្ញំ ភវិស្សតី” តិ ទេតិ, វដ្តតិ។ កប្បីយការកស្ស បន “ឥមិនា ឥមំ
គហោត្វា ទេហី” តិ អាចិក្ខិតុំ វដ្តតិ, តស្មា យស្ស ហត្ថតោ ភណ្ឌំ កណ្ឌាតិ, តំ
ឋេបេត្វា អញ្ញំ អន្តមសោ តស្ស បុត្តភាតិកម្មី កប្បីយការកំ កត្វា “ឥមិនា
ឥមំ នាម គហោត្វា ទេហី” តិ អាចិក្ខិតិ, សេច ធរកោ ហោតិ, បុនប្ប្នំ
អបនេត្វា វិវេទិត្វា កណ្ឌាតិ, តុណ្ហីភូតេន ឋាតព្ពំ។ នោ ច ធរកោ ហោតិ, ន
ជាធាតិ គហោតុំ, វាលិជកោ ច តំ វព្វោតិ, “មា កណ្ឌាហី” តិ វត្ថុព្វោ។

“ឥទំ បដិគ្គហិតំ តេលំ វា សប្បី វា អម្ពាភំ អត្ថិ, អម្ពាកញ្ច អញ្ញេន
អប្បដិគ្គហិតកេន អត្ថោ” តិ វុត្ថេ បន សេច សោ តំ គហោត្វា អញ្ញំ ទេតិ, បឋមំ
អត្ថនោ តេលំ ន មិនាបេតព្ពំ។ កស្មា? នាឡិយញ្ញិ អវសិដ្ឋតេលំ ហោតិ, តំ
បច្ឆា មិនន្តស្ស អប្បដិគ្គហិតំ ទូសេយ្យ។ អយញ្ច កយវិក្កយោ នាម
កប្បីយភណ្ឌាវសេន វុត្ថោ។ កប្បីយេន ហិ កប្បីយំ បរិវត្តន្តស្ស
កយវិក្កយសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ វុត្ថំ, អកប្បីយេន បន អកប្បីយំ
បរិវត្តន្តស្ស, កប្បីយេន វា អកប្បីយំ អកប្បីយេន វា កប្បីយំ បរិវត្តន្តស្ស
រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ, តស្មា ឧភោសុ វា ឯកស្មី វា
អកប្បីយេ សតិ រូបិយសំវោហារោ នាម ហោតិ។

៥៨. រូបិយសំវោហារស្ស ច គរុការវធិបនត្ថំ ៩ទំ បត្តចតុក្កំ វេទិតតំ។ យោ
ហិ រូបិយំ ឧគ្គណ្ហាត្វា តេន អយតីជំ សមុដ្ឋាបេតិ, តំ កោដ្ឋាបេត្វា តេន
លោហេន បត្តំ ការេតិ, អយំ បត្តោ មហាអកប្បិយោ នាម, ន សក្កា កេនចិ
ឧចាយេន កប្បិយោ កាតុំ។ សចេបិ តំ វិនាសេត្វា ថាលកំ ការេតិ, តម្បិ
អកប្បិយំ។ វាសី ការេតិ, តាយ ជិន្ននន្តកដ្ឋម្បិ អកប្បិយំ។ ពទ្ធិសំ ការេតិ,
តេន មារិតា មច្ឆាបិ អកប្បិយា។ វាសី តាបេត្វា ឧទកំ វា ជីវំ វា ឧណ្ហាបេតិ,
តម្បិ អកប្បិយមេវ។

យោ បន រូបិយំ ឧគ្គណ្ហាត្វា តេន បត្តំ កិណាតិ, អយម្បិ បត្តោ
អកប្បិយោ។ “បញ្ចន្ធម្បិ សហធម្មិកានំ ន កប្បតី”តិ មហាបច្ឆិយំ វុត្ថំ។
សក្កា បន កប្បិយោ កាតុំ។ សោ ហិ មូលេ មូលសាមិកានំ, បត្តេ ច
បត្តសាមិកានំ ទិន្នេ កប្បិយោ ហោតិ, កប្បិយភណ្ឌំ ទត្វា គហេត្វា បរិភុណ្ណតុ
វុដ្ឋតិ។

យោបិ រូបិយំ ឧគ្គណ្ហាបេត្វា កប្បិយការកេន សទ្ធិ កម្មារកុលំ គន្ធា បត្តំ
ទិស្វា “អយំ មយ្ហំ វុដ្ឋតី”តិ វេទិតិ, កប្បិយការកោ ច តំ រូបិយំ ទត្វា កម្មារំ
សញ្ញាបេតិ, អយម្បិ បត្តោ កប្បិយវោហារេន គហិតោបិ
ទុតិយបត្តសទិសោយេវ, មូលស្ស សម្បជ្ជិតត្តា អកប្បិយោ។ កស្មា សេសានំ
ន កប្បតីតិ? មូលស្ស អនិស្សជ្ជត្តា។

យោ បន រូបិយំ អសម្បជ្ជិតត្វា “យេស្ស បត្តំ កិណាត្វា ទេហី”តិ
បហិតកប្បិយការកេន សទ្ធិ កម្មារកុលំ គន្ធា បត្តំ ទិស្វា “ឥមេ កហាបណោ
គហេត្វា ឥមំ ទេហី”តិ កហាបណោ ធាបេត្វា គហិតោ, អយំ បត្តោ ឯតស្សេវ
ភិក្ខុនោ ន វុដ្ឋតិ ទុព្ពិចារិតត្តា, អញ្ញេសំ បន វុដ្ឋតិ មូលស្ស អសម្បជ្ជិតត្តា។
មហាសុមត្តេស្ស កិរ ឧបជ្ឈាយោ អនុវុត្តោ ធាម អហោសិ។ សោ អត្ថនោ

ឯវេទបំ បត្តំ សប្បិស្ស បូរេត្វា សង្ឃស្ស និស្សន្និ។ តិបិដកចូឡនាគត្ថេរស្ស
សន្និវិហារិកានំ ឯវេទោ បត្តោ អហោសិ។ តំ បេរោបិ សប្បិស្ស បូរេត្វា
សង្ឃស្ស និស្សន្នាបេសីតិ។ ឥទំ អកប្បិយបត្តចតុក្កំ។

សេច បន រូបិយំ អសម្មជិន្នត្វា “បេរស្ស បត្តំ កិណ្ឌិត្វា ទេហី” តិ
បហិតកប្បិយការកេន សន្និ កម្មារកុលំ គន្ធា បត្តំ ទិស្វា “អយំ មយ្ហំ វុច្ឆតិ” តិ
វា “ឥមាហំ គហេស្សមី” តិ វា វទតិ, កប្បិយការកោ ច តំ រូបិយំ ទត្វា កម្មារំ
សញ្ញាបេតិ, អយំ បត្តោ សត្តកប្បិយោ ពុទ្ធានម្បិ បរិភោគារហោ។ ឥមំ បន
រូបិយសំវោហារំ ករោន្តេន “ឥមិនា ឥមំ គហេត្វា ទេហី” តិ កប្បិយការកម្បិ
អាចិត្តិតុំ ន វុច្ឆតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយសង្គហោ

កយវិក្កយសមាបត្តិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១២. រូបិយាធិបជិត្តហណ្ឌវិនិច្ឆយកថា

៥៩. រូបិយាធិបជិត្តហោតិ ជាត្រូចាធិបជិត្តណ្ណានំ។ តត្ថ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៨ក-
៤) ជាត្រូបំ រជតំ ជាត្រូបមាសកោ រជតមាសកោតិ ចតុត្ថំដំ និស្សគ្គិយវត្ថុ។
តម្កលោហាធិហិ កតោ លោហមាសកោ។ សារទារុនា វា វេឡុបេសិកាយ វា
អន្តមសោ តាលបណ្ណេនបិ រូបំ ជិន្និត្វា កតោ ទារុមាសកោ។ លាខាយ វា
និយ្យាសេន វា រូបំ សមុជ្ជាបេត្វា កតោ ជតុមាសកោ។ យោ យោ យត្ថ យត្ថ
ជនបទេ យទាយទា វោហារំ គច្ឆតិ, អន្តមសោ អដ្ឋិមយោបិ ចម្មមយោបិ
វុក្ខុជលពីជមយោបិ សមុជ្ជាបិទ្វាបិ អសមុជ្ជាបិទ្វាបិ តិ អយំ សញ្ញាបិ
រជតមាសកេនេវ សង្កហិតោ។ មុត្តា មណី វេឡុវិយោ សង្ខេវា សិលា បវាឡំ

លោហិតផ្លោ មសារកល្លំ សត្វ ធម្មានិ

ធាសិធាសខេត្តវត្ថុបុច្ឆារាមដលារាមាធយោតិ ឥទំ ទុក្ខជវត្ថុ។ តត្ថ
និស្សគ្គិយវត្ថុ អត្ថនោ វា សង្ឃគណបុគ្គលចេតិយានំ វា អត្ថាយ សម្មជិដ្ឋតុំ ន
វដ្ឋតិ។ អត្ថនោ អត្ថាយ សម្មជិដ្ឋតោ និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ ហោតិ, សេសានំ
អត្ថាយ ទុក្ខជំ។ ទុក្ខជវត្ថុ សព្វេសម្មិ អត្ថាយ សម្មជិដ្ឋតោ ទុក្ខជមេវ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៣៨-៩) - សចេ កោចិ ជាតរូបរាជតំ
អាហរិទ្ធា “ឥទំ សង្ឃស្ស ទម្មិ, អាហមំ វា ករោច ចេតិយំ វា កោជនសាលាទីនំ វា
អញ្ញាតរ” ត្ថិ វទតិ, ឥទំ សម្មជិដ្ឋតុំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ បន “នយិទំ ភិក្ខុនំ
សម្មជិដ្ឋតុំ វដ្ឋតិ” តិ បដិក្ខិតេត្ថ “វឌ្ឍកីនំ វា កម្មការានំ វា ហេតុ ភវិស្សតិ,
កេវលំ តុម្ពេ សុកតទុក្ខជំ ជានាថា” តិ វទា តេសំ ហេតុ ទត្វា បក្កមតិ, វដ្ឋតិ។
អថាបិ “មម មនុស្សានំ ហេតុ ភវិស្សតិ, មយ្ហមេវ វា ហេតុ ភវិស្សតិ, កេវលំ
តុម្ពេ យំ យស្ស ធាតុតំ, តទត្ថាយ បេសេថា” តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ឋតិ។ សចេ បន
សំយំ វា គណំ វា បុគ្គលំ វា អនាមសិទ្ធា “ឥទំ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ ចេតិយស្ស ទេម,
វិហារស្ស ទេម, នវកម្មស្ស ទេមា” តិ វទតិ, បដិក្ខិបិតុំ ន វដ្ឋតិ, “ឥមេ ឥទំ
ភណ្ឌន្តិ” តិ កប្បិយការកានំ អាចិត្តិតតំ។ “ចេតិយាទីនំ អត្ថាយ តុម្ពេ
គហេត្វា ឋបេត្វា” តិ វុត្ថេ បន “អម្ពាភំ គហេតុំ ន វដ្ឋតិ” តិ បដិក្ខិបិតតតំ។

សចេ បន កោចិ ពហុំ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ អាទេត្វា “ឥទំ សំយស្ស ទម្មិ, ចត្តារោ
បច្ឆយេ បរិភូត្វាថា” តិ វទតិ, តព្វោ សំយោ សម្មជិដ្ឋតិ, បដិគ្គហលោបិ
បរិភោគេបិ អាបត្តិ។ តត្រ ចេកោ ភិក្ខុ “នយិទំ កប្បតិ” តិ បដិក្ខិបតិ,
ឧទាសកោ ច “យទិន កប្បតិ, មយ្ហមេវ ភវិស្សតិ” តិ តំ អាធាយ គច្ឆតិ។ សោ
ភិក្ខុ “តយា សំយស្ស លាភន្តរាយោ កតោ” តិ ន កេនចិ កិញ្ចិ វត្ថុព្រោ។ យោ ហិ
តំ ចោទេតិ, ស្ទេវ សាបត្តិកោ ហោតិ។ តេន បនេកេន ពហុំ អនាបត្តិកា

កតា។ សេច បន ភិក្ខុហិ “ន វដ្ឋតី” តិ បដិក្ខិត្ត “កប្បិយ ការកាន់ វា ហត្ថ ភវិស្សតិ, មម បុរិសានំ វា មយ្ហំ វា ហត្ថ ភវិស្សតិ, កេវលំ តុម្ពេ បច្ចយេ បរិភុញ្ញថា” តិ វទតិ, វដ្ឋតិ។

ចតុបច្ចយត្ថាយ ច ទិន្នំ យេន យេន បច្ចយេន អត្តោ ហោតិ, តំ តទត្ថំ ឧបនេតព្ពំ។ ចីវរត្ថាយ ទិន្នំ ចីវរេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សេច ចីវរេន តាទិសោ អត្តោ នត្ថិ, បិណ្ឌាចាតាទិហិ សំយោ កិលមតិ, សំយសុដ្ឋតាយ អបលោកេត្វា តទត្ថាយបិ ឧបនេតព្ពំ។ ឯស នយោ បិណ្ឌាចាតតិលានបច្ចយត្ថាយ ទិន្នេបិ។ សេនាសនត្ថាយ ទិន្នំ បន សេនាសនស្ស កុកុណ្ឌាត្ថា សេនាសនេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សេច បន ភិក្ខុសុ សេនាសនំ ធម្មត្វា គតេសុ សេនាសនំ វិនស្សតិ, ព្យាទិសេ កាលេ សេនាសនំ វិស្សន្នេត្វាបិ ភិក្ខុនំ បរិភោកោ អនុញ្ញាតោ, តស្មា សេនាសនជគ្គនត្ថំ មូលច្នៃដ្ឋំ អកត្វា យាបនមត្ថំ បរិភុញ្ញិតព្ពំ។

២០. សេច កោចិ “មយ្ហំ តិសស្សសម្មាទនកំ មហាតឡាកំ អត្ថិ, តំ សំយស្ស ទម្មី” តិ វទតិ, តព្វោ សំយោ សម្មជិច្ឆតិ, បដិគ្គហលោបិ បរិភោគេបិ អាបត្តិយេវ។ យោ បន តំ បដិក្ខិបតិ, សោ បុរិមនយេនេវ ន កេនចិ កិញ្ចំ វត្ថុព្ពោ។ យោ ហិ តំ ចោទេតិ, ស្ទេវ សាបត្តិកោ ហោតិ។ តេន បនេកេន ពហូ អនាបត្តិកា កតា។ យោ បន “តាទិសំយេវ តឡាកំ ទម្មី” តិ វត្ថា ភិក្ខុហិ “ន វដ្ឋតី” តិ បដិក្ខិត្តោ វទតិ “អសុកញ្ច អសុកញ្ច សដ្ឋស្ស តឡាកំ អត្ថិ, តំ កដំ វដ្ឋតី” តិ។ សោ វត្ថុព្ពោ “កប្បិយំ កត្វា ទិន្នំ ភវិស្សតិ” តិ។ កដំ ទិន្នំ កប្បិយំ ហោតីតិ។ “ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ញថា” តិ វត្ថា ទិន្នន្តិ។ សោ សេច “សាធុ, កន្តេ ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ញថា” តិ ទេតិ, វដ្ឋតិ។ អថាបិ “តឡាកំ កណ្តាថា” តិ វត្ថា “ន វដ្ឋតី” តិ បដិក្ខិត្តោ “កប្បិយ ការកោ អត្ថិ” តិ បុច្ឆិត្វា “នត្ថិ” តិ វុត្ថេ “ឥទំ អសុកោ នាម វិចារស្សតិ, អសុកស្ស វា ហត្ថ មយ្ហំ វា ហត្ថ ភវិស្សតិ,

សង្ឃោ កប្បិយភណ្ណំ បរិភូត្តាត្ថំ” តិ វទតិ, វដ្តតិ។ សចេបិ “ន វដ្តតិ” តិ
បដិក្ខត្តោ “ឧទកំ បរិភូត្តិស្សតិ, ភណ្ណកំ ជោរិស្សតិ, មិគបក្ខិនោ បិរិស្សន្តិ” តិ
វទតិ, ឯវម្បិ វដ្តតិ។ អថាបិ “ន វដ្តតិ” តិ បដិក្ខត្តោ វទតិ “កប្បិយសីសេន
គណ្ហាថា” តិ។ “សាធុ ឧចាសក, សង្ឃោ ចានីយំ បិរិស្សតិ, ភណ្ណកំ ជោរិស្សតិ,
មិគបក្ខិនោ បិរិស្សន្តិ” តិ វត្ថា បរិភូត្តាត្ថំ វដ្តតិ។ អថាបិ “មម តទ្យាកំ វា
ចោក្ខរណី វា សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ វុត្ថេ “សាធុ ឧចាសក, សង្ឃោ ចានីយំ
បិរិស្សតិ” តិ អាទិនិ វត្ថា បរិភូត្តាត្ថំ វដ្តតិយេវ។

យទិ បន ភិក្ខុហិ ហត្ថកម្មំ យាទិត្វា សហត្ថេន ច កប្បិយបថវី ខណ្ឌិត្វា
ឧទកបរិភោគត្ថាយ តទ្យាកំ ការិតំ ហោតិ, តព្វេ និស្សយ សស្សំ និច្ឆានេត្វា
មនុស្សវិហារេ កប្បិយភណ្ណំ ទេន្តិ, វដ្តតិ។ អថ មនុស្ស ឯវ សង្ឃស្ស
ឧបការត្ថាយ សង្ឃិកក្ខមី ខណ្ឌិត្វា តំ និស្សយ និប្បន្នសស្សតោ កប្បិយភណ្ណំ
ទេន្តិ, ឯវម្បិ វដ្តតិ។ “អម្ពាតំ ឯកំ កប្បិយការកំ វេបេថា” តិ វុត្ថេ ច វេបេតុម្បិ
លព្ពតិ។ អថ តេ មនុស្ស រាជពាលីនា ឧបទ្កតា បក្កមន្តិ, អព្វេ បដិបដ្ឋន្តិ, ន ច
ភិក្ខុនំ កិក្ខុ ទេន្តិ, ឧទកំ វាវេតុំ លព្ពតិ, តព្វា ខោ កសិកម្មកាលេយេវ, ន
សស្សកាលេ។ សចេ តេ វទន្តិ “ននុ, ភន្តេ, បុព្វេបិ មនុស្ស ឥមំ និស្សយ សស្សំ
អកំសូ” តិ, តតោ វត្តព្ភា “តេ សង្ឃស្ស ឥមព្ភា ឥមព្ភា ឧបការំ អកំសុ,
ឥទព្វិទព្ភា កប្បិយភណ្ណកំ អទំសូ” តិ។ សចេ តេ វទន្តិ “មយម្បិ ទស្សមា” តិ,
ឯវម្បិ វដ្តតិ។

សចេ បន កោចិ អព្យត្តោ អកប្បិយវោហារេន តទ្យាកំ បដិគ្គណ្ហាតិ វា
ការេតិ វា, តំ ភិក្ខុហិ ន បរិភូត្តាត្ថំ, តំ និស្សយ លទ្ធកប្បិយភណ្ណម្បិ
អកប្បិយមេវ។ សចេ ភិក្ខុហិ បរិច្ចត្តការំ ព្រាត្វា សាមិកោ វា តស្ស បុត្តជីតរោ
វា អព្វោ វា កោចិ វំសេ ឧប្បន្នោ បុន កប្បិយវោហារេន ទេតិ, វដ្តតិ។ បដិទ្ធន្នេ

កុលវំសេ យោ តស្ស ជនបទស្ស សាមិកោ, សោ អន្តិទ្ធិត្វា កប្បិយវោហារេន
បុន ទេតិ ចិត្តលបព្ពតេ ភិក្ខុនា និហជឧទកវាហកំ អធិនាគរាជមហោសីវិយ,
ឯវម្បិ វដ្តតិ។ កប្បិយវោហារេបិ ឧទកវសេន បដិគ្គហិតតធុរកេ សុទ្ធិចិត្តានំ
មត្តិកុទ្ធរណាចាធិពន្ធនាទីនិ ច កាតុំ វដ្តតិ។ តំ និស្សាយ បន សស្សំ ករោន្ត
ទិស្វា កប្បិយការកំ ឋបេតុំ ន វដ្តតិ។ យទិ តេ សយមេវ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តិ,
គហេតព្ពំ។ នោ ច ទេន្តិ, ន ចោទេតព្ពំ។ បច្ចយវសេន បដិគ្គហិតតធុរកេ
កប្បិយការកំ ឋបេតុំ វដ្តតិ, មត្តិកុទ្ធរណាចាធិពន្ធនាទីនិ ការេតុំ ន វដ្តតិ។
សចេ កប្បិយការកា សយមេវ ករោន្ត, វដ្តតិ។ អព្យត្តេន បន លទ្ធិភិក្ខុនា
ការាបិ តេសុ កិញ្ចាបិ បដិគ្គហណំ កប្បិយំ, ភិក្ខុស្ស បន បយោគបច្ចយា
ឧប្បន្នេន មិស្សត្តា វិសគតបិណ្ឌាចាតោ វិយ អកប្បិយមំសរសមិស្សភោជនំ
វិយ ច ទុត្តិនិភោគំ ហោតិ, សព្ពេសំ អកប្បិយមេវ។

២១. សចេ បន ឧទកស្ស ឱកាសោ អត្ថិ, តធុរកស្ស ចាធិ ជិរា, “យថា ពហុ
ឧទកំ គណ្ណាតិ, ឯវំ ករោហិ, តិវសមីបេ ឧទកំ ករោហិ” តិ ឯវំ ឧទកមេវ
វិចារេតិ, វដ្តតិ។ ឧទ្ធអេ អគ្គី ន ចាតេន្តិ, “ឧទកកម្មំ លព្ពតុ ឧចាសកា” តិ វត្ថុ
វដ្តតិ, “សស្សំ កត្វា អាហារថា” តិ វត្ថុ បន ន វដ្តតិ។ សចេ បន តធុរកេ
អតិពហុ ឧទកំ ទិស្វា បស្សតោ វា បិដ្ឋិតោ វា មាតិកំ និហារាបេតិ, វនំ
និដ្ឋាបេត្វា កេទារេ ការាបេតិ, ចោរណាកេទារេសុ វា បកតិភាគំ អគ្គហេត្វា
អតិវេកំ គណ្ណាតិ, នវសស្សេ វា អបរិច្ឆិទ្ធភាគេ “ឯត្ថកេ កហាបណោ
ទេថា” តិ កហាបណោ ឧដ្ឋាបេតិ, សព្ពេសំ អកប្បិយំ។

យោ បន “កសថ វបថា” តិ អវត្វា “ឯត្ថកាយ ភូមិយា ឯត្ថកោ នាម
ភាគោ” តិ ឯវំ ភូមិ វា បតិដ្ឋាបេតិ, “ឯត្ថកេ ភូមិភាគេ អម្ពេហិ សស្សំ កតំ,
ឯត្ថកំ នាម ភាគំ គណ្ណាថា” តិ វនន្តេសុ កស្សកេសុ ភូមិប្បមាណាគហណាត្ថំ

រដ្ឋយា វា ធន្តរា វា មិនាតិ, ខល វា ឋត្វា វា ភូតិ, ខលតោ វា ធិហារាបេតិ,
កោដ្ឋាគារេ វា បដិសាមេតិ, តស្សេវ តំ អកប្បិយំ។ សចេ កស្សកា
កហាបណោ អាហារិក្ខា “ឥមេ សង្ឃស្ស អាហាជា”តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ “ន
សង្ឃ កហាបណោ ខាទតិ”តិ សញ្ញាយ “ឯត្ថកេហិ កហាបណោហិ សាជកេ
អាហារេ, ឯត្ថកេហិ យាគុអាទិនិ សម្មាទេថា”តិ វទតិ, យំ តេ អាហារន្តិ, តំ
សព្ពេសំ អកប្បិយំ។ កស្មា? កហាបណានំ វិចារិតត្តា។ សចេ ធម្មំ អាហារិក្ខា
“ឥទំ សង្ឃស្ស អាហាជ”ន្តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ “ឯត្ថកេហិ
វិហិហិ ឥទញ្ញិទញ្ញ អាហារថា”តិ វទតិ, យំ តេ អាហារន្តិ, តំ តស្សេវ អកប្បិយំ។
កស្មា? ធម្មស្ស វិចារិតត្តា។ សចេ តណ្ហាលំ វា អបរណ្ណំ វា អាហារិក្ខា “ឥទំ
សង្ឃស្ស អាហាជ”ន្តិ វទន្តិ, អញ្ញតរោ ច ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ “ឯត្ថកេហិ
តណ្ហាលេហិ ឥទញ្ញិទញ្ញ អាហារថា”តិ វទតិ, យំ តេ អាហារន្តិ, តំ សព្ពេសំ
កប្បិយំ។ កស្មា? កប្បិយានំ តណ្ហាលាទិនំ វិចារិតត្តា។ កយវិក្កយេបិ
អនាបត្តិ កប្បិយការកស្ស អាចិត្តិតត្តា។

២២. បុព្ពេ បន ចិត្តលបព្ពតេ ឯកោភិក្ខុ ចតុសាលទ្វារេ “អហោ វត ស្មេ
សង្ឃស្ស ឯត្ថកប្បមាណោ បូរេ បចេយ្យ”ន្តិ អាហារិកានំ សញ្ញាជននត្ថំ ភូមិយំ
មណ្ឌលំ អកាសិ។ តំ ទិស្វា ធរកោ អាហារិកោ តថេវ កត្វា ទុតិយទិវសេ
ភេរិយា អាគោជិតាយ សន្និបតិកេ សង្ឃេ បូរំ គហេត្វា សង្ឃត្ថេវ អាហា -
“ភន្តេ, អម្ពេហិ ឥតោ បុព្ពេ នេវ បិតុនំ, ន បិតាមហានំ ឯវរូបំ សុតបុព្ពំ, ឯកេន
អយ្យេន ចតុសាលទ្វារេ បូរត្ថាយ សញ្ញា កតា, ឥតោ ទានិ បកុតិ អយ្យា
អត្ថនោ អត្ថនោ ចិត្តានុរូបំ វទន្តិ, អម្ពាភម្មិ ជាសុវិហារោ ភវិស្សតី”តិ។
មហាថេរោ តតោវ និវត្តិ, ឯកភិក្ខុនាបិ បូរោ ន គហិតោ។ ឯវំ បុព្ពេ តត្រុប្បាទំ
ន បរិកុញ្ញិសុ។ តស្មា -

សល្លេង អង្គជន្លេង, អប្បមត្តន ភិក្ខុនា;
កប្បិយេបិ ន កាតញ្ញា, អាមិសត្ថាយ លោលតាតិ។ (ចារា. អដ្ឋ.
២.៥៣៨-៩);

យោ បាយំ តទ្យាកេ វុត្តោ, ចោក្ខវណីឧទកវាហកមាតិកាធិសុបិ ឯសេវ
នយោ។

២៣. បុព្ពណ្ណាបរណ្ណាឧប្បជលាជលាធិនំ វិរុហនជ្ជានំ យំ កិញ្ចិ ខេត្តំ វា វត្ថុំ វា
“ធម្ម” តិ វុត្តេបិ “ន វដ្ឋតិ” តិ បដិក្ខិបិត្វា តទ្យាកេ វុត្តនយេនេវ យទា
កប្បិយវេហារេន “ចតុបច្ចយបរិភោគត្ថាយ ធម្ម” តិ វទតិ, តទា
សម្បជ្ជិតតំ, “វំនំ ធម្មំ អវញ្ញំ ធម្ម” តិ វុត្តេ បន វដ្ឋតិ។ សចេ មនុស្សា ភិក្ខុហិ
អនាណត្ថាយេវ តត្ថ វុត្តេ ធិន្ទិត្វា អបរណ្ណាធិនិ សម្បទេត្វា ភិក្ខុនំ ភាគំ ទេន្ទិ,
វដ្ឋតិ, អទេន្ទា ន ចោទេតញ្ញា។ សចេ កេនចិនេវ អន្តរាយេន តេសុ បក្កន្តេសុ
អញ្ញោ ករោន្តិ, ន ច ភិក្ខុនំ កិញ្ចិ ទេន្ទិ, តេ វាវេតញ្ញា។ សចេ វទន្តិ “ននុ, ភន្តេ, បុព្វេ
មនុស្សា ឥធ សស្សានិ អកំសូ” តិ, តតោ វត្តញ្ញា “តេ សង្ឃស្ស ឥទញ្ញិទញ្ញា
កប្បិយភណ្ណំ អទំសូ” តិ។ សចេ វទន្តិ “មយម្យំ ទស្សនមា” តិ, ឯវំ វដ្ឋតិ។

កិញ្ចិ សស្សជ្ជានកំ ភូមិប្បទេសំ សន្ទាយ “សីមំ ទេមា” តិ វទន្តិ, វដ្ឋតិ។
សីមបរិច្ឆេទនត្ថំ បន ជម្ពា វា ចាសាណា វា សយំ ន វេបេតញ្ញា, ភូមិ នាម
អនគ្គា, អប្បកេនបិ ចារាជិកោ ភវេយ្យ។ អាភមិកានំ បន វត្តតំ “ឥមិនា
ហំនេន អម្ពាគំ សីមា គតា” តិ។ សចេបិ ហិ តេ អធិកំ គណ្ណាន្តិ, បរិយាយេន
កថិតត្ថា អនាបត្តិ។ យទិ បន រាជរាជមហាមត្តាធិយោ សយមេវ ជម្ពេ
វេចាបេត្វា “ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ញថា” តិ ទេន្ទិ, វដ្ឋតិយេវ។

សេចក្តីកោតិ អន្តោស័មាយំ តទ្បាកំ វា ខណ្ឌតិ, វិហារមជ្ឈេន វា មាតិកំ
នេតិ, ចេតិយផ្កុណពោធិយផ្កុណាធិនិ ធុស្សន្តិ, វាវេតព្ពោ។ សេច សង្ឃោ កិញ្ចិ
លភិក្ខុ អាមិសកុកតាយ ន វាវេតិ, ឯកោភិក្ខុ វាវេតិ, សោវភិក្ខុ ឥស្សរោ។
សេច ឯកោភិក្ខុ ន វាវេតិ “នេច តុម្ពេ” តិ, តេសំយេវ បក្ខោហោតិ។ សង្ឃោ
វាវេតិ, សង្ឃោវ ឥស្សរោ។ សង្ឃិកេសុ ហិ កម្មេសុ យោ ធម្មកម្មំ ករោតិ, សោវ
ឥស្សរោ។ សេច វាវិយមាធាបិ ករោតិ, ហេដ្ឋា គហិតំ បំសុំ ហេដ្ឋា បក្ខិបិក្ខា,
ឧបរិ គហិតំ បំសុំ ឧបរិ បក្ខិបិក្ខា បូរេតព្ពោ។

សេចក្តីកោតិ យថាជាតមេវ ឧច្ចំ វា អបរណ្ណំ វា អលាតុកុម្មណ្ណាធិកំ វា
វល្លិជលំ ធាតុកាមោ “ឯតំ សត្តំ ឧច្ចុខេត្តំ អបរណ្ណាវត្ថុំ វល្លិជលាវាដំ ធម្មំ” តិ
វេទតិ, សហ វត្ថុនា បរាមជ្ឈត្តា ន វដ្ឋតីតិ មហាសុមត្តោ អាហា។
មហាបទុមត្តោ បន “អភិលាបមត្តមេតំ, សាមិកានំយេវ ហិ សោភ្លមិភាកោ,
តស្មា វដ្ឋតី” តិ អាហា។ “ធាសំ ធម្មំ” តិ វេទតិ, ន វដ្ឋតិ។ “អាវាមិកំ ធម្មំ,
វេយ្យាវច្ឆកំ ធម្មំ, កប្បិយការកំ ធម្មំ” តិ វុត្ថេ វដ្ឋតិ។ សេច អាវាមិកោ
បុរេភត្តម្យិ បច្ឆាភត្តម្យិ សង្ឃស្សេវ កម្មំ ករោតិ, សាមណោស្ស វិយ សត្តំ
ភេសជ្ជំ បដិជគ្គនម្បិ តស្ស កាតព្វំ។ សេច បុរេភត្តមេវ សង្ឃស្ស កម្មំ ករោតិ,
បច្ឆាភត្តំ អត្តនោ ករោតិ, សាយំ និវាទោ ន ធាតព្ពោ។ យេបិ បញ្ចាទិវសវារេន វា
បក្ខុវារេន វា សង្ឃស្ស កម្មំ កត្វា សេសកាលេ អត្តនោ កម្មំ ករោតិ, តេសម្បិ
ករណកាលេយេវ ភត្តព្វា និវាទោ ច ធាតព្ពោ។ សេច សង្ឃស្ស កម្មំ នតិ,
អត្តនោយេវ កម្មំ កត្វា ជីវន្តិ, តេ ច ហត្ថកម្មមូលំ អានេត្វា ទេន្តិ, គហេតព្វំ។
នោ ច ទេន្តិ, ន កិញ្ចិ វត្ថុព្ពោ។ យំ កិញ្ចិ វជកធាសម្បិ បេសការធាសម្បិ
អាវាមិកនាមេន សម្បជិច្ឆិតុំ វដ្ឋតិ។

សេចក្តី “គាត់ ទេមា” តិ វន្តិ, “ន វន្តិ” តិ បដិក្ខិបិតត្តា។ ឥមា គាត់
កុតោតិ។ បណ្ឌិតេហិ បញ្ចកោសបរិភោគត្ថាយ ទិដ្ឋាតិ។ “មយម្បិ
បញ្ចកោសបរិភោគត្ថាយ ទេមា” តិ វុត្តេ វន្តិ។ អជិកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។
“ហត្ថិ ទេម, អស្សំ, មហីសំ, កុក្កជំ, សូករំ ទេមា” តិ វន្តិ, សម្បជិដ្ឋតុំ ន វន្តិ។
សេចក្តី មនុស្ស “អប្បោស្សក្កា, កន្តេ, តុម្កេ ហោជ, មយំ ឥមេ គហេត្វា
តុម្កា កំ កប្បិយភណ្ឌំ ទស្សមា” តិ គណ្ឌិ, វន្តិ។ កុក្កជសូករេ “សុខំ
ជីវន្ត” តិ អវញ្ញោ វិស្សជ្ជាបេតុំ វន្តិ។ “ឥមំ តទ្យាកំ, ឥមំ ខេត្តំ, ឥមំ វត្តំ វិហារស្ស
ទេមា” តិ វុត្តេ បដិក្ខិបិតុំ ន លព្ពតិ។

២៤. សេចក្តី កោចិ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស ទូតេន បិរញ្ញសុវណ្ណាទិដិវេនេតាបន្នំ
បហិលោយ្យ “ឥមិនា ជីវេនេតាបន្នេន ជីវេ ចេតាបេត្វា ឥត្តន្នមំ ភិក្ខុំ ជីវេន
អច្ឆាទេហី” តិ, សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វេយ្យ “ឥទំ ខោ, កន្តេ,
អាយស្មន្តំ ឧទ្ទិស្ស ជីវេនេតាបន្នំ អាកតំ, បដិគ្គណ្ឌតុ អាយស្មា
ជីវេនេតាបន្ន” តិ, តេន ភិក្ខុនា សោ ទូតោ ឯវមស្ស វេនិយោ “ន ខោ មយំ,
អារុសោ, ជីវេនេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ឌាម, ជីវេញ ខោ មយំ បដិគ្គណ្ឌាម កាលេន
កប្បិយ” តិ, សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឯវំ វេយ្យ “អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ
វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ, ជីវេត្ថិកេន ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ឆករោ និទ្ទិសិតត្តោ អារមិកោ
វា ឧចាសកោ វា “ឯសោ ខោ, អារុសោ, ភិក្ខុនំ វេយ្យាវច្ឆករោ” តិ។ ន វត្តត្តោ
“តស្ស ទេហី” តិ វា “សោ វា និក្ខិបិត្វា តិ, សោ វា បរិវត្តស្ស តិ, សោ វា
ចេតាបេស្ស តិ” តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ឆករំ សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វេយ្យ “យំ ខោ, កន្តេ, អាយស្មា វេយ្យាវច្ឆករំ និទ្ទិសិ,
អាណត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កមតុ អាយស្មា កាលេន, ជីវេនេ តំ
អច្ឆាទេស្ស តិ” តិ។ ជីវេត្ថិកេន ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ឆករោ ឧបសង្កមិត្វា ទូត្ថិត្តត្ថំ
ចោទេតត្តោ សារេតត្តោ “អត្តោ មេ, អារុសោ, ជីវេនេនា” តិ។ ន វត្តត្តោ “ទេហី មេ

ជីវ័រ, អាហារ មេ ជីវ័រ, បរិវត្តហិ មេ ជីវ័រ, ចេតាបេហិ មេ ជីវ័រ"ន្តិ។ សេ ទ្វិត្តិក្ខត្តំ
ចោទយមាណោ សារយមាណោ តំ ជីវ័រ អភិនិច្ឆាទេតិ, តេច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ បេ
អភិនិច្ឆាទេតិ, តត្ថ គន្ធា ចតុក្ខត្តំ បញ្ចក្ខត្តំ ធខត្តបរមំ តុណ្ហិក្ខតេន ឧទ្ទិស្ស
ហ័តព្ពំ, ន អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន អាមិសំ បដិគ្គហេតព្ពំ, ន ធម្មោ ភាសិតព្ពោ។
“កី ការណា អាគតោសី”តិ បុច្ឆិយមាណេន “ជាតាហិ, អារុសោ”តិ ឯត្ថកមេវ
វត្ថព្ពំ។

សេ អាសនេ វា និសីទិតិ, អាមិសំ វា បដិគ្គណ្ហាតិ, ធម្មំ វា ភាសិតិ, ហំនំ
ភញ្ញាតិ។ សេ ចតុក្ខត្តំ ចោទេតិ, ចតុក្ខត្តំ ហ័តព្ពំ។ បញ្ចក្ខត្តំ ចោទេតិ, ទ្វិត្តិក្ខត្តំ
ហ័តព្ពំ។ ធខត្តំ ចោទេតិ, ន ហ័តព្ពំ។ ឯកាយ ហិ ចោទនាយ ហំនទ្ធយំ ភញ្ញាតិ។
យថា ធខត្តំ ចោទេត្វា ន ហ័តព្ពំ, ឯវំ ទ្វាទសក្ខត្តំ បត្វា ន ចោទេតព្ពំ។ តស្មា
សេ ចោទេតិយេវ ន តិដ្ឋតិ, ធន ចោទនា លព្ពន្តិ។ សេ តិដ្ឋតិយេវ ន ចោទេតិ,
ទ្វាទស ហំនានិ លព្ពន្តិ។ សេ ចោទេតិបិ តិដ្ឋតិបិ, ឯកាយ ចោទនាយ ទ្វេ
ហំនានិ ហាបេតព្ពានិ។ តត្ថ យោ ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ធា ធខត្តំ ចោទេតិ,
សកីយេវ វា គន្ធា “អត្តោ មេ, អារុសោ, ជីវេនោ”តិ ធខត្តំ វេទតិ, តត្ថ
ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ធា ទ្វាទសក្ខត្តំ តិដ្ឋតិ, សកីមេវ វា គន្ធា តត្រ តត្រ
ហំនេ តិដ្ឋតិ, សោបិ សព្ពចោទនាយោ សព្ពដ្ឋានានិ ច ភញ្ញាតិ, កោ បន វា នោ
នាណាទិវសេសុ។ តតោ បេ ឧត្តរិ វាយមមាណោ តំ ជីវ័រ អភិនិច្ឆាទេតិ, បយោគេ
ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ នោ បេ សក្កោតិ តំ អភិនិច្ឆាទេតុ,
យតោ រាជតោ រាជមហាមត្តតោ វា អស្ស ភិក្ខុនោ តំ ជីវេនេតាបន្នំ អានីតំ,
តស្ស សន្តិកំ សាមំ វា គន្ធា, ទ្វេតោ វា ចាហេតព្ពោ “យំ ខោ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ
ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស ជីវេនេតាបន្នំ បហិណ្ឌិត្ថ, ន តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចិ អត្ថំ
អនុកោតិ, យុញ្ញន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា តុម្ពាកំ សន្តិកំ វិនិស្សត្ថ”តិ។ អយំ តត្ថ
សាមីចិ។ យោ បន នេវ សាមំ គច្ឆតិ, ន ទ្វេតំ ចាហេតិ, វត្ថកេនេ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

៦៥. ក៏ បន (ចារ. អដ្ឋ. ២.៥៣៨-៩) សព្វកប្បិយការកេសុ ឯវំ
បដិបន្និតត្ថន្តិ? ន បដិបន្និតត្ថំ។ អយញ្ញំ កប្បិយការកោ នាម សង្ខេបតោ
ទុរិយោ និទ្ទិដ្ឋា អនិទ្ទិដ្ឋា ច។ តត្ថ និទ្ទិដ្ឋា ទុរិយោ ភិក្ខុនា និទ្ទិដ្ឋា ទូតេន
និទ្ទិដ្ឋាតិ។ អនិទ្ទិដ្ឋាបិ ទុរិយោ មុខវេរីជិកកប្បិយការកោ
បរម្មុខកប្បិយការកោតិ។ តេសុ ភិក្ខុនា និទ្ទិដ្ឋា សម្មុទាសម្មុខវសេន
ចតុត្ថំនោ ហោតិ, តថា ទូតេន និទ្ទិដ្ឋាបិ។ កតំ? ឥន្ទកេន្ទា ភិក្ខុស្ស បីវរត្ថាយ
ទូតេន អកប្បិយវត្ថុំ បហិណាតិ, ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា “ឥទំ, ភន្តេ,
ឥត្តន្ទាមេន តុម្ហាកំ បីវរត្ថាយ បហិតំ, គណ្ណាថ ន”ន្តិវទតិ, ភិក្ខុ “នយិទំ
កប្បតិ”តិ បដិក្ខិបតិ, ទូតោ “អត្ថិ បន តេ, ភន្តេ, វេយ្យាវច្ឆករោ”តិ បុច្ឆតិ,
បុញ្ញត្ថិកេហិ ច ឧទាសកេហិ “ភិក្ខុនំ វេយ្យាវច្ឆ ករោថា”តិ អាណាត្តា វា, ភិក្ខុនំ
វា សន្និដ្ឋសម្ពត្តា កេចិ វេយ្យាវច្ឆករោ ហោន្តិ, តេសំ អញ្ញាតរោ តស្មី ខណោ
ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ និសិទ្ធា ហោតិ, ភិក្ខុ តំ និទ្ទិសតិ “អយំ ភិក្ខុនំ
វេយ្យាវច្ឆករោ”តិ, ទូតោ តស្ស ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស បីវរំ
កិណិទ្វា ទេហិ”តិ គច្ឆតិ, អយំ ភិក្ខុនា សម្មុទានិទ្ទិដ្ឋា។

នោ ច ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ និសិទ្ធា ហោតិ, អបិច ខោ ភិក្ខុ និទ្ទិសតិ
“អសុកស្មី នាម កាមេ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុនំ វេយ្យាវច្ឆករោ”តិ, សោ គន្ធា តស្ស
ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស បីវរំ កិណិទ្វា ទទេយ្យាសី”តិ អាគន្ធា
ភិក្ខុស្ស អាហារេច្ឆា គច្ឆតិ, អយមេកោ ភិក្ខុនា អសម្មុទានិទ្ទិដ្ឋា។

ន ហោវ ខោ សោ ទូតោ អត្តនា អាគន្ធា អាហារេច្ឆតិ, អបិច ខោ អញ្ញំ
បហិណាតិ “ទិន្នំ មយា, ភន្តេ, តស្ស ហត្ថេ បីវរេច្ឆាបន្នំ, តុម្ហេ បីវរំ
គណ្ណាយ្យាថា”តិ, អយំ ទុតិយោ ភិក្ខុនា អសម្មុទានិទ្ទិដ្ឋា។

ន ហៅ ខោ អញ្ចំ បហិណតិ, អបិច គប្បន្តោ ភិក្ខុ វេទតិ “អហំ តស្ស ហត្ថេ
ចីវរេចតាបន្នំ ទស្សមិ, តុម្ពេ ចីវរំ គណ្ណោយ្យថា” តិ, អយំ តតិយោ ភិក្ខុនា
អសម្មុខានិទ្ធិដ្ឋាតិ ឯវំ ឯកោ សម្មុខានិទ្ធិដ្ឋា តយោ អសម្មុខានិទ្ធិដ្ឋាតិ ឥមេ
ចត្តារោ ភិក្ខុនា និទ្ធិដ្ឋវេយ្យាវច្ឆករា នាម។ ឯតេសុ ឥទ វុត្តនយេនេវ
បជិបដ្ឋិតតំ។

អបរោ ភិក្ខុ បុរិមនយេនេវ ទូតេន បុច្ឆិតោ នត្ថិតាយ វា
អវិចារេតុកាមតាយ វា “នត្ថម្ហាកំ កប្បិយការកោ” តិ វេទតិ, តស្មី ខណោ
កោចិ មនុស្សា អាគប្បតិ, ទូតោ តស្ស ហត្ថេ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ឥមស្ស
ហត្ថេតោ ចីវរំ គណ្ណោយ្យថា” តិ វត្វា គប្បតិ, អយំ ទូតេន សម្មុខានិទ្ធិដ្ឋាតិ ឯវំ
ឯកោ សម្មុខានិទ្ធិដ្ឋា។

អបរោ ទូតោ កាមំ បរិសិត្វា អត្តនា អភិរុចិតស្ស កស្សចិ ហត្ថេ
អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា បុរិមនយេនេវ អាគន្ធា វា អាហោចេតិ, អញ្ចំ វា បហិណតិ
“អហំ អសុកស្ស នាម ហត្ថេ ចីវរេចតាបន្នំ ទស្សមិ, តុម្ពេ ចីវរំ
គណ្ណោយ្យថា” តិ វត្វា វា គប្បតិ, អយំ តតិយោ ទូតេន អសម្មុខានិទ្ធិដ្ឋាតិ ឯវំ
ឯកោ សម្មុខានិទ្ធិដ្ឋា តយោ អសម្មុខានិទ្ធិដ្ឋាតិ ឥមេ ចត្តារោ ទូតេន
និទ្ធិដ្ឋវេយ្យាវច្ឆករា នាម។ ឯតេសុ មេណ្ឌាកសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ
បជិបដ្ឋិតតំ។ វុត្តញ្ចេតំ -

“សន្តិ, ភិក្ខុវេ, មនុស្សា សទ្ធា បសន្នា, តេ កប្បិយការកានំ ហត្ថេ
ហិរញ្ញំ ឧបនិក្ខិបន្តិ ‘ឥមិនា យំ អយ្យស្ស កប្បិយំ, តំ ទេថា’ តិ។
អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, យំ តតោ កប្បិយំ, តំ សាទិតុំ, ន ត្វេវាហំ, ភិក្ខុវេ,
‘កេនចិ បរិយាយេន ជាត្រូបរជតំ សាទិតតំ បរិយេសិតតំ វេទាមី” តិ
(មហាវ. ២៩៩)។

ឯត្ថ ចោទនាយ បរិមាណំ នត្ថិ, មូលំ អសាទិយន្តេន សហស្សកូតុម្បិ
ចោទនាយ វា ហ្នានេន វា កប្បិយភណ្ណំ សាទិតុំ វដ្តតិ។ នោ ច ទេតិ, អញ្ញំ
កប្បិយការកំ ឋបេត្វាបិ អាហារាបេតព្ថំ។ សេ ឥច្ឆតិ, មូលសាមីកានម្បិ
កថេតព្ថំ។ នោ ច ឥច្ឆតិ, ន កថេតព្ថំ។

អបរោភិត្ត បុរិមនយេនេវ ទូតេន បុច្ឆិតោ “នត្ថម្ហាកំ កប្បិយការកោ”តិ
វទតិ, តទញ្ញោ សមីបេ ឋិតោ សុត្វា “អាហារ កោ, អហំ អយ្យស្ស ជីវំ
ចេតាបេត្វា ទស្សមី”តិ វទតិ។ ទូតោ “ហន្ត កោ ទទេយ្យាសី”តិ តស្ស ហត្ថ
ទត្វា ភិត្តស្ស អនារោចត្វាវ គច្ឆតិ, អយំ មុខវេវជិកកប្បិយការកោ។
អបរោភិត្តោ ឧបជ្ជាកស្ស វា អញ្ញស្ស វា ហត្ថ អកប្បិយវត្ថុំ ទត្វា “ថេរស្ស
ជីវំ ទទេយ្យាសី”តិ ឯត្តោវ បក្កមតិ, អយំ បរម្មទាកប្បិយការកោតិ ឥមេ ទ្វេ
អនិទ្ទិដ្ឋកប្បិយការកា នាម។ ឯតេសុ អញ្ញាតកអប្បវារិតេសុ វិយ
បជិបដ្ឋិតព្ថំ។ សេ សយមេវ ជីវំ អានេត្វា ទទន្តិ, គហេតព្ថំ។ នោ ច, ន កិត្យំ
វត្តញ្ញំ។ យថា ច ទូតស្ស ហត្ថ ជីវត្ថាយ អកប្បិយវត្ថុម្ហិ បេសិតេ វិនិច្ឆយោ
វុត្តោ, ឯវំ បិណ្ឌាចាតាទីនម្បិ អត្ថាយ បេសិតេ សយំ អាគន្ធា ទីយមាទេ ច
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញំ។

៦៦. ឧបនិក្ខត្តសាទិយនេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៣-៤) - កិត្យំ
អកប្បិយវត្ថុំ ចាទមូលេ ឋបេត្វា “ឥទំ អយ្យស្ស ហោត្វ”តិ វុត្តេ សេបិ ចិត្តេន
សាទិយតិ, គណ្ហិតុកាមោ ហោតិ, កាយេន វា វាចាយ វា “នយិទំ កប្បតី”តិ
បដិក្ខិបតិ, អនាបត្តិ។ កាយវាចាហិ វា អប្បដិក្ខិបិត្វាបិ សុទ្ធចិត្តោ ហុត្វា
“នយិទំ អម្ហាកំ កប្បតី”តិ ន សាទិយតិ, អនាបត្តិយេវ។ តីសុ ទ្វារេសុ ហិ យេន
កេនចិ បដិក្ខិត្តំ បដិក្ខិត្តមេវ ហោតិ។ សេ បន កាយវាចាហិ អប្បដិក្ខិបិត្វា
ចិត្តេន អធិវាសេតិ, កាយវាចាហិ កត្តព្ភស្ស បដិក្ខេបស្ស អករណាតោ

អភិរិយសមុជ្ជានំ កាយទ្វារេ ច វេទិទ្វារេ ច អាបត្តិ អាបជ្ជតិ, មនោទ្វារេ បន
អាបត្តិ នាម នត្ថិ។

ឯកោសតំ វា សហស្សំ វា ចាទមូលេ វេបេតិ “តុយ្ហិទំ ហោតូ”តិ, ភិក្ខុ
“នយិទំ កប្បតិ”តិ បដិក្ខបតិ, ឧបាសកោ “បរិច្ចត្ថំ មយា តុម្ហាក”ន្តិ គតោ,
អញ្ញោ តត្ថ អាគន្ធា បុច្ឆតិ “កី, ភន្តេ, ឥទ”ន្តិ, យំ តេន ច អត្តនា ច វុត្ថំ, តំ
អាចិក្ខិតតំ។ សោ ច វេទតិ “កោបយិស្សាមហំ, ភន្តេ, តុត្ថជ្ជានំ ទស្សេថា”តិ,
សត្តភូមិកម្មិ ចាសាទំ អភិរុហិត្វា “ឥទំ តុត្ថជ្ជាន”ន្តិ អាចិក្ខិតតំ, “ឥធ
និក្ខមាហី”តិ ន វុត្ថតំ។ ឯត្រាវតា កប្បិយញ្ច អ កប្បិយញ្ច និស្សាយ វិចីតំ
ហោតិ, ទ្វារំ បិទហិត្វា រក្ខន្តេន វសិតតំ។ សេ កិញ្ចិវិក្កាយិកភណ្ឌំ បត្ថំ វា
ចីវរំ វា គហេត្វា អាគច្ឆតិ, “ឥទំ គហេស្សថ, ភន្តេ”តិ វុត្ថេ “ឧបាសក, អត្ថិ
អម្ហាកំ ឥមិនា អត្ថោ, វុត្ថ ច ឯវុបំ នាម សិវិជ្ជតិ, កប្បិយការកោ នត្ថិ”តិ
វុត្ថតំ។ សេ សោ វេទតិ “អហំ កប្បិយការកោ ភវិស្សាមិ, ទ្វារំ វិវិទ្ធា ទេថា”តិ,
ទ្វារំ វិវិទ្ធា “ឥមស្មី ឌីកាសេ វេបិត”ន្តិ វុត្ថតំ, “ឥទំ គណ្ហា”តិ ន វុត្ថតំ។ ឯវម្មិ
កប្បិយញ្ច អ កប្បិយញ្ច និស្សាយ វិចីតមេវ ហោតិ។ សោ ច តំ គហេត្វា តស្ស
កប្បិយភណ្ឌំ ទេតិ, វុត្ថតិ។ សេ អធិកំ គណ្ហាតិ, “ន មយំ តវ ភណ្ឌំ គណ្ហាម,
និក្ខមាហី”តិ វុត្ថញ្ច។

២៧. យេន បន ជាតរូចាទិចតុត្ថិទំ និស្សគ្គិយវុត្ថ បដិគ្គហិតំ, តេន កី
កាតព្វន្តិ? សង្ឃមជ្ឈេ និស្សជ្ជិតតំ។ កថំ? តេន ភិក្ខុនា (ចារា. ៥៨៤) សង្ឃ
ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ កិរិត្វា វុឡានំ ភិក្ខុនំ ចាទេ វុទ្ធិត្វា ឧក្កជិកំ
និសីទិត្វា អញ្ញលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វេនិយោ “អហំ, ភន្តេ, រូបិយំ
បដិគ្គហេសី, ឥទំ មេ និស្សគ្គិយំ, ឥមាហំ និស្សជ្ជាមី”តិ និស្សជ្ជិត្វា អាបត្តិ
ទេសេតញ្ច។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន អាបត្តិ បដិគ្គហេតញ្ច។ សេ តត្ថ

អាគប្បតិ អាវាមិកោ វា ឧបាសកោ វា, សោ វត្តញ្ញោ “អាវុសោ, ឥទំ ជានាហី” តិ។
សចេ សោ ភណាតិ “ឥមិនា កី អាហរិស្សមី” តិ, ន វត្តញ្ញោ “ឥមំ វា ឥមំ វា
អាហារា” តិ, កប្បិយំ អាចិក្ខិតត្ថំ សប្បី វា តេលំ វា មជ្ជំ វា ជាណីតំ វា។
អាចិក្ខន្តេន ច “ឥមិនា សប្បី វា តេលំ វា មជ្ជំ វា ជាណីតំ វា អាហារា” តិ ន វត្តត្ថំ,
“ឥនព្វិទញ្ច សង្ឃស្ស កប្បិយ” ត្ថិ ឯត្តកមេវ វត្តត្ថំ។ សចេ សោ តេន បរិវត្តត្វា
កប្បិយំ អាហរតិ, រូបិយបដិគ្គាហកំ វេបេត្វា សញ្ញេហវ ភាជេត្វា បរិភូត្តិតត្ថំ,
រូបិយបដិគ្គាហកេន ភាគោ ន គហេតញ្ញោ។

អញ្ញោសំ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៣-៤) ភិក្ខុនំ វា អាវាមិកានំ វា បត្តភាគម្យំ
លភិក្ខា បរិភូត្តិតំ ន វដ្ឋតិ, អន្តមសោ មក្កជាធិហិ តតោ ហរិក្ខា អរញ្ញោ ឋបិតំ
វា តេសំ ហត្ថតោ គឡិតំ វា តិវច្ឆានបដិគ្គហិតម្យំ បំសុក្ខលម្យំ ន វដ្ឋតិយេវ។
តតោ អាហារេន ជាណីតេន សេនាសនធូបនម្យំ ន វដ្ឋតិ។ សប្បិដា វា តេលេន
វា បដិបំ កត្វា ធិបាលោកេ និបដ្ឋិតំ, កសិណាបរិកម្មំ កាតុំ, ចោត្តកម្យំ
វា ចេតុំ ន វដ្ឋតិ។ តេលមធុជាណីតេហិ បន សរិរេ វណំ មក្ខេតុំ ន វដ្ឋតិយេវ។
តេន វត្តនា មញ្ញាបីហធិនី វា គណ្ឌន្តិ, ឧបាសថាគារំ វា ភោជនសាលំ វា ករោន្តិ,
បរិភូត្តិតំ ន វដ្ឋតិ។ នាយាបិ គេហបរិច្ឆេទេន បីតាវ ន វដ្ឋតិ, បរិច្ឆេទាតិក្កត្តា
អាគន្ធកត្តា វដ្ឋតិ។ តំ វត្ថុំ វិស្សន្ទេត្វា កតេន មគ្គេនបិ សេតុនាបិ នាវាយបិ
ឧឡ្យម្បេនាបិ គន្ធី ន វដ្ឋតិ។ តេន វត្តនា ខណាបិតាយ ចោក្ខរណីយា
ឧត្តិទោធកំ ចាតុំ វា បរិភូត្តិតំ វា ន វដ្ឋតិ។ អន្តោ ឧទកេ បន អសតិ អញ្ញំ
អាគន្ធកំ ឧទកំ វា វស្សោធកំ វា បរិជ្ជំ វដ្ឋតិ។ កីតាយ យេន សទ្ធិ កីតា, តំ
អាគន្ធកម្យំ ន វដ្ឋតិ។ តំ វត្ថុំ ឧបនិក្ខេបំ វេបេត្វា សង្ឃោ បច្ចយេ បរិភូត្តិតិ,
តេបិ បច្ចយា តស្ស ន វដ្ឋតិ។ អាវាមោ គហិតោ ហោតិ, សោបិ បរិភូត្តិតំ ន
វដ្ឋតិ។ យទិ ភូមិបិ ពិជម្បិ អកប្បិយំ, នេវ ភូមី, ន ជលំ បរិភូត្តិតំ វដ្ឋតិ។ សចេ

ភូមិយេវ កិណិត្វា អញ្ញានិ ពីជានិ រោចិតានិ, ជលំ វដ្ឋតិ។ អថ ពីជានិ កិណិត្វា
កប្បិយភូមិយំ រោចិតានិ, ជលំ ន វដ្ឋតិ, ភូមិយំ និសីទិតុំ វា និបដ្ឋិតុំ វា វដ្ឋតិ។

សេច បន តត្ថ អាគតោ កប្បិយការកោ តំ បរិវត្តត្វា សង្ឃស្ស កប្បិយំ
សប្បិវត្តលាទី អាហរិតុំ ន ជានាតិ, សោ វត្តត្តោ “អាវុសោ, ឥមំ ធម្មេហិ” តិ។
សេច សោ ធម្មេតិ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ បេ ធម្មេតិ, បញ្ចហន្តេហិ សមន្នាគតោ
ភិក្ខុ រូបិយធម្មកោ សម្មន្និតត្តោ យោ ន ធម្មាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតី
គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតី គច្ឆេយ្យ, ធម្មតាធម្មតញ្ច
ជានេយ្យ។ ឯវញ្ច បន សម្មន្និតត្តោ, បឋមំ ភិក្ខុ យាចិតត្តោ, យាចិត្វា ព្យត្តន
ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ ព្រាហ្មបតត្តោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុ រូបិយធម្មកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។ សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុ រូបិយធម្មកំ សម្មន្នតិ, យស្សាយស្មតោ
ឧមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ រូបិយធម្មកស្ស សម្មតិ, សោ តុណ្ហាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។ សម្មតោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ
រូបិយធម្មកោ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ (ចារា.
៥៨៥)។

២៨. តេន សម្មតេន (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥៨៥) ភិក្ខុនា និមិត្តំ អកត្វា អក្ខិនិ
និមិលេត្វា នទិយា វា បចាតេ វា វនគហានេ វា ភូមិវិយ អនបេក្ខេន
បតិកោកាសំ អសមន្តាហន្តេន ធម្មេតត្ថំ។ សេច និមិត្តំ កត្វា ចាតេតិ, ទុក្ខដំ
អាបដ្ឋតិ។ ឯវំ ជិតុច្ឆិតត្តេហិ រូបិយេ ភគវា បរិយាយេន ភិក្ខុនំ បរិភោគំ អាចិត្តិ។
រូបិយបដិក្កាហកស្ស បន កេនចិ បរិយាយេន តតោ ឧប្បន្នបច្ចយបរិភោគោ
ន វដ្ឋតិ។ យថា ចាយំ ឯតស្ស ន វដ្ឋតិ, ឯវំ អសន្តសម្ភាវនាយ វា

កុលទូសកកម្មន វា កុហនាធិបា វាឧប្បន្នបច្ចយា នេវ តស្ស, ន អញ្ញាស្ស
វដ្ឋន្តិ, ធម្មន សមេន ឧប្បន្នាបិ អបច្ចវេក្ខិត្វា បរិភុញ្ញតំ ន វដ្ឋន្តិ។ ចត្តារោ បិ
បរិភោគា - ថេយ្យបរិភោគោ ឥណ្ឌាបរិភោគោ ឆាយន្តបរិភោគោ
សាមិបរិភោគោតិ។ តត្ថ សង្ឃមជ្ឈេបិ និសីទិត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស ទុស្សីលស្ស
បរិភោគោ ថេយ្យបរិភោគោ នាម។ សីលវតោ អបច្ចវេក្ខិតបរិភោគោ
ឥណ្ឌាបរិភោគោ នាម។ តស្មា ជីវំ បរិភោគេ បរិភោគេ បច្ចវេក្ខិតតំ,
បិណ្ឌាចារោ អាណាបេ អាណាបេ, តថា អសក្កាន្តេន
បុរេភត្តបច្ឆាភត្តបុរិមយាមមជ្ឈិមយាមបច្ឆិមយាមេសុ។ សចស្ស
អបច្ចវេក្ខិតោ អរុណោ ឧត្តច្ឆតិ, ឥណ្ឌាបរិភោគជ្ជានេ តិច្ឆតិ។ សេនាសនម្យិ
បរិភោគេ បរិភោគេ បច្ចវេក្ខិតតំ។ ភេសន្តស្ស បដិគ្គហណោបិ បរិភោគេបិ
សតិបច្ចយតា វដ្ឋតិ, ឯវំ សន្តេបិ បដិគ្គហណោ សតី កត្វា បរិភោគេ
អករោន្តស្សវ អាបត្តិ, បដិគ្គហណោ បន សតី អកត្វា បរិភោគេ ករោន្តស្ស
អនាបត្តិ។ ចតុត្ថិជា បិ សុទ្ធិ - ទេសនាសុទ្ធិ សំវរសុទ្ធិ បរិយេជ្ជិសុទ្ធិ
បច្ចវេក្ខណសុទ្ធិតិ។

តត្ថ ទេសនាសុទ្ធិ នាម ចាតិមោក្ខសំវរសីលំ។ តញ្ចិ ទេសនាយ សុដ្ឋនតោ
“ទេសនាសុទ្ធិ”តិ វុច្ឆតិ។ សំវរសុទ្ធិ នាម ឥន្ទ្រិយសំវរសីលំ។ តញ្ចិ “ន បុនេវ
ករិស្សាមី”តិ ចិត្តាធិដ្ឋានសំវរេនេវ សុដ្ឋនតោ “សំវរសុទ្ធិ”តិ វុច្ឆតិ។
បរិយេជ្ជិសុទ្ធិ នាម អាជីវចារិសុទ្ធិសីលំ។ តញ្ចិ អនេសនំ បហាយ ធម្មន សមេន
បច្ចយេ ឧប្បាទេន្តស្ស បរិយេសនាយ សុទ្ធិត្តា “បរិយេជ្ជិសុទ្ធិ”តិ វុច្ឆតិ។
បច្ចវេក្ខណសុទ្ធិ នាម បច្ចយបរិភោគសន្និស្សិតសីលំ។ តញ្ចិ “បដិសង្កា
យោនិសោ ជីវំ បដិសេវាមី”តិអាធិនា (ម. និ. ១.២៣; អ. និ. ៦.៥៨) នយេន វុត្តេន
បច្ចវេក្ខណេន សុដ្ឋនតោ “បច្ចវេក្ខណសុទ្ធិ”តិ វុច្ឆតិ, តេន វុត្តំ “បដិគ្គហណោ
បន សតី អកត្វា បរិភោគេ ករោន្តស្ស អនាបត្តិ”តិ។

សត្តន្តំ សេក្ខានំ បច្ចយេបរិភោគោ ឆាយជ្ជេបរិភោគោ នាម។ តេ ហិ
ភគវតោ បុត្តា, តស្មា បិតុសន្តកានំ បច្ចយានំ ឆាយាឆា ហុត្វា តេ បច្ចយេ
បរិភូញ្ជន្តិ។ កី បន តេ ភគវតោ បច្ចយេ បរិភូញ្ជន្តិ, គិហីនំ បច្ចយេ
បរិភូញ្ជន្តិ? គិហីហិ ធិន្ទាបិ ភគវតា អនុញ្ញាតត្តា ភគវតោ សន្តកា ហោន្តិ,
តស្មា ភគវតោ បច្ចយេ បរិភូញ្ជន្តិ វេទិតព្ពំ។ ធម្មឆាយាធសុត្ត (ម. និ. ១.២៩
អាធមយោ) ព្យោត្ត សាធកំ។ ឪណាសវានំ បរិភោគោ សាមិបរិភោគោ នាម។ តេ
ហិ តណ្ហាយ ឆាសព្យំ អតីតត្តា សាមិនោ ហុត្វា បរិភូញ្ជន្តិ។ ឥតិ ឥមេសុ
បរិភោគេសុ សាមិបរិភោគោ ច ឆាយជ្ជេបរិភោគោ ច សព្ពេសម្មិ វដ្ឋតិ,
ឥណបរិភោគោ ន វដ្ឋតិ, យេយ្យបរិភោគេ កថាយេវ នត្ថិ។

អបរេបិ ចត្តារោ បរិភោគា - លទ្ធិបរិភោគោ អលទ្ធិបរិភោគោ
ធម្មិយបរិភោគោ អធម្មិយបរិភោគោតិ។ តត្ថ អលទ្ធិនោ លទ្ធិនា សទ្ធិ
បរិភោគោ វដ្ឋតិ, អាបត្តិយា ន ការេតព្ពោ។ លទ្ធិនោ អលទ្ធិនា សទ្ធិ យាវ ន
ជាធាតិ, តាវ វដ្ឋតិ។ អាធិតោ បជ្ជាយ ហិ អលទ្ធិ នាម នត្ថិ, តស្មា យធាស្ស
អលទ្ធិភាវំ ជាធាតិ, តធា វត្ថុព្ពោ “តុម្ពេ កាយទ្វារេ វចីទ្វារេ ច វីតិក្កមំ ករោថ,
តំ អប្បតិរូបំ, មា ឯវមកត្តា” តិ។ សចេ អនាធិយិត្វា ករោតិយេវ, យទិ តេន
សទ្ធិ បរិភោគំ ករោតិ, សោបិ អលទ្ធិយេវ ហោតិ។ យោបិ អត្ថនោ ភាវត្វតេន
អលទ្ធិនា សទ្ធិ បរិភោគំ ករោតិ, សោបិ និវាតេព្ពោ។ សចេ ន ឱវមតិ, អយម្មិ
អលទ្ធិយេវ ហោតិ។ ឯវំ ឯកោ អលទ្ធិ អលទ្ធិសតម្មិ ករោតិ។ អលទ្ធិនោ បន
អលទ្ធិនាវ សទ្ធិ បរិភោគេ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ លទ្ធិនោ លទ្ធិនា សទ្ធិ បរិភោគោ
ទ្វិន្តំ ខត្តិយកុមារានំ សុវណ្ណាចាតិយំ កោជនសទិសោ។
ធម្មិយាធម្មិយបរិភោគោ បច្ចយេវសេនេវ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ សចេ បុគ្គលោបិ
អលទ្ធិ, បិណ្ឌាចាតោបិ អធម្មិយោ, ឧភោ ជេតុច្ឆា។ បុគ្គលោ អលទ្ធិ, បិណ្ឌាចាតោ
ធម្មិយោ, បុគ្គលំ ជិតុច្ឆិត្វា បិណ្ឌាចាតោ ន គហេតព្ពោ។ មហាបច្ចវិយំ បន

“ធុស្សីលោ សង្ឃតោ ឧទ្ទេសកត្តាធីនិលភិក្ខុ សង្ឃស្សេវ ទេតិ, ឯតានិ
យថាធានមេវ គហិតត្តាវដ្ឋតិ” តិ វុត្ថំ។ បុគ្គលាលង្គិ, បិណ្ឌាចារោតា អធម្មិយោ,
បិណ្ឌាចារោតា ជេតុន្ទោ ន គហេតព្ពោ។ បុគ្គលាលង្គិ, បិណ្ឌាចារោតាបិ ធម្មិយោ,
វដ្ឋតិ។

អបរេ ទ្វេ បគ្គហា ទ្វេ ច បរិភោគា - លង្គិបគ្គហោ អលង្គិបគ្គហោ,
ធម្មបរិភោគា អាមិសបរិភោគាតិ។ តត្ថ អលង្គិនាលង្គិ បគ្គហេតុំ វដ្ឋតិ, ន
សោ អាបត្តិយា ការេតព្ពោ។ សចេ បនលង្គិ អលង្គិ បគ្គណ្ហាតិ, អនុមោធនាយ
អន្លេសតិ, ធម្មកថាយ អន្លេសតិ, កុលេសុ ឧបត្ថម្ភេតិ, ឥតរោបិ “អម្ពាភំ
អាចរិយោ ព្យាធិសោ ច ព្យាធិសោ ចា” តិ តស្ស បរិសតិ វណ្ណំ ភាសតិ, អយំ
សាសនំ ឌីសក្កាបេតិ អន្តរធាបេតីតិ វេទិតព្ពោ។

ធម្មបរិភោគអាមិសបរិភោគេសុ បនយត្ថ អាមិសបរិភោគាវដ្ឋតិ,
ធម្មបរិភោគាបិ តត្ថ វដ្ឋតិ។ យោ បន កោជិយំ បិតោ, គន្លោ តស្ស បុគ្គលស្ស
អច្ចយេន នស្សិស្សតិ, តំ ធម្មានុគ្គហេន ឧគ្គណ្ហាតុំ វដ្ឋតីតិ វុត្ថំ។ តព្រិទំ វត្ថុ -
មហាកយេ កិរ ឯកស្សេវ ភិក្ខុនោ មហានិទ្ទេសោ បគុណោ អហោសិ។ អថ
ចតុនិកាយិកតិស្សត្ថេស្ស ឧបជ្ឈាយោ មហាតិបិដកត្ថេរោ នាម
មហាវក្ខិតត្ថេរំ អាហា “អាវុសោ មហាវក្ខិត, ឯតស្ស សន្តិកេ មហានិទ្ទេសំ
គណ្ហាហី” តិ។ “ចាចោ កិរាយំ, ភន្តេ, ន គណ្ហាមី” តិ។ “គណ្ហាវុសោ, អហំ តេ
សន្តិកេ និសីទិស្សាមី” តិ។ “សាធុ, ភន្តេ, តុម្ពេសុ និសីទេសុ គណ្ហាស្សាមី” តិ
បដ្ឋបេត្វា វត្តិនិរំ និរន្តរំ បរិយាបុណោន្តោ ឌីសានទិវសេ ហោជ្ជាមព្ពោ ឥត្ថី ទិស្វា
“ភន្តេ, សុតំយេវ មេ បុព្ពេ, សចាបំ ឯវំ ជានេយ្យំ, ន ព្យាធិសស្ស សន្តិកេ ធម្មំ
បរិយាបុណោយ្យ” តិ អាហា។ តស្ស បន សន្តិកេ ពហូ មហាថេរា ឧគ្គណ្ហាត្វា
មហានិទ្ទេសំ បតិជ្ជាបេសុន្តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆ័យសង្គហេ

រូបិយាធិបជិត្តហណវិនិច្ឆ័យកថាសមគ្គា។

១៣. ទានលក្ខណាធិវិនិច្ឆ័យកថា

៦៩. ទានវិស្សាសគ្គាហេហិ លាភស្ស បរិណាមនន្តិ ឯត្ថ តាវ ទានន្តិ
អត្ថនោ សន្តកស្ស ជីវរាជិបរិក្ខារស្ស សន្តិវិហារិកាធិសុ យស្ស កស្សចិ
ទានំ។ តត្រិតំ ទានលក្ខណំ - “ឥទំ តុយ្ហំ ទេមិ ទទាមិ ទដ្ឋាមិ ឡិណោដេមិ
បរិច្ឆជាមិ វិស្សជ្ជាមិ” តិ វា “ឥត្ថន្ទាមស្ស ទេមិ... បេ... វិស្សជ្ជាមិ” តិ វា វទតិ,
សម្មាសម្ពុទ្ធិ បរម្មាសម្ពុទ្ធិ ទិដ្ឋិយេវ ហោតិ។ “តុយ្ហំ គណ្ណាហិ” តិ វុត្ថេ “មយ្ហំ
គណ្ណាមិ” តិ វទតិ, សុទិដ្ឋំ សុគុហិតញ្ច។ “តវ សន្តកំ ករោហិ, តវ សន្តកំ
ហោតុ, តវ សន្តកំ ហោតី” តិ វុត្ថេ “មម សន្តកំ ករោមិ, មម សន្តកំ ហោតុ,
មម សន្តកំ ករិស្សមិ” តិ វទតិ, ទុទិដ្ឋំ ទុគ្គហិតញ្ច។ នេវ ទាតា ទាតុំ ជាទាតិ, ន
ឥតរោ គហេតុំ, សចេ បន “តវ សន្តកំ ករោហិ” តិ វុត្ថេ “សាធុ, ភន្តេ, មយ្ហំ
គណ្ណាមិ” តិ គណ្ណាតិ, សុគុហិតំ។ សចេ បន ឯកោ “ឥទំ ជីវំ គណ្ណាហិ” តិ
វទតិ, ឥតរោ “ន គណ្ណាមិ” តិ វទតិ, បុន សោ “ទិដ្ឋំ មយា តុយ្ហំ, គណ្ណាហិ” តិ
វទតិ, ឥតរោ “ន មយ្ហំ ឥមិនា អត្ថោ” តិ វទតិ, តតោ បុរិមោ “មយា ទិដ្ឋំ” តិ
ទសាហំ អតិក្កាមេតិ, បច្ឆិមោ “មយា បជិត្តត្ថ” តិ, កស្ស អាបត្តិ តិ? ន
កស្សចិ។ យស្ស បន វុច្ឆតិ, តេន អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុណ្ណិតព្វំ។ “ឥត្ថន្ទាមស្ស
ទេហិ” តិ ទិដ្ឋំ យាវ បរស្ស ហត្ថំ ន ចាបុណាតិ, តាវ យោ បហិណាតិ, តស្សេវ
សន្តកំ, “ឥត្ថន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ ទិដ្ឋំ បន យស្ស បហិយតិ, តស្ស សន្តកំ។ តស្មា
ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហត្ថេ ជីវំ បហិណាតិ “ឥទំ ជីវំ ឥត្ថន្ទាមស្ស ទេហិ” តិ។ សោ

អង្គរាមគ្គ យោ បហ៊ាណតិ, តស្សវិស្សាសា គណ្ណាតិ, សុគ្គហិតំ។ យស្ស
បហ៊ាយតិ, តស្សវិស្សាសា គណ្ណាតិ, ទុគ្គហិតំ។

ភិក្ខុ (មហាវ. ៣៧៨-៣៧៩) ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ទេហី” តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យោ បហំណាតិ, សោ
កាលកតោ” តិ, តស្ស មតកជីវំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ យស្ស បហំយតិ,
តស្ស វិស្សាសា គណ្ណាតិ, ទុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ទេហី” តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យស្ស បហំយតិ, សោ
កាលកតោ” តិ, តស្ស មតកជីវំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ យោ បហំណាតិ, តស្ស
វិស្សាសា គណ្ណាតិ, សុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ទេហី” តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “ឧភោ កាលកតោ” តិ, យោ
បហំណាតិ, តស្ស មតកជីវំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ យស្ស បហំយតិ, តស្ស
មតកជីវំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ។ សោ អន្តរាមគ្គេ យោ បហំណាតិ, តស្ស វិស្សាសា
គណ្ណាតិ, ទុគ្គហិតំ។ យស្ស បហំយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ណាតិ, សុគ្គហិតំ។
ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ។ សោ
អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យោ បហំណាតិ, សោ កាលកតោ” តិ, តស្ស មតកជីវំ
អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ យស្ស បហំយតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ណាតិ, សុគ្គហិតំ។
ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ។ សោ
អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “យស្ស បហំយតិ, សោ កាលកតោ” តិ, តស្ស
មតកជីវំ អធិដ្ឋាតិ, ស្វាធិដ្ឋតំ។ យោ បហំណាតិ, តស្ស វិស្សាសា គណ្ណាតិ,
ទុគ្គហិតំ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ហេតុ ជីវំ បហំណាតិ “ឥមំ ជីវំ ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី” តិ។
សោ អន្តរាមគ្គេ សុណាតិ “ឧភោ កាលកតោ” តិ។ យោ បហំណាតិ, តស្ស

មតកច័រីរំ អធិដ្ឋាតិ, ធានិដ្ឋិតំ។ យស្ស បហ័យតិ, តស្ស មតកច័រីរំ អធិដ្ឋាតិ,
ស្វាធិដ្ឋិតំ។

បរិច្ចដិទ្ធា ទិន្នំ បុន កេនចិ ការណេន កុប៌តោ អាហារាបេតុំ នលភតិ។
អត្តនា ទិន្នម្បិ ហិ ច័រីរំ សកសញ្ញាយ អច្ឆិទ្ធតោ និស្សគ្គិយំ, អញ្ចំ បរិក្ខារំ
អន្តមសោ សូចិម្បិ អច្ឆិទ្ធតោ ទុក្កជំ។ សចេ បន “ភន្តេ, តុម្ហាកំ ឥទំ សារុប្ប” ត្ថិ
សយមេវ ទេតិ, គហេតុំ វដ្ឋតិ។ អថ បន “អាវុសោ, មយំ តុយ្ហំ វត្ថបជីវត្ថំ
ករិស្សតិ, អម្ហាកំ សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ កណ្ហាស្សតិ, ធម្មំ បរិយាបុណ្ហស្សតិ” តិ ច័រីរំ
អនម្ហា, សោ ទានិ តុំ ន វត្ថំ ករោសិ, ន ឧបជ្ឈំ កណ្ហាសិ, ន ធម្មំ
បរិយាបុណាសិ” តិ ឯវមាទិនិ វុត្តោ “ភន្តេ, ច័រីវត្ថាយ មញ្ញោ ភណាថ, ឥទំ វោ
ច័រីវ” ត្ថិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ឋតិ។ ទិសាបក្កមន្តំ វា បន ទហរំ “និវត្តេថ ន” ត្ថិ ភណាតិ,
សោ ន និវត្តតិ, ច័រីវេ គហេត្វា និរុទ្ធាតិ, ឯវញ្ញោ និវត្តតិ, សាធុ។ សចេ
“បត្តច័រីវត្ថាយ មញ្ញោ តុម្ហេ ភណាថ, កណ្ហាថ ន” ត្ថិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ឋតិ។ វិព្ពមន្តំ វា
ទិស្វា “មយំ តុយ្ហំ វត្ថំ ករិស្សតិ” តិ បត្តច័រីរំ អនម្ហា, សោ ទានិ តុំ វិព្ពមិត្វា
ចរសី” តិ វទតិ, ឥតរោ “កណ្ហាថ តុម្ហាកំ បត្តច័រីវ” ត្ថិ ទេតិ, ឯវម្បិ វដ្ឋតិ។ “មម
សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ កណ្ហាន្តស្សេវ ទេមិ, អញ្ញាត្ត កណ្ហាន្តស្ស ន ទេមិ, វត្ថំ ករោន្តស្សេវ
ទេមិ, អករោន្តស្ស ន ទេមិ, ធម្មំ បរិយាបុណាន្តស្សេវ ទេមិ, អបរិយាបុណាន្តស្ស
ន ទេមិ, អវិព្ពមន្តស្សេវ ទេមិ, វិព្ពមន្តស្ស ន ទេមិ” តិ ឯវំ បន ទាតុំ ន វដ្ឋតិ,
ទទតោ ទុក្កជំ, អាហារាបេតុំ បន វដ្ឋតិ, វិស្សដ្ឋេទ្វា ទិន្នំ អច្ឆិទ្ធតោ កណ្ហាន្តោ
កណ្ហាគ្យេន ការេតញ្ញោ។ អយំ តាវ ទានេ វិនិច្ឆយោ។

៧០. វិស្សាសគ្គាហាលក្ខណំ បន ឥមិនា សុត្តេន ជាតិតត្ថំ -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចហង្កេហិ សមន្នាគតស្ស វិស្សាសំ គហេតុំ
សន្និដ្ឋា ច ហោតិ, សម្ពុត្តា ច, អាលបិតោ ច, ជីវតិ ច, គហិតេ ច
អត្ថមនោ ហោតិ” តិ (មហាវ. ៣៥៦)។

តត្ថ (ចារា. អដ្ឋ. ១.១៣១) សន្និដ្ឋាតិ ទិដ្ឋមត្តកមិត្តា។ សម្ពុត្តាតិ
ទន្ធមិត្តា។ អាលបិតោតិ “មម សន្តកំ យំ ឥច្ឆសិ, តំ គណ្ណោយ្យសិ, អាបុច្ឆិត្វា
គហាលោ ការណំ នត្ថិ” តិ វុត្តោ។ ជីវតិតិ អនុជ្ជានសេយ្យាយ សយិតោបិ
យាវជីវិតិ ជ្រុយុបច្ឆេទំ ន ចាបុណាតិ។ គហិតេ ច អត្ថមនោតិ គហិតេ
តុដ្ឋចិត្តោ ហោតិ។ “ឯវុបស្ស សន្តកំ គហិតេ មេ អត្ថមនោ ភវិស្សតិ” តិ
ជានន្តេន គហេតុំ វដ្តតិ។ អនវសេសបរិយាទានវសេន ចេតានិ បញ្ចង្គានិ វុត្តានិ,
វិស្សាសគ្គាហោ បន តីហិ អង្កេហិ វុហតិ សន្និដ្ឋា, ជីវតិ, គហិតេ អត្ថមនោ,
សម្ពុត្តា, ជីវតិ, គហិតេ អត្ថមនោ, អាលបិតោ, ជីវតិ, គហិតេ អត្ថមនោតិ។
យោ បន ន ជីវតិ, ន ច គហិតេ អត្ថមនោ ហោតិ, តស្ស សន្តកំ
វិស្សាសគ្គាហោន គហិតម្បី បុន ធាតត្ថំ។ ទទមាទេន ច មតកធនំ តាវ យេ
តស្ស ធនេ ឥស្សរា គហជ្ជា វា បព្វជិតា វា, តេសំ ធាតត្ថំ។ អនត្ថមនស្ស សន្តកំ
តស្សេវ ធាតត្ថំ, យោ បន បឋមំយេវ “សុដ្ឋ កតំ តយា មម សន្តកំ
គណ្ណាន្តោ” តិ វចីកេទេន វា ចិត្តប្បាទមត្តេន វា អនុមោទិត្វា បច្ឆា កេនចិ
ការណោន គុបិតោ, បច្ឆាហារាបេតុំ ន លភតិ, យោបិ អធាតុកាមោ, ចិត្តេន
បន អធិវាសេតិ, ន កិត្យា វទតិ, សោបិ បុន បច្ឆាហារាបេតុំ ន លភតិ។ យោ បន
“មយា តុម្ហាកំ សន្តកំ គហិតំ វា បរិភុត្តំ វា” តិ វុត្តេ “គហិតំ វា ហោតុ បរិភុត្តំ
វា, មយា បន តំ កេនចិទេវ ករណីយេន ឋបិតំ, តំ ចាកតិកំ កាតុំ វដ្តតិ” តិ
វទតិ, អយំ បច្ឆាហារាបេតុំ លភតិ។ អយំ វិស្សាសគ្គាហោ វិនិច្ឆយោ។

៧០. លាភស្ស បរិណាមន្តិ ឥទំ បន អញ្ញោសំ អត្ថាយ បរិណាតលាភស្ស
អត្ថនោ អញ្ញោស្ស វា បរិណាមនំ សន្ធាយ វុត្ថំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ.
២.៦៥៩-៦៦០) - សង្ឃស្ស បរិណាតំ សហធម្មិកានំ វា គិហ្មិនំ វា អន្តមសោ
មាតុសន្តកម្មិ “ឥទំ មយ្ហំ ទេហី”តិ សង្ឃស្ស បរិណាតភារំ ញាត្វា អត្ថនោ
បរិណាមេត្វា គណ្ណាន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, “ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ទេហី”តិ វេ
អញ្ញោស្ស បរិណាមេន្តស្ស សុទ្ធិកចាចិត្តិយំ។ តស្មា យោបិ
វស្សិកសាដិកសមយេ មាតុយវេបិ សង្ឃស្ស បរិណាតំ វស្សិកសាដិកំ ញាត្វា
អត្ថនោ បរិណាមេតិ, និស្សគ្គិយំ ចាចិត្តិយំ, បរស្ស បរិណាមេតិ,
សុទ្ធិកចាចិត្តិយំ។ មនុស្សា “សង្ឃភត្ថំ ករិស្សាមា”តិ សប្បិវេលាធិនិ អាហារន្តិ,
គិលានោ ចេបិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស បរិណាតភារំ ញាត្វា កិញ្ចា យាចតិ, និស្សគ្គិយំ
ចាចិត្តិយមេវ។ សចេ បន សោ “តុម្ហាកំ សប្បិវាធិនិ អាភតានិ អត្ថី”តិ បុច្ឆិត្វា
“អាម, អត្ថី”តិ វុត្ថេ “មយ្ហម្មិ ទេហា”តិ វេទតិ, វេដ្ឋតិ។ អថាបិ នំ កុក្កុទ្ធាយន្តំ
ឧចាសកា វេទន្តិ “សង្ឃោបិ អម្ពេហិ ទិន្នមេវ លភតិ, គណ្ណាថ, ភន្តេ”តិ, វេវម្មិ
វេដ្ឋតិ។

ឯកស្មី វិហារេ សង្ឃស្ស បរិណាតំ អញ្ញវិហារំ ឧទ្ទិសិត្វា “អសុកស្មី នាម
វិហារេ សង្ឃស្ស ទេហា”តិ បរិណាមេតិ, “កី សង្ឃស្ស ទានេន, ចេតិយស្ស បូជំ
ករោថា”តិ វេ ចេតិយស្ស វា បរិណាមេតិ, ឧក្កជំ។ ចេតិយស្ស បរិណាតំ
អញ្ញចេតិយស្ស វា សង្ឃស្ស វា គណស្ស វា បុគ្គលស្ស វា បរិណាមេតិ,
ឧក្កជមេវ។ និយមេត្វា អញ្ញចេតិយស្ស អត្ថាយ រោបិតមាលាវច្ឆតោ
អញ្ញចេតិយម្ហិ បុប្ផម្មិ អាហារេតុំ ន វេដ្ឋតិ, ឯកស្ស ចេតិយស្ស បន ធម្មំ វា
បដាក់ វា អាហារេត្វា បិតំ ទិស្វា សេសំ អញ្ញចេតិយស្ស ទាបេតុំ វេដ្ឋតិ។
អន្តមសោ សុនខស្សបិ បរិណាតំ “ឥមស្ស សុនខស្ស មា ទេហី, ឯតស្ស ទេហី”តិ
វេ អញ្ញបុគ្គលស្ស បរិណាមេតិ, ឧក្កជំ។ សចេ បន ធាយកា “មយំ សង្ឃភត្ថំ

កាតុកាមា, បេតិយបូជំ កាតុកាមា, ឯកស្ស ភិក្ខុនោ បរិក្ខារំ ធាតុកាមា,
តុម្ហាកំ វុចិយា ទស្សម, ភណ្ឌេ កត្ត ទេមា” តិ វុទ្ធី, ឯវំ វុត្តេ តេន ភិក្ខុនា
“យត្ថ ឥច្ឆេ, តត្ថ ទេមា” តិ វុត្តញ្ញា។ សេច បន កេវលំ “កត្ត ទេមា” តិ បុច្ឆន្តិ,
“យត្ថ តុម្ហាកំ ទេយ្យធម្មោ បរិភោគំ វាលភេយ្យ, បដិសម្ពារំ វាលភេយ្យ,
ចិវដ្ឋិតិកោ វា អស្ស, យត្ថ វា បន តុម្ហាកំ ចិត្តំ បសីទតិ, តត្ថ ទេមា” តិ វុត្តំ
វុត្តតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយនិច្ឆយសង្គហោ

ធានលក្ខណាធិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៤. បថវីខណានិវិនិច្ឆយកថា

៧២. បថវីតិ ទ្វេ បថវី ជាតា ច បថវី អជាតា ច បថវីតិ។ តត្ថ ជាតា នាម
បថវី សុទ្ធិបំសុកា សុទ្ធិមត្តិកា អប្បចាសាណា អប្បសក្ខរា អប្បកថលា
អប្បមរុម្ហា អប្បវាលុកា យេតុយ្យេនបំសុកា យេតុយ្យេនមត្តិកា, អទឡាបិ
វុច្ឆតិ “ជាតា បថវី” តិ។ យោបិ បំសុបុព្វេកា វា មត្តិកាបុព្វេកា វា
អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ, សោបិ វុច្ឆតិ “ជាតា បថវី” តិ។ អជាតា នាម បថវី
សុទ្ធិចាសាណា សុទ្ធិសក្ខរា សុទ្ធិកថលា សុទ្ធិមរុម្ហា សុទ្ធិវាលុកា អប្បបំសុកា
អប្បមត្តិកា យេតុយ្យេនចាសាណា យេតុយ្យេនសក្ខរា យេតុយ្យេនកថលា
យេតុយ្យេនមរុម្ហា យេតុយ្យេនវាលុកា, ទឡាបិ វុច្ឆតិ “អជាតា បថវី” តិ។ យោបិ
បំសុបុព្វេកា វា មត្តិកាបុព្វេកា វា ឱមកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ, សោបិ វុច្ឆតិ “អជាតា
បថវី” តិ (ចា. ៨៤-៨៦)។

តត្ថ ជាតបថវី ខណ្ឌស្ស ខណ្ឌបេន្តស្ស វា ចាចិត្តិយំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៨៦) - សចេ សយំ ខណ្ឌតិ, បហារេ បហារេ ចាចិត្តិយំ។ សចេ អញ្ញំ អាណាបេតិ, សកី អាណាត្តោ សចេបិ សកលទិវសំ ខណ្ឌតិ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន កុសីតោ ហោតិ, បុនប្បុនំ អាណាបេតញ្ចោ, តំ អាណាបេត្វា ខណ្ឌបេន្តស្ស វាចាយ វាចាយ ចាចិត្តិយំ។ សចេ “ចោក្ខរណី ខណ្ឌាហី” តិ វេទតិ, វេដ្ឋតិ។ ខតាយេវ ហិ ចោក្ខរណី នាម ហោតិ។ តស្មា អយំ កប្បិយវេហារោ។ ឯស នយោ “វាបី តទ្ធាកំ អាវាជំ ខណ្ឌា” តិ អាទិសុបិ។ “ឥមំ ឌីកាសំ ខណ្ឌា, ឥមស្មី ឌីកាសេ ចោក្ខរណី ខណ្ឌា” តិ វត្ថុំ បន ន វេដ្ឋតិ។ “កន្ធុំ ខណ្ឌា, មូលំ ខណ្ឌា” តិ អនិយមេត្វា វត្ថុំ វេដ្ឋតិ, “ឥមំ វល្លិំ ខណ្ឌា, ឥមស្មី ឌីកាសេ កន្ធុំ វា មូលំ វា ខណ្ឌា” តិ វត្ថុំ ន វេដ្ឋតិ។

៧៣. ចោក្ខរណី សោធនេន្តហិ យោ កុដេហិ ឧស្សិញ្ចិតុំ សក្កា ហោតិ តនុកកក្កមោ, តំ អបនេតុំ វេដ្ឋតិ, ពហាលោ ន វេដ្ឋតិ។ អាតបេន សុក្ខកក្កមោ ជលតិ, តត្រ យោ ហេជ្ជា បថវិយា អសម្ពន្ធា, តមេវ អបនេតុំ វេដ្ឋតិ។ ឧទកេន គតជ្ជានេ ឧទកបប្បដកោ នាម ហោតិ, វាតបហារេន ជលតិ, តំ អបនេតុំ វេដ្ឋតិ។ ចោក្ខរណី អាទិនំ តជំ ភិក្ខុត្វា ឧទកសាមន្តា បតតិ។ សចេ ឌីមកចាតុមាសំ ឌីវដ្ឋំ, ជិន្និតុំ ភិក្ខុតុំ វា វេដ្ឋតិ, ចាតុមាសតោ ឧទ្ធុំ ន វេដ្ឋតិ។ សចេ បន ឧទកេយេវ បតតិ, ទេវេន អតិវេកចាតុមាសំ ឌីវដ្ឋេបិ ឧទកេយេវ ឧទកស្ស បតិតត្តា វេដ្ឋតិ។

ចាសាណាបិដ្ឋិយំ សោណ្ឌី ខណ្ឌតិ, សចេ តត្ថ បឋមមេវ សុខុមរជំ បតតិ, តំ ទេវេន ឌីវដ្ឋំ ហោតិ, ចាតុមាសច្ចយេន អកប្បិយបថវីសង្ខ័ គប្បតិ។ ឧទកេ បរិយាទិន្នេ សោណ្ឌី សោធនេន្តហិ វិកោបេតុំ ន វេដ្ឋតិ។ សចេ បឋមមេវ ឧទកេន បូរតិ, បច្ឆា រជំ បតតិ, តំ វិកោបេតុំ វេដ្ឋតិ។ តត្ថ ហិ ទេវេ វស្សន្តេបិ ឧទកេយេវ

ឧទកំ បតតិ។ បិដ្ឋិចាសាលោ សុខុមរំ ហោតិ, ទេវេ ដុសាយន្តេ អល្លិយតិ,
តម្បី ចាតុមាសច្ចយេន វិកោបេតុំ ន វដ្តតិ។ អកតបញ្ចារេ វម្មិកោ ឧដ្ឋិតោ
ហោតិ, យថាសុខំ វិកោបេតុំ វដ្តតិ។ សចេ អព្ភោកាសេ ឧដ្ឋហតិ,
ឌីមកចាតុមាសំ ឌីវដ្ឋោយេវ វដ្តតិ។ វុក្ខាធិសុ អារុណ្ណឧបចិកមត្តិកាយម្បី
ឯសេវ នយោ។ គណ្ណាប្បាទក្ខតម្មសិកុក្ករកោកណ្ណាកាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។
កោកណ្ណាកោ ឆាម ការីនំ ឧវច្ឆិក្ខកធុមោ វុច្ឆតិ។ សចេ បន ហេដ្ឋិមតលេន
ភូមិសម្ពន្ធោ ហោតិ, ឯកធិវសម្បី ន វដ្តតិ។ កសិភដ្ឋានេ
នផ្តលច្ឆិក្ខមត្តិកាបិណ្ឌំ គណ្ណាន្តស្ស ឯសេវ នយោ។

បុរាណសេនាសនំ ហោតិ អច្ឆននំ វា វិនដ្ឋននំ វា អតិរេកចាតុមាសំ ឌីវដ្ឋំ
ជាតបថវីសង្ឃមេវ គច្ឆតិ, តតោ អវសេសំ ធននិដ្ឋកំ វា កោចានសីអាទិកំ
ឧបករណំ វា “ឥដ្ឋកំ គណ្ណាមិ, កោចានសី ភិក្ខុចាទំ បទវត្ថុរណំ ចាសាទត្ថម្ភំ
គណ្ណាមី” តិ សញ្ញាយ គណ្ណាតុំ វដ្តតិ, តេន សទ្ធិ មត្តិកា បតតិ, អនាបត្តិ,
ភិក្ខុមត្តិកំ គណ្ណាន្តស្ស បន អាបត្តិ។ សចេ យាយា អតិញ្ញា, តំ តំ គណ្ណាតិ,
អនាបត្តិ។ អន្តោគេហោ មត្តិកាបុព្ភោ ហោតិ, តស្មី ឯកធិវសំ ឌីវដ្ឋេ គេហំ
នាទេន្តិ។ សចេ សព្ភោ តិញ្ញោ, ចាតុមាសច្ចយេន ជាតបថវីយេវ។ អថស្ស
ឧបរិភាកោយេវ តិញ្ញោ, អន្តោ អតិញ្ញោ, យត្ថកំ តិណ្ឌំ, តំ កប្បិយការកេហិ
កប្បិយវោហារេន អបនាមេត្វា សេសំ យថាសុខំ វុច្ឆញ្ញេតុំ វដ្តតិ ឧទកេន
តេមិតត្តា។ ឯកាពន្ធាយេវ ហិ ជាតបថវី ហោតិ, ន ឥតរាតិ។ អព្ភោកាសេ
មត្តិកាចាការោ ហោតិ, អតិរេកចាតុមាសំ ឌីវដ្ឋោ ជាតបថវីសង្ឃ គច្ឆតិ,
តត្ថ លក្ខបំសុំ បន អល្លហត្ថេន ធុបិទ្វា គហេតុំ វដ្តតិ។ សចេ ឥដ្ឋកចាការោ
ហោតិ, យេតុយ្យេនកឯលដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, យថាសុខំ វិកោបេតុំ វដ្តតិ។
អព្ភោកាសេ បិភមណ្ឌាបត្ថម្ភំ ឥតោ ចិតោ ច សញ្ញាលេត្វា បថវីវិកោបេន្តេន

គហេតុំ ន វដ្តតិ, ឧដុកមេវ ឧទ្ទិវតុំ វដ្តតិ។ អញ្ញាម្យិ សុក្ខុរុក្ខំ សុក្ខុខាល្យាកំ វា
គណ្ណាន្តស្ស ឯសេវ នយោ។

៧៤. នវកម្មត្ថំ បម្ភំ វា ចាសាលំ វា រុក្ខំ វា ឧណ្ហាកេហិ ឧទ្ធាលេត្វា បវដ្តេត្តា
កច្ចន្តិ, តត្ថ ជាតបថីវី ភិជ្ជតិ, សចេ សុទ្ធិត្តា បវដ្តេត្តិ, អនាបត្តិ។ អថ បន តេន
អបទេសេន បថីវី ភិជ្ជតុកាមាយេវ ហោន្តិ, អាបត្តិ។ សាខាទីនិ កឡ្យន្តានម្យិ
បថីវីយំ ធារុនិ ជាលេន្តានម្យិ ឯសេវ នយោ។ បថីវីយំ អដ្ឋិសូចិកណ្ណាកាធិសុប
យំ កិញ្ចិ អាគោដេតុំ វា បវេសេតុំ វា ន វដ្តតិ, “បស្សវជារាយ វេគេន បថីវី
ភិជ្ជិស្សមី” តិ ឯវំ បស្សវម្យិ កាតុំ ន វដ្តតិ។ ករោន្តស្ស ភិជ្ជតិ, អាបត្តិ,
“វិសមភូមិ សមំ ករិស្សមី” តិ សម្មជ្ជនិយា យំសិតុម្យិ ន វដ្តតិ។ វត្ថុសីសេនេវ
ហិ សម្មជ្ជិតតំ។ កេចិ កត្តវយជ្ជិយា ភូមិ កោដ្ឋេត្តិ, ចាទង្គជ្ជកេន វិលិខន្តិ,
“ចង្គមិតជ្ជានំ ទស្សេស្សមា” តិ បុនប្បនំ ភូមិ ភិជ្ជន្តា ចង្គមន្តិ, សព្វំ ន វដ្តតិ,
វីរិយសម្បគ្គហត្ថំ បន សមណធម្មំ ករោន្តេន សុទ្ធិត្តេន ចង្គមិតុំ វដ្តតិ។ “ហត្ថំ
ខោវិស្សមា” តិ បថីវីយំ យំសន្តិ, ន វដ្តតិ, អយំសន្តេន បន អល្លហត្ថំ បថីវីយំ
វេបេត្វា វជំ គហេតុំ វដ្តតិ។

កេចិ កណ្ណាកច្ចអាធិហិ អាពាធិកា និច្ឆតជាធិសុ អង្គបច្ចុដ្ឋានិ យំសន្តិ, ន
វដ្តតិ។ ជាតបថីវី ទហតិ វា ទហាបេតិ វា, ចាចិត្តិយំ, អន្តមសោ បត្តម្យិ បចន្តោ
យត្ថកេសុ ហ៊ានេសុ អគ្គី ទេតិ វា ទាបេតិ វា, តត្ថកានិ ចាចិត្តិយានិ, តស្មា បត្ថំ
បចន្តេនបិ បុព្វេ បក្កជ្ជានេយេវ បចិតតព្វោ។ អទឡាយ បថីវីយា អគ្គី វេបេតុំ ន
វដ្តតិ, បត្តបចនកចាលស្ស បន ឧបរិ អគ្គី វេបេតុំ វដ្តតិ។ ធារុនំ ឧបរិ វេបេតិ,
សោ អគ្គី តានិ ទហន្តោ គន្ធា បថីវី ទហតិ, ន វដ្តតិ។ ឥដ្ឋកកចាលាធិសុបិ
ឯសេវ នយោ។ តត្រាបិ ហិ ឥដ្ឋកាធិនំយេវ ឧបរិ វេបេតុំ វដ្តតិ។ កស្មា? តេសំ
អនុចាធានត្តា។ ន ហិ តានិ អគ្គិស្ស ឧចាធានសម្ព័ន្ធំ កច្ចន្តិ,

[illegible]

យោ បន អជាននកោ ភិក្ខុ អរណិសហិតេន អគ្គី និព្ពត្តេត្វា ហិតេន
 ឧត្តិបិត្វា “កី ករោមី” តិ វទតិ, “ជាលេហី” តិ វត្តព្ពោ។ “ហត្ថោ ឧយ្ហតី” តិ វទតិ,
 “យថា ន ឧយ្ហតិ, តថា ករោហី” តិ វត្តព្ពោ។ “ភូមិយំ ចាតេហី” តិ បន ន វត្តព្ពោ។
 សចេ ហិតេ ឧយ្ហមាទេ ចាតេតិ, “បថវី ទហិស្សាមី” តិ អចាតិតត្តា អនាបត្តិ,
 បតិតជ្ជានេ បន អគ្គី កាតុំ វដ្ឋតិ។ “ឥមស្ស ជម្ពស្ស អាវាដំ ជាន, មហាមត្តិកំ
 ជាន, ធុសមត្តិកំ ជាន, មហាមត្តិកំ ទេហិ, ធុសមត្តិកំ ទេហិ, មត្តិកំ អាហរ,
 បំសុំ អាហរ, មត្តិកាយ អត្ថោ, បំសុនា អត្ថោ, ឥមស្ស ជម្ពស្ស អាវាដំ កប្បិយំ
 ករោហិ, ឥមំ មត្តិកំ កប្បិយំ ករោហិ, ឥមំ បំសុំ កប្បិយំ ករោហិ” តិ វវំ
 កប្បិយវោហារេន យំ កិញ្ចិ ការាបេតុំ វដ្ឋតិ។ អញ្ញវិហិតោ កេនចិ សទ្ធិំ កិញ្ចិ
 កថេន្តោ ចាទន្តុជ្ជកេន កត្តរយជ្ជិយា វា បថវី វិលិខន្តោ តិជ្ជតិ, វវំ អសតិយា
 វិលិខន្តស្ស ភិន្នន្តស្ស វា អនាបត្តិ។

ឥតិ ចាជ្ជិមុត្តករិនយរិនិច្ឆយសង្កហ

បង្កើនការងារនិងជួយក្រសួង សមត្ថកិច្ច។

១៥. ភូតកាមវិនិច្ឆ័យកថា

៧៥. ភូតគាមោតិ បញ្ចហិ ពិដេហិ ជាតានំ រុក្ខលតាទីនមេតំ អធិវចនំ។
តត្រិមាធិ បញ្ច ពិជានិ - មូលពិជំ ខន្ធពិជំ ជន្សពិជំ អគ្គពិជំ ពិជពិជន្តិ។ តត្ថ
មូលពិជំ នាម ហលិទ្ធិ សិទ្ធិវេរំ វចា វចន្តំ អតិវិសំ កដុករោហិណី ឧស្សំ
ភទ្ទមុត្តកំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលេ ជាយន្តិ មូលេ សញ្ញាយន្តិ, ឯតំ
មូលពិជំ នាម។ ខន្ធពិជំ នាម អស្សត្ថោ និក្រោដោ បិលក្ខោ ឧទុម្ពរោ កង្កកោ
កបិត្តនោ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ខន្ធេ ជាយន្តិ ខន្ធេ សញ្ញាយន្តិ, ឯតំ ខន្ធពិជំ
នាម។ ជន្សពិជំ នាម ឧច្ឆ វេជ្ជ ធន្យោ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ បព្ពេ ជាយន្តិ
បព្ពេ សញ្ញាយន្តិ, ឯតំ ជន្សពិជំ នាម។ អគ្គពិជំ នាម អដ្ឋកំ ជណិដ្ឋកំ ហិរិវេរំ,
យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ អគ្គេ ជាយន្តិ អគ្គេ សញ្ញាយន្តិ, ឯតំ អគ្គពិជំ នាម។
ពិជពិជំ នាម បុត្តណ្ណំ អបរណ្ណំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ពិដេ ជាយន្តិ ពិដេ
សញ្ញាយន្តិ, ឯតំ ពិជពិជំ នាម (ចាចិ. ៩០)។ តត្ថ ភូតគាមេ ភូតគាមសញ្ញា ជិន្នតិ
វា ជិន្នាបេតិ វា ភិន្នតិ វា ភិន្នាបេតិ វា បចតិ វា បចាបេតិ វា, ចាចិត្តិយំ។
ភូតគាមញ្ញា វិកោបេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, ភូតគាមបរិមោចិតំ បញ្ចវិជម្បិ ពិជគាមំ
វិកោបេន្តស្ស ទុក្ខជំ។

៧៦. ពិជគាមភូតគាមោ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៩២២) នាមេស អត្ថិ ឧទកដ្ឋោ, អត្ថិ
ថលដ្ឋោ។ តត្ថ ឧទកដ្ឋោ សាសបមត្តិកតិលពិជកាទិភេទា សបណ្ណិកា ច
អបណ្ណិកា ច សញ្ញា សេវាលជាតិ, អន្តមសោ ឧទកបប្បជកំ ឧទាទាយ
“ភូតគាមោ”តិ វេទិតញ្ញោ។ ឧទកបប្បជកោ នាម ឧបរិ ថន្នោ ជរុសវណ្ណោ
ហោដ្ឋា មុទុ និលវណ្ណោ ហោតិ។ តត្ថ យស្ស សេវាលស្ស មូលំ ឡិហិទ្ធា បថវិយំ
បតិដ្ឋិតំ, តស្ស បថវិ ហំនំ។ យោ ឧទកេ សញ្ញាតិ, តស្ស ឧទកំ។ បថវិយំ
បតិដ្ឋិតំ យត្ថ កត្តចិ វិកោបេន្តស្ស, ឧទ្ធវិទ្ធា វា ហំនន្តំ សង្គាមេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ,
ឧទកេ សញ្ញាន្តំ វិកោបេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ ហត្ថហិ បន ឥតោ ចិតោ
ចវិយ្យហិទ្ធា នហាយិតុំ វដ្តតិ។ សកលញ្ញា ឧទកំ តស្ស ហំនំ, តស្សា ន សោ

ឯត្រាវតា ឋានន្តរំ សង្គ្រាមតោ ហោតិ។ ឧទកតោ បន ឧទកេន វិនា សញ្ញាច្ច
ឧក្ខិបិតុំ ន វដ្តតិ, ឧទកេន សន្និ ឧក្ខិបិត្វា បុន ឧទកេ បក្ខិបិតុំ វដ្តតិ។
ឧប្បលិនិបទមិនិអាធិនិ ជលជវល្លិតិណានិ ឧទកតោ ឧទ្ធវន្តស្ស វា តត្ថេវ
វិកោបេន្តស្ស វា ចាចិត្តិយំ, បរេហិ ឧប្បាជិតានិ វិកោបេន្តស្ស ទុក្ខជំ។ តានិ ហិ
ព័ជគាមេ សង្កហំ គច្ឆន្តិ, តិលព័ជកសាសបមត្តិកសេវាលោបិ ឧទកតោ
ឧទ្ធវេជា អមិលាតោ អគ្គព័ជសង្កហំ គច្ឆតិ។ មហាបច្ឆវិយាធិសុ
“អនន្តកតិលព័ជកឧទកបប្បជកាធិនិ ទុក្ខជវត្ថុន័” តិ វុត្ថំ, តត្ថ ការណំ ន
ធិស្សតិ។ អន្តកជ្ជកថាយំ “សម្បណ្ណាភូតតាមំ ន ហោតិ, តស្មា ទុក្ខជ” ត្ថិ វុត្ថំ,
តម្បិ ន សមេតិ។ ភូតតាមេ ហិ ចាចិត្តិយំ ព័ជគាមេ ទុក្ខជំ វុត្ថំ។
អសម្បណ្ណាភូតតាមោ នាម តតិយោ កោដ្ឋាសោ នេវ ចាឡិយំ, ន អជ្ជកថាសុ
អាគតោ, អថេតំ ព័ជគាមេសង្កហំ គមិស្សតីតិ, តម្បិ ន យុត្តំ
អភូតតាមមូលត្តា តាធិសស្ស ព័ជគាមស្សតិ។ អបិច “គរុកលហុកេសុ
គរុកេ ឋាតព្ព” ត្ថិ ឯតំ វិនយលក្ខណំ។

ជលជេដ្ឋន្តរុក្ខានំ អវសិដ្ឋោ ហរិតខាណុ នាម ហោតិ, តត្ថ
កកុដករញ្ញាបិយដ្ឋបនសាធិនំ ខាណុ ឧទ្ធា វុឡ្យតិ, សោ ភូតតាមេន សង្កហិតោ។
តាលនាឡិកេរាធិនំ ខាណុ ឧទ្ធា ន វុឡ្យតិ, សោ ព័ជគាមេន សង្កហិតោ។
កនលិយា បន អជលិតាយ ខាណុ ភូតតាមេន សង្កហិតោ, ជលិតាយ
ព័ជគាមេន។ កនលី បន ជលិតា យាវ នីលបណ្ណា, តាវ ភូតតាមេនេវ
សង្កហិតា, តថា ជលិតោ វេឡ្យ។ យទា បន អគ្គតោ បដ្ឋាយ សុស្សតិ, តទា
ព័ជគាមេន សង្កហំ គច្ឆតិ។ កតវព័ជគាមេន? ជឡ្យព័ជគាមេន។ កី តតោ
និព្ពត្តតិ? ន កិញ្ចិ។ យទិ ហិ និព្ពត្តេយ្យ, ភូតតាមេន សង្កហំ គច្ឆេយ្យ។
ឥន្ទសាលាធិរុក្ខេ ធិន្ទត្វា រាសី ករោន្តិ, កិញ្ចាបិ រាសិកតទណ្ឌកេហិ
រតនប្បមាណាបិ សាខា និក្ខមន្តិ, ព័ជគាមេនេវ បន សង្កហំ គច្ឆន្តិ។

មណ្ឌបត្តាយ វា វតីអត្តាយ វា វល្លិអាហារបនត្តាយ វា ភូមិយំ និខណ្ឌិ, មូលេសុ
ចេវ បណ្ណេសុ ច និគ្គតេសុ បុន ភូតតាមសង្ខំ កច្ឆតិ, មូលមត្តេសុ បន
បណ្ណមត្តេសុ វា និគ្គតេសុបិ ពិជគាមេន សង្ខហិតា ឯវ។

យានិ កានិចិ ពិជានិ បថវិយំ វា ឧទកេន សិញ្ញាត្វា បិបិតានិ, កហាលាទីសុ វា
អល្គបំសុំ បក្ខិបិទ្វា និក្ខត្តានិ ហោន្តិ, សញ្ញានិ មូលមត្តេ វា បណ្ណមត្តេ វា
និគ្គតេបិ ពិជានិយេវ។ សចេបិ មូលានិ ច ឧបរិ អង្គរោ ច និគ្គច្ឆតិ, យាវ អង្គរោ
ហរិរតោ ន ហោតិ, តាវ ពិជានិយេវ។ មុត្តាទីនំ បន បណ្ណេសុ ឧដ្ឋិតេសុ,
វីហិអាទីនំ វា អង្គរោ ហរិរតេ នីលវណ្ណោ ជាតេ ភូតតាមសង្ខំបំ កច្ឆតិ។ តាលដ្ឋិនំ
បឋមំ សូករនាហាវិយ មូលំ និគ្គច្ឆតិ, និគ្គតេបិ យាវ ឧបរិ បត្តវដ្ឋិនំ និគ្គច្ឆតិ,
តាវ ពិជគាមោ នាមយេវ។ នាឡិកេរស្ស តចំ ភិទ្ធិត្វា ទន្ធសូចិវិយ អង្គរោ
និគ្គច្ឆតិ, យាវ មិគសិដ្ឋសទិសា នីលបត្តវដ្ឋិនំ ហោតិ, តាវ ពិជគាមោយេវ។
មូលេ អនិគ្គតេបិ តាទិសាយ បត្តវដ្ឋិយា ជាតាយ អមូលកភូតតាមេ សង្ខំបំ
កច្ឆតិ។

អម្ពដ្ឋិអាទីនិ វីហិអាទីហិ វិនិច្ឆិនិតញ្ញានិ។ វន្តាកា វា អញ្ញា វា យា កានិ វុក្ខេ
ជាយិត្វា វុក្ខំ ឌីត្តរតិ, វុក្ខោវ តស្ស ហំនំ, តំវិកោបេន្តស្ស វា តតោ ឧទ្ធវន្តស្ស
វា ចាចិត្តិយំ។ ឯកា អមូលិកាលតា ហោតិ, អង្គលិវេវកោវិយ
វនប្បគុម្ពឧណ្ហាកេ វេវេតិ, តស្សបិ អយមេវវិនិច្ឆយោ។
គេហបមុខទាញារវេទិកា ចេតិយាទីសុ នីលវណ្ណោ សេវាលោ ហោតិ, យាវ ទ្វេ
តីណិ បត្តានិ ន សញ្ញាយន្តិ, តាវ អគ្គពិជសង្ខំបំ កច្ឆតិ។ បត្តេសុ ជាតេសុ
ចាចិត្តិយវត្ថុ, តស្មា តាទិសេសុ ហំនេសុ សុដាលេបម្បិ ទាតុំ ន វដ្ឋតិ,
អនុបសម្បន្នេន លិត្តស្ស ឧបរិ សិនេហាលោ ទាតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ
និទាយសមយេ សុក្ខសេវាលោ តិដ្ឋតិ, តំ សម្ពញ្ញានិអាទីហិ យំសិទ្ធា អបនេតុំ

វដ្តតិ។ ចានីយយជាដំនំ ពហិ សេវាលោ ទុក្ខជវត្ថុ, អន្តោ អព្ពោហារិកោ,
ទន្ធកជ្ជបូរាជីសុ កណ្ណាកម្មិ អព្ពោហារិកមេវ។ វត្ថុញ្ញោតំ “សច្ច
គេរុកបរិកម្មកតាភិត្តិ កណ្ណាកិតាហោតិ, ហោឡកំ តេមេត្វា បិដ្ឋេត្វា
បមជ្ជិតញ្ញា”តិ (មហាវ. ៦៦)។

៧៧. ចាសាណាជាតិ ចាសាណាទទ្ធសេវាលសេលេយ្យកាជិនិ
អហរិតវណ្ណានិ អបត្តកានិ ច ទុក្ខជវត្ថុកានិ។ អហិច្ឆត្ថកំ យាវ មកុដំ
ហោតិ, តាវ ទុក្ខជវត្ថុ, បុប្ផតកាលតោ បដ្ឋាយ អព្ពោហារិកំ, អល្លរុក្ខតោ
បន អហិច្ឆត្ថកំ គណ្ណាណ្តោ រុក្ខតចំរិកោបេតិ, តស្មា តត្ថ ចាចិត្តិយំ។
រុក្ខបបដិកាយបិ ឯសេវ នយោ។ យា បន ឥន្ទសាលកកុដាដំនំ បបដិកា
រុក្ខតោ មុច្ឆិត្វា តិដ្ឋតិ, តំ គណ្ណាន្តស្ស អនាបត្តិ។ និយ្យាសម្មិ រុក្ខតោ មុច្ឆិត្វា
បិតំ សុក្ខរុក្ខ វាលក្កំ គណ្ណិតុំ វដ្តតិ, អល្លរុក្ខតោ នវដ្តតិ។ លាខាយបិ ឯសេវ
នយោ។ រុក្ខំ ចាលេត្វា បណ្ណាបលាសំ វា បរិណាតកណិកាវាទិបុប្ផំ វា
ចាតេន្តស្ស ចាចិត្តិយមេវ។ ហត្ថកុក្កុច្ឆន មុទុកេសុ ឥន្ទសាលនុហិទន្ធាទីសុ វា
តត្ថជាតកតាលបណ្ណាទីសុ វា អក្ខរំ ជិន្ធន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ សាមណោរាជំ
បុប្ផំ ឌីចិនន្តានំ សាខំ ឌីនាមេត្វា ធាតុំ វដ្តតិ។ តេហិ បន បុប្ផេហិ ចានីយំ ន
វាសេតព្ពំ, ចានីយវាសត្តិកេន សាមណោរំ ឧក្ខិបិត្វា ឌីចិនាបេតញ្ញានិ។
ជលសាខាបិ អត្តនា ខាទិតុកាមេន ន ឌីនាមេតញ្ញា, សាមណោរំ ឧក្ខិបិត្វា ជលំ
គាហាបេតព្ពំ។ កិញ្ចា គច្ឆំ វាលតំ វា ឧប្បាដេន្តេហិ សាមណោរេហិ សទ្ធិ គហេត្វា
អាកឡិតុំ ន វដ្តតិ, តេសំ បន ឧស្សហាជននត្ថំ អនាកឡន្តេន កឡនាការំ
ទស្សន្តេនវិយ អគ្គេ គហេតុំ វដ្តតិ។ យេសំ រុក្ខានំ សាខា រុហតិ, តេសំ សាខំ
មក្ខិកពិជនាដំនំ អត្ថាយ កប្បិយំ អកាវាបេត្វា គហិតំ, តេវ វា បត្តេ វា
អន្តមសោ នទេនបិ វិលេខន្តស្ស ទុក្ខជំ។ អល្លសិទ្ធិវេរាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។
សច្ច បន កប្បិយំ កាវាបេត្វា សីតលេ បទេសេ វបិតស្ស មូលំ សញ្ញាយតិ,

ឧបរិកាគេ ជិន្និតុំ វដ្តតិ។ សចេ អង្គរេ ជាយតិ, ហេដ្ឋាភាគេ ជិន្និតុំ វដ្តតិ, មូលេ
ច អង្គរេ ច ជាតេ ន វដ្តតិ។

“សម្មញ្ញនិសលាកាយបិ តិណ្ណានិ ជិន្និស្សមី” តិ ភូមិយំ សម្មជ្ឈន្តោ សយំ វា
ជិន្និតិ, អញ្ញេន វា ធនាបេតិ, ន វដ្តតិ។ ចង្គមន្តោបិ “ជិន្ននកំ ជិន្នតុ, ភិជ្ននកំ
ភិជ្នតុ, ចង្គមិតជ្ជានំ ធស្សេស្សមី” តិ សញ្ញាច្ច ចាទេហិ អក្កមន្តោ
តិណ្ណាវល្លិអាទិនិ សយំ វា ជិន្និតិ, អញ្ញេន វា ធនាបេតិ, ន វដ្តតិ។ សចេបិ ហិ
តិណំ វា លតំ វា គន្តិ ករោន្តស្ស ភិជ្នតិ, គន្តិម្បិ កាតុំ ន វដ្តតិ។ តាលរុក្ខាទីសុ
បន ចោរានំ អនារុហលាត្ថាយ ធារុមក្កដកំ អាគោដេន្តិ, កណ្តាកេ ពន្ធន្តិ,
ភិក្ខុស្ស ឯវំ កាតុំ ន វដ្តតិ។ សចេ ធារុមក្កដកោ រុក្ខេ អល្លីនមត្តោវ ហោតិ,
រុក្ខំ ន បីឡេតិ, វដ្តតិ។ “រុក្ខំ ជិន្ន, លតំ ជិន្ន, កន្តំ វា មូលំ វា ឧប្បាដេហី” តិ វត្ថុ
វដ្តតិ អនិយមិតត្ថា។ និយមេត្វា បន “ឥមំ រុក្ខំ ជិន្នា” តិ អាទិ វត្ថុ ន វដ្តតិ។ នាមំ
គហេត្វាបិ “អម្ពរុក្ខំ ចតុរំសវល្លី អាលុរំ កន្តំ មុញ្ញតិណំ អសុករុក្ខច្ឆលី ជិន្ន
ភិន្ន ឧប្បាដេហី” តិ អាទិវចនម្បិ អនិយមិតមេវ ហោតិ។ “ឥមំ
អម្ពរុក្ខំ” តិ អាទិវចនមេវ ហិ និយមិតំ នាម, តំ ន វដ្តតិ។ បត្តម្បិ បចិតុកាមោ
តិណ្ណាទិនំ ឧបរិ សញ្ញាច្ច អង្គិ ករោន្តោ សយំ វា បចេតិ, អញ្ញេន វា បចាបេតិ, ន
វដ្តតិ។ អនិយមេត្វា បន “មុគ្គេ បច, មាសេ បចា” តិ អាទិ វត្ថុ វដ្តតិ, “ឥមេ មុគ្គេ
បចា” តិ ឯវំ វត្ថុ ន វដ្តតិ។ “ឥមំ មូលកេសជ្ជំ ជាន, ឥមំ មូលំ វា បណ្ណំ វា ទេហិ,
ឥមំ រុក្ខំ វា លតំ វា អាហរ, ឥមិនា បុប្ផេន ជលេន វា អត្តោ, ឥមំ រុក្ខំ វា លតំ វា
ជលំ វា កប្បិយំ ករោហី” តិ ឯវំ បន វត្ថុ វដ្តតិ។ ឯត្តាវតា ភូតគាមបរិមោចិតំ
កតំ ហោតិ។

៧៨. បរិភុញ្ញន្តេន បន ពិជគាមបរិមោចនត្ថំ បុន កប្បិយំ កាវាបេតត្ថំ។
កប្បិយករណាញោត្ថ ឥមិនា សុត្តានុសារេន វេទិតត្ថំ -

“អនុជាតាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចាហិ សមណកប្បហិ ដលំ បរិកុញ្ញតុំ
អគ្គិបរិជិតំ សត្តបរិជិតំ នឧបរិជិតំ អពិជំ និព្ពន្ធពិជញ្ញោ បញ្ចាម”ន្តិ
(ចូឡវ. ២៥០)។

តត្ថ អគ្គិបរិជិតន្តិ អគ្គិនា បរិជិតំ អធិក្ខតំ ទង្គំ ផុដ្ឋន្តិ អត្ថោ។ សត្តបរិជិតន្តិ
សត្តន បរិជិតំ អធិក្ខតំ និព្ពន្ធវិទ្ធិំ វាតិ អត្ថោ។ ឯស នយោ នឧបរិជិតេ។
អពិជនិព្ពន្ធពិជានិ សយមេវ កប្បិយានិ។ អគ្គិនា កប្បិយំ ករោន្តេន
កដ្ឋគ្គិកោមយគ្គិអាទីសុ យេន កេនចិ អន្តមសោ លោហាឧណ្ហានបិ អាទិត្តេន
កប្បិយំ កាតព្វំ, តព្វា ខោ ឯកទេសេ ផុសន្តេន “កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្វំ។
សត្តន ករោន្តេន យស្ស កស្សចិ លោហាមយសត្តស្ស អន្តមសោ
សូចិនឧច្ឆេទនានម្បិ តុណ្ហាន វា ជារាយ វា ឆេទំ វា វេធំ វា ទស្សន្តេន
“កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្វំ។ នខេន កប្បិយំ ករោន្តេន បូតិនខេន ន កាតព្វំ,
មនុស្សានំ បន សីហាព្យគ្យធិបិមក្កដានំ សកុន្តានព្វា នខា តិទិណា ហោន្តិ,
តេហិ កាតព្វំ។ អស្សមហីសសូករមិគគោរូចាទីនំ ខុរា អតិទិណា, តេហិ ន
កាតព្វំ, កតម្បិ អកតំ ហោតិ។ ហត្ថិនខា បន ខុរា ន ហោន្តិ, តេហិ ច វដ្ឋតិ។
យេហិ បន កាតុំ វដ្ឋតិ, តេហិ តត្ថជាតកេហិបិ ឧទ្ធវិទ្ធា គហិតកេបិ ឆេទំ វា
វេធំ វា ទស្សន្តេន “កប្បិយ”ន្តិ វត្វាវ កាតព្វំ។

តត្ថ សចេបិ ពិជានំ បព្ពតមត្តោ រាសិ, រុក្ខសហស្សំ វា ធិន្ទិទ្វា ឯកាពន្ធិ
កត្វា ឧច្ឆនំ វា មហាការោ ពន្ទិទ្វា ឋបិតោ ហោតិ, ឯកស្មី ពិជេ វា រុក្ខសាខាយ
វា ឧច្ឆន្តិ វា កប្បិយេ កតេ សព្វំ កតំ ហោតិ។ ឧច្ឆ ច ធារុនិ ច ឯកតោ ពន្ធានិ
ហោន្តិ, “ឧច្ឆំ កប្បិយំ ករិស្សាមី”តិ ធារុំ វិជ្ឈតិ, វដ្ឋតិយេវ។ សចេ បន យាយ
វដ្ឋយា វា វល្លិយា វា ពន្ធានិ, តំ វិជ្ឈតិ, ន វដ្ឋតិ។ ឧច្ឆខណ្ឌានំ បដ្ឋិ បូរេត្វា
អាហារន្តិ, ឯកស្មី ខណ្ឌោ កប្បិយេ កតេ សព្វំ កតមេវ។ មរិចបក្កាធិហិ ច

មិស្សេត្វាភត្តំ អាហារន្តិ, “កប្បិយំ ករោហី” តិ វុត្តេ សចេមិ ភត្តសិត្តវិជ្ជតិ,
វុដ្ឋតិយេវ។ តិលតណ្ហាលាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ យាគុយា បក្ខិត្តានិ បន
ឯកាពន្ធានិ ហុត្វា ន សន្តិជ្ជន្តិ, តត្ថ ឯកមេកំ វិជ្ជិត្វា កប្បិយំ កាតព្វមេវ។
កបិត្តជលាទីនំ អន្តោ មិញ្ចំ កជាហំ មុញ្ញិត្វា សញ្ញាតិ, ភិដ្ឋាបេត្វា កប្បិយំ
កាវាបេតព្វំ, ឯកាពន្ធិ ហោតិ, កជាហេមិ កាតុំ វុដ្ឋតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆ័យវិនិច្ឆ័យសង្គហេ

ភូតកាមវិនិច្ឆ័យកថា សមត្តា។

១៦. សហសេយ្យវិនិច្ឆ័យកថា

៧៩. ធុរិដំ សហសេយ្យកន្តិ “យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នេន ឧត្តរិទិវត្តតិវត្តំ
សហសេយ្យំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយំ (ចាចិ. ៤៩)។ យោ បន ភិក្ខុ មាតុកាមេន
សហសេយ្យំ កប្បយ្យ, ចាចិត្តិយ” ត្ថិ (ចាចិ. ៥៦) ឯវំ វុត្តំ
សហសេយ្យសិក្ខាបទធម្មំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តក្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៥០-
៥១) - អនុបសម្បន្នេន សន្ធា តិណ្ហំ វត្តនំ ឧបរិ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថដ្ឋតេ ស្វរិយេ
សព្ពច្ឆន្នសព្ពបរិច្ឆន្នេ យេភុយ្យច្ឆន្នេយេភុយ្យបរិច្ឆន្នេ វា សេនាសនេ
បុញ្ញបរិយេន វា ឯកក្ខណោ វា និបជ្ឈន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ តត្ថ ជននំ អនាហច្ច
ទិយឡ្យហត្ថព្ពេជន ចាការាទិនា យេន កេនចិ បរិច្ឆន្នម្យិ សព្ពបរិច្ឆន្នមិច្ឆេវ
វេទិតព្វំ។ យំ សេនាសនំ ឧបរិ បញ្ចាហិ ជននេហិ អញ្ញេន វា កេនចិ សព្ពមេវ
បរិច្ឆន្នំ, ឥទំ សព្ពច្ឆន្នំ នាម សេនាសនំ។ អដ្ឋកថាសុ បន ចាកជវោហារំ
គហេត្វា វាចុត្តតវសេន “សព្ពច្ឆន្នំ នាម បញ្ចាហិ ជននេហិ ជន្ន” ត្ថិ វុត្តំ។ កិញ្ញាបិ
វុត្តំ, អថ ខោ ធុស្សកុដិយំ សយន្តស្សបិ ន សក្កា អនាបត្តិ កាតុំ, តស្មា យំ
កិញ្ញា បដិច្ឆាទនសមត្តំ ឥធ ជននេហិ បរិច្ឆន្នេហិ វេទិតព្វំ។ បញ្ចវិជ្ជន្តនេយេវ ហិ

គយ្យមាន បទប្បន្នេហិ សហសេយ្យ នករេយ្យ, តស្មា យំ សេនាសនំ ភូមិកោ
បជ្ជាយ យាវេននំ អាហាច្ច ចាការេន វា អញ្ញេន វា កេនចិ អន្តមសោ វត្ថុនបិ
បរិក្ខិត្តំ, ឥទំ សព្វបរិច្ឆន្នំ នាម សេនាសនំ។ ធនំ អនាហាច្ច សព្វន្តិមេន
បរិយាយេន ទិយឡបាត្ថព្ពេន ចាការាទិនា បរិក្ខិត្តម្យិ សព្វបរិច្ឆន្នមេវ។
យស្ស បន ឧបរិ ពហុតរំ ហំនំ ធន្នំ, អប្បំ អច្ឆន្នំ, សមន្តតោ វា ពហុតរំ បរិក្ខិត្តំ,
អប្បំ អបរិក្ខិត្តំ, ឥទំ យេភុយ្យេនធន្នំ យេភុយ្យេនបរិច្ឆន្នំ នាម។

ឥមំនាលក្ខណេន សមន្តាគតោ សចេហិ សត្តភូមិកោ ចាសាទោ
ឯក្ខបចារោ ហោតិ, សតគត្តំ វា ចតុសាលំ, ឯកំ សេនាសនមិច្ឆេវ សន្និ គច្ឆតិ។
ឯវ្យបេ សេនាសនេ អនុបសម្បន្នេន សន្និ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថផ្កតេ ស្វរិយេ
និបជ្ជន្តស្ស ចាចិត្តិយំ វុត្តំ។ សចេ បន សម្ពហុលា សាមណោរា, ឯកោ ភិក្ខុ,
សាមណោរគណាយ ចាចិត្តិយា។ តេ ចេ ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ និបជ្ជន្តិ, តេសំ
បយោគេ បយោគេ ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ, ភិក្ខុស្ស ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ និបជ្ជនេ បន
ភិក្ខុស្សេវ បយោគេន ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ។ សចេ សម្ពហុលា ភិក្ខុ, ឯកោ
សាមណោរា, ឯកោហិ សព្ពេសំ អាបត្តិ ករោតិ។ តស្ស ឧដ្ឋាយុដ្ឋាយ
និបជ្ជនេនបិ ភិក្ខុនំ អាបត្តិយេវ។ ឧភយេសំ សម្ពហុលភារេហិ ឯសេវ នយោ។

៨០. អបិចេត្ត ឯកាវាសាទិកម្មិ ចតុត្ថំ វេទិតត្ថំ។ យោ ហិ ឯកស្មី អាវាសេ
ឯកេនេវ អនុបសម្បន្នេន សន្និ តិវត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្ស
ចតុត្ថទិវសតោ បជ្ជាយ នេវសិកា អាបត្តិ។ យោបិ ឯកស្មីយេវ អាវាសេ
នាវាអនុបសម្បន្នេហិ សន្និ តិវត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្សបិ។ យោបិ
នាវាអាវាសេសុ ឯកេនេវ អនុបសម្បន្នេន សន្និ តិវត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេតិ,
តស្សបិ។ យោបិ នាវាអាវាសេសុ នាវាអនុបសម្បន្នេហិ សន្និ យោជនសតម្បិ

គន្ធា សហសេយ្យំ កប្បេតិ, តស្សបិ ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ ទេវសិកា
អាបត្តិ។

អយញ្ច សហសេយ្យាបត្តិ នាម “ភិក្ខុំ បេត្វា អវសេសោ អនុបសម្មន្នោ
នាមា” តិ វចនតោ អន្តមសោ ចារាជិកវត្ថុក្ខតេន តិវច្ឆានគតេនបិ សទ្ធិ
ហោតិ, តស្មា សេចបិ គោតាតិឡាលមដ្ឋុសាធិសុ កោចិ បរិសិទ្ធា ភិក្ខុនោ
វសនសេនាសនេ ឯក្ខបចារជ្ជានេ សយតិ, សហសេយ្យាវ ហោតិ។ យទិ បន
ជម្ពានំ ឧបរិ កតចាសាទស្ស ឧបរិមតលេន សទ្ធិ អសម្ពុទ្ធិភិក្ខុ កស្ស ភិក្ខុយា
ឧបរិបិតសុសិរតុលាសីសស្ស សុសិរេន បរិសិទ្ធា តុលាយ អព្ពន្ធរេ សយិត្វា
តេនេវ សុសិរេន និក្ខមិត្វា គប្បតិ, ហេដ្ឋាចាសាទេ សយិតភិក្ខុស្ស អនាបត្តិ។
សេច ធននេ និទ្ធិ ហោតិ, តេន បរិសិទ្ធា អន្តោធននេ វសិត្វា តេនេវ បក្កមតិ,
នាទ្ធិបចារេ ឧបរិមតលេ ធននព្ពន្ធរេ សយិតស្ស អាបត្តិ, ហេដ្ឋមតលេ
សយិតស្ស អនាបត្តិ។ សេច អន្តោចាសាទេនេវ អាហោហិត្វា សព្ពតលានិ
បរិភុញ្ញត្តិ, ឯក្ខបចារានិ ហោត្តិ, តេសុ យត្ត កត្តចិ សយិតស្ស អាបត្តិ,
សភាសន្ទ្រេបេន កតេ អឌ្ឍកុដ្ឋកេ សេនាសនេ សយិតស្ស
តុលាវាឡសយាដាធិសុ កថោតាទយោ សយន្តិ, អាបត្តិយេវ។ បរិក្ខេបស្ស
ពហិតតេ និព្ពកោសព្ពន្ធរេ សយន្តិ, អនាបត្តិ។ បរិមណ្ឌលំ វា ចតុរស្សំ វា
ឯកច្ឆនធាយ គព្ពមាលាយ សតគព្ពំ ចេបិ សេនាសនំ ហោតិ, តត្រ ចេ ឯកេន
សាធារណាទ្វារេន បរិសិទ្ធាវិសុំ ចាការេន អបរិច្ឆន្នគព្ពបចារេ សព្ពគព្ពេបិ
បរិសន្តិ, ឯកគព្ពេបិ អនុបសម្មន្នេ និបន្នេ សព្ពគព្ពេសុ និបន្នានំ អាបត្តិ។ សេច
សបមុខា គព្ពា ហោត្តិ, បមុខញ្ច ឧបរិ អច្ឆន្នំ, បមុខេ សយិតោ គព្ពេ សយិតានំ
អាបត្តិ ន ករោតិ។ សេច បន គព្ពច្ឆននេនេវ សទ្ធិ សម្ពន្ធធននំ, តត្រ សយិតោ
សព្ពេសំ អាបត្តិ ករោតិ។ កស្មា? សព្ពច្ឆន្នត្វា ច សព្ពបរិច្ឆន្នត្វា ច។
គព្ពបរិក្ខេចាយេវ ហិស្ស បរិក្ខេចា។

៨០. យេស៊ី ឯកសាល ធ្វើសាល តិសាល ចតុសាល សន្និវេសា មហាបាសាទា
ឯកស្មី ឌីកាសេ ចាទេ ឆោវិទ្យា បរិវេជ្ជន សក្កា ហោត្តិ សព្ពត្ត អនុបរិគត្តំ,
តេសុបិ សហសេយ្យាបត្តិយា ន មុច្ចតិ។ សចេ តស្មី តស្មី ហ្នានេ ឧបចារំ
បរិច្ឆិទ្ធា កតា ហោត្តិ, ឯកូបចារជ្ជានេយេវ អាបត្តិ។ ធ្វើហិ ធ្វារេហិ យុត្តស្ស
សុធាធននមណ្ឌាបស្ស មជ្ឈេ ចាការំ ករោត្តិ, ឯកេន ធ្វារេន បរិសិទ្ធា ឯកស្មី
បរិច្ឆេទេ អនុបសម្មន្នោ សយតិ, ឯកស្មី ភិក្ខុ, អនាបត្តិ។ ចាការេ គោធាធិនំ
បរិសនមត្តំ ធិទ្ធិ ហោតិ, ឯកស្មីញា បរិច្ឆេទេ គោធា សយន្តិ, អនាបត្តិយេវ។ ន
ហិ ធិទ្ធនេ គេហំ ឯកូបចារំ នាម ហោតិ។ សចេ ចាការមជ្ឈេ ធិទ្ធា ធ្វារំ
យោដេត្តិ, ឯកូបចារតាយ អាបត្តិ។ តំ ធ្វារំ កវាជេន បិទហិត្វា សយន្តិ,
អាបត្តិយេវ។ ន ហិ ធ្វារបិទហានេន គេហំ នាទូបចារំ នាម ហោតិ, ធ្វារំ វា
អធ្វារំ។ កវាជញ្ញំ សំវរណាវិវរណេហិ យថាសុខំ វឌ្ឍញ្ញនត្ថាយ កតំ, ន
វឌ្ឍញ្ញបច្ឆេទនត្ថាយ។ សចេ តំ ធ្វារំ បុន ឥដ្ឋកាហិ បិទហិត្តិ, អធ្វារំ ហោតិ,
បុរិមេ នាទូបចារភាវេយេវ តិដ្ឋតិ។ ធិយបមុខំ ចេតិយយរំ ហោតិ, ឯកំ កវាជំ
អន្តោ, ឯកំ ពហិ, ធ្វិទ្ធិ កវាជានំ អន្តេវ អនុបសម្មន្នោ អន្តោចេតិយយរេ
សយន្តស្ស អាបត្តិ ករោតិ ឯកូបចារត្ថា។

អយញ្ញេត្ត សង្ខេបោ - សេនាសនំ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហន្តំ វា, អញ្ញេន សង្ខិ
សម្ពន្ធិ វា អសម្ពន្ធិ វា, ធិយំ វា វដ្តំ វា ចតុរស្សំ វា, ឯកភូមិកំ វា អនេកភូមិកំ វា,
យំ យំ ឯកូបចារំ, សព្ពត្ត សហសេយ្យាបត្តិ ហោតីតិ។ ឯត្ថ ច យេន កេនបិ
បដិច្ឆននេន សព្ពច្ឆន្នេ សព្ពបរិច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ, យេតុយ្យេននេន
យេតុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ, សព្ពច្ឆន្នេ យេតុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ,
សព្ពច្ឆន្នេ ឧបឡបរិច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ, យេតុយ្យេននេន ឧបឡបរិច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ,
សព្ពបរិច្ឆន្នេ យេតុយ្យេននេន ចាចិត្តិយំ, សព្ពបរិច្ឆន្នេ ឧបឡច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយំ,
យេតុយ្យេនបរិច្ឆន្នេ ឧបឡច្ឆន្នេ ចាចិត្តិយន្តិ អដ្ឋ ចាចិត្តិយានិ។ ឧបឡច្ឆន្នេ

ឧបឧបរិច្ឆន្ទ ទុក្ខជំ, សត្វច្ឆន្ទ ចូឡកបរិច្ឆន្ទ ទុក្ខជំ, យេតុយ្យនន្ទ
 ចូឡកបរិច្ឆន្ទ ទុក្ខជំ, សត្វបរិច្ឆន្ទ ចូឡកច្ឆន្ទ ទុក្ខជំ, យេតុយ្យនបរិច្ឆន្ទ
 ចូឡកច្ឆន្ទ ទុក្ខជន្តិ បញ្ច ទុក្ខជាតិ វេទិតញ្ញាតិ។ សត្វច្ឆន្ទ សត្វអបរិច្ឆន្ទ,
 សត្វបរិច្ឆន្ទ សត្វអច្ឆន្ទ, យេតុយ្យនអច្ឆន្ទ យេតុយ្យនអបរិច្ឆន្ទ, ឧបឧបច្ឆន្ទ
 ចូឡកបរិច្ឆន្ទ, ឧបឧបរិច្ឆន្ទ ចូឡកច្ឆន្ទ ចូឡកបរិច្ឆន្ទ ច អនាបត្តិ។
 មាតុកាមេន សហ និបជ្ជន្តស្សបិ អយមេវ វិនិច្ឆយោ។ អយញ្ញត្ត វិសេសោ -
 អនុបសម្បន្ទន សទ្ធិ និបជ្ជន្តស្ស ចតុត្ថទិវសេ អាបត្តិ, មាតុកាមេន សទ្ធិ
 បឋមទិវសេតិ។ យក្ខិបេតិហិ បន ទិស្សមានករុចាហិ តិវច្ឆានគតិត្តិយា ច
 មេតុនធម្មវត្ថុភូតាយ ឯវ ទុក្ខជំ, សេសាហិ អនាបត្តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហោ

សហសេយ្យវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

១៧. មញ្ញបីហ្មធិសង្ឃកសេនាសនេសុ បជិបជ្ជិតញ្ញវិនិច្ឆយកថា

៨២. វិហារេ សង្ឃកេ សេយ្យំ, សន្តិទ្វាន បក្កមោតិ សង្ឃកេវិហារេ
 សេយ្យំ សន្តិទ្វាន អញ្ញត្ត វសិតុកាមតាយ វិហារតោ បក្កមនំ។ តត្រាយំ
 វិនិច្ឆយោ -

“យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃកេវិហារេ សេយ្យំ សន្តិទ្វា វា សន្តរាបេទ្វា វា តំ
 បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធកេយ្យ ន ឧទ្ធករេយ្យ អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ,
 ចាចិត្តិយ” ឆ្ល (ចាចិ. ១១៥) -

វេទនតោ សង្ឃិកេវិហារេ សេយ្យំ សយំ សន្តិទ្វា អញ្ញេន វា សន្តរាបេត្វា
ឧទ្ធរណាធិនិ អកត្វា បរិក្ខិត្តស្ស អារាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ
អតិក្កមន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។

តត្ថ សេយ្យា នាម ភិសិ ចិមិលិកា ឧត្តរត្តរណំ ភូមត្តរណំ តដ្ឋិកា
ចម្ពុខណ្ឌោ និសីទនំ បច្ឆត្តរណំ តិណាសន្តារោ បណ្ណាសន្តារោតិ ទសវិទា។ តត្ថ
ភិសិ មញ្ញាកភិសិ វា បីឃកភិសិ វា។ ចិមិលិកា នាម សុធាធិបរិកម្មកតាយ
ភូមិយា វណ្ណានុវក្ខណាត្ថំ កតា, តំ ហេដ្ឋា បត្តិទ្វា ឧបរិ កជសារកំ បត្តរន្តិ។
ឧត្តរត្តរណំ នាម មញ្ញាបីឃនំ ឧបរិ អត្ថរិតព្ពកបច្ឆត្តរណំ។ ភូមត្តរណំ នាម
ភូមិយំ អត្ថរិតព្ព កជសារកាធិវិកតិ។ តដ្ឋិកា នាម តាលបណ្ណាហិ វា
វាកេហិ វា កតតដ្ឋិកា។ ចម្ពុខណ្ឌោ នាម សីហាព្យគ្យធិបិទ្វបច្ឆាធិសុបិ យំ
កិញ្ចិ ចម្ពុ។ អដ្ឋកថាសុ ហិ សេនាសនបរិភោគេ បដិក្ខិត្តចម្ពុ ន ទិស្សតិ, តស្មា
សីហាព្យគ្យចម្ពុធិនំ បរិហារណោយេវ បដិក្ខេចោ វេទិតព្ពោ។ និសីទនន្តិ សទសំ
វេទិតព្ពំ។ បច្ឆត្តរណន្តិ ចាវារោ កោជវោតិ ឯត្ថកមេវ វុត្ថំ។ តិណាសន្តារោតិ
យេសំ កេសញ្ចិ តិណានំ សន្តារោ។ ឯស នយោ បណ្ណាសន្តារេបិ។ ឯវំ បន ឥមំ
ទសវិធំ សេយ្យំ សង្ឃិកេវិហារេ សន្តិទ្វា វា សន្តរាបេត្វា វា បក្កមន្តេន
អាបុច្ឆិទ្វា បក្កមិតត្ថំ, អាបុច្ឆន្តេន ច ភិក្ខុម្ហំ សតិ ភិក្ខុ អាបុច្ឆិតព្ពោ, តស្មី អសតិ
សាមណោរោ, តស្មី អសតិ អារាមិកោ, តស្មី អសតិ យេនវិហារោ ការិតោ,
សោវិហារសាមិកោ, តស្ស វា កុលេ យោ កោចិ អាបុច្ឆិតព្ពោ, តស្មីម្យិ អសតិ
ចត្វសុ ចាសាណោសុ មញ្ញំ ឃបេត្វា មញ្ញំ អវសេសមញ្ញបីឃនិ អាវេហេត្វា
ឧបរិ ភិសិអាធិកំ ទសវិធម្យិ សេយ្យំ រាសី កត្វា ធារុកណ្ណំ មត្តិកាកណ្ណំ
បដិសាមេត្វា ធារុកណ្ណានិ បិទហិត្វា គមិយវត្ថំ បូរេត្វា គន្តព្ពំ។

សេចក្តី បន សេនាសន៍ ឡើយស្ម័គ្រ, ធននត្តញ្ច តិណំ វា ឥដ្ឋកា វា អាជីតា
ហោត្តិ, សេច ឧស្សហតិ, ធានេតត្ថំ។ នោ ច សក្កោតិ, យោ ឡិកាសោ
អនោវស្សកោ, តត្ថ មញ្ចបីហ្មធិនិ និក្ខិបិត្វា គន្តត្ថំ។ សេច សត្តម្បិ ឡើយស្ម័គ្រ,
ឧស្សហន្តន អន្តោកាមេ ឧចាសកានំ យវេ វេបេតត្ថំ។ សេច តេបិ “សង្ឃិកំ
នាម, ភន្តេ, ភារិយំ, អគ្គិទាហាជីនំ កាយាមា” តិ ន សម្បជិដ្ឋន្តិ, អញ្ចោកាសេបិ
ចាសាណានំ ឧបរិ មញ្ចំ វេបេត្វា សេសំ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ និក្ខិបិត្វា តិណោហិ
ច បណ្ណោហិ ច បដិច្ឆាទេត្វា គន្តំ វុដ្ឋតិ។ យញ្ញោ តត្ថ អដ្ឋមត្តម្បិ អវសិស្សតិ, តំ
អញ្ញោសំ តត្ថ អាគតភិក្ខុនំ ឧបការំ ភវិស្សតិ តិ។ ឧទ្ទរិត្វា គន្ធន្តន បន
មញ្ចបីវកវាជំ សត្ថំ អបនេត្វា សំហរិត្វា ជីវរំសេ លក្ខត្វាវ គន្តត្ថំ។ បច្ឆា
អាគត្វា វសនកភិក្ខុនាបិ បុន មញ្ចបីវំ វេបេត្វា គន្ធន្តន តថេវ កាតត្ថំ។
អន្តោកុដ្ឋតោ សេយ្យំ ពហិកុដ្ឋេ បញ្ញាបេត្វា វសន្តន គមនកាលេ បុន
គហិតជ្ជានេយេវ បដិសាមេតត្ថំ។ ឧបរិចាសាទតោ ឡិកាបេត្វា ហេដ្ឋាចាសាទេ
វសន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ វត្តិជ្ជានទិវាជ្ជានេសុ មញ្ចបីវំ បញ្ញាបេត្វា
ពហិគមនកាលេ បុន គហិតជ្ជានេយេវ វេបេតត្ថំ។

៨៣. សេនាសនេសុ បន អយំ អាបុច្ឆិតញ្ចនាបុច្ឆិតញ្ជិវិនិច្ឆយោ - យា តាវ
ភូមិយំ ជីយសាលា វា បណ្ណាសាលា វា ហោតិ, យំ វា វុត្តត្ថម្ភេសុ កតតេហំ
ឧបចិកានំ ឧដ្ឋានដ្ឋានំ ហោតិ, តតោ បក្កមន្តន តាវ អាបុច្ឆិត្វាវ បក្កមិតត្ថំ។
តស្មិញ្ញោ កតិបយានិ ទិវសានិ អជគ្គិយមាទេ វម្មិការំ សន្តិដ្ឋន្តិ។ យំ បន
ចាសាណាបិដ្ឋិយំ វា ចាសាណាត្ថម្ភេសុ វា កតសេនាសនំ សិលុច្ឆយលេណំ វា
សុធាលីត្ថសេនាសនំ វា, យត្ថ យត្ថ ឧបចិកាសង្គា នត្តិ, តតោ បក្កមន្តស្ស
អាបុច្ឆិត្វាបិ អនាបុច្ឆិត្វាបិ គន្តំ វុដ្ឋតិ, អាបុច្ឆនំ បន វត្តំ។ សេច តាទិសេបិ
សេនាសនេ ឯកេន បស្សេន ឧបចិកា អាហោហន្តិ, អាបុច្ឆិត្វាវ គន្តត្ថំ។ យោ បន
អាគន្តុកោ ភិក្ខុ សង្ឃិកសេនាសនំ គហេត្វាវ សន្តិភិក្ខុំ អនុវត្តន្តោ អត្តនោ

សេនាសនំ អគ្គហេតុវាសតិ, យាវ សោ ន គណ្ណាតិ, តាវ តំ សេនាសនំ
បុរិមភិក្ខុស្សវ បលិពោធា។ យថា បន សោ សេនាសនំ គហេត្វា អត្ថនោ
ឥស្សរិយេន វាសតិ, តតោ បដ្ឋាយ អាគន្ធកស្សវ បលិពោធា។ សចេ ឧភោមិ
វិភជិត្វា គណ្ណាន្តិ, ធុតិន្ទម្បិ បលិពោធា។

មហាបច្ឆវិយំ បន វុត្ថំ - សចេ ទ្វេ តយោ ឯកតោ ហុត្វា បញ្ញាបេន្តិ,
គមនកាលេ សព្ពេហិ អាបុច្ឆិតតំ។ តេសុ ចេ បឋមំ គច្ឆន្តោ “បច្ឆិមោ
ជគ្គិស្សតិ” តិ អាភោគំ កត្វា គច្ឆតិ, វដ្ឋតិ, បច្ឆិមស្ស អាភោគេន មុត្តិ នត្តិ។
ពហូ ឯកំ បេសេត្វា សន្តរាបេន្តិ, គមនកាលេ សព្ពេហិ វា អាបុច្ឆិតតំ, ឯកំ វា
បេសេត្វា អាបុច្ឆិតតំ។ អញ្ញតោ មញ្ញាបិហាជិនិ អានេត្វា អញ្ញត្រ វាសិត្វា
គមនកាលេ តត្ថេវ នេតព្ពានិ។ សចេ អញ្ញតោ អានេត្វា វាសមានស្ស អញ្ញោ
វុឡ្យតរោ អាគច្ឆតិ, ន បដិពាហិតព្ពោ, “មយា, ភន្តេ, អញ្ញាវាសតោ អានីតំ,
ចាកតិកំ ករេយ្យថា” តិ វត្ថុតំ។ តេន “ឯវំ ករិស្សមី” តិ សម្បជិដ្ឋិតេ ឥតរស្ស
គន្ធុវដ្ឋតិ។ ឯវំ អញ្ញត្ថ ហរិត្វាបិ សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភុញ្ញន្តស្ស ហិ នដ្ឋំ វា
ជិណ្ហំ វា ចោរេហិ វា ហជំ គីវា នេវ ហោតិ, បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភុញ្ញន្តស្ស
បន គីវា ហោតិ។ អញ្ញស្ស មញ្ញាបិហំ បន សង្ឃិកបរិភោគេន វា
បុគ្គលិកបរិភោគេន វា បរិភុញ្ញន្តស្ស នដ្ឋំ គីវាយេវ។ អន្តោវិហារេ សេយ្យំ
សន្តវិត្វា “អន្តេវ អាគន្ធា បដិជគ្គិស្សមី” តិ ឯវំ សាបេក្ខោ នធិចារំ គាមន្តំ វា
គន្ធាយត្ថស្ស គមនចិត្តំ ឧប្បន្នំ, តត្ថេវ វិតោ កក្កា បេសេត្វា អាបុច្ឆតិ,
នធិបូរាជចោរាជីសុ វា កេនចិ បលិពោធា ហោតិ ឧបទ្កតោ, ន សក្កោតិ
បច្ឆាគន្ធុ, ឯវំភូតស្ស អនាបត្តិ។

វិហារស្ស ឧបចារេ បន ឧបដ្ឋានសាលាយ វា មណ្ឌាបេ វា វុត្ថមូលេ វា
សេយ្យំ សន្តវិត្វា វា សន្តរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធករិ ន ឧទ្ធករាបេតិ

អនាម្ចាស់ វា គង្គតិ, ធុត្តជំរុញ វត្តប្បការញ្ញា ធុត្តជំរុញ សេយ្យ អន្តោកញ្ញាធិម្ហិ
ធុត្តជ្ជានេ បញ្ញាបេត្វា គង្គត្តស្ស យស្មា សេយ្យាបិ សេនាសនម្បិ ឧបចិកាហិ
បលុដ្ឋតិ, វត្តករាសិយេវ ហោតិ, តស្មា ចាចិត្តិយំ វត្តំ។ ពហិ បន
ឧបជ្ជានសាលាធិសុ បញ្ញាបេត្វា គង្គត្តស្ស សេយ្យាមត្តមេវ នស្សេយ្យ ឋានស្ស
អគុត្តតាយ, ន សេនាសនំ, តស្មា ឯត្ត ធុត្តជំរុញ មញ្ញាបិ បន យស្មា ន សក្កា
សហសា ឧបចិកាហិ ខាយិត្តំ, តស្មា តំ វិហារេបិ សន្តិវា គង្គត្តស្ស ធុត្តជំរុញ
វិហារស្សបចារេ ឧបជ្ជានសាលាយំ មណ្ឌាបេ វត្តមូលេបិ សន្តិវា បក្កមន្តស្ស
ធុត្តជមេវ។

៨៤. “យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកំ មញ្ញំ វា បិបំ វា ភិសី វា កោដ្ឋំ វា អន្តោកញ្ញាសេ
សន្តិវា វា សន្តរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធករេយ្យ ន ឧទ្ធករាបេយ្យ អនាម្ចាស់
វា គង្គេយ្យ, ចាចិត្តិយ”ន្តិ (ចាចិ. ១០៩) វេននតោ សង្ឃិកានិ បន មញ្ញាបិ ឋានី
ចត្តារិ អន្តោកញ្ញាសេ សន្តិវា វា សន្តរាបេត្វា វា ឧទ្ធករណាធិនិ អកត្វា “អន្តោ
អាគមិស្សមី”តិ គង្គត្តស្សបិ ថាមមន្តិមស្ស បុរិសស្ស លេខុចាតាតិក្កមេ
ចាចិត្តិយំ។ ឯត្ត កោដ្ឋំ នាម វាកមយំ វា ឧសីរមយំ វា មុញ្ញាមយំ វា បព្ពជមយំ វា
ហោជ្ជា ច ឧបិ ច វិត្តតំ មន្តេ សំខិត្តំ បណាវសណ្ណានំ កត្វា ពន្ធុ។ តំ កិរ មន្តេ
សីហាព្យគ្សបម្មបរិក្ខិត្តម្បិ ករោត្តិ, អកប្បិយចម្មំ នាមេត្ត នត្តិ។ សេនាសនញ្ញា
សោវណ្ណាមយម្បិ វត្តតិ, តស្មា តំ មហាគ្សំ ហោតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អដ្ឋ មាសេ អវស្សិកសន្តោតេ មណ្ឌាបេ វា វត្តមូលេ វា
យត្ត កាកា វា កុលលា វា ន ឧបាទន្តិ, តត្ថ សេនាសនំ និក្ខិបិតុ”ន្តិ (ចាចិ. ១១០)
វេននតោ បន វស្សិកវស្សនមាសាតិ ឯវំ អបញ្ញាតេ ចត្តារោ ហោមន្តិកេ,
ចត្តារោ គិម្ហិកេតិ អដ្ឋ មាសេ សាខាមណ្ឌាបេ វា បនមណ្ឌាបេ វា វត្តមូលេ វា
និក្ខិបិតុ វត្តតិ។ យស្មី បន កាកា វា កុលលា វា អញ្ញោ វា សកុត្តា ធុរិទិវាសេន

កុលាវកេ កត្វាវសន្តិ, តស្ស រុក្ខស្ស មូលេ ន និក្ខិបិតតំ។ “អដ្ឋមាសេ” តិ
វចនតោ យេសុ ជនបទេសុ វស្សកាលេ ន វស្សតិ, តេសុ ចត្តារោ មាសេ
និក្ខិបិតំ ន វដ្ឋតិយេវ។ “អវស្សិកសន្តតេ” តិ វចនតោ យត្ថ ហេមន្តេ ទេវោ
វស្សតិ, តត្ថ ហេមន្តេបិ អន្លោកាសេ និក្ខិបិតំ ន វដ្ឋតិ។ គិម្ហេ បន សព្ពត្ថ
វិគតវលាហកំ វិសុទ្ធិំ នតំ ហោតិ, ឯវេវេ កាលេ កេនចិទេវ ករណីយេន
អន្លោកាសេ មញ្ចប័បំ និក្ខិបិតំ វដ្ឋតិ។

៨៥. អញ្ញោកាសិកេនបិ វត្ថំ ជានិតតំ។ តស្ស ហិ សចេ បុគ្គលិកមញ្ញោកោ
អត្ថិ, តត្ថេវ សយិតតំ។ សង្ឃិកំ គណ្ណាន្តេន វេត្តេន វា វាកេន វា វីតមញ្ញោកោ
គហេតញ្ញោ, តស្មី អសតិ បុរាណមញ្ញោកោ គហេតញ្ញោ, តស្មី អសតិ
នវវាយិមោ វា ឱនទ្ធកោ វា គហេតញ្ញោ។ គហេត្វា បន “អហំ ឧក្កជ្ឈរុក្ខមូលិកោ
ឧក្កជ្ឈអញ្ញោកាសិកោ” តិ ចីវរកុដិម្បិ អកត្វា អសមយេ អន្លោកាសេ វា
រុក្ខមូលេ វា បញ្ញាបេត្វា និបដ្ឋិតំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ បន ចតុគ្គណោនបិ ចីវរេន
កតា កុដិអតេមេន្តំ វត្ថិតំ ន សក្កោតិ, សត្តាហាវទ្ធលិកាធិនិភវន្តិ, ភិក្ខុនោ
កាយានុគតិកត្តា វដ្ឋតិ។ អវញ្ញោ បណ្ណាកុដិសុ វសន្តានំ សីលសម្បទាយ
បសន្នចិត្តា មនុស្សានំ មញ្ចប័បំ ទេន្តិ “សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូញ្ញថា” តិ,
វសិត្វា គន្ធន្តេហិ សាមន្តវិហារេ សភាគភិក្ខុនំ បេសេត្វា គន្ធតំ, សភាកានំ
អភាវេន អនោវស្សកេ និក្ខិបិត្វា គន្ធតំ, អនោវស្សកេ អសតិ រុក្ខេ លត្តេត្វា
គន្ធតំ។ ចេតិយផ្គុំណា សម្មជ្ជនី គហេត្វា ភោជនសាលផ្គុំណំ វា
ឧចោសថាគារផ្គុំណំ វា បរិវេណធិវាជ្ជានអគ្គិសាលាធិសុ វា អញ្ញាតរំ សម្មជ្ជិត្វា
ដោវិត្វា បុន សម្មជ្ជនិមាឡកេយេវ វេបេតញ្ញា។ ឧចោសថាគារាធិសុ អញ្ញាតរស្មី
គហេត្វា អវសេសានិ សម្មជ្ជន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។

យោ បន ភិក្ខុវាចាមគ្គំ សម្មជ្ជន្តោ គន្ធកាមោ ហោតិ, តេន សម្មជ្ជិត្វា សចេ
អន្តរាមគ្គេ សាលា អត្ថិ, តត្ថ ឋបេតព្ពា។ សចេ នត្ថិ, វលាហាកានំ អនុជ្ជិតការំ
សល្លកេត្វា “យាវាហំ គាមតោ និក្ខមាមិ, តាវ ន វស្សិស្សតី” តិ ជានន្តេន យត្ត
កត្តចិ និក្ខិបិត្វា បុន បច្ឆាគច្ឆន្តេន ចាកតិកដ្ឋានេ ឋបេតព្ពា។ “សចេ
វស្សិស្សតី តិ ជានន្តោ អដ្ឋោកាសេ ឋបេតិ, ទុក្កជ” ត្ថិ មហាបច្ឆវិយំ វុត្ថំ។ សចេ
បន តត្រ តត្រេវ សម្មជ្ជនត្ថាយ សម្មជ្ជនំ និក្ខិត្វា ហោតិ, តំ តំ ហំនំ សម្មជ្ជិត្វា
តត្រ តត្រេវ និក្ខិបិតុំ វដ្ឋតិ, អាសនសាលំ សម្មជ្ជន្តេន វត្ថំ ជានិតព្ពំ។ តត្រិទំ
វត្ថំ - មជ្ឈតោ បដ្ឋាយ ចាទដ្ឋានាភិមុខា វាលីកា ហរិតព្ពា, កចវំ ហត្ថេហិ
គហេត្វា ពហិ ធម្មតព្ពំ។

៨៦. សចេ វុត្ថប្បការំ ចតុត្ថិធម្មិ សង្ឃិកំ សេនាសនំ អដ្ឋោកាសេ វា
វុត្តមូលេ វា មណ្ឌាបេ វា អនុបសម្បន្នេន សន្តរាបេតិ, យេន សន្តរាបិទំ, តស្ស
បលីពោធា។ សចេ បន ឧបសម្បន្នេន សន្តរាបេតិ, យេន សន្តតំ, តស្ស
បលីពោធា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (ចាចិ. អដ្ឋ. ១១១) - ថេរោ ភោជនសាលាយំ
ភត្តកិច្ចំ កត្វា ធមារំ អាណាបេតិ “គច្ឆ ទិវាដ្ឋានេ មញ្ចបីបំ បញ្ញាបេហិ” តិ។ សោ
តថា កត្វា និសិន្នោ, ថេរោ យថាវុចិ វិចរិត្វា តត្ថ គត្វា ថវិកំ វា ឧត្តរាសង្កំ វា
ឋបេតិ, តតោ បដ្ឋាយ ថេរស្ស បលីពោធា។ និសីទិត្វា សយំ គច្ឆន្តោ នេវ
ឧទ្ធរតិ ន ឧទ្ធរាបេតិ, លេខ្ពាតាតិក្កមេ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បន ថេរោ តត្ថ ថវិកំ
វា ឧត្តរាសង្កំ វា អដ្ឋបេត្វា ចដ្ឋមន្តោវ ធមារំ “គច្ឆ ត្វ” ត្ថិ ភណាតិ, តេន “ឥទំ, ភន្តេ,
មញ្ចបីប” ត្ថិ អាចិត្តិតព្ពំ។ សចេ ថេរោ វត្ថំ ជានាតិ, “ត្វំ គច្ឆ, អហំ ចាកតិកំ
ករិស្សាមី” តិ វត្ថព្ពំ។ សចេ ពាលោ ហោតិ អនុគ្គហិតវត្ថោ, “គច្ឆ, មា ឥធ តិដ្ឋ,
នេវ និសីទិតុំ ន និបដ្ឋិតុំ ទេមី” តិ ធមារំ តដ្ឋេតិយេវ។ ធមារេន “ភន្តេ, សុខំ
សយថា” តិ កប្បំ លភិត្វា វន្តិត្វា គន្ធព្ពំ។ តស្មី គតេ ថេរស្សេវ បលីពោធា,
បុរិមនយេនេវ ចស្ស អាបត្តិ វេទិតព្ពា។

អង្គ បន អាណត្តិក្ខណៈយេវ ធម្មារាម “មយ្ហំ ភណ្ណា ភណ្ណាជោវនាទិ កិត្យា
ករណីយំ អត្ថំ” តិ វទតិ, យេវា បន តំ “បញ្ញាបេត្វា គន្ធាហី” តិ វត្ថា
ភោជនសាលតោ និក្ខមិត្វា អញ្ញត្ថ គប្បតិ, ចាទុទ្ធាវេន ការេតញ្ញោ។ សចេ
តត្ថេវ គន្ធា និសីទតិ, បុរិមនយេនេវ ចស្ស លេខ្ពុចាតាតិក្ខមេ អាបត្តិ។ សចេ
បន យេវា សាមណេវ អាណាបេតិ, សាមណេវ តត្ថ មញ្ញបីបំ បញ្ញាបេត្វា
និសីន្នេហិ ភោជនសាលតោ អញ្ញត្ថ គប្បត្តោ ចាទុទ្ធាវេន ការេតញ្ញោ។ គន្ធា
និសីន្នេហ បុន គមនកាលេ លេខ្ពុចាតាតិក្ខមេ អាបត្តិយា ការេតញ្ញោ។ សចេ
បន អាណាបេត្តោ “មញ្ញបីបំ បញ្ញាបេត្វា តត្ថេវ និសីទា” តិ អាណាបេតិ,
យត្រិច្ឆតិ, តត្រ គន្ធា អាគន្ធី លភតិ។ សយំ បន ចាកតិកំ អកត្វា គប្បន្តស្ស
លេខ្ពុចាតាតិក្ខមេ ចាចិត្តិយំ។ អន្តរសន្និចាតេ មញ្ញបីឋានីនិ បញ្ញាបេត្វា
និសីន្នេហិ គមនកាលេ អាវាមិកានំ “ឥទំ បដិសាមេថា” តិ វត្ថុពុំ, អវត្វា
គប្បន្តានំ លេខ្ពុចាតាតិក្ខមេ អាបត្តិ។

៨៧. មហាធម្មស្សវនំ នាម ហោតិ, តត្ថ ឧចោសថាគារតោបិ
ភោជនសាលតោបិ អាហរិត្វា មញ្ញបីឋានី បញ្ញាបេត្តិ, អាវាសិកានំយេវ
បលិពោជោ។ សចេ អាគន្ធីកា “ឥទំ អម្ពាតំ ឧបជ្ឈាយស្ស, ឥទំ អាចរិយស្ស” តិ
គណ្ហាន្តិ, តតោ បដ្ឋាយ តេសំ បលិពោជោ។ គមនកាលេ ចាកតិកំ អកត្វា
លេខ្ពុចាតំ អតិក្ខមន្តានំ អាបត្តិ។ មហាបច្ឆរិយំ បន វុត្ថំ “យាវ អញ្ញេ ន និសីទន្តិ,
តាវ យេហិ បញ្ញត្ថំ, តេសំ ភារោ, អញ្ញេសុ អាគន្ធា និសីន្នេសុ និសីន្នកានំ
ភារោ។ សចេ តេ អនុទ្ធវិត្វា វា អនុទ្ធវាបេត្វា វា គប្បន្តិ, ទុក្ខដំ។ កស្មា?
អនាណត្តិយា បញ្ញាបិតត្តា” តិ។ ធម្មាសនេ បញ្ញាត្ថេ យាវ ឧស្សារកោ វា
ធម្មកថិកោ វា នាគប្បតិ, តាវ បញ្ញាបកានំ បលិពោជោ។ តស្មី អាគន្ធា និសីន្នេ
តស្ស បលិពោជោ។ សកលំ អហោរត្ថំ ធម្មស្សវនំ ហោតិ, អញ្ញោ ឧស្សារកោ
វា ធម្មកថិកោ វា ឧដ្ឋាតិ, អញ្ញោ និសីទតិ, យោ យោ អាគន្ធា និសីទតិ, តស្ស

តស៊ូរ ភារា។ ឧដ្ឋហន្តេន បន “ឥនមាសនំ តុម្កាកំ ភារា” តិ វត្ថា គន្ធាតំ។
សចេបិ ឥតវស្មី អនាគតេ បឋមំ និសិន្នោ ឧដ្ឋាយ គប្បតិ, តស្មីញ្ច
អន្តោឧបចារជ្ជយេវ ឥតវា អាគន្ធា និសីទតិ, ឧដ្ឋាយ គតោ អាបត្តិយា ន
ការេតញ្ចា។ សចេ បន ឥតវស្មី អនាគតេយេវ បឋមំ និសិន្នោ ឧដ្ឋាយាសនា
លេខុចាតំ អតិក្កមតិ, អាបត្តិយា ការេតញ្ចា។ “សព្ពត្ថ លេខុចាតាតិក្កមេ
បឋមចាទេ ទុក្ខជំ, ទុតិយចាទេ ចាចិត្តិយ” ត្ថិ អយំ នយោ មហាបច្ឆវិយំ
វុត្តោតិ។

៨៨. សចេ បន វុត្ថប្បការសេនាសនតោ អញ្ញំ សង្ឃិកំ ចិមិលិកំ វា
ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា តដ្ឋិកំ វា ចម្មខណ្ឌំ វា ចាទបុញ្ញនិ វា ផលកបីបំ វា
អន្តោកាសេ សន្តវិទ្យា វា សន្តរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធវតិ ន ឧទ្ធវាបេតិ
អនាបុច្ឆំ វា គប្បតិ, ទុក្ខជំ។ អាធារកំ បត្តបិដានកំ ចាទកប្បលិកំ តាលវណ្ណំ
ពិជនិបត្តកំ យំ កិញ្ចិ ទារុភណ្ឌំ អន្តមសោ ចានីយឧទ្យុដ្ឋំ ចានីយសដ្ឋំ
អន្តោកាសេ និក្ខិបិទ្វា គប្បន្តស្សបិ ទុក្ខជំ។ អន្តោកាសេ រជនំ បចិទ្វា
រជនភាជនំ រជនឧទ្យុដ្ឋោ រជនទោណិកាតិ សព្ពំ អគ្គិសាលាយ បដិសាមេតព្វំ។
សចេ អគ្គិសាលា នត្ថិ, អនោវស្សកេ បញ្ចារេ និក្ខិបិទ្វា។ តស្មីម្បិ អសតិ យត្ថ
ឱលោកេន្តា ភិក្ខុ បស្សន្តិ, តាទិសេ វា នេ វេបេត្វា គន្ធា វុដ្ឋតិ។ អញ្ញបុគ្គលិកេ
បន មញ្ញបីវាទិសេនាសនេបិ ទុក្ខជមេវ។ ឯត្ថ បន “យស្មី វិស្សាសគ្គាហោ ន
រុហតិ, តស្ស សន្តកេ ទុក្ខជំ។ យស្មី បន វិស្សាសគ្គាហោ រុហតិ, តស្ស សន្តកំ
អត្តនោ បុគ្គលិកមេវ ហោតិ” តិ មហាបច្ឆវិយាធិសុ វុត្ថំ។ អត្តនោ បុគ្គលិកេ
បន អនាបត្តិយេវ។ យោភិក្ខុ វា សាមណោ វា អាវាមិកោ វា លង្កិ ហោតិ,
អត្តនោ បលិពោធិវិយ មញ្ញតិ, តថាវុបំ អនាបុច្ឆិទ្វា គប្បន្តស្សបិ អនាបត្តិ។
យោ បន អាតបេ ឱតាបេន្តោ “អាគន្ធា ឧទ្ធវិស្សមី” តិ គប្បតិ, តស្សបិ អនាបត្តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តករិនិច្ឆយសង្គហ

មហាបិដកសង្ឃកសេនាសនេសុ

បដិបទ្ឋិតញ្ញវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

១៨. កាលិកវិនិច្ឆយកថា

៨៩. កាលិកានិបិ ចត្តារីតិ ឯត្ថ (ចាចិ. អដ្ឋ. ២៥៥-២៥៦) យាវកាលិកំ
យាមកាលិកំ សត្តាហកាលិកំ យាវជីវីកន្តិ ឥមាធិ ចត្តារី កាលិកានិ
វេទិតញ្ញានិ។ តត្ថ បុរេភត្តំ បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ញិតត្ថំ យំ កិញ្ញិ
ខាននីយភោជនីយំ យាវ មជ្ឈន្តិកសម្ពុតោ កាលោ, តាវ បរិភុញ្ញិតត្ថោ
យាវកាលិកំ។ សទ្ធិ អនុលោមចានេហិ អដ្ឋវិធំ ចានំ យាវ វត្ថុយា
បច្ឆិមយាមសម្ពុតោ យាមោ, តាវ បរិភុញ្ញិតត្ថោ យាមោ កាលោ អស្សាតិ
យាមកាលិកំ។ សប្បិអាទិ បញ្ចវិធំ ភេសន្តំ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ និធនតត្ថោ
សត្តាហោ កាលោ អស្សាតិ សត្តាហកាលិកំ។ វេបេត្វា ឧទកំ អវសេសំ
សព្វម្បិ បដិគ្គហិតំ យាវជីវំ បរិហារិត្វា សតិ បច្ឆយេ បរិភុញ្ញិតត្ថោ
យាវជីវីកន្តិ វុច្ឆតិ។

៩០. តត្ថ យាវកាលិកេសុ ភោជនីយំ នាម ឌីននោ កុម្មាសោ សត្តុ មន្តោ
មំសន្តិ។ បញ្ច ភោជនានិ យាមកាលិកំ សត្តាហកាលិកំ យាវជីវីកញ្ច វេបេត្វា
អវសេសំ ខាននីយំ នាម។ ឯត្ថ (ចាចិ. អដ្ឋ. ២៤៨-៩) បន យំ តាវ
សក្ខលីមោទកាទិ បុព្ពល្លាបវល្លាមយំ ខាននីយំ, តត្ថ វត្ថុញ្ញមេវ នត្ថិ។ យម្បិ
វនមូលាទិប្បភេទំ អាមិសគតិកំ ហោតិ។ សេយ្យចិធំ - មូលខាននីយំ
កន្ទខាននីយំ មុឡាលខាននីយំ មត្តកខាននីយំ ខន្ទខាននីយំ តចខាននីយំ

បត្តខាធនីយំ បុប្ផខាធនីយំ ជលខាធនីយំ អដ្ឋខាធនីយំ បិដ្ឋខាធនីយំ
និយ្យាសខាធនីយន្តិ, ឥនម្បិ ខាធនីយសង្ខមេវ គច្ឆតិ។

តត្ថ បន អាមិសគតិកសល្លក្ខណាត្ថំ ឥទំ មុខមត្តនិទស្សនំ -
មូលខាធនីយេ តាវ មូលកម្មលំ ខារកម្មលំ ចច្ចម្មលំ តម្កកម្មលំ
តណ្ហាលេយ្យកម្មលំ វត្ថុលេយ្យកម្មលំ វជកលីម្មលំ ជជ្ឈវិមូលន្តិ ឯវមាធិនិ
សូបេយ្យបណ្ណាមូលានិ អាមិសគតិកានិ។ ឯត្ថ ច វជកលីមូលេ ជវដ្ឋនិទ្ទត្វា
ឆន្ទន្តិ, តំ យាវជីវីកំ ហោតិ។ អញ្ញម្បិ ឯវរូបំ ឯតេនេវ នយេន វេទិតព្ពំ។
មូលកខារកជជ្ឈវិមូលានំ បន ជវដ្ឋានិបិ អាមិសគតិកានេវាតិ វុត្ថំ។ យានិ បន
ចាឡិយំ -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, មូលានិ ភេសជ្ជានិ ហាលិទ្ធិ សិទ្ធិវេវ វចំ វចត្ថំ
អតិវិសំ កដុករោហិណី ឧសីវំ ភទ្ទមុត្តកំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ
មូលានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាធនីយេ ខាធនីយត្ថំ ជវន្តិ, ន ភោជនីយេ
ភោជនីយត្ថំ ជវន្តិ” តិ (មហាវ. ២៦៣) -

វុត្តានិ, តានិ យាវជីវីកានិ។ តេសំ ច្ចឡបញ្ចម្មលំ មហាបញ្ចម្មលន្តិអាធិនា
នយេន គណិយមាធានំ គណនាយ អន្តោ នត្ថិ, ខាធនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច
អជរណភារោយេវ បនេតេសំ លក្ខណំ។ តស្មា យំ កិញ្ចិ មូលំ តេសុ តេសុ
ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាធនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ជវតិ,
តំ យាវកាលិកំ, ឥតវំ យាវជីវីកន្តិ វេទិតព្ពំ។ សុពហុំ វត្វាបិ ហិ ឥមស្មីយេវ
លក្ខណោ ហិតព្ពំ។ នាមសញ្ញាសុ បន វុច្ឆមាធាសុ តំ តំ នាមំ អជានន្តានំ
សម្មោហោយេវ ហោតិ, តស្មា នាមសញ្ញាយ អាទរំ អកត្វាលក្ខណមេវ
នស្សីតំ។ យថា ច មូលេ, ឯវំ កន្តានីសុបិ លក្ខណំ ទស្សយិស្សាម, តស្សេវ

វសេនវិនិច្ឆ័យោ វេទិតញោ។ យញ្ច តំ ចាឡិយំ ហលិទ្ធានិ អដ្ឋវិធំ វុត្តំ, តស្ស
ខន្ធតចបុប្ផជលានិ សព្វំ យាវជីវិកន្តិ វុត្តំ។

កន្ទខាទនីយេ ធុរិដោ កន្ទោ ទីយោ ច ភិសកីសុកកន្ទាទិ, វង្ខោ ច
ឧប្បលកសេរុកកន្ទាទិ, យំ គណ្ឌីតិបិ វទន្តិ។ តត្ថ សព្វេសំ កន្ទានំ
ជិណ្ឌាជវដ្ឋជ្ជានញ្ច ឆល្លិ ច សុខុមមូលានិ ច យាវជីវិកានិ, តរុណោ បន
សុខខាទនីយោ សាលកល្យាណិ ចោតកកន្ទោ កីសុកចោតកកន្ទោ
អម្ពាជកកន្ទោ កេតកកន្ទោ មាលុវកន្ទោ ភិសសដ្ឋាតោ
បទុមបុណ្ណវិកកន្ទោ បិណ្ណាលុមសាលុអាទយោ ច ឡិវល្លិកន្ទោ អាលុវកន្ទោ
សិគ្គកន្ទោ តាលកន្ទោ នីលុប្បលវត្ថុប្បលកុមុនសោគន្ធិកានំ កន្ទា
កនលិកន្ទោ វេឡុកន្ទោ កសេរុកកន្ទោតិ ឯវមាទយោ តេសុ តេសុ
ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច
ជរណាកកន្ទា យាវកាលិកា។ ឡិវល្លិកន្ទោ អដោតោ យាវជីវិកោ, ដោតោ
យាវកាលិកោ។ ឡិវកាកាលិជីវិកឧសភកលសុណាទិកន្ទា បន
យាវជីវិកា។ តេ ចាឡិយំ “យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ មូលានិ ភេសជ្ជានី” តិ ឯវំ
(មហាវ. ២៦៣) មូលភេសជ្ជសង្កហេនេវ សង្កហិតា។

មុឡាលខាទនីយេ បទុមមុឡាលំ បុណ្ណវិកមុឡាលំ មូលសទិសំយេវ។
ឯវកមុឡាលំ កន្ទលមុឡាលន្តិ ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ
បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ្ច ជរណាកមុឡាលំ
យាវកាលិកំ,
ហលិទ្ធិសិទ្ធិវេរមកចិចតុរស្សវល្លិកេតកតាលហិណ្ឌាលកុណ្ឌាលនាឡិកេរឫគ
រុក្ខាទិមុឡាលំ បន យាវជីវិកំ។ តំ សព្វម្បិ ចាឡិយំ “យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ
មូលានិ ភេសជ្ជានី” តិ ឯវំ មូលភេសជ្ជសង្កហេនេវ សង្កហិតំ។

មត្តកខាងនិយម

តាលហិម្ពាលកុម្ពាលកេតកនាឡិកេរ បូគរុក្ខខន្ធវិវេត្តវរកកនលីនំ
កឡិវសម្ពាតា មត្តកា, វេលុកកឡិវេ នឡិកឡិវេ ឧប្បកឡិវេ
មូលកកឡិវេ សាសបកឡិវេ សតារិកឡិវេ សត្តន្តំ ធម្មានំ កឡិវាតិ
វរមាធិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាងនិយត្តំ
កោជនិយត្តព្វា ជរណាកោ រុក្ខវល្លិអាធិនំ មត្តកោ យាវកាលិកោ,
ហលិទ្ធិសិទ្ធិវេវចមកចិលសុណានំ កឡិវា,
តាលហិម្ពាលកុម្ពាលកេតកនាឡិកេរ កឡិវានព្វា ជិទ្ធិត្វា ចាតិតោ ជវដ្ឋពុន្តោ
យាវជីវិកោ។

ខន្ធខាងនិយម អន្តោបថវិគតោ សាលកល្យាណីខន្ធា ឧប្បខន្ធា
និលុប្បលរត្តប្បលកុមុទសោគន្ធិកានំ ទណ្ឌកខន្ធាតិ វរមាធិ តេសុ តេសុ
ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាងនិយត្តំ កោជនិយត្តព្វា
ជរណាកោ ខន្ធា យាវកាលិកោ, ឧប្បលជាតិនំ បណ្ណាទណ្ឌាកោ បទុមជាតិនំ
សព្វោបិ ទណ្ឌាកោ ករិទ្ធិទណ្ឌាទយោ ច អវសេសសព្វខន្ធា យាវជីវិកា។

តថខាងនិយម ឧប្បតចោវ ឯកោ យាវកាលិកោ, សោបិ សរសោ, សេសោ
សព្វោ យាវជីវិកោ។ តេសំ បន មត្តកខន្ធតចានំ តិណ្ណាម្បិ ចាឡិយំ
កសាវភេសជ្ជេន សង្កហោ វេទិតព្វោ។ វុត្តព្វោតំ -

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, កសាវានិ ភេសជ្ជានិ និម្ពកសាវំ កុដជកសាវំ
បដោលកសាវំ ជក្កវកសាវំ នត្តមាលកសាវំ, យានិ វា បនព្វានិបិ អត្ថិ
កសាវានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាងនិយម ខាងនិយត្តំ ជវន្តិ, ន កោជនិយម
កោជនិយត្តំ ជវន្តិ”តិ (មហាវ. ២៦៣)។

ឯត្ថ ហិ ឯតេសម្បិ សង្កហោ សិជ្ឈតិ។ វុត្ថកសាវាទិ ច សព្វកប្បិយានីតិ
វេទិតញ្ញានិ។

បត្តខាទនីយេ មូលកំ ខារកោ ចច្ច តម្កកោ តណ្ហាលេយ្យកោ បបុន្នាកោ
វុត្ថលេយ្យកោ វជកលិ ជជ្ឈិវិ សេល្ហ សិគ្គ កាសមន្តកោ ឧម្មាបិនមុត្តោ
មាសោ រាជមាសោ ឋបេត្វា មហានិច្ឆារំ អវសេសនិច្ឆារោ អគ្គិមន្តោ
សុនិសន្នកោ សេតវរណោ នាឡិកា ភូមិយំ ជាតលោណីតិ ឯតេសំ បត្តានិ,
អញ្ញានិ ច ឯវុទានិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ
ខាទនីយត្ថញ្ច ភោជនីយត្ថញ្ច ជរណាកានិ បត្តានិ ឯកំសេន យាវកាលិកានិ,
យា បនញ្ញា មហានិច្ចបិដ្ឋមត្តបណ្ណា លោណីរុក្ខេ ច គន្ធទ្វេ ច អាហេហតិ, តស្សា
បត្តំ យាវជីវិកំ។ ព្រហ្មបត្តញ្ច យាវកាលិកន្តិ ទីបវាសិនោ វទន្តិ។ អម្ពបល្លវំ
យាវកាលិកំ, អសោកបល្លវំ បន យាវជីវិកំ។ យានិ ចញ្ញានិ ចាឡិយំ -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បណ្ណានិ ភេសជ្ជានិ និម្ពបណ្ណំ កុដជបណ្ណំ
បដោលបណ្ណំ សុលសិបណ្ណំ កប្បាសបណ្ណំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ
បណ្ណានិ ភេសជ្ជានិ នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ជរន្តិ, ន ភោជនីយេ
ភោជនីយត្ថំ ជរន្តិ” តិ (មហាវ. ២៦៣) -

វុត្តានិ, តានិ យាវជីវិកានិ។ ន កេវលញ្ច បណ្ណានិ, តេសំ បុប្ផដលានិបិ។
យាវជីវិកបណ្ណានំ បន ជគ្គវបណ្ណំ អន្តកបណ្ណំ ជណិជ្ជកបណ្ណំ តម្កលបណ្ណំ
បទុមិនិបណ្ណានិ ឯវំ គណានវសេន អន្តោ នត្ថិ។

បុប្ផខាទនីយេ មូលកបុប្ផំ ខារកបុប្ផំ ចច្ចបុប្ផំ តម្កកបុប្ផំ វជកលិបុប្ផំ
ជជ្ឈិវិបុប្ផំ ច្ចឡិនិច្ឆាវបុប្ផំ មហានិច្ឆាវបុប្ផំ កសេរុកបុប្ផំ
នាឡិកេរតាលកេតកានំ តរុណាបុប្ផានិ សេតវរណាបុប្ផំ សិគ្គបុប្ផំ

ឧប្បលបទុមជាតិកាន់ បុច្ឆានំ កណ្តិកាមត្តំ អគន្ធិបុប្ផំ កវីរុប្បំ ជីវន្តិ បុប្ផន្តិ
ឯវមាទិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ
ភោជនីយត្ថព្វា ជរណាបុប្ផំ យាវកាលិកំ,

អសោកពកុលកុយ្យកបុន្នាគចម្បកជាតិកវីរកណ្តិការកុន្ធនវមាលិកម
ល្លិកាធិនំ បន បុប្ផំ យាវជីវិកំ, តស្ស គណានាយ អន្តោ នត្ថិ។ ចាឡិយំ បនស្ស
កសាវភេសជ្ជេន សង្កហោ វេទិតព្ពោ។

ផលខាទនីយេ

បនសលពុជតាលនាឡិកេរអម្ពជម្ពអម្ពាជកតិក្ខណិកមាតុលុដ្ឋកបិត្តលាពុ
កុម្ពណ្ណាបុស្សជលតិម្ពរុសកតិបុសវាតិដ្ឋណាចោចមោចមធុកាធិនំ ជលានិ,
យានិ លោកេ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន មនុស្សានំ
ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថព្វា ជរន្តិ, សព្ពានិ តានិ យាវកាលិកានិ,
នាមគណានវសេន តេសំ ន សក្កា បរិយន្តំ ទស្សេតុ។ យានិ បន ចាឡិយំ -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ជលានិ ភេសជ្ជានិ ពិលដ្ឋំ បិប្បលី មរិចំ ហរីតកំ
វិភីតកំ អាមលកំ គោដ្ឋជលំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ជលានិ ភេសជ្ជានិ
នេវ ខាទនីយេ ខាទនីយត្ថំ ជរន្តិ, ន ភោជនីយេ ភោជនីយត្ថំ ជរន្តិ” តិ
(មហាវ. ២៦៣) -

វុត្តានិ, តានិ យាវជីវិកានិ។ តេសម្បិ អបរិបក្កានិ
អច្ឆិរិពិម្ពវរណាកេតកកាស្មីរិអាធិនំ ជលានិ ជាតិជលំ កដុកជលំ ឯឡា
តក្កោលន្តិ ឯវំ នាមវសេន ន សក្កា បរិយន្តំ ទស្សេតុ។

អដ្ឋិខាទនីយេ លពុជដ្ឋិ បនសដ្ឋិ អម្ពាជកដ្ឋិ សាលដ្ឋិ
ខដ្ឋិរិកេតកតិម្ពរុសកានំ តរុណាជលដ្ឋិ តិក្ខណិកដ្ឋិ ពិម្ពជលដ្ឋិ

ឧប្បលបទុមជាតិនំ ចោត្តរដ្ឋតិ ឯវមាធិនិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ មនុស្សានំ
បកតិអាហារវសេន ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ ជរណាកានិ អដ្ឋនិ
យាវកាលិកានិ, មនុកដ្ឋិ បុន្នាគដ្ឋិ ហវីតកាធិនំ អដ្ឋនិ សិទ្ធត្ថកដ្ឋិ រាជិកដ្ឋិតិ
ឯវមាធិនិ អដ្ឋនិ យាវជីវិកានិ។ តេសំ ចាឡិយំ ជលភេសន្នេនេវ សង្កហោ
វេទិតញោ។

បិដ្ឋខាទនីយេ សត្តន្ធិ តាវ ធម្មានំ ធម្មានុលោមានំ អបរណ្ណានញោ បិដ្ឋំ
បនសបិដ្ឋំ លពុជបិដ្ឋំ អម្ពាជកបិដ្ឋំ សាលបិដ្ឋំ ឆោតកតាលបិដ្ឋំ
ឡីវល្លិបិដ្ឋញាតិ ឯវមាធិនិ តេសុ តេសុ ជនបទេសុ បកតិអាហារវសេន
មនុស្សានំ ខាទនីយត្ថំ ភោជនីយត្ថញ ជរណាកានិ បិដ្ឋានិ យាវកាលិកានិ,
អឆោតកំ តាលបិដ្ឋំ ឡីវល្លិបិដ្ឋំ អស្សគន្ធាធិបិដ្ឋានិ ច យាវជីវិកានិ។ តេសំ
ចាឡិយំ កសាវេហិ មូលជលេហិ ច សង្កហោ វេទិតញោ។

និយ្យាសខាទនីយេ - ឯកោ ឧប្បនិយ្យាសោវ សត្តាហកាលិកោ, សេសា -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ជត្វនិ ភេសន្នានិ ហិដ្ឋំ ហិដ្ឋំ ជត្វំ ហិដ្ឋំ សិចានិកំ
តកំ តកបត្តិ តកបណ្ឌិ សន្និលសំ, យានិ វា បនញ្ញានិបិ អត្ថិ ជត្វនិ
ភេសន្នានិ” តិ (មហាវ. ២៦ក) -

ឯវំ ចាឡិយំ វុត្តា និយ្យាសា យាវជីវិកា។ តត្ថ យេវាបនកវសេន សង្កហិតានំ
អម្ពនិយ្យាសោ កណិការនិយ្យាសោតិ ឯវំ នាមវសេន ន សក្កា បរិយន្តំ
ធស្សេតុ។ ឯវំ ឥមេសុ មូលខាទនីយាធិសុ យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកំ, សត្ថម្បិ
ឥមស្មី អត្ថេ អវសេសំ ខាទនីយំ នាមាតិ សង្កហិតំ។

៩៧. យាមកាលិកេសុ បន អដ្ឋ ចាណិ នាម អម្ពចានំ ជម្ពចានំ ចោចចានំ
មោចចានំ មនុកចានំ មុទ្ធិកចានំ សាលូកចានំ ជារុសកចានន្តិ ឥមាធិ អដ្ឋ

ចានានិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០០) អម្ពចានន្តិ អាមេហិ វា បក្កេហិ វា អម្ពេហិ
កតចានំ។ តត្ថ អាមេហិ ករោន្តេន អម្ពតរុណានិ ភិទ្ធិត្វា ឧទកេ បក្ខិបិត្វា
អាតថេ អាទិច្ចចាកេន បចិត្វា បរិស្សាវេត្វា តទហុបដិក្កហិតកេហិ
មធុសក្ការកប្បរាជីហិ យោដេត្វា កាតត្ថំ, ឯវំ កតំ បុរេភត្ថមេវ កប្បតិ។
អនុបសម្បន្នេហិ កតំ លភិត្វា បន បុរេភត្ថំ បដិក្កហិតំ បុរេភត្ថំ
សាមិសបរិភោគេនបិ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្ថំ និរាមិសបរិភោគេន យាវ អរុណុក្កមនា
វដ្តតិ។ ឯស នយោ សព្វចានេសុ។ ជម្ពចានន្តិ ជម្ពជលេហិ កតចានំ។
ចោចចានន្តិ អដ្ឋិកកទលិជលេហិ កតចានំ។ មោចចានន្តិ អនដ្ឋិកេហិ
កទលិជលេហិ កតចានំ។ មធុកចានន្តិ មធុកានំ ជាតិរសេន កតចានំ។ តំ
បន ឧទកសម្ពិទ្ធិំ វដ្តតិ, សុទ្ធាំ ន វដ្តតិ។ មុទ្ធិកចានន្តិ មុទ្ធិកា ឧទកេ មទ្ធិត្វា
អម្ពចានំ វិយ កតចានំ។ សាលូកចានន្តិ រត្ថុប្បលនីលុប្បលានីនំ សាលូកេ
មទ្ធិត្វា កតចានំ។ ដារុសកចានន្តិ ដារុសកជលេហិ អម្ពចានំ វិយ កតចានំ។
ឥមាទិ អដ្ឋ ចានានិ សីតានិបិ អាទិច្ចចាកានិបិ វដ្តន្តិ, អគ្គិចាកានិ ន វដ្តន្តិ។

អវសេសានិ

វេត្តតិទ្ធិណិកមាតុលុដ្ឋកបិត្តកោសម្ពករមន្ទាទិឧទ្ធកជលចានានិ
អដ្ឋចានគអកានេវ។ តានិ កិញ្ចាបិ ចាឡិយំ ន វុត្តានិ, អថ ខោ កប្បិយំ
អនុលោមេន្តិ, តស្មា កប្បន្តិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សត្តំ ជលរសំ វេបេត្វា
ធម្មាជលរស”ន្តិ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០០) វុត្តត្វា វេបេត្វា សានុលោមធម្មាជលរសំ
អញ្ញំ ជលចានំ នាម អកប្បិយំ នត្ថិ, សត្តំ យាមកាលិកមេវ។ តត្ថ
សានុលោមធម្មាជលរសោ នាម សត្តន្ទព្រោវ ធម្មានំ
តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកុម្ពណ្ណាបុស្សជលតិបុសឯឡាលុកាតិ
នវន្ទញ្ច មហាជលានំ សព្វេសញ្ច បុព្វណ្ណាបរណ្ណានំ អនុលោមធម្មានំ រសោ
យាវកាលិកោ, តស្មា បច្ឆាភត្ថំ ន វដ្តតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សត្តំ បត្តរសំ

ឋេបេត្វា ខាករស"ន្តិ (មហាវ. ៣០០) វុត្តត្តា បក្កខាករសំ ឋេបេត្វា
យាវកាលិកបត្តានម្បិ សីតោនកេន មទ្ធិត្វា កតរសោ វា អាទិច្ចចាកោ វា
វដ្តតិ។ "អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សព្វំ បុប្ផរសំ ឋេបេត្វា មធុកបុប្ផរស"ន្តិ វុត្តត្តា
មធុកបុប្ផរសំ ឋេបេត្វា សញ្ញាបិ បុប្ផរសោ វដ្តតិ។

៩២. សត្តាហកាលិកំ នាម សប្បិ នវនីតំ តេលំ មធុ ដាលិតន្តិ ឥមាទិ បញ្ច
កេសជ្ជានិ។ តត្ថ សប្បិ នាម កោសប្បិ វា អធិកាសប្បិ វា មហីសសប្បិ វា
យេសំ មំសំ កប្បតិ, តេសំ សប្បិ។ នវនីតំ នាម តេសំយេវ នវនីតំ។ តេលំ នាម
តិលតេលំ សាសបតេលំ មធុកតេលំ ឯវណ្ណតេលំ វសាតេលំ។ មធុ នាម
មក្ខិកាមធុ។ ដាលិតំ នាម ឧច្ឆម្ពា និព្ពត្តំ (បដិ. ២៦០)។ យាវជីវិកំ បន ហេដ្ឋា
យាវកាលិកេ មូលខាទនីយាទីសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

៩៣. តត្ថ (បដិ. អដ្ឋ. ២៥៦) អរុណោទយេ បដិគ្គហិតំ យាវកាលិកំ
សតក្ខត្តម្បិ និទហិត្វា យាវ កាលោ នាទិក្កមតិ, តាវ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ,
យាមកាលិកំ ឯកំ អហោរត្តំ, សត្តាហកាលិកំ សត្តរត្តំ, ឥតរំ សតិ បច្ចយេ
យាវជីវម្បិ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ បដិគ្គហិត្វា ឯករត្តំ វីតិនាមិតំ បន យំ កិញ្ច
យាវកាលិកំ វា យាមកាលិកំ វា អដ្ឋោហរិតុកាមតាយ គណ្ណាន្តស្ស
បដិគ្គហណោ តាវ ទុក្ខដំ, អដ្ឋោហរតោ បន ឯកមេកស្មី អដ្ឋោហារេ
សន្និធិបច្ចយា ចាចិត្តិយំ។ សចេបិ បត្តោ ទុទ្ធោតោ ហោតិ, យំ អន្តុលីយា
យំសន្តស្ស លេខា បញ្ញាយតិ, គណ្ហិកបត្តស្ស វា គណ្ហិកន្តរេ ស្មេហោ បរិដ្ឋោ
ហោតិ, សោ ឧណ្ហោ ឌីតាបេន្តស្ស បក្សរតិ, ឧណ្ហាយាគុយា វា គហិតាយ
សន្និស្សតិ, តាទិសេ បត្តេបិ បុនទិវសេ ភុញ្ញាន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, តស្មា បត្តំ
ដោវិត្វា បុន តត្ថ អន្នោទកំ វា អាសិញ្ញិត្វា អន្តុលីយា វា យំសិត្វា និស្មេហាការោ
ជានិតញ្ញោ។ សចេ ហិ ឧទកេ វា ស្មេហាការោ, បត្តេ វា អន្តុលីលេខា បញ្ញាយតិ,

ទុក្ខោតោ ហោតិ, តេលវណ្ណាបត្តេ បន អង្គុលីលេខា បញ្ញាយតិ, សា
អញ្ញោហារិកា។ យម្បិ ភិក្ខុ និវេត្តា សាមណេរានំ បរិច្ឆជន្តិ, តព្វោ
សាមណេរា និទហិត្វា ទេន្តិ, សព្ពំ វដ្តតិ។ សយំ បដិគ្គហេត្វា អបរិច្ឆត្ថមេវ ហិ
ទុតិយធិវសេ ន វដ្តតិ។ តតោ ហិ ឯកសិក្ខម្បិ អន្លោហារតោ ចាចិត្តិយមេវ។
អកប្បិយមំសេសុ មនុស្សមំសេ ធុល្លច្ចយេន សទ្ធិ ចាចិត្តិយំ, អវសេសេសុ
ទុក្ខជេន សទ្ធិ។

យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ អន្លោហារតោ ចាចិត្តិយំ, អាហារត្ថាយ
អន្លោហារតោ ទុក្ខជេន សទ្ធិ ចាចិត្តិយំ។ សចេ បរិវិតោ ហុត្វា អនតិវិត្តកតំ
អន្លោហារតិ, បកតិអាមិសេ ទ្វេ ចាចិត្តិយានិ, មនុស្សមំសេ ធុល្លច្ចយេន សទ្ធិ
ទ្វេ, សេសអកប្បិយមំសេ ទុក្ខជេន សទ្ធិ។ យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ
សាមិសេន មុខេន អន្លោហារតោ ទ្វេ, និរាមិសេន ឯកមេវ។ អាហារត្ថាយ
អន្លោហារតោ វិកប្បទ្វយេបិ ទុក្ខជំ វឌ្ឍតិ។ សចេ វិកាលេ អន្លោហារតិ,
បកតិកោជនេ សន្និធិបច្ចយា ច វិកាលកោជនបច្ចយា ច ទ្វេ ចាចិត្តិយានិ,
អកប្បិយមំសេ ធុល្លច្ចយំ ទុក្ខជញ្ញា វឌ្ឍតិ។ យាមកាលិកេ វិកាលបច្ចយា
អនាបត្តិ។ អនតិវិត្តបច្ចយា បន វិកាលេ សព្ពំវិកប្បេសុ អនាបត្តិ។

សត្តាហកាលិកំ បន យាវជីវិកញ្ច អាហារត្ថាយ បដិគ្គណ្ណោតោ
បដិគ្គណ្ណានបច្ចយា តាវ ទុក្ខជំ, អន្លោហារតោ បន សចេ និរាមិសំ ហោតិ,
អន្លោហារេ ទុក្ខជំ។ អថ អាមិសសំសជ្ជំ បដិគ្គហេត្វា វេបិតំ ហោតិ,
យថាវត្ថុកំ ចាចិត្តិយមេវ។

៩៤. សត្តាហកាលិកេសុ បន សប្បិអាទីសុ អយំ វិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ.
២.៦២២) - សប្បិ តាវ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ តទហុបុរេភត្តំ សាមិសម្បិ
និរាមិសម្បិ បរិភុញ្ញិតុំ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសំ

បរិភូតញ្ចូតព្រំ។ សត្តាហាតិក្កមេ សេច ឯកភាជនេ ឋបិតំ, ឯកំ និស្សគ្គិយំ។
សេច ពហុសុ, វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយានិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតំ និរាមិសមេវ
វដ្តតិ, បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា ឧគ្គហិតកំ កត្វា និក្ខត្តំ អន្លោហិតំ នវដ្ឋតិ,
អព្ពញ្ញនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ អនន្លោហារណីយតំ
អាបន្នត្តា។ សេច អនុបសម្បន្នោ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតនវនីតេន សប្បី កត្វា
ទេតិ, បុរេភត្តំ សាមិសម្បី វដ្តតិ, សេច សយំ ករោតិ, សត្តាហម្បី និរាមិសមេវ
វដ្ឋតិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតនវនីតេន យេន កេនចិ កតសប្បី សត្តាហម្បី
និរាមិសមេវ វដ្ឋតិ, ឧគ្គហិតកេន កតេ បុព្វេ វុត្តសុទ្ធសប្បីនយេនេវ វិនិច្ឆយោ
វេទិតព្ពោ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតឡើយ វា ទទិណ វា កតសប្បី អនុបសម្បន្នេន
កតំ សាមិសម្បី តទហុបុរេភត្តំ វដ្ឋតិ, សយំកតំ និរាមិសមេវ វដ្ឋតិ។

៩៥. នវនីតំ តាបេន្តស្ស ហិ សាមំចាកោ ន ហោតិ, សាមំបក្កេន បនតេន
សទ្ធិ អាមិសំ នវដ្ឋតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ ច នវដ្ឋតិយេវ។ សត្តាហាតិក្កមេបិ
អនាបត្តិ សវត្ថុកស្ស បដិគ្គហិតត្តា។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតកេហិ កតំ បន
អព្ពញ្ញនាទីសុ ឧបនេតព្ពំ។ បុរេភត្តម្បី ច ឧគ្គហិតកេហិ កតំ, ឧកយេសម្បី
សត្តាហាតិក្កមេ អនាបត្តិ។ ឯស នយោ អកប្បិយមំសសប្បីម្ហិ។ អយំ បន
វិសេសោ - យត្ថ ចាឡិយំ អាគតសប្បីនា និស្សគ្គិយំ, តត្ថ ឥមិនា ទុក្ខដំ។
អនុកដ្ឋកថាយំ ការណាបតិរូបកំ វត្វា មនុស្សសប្បី ច នវនីតព្វា បដិក្ខត្តំ, តំ
ទុប្បដិក្ខត្តំ **សព្វអដ្ឋកថាសុ** អនុញ្ញាតត្តា។ បរតោ ចស្ស វិនិច្ឆយោបិ
អាគច្ឆិស្សតិ។ ចាឡិយំ អាគតនវនីតម្បី បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ តទហុបុរេភត្តំ
សាមិសម្បី វដ្ឋតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ និរាមិសមេវ។ សត្តាហាតិក្កមេ
នាណភាជនេសុ ឋបិតេ ភាជនគណនាយ, ឯកភាជនេបិ អមិស្សេត្វា
បិណ្ឌាបិណ្ឌាវសេន ឋបិតេ បិណ្ឌាគណនាយ និស្សគ្គិយានិ។ បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតំ
សប្បីនយេន វេទិតព្ពំ។ ឯត្ថ បន ទទិគុឡិ កាយោបិ តក្កពិន្ធុនិបិ ហោន្តិ, តស្មា

ជោតំ វដ្តតីតិ ឧបឡត្ថេរា អាហំសុ។ មហាសិវត្ថេរោ បន “ភគវតា
អនុញ្ញាតកាលតោ បដ្ឋាយ តក្កតោ ឧទ្ធឯមត្ថមេវ ខាធិស្វ” តិ អាហ។ តស្មា
នវនីតំ បរិភុត្តាន្តេន ជោវិត្វា ធនិតក្កមភ្និកាកិបិល្លិកាធិនិ អបនេត្វា
បរិភុត្តិតតំ។ បចិត្វា សប្បី កត្វា បរិភុត្តិតតាកាមេន អនោតម្បី បរិភុត្តិតតំ
វដ្តតិ។ យំ តត្ថ ធនិតតំ វា តក្កតតំ វា, តំ ខយំ គមិស្សតិ។ ឯត្រាវតា ហិ
សវត្ថុកបដិគ្គហិតំ នាម ន ហោតីតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។ អាមិសេន សទ្ធិ
បក្កត្វា បន តស្មិម្បី កុក្កុទ្ធាយន្តិ កុក្កុទ្ធកា។ ឥនានិ ឧគ្គហេត្វា ឋបិតនវនីតេ
ច បុរេភត្ថំ ខិវធិនិ បដិគ្គហេត្វា កតនវនីតេ ច បច្ឆាភត្ថំ តានិ បដិគ្គហេត្វា
កតនវនីតេ ច ឧគ្គហិតកេហិ កតនវនីតេ ច អកប្បិយមំសនវនីតេ ច សព្វោ
អាបត្តានាបត្តិបរិភោគាបរិភោគនយោ សប្បីម្ហំ វត្ថុក្កមេនេវ គហោតព្វោ។
តេលភិក្ខាយ បរិដ្ឋានំ បន ភិក្ខុនំ តត្ថេវ សប្បិម្បី នវនីតម្បី បក្កតេលម្បី
អបក្កតេលម្បី អាកិវន្តិ។ តត្ថ តក្កធនិតិវន្តិ ភត្ថសិក្ខានិបិ
តណ្ហាលកណាបិ មភ្និកាធយោបិ ហោន្តិ, អាធិច្ចទា កំ កត្វា បរិស្សវេត្វា
គហិតំ សត្តាហាកាលិកំ ហោតិ។ បដិគ្គហេត្វា ច ឋបិតភេសន្នេហិ សទ្ធិ
បចិត្វា នត្តចានម្បី កាតុំ វដ្តតិ។ សចេ វទ្ធិលិសមយេ លន្នី សាមណោរោ យថា
តត្ថ បតិភតណ្ហាលកណាធយោ ន បច្ឆន្តិ, ឯវំ អគ្គិម្ហំ វិលីយាបេត្វា
បរិស្សវេត្វា បុន បចិត្វា ទេតិ, បុរិមនយេនេវ សត្តាហំ វដ្តតិ។

៩៦. តេលេសុ តិលតេលំ តាវ បុរេភត្ថំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្ថំ សាមិសម្បី
វដ្តតិ, បច្ឆាភត្ថតោ បដ្ឋាយ និរាមិសមេវ វដ្តតិ។ សត្តាហាតិក្កមេ តស្ស
ភាជនគណនាយ និស្សគ្គិយភារោ វេទិតព្វោ។ បច្ឆាភត្ថំ បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ
និរាមិសមេវ វដ្តតិ, ឧគ្គហិតកំ កត្វា និក្ខត្តំ អន្លោហិតុំ ន វដ្តតិ,
សីសមភ្នេនាធិសុ ឧបនេតតំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ បុរេភត្ថំ តិលេ
បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ បុរេភត្ថំ សាមិសម្បី វដ្តតិ, បច្ឆាភត្ថតោ បដ្ឋាយ

អនុជ្ឈាហរណ៍យំ ហោតិ, សីសមកូណាទីសុ ឧបនេតព្ពំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ
អនាបត្តិ។ បច្ឆាភត្តំ តិលេ បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ អនុជ្ឈាហរណ៍យមេវ
សវត្ថុកបដិគ្គហិតត្តា។ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ, សីសមកូណាទីសុ
ឧបនេតព្ពំ។ បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា ឧគ្គហិតកតិលេហិ កតតេលេបិ ឯសេវ
នយោ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតតិលេ ភជ្ជិត្វា វា តិលេបិដ្ឋំ វា សេទេត្វា ឧណ្ហោទកេន
វា តេមេត្វា កតតេលំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, បុរេភត្តំ សាមិសម្បី វដ្ឋតិ,
អត្តនា កតំ និព្វជ្ជិតត្តា បុរេភត្តំ និរាមិសំ វដ្ឋតិ, សាមបក្កត្តា សាមិសំ ន វដ្ឋតិ។
សវត្ថុកបដិគ្គហិតត្តា បន បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ ឧភយម្បី អនុជ្ឈាហរណ៍យំ,
សីសមកូណាទីសុ ឧបនេតព្ពំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ យទិ បន អប្បំ
ឧណ្ហោទកំ ហោតិ អព្ពក្កិរណាមត្តំ, អព្ពោហារិកំ ហោតិ សាមចាកកណ្ណំ ន
គច្ឆតិ។ សាសបតេលាទីសុបិ អវត្ថុកបដិគ្គហិតេសុ អវត្ថុកតិលតេលេ
វត្ថុសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។

សចេ បន បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតានំ សាសចាទិនំ ចុណ្ហោហិ អាទិច្ចចាកេន
សក្កា តេលំ កាតុំ, តំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បី វដ្ឋតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ
និរាមិសមេវ វដ្ឋតិ, សត្តាហាតិក្កមេ និស្សគ្គិយំ។ យស្មា បន
សាសបមដុកចុណ្ហានិ សេទេត្វា ឯវណ្ណាកដ្ឋិនិ ច ភជ្ជិត្វា ឯវ តេលំ ករោត្តិ,
តស្មា ឯតេសំ តេលំ អនុបសម្បន្នេហិ កតំ បុរេភត្តំ សាមិសម្បី វដ្ឋតិ, វត្ថុនំ
យាវជីវិតត្តា បន សវត្ថុកបដិគ្គហិតោ ទោសោ នត្ថិ។ អត្តនា កតំ សត្តាហិ
និរាមិសបរិភោគេនេវ បរិភូត្តិតព្ពំ។ ឧគ្គហិតកេហិ កតំ អនុជ្ឈាហរណ៍យំ,
ពាហិរបរិភោគេ វដ្ឋតិ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ តេលករណត្ថាយ
សាសបមដុកឯវណ្ណាកដ្ឋិនិ បដិគ្គហេត្វា កតតេលំ សត្តាហាកាលិកំ,
ទុតិយទិវសេ កតំ ធាហំ វដ្ឋតិ, តតិយទិវសេ កតំ បញ្ចាហំ វដ្ឋតិ, ចតុត្ថ,
បញ្ចម, ធរដ្ឋ, សត្តមទិវសេ កតំ តទហោវ វដ្ឋតិ។ សចេ យាវ អរុណាស្ស ឧគ្គមនា

តិដ្ឋតិ, និស្សគ្គិយំ, អដ្ឋមទិវសេ កតំ អនុជ្ឈាហារណីយំ, អនិស្សគ្គិយត្តា បន
ពាហិរបរិភោគេ វដ្ឋតិ។ សចេបិ ន ករោតិ, តេលត្ថាយ គហិតសាសនាទីនំ
សត្តាហាតិក្កមេ ទុក្កជមេវ។ ចាឡិយំ បន អនាគតានិ អញ្ញានិបិ
នាឡិកេរិនិម្ពកោសម្ពករមន្ទាទីនំ តេលានិ អត្ថិ, តានិ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ
អតិក្កាមយតោ ទុក្កជំ ហោតិ។ អយមេតេសុ វិសេសោ - សេសំ
យាវកាលំ កវត្ថុំ យាវជីវិតំ កវត្ថុញ សល្លក្ខេត្វា
សាមំចាកសវត្ថុកបុរេភត្តបច្ឆាភត្តបដិគ្គហិតឧគ្គហិតវត្ថុវិធានំ សព្វំ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

វសោតេលំ នាម “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចា វសានិ អច្ឆវសំ មច្ឆវសំ
សុសុកាវសំ សូករវសំ គទ្រុកវស” ត្ថិ (មហាវ. ២៦២) ឯវំ អនុញ្ញាតវសានំ
តេលំ។ ឯត្ថ ច “អច្ឆវស” ត្ថិ វចនេន ឋបេត្វា មនុស្សវសំ សព្វេសំ
អកប្បិយមំសានំ វសា អនុញ្ញាតា។ មច្ឆគ្គហណោន ច សុសុកាបិ គហិតា
ហោត្ថិ, វាឡមច្ឆត្តា បន វិសុំ វុត្ថំ។ មច្ឆាទិគ្គហណោន ចេត្ថ សព្វេសម្បិ
កប្បិយមំសានំ វសា អនុញ្ញាតា។ មំសេសុ ហិ ទស
មនុស្សហត្ថិ អស្សសុនឧអហិសីហាព្យគ្សទិបិ អច្ឆតរច្ឆានំ មំសានិ អកប្បិយានិ,
វសាសុ ឯកា មនុស្សវសា។ ឡីវាទីសុ អកប្បិយំ នាម នត្ថិ។ អនុបសម្បន្នេហិ
កតំ និព្វត្ថិតំ វសោតេលំ បុរេភត្ថំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្ថំ សាមិសម្បិ វដ្ឋតិ,
បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវ វដ្ឋតិ។ យំ បន តត្ថ
សុខុមរជសទិសំ មំសំ វា ត្តារុ វា អដ្ឋិ វា លោហិតំ វា ហោតិ, តំ អញ្ជោហារិ កំ។
សចេ បន វសំ បដិគ្គហេត្វា សយំ ករោតិ, បុរេភត្ថំ បដិគ្គហេត្វា បចិត្វា
បរិស្សវេត្វា សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេន បរិភុញ្ញិតព្ពំ។ និរាមិសបរិភោគញ្ញិ
សន្ទាយ ឥទំ វុត្ថំ “កាលេ បដិគ្គហិតំ កាលេ និប្បក្កំ កាលេ សំសដ្ឋំ
តេលបរិភោគេន បរិភុញ្ញិតុ” ត្ថិ (មហាវ. ២៦២)។ តត្រាបិ អញ្ជោហារិ កំ

អញ្ជើញហាក់មែន, បញ្ជាក់ត្រូវ បន បដិគ្គហេតុ វា កាត់ វា ន វដ្តតិយេវ។ វុត្តញ្ញោត

-

“វិកាលេ ចេ, ភិក្ខុវេ, បដិគ្គហិតំ វិកាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ, តំ
ចេ បរិភុញ្ញេយ្យ, អាបត្តិ តិណ្ណំ ទុក្ខដាមំ។ កាលេ ចេ, ភិក្ខុវេ, បដិគ្គហិតំ
វិកាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ញេយ្យ, អាបត្តិ ទ្វិន្នំ
ទុក្ខដាមំ។ កាលេ ចេ, ភិក្ខុវេ, បដិគ្គហិតំ កាលេ និប្បក្កំ វិកាលេ សំសដ្ឋំ,
តំ ចេ បរិភុញ្ញេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ កាលេ ចេ, ភិក្ខុវេ, បដិគ្គហិតំ
កាលេ និប្បក្កំ កាលេ សំសដ្ឋំ, តំ ចេ បរិភុញ្ញេយ្យ, អនាបត្តិ” តិ (មហាវ.
២៦២)។

ឧបតិស្សត្ថវំ បន អន្តេវាសិកា បុច្ឆិសុ “ភន្តេ, សប្បីនវនីតវសានិ ឯកតោ
បចិត្វា និព្ពន្ធិតានិ វដ្តន្តិ, ន វដ្តន្តិ” តិ? “ន វដ្តន្តិ, អាវុសោ” តិ។ ចេរោ កិរេត្ត
បក្កតេលកសដេវិយ កុក្កុច្ឆាយ តិ។ តតោ នំ ឧត្តរិ បុច្ឆិសុ “ភន្តេ, នវនីតេ
ធនិគុឡិកា វា តក្កតិទ្ធុ វា ហោតិ, ឯតំ វដ្តតី” តិ? “ឯតម្បិ, អាវុសោ, ន វដ្តតី” តិ។
តតោ នំ អាហំសុ “ភន្តេ, ឯកតោ បចិត្វា ឯកតោ សំសដ្ឋានិ តេជវន្តានិ ហោន្តិ,
រោគំ និគ្គណ្ហាន្តិ” តិ។ “សាធាវុសោ” តិ ចេរោ សម្បជ្ជិច្ឆិ។ មហាសុមត្ថេរោ បនាហ
“កប្បិយមំសវសាវ សាមិសបរិភោគេ វដ្តតិ, ឥតរា និរាមិសបរិភោគេ
វដ្តតី” តិ។ មហាបទុមត្ថេរោ បន “ឥទំ កិ” ន្តិ បដិក្ខិបិត្វា “ននុ វាតាពាធិកា ភិក្ខុ
បញ្ចមូលកសាវយាគុយំ អប្បសូករតេលាធិនិ បក្ខិបិត្វា យាគុំ បិវន្តិ, សា
តេជុស្សនត្តា រោគំ និគ្គណ្ហាន្តិ” តិ វត្ថុ “វដ្តតី” តិ អាហ។

៩៧. មធ្យ នាម មធ្យកវិហិ មធ្យមក្ខិកាហិ ឧទ្ធកមក្ខិកាហិ ភមរមក្ខិកាហិ
ច កតំ មធ្យ។ តំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេភត្តំ សាមិសបរិភោគម្បិ វដ្តតិ,
បញ្ជាក់ត្រូវតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគមេវ វដ្តតិ, សត្តាហាតិក្កមេ

និស្សន្ទិយំ។ សចេ សិលេសសទិសំ មហាមជំ ខណ្ឌំ កត្វា ឋិតំ, ឥតំ វា
នាណាគាជនេសុ, វត្ថុគណនាយ និស្សន្ទិយានិ។ សចេ ឯកមេវ ខណ្ឌំ,
ឯកគាជនេ វា ឥតំ, ឯកមេវ និស្សន្ទិយំ។ ឧគ្គហិតកំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ,
អរុមក្ខនាទិសុ ឧបនេតព្ពំ។ មធិបដលំ វា មធិសិត្តកំ វា សចេ មធិនា អមក្ខិតំ
បរិសុទ្ធិ, យាវជីវិកំ, មធិមក្ខិតំ បន មធិគតិកមេវ។ ចីរិកា នាម សបក្ខា
ធិយមក្ខិកា តុម្ពឡនាមិកា ច អធិបក្ខិកា កាឡមហាភមរា ហោន្តិ, តេសំ
អាសយេសុ និយ្យាសសទិសំ មធិ ហោតិ, តំ យាវជីវិកំ។

៩៨. ដាលិកំ នាម ឧច្ឆរសំ ឧបាទាយ អបក្កា វា អវត្ថកបក្កា វា សញ្ញាបិ
អវត្ថកា ឧច្ឆរិកតិ។ តំ ដាលិកំ បុរេកត្តំ បដិគ្គហិតំ បុរេកត្តំ សាមិសម្បិវដ្តតិ,
បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាបំ និរាមិសមេវ វដ្តតិ, សត្តាហាតិក្កមេ
វត្ថុគណនាយ និស្សន្ទិយំ។ ពហូ បិណ្ឌា ចុណ្ណោ កត្វា ឯកគាជនេ បក្ខិត្តា
ហោន្តិ យនសន្និវេសា, ឯកមេវ និស្សន្ទិយំ។ ឧគ្គហិតកំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ,
យរជ្ជបនាទិសុ ឧបនេតព្ពំ។ បុរេកត្តំ បដិគ្គហិតេន អបរិស្សវិតឧច្ឆរសេន
កតដាលិកំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, សាមិសម្បិវដ្តតិ, សយំកតំ
និរាមិសមេវ វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ បន សវត្ថកបដិគ្គហិតត្តា
អនុជ្ឈាហារណីយំ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ បច្ឆាភត្តំ
អបរិស្សវិតបដិគ្គហិតេន កតម្បិ អនុជ្ឈាហារណីយមេវ, សត្តាហាតិក្កមេបិ
អនាបត្តិ។ ឯស នយោ ឧច្ឆំ បដិគ្គហេត្វា កតដាលិកេបិ។ បុរេកត្តំ បន
បរិស្សវិតបដិគ្គហិតេន កតំ សចេ អនុបសម្បន្នេន កតំ, បុរេកត្តំ សាមិសម្បិ
វដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាបំ និរាមិសមេវ។ សយំកតំ បុរេកត្តម្បិ
និរាមិសមេវ, បច្ឆាភត្តំ បរិស្សវិតបដិគ្គហិតេន កតំ បន និរាមិសមេវ សត្តាបំ
វដ្តតិ។ ឧគ្គហិតកតំ វុត្តនយមេវ។ “ឈាមឧច្ឆដាលិកំ វា កោដ្ឋិតឧច្ឆដាលិកំ
វា បុរេកត្តមេវ វដ្តតិ”តិ មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។ មហាបច្ឆរិយំ បន “ឯតំ

សវត្ថុកបក្កំវដ្តតិ, នោវដ្តតិ”តិ បុច្ឆំ កត្វា “ឧច្ឆដាលីតំ បច្ឆាភត្តំ នោវដ្តនកំ
នាម នត្ថិ”តិ វុត្ថំ, តំ យុត្ថំ។ សីតោនកេន កតំ មធុកបុប្ផដាលីតំ បុរេភត្តំ
សាមិសម្បិវដ្តតិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សត្តាហំ និរាមិសមេវវដ្តតិ,
សត្តាហាតិក្កមេវវត្ថុគណនាយ ធុក្កជំ, ឌីវំ បក្ខិបិទ្វា កតំ មធុកដាលីតំ
យាវកាលិកំ។ ខណ្ឌាសក្ខវំ បន ឌីវជល្លិកំ អបនេត្វា សោដេន្តិ, តស្មាវដ្តតិ។

៩៩. មធុកបុប្ផំ បន បុរេភត្តម្បិ អល្លំ វដ្តតិ។ ភដ្ឋិតម្បិវដ្តតិ, ភដ្ឋិត្វា
តិលាធិហិ មិស្សំ វា អមិស្សំ វា កត្វា កោដ្ឋិតំ វដ្តតិ។ យទិ បន តំ គហេត្វា
មេរយត្ថាយ យោដេន្តិ, យោជិតំ ពិជតោ បដ្ឋាយ នវដ្តតិ។
កនលីខជ្ឈិវអម្ពលពុជបនសចិញ្ចាធិនំ សព្ពេសំ យាវកាលិកដលានំ ដាលីតំ
យាវកាលិកមេវ។ មរិចបក្កេហិ ដាលីតំ ករោន្តិ, តំ យាវជីវិកំ។ ឯវំ
យថាវុត្តានិ សត្តាហាកាលិកានិ សម្បិអាធិនិ បញ្ចា “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចា
ភេសជ្ជានី”តិ (មហាវ. ២៦០) ភេសជ្ជនាមេន អនុញ្ញាតត្តា ភេសជ្ជកិច្ចំ ករោន្តំ វា
មា វា, អាហារត្ថំ ជិវតុំ សមត្តានិបិ បដិគ្គហេត្វា តទហុបុរេភត្តំ យថាសុខំ,
បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ សតិ បច្ចយេ វុត្តនយេន សត្តាហំ បរិភុញ្ញិតញ្ញានិ,
សត្តាហាតិក្កមេ បន ភេសជ្ជសិក្ខាបទេន និស្សន្តិយំ ចាចិត្តិយំ។ សចេបិ
សាសបមត្ថំ ហោតិ, សកី វា អម្ពលីយា គហេត្វា ជិវាយ សាយនមត្ថំ,
និស្សន្តិតញ្ញមេវ ចាចិត្តិយញ្ញា ទេសេតព្ពំ។ និស្សន្តិ បដិលភិទ្វា ន អន្លោហរិតព្ពំ,
ន កាយិកេន បរិភោគេន បរិភុញ្ញិតព្ពំ, កាយោ វា កាយេ អរុ វា ន មក្ខេតព្ពំ។
តេហិ មក្ខិតានិ កាសាវកត្តរយដ្ឋិឧចាហានចាទកបលិកមញ្ចបីហធិនិបិ
អបរិភោគានិ។ “ធូរវាតចានកវាដេសុបិ ហត្ថេន គហណាដ្ឋានំ ន មក្ខេតព្ពំ”ន្តិ
មហាបច្ឆិយំ វុត្ថំ។ “កសាវេ បន បក្ខិបិទ្វា ធូរវាតចានកវាជានិ
មក្ខេតព្ពានី”តិ មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្ថំ។ បទីបេ វា កាឡវណ្ណោ វា ឧបនេតុំ
វដ្តតិ។ អញ្ញេន បន ភិក្ខុនា កាយិកេន បរិភោគេន បរិភុញ្ញិតព្ពំ, ន

អង្គ្រាហរិតតាំង។ “អនាបត្តិ អន្តោសត្តាហំ អធិដ្ឋេតី” តិ (ចារា. ៦២៥) វេទនតោ
បន សត្តាហត្ថន្តរេ សប្បិញ្ច តេលញ្ច វសញ្ច មុទ្ធនិ តេលំ វា អព្ពញ្ញនំ វា មជ្ជំ
អរុមក្ខនំ ជាណិតំ យរជ្ជបនំ អធិដ្ឋេតិ អនាបត្តិ, នេវ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ សចេ
អធិដ្ឋេតតេលំ អនធិដ្ឋេតតេលភាជនេ អាកិរិតុកាមោ ហោតិ, ភាជនេ ចេ
សុខុមំ ធិដ្ឋំ, បរិដ្ឋំ បរិដ្ឋំ តេលំ បុរាណតេលេន អង្គ្រាត្រីយតិ, បុន អធិដ្ឋាតតាំង។
អថ មហាមុខំ ហោតិ, សហសារំ តហុ តេលំ បរិសិទ្ធា បុរាណតេលំ
អង្គ្រាត្រីយតិ, បុន អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្តិ។ អធិដ្ឋេតតតិកមេវ ហិ តំ ហោតិ។ ឯតេន
នយេន អធិដ្ឋេតតេលភាជនេ អនធិដ្ឋេតតេលអាកិរណាម្បិ វេទិតតាំង។

សចេ បន សត្តាហាតិក្កន្តំ អនុបសម្បន្នស្ស បរិច្ឆេទិទ្វា ទេតិ, បុន តេន
អត្ថនោ សន្តកំ កត្វា ធិដ្ឋំ បរិកុញ្ញតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ ហិ សោ អភិសម្ព័រិទ្ធា វា
អនភិសម្ព័រិទ្ធា វា តស្ស ភិក្ខុនោ នត្តកម្មត្ថំ ទទេយ្យ, គហេទ្វា នត្តកម្មំ
កាតតាំង។ សចេ ពាលោ ហោតិ, ទាតុំ ន ជាតាតិ, អញ្ជេន ភិក្ខុនា វត្តញ្ជោ “អត្ថិ
តេ សាមណោរ តេល” ត្ថិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថិ” តិ។ អាហារ ថេវស្ស ភេសន្តិ
កិរិស្សាមាតិ។ ឯវម្បិ វដ្ឋតិ។ សចេ ធិដ្ឋំ សន្តកំ ឯកេន បដិគ្គហិតំ អវិភត្តំ
ហោតិ, សត្តាហាតិក្កមេ ធិដ្ឋម្បិ អនាបត្តិ, បរិកុញ្ញតុំ បន ន វដ្ឋតិ។ សចេ យេន
បដិគ្គហិតំ, សោ ឥតរំ ភណាតិ “អាវុសោ, ឥមំ តេលំ សត្តាហមត្ថំ បរិកុញ្ញតុំ
វដ្ឋតិ” តិ, សោ ច បរិភោគំ ន ករោតិ, កស្ស អាបត្តិ? ន កស្សចិ។ កស្មា? យេន
បដិគ្គហិតំ, តេន វិស្សន្តិតត្តា, ឥតវស្ស អប្បដិគ្គហិតត្តា។

១០០. ឥមេសុ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០៥) បន ចត្វសុ កាលិកេសុ យាវកាលិកំ
យាមកាលិកន្តិ ឥទមេវ ទ្វយំ អន្តោវុត្តកញ្ជោវ សន្និធិការកញ្ជា ហោតិ,
សត្តាហកាលិកញ្ជា យាវជីវិកញ្ជា អកប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិតុម្បិ វដ្ឋតិ,
សន្និធិម្បិ ន ជនេតិ។ យាវកាលិកំ បន អត្ថនា សទ្ធិ សម្ពិទ្ធវសានិ តិណិបិ

យាមកាលិកាធិនិ អត្ថនោ សភាវំ ឧបនេតិ។ យាមកាលិកំ ទ្វេបិ
សត្តាហកាលិកាធិនិ អត្ថនោ សភាវំ ឧបនេតិ, សត្តាហកាលិកម្មិ អត្ថនា
សទ្ធិ សំសជ្ឈំ យាវជីវិកំ អត្ថនោ សភាវំ ញោវ ឧបនេតិ, តស្មា យាវកាលិកេន
តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធិ សំសជ្ឈំ សម្ពិន្ទរសំ សេសកាលិកត្ថយំ
តទហុបុវេកត្ថមេវ វដ្តតិ។ យាមកាលិកេន សំសជ្ឈំ បន ឥតវទ្ធយំ
តទហុបដិគ្គហិតំ យាវ អរុណុក្កមនា វដ្តតិ។ សត្តាហកាលិកេន បន
តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធិ សំសជ្ឈំ តទហុបដិគ្គហិតំ វា បុរេបដិគ្គហិតំ វា
យាវជីវិកំ សត្តាហំ កប្បតិ។ ទ្វិហបដិគ្គហិតេន ធាហំ។ តិហបដិគ្គហិតេន
បញ្ចាហំ... បេ... សត្តាហបដិគ្គហិតេន តទហោវ កប្បតិ វេទិតព្វំ។
កាលយាមសត្តាហាតិក្កមេសុ ចេត្តិ វិកាលភោជនសន្និធិភេសន្តសិក្ខាបទានំ
វសេន អាបត្តិយោ វេទិតព្វំ។

សចេ បន ឯកតោ បដិគ្គហិតានិបិ ចត្តារិ កាលិកានិ សម្ពិន្ទរសានិ ន
ហោន្តិ, តស្ស តស្សេវ កាលស្ស វសេន បរិភុញ្ញតុំ វដ្តន្តិ។ សចេ ហិ ធរ្មិម្បិ
អនបនេត្វា សកលេនេវ នាឡិកេវ ជលេន សទ្ធិ អម្ពចានាទិចានកំ បដិគ្គហិតំ
ហោតិ, នាឡិកេវ អបនេត្វា តំ វិកាលេបិ កប្បតិ។ ឧបរិ សប្បិបិណ្ឌំ វេបេត្វា
សីតលចាយាសំ ទេន្តិ, យំ ចាយាសេន អសំសជ្ឈំ សប្បិ, តំ អបនេត្វា សត្តាហំ
បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ ឧទ្ធមធុដាលីតាទិសុបិ ឯសេវ នយោ។
តក្កោលជាតិជលាទិហិ អលង្ករិកា បិណ្ឌាចាតំ ទេន្តិ, តានិ ឧទ្ធរិកា ដោរិកា
យាវជីវំ បរិភុញ្ញតព្វានិ។ យាគុយំ បក្ខិបិកា ទិន្នសិទ្ធិវេរាទិសុបិ តេលាទិសុ
បក្ខិបិកា ទិន្នលដ្ឋិមធុកាទិសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ យំ យំ អសម្ពិន្ទរសំ ហោតិ,
តំ តំ ឯកតោ បដិគ្គហិតម្បិ យថា សុទ្ធិ ហោតិ, តថា ដោរិកា តច្ឆេត្វា វា តស្ស
តស្ស កាលស្ស វសេន បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ សចេ សម្ពិន្ទរសំ ហោតិ សំសជ្ឈំ ន
វដ្តតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តករិនិយមិនិច្ឆយសង្គហោ

កាលិករិនិច្ឆយកថាសមត្តា។

១៩. កប្បិយភូមិវិនិច្ឆយកថា

១០១. កប្បិយាចតុភូមិយោតិ ឯត្ថ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ចតស្សោ
កប្បិយភូមិយោ ឧស្សាវនន្តិកំ កោនិសាទិកំ គហបតី សម្មតិ”ន្តិ (មហាវ. ២៩៥) វចនតោ ឧស្សាវនន្តិកា កោនិសាទិកា គហបតី សម្មតីតិ ឥមា
ចតស្សោ កប្បិយភូមិយោ វេទិតញ្ញា។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) ឧស្សាវនន្តិកា
តាវ ឯវំ កាតញ្ញា - យោ ចម្កានំ វា ឧបរិ ភិក្ខុចារោ វា និឧទិទ្ធាវិហារោ ករិយតិ,
តស្ស ហោជ្ជា ចម្កបដិច្ចកា ចាសាណា ភូមិគតិកា ឯវំ។ បឋមត្ថម្ភំ បន
បឋមភិក្ខុចារំ វា បតិជ្ជាបេន្តេហិ ពហូហិ សម្មរិវាវេត្វា “កប្បិយកុដិ ករោម,
កប្បិយកុដិ ករោមា”តិ វាចំ និច្ឆារេន្តេហិ មនុស្សេសុ ឧក្ខិបិត្វា បតិជ្ជាបេន្តេសុ
អាមសិត្វា វា សយំ ឧក្ខិបិត្វា វា ចម្កោ វា ភិក្ខុចារោ វា បតិជ្ជាបេតញ្ញោ។
កុរុន្តិមហាបច្ឆរិសុ បន “កប្បិយកុដិ កប្បិយកុដិ វត្វា បតិជ្ជាបេតញ្ញ”ន្តិ
វុត្ថំ។ អន្ធកជ្ជកថាយំ “សង្ឃស្ស កប្បិយកុដិ អធិដ្ឋាមី”តិ វុត្ថំ, តំ បន អវត្វាបិ
អដ្ឋកថាសុ វុត្ថនយេន វុត្ថេ ទោសោ នត្ថិ។ ឥទំ បនេត្ត សាធារណាលក្ខណំ
“ចម្កបតិជ្ជាបនញ្ញា វចនបរិយោសានញ្ញា សមកាលំ វដ្ដតិ”តិ។ សចេ ហិ
អនិដ្ឋិតេ វចនេ ចម្កោ បតិជ្ជាតិ, អប្បតិដ្ឋិតេ វា តស្មី វចនំ និដ្ឋាតិ, អកតា
ហោតិ កប្បិយកុដិ។ តេនេវ មហាបច្ឆរិយំ វុត្ថំ “ពហូហិ សម្មរិវាវេត្វា វត្ថុត្ថំ,
អវស្សញ្ញំ ឯត្ថ ឯកស្សបិ វចននិដ្ឋានញ្ញា ចម្កបតិជ្ជានញ្ញា ឯកតោ ភរិស្សតិ”តិ។
ឥដ្ឋកាសិលាមត្តិកាកុដ្ឋកាសុ បន កុដិសុ ហោជ្ជា ចយំ ពន្ធិត្វា វា អពន្ធិត្វា វា
ករោន្ត, យតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាបេតុកាមា ហោន្តិ, តំ សត្ថបឋមំ ឥដ្ឋកំ វា

សិលំ វា មត្តិកាបិណ្ឌំ វា គហេត្វា វុត្តនយេនេវ កប្បិយកុដិ កាតញ្ចា,
ឥដ្ឋកាធិយោ ភិក្ខុយំ បឋមិដ្ឋកាធិនំ ហោជ្ជា ន វុដ្ឋន្តិ, ចម្កា បន ឧបរិ ឧត្តច្ឆន្តិ,
តស្មា វុដ្ឋន្តិ។ អន្ធកដ្ឋកថាយំ “ចម្កេហិ ករិយមាណេ ចត្វសុ កោណេសុ ចត្តារោ
ចម្កា, ឥដ្ឋកាធិកុដ្ឋេ ចត្វសុ កោណេសុ ទ្វេ តិស្សោ ឥដ្ឋកា អធិដ្ឋាតញ្ចា” តិ វុត្តំ។
តថា បន អកតាយបិ ទោសោ នត្តិ, អដ្ឋកថាសុ ហិ វុត្តមេវ បមាណំ។

គោនិសាធិកា ធុរិជា អារាមគោនិសាធិការិហារគោនិសាធិកាតិ។ តាសុ
យត្ថ នេវ អារាមោ, ន សេនាសនានិ បរិក្ខិត្តានិ ហោន្តិ, អយំ
អារាមគោនិសាធិកា នាម។ យត្ថ សេនាសនានិ សញ្ញានិ វា ឯកទ្វានិ វា
បរិក្ខិត្តានិ, អារាមោ អបរិក្ខិត្តោ, អយំ វិហារគោនិសាធិកា នាម។ ឥតិ
ឧភយត្រាបិ អារាមស្ស អបរិក្ខិត្តភារោយេវ បមាណំ។ “អារាមោ បន
ឧបឡបរិក្ខិត្តោបិ ពហុតរំ បរិក្ខិត្តោបិ បរិក្ខិត្តោយេវ នាមា” តិ
កុរុដ្ឋមហាបច្ឆរិសុ វុត្តំ, ឯត្ថ កប្បិយកុដិ លទ្ធុ វុដ្ឋតិ។

គហបតីតិ មនុស្សា អាវាសំ កត្វា “កប្បិយកុដិ ទេម, បរិភុញ្ញថា” តិ វុដ្ឋន្តិ,
ឯសា គហបតិ នាម, “កប្បិយកុដិ កាតុំ ទេមា” តិ វុត្តេបិ វុដ្ឋតិយេវ។
អន្ធកដ្ឋកថាយំ បន “យស្មា ភិក្ខុំ ឋបេត្វា សេសសហជម្មិកានំ សព្វេសញ្ចា
នេវ មនុស្សានំ ហត្ថតោ បជិត្តហោ ច សន្និធិ ច អន្តោវុត្តញ្ចា តេសំ សន្តកំ
ភិក្ខុស្ស វុដ្ឋតិ, តស្មា តេសំ គេហានិ វា តេហិ ទិន្នកប្បិយកុដិ វា គហបតីតិ
វុដ្ឋតិ” តិ វុត្តំ, បុនបិ វុត្តំ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស វិហារំ ឋបេត្វា ភិក្ខុនុបស្សយោ វា
អារាមិកានំ វា តិក្ខិយានំ វា នេវតានំ វា នាគានំ វា អបិ ព្រហ្មានំ វិមាណំ
កប្បិយកុដិ ហោតិ” តិ, តំ សុវុត្តំ។ សង្ឃសន្តកមេវ ហិ ភិក្ខុសន្តកំ វា គេហំ
គហបតិកុដិកា ន ហោតិ។

សម្មតិ នាម ព្រាត្រិទុតិយ កម្មវាចាយ សាវេត្វា សម្មតា។ ឯវញ្ច បន, ភិក្ខុវេ, សម្មន្ទតត្តា, ព្យត្តន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ ញាបេតតោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ។ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមំ វិហារំ កប្បិយភូមិ សម្មន្ទេយ្យ, ឯសា ព្រាត្រិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ។ សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ វិហារំ កប្បិយភូមិ
សម្មន្ទតិ។ យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស វិហារស្ស
កប្បិយភូមិយា សម្មតិ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមោ វិហារោ កប្បិយភូមិ ខមតិ សង្ឃស្ស,
តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ២៩៥)។

កម្មវាចំ អវេត្វា អបលោកនកម្មវសេន សាវេត្វា កតាបិ សម្មតា ឯវ។

១០២. យំ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) ឥមាសុ ចតុសុ កប្បិយភូមិសុ វុត្តំ អាមិសំ, តំ
សត្វំ អន្តោវុត្តសង្ឃំ ន គប្បតិ។ ភិក្ខុនញោ ភិក្ខុនីនញោ
អន្តោវុត្តអន្តោបក្កមោចនត្តញ្ចំ កប្បិយកុដិយោ អនុញ្ញាតា។ យំ បន
អកប្បិយភូមិយំ សហសេយ្យប្បហោនកេ គេហោ វុត្តំ សង្ឃីកំ វា បុគ្គលីកំ វា
ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា វា សន្តកំ ឯកវត្ថម្មិ ឋបិទំ, តំ អន្តោវុត្តំ, តត្ថ បក្កញោ
អន្តោបក្កំ នាម ហោតិ, ឯតំ ន កប្បតិ។ សត្តាហកាលីកំ បន យាវជីវិកញោ
វុត្តតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - សាមណោរោ ភិក្ខុស្ស តណ្ហាលាទិកំ អាមិសំ អាហារិត្វា
កប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិត្វា បុនទិវសេ បចិត្វា ទេតិ, អន្តោវុត្តំ ន ហោតិ។ តត្ថ

អកប្បិយកុដិយំ និក្ខត្តសប្បិអាទីសុ កិញ្ចិ បក្ខិបិទ្វា ទេតិ។ មុខសន្និធិ នាម
ហោតិ។ មហាបច្ឆិយំ បន “អន្តោវុត្តំ ហោតិ” តិ វុត្តំ។ តត្ថ នាមមត្តមេវ
នាណករណំ, ភិក្ខុ អកប្បិយកុដិយំ បបិតសប្បិញ្ញា យាវជីវិកបណ្ណាញ
ឯកតោ បចិទ្វា បរិភុញ្ញតិ, សត្តាបំ និរាមិសំ វដ្តតិ។ សចេ អាមិសសំសដ្ឋំ កត្វា
បរិភុញ្ញតិ, អន្តោវុត្តញ្ញោវ សាមំបក្កញ្ញា ហោតិ។ ឯតេនុចាយេន សព្ពសំសត្តា
វេទិតញ្ញា។ យំ កិញ្ចិ អាមិសំ ភិក្ខុនោ បចិតុំ ន វដ្តតិ។ សចេបិស្ស ឧណ្ហាយាគុយា
សុលសិបណ្ណានិ វា សិទ្ធិវេរំ វា លោណំ វា បក្ខិបន្តិ, តម្បិ ចាលេតុំ ន វដ្តតិ,
“យាគុំ និញ្ញាបេមី” តិ បន ចាលេតុំ វដ្តតិ។ ឧត្តណ្ហាលភត្តំ លភិទ្វា បិទហិតុំ ន
វដ្តតិ។ សចេ បន មនុស្សា បិទហិតា ទេន្តិ, វដ្តតិ។ “ភត្តំ មា និញ្ញាយត្វ” តិ
បិទហិតុំ វដ្តតិ, ឡីតក្កាទីសុ បន សកំ កុចិតេសុ អគ្គី កាតុំ វដ្តតិ បុនចាកស្ស
អនុញ្ញាតត្ថា។

ឥមា បន កប្បិយកុដិយោ កតា ជហិតវត្ថុកា ហោន្តិ? ឧស្សវនន្តិកា តាវ
យា ជម្ពានំ ឧបរិ ភិក្ខុចាទេ វា និខនិទ្វា កតា, សាសព្ពេសុ ជម្ពេសុ ច
ភិក្ខុចាទេសុ ច អបនីតេសុ ជហិតវត្ថុកា ហោតិ។ សចេ បន ជម្ពេ វា ភិក្ខុចាទេ
វា បរិវត្តន្តិ, យោ យោ បិតោ, តត្ថ តត្ថ បតិជ្ជាតិ, សព្ពេសុបិ បរិវត្តិតេសុ
អជហិតវត្ថុការ ហោតិ។ ឥដ្ឋកាទីហិ កតា ជយស្ស ឧបរិ ភិក្ខុអត្ថាយ បបិតំ
ឥដ្ឋកំ វា សិលំ វា មត្តិកាបិណ្ឌំ វា អាទិ កត្វាវិនាសិតកាលេ ជហិតវត្ថុការ
ហោតិ។ យេហិ បន ឥដ្ឋកាទីហិ អធិដ្ឋិតា, តេសុ អបនីតេសុបិ តទញ្ញេសុ
បតិជ្ជាតីតិ អជហិតវត្ថុការ ហោតិ។ គោនិសាទិកា ចាការាទីហិ បរិក្ខេបេ
កតេ ជហិតវត្ថុការ ហោតិ។ បុន តស្មី អាវាមេ កប្បិយកុដិលទុំ វដ្តតិ។ សចេ
បន បុនបិ ចាការាទយោ តត្ថ តត្ថ ខណ្ឌា ហោន្តិ, តតោ តតោ គាវោ បរិសន្តិ,
បុន កប្បិយកុដិ ហោតិ។ ឥតរា បន ទ្វេ គោចានសីមត្តំ បេហេត្វា សព្ពស្មី ជនេ

វិន័យ ជហិតវត្តការ ហោត្តិ។ សេ គោតានសីនំ ឧបរិ ឯកម្មិ
បក្ខិចាសកមណ្ឌលំ អត្ថិ, រក្ខតិ។

១០៣. យត្រ បនិមា ចតស្សោបិ កម្មិយភូមិយោ នត្ថិ, តត្ថ កី កាតព្វន្តិ?
អនុបសម្បន្នស្ស ទត្វា តស្ស សន្តកំ កត្វា បរិភុណ្ណិតព្វំ។ តត្រិទំ វត្ថុ -
ករិកតិស្សត្ថេវេ កិរ វិនយធរចាមោក្ខោ មហាសីវត្ថេវស្ស សន្តកំ
អគមាសិ។ សោ ធីចាលោកេន សប្បិកុម្ភំ បស្សិត្វា “ភន្តេ, កិមេត” ត្ថិ បុច្ឆិ។
ថេវេ “អាវុសោ, តាមតោ សប្បិកុម្ភោ អាគតោ លូឧទិវសេ សប្បិណ
ភុញ្ញនត្ថាយា” តិ អាហា។ តតោ នំ តិស្សត្ថេវេ “ន វដ្ឋតិ, ភន្តេ” តិ អាហា។ ថេវេ
បុនធីវសេ បមុខេ និក្ខិចាបេសិ។ តិស្សត្ថេវេ បុន ឯកធីវសំ អាគតោ តំ ធិស្វា
តថេវ បុច្ឆិត្វា “ភន្តេ, សហសេយ្យប្បហោនកដ្ឋានេ វេបេតុំ ន វដ្ឋតិ” តិ អាហា។
ថេវេ បុនធីវសេ ពហិ នីហារាបេត្វា និក្ខិចាបេសិ, តំ ចោរា ហរិសុ។ សោ បុន
ឯកធីវសំ អាគតំ តិស្សត្ថេវមាហា “អាវុសោ, តយា ‘ន វដ្ឋតិ’ តិ វុត្ថេ សោ កុម្ភោ
ពហិ និក្ខិត្តោ ចោរេហិ ហដោ” តិ។ តតោ នំ តិស្សត្ថេវេ អាហា “ននុ, ភន្តេ,
អនុបសម្បន្នស្ស ធាតញ្ញោ អស្ស, អនុបសម្បន្នស្ស ហិ ទត្វា តស្ស សន្តកំ
កត្វា បរិភុណ្ណិតុំ វដ្ឋតិ” តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

កម្មិយភូមិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២០. បដិគ្គហណវិនិច្ឆយកថា

១០៤. ខាធនីយាធិបដិគ្គាហោតិ អដ្ឋោហរិកត្តស្ស យស្ស កស្សចិ
ខាធនីយស្ស វា ភោជនីយស្ស វា បដិគ្គហណំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - បញ្ចហិ

អង្កេតិ បដិគ្គហណំ រុហតិ, ជាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ឧទ្ធករណមត្តំ ហោតិ,
ហត្ថចាសោ បញ្ញាយតិ, អភិហារោ បញ្ញាយតិ, ទេវោ វា មនុស្សោ វា
តិរច្ឆានគតោ វា កាយេន កាយបដិពទ្ធន និស្សន្តិយេន វា ទេតិ, តព្វោ ភិក្ខុ
កាយេន វា កាយបដិពទ្ធន វា បដិគ្គណ្ហាតិ។ ឯវំ បញ្ចហង្កេតិ បដិគ្គហណំ
រុហតិ។

តត្ថ បីតនិសិទ្ធិនិបន្នានំ វសេន ឯវំ ហត្ថចាសោ វេទិតព្វោ - សចេ ភិក្ខុ
និសិទ្ធា ហោតិ, អាសនស្ស បច្ឆិមន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ បីតោ, បណ្ឌិអន្តតោ
បដ្ឋាយ, សចេ និបន្នោ, យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស ចារិមន្តតោ បដ្ឋាយ,
ឆាយកស្ស និសិទ្ធស្ស វា បីតស្ស វា និបន្នស្ស វា ឋបេត្វា បសារិតហត្ថំ យំ
អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឡិមន្តេន បរិច្ឆិទ្ធិត្វា អឡតេយ្យហត្ថោ ហត្ថចាសោ
នាម។

សចេ បន ឆាយកបដិគ្គហាកេសុ ឯកោ អាកាសេ ហោតិ, ឯកោ ភូមិយំ,
ភូមជ្ជស្ស ច សីសេន, អាកាសជ្ជស្ស ច ឋបេត្វា ឆាតុំ វា គហេតុំ វា
បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឡិមន្តេន ហត្ថចាសបមាណំ
បរិច្ឆិទ្ធិតត្ថំ។ សចេបិ ឯកោ កូបេ ហោតិ, ឯកោ កូបតេជ, ឯកោ វា បន រុក្ខេ,
ឯកោ បថវិយំ, រុក្ខនយេនេវ ហត្ថចាសបមាណំ បរិច្ឆិទ្ធិតត្ថំ។ ឯវំ រូបេ
ហត្ថចាសេ ឋត្វា សចេបិ បក្ខិ មុខតុណ្ហាកេន វា ហត្ថិ វា សោណ្ហាយ គហេត្វា
បុប្ផំ វា ផលំ វា ទេតិ, បដិគ្គហណំ រុហតិ។ សចេ បន អឡជ្ជមរតនស្សបិ
ហត្ថិនោ ខន្ធ និសិទ្ធា តេន សោណ្ហាយ ធីយមាណំ គណ្ហាតិ, វដ្តតិយេវ។
ហត្ថាធិសុ យេន កេនចិ សរីរាវយវេន អន្តមសោ ចាទផ្តុលិយាបិ ធីយមាណំ
កាយេន ធិន្នំ នាម ហោតិ។ បដិគ្គហណេបិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ ហិ
សរីរាវយវេន គហិតំ កាយេន គហិតមេវ ហោតិ។ សចេបិ នត្ថករណីយំ

ដ៏យមាជំនាសាបុរេន អកលកោ វា មុខេន បដិគ្គណ្ហាតិ, អាភោគមេវ ហេតុ
បមាណំ។

១០៥. កជជ្ជអាទិសុ បន យេន កេនចិ ឧបករណេន ទិន្នំ កាយបដិពទ្ធេន
ទិន្នំ នាម ហោតិ។ បដិគ្គហណេបិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ ហិ
សវ័រសម្ពុទ្ធេន បត្តថាលកាធិនា គហិតំ កាយបដិពទ្ធេន គហិតមេវ ហោតិ។
កាយតោ បន កាយបដិពទ្ធតោ ច មោចេត្វា ហត្ថចាសេ បិតស្ស កាយេ វា
កាយបដិពទ្ធ វា ចាតិយមានម្បិ និស្សគ្គិយេន បយោគេន ទិន្នំ នាម ហោតិ។
ឯកោ ពហុនិ ភត្តព្យញ្ញនភាជនានិ សីសេ កត្វា ភិក្ខុស្ស សន្តិកំ អាគន្ធា
បិតកោវ “គណ្ហាថា” តិ វេទតិ, ន តាវ អភិហារោ បញ្ញាយតិ, តស្មា ន
គហេតត្ថំ។ សចេ បន ព្យាសកម្បិ ឱនមតិ, ភិក្ខុនា ហត្ថំ បសារេត្វា
ហេដ្ឋមភាជនំ ឯកទេសេនបិ សម្បជិដ្ឋិតត្ថំ។ ឯត្តាវតា សព្ពភាជនានិ
បដិគ្គហិតានិ ហោន្តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ឱរោបេត្វា ឧគ្សាដេត្វា វា យំ ឥច្ឆតិ, តំ
គហេតុំ វេដ្ឋតិ។ ភត្តបដិអាទិម្ហំ បន ឯកភាជនេ វត្ថព្ពមេវ នត្ថិ។

កាជេន ភត្ថំ ហារន្តោបិ សចេ កាជំ ឱនមេត្វា ទេតិ, វេដ្ឋតិ។ តិសហត្ថោ
វេណុ ហោតិ, ឯកស្មី អន្តេ គុឡុកុម្ភោ ពទ្ធោ, ឯកស្មី សប្បិកុម្ភោ, តព្វោ
បដិគ្គណ្ហាតិ, សព្ពំ បដិគ្គហិតមេវ។ ឧប្បយន្តនោណីតោ បក្សវន្តមេវ “វសំ
គណ្ហាថា” តិ វេទតិ, អភិហារោ ន បញ្ញាយតិ តិ ន គហេតត្ថោ។ សចេ បន កសដំ
ឆទ្កេត្វា ហេត្ថេន ឧស្សិញ្ចិត្វា ទេតិ, វេដ្ឋតិ។ ពហុ បត្តា មព្វោ វា បីថេ វា កជសារេ
វា នោណីយំ វា ជលកេ វា បិបិតា ហោន្តិ, យត្ថ បិតស្ស ទាយកោ ហត្ថចាសេ
ហោតិ, តត្ថ បេត្វា បដិគ្គហណសញ្ញាយ មញ្ញាទីនិ អង្គុលិយាបិ ដុសិត្វា បិតេន
វា និសិន្នេន វា និបន្នេន វា យំ តេសុ បត្តេសុ ដ៏យតិ, តំ សព្ពំ បដិគ្គហិតំ ហោតិ។
សចេបិ “បដិគ្គហេស្សរមី” តិ មញ្ញាទីនិ អភិរុហិត្វា និសីទតិ, វេដ្ឋតិយេវ។

បដិវិយំ បន សេចចំ កុច្ឆិយា កុច្ឆិ អាហាច្ឆ បិតា ហោន្តិ, យំ យំ អង្គុលិយា វា
សូចិយា វា ដុសិទ្ធា និសិដ្ឋោ ហោតិ, តត្ថ តត្ថ ធីយមានមេវ បដិគ្គហិតំ ហោតិ។
យត្ថ កត្តចិ មហាកដសារហត្ថត្ថរណាធីសុ វេបិតបត្ថេ បដិគ្គហណំ ន
រុហតិទិ វុត្ថំ, តំ ហត្ថចាសាតិក្កមំ សន្ធាយ វុត្ថន្តិ វេទិតព្ពំ, ហត្ថចាសេ បន
សតិ យត្ថ កត្តចិ វដ្ឋតិ អញ្ញាត្រ តត្ថជាតកា។ តត្ថជាតកេ បន បទុមិនិបណ្ណា
វា ក៏សុកបណ្ណាធិម្ហិ វា ន វដ្ឋតិ។ ន ហិ តំ កាយបដិពទ្ធសង្ខំ គប្បតិ។ យថា ច
តត្ថជាតកេ, ឯវំ ខាណុកេ ពន្ធិត្វា វេបិតមញ្ញាធិម្ហិ អសំហារិមេ ជលកេ វា
ចាសាលោ វា ន រុហតិយេវ។ តេបិ ហិ តត្ថជាតកសង្ខំបកា ហោន្តិ។ ភូមិយំ
អត្ថតេសុ សុខុមេសុ តិណ្ឌលិកាធិបណ្ណាសុ បដិគ្គហណំ ន រុហតិ។ ន ហិ តានិ
សន្ធាវេតុំ សមត្ថានិទិ។ មហាន្តេសុ បន បទុមិនិបណ្ណាធីសុ រុហតិ។ សេ
ហត្ថចាសំ អតិក្កម្មបិតោ ធីយនណ្ណាកេន ឧឡ្យង្គេន ទេតិ, “អាគន្ធា ទេហិ” តិ
វុត្ថញ្ញោ។ វេចនំ អសុត្វា វា អនាធិយិត្វា វា បត្ថេ អាកិរតិយេវ, បុន
បដិគ្គហេតព្ពំ។ ទូរេ វេត្វា ភត្តបិណ្ឌំ ទិបន្តេបិ ឯសេវ នយោ។

១០៦. សេច បត្តថវិកតោ នីហារិយមាទេ បត្ថេ រជនបុណ្ណានិ ហោន្តិ, សតិ
ឧទកេ ឆោវិតញ្ញោ, អសតិ រជនបុណ្ឌំ បុញ្ញិត្វា បដិគ្គហេត្វា វា បិណ្ណាយ
ចរិតព្ពំ។ សេច បិណ្ណាយ ចរន្តស្ស បត្ថេ រជំ បតតិ, បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខា
គណ្ហិតញ្ញោ, អប្បដិគ្គហេត្វា គណ្ហិតោ វិនយទុក្កដំ, តំ បន បុន បដិគ្គហេត្វា
ភុញ្ញតោ អនាបត្តិ។ សេច បន “បដិគ្គហេត្វា ទេថា” តិ វុត្ថេ វេចនំ អសុត្វា វា
អនាធិយិត្វា វា ភិក្ខុំ ទេន្តិយេវ, វិនយទុក្កដំ នត្ថិ, បុន បដិគ្គហេត្វា អញ្ញា ភិក្ខា
គហេតញ្ញោ។ សេច មហាវាតោ តតោ តតោ រជំ ចាតេតិ, ន សក្កា ហោតិ ភិក្ខុំ
គហេតុំ, “អនុបសម្បន្នស្ស ទស្សមិ” តិ សុទ្ធិចិត្តេន អាភោគំ កត្វា គណ្ហិតុំ
វដ្ឋតិ។ ឯវំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា វិហារំ វា អាសនសាលំ វា គន្ធា តំ អនុបសម្បន្នស្ស
ទត្វា បុន តេន ធិន្នំ វា តស្ស វិស្សាសេន វា បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ញិតុំ វដ្ឋតិ។ សេច

ភិក្ខុវាចាសេវា បត្តំ ភិក្ខុស្ស ទេតិ, សោវត្ថព្វោ “ឥមំ បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខុំ វា
គណ្ណោយ្យាសិ បរិភុញ្ញោយ្យាសិ វា” តិ, តេន តថា កាតត្ថំ។ សចេ វជំ ឧបរិ
ឧប្បិលវតិ, កញ្ចកំ បវាហេត្វា សេសំ ភុញ្ញិតត្ថំ។ សចេ អន្តោបរិដ្ឋំ ហោតិ,
បដិគ្គហេតត្ថំ។ អនុបសម្មន្នេ អសតិ ហត្ថតោ អមោចន្តេនេវ យត្ថ
អនុបសម្មន្នោ អត្ថិ, តត្ថ នេត្វា បដិគ្គហេតត្ថំ។ សុក្ខភត្ថេ បតិវត្ថំ អបនេត្វា
ភុញ្ញិតត្ថំ វដ្ឋតិ។ សចេ អតិសុខុមំ ហោតិ, ឧបរិ ភត្ថេន សទ្ធិ អបនេតត្ថំ,
បដិគ្គហេត្វា វា ភុញ្ញិតត្ថំ។ យាគុំ វា សូបំ វា បុរេតោ វេហេត្វា អាលុឡេន្តានំ
ភាជនតោ ដុសិតានិ ឧគ្គន្ធា បត្តេ បតន្តិ, បត្តោ បដិគ្គហេតព្វោ។

១០៧. ឧឡ្ហេន អាហរិក្ខា ទេន្តានំ បឋមតវំ ឧឡ្ហេតោ ថេវា បត្តេ បតន្តិ,
សុបតិកា, អភិបាជត្តា ទោសោ នត្ថិ។ សចេបិ ចរុកេន ភត្តេ អាកិរិយមាណេ
ចរុកតោ មសិ វា ធារិកា វា បតតិ, អភិបាជត្តា នេវត្ថិ ទោសោ។ អនន្តរស្ស
ភិក្ខុនោ ធីយមាណំ បត្តតោ ឧប្បតិក្ខា ឥតរស្ស បត្តេ បតតិ, សុបតិកំ។
បដិគ្គហិតមេវ ហិ តំ ហោតិ។ សចេ ជជ្ឈរិសាខាធិ ជាលេត្វា ឯកស្ស ភិក្ខុនោ
ទេន្តានំ សាខតោ ដុសិតានិ អញ្ញស្ស បត្តេ បតន្តិ, បត្តោ បដិគ្គហេតព្វោ, យស្ស
បត្តស្ស ឧបរិ ជាលេន្តិ, តស្ស បត្តេ បតិវេសុ ទាតុកាមតាយ អភិបាជត្តា
ទោសោ នត្ថិ។ ចាយាសស្ស បូរេត្វា បត្តំ ទេន្តិ, ឧណ្ហត្តា ហេដ្ឋា គហេតុំ ន
សក្កោតិ, មុខវដ្ឋិយាបិ គហេតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ តថាបិ ន សក្កោតិ, អាធារកេន
គហេតព្វោ។ អាសនសាលាយ បត្តំ គហេត្វា និសិទ្ធា ភិក្ខុ និទ្ទំ ឧក្កន្តោ ហោតិ,
នេវ អាហរិយមាណំ, ន ធីយមាណំ ជាតាតិ, អប្បដិគ្គហិតំ ហោតិ។ សចេ បន
អាភោគំ កត្វា និសិទ្ធា ហោតិ, វដ្ឋតិ។ សចេបិ សោ ហត្ថេន អាធារកំ មុញ្ញិត្វា
ចាទេន បេល្លេត្វា និទ្ទាយតិ, វដ្ឋតិយេវ។ ចាទេន អាធារកំ អក្កមិត្វា
បដិគ្គណ្ហន្តស្ស បន ជាគរន្តស្សបិ អនាទរបដិគ្គហណំ ហោតិ, តស្មា ន កត្តត្ថំ។
កេចិ “ឯវំ អាធារកេន បដិគ្គហណំ កាយបដិពទ្ធបដិពទ្ធន បដិគ្គហណំ នាម

ហោតិ, តស្មា ន វដ្តតី" តិ វដ្តន្តិ, តំ វចនមត្តមេវ, អត្ថតោ បន សព្វម្បតំ
កាយបដិពទ្ធមេវ ហោតិ។ កាយសំសគ្គេបិ ចេស នយោ ធស្សិតោ។ យម្យំ
ភិក្ខុស្ស ធីយមាណំ បតតិ, តម្បិ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។

តត្រិទំ សុត្តំ -

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, យំ ធីយមាណំ បតតិ, តំ សាមំ គហេត្វា
បរិភុញ្ញតុំ, បរិច្ចត្តំ តំ, ភិក្ខុវេ, ឆាយកេហី” តិ (ចូឡវ. ២៧៣)។

ឥឡោ បន សុត្តំ នេយ្យត្តំ, តស្មា ឯវមេត្ត អធិប្បាយោ វេទិតញោ - យំ
ធីយមាណំ ឆាយកស្ស ហត្ថតោ បរិភុញ្ញត្វា សុទ្ធាយ វា ភូមិយា បទុមិនិបណ្ណោ
វា វត្ថុកជសារកាធិសុ វា បតតិ, តំ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ យំ បន
សរជាយ ភូមិយំ បតតិ, តំ វជំ បុញ្ញត្វា វា ជោវិត្វា វា បដិគ្គហេត្វា វា
បរិភុញ្ញតត្ថំ។ សចេ បវដ្តន្តំ អញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ សន្និកំ កច្ឆតិ, តេន
អាហារាបេតុម្បិ វដ្តតិ។ សចេ តំ ភិក្ខុំ វដ្តតិ “ត្វំយេវ ខាធា” តិ, តស្សបិ ខាធិតុំ
វដ្តតិ, អនាណាត្តន បន តេន ន គហេតត្ថំ។ “អនាណាត្តនបិ ឥតវស្ស
ធស្សមីតិ គហេតុំ វដ្តតិ” តិ កុរុន្តិយំ វត្ថុំ។ កស្មា បនេតំ ឥតវស្ស ភិក្ខុនោ
គហេតុំ ន វដ្តតិ តិ? ភកវតា អនុញ្ញាតត្តា។ ភកវតា ហិ “សាមំ គហេត្វា
បរិភុញ្ញតុំ” ត្ថិ វទន្តេន យស្សេវ តំ ធីយមាណំ បតតិ, តស្ស អប្បដិគ្គហិតកម្មំ តំ
គហេត្វា បរិភោគោ អនុញ្ញាតោ។ “បរិច្ចត្តំ តំ, ភិក្ខុវេ, ឆាយកេហី” តិ វចនេន
បនេតុ បរសន្តកភាវោ ធីបិតោ, តស្មា អញ្ញស្ស សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ញតុំ ន
វដ្តតិ, តស្ស បន អាណាត្តិយា វដ្តតិ តិ អយំ កិវេត្ត អធិប្បាយោ។ យស្មា ច ឯតំ
អប្បដិគ្គហិតកត្តា អនុញ្ញាតំ, តស្មា យថាបិតំយេវ អនាមសិត្វា កេនចិ
បិទហិត្វា បេបិតំ ទុតិយទិវសេបិ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ, សន្និធិបច្ឆយា អនាបត្តិ,

បដិគ្គហេត្វា បន បរិភុញ្ញិតតំ។ តំ ទិវសំយេវ ហិ តស្ស សាមំ គហេត្វា
បរិភោគោ អនុញ្ញាតោ, ន តតោ បរន្តិ អយម្បិ កិរេត្ត អធិប្បាយោ។

១០៨. ឥនានិ អញ្ញោហារិកនយោ វុច្ចតិ។ ភុញ្ញន្តានញ្ញំ ទន្តា ខីយន្តិ, នខា
ខីយន្តិ, បត្តស្ស វណ្ណោ ខីយតិ, សត្តំ អញ្ញោហារិកំ។ សត្តកេន ឧប្បអាទិសុ
ដាលិតេសុ មលំ បញ្ញាយតិ, ឯតំ នវសមុជ្ឈិតំ នាម, បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ញិតតំ។
សត្តកំ ជោរិក្ខា ដាលិតេសុ មលំ ន បញ្ញាយតិ, លោហគន្ធមត្តំ ហោតិ, តំ
អញ្ញោហារិកំ។ យម្បិ សត្តកំ គហេត្វា បរិហារន្តិ, តេន ដាលិតេបិ ឯសេវ
នយោ។ ន ហិ តំ បរិភោគត្ថាយ បរិហារន្តិតិ។ មូលភេសជ្ជាធិនិ បិសន្នានំ វា
កោដ្ឋេន្នានំ វា និសទនិសទចោតកឧទុក្ខលមុសលាធិនិ ខីយន្តិ,
បរិហារណកវាសី តាបេត្វា ភេសជ្ជត្ថាយ តក្កេ វា ខីវេ វា បក្ខិបន្តិ, តត្ថ
និលិកា បញ្ញាយតិ, សត្តកេ វុត្តសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ អាមកតក្កាធិសុ បន
សយំ ន បក្ខិបិតត្តា, បក្ខិបតិ ចេ, សាមំចាកតោ ន មុច្ចតិ។ ទេវេ វស្សន្តេ
បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស សរីរតោ វា ជីវរតោ វា កិលិដ្ឋឧទកំ បត្តេ បតតិ,
បដិគ្គហេតតំ។ វុត្តមូលាធិសុ ភុញ្ញន្តស្ស បតិចេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន
សត្តាហំ វស្សន្តេ ទេវេ សុទ្ធិ ឧទកំ ហោតិ, អញ្ញោកាសតោ វា បតតិ, វុត្តតិ។

១០៩. សាមណោស្ស ឌីទនំ ទេន្នេន តស្ស បត្តគតំ អប្បបន្ថេនេវ ធាតញ្ញោ,
បត្តោ វាស្ស បដិគ្គហេតញ្ញោ។ អប្បដិគ្គហិតេ ឌីទនំ ធុបិត្វា បុន អត្តនោ បត្តេ
ឌីទនំ គណ្ណាន្តស្ស ឧត្តហិតកោ ហោតិ។ សចេ បន ធាតុកាមោ ហុត្វា “អាហារ,
សាមណោ, បត្តំ, ឌីទនំ គណ្ណាហិ”តិ វទតិ, ឥតរោ “អលំ មយ្ហ”ន្តិ បដិក្ខិបតិ,
បុន “តវេតំ មយា បរិច្ចត្ត”ន្តិ ច វុត្តេ “ន មយ្ហំ ឯតេនត្ថោ”តិ វទតិ, សតក្ខត្តម្បិ
បរិច្ចជតុ, យាវ អត្តនោ ហត្ថគតំ, តាវ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ សចេ បន
អាធារកេ បីតំ និវេហេត្វា “គណ្ណាហិ”តិ វទតិ, បុន បដិគ្គហេតតំ។ សាបេក្ខោ

អាជារកេ បត្តំ វេបេត្វា “ឯត្ថោ បូរំ វា ភត្តំ វា គណ្ណាហី” តិ សាមណោរំ វេទតិ,
សាមណោរោ ហត្ថំ ធារិក្ខា សចេបិ សតក្កត្ថំ គហេត្វា អត្តនោ បត្តគតំ
អដុសន្តោរំ អត្តនោ បត្តេ បក្ខិបតិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ យទិ បន
អត្តនោ បត្តគតំ ដុសិក្ខា តតោ គណ្ណាតិ, សាមណោរសន្តកេន សំសជ្ជំ ហោតិ,
បុន បដិគ្គហេតព្ភំ។ កេចិ បន “សចេបិ គយ្ហមាណំ ជិដ្ឋិក្ខា តត្ថ បតតិ, បុន
បដិគ្គហេតព្ភំ” តិ វេទន្តិ។ តំ “ឯកំ ភត្តបិណ្ឌំ គណ្ណា, ឯកំ បូរំ គណ្ណា, ឥមស្ស
គុឡបិណ្ឌាស្ស ឯត្ថកំ បទេសំ គណ្ណា” តិ ឯវំ បរិច្ឆិទ្ធិក្ខា វុត្តេ វេទិតព្ភំ, ឥធ បន
បរិច្ឆេទោ នត្ថិ, តស្មា យំ សាមណោរស្ស បត្តេ បតតិ, តទេវ បដិគ្គហណំ
វិជហតិ, ហត្ថគតំ បន យាវ សាមណោរោ វា “អល” ត្ថិ ន ឡិមតិ, ភិក្ខុ វា ន
វាវេតិ, តាវ ភិក្ខុស្សេវ សន្តកំ, តស្មា បដិគ្គហណំ នវិជហតិ។ សចេ អត្តនោ វា
ភិក្ខុនំ វា យាគុបចនកកាជនេ កេសញ្ចិ អត្ថាយ ភត្តំ បក្ខិបតិ, “សាមណោរ,
ភាជនស្ស ឧបរិ ហត្ថំ ករោហី” តិ វត្វា តស្ស ហត្ថេ បក្ខិបិតព្ភំ។ តស្ស ហត្ថតោ
ភាជនេ បតិតញ្ចិ ទុតិយទិវសេ ភាជនស្ស អកប្បិយភារំ ន ករោតិ
បរិច្ឆត្តត្តា។ សចេ ឯវំ អកត្វា បក្ខិបតិ, បត្តមិវ ភាជនំ និរាមិសំ កត្វា
បរិគុញ្ចិតព្ភំ។

១១០. ឆាយកា យាគុកុដំ វេបេត្វា គតា, តំ ទហាវសាមណោរោ
បដិគ្គណ្ណាបេតុំ ន សក្កោតិ, ភិក្ខុ បត្តំ ឧបនាមេតិ, សាមណោរោ កុដស្ស គីរំ
បត្តស្ស មុខវដ្ឋិយំ វេបេត្វា អារវដ្ឋេតិ, បត្តគតា យាគុ បដិគ្គហិតាវ ហោតិ។ អថ
វា ភិក្ខុ ភូមិយំ ហត្ថំ វេបេតិ, សាមណោរោ បវដ្ឋេត្វា ហត្ថំ អារោបេតិ, វដ្ឋេតិ។
បូរិយបច្ឆិកត្ថបច្ឆិឧត្តភារាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បដិគ្គហណ្ឌបតំ ភារំ ទ្វេ
តយោ សាមណោរោ ទេត្ថិ, ឯកេន វា ពលវតា ឧត្តិត្ថំ ទ្វេ តយោ ភិក្ខុ គណ្ណាត្ថិ,
វដ្ឋេតិ។ មញ្ចស្ស វា បីវស្ស វា ចារទេ តេលយដំ វា ដាណិតយដំ វា លត្ថេត្ថិ,
ភិក្ខុស្ស មញ្ចេបិ បីវេបិ និសីទិតុំ វដ្ឋេតិ, ឧត្តហិតកំ នាម ន ហោតិ។

នាគទន្តកេ វា អង្គុសកេ វា ទ្វេតេលយដាលគ្គិតា ហោន្តិ ឧបរិ
បដិគ្គហិតកោ, ហោដ្ឋា អប្បដិគ្គហិតកោ។ ឧបរិមំ គហេតុំ វដ្តតិ, ហោដ្ឋា
បដិគ្គហិតកោ, ឧបរិ អប្បដិគ្គហិតកោ, ឧបរិមំ គហេត្វា ឥតរំ គណ្ណាតោ
ឧបរិមោ ឧគ្គហិតកោ ហោតិ។ ហោដ្ឋាមញោ អប្បដិគ្គហិតកំ តេលថាលកំ
ហោតិ, តញោ សម្មដ្ឋន្តោ សម្មញ្ញនិយា យដ្ឋេតិ, ឧគ្គហិតកំ ន ហោតិ,
“បដិគ្គហិតកំ គណ្ណាស្សមី”^១តិ អប្បដិគ្គហិតកំ គហេត្វា ញាត្វា បុន វេបេតិ,
ឧគ្គហិតកំ ន ហោតិ, ពហិ នីហរិទ្វា សញ្ញានាតិ, ពហិ អដ្ឋបេត្វា ហរិទ្វា តត្ថេវ
វេបេតព្ពំ, នត្ថិ នោសោ។ សចេ បន បុព្ពេ វិវរិទ្វា វេបិតំ, ន បិទហិតព្ពំ។ យថា
បុព្ពេ វេបិតំ, តថេវ វេបេតព្ពំ។ សចេ ពហិ វេបេតិ, បុន ន ធុបិតព្ពំ។

១១១. បដិគ្គហិតកេ តេលាទិម្ហិ កណ្ណិកា ឧដ្ឋេតិ, សិទ្ធិវេរាទិម្ហិ យនចុណ្ណំ,
តំសមុដ្ឋានមេវ នាម តំ, បុន បដិគ្គហាលាកិច្ចំ នត្ថិ។ តាលំ វា នាឡិកេវ វា
អាវុឡោ យោត្តេន ជលបិណ្ឌិ ឱតារេត្វា ឧបរិ ឋិតោវ “គណ្ណាថា”តិ វទតិ, ន
គហេតព្ពំ។ សចេ អញ្ញោ ភូមិយំ ឋិតោ យោត្តចាសកេ គហេត្វា ឧក្ខិបិត្វា
ទេតិ, វដ្តតិ។ សជលំ មហាសាខំ កប្បិយំ កាវេត្វា បដិគ្គណ្ណាតិ, ជលានិ
បដិគ្គហិតានេវ ហោន្តិ, យថាសុខំ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ អន្តោវតិយំ វេត្វា វតី
និទ្ទិត្វា ឧប្បំ វា តិម្ហុរសកំ វា ទេន្តិ, ហត្ថចាសេ សតិ វដ្តតិ។ ទណ្ឌាកេសុ
អបហរិទ្វា និគ្គតំ គណ្ណាន្តស្ស វដ្តតិ, បហរិទ្វា និគ្គតេ អដ្ឋកថាសុ នោសោ ន
ទស្សិតោ។ មយំ បន “យំ វានំ បហដំ, តតោ សយំបតិតមិវ ហោតី”តិ
តក្កយាម, តម្បិ វេត្វា គច្ឆន្តេ យុដ្ឋតិ សុដ្ឋយាតតោ បវដ្តេត្វា ពហិបតិតកណ្ណំ
វិយ។ វតី វា ចាការំ វាលង្សាបេត្វា ទេន្តិ, សចេ បន អបុដុលោ ចាការោ,
អន្តោចាការេ ពហិចាការេ ច បិតស្ស ហត្ថចាសោ បហោតិ, ហត្ថសតម្បិ ឧទ្ធំ
គន្ធា សម្បត្តំ គហេតុំ វដ្តតិ។

ភិក្ខុ គិតលាន់ សាមណេរ ខន្ធន វេហិតិ, សោ ជលាជលំ ទិស្វា គហេត្វា ខន្ធន
និសិន្នាវ ទេតិ, វដ្តតិ។ អបរោ ភិក្ខុ វេហិត្តោ ខន្ធន និសិន្នស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ,
វដ្តតិយេវ។ ភិក្ខុ ជលិនី សាខំ ឆាយត្ថាយ គហេត្វា គច្ឆតិ, ជលានិ ខាទិតុំ ចិត្តេ
ឧប្បន្នេ បដិគ្គហាបេត្វា ខាទិតុំ វដ្តតិ។ មជ្ជិកវារណត្ថំ កប្បិយំ ការេត្វា
បដិគ្គណ្ហាតិ, ខាទិតុកាមោ ច ហោតិ, មូលបដិគ្គហណាមេវ វដ្តតិ, ខាទន្តស្ស
នត្ថិ នោសោ។ ភិក្ខុ បដិគ្គហណារហំ ភណ្ឌំ មនុស្សានំ យានេ វេហិត្វា មគ្គំ
គច្ឆតិ, យានំ កទ្ធមេ លគ្គតិ, ទហារោ ចក្កំ គហេត្វា ឧក្ខិបតិ, វដ្តតិ, ឧក្ខហិតកំ
នាម នហោតិ។ នាវាយ វេហិត្វា នាវំ អវិត្តេន វា ចាដេតិ, ហត្ថេន វា កឡ្ហតិ,
វដ្តតិ។ ឧឡ្ហម្មេបិ ឯសេវ នយោ។ ចាដិយំ វា កុណ្ហាកេ វា វេហិត្វាបិ តំ
អនុបសម្បន្នេន គាហាបេត្វា អនុបសម្បន្នំ ពាហាយំ គហេត្វា តវិតុំ វដ្តតិ។
តស្មិម្បិ អសតិ អនុបសម្បន្នំ គាហាបេត្វា តំ ពាហាយំ គហេត្វា តវិតុំ វដ្តតិ។

ឧបាសកា គមិកភិក្ខុនំ ចាថយ្យតណ្ហាលេ ទេន្តិ, សាមណេរា ភិក្ខុនំ
តណ្ហាលេ គហេត្វា អត្តនោ តណ្ហាលេ គហេតុំ ន សក្កោន្តិ, ភិក្ខុ តេសំ
តណ្ហាលេ តណ្ហាន្តិ, សាមណេរា អត្តនោ គហិតតណ្ហាលេសុ ធើណេសុ ឥតវេហិ
តណ្ហាលេហិ យាគុំ បចិត្វា សព្ពេសំ បត្តានិ បដិចាដិយា វេហិត្វា យាគុំ អាភិវន្តិ,
បណ្ឌិតោ សាមណេរោ អត្តនោ បត្តំ គហេត្វា ថេរស្ស ទេតិ, ថេរស្ស បត្តំ
ទុតិយត្ថេរស្សាតិ ឯវំ សព្ពានិបិ បរិវត្តេតិ, សព្ពេហិ សាមណេរស្ស សន្តកំ ភុត្តំ
ហោតិ, វដ្តតិ។ សចេបិ សាមណេរោ អបណ្ឌិតោ ហោតិ, អត្តនោ បត្តេ យាគុំ
សយមេវ ចាតុំ អារភតិ, “អារុសោ, តុយ្ហំ យាគុំ មយ្ហំ ទេហី”តិ ថេរេហិ
បដិចាដិយា យាចិត្វាបិ បិវិតុំ វដ្តតិ, សព្ពេហិ សាមណេរស្ស សន្តកមេវ ភុត្តំ
ហោតិ, នេវ ឧក្ខហិតបច្ឆយា, ន សន្និធិបច្ឆយា វដ្ឋំ ធុសន្តិ។ ឯត្ថ បន មាតាបិតុនំ
តេលាទីនិ, ឆាយាទីនំ អត្ថាយ សាខាទីនិ ច ហរន្តានំ ឥមេសញ្ចាវិសេសោ ន
ទិស្សតិ, តស្មា ការណំ ឧបបរិក្ខិតត្ថំ។

១១២. សាមណេរោភត្តំ បចិត្តកាមោ តណ្ហាលេ ដោវិត្វានិច្ចាលេតុំ ន
សក្កោតិ, ភិក្ខុនា តណ្ហាលេ ច ភាជនញ្ច បដិគ្គហេត្វា តណ្ហាលេ ដោវិត្វា
និច្ចាលេត្វា ភាជនំ ឧទ្ធនំ អាហេបេតព្ភំ, អគ្គិ ន កាតព្វោ, បក្កកាលេ វិវិត្វា
បក្កភារោ ជានិតព្វោ។ សេ ឧប្បក្កំ ហោតិ, ចាកត្ថាយ បិទហិតុំ ន វដ្តតិ,
វជស្ស វា ជារិកាយ វា អបតនត្ថាយ វដ្តតិ, បក្កកាលេ ឱរេបិតុំ ភុញ្ញិតុម្បិ
វដ្តតិ, បុន បដិគ្គហណកិច្ចំ នត្ថិ។ សាមណេរោ បដិពលោ បចិត្តុំ, ខណោ
បនស្ស នត្ថិ កត្តចិ គន្ធកាមោ, ភិក្ខុនា សតណ្ហាលោទកំ ភាជនំ បដិគ្គហេត្វា
ឧទ្ធនំ អាហេបេត្វា “អគ្គិ ជាលេត្វា គន្ធា” តិ វត្តព្វោ។ តតោ បរំ បុរិមនយេនេវ
សព្វំ កាតុំ វដ្តតិ។ ភិក្ខុ យាគុអត្ថាយ សុទ្ធភាជនំ អាហេបេត្វា ឧទកំ តាបេតិ,
វដ្តតិ។ តត្ថ ឧទកេ សាមណេរោ តណ្ហាលេ បក្ខិបតិ, តតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុនា
អគ្គិ ន កាតព្វោ, បក្កយាគុំ បដិគ្គហេត្វា ចាតុំ វដ្តតិ។ សាមណេរោ យាគុំ
បចតិ, ហត្ថកុក្កច្ឆកោ ភិក្ខុ កិឡន្តោ ភាជនំ អាមសតិ, បិដានំ អាមសតិ,
ឧគ្គតំ ដេលំ ជិដ្ឋិត្វា បហាវតិ, តស្សេវ ចាតុំ ន វដ្តតិ, ឡុបចិណ្ឌំ នាម ហោតិ។
សេ បន ធម្មំ វា ឧឡង្គំ វា គហេត្វា អនុក្ខិបន្តោ អាហោឡេតិ, សព្វេសំ ន វដ្តតិ,
សាមចាកព្វោវ ហោតិ ឡុបចិណ្ឌញ្ច។ សេ ឧក្ខិបតិ, ឧគ្គហិតកម្មិ ហោតិ។

១១៣. ភិក្ខុនា បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាជារកេ បត្តោ វេបិតោ ហោតិ។ តត្រ ថេ
អញ្ញោ លោលភិក្ខុ កិឡន្តោ បត្តំ អាមសតិ, បត្តបិដានំ អាមសតិ, តស្សេវ
តតោ លទ្ធភត្តំ ន វដ្តតិ។ សេ ន បត្តំ ឧក្ខិបិត្វា វេបេតិ, សព្វេសំ ន វដ្តតិ។
តត្ថ ជាតកដលិទិសាខាយ វា វល្លិយា វា គហេត្វា ចាលេតិ, តស្សេវ តតោ
លទ្ធដលំ ន វដ្តតិ, ឡុបចិណ្ឌាធុក្កដញ្ច អាបដ្ឋតិ។ “ដលរុក្ខំ បន អបស្សយិតុំ វា
តត្ថ កណ្តាកំ វា ពាទិតុំ វដ្តតិ, ឡុបចិណ្ឌំ ន ហោតិ” តិ មហាបច្ឆរិយំ វុត្ថំ។
អរញ្ញោ បតិទំ បន អម្ពដលាទី ទិស្វា “សាមណោស្ស ទស្សមី” តិ អាហារិត្វា
ធាតុំ វដ្តតិ។ សីហារិយាសាទី ទិស្វាបិ “សាមណោស្ស ទស្សមី” តិ បដិគ្គហេត្វា

វា អប្បជិគ្គហេតុវា អាហារិក្ខា ធាតុំ វដ្តតិ។ សចេ បន សក្កោតិ វិតក្កំ
សោធនតុំ, តតោលទ្ធី ខាទិតុម្បិ វដ្តតិ, នេវ អាមកមំសបដិគ្គហណាបច្ចយា, ន
ឧគ្គហិតកបច្ចយា វដ្ឋំ ដុសតិ។ មាតាបិតុនំ អត្ថាយ តេលាធីនិ គហេត្វា
គច្ឆតោ អន្តរាមគ្គ ព្យាធិ ឧប្បជ្ជតិ, តតោ យំ ឥច្ឆតិ, តំ បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ញតុំ
វដ្តតិ។ សចេ បន មូលេបិ បដិគ្គហិតំ ហោតិ, បុន បដិគ្គហណាកិច្ចំ នត្ថិ។
មាតាបិតុនំ តណ្ហាលេ អាហារិក្ខា ធនិ, តេ តតោយេវ យាគុអាធីនិ សម្បាទេត្វា
តស្ស ទេន្តិ, វដ្តតិ, សន្និធិបច្ចយា ឧគ្គហិតបច្ចយា វា ទោសោ នត្ថិ។

១១៤. ភិក្ខុ បិទហិត្វា ឧទកំ តាបេតិ, យាវ បរិក្ខុយា បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។
សចេ បនេត្ត ធារិកា បតតិ, បដិគ្គហេតត្ថំ។ ធិយសណ្ឋាសេន ថាលកំ
គហេត្វា តេលំ បចន្តស្ស ធារិកា បតតិ, ហត្ថេន អមុញ្ចន្តេនេវ បចិត្វា
ឱតារេត្វា បដិគ្គហេតត្ថំ។ សចេ អដ្ឋារាបិ ធារ្យនិបិ បដិគ្គហេត្វា ឋបិតានិ,
មូលបដិគ្គហណាមេវ វដ្តតិ។ ភិក្ខុ ឧប្បំ ខាទតិ, សាមណោរោ “មយ្ហម្បិ ទេថា” តិ
វទតិ, “ឥតោ ធិន្ទិត្វា គណ្ហា” តិ វុត្តោ គណ្ហាតិ, អវសេសេ បុន
បដិគ្គហណាកិច្ចំ នត្ថិ។ គុឡបិណ្ឌំ ខាទន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តោកាសតោ
ធិន្ទិត្វា គហិតាវសេសញ្ញំ អជហិតបដិគ្គហណាមេវ ហោតិ។ ភិក្ខុ គុឡំ
ភាជេន្តោ បដិគ្គហេត្វា កោដ្ឋាសេ ករោតិ, ភិក្ខុបិ សាមណោរាបិ អាគន្ធា
ឯកគ្គហណេនេវ ឯកមេកំ កោដ្ឋាសំ គណ្ហាន្តិ, គហិតាវសេសំ បដិគ្គហិតមេវ
ហោតិ។ សចេ លោលសាមណោរោ គណ្ហិត្វា គណ្ហិត្វា បុន ឋបេតិ, តស្ស
គហិតាវសេសំ អប្បជិគ្គហិតកមេវ ហោតិ។

ភិក្ខុ ធូមវដ្តិ បដិគ្គហេត្វា ធូមំ បិវតិ, មុខញ្ច កណ្ណោ ច មនោសិលាយ
លិត្តោវិយ ហោតិ, យាវកាលិកំ ភុញ្ញតុំ វដ្តតិ, យាវកាលិកេន
យាវជីវិកសំសគ្គ ទោសោ នត្ថិ។ បត្តំ វា វជនំ វា បចន្តស្ស កណ្ណានាសន្និទ្ធម្មា

ធូមា បរិសតិ, ព្យាធិបច្ចយា បុប្ផំ វា ដលំ វា ឧបសិដ្ឋតិ, អព្ពោហារិកត្តា វដ្ឋតិ។
ភត្តក្ការោ តាលុំ អាហាច្ឆ អន្តោយេវ បរិសតិ, អរិសយត្តា វដ្ឋតិ, មុខំ បរិដ្ឋំ បន
អដ្ឋោហារតោ វិកាលេ អាបត្តិ។ ទន្តន្តវេ លគ្គស្ស អាមិសស្ស រសោ បរិសតិ,
អាបត្តិយេវ។ សចេ សុខុមំ អាមិសំ ហោតិ, រសោ ន បញ្ញាយតិ,
អព្ពោហារិកបក្ខំ ភជតិ។ ឧបកដ្ឋេ កាលេ និរុទកដ្ឋានេ ភត្តំ ភុញ្ញត្វា
កក្ការោត្វា ទ្វេ តយោ ខេឡបិណ្ឌោ ចាតេត្វា ឧទកដ្ឋានំ ភត្តា មុខំ វិក្កាលេតព្ពំ។
បដិគ្គហេត្វា ឋេបិតសិដ្ឋិវេរាទីនំ អដ្ឋុរា និក្ខមន្តិ, បុន បដិគ្គហណាកិច្ចំ នត្តិ។
លោណោ អសតិ សមុទ្ពោទកេន លោណាកិច្ចំ កាតុំ វដ្ឋតិ, បដិគ្គហេត្វា
ឋេបិតលោណោទកំ លោណំ ហោតិ, លោណំ វា ឧទកំ ហោតិ, រសោ វា
ដាលីតំ ហោតិ, ដាលីតំ វា រសោ ហោតិ, មូលបដិគ្គហណាមេវ វដ្ឋតិ។

ហិមករកា ឧទកភតិកា ឯវ។ ចារិហារិកេន កតកដ្ឋិនា ឧទកំ
បសាទេន្តិ, តំ អព្ពោហារិកំ, អាមិសេន សទ្ធិំ វដ្ឋតិ។ អាមិសភតិកេហិ
កបិត្តដលាទីហិ បសាទិតំ បុរេភត្តមេវ វដ្ឋតិ។ ចោក្ខរណីអាទិសុ ឧទកំ
ពហាលំ ហោតិ, វដ្ឋតិ។ សចេ បន មុខេ ហត្ថេ ច លគ្គតិ, ន វដ្ឋតិ, បដិគ្គហេត្វា
បរិភុញ្ញតព្ពំ។ ខេត្តេសុ កសិតដ្ឋានេ ពហាលំ ឧទកំ ហោតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។ សចេ
សន្និទ្ធា កន្ធកាទីនិ បរិសិទ្ធា នទី បូរេតិ, វដ្ឋតិ។ កកុដសោព្ពាទយោ ហោន្តិ
រុក្ខតោ បតិទេហិ បុប្ផេហិ សញ្ញោទកា។ សចេ បុប្ផរសោ ន បញ្ញាយតិ,
បដិគ្គហណាកិច្ចំ នត្តិ។ បរិត្តំ ឧទកំ ហោតិ, រសោ បញ្ញាយតិ, បដិគ្គហេតព្ពំ។
បព្ពតកន្ធកាទិសុ កាឡ្យវណ្ណាបណ្ណាច្ឆន្ទឧទកេបិ ឯសេវ នយោ។

ចានីយយដេ សរេណុកានិ វា សវណ្ណាទីរានិ វា បុច្ឆានិ បក្ខិត្តានិ ហោន្តិ,
បដិគ្គហេតព្ពំ, បុច្ឆានិ វា បដិគ្គហេត្វា បក្ខិបិតព្ពានិ។ ចាដលិមល្លិកា បក្ខិត្តា
ហោន្តិ, វាសមត្តំ តិដ្ឋតិ, តំ អព្ពោហារិកំ។ ធុតិយទិវសេបិ អាមិសេន សទ្ធិំ

វដ្តតិ។ ភិក្ខុនា បឋិតបុប្ផវាសិតកថានីយតោ សាមណោរោ ចានីយំ គហេត្វា
បីតាវសេសកំ តត្ថេវ អាកិរតិ, បដិគ្គហេតព្វំ។ បទុមសរាជីសុ ឧទកំ សន្តិវត្វា
បីតំ បុប្ផរេណុំ យជេនវិក្ខមេត្វា ឧទកំ គហេតុំ វដ្តតិ។ កប្បិយំ ការាហេត្វា
បដិគ្គហេត្វា បឋិតំ ទន្តកដ្ឋំ ហោតិ, សចេ តស្ស រសំ បិវិតុកាមោ,
មូលបដិគ្គហណាមេវ វដ្តតិ, អប្បដិគ្គហេត្វា បឋិតំ បដិគ្គហេតព្វំ។ អជានន្តស្ស
រសេ បរិដ្ឋេបិ អាបត្តិយេវ។ អចិត្តកញ្ចិ ឥទំ សិក្ខាបទំ។

១១៥. មហាភូតេសុ កី វដ្តតិ, កី ន វដ្តតីតិ? ឡើ តាវ វដ្តតិ, កប្បិយមំសឡើ
វា ហោតុ អកប្បិយមំសឡើ វា, បិវន្តស្ស អនាបត្តិ។ អស្ស ខេឡោ សិដ្ឋាណិកា
មុត្តំ ករីសំ សេម្ហំ ទន្តមលំ អក្ខិក្ខតកោ កណ្ណាគ្ខតកោ សរីរេ ឧដ្ឋិតលោណាត្តិ
ឥទំ សព្វំ វដ្តតិ។ យំ បនេត្ត ហ៊ានតោ ចរិត្វា បត្តេ វា ហត្ថេ វា បតតិ, តំ
បដិគ្គហេតព្វំ, អដ្ឋលក្ខំ បដិគ្គហិតកមេវ។ ឧណ្ហាចាយាសំ ភុញ្ញន្តស្ស សេនោ
អដ្ឋលិអនុសារេន ឯកាតោឡោវ ហុត្វា ចាយាសេ សន្តិជ្ជតិ, បិណ្ឌាយ វា ចរន្តស្ស
ហត្ថតោ បត្តស្ស មុខវដ្ឋិតោ វា បត្តតលំ ឱរោហតិ, ឯត្ថ បដិគ្គហណាកិច្ចំ នត្ថិ,
ឈាមមហាភូតេ ឥទំ នាម ន វដ្តតីតិ នត្ថិ, ធុដ្ឋាបិតំ បន ន វដ្តតិ។ សុដ្ឋាបិតំ
បន មនុស្សដ្ឋិម្បិ បុណ្ណំ កត្វា លេហោ ឧបនេតុំ វដ្តតិ។ ចត្តារិ មហាវិកដានិ
អសតិ កប្បិយការកេ សាមំ គហេត្វា បរិភូត្វាតុំ វដ្តន្តិ។ ឯត្ថ ច ធុត្ថោចាបិ
អសមត្តោបិ កប្បិយការកោ អសន្តបក្ខេយេវ តិដ្ឋតិ។ ឆារិកាយ អសតិ
សុក្ខទារុំ ឈាហេត្វា ឆារិកា គហេតព្វា។ សុក្ខទារុំ អសតិ អល្លទារុំ រុក្ខតោ
ជិន្ធិត្វាបិ កាតុំ វដ្តតិ។ ឥទំ បន ចតុត្ថិជម្បិ មហាវិកដំ កាលោទិស្សំ នាម,
សប្បទដ្ឋក្ខណោយេវ វដ្តតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តករិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

បដិគ្គហណាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២០. បវរណារិទ្ធិឫកថា

១១៦. បដិក្ខេបបវរណាតិ បញ្ចន្តំ ភោជនានំ អញ្ញាតំ ភុញ្ញមាណេន យស្ស កស្សិចិ អភិបាជភោជនស្ស បដិក្ខេបសម្ពាតា បវរណា។ សា ច ន កេវលំ បដិក្ខេបមត្តេន ហោតិ, អថ ខោ បញ្ចន្តំ វសេន។ តត្រិមាធិ បញ្ចន្តានិ - អសនំ, ភោជនំ, ឆាយកស្ស ហត្ថចាសេ ឋានំ, អភិហារោ, អភិបាជស្ស បដិក្ខេបចាតិ។ តត្ថ អសនន្តិ វិប្បកតភោជនំ, ភុញ្ញមាណោ ចេស បុគ្គលោ ហោតីតិ អត្ថោ។ ភោជនន្តិ បវរណាប្បហោនកំ ភោជនំ, ឱទនាធិនញ្ច អញ្ញាតំ បដិក្ខិបិតតំ ភោជនំ ហោតីតិ អត្ថោ។ ឆាយកស្ស ហត្ថចាសេ ឋានន្តិ បវរណាប្បហោនកំ ភោជនំ គណ្ហិត្វា ឆាយកស្ស អឡ្យតេយ្យហត្ថប្បមាណោ ឱកាសេ អវជ្ជានំ។ អភិហារោតិ ហត្ថចាសេ វិតស្ស ឆាយកស្ស កាយេន អភិហារោ។ អភិបាជស្ស បដិក្ខេបចាតិ ឯវំ អភិបាជស្ស កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខេបចា។ ឥតិ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ អន្តានំ វសេន បវរណា ហោតិ។ វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“បញ្ចហិ, ឧបាលិ, អាគារេហិ បវរណា បញ្ញាយតិ, អសនំ បញ្ញាយតិ, ភោជនំ បញ្ញាយតិ, ហត្ថចាសេ វិតោ, អភិហារតិ, បដិក្ខេបចា បញ្ញាយតី”តិ (បរិ. ៤២៨)។

១១៧. តត្រាយំ វិទិច្ឆយោ (ចាចិ. អដ្ឋ. ២៣៨-៩) - “អសន”ន្តិអាទីសុ តាវ យំ អស្មាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថចាសេ វិតេន អភិបាជំ បដិក្ខិបិតិ, តំ ឱទនោ កុម្មាសោ សត្ត មច្ឆោ មំសន្តិ ឥមេសំ អញ្ញាតរមេវ វេទិតតំ។ តត្ថ ឱទនោ នាម សាលិ វិហិ យវោ គោធុមោ កង្កុំ វរកោ កុប្រូសកោតិ សត្តន្តំ ធម្មានំ តណ្ហាលេហិ និព្ពត្តោ។ តត្រ សាលីតិ អន្តមសោ នីវាវំ ឧបាឆាយ សញ្ញាបិ សាលីជាតិ។ វិហិតិ សញ្ញាបិ វិហិតិ។ យវគោធុមេសុ ភេទោ នត្តិ។ កង្កុំតិ

សេតវត្តកាឡិកេនា សញ្ញាបិ កង្ក្រងជាតិ។ វរកោតិ អន្តមសោ វរកោរកំ
ឧបាទាយ សញ្ញាបិ សេតវត្តកាឡិកេនា វរកោតិ។ កុប្រូសកោតិ កាឡិកុប្រូសកោ
ចេវ សាមាគាទិកេនា ច សញ្ញាបិ តិណិដញ្ញជាតិ។ នីវរវរកោរកា ចេត្ត
ដញ្ញានុលោមាតិ វេទន្តិ, ដញ្ញានិ ហោន្ត ដញ្ញានុលោមាតិ វា, ឯតេសំ
វុត្តប្បកេនានំ សត្តន្តំ ដញ្ញានំ តណ្ហាលេ គហេត្វា “ភត្តំ បចិស្សមា” តិ វា “យាគុំ
បចិស្សមា” តិ វា “អម្ពិលចាយាសាទីសុ អញ្ញាតំ បចិស្សមា” តិ វា យំ កិញ្ចិ
សន្ធាយ បចន្ត, សេច ឧណ្ហំ សីតលំ វា ភុញ្ញន្តានំ ភោជនកាលេ
គហិតគហិតជ្ជានេ ឌីដិ បញ្ញាយតិ, ឌីននសង្កហមេវ គច្ឆតិ, បវារណំ ជនេតិ។
សេច ឌីដិ ន បញ្ញាយតិ, យាគុសង្កហំ គច្ឆតិ, បវារណំ ន ជនេតិ។

យោបិ ចាយាសោ វា បណ្ណាជលកឡីវមិស្សកា អម្ពិលយាគុ វា ឧទ្ធអតោ
ឌីតាវតមត្តា អពុណ្ណា ហោតិ អាវុទ្ធិត្វា បិវិតុំ សក្កា, ហេត្តន គហិតោកាសេបិ
ឌីដិ ន ទស្សេតិ, បវារណំ ន ជនេតិ។ សេច បន ឧសុមាយ វិគតាយ សីតលភូតា
យនភាវំ គច្ឆតិ, ឌីដិ ទស្សេតិ, បុន បវារណំ ជនេតិ, បុព្វេ តនុភារោ ន វត្តតិ។
សេចបិ ទតិកក្កាទីនិ អាហេបេត្វា ពហូ បណ្ណាជលកឡីវេ បក្ខិបិត្វា មុដ្ឋិមត្តាបិ
តណ្ហាលា បក្ខិត្តា ហោន្តិ, ភោជនកាលេ ច ឌីដិ បញ្ញាយតិ, បវារណំ ជនេតិ។
អយាគុកេ និមន្តនេ “យាគុំ ទស្សមា” តិ ភត្តេ ឧទកកក្ខិកឌីវាទីនិ អាកិវិត្វា
“យាគុំ តណ្ហាថា” តិ ទេន្តិ។ កិញ្ចាបិ តនុកោ ហោតិ, បវារណំ ជនេតិយេវ។
សេច បន បក្ខិបិតេសុ ឧទកកាទីសុ បក្ខិបិត្វា បចិត្វា ទេន្តិ, យាគុសង្កហមេវ
គច្ឆតិ។ យាគុសង្កហំ គតេបិ តស្មី វា អញ្ញាស្មី វា យត្ត មច្ឆមំសំ បក្ខិបន្តិ, សេច
សាសបមត្តម្យិ មច្ឆមំសុខណ្ឌំ វា ត្តារុ វា បញ្ញាយតិ, បវារណំ ជនេតិ,
សុទ្ធវសកោ បន វសកយាគុ វា ន ជនេតិ។ ឋេបេត្វា វុត្តដញ្ញតណ្ហាលេ អញ្ញេហិ
វេណុតណ្ហាលាទីហិ វា កណ្ហាមូលជលេហិ វា យេហិ កេហិចិ កតំ ភត្តម្យិ
បវារណំ ន ជនេតិ, បគេវ យនយាគុ។ សេច បនេត្ត មច្ឆមំសំ បក្ខិបន្តិ, ជនេតិ។

មហាបច្ឆ័យ “បុប្ផិអត្ថាយ ភត្តម្យំ បវារណំ ជនេតិ” តិ វុត្តំ។ បុប្ផិអត្ថាយ ភត្តនាម បុប្ផិខន្ធកត្ថាយ កុចិតុនកេ បក្ខិបិទ្វា សេទិតតណ្ហាលា វុច្ឆន្តិ។ សចេ បនតេ តណ្ហាលេ សុក្ខាបេត្វា ខាទន្តិ, វដ្តតិ, នេវ សត្តសង្ខំ, ន ភត្តសង្ខំ កច្ឆន្តិ។ បុនតេហិ កតភត្តំ បវារេតិយេវ។ តេ តណ្ហាលេ សប្បិទេលាទីសុ វា បចន្តិ, បូរំ វាករោន្តិ, ន បវារេន្តិ។ បុដុកា វា តាហិ កតសត្តភត្តាទីនិ វា ន បវារេន្តិ។

កុម្មាសោ នាម យវេហិ កតកុម្មាសោ។ អញ្ជេហិ បន មុត្តាទីហិ កតកុម្មាសោ បវារណំ ន ជនេតិ។

សត្តនាម សាលីវីហិយវេហិ កតសត្ត។ កង្កុវរកកុទ្រុសកសីសានិបិ ភដ្ឋិត្វា ឡ្ហសកំ កោដ្ឋេត្វា ដុសេ បលាបេត្វា បុន ទន្ធា កោដ្ឋេត្វា ចុណ្ណំ ករោន្តិ។ សចេបិ តំ អល្លត្តា ឯកពទ្ធំ ហោតិ, សត្តសង្កហមេវ កច្ឆតិ។ ខរចាកភដ្ឋិតានំ វីហីនំ តណ្ហាលេ កោដ្ឋេត្វា ទេន្តិ, តម្បិ ចុណ្ណំ សត្តសង្កហមេវ កច្ឆតិ។ សមចាកភដ្ឋិតានំ បនវីហីនំ វា វីហិបលាសានំ វា តណ្ហាលា ភដ្ឋិតតណ្ហាលា ឯវ វា ន បវារេន្តិ។ តេសំ បន តណ្ហាលានំ ចុណ្ណំ បវារេតិ, ខរចាកភដ្ឋិតានំ វីហីនំ កុណ្ណាកម្បិ បវារេតិ។ សមចាកភដ្ឋិតានំ បន អាតបសុក្ខានំ វា កុណ្ណាកំ ន បវារេតិ។ លាជា វា តេហិ កតភត្តសត្តអាទីនិ វា ន បវារេន្តិ, ភដ្ឋិតិបិដ្ឋំ វា យំ កិញ្ចិ សុទ្ធខន្ធកំ វា ន បវារេតិ។ មច្ឆមសប្បិទេតខន្ធកំ បន សត្តមោទកោ វា បវារេតិ។ មន្រ្តា មសញ្ញា ចាកជមេវ។

អយំ បនវិសេសោ - សចេ យាគុំ បិវន្តស្ស យាគុសិត្តមត្តានេវ ទ្វេ មច្ឆខណ្ឌានិ វា មសខណ្ឌានិ វា ឯកភាជនេ វា នាគភាជនេ វា ទេន្តិ, តានិ ចេ អខាទន្តោ អញ្ចំ យំ កិញ្ចិ បវារណាប្បហោនកំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ តតោ ឯកំ ខាទិតំ, ឯកំ ហត្ថេ វា បត្ថេ វា ហោតិ, សោ ចេ អញ្ចំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ ទ្វេបិ ខាទិតានិ ហោន្តិ, មុខេ សាសបមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្តិ, សចេបិ អញ្ចំ

បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ ខាធន្តោ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ,
បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ ខាធន្តោ អ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កស្មា?
អវត្ថុតាយ។ យញ្ញំ ភិក្ខុនោ ខាធិតុំ វដ្ឋតិ, តំយេវ បដិក្ខិបតោ បវារណា
ហោតិ។ ឥទំ បន ជានន្តោ អ កប្បិយត្ថា បដិក្ខិបតិ, អជានន្តោបិ
បដិក្ខិបិតព្ពជ្ជានេ ឋិតមេវ បដិក្ខិបតិ នាម, តស្មា ន បវារេតិ។ សចេ បន
អ កប្បិយមំសំ ខាធន្តោ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កស្មា? វត្ថុតាយ។
យញ្ញំ តេន បដិក្ខិត្ថំ, តំ បវារណាយ វត្ថុ, យំ បន ខាធិតិ, តំ កិញ្ចាបិ
បដិក្ខិបិតព្ពជ្ជានេ ឋិតំ, ខាធិយមាទំ បន មំសភារំ ន ជហតិ, តស្មា បវារេតិ។
អ កប្បិយមំសំ វា ខាធន្តោ អ កប្បិយមំសំ បដិក្ខិបតិ, បុរិមនយេនេវ ន
បវារេតិ។ កប្បិយមំសំ វា អ កប្បិយមំសំ វា ខាធន្តោ បញ្ចន្ធុ ភោជនាទំ យំ
កិញ្ចា កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។

កុលទូសកវេជ្ជកម្មឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនសាធិតវបិយាធិហិ និព្ពត្តំ
ពុទ្ធបដិកុដ្ឋំ អនេសនាយ ឧប្បន្នំ អ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។
កប្បិយភោជនំ វា អ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កប្បិយភោជនំ
វា អ កប្បិយភោជនំ វា ភុញ្ញន្តោបិ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។
អ កប្បិយភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ តិ សព្ពត្ថ វត្ថុនយេនេវ ការណំ
វេទិតព្ពំ។

១១៨. ឯវំ “អសន”ន្តិអាធិសុ យញ្ញា អស្មាតិ, យញ្ញា ភោជនំ ហត្ថចាសេ
ឋិតេន អភិបាជំ បដិក្ខិបត្តោ បវារណំ អាបជ្ជតិ, តំ ឧត្វា ឥនាទិ យថា អាបជ្ជតិ,
តស្ស ជានន្តតំ អយំ វិនិច្ឆយោ - អសនំ ភោជនន្តិ ឯត្ថ តាវ យេន ឯកសិក្ខម្យិ
អន្លោបាជំ ហោតិ សោ សចេ បត្តមុខហត្ថានំ យត្ថ កត្តចិ បញ្ចសុ ភោជនេសុ
ឯកសិក្ខម្យិ សតិ អញ្ញំ បញ្ចសុ ភោជនេសុ ឯកម្យិ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ កត្តចិ
ភោជនំ នត្ថិ, អាមិសគន្ធមត្តំ បញ្ញាយតិ, ន បវារេតិ។ មុខេ ច ហត្ថេ ច ភោជនំ

នត្ថិ, បត្តេ អត្ថិ, តស្មី បន អាសនេ អតុញ្ញិតុកាមោ, វិហារំ វា បរិសិត្វា
តុញ្ញិតុកាមោ, អញ្ញស្ស វា ធាតុកាមោ តស្មី ចេ អន្តរេ ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, ន
បវារេតិ។ កស្មា? វិប្បកតភោជនភាវស្ស ឧបច្ឆិន្ទត្តា។ “យោបិ អញ្ញត្រ គន្ធា
តុញ្ញិតុកាមោ មុខេ ភត្ថំ គិលិក្ខា សេសំ អាធាយ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ
ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, តស្សបិ បវារណា ន ហោតិ” តិ មហាបជ្ជវិយំ វុត្ថំ។ យថា ច
បត្តេ, វេ ហត្ថេបិ។ មុខេបិ វា វិជ្ជមានំ ភោជនំ សចេ អនុជ្ឈាហរិតុកាមោ
ហោតិ, តស្មីញ ខណោ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ ឯកស្មីញ បទេ វុត្ថំ
លក្ខណំ សព្ពត្ត វេទិតព្ពំ ហោតិ។ អបិច កុរុន្ទិយំ ឯស នយោ ធស្សតោយេវ។
វុត្ថញ្ញិ តត្ថ “មុខេ ភត្ថំ គិលិតំ, ហត្ថេ ភត្ថំ វិយាសាធស្ស ធាតុកាមោ, បត្តេ ភត្ថំ
ភិក្ខុស្ស ធាតុកាមោ, សចេ តស្មី ខណោ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ” តិ។

ហត្ថចាសេ ឋិតោតិ ឯត្ថ បន សចេ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, អាសនស្ស
បច្ឆិមន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ ឋិតោ, បណ្ឌិអន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ និបន្នោ, យេន
បស្សេន និបន្នោ, តស្ស ចារិមន្តតោ បដ្ឋាយ, ធាយកស្ស និសិន្នស្ស វា ឋិតស្ស
វា និបន្នស្ស វា ឋបេត្វា បសាវិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឡិមន្តេន
បរិច្ឆិន្ទិត្វា អឡុតេយ្យហត្ថោ “ហត្ថចាសោ” តិ វេទិតព្ពោ។ តស្មី ឋត្វា អភិហជំ
បដិក្ខិបន្តស្សេវ បវារណា ហោតិ, ន តតោ បរំ។

អភិហរតីតិ ហត្ថចាសព្ពន្ធរេ ឋិតោ គហណាត្ថំ ឧបនាមេតិ។ សចេ បន
អនន្តរនិសិន្នាបិ ភិក្ខុ ហត្ថេ វា ឡូសុ វា អាធារកេ វា ឋិតំ បត្ថំ អនភិហរិត្វា
“ភត្ថំ គណ្ណាហី” តិ វេទិត, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ ភត្ថបច្ឆី អាធនត្វា
បុរតោ ភូមិយំ ឋបេត្វា “គណ្ណាហី” តិ វុត្ថេបិ ឯសេវ នយោ។ ព្នៀសកំ បន
ឧទ្ទរិត្វា វា អបនាមេត្វា វា “គណ្ណាថា” តិ វុត្ថេ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។
យេវាសនេ និសិន្នោ យេវេ ទ្វារេ និសិន្នស្ស ធម្មារភិក្ខុស្ស បត្ថំ បេសេត្វា “ឥតោ

ឡើងនាំ គណ្ណាហ្នឹង" តិ វេទនា, គណ្ណាហ្នឹង បន គតោ តុណ្ហា តិដ្ឋតិ, ធម្មារោ "អលំ
មយ្ហ" តិ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ កស្មា? ថេរស្ស ទូរភារតោ ទូតស្ស ច
អនភិហារណតោ។ សចេ បន គហេត្វា អាគតោ ភិក្ខុ "ឥទំ ភត្តំ គណ្ណា" តិ
វេទនា, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ បរិវេសនាយ ឯកោ ឯកេន ហេតុន
ឡើងនបដ្ឋិ, ឯកេន កជដ្ឋំ គហេត្វា ភិក្ខុ បរិវេសតិ, តត្រ ច អញ្ញោ អាគត្វា
"អហំ បដ្ឋិ ធារេស្សមិ, តុំ ឡើងន ធម្មា" តិ វេទនា គហិតមត្តមេវ ករោតិ,
បរិវេសកោ ឯវ បន តំ ធារេតិ, តស្មា សា អភិហាជារ ហោតិ, តតោ
ធាតុកាមតាយ គណ្ណាតំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ហោតិ។ សចេ បន
បរិវេសកេន ដុដ្ឋមត្តារ ហោតិ, ឥតរោ ទំ ធារេតិ, តតោ ធាតុកាមតាយ
គណ្ណាតំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ន ហោតិ, កជដ្ឋនា ឧទ្ធពតត្ថ បន ហោតិ។
កជដ្ឋនា អភិហារោយេវ ហិ តស្ស អភិហារោ។ "ទិដ្ឋំ សមភារេបិ បដិក្ខិបន្តោ
បវារេតិយេវ" តិ មហាបច្ឆវិយំ វុត្ថំ។ អនន្តរស្ស ភិក្ខុនោ ភត្ថ ធីយមាណ
ឥតរោ បត្តំ ហេតុន បិទហតិ, បវារណា នត្ថិ។ កស្មា? អញ្ញស្ស អភិហាជេ
បដិក្ខិត្តត្វា។

បដិក្ខេចោ បញ្ញាយតីតិ ឯត្ថ វាចាយ អភិហាជំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ,
កាយេន អភិហាជំ បន យេន កេនចិ អាគារេន កាយេន វា វាចាយ វា
បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ហោតីតិ វេទិតញ្ញោ។ តត្រ កាយេន បដិក្ខេចោ នាម
អង្គលី វា ហត្ថំ វា មក្ខិកាតីជនី វា ជីវកណ្ណំ វា ចាលេតិ, ភមុកាយ វា អាគារំ
ករោតិ, គុដ្ឋោ វា ឡើងនកេតិ។ វាចាយ បដិក្ខេចោ នាម "អលំ" តិ វា "ន
គណ្ណាមី" តិ វា "មា អាគិរា" តិ វា "អបគត្វា" តិ វា វេទនា។ ឯវ យេន កេនចិ
អាគារេន កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខិត្ថ បវារណា ហោតិ។

១១៩. ឯកោ អភិបាលេភត្ថេ បវរណាយ ភីតោ ហត្ថេ អបនេត្វា បុនប្បុនំ
បត្ថេ ឌីនំ អាកិរន្តំ “អាកិរ អាកិរ, កោដ្ឋេត្វា កោដ្ឋេត្វា បូរេហី” តិ វទតិ, ឯត្ថ
កថន្តិ? មហាសុមត្ថេវេ តាវ “អនាកិរណត្ថាយ វុត្ថត្ថា បវរណា ហោតី” តិ
អាហ។ មហាបទុមត្ថេវេ បន “អាកិរ បូរេហី តិ វទន្តស្ស នាម កស្សចិ
បវរណា អត្ថី” តិ វត្វា “ន បវរេតី” តិ អាហ។

អបរេភត្ថំ អភិហរន្តំ ភិក្ខុ សល្លកេត្វា “កី, អាវុសោ, ឥតោបិ កិញ្ចិ
គណ្ហិស្សសិ, ធម្មំ តេ កិញ្ចិ” តិ អាហ, តត្រាបិ “ឯវំ នាគមិស្សតី តិ វុត្ថត្ថា
បវរណា ហោតី” តិ មហាសុមត្ថេវេ អាហ។ មហាបទុមត្ថេវេ បន
“គណ្ហិស្សសិ តិ វទន្តស្ស នាម កស្សចិ បវរណា អត្ថី” តិ វត្វា “ន បវរេតី” តិ
អាហ។

ឯកោ សមំសកំ រសំ អភិហរិត្វា “រសំ គណ្ហាថា” តិ វទតិ, តំ សុត្វា
បដិក្ខិបតោ បវរណា នត្ថិ។ “មច្ឆមំសរស” ន្តិ វុត្ថេ បដិក្ខិបតោ បវរណា
ហោតិ, “ឥទំ គណ្ហាថា” តិ វុត្ថេបិ ហោតិយេវ។ មំសំ វិសុំ កត្វា “មំសរសំ
គណ្ហាថា” តិ វទតិ, “តត្ថ ចេ សាសបមត្ថម្បិ មំសខណ្ឌំ អត្ថិ, តំ បដិក្ខិបតោ
បវរណា ហោតិ។ សចេ បន បរិស្សាវិតោ ហោតិ, វដ្ឋតី” តិ អភយត្ថេវេ
អាហ។

មំសរសេន អាបុច្ឆន្តំ មហាថេវេ “មុហុត្ថំ អាគមេហី” តិ វត្វា “ថាលកំ,
អាវុសោ, អាហរា” តិ អាហ, ឯត្ថ កថន្តិ? មហាសុមត្ថេវេ តាវ “អភិហារកស្ស
គមនំ ឧបច្ឆិន្តំ, តស្មា បវរេតី” តិ អាហ។ មហាបទុមត្ថេវេ បន “អយំ កុហី
គច្ឆតិ, កីធិសំ ឯតស្ស គមនំ, គណ្ហាន្តស្សចិ នាម កស្សចិ បវរណា អត្ថី” តិ
វត្វា “ន បវរេតី” តិ អាហ។

កង្ហើរឋានសាធិបា មិស្សត្វា មំសំ បចន្តិ, តំ គហេត្វា “កង្ហើរសូបំ គណ្ណាថ,
បនសព្យញ្ញំ គណ្ណាថា” តិ វទន្តិ, ឯវម្មិ ន បវារេតិ។ កស្មា? អបវារណារហស្ស
នាមេន វុត្តត្តា។ សចេ បន “មច្ឆសូបំ មំសសូប” ត្ថិ វា “ឥទំ គណ្ណាថា” តិ វា វទន្តិ,
បវារេតិ, មំសករម្ពកោ នាម ហោតិ។ តំ ទាតុកាមោបិ “ករម្ពកំ គណ្ណាថា” តិ
វទតិ, វដ្ឋតិ, ន បវារេតិ, “មំសករម្ពក” ត្ថិ វា “ឥទ” ត្ថិ វា វុត្តេ បន បវារេតិ។ ឯស
នយោ សព្វេសុ មច្ឆមំសមិស្សកេសុ។

១២០. “យោ បន និមន្តនេ ភុញ្ញមាណោ មំសំ អភិបាជំ ‘ឧទ្ទិស្សកត’ ត្ថិ
មញ្ញមាណោ បដិក្ខិបតិ, បវារិគោវ ហោតិ” តិ មហាបច្ឆរិយំ វុត្តំ។ មិស្សកកថា
បន កុរុទ្ធិយំ សុដ្ឋ វុត្តា។ ឯវម្មិ តត្ថ វុត្តំ - បិណ្ឌាចារិកោ ភិក្ខុ ភត្តមិស្សកំ
យាគុំ អាហារិក្វា “យាគុំ គណ្ណាថា” តិ វទតិ, ន បវារេតិ, “ភត្តំ គណ្ណាថា” តិ វុត្តេ
បវារេតិ។ កស្មា? យេនាបុច្ឆិតោ, តស្ស អត្ថិតាយ។ អយមេត្ត អធិប្បាយោ -
“យាគុមិស្សកំ គណ្ណាថា” តិ វទតិ, តត្រ ចេ យាគុ ពហុតវំ វា ហោតិ សមសមា
វា, ន បវារេតិ។ យាគុ មន្ទា, ភត្តំ ពហុតវំ, បវារេតិ។ ឥទេវ សព្វអដ្ឋកថាសុ
វុត្តត្តា ន សក្កា បដិក្ខិបិតុំ, ការណំ បនេត្ត ទុទ្ទសំ។ “ភត្តមិស្សកំ គណ្ណាថា” តិ
វទតិ, ភត្តំ ពហុតវំ វា សមំ វា អប្បតវំ វា ហោតិ, បវារេតិយេវ។ ភត្តំ វា យាគុំ វា
អនាមសិក្វា “មិស្សកំ គណ្ណាថា” តិ វទតិ, តត្រ ចេ ភត្តំ ពហុតវំ វា សមកំ វា
ហោតិ, បវារេតិ, អប្បតវំ ន បវារេតិ, ឥទេវ ករម្ពកេន ន សមាទេតព្ពំ។
ករម្ពកោ ហិ មំសមិស្សកោបិ ហោតិ អមំសមិស្សកោបិ, តស្មា ករម្ពកន្តិ
វុត្តេ បវារណា នត្ថិ, ឥទំ បន ភត្តមិស្សកមេវ។ ឯត្ថ វុត្តនយេនេវ បវារណា
ហោតិ។ ពហុរសេ ភត្តេ រសំ, ពហុឡិវេ ឡិវំ, ពហុសប្បិម្ពិ ច ចាយាសេ សប្បិ
គណ្ណាថាតិ វិសុំ កត្វា ទេតិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។

យោ បន គង្គន្តោ បវរេតិ, សោ គង្គន្តោវ ភុញ្ញតុំ លភតិ។ កន្ទមំ វា ឧទកំ វា
បត្វា បិតេន អតិវត្ថំ ការេតត្ថំ។ សចេ អន្តរា នដិ បូរា ហោតិ, នដិតិវេ គុម្ពំ
អនុបរិយាយន្តេន ភុញ្ញតត្ថំ។ អថ នាវា វា សេតុ វា អត្ថិ, តំ អភិរុហិត្វាបិ
ចន្ទមន្តេនេវ ភុញ្ញតត្ថំ, គមនំ ន ឧបច្ឆិន្ទិតត្ថំ។ យានេ វា ហត្ថិអស្សបិដ្ឋេ វា
ចន្ទមណ្ឌាលេ វា សូរិយមណ្ឌាលេ វា និសីទិត្វា បវរេតេន យាវ មជ្ឈន្តិកំ, តាវ
តេសុ គង្គន្តេសុបិ និសិន្នេនេវ ភុញ្ញតត្ថំ។ យោ បិតោ បវរេតិ, បិតេនេវ, យោ
និសិន្នោ បវរេតិ, និសិន្នេនេវ បរិភុញ្ញតត្ថំ, តំ តំ ភិយាបថំវិកោបេន្តេន អតិវត្ថំ
ការេតត្ថំ។ យោ ឧក្កជិកោ និសីទិត្វា បវរេតិ, តេន ឧក្កជិកេនេវ ភុញ្ញតត្ថំ។
តស្ស បន ហេដ្ឋា បលាលបីបំ វា កិញ្ចិ វា និសីទនកំ ធាតត្ថំ។ បីឯកេ និសីទិត្វា
បវរេតេន អាសនំ អចាលេត្វាវ ចតស្សោ ទិសា បរិវត្តន្តេន ភុញ្ញតុំ លព្ពតិ។
មព្វេ និសីទិត្វា បវរេតេន ឥតោ វា ឯត្តោ វា សញ្ជិតុំ ន លព្ពតិ។ សចេ បន នំ
សហ មព្វេន ឧត្តិបិត្វា អញ្ញាត្រ នេត្តិ, វុដ្ឋតិ។ និបច្ឆិត្វា បវរេតេន និបន្នេនេវ
បរិភុញ្ញតត្ថំ។ បរិវត្តន្តេន យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស ឋានំ នាតិក្កមេតត្ថំ។

១២១. បវរេតេន បន កីកាតត្ថន្តិ? យេន ភិយាបថេន បវរេតោ ហោតិ, តំ
វិកោបេត្វា អញ្ជេន ភិយាបថេន ចេ ភុញ្ញតិ, អតិវត្ថំ ការេតត្វា ភុញ្ញតត្ថំ។
អនតិវត្ថំ បន យំ កិញ្ចិ យាវកាលិកសង្កហិតំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទតិ
វា ភុញ្ញតិ វា, អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ចាចិត្តិយំ។

តត្ថ អនតិវត្ថំ នាម នាតិវត្ថំ, ន អធិកន្តិ អត្តោ។ តំ បន យស្មា
កប្បិយកតាធិហិ សត្តហិ វិនយកម្មាការេហិ អកតំ វា គិលានស្ស អនធិកំ
វា ហោតិ, តស្មា បទភាជនេ វុត្ថំ -

“អនតិវត្ថំ នាម អកប្បិយកតំ ហោតិ, អប្បជិត្តហិតកតំ ហោតិ,
អនុច្ឆារិតកតំ ហោតិ, អហត្តចាសេ កតំ ហោតិ, អភុត្តារិណ កតំ

ហោតិ, ភុត្តាវិនា ច បវរិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កតំ ហោតិ, ‘អលមេតំ
សព្ពុន្តិ អវុត្តំ ហោតិ, ន គិលានាតិវត្តំ ហោតិ, ឯតំ អនតិវត្តំ នាមា”តិ
(ចា. ២៣៩)។

តត្ថ អកប្បិយកតន្តិ យំ តត្ថ ជលំ វា កន្ទមូលាធិ វា បញ្ចហិ
សមណកប្បហិ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច អកប្បិយមំសំ វា អកប្បិយភោជនំ
វា, ឯតំ អកប្បិយំ នាម។ តំ អកប្បិយំ “អលមេតំ សព្ពុ”ន្តិ ឯវំ អតិវត្តំ កតម្បិ
“អកប្បិយកត”ន្តិ វេទិតព្ពំ។ អប្បដិគ្គហិតកតន្តិ ភិក្ខុនា អប្បដិគ្គហិតំយេវ
បុរិមនយេន អតិវត្តំ កតំ។ អនុច្ឆារិតកតន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតេន ភិក្ខុនា
ឡើយសកម្បិ អនុក្ខត្តំ វា អនបនាមិតំ វា កតំ។ អហត្ថចាសេ កតន្តិ កប្បិយំ
ការេតុំ អាគតស្ស ហត្ថចាសតោ ពហិ ឋិតេន កតំ។ អភុត្តាវិនា កតន្តិ យោ
“អលមេតំ សព្ពុ”ន្តិ អតិវត្តំ ករោតិ, តេន បវរណាប្បហោនកភោជនំ អភុត្តេន
កតំ។ ភុត្តាវិនា បវរិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កតន្តិ ៩ទំ ឧត្តានមេវ។ “អលមេតំ
សព្ពុ”ន្តិ អវុត្តន្តិ វេទិតេន កត្វា ឯវំ អវុត្តំ ហោតិ។ ៩តិ ៩មេហិ សត្តហិ
វិនយកម្មាការេហិ យំ អតិវត្តំ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច ន គិលានាតិវត្តំ,
តទុកយម្បិ “អនតិវត្ត”ន្តិ វេទិតព្ពំ។

១២២. អតិវត្តំ បន តស្សេវ បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។ តេនេវ វុត្តំ
បទភាជនេ -

“អតិវត្តំ នាម កប្បិយកតំ ហោតិ, បដិគ្គហិតកតំ ហោតិ,
ឧច្ឆារិតកតំ ហោតិ, ហត្ថចាសេ កតំ ហោតិ, ភុត្តាវិនា កតំ ហោតិ,
ភុត្តាវិនា បវរិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កតំ ហោតិ, ‘អលមេតំ សព្ពុ’ន្តិ
វុត្តំ ហោតិ, គិលានាតិវត្តំ ហោតិ, ឯតំ អតិវត្តំ នាមា”តិ (ចា. ២៣៩)។

អបិចេត្ត ភុត្តាវិនា កតំ ហោតិ តិ អនន្តរនិសិន្នស្ស សភាគស្ស ភិក្ខុនោ
បត្តតោ ឯកម្មំ សិត្តំ វា មំសហំ វា ខាទិទ្វា កតម្មំ “ភុត្តាវិនា” កតំ
ហោតិ” តិ វេទិតព្ពំ។ អាសនា អវុដ្ឋិតនា តិ ឯត្ថ បន អសម្មាហត្ថំ អយំ
វិនិច្ឆយោ - ទ្វេ ភិក្ខុ ចាតោយេវ ភុញ្ញមាណ បវាវិតា ហោន្តិ, ឯកេន តត្ថេវ
និសីទិតព្ពំ, ឥតវេន និច្ចកត្តំ វា សលាកកត្តំ វា អានេត្វា ឧបឡំ តស្ស ភិក្ខុនោ
បត្ត អាកិរិទ្វា ហត្ថំ ជោវិទ្វា សេសំ តេន ភិក្ខុនា កម្មិយំ ការាបេត្វា
ភុញ្ញិតព្ពំ។ កស្មា? យញ្ញំ តស្ស ហត្ថេន លត្ថំ, តំ អកម្មិយំ ហោតិ។ សេច បន
បឋមំ និសិន្នោ ភិក្ខុ សយមេវ តស្ស បត្តតោ ហត្ថេន គណ្ណាតិ,
ហត្ថជោវនកិច្ចំ នត្ថិ។ សេច បន ឯវំ ‘កម្មិយំ ការេត្វា ភុញ្ញន្តស្ស បុន កិញ្ញា
ព្យញ្ញនំ វា ខាទនីយំ វា បត្ត អាកិរិទ្ធ យេន បឋមំ កម្មិយំ កតំ ហោតិ, សោ
បុន កាតុំ នលភតិ។ យេន អកតំ, តេន កាតព្ពំ, យញ្ញ អកតំ, តំ កាតព្ពំ។
យេន អកតន្តិ អញ្ញេន ភិក្ខុនា យេន បឋមំ ន កតំ, តេន កាតព្ពំ។ យញ្ញ
អកតន្តិ យេន បឋមំ កម្មិយំ កតំ, តេន បិ យំ អកតំ, តំ កាតព្ពំ។
បឋមភាជនេ បន កាតុំ នលភតិ។ តត្ថ ហិ កិរិយមាណេ បឋមំ កតេន សទ្ធិ
កតំ ហោតិ, តស្មា អញ្ញស្មី ភាជនេ កាតុំ វុដ្ឋតិ តិ អធិប្បាយោ។ ឯវំ កតំ បន
តេន ភិក្ខុនា បឋមំ កតេន សទ្ធិ ភុញ្ញិតុំ វុដ្ឋតិ។

កម្មិយំ ករោន្តេន ច ន កេវលំ បត្តយេវ, កុណ្ឌោបិ បច្ឆិយម្មិ យត្ថ កត្តិ
បុរតោ ឋបេត្វា ឌីនាមិតភាជនេ កាតព្ពំ។ តំ សេច ភិក្ខុសតំ បវាវិតំ ហោតិ,
សព្ពេសំ ភុញ្ញិតុំ វុដ្ឋតិ, អប្បវាវិតានម្មិ វុដ្ឋតិ។ យេន បន កម្មិយំ កតំ, តស្ស ន
វុដ្ឋតិ។ សេច បិ បវាវេត្វា បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋិ ភិក្ខុំ បត្តំ គហេត្វា អវស្សំ ភុញ្ញនកេ
មជ្ឈលនិមន្តនេ និសីទាបេន្តិ, អតិរិទ្ធំ ការាបេត្វាវ ភុញ្ញិតព្ពំ។ សេច តត្ថ អញ្ញោ
ភិក្ខុ នត្ថិ, អាសនសាលំ វា វិហារំ វា បត្តំ បេសេត្វា ការេតព្ពំ, កម្មិយំ ករោន្តេន

បន អនុបសម្បទ្ទស្ស ហេតុ ឋិតំ ន កាតតំ។ សចេ អាសនសាលាយំ អព្យត្តោ
ភិក្ខុ ហោតិ, សយំ គន្ធា កប្បិយំ ការាបេត្វា អានេត្វា ភុញ្ញតតំ។

គិលានាតិវត្ថុន្ត ឯត្ថ ន កេវលំ យំ គិលានស្ស ភុត្តាវសេសំ ហោតិ, តំ
គិលានាតិវត្ថុ, អថ ខោ យំ កិញ្ចិ គិលានំ ឧទ្ទិស្ស “អដ្ឋ វា យនា វា ឥច្ឆតិ, តនា
ខាទិស្សតី” តិ អាហដំ, តំ សត្តំ គិលានាតិវត្ថុន្ត វេទិតតំ។ យាមកាលិកំ បន
សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកំ វា យំ កិញ្ចិ អនតិវត្ថុ អាហារត្ថាយ បរិភូណ្ណស្ស
អដ្ឋោហារេ អដ្ឋោហារេ ធុក្កដំ។ សចេ បន យាមកាលិកាទិនិ
អាមិសសំសដ្ឋានិ ហោតិ, អាហារត្ថាយបិ អនាហារត្ថាយបិ បដិគ្គហេត្វា
អដ្ឋោហារន្តស្ស ចាទិតិយមេវ, អសំសដ្ឋានិ បន សតិ បច្ចយេ ភុញ្ញន្តស្ស
អនាបត្តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយសង្គហេ

បវារណាវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

២២. បព្ពដ្ឋាវិនិច្ឆយកថា

១២៣. បព្ពដ្ឋាតិ ឯត្ថ បន បព្ពដ្ឋាបេក្ខំ កុលបុត្តំ បញ្ចាដេន្តន យេ ចាឡិយំ
“នភិក្ខុវេ បញ្ចាហិ អាពាធមហិ ដុដ្ឋា បញ្ចាដេតព្ពោ” តិ អាទិនា (មហាវ. ៨៩)
បដិក្ខិត្តា បុគ្គលា, តេ វុដ្ឋេត្វា បព្ពដ្ឋាទោសវិហិតោ បុគ្គលោ បញ្ចាដេតព្ពោ។
តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៨) - កុដ្ឋំ គណ្ណោ កិលាសោ សោសោ
អបមារោតិ ឥមេហិ បញ្ចាហិ អាពាធមហិ ដុដ្ឋា ន បញ្ចាដេតព្ពោ, បញ្ចាដេន្តោ បន
ធុក្កដំ អាបដ្ឋតិ “យោ បញ្ចាដេយ្យ, អាបត្តិ ធុក្កដស្ស” តិ វុត្តត្តា។ តត្ថ កុដ្ឋន្តិ
វត្ថុកុដ្ឋំ វា ហោតុ កាឡិកុដ្ឋំ វា, យំ កិញ្ចិ កិដិភទទុក្ខកច្ចុអាទិប្បភេទម្បិ សត្តំ

កុដ្ឋមេវាតិ វុត្ថំ។ តព្វេ នឧបិដ្ឋប្បមាណាម្យំ វុឡនកបក្ខេ បិទំ ហោតិ, ន
បញ្ញាជេតព្ពោ។ សចេ បន និវាសនចារុរណោហិ បកតិបជិច្ឆន្ទដ្ឋានេ
នឧបិដ្ឋប្បមាណំ អវុឡនកបក្ខេ បិទំ ហោតិ, វុដ្ឋតិ។ “មុខេ បន
ហត្ថចាទបិដ្ឋសុ វា សចេបិ អវុឡនកបក្ខេ បិទំ, នឧបិដ្ឋតោ ច ខុទ្ទកតរម្យំ ន
វុដ្ឋតិយេវា” តិ កុរុទ្ធិយំ វុត្ថំ។ តិកិច្ចាបេត្វា បញ្ញាជេន្តេនបិ បកតិវុឡោ
ជាតេយេវ បញ្ញាជេតព្ពោ, គោធាបិដ្ឋិសទិសចុណ្ហឌីកិរណាសវីរម្យំ បញ្ញាជេតុំ ន
វុដ្ឋតិ។

គណ្ណោតិ មេទគណ្ណោ វា ហោតុ អញ្ញោ វា, យោ កោចិ កោលជ្ជិមត្តកោបិ
ចេ វុឡនកបក្ខេ បិទោ គណ្ណោ ហោតិ, ន បញ្ញាជេតព្ពោ។ បជិច្ឆន្ទដ្ឋានេ បន
កោលជ្ជិមត្ត អវុឡនកបក្ខេ បិទោ វុដ្ឋតិ, មុខាទិកេ អប្បជិច្ឆន្ទដ្ឋានេ
អវុឡនកបក្ខេ បិទេបិ ន វុដ្ឋតិ។ តិកិច្ចាបេត្វា បញ្ញាជេន្តេនបិ សវីរំ សច្ចវី
ការាបេត្វា បញ្ញាជេតព្ពោ។ ឧណ្ហិគណ្ណោ នាម ហោន្តិ គោថនកាវិយ អន្តុលិកា
វិយ ច តត្ថ តត្ថ លម្ពន្តិ, ឯតេបិ គណ្ណាយេវ, តេសុ សតិ បញ្ញាជេតុំ ន វុដ្ឋតិ។
ទហរកាលេ ឡីបិឡកា យោព្ពន្ធកាលេ ច មុខេ ឡីបិឡកា នាម ហោន្តិ,
មហាល្លកកាលេ នស្សន្តិ, ន តា គណ្ហាសន្ធិ្យំ គច្ឆន្តិ, តាសុ សតិ បញ្ញាជេតុំ វុដ្ឋតិ។
អញ្ញោ បន សវីរេ ឡីបិឡកា នាម, អបរា បទុមកណ្ហិកា នាម ហោន្តិ, អញ្ញោ
សាសបពិជកា នាម សាសបមត្តាយេវ សកលសវីរំ ជវន្តិ, សញ្ញា កុដ្ឋជាតិការ,
តាសុ សតិ ន បញ្ញាជេតព្ពោ។

កិលាសោតិ ន ភិដ្ឋនកំ ន បគ្បរណកំ បទុមបុណ្ណវីកបត្តវុណ្ណំ កុដ្ឋំ។
យេន គុដ្ឋវិយ សពលំ សវីរំ ហោតិ, តស្មី កុដ្ឋេ វុត្ថនយេនេវ វិនិច្ឆយោ
វេទិតព្ពោ។ សោសោតិ សោសព្យាធិ។ តស្មី សតិ ន បញ្ញាជេតព្ពោ។ អបមារោតិ

បិត្តម្ចាស់នោះ យកម្ចាស់នោះ។ តត្ថ បុត្តវេរីកេន អមនុស្សន គហិតោ
ទុត្តិកិច្ឆោ ហោតិ, អប្បមត្តកេបិ បន អបមារេ សតិ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។

១២៤. “ន, ភិក្ខុវេ, រាជកដោ បញ្ចាជេតញ្ចោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៩០) វចនតោ រាជកដោបិ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។ ឯត្ថ ច
អមន្ទោ វា ហោតុ មហាមត្តោ វា សេវកោ វា កិញ្ចិ ឋានន្តរំ បត្តោ វា អប្បត្តោ
វា, យោ កោចិ រញ្ជោ ភត្តវេតនកដោ, សញ្ញោ រាជកដោតិ សង្ឃំ កច្ឆតិ, សោ ន
បញ្ចាជេតញ្ចោ។ តស្ស បន បុត្តនត្តភាតុកា យេ រាជតោ ភត្តវេតនំ ន គណ្ឌន្តិ,
តេ បញ្ចាជេតំ វដ្ឋតិ។ យោ បន រាជតោ លទ្ធ�ំ និពទ្ធកោគំ វា មាសសំវច្ឆរបរិព្ពយំ
វា រញ្ជោយេវ និយ្យទេតិ, បុត្តភាតុកេ វា តំ ឋានំ សម្មជិច្ឆាបេត្វា រាជានំ “ន
ធានាហំ នេវស្ស កដោ” តិ អាបុច្ឆតិ, យេន វា យំការណា វេតនំ គហិតំ, តំ
កម្មំ កតំ ហោតិ, យោ វា “បញ្ចជស្ស” តិ រញ្ជោ អនុញ្ញាតោ ហោតិ, តម្បី
បញ្ចាជេតំ វដ្ឋតិ។

១២៥. ចោរោបិ ធនពន្លោ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ “ន, ភិក្ខុវេ, ធនពន្លោ ចោរោ
បញ្ចាជេតញ្ចោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៩១) វុត្តត្តា។ តត្ថ
ធនំ ពន្ធិត្វាវិយ វិចរតីតិ ធនពន្លោ, មូលនេវាធយោវិយ លោកេ ចាកដោតិ វុត្តំ
ហោតិ។ តស្មា យោ កាមឃាតំ វា បន្តទុហនំ វា នគរេ សន្និច្ឆេនាទិកម្មំ វា
ករោន្តោវិចរតិ, បញ្ញាយតិ ច “អសុកោ នាម ឥទំ ឥទំ ករោតី” តិ, សោ ន
បញ្ចាជេតញ្ចោ។ យោ បន រាជបុត្តោ រដ្ឋំ បត្តេន្តោ កាមឃាតាទីនិ ករោតិ, សោ
បញ្ចាជេតញ្ចោ។ រាជានោ ហិ តស្មី បព្វជិតេ តុស្សន្តិ, សចេ បន ន តុស្សន្តិ, ន
បញ្ចាជេតញ្ចោ។ បុត្តេ មហាជនេ ចាកដោ ចោរោ បច្ឆា ចោរកម្មំ បហាយ បញ្ចា
សីលានិ សមាទិយតិ, តព្វោ មនុស្សា ឯវំ ជានន្តិ, បញ្ចាជេតញ្ចោ។ យេ បន

អង្គលតុជាទីលោកសន្តិសុខជាទីលោក ៧៩ វា អនិស្សមនា ថេយ្យំ ករោត្តិ,
បច្ចាបិ “សមីនា នាម សទំ កត”ន្តិ ន បញ្ញាយន្តិ, តេបិ បញ្ញាជេតុំ វដ្តតិ។

១២៦. ការគេឯកោ បន ចោរោ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ “ន, ភិក្ខុវេ, ការគេឯកោ ចោរោ បញ្ចាជេតញ្ចោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (មហាវ. ៩២)
 វុត្តត្តា។ តត្ថ កាហេ វុច្ឆតិ ពន្ធនាគារំ។ ឥធម បន អន្តពន្ធនំ វា ហោតុ
 សង្ខលិកពន្ធនំ វា រដ្ឋពន្ធនំ វា កាមពន្ធនំ វា និគមពន្ធនំ វា នគរពន្ធនំ វា
 បុរិសគុត្តិ វា ជនបទពន្ធនំ វា ធិបពន្ធនំ វា, យោ ឯតេសុ យំ កិញ្ចា ពន្ធនំ ភិក្ខុត្វា វា
 ធិក្ខត្វា វា មុញ្ចាត្វា វា វិវិវត្វា វា អបស្សមាណនំ វា បលាយតិ, សោ
 ការគេឯកោតិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ តស្មា ឡឺធិសោ ការគេឯកោ ចោរោ ធិបពន្ធនំ
 ភិក្ខុត្វា ធិបន្តំ គតោបិ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។ យោ បន ន ចោរោ, កេវលំ ហត្ថកម្មំ
 អករោន្តោ “ឯវំ នោ អបលាយន្តោ ករិស្សតី” តិ រាជយុត្តាធិហិ ពន្លោ, សោ ការ
 ភិក្ខុត្វា បលាតោបិ បញ្ចាជេតញ្ចោ។ យោ បន កាមនិគមបដ្ឋនាធិនិ កេណិយា
 គហេត្វា តំ អសម្មាទេន្តោ ពន្ធនាគារំ បវេសិតោ ហោតិ, សោបិ បលាយិត្វា
 អាគតោ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។ យោបិ កសិកម្មាធិហិ ជនំ សម្មាទេត្វា ជីវន្តោ
 “និធានំ ឥមិនាលទ្ធ” ត្ថិ បេសុញ្ញំ ឧបសំហរិត្វា កេនចិ ពន្លាបិតោ ហោតិ, តំ
 តត្ថេវ បញ្ចាជេតំ ន វុច្ឆតិ, បលាយិត្វា គតំ បន គតដ្ឋានេ បញ្ចាជេតំ វុច្ឆតិ។

១២៧. “ន, ភិក្ខុវេ, លីខិតកោ ចោរោ បញ្ញាជេតញ្ញោ, យោ បញ្ញាជេយ្យ, អាបត្តិ
 ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៩៣) វចនតោ បន លីខិតកោ ចោរោ ន បញ្ញាជេតញ្ញោ។
 តត្ថ លីខិតកោ នាម យោ កោចិ ចោវិកំ វា អញ្ញំ វា គរុំ រាជាបរាធំ កត្វា
 បលាតោ, រាជា ច នំ បណ្ណោ វា ចោត្ថកេ វា “ឥត្ថន្ទាមោ យត្ថ ធិស្សតិ, តត្ថ
 គហត្វា មារេតញ្ញោ” តិ វា “ហត្ថចាទាធិនិ អស្សុ ជិន្ធិតញ្ញានិ” តិ វា “ឯត្ថកំ នាម

ធន្នាំ អាហារាបេតត្តោ”តិ វា លិខាបេតិ, អយំ លិខិតកោ នាម, សោ ន
បញ្ចាជេតត្តោ។

១២៨. កសាហាតោ កតធន្នាកម្មោបិ ន បញ្ចាជេតត្តោ “ន, ភិក្ខុវេ,
កសាហាតោ កតធន្នាកម្មោ បញ្ចាជេតត្តោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ៩៤) វចនតោ។ ឯត្ថ បន យោ វចនបេសនាទីនិ
អករោន្តោ ហញ្ញតិ, ន សោ កតធន្នាកម្មោ។ យោ បន កេណិយា វា អញ្ញថា វា
កិញ្ចិ គហេត្វា ខាទិត្វា បុន ទាតុំ អសក្កោន្តោ “អយមេវ តេ ធន្នោ ហោតូ”តិ
កសាហិ ហញ្ញតិ, អយមេវ កសាហាតោ កតធន្នាកម្មោ។ សោ ច កសាហិ វា
ហាតោ ហោតុ អឡធន្នាកាទីនំ វា អញ្ញតវេន, យាវ អល្លវណោ ហោតិ, ន តាវ
បញ្ចាជេតត្តោ, វណោ បន ចាកតិកេ កត្វា បញ្ចាជេតត្តោ។ សចេ បន ជាល្លាហិ
វា កប្បវេហិ វា នាឡិកេរចាសាណាទីហិ វា ឃាតេត្វា មុត្តោ ហោតិ, សវីវេ
ចស្ស គណ្ឌិយោ បញ្ញាយន្តិ, ន បញ្ចាជេតត្តោ, ជាសុកំ កត្វា ឯវ គណ្ឌិសុ
សន្និសិទ្ធាសុ បញ្ចាជេតត្តោ។

១២៩. លក្ខណាហាតោ បន កតធន្នាកម្មោ ន បញ្ចាជេតត្តោ “ន, ភិក្ខុវេ,
លក្ខណាហាតោ កតធន្នាកម្មោ បញ្ចាជេតត្តោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ៩៥) វចនតោ។ ឯត្ថបិ កតធន្នាកម្មភារោ
បុរិមនយេនេវ វេទិតត្តោ។ យស្ស បន នលាដេ វា ឡុអាទីសុ វា តត្ថន លាហាន
លក្ខណំ អាហាតំ ហោតិ, សោ សចេ ភុជិស្សោ, យាវ អល្លវណោ ហោតិ, តាវ ន
បញ្ចាជេតត្តោ។ សចេបិស្ស វណោ រុទ្ធា ហោន្តិ ឆរិយា សមបរិច្ឆេទា, លក្ខណំ ន
បញ្ញាយតិ, តិមណ្ឌលំ និវត្ថស្ស ឧត្តរាសង្កេ កតេ បដិច្ចន្នាកាសេ ចេ ហោតិ,
បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ, អប្បដិច្ចន្នាកាសេ ចេ, ន វដ្ឋតិ។

១៣០. “ន, ភិក្ខុវេ, ឥណ្ឌាយិកោ បញ្ចាជេតព្ពោ, យោ បញ្ចាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៩៦) វចនតោ ឥណ្ឌាយិកាបិ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។ តត្ថ ឥណ្ឌាយិកោ នាម យស្ស បិតិបិតាមហេហិ វា ឥណំ គហិតំ ហោតិ, សយំ វា ឥណំ គហិតំ ហោតិ, យំ វា អាឋបេត្វា មាតាបិតុហិ កិញ្ចិ គហិតំ ហោតិ, សោ តំ ឥណំ បរេសំ ធារេតីតិ ឥណ្ឌាយិកោ។ យំ បន អញ្ញោ ព្រាតកា អាឋបេត្វា កិញ្ចិ គណ្ហាន្តិ, សោ ន ឥណ្ឌាយិកោ។ ន ហិ តេ តំ អាឋបេតុំ ឥស្សរា, តស្មា តំ បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ, ឥតវំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ បនស្ស ព្រាតិសាលោហិតា “មយំ ទស្សម, បញ្ចាជេន ន” ត្ថិ ឥណំ អត្ថនោ ភាវំ ករោន្តិ, អញ្ញោ វា កោចិ តស្ស អាចារសម្មត្ថិ ទិស្វា “បញ្ចាជេន នំ, អហំ ឥណំ ទស្សមី” តិ វទតិ, បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ។ តេសុ អសតិ ភិក្ខុនា តថាវុបស្ស ឧបជ្ជាកស្សបិ អាហោចេតព្ពំ “សហេតុកោ សត្តោ ឥណាបលិពោជេន ន បព្ពជតី” តិ។ សចេ សោ បជិបដ្ឋតិ, បញ្ចាជេតព្ពោ។ សចេបិ អត្ថនោ កប្បិយភណ្ឌំ អត្ថិ, “ឯតំ ទស្សមី” តិ បញ្ចាជេតព្ពោ។ សចេ បន នេវ ព្រាតកាធម្មោ បជិបដ្ឋតិ, ន អត្ថនោ ធនំ អត្ថិ, “បញ្ចាជេត្វា ភិក្ខុយ ចរិត្វា មោចស្សមី” តិ បញ្ចាជេតុំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ បញ្ចាជេតិ, ទុក្ខជំ។ បលាតោបិ អានេត្វា ធាតព្ពោ។ នោ ចេ ទេតិ, សព្វំ ឥណំ គីវា ហោតិ។ អជានិត្វា បញ្ចាជេយតោ អនាបត្ថិ, បស្សន្តេន បន អានេត្វា ឥណាសាមិកានំ ទស្សេតព្ពោ, អបស្សន្តស្ស គីវា ន ហោតិ។

សចេ ឥណ្ឌាយិកោ អញ្ញំ ទេសំ គន្ធា បុច្ឆិយមាណាបិ “នាហំ កស្សបិ កិញ្ចិ ធារេមី” តិ វត្វា បព្ពជតិ, ឥណាសាមិកោ ច តំ បរិយេសន្តោ តត្ថ គប្បតិ, ទហារោ តំ ទិស្វា បលាយតិ, សោ ថេវ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្វា “អយំ, ភន្តេ, កេន បញ្ចាជិតោ, មម ឯត្ថកំ នាម ធនំ គហេត្វា បលាតោ” តិ វទតិ, ថេវេន វត្ថព្វំ “មយា, ឧចាសក, ‘អណាណោ អហា’ ត្ថិ វទន្តោ បញ្ចាជិតោ, កី ទានិ ករោមិ, បស្ស មេ បត្តចីវរ” ត្ថិ។ អយំ តត្ថ សាមីចិ។ បលាតេ បន គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន នំ ថេវស្ស សម្មាសាវ

ទិស្វា “អយំ មម ឥណាយិកោ” តិ វទតិ, “តវ ឥណាយិ កំ តូមេវ ជានាហី” តិ
វត្តញ្ញោ, ឯវម្បី គីវា ន ហោតិ។ សចេបិ សោ “បព្ពជិតោ អយំ ធានិ កុហី
គមិស្សតី” តិ វទតិ, ថេវេន “ត្វំយេវ ជានាហី” តិ វត្តញ្ញោ។ ឯវម្បីស្ស បលាតេ
គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន ថេវេ “កុហី ធានិ អយំ គមិស្សតិ, ឥធមេវ អច្ឆតូ” តិ
វទតិ, សោ ចេ បលាយតិ, គីវា ហោតិ។ សចេ សោ សហេតុកោ សត្តោ ហោតិ
វត្តសម្បជ្ជោ, ថេវេន “ព្យាទិសោ អយំ” ត្ថំ វត្តព្ពំ។ ឥណាសាមិកោ ចេ “សាធូ” តិ
វិស្សជ្ជតិ, ឥធមេតំ កុសលំ, “ឧបឡុបឡំ ទេថា” តិ វទតិ, ធាតព្ពំ។ អបវេន
សមយេន អតិអារាជកោ ហោតិ, “សព្ពំ ទេថា” តិ វត្តេបិ ធាតព្ពមេវ។ សចេ បន
ឧទ្ទេសបរិបុត្តាទីសុ កុសលោ ហោតិ ពហូបការោ ភិក្ខុនំ, ភិក្ខុចារីវត្តេន
បរិយេសិត្យាបិ ឥណំ ធាតព្ពមេវ។

១៣១. ធាសោបិ ន បញ្ញាជេតញ្ញោ “ន, ភិក្ខុវេ, ធាសោ បញ្ញាជេតញ្ញោ, យោ
បញ្ញាជេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៩៧) វចនតោ។ តត្ថ ចត្តារោ ធាសា
អន្តោជាតោ ជនក្តីតោ ករមរាជិតោ សាមំ ធាសព្យំ ឧបគតោតិ។ តត្ថ
អន្តោជាតោ នាម ជាតិយា ធាសោ យរធាសិយា បុត្តោ។ ជនក្តីតោ នាម
មាតាបិតុនំ សន្តិកា បុត្តោ វា សាមិកានំ សន្តិកា ធាសោ វា ជនំ ទត្វា
ធាសចារិត្តំ អាហារេត្វា កីតោ។ ឯតេ ទ្វេបិ ន បញ្ញាជេតញ្ញោ។ បញ្ញាជេន្តេន តត្ថ
តត្ថ ចារិត្តវសេន អធាសេ កត្វា បញ្ញាជេតញ្ញោ។ ករមរាជិតោ នាម តិរោវដ្ឋំ
វិលោមំ វា កត្វា ឧបលាបេត្វា វា តិរោវដ្ឋតោ ភុជិស្សមាទុសកានិ អាហារន្តិ,
អន្តោរដ្ឋេយេវ វា កតាបរាជំ កិញ្ចិ កាមំ រាជា “វិលុម្បថា” តិ ច អាណាបេតិ,
តតោ មាទុសកានិបិ អាហារន្តិ, តត្ថ សព្ពេ បុរិសា ធាសា, ឥតិយោ ធាសិយោ។
ឯវរុចោ ករមរាជិតោ ធាសោ យេហិ អានិតោ, តេសំ សន្តិកេ វសន្តោ វា
ពន្ធនាគារេ ពន្ធនា វា បុរិសេហិ វក្ខិយមាណោ វា ន បញ្ញាជេតញ្ញោ, បលាយិត្វា បន

គតោ គតដ្ឋានេ បញ្ចាជេតញ្ចោ។ រញ្ចា តុដ្ឋេន “ករមរាជិតកេ មុញ្ចោ” តិ វត្ថា វា
សព្វសាធារណេន វា នយេន ពន្ធនមោក្ខ កតេ បញ្ចាជេតញ្ចោ។

សាមំ ធាសព្យំ ឧបគតោ នាម ជីវិតហេតុ វា អារក្ខហេតុ វា “អហំ តេ
ធាសោ” តិ សយមេវ ធាសភាវំ ឧបគតោ រាជ្ជនំ
ហត្ថិអស្សុកោមហិសគោបកាធយោវិយ។ តាធិសោ ធាសោ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។
រញ្ចោ វណ្ណធាសីនំ បុត្តា ហោន្តិ អមច្ចបុត្តសទិសា, តេបិ ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។
ភុជិស្សិតិយោ អសញ្ញតា វណ្ណធាសីហិ សន្និវិចរន្តិ, តាសំ បុត្តេ បញ្ចាជេតុ
វដ្ឋតិ។ សចេ សយមេវ បណ្ណំ អាហារេបន្តិ, ន វដ្ឋតិ។ ភជិបុត្តគណាធិនំ ធាសាបិ
តេហិ អទិន្នា ន បញ្ចាជេតញ្ចោ។ វិហារេសុ រាជ្ជហិ អារាមិកធាសា នាម ទិន្នា
ហោន្តិ, តេបិ បញ្ចាជេតុ ន វដ្ឋតិ, ភុជិស្សេ កត្វា បន បញ្ចាជេតុ វដ្ឋតិ។
មហាបច្ឆវិយំ “អន្តោជាតធនក្កិតកេ អានេត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្ស ‘អារាមិកេ
ទេមា’ តិ ទេន្តិ, តក្កំ សីសេ អាសិត្តកសទិសាវ ហោន្តិ, តេ បញ្ចាជេតុ វដ្ឋតិ” តិ
វុត្ថំ។ កុរុន្ទិយំ បន “អារាមិកំ ទេមាតិ កប្បិយវេហារេន ទេន្តិ, យេន កេនចិ
វេហារេន ទិន្នោ ហោតុ, នេវ បញ្ចាជេតញ្ចោ” តិ វុត្ថំ។ ទុគ្គតមនុស្សា “សង្ឃំ
និស្សាយ ជីវិស្សមា” តិ វិហារេ កប្បិយការកា ហោន្តិ, ឯតេ បញ្ចាជេតុ វដ្ឋតិ។
យស្ស មាតាបិតរោ ធាសា, មាតា ឯវ វា ធាសី, បិតា អធាសោ, តំ បញ្ចាជេតុ ន
វដ្ឋតិ។ យស្ស បន មាតា អធាសី, បិតា ធាសោ, តំ បញ្ចាជេតុ វដ្ឋតិ។ ភិក្ខុស្ស
ញាតកា វា ឧបជ្ឈាកា វា ធាសំ ទេន្តិ “ឥមំ បញ្ចាជេត, តុម្ហាកំ វេយ្យាវច្ឆំ
ករិស្សតិ” តិ, អត្តនោ វាស្ស ធាសោ អត្ថិ, ភុជិស្សេ កតោវ បញ្ចាជេតញ្ចោ។
សាមិកា ធាសំ ទេន្តិ “ឥមំ បញ្ចាជេត, សចេ អភិរមិស្សតិ, អធាសោ។ វិព្ពមិស្សតិ
ចេ, អម្ហាកំ ធាសោវ ភរិស្សតិ” តិ, អយំ តាវកាលិកោ នាម, តំ បញ្ចាជេតុ ន
វដ្ឋតិ តិ កុរុន្ទិយំ វុត្ថំ។ និស្សមិកធាសោ ហោតិ, សោបិ ភុជិស្សេ កតោវ

បញ្ហាជេតព្រោះ។ អដានន្តោ បញ្ហាជេត្វា ឧបសម្បទេត្វា វា បច្ឆា ជានន្តិ, ភុជិស្សំ
កាតុមេវ វេន្តតិ។

ឥមស្ស ច អត្ថស្ស បកាសនត្ថំ ឥទំ វត្ថុំ វេទន្តិ - ឯកា កិរ កុលទាសី ឯកេន
សទ្ធិ អនុរាជបុរា បលាយិត្វា រោហណោ វសមាណា បុត្តំ បដិលភិ, សោ បព្ពជិត្វា
ឧបសម្បទ្ធកាលេ លង្គិ កុក្កច្ឆកោ អហោសិ។ អថេកទិវសំ មាតវំ បុច្ឆិ “កី
ឧទាសិកេ តុម្កាកំ ភាតា វា ភគិនី វា នត្ថិ, ន កិញ្ចា ញាតកំ បស្សមី” តិ។ តាត,
អហំ អនុរាជបុរេ កុលទាសី, តវ បិតរា សទ្ធិ បលាយិត្វា ឥធវ វសាមីតិ។ សីលវា
ភិក្ខុ “អសុទ្ធា កិរ មេ បព្ពជ្ជា” តិ សំវេកំ លភិត្វា មាតវំ តស្ស កុលស្ស
នាមកោត្តំ បុច្ឆិត្វា អនុរាជបុរំ អាគម្ម តស្ស កុលស្ស យវទ្ធាវេ អដ្ឋាសិ,
“អតិច្ឆថ, ភន្តេ” តិ វុត្តេបិ នាតិក្កមិ។ តេ អាគន្ធា “កី, ភន្តេ” តិ បុច្ឆិសុ។ “តុម្កាកំ
ឥត្ថន្ទាមា ទាសី បលាតា អត្ថី” តិ? “អត្ថិ, ភន្តេ”។ អហំ តស្ស បុត្តោ, សថេ មំ
តុម្កេ អនុជាធាថ, បព្ពជ្ជំ លភាមិ, តុម្កេ មយ្ហំ សាមិកាតិ។ តេ បាដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា
“សុទ្ធា, ភន្តេ, តុម្កាកំ បព្ពជ្ជា” តិ តំ ភុជិស្សំ កត្វា មហាវិហារេ វសាបេសុំ
ចត្វហិ បច្ឆយេហិ បដិជគ្គន្តា។ ថេរោ តំ កុលំ និស្សយ វសមាណោយេវ អវហត្ថំ
ចាបុណីតិ។

១៣២. “ន, ភិក្ខុវេ, ហត្ថច្ឆិន្នោ បញ្ហាជេតព្រោះ។ ន ចាទច្ឆិន្នោ, ន
ហត្ថចាទច្ឆិន្នោ, ន កណ្ណច្ឆិន្នោ, ន កណ្ណនាសច្ឆិន្នោ, ន អន្តុលីច្ឆិន្នោ, ន
អឡច្ឆិន្នោ, ន កណ្ណាច្ឆិន្នោ, ន ដណហត្ថកោ, ន ខុដ្ឋោ, ន វាមនោ ន គលគណ្ហា,
ន លក្ខណាហតោ, ន កសាហតោ, ន លីខិតកោ, ន សីបដី, ន ចាបរោគី, ន
បរិសទ្ធសកោ, ន កាលោ, ន កុណី, ន ខព្យោ, ន បក្ខហតោ, ន ធិន្ទិវិយាបថោ,
ន ជរាទុព្ពលោ, ន អន្លោ, ន មូកោ, ន ពជិរោ, ន អន្ធមូកោ, ន អន្ធពជិរោ, ន

ម្ភិតពិរោ, ន អន្តម្ភិតពិរោ បញ្ចាដេតព្រោ, យោ បញ្ចាដេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស"តិ (មហាវ. ១១៩) វចនតោ បន ហត្ថច្ឆិន្នាធម្មោបិ ន បញ្ចាដេតព្រោ។

តត្ថ ហត្ថច្ឆិន្នាតិ យស្ស ហត្ថតលេ វា មណីពន្លោ វា កប្បវេ វា យត្ថ កត្ថចិ
ឯកោ វា ទ្វេ វា ហត្ថា ធិន្នា ហោន្តិ។ ចានច្ឆិន្នាតិ យស្ស អគ្គចានេ វា
គោប្បកេសុ វា ជង្គាយ វា យត្ថ កត្ថចិ ឯកោ វា ទ្វេ វា ចានា ធិន្នា ហោន្តិ។
ហត្ថចានច្ឆិន្នាតិ យស្ស វុត្ថប្បការេនេវ ចត្វសុ ហត្ថចានេសុ ទ្វេ វា តយោ វា
សព្វេ វា ហត្ថចានា ធិន្នា ហោន្តិ។ កណ្ណាច្ឆិន្នាតិ យស្ស កណ្ណាមូលេ វា
កណ្ណាសក្ខលិកាយ វា ឯកោ វា ទ្វេ វា កណ្ណា ធិន្នា ហោន្តិ។ យស្ស បន
កណ្ណាវដ្តេ ធិន្នន្តិ, សក្កា ច ហោតិ សង្ឃាដេតុំ, សោ កណ្ណំ សង្ឃាដេត្វា
បញ្ចាដេតព្រោ។ ឆាសច្ឆិន្នាតិ យស្ស អជបទកេ វា អគ្គេ វា ឯកបុដេ វា យត្ថ
កត្ថចិ ឆាសា ធិន្នា ហោតិ។ យស្ស បន ឆាសិកា សក្កា ហោតិ សន្នេតុំ, សោ តំ
ជាសុកំ កត្វា បញ្ចាដេតព្រោ។ កណ្ណាឆាសច្ឆិន្នា ឧភយវសេន វេទិតព្រោ។
អង្គលិច្ឆិន្នាតិ យស្ស នខសេសំ អនស្សេត្វា ឯកោ វា ពហូ វា អង្គលិយោ ធិន្នា
ហោន្តិ។ យស្ស បន សុត្តតន្តមត្តម្មិ នខសេសំ បញ្ញាយតិ, តំ បញ្ចាដេតុំ វដ្តតិ។
អឡច្ឆិន្នាតិ យស្ស ចត្វសុ អង្គជ្ជកេសុ អង្គលិយំ វុត្ថនយេនេវ ឯកោ វា ពហូ វា
អង្គជ្ជកា ធិន្នា ហោន្តិ។ កណ្ណាច្ឆិន្នាតិ យស្ស កណ្ណាឆាមកា មហាម្ពាវ
បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ធិន្នា ហោន្តិ, យេសុ ឯកស្សបិ ធិន្នត្វា អគ្គចានេន វា
ចង្គមតិ, មូលេន វា ចង្គមតិ, ន ចានំ បតិជ្ជាបេតុំ សក្កោតិ។

ជណហត្ថកោតិ យស្ស វុត្ថលិបក្ខកាវិយ អង្គលិយោ សម្ពុទ្ធា ហោន្តិ, ឯតំ
បញ្ចាដេតុកាមេន អង្គលន្តិកាយោ ជាលេត្វា សត្តំ អន្តរចម្ពំ អបនេត្វា ជាសុកំ
កត្វា បញ្ចាដេតព្រោ។ យស្សបិ ន អង្គលិយោ ហោន្តិ, តំ បញ្ចាដេតុកាមេន
អធិកំ អង្គលី ធិន្នត្វា ជាសុកំ កត្វា បញ្ចាដេតព្រោ។ ឧដ្ឋោតិ យោ ឧវស្ស វា

បិដ្ឋិយា វា បស្សស្ស វា និក្ខន្តត្តា ខុដ្ឋសរីរោ។ យស្ស បន កិញ្ចិ កិញ្ចិ អង្គបច្ចដ្ឋំ
ឡើយកំ វដ្ឋំ, តំ បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ។ មហាបុរិសោ ឯវ ហិ ព្រាហ្មជុគត្តោ, អវសេសោ
សត្តោ អខុដ្ឋោ នាម នត្ថិ។ វាមនោតិ ជង្គ្រវាមនោ វា កជិវាមនោ វា
ឧភយវាមនោ វា។ ជង្គ្រវាមនស្ស កជិតោ បដ្ឋាយ ហេដ្ឋិមកាយោ រស្សោ
ហោតិ, ឧបរិមកាយោ បរិបុណ្ណោ។ កជិវាមនស្ស កជិតោ បដ្ឋាយ
ឧបរិមកាយោ រស្សោ ហោតិ, ហេដ្ឋិមកាយោ បរិបុណ្ណោ។ ឧភយវាមនស្ស
ឧភោបិ កាយោ រស្សោ ហោតិ, យេសំ រស្សត្តា ភូតានំ វិយ បរិវដ្តមោ
មហាកុច្ឆិយជសទិសោ អត្តភារោ ហោតិ, តំ តិវិធម្មិ បញ្ចាជេតុំ ន វដ្ឋតិ។

គលគណ្ហាតិ យស្ស កុម្មណ្ហំ វិយ គលេ គណ្ហោ ហោតិ។ ទេសនាមត្តមេវ
ចេតំ, យស្មី កិស្មិញ្ចិ បន បទេសេ គណ្ហោ សតិ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។ តត្ថ វិនិច្ឆយោ
“ន, ភិក្ខុវេ, បញ្ចាហិ អាពាធមហិ ដុដ្ឋោ បញ្ចាជេតព្ពោ”តិ (មហាវ. ៨៩) ឯត្ថ
វុត្ថនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ លក្ខណាហតកសាហតលិខិតកេសុ យំ វុត្ថត្ថំ, តំ
ហេដ្ឋា វុត្ថមេវ។ សីបដីតិ ភារចាទោ វុច្ឆតិ។ យស្ស ចាទោ ដូលោ ហោតិ
សញ្ញាតបិឡកោ ខរោ, សោ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។ យស្ស បន ន តាវ ខរការំ
គណ្ហាតិ, សក្កា ហោតិ ឧបនាហំ ពន្ធិត្វា ឧទកអាវាដេ បវេសេត្វា
ឧទកវាលិកាយ បូរេត្វា យថា សិរា បញ្ញាយន្តិ, ជង្គ្រា ច តេលនាឡិ ការិយ
ហោតិ, ឯវំ មិលាបេតុំ, តស្ស ចាទំ ឡើយកំ កត្វា តំ បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ បុន
វឡតិ, ឧបសម្មាទេន្តេនបិ តថា កត្វាវ ឧបសម្មាទេតព្ពោ។ ចាបរោគីតិ
អរិសកគន្ធបិគ្គសេម្ហកាសសោសាធិសុ យេន កេនចិ រោគេន និព្វាតុរោ
អតេកិច្ចរោគោ ជេតុច្ឆោ អមនាថោ, អយំ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។

១៣៣. បរិសទ្ធសកោតិ យោ អត្តនោ វិរូបតាយ បរិសំ ទ្វិសេតិ, អតិដីយោ
វា ហោតិ អញ្ញេសំ សីសប្បមាណនាភិប្បទេសោ, អតិរស្សោ វា

ឧត្តមវាមនក្ខត្របំ វិយ, អតិកាឡោ វា ឈាបិតក្ខត្រ ខាណ្ឌកោ វិយ,
អន្តោធាតោ វា ធនិតក្ខត្តាធិបិ បមន្តិតតម្កលោហវណ្ណោ, អតិកិសោ វា
មន្តមសលោហិតោ អន្តិសិរាចម្ពសរីរោ វិយ, អតិដូលោ វា ភារិយមសោ
មហោធរោ មហាក្ខតសធិសោ, អតិមហាន្តសីសោ វា បន្តិ សីសេ កត្វា បិតោ
វិយ, អតិឧទ្ធកសីសោ វា សរីរស្ស អនន្ទ្របេន អតិឧទ្ធកេន សីសេន
សមន្នាគតោ, កូជកូជសីសោ វា តាលជលបិណ្ឌិសធិសេន សីសេន
សមន្នាគតោ, សិខរសីសោ វា ឧទ្ធិ អនុបុព្វតនុកេន សីសេន សមន្នាគតោ,
នាឡិសីសោ វា មហាវណ្ណបព្វសធិសេន សីសេន សមន្នាគតោ, កប្បសីសោ
វា បញ្ចរសីសោ វា ចតុសុ បស្សេសុ យេន កេនចិ បស្សេន ឡិនតេន សីសេន
សមន្នាគតោ, វណ្ណសីសោ វា បូតិសីសោ វា កណ្តិកកេសោ វា ចាណកេហិ
ខាយិតកេនាវេ សស្សសធិសេហិ តហិ តហិ ឧដ្ឋិតេហិ កេសេហិ
សមន្នាគតោ, និល្លោមសីសោ វា ដូលថន្ទកេសោ វា តាលហិរសធិសេហិ
កេសេហិ សមន្នាគតោ, ជាតិបលិតេហិ បណ្ណរកេសោ វា បកតិតម្កកេសោ
វា អាធិត្តហិ វិយ កេសេហិ សមន្នាគតោ, អាវដ្ឋសីសោ វា គុន្ន សរីរេ
អាវដ្ឋសធិសេហិ ឧទ្ធក្កេហិ កេសាវដ្ឋេហិ សមន្នាគតោ, សីសលោមេហិ សន្តិ
ឯកាពន្ធកមុកលោមោ វា ជាលពន្ធនវិយ នលាជេន សមន្នាគតោ។

សម្ពុទ្ធកមុកោ វា និល្លោមកមុកោ វា មក្កជកមុកោ វា អតិមហាន្តក្ខិ វា
អតិឧទ្ធកក្ខិ វា មហីសចម្មេ វាសិកោឈោន បហិវត្វា កតនិទ្ធិសធិសេហិ
អក្ខិហិ សមន្នាគតោ, វិសមក្ខិ វា ឯកេន មហាន្តេន, ឯកេន ឧទ្ធកេន អក្ខិនា
សមន្នាគតោ, វិសមចក្កលោ វា ឯកេន ឧទ្ធិ, ឯកេន អនោតិ ឯវិសមជាតេហិ
អក្ខិចក្កេហិ សមន្នាគតោ, កេករោ វា គម្ពីរក្ខិ វា យស្ស គម្ពីរេ ឧទទានេ
ឧទកតារកា វិយ អក្ខិតារកា បញ្ញាយន្តិ, និក្ខន្ធក្ខិ វា យស្ស កក្កដស្សេវ
អក្ខិតារកា និក្ខន្ធា ហោន្តិ, ហត្ថិកល្លោ វា មហាន្តាហិ កណ្តាសក្ខលីហិ

សមន្មាគតោ, មូសិកកណ្តោ វា ជតុកកណ្តោ វា ខុទ្ទកាហិ កណ្តាសក្ខលីហិ
សមន្មាគតោ, ជិទ្ធមត្តកណ្តោ វា យស្សវិនា កណ្តាសក្ខលីហិ
កណ្តាជិទ្ធមត្តមេវ ហោតិ, អវិទូកណ្តោ វា, យោនកជាតិកោ បន
បរិសទ្ធសកោ ន ហោតិ, សភារោយេវ ហិ សោ តស្ស។ កណ្តាភគន្ធិកោ វា
និច្ចបូតិនា កណ្តោន សមន្មាគតោ, គណ្តាកណ្តោ វា សទា បគ្បវិតបុព្វេន
កណ្តោន សមន្មាគតោ, ជន្តិតកណ្តោ វា គោភត្តនាឡិកាយ អគ្គសទិសេហិ
កណ្តោហិ សមន្មាគតោ, អតិបិដ្តលក្ខិ វា, មធុបិដ្តលំ បន បញ្ចាដេតុំ វដ្តតិ។
និប្បខុមក្ខិ វា អស្សបគ្បវណក្ខិ វា បុប្ផិតក្ខិ វា អក្ខិចាកេន សមន្មាគតក្ខិ វា។

អតិមហន្តរាសិកោ វា អតិខុទ្ទកនាសិកោ វា ចិបិជនាសិកោ វា មជ្ឈេ
អប្បតិដ្ឋហិត្វា ឯកបស្សេ បិតវដ្តនាសិកោ វា ទីយនាសិកោ វា
សុកតុណ្ហាសទិសាយ ជិវាយ លេហិតុំ សក្កុណោយ្យាយ នាសិកាយ
សមន្មាគតោ, និច្ចំ បគ្បវិតសិដ្ឋាណិកនាសោ វា, មហាមុខោ វា យស្ស
បដដ្ឋមណ្ឌកស្សេវ មុខនិមិត្តំយេវ មហន្តំ ហោតិ, មុខំ បន លាពុសទិសំ
អតិខុទ្ទកំ, ភិន្នមុខោ វា វដ្តមុខោ វា មហាឡិដ្ឋោ វា ឧក្ខលីមុខវដ្តិសទិសេហិ
ឡិដ្ឋេហិ សមន្មាគតោ, តនុកឡិដ្ឋោ វា ភេវិចម្ពសទិសេហិ ទន្តេ បិទហិតុំ
អសមត្ថេហិ ឡិដ្ឋេហិ សមន្មាគតោ, មហាធរោដ្ឋោ វា តនុកឧត្តរោដ្ឋោ វា
តនុកអធរោដ្ឋោ វា មហាឧត្តរោដ្ឋោ វា ឡិដ្ឋនិដ្ឋកោ វា ឯឡមុខោ វា ឧប្បក្កមុខោ
វា សដ្ឋតុណ្ហាកោ វា ពហិ សេតេហិ អន្តោ អតិរត្ថេហិ ឡិដ្ឋេហិ សមន្មាគតោ,
ទុក្ខនុកុណាបមុខោ វា, មហាទន្តោ វា អដ្ឋកទន្តសទិសេហិ ទន្តេហិ
សមន្មាគតោ, អសុរទន្តោ វា ហោដ្ឋា វា ឧបរិ វា ពហិ និក្ខន្តទន្តោ, យស្ស បន
សក្កា ហោតិ ឡិដ្ឋេហិ បិទហិតុំ, កថេន្តស្សេវ បញ្ញាយតិ, នោ អកថេន្តស្ស, តំ
បញ្ចាដេតុំ វដ្តតិ។ បូតិទន្តោ វា និទ្ធីទន្តោ វា អតិខុទ្ទកទន្តោ វា យស្ស បន ទន្តន្តរេ
កលន្តកទន្តោវិយ សុខុមទន្តោ ហោតិ, តំ បញ្ចាដេតុំ វដ្តតិ។

មហាហនុកោ វា គោហនុសទិសេន ហនុនា សមន្នាគតោ, ធីយហនុកោ
វា ចិបិជហនុកោ វា អន្តោបរិជ្ជេន វិយ អតិរស្សេន ហនុកេន សមន្នាគតោ,
ភិន្នហនុកោ វា វុត្តហនុកោ វា និម្មស្សនាបិកោ វា ភិក្ខុនិសទិសមុខោ,
ធីយគលោ វា ពកគលសទិសេន គលេន សមន្នាគតោ, រស្សគលោ វា
អន្តោបរិជ្ជេន វិយ គលេន សមន្នាគតោ, ភិន្នគលោ វា ភដ្ឋអំសក្ខដា វា
អហត្ថោ វា ឯកហត្ថោ វា អតិរស្សហត្ថោ វា អតិធីយហត្ថោ វា ភិន្នឧរោ វា
ភិន្នបិដ្ឋោ វា កច្ចុគត្ថោ វា កណ្ហុគត្ថោ វា ទទ្ធុគត្ថោ វា គោធាគត្ថោ វា យស្ស
គោធាយ វិយ គត្ថតោ បុណ្ណានិ បតន្តិ។ សព្វព្យោតំ វិរូបករណំ សន្ធាយ
វិត្ថាវិតរសេន វុត្តំ, វិនិច្ឆយោ បនេត្ថ បញ្ចាពាធសុ វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។

ភដ្ឋកដិកោ វា មហាអានិសេនោ វា ឧទ្ធអក្ខដសទិសេហិ អានិសទមំសេហិ
អច្ចុគ្គតេហិ សមន្នាគតោ, មហាឡុកោ វា វាតណ្ហិកោ វា មហាជាណុកោ វា
សង្ឃជ្ជនជាណុកោ វា ធីយជង្គោ វា យដ្ឋិសទិសជង្គោ, វិកដោ វា សង្ឃដ្ឋោ វា
ឧត្តទ្ធិបណ្ហិកោ វា, សោ ធុរិធា ហេដ្ឋា ឡុទ្ធិហិ វា ឧបរិ អារុទ្ធិហិ វា មហាភីហិ
ជង្គបិណ្ហិកាហិ សមន្នាគតោ, មហាជង្គោ វា ដូលជង្គបិណ្ហិកោ វា
មហាចានោ វា មហាបណ្ហិ វា បិដ្ឋិកចានោ វា ចានវេមជ្ឈតោ ឧដ្ឋិតជង្គោ,
វុត្តចានោ វា, សោ ធុរិធា អន្តោ វា ពហិ វា បរិវត្តចានោ, គណ្ហិកផ្តុលិ វា
សិទ្ធិវេរជណសទិសាហិ អផ្តុលីហិ សមន្នាគតោ, អន្ធនខោ វា កាឡុវណ្ណហិ
បូតិនខេហិ សមន្នាគតោ, សព្វេបិ ឯស បរិសទ្ធិសកោ។ ឯវុរោ
បរិសទ្ធិសកោ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។

១៣២. កាលោភិ បសន្ននោ វា ហោតុ បុច្ឆានីហិ វា ឧបហតបសានោ,
ធ្វិហិ វា ឯកេន វា អក្ខិណ ន បស្សតិ, សោ ន បញ្ចាជេតព្ពោ។ មហាបច្ឆរិយំ បន
ឯកក្ខិកាលោ “កាលោ” តិ វុត្តោ, ធ្វិអក្ខិកាលោ អន្ធន សង្កហិតោ។

មហាអដ្ឋកថាយំ ជន្ទនោ “អន្ទោ”តិ វុត្តោ។ តស្មា ឧភយម្បិ បរិយាយេន
យុដ្ឋតិ។ កុណីតិ ហត្ថកុណី វា ចាទកុណី វា អន្តរិកុណី វា, យស្ស ឯតេសុ
ហត្ថាទីសុ យំ កិញ្ចិ វុត្តំ បញ្ញាយតិ។ ខញ្ញោតិ នតជាណុកោ វា ភិន្នជង្គោ វា
មជ្ឈេ សំកុដិតចាទត្តា កុណ្ឌាចាទកោ វា បិដ្ឋិចាទមជ្ឈេន ចង្គមន្តោ, អគ្គ
សំកុដិតចាទត្តា កុណ្ឌាចាទកោ វា បិដ្ឋិចាទគ្គន ចង្គមន្តោ, អគ្គចាទេនេវ
ចង្គមនខញ្ញោ វា បណ្ឌិកាយ ចង្គមនខញ្ញោ វា ចាទស្ស ពាហិរន្តេន
ចង្គមនខញ្ញោ វា ចាទស្ស អព្ពន្ធរេន ចង្គមនខញ្ញោ វា គោប្បកានំ ឧបរិ ភគ្គត្តា
សកលេន បិដ្ឋិចាទេន ចង្គមនខញ្ញោ វា។ សញ្ញោបេស ខញ្ញោយេវ, ន
បញ្ញាជេតញ្ញោ។

បក្ខហតោតិ យស្ស ឯកោ ហត្ថោ វា ចាទោ វា អន្ទសរីរំ វា សុខំ ន វហតិ។
ជិន្និយាបថោតិ បីបសម្បិ វុត្តតិ។ ជរាទុព្ពលោតិ ជិណ្ឌាការេន ទុព្ពលោ អត្តនោ
ចីវរវេនាទិកម្មម្បិ កាតុំ អសមត្តោ។ យោ បន មហាល្លកោបិ ពលវា ហោតិ,
អត្តានំ បដិជគ្គិកុំ សក្កោតិ, សោ បញ្ញាជេតញ្ញោ។ អន្ទោតិ ជន្ទនោ វុត្តតិ។
មូកោតិ យស្ស វចីភេទោ ន បវត្តតិ, យស្សបិ បវត្តតិ, សរណគមនំ បន
បរិបុណ្ណំ ភាសិតុំ ន សក្កោតិ, តាទិសំ មម្ពនម្បិ បញ្ញាជេតុំ ន វុត្តតិ។ យោ បន
សរណគមនមត្តំ បរិបុណ្ណំ ភាសិតុំ សក្កោតិ, តំ បញ្ញាជេតុំ វុត្តតិ។ ពាទិហោតិ
យោ សព្ពេន សព្ពំ ន សុណាតិ។ យោ បន មហាសទ្ធិំ សុណាតិ, តំ បញ្ញាជេតុំ
វុត្តតិ។ អន្ទមូកាទយោ ឧភយទោសវសេន វុត្តោ។ យេសញ្ច បព្ពដ្ឋា បដិក្ខិត្តា,
ឧបសម្បទាបិ តេសំ បដិក្ខិត្តាវ។ សចេ បន នេ សង្ឃោ ឧបសម្បទេតិ, សព្ពេបិ
សូបសម្បដ្ឋា, ការកសង្ឃោ បន អាចរិយុបដ្ឋាយា ច អាបត្តិតោ ន មុច្ចន្តិ។

១៣៥. បណ្ឌកោ ឧភតោព្យញ្ញនកោ ថេយ្យសំវាសកោ តិគ្គិយបក្កន្តកោ
តិវច្ឆានគតោ មាតុយាតកោ បិតុយាតកោ អរហន្តយាតកោ

លោហិតុប្បាទកោសជ្ឈកេនកោភិក្កនិទ្ទិសកោតិ ឥមេ បន ឯកានស
បុគ្គលា “បណ្ណាកោ, ភិក្ខុវេ, អនុបសម្មន្នោ ន ឧបសម្មាទេតព្ពោ, ឧបសម្មន្នោ
នាសេតព្ពោ” តិ (មហាវ. ១០៩) អាទិវចនតោ អភព្ពា, នេវ នេសំ បព្ពដ្ឋា, ន
ឧបសម្មនា ច រុហតិ, តស្មា ន បព្ពាជេតព្ពា ន ឧបសម្មាទេតព្ពា, ជាតិទ្វា
បព្ពាជេន្នោ ឧបសម្មាទេន្នោ ច ទុក្ខដំ អាបជ្ឈតិ។ អជាតិទ្វាបិ បព្ពាជិតា
ឧបសម្មាទិតា ច ជាតិទ្វា លិង្គនាសនាយ នាសេតព្ពា។

តត្ថ បណ្ណាកោតិ អាសិត្តបណ្ណាកោ ឧស្សយបណ្ណាកោ ឱបក្កមិកបណ្ណាកោ
បក្ខបណ្ណាកោ នបុសកបណ្ណាកោតិ បព្ពា បណ្ណាកា។ តេសុ យស្ស បរេសំ
អង្គជាតំ មុខេន គហេត្វា អសុចិនា អាសិត្តស្ស បរិឡាហោ រូបសម្មតិ, អយំ
អាសិត្តបណ្ណាកោ។ យស្ស បរេសំ អដ្ឋាចារំ បស្សតោ ឧស្សយាយ ឧប្បន្នាយ
បរិឡាហោ រូបសម្មតិ, អយំ ឧស្សយបណ្ណាកោ។ យស្ស ឧបក្កមេន តីជាតិ
អបជិតានិ, អយំ ឱបក្កមិកបណ្ណាកោ។ ឯកេន្នោ បន
អកុសលវិចារកានុភាវេន កាឡបក្ខេ បណ្ណាកោ ហោតិ, ដុល្លាបក្ខេ បនស្ស
បរិឡាហោ រូបសម្មតិ, អយំ បក្ខបណ្ណាកោ។ យោ បន បដិសន្ធិយំយេវ
អភាវកោ ឧប្បន្នោ, អយំ ន បុសកបណ្ណាកោ។ តេសុ អាសិត្តបណ្ណាកស្ស ច
ឧស្សយបណ្ណាកស្ស ច បព្ពដ្ឋា ន វារិតា, ឥតរេសំ តិណ្ណំ វារិតា។ “តេសុបិ
បក្ខបណ្ណាកស្ស យស្មី បក្ខេ បណ្ណាកោ ហោតិ, តស្មីយេវស្ស បក្ខេ បព្ពដ្ឋា
វារិតា” តិ កុរុន្ទិយំ វុត្ថំ។

១៣៦. ឧកតោព្យញ្ញនកោតិ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១៦) ឥត្តិនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ
ច បុរិសនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច ឧកតោព្យញ្ញនមស្ស អត្ថិតិ
ឧកតោព្យញ្ញនកោ។ សោ ទុរិដោ ហោតិ ឥត្តិឧកតោព្យញ្ញនកោ
បុរិសឧកតោព្យញ្ញនកោតិ។ តត្ថ ឥត្តិឧកតោព្យញ្ញនកស្ស ឥត្តិនិមិត្តំ ចាកដំ

ហោតិ, បុរិសនិមិត្តំ បដិច្ចន្នំ។ បុរិសឧកតោព្យញ្ញនកស្ស បុរិសនិមិត្តំ ចាកដំ,
ឥត្តិនិមិត្តំ បដិច្ចន្នំ។ ឥត្តិឧកតោព្យញ្ញនកស្ស ឥត្តិសុ បុរិសត្ថំ ករោន្តស្ស
ឥត្តិនិមិត្តំ បដិច្ចន្នំ ហោតិ, បុរិសនិមិត្តំ ចាកដំ។ បុរិសឧកតោព្យញ្ញនកស្ស
បុរិសានំ ឥត្តិការំ ឧបគច្ចន្តស្ស បុរិសនិមិត្តំ បដិច្ចន្នំ ហោតិ, ឥត្តិនិមិត្តំ ចាកដំ
ហោតិ។ ឥត្តិឧកតោព្យញ្ញនកោ សយញ្ច គត្តំ គណ្ណាតិ, បរញ្ច គណ្ណាបេតិ,
បុរិសឧកតោព្យញ្ញនកោ បនសយំ ន គណ្ណាតិ, បរំ បន គណ្ណាបេតិ
ឥនមេតេសំ នាណករណំ។ ឥមស្ស បន ធុរិធស្សបិ ឧកតោព្យញ្ញនកស្ស នេវ
បព្ពដ្ឋា អត្ថិ, ន ឧបសម្មនា។

១៣៧. ថេយ្យសំវាសកោតិ តយោ ថេយ្យសំវាសកា លិង្គត្ថនកោ
សំវាសត្ថនកោ ឧកយត្ថនកោតិ។ តត្ថ យោ សយំ បព្ពជិត្វាវិហារំ គន្ធា ន
ភិក្ខុវស្សានិ គណោតិ, ន យថាវុឡំ វន្ធនំ សាទិយតិ, ន អាសនេន បដិពាហតិ, ន
ឧចាសថបវារណាធិសុ សន្និស្សតិ, អយំ លិង្គមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា
លិង្គត្ថនកោ នាម។ យោ បន ភិក្ខុហិ បព្ពជិតោ សាមណោរោ សមាណោវិទេសំ
គន្ធា “អហំ ធនវស្សោ វាវីសតិវស្សោ វា”តិ មុសាវត្វា ភិក្ខុវស្សានិ គណោតិ,
យថាវុឡំ វន្ធនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧចាសថបវារណាធិសុ
សន្និស្សតិ, អយំ សំវាសមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា សំវាសត្ថនកោ នាម។
ភិក្ខុវស្សគណានាធិកោ ហិ សញ្ញាបិ កិរិយកេនោ ឥមស្មី អត្ថ “សំវាសោ”តិ
វេទិតញ្ញោ។ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ “ន មំ កោចិ ជានាតិ”តិ បុន ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ
ឯសេវ នយោ។ យោ បន សយំ បព្ពជិត្វាវិហារំ គន្ធា ភិក្ខុវស្សានិ គណោតិ,
យថាវុឡំ វន្ធនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧចាសថបវារណាធិសុ
សន្និស្សតិ, អយំ លិង្គស្ស ចេវ សំវាសស្ស ច ថេនិតត្តា ឧកយត្ថនកោ នាម។
អយំ តិរិដាបិ ថេយ្យសំវាសកោ អនុបសម្មន្នោ ន ឧបសម្មនេតញ្ញោ,
ឧបសម្មន្នោ នាសេតញ្ញោ, បុន បព្ពដ្ឋំ យាចន្តោបិ ន បញ្ចាជេតញ្ញោ។

១៣៨. ឯត្ថ ច អសម្មាហត្ថំ ឥទំ បកិណ្ណកំ វេទិតត្ថំ -

“រាជទុត្តិក្ខត្តកន្តារ, រោគវេរិកយេន វា;
ចីវរាហារណាត្ថំ វា, លិដ្ឋំ អាទិយតិធម៌ យោ។

“សំវាសំ ឆាធិវាសេតិ, យាវ សោ សុទ្ធមានសោ;
ថេយ្យសំវាសកោ ឆាម, តាវ ឯស ន វុច្ចតី” តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១០);

តត្រាយំ វិត្តានយោ - ឥនេកច្ចស្ស រាជា កុទ្ធាហោតិ, សោ “ឯវំ មេ
សោត្តិ ភវិស្សតី” តិ សយមេវ លិដ្ឋំ គហេត្វា បលាយតិ។ តំ ទិស្វា រញ្ជោ
អាហេចន្តិ, រាជា “សចេ បព្ពជិតោ, ន តំ លព្ពា កិត្យា កាតុ” តិ តស្មី កោដំ
បជីវិនេតិ។ សោ “វូបសន្តំ មេ រាជភយ” តិ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសវិត្វាវ គិហិលិដ្ឋំ
គហេត្វា អាគតោ បព្ពាជេតញ្ជោ។ អថាបិ “សាសនំ និស្សាយ មយា ជីវិតំ លទ្ធិ,
ហន្ត ឆាធិ អហំ បព្ពជាមី” តិ ឧប្បន្នសំវេកោ តេនេវ លិដ្ឋេន អាគន្ធា អាគន្ធកវត្ថុ
ន សាទិយតិ, ភិក្ខុហិ បុដ្ឋា វា អបុដ្ឋា វា យថាភូតមត្តានំ អាវិកត្វា បព្ពជ្ជំ
យាចតិ, លិដ្ឋំ អបនេត្វា បព្ពាជេតញ្ជោ។ សចេ បន សោ វត្ថុ សាទិយតិ,
បព្ពជិតាលយំ ធស្សេតិ, សព្ពំ បុព្ពេ វត្ថុ វស្សកណាធិកេទំ វិធី បដិបដ្ឋតិ, អយំ
ន បព្ពាជេតញ្ជោ។

ឥធម៌ បនេកក្ខេទ ទុត្តិក្ខត្ត ជីវិតំ អសក្កោន្តោ សយមេវ លិដ្ឋំ គហេត្វា
សព្ពចាសណ្ឌិយភត្តានិ ភុញ្ញន្តោ ទុត្តិក្ខត្ត វិតិវត្ថេ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសវិត្វាវ
គិហិលិដ្ឋំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ មហាកន្តារំ និត្តវិត្តកាមោ ហោតិ, សត្តវាហោ ច បព្ពជិតេ
គហេត្វា គច្ចតិ។ សោ “ឯវំ មំ សត្តវាហោ គហេត្វា គមិស្សតី” តិ សយមេវ លិដ្ឋំ

គហេត្វា សត្តវាហេន សទ្ធិ កន្តារំ និត្តវិត្វា ខេមន្តំ បត្វា សង្ឃមជ្ឈំ
អនោសវិត្វាវ គិហិលីដ្ឋំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ រោគកយេ ឧប្បន្នេ ជីវិតុំ អសក្កោន្តោ សយមេវ លីដ្ឋំ គហេត្វា
សព្ពចាសណ្ឌិយភត្តានិ ភុញ្ញោន្តោ រោគកយេ វ្យុបសន្តេ សង្ឃមជ្ឈំ អនោសវិត្វាវ
គិហិលីដ្ឋំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរស្ស ឯកោ វេរិកោ កុទ្ធោ ហោតិ, យាតេតុកាមា នំវិចរតិ។ សោ “ឯវំ
មេ សោត្តិ ភវិស្សតី”តិ សយមេវ លីដ្ឋំ គហេត្វា បលាយតិ។ វេរិកោ “កុហិ
សោ”តិ បរិយេសន្តោ “បព្ពជិត្វា បលាតោ”តិ សុត្វា “សចេ បព្ពជិតោ, ន តំ
លព្ពា កិត្យា កាតុ”ន្ត តស្មី កោដំ បដិវិនេតិ។ សោ “វ្យុបសន្តំ មេ វេរិកយ”ន្ត
សង្ឃមជ្ឈំ អនោសវិត្វាវ គិហិលីដ្ឋំ គហេត្វា អាគតោតិ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។

អបរោ ញាតិកុលំ កន្ត្រា សិក្ខុំ បច្ចក្ខាយ គិហិ ហុត្វា “ឥមាជិ ចីវរាជិ ឥធ
នស្សិស្សន្តិ, សចេបិ ឥមាជិ គហេត្វាវិហារំ កមិស្សមិ, អន្តរាមគ្គេ មំ ‘ចោរោ’តិ
គហេស្សន្តិ, យំនូនាហំ កាយបរិហារិយានិ កត្វា គច្ឆេយ្យ”ន្ត ចីវរាហារណាត្ថំ
និវាសេត្វា ច ចារុបិត្វា ច វិហារំ កច្ឆតិ។ តំ ទ្វរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា សាមណោរា
ច ធម្មារា ច អព្ពគ្គច្ឆន្តិ, វុត្ថំ ធស្សន្តិ។ សោ ន សាទិយតិ, យថាភូតមត្តានំ
អាវិករោតិ។ សចេ ភិក្ខុ “ន ធានិ មយំ តំ មុញ្ញាស្សមា”តិ ពលក្ការេន
បញ្ញាដេតុកាមា ហោន្តិ, កាសាយានិ អបនេត្វា បុន បញ្ញាដេតព្ពោ។ សចេ បន
“នយិមេ មំ ហិរាយាវត្ថុការំ ជានន្តិ”តិ តំយេវ ភិក្ខុការំ បដិជានិត្វា សព្ពំ បុព្ពេ
វុត្ថំ វស្សកណាធាធិកេទំវិធី បដិបជ្ជតិ, អយំ ន បញ្ញាដេតព្ពោ។

អបរោ មហាសាមណោរោ ញាតិកុលំ កន្ត្រា ឧប្បព្ពជិត្វា កម្មន្តានុដ្ឋានេន
ឧព្ពាឡោ បុន “ធានិ អហំ សាមណោរោ ភវិស្សមិ, ថេរោបិ មេ ឧប្បព្ពជិត្វា កាវំ ន

ជាឆាតី"តិ តទេវ បត្តជីវំ អាធាយ វិហារំ គច្ឆតិ, តមត្ថំ ភិក្ខុនំ ន អាពោចតិ,
សាមណោភារំ បដិជាឆាតិ, អយំ វេយ្យសំវាសកោយេវ, បព្ពដ្ឋំ ន លភតិ។
សចេបិស្ស លិង្គគ្គហណាកាលេ ឯវំ ហោតិ "នាហំ កស្សបិ អាពោចស្សមី"តិ,
វិហារញ្ច គតោ អាពោចតិ, គហណោនេវ វេយ្យសំវាសកោ។ អថាបិស្ស
គហណាកាលេ "អាចិក្ខិស្សមី"តិ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, វិហារញ្ច គន្ធា "កុហំ តុំ,
អាវុសោ, គតោ"តិ វុត្តោ "ន ធានិ មំ ឥមេ ជានន្តិ"តិ វព្វោត្វា នាចិក្ខតិ,
"នាចិក្ខិស្សមី"តិ សហ ធុរនិក្ខេបេន អយម្បិ វេយ្យសំវាសកោ។ សចេ
បនស្ស គហណាកាលេបិ "អាចិក្ខិស្សមី"តិ ហោតិ, វិហារំ គន្ធាបិ អាចិក្ខតិ,
អយំ បុន បព្ពដ្ឋំ លភតិ។

អបរោ ធម្មាសាមណោរោ មហាឆ្មោ វា បន អព្យត្តោ។ សោ បុរិមនយេនេវ
ឧប្បព្ពជិត្វា យវេ វច្ឆកគោរក្ខណាធិនិ កម្មានិ កាតុំ ន ឥច្ឆតិ។ តមេនំ
ញាតកា តានិយេវ កាសាយានិ អច្ឆានេត្វា ថាលកំ វា បត្ថំ វា ហត្ថេ ធម្មា
"គច្ឆ, សមណោវ ហោហី"តិ យវា និហារន្តិ។ សោវិហារំ គច្ឆតិ, នេវ នំ ភិក្ខុ
ជានន្តិ "អយំ ឧប្បព្ពជិត្វា បុន សយមេវ បព្ពជិតោ"តិ, នាបិ សយំ ជាឆាតិ "យោ
ឯវំ បព្ពជតិ, សោ វេយ្យសំវាសកោ នាម ហោតិ"តិ។ សចេ បន តំ
បរិបុណ្ណាវស្សំ ឧបសម្មាទេន្តិ, សូបសម្មុទ្ទោ។ សចេ បន
អនុបសម្មន្ទកាលេយេវ វិនយវិនិច្ឆយេ វត្តមាទេ សុណាតិ "យោ ឯវំ បព្ពជតិ,
សោ វេយ្យសំវាសកោ នាម ហោតិ"តិ, តេន "មយា ឯវំ កត"ន្តិ ភិក្ខុនំ
អាចិក្ខិតត្ថំ។ ឯវំ បុន បព្ពដ្ឋំ លភតិ។ សចេ បន "ធានិ ន មំ កោចិ ជាឆាតី"តិ
នាពោចតិ, ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេយេវ វេយ្យសំវាសកោ។

ភិក្ខុ សិក្ខុ បច្ឆក្ខាយ លិង្គំ អនបនេត្វា ទុស្សីលកម្មំ កត្វា វា អកត្វា វា បុន
សព្ពំ បុព្វេ វុត្តំ វស្សកណាធាធិកេនំ វិធី បដិបដ្ឋតិ, វេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។

សិក្ខុ អប្បច្ចក្ខាយ សលិវ្ក្ខេ បិតោ មេដុនំ បដិសេវិត្វា វស្សគណនាធិភេទំវិធី
អាបជ្ឈន្តោ វេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ, បព្ពដ្ឋាមត្តំ លភតិ។ អនុកដ្ឋកថាយំ
បន “ឯសោ វេយ្យសំវាសកោ”តិ វុត្ថំ, តំ ន គហេតត្ថំ។

ឯកោភិក្ខុ កាសាយេ សឧស្សហោវ ឌីនាតំ និវាសេត្វា មេដុនំ បដិសេវិត្វា
បុន កាសាយានិ និវាសេត្វា វស្សគណនាធិភេទំវិធី អាបជ្ឈតិ, អយម្យ
វេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ, បព្ពដ្ឋាមត្តំ លភតិ។ សេច បន កាសាយេ ធុរំ
និក្ខិបិត្វា ឌីនាតំ និវាសេត្វា មេដុនំ បដិសេវិត្វា បុន កាសាយានិ និវាសេត្វា
វស្សគណនាធិភេទំវិធី អាបជ្ឈតិ, វេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សាមណោរោ
សលិវ្ក្ខេ បិតោ មេដុនាធិអស្សមណាករណាធម្មំ អាបជ្ឈិត្វាបិ វេយ្យសំវាសកោ
ន ហោតិ។ សេច បិ កាសាយេ សឧស្សហោវ កាសាយានិ អបនេត្វា មេដុនំ
បដិសេវិត្វា បុន កាសាយានិ និវាសេតិ, នេវ វេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សេច
បន កាសាយេ ធុរំ និក្ខិបិត្វា នក្កោ វា ឌីនាតវត្ថោ វា មេដុនសេវនាធិហិ
អស្សមណោ ហុត្វា កាសាយំ និវាសេតិ, វេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។

សេច គិហិការំ បត្តយមាណោ កាសាយំ ឌីវដ្ឋិកំ កត្វា អញ្ជេន វា អាការេន
គិហិនិវាសនេន និវាសេតិ “សោភតិ នុ ខោ មេ គិហិលិវ្ក្ខុ, ន សោភតិ”តិ
វីមំសនត្ថំ, វក្ខតិ តាវ។ “សោភតិ”តិ សម្បជិច្ឆិត្វា បន បុន លិវ្ក្ខុ សាធិយន្តោ
វេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ ឌីនាតំ និវាសេត្វា វីមំសនសម្បជិច្ឆនេសុបិ ឯសេវ
នយោ។ សេច បន និវត្តកាសាវស្ស ឧបរិ ឌីនាតំ និវាសេត្វា វីមំសតិ វា
សម្បជិច្ឆតិ វា, វក្ខតិយេវ។ ភិក្ខុនិយាបិ ឯសេវ នយោ។ សាបិ គិហិការំ
បត្តយមាណោ សេច កាសាយំ គិហិនិវាសនំ និវាសេតិ “សោភតិ នុ ខោ មេ
គិហិលិវ្ក្ខុ, ន សោភតិ”តិ វីមំសនត្ថំ, វក្ខតិយេវ។ សេច “សោភតិ”តិ
សម្បជិច្ឆតិ, ន វក្ខតិ។ ឌីនាតំ និវាសេត្វា វីមំសនសម្បជិច្ឆនេសុបិ ឯសេវ

នយោ។ ជីវិតកាសាយស្ប បន ឧបរិ ឌីនាតំ និវាសេត្វា វិមំសតុ វា សម្បជីវិតុ
វា, រក្ខតិយេវ។

សច កោចិ វុឡបព្ពជិតោ វស្សនិ អគណេត្វា ចាឡិយម្បិ អដ្ឋត្វា
ឯកបស្សន គន្ធា មហាបេឡាទីសុ កជន្ននា ឧត្តិតេ ភត្តបិណ្ឌោ បត្តំ
ឧបនាមេត្វា សេនោវិយ មំសបេសី គហេត្វា គច្ឆតិ, យេយ្យសំវាសកោ ន
ហោតិ, ភិក្ខុវស្សនិ បន គណេត្វា គណ្ណោ យេយ្យសំវាសកោ ហោតិ។ សយំ
សាមណោវេ សាមណេរបជិចាជិយា កូដវស្សនិ គណេត្វា គណ្ណោ
យេយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុបជិចាជិយា កូដវស្សនិ គណេត្វា
គណ្ណោ គណ្ណោគ្យន ការេតញ្ចោ។

១៣៩. តិត្ថិយបក្កន្តកោតិ តិត្ថិយេសុ បក្កន្តោ បរិដ្ឋោតិ
តិត្ថិយបក្កន្តកោ, សោមិ ន បព្ពាដេតញ្ចោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - ឧបសម្បន្នោ
ភិក្ខុ “តិត្ថិយោ ភវិស្សមី” តិ សលិដ្ឋេនេវ តេសំ ឧបស្សយំ គច្ឆតិ, បទវារេ
បទវារេ ទុក្ខដំ, តេសំ លិដ្ឋេ អាទិន្នមត្តេ តិត្ថិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ យោមិ
សយមេវ “តិត្ថិយោ ភវិស្ស” ន្តិ កុសបិរាជិនិ និវាសេតិ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ
ហោតិយេវ។ យោ បន នក្កោ នហាយន្តោ អត្តានំ ឌីលោកេត្វា “សោភតិ មេ
អាជីវកកាវោ, អាជីវកោ ភវិស្ស” ន្តិ កាសាយានិ អនាទាយ នក្កោ អាជីវកានំ
ឧបស្សយំ គច្ឆតិ, បទវារេ បទវារេ ទុក្ខដំ។ សច បនស្ស អន្តរាមគ្គេ ហិរេត្តប្បំ
ឧប្បជ្ជតិ, ទុក្ខដានិ ទេសេត្វា មុច្ឆតិ។ តេសំ ឧបស្សយំ គន្ធាបិ តេហិ វា ឌីវទិតោ
អត្តនា វា “សេសំ បព្ពដ្ឋា អតិទុក្ខា” តិ ទិស្វា និវត្តន្តោបិ មុច្ឆតិយេវ។ សច បន
“កី តុម្ហាកំ បព្ពដ្ឋាយ ឧក្កដ្ឋ” ន្តិ បុច្ឆិត្វា “កេសមស្សុលុញ្ចនាទីនី” តិ វុត្តោ
ឯកកេសម្បិ លុញ្ចាបេតិ, ឧក្កដិកប្បធានាទីនី វា វត្តានិ អាទិយតិ,
មោរបិញ្ញាទីនី វា និវាសេតិ, តេសំ លិដ្ឋំ គណ្ហាតិ, “អយំ បព្ពដ្ឋា សេដ្ឋា” តិ

សេដ្ឋការ វា ឧបគច្ឆតិ, ន មុច្ឆតិ, តិត្តិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ សេច បន
“សោភតិ នុខោ មេ តិត្តិយបត្តជ្ជា, ននុខោ សោភតិ” តិ វីមសនត្ថំ កុសដីរាជិនិ
វា និវាសេតិ, ជជំ វា ពន្ធតិ, ខាវិកាជំ វា អាទិយតិ, យាវ ន សម្បជិដ្ឋតិ លទ្ធិ, តាវ
រក្ខតិ, សម្បជិដ្ឋតមត្តេ តិត្តិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ អដ្ឋិន្ទបរោ បន
កុសដីរាជិនិ និវាសេន្តោ រាជកយាធិហិ វា តិត្តិយលិដ្ឋំ គណ្ណន្តោ លទ្ធិយា
អភាវេន នេវ តិត្តិយបក្កន្តកោ ហោតិ។ “អយញ្ច តិត្តិយបក្កន្តកោ នាម
ឧបសម្បន្នភិក្ខុនា កថិតោ, តស្មា សាមណោរោ សលិដ្ឋេន តិត្តិយាយតនំ
គតោបិ បុន បត្តជ្ជញ្ច ឧបសម្បន្នញ្ច លភតិ” តិ កុរុទ្ធិយំ វុត្ថំ។ បុរិមោ បន
ថយ្យសំវាសកោ អនុបសម្បន្នេន កថិតោ, តស្មា ឧបសម្បន្នោ កូដរស្សំ
គណ្ណន្តោបិ អស្សមណោ ន ហោតិ។ លិដ្ឋេ សឧស្សហោ ចារាជិកំ អាបដ្ឋិត្វា
ភិក្ខុវស្សនិនិ គណ្ណន្តោបិ ថយ្យសំវាសកោ ន ហោតិ។

១៤០. តិរច្ឆានគតោតិ នាគោ វា ហោតុ សុបណ្ណាមាណាវកាជិនំ វា
អញ្ញតរោ អន្តមសោ សក្កំ ទេវរាជានំ ឧបាទាយ យោ កោចិ
អមនុស្សជាតិយោ, សញ្ញាវ ឥមស្មី អត្ថេ “តិរច្ឆានគតោ” តិ វេទិតញ្ញោ។ សោ ច
នេវ ឧបសម្បន្នេតញ្ញោ ន បញ្ញាជេតញ្ញោ, ឧបសម្បន្នោបិ នាសេតញ្ញោ។

១៤១. មាតុយាតកាជីសុ បន យេន មនុស្សិត្តិភូតា ជនិកា មាតា សយម្បិ
មនុស្សជាតិកេនេវ សភា សញ្ញាច្ច ជីវិតា វោរោចិតា, អយំ អានន្តរិយេន
មាតុយាតកកម្មេន មាតុយាតកោ។ ឯតស្ស បត្តជ្ជា ច ឧបសម្បន្នា ច
បដិក្ខិត្តា។ យេន បន មនុស្សិត្តិភូតាបិ អជនិកា ចោសាវនិកា មាតា វា
ចូឡមាតា វា ជនិកាបិ វា ន មនុស្សិត្តិភូតា មាតា យាតិតា, តស្ស បត្តជ្ជា ន
វារិតា, ន ច អានន្តរិកោ ហោតិ។ យេន សយំ តិរច្ឆានភូតេន មនុស្សិត្តិភូតា
មាតា យាតិតា, សោបិ អានន្តរិកោ ន ហោតិ, តិរច្ឆានគតត្តា បនស្ស បត្តជ្ជា

បដិក្ខត្តា។ បិទុយាតកេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេបិ ហិ វេសិយា បុត្តោ ហោតិ,
“អយំ មេ បិតា” តិ ន ជាតាតិ, យស្ស សម្ពុវេន និព្ពត្តោ, សោ ចេ អនេន
យាតិតោ, បិទុយាតកោត្រូវ សង្ឃំ គប្បតិ, អានន្តរិយញ្ច ដុសតិ។

អរហន្តយាតកោបិ មនុស្សអរហន្តវសេនេវ វេទិតញ្ចោ។ មនុស្សជាតិយញ្ចិ
អន្តមសោ អបព្ពជិតម្បិ ឡីណាសំ ធារកំ វា ធារិកំ វា សញ្ចិច្ច ជីវិតា
វោរោបេន្តោ អរហន្តយាតកោវ ហោតិ, អានន្តរិយញ្ច ដុសតិ, បព្ពជ្ជា ចស្ស
វារិតា។ អមនុស្សជាតិកំ បន អរហន្ត មនុស្សជាតិកំ វា អវសេសំ អរិយបុគ្គលំ
យាតេត្វា អានន្តរិកោ ន ហោតិ, បព្ពជ្ជាបិស្ស ន វារិតា, កម្មំ បន ពលំ ហោតិ។
តិរច្ឆានោ មនុស្សអរហន្តម្បិ យាតេត្វា អានន្តរិកោ ន ហោតិ, កម្មំ បន
ភារិយន្តិ អយមេត្ថ វិនិច្ឆយោ។

យោ បន ទេវទត្តារិយ ទុដ្ឋចិត្តេន វេជកចិត្តេន តថាគតស្ស
ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ លោហិតំ ឧប្បាទេតិ, អយំ
លោហិតុប្បាទកោ នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច វារិតា។ យោ បន
រោគរូបសមត្ថំ ជីវកោរិយ សត្តេន ជាលេត្វា បូតិមំសលោហិតំ ហរិត្វា
ជាសុកំ ករោតិ, ពហំ សោ បុញ្ញំ បសវតីតិ។

យោ ទេវទត្តារិយ សាសនំ ឧទ្ធម្មំ ឧត្តិទយំ កត្វា ចតុន្នំ កម្មានំ
អញ្ញាតវសេន សង្ឃំ ភិន្ទតិ, អយំ សង្ឃកេនកោ នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច
ឧបសម្បទា ច វារិតា។

យោ បន បកតត្ថំ ភិក្ខុនី តិណ្ណំ មគ្គានំ អញ្ញាតវស្មី ទូសេតិ, អយំ
ភិក្ខុនីទូសកោ នាម។ ឯតស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច វារិតា។ យោ បន
កាយសំសគ្គេន សីលវិនាសំ ចាបេតិ, តស្ស បព្ពជ្ជា ច ឧបសម្បទា ច ន វារិតា។

ពលក្មេង ឪពុកវត្តសំ កត្វា អនិច្ចមានំយេវ ទូសេន្តោបិ
ភិក្ខុនិទូសកោយេវ, ពលក្មេង បន ឪពុកវត្តសំ កត្វា ឥច្ចមានំ ទូសេន្តោ
ភិក្ខុនិទូសកោ ន ហោតិ។ កស្មា? យស្មា គិហិកាវេ សម្បជិដ្ឋិ តមត្តេយេវ សា
អភិក្ខុនិ ហោតិ។ សកីសីលវិបង្ខំ បច្ឆា ទូសេន្តោ សិក្ខុមានសាមណេវីសុ ច
វិប្បជិបដ្ឋន្តោ នេវ ភិក្ខុនិទូសកោ ហោតិ, បព្ពដ្ឋម្បិ ឧបសម្បទម្បិ លភតិ។ ឥតិ
ឥមេ ឯកាទស អភព្ពបុគ្គលា វេទិតញ្ច។

១២២. ឡនីសតិវស្សស្ស បន ឧបសម្បទាយេវ បដិក្ខត្តា, ន បព្ពដ្ឋា, តស្មា
បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ បរិបុណ្ណវីសតិវស្សោ ឧបសម្បទេតញ្ចោ។
គព្ពវីសោបិ ហិ បរិបុណ្ណវីសតិវស្សោត្វេវ សន្ធិ្យំ គដ្ឋតិ។ យថាហ ភគវា -

“យំ, ភិក្ខុវេ, មាតុកុដ្ឋិស្មី បឋមំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ, បឋមំ វិញ្ញាណំ ចាតុភ្នតំ,
តទុចាទាយ សាវស្ស ជាតិ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, គព្ពវីសំ
ឧបសម្បទេតុ”ន្តិ (មហាវ. ១២២)។

តត្ថ (ចា. អ. ៤០៤) យោ ទ្វាទស មាសេ មាតុកុដ្ឋិស្មី វសិត្វា
មហាបវរណាយ ជាតោ, សោ តតោ បដ្ឋាយ យាវ ឯក្ខនីសតិមេ វស្សេ
មហាបវរណា, តំ អតិក្កមិត្វា ចាជិបទេ ឧបសម្បទេតញ្ចោ។ ឯតទុចាយេន
ហាយនវឡនំ វេទិតញ្ចំ។ ចោរណាកត្តោ បន ឯក្ខនីសតិវស្សំ សាមណេវី
និក្ខមនីយបុណ្ណាមាសី អតិក្កម្ម ចាជិបទេវសេ ឧបសម្បទេន្តិ។ កស្មា? ឯកស្មី
វស្សេ ធន ចាតុទ្ទសិកឧចោសថា ហោន្តិ, ឥតិវីសតិយា វស្សេសុ ចត្តារោ មាសា
បរិហាយន្តិ, រាជាធា តតិយេ តតិយេ គស្សេ វស្សំ ឧក្កឡន្តិ, ឥតិ
អជ្ឈាវសវស្សេសុ ធន មាសា វឡន្តិ, តតោ ឧចោសថវសេន បរិហីនេ ចត្តារោ
មាសេ អបនេត្វា ទ្វេ មាសា អវសេសា ហោន្តិ, តេ ទ្វេ មាសេ គហេត្វា វីសតិ

វស្សានិ បរិបុណ្ណានិ ហោន្តិតិ និក្ខត្តា ហុត្វា និក្ខមនីយបុណ្ណាមាសី អតិក្ខម្ម
ចាជិបទេ ឧបសម្បទេន្តិ។

ឯត្ថ បទ យោ បវាវេត្វា វីសតិវស្សោ ភវីស្សតិ, តំ សន្ធាយ
“ឯក្ខនីវសតិវស្ស”ន្តិ វុត្ថំ។ តស្មា យោ មាតុកុច្ឆិស្មី ទ្វាទស មាសេ វសិ, សោ
ឯកវីសតិវស្សោ ហោតិ។ យោ សត្ត មាសេ វសិ, សោ
សត្តមាសាធិកវីសតិវស្សោ។ ធមាសជាតោ បទ ន ជីវតិ, ឧនីវសតិវស្សំ បទ
“បរិបុណ្ណាវីសតិវស្សោ”តិ សញ្ញាយ ឧបសម្បទេន្តិស្ស អនាបត្តិ, បុគ្គលោ បទ
អនុបសម្បន្នោវ ហោតិ។ សចេ បទ សោ ទសវស្សច្ចយេន អញ្ចំ ឧបសម្បទេតិ,
តព្វោ មុញ្ចិត្វា គណោ បូរតិ, សូបសម្បន្នោ។ សោបិ ច យាវ ន ជាតាតិ, តាវស្ស
នេវ សគ្គន្តរាយោ ន មោក្ខន្តរាយោ, ញត្វា បទ បុទ ឧបសម្បជ្ជិតព្វំ។

១៤៣. ឥតិ ឥមេហិ បព្ពជ្ជាទោសេហិ វិវហិតោបិ “ន, ភិក្ខុវេ, អនុញ្ញាតោ
មាតាបិតុហិ បុត្តោ បញ្ចាជេតព្វោ”តិ (មហាវ. ១០៥) វចនតោ មាតាបិតុហិ
អនុញ្ញាតោ ន បញ្ចាជេតព្វោ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៥) មាតាបិតុហិតិ ជនកេ
សន្ធាយ វុត្ថំ។ សចេ ទ្វេបិ អត្ថិ, ទ្វេបិ អាបុច្ឆិតព្វា។ សចេ បិតា មតោ ហោតិ
មាតា វា, យោ ជីវតិ, សោ អាបុច្ឆិ តព្វោ, បព្ពជ្ជិតាបិ អាបុច្ឆិតព្វាវ។ អាបុច្ឆន្តេន
សយំ វា គន្ធា អាបុច្ឆិតព្វំ, អញ្ញោ វា បេសេតព្វោ។ សោ ឯវ វា បេសេតព្វោ “គច្ឆ
មាតាបិតោ អាបុច្ឆិត្វា ឯហិ”តិ។ សចេ “អនុញ្ញាតោម្ហី”តិ វទតិ, សទ្ធិហន្តេន
បញ្ចាជេតព្វោ។ បិតា សយំ បព្ពជ្ជិតោ បុត្តម្បិ បញ្ចាជេតុកាមោ ហោតិ, មាតរំ
អាបុច្ឆិត្វា បញ្ចាជេតុ។ មាតា វា ដីតរំ បញ្ចាជេតុកាមា បិតរំ អាបុច្ឆិត្វាវ
បញ្ចាជេតុ។ បិតា បុត្តទារេន អនត្តិកោ បលាយិ, មាតា “ឥមំ បព្ពជេថា”តិ បុត្តំ
ភិក្ខុនំ ទេតិ, “បិតាស្ស កុហិ”ន្តិ វុត្ថេ “ចិត្តកេឡិ កីឡិតុំ បលាតោ”តិ វទតិ, តំ
បញ្ចាជេតុំ វដ្ឋតិ។ មាតា កេនចិ បុរិសេន សទ្ធិ បលាតា ហោតិ, បិតា បទ

“បញ្ចេជថា”តិ វេទតិ, ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ បិតាវិប្បវុត្តោ ហោតិ, មាតា បុត្តំ
“បញ្ចេជថា”តិ អនុជានាតិ, “បិតាស្ស កុហិ”ន្តិ វុត្តេ “កី តុម្កាកំ បិតរា, អហំ
ជាតិស្សមី”តិ វេទតិ, បញ្ចេជតុំ វដ្ឋតីតិ កុរុទ្ធិយំ វុត្តំ។

មាតាបិតារា មតា, ទារកោ ចូឡមាតាទីនំ សន្តិកេ សំវុទ្ធោ, តស្មី
បញ្ចេជិយមាទេ ញាតកា កលហំ វា ករេន្តិ ឱយ្យន្តិ វា, តស្មាវិវាទុបច្ឆេទនត្ថំ
អាបុច្ឆិទ្វា បញ្ចេជេតព្ពោ, អនាបុច្ឆិទ្វា បញ្ចេជេន្តស្ស បន អាបត្តិ នត្តិ។
ទហារកាលេ គហេទ្វា ចោសកា មាតាបិតារា នាម ហោន្តិ, តេសុបិ ឯសេវ
នយោ។ បុត្តោ អត្តានំ និស្សាយ ជីវតិ, ន មាតាបិតារា។ សចេបិ រាជា ហោតិ,
អាបុច្ឆិទ្វាវ បញ្ចេជេតព្ពោ។ មាតាបិតុហិ អនុញ្ញាតោ បព្ពជិទ្វា បុនវិព្ពមតិ,
សចេបិ សតក្ខត្ថំ បព្ពជិទ្វាវិព្ពមតិ, អាគតាគតកាលេ បុនប្បនំ អាបុច្ឆិទ្វាវ
បញ្ចេជេតព្ពោ។ សចេបិ ឯវំ វេទន្តិ “អយំ វិព្ពមិទ្វា គេហំ អាគតោ, អម្កាកំ កម្មំ ន
ករេតិ, បព្ពជិទ្វា តុម្កាកំ វុត្តំ ន បូរេតិ, នត្តិ ឥមស្ស អាបុច្ឆនកិច្ចំ, អាគតាគតំ
នំ បញ្ចេជយ្យថា”តិ, ឯវំ និស្សជ្ជំ បុន អនាបុច្ឆាបិ បញ្ចេជតុំ វដ្ឋតិ។

យោបិ ទហារកាលេយេវ “អយំ តុម្កាកំ ធិន្នោ, យទា ឥច្ឆេ, តទា
បញ្ចេជយ្យថា”តិ ឯវំ ធិន្នោ ហោតិ, សោបិ អាគតាគតោ បុន អនាបុច្ឆិទ្វាវ
បញ្ចេជេតព្ពោ។ យំ បន ទហារកាលេយេវ “ឥមំ, ភន្តេ, បញ្ចេជយ្យថា”តិ
អនុជានិទ្វា បច្ឆា វុឡិប្បត្តកាលេ នានុជានន្តិ, អយំ ន អនាបុច្ឆា បញ្ចេជេតព្ពោ។
ឯកោ មាតាបិតុហិ សទ្ធិ ភណ្ឌិទ្វា “បញ្ចេជេថ ម”ន្តិ អាគច្ឆតិ, “អាបុច្ឆិទ្វា
ឯហី”តិ ច វុត្តោ “នាហំ គច្ឆាមិ, សចេ មំ ន បញ្ចេជេថ, វិហារំ វា ឈាបេមិ,
សត្តេន វា តុម្ពេ បហារមិ, តុម្កាកំ ញាតកានំ វា ឧបជ្ជាកានំ វា
អាវាមច្ឆេទនាទីហិ អនត្ថំ ឧប្បាទេមិ, វុត្តា វា បតិទ្វា មរាមិ, ចោរមជ្ឈំ វា
បរិសាមិ, ទេសន្តំ វា គច្ឆាមី”តិ វេទតិ, តំ តស្សេវ វក្ខណត្ថាយ បញ្ចេជតុំ

វដ្តតិ។ សេច បនស្ស មាតាបិតារា អាគន្ធា “កស្មា អម្ពាភំ បុត្តំ បញ្ចជយិត្តា” តិ
វន្តិ, តេសំ តមត្ថំ អាហារេច្ចា “វគ្គណត្ថាយ នំ បញ្ចជយិម្ហ, បញ្ញាយថ តុម្ហេ
បុត្តនា” តិ វត្តញ្ញា។ “វុត្តា បតិស្សមី” តិ អភិវុហិត្វា បន ហត្ថចារេ មុញ្ញន្តំ
បញ្ចជេតុំ វដ្តតិយេវ។

ឯកោវិទេសំ គន្ធា បព្ពដ្ឋំ យាចតិ, អាបុច្ឆិត្វា ចេ គតោ, បញ្ចជេតញ្ញោ។ នោ
ចេ, ឧហរភិក្ខុំ បេសេត្វា អាបុច្ឆាបេត្វា បញ្ចជេតញ្ញោ។ អតិទូរញ្ញោ ហោតិ,
បញ្ចជេត្វាបិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ បេសេត្វា ឧស្សេតុំ វដ្តតិ។ កុរុន្តិយំ បន វុត្តំ “សេច ទូរំ
ហោតិ, មគ្គោ ច មហាកន្ធារា, ‘គន្ធា អាបុច្ឆិស្សមី’ តិ បញ្ចជេតុំ វដ្តតិ” តិ។
សេច បន មាតាបិតុនំ ពហូ បុត្តា ហោន្តិ, ឯវញ្ញា វន្តិ “ភន្តេ, ឯតេសំ ធារកានំ
យំ ឥច្ឆថ, តំ បញ្ចជយ្យាថា” តិ, ធារកេ វីមសិត្វា យំ ឥច្ឆតិ, សោ បញ្ចជេតញ្ញោ។
សេច បិ សកលេន កុលេន វា គាមេន វា អនុញ្ញាតោ ហោតិ “ភន្តេ, ឥមស្មី
កុលេ វា គាមេ វា យំ ឥច្ឆថ, តំ បញ្ចជយ្យាថា” តិ, យំ ឥច្ឆតិ, សោ
បញ្ចជេតញ្ញោតិ។

១៤៤. ឯវំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤) បព្ពដ្ឋាធាសវីរហិតំ មាតាបិតុហិ អនុញ្ញាតំ
បញ្ចជេន្តេនបិ ច សេច អច្ឆិទ្ទកេសោ ហោតិ, ឯកសីមាយញ្ញោ អញ្ញេបិ ភិក្ខុ អត្ថិ,
កេសច្ឆេននត្ថាយ ភណ្ណាកម្មំ អាបុច្ឆិតតំ។ តត្រាយំ អាបុច្ឆនវិធិ (មហាវ. អដ្ឋ.
៩៨) - សីមាបរិយាបន្នេ ភិក្ខុ សន្និចារេត្វា បព្ពដ្ឋាបេក្ខំ តត្ថ នេត្វា “សជ្ឈំ, ភន្តេ,
ឥមស្ស ធារកស្ស ភណ្ណាកម្មំ អាបុច្ឆាមី” តិ តិក្ខត្ថំ វា ទិក្ខត្ថំ វា សកី វា វត្តព្ពំ។
ឯត្ថ ច “ឥមស្ស ធារកស្ស ភណ្ណាកម្មំ អាបុច្ឆាមី” តិបិ “ឥមស្ស សមណករណំ
អាបុច្ឆាមី” តិបិ “អយំ សមណោ ហោតុកាមោ” តិបិ “អយំ
បព្ពជិតុកាមោ” តិបិ វុត្តំ វដ្តតិយេវ។ សេច សភាគដ្ឋានំ ហោតិ, ឧស វា វីសតិ វា
តីសំ វា ភិក្ខុ វសន្តិតិ បរិច្ឆេទោ បញ្ញាយតិ, តេសំ វិតោកាសំ វា និសិទ្ធាកាសំ

វា គន្លាបិ បុរិមនយេនេវ អាបុច្ឆិតតំ។ បព្ពដ្ឋាបេក្ខំ វិនាវ ធម្មាភិក្ខុ វា
សាមណេវ វា បេសេត្វាបិ “ឯកោ, ភន្តេ, បព្ពដ្ឋាបេក្ខោ អត្ថិ, តស្ស ភណ្ណកម្មំ
អាបុច្ឆាមា” តិអាទិនា នយេន អាបុច្ឆាបេតុំ វុដ្ឋតិ។ សេច កេចិ ភិក្ខុ សេនាសនំ
វា គុម្ពាធិនិ វា បរិសិទ្ធា និទ្ទាយន្តិ វា សមណធម្មំ វា ករោន្តិ, អាបុច្ឆកា ច
បរិយេសន្តាបិ អទិស្វា “សព្ពេ អាបុច្ឆិតា អម្ពេហី” តិ សញ្ញានោ ហោន្តិ, បព្ពដ្ឋា
នាម លហុកកម្មំ, តស្មា បព្ពជិតោ សុបព្ពជិតោ, បព្ពាជេន្តស្សបិ អនាបត្ថិ។

សេច បនវិហារោ មហា ហោតិ អនេកភិក្ខុសហស្សវាសោ, សព្ពេ ភិក្ខុ
សន្និចាតាបេតុម្បិ ធុក្ករំ, បគេវ បជិចាជិយា អាបុច្ឆិតុំ, ខណ្ឌាសីមាយ វា វត្ថា
នធិសមុទ្ធាធិនិ វា គន្លា បព្ពាជេតព្ពោ។ យោ បន នវមុណ្ណោ វា ហោតិ វិព្ពន្តកោ
វា និគណ្ណាធិសុ អញ្ញតរោ វា ទ្ធុន្តុលកេសោ វា ឧនទ្ធុន្តុលកេសោ វា, តស្ស
កេសច្នេននកិច្ចំ នត្ថិ, តស្មា ភណ្ណកម្មំ អនាបុច្ឆិតាបិ តាធិសំ បព្ពាជេតុំ វុដ្ឋតិ។
ទ្ធុន្តុលាតិវិត្តកេសោ បន យោ ហោតិ អន្តមសោ ឯកសិខាមត្តជរោបិ, សោ
ភណ្ណកម្មំ អាបុច្ឆិតាវ បព្ពាជេតព្ពោ។

១៤៥. ឯវំ អាបុច្ឆិតា បព្ពាជេន្តេន ច បរិបុណ្ណបត្តិចីវរោវ បព្ពាជេតព្ពោ។
សេច តស្ស នត្ថិ, យាចិតកេនបិ បត្តិចីវរេន បព្ពាជេតុំ វុដ្ឋតិ, សភាគដ្ឋានេ
វិស្សសេន គហេត្វាបិ បព្ពាជេតុំ វុដ្ឋតិ។ សេច (មហាវ. អដ្ឋ. ១១៨) បន អបក្កំ
បត្តំ ចីវរបកានិ ច វត្ថានិ គហេត្វា អាគតោ ហោតិ, យាវ បត្តោ បច្ចតិ, ចីវរានិ
ច ករិយន្តិ, តាវ វិហារេ វសន្តស្ស អនាមជ្ជបិណ្ឌាចាតំ ធាតុំ វុដ្ឋតិ, ថាលកេសុ
ភុញ្ញិតុំ វុដ្ឋតិ។ បុរេភត្តំ សាមណេវភាគសមកោ អាមិសភាកោ ធាតុំ វុដ្ឋតិ,
សេនាសនក្កាហោ បន សលាកភត្តឧទ្ទេសភត្តនិមន្តនាធិនិ ច ន វុដ្ឋតិ។
បច្ឆាភត្តម្បិ សាមណេវភាគសមោ
តេលតណ្ហាលមជ្ជដាលីតាធិភេសជ្ជភាកោ វុដ្ឋតិ។ សេច គិលានោ ហោតិ,

កេសជ្ជមស្ស កាតុំ វដ្តតិ, សាមណោស្ស វិយ សត្តំ បដិជគ្គនកម្មំ។
ឧបសម្មទាបេក្ខំ បន យាចិតកេន បត្តចីវរេន ឧបសម្មាទេតុំ នវដ្តតិ។ “ន,
ភិក្ខុវេ, យាចិតកេន បត្តចីវរេន ឧបសម្មាទេតត្ថោ, យោ ឧបសម្មាទេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ១១៨) វុត្ថំ។ តស្មា សោ បរិបុណ្ណបត្តចីវរោយេវ
ឧបសម្មាទេតត្ថោ។ សចេ តស្ស នត្ថិ, អាចរិយុបជ្ឈាយា ចស្ស ទាតុកាមា
ហោត្តិ, អញ្ញោ វា ភិក្ខុ និវេកេហិ ទិស្សន្តិទ្វា អធិជ្ជានុបកំ បត្តចីវំ ទាតត្ថំ។
យាចិតកេន បន បត្តេន វា ចីវរេន វា ឧបសម្មាទេន្តស្សេវ អាបត្តិ ហោតិ, កម្មំ
បន ន កុប្បតិ។

១៤៦. បរិបុណ្ណបត្តចីវំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤) បញ្ញាជេន្តេនបិ សចេ ឱកាសោ
ហោតិ, សយំ បញ្ញាជេតត្ថោ។ សចេ ឧទ្ទេសបរិបុត្តាទីហិ ព្យាវដោ ហោតិ,
ឱកាសំ នលភតិ, ឯកោ ទហារភិក្ខុ វត្តត្ថោ “ឯតំ បញ្ញាជេហី” តិ។ អវុត្តាបិ ចេ
ទហារភិក្ខុ ឧបជ្ឈាយំ ឧទ្ទិស្ស បញ្ញាជេតិ, វដ្តតិ។ សចេ ទហារភិក្ខុ នត្ថិ,
សាមណោរោបិ វត្តត្ថោ “ឯតំ ខណ្ឌាសីមំ នេត្វា បញ្ញាជេត្វា កាសាយានិ
អច្ឆាទេត្វា ឯហី” តិ។ សរណានិ បន សយំ ទាតត្ថានិ។ ឯវំ ភិក្ខុនាវ បញ្ញាជិតោ
ហោតិ។ បុរិសញ្ញិ ភិក្ខុតោ អញ្ញោ បញ្ញាជេតុំ នលភតិ, មាតុកាមំ ភិក្ខុនិតោ
អញ្ញោ, សាមណោរោ បន សាមណេវី វា អាណត្តិយា កាសាយានិ ទាតុំ លភត្តិ,
កេសោរោបនំ យេន កេនចិ កតំ សុកតំ។

សចេ បន ភព្ភរូចោ ហោតិ សហេតុកោ ញាតោ យសស្សី កុលបុត្តោ,
ឱកាសំ កត្វាបិ សយមេវ បញ្ញាជេតត្ថោ, “មត្តិកាមុដ្ឋី គហេត្វា នហាយិត្វា
អាគច្ឆាហី” តិ ច ន បន វិស្សន្ទេតត្ថោ។ បញ្ញាជិតុកាមានញ្ញិ បឋមំ
ពលវឧស្សហោ ហោតិ, បច្ឆា បន កាសាយានិ ច កេសហារណសត្តកញ្ច
ទិស្វា ឧត្រសន្តិ, ឯត្តោយេវ បលាយន្តិ, តស្មា សយមេវ នហានតិត្ថំ នេត្វា សចេ

នាតិទហារេ, “នហាហី” តិ វត្តញ្ញោ, កេសា បនស្ស សយមេវ មត្តិកំ គហេត្វា
ឆោរិតញ្ញា។ ធម្មារកុមារកោ បន សយំ ឧទកំ ឌីតវិទ្យា គោមយមត្តិកាហិ
យំសិទ្ធា នហាបេតញ្ញោ។ សេចមិស្ស កង្ក វា បិឡុកា វា ហោន្តិ, យថា មាតា
បុត្តំ ន ជិគុដ្ឋតិ, វេរមេវ អជិគុដ្ឋន្តេន សាធុកំ ហត្ថចាទតោ ច សីសតោ ច
បដ្ឋាយ យំសិទ្ធា យំសិទ្ធា នហាបេតញ្ញោ។ កស្មា? ឯត្ថកេន ហិ ឧបការេន
កុលបុត្តា អាចរិយុបជ្ឈយេសុ ច សាសនេ ច ពលវសិនេហា តិព្ភការវា
អនិវត្តិធម្មា ហោន្តិ, ឧប្បន្នំ អនភិរតី វិនោទេត្វា ថេរការំ ចាបុណ្ហន្តិ,
កតញ្ញាកតវេទិនោ ហោន្តិ។

វេរំ នហាបនកាលេ បន កេសមស្សំ ឌីរោបនកាលេ វា “ត្វំ ញ្ញាតោ
យសស្សី, ឥនានិ មយំ តំ និស្សាយ បច្ឆយេហិ ន កិលមិស្សមា” តិ ន វត្តញ្ញោ,
អញ្ញាបិ អនិយ្យានិកកថា ន វត្តញ្ញោ, អថ ខុស្ស “អារុសោ, សុដ្ឋ ឧបធារេហិ,
សតី ឧបដ្ឋាបេហី” តិ វត្វា តចបញ្ចកកម្មដ្ឋានំ អាចិត្តិតតំ។ អាចិត្តន្តេន ច
វណ្ណាសណ្ឋានគន្ធាសយោកាសវសេន អសុចិដេគុដ្ឋបជិក្កលការំ
និដ្ឋីវនិស្សត្តការំ វា ចាកជំ ករោន្តេន អាចិត្តិតតំ។ សេ ហិ សោ បុព្វេ
មទ្ធិតសម្ពាហេ ហោតិ ភាវិតការំនោ កណ្តាកវេធាបេក្ខោរិយ បរិបក្កគណ្ណោ
សូរិយុគ្គមនាបេក្ខរិយ ច បរិណាតបទុមំ, អថស្ស អារទ្ធមត្តេ កម្មដ្ឋានំ
មនសិការេ ឥន្ទាសនិរិយ បព្ពតេ កិលេសបព្ពតេ ចុណ្ហយមាណំយេវ ញ្ញាណំ
បវត្តតិ, ខុរុគ្គយេវ អរហត្តំ ចាបុណាតិ។ យេ ហិ កេចិ ខុរុគ្គ អរហត្តំ បត្តា,
សព្វេតេ វេរុបំ សវនំលភិទ្វា កល្យាណមិត្តេន អាចរិយេន ទិន្ននយំ និស្សាយ,
នោ អនិស្សាយ។ តស្មាស្ស អាទិតោវ វេរុបំ កថា កថេតញ្ញាតិ។

កេសេសុ បន ឌីរោបិតេសុ ហាលិទ្ធិចុណ្ហេន វា គន្ធិចុណ្ហេន វា សីសញ្ញា
សរិរញ្ញា ឧត្តដ្ឋេត្វា គិហិគន្ធី អបនេត្វា កាសាយានិ តិក្ខត្តំ វា ទិក្ខត្តំ វា សកី វា

បដិក្កាហាបេតព្ពោ។ អថាបិស្ស ហត្ថ អនត្វា អាចរិយោ វា ឧបជ្ឈាយោ វា
សយមេវ អច្ឆាទេតិ, វដ្តតិ។ សចេ អញ្ញំ ធមារំ វា សាមណោរំ វា ឧចាសកំ វា
អាណាបេតិ “អាវុសោ, ឯតានិ កាសាយានិ គហេត្វា ឯតំ អច្ឆាទេហី”តិ,
តញ្ញេវ វា អាណាបេតិ “ឯតានិ គហេត្វា អច្ឆាទេហី”តិ, សព្ពំ តំ វដ្តតិ, សព្ពំ
តេន ភិក្ខុនាវ ទិន្នំ ហោតិ។ យំ បន និវាសនំ វា ចារុបនំ វា អនាណត្តិយា
និវាសេតិ វា ចារុបតិ វា, តំ អបនេត្វា បុន ធាតព្ពំ។ ភិក្ខុនា ហិ សហត្ថេន វា
អាណាត្តិយា វា ទិន្នមេវ កាសាយំ វដ្តតិ, អទិន្នំ ន វដ្តតិ។ សចេបិ តស្សេវ សន្តកំ
ហោតិ, កោ បន វាទោ ឧបជ្ឈាយមូលកេ។

១៤៧. ឯវំ បន ទិន្នានិ កាសាយានិ អច្ឆាទាបេត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ
ការាបេត្វា យេ តត្ថ សន្និបតិតា ភិក្ខុ, តេសំ ចាទេ វជ្ជាបេត្វា អថ
សរណាគហណាត្ថំ ឧក្កដិកំ និសីទាបេត្វា អញ្ញលី បគ្គណ្ណាបេត្វា “ឯវំ
វទេហី”តិ វត្ថុព្ពោ, “យមហំ វទាមិ, តំ វទេហី”តិ វត្ថុព្ពោ។ អថស្ស ឧបជ្ឈាយេន
វា អាចរិយេន វា “ពុទ្ធិ សរណំ គច្ឆាមី”តិ អាទិនា នយេន សរណានិ ធាតព្ពានិ
យថាវុត្ថបដិចាជិយាវ, ន ឧប្បដិចាជិយា។ សចេ ហិ ឯកបទម្មិ ឯកក្ខរម្មិ
ឧប្បដិចាជិយា ទេតិ, ពុទ្ធិ សរណំយេវ វា តិក្ខត្ថំ ធម្មា បុន ឥតរេសុ ឯកេកំ
តិក្ខត្ថំ ទេតិ, អទិន្នានិ ហោន្តិ សរណានិ។

ឥមញ្ច បន សរណាគមនុបសម្មទំ បដិក្ខិបិត្វា អនុញ្ញាតឧបសម្មទា
ឯកតោសុទ្ធិយា វដ្តតិ, សាមណោរបព្ពដ្ឋា បន ឧកតោសុទ្ធិយាវ វដ្តតិ, នោ
ឯកតោសុទ្ធិយា។ តស្មា ឧបសម្មទាយ សចេ អាចរិយោ ញត្តិទោសព្ពោវ
កម្មវាចាទោសព្ពា វដ្ឋេត្វា កម្មំ ករោតិ, សុកតំ ហោតិ។ បព្ពដ្ឋាយ បន ឥមានិ
តីណិ សរណានិ ពុ-ការ ធ-ការាទីនំ ព្យញ្ញនាទំ ហ៊ានករណសម្មទំ
អហាបេន្តេន អាចរិយេនបិ អន្តេវាសិកេនបិ វត្ថុព្ពានិ។ សចេ អាចរិយោ វត្ថុ

សក្កាតិ, អន្តេវាសិកោ ន សក្កាតិ, អន្តេវាសិកោ វា សក្កាតិ, អាចរិយោ ន
សក្កាតិ, ឧភោបិ វា ន សក្កាតិ, ន វដ្តតិ។ សចេ បន ឧភោបិ សក្កាតិ, វដ្តតិ។
ឥមា និ ច បន ទទមា នេន “ពុទ្ធិ សរណំ គច្ឆាមី” តិ ឯវំ ឯកសម្ពន្ធានិ
អនុជានិកន្តានិ វា កត្វា ធាតព្វានិ, “ពុទ្ធម សរណម គច្ឆាមី” តិ ឯវំ វិច្ឆិន្ទិត្វា
មការន្តានិ វា កត្វា ធាតព្វានិ។ **អន្ធកជ្ជកថាយំ** “ធាមំ សាវេត្វា ‘អហំ, ភន្តេ,
ពុទ្ធវ ភ្លិតោ យាវជីវំ ពុទ្ធិ សរណំ គច្ឆាមី” តិ វុត្ថំ, តំ ឯកជ្ជកថាយម្បិ នតិ,
ចាឡិយម្បិ ន វុត្ថំ, តេសំ វុចិមត្តមេវ, តស្មា ន គហេតព្វំ។ ន ហិ តថា អវទន្តស្ស
សរណំ កុប្បតិ។ ឯត្តាវតា ច សាមណោភូមិយំ បតិដ្ឋិតោ ហោតិ។

១៤៨. សចេ បនេស គតិមា ហោតិ បណ្ឌិតជាតិកោ, អថស្ស តស្មីយេវ
ហំ នេ សិក្ខាបទានិ ឧទ្ទិសិតព្វានិ។ កថំ? យថា ភកវតា ឧទ្ទិដ្ឋានិ។ វុត្ថព្វោតំ -

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សាមណោរាជំ ទស សិក្ខាបទានិ, តេសុ ច
សាមណោវេហិ សិក្ខិតុំ។ ចាណាតិចាតា វេរមណិ, អទិន្នាធានា
វេរមណិ, អព្រហ្មចរិយា វេរមណិ, មុសាវាទា វេរមណិ,
សុរាមេរយមជ្ឈបមាទដ្ឋានា វេរមណិ, វិកាលភោជនា វេរមណិ,
នច្ចគីតវាទិត វិស្វកទស្សនា វេរមណិ, មាលាគន្ធវិលេបន ធារណា
មណ្ឌាន វិភូសនដ្ឋានា វេរមណិ, ឧច្ឆាសយនមហាសយនា វេរមណិ,
ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា វេរមណី” តិ (មហាវ. ១០៦)។

អន្ធកជ្ជកថាយំ បន “អហំ, ភន្តេ, ឥត្តន្នាមោ យាវជីវំ ចាណាតិចាតា
វេរមណិសិក្ខាបទំ សមាទិយាមី” តិ ឯវំ សរណានាជំ វិយ សិក្ខាបទទានម្បិ វុត្ថំ,
តំ នេវ ចាឡិយំ, ន អជ្ជកថាសុ អត្ថិ, តស្មា យថាចាឡិយាវ ឧទ្ទិសិតព្វានិ។
បព្ពដ្ឋា ហិ សរណាគមនេហោវ សិទ្ធា, សិក្ខាបទានិ បន កេវលំ
សិក្ខាបទបូរណត្ថំ ជានិតព្វានិ, តស្មា ចាឡិយា អាគតនយេនេវ ឧគ្គហេតុំ

អសក្កាន្តស្ស យាយ កាយចិ ភាសាយ អត្ថវសេនបិ អាចិត្តិតុំ វដ្តតិ។ យាវ
បន អត្ថនា សិក្ខិតត្ថសិក្ខាបទានិ ន ជាតាតិ,
សង្ឃាជីបត្ថចីវរ ធារណាជ្ជាននិសង្ខាទីសុ ចានភោជនាទិវិធិម្ហិ ច ន កុសលោ
ហោតិ, តាវ ភោជនសាលំ វា សលាកភាជនជ្ជានំ វា អញ្ចំ វា តថារូបជ្ជានំ ន
បេសេតញ្ចោ, សន្តិការ៍ចរោយេវ កាតញ្ចោ, ពាលនារកោរិយ បដិបទ្ទិតញ្ចោ,
សត្តមស្ស កប្បិយាកប្បិយំ អាចិត្តិតត្ថំ, និវាសនចារុបនាទីសុ
អភិសមាចារិកេសុ វិនេតញ្ចោ។ តេនបិ -

“អនុជាតាមិ, ភិក្ខុវេ, ទសហន្ត្ថេហិ សមន្មាគតំ សាមណោរំ នាសេតុំ។
ចាណាតិចាតិ ហោតិ, អទិន្នាទាយិ ហោតិ, អព្រហ្មចារិ ហោតិ,
មុសាវាទី ហោតិ, មជ្ឈិមាយិ ហោតិ, ពុទ្ធស្ស អវល្លោភាសតិ, ធម្មស្ស
អវល្លោភាសតិ, សង្ឃស្ស អវល្លោភាសតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ,
ភិក្ខុនិទ្ទូសកោ ហោតិ”តិ (មហាវ. ១០៨) -

ឯវំ វុត្តានិ ទស នាសនន្ត្តានិ អារកា បរិវដ្ឋេត្វា អភិសមាចារិកំ បរិបូរេន្តេន
ទសវិធិ សីលេ សាធុកំ សិក្ខិតត្ថំ។

១៤៩. យោ បន (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៨) ចាណាតិចាតាទីសុ ទសសុ
នាសនន្ត្តេសុ ឯកម្មិ កម្មំ ករោតិ, សោលិដ្ឋនាសនាយ នាសេតញ្ចោ។ តីសុ ហិ
នាសនាសុ លិដ្ឋនាសនាយេវ ឥធាធិប្បតា។ យថា ច ភិក្ខុនំ
ចាណាតិចាតាទីសុ តា តា អាបត្តិយោ ហោន្តិ, ន តថា សាមណោរាជំ។
សាមណោរោ ហិ កុន្ត កិបិល្លិកម្មិ មារេត្វា មជ្ឈិលណ្ឌកម្មិ ភិទ្ធិត្វា
នាសេតត្ថតំយេវ ចាបុណាតិ, តាវ ទេវស្ស សរណាគមនានិ ច
ឧបជ្ឈាយគ្គហណាញា សេនាសនគ្គាហោ ច បដិប្បស្សម្ហន្តិ, សង្ឃលាភំ ន
លភតិ, លិដ្ឋមត្តមេវ ឯកំ អវសិដ្ឋំ ហោតិ។ សោ សច អាកិណ្ណាទោសោវ

ហោតិ, អាយតី សំវេ ន តិដ្ឋតិ, និក្ខឡិកត្តោ។ អថ សហសាវិវដ្ណិត្វា “ធុដ្ឋ
មយា កត”ន្តិ បុន សំវេ ហតុកាមោ ហោតិ, លិង្គនាសនកិច្ចំ នត្ថិ,
យថាវិត្ថចារុតស្សេវ សរណានិ ធាតុញ្ចានិ, ឧបដ្ឋាយោ ធាតុញ្ចោ។
សិក្ខាបទានិ បន សរណាគមនេនេវ ឥដ្ឋន្តិ។ សាមណោរាជញ្ញា សរណាគមនំ
ភិក្ខុនំ ឧបសម្មទកម្មវាចាសទិសំ, តស្មា ភិក្ខុនំ វិយ ចតុចារិសុទ្ធិសីលំ
ឥមិនាបិ ធន សីលានិ សមាទិន្នានេវ ហោតិ, វេរំ សន្តេបិ ធន្នី ករណាត្ថំ អាយតី
សំវេ បតិជ្ជាបនត្ថំ បុន ធាតុញ្ចានិ។ សេច បុរិមិកាយ បុន សរណានិ គហិតានិ,
បច្ឆិមិកាយ វស្សវាសិកំ លច្ឆតិ។ សេច បច្ឆិមិកាយ គហិតានិ, សង្ខេន
អថលោកេត្វាលោកោ ធាតុញ្ចោ។ អទិន្នាធានេ តិណាសលាកមត្តេនបិ វត្ថុនា,
អព្រហ្មចរិយេ តិសុ មគ្គេសុ យត្ថ កត្ថចិ វិប្បជិបត្តិយា, មុសាវាទេ
ហសាធិប្បាយតាយបិ មុសា ភណ្ឌិតេ អស្សមណោ ហោតិ, នាសេតព្ពតំ
អាបដ្ឋតិ, មជ្ឈចានេ បន ភិក្ខុនោ អជាតិក្វាបិ ពិជតោ បដ្ឋាយ មជ្ឈំ បិវន្តស្ស
ចាចិត្តិយំ។ សាមណោរោ ជាតិក្វា បិវន្តោវ សីលភេទំ អាបដ្ឋតិ, ន អជាតិក្វា។
យានិ បនស្ស ឥតរាជិ បញ្ចា សិក្ខាបទានិ, វេតេសុ ភិន្នេសុ ន នាសេតញ្ចោ,
ធន្នាកម្មំ កាតព្វំ។ សិក្ខាបទេ បន បុន ទិន្នេបិ អទិន្នេបិ វដ្ឋតិ, ធន្នាកម្មេន បន
បីឡេត្វា អាយតី សំវេ វេបនត្ថាយ ធាតុញ្ចោមេវ។

អវល្លោកាសនេ បន “អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិអាទីនំ បដិបក្ខវសេន ពុទ្ធស្ស
វា “ស្វាគ្វាតោ”តិអាទីនំ បដិបក្ខវសេន ធម្មស្ស វា “សុប្បជិបន្នោ”តិអាទីនំ
បដិបក្ខវសេន សង្ឃស្ស វា អវល្លោកាសនោ រតនត្ថយំ និន្នោ គរហន្តោ
អាចរិយុបដ្ឋាយាទីហិ “មា វេរំ អវចា”តិ អវល្លោកាសនេ អាទីនំ ធស្សេត្វា
និវាទេតញ្ចោ។ “សេច យាវតតិយំ វុច្ចមាណោ ន ឱរមតិ, កណ្តាកនាសនាយ
នាសេតញ្ចោ”តិ កុរុន្តិយំ វុត្ថំ។ មហាអដ្ឋកថាយំ បន “សេច វេរំ វុច្ចមាណោ តំ
លទ្ធិ និស្សជ្ជតិ, ធន្នាកម្មំ កាវេត្វា អច្ចយំ ទេសាបេតញ្ចោ។ សេច ន និស្សជ្ជតិ,

តថេវ អាធាយ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋតិ, លិដ្ឋនាសធាយ នាសេតព្ពោ"តិ វុត្ថំ, តំ យុត្ថំ។
អយមេវ ហិ នាសនា ឥធាធិប្បតាតិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកេបិ ឯសេវ នយោ។
សស្សតុច្ឆនានញ្ចិ អញ្ញាតវទិដ្ឋិកោ សចេ អាចរិយាទីហិ ឌីវទិយមាណោ
និស្សជ្ជតិ, ទណ្ឌកម្មំ កាវេត្វា អច្ចយំ ទេសាបេតព្ពោ, អបដិទិស្សជ្ជន្តោវ
នាសេតព្ពោ។ ភិក្ខុនីទូសកោ ចេត្ត កាមំ អព្រហ្មចារិគ្គហឈាន គហិកោវ,
អព្រហ្មចារី បន អាយតី សំវេ ហាតុកាមំ សរណានិ ទត្វា ឧបសម្មាទេតុ
វដ្ដតិ។ ភិក្ខុនីទូសកោ អាយតី សំវេ ហាតុកាមាបិ បព្ពដ្ឋម្យំ នលភតិ, បគេវ
ឧបសម្មនន្តិ ឯតមត្ថំ ទស្សេតុ "ភិក្ខុនីទូសកោ"តិ ឥទំវិសុំ ទសមំ អង្គំ វុត្ថន្តិ
វេទិតព្ពំ។

១៥០. "អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្នាគតស្ស សាមណោស្ស
ទណ្ឌកម្មំ កាតុំ។ ភិក្ខុនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខុនំ អនត្តាយ បរិសក្កតិ,
ភិក្ខុនំ អវាសាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខុ អក្កោសតិ, បរិភាសតិ, ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ភេទេតី"តិ (មហាវ. ១០៧) "វេចនតោ បន ឥមាទិ បញ្ច អដ្ឋានិ, សិក្ខាបទេសុ ច
បច្ឆិមាទិ វិកាលភោជនាទិទិ បញ្ចាតិ ទស ទណ្ឌកម្មវត្ថុនិ។ កីបនេត្ត
ទណ្ឌកម្មំ កត្តព្ពំ"ន្តិ? "អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, យត្ថ វា វសតិ, យត្ថ វា បដិក្កមតិ,
តត្ថ អាវរណំ កាតុ"ន្តិ (មហាវ. ១០៧) វេចនតោ យត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៧) វសតិ
វា បរិសតិ វា, តត្ថ អាវរណំ កាតព្ពំ "មា ឥធម បរិសា"តិ។ ឧភយេនបិ អត្ថនោ
បរិវេណញ្ចា វស្សគ្គេន បត្តសេនាសនញ្ចា វុត្ថំ។ តស្មា ន សញ្ញោ សង្ឃារាមោ
អាវរណំ កាតព្ពោ, ករោន្តោ ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ "ន, ភិក្ខុវេ, សញ្ញោ សង្ឃារាមោ
អាវរណំ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្កជស្សា"តិ វុត្ថត្តា។ ន ច
មុខទ្វារិកោ អាហារោ អាវរណំ កាតព្ពោ, ករោន្តោ ច ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ "ន,
ភិក្ខុវេ, មុខទ្វារិកោ អាហារោ អាវរណំ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្ថិ
ទុក្កជស្សា"តិ វុត្ថត្តា។ តស្មា "អដ្ឋ មា ខាទ មា ភុញ្ញា"តិ វេទតោបិ "អាហារម្យិ

និវាសេស្យមី”តិ បត្តចីវរំ អន្តោ និក្ខិបតោបិ សព្វបយោគេសុ ទុក្ខជំ។
អនាចារស្ស បន ទុព្ពចសាមណោស្ស ទណ្ឌកម្មំ កត្វា យាគុំ វា ភត្តំ វា បត្តចីវរំ
វា ទស្សេត្វា “ឯត្ថកេ នាម ទណ្ឌកម្មេ អាហារេ ឥទំ លច្ឆសី”តិ វុត្ថំ វុដ្ឋតិ។
ភគវតា ហិ អារវណមេវ ទណ្ឌកម្មំ វុត្ថំ។ ធម្មសង្គាហកត្ថេវហិ បន
“អបរាជានុវបំ ឧទកនារុវាលីកាធិនំ អាហារបនម្បិ កាតត្ថំ”ន្តិ វុត្ថំ, តស្មា តម្បិ
កាតត្ថំ, តញ្ចា ខោ “ឡិមិស្សតិ វិរមិស្សតិ”តិ អនុកម្មាយ, ន “នស្សិស្សតិ
វិព្ពមិស្សតិ”តិ អាធិនយប្បវត្តេន ចាបជ្ឈាសយេន។ “ទណ្ឌកម្មំ ករោមី”តិ ច
ឧណ្ហាចាសាលោ វា និបជ្ឈាបេតុំ ចាសាលាជ្ជកាធិនំ វា សីសេ និក្ខិចាបេតុំ ឧទកំ
វា បវេសេតុំ ន វុដ្ឋតិ។

ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆាបិ ទណ្ឌកម្មំ ន ការេតត្ថំ “ន, ភិក្ខុវេ, ឧបជ្ឈាយំ
អនាបុច្ឆា អារវណំ កាតត្ថំ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ១០៨)
វេចនតោ។ ឯត្ថ បន “តុម្ហាកំ សាមណោស្ស អយំ នាម អបរាជោ,
ទណ្ឌកម្មមស្ស ករោថា”តិ តិក្ខុត្ថំ វុត្ថេ សចេ សោ ឧបជ្ឈាយោ ទណ្ឌកម្មំ ន
ករោតិ, សយំ កាតុំ វុដ្ឋតិ។ សចេបិ អាធិតោ ឧបជ្ឈាយោ វេទតិ “មយ្ហំ
សាមណោរាជំ ទោសេ សតិ តុម្ហេ ទណ្ឌកម្មំ ករោថា”តិ, កាតុំ វុដ្ឋតិយេវ។
យថា ច សាមណោរាជំ, ឯវំ សទ្ធិវិហារិកន្តេវាសិកានម្បិ ទណ្ឌកម្មំ កាតុំ វុដ្ឋតិ,
អញ្ញេសំ បន បរិសា ន អបលាឡេតត្ថា, អបលាឡេន្តោ ទុក្ខជំ អាបជ្ជតិ “ន,
ភិក្ខុវេ, អញ្ញស្ស បរិសា អបលាឡេតត្ថា, យោ អបលាឡេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ១០៨) វេចនតោ។ តស្មា “តុម្ហាកំ បត្តំ ទេម, ចីវរំ ទេមា”តិ
អត្ថនោ ឧបជ្ឈានករណាត្ថំ សង្កណ្ឌិត្វា សាមណោរា វា ហោន្ត ឧបសម្មន្នា វា,
អន្តមសោ ទុស្សីលភិក្ខុស្សបិ បរស្ស បរិសគ្គតេ ភិក្ខុត្វា គណ្ឌិតុំ ន វុដ្ឋតិ,
អាធិនវំ បន វុត្ថំ វុដ្ឋតិ “តយា នហាយិតុំ អាគតេន គូបមគ្គនំ វិយ កតំ ទុស្សីលំ

និស្សយ វិហារន្តោនា” តិ។ សេច សោ សយមេវ ជានិត្វា ឧបជ្ឈំ វា និស្សយំ វា
យាចតិ, ធាតុំ វដ្ឋតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

បព្ពជ្ជាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២ក. និស្សយវិនិច្ឆយកថា

១៥១. និស្សយោតិ ឯត្ថ បន អយំ និស្សយោ នាម កេន ធាតញ្ចោ, កេន ន
ធាតញ្ចោ, កស្ស ធាតញ្ចោ, កស្ស ន ធាតញ្ចោ, កជំ គហិតោ ហោតិ, កជំ
បដិប្បស្សម្ពតិ, និស្សយ កេន វសិតព្ពំ, កេន ច ន វសិតព្ពន្តិ? តត្ថ កេន
ធាតញ្ចោ, កេន ន ធាតញ្ចោតិ ឯត្ថ តាវ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា
បដិពាលេន ធនវស្សេន វា អតិវេកធនវស្សេន វា ឧបសម្មាទេតុំ, និស្សយំ
ធាតុ” ន្តិ (មហាវ. ៧៦, ៨២) ច វចនតោ យោ ព្យត្តោ ហោតិ បដិពាលោ
ឧបសម្មធាយ ធនវស្សោ វា អតិវេកធនវស្សោ វា, តេន ធាតញ្ចោ, ឥតវេន ន
ធាតញ្ចោ។ សេច ទេតិ, ទុក្កជំ អាបជ្ឈតិ។

ឯត្ថ (ចាចិ. អដ្ឋ. ១៤៥-១៤៧) ច “ព្យត្តោ” តិ ឥមិនា
បរិសុបដ្ឋាបកតហុស្សតោ វេទិតញ្ចោ។ បរិសុបដ្ឋាបកេន ហិ សព្ពន្តិមេន
បរិច្ឆេទេន បរិសំ អភិវិនយេ វិនេតុំ ទ្វេវិភជ្ជា បគុណា វាចុគ្គតា កាតញ្ចា,
អសក្កាន្តេន តីហិ ជនេហិ សទ្ធិ បរិវត្តនក្ខមា កាតញ្ចា, កម្មាកម្មញ្ចា
ខន្ធកវត្តញ្ចា ឧគ្គហោតព្ពំ, បរិសាយ បន អភិធម្មេ វិនយនត្ថំ សេច
មជ្ឈិមភាណាកោ ហោតិ, មូលបណ្ណាសកោ ឧគ្គហោតញ្ចោ, ធិយភាណាកេន
មហាវត្តោ, សំយុត្តភាណាកេន ហោជ្ជិមា វា តយោ វត្តោ មហាវត្តោ វា,

អង្គុត្តរកាលាកេន ហេដ្ឋា វា ឧបរិ វា ឧបឡនិកាយោ ឧគ្គហេតញ្ចោ,
អសក្កានន្តេន តិកនិចាតតោ បដ្ឋាយ ឧគ្គហេតុម្បី វដ្ឋតិ។ មហាបជ្ជវិយំ បន
“ឯកំ គណ្ណានន្តេន ចតុក្កនិចាតំ វា បញ្ចកនិចាតំ វា ឧគ្គហេតុំ វដ្ឋតិ” តិ វុត្ថំ។
ជាតកកាលាកេន សាដ្ឋកថំ ជាតកំ ឧគ្គហេតព្ពំ, តតោ ឱរំ ន វដ្ឋតិ។
“ធម្មបទម្បី សហ វត្ថុនា ឧគ្គហេតុំ វដ្ឋតិ” តិ មហាបជ្ជវិយំ វុត្ថំ។ តតោ តតោ
សមុច្ឆយំ កត្វា មូលបណ្ណាសកមត្ថំ វដ្ឋតិ, “ន វដ្ឋតិ” តិ កុរុន្តជ្ជកថាយំ
បដិក្ខិត្តំ, ឥតរាសុ វិចារណាយេវ នត្ថិ។ អភិធម្មេ កិញ្ចិ គហេតព្ពន្ធនំ ន វុត្ថំ។
យស្ស បន សាដ្ឋកថម្បី វិនយបិដកំ អភិធម្មបិដកញ្ច បគុណំ, សុត្តន្តេ ច
វុត្ថប្បកាវោ គន្លោ នត្ថិ, បរិសំ ឧបដ្ឋាបេតុំ ន លភតិ។ យេន បន សុត្តន្តតោ ច
វិនយតោ ច វុត្ថប្បមាលោ គន្លោ ឧគ្គហិតោ, អយំ បរិសុបដ្ឋាកោ
ពហុស្សតោវ ហោតិ, ទិសាចាមោក្ខោ យេនកាមគមោ បរិសំ ឧបដ្ឋាបេតុំ
លភតិ, អយំ ឥមស្មី អត្ថ “ព្យត្តោ” តិ អធិប្បតោ។

យោ បន អន្តេវាសិនោ វា សទ្ធិវិហារិកស្ស វា គិលានស្ស សក្កាតិ
ឧបដ្ឋានាទិនិ កាតុំ, អយំ ឥធម “បដិពាលោ” តិ អធិប្បតោ។ យំ បន វុត្ថំ -

“បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ,
ន និស្សយោ ធាតញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបដ្ឋាបេតញ្ចោ។ ន អសេក្ខេន
សីលក្ខន្ធន ឧបសមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធន
សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន
អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធន សមន្នាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន
វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធន សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ,
បញ្ចហាង្គេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ
ធាតញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបដ្ឋាបេតញ្ចោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាទ្គេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ញោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ញោ។
អត្តនា ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធន្នេន សមន្មាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ
សីលក្ខន្ធន្នេន សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន សមាធិក្ខន្ធន្នេន
សមន្មាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ សមាធិក្ខន្ធន្នេន សមាទបេតា។ អត្តនា
ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធន្នេន សមន្មាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ
បញ្ញាក្ខន្ធន្នេន សមាទបេតា។ អត្តនា ន អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធន្នេន
សមន្មាគតោ ហោតិ, ន បរំ អសេក្ខេ វិមុត្តិក្ខន្ធន្នេន សមាទបេតា។ អត្តនា ន
អសេក្ខេន វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធន្នេន សមន្មាគតោ ហោតិ, ន បរំ
អសេក្ខេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធន្នេន សមាទបេតា។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ,
បញ្ចបាទ្គេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ
ធាតុញ្ញោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ញោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាទ្គេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ញោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ញោ។
អស្សន្នោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្បី ហោតិ, កុសីនោ
ហោតិ, មុជ្ឈស្សតិ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាទ្គេហិ
សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ញោ, ន
សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ញោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាទ្គេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ញោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ញោ។
អធិសីលេ សីលវិបន្នោ ហោតិ, អជ្ឈាចារេ អាចារិបន្នោ ហោតិ,
អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ ហោតិ, អប្បស្សតោ ហោតិ, ទុប្បញ្ញោ ហោតិ។

ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។
ន បដិពលោ ហោតិ អន្តេវាសី វា សទ្ធិវិហារី វា គិលានំ ឧបជ្ឈាតុំ វា
ឧបជ្ឈាបេតុំ វា, អនភិរតំ វ្យាបកាសេតុំ វា វ្យាបកាសាបេតុំ វា, ឧប្បន្នំ កុក្កុដ្ឋំ
ធម្មតោវិនោទេតុំ, អាបត្តី ន ជាធាតិ, អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ ន ជាធាតិ។
ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។
ន បដិពលោ ហោតិ អន្តេវាសី វា សទ្ធិវិហារី វា អភិសមាចារិកាយ
សិក្ខាយ សិក្ខាបេតុំ, អាទិព្រហ្មចរិយកាយ សិក្ខាយ វិនេតុំ, អភិធម្ម
វិនេតុំ, អភិវិនយេ វិនេតុំ, ឧប្បន្នំ ទិដ្ឋិតតំ ធម្មតោវិវេចតុំ។ ឥមេហិ ខោ,
ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន
និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ពំ, ន និស្សយោ ធាតុញ្ចោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតញ្ចោ។
អាបត្តី ន ជាធាតិ, អនាបត្តី ន ជាធាតិ, លហុកំ អាបត្តី ន ជាធាតិ, គរុកំ
អាបត្តី ន ជាធាតិ, ឧកយានិ ខោ បនស្ស ចាតិមោក្ខានិ វិត្តារេន ន
ស្វាគតានិ ហោន្តិ ន សុវិភត្តានិ ន សុប្បវត្តិនិ ន សុវិនិច្ឆ័តានិ សុត្តសោ
អនុព្យញ្ញនសោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាជ្ជេហិ សមន្នាគតេន

ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ថំ, ន និស្សយោ ឆាតត្តោ, ន សាមណោរោ
ឧបជ្ឈាបេតត្តោ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន
ឧបសម្មាទេតព្ថំ, ន និស្សយោ ឆាតត្តោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតត្តោ។
អាបត្តិ ន ជាតាតិ, អនាបត្តិ ន ជាតាតិ, លហុកំ អាបត្តិ ន ជាតាតិ, គរុកំ
អាបត្តិ ន ជាតាតិ, ឧនទសវស្សោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ,
បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា ន ឧបសម្មាទេតព្ថំ, ន និស្សយោ
ឆាតត្តោ, ន សាមណោរោ ឧបជ្ឈាបេតត្តោ”តិអាទិ (មហាវ. ៨៤)។ តម្បី -

“អនុជាតាមិ, ភិក្ខុវេ, ព្យត្ថេន ភិក្ខុនា បដិពលេន ទសវស្សេន វា
អតិរេកទសវស្សេន វា ឧបសម្មាទេតុំ, និស្សយំ ឆាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៧៦,
៨២) ច ឯវំ សង្ខេបតោ វុត្តស្សេវ ឧបជ្ឈាយាចរិយលក្ខណស្ស
វិត្តានទស្សនត្ថំ វុត្តំ។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៤) កិញ្ចិ អយុត្តវសេន បដិក្ខត្ថំ, កិញ្ចិ
អាបត្តិអង្កវសេន។ តថា ហិ “ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធនា”តិ ច “អត្តនា ន
អសេក្ខេនា”តិ ច “អស្សន្ធវា”តិ ច អាទិសុ តិសុ បញ្ចកេសុ អយុត្តវសេន
បដិក្ខេចោ កតោ, ន អាបត្តិអង្កវសេន។ យោ ហិ អសេក្ខេហិ សីលក្ខន្ធវាទីហិ
អសមន្នាគតោ បរេ ច តត្ថ សមាទបេតុំ អសក្កោន្តោ
អស្សន្ធិយាទិទោសយុត្តោវ ហុត្វា បរិសំ បរិហរតិ, តស្ស បរិសា សីលាទីហិ
បរិយាយតិយេវ ន វុត្តតិ, តស្មា “តេន ន ឧបសម្មាទេតព្ថំ”ន្តិអាទិ អយុត្តវសេន
វុត្តំ, ន អាបត្តិអង្កវសេន។ ន ហិ ឱណាសវស្សេវ ឧបជ្ឈាយាចរិយភារោ ភគវតា
អនុញ្ញាតោ, យទិ តស្សេវ អនុញ្ញាតោ អភវិស្ស, “សច ឧបជ្ឈាយស្ស អនភិវតិ
ឧប្បន្នា ហោតិ”តិអាទិ ន វេទយ្យ, យស្មា បន ឱណាសវស្ស បរិសា សីលាទីហិ

ន បរិហាយតិ, តស្មា “បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អង្កេហិ សមន្នាគតេន ភិក្ខុនា
ឧបសម្បទេតត្ថ”ន្តិអាទិ វុត្ថំ។

អធិសីលេ សីលវិបន្នោតិអាទីសុ ចារាជិកញា សង្ឃាទិសេសញា អាបន្នោ
អធិសីលេ សីលវិបន្នោ នាម។ ឥតវេ បញ្ចាបត្តិក្ខន្ធន្ទ អាបន្នោ អដ្ឋាបាវេ
អាចារិបន្នោ នាម។ សម្មាទិដ្ឋិ បហាយ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ
អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ នាម។ យត្ថកំ សុតំ បរិសំ បរិហរន្តស្ស ឥច្ឆិតត្ថំ, តេន
វិហិតត្តា អប្បស្សតោ។ យំ តេន ជានិតត្ថំ អាបត្តាទិ, តស្ស អជាននតោ
ធុប្បញ្ញោ។ ឥមស្មី បញ្ចកេ បុរិមាទិ តីណិ បទាទិ អយុត្តវសេន វុត្តាទិ, បច្ឆិមាទិ
ទ្វេ អាបត្តិអង្កវសេន។

អាបត្តិ ន ជានាតីតិ “ឥទំ នាម មយា កត”ន្តិ វុត្ថេ “ឥមំ នាម អាបត្តិ អយំ
អាបន្នោ”តិ ន ជានាតិ។ វុដ្ឋានំ ន ជានាតីតិ “វុដ្ឋានកាមិនិតោ វា
ទេសនាកាមិនិតោ វា អាបត្តិតោ វា នាម វុដ្ឋានំ ហោតី”តិ ន ជានាតិ។
ឥមស្មីញ៉ា បញ្ចកេ បុរិមាទិ ទ្វេ បទាទិ អយុត្តវសេន វុត្តាទិ, បច្ឆិមាទិ តីណិ
អាបត្តិអង្កវសេន។

អភិសមាចារិកាយ សិក្ខាយាទិ ខន្ធកវត្តេ វិនេតុំ ន បដិពលោ ហោតីតិ
អត្ថោ។ អាទិព្រាហ្មចរិយកាយាទិ សេក្ខបណ្ណាត្តិយំ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ
អត្ថោ។ អភិធម្មេទិ នាមរូបបរិច្ឆេទេ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ អត្ថោ។ អភិវិនយេទិ
សកលេ វិនយបិដកេ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ អត្ថោ។ វិនេតុំ ន បដិពលោតិ ច
សព្ពត្ថ សិក្ខាបេតុំ ន សក្កោតីតិ អត្ថោ។ ធម្មតោ វិវេចតុន្តិ ធម្មន ការណេន
វិស្សជ្ជាបេតុំ។ ឥមស្មី បញ្ចកេ សព្ពបទេសុ អាបត្តិ។

“អាបត្តិ ន ជាធាតុ” តិអាទិបញ្ចកស្មី វិត្តាវេនាតិ ឧកតោវិកត្តេន សទ្ធិ។ ន
ស្វាគតានីតិ ន សុដ្ឋ អាគតានិ។ សុវិភត្តានីតិ សុដ្ឋ វិភត្តានិ
បទបច្ឆាភជ្ជសង្ករទោសរអតានិ។ សុប្បវត្តិនីតិ បគុណានិ វាចុគ្គតានិ
សុវិនិច្ឆ័តានិ។ សុត្តសោតិ ខន្ធកបរិវារតោ អាហរិតព្ពសុត្តវសេន សុដ្ឋ
វិនិច្ឆ័តានិ។ អនុព្យញ្ញនសោតិ អក្ខរឋនចារិប្បិយា ច សុវិនិច្ឆ័តានិ អខណ្ឌានិ
អរិបរិតក្ខរានិ។ ឯតេន អដ្ឋកថា ធិបិតា។ អដ្ឋកថាតោ ហិ ឯសវិនិច្ឆយោ
ហោតីតិ។ ឥមស្មី បញ្ចកេបិ សព្វបទេសុ អាបត្តិ។
ឧនទសវស្សបរិយោសានបញ្ចកេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ អាទិតោ តយោ
បញ្ចកា, ចតុត្ថ តីណិ បទានិ, បញ្ចមេ ទ្វេ បទានីតិ សព្វេបិ ចត្តារោ បញ្ចកា
អយុត្តវសេន វុត្តា, ចតុត្ថ បញ្ចកេ ទ្វេ បទានិ, បញ្ចមេ តីណិ, ធម្មសត្តមជ្ជមា
តយោ បញ្ចកាតិ សព្វេបិ ចត្តារោ បញ្ចកា អាបត្តិអង្គវសេន វុត្តា។

សុក្កបក្ខេ បន វុត្តវិបរិយាយេន “បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតេន
ភិក្ខុនា ឧបសម្បទេតព្ពំ, និស្សយោ ធាតព្ពោ, សាមណោរោ ឧបជ្ជាបេតព្ពោ។
អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធនេន សមន្នាគតោ ហោតី” តិអាទិនា (មហាវ. ៨៤) អដ្ឋ
បញ្ចកា អាគតាយេវ។ តត្ថ សព្វត្ថេវ អនាបត្តិ។

១៥២. កស្ស ធាតព្ពោ, កស្ស ន ធាតព្ពោតិ ឯត្ថ បន យោលង្គី ហោតិ,
តស្ស ធាតព្ពោ។ ឥតវស្ស ន ធាតព្ពោ “ន, ភិក្ខុវេ, អលង្គីនំ និស្សយោ ធាតព្ពោ,
យោ ធនេយ្យ, អាបត្តិ ធុក្កជស្សា” តិ (មហាវ. ១២០) វចនតោ។ និស្សាយ
វសន្តេនបិ អលង្គី និស្សាយ ន វសិតព្ពំ។ វុត្តព្ពោតំ “ន, ភិក្ខុវេ, អលង្គីនំ និស្សាយ
វត្ថព្ពំ, យោ វសេយ្យ, អាបត្តិ ធុក្កជស្សា” តិ (មហាវ. ១២០)។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ.
១២០) ច អលង្គីនន្តិ ឧបយោគតេ សាមិវចនំ, អលង្គីបុគ្គលេ និស្សាយ ន
វសិតព្ពន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ តស្មា នំ ហំ គតេន “ឯហិ, ភិក្ខុ, និស្សយំ គល្លាហិ” តិ

វុច្ចមាននបិ ចតុបាបញ្ចាបំ និស្សយនាយកស្ស លង្កិការំ ឧបបរិក្ខត្វា
និស្សយោ គហេតញ្ចោ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ចតុបាបញ្ចាបំ អាគមេតុំ យាវ
ភិក្ខុសភាគតំ ជានាមិ” តិ (មហាវ. ១២០) ហិ វុត្តំ។ សចេ “ថេរោលង្កិ” តិ ភិក្ខុនំ
សន្តិកេ សុត្វា អាគតទិវសេយេវ គហេតុកាមោ ហោតិ, ថេរោ បន “អាគមេហិ
តាវ, វសន្តោ ជានិស្សសី” តិ កតិចាបំ អាទារំ ឧបបរិក្ខត្វា និស្សយំ ទេតិ,
វដ្តតិ, បកតិយា និស្សយគហណាជ្ជានំ គតេន បន តទហោវ គហេតញ្ចោ,
ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ។ សចេ បឋមយាមេ អាចរិយស្ស ឱកាសោ នត្ថិ,
ឱកាសំ អលភន្តោ “បច្ចុសសមយេ គហេស្សមី” តិ សយតិ, អរុណំ ឧត្តតម្បិ ន
ជានាតិ, អនាបត្ថិ។ សចេ បន “គណ្ហិស្សមី” តិ អាភោគំ អកត្វា សយតិ,
អរុណុក្កមនេ ឧត្តជំ។ អគតបុព្វំ ឋានំ គតេន ទ្វេ តិណិ ទិវសានិ វសិត្វា
គន្ធកាមេន អនិស្សិតេន វសិតព្វំ។ “សត្តាបំ វសិស្សមី” តិ អាលយំ ករោន្តេន
បន និស្សយោ គហេតញ្ចោ។ សចេ ថេរោ “កី សត្តាបំ វសន្តស្ស និស្សយេនា” តិ
វទតិ, បដិក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ លទ្ធិបរិហារោ ហោតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេន ភិក្ខុនា និស្សយំ អលភមាណេន
អនិស្សិតេន វត្ថុ” តិ វចនតោ បន អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ សចេ អត្តនា សទ្ធិ
អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នំ និស្សយនាយកំ នលភតិ, ឯវំ និស្សយំ អលភមាណេន
អនិស្សិតេន ពហ្វាទិបិ ទិវសានិ គន្ធពុត្ថិ។ សចេ បុព្វេ និស្សយំ គហេត្វា វុត្ថបុព្វំ
កិញ្ចិ អាវាសំ បរិសតិ, ឯកវត្ថុ វសន្តេនបិ និស្សយោ គហេតញ្ចោ។ អន្តរាមគ្គ
វិស្សមន្តោ វា សត្ថំ វា បរិយេសន្តោ កតិចាបំ វសតិ, អនាបត្ថិ។ អន្តោវស្សេ
បន និពទ្ធវាសំ វសិតព្វំ, និស្សយោ ច គហេតញ្ចោ។ នាវាយ គច្ឆន្តស្ស បន
វស្សានេ អាគតេបិ និស្សយំ អលភន្តស្ស អនាបត្ថិ។ សចេ អន្តរាមគ្គ គិលានោ
ហោតិ, និស្សយំ អលភមាណេន អនិស្សិតេន វសិតុំ វដ្តតិ។

គិលានុបដ្ឋាកោបិ គិលានេន យាចិយមាណោ អនិស្សិតោ ឯវ វសិតុំ
លភតិ។ វុត្តញ្ញោតំ “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានេន ភិក្ខុនា និស្សយំ
អលភមាណេន អនិស្សិតេន វត្ថុំ, អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានុបដ្ឋាកេន ភិក្ខុនា
និស្សយំ អលភមាណេន យាចិយមាណេន អនិស្សិតេន វត្ថុ”ន្តិ (មហាវ. ១២១)។
សេច បទ “យាចាហិ ម”ន្តិ វុច្ឆមាណោបិ គិលានោ មាណេន ន យាចតិ, គន្លង្គំ។

“អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា ជាសុវិហារំ សល្លក្ខេន្តេន
និស្សយំ អលភមាណេន អនិស្សិតេន វត្ថុំ ‘យទា បតិវុទោ និស្សយទាយកោ
អាគច្ឆិស្សតិ, តទា តស្ស និស្សាយ វសិស្សមី”តិ វចនតោ បទ យត្ថ វសន្តស្ស
សមថវិបស្សនានំ បដិលាភវសេន ជាសុ ហោតិ, តាធិសំ ជាសុវិហារំ
សល្លក្ខេន្តេន និស្សយំ អលភមាណេន អនិស្សិតេន វត្ថុតំ។ ឥមញ្ច បទ បរិហារំ
នេវ សោតាបន្នោ, ន សកទាគាមិអនាគាមិអរហន្តោលភន្តិ, ន ថាមគតស្ស
សមាធិនោ វា វិបស្សនាយ វា លាភិ, វិស្សជ្ជកម្មដ្ឋានេ បទ ពាលបុប្ផនេ កថាវ
នត្ថិ។ យស្ស ទោ បទ សមថោ វា វិបស្សនា វា តរុណា ហោតិ, អយំ ឥមំ
បរិហារំ លភតិ, បវរណាសន្តិហោបិ ឯតស្សេវ អនុញ្ញាតោ។ តស្មា ឥមិនា
បុគ្គលេន អាចរិយេ បវរេត្វា គតេបិ “យទា បតិវុទោ និស្សយទាយកោ
អាគច្ឆិស្សតិ, តំ និស្សាយ វសិស្សមី”តិ អាភោកំ កត្វា បុន យាវ
អាសាឡិបុណ្ណាមា, តាវ អនិស្សិតេន វត្ថុំ វដ្តតិ។ សេច បទ អាសាឡិមាសេ
អាចរិយោ នាគច្ឆតិ, យត្ថ និស្សយោ លព្ភតិ, តត្ថ គន្លង្គំ។

១៥៣. កងំ គហិតោ ហោតីតិ ឯត្ថ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ តាវ ឧបជ្ឈំ
គណ្ណាន្តេន ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ កវិត្វា ចាទេ វទ្ធិត្វា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលី
បគ្គហេត្វា “ឧបជ្ឈាយោ មេ, ភន្តេ, ហោហិ”តិ តិក្ខត្ថំ វត្តព្ភំ។ ឯវ សន្និវិហារិកេន
វុត្តេ សេច ឧបជ្ឈាយោ “សាហូ”តិ វា “លហូ”តិ វា “ឱចាយិក”ន្តិ វា “បតិវុប”ន្តិ វា

“ចាសាធិកេន សម្បទេហី” តិ វា កាយេន វិញ្ញាបេតិ, វាចាយ វិញ្ញាបេតិ,
 កាយេន វាចាយ វិញ្ញាបេតិ, គហិតោ ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ។ ឥទេមេវ ហេតុ
 ឧបជ្ឈាយគ្គហណំ, យទិទំ ឧបជ្ឈាយស្ស ឥមេសុ បញ្ចសុ បទេសុ យស្ស
 កស្សចិ បទស្ស វាចាយ សាវនំ កាយេន វា អត្ថវិញ្ញាបនន្តិ។ កេចិ បន
 “សាធូ” តិ សម្បជិច្ឆនំ សន្ធាយ វេទន្តិ, ន តំ បមាណំ។ អាយាចននានមត្តេន ហិ
 គហិតោ ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ, ន ឯត្ថ សម្បជិច្ឆនំ អន្តិ។ សទ្ធិវិហារិកេនបិ ន
 កេវលំ “ឥមិនា មេ បទេន ឧបជ្ឈាយោ គហិតោ” តិ ញាតុំ វដ្តតិ, “អដ្ឋតគ្គ ទានិ
 ថេរោ មយ្ហំ ភារោ, អហម្មិ ថេរស្ស ភារោ” តិ ឥទម្មិ ញាតុំ វដ្តតិ (មហាវ. អដ្ឋ.
 ៦៤)។ វុត្តញោតំ -

“ឧបជ្ឈាយោ, ភិក្ខុវេ, សទ្ធិវិហារិកម្ហិ បុត្តចិត្តំ ឧបជ្ឈបេស្សតិ,
 សទ្ធិវិហារិកោ ឧបជ្ឈាយម្ហិ ចិត្តចិត្តំ ឧបជ្ឈបេស្សតិ, ឯវំ តេ អញ្ញមញ្ញំ
 សការវា សប្បតិស្សា សភាគវុត្តិនោ វិហារន្តា ឥមស្មី ធម្មវិនយេ វុឡី
 វិរុទ្ធី វេបុល្លំ អាបជ្ជិស្សន្តិ” តិ (មហាវ. ៦៥)។

អាចរិយស្ស សន្តិកេ និស្សយគ្គហណេបិ អយមេវ វិនិច្ឆយោ។ អយំ បទេត្ថ
 វិសេសោ - អាចរិយស្ស សន្តិកេ និស្សយំ គណ្ណាន្តេន ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា
 “អាចរិយោ មេ, ភន្តេ, ហោហិ, អាយស្មតោ និស្សយ វុច្ឆាមី” តិ (មហាវ. ៧៧)
 តិក្ខត្តំ វុត្តត្ថំ, សេសំ វុត្តនយមេវ។

១៥៤. កថំ បដិប្បស្សម្ហតិ ឯត្ថ តាវ ឧបជ្ឈាយម្ហា បញ្ចហាការេហិ
 និស្សយបដិប្បស្សទិ វេទិតព្ពា, អាចរិយម្ហា ធម្មា អាការេហិ។ វុត្តញោតំ -

“បញ្ចមា, ភិក្ខុវេ, និស្សយបដិប្បស្សទិយោ ឧបជ្ឈាយម្ហា។ ឧបជ្ឈាយោ
 បក្កន្តោ វា ហោតិ, វិព្ពន្តោ វា, កាលកតោ វា, បក្កសន្តន្តោ វា,

អាណត្តិយេវ បញ្ចមី។ ឥមា ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ច និស្សយបដិប្បស្សន្តិយោ
ឧបជ្ឈាយម្ហា។

ឆយិមា, ភិក្ខុវេ, និស្សយបដិប្បស្សន្តិយោ អាចរិយម្ហា។ អាចរិយោ
បក្កន្តោ វា ហោតិ, វិព្ពន្តោ វា, កាលកតោ វា, បក្កសង្កន្តោ វា,
អាណត្តិយេវ បញ្ចមី, ឧបជ្ឈាយេន វា សមោធានគតោ ហោតិ។ ឥមា ខោ,
ភិក្ខុវេ, ឆ និស្សយបដិប្បស្សន្តិយោ អាចរិយម្ហា”តិ (មហាវ. ៨៣)។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៣) - បក្កន្តោតិ ទិសំ គតោ។ ឯវំ គតេ ច
បន តស្មី សចេ វិហារេ និស្សយធាយកោ អត្ថិ, យស្ស សន្តិកេ អញ្ញធាបិ
និស្សយោ វា គហិតបុព្វោ ហោតិ, យោ វា ឯកសម្ភោគបរិភោគោ, តស្ស
សន្តិកេ និស្សយោ គហេតព្ពោ, ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ។ សចេ តាទិសោ
នត្ថិ, អញ្ញោ លដ្ឋី បេសលោ អត្ថិ, តស្ស បេសលភារំ ជានន្តេន តទហេវ
និស្សយោ យាចិតព្ពោ។ សចេ ទេតិ, ឥន្ទេតំ កុសលំ។ អថ បន “តុម្ហាកំ
ឧបជ្ឈាយោ លហំ អាគមិស្សតី”តិ បុច្ឆតិ, ឧបជ្ឈាយេន ចេ តថា វុត្ថំ, “អាម,
ភន្តេ”តិ វុត្ថព្ពំ។ សចេ វុទតិ “តេន ហិ ឧបជ្ឈាយស្ស អាគមនំ អាគមេថា”តិ,
វុដ្ឋតិ។ អថ បនស្ស បកតិយា បេសលភារំ ន ជានាតិ, ចត្តារិ បញ្ច ទិវសានិ
តស្ស ភិក្ខុស្ស សភាគតំ ឌីលោកេត្វា ឌីកាសំ ការេត្វា និស្សយោ
គហេតព្ពោ។ សចេ បន វិហារេ និស្សយធាយកោ នត្ថិ, ឧបជ្ឈាយោ ច “អហំ
កតិចាហេន អាគមិស្សមិ, មា ឧក្កណ្ឌិត្តា”តិ វុត្វា គតោ, យាវ អាគមនា
បរិហារោ លព្ពតិ, អថាបិ នំ តត្ថ មនុស្ស បរិច្ឆិន្ទកាលតោ ឧត្តរិបិ បញ្ច វា ទស
វា ទិវសានិ វាសេន្តិយេវ, តេន វិហារំ បវត្ថិ បេសេតព្ពា “ទហារា មា ឧក្កណ្ឌន្តុ,
អហំ អសុកទិវសំ នាម អាគមិស្សមី”តិ, ឯវម្បិ បរិហារោ លព្ពតិ។ អថ
អាគច្ឆតោ អន្តរាមគ្គេ នទីបូរេន វា ចោរាទីហិ វា ឧបទ្កវោ ហោតិ, ថេរោ

ឧទកោសក្កនំ វា អាគមេតិ, សហាយេ វា បរិយេសតិ, តំ ចេ បវត្ថី ធិហរា
សុណន្តិ, យាវ អាគមនា បរិហារោ លព្ពតិ។ សចេ បន សោ “ឥដេវាហំ
វសិស្សមី” តិ បហិណតិ, បរិហារោ នត្ថិ។ យត្ថ និស្សយោ លព្ពតិ, តត្ថ គន្ធព្ពំ។
វិព្ពន្តេ បន កាលកតេ បក្ខសង្គន្តេ វា ឯកទិវសម្បិ បរិហារោ នត្ថិ, យត្ថ
និស្សយោ លព្ពតិ, តត្ថ គន្ធព្ពំ។

អាណត្ថិ តិ បន និស្សយបណាមនា វុច្ចតិ, តស្មា “បណាមេមិ ត” ត្ថិ វា “មា
ឥដ បដិក្កមី” តិ វា “និហរ តេ បត្តចីវរ” ត្ថិ វា “នាហំ តយា ឧបជ្ឈាបេតព្ពោ” តិ
វា តិ ឥមិនា ចាឡិនយេន “មា មំ កាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆី” តិ អាទិនា
ចាឡិមុត្តកនយេន វា យោ និស្សយបណាមនាយ បណាមិតោ ហោតិ, តេន
ឧបជ្ឈាយោ ឧមាបេតព្ពោ។ សចេ អាទិតោវ ន ឧមតិ, ទណ្ឌកម្មំ អាហរិត្វា
តិក្ខត្តំ តាវ សយមេវ ឧមាបេតព្ពោ។ នោ ចេ ឧមតិ, តស្មី វិហារេ មហាយេវ
គហេត្វា ឧមាបេតព្ពោ។ នោ ចេ ឧមតិ, សាមន្តវិហារេ ភិក្ខុ គហេត្វា
ឧមាបេតព្ពោ។ សចេ ឯវម្បិ ន ឧមតិ, អញ្ញត្ថ គន្ធា ឧបជ្ឈាយស្ស សភាគានំ
សន្តិកេ វសិតព្ពំ “អប្បេវ នាម ‘សភាគានំ មេ សន្តិកេ វសតី’ តិ ញត្វាបិ
ឧមេយ្យា” តិ។ សចេ ឯវម្បិ ន ឧមតិ, តត្រេវ វសិតព្ពំ។ តត្រ ចេ
ទុត្តិក្ខាធិនោសេន ន សក្កា ហោតិ វសិតុំ, តំយេវ វិហារំ អាគន្ធា អញ្ញស្ស
សន្តិកេ និស្សយំ គហេត្វា វសិតុំ វដ្តតិ។ អយមាណាត្ថិយំ វិនិច្ឆយោ។

អាចរិយម្ហា និស្សយបដិប្បស្សន្តិសុ អាចរិយោ បក្កន្តោ វា ហោតិ តិ ឯត្ថ
កោចិ អាចរិយោ អាបុច្ឆិត្វា បក្កមតិ, កោចិ អនាបុច្ឆិត្វា, អន្តេវាសិកោបិ
ឯវមេវ។ តត្រ សចេ អន្តេវាសិកោ អាចរិយំ អាបុច្ឆតិ “អសុកំ នាម, កន្តេ, ហំនំ
គន្ធព្ពំ ឥច្ឆាមិ កេនចិទេវ ករណីយេនា” តិ, អាចរិយេន ច “កនា គមិស្សសី” តិ
វុត្តោ “សាយន្តេ វា វត្ថី វា ឧដ្ឋហិត្វា គមិស្សមី” តិ វទតិ, អាចរិយោបិ “សាធូ” តិ

សម្បជ័ដ្ឋតិ, តំ ខណំយេវ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ហតិ។ សេច បន “ភន្តេ, អសុកំ
នាម ហំនំ គន្ធកាមោម្ហី” តិ វុត្ត អាចរិយោ “អសុកស្មី នាម គាមេ បិណ្ឌាយ
ចរិត្វា បច្ឆា ជានិស្សសី” តិ វុត្ត តិ, សោ ច “សាធ្វ” តិ សម្បជ័ដ្ឋតិ, តតោ ច គតោ
សុគតោ។ សេច បន ន គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ អថាបិ “គច្ឆាមី” តិ
វុត្ត អាចរិយេន “មា តាវ គច្ឆ, រត្ថី មន្តេត្វា ជានិស្សមា” តិ វុត្តោ មន្តេត្វា គច្ឆតិ,
សុគតោ។ នោ ច គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ អាចរិយំ អនាបុច្ឆា
បក្កមន្តស្ស បន ឧបចារសីមាតិក្កមេ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ហតិ,
អន្តោឧបចារសីមតោ បដិវិវត្តន្តស្ស ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ សេច បន អាចរិយោ
អន្តោវាសិកំ អាបុច្ឆតិ “អាវុសោ, អសុកំ នាម ហំនំ គមិស្សមី” តិ, អន្តោវាសិកេន
ច “កធា” តិ វុត្ត “សាយន្តោ វា រត្តិកាគេ វា” តិ វុត្ត តិ, អន្តោវាសិកោបិ “សាធ្វ” តិ
សម្បជ័ដ្ឋតិ, តំ ខណំយេវ និស្សយោ បដិប្បស្សម្ហតិ, សេច បន អាចរិយោ “ស្វេ
បិណ្ឌាយ ចរិត្វា គមិស្សមី” តិ វុត្ត តិ, ឥតរោ ច “សាធ្វ” តិ សម្បជ័ដ្ឋតិ, ឯកទិវសំ
តាវ និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ហតិ, បុនទិវសេ បដិប្បស្សន្ទោ ហោតិ។ “អសុកស្មី
នាម គាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ជានិស្សមិ មម គមនំ វា អគមនំ វា” តិ វុត្តា បន
សេច ន គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ អថាបិ “គច្ឆាមី” តិ វុត្ត
អន្តោវាសិកេន “មា តាវ គច្ឆ, រត្ថី មន្តេត្វា ជានិស្សថា” តិ វុត្តោ មន្តេត្វាបិ ន
គច្ឆតិ, និស្សយោ ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ សេច ឧភោបិ អាចរិយន្តោវាសិកា
កេនចិទេវ ករណីយេន ពហិសីមំ គច្ឆន្តិ, តតោ ច អាចរិយោ គមិយចិត្ត
ឧប្បន្នេ អនាបុច្ឆាវ គន្ធា ទិដ្ឋំ លេខុចាតានំ អន្តោយេវ និវត្តតិ, និស្សយោ ន
បដិប្បស្សម្ហតិ។ សេច ទ្វេ លេខុចាតេ អតិក្កមិត្វា និវត្តតិ, បដិប្បស្សន្ទោ
ហោតិ។ អាចរិយុបជ្ឈាយា ទ្វេ លេខុចាតេ អតិក្កម្ម អញ្ញាស្មី វិហារេ វសន្តិ,
និស្សយោ បដិប្បស្សម្ហតិ។ អាចរិយេ វិព្ពន្ធកាលកតេ បក្កសង្គន្តេ ច តំ
ខណំយេវ បដិប្បស្សម្ហតិ។

អាណត្តិយំ បន អាចរិយោ មុញ្ញាតុកាមោវ ហុត្វា និស្សយបណាមនាយ
បណាមេតិ, អន្តេវាសិកោ ច “កិក្ខុវិ មំ អាចរិយោ បណាមេតិ, អថ ខោ
ហនយេន មុទុកោ” តិ សាលយោ ហោតិ, និស្សយោ ន បជិប្បស្សម្ពតិ។ សេចចំ
អាចរិយោ សាលយោ, អន្តេវាសិកោ និរាលយោ “ន ធានិ ឥមំ និស្សយ
វសិស្សមី” តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, ឯវម្បំ ន បជិប្បស្សម្ពតិ។ ឧភិទ្ធនំ សាលយភាវេ បន ន
បជិប្បស្សម្ពតិយេវ, ឧភិទ្ធនំ ធុរនិក្ខេបេន បជិប្បស្សម្ពតិ, បណាមិតេន
ធន្តាកម្មំ អាហារិក្ខា តិក្ខុត្ថំ ខមាបេតព្ពោ។ នោ ច ខមតិ, ឧបជ្ឈាយេ
វុត្តនយេន បជិបដ្ឋិតតំ។ យថាបញ្ញត្តំ បន អាចរិយុបជ្ឈាយវត្ថំ បរិបូរេន្តំ
អធិមត្តបេមាធិបញ្ចដ្ឋិសមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ សន្និវិហារិកំ វា បណាមេន្តស្ស
ទុក្ខជំ, ឥតវំ អបណាមេន្តស្សបិ ទុក្ខជមេវ។ វុត្តព្ពោតំ -

“ន, ភិក្ខុវេ, សម្មាវត្តន្តោ បណាមេតព្ពោ, យោ បណាមេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស។ ន ច, ភិក្ខុវេ, អសម្មាវត្តន្តោ ន បណាមេតព្ពោ, យោ ន
បណាមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស (មហាវ. ៨០)។

“បញ្ចបិ, ភិក្ខុវេ, អង្កេហិ សមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ អបណាមេន្តោ
អាចរិយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតិ។
អាចរិយម្ហិ នាធិមត្តំ បេមំ ហោតិ, នាធិមត្តោ បសាទោ ហោតិ, នាធិមត្តា
ហិរិ ហោតិ, នាធិមត្តោ ការវោ ហោតិ, នាធិមត្តា ភាវនា ហោតិ។
ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាង្កេហិ សមន្នាគតំ អន្តេវាសិកំ
អបណាមេន្តោ អាចរិយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ
ហោតិ (មហាវ. ៨១)។

“បញ្ចបិ, ភិក្ខុវេ, អង្កេហិ សមន្នាគតំ សន្និវិហារិកំ អបណាមេន្តោ
ឧបជ្ឈាយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ អនតិសារោ ហោតិ។

ឧបជ្ឈាយម្ហី នាធិមត្តំ បេមំ ហោតិ, នាធិមត្តោ បសាទោ ហោតិ,
នាធិមត្តា ហិរិ ហោតិ, នាធិមត្តោ ការវោ ហោតិ, នាធិមត្តា ភាវនា
ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចហង្កេហិ សមន្នាគតំ សន្និវិហារិកំ
អបណាមេន្តោ ឧបជ្ឈាយោ សាតិសារោ ហោតិ, បណាមេន្តោ
អនតិសារោ ហោតិ” តិអាទិ (មហាវ. ៦៨)។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៦៨) នាធិមត្តំ បេមំ ហោតិ ឧបជ្ឈាយម្ហី អធិមត្តំ
គេហស្សិតបេមំ ន ហោតិ។ នាធិមត្តា ភាវនា ហោតិ តិ អធិមត្តា មេត្តាភាវនា
ន ហោតិ តិ អត្ថោ។

ឧបជ្ឈាយេន វា សមោធានគតោតិ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៨៣)

ធន្សនសវនេសេន សមោធានំ វេទិតព្ពំ។ សចេ ហិ អាចរិយំ និស្សយ វសន្តោ
សន្និវិហារិកោ ឯកវិហារេ ចេតិយំ វា វន្តន្តំ, ឯកគាមេ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តំ
ឧបជ្ឈាយំ បស្សតិ, និស្សយោ បដិប្បស្សម្ហតិ។ ឧបជ្ឈាយោ បស្សតិ,
សន្និវិហារិកោ ន បស្សតិ, ន បដិប្បស្សម្ហតិ។ មគ្គប្បដិបទ្ធី វា អាគាសេន វា
គច្ឆន្តំ ឧបជ្ឈាយំ ទិស្វា ទូរត្តា “ភិក្ខុ” តិ ជាធាតិ, “ឧបជ្ឈាយោ” តិ ន ជាធាតិ, ន
បដិប្បស្សម្ហតិ។ សចេ ជាធាតិ, បដិប្បស្សម្ហតិ។ ឧបវិចាសាទេ ឧបជ្ឈាយោ
វសតិ, ហេដ្ឋា សន្និវិហារិកោ, តំ អទិស្វាវ យាគុំ បិវិត្វា បដិក្កមតិ,
អាសនសាលាយ វា និសិទ្ធី អទិស្វាវ ឯកមន្តេ ភុស្មិត្វា បក្កមតិ,
ធម្មស្សវនមណ្ឌាបេ វា និសិទ្ធម្មិ តំ អទិស្វាវ ធម្មំ សុត្វា បក្កមតិ, និស្សយោ ន
បដិប្បស្សម្ហតិ។ ឯវំ តាវ ធន្សនេសេន សមោធានំ វេទិតព្ពំ។ សវនេសេន បន
សចេ ឧបជ្ឈាយស្សវិហារេ វា អន្តរយរេ វា ធម្មំ វា កថេន្តស្ស អនុមោទនំ វា
ករោន្តស្ស សទ្ធិំ សុត្វា “ឧបជ្ឈាយស្ស មេ សន្នោ” តិ សញ្ញាធាតិ, និស្សយោ

បដិប្បស្សម្ភតិ, អសញ្ញានន្តស្ស ន បដិប្បស្សម្ភតិ។ អយំ សមោធានេ
វិនិច្ឆយោ។

១៥៥. និស្សាយ កេន វសិតត្ថំ, កេន ន វសិតត្ថន្តិ ឯត្ថ បន “អនុជាតាមិ,
ភិក្ខុវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន បញ្ច វស្សានិ និស្សាយ វត្ថុ, អព្យត្តេន
យាវជីវ”ន្តិ (មហាវ. ១០៣) វចនតោ យោ អព្យត្តោ ហោតិ, តេន យាវជីវំ
និស្សាយេវ វសិតត្ថំ។ សចាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ១០៣) វុឡ្យតវំ អាចរិយំ ន លភតិ,
ឧបសម្មទាយ សង្ខវស្សោ វា សត្តតិវស្សោ វា ហោតិ, នវកតវស្សបិ ព្យត្តស្ស
សន្តិកេ ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា អញ្ចលី បគ្គហេត្វា “អាចរិយោ មេ, អាវុសោ, ហោតិ,
អាយស្មតោ និស្សាយ វច្ឆាមិ”តិ ឯវំ ភិក្ខុត្ថំ វត្វា និស្សយោ គហេតព្ពោវ។
តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆន្តេនបិ ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា អញ្ចលី បគ្គហេត្វា
“តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមិ អាចរិយា”តិ វត្ថត្ថំ។ ឯស នយោ សត្តអាបុច្ឆនេសុ។

យោ បន ព្យត្តោ ហោតិ ឧបសម្មទាយ បញ្ចវស្សោ, តេន អនិស្សិតេន វត្ថុ
វដ្ឋតិ។ តស្មា និស្សយមុច្ឆនកេន (ចាចិ. អដ្ឋ. ១៤៥-១៤៧) ឧបសម្មទាយ
បញ្ចវស្សេន សត្តន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ទ្វេ មាតិកា បគុណា វាបុគ្គតា កត្តញ្ញា,
បក្ខិវសេសុ ធម្មស្សវនត្ថាយ សុត្តន្តតោ ចត្តារោ ភាណាវាវា, សម្មត្តានំ
បរិសានំ បរិកថនត្ថាយ អន្ធករិទ្ធ (អ. និ. ៥.១១៤) មហាវហុលោវាធម (ម. និ.
២.១១៣ អាទយោ) អម្ពដ្ឋ (ទណ្ឌ. និ. ១.២៥៤ អាទយោ) សទិសោ ឯកោ
កថាមគ្គោ, សង្ឃភត្តមផ្តលាមផ្តលេសុ អនុមោទនត្ថាយ តិស្សោ អនុមោទនា,
ឧទោសថបវារណាទិជាននត្ថំ កម្មាកម្មវិនិច្ឆយោ, សមណធម្មករណត្ថំ
សមាធិវសេន វា វិបស្សនាវសេន វា អវហត្ថបរិយោសានមេកំ កម្មជ្ជានំ,
ឯត្ថកំ ឧក្កហេតត្ថំ។ ឯត្តាវតា ហិ អយំ ពហុស្សតោ ហោតិ ចាតុទ្ធិសោ, យត្ថ
កត្តចិ អត្តនោ ឥស្សរិយេន វសិតុំ លភតិ។ យំ បន វត្ថុ -

“បញ្ចេហិ, ភិក្ខុវេ, អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន
វត្ថុញ្ចំ។ ន អសេក្ខេន សីលក្ខន្ធន សមន្មាគតោ ហោតិ, ន អសេក្ខេន
សមាធិក្ខន្ធន... ន អសេក្ខេន បញ្ញាក្ខន្ធន... ន អសេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធន...
ន អសេក្ខេន វិមុត្តិញ្ញាណធស្សនក្ខន្ធន សមន្មាគតោ ហោតិ។ ឥមេហិ
ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។ អស្សន្ទោ ហោតិ, អហិរិកោ ហោតិ, អនោត្តប្ប័
ហោតិ, កុសីតោ ហោតិ, មុជ្ឈស្សតិ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ,
បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។ អធិសីលេ សីលវិបន្នោ ហោតិ, អជ្ឈាចារេ
អាចារិបន្នោ ហោតិ, អតិទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិវិបន្នោ ហោតិ, អប្បស្សតោ
ហោតិ, ធុប្បញ្ញោ ហោតិ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចេហិ អង្កេហិ
សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។ អាបត្តិ ន ជាធាតិ, អនាបត្តិ ន ជាធាតិ, លហុកំ
អាបត្តិ ន ជាធាតិ, គរុកំ អាបត្តិ ន ជាធាតិ, ឧភយានិ ខោ បនស្ស
ចាតិមោក្ខានិ វិត្តារេន ន ស្វាគតានិ ហោន្តិ ន សុវិភត្តានិ ន សុប្បវត្តិនិ ន
សុវិនិច្ឆ័តានិ សុត្តសោ អនុញ្ញេនសោ។ ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ,
បញ្ចេហិ អង្កេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន វត្ថុញ្ចំ។

“អបរេហិបិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន
អនិស្សិតេន វុត្តព្ពំ។ អាបត្តិ ន ជាតាតិ, អនាបត្តិ ន ជាតាតិ, លហុកំ
អាបត្តិ ន ជាតាតិ, គរុកំ អាបត្តិ ន ជាតាតិ, ឡនបញ្ចវស្សោ ហោតិ។
ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្មាគតេន ភិក្ខុនា ន អនិស្សិតេន
វុត្តព្ពំ”ន្តិ (មហាវ. ១០៣)។ ឯត្ថាបិ បុរិមនយេនេវ អយុត្តវសេន
អាបត្តិអង្គវសេន ច បដិក្ខេចោ កតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ពាលានំ បន អព្យត្តានំ ទិសំគមិកានំ អន្តោវាសិកសទ្ធិវិហារិកានំ អនុញ្ញា
ន ធាតព្ពា។ សចេ ទេន្តិ, អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ទុក្ខដំ។ តេ ចេ អនុញ្ញាតា គច្ឆន្តិ,
តេសម្មិ ទុក្ខដំ។ វុត្តព្ពោតំ -

“ឥធម បន, ភិក្ខុវេ, សម្ពហុលា ភិក្ខុ ពាលា អព្យត្តា ទិសំគមិកា
អាចរិយុបជ្ឈាយេ អាបុច្ឆន្តិ។ តេ, ភិក្ខុវេ, អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ បុច្ឆិតព្ពា
“កហំ គមិស្សថ, កេន សទ្ធិ គមិស្សថា”តិ។ តេ ចេ, ភិក្ខុវេ, ពាលា
អព្យត្តា អញ្ជោ ពាលេ អព្យត្តេ អបទិសេយ្យំ។ ន, ភិក្ខុវេ,
អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ អនុជានិតព្ពា, អនុជានេយ្យំ ចេ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
តេ ចេ, ភិក្ខុវេ, ពាលា អព្យត្តា អនុញ្ញាតា អាចរិយុបជ្ឈាយេហិ
គច្ឆេយ្យំ ចេ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ១៦៣)។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហេ

និស្សយវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

២២. សីមាវិនិច្ឆយកថា

១៥៦. សីមាតិ ឯត្ថ (កង្ខារ. អដ្ឋ. និទានវណ្ណានា) សីមា នាមេសា ពន្ធសីមា
អពន្ធសីមាតិ ធុរិយា ហោតិ។ តត្ថ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា
តិវិធសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តន និមិត្តំ ពន្ធិត្វា សម្មតា សីមា ពន្ធសីមា នាម។
អតិខុទ្ទកា, អតិមហាតី, ខណ្ឌានិមិត្តា, នាយានិមិត្តា, អនិមិត្តា, ពហិសីមេ
បិតសម្មតា, ននិយា សម្មតា, សមុទ្ទេ សម្មតា, ជាតស្សវេ សម្មតា, សីមាយ
សីមំ សម្ពិទ្ធពន្ធន សម្មតា, សីមាយ សីមំ អន្លោត្តរន្ធន សម្មតាតិ ឥមេហិ
ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ឈន្តីតិ វចនតោ ឯតា
វិបត្តិសីមាយោ នាម។

តត្ថ អតិខុទ្ទកា នាម យត្ថ ឯកវិសតិ ភិក្ខុ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ។
អតិមហាតី នាម យា កេសគ្គមត្តនបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។
ខណ្ឌានិមិត្តា នាម អយនិតនិមិត្តា វុច្ចតិ។ បុរត្តិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តត្វា
អនុក្កមេន ទក្ខិណាយ ទិសាយ បដិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិត្តត្វា បុន
បុរត្តិមាយ ទិសាយ បុព្វកិត្តិតំ បដិកិត្តត្វា ឋបេតុំ វុច្ចតិ, ឯវំ អខណ្ឌានិមិត្តា
ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហារិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តត្វា
តត្ថេវ ឋបេតិ, ខណ្ឌានិមិត្តា ហោតិ។ អបរាបិ ខណ្ឌានិមិត្តា នាម យា
អនិមិត្តបតំ តចសារុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ញំ វា វាលុកបុញ្ញំ វា អញ្ញាតរំ
អន្តរា ឯកនិមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ នាយានិមិត្តា នាម បព្វតនាយាទីនំ យំ កិត្តិ
នាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ អនិមិត្តា នាម សព្វេន សព្វំ និមិត្តានិ អកិត្តត្វា
សម្មតា។ ពហិសីមេ បិតសម្មតា នាម និមិត្តានិ កិត្តត្វា និមិត្តានំ ពហិ បិតេន
សម្មតា។ ននិយា, សមុទ្ទេ, ជាតស្សវេ សម្មតា នាម ឯតេសុ ននិអាទីសុ
សម្មតា។ សា ហិ ឯវំ សម្មតាបិ “សញ្ញា, ភិក្ខុវេ, ននី អសីមា, សញ្ញា សមុទ្ទោ
អសីមោ, សញ្ញា ជាតស្សវេ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ
ហោតិ។ សីមាយ សីមំ សម្ពិទ្ធពន្ធន សម្មតា (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៨) នាម អត្ថនោ

សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ពិទ្ធន្តេន សម្មតា។ សេច ហិ ចោរាណាកស្ស វិហារស្ស
 បុរត្ថិមាយ ធិសាយ អម្ពោ ចេវ ជម្ពុ ចាតិ ទ្វេ រុក្ខា អញ្ញមញ្ញំ សំសជ្ជិវិជចា
 ហោន្តិ, តេសុ អម្ពស្ស បច្ឆិមធិសាកាគេ ជម្ពុ, វិហារសីមា ច ជម្ពុ អន្តោកត្វា
 អម្ពំ កិក្ខត្វា ពន្ធា ហោតិ។ អថ បច្ឆា តស្ស វិហារស្ស បុរត្ថិមាយ ធិសាយ
 វិហារេ កតេ សីមំ ពន្ធន្តា ភិក្ខុ តំ អម្ពំ អន្តោកត្វា ជម្ពុ កិក្ខត្វា ពន្ធន្តិ, សីមាយ
 សីមំ សម្ពិទ្ធា ហោតិ។ តស្មា សេច បឋមតំ កតស្ស វិហារស្ស សីមា អសម្មតា
 ហោតិ, សីមាយ ឧបទារោ វេបេតញ្ចោ។ សេច សម្មតា ហោតិ, បច្ឆិមកោជិយា
 ហត្ថមត្តា សីមន្តិកា វេបេតញ្ចោ។ កុរុន្តិយំ “វិទត្ថិមត្តម្មី”, មហាបច្ឆិយំ
 “ចតុរុត្តមត្តម្មី វុដ្ឋតិ” តិ វុត្ថំ។ ឯករុក្ខោបិ ច ទិដ្ឋំ សីមានំ និមិត្តំ ហោតិ។ សោ
 បន វុឡន្តោ សីមសង្កំ ករោតិ, តស្មា ន កាតញ្ចោ។ សីមាយ សីមំ អន្លោត្តរន្តេន
 សម្មតា នាម អត្ថនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អន្លោត្តរន្តេន សម្មតា។ សេច ហិ
 បរេសំ ពន្ធសីមំ សកលំ វា តស្ស បទេសំ វា អន្តោកត្វា អត្ថនោ សីមំ សម្មន្តិ,
 សីមាយ សីមំ អន្លោត្តរតា នាម ហោតិ។ ភិក្ខុនីនំ បន សីមំ អន្លោត្តរតា
 អន្តោបិ ភិក្ខុនំ សីមំ សម្មន្តតុ វុដ្ឋតិ។ ភិក្ខុនីនម្បិ ភិក្ខុនំ សីមាយ ឯសេវ នយោ។
 ន ហិ តេ អញ្ញមញ្ញស្ស កម្មេ គណបូរកា ហោន្តិ, ន កម្មវាចំ វុត្ថំ ករោន្តិ។ ឥតិ
 ឥមា ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា សីមា សម្មន្តតញ្ចា។

១៥៧. តិវិធសម្បត្តិយុត្តា នាម និមិត្តសម្បត្តិយា បរិសសម្បត្តិយា
 កម្មវាចាសម្បត្តិយា ច យុត្តា។ តត្ថ និមិត្តសម្បត្តិយា យុត្តា នាម បព្ពតនិមិត្តំ
 ចាសាណានិមិត្តំ វេននិមិត្តំ រុក្ខនិមិត្តំ មគ្គនិមិត្តំ វម្មិកនិមិត្តំ នដិនិមិត្តំ
 ឧទកនិមិត្តន្តិ ឯវំ វុត្ថេសុ អជ្ឈេសុ និមិត្តេសុ តស្មី តស្មី ធិសាកាគេ យថាលទ្ធានិ
 និមិត្តបគានិ និមិត្តានិ “បុរត្ថិមាយ ធិសាយ កី និមិត្តំ។ បព្ពតោ, ភន្តោ។ ឯសោ
 បព្ពតោ និមិត្ត” ត្ថិអាទិនា នយេន សម្មា កិក្ខត្វា សម្មតា។

តត្រាយ វិនិច្ឆ័យ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៣៨) - វិនយជរេន បុច្ឆិតតំ “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កី និមិត្ត” ត្ថិ? “បព្ពតោ, ភន្តេ” តិ។ ឥទំ បន ឧបសម្មន្នោ វា អាចិត្តតុ អនុបសម្មន្នោ វា, វដ្ឋតិយេវ។ បុន វិនយជរេន “ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត” ត្ថិ ឯវំ និមិត្តំ កិត្តតតំ, “ឯតំ បព្ពតំ និមិត្តំ ករោម, ករិស្សរម, និមិត្តំ កតោ, និមិត្តំ ហោតុ, ហោតិ, ភរិស្សតី” តិ ឯវំ បន កិត្តតតំ ន វដ្ឋតិ។ ចាសាណាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ, បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ, ទក្ខិណាយ ទិសាយ, ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ, បច្ឆិមាយ ទិសាយ, បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ, ឧត្តរាយ ទិសាយ, ឧត្តរាយ អនុទិសាយ កី និមិត្តំ? ឧទកំ, ភន្តេ។ ឯតំ ឧទកំ និមិត្តត្ថិ កិត្តតតំ។ ឯតុ បន អដ្ឋបេត្វា បុន “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កី និមិត្តំ? បព្ពតោ, ភន្តេ។ ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត” ត្ថិ ឯវំ បឋមំ កិត្តតនិមិត្តំ កិត្តត្វាវ វបេតតំ។ ឯវញ្ញំ និមិត្តេន និមិត្តំ យជិតំ ហោតិ, និមិត្តានិ សកី កិត្តតានិបិ កិត្តតានេវ ហោតិ។ អនុកដ្ឋកថាយំ បន “តិក្ខត្តំ សីមមណ្ឌលំ ពន្ធន្តេន និមិត្តំ កិត្តតតំ” ត្ថិ វុត្ថំ។

១៥៨. ឥនានិ និមិត្តបកានិ បព្ពតាទីនិ វេទិតញ្ញានិ - តិវិជោ បព្ពតោ
 សុទ្ធិបំសុបព្ពតោ សុទ្ធិចាសាណាបព្ពតោ ឧភយមិស្សកោតិ។ សោ តិវិជោបិ វដ្ឋតិ, វាលិករាសិ បន ន វដ្ឋតិ។ ឥតរោបិ ហត្ថិប្បមាណាតោ ឱមកតរោ ន វដ្ឋតិ, ហត្ថិប្បមាណាតោ បដ្ឋាយ សិនេរុប្បមាណាបិ វដ្ឋតិ។ សចេ ចត្វសុ ទិសាសុ ចត្តារោ តីសុ វា តយោ បព្ពតា ហោតិ, ចត្វា វា តីហិ វា បព្ពតនិមិត្តហិ សម្មន្តតុម្បិ វដ្ឋតិ, ធូហិ បន និមិត្តហិ ឯកេន វា សម្មន្តតុ ន វដ្ឋតិ។ ឥតោ បរេសុ ចាសាណានិមិត្តាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា បព្ពតនិមិត្តំ ករោន្តេន បុច្ឆិតតំ “ឯកាពធ្វោ, ន ឯកាពធ្វោ” តិ។ សចេ ឯកាពធ្វោ ហោតិ, ន កាតព្វោ។ តញ្ញំ ចត្វសុ វា អដ្ឋសុ វា ទិសាសុ កិត្តតេនេបិ ឯកមេវ និមិត្តំ កិត្តតំ ហោតិ, តស្មា យោ ឯវំ ចក្កសណ្ឋានេន វិហារម្បិ បរិក្ខិបិត្វា វិតោ បព្ពតោ, តំ

ឯកទិសាយ កិត្តត្វា អញ្ញាសុ ទិសាសុ តំ ពហិទ្ធា កត្វា អន្តោ អញ្ញានិ
និមិត្តានិ កិត្តតញ្ញានិ។ សចេ បព្ពតស្ស តតិយភាគំ វា ឧបឡំ វា អន្តោសីមាយ
កត្តកាមា ហោន្តិ, បព្ពតំ អកិត្តត្វា យត្តកំ បទេសំ អន្តោ កត្តកាមា, តស្ស
បរតោ តស្មីយេវ បព្ពតេ ជាតរុក្ខវម្មិកាទិសុ អញ្ញាតំ និមិត្តំ កិត្តតញ្ញំ។ សចេ
ឯកយោជនទិយោជនប្បមាលំ សព្វំ បព្ពតំ អន្តោ កត្តកាមា ហោន្តិ, បព្ពតស្ស
បរតោ ភូមិយំ ជាតរុក្ខវម្មិកាទិនិ និមិត្តានិ កិត្តតញ្ញានិ។

ចាសាណានិមិត្ត អយគុដ្ឋោបិ ចាសាណាសង្ឃមេវ គច្ឆតិ, តស្មា យោ
កោចិ ចាសាលោ វដ្ឋតិ។ បមាណតោ បន ហត្ថិប្បមាលោ បព្ពតសង្ឃំ
គតោ, តស្មា សោ ន វដ្ឋតិ, មហាកោណាមហាមហីសប្បមាលោ បន វដ្ឋតិ។
ហោដ្ឋិមបរិច្ឆេទន ទុត្តិសបលគុឡបិណ្ឌាប្បមាលោ វដ្ឋតិ, តតោ ឧទ្ធកតរោ
ឥដ្ឋកា វា មហាដ្ឋិបិ ន វដ្ឋតិ, អនិមិត្តបគចាសាណានំ វាសិបិ ន វដ្ឋតិ, បគេវ
បំសុវាលុករាសិ។ ភូមិសមោ ខលមណ្ឌលសទិសោ បិដ្ឋិចាសាលោ វា ភូមិតោ
ខាលុកោ វិយ ឧដ្ឋិចាសាលោ វា ហោតិ, សោបិ បមាណុបគោ ចេ, វដ្ឋតិ។
បិដ្ឋិចាសាលោ អតិមហាដ្ឋោបិ ចាសាណាសង្ឃមេវ គច្ឆតិ, តស្មា សចេ
មហតោ បិដ្ឋិចាសាណាស្ស ឯកប្បទេសំ អន្តោសីមាយ កត្តកាមា ហោន្តិ, តំ
អកិត្តត្វា តស្សបរិ អញ្ញោ ចាសាលោ កិត្តតញ្ញោ។ សចេ បិដ្ឋិចាសាលុបរិ
វិហារំ ករោន្តិ, វិហារមជ្ឈេន វា បិដ្ឋិចាសាលោ វិនិវិជ្ជិត្វា គច្ឆតិ, ឯវរុចោ
បិដ្ឋិចាសាលោ ន វដ្ឋតិ។ សចេ ហិ តំ កិត្តត្តិ, និមិត្តស្ស ឧបរិ វិហារោ ហោតិ,
និមិត្តញ្ច ឆាម ពហិសីមាយ ហោតិ, វិហារោបិ ពហិសីមាយំ អាបដ្ឋតិ។ វិហារំ
បរិក្ខិបិត្វា បិតបិដ្ឋិចាសាលោ ឯកត្ត កិត្តត្វា អញ្ញាត្ត ន កិត្តតញ្ញោ។

វននិមិត្ត តិណាវនំ វា តចសារតាលនាឡិកេរាទិរុក្ខវនំ វា ន វដ្ឋតិ,
អន្តោសារានំ បន សាកសាលាទិនំ អន្តោសារមិស្សកានំ វា រុក្ខានំ វនំ វដ្ឋតិ,

តញ្ចា ខោ ហេដ្ឋីមបរិច្ឆេទន ចតុបញ្ចវត្ថុមត្តម្បី, តតោ ឡំ ន វដ្តតិ, បរំ
យោជនសតិកម្ម្បី វដ្តតិ។ សចេ បន វនមជ្ឈេវិហារំ ករោត្តិ, វនំ ន កិត្តតត្ថំ។
ឯកទេសំ អន្តោសីមាយ កាតុកាមេហិបិ វនំ អកិត្តត្វា តត្ថ
វត្ថុចាសាណាទយោ កិត្តតត្ថា។ វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា បិតវនំ ឯកត្ថ កិត្តត្វា
អញ្ញត្ថ ន កិត្តតត្ថំ។

វត្ថុនិមិត្ត តចសារោ តាលនាឡិកោរាទិវត្ថោ ន វដ្តតិ, អន្តោសារោ
ជីវមានកោ អន្តមសោ ឧព្ពេជតោ អដ្ឋង្គុលោ បរិណាហិតោ
សូចិនណ្ឌកប្បមាលោបិ វដ្តតិ។ តតោ ឡំ ន វដ្តតិ, បរំ ទ្វាទសយោជនោ
សុប្បតិដ្ឋិតនិក្រោធាបិ វដ្តតិ។ វំសនឡកសរាវាទិសុ ពីជំ រោបេត្វា វឡាបិតោ
បមាណុបគោបិ ន វដ្តតិ, តតោ អបនេត្វា បន តំ ខណម្បី ភូមិយំ រោបេត្វា
កោដ្ឋកំ កត្វា ឧទកំ អាសិញ្ចិត្វា កិត្តតត្ថំ វដ្តតិ។ នវមូលសាខានិក្ខមនំ
អការរណំ, ខន្ធំ ជិន្និត្វា រោបិតេ បន ឯតំ យុដ្ឋតិ។ កិត្តត្ថេន ច “វត្ថោ” តិបិ វត្ថុ
វដ្តតិ “សាកវត្ថោ” តិបិ “សាលវត្ថោ” តិបិ។ ឯកាពន្ធំ បន
សុប្បតិដ្ឋិតនិក្រោធសទិសំ ឯកត្ថ កិត្តត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តតត្ថំ ន វដ្តតិ។

មគ្គនិមិត្ត អវញ្ញខេត្តនទីតឡាកមគ្គាទយោ ន វដ្តតិ, ជដ្ឋមគ្គោ វា
សកជមគ្គោ វា វដ្តតិ។ យោ និព្វិជ្ឈិត្វា ទ្វេ តីណី កាមន្តរាទិ គច្ឆតិ, យោ បន
ជដ្ឋមគ្គសកជមគ្គតោ ឡិក្ខមិត្វា បុន សកជមគ្គមេវ ឡិតរតិ, យេ វា
ជដ្ឋមគ្គសកជមគ្គា អវឡញ្ញា, តេ ន វដ្តតិ, ជដ្ឋសត្ថសកជសត្ថេហិ
វឡញ្ញាយមាណយេវ វដ្តតិ។ សចេ ទ្វេ មគ្គា និក្ខមិត្វា បច្ឆា សកជដុរមិវ
ឯកីភវន្តិ, ទ្វេធា ភិន្នជ្ជានេ វា សម្ពន្ធជ្ជានេ វា សកី កិត្តត្វា បុន ន កិត្តតត្ថា។
ឯកាពន្ធនិមិត្តញ្ចតំ ហោតិ។ សចេ វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា ចត្តារោ មគ្គា ចត្វសុ
ទិសាសុ គច្ឆន្តិ, មជ្ឈេ ឯកំ កិត្តត្វា អបរំ កិត្តតត្ថំ ន វដ្តតិ។

ឯកាពន្ធនិមិត្តញ្ញតំ។ កោណំ និព្វិជ្ឈិត្វា គតំ បន បរកាគេ កិត្តតុំ វដ្តតិ។
វិហារមជ្ឈេន និព្វិជ្ឈិត្វា គតមគ្គោ បន ន កិត្តតញ្ញោ, កិត្តតេ និមិត្តស្ស ឧបរិ
វិហារោ ហោតិ។ សចេ សកដមគ្គស្ស អន្តិមចក្កមគ្គំ និមិត្តំ ករោន្តិ, មគ្គោ
ពហិសីមាយ ហោតិ, សចេ ពហិវចក្កមគ្គំ និមិត្តំ ករោន្តិ, ពហិវចក្កមគ្គោ
ពហិសីមាយ ហោតិ, សេសំ អន្តោសីមំ ភជតិ។ មគ្គំ កិត្តន្តេន “មគ្គោ បន្តោ
បថោ បដ្ឋោ” តិអាទីសុ ទសសុ យេន កេនចិ នាមេន ច កិត្តតុំ វដ្តតិ,
បរិខាសណ្ណានេន វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា គតមគ្គោ ឯកត្ថ កិត្តត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តតុំ
ន វដ្តតិ។

វម្មិកនិមិត្ត ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន តំ ទិវសំ ជាតោ អដ្ឋង្គុលុញ្ញោនា
កោវិសាលាប្បមាលោកិយំ វម្មិកោ វដ្តតិ, តតោ ឡំ ន វដ្តតិ។ បរិ
ហិមវន្តបព្ពតសទិសោបិ វដ្តតិ, វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា បីតំ បន ឯកាពន្ធិ ឯកត្ថ
កិត្តត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តតុំ ន វដ្តតិ។

នទិនិមិត្ត យស្ស ធម្មិកានំ រាជ្ជនំ កាលេ អនុឡមាសំ អនុទសាហំ
អនុបញ្ចាហន្តិ ឯវំ ទេវេ វស្សន្តេ វលាហាកេសុ វិគតមត្តេសុ សោតំ បច្ឆិជ្ជតិ,
អយំ នទីសង្ឃំ ន គច្ឆតិ។ យស្ស បន ព្រៀនិសេ សុវដ្ឋិកាលេ វស្សនស្ស
ចាតុមាសេ សោតំ ន បច្ឆិជ្ជតិ, យត្ថ តិត្តេន វា អតិត្តេន វា សិក្ខាករណីយេ
អាគតលក្ខណេន តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា អន្តរវាសកំ អនុក្ខិបិត្វា ឧត្តរន្តិយា
ភិក្ខុនិយា ឯកង្គុលទ្ធកង្គុលមត្តម្មិ អន្តរវាសកោ តេមិយតិ, អយំ នទី សីមំ
ពន្ធនានំ និមិត្តំ ហោតិ។ ភិក្ខុនិយា នទីចារកមនេបិ
ឧចាសថាទិសង្ឃកម្មករណេបិ នទីចារសីមាសម្ពន្ធនេបិ អយមេវ នទី។ យា
បន មគ្គោវិយ សកដមុសណ្ណានេន វា បរិខាសណ្ណានេន វា វិហារំ បរិក្ខិបិត្វា
គតា, តំ ឯកត្ថ កិត្តត្វា អញ្ញត្ថ កិត្តតុំ ន វដ្តតិ។ វិហារស្ស ចត្វសុ ទិសាសុ

អញ្ញាមញ្ញវិនិច្ឆ័យត្រូវ គតេ ននិចតុក្កេបិ ឯសេវ នយោ។ អសម្មិស្សា ននិយោ
បន ចតស្សោបិ កិត្តតុំ វដ្តតិ។ សចេ វតី ករោន្តោវិយ រុក្ខចានេ និខណ្ឌិត្រា
វល្លិបលាលាទីហិ ននិសោតំ រុន្ទន្តិ, ឧទកំ អន្លោត្រិត្រា អាវរណំ បវត្តតិយេវ,
និមិត្តំ កាតុំ វដ្តតិ។ យថា បន ឧទកំ ន បវត្តតិ, ឯវំ សេតុម្ហិ កតេ អបវត្តមាណ
ននិមិត្តំ កាតុំ ន វដ្តតិ, បវត្តនដ្ឋានេ ននិមិត្តំ, អប្បវត្តនដ្ឋានេ ឧទកនិមិត្តំ
កាតុំ វដ្តតិ។ យា បន ទុព្ពដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា និរុទកភាវេន ន បវត្តតិ, សា
វដ្តតិ។ មហាននិគោ ឧទកមាតិកំ និហរន្តិ, សា កុន្ទទីសទិសា ហុត្វា តិណិ
សស្សានិ សម្មាទេន្តិ និច្ចំ បវត្តតិ, កិញ្ចាបិ បវត្តតិ, និមិត្តំ កាតុំ ន វដ្តតិ។ យា
បន មូលេ មហាននិគោ និហតាបិ កាលន្តវេន តេនេវ និហតមគ្គេន ននិ
ភិទ្ធិត្រា សយំ គច្ឆតិ, គច្ឆន្តិ បរតោ សុសុមារាទិសមាកិណ្ណា នាវាទីហិ
សញ្ញិតញ្ញា ននិ ហោតិ, តំ និមិត្តំ កាតុំ វដ្តតិ។

ឧទកនិមិត្តេ និរុទកដ្ឋានេ នាវាយ វា ចាជិអាទីសុ វា ឧទកំ បូរេត្រា
ឧទកនិមិត្តំ កិត្តតុំ ន វដ្តតិ, ភូមិគតមេវ វដ្តតិ។ តញ្ច ខោ អប្បវត្តនឧទកំ
អាវាដចោក្ខវណ្ឌិតឡ អាកជាតស្សវលោណិសមុទ្ធាទីសុ បីតំ, អន្លតំ បន
ឱយននិឧទកវាហកមាតិកាទីសុ ឧទកំ ន វដ្តតិ។ អន្តកដ្ឋកថាយំ បន
“គម្ពីរេសុ អាវាដាទីសុ ឧក្ខេបិមំ ឧទកំ និមិត្តំ ន កាតញ្ច”ន្តិ វុត្តំ, តំ ទុវុត្តំ,
អត្តនោមតិមត្តមេវ។ បីតំ បន អន្តមសោ សូករខតាយបិ កាមទានកានំ
កិឡនវាបិយម្បិ តំ ខណោញ្ញេវ បថវិយំ អាវាដំ កត្វា កុដេហិ អាហរិត្វា
បូរិតឧទកម្បិ សចេ យាវ កម្មវាចាបរិយោសាណា តិដ្ឋតិ, អប្បំ វា ហោតុ ពហុ
វា, វដ្តតិ។ តស្មី បន ថានេ និមិត្តសញ្ញាករណត្ថំ
ចាសាណាវាលិកាបំសុអាទិរាសិ វា ចាសាណាត្ថម្ភោ វា ទារុត្ថម្ភោ វា កាតញ្ចោ។
តំ កាតុំ កាវេតុញ្ញា ភិក្ខុស្ស វដ្តតិ, លាភសីមាយំ បន ន វដ្តតិ។

សមានសំវាសកសីមា កស្សនិ បីឡនំ ន ករោតិ, កេវលំ ភិក្ខុនំ វិនយ កម្មមេវ
សាធនិ, តស្មា ឯត្ថ វដ្ឋតិ។

ឥមេហិ ច អដ្ឋហិ និមិត្តហិ អសម្មិស្សេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ សម្មិស្សេហិបិ
សីមា សម្មន្ទតុំ វដ្ឋតិយេវ។ សា ឯវំ សម្មន្ទត្វា ពជ្ឈមាណ ឯកេន ធ្វើហិ វា
និមិត្តហិ អពន្ទា ហោតិ, តីណិ បន អាទិ កត្វា វុត្តប្បការាណំ និមិត្តាណំ
សតេនបិ ពន្ទា ហោតិ។ សា តីហិ សិដ្ឋាជកសណ្ឋាណា ហោតិ, ចតុហិ
ចតុរស្សា វា សិដ្ឋាជកអឌ្ឍចន្ទមុទិដ្ឋាទិសណ្ឋាណា វា, តតោ អធិកេហិ
នាណាសណ្ឋាណា។ ឯវំ វុត្តនយេន និមិត្តានិ កិត្តត្វា សម្មតា
“និមិត្តសម្បត្តិយុត្តា” តិ វេទិតញ្ច។

១៥៩. បរិសសម្បត្តិយុត្តា នាម សព្ពន្ធមេន បរិច្ឆេទេន ចតុហិ ភិក្ខុហិ
សន្និបតិក្វា យាវតិកា តស្មី កាមខេត្ត ពន្ធសីមំ វា នទីសមុទ្ធជាតស្សវេ វា
អនោក្កមិត្វា បីតា ភិក្ខុ, តេ សព្ពេ ហត្ថចាសេ វា កត្វា ធន្នំ វា អាហារិត្វា
សម្មតា។

១៦០. កម្មវាចាសម្បត្តិយុត្តា នាម -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា, យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឯតេហិ និមិត្តហិ សីមំ សម្មន្ទេយ្យ
សមានសំវាសំ ឯក្ខចោសថំ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា, សង្ឃោ
ឯតេហិ និមិត្តហិ សីមំ សម្មន្ទតិ សមានសំវាសំ ឯក្ខចោសថំ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឯតេហិ និមិត្តហិ សីមាយ សម្មតិ

សមានសំវាសាយ ឯក្ខតោសថាយ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ,
សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតា សីមា សង្ឃន ឯតេហិ និមិត្តេហិ សមានសំវាសា
ឯក្ខតោសថា, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ
(មហាវ. ១៣៩) -

ឯវំ វុត្តាយ បរិសុទ្ធាយ ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ សម្មតា។
កម្មវាចាបរិយោសានេ និមិត្តានំ អន្តោ សីមា ហោតិ, និមិត្តានិ សីមតោ ពហិ
ហោន្តិ។

១៦១. ឯវំ ពទ្ធាយ ច សីមាយ តិច្ឆីវេន វិប្បវាសសុខតំ ទន្ធិកម្មត្ថញ្ច
អវិប្បវាសសម្មតិ កាតត្តា។ សា បន ឯវំ កត្តត្តា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃ, យា សា សង្ឃន សីមា សម្មតា
សមានសំវាសា ឯក្ខតោសថា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃ តំ សីមំ
តិច្ឆីវេន អវិប្បវាសំ សម្មន្នេយ្យ វេបេត្វា កាមញ្ច កាម្មបចារញ្ច, ឯសា
ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃ, យា សា សង្ឃន សីមា សម្មតា
សមានសំវាសា ឯក្ខតោសថា, សង្ឃ តំ សីមំ តិច្ឆីវេន អវិប្បវាសំ
សម្មន្នតិ វេបេត្វា កាមញ្ច កាម្មបចារញ្ច, យស្សយស្មតោ ខមតិ ឯតិស្សា
សីមាយ តិច្ឆីវេន អវិប្បវាសាយ សម្មតិ វេបេត្វា កាមញ្ច កាម្មបចារញ្ច,
សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតា សា សីមា សង្ឃន តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសា ឋបេត្វា កាមញ្ញ
កាម្មបចារញ្ញ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, វេរមេតំ ធារយាមី” តិ
(មហាវ. ១៤៣)។

ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៤) ច និកមនគរាធម្មិ កាមេនេ សង្កហោ វេទិតញ្ញោ។
កាម្មបចារោតិ បរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេហោ, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេហាកាសោ។
ឥមេសុ បន កាមកាម្មបចារេសុ អធិដ្ឋិតតេច្ឆវរិកោ ភិក្ខុ បរិហារំ នលភតិ។
អយញ្ញំ អវិប្បវាសសីមា “ឋបេត្វា កាមញ្ញ កាម្មបចារញ្ញា” តិ វុត្តត្តា កាមញ្ញ
កាម្មបចារញ្ញ ន ឌីត្តរតិ, សមាធនំវាសកសីមាវ ឌីត្តរតិ។
សមាធនំវាសកសីមា ចេត្ត អត្តនោ ធម្មតាយ គច្ឆតិ, អវិប្បវាសសីមា បន
យត្ថ សមាធនំវាសកសីមា, តត្ថវ គច្ឆតិ។ ន ហិ តស្សវិសុំ និមិត្តកិត្តនំ អត្ថិ,
តត្ថ សចេ អវិប្បវាសាយ សម្មតិកាលេ កាមោ អត្ថិ, តំ សា ន ឌីត្តរតិ។ សចេ
បន សម្មតាយ សីមាយ បច្ឆា កាមោ និវិសតិ, សោបិ សីមសង្ឃ្យយេវ គច្ឆតិ។
យថា ច បច្ឆា និវិដ្ឋោ, វេរំ បឋមំ និវិដ្ឋស្ស បច្ឆា វឡិកប្បទេសោបិ សីមសង្ឃ្យមេវ
គច្ឆតិ។ សចេ សីមាសម្មតិកាលេ គេហានិ កតានិ, “បរិសិស្សាមា” តិ
អាលយោបិ អត្ថិ, មនុស្សា បន អប្បវិដ្ឋា, ចោរាណាកតាមំ វា សចេ គេហមេវ
ធម្មតា អញ្ញត្ថ គតា, អកាមោយេវ វេស, សីមា ឌីត្តរតិ។ សចេ បន ឯកម្មិ
កុលំ បរិដ្ឋំ វា អគតំ វា អត្ថិ, កាមោយេវ, សីមា ន ឌីត្តរតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេហោ។

១៦២. អយំ បនវិត្តារោ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៣៨) សីមំ ពន្ធតុកាមេន ហិ
សាមន្តវិហារេសុ ភិក្ខុ តស្ស តស្ស វិហារស្ស សីមាបរិច្ឆេទំ បុច្ឆិត្វា
ពន្ធសីមវិហារានំ សីមាយ សីមន្តរិកំ, អពន្ធសីមវិហារានំ សីមាយ ឧបចារំ
ឋបេត្វា ទិសាចារិកភិក្ខុនំ និស្សញ្ញាសមយេ សចេ ឯកស្មី កាមខេត្ត សីមំ
ពន្ធតុកាមា, យេ តត្ថ ពន្ធសីមវិហារា, តេសុ ភិក្ខុនំ “មយំ អដ្ឋ សីមំ ពន្ធស្សាម,

តុម្ពេ សកសីមាយ បរិច្ឆេទតោ មា និក្ខមិត្តា"តិ បេសេតព្ធំ។ យេ
អពន្ធសីមរិហារា, តេសុ ភិក្ខុ ឯកជ្ឈំ សន្និចារេតតព្ធំ, ធម្មារហានំ ធន្នោ
អាហារាបេតព្ធំ។ "សេច អព្យាធិបិ គាមខេត្តានិ អន្តោកាតុកាមា, តេសុ
គាមេសុ យេ ភិក្ខុ វសន្តិ, តេហិបិ អាគន្ធព្ធំ, អនាគច្ឆន្តានំ ធន្នោ អាហរិតព្ធំ"តិ
មហាសុមត្ថេរោ អាហា។ មហាបទុមត្ថេរោ បន "ឆានាគាមខេត្តានិ នាម
ចាជិយេក្កំ ពន្ធសីមសទិសានិ, ន តតោ ធន្ធជារិសុទ្ធិ អាគច្ឆតិ,
អន្តោធិមិត្តគតេហិ បន ភិក្ខុហិ អាគន្ធព្ធំ"ន្តិ វត្ថា បុន អាហា
"សមាទសំវាសកសីមាសម្មន្ននកាលេ អាគមនម្បិ អនាគមនម្បិ វដ្តតិ,
អរិប្បវាសសីមាសម្មន្ននកាលេ បន អន្តោធិមិត្តគតេហិ អាគន្ធព្ធំ,
អនាគច្ឆន្តានំ ធន្នោ អាហរិតព្ធំ"តិ។

ឯវំ សន្និបតិ តេសុ ភិក្ខុសុ ធម្មារហានំ ធន្នោ អាហាជេ តេសុ តេសុ មគ្គេសុ
នទីតិត្តកាមទ្វារាទីសុ ច អាគន្ធកភិក្ខុនំ សីយំ សីយំ ហត្ថចាសនយនត្ថព្ធំ
ពហិសីមករណត្ថព្ធំ អាហមិកេ ចេវ សមណុទ្កេសេ ច ឋេបេត្វា ភេរិសញ្ញំ វា
សម្ពុសញ្ញំ វា កត្វា និមិត្តកិត្តនានន្តំ វុត្ថាយ "សុណាតុ មេ ភន្នេ
សង្ឃោ"តិ អាទិកាយ កម្មវាចាយ សីមា ពន្ធតព្ធំ។ កម្មវាចាបរិយោសានេយេវ
និមិត្តានិ ពហិកត្វា ហេជ្ជា បថវិសន្ធារ កំ ឧទកបរិយន្តំ កត្វា សីមា គតា
ហោតិ។

១៦៣. ឥមំ បន សមាទសំវាសកសីមំ សម្មន្ននេហិ បព្ពដ្ឋបសម្បទាទីនំ
សង្ឃកម្មានំ សុខករណត្ថំ បឋមំ ខណ្ឌសីមា ពន្ធតព្ធំ។ តំ បន ពន្ធនេហិ វត្ថុ
ជានិតព្ធំ។ សេច ហិ ពោធិចេតិយភត្តសាលាទីនិ សព្វវត្ថុនិ បតិជ្ជាបេត្វា
កតវិហារេ ពន្ធន្តិ, វិហារមជ្ឈេ ពហុនំ សមោសរណជ្ជានេ អពន្ធត្វា
វិហារបច្ឆន្តេ វិវត្តោកាសេ ពន្ធតព្ធំ។ អកតវិហារេ ពន្ធនេហិ

ពោធិ៍ចេតិយាធិនំ សព្វវត្ថុនំ ហំនំ សល្លកេត្តា យថា បតិជ្ជិតេសុ វុត្ថុសុ
វិហារបច្ឆន្តេវិវិត្តាកាសេ ហោតិ, ឯវំ ពន្ធតញ្ញា។ សា ហោជ្ជិមបរិច្ឆេទេន សចេ
ឯកវិសតិ ភិក្ខុ កណ្ណាតិ, វដ្តតិ, តតោ ឡំ ន វដ្តតិ, បរំ ភិក្ខុសហស្សំ កណ្ណាជ្ជិប
វដ្តតិ។ តំ ពន្ធន្តេហិ សីមមាឡកស្ស សមន្តា និមិត្តបកា ចាសាណា ឋបេតញ្ញា,
ន ខណ្ឌាសីមាយ ឋិតេហិ មហាសីមា ពន្ធតញ្ញា, ន មហាសីមាយ ឋិតេហិ
ខណ្ឌាសីមា, ខណ្ឌាសីមាយមេវ បន ឋត្វា ខណ្ឌាសីមា ពន្ធតញ្ញា។

តត្រាយំ ពន្ធនវិធិ - សមន្តា “ឯសោ ចាសាណោ និមិត្ត”ន្តិ ឯវំ និមិត្តានិ
កិត្តេត្តា កម្មវាចាយ សីមា សម្មន្តតញ្ញា។ អថ តស្ស ឯវំ ទន្ធិកម្មត្ថំ
អវិប្បវាសកម្មវាចា កាតញ្ញា។ ឯវំត្ថិ “សីមំ សម្មហានិស្សមា”តិ អាគតា
សម្មហានិតុំ ន សក្ខិស្សន្តិ។ សីមំ សម្មន្តត្វា ពហិ សីមន្តិកចាសាណា
ឋបេតញ្ញា។ សីមន្តិកា បច្ឆិមកោជិយា ឯករតនប្បមាណា វដ្តតិ។
“វិទត្តិប្បមាណាបិ វដ្តតិ”តិ កុរុន្តិយំ, “ចតុរដ្ឋលប្បមាណាបិ វដ្តតិ”តិ
មហាបច្ឆិយំ វុត្ថំ។ សចេ បន វិហារោ មហា ហោតិ, ទ្វេបិ តិស្សោបិ តតុត្តិវម្បិ
ខណ្ឌាសីមាយោ ពន្ធតញ្ញា។

ឯវំ ខណ្ឌាសីមំ សម្មន្តត្វា មហាសីមសម្មតិកាលេ ខណ្ឌាសីមតោ និក្ខមិត្វា
មហាសីមាយំ ឋត្វា សមន្តា អនុបរិយាយន្តេហិ សីមន្តិកចាសាណា
កិត្តេតញ្ញា, តតោ អវសេសនិមិត្តានិ កិត្តេត្តា ហត្ថចាសំ អវិជហន្តេហិ
កម្មវាចាយ សមាទសំវាសកសីមំ សម្មន្តត្វា តស្ស ទន្ធិកម្មត្ថំ
អវិប្បវាសកម្មវាចាបិ កាតញ្ញា។ ឯវំត្ថិ “សីមំ សម្មហានិស្សមា”តិ អាគតា
សម្មហានិតុំ ន សក្ខិស្សន្តិ។ សចេ បន ខណ្ឌាសីមាយ និមិត្តានិ កិត្តេត្តា តតោ
សីមន្តិកាយ និមិត្តានិ កិត្តេត្តា មហាសីមាយ និមិត្តានិ កិត្តេត្តន្តិ, ឯវំ តីសុ
ហំនេសុ និមិត្តានិ កិត្តេត្តាយំ សីមំ ឥន្ទន្តិ, តំ បឋមំ ពន្ធតុំ វដ្តតិ។ ឯវំ សន្តេបិ

យថាវុត្តនយេន ខណ្ឌាសីមតោវ បដ្ឋាយ ពន្ធិតត្តា។ ឯវំ ពន្ធាសុ បន សីមាសុ
ខណ្ឌាសីមាយ បីតា ភិក្ខុ មហាសីមាយ កម្មំ ករោន្តានំ ន កោបេន្តិ,
មហាសីមាយ វា បីតា ខណ្ឌាសីមាយ ករោន្តានំ, សីមន្តិកាយ បន បីតា
ឧភិន្នម្បី ន កោបេន្តិ។ កាមខេត្ត ឋេត្វា កម្មំ ករោន្តានំ បន សីមន្តិកាយ បីតា
កោបេន្តិ។ សីមន្តិកា ហិ កាមខេត្តំ ភជតិ។

សីមា ច នាមេសា ន កេវលា បថវីតលេយេវ ពន្ធា ពន្ធា នាម ហោតិ, អថ
ខោ បិដ្ឋិចាសាណោបិ កុដិគេហេបិ លេណោបិ ចាសាទេបិ បព្ពតមត្តកេបិ ពន្ធា
ពន្ធាយេវ ហោតិ។ តត្ថ បិដ្ឋិចាសាណោ ពន្ធន្តេហិ ចាសាណោបិដ្ឋិយំ រាជី វា
កោដ្ឋេត្វា ឧទុក្ខលំ វា ខណ្ឌាត្វា និមិត្តំ ន កាតត្ថំ, និមិត្តបគចាសាណោ ឋេត្វា
និមិត្តានិ កិត្តតត្តានិ។ កម្មវាចាបរិយោសានេ សីមា បថវីសន្ធារកំ
ឧទកបរិយន្តំ កត្វា ឌីតរតិ។ និមិត្តចាសាណោ យថាហានេ ន តិដ្ឋន្តិ, តស្មា
សមន្តតោ រាជី វា ឧបដ្ឋាបេតត្តា, ចតុសុ វា កោណេសុ ចាសាណាវិជ្ជិតត្តា,
“អយំ សីមាបរិច្ឆេទោ”តិ វត្វា អក្ខរានិ វា ធិន្តិតត្តានិ។ កេចិ ឧស្សយកា “សីមំ
លាបេស្សរាមា”តិ អគ្គី ទេន្តិ, ចាសាណាវ លាយន្តិ, ន សីមា។

កុដិគេហេបិ ភិក្ខុ អកិត្តត្វា ឯកវីសតិយា ភិក្ខុនំ ឌីកាសដ្ឋានំ
អន្តោករិត្វា ចាសាណានិមិត្តានិ ឋេត្វា សីមា សម្មន្តិតត្តា, អន្តោកុដ្ឋមេវ
សីមា ហោតិ។ សចេ អន្តោកុដ្ឋេ ឯកវីសតិយា ភិក្ខុនំ ឌីកាសោ នត្តិ, បមុខេ
និមិត្តចាសាណោ ឋេត្វា សម្មន្តិតត្តា។ សចេ ឯវម្បី នប្បហោតិ, ពហិ
និព្វោទកបតនដ្ឋានេបិ និមិត្តានិ ឋេត្វា សម្មន្តិតត្តា។ ឯវំ សម្មតាយ បន សត្តំ
កុដិគេហំ សីមដ្ឋមេវ ហោតិ។

ចតុក្កិក្ខិយលេណេបិ ពន្ធន្តេហិ កុដ្ឋំ អកិក្ខត្វា ចាសាណាវ កិក្ខត្តញ្ចា,
អន្តោ ឌីកាសេ អសតិ បមុខេបិ និមិត្តានិ វេបេតញ្ចានិ, វេ លេណាស្ស អន្តោ ច
ពហិ ច សីមា ហោតិ។

ឧបរិចាសាទេបិ ភិក្ខុំ អកិក្ខត្វា អន្តោចាសាណោ វេបេត្វា សីមា
សម្មន្និតញ្ចា។ សេច នប្បហោតិ, បមុខេបិ ចាសាណោ វេបេត្វា សម្មន្និតញ្ចា។ វេ
សម្មតា ឧបរិចាសាទេយេវ ហោតិ, ហេជ្ជា ន ឌីតវតិ។ សេច បន ពហុសុ ជម្ពេសុ
តុលានំ ឧបរិ កតចាសាទស្ស ហេជ្ជមតលេ កុដ្ឋោ យថា និមិត្តានំ អន្តោ
ហោតិ, វេ ឧដ្ឋហិត្វា តុលារុក្ខេហិ ឯកសម្ពន្ធា វិគោ, ហេជ្ជាបិ ឌីតវតិ,
ឯកជម្ពចាសាទស្ស បន ឧបរិតលេ ពន្ធា សីមា។ សេច ជម្ពមត្ថកេ
ឯកវីសតិយា ភិក្ខុនំ ឌីកាសោ ហោតិ, ហេជ្ជា ឌីតវតិ។ សេច ចាសាទភិក្ខុតោ
និក្ខតេសុ និយ្យហាកាដិសុ ចាសាណោ វេបេត្វា សីមំ ពន្ធន្តិ, ចាសាទភិក្ខុ
អន្តោសីមាយ ហោតិ។ ហេជ្ជា បនស្ស ឌីតវណាណោតវណំ វុត្តនយេនេវ
វេទិតព្ពំ។

ហេជ្ជាចាសាទេ កិក្ខត្តន្តេហិបិ ភិក្ខុំ ច រុក្ខត្តម្ហា ច ន កិក្ខត្តញ្ចា, ភិក្ខុលក្ខ
បន ចាសាណាត្ថម្ភេ កិក្ខត្តតំ វេជ្ជតិ។ វេ កិក្ខត្តតា សីមា ហេជ្ជាចាសាទស្ស
បរិយន្តជម្ពានំ អន្តោយេវ ហោតិ។ សេច បន ហេជ្ជាចាសាទស្ស កុដ្ឋោ
ឧបរិមតលេន សម្ពន្ធា ហោតិ, ឧបរិចាសាទម្បិ អភិរុហតិ។ សេច ចាសាទស្ស
ពហិ និព្វេទកបតនជ្ជានេ និមិត្តានិ ករោន្តិ, សព្វោ ចាសាទោ សីមជ្ជោ ហោតិ។

បព្ពតមត្ថកេ តលំ ហោតិ ឯកវីសតិយា ភិក្ខុនំ ឌីកាសាវហំ, តត្ថ
បិដ្ឋិចាសាណោវិយ សីមំ ពន្ធន្តិ, ហេជ្ជាបព្ពតេបិ តេនេវ បរិច្ឆេទេន សីមា
ឌីតវតិ។ តាលម្ហលកបព្ពតេបិ ឧបរិ សីមា ពន្ធា ហេជ្ជា ឌីតវតេវ។ យោ បន
វិគានសណ្ឋានោ ហោតិ, ឧបរិ ឯកវីសតិយា ភិក្ខុនំ ឌីកាសោ អត្ថិ, ហេជ្ជា នត្ថិ,

តស៊ូបរិ ពន្លា សីមា ហេដ្ឋា ន ឌីតរតិ។ ឯ មុទិផ្ដុសណ្ណានោ វា ហោតុ
បណ្ដាសណ្ណានោ វា, យស្ស ហេដ្ឋា វា មជ្ឈេ វា សីមប្បមាណំ នត្ថិ, តស្ស ឧបរិ
ពន្លា សីមា ហេដ្ឋា ន ឌីតរតិ។ យស្ស បន ទ្វេ ក្វេជានិ អាសន្នេ បីតានិ, ឯកស្សបិ
ឧបរិ សីមប្បមាណំ នប្បហោតិ, តស្ស ក្វេជន្តំ ចិនិត្វា វា បូរេត្វា វា ឯកាពន្ធុ
កត្វា ឧបរិ សីមា សម្មន្និតត្តា។ ឯកោ សប្បជណសទិសោ បព្ពតោ, តស្ស ឧបរិ
សីមប្បមាណាស្ស អត្ថិតាយ សីមំ ពន្ធន្តិ, តស្ស ច ហេដ្ឋា អាគាសបព្ពារំ
ហោតិ, សីមា ន ឌីតរតិ។ សចេ បនស្ស វេមជ្ឈេ សីមប្បមាលោ
សុសិរចាសាលោ ហោតិ, ឌីតរតិ, សោ ច ចាសាលោ សីមជ្ឈាយេវ ហោតិ។
អថាបិស្ស ហេដ្ឋាលេណាស្ស កុដ្ឋោ អគ្គកោដី អាហាច តិដ្ឋតិ, ឌីតរតិ, ហេដ្ឋា ច
ឧបរិ ច សីមាយេវ ហោតិ។ សចេ បន ហេដ្ឋា ឧបរិមស្ស សីមាបរិច្ឆេទស្ស
ចារតោ អន្តោលេណំ ហោតិ, ពហិ សីមា ន ឌីតរតិ។ អថាបិ ឧបរិមស្ស
សីមាបរិច្ឆេទស្ស ឌីរតោ ពហិ លេណំ ហោតិ, អន្តោ សីមា ន ឌីតរតិ។ អថាបិ
ឧបរិ សីមាបរិច្ឆេទោ ខុទ្ទកោ, ហេដ្ឋា លេណំ មហន្តំ សីមាបរិច្ឆេទមតិក្កមិត្វា
បីតំ, សីមា ឧបរិយេវ ហោតិ, ហេដ្ឋា ន ឌីតរតិ។ យទិ បន លេណំ ខុទ្ទកំ
សព្ពបច្ឆិមសីមាបរិមាណំ, ឧបរិ សីមា មហាតី នំ អជ្ឈេត្តរិត្វា បីតា, សីមា
ឌីតរតិ។ អថ លេណំ អតិខុទ្ទកំ សីមប្បមាណំ ន ហោតិ, សីមា ឧបរិយេវ
ហោតិ, ហេដ្ឋា ន ឌីតរតិ។ សចេ តតោ ឧបឡំ ភិដ្ឋិត្វា បតតិ, សីមប្បមាណំ
ចេបិ ហោតិ, ពហិ បតិតំ អសីមា។ អបតិតំ បន យទិ សីមប្បមាណំ, សីមា
ហោតិយេវ។

ខណ្ឌសីមា ច និចរត្តកា ហោតិ, តំ បូរេត្វា ឧច្ឆរត្តកំ ករោន្តិ, សីមាយេវ។
សីមាយ គេហំ ករោន្តិ, សីមជ្ឈកមេវ ហោតិ។ សីមាយ ចោគ្វរណី ខណ្ឌន្តិ,
សីមាយេវ។ ឌីយោ សីមាមណ្ឌលំ ឌីត្តរិត្វា គច្ឆតិ, សីមាមាឡកេ អដ្ឋំ ពន្ធិត្វា
កម្មំ កាតុំ វេជ្ជតិ។ សីមាយ ហេដ្ឋា ឧមជ្ឈនទី ហោតិ, ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ តត្ថ និសីទតិ។

សេច សា នធិ បឋមំ គតា, សីមា បច្ឆា ពន្លា, កម្ពំ ន កោបេតិ។ អថ បឋមំ សីមា
ពន្លា, បច្ឆា នធិ គតា, កម្ពំ កោបេតិ, ហេដ្ឋាបថវីតលេ បីតោ បន
កោបេតិយេវ។

សីមាមាឡកេ វជរុក្ខោ ហោតិ, តស្ស សាខា វា តតោ និគ្គតថា រោហា វា
មហាសីមាយ បថវីតលំ វា តត្ថជាតរុក្ខាធិនំ វា អាហាច្ឆ តិដ្ឋតិ, មហាសីមំ វា
សោធនត្វា កម្ពំ កាតត្ថំ, តេ វា សាខាចារោហា និដ្ឋិត្វា ពហិដ្ឋកា កាតត្ថា។
អនាហាច្ឆ បីតសាខាធិសុ អារុដ្ឋាភិក្ខុ ហត្ថចាសំ អានេតត្ថា។ ឯវំ មហាសីមាយ
ជាតរុក្ខស្ស សាខា វា ចារោហា វា វុត្តនយេនេវ សីមាមាឡកេ បតិដ្ឋាតិ,
វុត្តនយេនេវ សីមំ សោធនត្វា វា កម្ពំ កាតត្ថំ, តេ វា សាខាចារោហា និដ្ឋិត្វា
ពហិដ្ឋកា កាតត្ថា។ សេច មាឡកេ កម្មេ ករិយមា នេ កោចិ ភិក្ខុ មាឡកស្ស
អន្តោ បរិសិទ្ធា វេហាសំ បីតសាខាយ និសីទតិ, ចាទា វាស្ស ភូមិគតា ហោន្តិ,
និវាសនចារុបនំ វា ភូមី ជុសតិ, កម្ពំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។ ចាទេ បន
និវាសនចារុបនញ្ច ឧក្ខិចាបេត្វា កាតុំ កម្ពំ វដ្ឋតិ, ឥទញ្ច លក្ខណំ
បុរិមនយេបិ វេទិតត្ថំ។ អយំ បន វិសេសោ - តត្រ ឧក្ខិចាបេត្វា កាតុំ ន វដ្ឋតិ,
ហត្ថចាសមេវ អានេតត្ថា។ សេច អន្តោសីមតោ បព្ពតោ អព្ពគ្គដ្ឋតិ, តត្រដ្ឋោ
ភិក្ខុ ហត្ថចាសំ អានេតត្ថា។ ឥទ្ធិយា អន្តោបព្ពតំ បរិដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។
ពជ្ឈមាទា ឯវំ បិ សីមា បមាណាហិតំ បទេសំ ន ឱតរតិ, ពន្លាយ សីមាយ ជាតំ
យំ កិញ្ចិ យត្ថ កត្ថចិ ឯកសម្ពន្ធនេ គតំ សីមាសម្ព័ន្ធមេវ គច្ឆតីតិ។

តិយោជនបរមំ បន សីមំ សម្ពន្ធន្តេន មជ្ឈេ វត្វាយថា ចតុសុបិ ទិសាសុ
ទិយឡទិយឡយោជនំ ហោតិ, ឯវំ សម្ពន្ធិតត្ថា។ សេច បន មជ្ឈេ វត្វា
ឯកេកទិសតោ តិយោជនំ ករោន្តិ, ធយោជនំ ហោតីតិ ន វដ្ឋតិ។ ចតុរស្សំ វា
តិកោណំ វា សម្ពន្ធន្តេន យថា កោណតោ កោណំ តិយោជនំ ហោតិ, ឯវំ

សម្មន្ទិតព្វា។ សេច ហិ យេន កេនចិ បរិយន្តេន កេសគ្គមត្តម្យី តិយោជនំ
អតិក្កាមេតិ, អាបត្តិព្វា អាបជ្ជតិ, សីមា ច អសីមា ហោតិ។

១២៤. “ន, ភិក្ខុវេ, នទីចារសីមា សម្មន្ទិតព្វា, យោ សម្មន្ទេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្សា”តិ (មហាវ. ១៤០) វចនតោ នទីចារសីមា ន សម្មន្ទិតព្វា។ យត្រ បន
ធុរនាវា វា ធុរសេតុ វា អភិមុខតិត្ថេយវ អត្ថិ, វវរូបំ នទីចារសីមំ សម្មន្ទិតុំ
វជ្ជតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, យត្ថស្ស ធុរនាវា វា ធុរសេតុ វា, វវរូបំ នទីចារសីមំ
សម្មន្ទិតុ”ន្តិ ហិ វុត្ថំ។ សេច ធុរនាវា វា ធុរសេតុ វា អភិមុខតិត្ថេ នត្ថិ, ឡើយកំ ឧទ្ធ
អភិរុហិត្វា អនោ វា ឌីរោហិត្វា អត្ថិ, វវម្មី វជ្ជតិ។ ករិកតិស្សត្ថេរោ បន
“ការុតមត្តព្ពន្ធរេបិ វជ្ជតិ”តិ អាហា។

ឥមព្វា បន នទីចារសីមំ សម្មន្ទេន្តេន ឯកស្មិព្វា តិវេ ឋេត្វា ឧបរិសោតេ
នទីតិវេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តតោ បជ្ជាយ អត្តានំ បរិក្ខិបន្តេន យត្ថកំ បរិច្ឆេទំ
ឥច្ឆតិ, តស្ស បរិយោសានេ អនោសោតេបិ នទីតិវេ និមិត្តំ កិត្តេត្វា បរតិវេ
សម្មុទ្ធជានេ នទីតិវេ និមិត្តំ កិត្តេត្តំ។ តតោ បជ្ជាយ យត្ថកំ បរិច្ឆេទំ ឥច្ឆតិ,
តស្ស វសេន យាវ ឧបរិសោតេ បឋមំ កិត្តិតនិមិត្តស្ស សម្មុទ្ធា នទីតិវេ និមិត្តំ,
តាវ កិត្តេត្វា បច្ចាហិត្វា បឋមកិត្តិតនិមិត្តេន សទ្ធិ យជេតព្ពំ។ អថ
សព្វនិមិត្តានំ អន្តោ ឋិតេ ភិក្ខុ ហត្ថចាសកតេ កត្វា កម្មវាចាយ សីមា
សម្មន្ទិតព្វា។ នទិយា ឋិតា អនាគតាបិ កម្មំ ន កោបេន្តិ, សម្មតិបរិយោសានេ
ឋេបេត្វា នទី និមិត្តានំ អន្តោ បរតិវេ ច ឌីរមតិវេ ច ឯកសីមា ហោតិ, នទី បន
ពទ្ធសីមាសម្ព័ន្ធំ ន គច្ឆតិ។ វិសុំ នទីសីមា វេ ហិ សា។

សេច អន្តោនទិយំ ធិបកោ ហោតិ, តំ អន្តោសីមាយ កាតុកាមេន
បុរិមនយេនេវ អត្តនា ឋិតតិវេ និមិត្តានិ កិត្តេត្វា ធិបកស្ស ឌីរមន្តេ ច ចារិមន្តេ
ច និមិត្តំ កិត្តេត្តំ។ អថ បរតិវេ នទិយា ឌីរមតិវេ និមិត្តស្ស សម្មុទ្ធជានេ និមិត្តំ

កិត្តត្វា តតោ បដ្ឋាយ បុរិមនយេនេវ យាវ ឧបរិសោតេ បឋមំ
កិត្តតនិមិត្តស្ស សម្មា និមិត្តំ, តាវ កិត្តតត្ថំ។ អថ ធិបកស្ស ចារិមន្តេ ច
ឡិមន្តេ ច និមិត្តំ កិត្តត្វា បច្ចាហិវា បឋមំ កិត្តតនិមិត្តេន សទ្ធិ យជេតត្ថំ។
អថ ទ្វីសុ តីរេសុ ធិបកេសុ ច ភិក្ខុ សព្វេ ហត្ថចាសគតេ កត្វា កម្មវាចាយ
សីមា សម្មន្និតញ្ញា, នទិយំ វិសា អនាគច្ឆន្តាបិ កម្មំ ន កោបេន្តិ,
សម្មតិបរិយោសានេ វេបេត្វា នទី និមិត្តានំ អន្តោ តីរទ្វយញ្ញា ធិបកោ ច
ឯកសីមា ហោតិ, នទី បន នទីសីមាយេវ។

សេច បន ធិបកោ វិហារសីមាបរិច្ឆេទតោ ឧទ្ធុំ វា អដោ វា អធិកតរោ
ហោតិ, អថ វិហារសីមាបរិច្ឆេទនិមិត្តស្ស ឧដុកមេវ សម្មឡិក្ខតេ ធិបកស្ស
ឡិមន្តេ និមិត្តំ កិត្តត្វា តតោ បដ្ឋាយ ធិបកសិខំ បរិក្ខិបន្តេន បុន ធិបកស្ស
ឡិមន្តេ និមិត្តសម្មា ចារិមន្តេ និមិត្តំ កិត្តតត្ថំ។ តតោ បរំ បុរិមនយេនេវ
បរតីរេ សម្មនិមិត្តមាទី កត្វា បរតីរេ និមិត្តានិ ច ធិបកស្ស ចារិមន្តឡិមន្តេ
និមិត្តានិ ច កិត្តត្វា បឋមកិត្តតនិមិត្តេន សទ្ធិ យជនា កាតញ្ញា។ ឯវំ កិត្តត្វា
សម្មតា សីមា បព្ពតសណ្ឋាណា ហោតិ។ សេច បន ធិបកោ
វិហារសីមាបរិច្ឆេទតោ ឧទ្ធុម្យិ អដោបិ អធិកតរោ ហោតិ, បុរិមនយេនេវ
ធិបកស្ស ឧកោបិ សិខរានិ បរិក្ខិបិត្វា និមិត្តានិ កិត្តតន្តេន និមិត្តយជនា
កាតញ្ញា។ ឯវំ កិត្តត្វា សម្មតា សីមា មុទិផ្កសណ្ឋាណា ហោតិ។ សេច ធិបកោ
វិហារសីមាបរិច្ឆេទស្ស អន្តោ ឧទ្ធុកោ ហោតិ, សព្វបឋមេន នយេន ធិបកេ
និមិត្តានិ កិត្តតត្ថានិ។ ឯវំ កិត្តត្វា សម្មតា សីមា បណាវសណ្ឋាណា ហោតិ។
ឯវំ តាវ សីមាពន្ធនំ វេទិតត្ថំ។

១៦៥. ឯវំ ពន្ធា បន សីមា កតា អសីមា ហោតីតិ? យនា សង្ឃោ សីមំ
សម្មហានតិ, តនា អសីមា ហោតិ។ កថំ បនេសា សម្មហានិតញ្ញាតិ? “សីមំ,

ភិក្ខុវេ, សម្មាសម្ពុទ្ធនៃ បឋមំ សមាណសំវាសសីមា សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា, បច្ឆា តិច្ឆវរេន
អវិប្បវាសោ សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា។ សីមំ, ភិក្ខុវេ, សម្មាសម្ពុទ្ធនៃ បឋមំ តិច្ឆវរេន
អវិប្បវាសោ សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា, បច្ឆា សមាណសំវាសសីមា សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា” តិ វចនតោ
បឋមំ អវិប្បវាសោ សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា, បច្ឆា សីមា សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា តិ។ កថំ? ព្យត្តេន
ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ព្យាបេតតោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសោ
សម្មតោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ តំ តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសំ
សម្មាសម្ពុទ្ធយ, ឯសា ព្យត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសោ
សម្មតោ, សង្ឃោ តំ តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសំ សម្មាសម្ពុទ្ធតិ។ យស្សាយស្មតោ
ឧមតិ ឯតស្ស តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសស្ស សមុគ្គាតោ, សោ តុល្លាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មាសម្ពុទ្ធនៃ សោ សង្ឃេន តិច្ឆវរេន អវិប្បវាសោ, ឧមតិ សង្ឃស្ស,
តស្មា តុល្លា, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ១៤៥) -

ឯវំ តាវ អវិប្បវាសោ សម្មាសម្ពុទ្ធតត្តា។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន សីមា សម្មតា
សមាណសំវាសា ឯក្ខតោសថា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ តំ សីមំ
សម្មាសម្ពុទ្ធយ សមាណសំវាសំ ឯក្ខតោសថំ, ឯសា ព្យត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យោ សោ សង្ឃេន សីមា សម្មតា
សមាណសំវាសា ឯក្ខតោសថា, សង្ឃោ តំ សីមំ សម្មាសម្ពុទ្ធតិ សមាណសំវាសំ

ឯក្ខតោសថំ។ យស្សយស្មតោ ខមតិ ឯតិស្សា សីមាយ
សមាទសំវាសាយ ឯក្ខតោសថាយ សមុគ្គតោ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស
នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មហតា សា សីមា សង្ឃន សមាទសំវាសា ឯក្ខតោសថា, ខមតិ
សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ១៤៦) -

ឯវំ សីមា សម្មហនិតញ្ញា។

សម្មហនន្តេន បន ភិក្ខុនាវ វត្ថំ ជានិតញ្ញំ។ តត្រិទំ វត្ថំ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៤) -
ខណ្ឌាសីមាយ ឋត្វា អវិប្បវាសសីមា ន សម្មហន្តញ្ញា, តថា អវិប្បវាសសីមាយ
ឋត្វា ខណ្ឌាសីមាមិ។ ខណ្ឌាសីមាយ បន វិគេន ខណ្ឌាសីមាវ សម្មហនិតញ្ញា,
តថា ឥតរាយ វិគេន ឥតរា។ សីមំ នាម ធូហិ ការណេហិ សម្មហនន្តិ
បកតិយា ខុទ្ទកំ បុន អាវាសវឌ្ឍនត្ថាយ មហតី វា កាតុំ, បកតិយា មហតី
បុន អញ្ជោសំវិហារោកាសទានត្ថាយ ខុទ្ទកំ វា កាតុំ។ តត្ថ សចេ ខណ្ឌាសីមញ្ញ
អវិប្បវាសសីមញ្ញ ជានន្តិ, សម្មហនិតុញ្ជោវ ពន្ធិតុញ្ជា សក្ខិស្សន្តិ។ ខណ្ឌាសីមំ
បន ជានន្តា អវិប្បវាសំ អជានន្តាមិ សម្មហនិតុញ្ជោវ ពន្ធិតុញ្ជា សក្ខិស្សន្តិ។
ខណ្ឌាសីមំ អជានន្តា អវិប្បវាសំយេវ ជានន្តា
ចេតិយផ្កណពោធិយផ្កណឧបឌីសថាតារាជីសុ និរាសផ្កដ្ឋានេសុ ឋត្វា អប្បេវ
នាម សម្មហនិតុំ សក្ខិស្សន្តិ, បដិពន្ធិតុំ បន ន សក្ខិស្សន្តេវ។ សចេ ពន្ធនេយ្យំ,
សីមាសម្តេធំ កត្វាវិហារំ អវិហារំ ករេយ្យំ, តស្មា ន សម្មហនិតញ្ញា។ យេ បន
ឧភោមិ ន ជានន្តិ, តេ នេវ សម្មហនិតុំ, ន ពន្ធិតុំ សក្ខិស្សន្តិ។ អយញ្ញា សីមា នាម
កម្មវាចាយ វា អសីមា ហោតិ សាសនន្តរធានេន វា, ន ច សក្កា សីមំ
អជានន្តេហិ កម្មវាចា កាតុំ, តស្មា ន សម្មហនិតញ្ញា, សាធុកំ បន ញ្ញត្វាយេវ
សម្មហនិតញ្ញា ចេវ ពន្ធិតញ្ញា ចាតិ។ អយំ តាវ ពន្ធិសីមាយ វិនិច្ឆយោ។

១៦៦. ពត្តសីមា បន កាមសីមា សត្តព្ពន្ធសីមា ឧទកុក្ខបសីមាតិ
តិវិជា។ តត្ថ យាវតា ឯកំ កាមខេត្តំ, អយំ កាមសីមា នាម, កាមគ្គហណោន
ចេត្ត (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៧) នគរម្បិ និគមម្បិ កហិតមេវ ហោតិ។ តត្ថ យត្ថកេ
បទេសេ តស្ស តស្ស កាមស្ស កាមភោជកា ពលី លភន្តិ, សោ បទេសោ
អប្បោ វា ហោតុ មហាឆ្លោ វា, កាមសីមាត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ។
នគរនិគមសីមាសុបិ ឯសេវ នយោ។ យម្បិ ឯកស្មីយេវ កាមខេត្ត ឯកំ បទេសំ
“អយំ វិសុំតាមោ ហោតូ”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា រាជា កស្សចិ ទេតិ, សោបិ
វិសុំតាមសីមា ហោតិយេវ, តស្មា សា ច ឥតរា ច បកតិកាមនគរនិគមសីមា
ពត្តសីមាសទិសាយេវ ហោន្តិ, កេវលំ បន តិច្ឆីវរិយ្យវាសបរិហារំ ន លភន្តិ។

អកាមកេ បន អវញ្ញោ សមន្តា សត្តព្ពន្ធរា សត្តព្ពន្ធសីមា នាម។ តត្ថ
អកាមកំ នាម អវញ្ញំ វិញ្ញាជីវអាទិសុ វា សមុទ្កមជ្ឈេ វា មច្ចពន្ធនំ អគមនបថេ
ធិបកេសុ លព្ពតិ។ សមន្តា សត្តព្ពន្ធរាតិ មជ្ឈេ បិតានំ សព្ពទិសាសុ សត្តព្ពន្ធរា
វិនិព្វេជន ធុទ្ធស ហោន្តិ។ តត្ថ ឯកំ អព្ពន្ធរំ អជ្ឈីវិសតិហត្ថប្បមាណំ ហោតិ។
អយញ្ញោ សីមា បរិសវសេន វឡតិ, តស្មា សមន្តា បរិសបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ
អព្ពន្ធរំ បរិច្ឆេទោ កាតញ្ញោ។ សចេ បន ទ្វេ សង្ខារិសុំ ឧចោសមំ ករោន្តិ, ទ្វិន្នំ
សត្តព្ពន្ធរានំ អន្តរេ អញ្ញាមេកំ អព្ពន្ធរំ ឧបចារត្ថាយ បបេតព្ពំ។

១៦៧. យា បទេសា “សញ្ញា, ភិក្ខុវេ, នទី អសីមា, សញ្ញា សមុទ្កោ អសីមោ,
សញ្ញា ជាតស្សរោ អសីមោ”តិ (មហាវ. ១៤៧) ឯវំ នទីអាទិនំ ពត្តសីមការំ
បដិក្ខិបិត្វា បុន “នទិយា វា, ភិក្ខុវេ, សមុទ្កោ វា ជាតស្សរោ វា យំ មជ្ឈិមស្ស
បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខចា, អយំ តត្ថ សមាទសំវាសា ឯក្ខចោសថា”តិ
(មហាវ. ១៤៧) វុត្ថា, អយំ ឧទកុក្ខបសីមា នាម។ តត្ថ នទី នទីនិមិត្ត
វុត្ថលក្ខណារ, សមុទ្កោបិ ចាកដាយេវ។ យោ បន យេន កេនចិ ខណិត្វា

អកតោ សយំជាតោ សោញ្ញោ សមន្តោតោ អាគតេន ឧទកេន បុរិតោ តិដ្ឋតិ,
យត្ថ នទិយំ វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិដ្ឋតិ, អយំ ជាតស្សរោ នាម។
យោបិ នទី វា សមុទ្ធំ វា ភិទ្ធិត្វា និក្ខន្តឧទកេន ខតោ សោញ្ញោ ឯតំ លក្ខណំ
ចាបុណ្ហាតិ, អយម្យិ ជាតស្សរោយេវ។ ឯតេសុ នទីអាទីសុ យំ ហំ
ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តោតោ ឧទកុក្ខេបេន បរិច្ឆិន្នំ, អយំ
ឧទកុក្ខេបសីមា នាម។

កង់ បន ឧទកុក្ខេចោ កាតញ្ញោតិ? យថា អក្ខុត្តា ធារុត្ថុឡំ ឱបន្តិ, ឯវំ
ឧទកំ វា វាលុកំ វា ហត្ថេន គហេត្វា ថាមមជ្ឈិមេន បុរិសេន សព្វថាមេន
ឱបិតព្ភំ។ យត្ថ ឯវំ ឱត្តំ ឧទកំ វា វាលុកា វា បតតិ, អយមេកោ ឧទកុក្ខេចោ,
តស្ស អន្តោហត្ថចាសំ វិជហិត្វា បិតោ កម្មំ កោបេតិ។ យាវ បរិសា វឡតិ, តាវ
សីមាបិ វឡតិ, បរិសបរិយន្តោតោ ឧទកុក្ខេចោយេវ បមាណំ, អយំ បន ឯតេសំ
នទីអាទីនំ អន្តោយេវ លព្ភតិ, ន ពហិ។ តស្មា នទិយា វា ជាតស្សរេ វា យត្ថកំ
បទេសំ បកតិវស្សកាលេ ចតុសុ មាសេសុ ឧទកំ ឱត្តរតិ, សមុទ្មេយស្មី
បទេសេ បកតិវិចិយោ ឱសរិត្វា សណ្ឋាហន្តិ, តតោ បជ្ជាយ កប្បិយភូមិ, តត្ថ
ឋត្វា ឧចោសថាទិកម្មំ កាតុំ វុត្តតិ, ធុត្តដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា នទីជាតស្សរេសុ
សុក្ខេសុបិ សា ឯវំ កប្បិយភូមិ។ សចេ បន សុក្ខេ ជាតស្សរេ វាបី វា ខណ្ឌន្តិ,
វប្បំ វា ករោន្តិ, តំ ហំ កាមខេត្តំ ហោតិ។ យា បទេសា “កប្បិយភូមិ” តិ វុត្តា,
តតោ ពហិ ឧទកុក្ខេបសីមា ន គច្ឆតិ, អន្តោ គច្ឆតិ, តស្មា តេសំ អន្តោ
បរិសបរិយន្តោតោ បជ្ជាយ សមន្តា ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទោ កាតញ្ញោ, អយមេត្ថ
សន្នេចោ។

អយំ បន វិត្តារោ - សចេ នទី នាតិទីយា ហោតិ, បកវតោ បជ្ជាយ យាវ
មុខទ្វារា សព្វត្ថ សង្ឃោ និសីទតិ, ឧទកុក្ខេបសីមាយ កម្មំ នត្ថិ, សកលាបិ នទី

ឯតេសំយេវ ភិក្ខុនំ បហោតិ។ យំ បន មហាសុមត្ថេវេន វុត្តំ “យោជនំ
បវត្តមាធាយេវ នទី, តត្រាបិ ឧបវិ អឡ្ហយោជនំ បហាយ ហេដ្ឋា អឡ្ហយោជនេ
កម្មំ កាតុំ វដ្តតិ” តិ, តំ មហាបទុមត្ថេវេនេវ បដិក្ខត្តំ។ ភកវតា ហិ “តិមណ្ឌលំ
បដិច្ឆាទេត្វា យត្ថ កត្ថបិ ឧត្តរន្តិយា ភិក្ខុនិយា អន្តរវាសកោ តេមិយតី” តិ
(ចា. ឋ. ៦៩២) ឥទំ នទិយា បមាណំ វុត្តំ, ន យោជនំ វា អឡ្ហយោជនំ វា, តស្មា យា
តមស្ស សុត្តស្ស វសេន បុព្វេ វុត្តលក្ខណា នទី, តស្ស បភវតោ បដ្ឋាយ
សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្តតិ។ សចេ បនេត្ថ ពហូ ភិក្ខុវិសុំ វិសុំ កម្មំ ករោន្តិ, សព្វេហិ
អត្ថនោ ច អញ្ញោសញ្ញា ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទស្ស អន្តរា អញ្ញោ ឧទកុក្ខេចា
សីមន្តិកត្ថាយ វេបេតញ្ញោ, តតោ អធិកំ វដ្តតិយេវ, ឡនំ បន ន វដ្តតិ វុត្តំ។
ជាតស្សវសមុទ្ទេហិ ឯសេវ នយោ។

នទិយា បន “កម្មំ ករិស្សមា” តិ គតេហិ សចេ នទី បរិបុណ្ណា ហោតិ
សមតិវត្តិកា, ឧទកសាដិកំ និវាសេត្វា អន្តោនទិយំយេវ កម្មំ កាតត្ថំ។ សចេ ន
សក្កោន្តិ, នាវាយបិ វត្វា កាតត្ថំ។ គច្ឆន្តិយា បន នាវាយ កាតុំ ន វដ្តតិ។
កស្មា? ឧទកុក្ខេបមត្តមេវ ហិ សីមា។ តំ នាវា សីយមេវ អតិក្កមតិ, ឯវំ សតិ
អញ្ញាស្ស សីមាយ ញត្តិ, អញ្ញាស្ស អនុសាវនា ហោតិ, តស្មា នាវំ អវិត្តេន វា
វេបេត្វា ចាសាលោ វាលម្ពេត្វា អន្តោនទិយំ ជាតរុក្ខេ វា ពន្ធិត្វា កម្មំ កាតត្ថំ។
អន្តោនទិយំ ពន្ធអដ្ឋកេហិ អន្តោនទិយំ ជាតរុក្ខេហិ វិគេហិ កាតុំ វដ្តតិ។ សចេ
បន វុត្តស្ស សាខា វា តតោ និក្ខន្ធារោហោ វា ពហិនទីតីវេ វិហារសីមាយ វា
តាមសីមាយ វា បតិដ្ឋិតោ, សីមំ វា សោធម្មត្វា សាខំ វា ជិន្និត្វា កម្មំ កាតត្ថំ។
ពហិនទីតីវេ ជាតរុក្ខស្ស អន្តោនទិយំ បរិជ្ជសាខាយ វា ចារោហោ វា នាវំ ពន្ធិត្វា
កម្មំ កាតុំ ន វដ្តតិ, ករោន្តេហិ សីមា វា សោធម្មតញ្ញោ, ជិន្និត្វា វាស្ស
ពហិបតិដ្ឋិតភារោ នាសេតញ្ញោ។ នទីតីវេ បន ខាណុកំ កោដ្ឋេត្វា តត្ថ
ពន្ធនាវាយ ន វដ្តតិយេវ។ នទិយំ សេតុំ ករោន្តិ, សចេ អន្តោនទិយំយេវ សេតុ ច

សេតុបាទា ច ហោត្តិ, សេតុម្ហិ បិតេហិ កម្មំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ បន សេតុ វា
សេតុបាទា វា ពហិតិវេ បតិដ្ឋិតា, កម្មំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ, សីមំ សោធម្មា កាតតំ។
អថ សេតុបាទា អន្តោ, សេតុ បន ឧភិន្នម្យិ តិរាជំ ឧបរិអាកាសេ បិតោ, វដ្ឋតិ។

អន្តោនធិយំ ចាសាលោ វា ធីបកោ វា ហោតិ, តត្ថ យត្ថកំ បទេសំ បុព្វេ
វុត្តប្បការេ បកតិវស្សកាលេ វស្សានស្ស ចតុសុ មាសេសុ ឧទកំ ឌីត្តវតិ, សោ
នធិសង្ក្យមេវ គច្ឆតិ។ អតិវុដ្ឋិកាលេ ឌីយេន ឌីត្តតោកាសោ ន គហោតព្វោ។
សោ ហិ កាមសីមាសង្ក្យមេវ គច្ឆតិ។ នធិតោ មាតិកំ នីហារន្តា នធិយំ អារវណំ
ករោត្តិ, តំ ចេ ឌីត្តវត្វា វា វិនិព្វិជ្ឈិត្វា វា ឧទកំ គច្ឆតិ, សព្ពត្ថ បវត្តនដ្ឋានេ កម្មំ
កាតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ បន អារវណោន វា កោដ្ឋកពន្ធនេន វា សោតំ បដ្ឋិន្ទតិ, ឧទកំ
នប្បវត្តតិ, អប្បវត្តនដ្ឋានេ កាតុំ ន វដ្ឋតិ, អារវណាមត្តកេបិ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។
សចេ កោបិ អារវណាប្បទេសោ បុព្វេ វុត្តចាសាលាធីបកប្បទេសោ វិយ
ឧទកេន អដ្ឋោត្តវីយតិ, តត្ថ វដ្ឋតិ។ សោ ហិ នធិសង្ក្យមេវ គច្ឆតិ។ នធិ
វិនាសេត្វា តធុរកំ ករោត្តិ, ហេដ្ឋា ចាធិពត្វា ឧទកំ អាគន្ធា តធុរកំ បូរេត្វា
តិដ្ឋតិ, ឯត្ថ កម្មំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ, ឧបរិ បវត្តនដ្ឋានេ ហេដ្ឋា ច ធីតោនកំ នធិ
ឌីតវត្វា សន្ទនដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ វដ្ឋតិ។ ទេវេ អវស្សន្តេ ហេមន្តគិម្ពេសុ វា
សុក្ខនធិយាបិ វដ្ឋតិ, នធិតោ នីហាជមាតិកាយ ន វដ្ឋតិ។ សចេ សា កាលន្តរេន
ភិដ្ឋិត្វា នធិ ហោតិ, វដ្ឋតិ។ កាបិ នធិ ឧប្បតិក្វា កាមនិគមសីមំ ឌីត្តវត្វា
បវត្តតិ, នធិយេវ ហោតិ, កម្មំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ សចេ បន វិហារសីមំ ឌីត្តវតិ,
វិហារសីមាត្វេវ សង្ក្យំ គច្ឆតិ។

សមុទ្កេបិ កម្មំ ករោន្តេហិ យំ បទេសំ ឧទ្ធុំ វឌ្ឍនឧទកំ វា បកតិវិចិ វា វេគេន
អាគន្ធា ឌីត្តវតិ, តត្ថ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។ យស្មី បន បទេសេ បកតិវិចិយោ ឌីសវិត្វា
សណ្ឌាហន្តិ, សោ ឧទកន្តតោ បដ្ឋាយ អន្តោ សមុទ្កោ នាម, តត្ថ បិតេហិ កម្មំ

កាតព្វី។ សេច ឱមីវេគោ ពាជតិ, នាវាយ វា អដ្ឋកេ វា វេត្វា កាតព្វី។ តេសុ
វិនិច្ឆយោ នទិយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ញោ។ សមុទ្ធោ បិដ្ឋិចាសាលោហោតិ, តំ
កទាចិ ឱមិយោ អាគន្ធា ឌីត្តវន្តិ, កទាចិ ន ឌីត្តវន្តិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។ សោ
ហិ កាមសីមាសង្ខមេវ គច្ឆតិ។ សេច បនវីចីសុ អាគតាសុបិ អនាគតាសុបិ
បកតិឧទកេនេវ ឌីត្តវីយតិ, វដ្ឋតិ។ ធិបកោ វា បព្ពតោ វា ហោតិ, សោ ច ទូរេ
ហោតិ មច្ឆពន្ធនំ អគមនបថេ, អវញ្ញាសីមាសង្ខមេវ គច្ឆតិ។ តេសំ
គមនបរិយន្តស្ស ឌីរតោ បន កាមសីមាសង្ខំ គច្ឆតិ, តត្ថ កាមសីមំ
អសោធនត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។ សមុទ្ធោ កាមសីមំ វា និគមសីមំ វា ឌីត្តវត្វា
តិដ្ឋតិ, សមុទ្ធោវ ហោតិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ សេច បនវីហារសីមំ ឌីត្តវតិ,
វិហារសីមាត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

ជាតស្សវេ កម្មំ ករោន្តោហិ យត្ថ បុព្ពេ វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ វស្សេ
បច្ឆិន្ទមត្តេ បិវិតុំ វា ហត្ថចាទេ វា ជោវិតុំ ឧទកំ ន ហោតិ, សុក្ខតិ, អយំ ន
ជាតស្សវេ, កាមខេត្តសង្ខមេវ គច្ឆតិ, តត្ថ កម្មំ ន កាតព្វី។ យត្ថ បន
វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិដ្ឋតិ, អយមេវ ជាតស្សវេ។ តស្ស យត្ថកេ
បទេសេ វស្សានំ ចាតុមាសេ ឧទកំ តិដ្ឋតិ, តត្ថ កម្មំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ សេច គម្ពីរំ
ឧទកំ, អដ្ឋកំ ពន្ធិត្វា តត្ថ បិទេហិបិ ជាតស្សវស្ស អន្តោជាតវុក្ខត្តិ
ពន្ធអដ្ឋកេបិ កាតុំ វដ្ឋតិ។ បិដ្ឋិចាសាលាធិបកេសុ បនេត្ថ នទិយំ វុត្តសទិសោវ
វិនិច្ឆយោ។ សមវស្សនេវកាលេ បហោនកជាតស្សវេ បន ថេបិ
ទុព្ពដ្ឋិកកាលេ វា គិម្ហហោមន្តេសុ វា សុក្ខតិ, និរុទកោ ហោតិ, តត្ថ សង្ខកម្មំ
កាតុំ វដ្ឋតិ។ យំ អន្ធកដ្ឋកថាយំ វុត្តំ “សព្វោ ជាតស្សវេ សុក្ខោ អនោទកោ
កាមខេត្តំយេវ ភជតី”តិ, តំ ន គហោតព្វី។ សេច បនេត្ថ ឧទកត្ថាយ អាវាជំ វា
ចោក្ខវណ្ណំអាធិនិ វា ខណ្ឌិ, តំ ហំនំ អជាតស្សវេ ហោតិ, កាមសីមាសង្ខំ
គច្ឆតិ។ លាពុតិបុសកាធិវប្បេ កតេបិ ឯសេវ នយោ។ សេច បន នំ បូរេត្វា ថលំ

វា ករោត្តិ, ឯកស្មី ទិសភាគ ចាឡី ពន្ធិត្វា សព្វមេរ ធំ មហាតទ្ធាកំ វា ករោត្តិ,
សព្វាបិ អជាតស្សរោ ហោតិ, កាមសីមាសន្ទៀ គប្បតិ។ លោឡិបិ
ជាតស្សរសន្ទៀមេរ គប្បតិ។ វស្សិកេ ចត្តារោ មាសេ ឧទកដ្ឋានោកាសេ កម្ម
កាតុំ វដ្តតិ។ អយំ អពទ្ធសីមាយ វិនិច្ឆយោ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តករិនយវិនិច្ឆយសន្តហោ

សីមាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៥. ឧទោសថបវារណាវិនិច្ឆយកថា

១៦៨. ឧទោសថបវារណាតិ ឯត្ថ (កម្ពុ. អដ្ឋ. និទានវណ្ណានា) ទិវសវសេន
តយោ ឧទោសថា ចាតុទ្ធសិកោ បន្ទវសិកោ សាមគ្គីឧទោសថោតិ។ តត្ថ
ហោមន្តគិម្ហវស្សនានំ តិណ្ណំ ឧត្ថនំ តតិយសត្តមបក្ខេសុ ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ធន
ចាតុទ្ធសិកា, សេសា បន្ទវសិកាតិ ឯវំ ឯកសំវច្ឆរេ ចតុវិសតិ ឧទោសថា។ ឥទំ
តាវំ បកតិចារិត្តំ។ តថារូបបច្ឆយេ សតិ អញ្ញាស្មិម្បិ ចាតុទ្ធសេ ឧទោសថំ កាតុ
វដ្តតិ។ បុរិមវស្សវុដ្ឋានំ បន បុត្តកត្តិកបុណ្ណាមា, តេសំយេវ សចេ
ភណ្ឌានការកេហិ ឧបទ្ធីតា បវារណំ បច្ឆក្កឡន្តិ, អថ កត្តិកមាសស្ស
កាឡបក្ខចាតុទ្ធសោ វា បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណាមា វា បច្ឆិមវស្សវុដ្ឋានញា
បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណាមា ឯវំ វាតិ ឥមេ តយោ បវារណាទិវសាបិ ហោតិ។ ឥទម្បិ
បកតិចារិត្តមេវ។ តថារូបបច្ឆយេ សតិ ទ្វិន្នំ កត្តិកបុណ្ណាមានំ បុរិមេសុ
ចាតុទ្ធសេសុបិ បវារណំ កាតុំ វដ្តតិ។ យទា បន កោសម្ពកក្ខន្ធកេ (មហាវ.
២៥១ អាទយោ) អាគតនយេន ភិទ្ទេ ភិក្ខុសង្ឃេ ឱសារិកេ តស្មី ភិក្ខុស្មី សង្ឃេ
តស្ស វត្ថុស្ស វុបសមាយ សង្ឃសាមគ្គី ករោតិ, តទា តាវំនេវ ឧទោសថោ
កាតត្តោ។ “ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វចនតោ វេបេត្វា ចាតុទ្ធសបន្ទវសេ

អញ្ជើញបិ យោ កោចិ ទិវសោ ឧចាសថទិវសោ នាម ហោតិ, វស្សុវុជ្ជានំ បន
កត្តិកមាសព្ពន្ធរ អយមេវ សាមគ្គីបវារណាទិវសោ នាម ហោតិ។ ឥតិ
ឥមេសុ តីសុ ទិវសេសុ ឧចាសថោ កាតព្វោ។ ករោន្តេន បន សថ
ចាតុទ្ទសិកោ ហោតិ, “អដ្ឋោចាសថោ ចាតុទ្ធសោ” តិ វត្ថុពុំ។ សថ
សាមគ្គីឧចាសថោ ហោតិ, “អដ្ឋោចាសថោ សាមគ្គី” តិ វត្ថុពុំ។ បន្ទវសិយំ បន
ចាឡិយំ អាគតនយេនេវ “អដ្ឋោចាសថោ បន្ទវសោ” តិ វត្ថុពុំ។

១៦៩. សង្ឃ ឧចាសថោ (កង្ខារ អដ្ឋ និទានវណ្ណានា), គណោ ឧចាសថោ,
បុគ្គលេ ឧចាសថោតិ ឯវំ ការកវសេន អបរេបិ តយោ ឧចាសថា វុត្តា,
កត្តញ្ញាការវសេន បន សុត្តុទ្ធសោ ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ អធិដ្ឋានុចាសថោតិ
អបរេបិ តយោ ឧចាសថា។ តត្ថ សុត្តុទ្ធសោ នាម “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃ” តិ អាទិនា នយេន វុត្តោ ចាតិមោក្ខុទ្ធសោ។ យេ បនិតវេ ទ្វេ ឧចាសថា,
តេសុ ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ តាវ អញ្ញោសញ្ញា សន្តិកេ អញ្ញាមញ្ញញ្ញា
អាហេចនវសេន ធុរិដោ។ តត្ថ យ្វាយំ អញ្ញោសំ សន្តិកេ កវីយតិ, សោបិ
បវារីតានញ្ញា អប្បវារីតានញ្ញា សន្តិកេ ករណាវសេន ធុរិដោ។ តត្ថ
មហាបវារណាយ បវារីតានំ សន្តិកេ បច្ឆិមិកាយ ឧបគតេន វា អនុបគតេន វា
និទ្ទវស្សេន វា ចាតុមាសិនិយំ បន បវារីតានំ សន្តិកេ អនុបគតេន វា
និទ្ទវស្សេន វា កាយសាមគ្គី ទត្វា “បរិសុទ្ធា អហំ ភន្តេ, បរិសុទ្ធាតិ មំ
ធារេថា” តិ តិក្ខុត្ថំ វត្វា កាតព្វោ។ ឋេបេត្វា បន បវារណាទិវសំ អញ្ញាស្មី កាលេ
អាវាសិកេហិ ឧទ្ទិដ្ឋមត្ត ចាតិមោក្ខុ អវុដ្ឋិតាយ វា ឯកច្ឆាយ វុដ្ឋិតាយ វា
សព្វាយ វា វុដ្ឋិតាយ បរិសាយ យេ អញ្ញោ សមសមា វា ថោកតវា វា អាគច្ឆន្តិ,
តេហិ តេសំ សន្តិកេ វុត្តនយេនេវ ចារិសុទ្ធិ អាហេចតញ្ញា។

យោ បនាយំ អញ្ញមញ្ញំ អាហេចនវសេន ករិយតិ, សោ ញត្ថិ ឋបេត្វា
ករណវសេន ច អដ្ឋបេត្វា ករណវសេន ច ទិវិជោ។ តត្ថ យស្មី អាវាសេ តយោ
ភិក្ខុវិហារន្តិ, តេសុ ឧចោសថទិវសេ សន្និបតិ តេសុ ឯកេន ភិក្ខុនា “សុណាន្ត មេ
អាយស្មន្តា, អដ្ឋចោសថោ ចាតុទ្ទសោ” តិ វា “បន្ទវសោ” តិ វា វត្វា
“យនាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, មយំ អញ្ញមញ្ញំ ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ ករេយ្យមា” តិ
ញត្ថិយា ឋបិតាយ ថេវេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសដ្ឋំ ករិត្វា ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា
អញ្ញលី បគ្គហេត្វា “បរិសុទ្ធា អហំ, អាវុសោ, បរិសុទ្ធាតិ មំ ជារេថា” តិ ភិក្ខុត្ថំ
វត្ថុពុំ។ ឥតវេហិ “ភន្តេ” តិ វត្វា ឯវមេវ វត្ថុពុំ។ ឯវំ ញត្ថិ ឋបេត្វា កាតព្វោ។
យត្រ បន ទ្វេភិក្ខុវិហារន្តិ, តត្រ ញត្ថិ អដ្ឋបេត្វា វត្ថុនយេនេវ ចារិសុទ្ធិ
អាហេចតញ្ញតិ អយំ ចារិសុទ្ធិឧចោសថោ។

សចេ បន ឯកោវ ភិក្ខុ ហោតិ, សព្វំ បុព្វករណីយំ កត្វា អញ្ញេសំ
អនាគមនំ ញត្វា “អដ្ឋ មេ ឧចោសថោ ចាតុទ្ទសោ” តិ វា “បន្ទវសោ” តិ វា វត្វា
“អធិជ្ជាមី” តិ វត្ថុពុំ។ អយំ អធិជ្ជានុចោសថោតិ ឯវំ កត្តញ្ញាការវសេន តយោ
ឧចោសថោ វេទិតញ្ញោ។ ឯត្រាវតា នវ ឧចោសថោ ធិបិតា ហោន្តិ។ តេសុ
ទិវសវសេន បន្ទវសិកោ, ការកវសេន សង្ឃុចោសថោ, កត្តញ្ញាការវសេន
សុត្តុទ្ទសោតិ ឯវំ តិលក្ខណសម្បន្នេ ឧចោសថេ បវត្តមាទេ ឧចោសថំ អកត្វា
តទហុចោសថេ អញ្ញំ អភិក្ខុកំ នាធាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកំ អាវាសំ វា
អនាវាសំ វា វាសត្ថាយ អញ្ញាត្រ សង្ឃេន អញ្ញាត្រ អន្តរាយា ឥច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ
ហោតិ។

១៧០. ឧចោសថករណត្ថំ សន្និបតិ តេ សង្ឃេ ពហិ ឧចោសថំ កត្វា
អាគតេន សន្និចាតជ្ជានំ គន្ធា កាយសាមគ្គី អនេន្តេន ឆន្ទោ ធាតព្វោ។ យោបិ
គិលានោ វា ហោតិ កិច្ចបសុតោ វា, តេនបិ ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ធាតព្វោ។

កង់? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ធនំ ធម្មិ, ធនំ មេ ហរ, ធនំ មេ អាហេថេហី” តិ
អយមត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតតោ, ឯវំ ធិន្នោ ហោតិ
ធន្នោ។ អកតុចោសថេន គិលានេន វា កិច្ចបសុតេន វា ចារិសុទ្ធិ ធាតតោ។ កង់?
ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ចារិសុទ្ធិ ធម្មិ, ចារិសុទ្ធិ មេ ហរ, ចារិសុទ្ធិ មេ
អាហេថេហី” តិ អយមត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតតោ, ឯវំ
ធិន្នោ ហោតិ ចារិសុទ្ធិ។ តំ បន ទេន្តេន ធន្នោបិ ធាតតោ។ វុត្តញ្ញោតំ ភគវតា
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, តទហុចោសថេ ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ធន្នម្បិ ធាតុំ, សន្តិ
សង្ឃស្ស ករណីយ” ត្ថិ (មហាវ. ១៦៥)។ តត្ថ ចារិសុទ្ធិធានំ សង្ឃស្ស បិ
អត្តនោបិ ឧចោសថករណំ សម្មាទេតិ, ន អវសេសំ សង្ឃកិច្ចំ, ធន្នធានំ
សង្ឃស្ស ឧចោសថករណញ្ច សេសកិច្ចញ្ច សម្មាទេតិ, អត្តនោ បនស្ស
ឧចោសថោ អកតោយេវ ហោតិ, តស្មា ចារិសុទ្ធិ ទេន្តេន ធន្នោបិ ធាតតោ។
បុព្វេវុត្តំ បន សុទ្ធិកច្ចន្តំ វា ចារិសុទ្ធិ វា ឥមំ វា ធន្នចារិសុទ្ធិ ឯកេន ពហ្វនម្បិ
អាហារីតុំ វុត្តតិ។ សចេ បន សោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សិត្វា យេសំ តេន
ធន្នោ វា ចារិសុទ្ធិ វា គហិតា, តេសញ្ច អត្តនោ ច ធន្នចារិសុទ្ធិ ទេតិ, តស្សេវ
អាគច្ឆតិ។ ឥតរា បន ពិឡាលសម្ពុលីកា ធន្នចារិសុទ្ធិ នាម ហោតិ, សា ន
អាគច្ឆតិ, តស្មា សយមេវ សន្តិចាតជ្ជានំ គន្ធា អាហេថេតតំ។ សចេ បន សញ្ញាច្ច
នាហេថេតិ, ទុក្ខដំ អាបជ្ជតិ, ធន្នចារិសុទ្ធិ បន តស្មី ហត្ថចាសំ ឧបកតមត្តេយេវ
អាគតា ហោតិ។

១៧១. ចារិវាសិយេន បន ធន្នធានេន យំ កិញ្ចិ សង្ឃកម្មំ កាតុំ ន វុត្តតិ។
តត្ថ (ចា.បិ. អដ្ឋ. ១១៦៧) ចតុត្ថិដំ ចារិវាសិយំ បរិសចារិវាសិយំ វត្តិចារិវាសិយំ
ធន្នចារិវាសិយំ អជ្ឈាសយចារិវាសិយន្តិ។ តេសុ បរិសចារិវាសិយំ នាម ភិក្ខុ
កេនចិទេវ ករណីយេន សន្តិបតិកា ហោន្តិ, អថ មេយោ វា ឧដ្ឋេតិ, ឧស្សារណា
វា ករីយតិ, មនុស្សា វា អជ្ឈាត្តរត្តា អាគច្ឆន្តិ, ភិក្ខុ “អនោកាសា មយំ, អញ្ញត្ថ

គន្លាមា” តិ ធន្នំ អវិស្សដ្ឋេត្វាវ ឧដ្ឋហន្តិ។ ឥទំ បរិសចារិវាសិយំ។ កិញ្ចាបិ
បរិសចារិវាសិយំ, ធន្នស្ស បន អវិស្សដ្ឋត្តា កម្មំ កាតុំ វដ្តតិ។

បុន ភិក្ខុ “ឧចាសថាធិនិ ករិស្សមា” តិ វត្ថី សន្និបតិក្ខា “យាវ សព្វេ
សន្និបតន្តិ, តាវ ធម្មំ សុណិស្សមា” តិ ឯកំ អន្លេសន្តិ, តស្មី ធម្មកថំ
កថេន្តេយេវ អរុណោ ឧត្តច្ឆតិ។ សចេ “ចាតុទ្ទសិកំ ឧចាសថំ ករិស្សមា” តិ
និសិដ្ឋា, បន្ទរសោតិ កាតុំ វដ្តតិ។ សចេ បន្ទរសិកំ កាតុំ និសិដ្ឋា, ចាដិបទេ
អនុចាសថេ ឧចាសថំ កាតុំ ន វដ្តតិ, អញ្ញំ បន សង្ឃកិច្ចំ កាតុំ វដ្តតិ។ ឥទំ
វត្ថិចារិវាសិយំ នាម។

បុន ភិក្ខុ “កិញ្ចិទេវ អញ្ញាធិនិសង្ឃកម្មំ ករិស្សមា” តិ និសិដ្ឋា ហោន្តិ,
តច្រេតកោ នក្ខត្តចាបកោ ភិក្ខុ ឯវំ វទតិ “អន្ធនក្ខត្តំ ធារុណំ, មា ឥមំ
ករោថា” តិ។ តេ តស្ស វចនេន ធន្នំវិស្សដ្ឋេត្វា តត្ថេវ និសិដ្ឋា ហោន្តិ។ អថញ្ញោ
អាគន្ធា “នក្ខត្តំ បតិមាធន្តំ, អត្តោ ពាលំ ឧបច្ឆតា” តិ (ជា. ១.១.៤៩) វត្ថា “កិ
នក្ខត្តេន, ករោថា” តិ វទតិ។ ឥទំ ធន្នចារិវាសិយញ្ញេវ
អន្លាសយចារិវាសិយញ្ញា។ ឯតស្មី ចារិវាសិយេ បុន ធន្នចារិសុទ្ធិ អនានេត្វា
កម្មំ កាតុំ ន វដ្តតិ។

១៧២. សចេ កោចិ ភិក្ខុ គិលានោ ន សក្កោតិ ធន្នចារិសុទ្ធិ ធាតុំ, សោ
មញ្ញេន វា បីវេន វា សង្ឃមជ្ឈំ អានេតញ្ញោ។ សចេ គិលានុបដ្ឋាកានំ ភិក្ខុនំ ឯវំ
ហោតិ “សចេ ខោ មយំ គិលានំ ឋានា ចាវេស្សម, អាពាធា វា អភិវឌ្ឍិស្សតិ,
កាលកិរិយា វា ភវិស្សតិ” តិ, ន សោ ភិក្ខុ ឋានា ចាវេតញ្ញោ, សង្ឃេន តត្ថ គន្ធា
ឧចាសថោ កាតតញ្ញោ។ សចេ ពហូ តាធិសា គិលានា ហោន្តិ, សង្ឃេន
បដិចាជិយា ឋត្វា សព្វេ ហត្ថចាសេ កាតតញ្ញោ។ សចេ ទូរេ ហោន្តិ, សង្ឃោ

នប្បហោតិ, តំ ទិវសំ ឧចោសថោ ន កាតត្តោ។ ន ត្វេវ វគ្គេន សង្ឃេន
ឧចោសថោ កាតត្តោ, ករយ្យ ចេ, ទុក្ខជំ។

សេច (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៩) ឯកស្មីវិហារេ ចតុសុ ភិក្ខុសុ វសន្តេសុ ឯកស្ស
ធន្តចារិសុទ្ធិ អាហារិក្ខា តយោ ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ ករោន្តិ, តីសុ វា វសន្តេសុ
ឯកស្ស ធន្តចារិសុទ្ធិ អាហារិក្ខា ទ្វេ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, **អធិម្មនវគ្គំ**
ឧចោសថកម្មំ ហោតិ។ សេច បន ចត្តារោបិ សន្និបតិក្ខា ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ
ករោន្តិ, តយោ វា ទ្វេ វា ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, **អធិម្មនសមគ្គំ** នាម ហោតិ។
សេច ចតុសុ ជនេសុ ឯកស្ស ចារិសុទ្ធិ អាហារិក្ខា តយោ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ,
តីសុ វា ជនេសុ ឯកស្ស ចារិសុទ្ធិ អាហារិក្ខា ទ្វេ ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ ករោន្តិ,
ធិម្មនវគ្គំ នាម ហោតិ។ សេច បន ចត្តារោ ឯកត្ថ វសន្តា សព្ពេ សន្និបតិក្ខា
ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសន្តិ, តយោ ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ ករោន្តិ, ទ្វេ អញ្ញមញ្ញំ
ចារិសុទ្ធិឧចោសថំ ករោន្តិ, **ធិម្មនសមគ្គំ** នាម ហោតិ។

១៧៣. បវារណាកម្មេសុ (មហាវ. អដ្ឋ. ២១២) បន សេច ឯកស្មីវិហារេ
បញ្ចសុ ភិក្ខុសុ វសន្តេសុ ឯកស្ស បវារណំ អាហារិក្ខា ចត្តារោ គណាញត្តិ
វេបេត្វា បវារេន្តិ, ចតុសុ វា តីសុ វា វសន្តេសុ ឯកស្ស បវារណំ អាហារិក្ខា តយោ
វា ទ្វេ វា សង្ឃញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ, សព្ពមេតំ **អធិម្មនវគ្គំ** បវារណាកម្មំ។
សេច បន សព្ពេបិ បញ្ច ជនា ឯកតោ សន្និបតិក្ខា គណាញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ,
ចត្តារោ វា តយោ វា ទ្វេ វា វសន្តា ឯកតោ សន្និបតិក្ខា សង្ឃញត្តិ វេបេត្វា
បវារេន្តិ, សព្ពមេតំ **អធិម្មនសមគ្គំ** បវារណាកម្មំ។ សេច បញ្ចសុ ជនេសុ
ឯកស្ស បវារណំ អាហារិក្ខា ចត្តារោ សង្ឃញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ, ចតុសុ វា តីសុ
វា ឯកស្ស បវារណំ អាហារិក្ខា តយោ វា ទ្វេ វា គណាញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ,
សព្ពមេតំ **ធិម្មនវគ្គំ** បវារណាកម្មំ។ សេច បន សព្ពេបិ បញ្ច ជនា ឯកតោ

សង្ខបតិក្ខា សង្ខ័យញ្ញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ, ចត្តារោ វា តយោ វា ឯកតោ
សង្ខបតិក្ខា គណញ្ញត្តិ វេបេត្វា បវារេន្តិ, ទ្វេ អញ្ញមញ្ញំ បវារេន្តិ, ឯកកោ
វសន្តោ អធិជ្ឈានបវារណំ ករោតិ, សព្វមេតំ ធម្មេន សមគ្គំ នាម
បវារណាកម្មន្តិ។

ឯត្ថ សចេ ចាតុទ្ទសិកា ហោតិ, “អន្ធិ មេ បវារណា ចាតុទ្ទសី”តិ, សចេ
បន្ទវសិកា, “អន្ធិ មេ បវារណា បន្ទវសី”តិ ឯវំ អធិជ្ឈាតព្ពំ។ បវារណំ ទេន្តេន
បន “បវារណំ ធម្មិ, បវារណំ មេ ហរ, មមត្តាយ បវារេហិ”តិ កាយេន វា
វាចាយ វា កាយវាចាហិ វា អយមត្តោ វិញ្ញាបេតត្តោ។ ឯវំ ទិន្នាយ (មហាវ. អដ្ឋ.
២១៣) បវារណាយ បវារណាហារកេន សង្ខំ ឧបសង្កមិក្ខា ឯវំ បវារេតព្ពំ
“តិស្សោ, កន្តេ, ភិក្ខុ សង្ខំ បវារេតិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វេទតុ តំ,
កន្តេ, សង្ឃោ អនុកម្មំ ឧទាធាយ, បស្សន្តោ បដិករិស្សតិ។ ទុតិយម្បិ,
កន្តេ...បេ... តតិយម្បិ, កន្តេ, តិស្សោ ភិក្ខុ សង្ខំ បវារេតិ...បេ...
បដិករិស្សតិ”តិ។ សចេ បន វុឡ្ហតរោ ហោតិ, “អាយស្មា, កន្តេ, តិស្សោ”តិ
វត្ថុព្ពំ។ ឯវំ ញ៉ា តេន តស្សត្តាយ បវារិតំ ហោតិ។ បវារណំ ទេន្តេន បន ធន្ទាបិ
ធាតត្តោ, ធន្ទធានំ ហោជ្ជា វុត្ថនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ ឥធាបិ ធន្ទធានំ
អវសេសកម្មត្តាយ។ តស្មា សចេ បវារណំ ទេន្តោ ធន្ទំ ទេតិ, វុត្ថនយេន
អាហជាយ បវារណាយ តេន ច ភិក្ខុនា សង្ឃេន ច បវារិតមេវ ហោតិ។ អថ
បវារណាមេវ ទេតិ, ន ធន្ទំ, តស្ស ច បវារណាយ អាហេចិតាយ សង្ឃេន ច
បវារិតេ សព្វេសំ សុប្បវារិតំ ហោតិ, អញ្ញំ បន កម្មំ កុប្បតិ។ សចេ ធន្ទមេវ
ទេតិ, ន បវារណំ, សង្ឃស្ស បវារណា ច សេសកម្មានិ ច ន កុប្បន្តិ, តេន បន
ភិក្ខុនា អប្បវារិតំ ហោតិ, បវារណាធិវសេ បន ពហិសីមាយ បវារណំ
អធិជ្ឈហិក្ខា អាគតេនបិ ធន្ទោ ធាតត្តោ តេន សង្ឃស្ស បវារណាកម្មំ ន
កុប្បតិ។

សេច បុរិមិកាយ បញ្ចកិត្ត វស្សុំ ឧបគតា, បដ្ឋមិកាយិ បញ្ច, បុរិមេហិ
ព្រត្តិ វេបេត្វា បវរិតេ បដ្ឋមេហិ តេសំ សន្តិកេ ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ កាតញ្ចោ,
ន ឯកស្សី ឧចាសថេត្ថ ទ្វេ ព្រត្តិយោ វេបេតញ្ច។ សេច បិ បដ្ឋមិកាយ ឧបគតា
ចត្តារោ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា ហោតិ, ឯសេវ នយោ។ អថ បុរិមិកាយ ចត្តារោ,
បដ្ឋមិកាយិ ចត្តារោ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា, ឯសេវ នយោ។ អថាបិ បុរិមិកាយ
តយោ, បដ្ឋមិកាយិ តយោ ទ្វេ ឯកោ វា, ឯសេវ នយោ។ ឥទញ្ចោត្ត លក្ខណំ។

សេច បុរិមិកាយ ឧបគតេហិ បដ្ឋមិកាយ ឧបគតា ថោកតរា បេវ ហោន្តិ
សមសមា ច, សង្ឃបវរណាយ ច គណំ បូរេន្តិ, សង្ឃបវរណាវសេន ព្រត្តិ
វេបេតញ្ច។ សេច បន បដ្ឋមិកាយ ឯកោ ហោតិ, តេន សទ្ធិតេ ចត្តារោ ហោន្តិ,
ចតុន្នំ សង្ឃព្រត្តិ វេបេត្វា បវរេតុំ ន វដ្ឋតិ។ គណព្រត្តិយា បន សោ
គណបូរកោ ហោតិ, តស្មា គណាវសេន ព្រត្តិ វេបេត្វា បុរិមេហិ បវរេតត្ថំ,
ឥតវេន តេសំ សន្តិកេ ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ កាតញ្ចោតិ។ បុរិមិកាយ ទ្វេ,
បដ្ឋមិកាយ ទ្វេ វា ឯកោ វា ឯសេវ នយោ។ បុរិមិកាយ ឯកោ បដ្ឋមិកាយ
ឯកោតិ ឯកេន ឯកស្សុ សន្តិកេ បវរេតត្ថំ, ឯកេន ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ
កាតញ្ចោ។ សេច បុរិមេហិ វស្សុបគតេហិ បច្ឆា វស្សុបគតា ឯកេនបិ
អធិកតរា ហោន្តិ, បឋមំ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិត្វា បច្ឆា ថោកតវេហិ តេសំ
សន្តិកេ បវរេតត្ថំ។

កត្តិកាយ ចាតុមាសិនិបវរណាយ បន សេច បឋមវស្សុបគតេហិ
មហាបវរណាយ បវរិតេហិ បច្ឆា ឧបគតា អធិកតរា វា សមសមា វា ហោន្តិ,
បវរណាព្រត្តិ វេបេត្វា បវរេតត្ថំ។ តេហិ បវរិតេ បច្ឆា ឥតវេហិ
ចារិសុទ្ធិឧចាសថោ កាតញ្ចោ។ អថ មហាបវរណាយំ បវរិតា ពហូ ហោន្តិ,
បច្ឆា វស្សុបគតា ថោកា វា ឯកោ វា, ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិដ្ឋេ បច្ឆា តេសំ សន្តិកេ

តែង បង្កើតឡើង ក៏ បង្កើត ចាត់មេក្នុង សកលមេ ឧទ្ទិសិតត្ថំ, ឧទាហរណ៍
ឯកទេសម្បត្តិ? ឯកទេសម្បត្តិ ឧទ្ទិសិតត្ថំ វដ្តតិ។ វត្ថុញ្ញាត ភក្តវតា -

“បញ្ចមេ, ភិក្ខុវេ, ចាត់មេក្នុងធូសា, និទានំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ អវសេសំ
សុតេន សាវេតត្ថំ, អយំ បឋមោ ចាត់មេក្នុងធូសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ
ចត្តារិ ចារាជិកានិ ឧទ្ទិសិតត្ថំ អវសេសំ សុតេន សាវេតត្ថំ, អយំ ទុតិយោ
ចាត់មេក្នុងធូសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ ចត្តារិ ចារាជិកានិ ឧទ្ទិសិតត្ថំ តេស
សង្ឃាធិសេសេ ឧទ្ទិសិតត្ថំ អវសេសំ សុតេន សាវេតត្ថំ, អយំ តតិយោ
ចាត់មេក្នុងធូសោ។ និទានំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ ចត្តារិ ចារាជិកានិ ឧទ្ទិសិតត្ថំ តេស
សង្ឃាធិសេសេ ឧទ្ទិសិតត្ថំ ទ្វេ អនិយតេ ឧទ្ទិសិតត្ថំ អវសេសំ ភុតេន
សាវេតត្ថំ, អយំ ចតុត្ថោ ចាត់មេក្នុងធូសោ។ វិត្ថាវេនេវ បញ្ចមោ”តិ
(មហាវ. ១៥០)។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៥០) និទានំ ឧទ្ទិសិតត្ថំ អវសេសំ សុតេន សាវេតត្ថំ
“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ... បេ... អារិកតា ហិស្ស ជាសុ ហោតី”តិ ឥមំ និទានំ
ឧទ្ទិសិតត្ថំ “ឧទ្ទិសិតត្ថំ អាយស្មន្តោ និទានំ, តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ កច្ចត្ថ បរិសុទ្ធា។
ទុតិយម្បត្តិ បុច្ឆាមិ... បេ... ឯវមេតំ ធារយាមិ។ សុតា ខោ បធាយស្មន្តេហិ ចត្តារោ
ចារាជិកា ធម្មា ... បេ... អរិវធមានេហិ សិក្ខិតតត្ថ”ត្ថំ ឯវំ អវសេសំ សុតេន
សាវេតត្ថំ។ ឯតេន នយេន សេសាបិ ចត្តារោ ចាត់មេក្នុងធូសា វេទិតញ្ញា។

១៧៤. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សតិ អន្តរាយេ សំខិត្តេន ចាត់មេក្នុង ឧទ្ទិសិតត្ថំ។
ន, ភិក្ខុវេ, អសតិ អន្តរាយេ សំខិត្តេន ចាត់មេក្នុង ឧទ្ទិសិតតត្ថំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ១៥០) វចនតោ បនវិចា អន្តរាយា សំខិត្តេន
ចាត់មេក្នុង ន ឧទ្ទិសិតតត្ថំ។ តត្ថិមេ អន្តរាយា - រាជន្តរាយោ ចោរន្តរាយោ

អក្សន្តរាយោ ឧទកន្តរាយោ មនុស្សន្តរាយោ អមនុស្សន្តរាយោ វាឡន្តរាយោ
សរីសបន្តរាយោ ជីវិតន្តរាយោ ព្រហ្មចរិយន្តរាយោតិ។

តត្ថ សចេ ភិក្ខុសុ ឧបាសថំ ករិស្សរមាតិ និសិន្នេសុ រាជា អាគច្ឆតិ, អយំ
រាជន្តរាយោ។ ចោរា អាគច្ឆន្តិ, អយំ ចោរន្តរាយោ។ ទវខាហោ អាគច្ឆតិ, អាវាសេ
វា អគ្គិ ឧដ្ឋាតិ, អយំ អក្សន្តរាយោ។ មេយោ វា ឧដ្ឋតិ, ឡិយោ វា អាគច្ឆតិ, អយំ
ឧទកន្តរាយោ។ ពហូ មនុស្ស អាគច្ឆន្តិ, អយំ មនុស្សន្តរាយោ។ ភិក្ខុំ យក្ខោ
គណ្ហាតិ, អយំ អមនុស្សន្តរាយោ។ ព្យគ្សាទយោ ចណ្ហាមិកា អាគច្ឆន្តិ, អយំ
វាឡន្តរាយោ។ ភិក្ខុំ សប្បាទយោ ខំសន្តិ, អយំ សរីសបន្តរាយោ។ ភិក្ខុ គិលានោ
វា ហោតិ, កាលំ វា ករោតិ, វេរិនោ វា តំ មារេតុកាមា គណ្ហាន្តិ, អយំ
ជីវិតន្តរាយោ។ មនុស្ស ឯកំ វា ពហូ វា ភិក្ខុ ព្រហ្មចរិយា ចាវេតុកាមា គណ្ហាន្តិ,
អយំ ព្រហ្មចរិយន្តរាយោ។ ឯវុបេសុ អន្តរាយេសុ សំខិត្តេន ចាតិមោក្ខោ
ឧទ្ទិសិតញោ, បឋមោ វា ឧទ្ទេសោ ឧទ្ទិសិតញោ។ អាទិម្ហិ ទ្វេ តយោ ចត្តារោ វា។
ឯត្ថ ទុតិយាធិសុ ឧទ្ទេសេសុ យស្មី អបរិយោសិតេ អន្តរាយោ ហោតិ, សោមិ
សុតេនេវ សាវេតញោ។ និទានុទ្ទេសេ បន អនិដ្ឋិតេ សុតេន សាវេតញំ ឆាម នត្ថិ។

បវារណាកម្មេបិ សតិ អន្តរាយេ ទ្វេវាចិកំ ឯកវាចិកំ សមាទវស្សិកំ វា
បវារេតុំ វុដ្ឋតិ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៣៤) ញាតី បេបន្តេនបិ “យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ទ្វេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តញំ។ ឯកវាចិកេ “ឯកវាចិកំ
បវារេយ្យា”តិ, សមាទវស្សិកេបិ “សមាទវស្សិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តញំ។ ឯត្ថ ច
ពហូបិ សមាទវស្ស ឯកតោ បវារេតុំ លភន្តិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អដ្ឋ
បវារណា បន្ទវសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា”តិ ឥមាយ បន
សព្វសង្គាហិកាយ ញាតិយា បរិភាយ តេវាចិកំ ទ្វេវាចិកំ ឯកវាចិកញា
បវារេតុំ វុដ្ឋតិ, សមាទវស្សិកំ ន វុដ្ឋតិ។ “តេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្តេ បន

តេវាចិកមេវ វដ្ឋតិ, អញ្ញំ ន វដ្ឋតិ។ “ទ្វេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ វុត្ថេ ទ្វេវាចិកំ
តេវាចិកញ្ច វដ្ឋតិ, ឯកវាចិកញ្ច សមានវស្សិកញ្ច ន វដ្ឋតិ។ “ឯកវាចិកំ
បវារេយ្យា”តិ វុត្ថេ បន ឯកវាចិកទ្វេវាចិកតេវាចិកានិ វដ្ឋន្តិ,
សមានវស្សិកមេវ ន វដ្ឋតិ។ “សមានវស្សិក”ន្តិ វុត្ថេ សព្វំ វដ្ឋតិ។

១៧៥. កេន បន ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពន្ធ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ថេរាធិកំ
ចាតិមោក្ខំ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ ថេរេន វា ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ,
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, យោ តត្ថ ភិក្ខុ ព្យត្តោ បដិពាលោ, តស្សាធម្មយ្យំ
ចាតិមោក្ខំ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៥) វចនតោ នវកតវេន វា។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៥៥)
ច កិញ្ចាបិ នវកតវស្សបិ ព្យត្តស្ស ចាតិមោក្ខំ អនុញ្ញាតំ, អថ ខោ ឯត្ថ អយំ
អធិប្បាយោ - សថេ ថេរស្ស បញ្ច វា ចត្តារោ វា តយោ វា ចាតិមោក្ខំធូសា
នាគច្ឆន្តិ, ទ្វេ បន អខណ្ឌា សុវិសទា វាបុគ្គតា ហោន្តិ, ថេរាយត្ថំវ ចាតិមោក្ខំ។
សថេ បន ឯត្ថកម្មវិសទំ កាតុំ ន សក្កោតិ, ព្យត្តស្ស ភិក្ខុនោ អាយត្ថំ ហោតិ,
តស្មា សយំ វា ឧទ្ទិសិតព្ពំ, អញ្ញោ វា អន្ទេសិតព្ពោ។ “ន, ភិក្ខុវេ, សង្ឃមជ្ឈេ
អនង្គិជ្ជេន ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្សា”តិ
(មហាវ. ១៥៤) វចនតោ អនង្គិជ្ជេន ចាតិមោក្ខំ ន ឧទ្ទិសិតព្ពំ។ ន កេវលំ
ចាតិមោក្ខំយេវ, ធម្មាបិ ន ភាសិតព្ពោ “ន, ភិក្ខុវេ, សង្ឃមជ្ឈេ អនង្គិជ្ជេន
ធម្មា ភាសិតព្ពោ, យោ ភាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្សា”តិ (មហាវ. ១៥០)
វចនតោ។

អន្ទេសនា ចត្ថ សង្ឃេន សម្មតធម្មជ្ឈេសកាយត្តា វា សង្ឃតេ រាយត្តា វា,
តស្មា ធម្មជ្ឈេសកេ អសតិ សង្ឃតេវំ អាបុច្ឆិត្វា វា តេន យាចិតោ វា ភាសិតុំ
លភតិ។ សង្ឃតេវេនបិ សថេ វិហារេ ពហូ ធម្មកថិកា ហោន្តិ, វាវបដិចាជិយា
វត្តព្ពោ។ “ត្វំ ធម្មំ ភណ្ឌា, ធម្មទានំ ទេហី”តិ វា វុត្ថេន តីហិបិ វិធីហិ ធម្មា

ភាសិតព្រាង, “ឌីសារេហ្វី” តិ វុត្តោ បន ឌីសារេតុមេវ លភតិ, “កេដហ្វី” តិ វុត្តោ
កេដតុមេវ, “សរកញ្ចំ ភណាហ្វី” តិ វុត្តោ សរកញ្ចមេវ។ សង្ឃត្ថេរោបិ ច
ឧច្ចតេវ អាសនេ និសិទ្ធា យាទិតុំ ន លភតិ។ សេ ឧបជ្ឈាយោ ចេវ
សន្និវិហារិកោ ច ហោតិ, ឧបជ្ឈាយោ ច នំ ឧច្ចាសនេ និសិទ្ធា “ភណា” តិ វេទតិ,
សង្ឃាយំ អធិជ្ជហិត្វា ភណិតតំ។ សេ បនេត្ត ធម្មារកិក្ខុ ហោន្តិ, “តេសំ
ភណាមី” តិ ភណិតតំ។ សេ វិហារេ សង្ឃត្ថេរោ អត្តនោយេវ និស្សិតកេ
ភណាបេតិ, អញ្ញោ មជ្ជភណាកេបិ នាជ្ឈេសតិ, សោ អញ្ញោហិ វុត្តព្រាង - “ភន្តេ,
អសុកំ នាម ភណាបេមា” តិ។ សេ “ភណាបេថា” តិ វេទតិ, តុល្លា វា ហោតិ,
ភណាបេតុំ វុត្តតិ។ សេ បន បដិពាហិតិ, ន ភណាបេតតំ។ យទិ បន
អនាគតេយេវ សង្ឃត្ថេវ ធម្មស្សវំនំ អារទ្ធី, បុន អាគតេ វេបេត្វា អាបុច្ឆនកិច្ចំ
នតិ។ ឌីសារេត្វា បន កេដន្តេន អាបុច្ឆិត្វា អជ្ជបេត្វាយេវ វា កេដតតំ។
កេដន្តស្ស បុន អាគតេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧបនិសិទ្ធកថាយម្យិ សង្ឃត្ថេរោវ សាមី, តស្មា តេន សយំ វា កេដតតំ,
អញ្ញោ វា ភិក្ខុ “កេដហ្វី” តិ វុត្តព្រាង, នោ ច ខោ ឧច្ចតេវ អាសនេ និសិទ្ធា,
មនុស្សនំ បន “ភណាហ្វី” តិ វុត្តំ វុត្តតិ។ មនុស្ស អត្តនោ ជាននកំ ភិក្ខុ បុច្ឆន្តិ,
តេន ថេវ អាបុច្ឆិត្វាបិ កេដតតំ។ សេ សង្ឃត្ថេរោ “ភន្តេ, តេមេ បញ្ញំ បុច្ឆន្តិ” តិ
បុដ្ឋោ “កេដហ្វី” តិ វា ភណិតិ, តុល្លា វា ហោតិ, កេដតុំ វុត្តតិ។ អន្តរយេវ
អនុមោទនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សេ សង្ឃត្ថេរោ “វិហារេ វា អន្តរយេវ វា មំ
អនាបុច្ឆិត្វាបិ កេដយ្យាសី” តិ អនុជានាតិ, លទ្ធកប្បិយំ ហោតិ, សព្ពត្ត វុត្តំ
វុត្តតិ។ សង្ឃាយំ ករោន្តេនាបិ ថេរោ អាបុច្ឆិត្វាយេវ។ ឯកំ អាបុច្ឆិត្វា
សង្ឃាយន្តស្ស អបរោ អាគច្ឆតិ, បុន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នតិ។ សេ បិ
“វិស្សមិស្សមី” តិ វេទិតស្ស អាគច្ឆតិ, បុន អារកន្តេន អាបុច្ឆិតតំ។ សង្ឃត្ថេវ
អនាគតេយេវ អារទ្ធី សង្ឃាយន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ ឯកេន សង្ឃត្ថេរេន “មំ

អនាបុត្រាបិ យថាសុខំ សង្ឃាយាហី”តិ អនុញ្ញាតេ យថាសុខំ សង្ឃាយិតុំ វដ្តតិ,
អញ្ញាស្មី បន អាគតេ តំ អាបុច្ឆិទ្វារ សង្ឃាយិតព្ពំ។

យស្មី បន វិហារេ សព្វេវ ភិក្ខុ ពាលា ហោន្តិ អព្យត្តា ន ជានន្តិ ចាតិមោក្ខំ
ឧទ្ទិសិតុំ, តត្ថ កី កាតព្វន្តិ? តេហិ ភិក្ខុហិ ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សង្កកំ
ចាហេតព្វោ “គច្ឆារុសោ, សំខិត្តេន វា វិត្តារេន វា ចាតិមោក្ខំ បរិយាបុណ្ហត្វា
អាគច្ឆាហី”តិ។ ឯវព្វោតំ លភេដ, ឥន្ទេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេដ, តេហិ
ភិក្ខុហិ សព្វេហេវ យត្ថ តាធិសា ភិក្ខុ ហោន្តិ, សោ អាវាសោ
ឧបាសថករណត្ថាយ អនុឡមាសំ គន្ធព្វោ, អគច្ឆន្តានំ ទុក្ខជំ។ ឥទព្វោ
ឧតុវស្សេយេវ, វស្សានេ បន បុរិមិកាយ ចាតិមោក្ខំ ឧសកេន វិនា ន វស្សំ
ឧបគច្ឆិតព្ពំ។ សចេ សោ វស្សបគតានំ បក្កមតិ វា វិព្ពមតិ វា កាលំ វា ករោតិ,
អញ្ញាស្មី សតិយេវ បច្ឆិមិកាយ វសិតុំ វដ្តតិ, អសតិ អញ្ញត្ថ គន្ធព្ពំ, អគច្ឆន្តានំ
ទុក្ខជំ។ សចេ បន បច្ឆិមិកាយ បក្កមតិ វា វិព្ពមតិ វា កាលំ វា ករោតិ,
មាសទ្ធិយំ វសិតព្ពំ។

យត្ថ បន តេ ពាលា ភិក្ខុ វិហារន្តិ អព្យត្តា, សចេ តត្ថ កោចិ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ
ពហុស្សុតោ អាគតាគមោ ធម្មជរោ វិនយជរោ មាតិកាជរោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ
មេធាវី លង្គិ កុក្កច្ឆកោ សិក្ខាកាមោ, តេហិ ភិក្ខុហិ សោ ភិក្ខុ សង្កហេតព្វោ
អនុគ្គហេតព្វោ ឧបលាបេតព្វោ, ឧបដ្ឋាបេតព្វោ ចុណ្ណាន មត្តិកាយ ទន្ធកដ្ឋេន
មុខោទកេន។ នោ ចេ សង្កហេយ្យំ អនុគ្គហេយ្យំ ឧបលាបេយ្យំ, ឧបដ្ឋាបេយ្យំ
ចុណ្ណាន មត្តិកាយ ទន្ធកដ្ឋេន មុខោទកេន, សព្វេសំ ទុក្ខជំ។ ឥធ នេវ ថេរា, ន
ទហារា មុច្ឆន្តិ, សព្វេហិ វារេន ឧបដ្ឋាបេតព្វោ។ អត្ថនោ វារេ អនុបជ្ជហន្តស្ស
អាបត្តិ។ តេន បន មហាថេរានំ បរិវេណាសម្មជ្ជនទន្ធកដ្ឋនាធាធិនិ ន
សាធិតព្វានិ, ឯវម្បិ សតិ មហាថេរេហិ សាយំចាតំ ឧបដ្ឋានំ អាគន្ធព្ពំ, តេន បន

តេសំ អាគមនំ ញត្វា បឋមតំ មហាថេរនំ ឧបជ្ជានំ គន្ធាតំ។ សចស្ស សទ្ធិញ្ញា
ភិក្ខុ ឧបជ្ជាកា អត្ថិ, “មយំ ឧបជ្ជាកា អត្ថិ, តុម្ពេ អប្បោស្សក្កា វិហារថា” តិ
វត្ថុតំ។ អថាបិស្ស សទ្ធិញ្ញា នត្ថិ, តស្មីយេវ វិហារេ ឯកោ វា ទ្វេ វា វត្ថុសម្បជ្ជា
វទន្តិ “មយំ ថេរស្ស កត្តតំ ករិស្សម, អវសេសា ជាសុ វិហារន្ត” តិ, សព្វេសំ
អនាបត្ថិ។

១៧៦. “យស្ស សិយា អាបត្ថិ, សោ អាវិករេយ្យា” តិ (មហាវ. ១៣៤)

អាទិវចនតោ ន សាបត្ថិកេន ឧចាសថោ កាតញ្ចោ, តស្មា តទហុចាសថេ
អាបត្ថិ សរន្តេន ទេសេតញ្ញា។ ទេសេន្តេន ច ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ
ឧត្តរាសង្កំ ករិញ្ញា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវំ វត្ថុញ្ចោ “អហំ,
អាវុសោ, ឥត្ថន្ទាមំ អាបត្ថិ អាបន្នោ, តំ បដិទេសេមី” តិ។ សច នវកតរោ
ហោតិ, “អហំ, ភន្តេ” តិ វត្ថុតំ។ “តំ បដិទេសេមី” តិ ឥទំ បន អត្ថនោ អត្ថនោ
អន្ទុបវសេន “តំ តុយ្ហមូលេ, តំ តុម្ពមូលេ បដិទេសេមី” តិ វុត្ថេបិ សុវុត្ថមេវ
ហោតិ។ បដិក្កាហាកេនបិ អត្ថនោ អត្ថនោ អន្ទុបវសេន “បស្សថ, ភន្តេ, តំ
អាបត្ថិ, បស្សសិ, អាវុសោ, តំ អាបត្ថិ” តិ វា វត្ថុតំ, បុន ទេសកេន “អាម, អាវុសោ,
បស្សមិ, អាម, ភន្តេ, បស្សមី” តិ វា វត្ថុតំ។ បុន បដិក្កាហាកេន “អាយតី, ភន្តេ,
សំវរេយ្យាថ, អាយតី, អាវុសោ, សំវរេយ្យាសី” តិ វា វត្ថុតំ។ ឯវំ វុត្ថេ ទេសកេន
“សាធុ សុដ្ឋ អាវុសោ សំវរិស្សមិ, សាធុ សុដ្ឋ, ភន្តេ, សំវរិស្សមី” តិ វា វត្ថុតំ។
សច អាបត្ថិយា វេមតិកោ ហោតិ, ឯកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ
ករិញ្ញា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវំ វត្ថុញ្ចោ “អហំ, អាវុសោ,
ឥត្ថន្ទាមាយ អាបត្ថិយា វេមតិកោ, យទា និព្វេមតិកោ ភវិស្សមិ, តទា តំ
អាបត្ថិ បដិករិស្សមី” តិ វា ឧចាសថោ កាតញ្ចោ, ចាតិមោក្ខំ សោតត្ថំ, ន
ត្រូវ តប្បច្ចយា ឧចាសថស្ស អន្តរាយោ កាតញ្ចោ។ “ន, ភិក្ខុវេ, សភាគា
អាបត្ថិ ទេសេតញ្ញា, យោ ទេសេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស។ ន, ភិក្ខុវេ, សភាគា

អាបត្តិ បដិគ្គហេតញ្ញា, យោ បដិគ្គណ្ហោយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា"តិ (មហាវ. ១៦៩)
វេទនតោ យំ ទ្វេបិ ជនាវិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា អាបត្តិ អាបដ្ឋន្តិ,
ឯវរូចា វត្ថុសភាគា អាបត្តិ នេវ ទេសេតញ្ញា, ន ច បដិគ្គហេតញ្ញា។
វិកាលភោជនបច្ចយា អាបដ្ឋំ បន អាបត្តិសភាគំ អនតិវត្ថុភោជនបច្ចយា
អាបដ្ឋស្ស សន្តិកេ ទេសេតុំ វដ្ឋតិ។

សចេ បន សញ្ញា សង្ឃោ វិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា លហុកាបត្តិ
អាបដ្ឋតិ, តត្ថ កី កាតព្វន្តិ? តេហិ ភិក្ខុហិ ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សដ្ឋកំ
ចាហេតញ្ញោ "គច្ឆាវុសោ, តំ អាបត្តិ បដិករិទ្ធា អាគច្ឆ, មយំ តេ សន្តិកេ អាបត្តិ
បដិករិស្សមា"តិ។ ឯវញ្ញេតំ លភេថ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, ព្យត្តន
ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតញ្ញោ - "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ
សញ្ញា សង្ឃោ សភាគំ អាបត្តិ អាបន្នោ, យទា អញ្ញំ ភិក្ខុំ សុទ្ធិំ អនាបត្តិកំ
បស្សិស្សតិ, តទា តស្ស សន្តិកេ តំ អាបត្តិ បដិករិស្សតិ"តិ (មហាវ. ១៧១)
វត្វា ឧចាសថោ កាតញ្ញោ។ សចេ បន វេមតិកោ ហោតិ, "សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, អយំ សញ្ញា សង្ឃោ សភាគាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា
និព្ពេមតិកោ ភវិស្សតិ, តទា តំ អាបត្តិ បដិករិស្សតិ"តិ (មហាវ. ១៧១) វត្វា
ឧចាសថោ កាតញ្ញោ។ សចេ បនេត្ថ កោចិ "តំ សភាគំ អាបត្តិ ទេសេតុំ
វដ្ឋតិ"តិ មញ្ញមា នោ ឯកស្ស សន្តិកេ ទេសេតិ, ទេសិតា សុទេសិតាវ។ អញ្ញំ
បន ទេសនាបច្ចយា ទេសកោ បដិគ្គហធាបច្ចយា បដិគ្គហកោ ចាតិ ឧភោមិ
ទុក្ខជំ អាបដ្ឋន្តិ, តំ នាធាវត្ថុកំ ហោតិ, តស្មា អញ្ញមញ្ញំ ទេសេតព្ពំ។ ឯត្តាវតា
តេ និរាបត្តិកា ហោន្តិ, តេសំ សន្តិកេ សេសេហិ សភាគាបត្តិយោ ទេសេតញ្ញា
វា អាហេចេតញ្ញា វា។ សចេ តេ ឯវំ អកត្វា ឧចាសថំ ករោន្តិ, "ចារិសុទ្ធិ
អាយស្មន្តោ អាហេចេថា"តិអាទិនា នយេន សាបត្តិកស្ស ឧចាសថករណោ
បញ្ញត្តំ ទុក្ខជំ អាបដ្ឋន្តិ។

សេចក្តីកោតកិក្ខុ ចាត់មោក្ខ ឧទ្ទិស្សមនេ អាបត្តិ សរតិ, តេន កិក្ខុនា
សាមន្តោ កិក្ខុ ឯវំ វត្តញ្ញោ “អហំ, អាវុសោ, ឥត្តន្ទាមំ អាបត្តិ អាបន្នោ, ឥតោ
វុដ្ឋហិត្វា តំ អាបត្តិ បដិករិស្សមី” តិ។ សាមន្តោ ច កិក្ខុ សភាគោយេវ វត្តញ្ញោ។
វិសភាគស្ស ហិ វុច្ឆមនេ ភណ្ឌានកលហសដ្ឋ្យភេទាជិនិបិ ហោន្តិ, តស្មា តស្ស
អវត្វា “ឥតោ វុដ្ឋហិត្វា បដិករិស្សមី” តិ អាភោគំ កត្វា ឧចោសថោ
កាតញ្ញោ។ សេច បនកោចិ ចាតិមោក្ខ ឧទ្ទិស្សមនេ អាបត្តិយា វេមតិកោ
ហោតិ, តេនបិ សភាគោយេវ សាមន្តោ កិក្ខុ ឯវំ វត្តញ្ញោ “អហំ, អាវុសោ,
ឥត្តន្ទាមាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្វេមតិកោ ភវិស្សមិ, តទា តំ
អាបត្តិ បដិករិស្សមី” តិ។ ឯវញ្ញា វត្វា ឧចោសថោ កាតញ្ញោ, ចាតិមោក្ខំ
សោតព្ពំ, នត្វេវ តប្បច្ចយា ឧចោសថស្ស អន្តរាយោ កាតញ្ញោ។

១៧៧. “អនុជាធាមិ, កិក្ខុវេ, ឧចោសថាគារំ សម្មជ្ជិតុ” តិ (មហាវ. ១៥៩)
អាធិវចនតោ -

“សម្មជ្ជនី បទីចោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;

ឧចោសថស្ស ឯតានិ, បុព្ពករណានិ វុច្ឆតិ” តិ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨) -

ឯវំ វុត្តំ ចតុត្ថិធំ បុព្ពករណំ កត្វាវ ឧចោសថោ កាតញ្ញោ។ កេន បន តំ
កាតញ្ញន្តិ? “អនុជាធាមិ, កិក្ខុវេ, ថេវេន កិក្ខុនា នំ កិក្ខុំ អាណាបេតុំ, ន, កិក្ខុវេ,
ថេវេន អាណាត្ថេន អភិលានេន ន សម្មជ្ជិតព្ពំ, យោ ន សម្មជ្ជេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ អាធិវចនតោ យោ ថេវេន អាណាត្ថោ, តេន កាតព្ពំ។
អាណាបេន្តេន ច កិញ្ចិ កម្ពំ ករោត្តោ វា សទាកាលមេវ ឯកោ វា
ភារិនិត្តរណាកោ វា សរភាណកធម្មកថិកាជីសុ អញ្ញាតរោ វា ន
ឧចោសថាគារសម្មជ្ជនត្ថំ អាណាបេតញ្ញោ, អវសេសា បន វាវេន
អាណាបេតញ្ញោ។ សេច អាណាត្ថោ សម្មញ្ញនី តាវកាលិកម្មិ នលភតិ,

សាខាភ្នំ កង្វិយំ ការេត្វា សម្មជ្ជិតតំ, តម្បី អលកន្តស្ស លទ្ធកង្វិយំ
ហោតិ។

អាសនបញ្ញាបនត្ថំ អាណាត្តន ច សេ ឧចាសថាគារេ អាសនានិ នត្ថិ,
សង្ឃីការាសតោ អាហរិក្វា បញ្ញាបេត្វា បុន អាហរិកត្តានិ, អាសនេសុ អសតិ
កជសារកេបិ តដ្ឋិកាយោបិ បញ្ញាបេតុំ វុដ្ឋតិ, តដ្ឋិកាសុបិ អសតិ
សាខាភ្នំនិ កង្វិយំ ការេត្វា បញ្ញាបេតត្តានិ, កង្វិយំការកំ អលកន្តស្ស
លទ្ធកង្វិយំ ហោតិ។

បទីបករណត្ថំ អាណាបេន្តេន បន “អសុកស្មី នាម ឌីកាសេ តេលំ វា វុដ្ឋិ
វា កបល្លិកា វា អត្ថិ, តំ គហេត្វា កហេបី”តិ វុត្តញ្ញោ។ សេ តេលាធិនិ នត្ថិ,
បរិយេសិតត្តានិ, បរិយេសិត្វា អលកន្តស្ស លទ្ធកង្វិយំ ហោតិ។ អបិច
កថាលេ អគ្គិបិ ជាលេតញ្ញោ។

“ធន្ទចារិសុទ្ធិឧតុក្កាធំ, ភិក្ខុគណនាច ឌីវាទោ;
ឧចាសថស្ស ឯតានិ, បុព្ពកិច្ចន្តិ វុច្ឆតី”តិ។ (មហាវ. ១៦៨) -

ឯវំ វុត្តំ បន ចតុត្ថិធម្មិ បុព្ពកិច្ចំ បុព្ពករណតោ បច្ឆា កាតតំ។ តម្បី ហិ អកត្វា
ឧចាសថោ ន កាតញ្ញោ។

១៧៨. យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧចាសថំ ករេយ្យ”តិ (មហាវ.
១៤៣) វចនតោ យទា សង្ឃស្ស ឧចាសថកម្មំ បត្តកល្លំ ហោតិ, តទា តំ
កាតតំ, បត្តកល្លញ្ញា នាមេតំ ចតុហិ អង្កេហិ សង្កហិតំ។ តេនាហុ
អដ្ឋកថាចរិយា -

“ឧចាសថោ យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា,

សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ;
វជ្ជនីយោ ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ,
បត្តកល្លន្តិ វុច្ចតិ"តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

តត្ថ ឧចោសថោតិ តីសុ ឧចោសថទិវសេសុ អញ្ញាតវទិវសោ។ តស្មីញ្ញា សតិ
ឥទំ សង្ឃស្ស ឧចោសថកម្មំ បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, នាសតិ។ យថាហ “ន ច,
ភិក្ខុវេ, អនុចោសថេ ឧចោសថោ កាតញ្ញោ”តិ (មហាវ. ១៨៣)។

យាវតិកា ច ភិក្ខុ កម្មប្បត្តាតិ យត្តកា ភិក្ខុ តស្ស ឧចោសថកម្មស្ស
បត្តា យុត្តា អនុរូចា សព្ពន្ធមេន បរិច្ឆេទេន ចត្តារោ បកតត្តា, តេ ច ខោ
ហត្ថចាសំ អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ បិតា។ តេសុ ហិ ចត្វសុ ភិក្ខុសុ
ឯកសីមាយំ ហត្ថចាសំ អវិជហិត្វា បិតេស្វេវ តំ សង្ឃស្ស ឧចោសថកម្មំ
បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, ន ឥតវថា។ យថាហ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចតុន្នំ
ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុ”ន្តិ (មហាវ. ១៦៨)។

សភាគាបត្តិយោ ច នវិជ្ជន្តិ ឯត្ថ យំ សញ្ញោ សង្ឃេវិកាលភោជនាទិណ
សភាគវត្ថុនាលហុកាបត្តិ អាបជ្ជតិ, ឯវរូចា វត្ថុសភាគា សភាគាតិ វុច្ចតិ។
ឯតាសុ អវិជ្ជមានាសុបិ សភាគាសុ វិជ្ជមានាសុបិ បត្តកល្លំ ហោតិយេវ។

វជ្ជនីយោ ច បុគ្គលា តស្មី ន ហោន្តិ តិ “ន, ភិក្ខុវេ, សគហជ្ជាយ បរិសាយ
ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតត្ថ”ន្តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ គហជ្ជោ ច, “ន, ភិក្ខុវេ,
ភិក្ខុនិយា និសិន្នបរិសាយ ចាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតត្ថ”ន្តិអាទិណ (មហាវ. ១៨៣)
នយេន វុត្តា ភិក្ខុនី, សិក្ខុមាណ, សាមណេរោ, សាមណេរី, សិក្ខាបច្ឆក្ខាតកោ,
អន្តិមវត្ថុអដ្ឋាបន្នកោ, អាបត្តិយា អទស្សនេ ឧក្ខិត្តកោ, អាបត្តិយា
អប្បជិកម្មេ ឧក្ខិត្តកោ, ចាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បជិនិស្សត្តេ ឧក្ខិត្តកោ,

បណ្ណាកោ, យេយ្យសំវាសកោ, តិគ្គិយបក្កន្តកោ, តិវច្ឆានគតោ,
 មាតុយាតកោ, បិតុយាតកោ, អរហន្តយាតកោ, ភិក្ខុនិទ្ទេសកោ,
 សង្ឃកេនកោ, លោហិតុប្បាទកោ, ឧភតោព្យញ្ញនកោតិ ឥមេវីសតិ ចាតិ
 ឯកវីសតិ បុគ្គលាវជ្ជនីយា នាម។ តេ ហត្ថចាសតោ ពហិករណាវសេន
 វជ្ជេតញ្ញា។ ឯតេសុ ហិ តិវិជេ ឧក្ខិត្តកេ សតិ ឧចាសថំ ករោន្តោ សង្ឃោ
 ចាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ, សេសេសុ ទុក្ខជំ, ឯតុ ច តិវច្ឆានគតោតិ យស្ស
 ឧបសម្បទា បដិក្ខត្តា។ តិគ្គិយា គហដ្ឋេនេវ សង្កហិតា។ ឯតេបិ ហិ វជ្ជនីយា។
 ឯវំ បត្តកល្លំ ឥមេហិ ចត្វហិ អង្កេហិ សង្កហិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ ឥទព្វា សព្ពំ
 បវារណាកម្មេបិ យោដេត្វា ទស្សេតព្ពំ។ “ន, ភិក្ខុវេ, ចាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន
 សញ្ញា ធន សាវេតព្ពំ, យោ ធន សាវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ,
 ចាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វាយមិត្តំ ‘កថំ សាវេយ្យ’ន្តិ, វាយមន្តស្ស អនាបត្តិ”តិ
 (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ ចាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន បរិសំ សាវេតុំ វាយមិតព្ពន្ធិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្កហេ

ឧចាសថបវារណាវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៦. វស្សបនាយិកវិនិច្ឆយកថា

១៧៩. វស្សបនាយិកាតិ ឯតុ បុរិមិកា បច្ឆិមិកាតិ ទុវេ វស្សបនាយិកា។
 តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៨៤ អាទយោ) អាសាឡិវបុណ្ណាមាយ អនន្តរេ ចាជិបទទិវសេ
 បុរិមិកា ឧបគន្ធព្វា, បច្ឆិមិកា បន អាសាឡិវបុណ្ណាមតោ អបរាយ បុណ្ណាមាយ
 អនន្តរេ ចាជិបទទិវសេ។ ឧបគន្ធព្វេន ច វិហារំ បដិជគ្គិក្ខា ចានីយំ
 បរិភោជនីយំ ឧបជ្ឈាបេត្វា សព្ពំ ចេតិយវន្តនាទិសាមិច្ឆកម្មំ និជ្ឈាបេត្វា “ឥមស្មី
 វិហារេ ឥមំ តេមាសំ វស្សំ ឧបេមី”តិ សកី វា ទ្វត្តិក្ខត្តំ វា វាចំ និច្ឆារេត្វា វស្សំ

ឧបគន្ធាត្ថំ។ សចេបិ “ឥធិ វសិស្សមី”តិ អាលយោ អត្ថិ, អសតិយា បន វស្សំ ន
ឧបេតិ, គហិតសេនាសនំ សុគ្គហិតំ, ជិន្នវស្សោ ន ហោតិ, បវារេតុ
លកតិយេវ។ វិធាបិ ហិ វជីភេទំ អាលយករណាមត្តេនបិ វស្សំ ឧបគតមេវ
ហោតិ។ “ឥធិ វស្សំ វសិស្សមី”តិ ចិត្តប្បដោយេវេត្ថ អាលយោ នាម។

“ន, ភិក្ខុវេ, តទហុវស្សបនាយិកាយ វស្សំ អនុបគន្ធាត្ថំ មេន សញ្ញាច្ច
អាវាសោ អតិក្កមិតញ្ញោ, យោ អតិក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ.
១៨៦) វចនតោ វស្សបនាយិកាទិវសេ វស្សំ អនុបគន្ធាត្ថំ មាវិហារសីមំ
អតិក្កមតិ, វិហារគណនាយ ទុក្ខជំ។ សចេ ហិ តំ ទិវសំ វិហារសតស្ស ឧបចារំ
ឱក្កមិត្វា អតិក្កមតិ, សតំ អាបត្តិយោ។ សចេ បន វិហារំ អតិក្កមិត្វា អញ្ញស្ស
វិហារស្ស ឧបចារំ អនោក្កមិត្វាវ និវត្តតិ, ឯការ អាបត្តិ។ កេនចិ អន្តរាយេន
បុរិមិកំ អនុបគតេន បដ្ឋមិកា ឧបគន្ធាត្ថំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, អសេនាសនិកេន វស្សំ ឧបគន្ធាត្ថំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ២០៤) វចនតោ យស្ស បញ្ចន្នំ ធនានំ អញ្ញាតវេន ធន្នំ
យោជិតទ្វារពន្ធនំ សេនាសនំ នត្ថិ, តេន ន ឧបគន្ធាត្ថំ។ “ន, ភិក្ខុវេ, ធរកុដិកាយ
វស្សំ ឧបគន្ធាត្ថំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ២០៤)
អាទិវចនតោ ធរកុដិកាយំ ធរត្ថ ចាជិយញ្ច ឧបគន្ធាត្ថំ ន វដ្ឋតិ។ តត្ថ ធរកុដិកា
នាម ជន្តិតមញ្ញាទិភេទា កុដិ។ តត្ថេវ ឧបគន្ធាត្ថំ ន វដ្ឋតិ, សុសានេ បន អញ្ញំ
កុដិកំ កត្វា ឧបគន្ធាត្ថំ វដ្ឋតិ, ធរត្ថបិ ចត្វសុ ជម្ពេសុ ធន្តំ វបេត្វា អាវរណំ កត្វា
ទ្វារំ យោជេត្វា ឧបគន្ធាត្ថំ វដ្ឋតិ, ធន្តកុដិ នាមេសា ហោតិ។ ចាជិយាបិ មហាន្តេន
កបល្លេន ធរត្ថ វុត្តនយេន កុដិកំ កត្វា ឧបគន្ធាត្ថំ វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, វុក្ខសុសិវេ វស្សំ ឧបគន្ធាត្ថំ, យោ ឧបគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ២០៤) វចនតោ សុទ្ធេ វុក្ខសុសិវេ ឧបគន្ធាត្ថំ ន វដ្ឋតិ,

មហានុស្ស បន វុត្តសុសិរស្ស អន្តោ បទវច្ឆន្នំ កុដិកំ កត្វា បរិសនទ្ធាវ
យោដេត្វា ឧបគន្ធនំ វដ្តតិ, វុត្តំ ជិន្និត្វា ខាណ្តកមត្តកេ បទវច្ឆន្នំ កុដិកំ កត្វាបិ
វដ្តតិយេវ។ “ន, ភិក្ខុវេ, វុត្តវិជភិយា” តិ(មហាវ. ២០៤) អាទិវចនតោ សុទ្ធ
វិជភិមត្តេ ឧបគន្ធនំ នវដ្តតិ, មហាវិជបេ បន អដ្ឋកំ ពិន្និត្វា តត្ថ បទវច្ឆន្នំ
កុដិកំ កត្វា ទ្ធាវ យោដេត្វា ឧបគន្ធាវ។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, វិជេ វស្សំ ឧបគន្ធនំ” តិអាទិវចនតោ វិជេ សត្ត
នាវាយព្វា ឧបគន្ធនំ វដ្តតិ។ តត្ថ វិជោតិ គោចាលកានំ និវាសជ្ជានំ។ វិជេ វុដ្ឋិតេ
វិជេន សទ្ធិ គតស្ស វស្សប្បនេ អនាបត្តិ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, យេន វិជោ, តេន
គន្ធនំ” តិ(មហាវ. ២០៣) វុត្តត្តា។ សត្ត វស្សំ ឧបគន្ធន្តេន បន
វស្សបនាយិកាទិវសេ ឧចាសកា វត្តព្វា “កុដិកាលទ្ធិ វដ្តតិ” តិ។ សចេ កវិត្វា
ទេន្តិ, តត្ថ បរិសិត្វា “ឥធ វស្សំ ឧបេមី” តិ តិក្ខុត្តំ វត្តព្វំ។ នោ ច ទេន្តិ,
សាលាសន្ត្រេបេន បិតសកជស្ស ហេជ្ជា ឧបគន្ធាវ។ តម្បិ អលភន្តេន អាលយោ
កាតត្តោ, សត្ត បន វស្សំ ឧបគន្ធនំ នវដ្តតិ។ អាលយោ ធាម “ឥធ វស្សំ
វសិស្សាមី” តិ ចិត្តប្បាទមត្តំ។ សចេ មគ្គប្បដិបន្នេយេវ សត្ត បវរណាទិវសោ
ហោតិ, តត្តេវ បវរេតព្វំ។ អថ សត្តោ អន្តោវស្សេយេវ ភិក្ខុនា បត្តិតជ្ជានំ
បត្វា អតិក្កមតិ, បត្តិតជ្ជានេ វសិត្វា តត្ថ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ បវរេតព្វំ។ អថាបិ
សត្តោ អន្តោវស្សេយេវ អន្តរា ឯកស្មី គាមេ តិដ្ឋតិ វា វិប្បកិរតិ វា, តស្មីយេវ
គាមេ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ វសិត្វា បវរេតព្វំ, អប្បវរេត្វា តតោ បរំ គន្ធនំ នវដ្តតិ។
នាវាយ វស្សំ ឧបគន្ធន្តេនបិ កុដិយំយេវ ឧបគន្ធាវ, បរិយេសិត្វា អលភន្តេន
អាលយោ កាតត្តោ។ សចេ អន្តោតេមាសំ នាវា សមុទ្ទេយេវ ហោតិ, តត្តេវ
បវរេតព្វំ។ អថ នាវា កូលំ លភតិ, អយព្វា បរតោ គន្ធកាមោ ហោតិ, គន្ធនំ
នវដ្តតិ, នាវាយ លទ្ធកាមេយេវ វសិត្វា ភិក្ខុហិ សទ្ធិ បវរេតព្វំ។ សចេបិ នាវា
អនុតិរមេវ អញ្ញត្ថ គន្ធាតិ, ភិក្ខុ ច បឋមំ លទ្ធកាមេយេវ វសិត្តកាមោ, នាវា

គប្បតុ, ភិក្ខុនា តត្ថេវ វសិក្ខា ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ បវាវេតព្ពំ។ ឥតិ វេជេ សត្តេ នាវាយន្តិ
តិសុ ហិ នេសុ នត្តិ វស្សេន្នេ អាបត្តិ, បវាវេតព្ពា លភតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, វស្សំ ឧបកន្ធា បុរិមំ វា តេមាសំ បដ្ឋិមំ វា តេមាសំ អវសិក្ខា
ចារិកា បក្កមិតព្ពា, យោ បក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (មហាវ. ១៨៦)
វេជេនតោ បុរិមិកាយ វស្សំ ឧបកតេន បុរិមំ តេមាសំ, បដ្ឋិមិកាយ ឧបកតេន
បដ្ឋិមំ តេមាសំ អវសិក្ខា ចារិកា ន បក្កមិតព្ពា, វស្សំ ឧបកន្ធា បន អរុណំ
អនុជ្ជាបេត្វាបិ តទហេវ សត្តាហាករណីយេន បក្កមន្តស្សបិ អន្តោសត្តាហេ
និវត្តន្តស្ស អនាបត្តិ, កោ បន វា នោ ទ្វីហតីហំ វសិក្ខា សត្តាហាករណីយេន
បក្កមន្តស្ស អន្តោសត្តាហេ និវត្តន្តស្ស។

១៨០. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សត្តន្តំ សត្តាហាករណីយេន បហិតេ គន្តំ, ន
ត្រូវ អប្បហិតេ។ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខុមាធាយ សាមណោស្ស
សាមណារិយា ឧចាសកស្ស ឧចាសិកាយា” តិ (មហាវ. ១៨៧) វេជេនតោ បញ្ចន្តំ
សហធម្មិកានំ អញ្ញាតវេន សង្ឃកណាបុគ្គលេ ឧទ្ទិស្ស អត្តនោ វា អត្តាយ
វិហារំ អឡុយោកំ ចាសាទំ ហម្មិយំ គុហំ បរិវេណំ កោដ្ឋកំ ឧបជ្ជានសាលំ
អគ្គិសាលំ កប្បិយ កុដិ វច្ឆកុដិ ចង្គមំ ចង្គមនសាលំ ឧទចានំ ឧទចានសាលំ
ជន្ហាយរំ ជន្ហាយរសាលំ ចោក្ខរណី មណ្ឌបំ អាវាមំ អាវាមវត្ថុំ វា កាវេត្វា
“អាគប្បន្ត ភិក្ខុ, ឥច្ឆាមិ ធានព្វា ធាតុំ ធម្មព្វា សោតុំ ភិក្ខុ ច បស្សិតុ” ន្តិ ឯវំ
និទ្ទិសិក្ខា បេសិតេ គន្តព្ពំ សត្តាហាករណីយេន, ន ត្រូវ អប្បហិតេ។ ឧចាសកោ
វា ឧចាសិកា វា តថេវ សង្ឃកណាបុគ្គលេ ឧទ្ទិស្ស វិហារាទីសុ អញ្ញាតរំ កាវេត្វា
អត្តនោ វា អត្តាយ និវេសនសយនិយរាទីសុ អញ្ញាតរំ កាវាបេត្វា អញ្ញំ វា
កិច្ចករណីយំ និទ្ទិសិក្ខា គិលានោ វា ហុត្វា ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ទូតំ បហិណោយ្យ

“អាគប្បន្ត ភទន្តោ, ឥន្ទ្រាមិ ទានញ្ច ទានំ ធម្មញ្ច សោតំ ភិក្ខុ ច បស្សិតុ”ន្តិ, គន្តព្រំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សត្តន្តំ សត្តាហករណីយេន អប្បហិតេបិ គន្តំ, បកេវ បហិតេ។ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខុមាណាយ សាមណោស្ស សាមណេវិយា មាតុយា ច បិតុស្ស ចា”តិ (មហាវ. ១៩៨) វចនតោ “គិលានានំ ឯតេសំ ភិក្ខុអាទិនំ សហធម្មិកានំ មាតាបិតុនញ្ច គិលានានំយេវ គិលានភត្តំ វា គិលានុបដ្ឋាកភត្តំ វា ភេសន្តំ វា បរិយេសិស្សាមិ, បុច្ឆិស្សាមិ វា ឧបជ្ឈហិស្សាមិ វា”តិ ឥមិនា ការណេន អប្បហិតេបិ គន្តព្រំ, បកេវ បហិតេ។ អន្តកដ្ឋកថាយំ បន “យេ មាតាបិតុនំ ឧបដ្ឋាកា ញាតកា វា អញ្ញាតកា វា, តេសម្បិ អប្បហិតេ គន្តំ វុត្តតី”តិ វុត្តំ, តំ នេវ អដ្ឋកថាយំ, ន ចាឡិយំ វុត្តំ, តស្មា ន គហេតព្រំ។

សេច បន ភិក្ខុនោ ភាតា វា អញ្ញោ វា ញាតកោ គិលានោ ហោតិ, សោ ចេ ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ ទូតំ បហិណោយ្យ “អហំ គិលានោ, អាគប្បតុ ភទន្តោ, ឥន្ទ្រាមិ ភទន្តស្ស អាគត”ន្តិ, គន្តព្រំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។ សេច ឯកស្មី វិហារេ ភិក្ខុហិ សទ្ធិវសន្តោ ភិក្ខុភត្តិកោ គិលានោ ហោតិ, សោ ចេ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ ទូតំ បហិណោយ្យ “អហំ គិលានោ, អាគប្បន្ត ភិក្ខុ, ឥន្ទ្រាមិ ភិក្ខុនំ អាគត”ន្តិ, គន្តព្រំ សត្តាហករណីយេន, ន ត្វេវ អប្បហិតេ។

សេច ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា សិក្ខុមាណាយ សាមណោស្ស សាមណេវិយា អនភិរតិ វា កុក្កុច្ចំ វា ទិដ្ឋិតតំ វា ឧប្បន្នំ ហោតិ, គន្តព្រំ សត្តាហករណីយេន អប្បហិតេបិ “អនភិរតី វ្យាបកាសេស្សាមិ វា វ្យាបកាសាបេស្សាមិ វា កុម្ពុច្ចំ វិណោទេស្សាមិ វា វិណោទាបេស្សាមិ វា ទិដ្ឋិតតំ វិវេចេស្សាមិ វា វិវេចាបេស្សាមិ វា ធម្មកថំ វា ករិស្សាមិ”តិ, បកេវ បហិតេ។ សេច កោចិ ភិក្ខុ គរុធម្មំ អដ្ឋាបន្នោ

ហោតិ បរិវាសារហោ មូលាយបដិកស្សនារហោ មានត្តារហោ អញ្ញានារហោ
វា, អប្បហិតេបិ គន្តត្ថំ “បរិវាសនាទានីសុ ឧស្សុក្កំ អាបដ្ឋិស្សមិ,
អនុស្សវេស្សមិ, គណបូរកោ វា ភវិស្សមិ” តិ, បគេវ បហិតេ។ ភិក្ខុនិយាបិ
មានត្តារហាយ មូលាយបដិកស្សនារហាយ អញ្ញានារហាយ វា ឯសេវ នយោ។
សចេ សាមណេរោ ឧបសម្មន្និតុកាមា ហោតិ, វស្សំ វា បុច្ឆិតុកាមា,
សិក្ខាមាណា វា ឧបសម្មន្និតុកាមា ហោតិ, សិក្ខា វាស្ស កុបិតា, សាមណេរី វា
សិក្ខា សមាទិយិតុកាមា ហោតិ, វស្សំ វា បុច្ឆិតុកាមា, អប្បហិតេបិ គន្តត្ថំ,
បគេវ បហិតេ។

សចេ ភិក្ខុស្ស ភិក្ខុនិយា វា សង្ឃេ កម្មំ កាតុកាមា ហោតិ, តន្ថនីយំ វា
និយស្សំ វា បញ្ចជនីយំ វា បដិសារណីយំ វា ឧក្ខេបនីយំ វា, អប្បហិតេបិ គន្តត្ថំ,
បគេវ បហិតេ “កី នុ ខោ សង្ឃេ កម្មំ ន ករេយ្យ, លហុកាយ វា
បរិណាមេយ្យ” តិ។ សចេបិ កតំយេវ ហោតិ កម្មំ, អប្បហិតេបិ គន្តត្ថំ “កី នុ
ខោ សម្មា វត្ថេយ្យ, លោមំ ចាតេយ្យ, នេត្តារំ វត្ថេយ្យ, សង្ឃេ តំ កម្មំ
បដិប្បស្សម្តេយ្យ” តិ។

១៨១. “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សង្ឃករណីយេន គន្ត” ត្ថិ (មហាវ. ១៩៩)
វេចនតោ សេនាសនបដិពទ្ធសង្ឃករណីយេនបិ គន្តំ វេជ្ជតិ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ.
១៩៩) ហិ យំ កិញ្ចិ ឧទោសថាគារាទីសុ សេនាសនេសុ ចេតិយធម្មវេទិកាទីសុ
វា កត្តត្ថំ, អន្តមសោ ភិក្ខុនោ បុគ្គលិកសេនាសនម្មំ សត្ថំ
សង្ឃករណីយមេវាតិ អធិប្បតំ, តស្មា តស្ស និច្ឆាទនត្ថំ ទព្ពសម្ភារាទីនិ វា
អាហារីតុំ វឡកីបតុតីនំ ភត្តវេតនាទីនិ វា ទាតុំ គន្តត្ថំ។ អបិចេត្ត អយម្មិ
ចាឡិមុត្តកនយោ វេទិតព្ពោ - ធម្មស្សវនត្ថាយ អនិមន្តិតេន គន្តំ ន វេជ្ជតិ,
សចេ ឯកស្មី មហាវាសេ បឋមំយេវ កតិកា កតា ហោតិ “អសុកទិវសំ នាម

សង្ខបតិភព្វ”ន្តិ, និមន្តិតោយេវ នាម ហោតិ, គន្ធី វដ្តតិ។ “ភណ្ឌកំ
ឆោវិស្សមី”តិ គន្ធី ន វដ្តតិ។ សចេ បន អាចរិយុបជ្ឈាយា បហិណ្ឌិត្តិ, វដ្តតិ។
នាតិទូរេ វិហារោ ហោតិ, “តត្ថ គន្ធា អន្លេវ អាគមិស្សមី”តិ សម្មាបុណិតុំ ន
សក្កោតិ, វដ្តតិ។ ឧទ្ទេសបរិបុត្តាធីនំ អត្ថាយបិ គន្ធី ន លភតិ, “អាចរិយំ បន
បស្សិស្សមី”តិ គន្ធី លភតិ។ សចេ នំ អាចរិយោ “អដ្ឋ មា គច្ឆា”តិ វទតិ, វដ្តតិ,
ឧបជ្ជាកកុលំ វា ញាតិកុលំ វា ទស្សនាយ គន្ធី ន លភតិ។

សចេ ភិក្ខុសុ វស្សបគតេសុ គាមោ ចោរេហិ វុដ្ឋាតិ, តត្ថ កី កាតព្វន្តិ?
យេន គាមោ, តេន គន្ធាត្ថំ។ សចេ គាមោ ទិដ្ឋាភិជ្ជតិ, យត្ថ ពហុតរា មនុស្សា,
តត្ថ គន្ធាត្ថំ។ សចេ ពហុតរា អស្សទ្វា ហោតិ អប្បសន្នា, យត្ថ សទ្វា បសន្នា,
តត្ថ គន្ធាត្ថំ។ ឯត្ថ ច សចេ គាមោ អវិទូរគតោ ហោតិ, តត្ថ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា
វិហារមេវ អាគន្ធា វសិតត្ថំ។ សចេ ទូរំ គតោ, សត្តាហាវារេន អរុណោ
ឧដ្ឋាបេតព្ពោ, ន សក្កា ចេ ហោតិ, តត្ថេវ សភាគដ្ឋានេ វសិតត្ថំ។ សចេ មនុស្សា
យថាបវត្តានិ សលាកភត្តាធីនិ ទេន្តិ, “ន មយំ តស្មី វិហារេ វសិម្ហា”តិ វត្តព្វា។
“មយំ វិហារស្ស វា ចាសាទស្ស វា ន ទេម, តុម្ហាកំ ទេម, យត្ថ កត្ថចិ វសិត្វា
ភុញ្ញថា”តិ វុត្ថេ បន យថាសុខំ ភុញ្ញិតត្ថំ, តេសំយេវ តំ ចាបុណាតិ។ “តុម្ហាកំ
វសនដ្ឋានេ ចាបុណាបេត្វា ភុញ្ញថា”តិ វុត្ថេ បន យត្ថ វសន្តិ, តត្ថ នេត្វា
វស្សគ្គេន ចាបុណាបេត្វា ភុញ្ញិតត្ថំ។ សចេ បវរិតកាលេ វស្សវាសិកំ ទេន្តិ,
យទិ សត្តាហាវារេន អរុណំ ឧដ្ឋាបយីសុ, គហេតត្ថំ។ ជិន្នវស្សេហិ បន “ន មយំ
តត្ថ វសិម្ហ, ជិន្នវស្សា មយ”ន្តិ វត្តព្វំ។ យទិ “យេសំ អម្ហាកំ សេនាសនំ ចាបិតំ,
តេ ភណ្ឌាត្ថ”តិ វទន្តិ, គហេតត្ថំ។ យំ បន “វិហារេ ឧបនិក្ខិត្តកំ មា វិនស្សី”តិ ឥធ
អាហជំ ចីវរាធិវេកន្តិយភណ្ឌំ, តំ តត្ថេវ គន្ធា អបលោកេត្វា ភាជេតត្ថំ។ “ឥតោ
អយ្យានំ ចត្តារោ បច្ឆយេ ទេថា”តិ កប្បិយ ការកានំ ទិន្នេ ខេត្តវត្ថុអាទិកេ
តត្រុប្បាទេបិ ឯសេវ នយោ។ សង្ឃិកញ្ចិ វេកន្តិយភណ្ឌំ អន្តោវិហារេ វា

ពហិសីមាយ វា ហោតុ, ពហិសីមាយ បីតានំ អបលោកេត្វា ភាជេតុំ ន វដ្ឋតិ។
ឧភយត្ថ បីតម្បិ បន អន្តោសីមាយ បីតានំ អបលោកេត្វា ភាជេតុំ វដ្ឋតិយេវ។

សេច បន វស្សបកតា ភិក្ខុ វា ឡើយ ឧត្តាឡា ហោន្តិ, កណ្ណាន្តិបិ
បរិចាតេន្តិបិ, សរីសេហិ វា ឧត្តាឡា ហោន្តិ, ខំសន្តិបិ បរិចាតេន្តិបិ, ចោរេហិ វា
ឧត្តាឡា ហោន្តិ, វិលុម្បន្តិបិ អាគោដេន្តិបិ, បិសាចេហិ វា ឧត្តាឡា ហោន្តិ,
អាវិសន្តិបិ ហនន្តិបិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, នត្ថិ វស្សច្នេទេ អាបត្តិ។
សេច គាមោ អគ្គិនា វា ឧឡោ ហោតិ, ឧទកេន វា វុឡោ។ ភិក្ខុ បិណ្ឌាកេន
កិលមន្តិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, វស្សច្នេទេ អនាបត្តិ។ សេនាសនំ
អគ្គិនា វា ឧឡោ ហោតិ, ឧទកេន វា វុឡោ, ភិក្ខុ សេនាសនេន កិលមន្តិ, “ឯសេវ
អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, វស្សច្នេទេ អនាបត្តិ។ សេច វស្សបកតា ភិក្ខុ ន
លកន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ ចារិប្បរី, “ឯសេវ
អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ។ សេច លកន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស
យាវទត្ថំ ចារិប្បរី, ន លកន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ
បក្កមិតព្ពំ។ សេច បិ លកន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ
ចារិប្បរី, លកន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, ន លកន្តិ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ, “ឯសេវ
អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ។ សេច លកន្តិ លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស
យាវទត្ថំ ចារិប្បរី, លកន្តិ សប្បាយានិ ភោជនានិ, លកន្តិ សប្បាយានិ ភេសជ្ជានិ,
ន លកន្តិ បតិវុបំ ឧបជ្ជាកំ, “ឯសេវ អន្តរាយោ”តិ បក្កមិតព្ពំ, សព្ពត្ថ វស្សច្នេទេ
អនាបត្តិ។

សេច បន វស្សបកតំ ភិក្ខុំ ឥត្ថិ និមន្តេតិ “ឯហិ, ភន្តេ, ហិរញ្ញំ វា តេ ទេមិ,
សុវណ្ណំ វា ខេត្តំ វា វត្តំ វា ការុំ វា ការី វា ទាសំ វា ទាសី វា តេ ទេមិ, ដីតរំ វា តេ
ទេមិ ភរិយត្ថាយ, អហំ វា តេ ភរិយា ហោមិ, អញ្ញំ វា តេ ភរិយំ អានេមី”តិ, តត្រ

ចេតិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “លហុបរិវត្តំ ខោ ចិត្តំ វុត្តំ ភគវតា, សិយាបិមេ
ព្រហ្មចរិយស្ស អន្តរាយោ” តិ, បក្កមិតព្ពំ, នត្ថិ វស្សន្នេន អាបត្តិ។ វុត្តនយេនេវ
វេសី វា និមន្តេតិ, ធុល្លកុមារី វា និមន្តេតិ, បណ្ឌាកោ វា និមន្តេតិ, ព្យាតកា វា
និមន្តេតិ, រាជានោ វា និមន្តេតិ, ចោរា វា និមន្តេតិ, ធុត្តា វា និមន្តេតិ, ឯសេវ នយោ។
សេវ វស្សបគតោ ភិក្ខុ បស្សតិ អសាមិកំ និធិ, តត្រ ចេតិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ
“លហុបរិវត្តំ ខោ ចិត្តំ វុត្តំ ភគវតា, សិយាបិមេ ព្រហ្មចរិយស្ស អន្តរាយោ” តិ,
បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ វស្សន្នេន។

សេវ វស្សបគតោ ភិក្ខុ បស្សតិ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តេ,
សុណាតិ វា “សម្ពហុលេ ភិក្ខុ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តិ” តិ, តត្រ ចេតិក្ខុនោ ឯវំ
ហោតិ “គរុកោ ខោ សង្ឃភេទោ វុត្តោ ភគវតា, មា មយិ សម្មជីក្ខុតេ សង្ឃ
ភិក្ខុ” តិ, បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ វស្សន្នេន។ សេវ វស្សបគតោ ភិក្ខុ សុណាតិ
“អសុកស្មី កិរ អាវាសេ សម្ពហុលេ ភិក្ខុ សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តិ” តិ, តត្រ ចេ
តិក្ខុនោ ឯវំ ហោតិ “តេ ច ខោ មេ ភិក្ខុ មិត្តា, ត្យាហំ វក្ខាមិ ‘គរុកោ ខោ,
អាវុសោ, សង្ឃភេទោ វុត្តោ ភគវតា, មា អាយស្មន្តានំ សង្ឃភេទោ វុច្ឆិតា’ តិ,
ករិស្សន្តិ មេ វចនំ សុស្សសិស្សន្តិ, សោតំ ឌីទហិស្សន្តិ” តិ, បក្កមិតព្ពំ, អនាបត្តិ
វស្សន្នេន, ភិក្ខុ បន សង្ឃ កន្លា ករណីយំ នត្ថិ។

សេវ បន កោចិ ភិក្ខុ “ឥមំ តេមាសំ ឥធ វស្សំ វសថា” តិ វុត្ត
បដិស្សណិក្ខាវិសំវាទេតិ, ទុក្ខជំ។ ន កោវលំ តស្សេវ បដិស្សវស្ស វិសំវាទេ
ទុក្ខជំ, “ឥមំ តេមាសំ ភិក្ខុ កណ្តាប, ឧភោចិ មយំ ឥធ វស្សំ វសិស្សាម, ឯកតោ
ឧទ្ទិសាបេស្សាមា” តិ ឯវមាទិនាបិ តស្ស តស្ស បដិស្សវស្ស វិសំវាទេ ទុក្ខជំ។
តព្វា ខោ បឋមំ សុទ្ធិចិត្តស្ស បច្ឆាវិសំវាទនបច្ចយា, បឋមម្មិ អសុទ្ធិចិត្តស្ស
បន បដិស្សវេ ចាចិត្តិយំ។ វិសំវាទេ ទុក្ខជន្តិ ចាចិត្តិយេន សទ្ធិ ទុក្ខជំ យុជ្ជតិ។

១៨២. វស្សបគតេហិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣១៨) អន្តោវស្សេ និពន្ធវត្ថំ បេត្វា
វស្សបគតាភិក្ខុ “សម្មញ្ញនិយោ ពន្ធហា” តិ វត្តញ្ញា។ សុលភា ច ទណ្ឌកា ចេវ
សលាកាយោ ច ហោន្តិ, ឯកកេន ធិ បញ្ច មុដ្ឋិសម្មញ្ញនិយោ ទ្វេ តិស្សោ
យដ្ឋិសម្មញ្ញនិយោ វា ពន្ធិតញ្ញា។ ទុល្លភា ហោន្តិ, ទ្វេ តិស្សោ មុដ្ឋិសម្មញ្ញនិយោ
ឯកាយដ្ឋិសម្មញ្ញនិ ពន្ធិតញ្ញា។ សាមណោវេហិ បញ្ច បញ្ច ឧក្កា វា កោដ្ឋេតញ្ញា,
វសនដ្ឋានេសុ កសាវបរិភណ្ឌំ កាតត្ថំ។ វត្ថំ ករោន្តេហិ ច ន ឧទ្ទិសិតត្ថំ ន
ឧទ្ទិសាបេតត្ថំ, ន សដ្ឋាយោ កាតត្ថោ, ន បញ្ចាជេតត្ថំ ន ឧបសម្មាទេតត្ថំ, ន
និស្សយោ ធាតត្ថោ, ន ធម្មស្សវនំ កាតត្ថំ។ សត្តេវ ហិ ឯតេ បបញ្ចា, និប្បបញ្ចា
ហុត្វា សមណធម្មមេវ ករិស្សាមាតិ វា សត្តេ តេវស ធុតត្ថានិ សមាធិយន្ត,
សេយ្យំ អកប្បេត្វា ហានចត្តមេហិ វីតិនាមេន្ត, មូតត្ថតំ គណ្ណាន្ត,
សត្តាហករណីយេន គតាបិ ភាជនីយភណ្ឌំ លភន្តតិ វា ឯវុបំ អធម្មិកវត្ថំ ន
កាតត្ថំ។ ឯវំ បន កាតត្ថំ - បរិយត្តិធម្មោ នាម តិវិធម្មិ សទ្ធម្មំ បតិជ្ជាបេតិ,
តស្មា សក្កច្ចំ ឧទ្ទិសថ ឧទ្ទិសាបេថ, សដ្ឋាយំ ករោថ, បធានយវេ វសន្តានំ
សង្ឃដ្ឋនំ អកត្វា អន្តោវិហារេ និសីទិត្វា ឧទ្ទិសថ ឧទ្ទិសាបេថ, សដ្ឋាយំ ករោថ,
ធម្មស្សវនំ សមិទ្ធិំ ករោថ, បញ្ចាជេត្តា សោធនត្វា បញ្ចាជេថ, សោធនត្វា
ឧបសម្មាទេថ, សោធនត្វា និស្សយំ ទេថ។ ឯកោបិ ហិ កុលបុត្តោ បព្ពដ្ឋេត្វា
ឧបសម្មាទេត្វា លភិត្វា សកលំ សាសនំ បតិជ្ជាបេតិ, អត្តនោ ជាមេន
យត្តកានិ សក្កោថ, តត្តកានិ ធុតត្ថានិ សមាធិយថ, អន្តោវស្សំ នាមេតំ
សកលទិវសំ វត្តិយា ច បឋមយាមបន្តិមយាមេសុ អប្បមត្តេហិ ភវិតត្ថំ, វីរិយំ
អារភិតត្ថំ។ ចោរាណាកមហារាជោបិ សត្តបលិពោធនិ ធិន្តិត្វា អន្តោវស្សេ
ឯកចារិយវត្ថំ បូរយីសុ, ភស្សេ មត្តំ ជានិត្វា ទសវត្ថុកថំ
ទសអសុភទសានុស្សតិ អដ្ឋតិសារម្មណាកថំ កាតុំ វដ្ឋតិ, អាគន្ធកានំ វត្ថំ

កាត់, សត្វាហករណ៍យេន គតានំ អបលោកេត្វា ធាតុំ វដ្តតីតិ វេរុបំ វត្ថុ
កាតតំ។

អបិច ភិក្ខុ ឡើងទិវតញ្ញា “វិក្កាហិកបិសុណាជរុសវចនានិ មា វទេ, ទិវសេ
ទិវសេ សីលានិ អារដ្ឋេន្តា ចតុរាវ ក្នុង អហាបេន្តា មនសិការពហុលា
វិហារថា” តិ។ ទន្តកដ្ឋខាទនវត្ថុ អាចិក្ខិតតំ, ចេតិយំ វា ពោធិ វា វន្តន្តេន
គន្ធមាលំ វា បូជេន្តេន បត្ថំ វា ជីវិកាយ បក្ខិបន្តេន ន កថេតតំ, ភិក្ខុចារវត្ថុ
អាចិក្ខិតតំ, អន្តោគាមេ មនុស្សហិ សទ្ធិ បច្ចយសញ្ញត្តកថា វា វិសភាគកថា
វា ន កថេតតំ, វត្ថុតិព្រ័យេហិ ភវិតតំ, ខន្ធកវត្តញ្ច សេខិយវត្តញ្ច បូរេតត្ថន្តិ
វេរុចា ពហុកាបិ និយ្យានិកកថា អាចិក្ខិតតំ តិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហេ

វស្សបនាយិកវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៧. ឧបជ្ឈាយាទិវត្តវិនិច្ឆយកថា

១៨៣. វត្ថុន្តិ ឯត្ថ បន វត្ថុ នាមេតំ ឧបជ្ឈាយវត្ថុ អាចរិយវត្ថុ អាគន្ធកវត្ថុ
អាវាសិកវត្ថុ គមិកវត្ថុ ភត្តគ្គវត្ថុ បិណ្ឌាចារិកវត្ថុ អារញ្ញិកវត្ថុ សេនាសនវត្ថុ
ជន្មាយវវត្ថុ វច្ឆកុជីវត្ថុន្តិ ពហុវិធំ។ តត្ថ ឧបជ្ឈាយវត្ថុ តាវ វេរុ វេទិតតំ -
សទ្ធិវិហារិកេន កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ ឧចាហនា ឌីមុញ្ចាត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តិ
កិវត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស ទន្តកដ្ឋំ ធាតតំ, មុខោទកំ ធាតតំ។ តត្ថ ទន្តកដ្ឋំ ទេន្តេន
មហន្តំ មជ្ឈិមំ ឧទ្ធកន្តិ តីលិ ទន្តកដ្ឋានិ ឧបនេត្វា ឥតោ យំ តីលិ ទិវសានិ
គណ្ហាតិ, ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ តាទិសមេវ ធាតតំ។ សចេ អនិយមំ កត្វា
យំ វា តំ វា គណ្ហាតិ, អថ យាទិសំ លភតិ, តាទិសំ ធាតតំ។ មុខោទកំ ទេន្តេនបិ

សីតញ្ចា ឧណ្ហញ្ចា ឧទកំ ឧបនេត្វា តតោ យំ តីណិ ទិវសានិ វឡញ្ចេតិ។
ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ តាទិសមេវ មុខធាវនោទកំ ធាតតំ។ សេ ទុវិធម្មិ
វឡញ្ចេតិ, ទុវិធម្មិ ឧបនេតតំ។ ឧទកំ មុខធាវនដ្ឋានេ វេបេត្វា វច្ឆកុដិតោ
បដ្ឋាយ សម្មជ្ជិតតំ។ យេវ វច្ឆកុដិតេ បរិវេណំ សម្មជ្ជិតតំ, ឯវំ បរិវេណំ
អសុញ្ញំ ហោតិ។ យេវ វច្ឆកុដិតោ អនិក្ខន្តេយេវ អាសនំ បញ្ញាបេតតំ។ សរីរកិច្ចំ
កត្វា អាគត្វា តស្មី និសិន្ទស្ស សេ យាគុ ហោតិ, ភាជនំ ធាវិត្វា យាគុ
ឧបនាមេតញ្ចា, យាគុ បរិតស្ស ឧទកំ ទត្វា ភាជនំ បដិគ្គហេត្វា និចំ កត្វា
សាគុកំ អប្បជិយំសន្តេន ធាវិត្វា បដិសាមេតតំ។ ឧបជ្ឈាយម្ហំ វុដ្ឋិតេ អាសនំ
ឧទ្ទិរិតតំ។ សេ សោ ទេសោ ឧក្កាចោ ហោតិ កេនចិ កចវរេន សំកិណ្ណោ, សោ
ទេសោ សម្មជ្ជិតញ្ចា។ សេ បន អញ្ញោ កចវរោ នត្ថិ, ឧទកដុសិតានេវ ហោតិ,
ហេត្ថេន បមជ្ជិតញ្ចា។

សេ ឧបជ្ឈាយោ កាមំ បរិសិតុកាមោ ហោតិ, និវាសនំ ធាតតំ,
បដិនិវាសនំ បដិគ្គហេតតំ, កាយពន្ធនំ ធាតតំ, សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ
ធាតតញ្ចា, ធាវិត្វា បត្តោ សឧទកោ ធាតតញ្ចា។ សេ ឧបជ្ឈាយោ បច្ឆាសមណំ
អាកម្ពតិ, តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា
សគុណំ កត្វា សង្ឃាដិយោ ចារុបិត្វា គណ្ហិកំ បដិមុញ្ញិត្វា ធាវិត្វា បត្តំ
គហេត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស បច្ឆាសមណោ ហោតតំ, នាតិទូរេ គន្តតំ, នាច្ឆាសន្នេ
គន្តតំ។ ឯត្ថ បន សេ ឧបជ្ឈាយំ និវត្តិត្វា ឱលោកេន្តំ ឯកេន វា ធ្វិហិ វា
បទីវតិហារេហិ សម្មាបុណាតិ, ឯត្តាវតា នាតិទូរេ នាច្ឆាសន្នេ គតោ ហោតីតិ
វេទិតតំ។ សេ ឧបជ្ឈាយេន ភិក្ខាចារេ យាគុយា វា ភត្តេ វា លទ្ធភេ បត្តោ ឧណ្ហោ
វា ភារិកោ វា ហោតិ, អត្ថនោ បត្តំ តស្ស ទត្វា សោ បត្តោ គហេតតញ្ចា, ន
ឧបជ្ឈាយស្ស ភណាមាណស្ស អន្តរន្តរា កថា ឱចាតេតញ្ចា។ តតោ បដ្ឋាយ បន
យត្ថ យត្ថ ន-កាវេន បដិសេដោ ករិយតិ, សព្ពត្ថ ទុក្ខជាបត្ថិ វេទិតតញ្ចា។

ឧបជ្ឈាយោ អាបត្តិសាមន្តា ភណ្ឌាមាណោ និវារេតតោ។ និវារេន្តេន ច “ភន្តេ,
ព្យាធិសំ នាម វត្ថុំ វដ្តតិ, អាបត្តិ ន ហោតិ” តិ ឯវំ បុច្ឆន្តេន វិយ វារេតតោ,
“វារេស្សមី” តិ បន កត្វា “មហាល្លក, មា ឯវំ ភណ្ឌា” តិ ន វត្តតោ។

សចេ អាសន្នេ គាមោ ហោតិ, វិហារេ វា គិលានោ ភិក្ខុ ហោតិ, គាមតោ
បឋមតវំ អាគន្ធាតំ។ សចេ ទូរេ គាមោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយេន សទ្ធិ អាគន្ធាតំ
នត្ថិ, តេនេវ សទ្ធិ គាមតោ និក្ខមិត្វា ជីវេន បត្តំ វេបេត្វា អន្តរាមគ្គតោ
បឋមតវំ អាគន្ធាតំ។ ឯវំ បឋមតវំ អាគតេន អាសនំ បញ្ញាបេតព្វំ, ចានោទកំ
ចានបីបំ ចានកថលីកំ ឧបនិក្ខិបិតព្វំ, បច្ចុគ្គន្ធា បត្តជីវំ បដិគ្គហេតព្វំ,
បដិនិវាសនំ ធាតព្វំ, និវាសនំ បដិគ្គហេតព្វំ។ សចេ ជីវំ សេទគ្គហិតំ ហោតិ,
មុហុត្ថំ ឧណ្ហោ ឌីតាបេតព្វំ, ន ច ឧណ្ហោ ជីវំ និទហិតព្វំ, ជីវំ សង្ឃរិតព្វំ។ ជីវំ
សង្ឃរន្តេន ច ចតុរដ្ឋលំ កណ្ហំ ឧស្សារេត្វា ជីវំ សង្ឃរិតព្វំ។ កីការណា? មា
មជ្ឈេ ភន្តោ អហោសីតិ។ សមំ កត្វា សង្ឃរិតស្ស ហិ មជ្ឈេ ភន្តោ ហោតិ,
តតោ និច្ចំ ភិក្ខុមាណំ ទុព្ពលំ ហោតិ, តំ និវារណាត្ថមេតំ វត្ថុំ។ តស្មា យថា អដ្ឋ
ភន្តជ្ឈានេយេវ សេ ន ភិក្ខុស្សតិ, តថា ទិវសេ ទិវសេ ចតុរដ្ឋលំ ឧស្សារេត្វា
សង្ឃរិតព្វំ, ឌីតោគេ កាយពន្ធនំ កាតព្វំ។

សចេ បិណ្ឌាចារតោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយោ ច ភុញ្ញិតុកាមោ ហោតិ, ឧទកំ
ទត្វា បិណ្ឌាចារតោ ឧបនាមេតតោ, ឧបជ្ឈាយោ ចានីយេន បុច្ឆិតតោ។ បុច្ឆន្តេន
ច តិក្ខត្ថំ “ចានីយំ, ភន្តេ, អាហារីយត្វ” តិ ចានីយេន បុច្ឆិតតោ។ សចេ កាលោ
អត្ថិ, ឧបជ្ឈាយេ ភុត្តេ សយំ ភុញ្ញិតព្វំ។ សចេ ឧបកដ្ឋោ កាលោ, ចានីយំ
ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ វេបេត្វា សយម្បិ ភុញ្ញិតព្វំ។ ភុត្តារីស្ស ឧទកំ ទត្វា បត្តំ
បដិគ្គហេត្វា នីចំ កត្វា សាធុកំ អប្បដិយំសន្តេន ឆោវិត្វា វោទកំ កត្វា មុហុត្ថំ
ឧណ្ហោ ឌីតាបេតតោ, ន ច ឧណ្ហោ បត្តោ និទហិតតោ, បត្តជីវំ និក្ខិបិតព្វំ។ បត្តំ

និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហេត្ថេន បត្តំ គហេត្វា ឯកេន ហេត្ថេន ហេដ្ឋាមញ្ញំ វា
ហេដ្ឋាមីបំ វា បរាមសិទ្ធា បត្តោ និក្ខិបិតញ្ញោ, ន ច តន្តិកចម្មុឡោរាជីហិ
អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្តោ និក្ខិបិតញ្ញោ។ សចេ បន កាឡាវណ្ណាកតា វា
សុធាតទ្ធា វា ភូមិ ហោតិ និរជមត្តិកា, តថាវុចាយ ភូមិយា វេបេតុំ វុដ្ឋតិ,
ឆោតវាលីកាយបិ វេបេតុំ វុដ្ឋតិ, បំសុរជសក្ខរាជីសុ ន វុដ្ឋតិ។ តត្រ បន បណ្ណំ
វា អាធារកំ វា វេបេត្វា តត្រ និក្ខិបិតញ្ញោ។ ជីវំ និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហេត្ថេន ជីវំ
គហេត្វា ឯកេន ហេត្ថេន ជីវំវិសំ វា ជីវំវុដ្ឋំ វា បមជ្ជិត្វា ចារតោ អន្តំ ឡីរតោ
ភោគំ កត្វា ជីវំ និក្ខិបិតញ្ញំ។ ឥនញ្ច ជីវំវិសាធិនំ ហេដ្ឋា ហត្ថំ បវេសេត្វា
អភិមុខេន ហេត្ថេន សណិកំ និក្ខិបនត្ថំ វុត្ថំ។ អន្តេ បន គហេត្វា ភោគេន
ជីវំវិសាធិនំ ឧបរិ ឱបន្តស្ស ភិត្តិយំ ភោគោ បដិហញ្ញតិ, តស្មា តថា ន កាតញ្ញំ។
ឧបជ្ឈាយម្ហំ វុដ្ឋិតេ អាសនំ ឧទ្ទិរតញ្ញំ, ចាធានកំ ចាធិបំ ចាធកថលីកំ
បដិសាមេតញ្ញំ។ សចេ សោ ទេសោ ឧក្កាចោ ហោតិ, សោ ទេសោ សម្មជ្ជិតញ្ញោ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ នហាយិតុកាមោ ហោតិ, នហានំ បដិយាទេតញ្ញំ។ សចេ
សីតេន អត្តោ ហោតិ, សីតំ បដិយាទេតញ្ញំ។ សចេ ឧល្លោន អត្តោ ហោតិ, ឧល្លំ
បដិយាទេតញ្ញំ។

សចេ ឧបជ្ឈាយោ ជន្មាយំ បរិសិតុកាមោ ហោតិ, ចុណ្ណំ សន្នេតញ្ញំ, មត្តិកា
តេមេតញ្ញោ។ ជន្មាយរិបំ អាធាយ ឧបជ្ឈាយស្ស បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ គត្វា
ជន្មាយរិបំ ធាត្វា ជីវំ បដិគ្គហេត្វា ឯកមន្តេ និទ្ធុមជ្ឈានេ វេបេតញ្ញំ, ចុណ្ណំ
ធាតញ្ញំ, មត្តិកា ធាតញ្ញោ។ សចេ ឧស្សហតិ, ជន្មាយំ បរិសិតញ្ញំ, បរិសន្នេន
មត្តិកាយ មុខំ មក្ខេត្វា បុរតោ ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្មាយំ បរិសិតញ្ញំ។
ន យេវ ភិត្តុ អនុបខជ្ជ និសីទិតញ្ញំ, ន នវា ភិត្តុ អាសនេន បដិពាហិតញ្ញោ,
ជន្មាយវេ ឧបជ្ឈាយស្ស បរិកម្មំ កាតញ្ញំ។ ជន្មាយវេ បរិកម្មំ នាម

អង្គារមត្តិកាឧបសម្ព័ន្ធកណ្ឌនាទិកំ សព្វកិច្ច។ ជន្មាយរា និក្ខមន្តេន
ជន្មាយរាបីបំ អាទាយ បុរោតា ច បច្ឆតោ ច បដិច្ឆាទេត្វា ជន្មាយរា និក្ខមិត្តំ។

ឧទកេបិ ឧបជ្ឈាយស្ស អង្គបច្ឆ័យំសនាទិកំ បរិកម្មំ កាតតំ, នហាតេន
បឋមតរំ ឧត្តរិត្វា អត្តនោ គត្តំ វោទកំ កត្វា និវាសេត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស គត្តតោ
ឧទកំ បមជ្ជិតតំ, និវាសនំ ឆាតតំ, សង្ឃាជិ ឆាតត្តា, ជន្មាយរាបីបំ អាទាយ
បឋមតរំ អាគន្ធា អាសនំ បញ្ញាបេតតំ, ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលីកំ
ឧបនិក្ខមិតតំ, ឧបជ្ឈាយោ ចានិយេន បុច្ឆិតត្តោ។ ជន្មាយរេ ហិ ឧប្បាសន្តាបេន
បិចាសា ហោតិ។ សចេ ឧទ្ទិសាបេតុកាមោ ហោតិ, ឧទ្ទិសិតត្តោ។ សចេ
បរិបុច្ឆិតុកាមោ ហោតិ, បរិបុច្ឆិតត្តោ។

យស្មីវិហារេ ឧបជ្ឈាយោវិហារតិ, សចេ សោវិហារោ ឧក្កាចោ ហោតិ,
សចេ ឧស្សហតិ, កេនចិ កេលញ្ញេន អនភិក្ខតោ ហោតិ, សោធនតត្តោ។
អគិលានេន ហិ សទ្ធិវិហារិកេន សង្ឃិស្សេនបិ សត្តំ ឧបជ្ឈាយវត្តំ កាតតំ,
អនាទរេន អករោន្តស្ស វត្តភេទេ ទុក្ខដំ, ន-ការបដិសំយុត្តេសុ បន បទេសុ
គិលានស្សបិ បដិក្ខត្តកិរិយំ ករោន្តស្ស ទុក្ខដមេវ។ វិហារំ សោធនេន បឋមំ
បត្តដីវំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខមិតតំ, និសីទនបច្ឆត្តរណំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ
និក្ខមិតតំ, ភិសិពិម្ពោហនំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខមិតតំ, មញ្ញោ និចំ កត្វា
សាធុកំ អបដិយំសន្តេន អសង្ឃ្យដ្ឋេន្តេន កវាជបីបំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ
និក្ខមិតតត្តោ, បីបំ និចំ កត្វា សាធុកំ អបដិយំសន្តេន អសង្ឃ្យដ្ឋេន្តេន កវាជបីបំ
នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខមិតតត្តោ, មញ្ញាបដិចាទកា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខមិតតត្តោ,
ទេឡមល្លកោ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខមិតតត្តោ, អបស្សេនជលកំ នីហរិត្វា
ឯកមន្តំ និក្ខមិតតត្តោ។ ភូមត្តរណំ យថាបញ្ញត្តំ សល្លកេត្វា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ
និក្ខមិតតត្តោ។ សចេ វិហារេ សន្តានកំ ហោតិ, ឧប្បាសនា បឋមំ ឧប្បាសេតតំ,

អាណាសន្និកណ្ណាភាគា បមជ្ជិតញ្ញា។ សេចក្តីកបរិកម្មកតាភិក្ខុ
កណ្ណាភិកតា ហោតិ, ចោឡកំតេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតញ្ញា។ សេច
កាឡវណ្ណាភាគា ភូមិ កណ្ណាភិកតា ហោតិ, ចោឡកំតេមេត្វា បីឡេត្វា
បមជ្ជិតញ្ញា។ សេច អកតា ហោតិ ភូមិ, ឧទកេន បរិច្ឆោសិត្វា បរិច្ឆោសិត្វា
សម្មជ្ជិតញ្ញា “មារិហារោ រជេន ឧបាញ្ជី”តិ, សង្ការំ វិចិត្វា ឯកមន្តំ ធម្មតត្ថំ។

ភូមត្តរណំ ឌីតាបេត្វា សោធនេត្វា បច្ឆោជេត្វា អភិហរិត្វា យថា បឋមំ
បញ្ញត្តំ អហោសិ, តថេវ បញ្ញាបេតត្ថំ។ ឯតទត្ថមេវ ហិ “យថាបញ្ញត្តំ
សល្លកេត្វា ជីហរិត្វា ឯកមន្តំ ជិត្តិបិតត្ថំ”ន្តី វុត្តំ។ សេច បន បឋមំ អជានន្តេន
កេនចិ បញ្ញត្តំ អហោសិ, សមន្តតោ ភិក្ខុ ទុដ្ឋុលមត្តេន វា តិវុដ្ឋុលមត្តេន វា
មោចេត្វា បញ្ញាបេតត្ថំ។ ឥនព្វោត្ថ បញ្ញាបនវត្ថំ - សេច កជសារកោ ហោតិ
អតិមហោស្តោ ច, ជិន្ធិត្វា កោជី និវត្តេត្វា ពិន្ធិត្វា បញ្ញាបេតត្ថំ។ សេច កោជី
និវត្តេត្វា ពិន្ធិត្ថំ ន ជានាតិ, ន ជិន្ធិតត្ថំ។ មញ្ញាបជីចាទកា ឌីតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា
យថាឋានេ វេបេតត្ថំ, មញ្ញា ឌីតាបេត្វា សោធនេត្វា បច្ឆោជេត្វា ជិចំ កត្វា
សាធុកំ អបជិយំសន្តេន អសង្ឃ្យដ្ឋេន្តេន កវាជបីបំ អភិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ
បញ្ញាបេតត្ថំ, បីបំ ឌីតាបេត្វា សោធនេត្វា បច្ឆោជេត្វា ជិចំ កត្វា សាធុកំ
អបជិយំសន្តេន អសង្ឃ្យដ្ឋេន្តេន កវាជបីបំ អភិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ
បញ្ញាបេតត្ថំ, ភិសិពិម្ពោហនំ ឌីតាបេត្វា សោធនេត្វា បច្ឆោជេត្វា អភិហរិត្វា
យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញាបេតត្ថំ, ជិសីទនបច្ចត្តរណំ ឌីតាបេត្វា សោធនេត្វា បច្ឆោជេត្វា
អភិហរិត្វា យថាបញ្ញត្តំ បញ្ញាបេតត្ថំ, ខេឡមល្លកោ ឌីតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា
អភិហរិត្វា យថាឋានេ វេបេតត្ថំ, អបស្សេនជលកំ ឌីតាបេត្វា បមជ្ជិត្វា
អភិហរិត្វា យថាឋានេ វេបេតត្ថំ។ បត្តដីវំ ជិត្តិបិតត្ថំ, បត្តំ ជិត្តិបន្តេន ឯកេន
ហត្ថេន បត្តំ គហេត្វា ឯកេន ហត្ថេន ហោជ្ជាមញ្ញំ វា ហោជ្ជាបីបំ វា បរាមសិត្វា
បត្តោ ជិត្តិបិតត្ថំ, ន ច អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្តោ ជិត្តិបិតត្ថំ។ ដីវំ

និក្ខិបន្តេន ឯកេន ហេត្តេន ជីវំ គហេត្វា ឯកេន ហេត្តេន ជីវំរំសំ វា ជីវំរំដ្ឋំ វា
បមជ្ជិត្វា ចារតោ អន្តំ, ឡេតោ ភោគំ កត្វា ជីវំ និក្ខិបិតត្ថំ។

សេច បុរត្ថិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្ថិមា វាតចានា ជកេតត្តា។ សេច
បដិមា, ឧត្តរា, ធម្មិណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ធម្មិណា វាតចានា ជកេតត្តា។
សេច សីតកាលោ ហោតិ, ធិវា វាតចានា វិវិតត្តា, វត្ថី ជកេតត្តា។ សេច
ឧណ្ហកាលោ ហោតិ, ធិវា ជកេតត្តា, វត្ថី វិវិតត្តា។

សេច ឧក្កាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតត្ថំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតត្តោ,
ឧបជ្ឈានសាលា សម្មជ្ជិតត្តា, អគ្គិសាលា សម្មជ្ជិតត្តា, វេទកុដិ សម្មជ្ជិតត្តា,
ចានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបជ្ឈបេតត្ថំ, អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតត្ថំ។

សេច ឧបជ្ឈាយស្ស អនភិរតិ ឧប្បន្នា ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន អញ្ញត្ត
នេតត្តោ, អញ្ញោ វា ភិក្ខុ វត្ថុត្តោ “ថេរំ គហេត្វា អញ្ញត្ត គន្ធា” តិ, ធម្មកថា វាស្ស
កាតត្តា។ សេច ឧបជ្ឈាយស្ស កុក្កុដ្ឋំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន
វិនោទេតត្ថំ, អញ្ញេន វា វិនោទាបេតត្ថំ ធម្មកថា វាស្ស កាតត្តា។ សេច
ឧបជ្ឈាយស្ស ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ ហោតិ, សទ្ធិវិហារិកេន វិស្សន្នេតត្ថំ, អញ្ញោ វា
វត្ថុត្តោ “ថេរំ ធិដ្ឋិតតំ វិស្សន្នាបេហី” តិ, ធម្មកថា វាស្ស កាតត្តា។ សេច
ឧបជ្ឈាយោ គរុធម្មំ អជ្ឈាបន្នោ ហោតិ បរិវាសារហោ, សទ្ធិវិហារិកេន ឧស្សុក្កំ
កាតត្ថំ, បរិវាសនានត្ថំ សោ សោ ភិក្ខុ ឧបសម្ព័មិត្វា យាចិតត្តោ។ សេច អត្តនា
បដិពាលោ ហោតិ, អត្តនាវ ធាតត្តោ។ នោ ច បដិពាលោ ហោតិ, អញ្ញេន
ធាបេតត្តោ។ សេច ឧបជ្ឈាយោ មូលាយបដិកស្សនាវហោ ហោតិ
មានត្តាវហោ អញ្ញាវហោ វា, វុត្តនយេនេវ ឧស្សុក្កំ កាតត្ថំ។ សេច សង្ឃោ
ឧបជ្ឈាយស្ស កម្មំ កត្តកាមោ ហោតិ តជ្ជនីយំ វា និយស្សំ វា បញ្ចជនីយំ វា
បដិសារណីយំ វា ឧក្ខេបនីយំ វា, សទ្ធិវិហារិកេន ឧស្សុក្កំ កាតត្ថំ “កេន នុ ខោ

ឧបាយន សង្ឃេ ឧបជ្ឈាយស្ស កម្ពុំ ន ករេយ្យ, លហុកាយ វា
បរិណាមេយ្យ" តិ។ សុទ្ធិវិហារិកេន បិ "ឧបជ្ឈាយស្ស ឧក្ខេបនិយកម្ពុំ
កត្តកាមោ សង្ឃេ" តិ ញត្វា ឯកមេកំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា "មា, ភន្តេ, អម្ពា កំ
ឧបជ្ឈាយស្ស កម្ពុំ ករិត្តា" តិ យាចិតត្តោ។ សចេ ករោន្តិយេវ, "តជ្ឈនីយំ វា
និយស្សំ វា លហុកកម្ពុំ ករោថា" តិ យាចិតត្តោ។ សចេ ករោន្តិយេវ, អថ
ឧបជ្ឈាយោ "សម្មា វត្ថថ, ភន្តេ" តិ យាចិតត្តោ។ ឥតិ តំ សម្មា វត្តាបេត្វា
"បដិប្បស្សម្ពេ, ភន្តេ, កម្ពុំ" ន្តិ ភិក្ខុ យាចិតត្តោ។

សចេ ឧបជ្ឈាយស្ស បិវំ ជោវិតត្ថំ ហោតិ, សុទ្ធិវិហារិកេន ជោវិតត្ថំ,
ឧស្សក្កំ វា កាតត្ថំ "កិន្តិនុ ខោ ឧបជ្ឈាយស្ស បិវំ ជោវិយេថា" តិ។ សចេ
ឧបជ្ឈាយស្ស បិវំ កាតត្ថំ ហោតិ, វជនំ វា បចិតត្ថំ, បិវំ វា វជេតត្ថំ ហោតិ,
សុទ្ធិវិហារិកេន សត្ថំ កាតត្ថំ, ឧស្សក្កំ វា កាតត្ថំ "កិន្តិនុ ខោ ឧបជ្ឈាយស្ស បិវំ
វជិយេថា" តិ។ បិវំ វជន្តេន សាធុកំ សំបរិវត្តេត្វា វជេតត្ថំ, ន ច អដ្ឋិន្នេ ថេវ
បក្កមិតត្ថំ។

ន ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា ឯកច្ចស្ស បត្តោ ធាតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស បត្តោ
បដិគ្គហេតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស បិវំ ធាតត្ថំ, ន ឯកច្ចស្ស បិវំ បដិគ្គហេតត្ថំ, ន
ឯកច្ចស្ស បរិក្ខារោ ធាតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស បរិក្ខារោ បដិគ្គហេតត្តោ, ន
ឯកច្ចស្ស កេសា ធនេតត្តោ, ន ឯកច្ចេន កេសា ធនាបេតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស
បរិកម្ពុំ កាតត្ថំ, ន ឯកច្ចេន បរិកម្ពុំ កាវាបេតត្ថំ, ន ឯកច្ចស្ស វេយ្យាវច្ឆោ
កាតត្តោ, ន ឯកច្ចេន វេយ្យាវច្ឆោ កាវាបេតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស បច្ឆាសមណោ
ហោតត្ថំ, ន ឯកច្ចោ បច្ឆាសមណោ អាធាតត្តោ, ន ឯកច្ចស្ស បិណ្ឌាចាតោ
និហរិតត្តោ, ន ឯកច្ចេន បិណ្ឌាចាតោ និហាបេតត្តោ, ន ឧបជ្ឈាយំ អនាបុច្ឆា
គាមោ បរិសិតត្តោ, បិណ្ឌាយ វា អញ្ជោន វា ករណីយេន បរិសិតត្តកាមេន

អាបុត្តិក្លាវ បរិសិតត្តោ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ ទូរំ ភិក្ខុចារំ
គន្តុកាមោ ហោតិ, “ធម្មា វិណ្ឌាយ បរិសន្ត” តិ វត្ថា គន្តព្គំ។ អវត្ថា គតេ
បរិវេណំ គន្តា ឧបជ្ឈាយំ អបស្សន្តេន គាមំ បរិសិតុំ វុដ្ឋតិ។ សចេ គាមំ
បរិសន្តោបិ បស្សតិ, ធិដ្ឋជ្ជានតោ បដ្ឋាយ អាបុត្តិកុយេវ វុដ្ឋតិ។ ន ឧបជ្ឈាយំ
អនាបុត្តា វាសត្ថាយ វា អសុភទស្សនត្ថាយ វា សុសានំ គន្តព្គំ, ន ធិសា
បក្កមិតត្តា, បក្កមិតុកាមេន បន កម្មំ អាចិត្តិក្លា យាវតតិយំ យាចិតត្តោ។
សចេ អនុជាតាតិ, សាធុ, នោ ចេ អនុជាតាតិ, តំ និស្សាយ វសតោ ចស្ស
ឧទ្ទេសោ វា បរិបុត្តា វា កម្មជ្ជានំ វា ន សម្មវុដ្ឋតិ, ឧបជ្ឈាយោ ពាលោ ហោតិ
អព្យត្តោ, កេវលំ អត្ថនោ សន្តិកេ វសាបេតុកាមតាយ ឯវ គន្តំ ន ទេតិ,
ឯវរូបេ និវារេន្តេបិ គន្តំ វុដ្ឋតិ។ សចេ ឧបជ្ឈាយោ គិលានោ ហោតិ, យាវជីវំ
ឧបជ្ឈាបេតត្តោ, វុដ្ឋានមស្ស អាគមេតព្គំ, ន កត្តចិ គន្តព្គំ។ សចេ អញ្ញោ ភិក្ខុ
ឧបជ្ឈាកោ អត្ថិ, ភេសន្តិ បរិយេសិត្វា តស្ស ហត្ថេ ទត្វា “ភន្តេ, អយំ
ឧបជ្ឈហិស្សតិ” តិ វត្ថា គន្តព្គំ។ ឥទំ តាវ ឧបជ្ឈាយវត្ថំ។

១៨៤. ឥទមេវ ច អន្តេវាសិកេន អាចរិយស្ស កត្តព្ពត្តា អាចរិយវត្ថុន្តិ
វុដ្ឋតិ។ នាមមត្តមេវ ហេតុ នាមំ។ តត្ថ យាវ ចីវរវជនំ, តាវ វត្ថេ អករិយមាទេ
ឧបជ្ឈាយស្ស អាចរិយស្ស ច បរិហានិ ហោតិ, តស្មា តំ អករោន្តស្ស
និស្សយមុត្តកស្សបិ អមុត្តកស្សបិ អាបត្តិយេវ, ឯកច្ចស្ស បត្តនានតោ
បដ្ឋាយ អមុត្តនិស្សយស្សេវ អាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយេ អាចរិយេ វា វត្ថំ សាទិយន្តេ
សន្និវិហារិកា អន្តេវាសិកា ច ពហុកាបិ ហោន្ត, សព្វេសំ អាបត្តិ។ សចេ
ឧបជ្ឈាយោ អាចរិយោ វា “មយ្ហំ ឧបជ្ឈាកោ អត្ថិ, តុម្កេ អត្ថនោ
សជ្ឈាយមនសិកាវាទីសុ យោកំ ករោថា” តិ វទតិ, សន្និវិហារិកាទីនំ
អនាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា សចេ សាទិយនំ វា អសាទិយនំ វា ន
ជាតាតិ, ពាលោ ហោតិ, សន្និវិហារិកាទយោ ពហុ, តេសុ ឯកោ វត្ថុសម្បន្នោ

ភិក្ខុ “ឧបជ្ឈាយស្ស វា អាចរិយស្ស វា កិច្ចំ អហំ ករិស្សមិ, តុម្កេ អប្បោស្សក្កា
វិហរថា” តិ ឯវព្វេ អត្ថនោ ភារំ កត្វា ឥតវេ វិស្សន្នេតិ, តស្ស ភារករណតោ
បជ្ឈាយ តេសំ អនាបត្តិ។ ឯត្ថ អន្តេវាសិកេសុ បន និស្សយន្តេវាសិកេន យាវ
អាចរិយំ និស្សាយ វសតិ, តាវ សត្ថំ អាចរិយវត្ថំ កាតត្ថំ។
បព្ពដ្ឋឧបសម្មទធម្មន្តេវាសិកេហិ បន និស្សយមុត្តកេហិបិ អាទិតោ បជ្ឈាយ
យាវ ជីវរជនំ, តាវ វត្ថំ កាតត្ថំ។ អនាបុច្ឆិទ្វា បត្តនាទិម្ហិ បន ឯតេសំ
អនាបត្តិ។

ឯតេសុ បព្ពដ្ឋន្តេវាសិកោ ច ឧបសម្មទន្តេវាសិកោ ច អាចរិយស្ស យាវជីវំ
ភារា។ និស្សយន្តេវាសិកោ ច ធម្មន្តេវាសិកោ ច យាវ សមីបេ វសន្តិ, តាវ
អាចរិយុបជ្ឈាយេហិបិ អន្តេវាសិកេសទ្ធិវិហារិកា សង្កហេតញ្ញា អនុគ្គហេតញ្ញា
ឧទ្ទេសេន បរិបុច្ឆាយ ឱវាទេន អនុសាសនិយា។ សចេ
អន្តេវាសិកេសទ្ធិវិហារិកានំ បត្តោ វា ជីវំ វា អញ្ញោ វា កោចិ បរិក្ខារោ នត្ថិ,
អត្ថនោ អតិវេកបត្តជីវំ អតិវេកបរិក្ខារោ វា អត្ថិ, នាតត្ថំ។ នោ ចេ, ធម្មិយេន
នយេន បរិយេសនត្ថាយ ឧស្សក្កំ កាតត្ថំ។ សចេ អន្តេវាសិកេសទ្ធិវិហារិកា
គិលានា ហោន្តិ, ឧបជ្ឈាយវត្ថុ វត្ថនយេន ទន្តកដ្ឋនានំ អាទិ កត្វា
អាចមនកុម្មិយា ឧទកសិញ្ញនបរិយោសានំ សត្ថំ វត្ថំ កាតត្ថមេវ, អករោន្តានំ
អាបត្តិ។ តស្មា អាចរិយុបជ្ឈាយេហិបិ អន្តេវាសិកេសទ្ធិវិហារិកេសុ សម្មា
វត្ថិតត្ថំ។ អាចរិយុបជ្ឈាយាទីសុ ហិ យោ យោ ន សម្មា វត្ថុតិ, តស្ស តស្ស
អាបត្តិ។ ឧបជ្ឈាយាទិវត្ថកថា។

១៨៥. ឥនានិ អាគន្ធកវត្តាទីនិ វេទិតញ្ញានិ។ អាគន្ធកេន ភិក្ខុនា
ឧបចារសីមាសមីបំ គន្ធា ឧបាហានា ឱមុញ្ញាត្វា នីចំ កត្វា បច្ឆោដេត្វា
ឧបាហានទណ្ឌកេន គហេត្វា ធន្តំ ឧបនាមេត្វា សីសំ វិវិទ្វា សីសេ ជីវំ ខន្ធ

កវិត្យា សាធុកំ អតរមាទេន អាវាមោ បរិសិតញោ, អាវាមំ បរិសន្តេន
សល្លក្ខេតតំ “កត្ត អាវាសិកា ភិក្ខុ សន្និបតន្តិ” តិ។ យត្ថ អាវាសិកា ភិក្ខុ
សន្និបតន្តិ ឧបជ្ជានសាលាយ វា មណ្ឌាបេ វា រុក្ខមូលេ វា, តត្ថ កន្លា ឯកមន្តំ
បត្តោ និក្ខិបិតញោ, ឯកមន្តំ ចីវរំ និក្ខិបិតតំ, បតិវុបំ អាសនំ គហេត្វា
និសីទិតតំ, ចានីយំ បុច្ឆិតតំ, បរិភោជនីយំ បុច្ឆិតតំ “កតមំ ចានីយំ, កតមំ
បរិភោជនីយ” តិ។ សចេ ចានីយេន អត្តោ ហោតិ, ចានីយំ គហេត្វា ចាតតំ។
សចេ បរិភោជនីយេន អត្តោ ហោតិ, បរិភោជនីយំ គហេត្វា ចាទា ជោវិតញា។
ចាទេ ជោវន្តេន ឯកេន ហត្ថេន ឧទកំ អាសិញ្ចិតតំ, ឯកេន ហត្ថេន ចាទា
ជោវិតញា, ន តេនេវ ហត្ថេន ឧទកំ អាសិញ្ចិតតំ, ន តេនេវ ហត្ថេន ចាទា
ជោវិតញា, ឧចាហនបុញ្ញនចោឡ្យ កំ បុញ្ញិត្វា ឧចាហនា បុញ្ញិតញា, ឧចាហនា
បុញ្ញេន បឋមំ សុក្ខេន ចោឡ្យ កេន បុញ្ញិតញា, បច្ឆា អល្លេន,
ឧចាហនបុញ្ញនចោឡ្យ កំ ជោវិត្វា ឯកមន្តំ បត្តិតតំ។

សចេ អាវាសិកា ភិក្ខុ រុណ្ណោ ហោតិ, អភិវាទេតញោ។ សចេ នវកោ ហោតិ,
អភិវាទាបេតញោ។ សេនាសនំ បុច្ឆិតតំ “កតមំ មេ សេនាសនំ ចាបុណាតី” តិ,
អជ្ឈារុដ្ឋំ វា អនជ្ឈារុដ្ឋំ វា បុច្ឆិតតំ, “គោចរគាមោ អាសន្នេ, ឧទាហុ ទូរេ,
កាលស្សេវ បិណ្ឌាយ ចរិតតំ, ឧទាហុ ទិវា” តិ ឯវំ ភិក្ខុចារោ បុច្ឆិតញោ,
អគោចរោ បុច្ឆិតញោ, គោចរោ បុច្ឆិតញោ។ អគោចរោ នាម មិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ
គាមោ បរិច្ឆិន្ទភិក្ខោ វា គាមោ, យត្ថ ឯកស្ស វា ទិដ្ឋំ វា ភិក្ខុ ទីយតិ,
សេក្ខសម្មហានិ កុលានិ បុច្ឆិតញានិ, វច្ឆជ្ជានំ បុច្ឆិតតំ, បស្សវជ្ជានំ បុច្ឆិតតំ, “កី
ឥមិស្ស ចោក្ខវណិយា ចានីយំ យេវ បិវន្តិ, នហានាទិបរិភោគម្បិ ករោន្តី” តិ
ឯវំ ចានីយញោ បរិភោជនីយញោ បុច្ឆិតតំ, កត្តរទល្លោ បុច្ឆិតញោ, សង្ឃស្ស
កតិកសណ្ណានំ បុច្ឆិតតំ, កេសុចិ ហនេសុ វាឡមិគា វា អមនុស្ស វា ហោន្តិ,
តស្មា “កំ កាលំ បរិសិតតំ, កំ កាលំ និក្ខិបិតតំ” តិ បុច្ឆិតតំ។ សចេ វិហារោ

អនុជ្ឈាវុដ្ឋា ហោតិ, កវាដំ អាគោដេត្វា មុហុត្ថំ អាគមេត្វា យដិកំ ឧគ្សាដេត្វា
កវាដំ បណាមេត្វា ពហិ បិតេន និល្លោកេតញ្ចេ។

សចេ សោវិហារោ ឧក្កាថោ ហោតិ, មញ្ចោ វា មញ្ចោ អាហេបិតោ ហោតិ,
បីថេ វា បីបំ អាហេបិតំ ហោតិ, សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ញីកតំ ហោតិ, សចេ
សក្កោតិ, សញ្ញាវិហារោ សោដេតញ្ចេ, អសក្កោន្តេន អត្ថនោ វសនោកាសោ
ជគ្គិតញ្ចេ។ សព្វំ សោដេតុំ សក្កោន្តេន បន ឧបជ្ឈាយវត្ថុ វុត្ថនយេន
ភូមត្ថរណាមញ្ចបីហំនិ ពហិ និហរិត្វាវិហារំ សោដេត្វា បុន អតិហរិត្វា
យថាហំនេ បញ្ញាបេតញ្ចនិ។

សចេ បុរត្ថិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្ថិមា វាតចានា ថកេតញ្ចេ។ សចេ
បច្ឆិមា, ឧត្តរា, ធឹក្ខណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ធឹក្ខណា វាតចានា ថកេតញ្ចេ។
សចេ សីតកាលោ ហោតិ, ធិវា វាតចានា វិវិតញ្ចេ, វត្ថី ថកេតញ្ចេ។ សចេ
ឧណ្ហាកាលោ ហោតិ, ធិវា ថកេតញ្ចេ, វត្ថី វិវិតញ្ចេ។

សចេ ឧក្កាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតញ្ចេ,
ឧបជ្ឈានសាលា សម្មជ្ជិតញ្ចេ, អគ្គិសាលា សម្មជ្ជិតញ្ចេ, វច្ឆកុជិ សម្មជ្ជិតញ្ចេ,
ចានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបជ្ឈាបេតព្ពំ, អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្ពំ។ ៩ទំ
អាគន្ធកវត្ថុ។

១៨៦. អាវាសិកវត្ថុ អាវាសិកេន ភិក្ខុនា អាគន្ធកំ ភិក្ខុំ វុឡ្យតរំ ទិស្វា
អាសនំ បញ្ញាបេតព្ពំ, ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលីកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ,
បច្ឆគ្គន្ធា បត្តចីវរំ បជិត្តហេតព្ពំ, ចានីយេន បុច្ឆិតញ្ចេ, បុច្ឆន្តេន បន សកី
អាជិតំ ចានីយំ សព្វំ បិវតិ, “បុន អាធមមី”តិ បុច្ឆិតញ្ចេយេវ។ ពិជនេនបិ
ពិជិតញ្ចេ, ពិជន្តេន សកី ចាទបិជ្ជយំ ពិជិត្វា សកី មជ្ឈេ, សកី សីសេ ពិជិតញ្ចេ,

“អលំ ហោត្ថ”តិ វុត្តេន មន្ទតំ ពិជិតតំ, បុន “អល”ន្តិ វុត្តេន តតោ មន្ទតំ
ពិជិតតំ, តតិយវំ វុត្តេន ពិជនី ឋបេតត្តា, ចាធាបិស្ស ជោវិតត្តា។ សចេ
អត្ថនោ តេលំ អត្ថិ, តេលេន មក្ខេតត្តា។ នោ ចេ អត្ថិ, តស្ស សន្តកេន
មក្ខេតត្តា។ សចេ ឧស្សហតិ, ឧចាហនា បុញ្ញិតត្តា។ ឧចាហនា បុញ្ញន្តេន បឋមំ
សុក្ខេន ចោឡេន បុញ្ញិតត្តា, បន្ទា អល្លេន, ឧចាហនបុញ្ញនចោឡ កំ ជោវិត្វា
ឯកមន្តំ វិស្សន្តេតត្តំ។

អាគន្ធកោ ភិក្ខុ អភិវាទេតត្តោ, សេនាសនំ បញ្ញាបេតត្តំ “ឯតំ សេនាសនំ
ចាបុណាតី”តិ។ អជ្ឈាវុដ្ឋំ វា អនជ្ឈាវុដ្ឋំ វា អាចិក្ខិតតត្តំ, កោចរោ អាចិក្ខិតតត្តោ,
អកោចរោ អាចិក្ខិតតត្តោ, សេក្ខសម្មតានិ កុលានិ អាចិក្ខិតតត្តានិ, វច្ឆដ្ឋានំ
អាចិក្ខិតតត្តំ, បស្សាវដ្ឋានំ អាចិក្ខិតតត្តំ, ចានីយំ អាចិក្ខិតតត្តំ, បរិភោជនីយំ
អាចិក្ខិតតត្តំ, កត្តវនឈ្លោ អាចិក្ខិតតត្តោ, សង្ឃស្ស កតិកសណ្ឋានំ អាចិក្ខិតតត្តំ
“ឥមំ កាលំ បរិសិតតត្តំ, ឥមំ កាលំ និក្ខមិតតត្តំ”ន្តិ។

សចេ អាគន្ធកោ នវកោ ហោតិ, និសិន្នកេនេវ អាចិក្ខិតតត្តំ “អត្រ បត្តំ
និក្ខិចាហិ, អត្រ ចីវំ និក្ខិចាហិ, ឥទំ អាសនំ, និសីទាហិ”តិ។ ចានីយំ
អាចិក្ខិតតត្តំ, បរិភោជនីយំ អាចិក្ខិតតត្តំ, ឧចាហនបុញ្ញនចោឡ កំ អាចិក្ខិតតត្តំ,
អាគន្ធកោ ភិក្ខុ អភិវាទាបេតត្តោ, សេនាសនាធិនិបិ និសិន្នេនេវ
អាចិក្ខិតតត្តានិ។ វុឡតេ បន អាគតេ អាសនំ បញ្ញាបេតត្តន្តិ ឯវមាទិ សត្តំ
ចីវរកម្មំ វា នវកម្មំ វា ឋបេត្វាបិ កាតត្តំ។ ចេតិយដ្ឋណំ សម្មជ្ឈន្តេន សម្មញ្ញនិ
និក្ខិបិត្វា តស្ស វត្ថុំ កាតុំ អារភិតតត្តំ។ បណ្ឌិតោ ហិ អាគន្ធកោ “សម្មជ្ជាហិ
តាវ ចេតិយដ្ឋណា”ន្តិ វត្ថុតិ។ គិលានស្ស ភេសន្តំ ករោន្តេន បន សចេ
នាតិអាតុរោ គិលានោ ហោតិ, ភេសន្តំ អកត្វា វត្ថុមេវ កាតត្តំ,

មហាគិលានស្ស បន ភេសជ្ជៈមេវ កាតត្ថំ។ បណ្ឌិតោ ហិ អាគន្ធកោ “ករោហិ
តាវ ភេសជ្ជៈ”ន្តិ វគ្គតិ។ ឥទំ អាវាសិកវត្ថុ។

១៨៧. គមិកវត្ថុ គមិកេន ភិក្ខុនា មញ្ញបីឋានិទានុកណ្ណំ មត្តិកាកណ្ណម្បី
រជនភាជនាទិ សត្តំ អគ្គិសាលាយំ វា អញ្ញស្មី វា គុត្តជ្ជានេ បដិសាមេត្វា
ធូរវាតចានំ ជកេត្វា សេនាសនំ អាបុច្ឆិត្វា បក្កមិតត្ថំ។ សចេ ភិក្ខុ ន ហោតិ,
សាមណោរោ អាបុច្ឆិតត្ថោ។ សចេ សាមណោរោ ន ហោតិ, អាវាសិកោ
អាបុច្ឆិតត្ថោ។ សចេ ន ហោតិ ភិក្ខុ វា សាមណោរោ វា អាវាសិកោ វា, ចត្វសុ
ចាសាលោសុ មញ្ញំ បញ្ញាបេត្វា មញ្ញោ មញ្ញំ អារោបេត្វា បីថេ បីបំ អារោបេត្វា
សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ញំ ករិត្វា ទានុកណ្ណំ មត្តិកាកណ្ណំ បដិសាមេត្វា
ធូរវាតចានំ ជកេត្វា បក្កមិតត្ថំ។ សចេ វិហារោ ឡិវស្សតិ, សចេ ឧស្សហតិ,
សញ្ញោ ធានេតត្ថោ, ឧស្សក្កំ វា កាតត្ថំ “កិន្តិនុ ខោ វិហារោ ធានិយេថា”តិ,
ឯវញ្ញោតំ លភេថ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, យោ ទេសោ អនោវស្សកោ
ហោតិ, តត្ថ ចត្វសុ ចាសាលោសុ មញ្ញំ បញ្ញាបេត្វា មញ្ញោ មញ្ញំ អារោបេត្វា
បីថេ បីបំ អារោបេត្វា សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ញំ ករិត្វា ទានុកណ្ណំ មត្តិកាកណ្ណំ
បដិសាមេត្វា ធូរវាតចានំ ជកេត្វា បក្កមិតត្ថំ។ សចេ វិហារោ ឡិវស្សតិ, សចេ
ឧស្សហតិ, សេនាសនំ គាមំ អតិហរិតត្ថំ, ឧស្សក្កំ វា កាតត្ថំ “កិន្តិនុ ខោ
សេនាសនំ គាមំ អតិហរិយេថា”តិ, ឯវញ្ញោតំ លភេថ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ
លភេថ, អន្កោកាសេ ចត្វសុ ចាសាលោសុ មញ្ញំ បញ្ញាបេត្វា មញ្ញោ មញ្ញំ
អារោបេត្វា បីថេ បីបំ អារោបេត្វា សេនាសនំ ឧបរិ បុញ្ញំ ករិត្វា ទានុកណ្ណំ
មត្តិកាកណ្ណំ បដិសាមេត្វា តិណោន វា បណ្ណោន វា បដិច្ឆានេត្វា បក្កមិតត្ថំ
“អប្បវ នាម អដ្ឋានិបិ សេសេយ្យ”ន្តិ។ ឥទំ គមិកវត្ថុ។

១៨៨. ភត្តគ្គវត្ថុ សចេ អាហារេ កាលោ អាហារិកោ ហោតិ, តិមណ្ឌលំ
បដិច្ចាទេន្តន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា
សង្ឃាដិយោ ចារុបិត្វា គណ្ហិកំ បដិមុញ្ញិត្វា ជោវិត្វា បត្តំ គហេត្វា សាធុកំ
អតរមាទេន គាមោ បរិសិតញោ។

ន ឡិក្ខម្ហ ថេរនំ ភិក្ខុនំ បុរតោ គន្តព្វំ។ សុប្បជិច្ឆន្នេន, សុសំវុតេន,
ឡិក្ខត្តចក្កនា, អប្បសន្នេន អន្តរយវេ គន្តព្វំ, ន ឡិក្ខត្តកាយ, ន ឡិក្ខត្តកាយ
អន្តរយវេ គន្តព្វំ, ន កាយប្បចាលកំ, ន ពាហុប្បចាលកំ, ន សីសប្បចាលកំ
អន្តរយវេ គន្តព្វំ, ន ខម្ពកតេន, ន ឡិក្ខណ្ឌិតេន, ន ឡិក្ខត្តកាយ អន្តរយវេ គន្តព្វំ។

សុប្បជិច្ឆន្នេន, សុសំវុតេន, ឡិក្ខត្តចក្កនា, អប្បសន្នេន អន្តរយវេ
និសីទិតព្វំ, ន ឡិក្ខត្តកាយ, ន ឡិក្ខត្តកាយ អន្តរយវេ និសីទិតព្វំ, ន
កាយប្បចាលកំ, ន ពាហុប្បចាលកំ, ន សីសប្បចាលកំ អន្តរយវេ និសីទិតព្វំ,
ន ខម្ពកតេន, ន ឡិក្ខណ្ឌិតេន, ន បល្លត្តិកាយ អន្តរយវេ និសីទិតព្វំ, ន ថេរ
ភិក្ខុ អនុបខន្ធ និសីទិតព្វំ។ សចេ មហាថេរស្ស និសីទ្នាសនេន សមកំ អាសនំ
ហោតិ, ពហុសុ អាសនេសុ សតិ ឯកំ ទ្វេ អាសនានិ ឋេបេត្វា និសីទិតព្វំ។ ភិក្ខុ
គណេត្វា បញ្ញត្តាសនេសុ អនិសីទិត្វា មហាថេរេន “និសីទា”តិ វុត្ថេន
និសីទិតព្វំ។ នោ ចេ មហាថេរោ វេទតិ, “ឥទំ, កន្តេ, អាសនំ ឡច្ច”ន្តិ វុត្តព្វំ។
“និសីទា”តិ វុត្ថេន និសីទិតព្វំ។ សចេ បន ឯវំ អាបុច្ឆិតេបិ ន វេទតិ, និសីទន្តស្ស
អនាបត្តិ, មហាថេរស្សេវ អាបត្តិ។ នវកោ ហិ ឯវេបេ អាសនេ អនាបុច្ឆា
និសីទន្តោ អាបត្តិ, ថេរោ អាបុច្ឆិតេ អនុដាជន្តោ។ ន នវា ភិក្ខុ អាសនេន
បដិពាហិតញា, ន សង្ឃាដិកំ ឡិក្ខិត្វា អន្តរយវេ និសីទិតព្វំ។

បត្តជោវនោទកេ ជីយមាទេ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ឧទកំ
បដិគ្គហេតព្វំ, ឧត្តិណោទកំ បន បុរតោ អាធារកេ បត្តំ ឋេបេត្វា គហេតព្វំ,

នឹង កត្វា ឧទកសធំ អករោន្តន អបជ័យសន្តន បត្តា ឆោរិតត្តោ។ សេ
ឧទកបដិគ្គាហកោ ហោតិ, នឹង កត្វា ឧទកបដិគ្គាហកេ ឧទកំ អាសិញ្ចិតត្ថំ
“មា ឧទកបដិគ្គាហកោ ឧទកេន ឌីសិញ្ចិ, មា សាមន្តា ភិក្ខុ ឧទកេន ឌីសិញ្ចិសុ,
មា សង្ឃាជិ ឧទកេន ឌីសិញ្ចិ” តិ។ សេ ឧទកបដិគ្គាហកោ ន ហោតិ, នឹង កត្វា
ធមាយ ឧទកំ អាសិញ្ចិតត្ថំ “មា សាមន្តា ភិក្ខុ ឧទកេន ឌីសិញ្ចិសុ, មា សង្ឃាជិ
ឧទកេន ឌីសិញ្ចិ” តិ។

ឌីនេន ជ័យមា នេ ឧភោហិ ហត្ថហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ឌីនេនា
បដិគ្គហេតត្តោ។ យថា សូបស្ស ឌីកាសោ ហោតិ, ឯវំ មត្តាយ ឌីនេនា
គណ្ហិតត្តោ។ សេ ហោតិ សប្បំ វា តេលំ វា ឧត្តរិតត្ថំ វា, ថេវេន វត្តត្តោ
“សព្វេសំ សមកំ សម្មាទេហី” តិ។ ឥទេវា ន កេវលំ សប្បិអាទិសុ, ឌីនេនេបិ
វត្តត្ថំ។ សប្បិអាទិសុ បន យំ អប្បំ ហោតិ ឯកស្ស វា ទិដ្ឋំ វា អនុបំ, តំ សព្វេសំ
សមកំ សម្មាទេហីតិ វុត្តេ មនុស្សានំ វិហោសា ហោតិ, តស្មា តាទិសំ សកី វា
ទិក្ខុត្ថំ វា គហេត្វា សេសំ ន គហេតត្ថំ។ សក្កច្ចំ បិណ្ឌាចារោ បដិគ្គហេតត្តោ,
បត្តសញ្ញនា បិណ្ឌាចារោ បដិគ្គហេតត្តោ, សមសូបកោ សមតិគ្គិកោ
បិណ្ឌាចារោ បដិគ្គហេតត្តោ, ន តាវ ថេវេន ភុញ្ញិតត្ថំ, យាវ ន សព្វេសំ ឌីនេនា
សម្មត្តោ ហោតិ។ ឥទេវា យំ បរិច្ឆេទភិក្ខុកំ ភត្តត្ថំ, យត្ថ មនុស្សា សព្វេសំ
ចាបេត្វា វន្តិតុកាមា ហោតិ, តំ សន្ធាយ វុត្តំ។ យំ បន មហាភត្តត្ថំ ហោតិ, យត្ថ
ឯកស្មី បទេសេ ភុញ្ញិត្តិ, ឯកស្មី បទេសេ ឧទកំ ជ័យតិ, តត្ថ យថាសុខំ
ភុញ្ញិតត្ថំ។

សក្កច្ចំ បិណ្ឌាចារោ ភុញ្ញិតត្តោ, បត្តសញ្ញនា បិណ្ឌាចារោ ភុញ្ញិតត្តោ,
សបទានោ បិណ្ឌាចារោ ភុញ្ញិតត្តោ, សមសូបកោ បិណ្ឌាចារោ ភុញ្ញិតត្តោ, ន
ជូបកតោ ឌីមទិក្ខា បិណ្ឌាចារោ ភុញ្ញិតត្តោ, ន សូបំ វា ព្យញ្ញនំ វា ឌីនេនេ

បដិច្ចាទេតព្រំភិយ្យាកម្មតំ ឧបាទាយ, ន សូមំ វា ឌីទនំ វា អគិលានេន អត្តនោ
អត្តាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុត្តិតព្ពំ, ន ឧជ្ឈានសញ្ញានា បរេសំ បត្តោ ឌីលោកេតព្ពោ,
នាតិមហន្តោ កតេជ្ឈេ កាតព្ពោ, បរិមណ្ឌលំ អាលោចោ កាតព្ពោ, ន
អនាហដេ កតេជ្ឈេ មុខទ្វារំ វិវិតព្ពំ, ន ភុត្តិមាណេន សព្ពោ ហត្ថោ មុខ
បក្ខិបិតព្ពោ, ន សកតេជ្ឈេន មុខេន ព្យាហិតព្ពំ, ន បិណ្ឌក្ខេបកំ ភុត្តិតព្ពំ, ន
កតេជ្ឈាវច្ឆេកំ, ន អវគណ្ណការកំ, ន ហត្ថនិទ្ទនកំ, ន សីត្តាវការកំ, ន
ជីវ្ហានិច្ចារកំ, ន ចបុចបុការកំ, ន សុរុសុរុការកំ, ន ហត្ថនិល្លេហកំ, ន
បត្ថនិល្លេហកំ, ន ឌីជ្ជនិល្លេហកំ ភុត្តិតព្ពំ។

ន សាមិសេន ហត្ថេន ចានិយថាលកោ បដិគ្គហេតព្ពោ, ន តាវ ថេរេន
ហត្ថេនាវនឌុកំ បដិគ្គហេតព្ពំ, យាវ ន សព្ពេ ភុត្តាវិនោ ហោន្តិ។ សចេ មនុស្សា
“ឆោវេ, ភន្តេ, បត្តញ្ច ហត្ថេ ចា”តិ វេន្តិ, ភិក្ខុ វា “តុម្ពេ ឌុកំ គណ្ណាថា”តិ វេន្តិ,
វេន្តិ។ ឌុកេ ជីយមាណេ ឧភោហិ ហត្ថេហិ បត្តំ បដិគ្គហេតព្ពោ ឌុកំ
បដិគ្គហេតព្ពំ, និចំ កត្វា ឌុកេសទ្ធិ អករោន្តេន អបដិយំសន្តេន បត្តោ
ឆោវិតព្ពោ។ សចេ ឌុកេបដិគ្គហេតព្ពោ ហោតិ, និចំ កត្វា ឌុកេបដិគ្គហេត
ឌុកំ អាសិញ្ញិតព្ពំ “មា ឌុកេបដិគ្គហេតព្ពោ ឌុកេន ឌីសិញ្ញោ, មា សាមន្តា ភិក្ខុ
ឌុកេន ឌីសិញ្ញោសុ, មា សជ្ឈាជិ ឌុកេន ឌីសិញ្ញោ”តិ។ សចេ ឌុកេបដិគ្គហេត
ន ហោតិ, និចំ កត្វា ធមាយ ឌុកំ អាសិញ្ញិតព្ពំ “មា សាមន្តា ភិក្ខុ ឌុកេន
ឌីសិញ្ញោសុ, មា សជ្ឈាជិ ឌុកេន ឌីសិញ្ញោ”តិ, ន សសិត្តកំ បត្តេនាវនំ អន្តរយេ
ធម្មេតព្ពំ។

ភត្តគ្គតោ ឌុជ្ជាយ និវត្តន្តេសុ នវកេហិ ភិក្ខុហិ បឋមតវំ និវត្តិតព្ពំ, បច្ឆា
ថេរេហិ។ សម្ពាធនុ ហិ យវេសុ មហាថេរានំ និក្ខមនោកាសោ ន ហោតិ, តស្មា
ឯវំ វុត្តំ។ ឯវំ និវត្តន្តេហិ បន នវកេហិ គេហាទ្វារេ ឋត្វា ថេរេសុ និក្ខមន្តេសុ

បដិច្ចាធិយា គន្តព្រំ។ សចេ បន មហាថេរា ធុរេ និសិដ្ឋា ហោត្តិ, នវកា
អន្តោគេហ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ បដិច្ចាធិយា ឯវ និក្ខមិតព្រំ, កាយេន កាយំ
អសង្ឃ្គេន្តេន យថា អន្តរេន មនុស្សា គន្តំ សក្កោត្តិ, ឯវំវិរឡាយ ចាឡិយា
គន្តព្រំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ថេរេន ភិក្ខុនា ភត្តក្កេ អនុមោទិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២)
វចនតោ សង្ឃត្ថេរេន ភត្តក្កេ អនុមោទិតព្រំ។ តំ ឯកមេវ ឡិហាយ សេសេហិ ន
គន្តព្រំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ភត្តក្កេ ចត្វហិ បញ្ចហិ ថេរានុថេរហិ ភិក្ខុហិ
អាគមេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២) វចនតោ សង្ឃត្ថេរេន អនុមោទនត្ថាយ និសិដ្ឋ
ហោដ្ឋា បដិច្ចាធិយា ចត្វហិ និសិដ្ឋិតព្រំ, អនុថេរេ និសិដ្ឋេ មហាថេរេន ច ហោដ្ឋា ច
តីហិ និសិដ្ឋិតព្រំ, បញ្ចមេ និសិដ្ឋេ ឧបរិ ចត្វហិ និសិដ្ឋិតព្រំ, សង្ឃត្ថេរេន ហោដ្ឋា
ធម្មារភិក្ខុស្មី អង្គិដ្ឋេបិ សង្ឃត្ថេរតោ បដ្ឋាយ ចត្វហិ និសិដ្ឋិតព្រំមេវ។ សចេ បន
អនុមោទកោ ភិក្ខុ “គច្ឆេ, ភន្តេ, អាគមេតព្រំកិច្ចំ នត្ថិ”តិ វទតិ, គន្តំ វដ្ឋតិ។
មហាថេរេន “គច្ឆាម, អាវុសោ”តិ វុត្ថេ “គច្ឆថា”តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្ឋតិ,
“ពហិកាមេ អាគមិស្សមា”តិ អាភោកំ កត្វាបិ ពហិកាមំ គន្ធា អត្ថនោ
និស្សិតកេ “តុម្ពេ តស្ស អាគមនំ អាគមេថា”តិ វត្វាបិ គន្តំ វដ្ឋតិយេវ។ សចេ
បន មនុស្សា អត្ថនោ វុចិតេន ឯកេន អនុមោទនំ ការេន្តិ, នេវ តស្ស
អនុមោទតោ អាបត្តិ, ន មហាថេរស្ស ភារោ ហោតិ។ ឧបនិសិដ្ឋកថាយមេវ ហិ
មនុស្សេសុ កថាបេន្តេសុ ថេរោ អាបុច្ឆិតត្តោ។ មហាថេរេន ច អនុមោទនាយ
អង្គិដ្ឋោវ អាគមេតត្តោតិ ឥនមេត្ថ លក្ខណំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សតិ
ករណីយេ អានន្តរិកំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆិត្វា គន្តុ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣៦២) វចនតោ បន
វច្ឆាធិប័ឡិតេន អនន្តរំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆិត្វា គន្តព្រំន្តិ។ ឥទំ ភត្តក្កេវត្ថំ។

១៨៩. បិណ្ឌាចារិក្កវត្ថុ បន បិណ្ឌាចារិកេន ភិក្ខុនា “ឥនាទិ កាមំ
បរិសិស្សមី”តិ តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ
ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃាជិយោ ចារុបិត្វា គណ្ឌិកំ បដិមុញ្ញិត្វា ជោវិត្វា បត្តំ
គហេត្វា សាធុកំ អតរមាទេន កាមោ បរិសិតញោ។ សុប្បជិច្ឆន្នេន អន្តរយវេ
គន្ធិព្ពន្ធិអាទិ សព្ពំ ភត្តគ្គវត្ថុ វុត្តនយេនេវ ឥនាទិ វេទិតព្ពំ។

និវេសនំ បរិសន្នេន សល្លក្ខេតព្ពំ “ឥមិនា បរិសិស្សមិ, ឥមិនា
និក្ខមិស្សមី”តិ, នាទិសហសា បរិសិតព្ពំ, នាទិទ្វិវេ នាច្ឆាសន្នេ ឋាតព្ពំ, នាទិចិវ
ឋាតព្ពំ, នាទិលហុកំ និវត្តិតព្ពំ, ឋិតេន សល្លក្ខេតព្ពំ “ភិក្ខុ ធាតុកាមា វា
អធាតុកាមា វា”តិ។ សចេ កម្មំ វា និក្ខិបតិ, អាសនា វា វុដ្ឋាទិ, កជ្ជំ វា
បរាមសតិ, ភាជនំ វា បរាមសតិ, ឋបេតិ វា, “ធាតុកាមស្ស”តិ ឋាតព្ពំ។
ភិក្ខុយ ធិយមាឆាយ វាមេន ហេត្ថេន សង្ឃាជី ឧច្ឆារេត្វា ទក្ខិណោន ហេត្ថេន
បត្តំ បណាមេត្វា ឧភោហិ ហេត្ថហិ បត្តំ បដិគ្គហេត្វា ភិក្ខុ បដិគ្គហេតព្ពា,
ឥត្ថី វា ហោតុ បុរិសោ វា, ភិក្ខុធានសមយេ មុខំ ន ឱលោកេតព្ពំ, សល្លក្ខេតព្ពំ
“សូបំ ធាតុកាមា វា អធាតុកាមា វា”តិ។ សចេ កជ្ជំ វា បរាមសតិ, ភាជនំ វា
បរាមសតិ, ឋបេតិ វា, “ធាតុកាមស្ស”តិ ឋាតព្ពំ។ ភិក្ខុយ ធិជ្ជាយ សង្ឃាជិយា
បត្តំ បដិច្ឆាទេត្វា សាធុកំ អតរមាទេន និវត្តិតព្ពំ។

យោ បឋមំ កាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ, តេន អាសនំ បញ្ញាបេតព្ពំ,
ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលិកំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពំ, អវក្ការចាទិ ជោវិត្វា
ឧបដ្ឋាបេតព្ពា, ចាជីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ។ យោ បច្ឆា កាមតោ
បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ, សចេ ហោតិ ភុត្តាវសេសោ, សចេ អាកម្ព័តិ, ភុញ្ញិតព្ពំ។
នោ ចេ អាកម្ព័តិ, អប្បហរិតេ វា ធម្មេតព្ពំ, អប្បណាកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេតព្ពំ,
តេន អាសនំ ឧទ្ធវិតព្ពំ, ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលិកំ បដិសាមេតព្ពំ,

អវក្ការចាតិ ឆោវិច្ឆា បដិសាមេតញ្ចា, ចានីយំ បរិភោជនីយំ បដិសាមេតញ្ចំ,
ភត្តគ្គំ សម្មជ្ជិតញ្ចំ។ យោ បស្សតិ ចានីយយដំ វា បរិភោជនីយយដំ វា វច្ចយដំ វា
វិត្តំ តុច្ឆំ, តេន ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ។ សចស្ស ហោតិ អវិសយ្ហំ, ហត្ថវិការេន ទុតិយំ
អាមន្តេត្វា ហត្ថវិលង្ស្រកេន ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ, ន ច តប្បច្ចយា វាចា ភិន្និតញ្ចាតិ។
ឥទំ បិណ្ឌាចារិកវត្ថុ។

១៩០. អារញ្ញិកវត្ថុ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា កាលស្សេវ ឧដ្ឋាយ បត្តំ ថវិកាយ
បក្ខិបិច្ឆា អំសេ លក្កេត្វា ជីវំ ខន្ធ កវិច្ឆា ឧចាហនា អាហេហិច្ឆា ធារុភណ្ឌំ
មត្តិកាភណ្ឌំ បដិសាមេត្វា ធារវាតចានំ ជកេត្វា វសនដ្ឋានតោ និក្ខមិតញ្ចំ។
“ឥធានិ កាមំ បរិសិស្សមា”តិ ឧចាហនា ឱមុញ្ញាត្វា និចំ កត្វា បច្ឆោដេត្វា
ថវិកាយ បក្ខិបិច្ឆា អំសេ លក្កេត្វា តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេន្តេន បរិមណ្ឌលំ
និវាសេត្វា កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា សគុណំ កត្វា សង្ឃដិយោ ចារុបិច្ឆា គណ្ឌិកំ
បដិមុញ្ញាត្វា ឆោវិច្ឆា បត្តំ គហេត្វា សាធុកំ អតរមាទេន កាមោ បរិសិតញ្ចោ។
សុប្បជិច្ឆន្នេន អន្តរយវេ គន្ធាត្ថិអាទិ សត្តំ គមនវិធានំ ឥធាបិ ភត្តគ្គវត្ថុ
វុត្តនយេនេវ វេទិតញ្ចំ។

និវេសនំ បរិសន្នេន សល្លក្ខេតញ្ចំ “ឥមិធា បរិសិស្សមិ, ឥមិធា
និក្ខមិស្សមិ”តិអាទិ សត្តំ ភិក្ខុចារិធានំ បិណ្ឌាចារិកវត្ថុ វុត្តនយេនេវ
វេទិតញ្ចំ។ អារញ្ញិកេន ភិក្ខុនា ចានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ។ សច
ភាជនានិ នប្បហោន្តិ, ចានីយមេវ បរិភោជនីយម្បិ កត្វា ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ។
ភាជនំ អលភន្នេន វេឡុនាឡិ កាយបិ ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ។ តម្បិ អលភន្តស្ស យថា
សមិបេ ឧទកអាវាដោ ហោតិ, វេ កាតញ្ចំ។ អត្ថិ ឧបជ្ជាបេតញ្ចោ, អរណិសហិតំ
ឧបជ្ជាបេតញ្ចំ, អរណិសហិតេ សតិ អត្ថិ អកាតុម្បិ វដ្ឋតិ។ យថា ច
អារញ្ញិកស្ស, វេ កត្តាប្បជិបន្នស្សបិ អរណិសហិតំ ឥច្ឆិតញ្ចំ។ គណាវាសិនោ

បន តេជវិទ្យា វិទ្យា កត្តាទណ្ឌ ឧបដ្ឋាបេតត្តោ, នក្ខត្តបទានិ
ឧត្តហេតត្តានិ សកលានិ វា ឯកទេសានិ វា, ទិសាកុសលេន ភវិតត្ថំ។ ៩៨
អារញ្ញាកវត្ថុ។

១៩១. សេនាសនវត្ថុ យស្មី វិហារេ វិហារតិ, សេន សោវិហារោ ឧត្តាហោ
ហោតិ, សេន ឧស្សហាតិ, សោធនតត្តោ។ វិហារំ សោធនេន បឋមំ បត្តបិវរំ
នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្ថំ, និសីទនបច្ចត្តរណំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្ថំ,
ភិសិពិម្ពោហនំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្ថំ, មញ្ជោ និចំ កត្វា សាធុកំ
អបជិយំសន្តេន អសង្ស័យេន្តេន កវាជបិបំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្តោ, បីបំ
និចំ កត្វា សាធុកំ អបជិយំសន្តេន អសង្ស័យេន្តេន កវាជបិបំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ
និក្ខិបិតត្ថំ, មញ្ជាបជិទាទកា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្តោ, ខេឡមល្លកោ
នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្តោ, អបស្សេនជលកំ នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្ថំ,
ភូមត្តរណំ យថាបញ្ញត្តំ សល្លកេត្វា នីហរិត្វា ឯកមន្តំ និក្ខិបិតត្ថំ។ សេន
វិហារេ សន្តានកំ ហោតិ, ឧល្លោកា បឋមំ ឧហារេតត្ថំ,
អាហោកសន្និកណ្ណាភាតា បមជ្ជិតត្តោ។ សេន គេរុកបរិកម្មកតា ភិក្ខុ
កណ្ណាភិកា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា បមជ្ជិតត្តោ។ សេន
កាឡវណ្ណាភាតា ភូមិ កណ្ណាភិកា ហោតិ, ចោឡកំ តេមេត្វា បីឡេត្វា
បមជ្ជិតត្តោ។ សេន អកតា ហោតិ ភូមិ, ឧទកេន បរិច្ឆោសិត្វា បរិច្ឆោសិត្វា
សម្មជ្ជិតត្តោ “មា វិហារោ រជេន ឧហារឹ”តិ, សង្ការំ វិចិត្វា ឯកមន្តំ ធម្មតត្ថំ។

នកិក្ខុសាមន្តា សេនាសនំ បច្ឆោជេតត្ថំ, នវិហារសាមន្តា សេនាសនំ
បច្ឆោជេតត្ថំ, នចានីយសាមន្តា សេនាសនំ បច្ឆោជេតត្ថំ, ន
បរិភោជនីយសាមន្តា សេនាសនំ បច្ឆោជេតត្ថំ, ន បដិវាតេ អង្គុណោ សេនាសនំ
បច្ឆោជេតត្ថំ, អធាវាតេ សេនាសនំ បច្ឆោជេតត្ថំ។

ក្នុងត្រូវណា ឡើយត្រា សោយត្រា បន្ទោយត្រា អតិហរិត្រា យថាបញ្ញត្តិ
បញ្ញបេតត្តិ, មញ្ញបដិចាទកា ឯកមន្ត ឡើយត្រា បមន្តិត្រា អតិហរិត្រា
យថាហ្នានេ ឥបេតត្តា, មញ្ញ ឯកមន្ត ឡើយត្រា សោយត្រា បន្ទោយត្រា និច្ច
កត្រា សាធុកំ អបដិយំសន្តន អសង្ឃន្តន្ត កវាជបីបំ អតិហរិត្រា
យថាបញ្ញត្តិ បញ្ញបេតត្តា, បីបំ ឯកមន្ត ឡើយត្រា សោយត្រា បន្ទោយត្រា និច្ច
កត្រា សាធុកំ អបដិយំសន្តន អសង្ឃន្តន្ត កវាជបីបំ អតិហរិត្រា
យថាបញ្ញត្តិ បញ្ញបេតត្តិ, ភិសិពិម្ពាហនំ ឯកមន្ត ឡើយត្រា សោយត្រា
បន្ទោយត្រា អតិហរិត្រា យថាបញ្ញត្តិ បញ្ញបេតត្តិ, និសីទនបច្ចត្រា
ឡើយត្រា បន្ទោយត្រា អតិហរិត្រា យថាបញ្ញត្តិ បញ្ញបេតត្តិ, ខេឡមល្លកោ
ឯកមន្ត ឡើយត្រា បមន្តិត្រា អតិហរិត្រា យថាហ្នានេ ឥបេតត្តា,
អបស្សនជលកំ ឯកមន្ត ឡើយត្រា បមន្តិត្រា យថាហ្នានេ ឥបេតត្តា បត្តិចីវរ
និក្ខិបិតត្តិ, បត្តិ និក្ខិបន្តន ឯកេន ហេត្តន បត្តិ គហេត្រា ឯកេន ហេត្តន
ហេត្រាមញ្ញំ វា ហេត្រាបីបំ វា បរាមសិត្រា បត្រា និក្ខិបិតត្តា, ន ច
អនន្តរហិតាយ ភូមិយា បត្រា និក្ខិបិតត្តា ចីវរ និក្ខិបន្តន ឯកេន ហេត្តន
ចីវរ គហេត្រា ឯកេន ហេត្តន ចីវរសំ វា ចីវរន្តំ វា បមន្តិត្រា ចារតោ អន្ត,
ឡើយត្រា ភោគំ កត្រា ចីវរ និក្ខិបិតត្តិ។

សេច បុរត្តិមា សរជា វាតា វាយន្តិ, បុរត្តិមា វាតាចានា ជកេតត្តា។ សេច
បដិមា, ឧត្តរា, ទត្តិណា សរជា វាតា វាយន្តិ, ទត្តិណា វាតាចានា ជកេតត្តា។
សេច សីតកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតាចានា វិវិតត្តា, រត្តិ ជកេតត្តា។ សេច
ឧណ្ហកាលោ ហោតិ, ទិវា វាតាចានា ជកេតត្តា, រត្តិ វិវិតត្តា។

សេច ឧក្ខាបំ ហោតិ, បរិវេណំ សម្មន្តិតត្តិ, កោដ្ឋកោ សម្មន្តិតត្តា,
ឧបដ្ឋានសាលា សម្មន្តិតត្តា, អគ្គិសាលា សម្មន្តិតត្តា, វច្ឆកុដិ សម្មន្តិតត្តា។ សេច

ចានីយំ ន ហោតិ, ចានីយំ ឧបជ្ជាបេតតំ។ សេច បរិភោជនីយំ ន ហោតិ,
បរិភោជនីយំ ឧបជ្ជាបេតតំ។ សេច អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ ន ហោតិ,
អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ អាសិញ្ចិតតំ។

សេច វុឡ្លេន សទ្ធិ ឯកវិហារេ វិហារតិ, ន វុឡ្លំ អនាបុច្ឆា ឧទ្ទេសោ ឆាតត្តោ,
ន បរិបុច្ឆា ឆាតត្តោ, ន សជ្ឈាយោ កាតត្តោ, ន ធម្មោ ភាសិតត្តោ, ន បដិចោ
កាតត្តោ, ន បដិចោ វិជ្ជាបេតត្តោ, ន វាតចានា វិវិតត្តោ, ន វាតចានា
ថកេតត្តោ។ ឆ្វារំ នាម យស្មា មហាវឡញ្ញំ, តស្មា តត្ថ អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ,
សេសានិ បន ឧទ្ទេសឆានាធិនិ អាបុច្ឆិត្វាវ កាតត្តានិ, ទេវសិកម្មិ អាបុច្ឆិត្តំ
វដ្តតិ។ អថាបិ “ភន្តេ, អាបុច្ឆិតមេវ ហោតូ” តិ វុត្តេ វុឡ្លតរោ “សាធូ” តិ
សម្បជិច្ឆតិ, សយមេវ វា “ត្វំ យថាសុខំ វិហារហី” តិ វទតិ, ឯវម្បិ វដ្តតិ។
សភាកស្ស វិស្សសេនបិ វដ្តតិយេវ។ សេច វុឡ្លេន សទ្ធិ ឯកចង្គមេ ចង្គមតិ,
យេន វុឡ្លោ, តេន បរិវត្តតតំ, ន ច វុឡ្លោ សជ្ឈាជិកណ្តោន យដ្ឋេតត្តោ។ ឥទំ
សេនាសនវត្តំ។

១៩២. ជន្លាយវត្តេ យោ បឋមំ ជន្លាយំ គច្ឆតិ, សេច ឆារិកា ឧស្សន្ទា
ហោតិ, ឆារិកា ធម្មតត្តោ។ សេច ឧក្កាបំ ហោតិ, ជន្លាយំ សម្មជ្ជិតតំ, បរិភណ្ឌំ
សម្មជ្ជិតតំ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតតំ, កោដ្ឋកោ សម្មជ្ជិតត្តោ, ជន្លាយវសាលា
សម្មជ្ជិតត្តោ, ចុណ្ឌំ សន្នេតតំ, មត្តិកា តេមេតត្តោ, ឧទកនោណីយា ឧទកំ
អាសិញ្ចិតតំ។ ជន្លាយំ បរិសន្នេន មត្តិកាយ មុខំ មក្ខេត្វា បុរតោ ច បច្ឆតោ ច
បដិច្ឆាទេត្វា ជន្លាយំ បរិសិតតំ, ន ថេវេ ភិក្ខុ អនុបខជ្ជ ទិសីទិតតំ, ន នវា ភិក្ខុ
អាសនេន បដិពាហិតត្តោ។ សេច ឧស្សហតិ, ជន្លាយវេ ថេរានំ ភិក្ខុនំ បរិកម្មំ
កាតតំ។ ជន្លាយរា ទិក្ខុមន្តេន ជន្លាយវីបំ អាទាយ បុរតោ ច បច្ឆតោ ច
បដិច្ឆាទេត្វា ជន្លាយរា ទិក្ខុមិតតំ។ សេច ឧស្សហតិ, ឧទកេបិ ថេរានំ ភិក្ខុនំ

បរិកម្ម កាតព្វ, ន យោជន៍ ភិក្ខុនំ បុរេតោ នហាយិតព្វំ, ន ឧបរិតោ នហាយិតព្វំ,
នហារេតន ឧត្តរន្តេន ឌីតរន្តានំ មគ្គោ ធាតព្វោ។ យោ បច្ឆា ជន្មាយវា និក្ខមតិ,
សចេ ជន្មាយវំ ចិត្តល្អំ ហោតិ, ឆោរិតព្វំ, មត្តិកាទោណី ឆោរិត្វា ជន្មាយវបីបំ
បដិសាមេត្វា អគ្គីវិជ្ជាបេត្វា ធាវំ ជកេត្វា បក្កមិតព្វំ។ ឥទំ ជន្មាយវត្ថុ។

១៩៣. វច្ឆកុដិវត្តេ យោ វច្ឆកុដិ គច្ឆតិ, ពហិ បិតេន ឧក្កាសិតព្វំ, អន្តោ
និសិន្នេនបិ ឧក្កាសិតព្វំ, ចីវរវំសេ វា ចីវរវដ្ឋយា វា ចីវរំ និក្ខិបិត្វា សាធុកំ
អតរមាទេន វច្ឆកុដិ បរិសិតព្វា, នាតិសហសា បរិសិតព្វា, ន ឧព្ពជិត្វា
បរិសិតព្វា, វច្ឆចាទុកាយ បិតេន ឧព្ពជិតព្វំ, ន និត្តនន្តេន វច្ឆោ កាតព្វោ, ន
ទន្តកដ្ឋំ ខានន្តេន វច្ឆោ កាតព្វោ, ន ពហិធា វច្ឆទោណីកាយ វច្ឆោ កាតព្វោ, ន
ពហិធា បស្សវទោណីកាយ បស្សវោ កាតព្វោ, ន បស្សវទោណីកាយ
ខេន្យោ កាតព្វោ, ជាលិតេន វា ខរេន វា គណ្ហិកេន វា កណ្ហាកេន វា សុសិរេន វា
បូតិនា វា កដ្ឋេន ន អវលេខិតព្វំ, អវលេខនកដ្ឋំ បន អគ្គហេត្វា បរិជ្ជស្ស
អាបត្តិ នត្តិ, ន អវលេខនកដ្ឋំ វច្ឆកុបម្ហិ ចាតេតព្វំ, វច្ឆចាទុកាយ បិតេន
បដិច្ឆាទេតព្វំ, នាតិសហសា និក្ខមិតព្វំ, ន ឧព្ពជិត្វា និក្ខមិតព្វំ,
អាចមនចាទុកាយ បិតេន ឧព្ពជិតព្វំ, ន ចបុចបុការកំ អាចមេតព្វំ, ន
អាចមនសវាវកេ ឧទកំ សេសេតព្វំ។ ឥទព្វោ សព្ពសាធារណដ្ឋានំ សន្ធាយ វុត្តំ។
តត្រ ហិ អញ្ញោ អញ្ញោ អាគច្ឆន្តិ, តស្មា ឧទកំ ន សេសេតព្វំ។ យំ បន សង្ឃិកេបិ
វិហារេ ឯកទេសេ និពទ្ធកមនត្ថាយ កតំ ហំ ហោតិ បុគ្គលិកដ្ឋានំ វា, តស្មី
វដ្ឋតិ។ វិរេចនំ បរិត្វា បុនប្បនំ បរិសន្តស្សបិ វដ្ឋតិយេវ។ អាចមនចាទុកាយ
បិតេន បដិច្ឆាទេតព្វំ។

សចេ វច្ឆកុដិ ឧបាតា ហោតិ ពហិ វច្ឆមក្ខិតា, ឧទកំ អាហរិត្វា ឆោរិតព្វា។
ឧទកំ អត្ថិ, ភាជនំ នត្ថិ, អសន្តំ នាម ហោតិ។ ភាជនំ អត្ថិ, ឧទកំ នត្ថិ, ឯតម្បិ

អសន្តំ។ ឧភយស្មី អសតិ អសន្តមេវ, កេជ្ឈន វា កេនចិ វា បុញ្ញិត្វា គន្តត្ថំ។ សចេ
 អវលេខនបិដកោ បូរិតោ ហោតិ, អវលេខនកដ្ឋំ ធម្មតត្ថំ។ សចេ កចវំ អត្ថិ,
 វច្ឆកុដិ សម្មជ្ជិតញ្ញា, បរិភណ្ណំ សម្មជ្ជិតត្ថំ, បរិវេណំ សម្មជ្ជិតត្ថំ, កោដ្ឋកោ
 សម្មជ្ជិតញ្ញា។ សចេ អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ ន ហោតិ, អាចមនកុម្មិយា ឧទកំ
 អាសិត្យាតត្ថំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, វច្ឆំ កត្វា សតិ ឧទកេ នាចមេតត្ថំ, យោ នាចមេយ្យ, អាបត្តិ
 ទុក្ខជស្ស” តិ (បុទ្បវ. ៣៧៣) វចនតោ ឧទកេ សតិ ឧទកកិច្ចំ អករោន្តស្ស
 អាបត្តិ។ សចេ ឧទកំ អត្ថិ, បដិច្ចន្ទដ្ឋានំ បន នត្ថិ, ភាជនេន នីហរិត្វា អាចមិតត្ថំ។
 ភាជនេ អសតិ បត្តេន នីហរិតត្ថំ, បត្តេបិ អសតិ អសន្តំ នាម ហោតិ។ “ឥទំ
 អតិវិវដំ, បុរតោ អញ្ញំ ឧទកំ ភវិស្សតិ” តិ គតស្ស ឧទកំ អលភន្តស្សវ
 ភិក្ខុចារវេលា ហោតិ, កេជ្ឈន វា កេនចិ វា បុញ្ញិត្វា គន្តត្ថំ, ភុញ្ញិតុម្បិ
 អនុមោទិតុម្បិ វដ្តតិ។ “ន, ភិក្ខុវេ, វច្ឆកុដិយា យថាវុឡំ វច្ឆា កាតញ្ញោ, យោ
 ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អាគតបដិចាជិយា វច្ឆំ
 កាតុ” តិ (បុទ្បវ. ៣៧៣) វចនតោ វច្ឆកុដិ បរិសន្តេន អាគតបដិចាជិយា
 បរិសិតត្ថំ។ វច្ឆកុដិយំ បស្សវដ្ឋានេ នហានតិត្ថតិ តីសុបិ អាគតបដិចាជិយេវ
 បមាណំ។ ឥទំ វច្ឆកុដិវត្ថំ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហោ

ឧបជ្ឈាយាទិវត្ថវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៨. ចតុបច្ចយភាជនីយវិនិច្ឆយកថា

១៩៤. ចតុបច្ចយភាជនន្តិ ចីវរាជីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ ភាជនំ។ តត្ថ
ចីវរភាជនេ តាវ ចីវរបដិគ្គាហកោ វេទិតត្តោ, ចីវរនិទហកោ វេទិតត្តោ,
ភណ្ឌាការិកោ វេទិតត្តោ, ភណ្ឌាការំ វេទិតត្តំ, ចីវរភាជកោ វេទិតត្តោ,
ចីវរភាជនំ វេទិតត្តំ។

តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤០-៣៤២) “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចហង្គេហិ
សមន្មាគតំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិគ្គាហកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ធន្ទាគតី គច្ឆេយ្យ, ន
នោសាគតី គច្ឆេយ្យ, ន មោហាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតី គច្ឆេយ្យ,
គហិតាគហិតញ្ច ជានេយ្យ” តិ (មហាវ. ៣៤២) វចនតោ ឥមេហិ បញ្ចហង្គេហិ
សមន្មាគតោ ចីវរបដិគ្គាហកោ សម្មន្និតត្តោ។ តត្ថ បច្ឆា អាគតានម្បិ អត្តនោ
ញាតកាជីនំ បឋមតំ បដិគ្គណ្ឌោ វា ឯកច្ចស្មី បេមំ ឧស្សេត្វា គណ្ឌោ វា
លោភបកតិតាយ អត្តនោ បរិណាមេន្តោ វា ធន្ទាគតី គច្ឆតិ នាម។ បឋមតំ
អាគតស្សបំ កោធរសេន បច្ឆា គណ្ឌោ វា ទុគ្គតមនុស្សេសុ អវមញ្ញំ កត្វា
គណ្ឌោ វា “កី វោ យវេ ឋបនោកាសោ នត្ថិ, តុម្ហាកំ សន្តកំ គហេត្វា
គច្ឆថា” តិ ឯវំ សង្ឃស្ស លាភន្តរាយំ ករោន្តោ វា នោសាគតី គច្ឆតិ នាម។ យោ
បន មុជ្ឈស្សតិ អសម្បជានោ, អយំ មោហាគតី គច្ឆតិ នាម។ បច្ឆា អាគតានម្បិ
ឥស្សរានំ កយេន បឋមតំ បដិគ្គណ្ឌោ វា “ចីវរបដិគ្គាហកជ្ជានំ នាមេតំ
ភារិយ” តិ សន្តសន្តោ វា ភយាគតី គច្ឆតិ នាម។ “មយា ឥទព្វិទញ្ច គហិតំ,
ឥទព្វិទញ្ច ន គហិត” តិ ឯវំ ជានន្តោ គហិតាគហិតំ ជានាតិ នាម។ តស្មា យោ
ធន្ទាគតិអាទិវសេន ន គច្ឆតិ, ញាតកអញ្ញាតកអឱទុគ្គតេសុ វិសេសំ
អកត្វា អាគតបដិចាជិយា គណ្ឌាតិ, សីលាចារបដិបត្តិយុត្តោ ហោតិ សតិមា
មេធាវី ពហុស្សតោ, សក្កោតិ ធាយកានំ វិស្សដ្ឋាយ វាចាយ បរិមណ្ឌាលេហិ
បទព្យញ្ញនេហិ អនុមោទនំ ករោន្តោ បសាទំ ជនេតុំ, ឯវុចោ សម្មន្និតត្តោ។

ឯវេញ បន សម្ពុទ្ធិតត្តោ។ បឋមំ ភិក្ខុ យាចិតត្តោ, យាចិត្វា ព្យត្ថេន ភិក្ខុនា
បដិពាលេន សង្ឃោ ញាបេតត្តោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យេនិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិក្កាហកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ ចីវរបដិក្កាហកំ
សម្មន្នតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
ចីវរបដិក្កាហកស្ស សម្មតិ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ ចីវរបដិក្កាហកោ, ខមតិ
សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ (មហាវ. ៣៤២) -

ឥតិ ឥមាយ កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា អន្តោវិហារេ សព្វសង្ឃមជ្ឈេបិ
ខណ្ឌាសីមាយម្បិ សម្ពុទ្ធតុំ វដ្តតិយេវ។ ឯវំ សម្មតេន ចវិហារបច្ចន្តេ វា
បធានយេវ វា ន អន្តិតព្វំ។ យត្ថ បន អាគតាគតា មនុស្សា សុខំ បស្សន្តិ,
តាធិសេ ធុរវិហារជ្ជានេ ពីជនី បស្សេ ឋបេត្វា សុនិវត្តេន សុចារុតេន
និសីទិតព្វំ។

១៩៥. ចីវរនិទហកោបិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចហង្កេហិ សមន្នាគតំ
ភិក្ខុំ ចីវរនិទហកំ សម្ពុទ្ធតុំ, យោ ន ធន្ទាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ធនាសាគតី គច្ឆេយ្យ,
ន មោហាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតី គច្ឆេយ្យ, និហិតានិហិតញ្ច ជានេយ្យ”តិ
វេនតោ បញ្ចង្កេសមន្នាគតោ ភិក្ខុ -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃ័យ, យទិ សង្ឃ័យ បត្តកល្លំ, សង្ឃ័យ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ បីវរនិទហកំ សម្មន្នេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ កន្លែ សង្ឃ័យ, សង្ឃ័យ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ បីវរនិទហកំ
សម្មន្នតិ, យស្សយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ បីវរនិទហកស្ស
សម្មតិ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“សម្មតោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ បីវរនិទហកោ, ខមតិ សង្ឃស្ស,
តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ៣៤២) -

ឥតិ ឥមាយ កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា វុត្តនយេនេវ សម្មន្នតត្តោ។

១៩៦. កណ្ណកាវិកោបិ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចបាដ្ឋេហិ សមន្នាគតំ
ភិក្ខុំ កណ្ណកាវិកំ សម្មន្នតុំ, យោ ន ធន្ទាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ធនាសាគតី គច្ឆេយ្យ,
ន មោហាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតី គច្ឆេយ្យ, គុត្តាគុត្តញ្ច ជានេយ្យ” តិ
(មហាវ. ៣៤៣) វចនតោ បញ្ចដ្ឋសមន្នាគតោ ភិក្ខុ “សុណាតុ មេ, កន្លែ,
សង្ឃ័យ, យទិ សង្ឃ័យ បត្តកល្លំ, សង្ឃ័យ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ កណ្ណកាវិកំ
សម្មន្នេយ្យ” តិ អាទិនា (មហាវ. ៣៤៣) នយេន កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន
វា សម្មន្នតត្តោ។

ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៣) ច យត្ថ ធននាទីសុ កោបិ ធនាសោ នត្ថិ, តំ គុត្តំ។
យត្ថ បន ធននតិណំ វា ធននិដ្ឋកា វា យត្ថ កត្ថចិ បតិតា, យេន ឱវស្សតិ វា,
មូសិកាទីនំ វា បវេសោ ហោតិ, ភិក្ខុអាទីសុ វា កត្ថចិ ធនំ ហោតិ, ឧបចិកា វា
ឧដ្ឋហន្តិ, តំ សព្វំ អគុត្តំ នាម។ តំ សល្លកេត្វា កណ្ណកាវិកេន បដិសន្ធិវត្ថុពុំ។
សីតសមយេ ធារញ្ច វា តថានញ្ច សុបិហិតំ កាតព្វំ។ សីតេន ហិ បីវរនិ

កណ្តាកិតានិ ហោត្តិ។ ឧណ្ហាសមយេ អន្តរន្តរា វាតប្បវេសនត្ថំ វិវិតត្ថំ។ ឯវំ
ករោន្តោ ហិ គុត្តាគុត្តំ ជានាតិ នាម។

១៩៧. “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ភណ្ឌាការំ សម្មន្និតុំ, យំ សង្ឃោ អាកម្ពតិ
វិហារំ វា អឡយោគំ វា ចាសាទំ វា ហម្មិយំ វា គុហំ វា” តិ (មហាវ. ៣៤៣)
វេចនតោ ភណ្ឌាការំ សម្មន្និត្វា ឋបេតត្ថំ។ ឯត្ថ ច យោ អារាមមជ្ឈេ
អារាមិកសាមណោរាជីហិ អវិវិត្តោ សព្វេសំ សមោសរណដ្ឋានេ វិហារោ វា
អឡយោគោ វា ហោតិ, សោ សម្មន្និតត្តោ។ បច្ឆន្តសេនាសនំ បន ន សម្មន្និតត្ថំ។
ឥមំ បន ភណ្ឌាការំ ឧណ្ហាសីមំ គន្ធា ឧណ្ហាសីមាយ និសិន្នេហិ សម្មន្និតុំ ន វដ្តតិ។
វិហារមជ្ឈេយេវ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្នាមំ វិហារំ ភណ្ឌាការំ សម្មន្នេយ្យា” តិ អាទិនា (មហាវ. ៣៤៣) នយេន
កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន វា សម្មន្និតត្ថំ។

ចីវរបដិក្កាហាកាធិហិ បន តីហិបិ អត្ថនោ វត្ថំ ជានិតត្ថំ។ តត្ថ
ចីវរបដិក្កាហាកេន តាវ យំ យំ មនុស្សា “កាលចីវរ” ត្ថិ វា “អកាលចីវរ” ត្ថិ វា
“អច្ឆេកចីវរ” ត្ថិ វា “វស្សិកសាដិក” ត្ថិ វា “និសីទន” ត្ថិ វា “បច្ឆត្តរណា” ត្ថិ វា
“មុខបុញ្ញនចោឡ” ត្ថិ វា ទេត្ថិ, តំ សត្ថំ ឯករាសី កត្វា មិស្សេត្វា ន គណ្ហិតត្ថំ,
វិសុំ វិសុំ កត្វាវ គណ្ហិត្វា ចីវរនិទហកស្ស តថេវ អាចិត្តិត្វា ធាតត្ថំ។
ចីវរនិទហកេនបិ ភណ្ឌាការិកស្ស ទទមាទេន “ឥទំ កាលចីវរំ... បេ... ឥទំ
មុខបុញ្ញនចោឡ” ត្ថិ អាចិត្តិត្វាវ ធាតត្ថំ។ ភណ្ឌាការិកេនបិ តថេវ វិសុំ វិសុំ
សញ្ញាណំ កត្វា ឋបេតត្ថំ។ តតោ សង្ឃេន “កាលចីវរំ អាហារា” តិ វុត្តេ
កាលចីវរមេវ ធាតត្ថំ... បេ... “មុខបុញ្ញនចោឡំ អាហារា” តិ វុត្តេ តទេវ ធាតត្ថំ។
ឥតិ ភគវតោ ចីវរបដិក្កាហាកោ អនុញ្ញាតោ, ចីវរនិទហកោ អនុញ្ញាតោ,
ភណ្ឌាការិកោ អនុញ្ញាតោ, ភណ្ឌាការំ អនុញ្ញាតំ, ន ពាហុលីកតាយ, ន

អសន្តដ្ឋិតាយ, អបិច ខោ សង្ឃានុគ្គហាយ។ សចេ ហិ អាហាជាហដំ គហេត្វា
ភិក្ខុ ភាជេយ្យំ, នេវ អាហដំ, ន អនាហដំ, ន ទិន្នំ, ន អទិន្នំ, ន លទ្ធាំ, ន អលទ្ធាំ
ជានេយ្យំ, អាហាជាហដំ ថេរាសនេ វា ទទេយ្យំ, ខណ្ឌាខណ្ឌំ វា ធិន្តិត្វា គណ្ឌោយ្យំ,
ឯវំ សតិ អយុត្តបរិភោគោ ច ហោតិ, ន ច សព្វេសំ សង្កហោ កតោ ហោតិ។
កណ្ឌាគារេ បន ចីវរំ វេបេត្វា ឧស្សន្នកាលេ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ តិចីវរំ វា ទ្វេ
ទ្វេ វា ឯកេកំ វា ចីវរំ ទស្សន្តិ, លទ្ធាលទ្ធាំ ជានិស្សន្តិ, អលទ្ធាវំ ព្រាត្វា សង្កហំ
កាតុំ មញ្ញេស្សន្តិតិ។

១៩៨. ចីវរភាជកោវិ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចហន្តេហិ សមន្នាគតំ ភិក្ខុំ
ចីវរភាជកំ សម្មន្និតុំ, យោ ន ធន្នាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ទោសាគតី គច្ឆេយ្យ, ន
មោហាគតី គច្ឆេយ្យ, ន ភយាគតី គច្ឆេយ្យ, ភាជិតាភាជិតញ្ច ជានេយ្យា”តិ
(មហាវ. ៣៤៣) វេចនតោ បញ្ចហន្តេហិ សមន្នាគតោយេវ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរភាជកំ
សម្មន្នេយ្យា”តិ(មហាវ. ៣៤៣) អាទិនា នយេន កម្មវាចាយ វា អបលោកនេន
វា សម្មន្និត្វា វេបេតត្តោ។

ឯត្ថ សភាគានំ ភិក្ខុនំ អចាបុណ្ណម្យិ មហាគ្សចីវរំ ទេន្តោ ធន្នាគតី គច្ឆតិ
នាម។ អញ្ញេសំ វុឡ្យតរានំ ចាបុណ្ណម្យិ មហាគ្សចីវរំ អទត្វា អប្បគ្សំ ទេន្តោ
ទោសាគតី គច្ឆតិ នាម។ មោហាមូឡោ ចីវរទានវត្ថុំ អជានន្តោ មោហាគតី
គច្ឆតិ នាម។ មុខរានំ នវកានម្យិ ភយេន អចាបុណ្ណំ ឯវ មហាគ្សំ ចីវរំ ទេន្តោ
ភយាគតី គច្ឆតិ នាម។ យោ ឯវំ ន គច្ឆតិ, សព្វេសំ តុលាក្ខតោ បមាណក្ខតោ
មជ្ឈត្តោ, សោ សម្មន្និតត្តោ។ តេនបិ ចីវរំ ភាជន្តេន បឋមំ “ឥទំ ជូលំ, ឥទំ
សណ្តំ, ឥទំ យនំ, ឥទំ តនុកំ, ឥទំ បរិភុត្តំ, ឥទំ អបរិភុត្តំ, ឥទំ ធីយតោ ឯត្ថកំ,
បុប្ផលតោ ឯត្ថក”ន្តិ ឯវំ វត្តានិវិចិនិត្វា “ឥទំ ឯត្ថកំ អគ្សតិ, ឥទំ ឯត្ថក”ន្តិ ឯវំ

អគ្គបរិច្ឆេទ កត្តា សេច សព្វេសំ ឯកកមេវ ធនធនអគ្គនកំ ចាបុណាតិ,
ឥន្ទ្រតំ កុសលំ។ នោ ច ចាបុណាតិ, យំ នវ វា អដ្ឋ វា អគ្គតិ, តំ អញ្ញេន
ឯកអគ្គនកេន ច ទ្ធិអគ្គនកេន ច សទ្ធិ ពន្ធិត្វា ឯតេន ឧបាយេន សមេ
បជីវសេ វេបេត្វា កុសោ ចាតេតញ្ញោ។ សេ ឯកកស្ស ធីយមាណេ ជីវេ
ទិវសោ នប្បហោតិ, ធន ធន ភិក្ខុ គណេត្វា ធន ធន ជីវេបជីវសេ ឯកតោ
ពន្ធិត្វា ភណ្ឌិកំ កត្វា ឯកោ ជីវេបជីវសោ វេបេតញ្ញោ។ ឯវំ វេបេតេសុ
ជីវេបជីវសេសុ កុសោ ចាតេតញ្ញោ។ តេហិបិ ភិក្ខុហិ បុន កុសចាតំ កត្វា
ភាជេតព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សាមណោរាជំ ឧបឡបជីវសំ ធាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤៣)
វេនតោ យេ សាមណោរា អត្ថិស្សរា ភិក្ខុសង្ឃស្ស កត្តព្ភកម្មំ ន ករោន្តិ,
ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាសុ យុត្តា អាចរិយុបជ្ឈាយានំយេវ វត្ថុបជីវត្តំ ករោន្តិ, អញ្ញេសំ ន
ករោន្តិ, ឯតេសំយេវ ឧបឡភាកោ ធាតញ្ញោ។ យេ បន បុរេភត្តញ្ច បច្ឆាភត្តញ្ច
ភិក្ខុសង្ឃស្សវ កត្តព្ភកិច្ចំ ករោន្តិ, តេសំ សមកោ ធាតញ្ញោ។ ឥន្ទញ្ច
បិដ្ឋិសមយេ ឧប្បន្នេន ភណ្ឌាការេ វេបេតេន អកាលជីវេនេវ កថិតំ,
កាលជីវំ បន សមកំយេវ ធាតព្ពំ។ តត្រុប្បាទវស្សាវាសិកំ សម្មញ្ញនីពន្ធនាធិ
សង្ឃស្ស ជាតិកម្មំ កត្វា គហេតព្ពំ។ ឯតញ្ញេត្ត សព្វេសំ វត្ថុ។
ភណ្ឌាការជីវេវេបិ សេច សាមណោរា អាគន្ធា “ភន្តេ, មយំ យាគុំ បចាម, ភត្តំ
បចាម, ឧដ្ឋកំ បចាម, អប្បហរិតំ ករោម, ទន្តកដ្ឋំ អាហារម, វដ្តនល្លំ កប្បិយំ
កត្វា ទេម, កី អម្ពេហិ ន កតំ នាមា”តិ ឧក្កុដ្ឋិ ករោន្តិ, សមភាកោវ ធាតញ្ញោ។
ឯតំយេវ វិវដ្ឋិត្វា ករោន្តិ, យេសញ្ច ករណាការោ ន បញ្ញាយតិ, តេ សន្ធាយ
វុត្តំ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សាមណោរាជំ ឧបឡបជីវសំ ធាតុ”ន្តិ។ កុរុន្តិយំ បន
“សេច សាមណោរា ‘កស្មា មយំ, ភន្តេ, សង្ឃកម្មំ ន ករោម, ករិស្សាមា’តិ
យាចន្តិ, សមបជីវសោ ធាតញ្ញោ”តិ វុត្តំ។

ដំនួននេះ ច អង្គបណ្តុះបណ្តាលដំនំ វា ឧបាសនត្តិកាដំនំ វា បហោនកានិ
 ខណ្ឌានិ កត្វា ធាតុញ្ញានិ។ ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទន ចតុរដ្ឋុលវិត្តារម្មិ
 អនុវាតប្បហោនកាយាមំ ខណ្ឌំ កត្វា ធាតុំ វដ្ឋតិ, អបរិភោគំ បន ន កាតត្ថំ។
 សចេបិ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ កោដ្ឋាសេ ឯកំ វា ទ្វេ វា វត្តានិ នប្បហោន្តិ, តត្ថ អញ្ញំ
 សាមណកំ បរិក្ខារំ ឋបេត្វា យោ តេន តុស្សតិ, តស្ស តំ ភាគំ កត្វា បច្ឆា
 កុសចាតោ កាតញ្ញោ។ សចេ ទស ទស ភិក្ខុ គណោត្វា វគ្គំ ករោន្តានំ ឯកោ
 វគ្គោ ន បូរតិ, អដ្ឋ វា នវ វា ហោន្តិ, តេសំ អដ្ឋ វា នវ វា កោដ្ឋាសា “តុម្ពេ ឥមេ
 គហោត្វា វិសុំ ភាជេថា” តិ ធាតុញ្ញា។ ឯវំ ទត្វា បច្ឆា កុសចាតោ កាតញ្ញោ។

១៩៩. ឥនាទិ “អដ្ឋមា, ភិក្ខុវេ, មាតិកា ចីវរស្ស ឧប្បាទាយ, សីមាយ ទេតិ, កតិកាយ ទេតិ, ភិក្ខុបញ្ញត្តិយា ទេតិ, សង្ឃស្ស ទេតិ, ឧកតោសង្ឃស្ស ទេតិ, វស្សវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេតិ, អាទិស្ស ទេតិ, បុគ្គលស្ស ទេតិ” តិ (មហាវ. ៣៧៩)
ចីវរានំ បដិលាភខេត្តទស្សនតំ យា តា អដ្ឋ មាតិកា វុត្តា, តាសំ វសេន
វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ចា។

តត្ថ “សីមាយ ទម្មី” តិ ឯវំ សីមំ បរាមសិក្ខា ទេន្តោ សីមាយ ទេតិ ឆាម។ ឯវំ
សីមាយ ទិន្នំ យាវតិកា ភិក្ខុ អន្តោសីមាគតា, តេហិ ភាជេតព្ពំ។ សីមា ច
ឆាមេសា ខណ្ឌសីមា ឧបចារសីមា សមាទសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមា
លាភសីមា កាមសីមា និគមសីមា នគរសីមា អព្ពន្ធសីមា ឧទកុក្ខបសីមា
ជនបទសីមា វជ្ជសីមា វជ្ជសីមា ជីបសីមា ចក្កវាឡសីមាតិ បន្ទរសវិទា ហោតិ។
តត្ថ ខណ្ឌសីមា សីមាកថាយំ វុត្តាវ។ ឧបចារសីមា ឆាម បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស
បរិក្ខេបេន, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបាហដ្ឋានេន បរិច្ឆិន្នា ហោតិ។ អបិច ភិក្ខុនំ
ធុវសន្និចាតជ្ជានតោ បរិយន្តេ បិតកោជនសាលតោ វា និពទ្ធុវសនអវាសតោ
វា ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ទិន្នំ លេខុចាតានំ អន្តោ ឧបចារសីមាតិ វេទិតញ្ចា។
សា បន អវាសេសុ វឡន្តេសុ វឡតិ, បរិហាយន្តេសុ បរិហាយតិ។ មហាបច្ឆរិយំ
បន “ភិក្ខុសុបិ វឡន្តេសុ វឡតិ” តិ វុត្តំ។ តស្មា សចេ វិហារេ សន្និបតិភិក្ខុហិ
សទ្ធិ ឯកាពទ្ធា ហុត្វា យោជនសតម្បិ បូរេត្វា និសីទន្តិ, យោជនសតម្បិ
ឧបចារសីមាវ ហោតិ, សព្វេសំ លាភោ ចាបុណាតិ។

សមាទសំវាសអវិប្បវាសសីមាទ្វយម្បិ វុត្តមេវ។ លាភសីមា ឆាម នេវ
សម្មាសម្ពុទ្ធន អនុញ្ញាតា, ន ធម្មសង្គាហកត្តេវហិ ឫបិតា, អបិច ខោ
រាជរាជមហាមត្តា វិហារំ កាវេត្វា កាវុតំ វា អឡយោជនំ វា យោជនំ វា
សមន្តតោ បរិច្ឆិន្និត្វា “អយំ អម្ពាភំ វិហារស្ស លាភសីមា” តិ ឆាមលិខិតកេ
ថម្ពេ និខណ្ឌិត្វា “យំ ឯត្ថន្តវេ ឧប្បជ្ជតិ, សព្ពំ អម្ពាភំ វិហារស្ស ទេមា” តិ សីមា

ថ្ងៃថ្មី, អយំ លាភសីមា នាម។ តាមនិកមនករអព្ពន្ធវុទ្ធកុក្ខបសីមាបិ វុត្តា
ឯវ។

ជនបទសីមា នាម កាសិកោសលវជ្ជាជិនំ អន្តោ ពហូ ជនបទា ហោន្តិ, តត្ថ
ឯកេកោ ជនបទបរិច្ឆេទោ ជនបទសីមា។ វជ្ជសីមា នាម
កាសិកោសលាទិវជ្ជបរិច្ឆេទោ។ វជ្ជសីមា នាម “ចោឡុកោកោ
កេរឡុកោកោ” តិ ឯវំ ឯកេកស្ស រញ្ជោ អាណាបវត្តិដ្ឋានំ។ ទីបសីមា នាម
សមុទ្ពន្តេន បរិច្ឆិទ្ពមហាទីទា ច អន្តរទីទា ច។ ចក្កវាឡុសីមា
ចក្កវាឡុបព្ភតេនេវ បរិច្ឆិទ្ពា។ ឯវមេតាសុ សីមាសុ ខណ្ឌសីមាយ កេនចិ
កម្មេន សន្និបតិភំ សង្ឃំ ទិស្វា “ឯត្ថវ សីមាយ សង្ឃស្ស ទេមី” តិ វុត្ត
យាវតិកា ភិក្ខុ អន្តោខណ្ឌសីមាគតា, តេហិ ភាជេតព្ភំ។ តេសំយេវ ហិ ភំ
ចាបុណាតិ, អញ្ញេសំ សីមន្តិកាយ វា ឧបចារសីមាយ វា បីតានម្បី ន
ចាបុណាតិ។ ខណ្ឌសីមាយ បីតេ បន វុត្តេ វា បព្ភតេ វា បីតស្ស ហេដ្ឋា វា
បថីវេមជ្ឈកតស្ស ចាបុណាតិយេវ។ “ឥមិស្ស ឧបចារសីមាយ សង្ឃស្ស
ទមី” តិ ទិដ្ឋំ បន ខណ្ឌសីមាសីមន្តិកាសុ បីតានម្បី ចាបុណាតិ។
“សមាទសំវាសសីមាយ ទមី” តិ ទិដ្ឋំ បន ខណ្ឌសីមាសីមន្តិកាសុ បីតានំ ន
ចាបុណាតិ។ អវិប្បវាសសីមាលាភសីមាសុ ទិដ្ឋំ តាសុ សីមាសុ អន្តោគតានំ
ចាបុណាតិ។ តាមសីមាទីសុ ទិដ្ឋំ តាសំ សីមានំ អព្ពន្ធវេ ពទ្ធសីមាយ បីតានម្បី
ចាបុណាតិ។ អព្ពន្ធវសីមាឧទកុក្ខបសីមាសុ ទិដ្ឋំ តត្ថ អន្តោគតានំយេវ
ចាបុណាតិ។ ជនបទរជ្ជវជ្ជទីបចក្កវាឡុសីមាសុបិ តាមសីមាទីសុ
វុត្តសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។

សចេ បន ជម្ពុទីបេ បីតោ “តម្កវណ្ណាទីបេ សង្ឃស្ស ទមី” តិ វទតិ,
តម្កបណ្ណាទីបតោ ឯកោបិ អាគន្ធា សព្វេសំ គណ្ហាតុំ លភតិ។ សចេបិ តត្រេវ

ឯកោ សភាគតិក្កុ សភាគានំ ភាគំ គណ្ណាតិ, ន វាវេតត្តោ។ ឯវំ តាវ យោ សីមំ
បរាមសិទ្ធា ទេតិ, តស្ស ធានេ វិនិច្ឆយោ វេទិតត្តោ។ យោ បន
“អសុកសីមាយ” ត្ថំ វត្ថុំ ន ជាតាតិ, កេវលំ “សីមា” តិ វេទនមត្តមេវ ជានន្តោ
វិហារំ អាគន្ធា “សីមាយ ទម្មី” តិ វា “សីមជ្ឈកសង្ឃស្ស ទម្មី” តិ វា ភណាតិ, សោ
បុច្ឆិតត្តោ “សីមា នាម ពហុវិធា, កតវសីមំ សន្ធាយ ភណាសី” តិ។ សចេ វេទតិ
“អហំ អសុកសីមា” តិ ន ជាតាមិ, សីមជ្ឈកសង្ឃ ភាជេត្វា គណ្ណាតុ” តិ,
កតវសីមាយ ភាជេតត្ថំ? មហាសីវត្តោ កិរាហ “អវិប្បវាសសីមាយា” តិ។
តតោ នំ អាហំសុ “អវិប្បវាសសីមា នាម តិយោជនាបិ ហោតិ, ឯវំ សន្តោ
តិយោជនេ បិតា លាភំ គណ្ណាស្ស ត្ថំ, តិយោជនេ ឋេត្វា អាគន្ធកវត្ថុ បូរេត្វា
អាវាមំ បរិសិតត្ថំ ភវិស្សតិ, គមិកោ តិយោជនំ គន្ធា សេនាសនំ អាបុច្ឆិស្សតិ,
និស្សយប្បជិបន្នស្ស តិយោជនាតិក្កមេ និស្សយោ បជិប្បស្សម្ហិស្សតិ,
ចារិវាសិកេន តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា អរុណំ ឧដ្ឋបេតត្ថំ ភវិស្សតិ, ភិក្ខុនិយា
តិយោជនេ ឋេត្វា អាវាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆិតត្ថំ ភវិស្សតិ, សត្តម្បតំ
ឧបចារសីមាបរិច្ឆេទវសេនេវ កាតុំ វដ្ឋតិ, តស្មា ឧបចារសីមាយ ភាជេតត្ថំ” ត្ថំ។

២០០. កតិកាយ ទេតីតិ ឯត្ថ បន កតិកា នាម សមាណលាភកតិកា។
តត្រេវំ កតិកា កាតត្តា, ឯកស្មី វិហារេ សន្និបតិទេហិ ភិក្ខុហិ យំ វិហារំ
សង្កណ្ឌិតុកាមា សមាណលាភំ កាតុំ ឥច្ឆន្តិ, តស្ស នាមំ គហេត្វា “អសុកោ
នាម វិហារោ ចោរាណាកោ” តិ វា “ពុទ្ធាធិវុត្តោ” តិ វា “អប្បលាភោ” តិ វា យ
កិញ្ចិ ការណំ វត្វា “តំ វិហារំ ឥមិនា វិហារេន សទ្ធិ ឯកលាភំ កាតុំ សង្ឃស្ស
រុច្ឆតី” តិ តិក្ខុត្ថំ សាវេតត្ថំ។ ឯត្តាវតា តស្មី វិហារេ និសិទ្ធាបិ ឥធនិសិទ្ធាវ
ហោតិ។ តស្មី វិហារេបិ សង្ឃេន ឯវមេវ កាតត្ថំ។ ឯត្តាវតា ឥធនិសិទ្ធាបិ តស្មី
និសិទ្ធាវ ហោតិ។ ឯកស្មី វិហារេ លាភេ ភាជិយមាទេ ឥតវស្មី បិតស្ស ភាគំ

គហេតុំ វដ្តតិ។ ឯវំ ឯកេន វិហារេន សធ្វី ពហូបិ អាវាសា ឯកលាភា កាតញ្ញា។
ឯវញ្ច កតេ ឯកស្មី អាវាសេ ទិន្នេ សព្ពត្ថ ទិន្នំ ហោតិ។

២០០. ភិក្ខាបញ្ញត្តិ នាម អត្ថនោ បរិច្ចាគបញ្ញាបនដ្ឋានំ, យត្ថ សង្ឃស្ស
ធុវកាវា កវីយន្តិ។ ឯត្ថ ច យស្មី វិហារេ ឥមស្ស ជីវរនាយកស្ស សន្តកំ
សង្ឃស្ស ចាកវដ្តំ វា វត្តតិ, យស្មី វិហារេ ភិក្ខុ អត្ថនោ ភាវំ កត្វា សទា គេហេ
ភោជេតិ, យត្ថ វា តេន អាវាសោ ការិតោ, សលាកភត្តាទីនិ វា និពទ្ធានិ, ឥមេ
ធុវកាវា នាម។ យេន បន សកលោបិ វិហារេ បតិជ្ជាបិតោ, តត្ថ វត្តព្ភមេវ
នត្ថិ, តស្មា សចេ សោ “យត្ថ មយ្ហំ ធុវកាវា កវីយន្តិ, តត្ថ ទម្មី” តិ វា “តត្ថ
ទេថា” តិ វា ភណាតិ, ពហូសុ ចេបិ ហានេសុ ធុវកាវា ហោន្តិ, សព្ពត្ថ ទិន្នមេវ
ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មី វិហារេ ភិក្ខុ ពហុតរា ហោន្តិ, តេហិ វត្តព្ភំ “តុម្ហាកំ
ធុវកាវេ ឯកត្ថ ភិក្ខុ ពហូ, ឯកត្ថ អប្បកា” តិ។ សចេ “ភិក្ខុគណានាយ
គណ្ណាថា” តិ ភណាតិ, តថា ភាជេត្វា គណ្ណាតុំ វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច វត្តភេសដ្ឋាទិ
អប្បកម្មិ សុខេន ភាជីយតិ។ យទិ បន មញ្ជោ វា បីបំ វា ឯកមេវ ហោតិ, តំ
បុច្ឆិត្វា យស្ស វិហារស្ស, ឯកវិហារេបិ វា យស្ស សេនាសនស្ស សោ វិចារេតិ,
តត្ថ ធាតព្ភំ។ សចេបិ “អសុកភិក្ខុ គណ្ណាតូ” តិ វទតិ, វដ្តតិ។ អថ “មយ្ហំ ធុវកាវេ
ទេថា” តិ វត្វា អវិចារេត្វា គប្បតិ, សង្ឃស្សបិ វិចារេតុំ វដ្តតិ។ ឯវំ បន វិចារេតព្ភំ,
“សង្ឃត្ថេរស្ស វសនដ្ឋានេ ទេថា” តិ វត្តព្ភំ។ សចេ តត្ថ សេនាសនំ បរិបុណ្ណំ
ហោតិ, យត្ថ នប្បហោតិ, តត្ថ ធាតព្ភំ។ សចេ ឯកោ ភិក្ខុ “មយ្ហំ វសនដ្ឋានេ
សេនាសនបរិភោគកណ្ណំ នត្ថិ” តិ វទតិ, តត្ថ ធាតព្ភំ។

២០២. សង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន សចេ វិហារំ បរិសិត្វា “ឥមាទិ ជីវរាទិ
សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ ទេតិ, ឧបចារសីមាយ បិតេន សង្ឃេន យណ្ឌិ បហវិត្វា កាលំ
យោសេត្វា ភាជេតព្ភានិ, សីមជ្ជកស្ស អសម្មត្ថស្សបិ ភាគំ គណ្ណាឆោ ន

វារេតព្រោះវិហារោ មហាហោតិ, យោសនតោ បដ្ឋាយ វត្ថុសុ ធីយមាទេសុ
អលសជាតិកា មហាយោ បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វីសតិវស្សនំ ធីយតិ, តុម្ហាកំ
បីតិកា អតិក្កន្តា” តិ ន វត្ថុព្រា, បីតិកំ បេត្វា តេសំ ទត្វា បច្ឆា បីតិកាយ
ធាតព្ធុំ។ “អសុកវិហារេ កិរ ពហុ ជីវំ ឧប្បន្ន” តិ សុត្វា
យោជនន្តិកវិហារតោ បិ ភិក្ខុ អាគច្ឆន្តិ, សម្មត្ថសម្មត្តានំ បីតជ្ជានតោ
បដ្ឋាយ ធាតព្ធុំ, អសម្មត្តានម្មិ ឧបចារសីមំ បរិជ្ជានំ អន្តេវាសិកាធិសុ
គណ្ណាន្តេសុ ធាតព្ធុមេវ។ “ពហិឧបចារសីមាយ បីតានំ ទេថា” តិ វទន្តិ, ន ធាតព្ធុំ។
សចេ បន ឧបចារសីមំ ឌីក្កន្តេហិ ឯកាពទ្វា ហុត្វា អត្ថនោ វិហារទ្វារេ វា
អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឌ្ឍិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា
ធាតព្ធុំ។ សង្ឃនរកស្ស ធិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ ធាតព្ធុមេវ។ ទុតិយភាគេ បន
យោសនំ អារុន្តេ អាគតានំ បឋមភាគោ ន ចាបុណាតិ, ទុតិយភាគតោ
វស្សត្ថេន ធាតព្ធុំ។

ឯកស្មី វិហារេ ទស ភិក្ខុ ហោន្តិ, ទស វត្ថានិ “សង្ឃស្ស ទេមា” តិ ទេន្តិ,
ចាដក្កំ ភាដតព្ធុនិ។ សចេ “សព្ពានេវ អម្ហាកំ ចាបុណាតិ” តិ គហេត្វា គច្ឆន្តិ,
ទុប្បាបិតានិ ចេវ ទុគ្គហិតានិ ច, គតគតជ្ជានេ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។ ឯកំ បន
ឧទ្ទិវត្វា “ឥទំ តុម្ហាកំ ចាបុណាតិ” តិ សង្ឃត្ថេវស្ស ចាបេត្វា “សេសានិ អម្ហាកំ
ចាបុណាតិ” តិ គហេតុំ វដ្ឋតិ។ ឯកមេវ វត្ថំ “សង្ឃស្ស ទេមា” តិ អាហារន្តិ,
អភាដេត្វាវ “អម្ហាកំ ចាបុណាតិ” តិ គណ្ណាន្តិ, ទុប្បាបិតព្រោវ ទុគ្គហិតព្រា។
សត្ថកេន វា ហាលិទ្ធិអាទិនា វា លេខំ កត្វា ឯកកោដ្ឋាសំ “ឥទំ ឋានំ តុម្ហាកំ
ចាបុណាតិ” តិ សង្ឃត្ថេវស្ស ចាបេត្វា “សេសំ អម្ហាកំ ចាបុណាតិ” តិ គហេតុំ
វដ្ឋតិ។ យំ បន វត្ថុស្សេវ បុប្ផំ វា វលិ វា, តេន បរិច្ឆេទំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។ សចេ ឯកំ
តន្តំ ឧទ្ទិវត្វា “ឥទំ ឋានំ តុម្ហាកំ ចាបុណាតិ” តិ យេវស្ស ទត្វា “សេសំ អម្ហាកំ
ចាបុណាតិ” តិ គណ្ណាន្តិ, វដ្ឋតិ។ ខណ្ឌំ ខណ្ឌំ ជិន្និត្វា ភាជិយមានំ វដ្ឋតិយេវ។

ឯកភិក្ខុកេរិហារេ សង្ឃស្ស ចីវរេសុ ឧប្បន្នេសុ សេច បុព្វេវុត្តនយេនេវ
សោភិត្ត “សញ្ញានិ មយ្ហំ ចាបុណ្ហាតី” តិ គណ្ណាតិ, សុគ្គហិតានិ, បិតិកា បន ន
តិជ្ជតិ។ សេច ឯកេកំ ឧទ្ធវិត្វា “ឥទំ មយ្ហំ ចាបុណ្ហាតី” តិ គណ្ណាតិ, បិតិកា
តិជ្ជតិ។ តត្ថ អដ្ឋតាយ បិតិកាយ បុន អញ្ញស្មី ចីវរេ ឧប្បន្នេ សេច ឯកោភិត្ត
អាគច្ឆតិ, មជ្ឈេ ជិន្ធិត្វា ធ្វើហិបិ គហេតត្ថំ។ បិតាយ បិតិកាយ បុន អញ្ញស្មី ចីវរេ
ឧប្បន្នេ សេច នវកតរោ អាគច្ឆតិ, បិតិកា ហេដ្ឋា ឱរោហតិ។ សេច វុឡ្យតរោ
អាគច្ឆតិ, បិតិកា ឧទ្ធវំ អាហេហតិ។ អថ អញ្ញោ នត្ថិ, បុន អត្តនោ ចាបេត្វា
គហេតត្ថំ។ “សង្ឃស្ស ទេមា” តិ វា “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទេមា” តិ វាយេន កេនចិ
អាការេន សង្ឃំ អាមសិត្វា ទិន្នំ បន បំសុក្ខលីកានំ ន វុឡ្យតិ “គហបតិចីវរំ
បជិត្តិចាមិ, បំសុក្ខលីកដ្ឋំ សមាទិយាមី” តិ វុត្តត្តា, ន បន អកប្បិយត្តា។
ភិក្ខុសង្ឃេន អបលោកេត្វា ទិន្នម្បិ ន គហេតត្ថំ។ យំ បន ភិក្ខុ អត្តនោ សន្តកំ
ទេតិ, តំ ភិក្ខុទត្តិយំ នាម វុឡ្យតិ, បំសុក្ខលំ បន ន ហោតិ។ ឯវំ សន្តេបិ ធុតដ្ឋំ ន
ភិជ្ជតិ។ “ភិក្ខុនំ ទេម, ថេរានំ ទេមា” តិ វុត្តេ បន បំសុក្ខលីកានម្បិ វុឡ្យតិ, “ឥទំ
វត្ថំ សង្ឃស្ស ទេម, ឥមីនា ឧចាហានត្ថវិកបត្តត្ថវិកអាយោគអំសពទ្ធកាទិនិ
ករោន្ត” តិ ទិន្នម្បិ វុឡ្យតិ។ បត្តត្ថវិកាទិនំ អត្ថាយ ទិន្នានិ ពហុនិបិ ហោន្តិ,
ចីវរត្ថាយបិ បហោន្តិ, តតោ ចីវរំ កត្វា ចារុបិតុំ វុឡ្យតិ។ សេច បន សង្ឃោ
ភាជិតាតិវត្តានិ វត្តានិ ជិន្ធិត្វា ឧចាហានត្ថវិកាទិនំ អត្ថាយ ភាជេតិ, តតោ
គហេតុំ ន វុឡ្យតិ។ សាមិកេហិ វិចារិតមេវ ហិ វុឡ្យតិ, ន ឥតរំ។ បំសុក្ខលីកំ
“សង្ឃស្ស ធម្មករណបជាទិនំ អត្ថាយ ទេមា” តិ វុត្តេបិ គហេតុំ វុឡ្យតិ,
បរិក្ខារោ នាម បំសុក្ខលីកានម្បិ ឥច្ឆិតញ្ញោ។ យំ តត្ថ អតិរេកំ ហោតិ, តំ
ចីវរេបិ ឧបនេតុំ វុឡ្យតិ។ សុត្ថំ សង្ឃស្ស ទេន្តិ, បំសុក្ខលីកេហិបិ គហេតត្ថំ។ អយំ
តាវ វិហារំ បរិសិត្វា “ឥមាទិ ចីវរានិ សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ ទិន្នេសុ វិនិច្ឆយោ។ សេច
បន ពហិឧបចារសីមាយ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នេ ភិក្ខុ ទិស្វា “សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ

សង្ឃត្ថេរស្ស វា សង្ឃនវកស្ស វា អាហោចេតិ, សចេបិ យោជនំ ជរិត្វា បរិសា
បិតា ហោតិ, ឯកាពន្ធា ចេ, សព្ពេសំ ចាបុណ្ហាតិ។ យេ បន ទ្វាទសហិ ហត្ថហិ
បរិសំ អសម្មត្តា, តេសំ ន ចាបុណ្ហាតិ។

២០៣. ឧកតោសង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ “ឧកតោសង្ឃស្ស ទម្មី” តិ វុត្ថេបិ “ទិដា
សង្ឃស្ស ទម្មី” តិ, “ទិដ្ឋំសង្ឃានំ ទម្មី” តិ, “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីសង្ឃស្ស ច
ទម្មី” តិ វុត្ថេបិ ឧកតោសង្ឃស្ស ទិន្នមេវ ហោតិ។ តត្ថ សចេ ពហុកាបិ ភិក្ខុ
ហោន្តិ, ឯកា ភិក្ខុនី ហោតិ, ឧបឡំ ធាតព្ធុំ, ទ្វេ ភាគេ សមេ កត្វា ឯកោ ភាគោ
ធាតព្ពោតិ អត្ថោ។ សចេ ពហុកាបិ ភិក្ខុនីយោ ហោន្តិ, ឯកោ ភិក្ខុ ហោតិ,
ឧបឡំ ធាតព្ធុំ។ “ឧកតោសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ច ទម្មី” តិ វុត្ថេ សចេ ទស ទស ភិក្ខុ ច
ភិក្ខុនីយោ ច ហោន្តិ, ឯកវីសតិ បដិវិសេ កត្វា ឯកោ បុគ្គលស្ស ធាតព្ពោ, ទស
ភិក្ខុសង្ឃស្ស, ទស ភិក្ខុនីសង្ឃស្ស។ យេន បុគ្គលិកោ លទ្ធោ, សោ សង្ឃតោបិ
អត្ថនោ វស្សក្កេន គហេតុំ លភតិ។ កស្មា? ឧកតោសង្ឃគ្គហណោន
គហិតត្តា។ “ឧកតោសង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ច ទម្មី” តិ វុត្ថេបិ ឯសេវ នយោ។
ឥធន បន ចេតិយស្ស សង្ឃតោ ចាបុណ្ហានកោដ្ឋាសោ នាម នត្ថិ, ឯកបុគ្គលស្ស
បត្តកោដ្ឋាសសមោវ កោដ្ឋាសោ ហោតិ។ “ឧកតោសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ច
ចេតិយស្ស ចា” តិ វុត្ថេ បន ទ្វាវិសតិ កោដ្ឋាសេ កត្វា ទស ភិក្ខុនំ, ទស
ភិក្ខុនីនំ, ឯកោ បុគ្គលស្ស, ឯកោ ចេតិយស្ស ធាតព្ពោ។ តត្ថ បុគ្គលោ
សង្ឃតោបិ អត្ថនោ វស្សក្កេន គហេតុំ លភតិ, ចេតិយស្ស ឯកោយេវ។

“ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច ទម្មី” តិ វុត្ថេ បន ន មជ្ឈេ ភិទ្ធិត្វា ធាតព្ធុំ, ភិក្ខុ
ច ភិក្ខុនីយោ ច គណោត្វា ធាតព្ធុំ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ច” តិ
វុត្ថេ បន បុគ្គលោ វិសុំ នលភតិ, ចាបុណ្ហានដ្ឋានតោ ឯកមេវ លភតិ។ កស្មា?
ភិក្ខុសង្ឃគ្គហណោន គហិតត្តា។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ច

ចេតិយស្ស ចា"តិ វុត្តេបិ ចេតិយស្ស ឯកបុគ្គលបដិវិសោលព្ពតិ, បុគ្គលស្ស
វិសុំ នលព្ពតិ, តស្មា ឯកំ ចេតិយស្ស ទត្វា អវសេសំ ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយោ ច
គណេត្វា ភាជេតព្ពំ។

“ភិក្ខុនព្វា ភិក្ខុនីនព្វា ទម្មី”តិ វុត្តេបិ មជ្ឈេ ភិក្ខុត្វា ន ធាតព្ពំ,
បុគ្គលគណនាយ ឯវិភជិតព្ពំ។ “ភិក្ខុនព្វា ភិក្ខុនីនព្វា តុយ្ហព្វា, ភិក្ខុនព្វា
ភិក្ខុនីនព្វា ចេតិយស្ស ច, ភិក្ខុនព្វា ភិក្ខុនីនព្វា តុយ្ហព្វា ចេតិយស្ស ចា”តិ ឯវិ
វុត្តេបិ ចេតិយស្ស ឯកបដិវិសោលព្ពតិ, បុគ្គលស្ស វិសុំ នត្ថិ, ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយោ
ច គណេត្វា ឯវិ ភាជេតព្ពំ។ យថា ច ភិក្ខុសង្ឃំ អាទិ កត្វា នយោ នីតោ, ឯវិ
ភិក្ខុនីសង្ឃំ អាទិ កត្វាបិ នេតព្ពោ។

“ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តុយ្ហព្វា”តិ វុត្តេ បុគ្គលស្ស វិសុំ នលព្ពតិ, វស្សគ្គេនេវ
គហេតព្ពំ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស វិសុំ
បដិវិសោលព្ពតិ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តុយ្ហព្វា ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ
ចេតិយស្ស វិសុំ លព្ពតិ, ន បុគ្គលស្ស។ “ភិក្ខុនព្វា តុយ្ហព្វា”តិ វុត្តេបិ វិសុំ ន
លព្ពតិ, “ភិក្ខុនព្វា ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស លព្ពតិ។ “ភិក្ខុនព្វា
តុយ្ហព្វា ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ ចេតិយស្ស វិសុំ លព្ពតិ, ន បុគ្គលស្ស។
ភិក្ខុនីសង្ឃំ អាទិ កត្វាបិ ឯវិមេវ យោជេតព្ពំ។

បុព្វេ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ឧកតោសង្ឃស្ស ធានំ ទេន្តិ, ភគវា មជ្ឈេ និសីទតិ,
ទក្ខិណតោ ភិក្ខុ, វាមតោ ភិក្ខុនិយោ និសីទតិ, ភគវា ឧភិជ្ជំ សង្ឃត្ថេរោ, តទា
ភគវា អត្តនាលទ្ធបច្ចយេ អត្តនាបិ បរិភុញ្ញតិ, ភិក្ខុនម្យិ ធាបេតិ។ ឯតវហិ
បន បណ្ឌិតមនុស្សា សធាតុកំ បដិមំ វា ចេតិយំ វា វេបេត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស
ឧកតោសង្ឃស្ស ធានំ ទេន្តិ, បដិមាយ វា ចេតិយស្ស វា បុរតោ អាធារកេ បត្តំ
វេបេត្វា ទក្ខិណោទកំ ទត្វា “ពុទ្ធានំ ទេមា”តិ, តត្ថ បឋមំ ខាទនីយភោជនីយំ

ទេន្តិ, វិហារំ វា អាហារិត្វា “ឥទំ ចេតិយស្ស ទេមា” តិ បិណ្ឌាចាតញ្ចា
មាលាគន្ធាធិនិ ច ទេន្តិ, តត្ថ កថំ បដិបដ្ឋិតព្ពន្ធិ? មាលាគន្ធាធិនិ តាវ ចេតិយេ
អាហេបេតព្ពានិ, វុត្តេហិ បដាកា, តេលេន បដិចា កាតញ្ចា។
បិណ្ឌាចាតមធុដាលីតាធិនិ បន យោ និពទ្ធចេតិយជគ្គកោ ហោតិ បព្ពជិតោ វា
គហដ្ឋោ វា, តស្ស ធាតញ្ចានិ។ និពទ្ធជគ្គកោ អសតិ អាហជកត្ថំ ឋបេត្វា វត្ថំ
កត្វា បរិភូត្ថំ វុត្ថតិ, ឧបកដ្ឋេ កាលេ ភុត្ថិត្វា បច្ឆាបិ វត្ថំ កាតុំ វុត្ថតិយេវ។
មាលាគន្ធាធិសុ ច យំ កិញ្ច “ឥទំ ហារិត្វា ចេតិយេ បូជំ ករោថា” តិ វុត្តេ ទ្វរម្បិ
ហារិត្វា បូជេតព្ពំ, “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ហរា” តិ វុត្តេហិ ហារិតព្ពំ។ សចេ បន “អហំ
បិណ្ឌាយ ចរាមិ, អាសនសាលាយ ភិក្ខុ អតិ, តេ ហរិស្សន្តិ” តិ វុត្តេ “ភន្តេ,
តុយ្ហមេវ ទម្មិ” តិ វុត្ថតិ, ភុត្ថិតុំ វុត្ថតិ។ អថ បន “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទស្សាមិ” តិ
ហរន្តស្ស គច្ឆតោ អន្តរាវ កាលោ ឧបកដ្ឋោ ហោតិ, អត្តនោ ចាបេត្វា ភុត្ថិតុំ
វុត្ថតិ។

២០៤. វស្សុវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេតិ ឯត្ថ បន សចេ វិហារំ បរិសិត្វា “ឥមា និ
ចីវរា និ វស្សុវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទម្មិ” តិ ទេតិ, យត្តកា ភិក្ខុ តស្មី អាវាសេ វស្សុច្ឆេទំ
អកត្វា បុរិមវស្សុវុដ្ឋា, តេហិ ភាជេតព្ពំ, អញ្ញេសំ ន ចាបុណាតិ។
ធិសាបក្កន្តស្សបិ សតិ គាហកេ យាវ កថិនស្សញ្ញាវា ធាតព្ពំ។ “អនត្ថតេ បន
កថិនេ អន្តោហោមន្តេ ឯវញ្ច វត្វា ធិន្នំ បច្ឆិមវស្សុវុដ្ឋានម្បិ ចាបុណាតិ” តិ
លក្ខណញ្ញា វុត្ថតិ។ អដ្ឋកថាសុ បនេតំ ន វិចារិតំ។ សចេ បន
ពហិឧបចារសីមាយំ ឋិតោ “វស្សុវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទម្មិ” តិ វុត្ថតិ, សម្បត្តានំ សព្ពេសំ
ចាបុណាតិ។ អថ “អសុកវិហារេ វស្សុវុដ្ឋសង្ឃស្ស” តិ វុត្ថតិ, តត្រ
វស្សុវុដ្ឋានមេវ យាវ កថិនស្សញ្ញាវា ចាបុណាតិ។ សចេ បន គិម្ពានំ
បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ ឯវំ វុត្ថតិ, តត្រ សម្មឪត្វតានំ សព្ពេសំ ចាបុណាតិ។
កស្មា? បិដ្ឋិសមយេ ឧប្បន្នត្វា។ អន្តោវស្សេយេវ “វស្សុ វសន្តានំ ទម្មិ” តិ វុត្តេ

ជំនួសស្យា នលកន្តិ, វស្សំ វសន្តាវ លកន្តិ។ ជីវមាសេ បន “វស្សំ វសន្តានំ
ធម្ម”តិ វុត្តេ បដិមិកាយ វស្សបគតានំយេវ ចាបុណាតិ, បុរិមិកាយ
វស្សបគតានញ្ច ជំនួសស្យានញ្ច ន ចាបុណាតិ។

ជីវមាសតោ បដ្ឋាយ យាវ ហេមន្តស្ស បដិមា ធិវសោ, តាវ “វស្សវាសិកំ
ទេមា”តិ វុត្តេ កថិនំ អត្ថតំ វា ហោតុ អនត្ថតំ វា, អតីតវស្សវុជ្ជានមេវ
ចាបុណាតិ។ គិម្ពានំ បឋមធិវសតោ បដ្ឋាយ វុត្តេ បន មាតិកា អាហេបេតញ្ច
“អតីតបស្សវាសស្ស បញ្ច មាសា អតិក្កន្តា, អនាគតោ ចាតុមាសច្ចយេន
ភវិស្សតិ, កតវស្សវាសស្ស ទេសី”តិ។ សេច “អតីតវស្សវុជ្ជានំ ធម្ម”តិ វទតិ,
តំ អន្តោវស្សវុជ្ជានមេវ ចាបុណាតិ, ធិសាបក្កន្តានម្បិ សភាគា គណ្ហិតុំ
លកន្តិ។ សេច “អនាគតេ វស្សវាសិកំ ធម្ម”តិ វទតិ, តំ ឋបេត្វា
វស្សបនាយិកធិវសេ គហេតត្ថំ។ អថ “អគុត្តាវិហារោ, ចោរភយំ អត្ថិ, ន
សក្កា ឋបេតុំ គណ្ហិត្វា វា អាហិណ្ឌិតុ”តិ វុត្តេ “សម្បត្តានំ ធម្ម”តិ វទតិ,
ភាជេត្វា គហេតត្ថំ។ សេច វទតិ “ឥតោ មេ, ភន្តេ, តតិយេ វស្សេ វស្សវាសិកំ
ន ធិន្នំ, តំ ធម្ម”តិ, តស្មី អន្តោវស្សេ វុជ្ជកិក្ខនំ ចាបុណាតិ។ សេច តេ ធិសា
បក្កន្តា, អញ្ញោ វិស្សាសិកោ គណ្ហាតិ, ធាតត្ថំ។ អថេកោយេវ អវសិដ្ឋោ,
សេសា កាលកតា, សត្ថំ ឯកស្សេវ ចាបុណាតិ។ សេច ឯកោបិ នត្ថិ, សង្ឃិកំ
ហោតិ, សម្មុទ្ទិក្ខតេហិ ភាជេតត្ថំ។

២០៥. អាទិស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន យាគុយា វា ភត្តេ វា ខាទនីយេ វា ជីវេ វា
សេនាសនេ វា ភេសន្តេ វា អាទិសិទ្ធា បរិច្ឆិទ្ធា ទេន្តោ អាទិស្ស ទេតិ នាម។
តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ - ភិក្ខុ អន្តតនាយ វា ស្វាតនាយ វា យាគុយា និមន្តេត្វា
តេសំ យវំ បរិដ្ឋានំ យាគុំ ទេតិ, យាគុំ ទត្វា បីតាយ យាគុយា “ឥមាទិ ជីវរាទិ
យេហិ មយ្ហំ យាគុ បីតា, តេសំ ធម្ម”តិ ទេតិ, យេហិ និមន្តិតេហិ យាគុ បីតា,

តេសំយេវ ចាបុណ្ហាតិ។ យេហិ បន ភិក្ខុាចារ្យវត្តេន យវទ្វារេន គប្បន្តេហិ វា
 យវំ បរិដ្ឋេហិ វា យាគុ លទ្ធា, យេសំ វា អាសនសាលតោ បត្តំ អាហរិត្វា
 មនុស្សេហិ នីតា, យេសំ វា ថេវេហិ បេសិតា, តេសំ ន ចាបុណ្ហាតិ។ សចេ បន
 និមន្តិហភិក្ខុហិ សទ្ធិអញ្ញេបិ ពហូ អាគន្ធា អន្តោគេហព្វា ពហិគេហព្វា បូរេត្វា
 និសិន្នា, ឆាយកោ ច ឯវំ វទតិ “និមន្តិតា វា ហោន្តុ អនិមន្តិតា វា, យេសំ មយា
 យាគុ ទិន្នា, សព្ពេសំ ឥមា និ វត្តានិ ហោន្តុ”តិ, សព្ពេសំ ចាបុណ្ហាតិ។ យេហិ បន
 ថេវានំ ហត្ថតោ យាគុ លទ្ធា, តេសំ ន ចាបុណ្ហាតិ។ អថ សោ “យេហិ មយ្ហំ
 យាគុ បីតា, សព្ពេសំ ហោត្វ”តិ វទតិ, សព្ពេសំ ចាបុណ្ហាតិ។ ភត្តខាទនីយេសុបិ
 ឯសេវ នយោ។ ចីវរេ បន បុព្វេបិ តេន វស្សំ វាសេត្វា ភិក្ខុនំ ចីវរំ ទិន្នបុព្វំ ហោតិ,
 សោ ច ភិក្ខុ ភោជេត្វា វទតិ “យេសំ មយា បុព្វេ ចីវរំ ទិន្នំ, តេសំយេវ ឥមំ ចីវរំ
 វា សុត្តំ វា សប្បិមធុដាណីតាទីនិ វា ហោន្តុ”តិ, សព្វំ តេសំយេវ ចាបុណ្ហាតិ។
 សេនាសនេបិ “យោ មយា ការិតេ វិហារេ វា បរិវេណោ វា វសតិ, តស្សិទំ
 ហោត្វ”តិ វុត្តេ តស្សេវ ហោតិ។ ភេសន្តេបិ “មយំ កាលេន កាលំ ថេវានំ
 សប្បិអាទីនិ ភេសន្តានិ ទេម, យេហិ តានិ លទ្ធានិ, តេសំយេវិទំ ហោត្វ”តិ វុត្តេ
 តេសំយេវ ហោតិ។

២០៦. បុគ្គលស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ បន “ឥមំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ទម្មី”តិ ឯវំ
 បរម្ពុខា វា, ចាទម្ពុលេ បេហេត្វា “ឥទំ, ភន្តេ, តុម្ពាកំ ទម្មី”តិ ឯវំ សម្ពុខា វា ទេតិ,
 តំ តស្សេវ ហោតិ។ សចេ បន “ឥទំ តុម្ពាកព្វា តុម្ពាកំ អន្តោវាសិកានព្វា
 ទម្មី”តិ ឯវំ វទតិ, ថេវស្ស ច អន្តោវាសិកានព្វា ចាបុណ្ហាតិ។ ឧទ្ទេសំ គហេតុំ
 អាគតោ គហេត្វា គប្បន្តោ ច អត្ថិ, តស្សបិ ចាបុណ្ហាតិ។ “តុម្ពេហិ សទ្ធិ
 និពទ្ធាវិកភិក្ខុនំ ទម្មី”តិ វុត្តេ ឧទ្ទេសន្តោវាសិកានំ វត្តំ កត្វា
 ឧទ្ទេសបរិបុត្តាទីនិ គហេត្វា វិចារន្តានំ សព្ពេសំ ចាបុណ្ហាតិ។ អយំ “បុគ្គលស្ស
 ទេតី”តិ ឥមស្មី បទេវិនិច្ឆយោ។

សេចក្តីកោតកិត្តិយស ឯកោវេស្សំវេសតិ, តត្ថ មនុស្សា “សង្ឃស្ស ទេមា” តិ
ចីវរាធិទេន្តិ, តត្ថ កី កាតព្វន្តិ? “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, តស្សេវ តានិ ចីវរាធិ យាវ
កថិនស្ស ឧត្តារា” តិ (មហាវ. ៣៦៣) វេនតោ សេច (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦៣)
គណបូរកេ ភិក្ខុលភិក្ខុ កថិនំ អត្ថតំ ហោតិ, បញ្ច មាសេ, នោ ច អត្ថតំ
ហោតិ, ឯកំ ចីវរមាសំ អញ្ញត្ថ គហេត្វា នីតានិបិ តស្សេវ តានិ ចីវរាធិ, ន តេសំ
អញ្ញោ កោចិ ស្សរោ។ យំ យញ្ញា “សង្ឃស្ស ទេមា” តិ វា “សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស ទេមា” តិ
វា “វេស្សំវេស្សសង្ឃស្ស ទេមា” តិ វា “វេស្សវាសិកំ ទេមា” តិ វា ទេន្តិ, សេច បិ
មតកចីវរំ អវិភជិត្វា តំ វិហារំ បរិសេតិ, តំ សព្វំ តស្សេវ ភិក្ខុនោ ហោតិ។
យម្បិ សោ វេស្សវាសត្ថាយ វឌ្ឍិ បយោជេត្វា វេចិត្តឧបនិក្ខេបតោ វា
តត្រុប្បាទតោ វា វេស្សវាសិកំ គណ្ហាតិ, សព្វំ សុគ្គហិតមេវ ហោតិ។ ឥន្ទេត្ត
លក្ខណំ - យេន តេនាភារេន សង្ឃស្ស ឧប្បន្នវត្ថំ អត្ថតកថិនស្ស បញ្ច
មាសេ, អនត្ថតកថិនស្ស ឯកំ ចីវរមាសំ ចាបុណាតិ។ សេច បន កោចិ ភិក្ខុ
វេស្សនតោ អញ្ញស្មី ឧតុកាលេ ឯកកោវេសតិ, តត្ថ មនុស្សា “សង្ឃស្ស
ទេមា” តិ ចីវរាធិទេន្តិ, តេន ភិក្ខុនា អធិដ្ឋាតព្វំ “មម្បិមាធិ ចីវរាធិ” តិ។
អធិដ្ឋហន្តេន បន វត្ថំ ជានិតព្វំ។ តេន ហិ ភិក្ខុនា យណ្ឌី វា បហវិត្វា កាលំ វា
យោសេត្វា ថោកំ អាគមេត្វា សេច យណ្ឌិសញ្ញាយ វា កាលសញ្ញាយ វា ភិក្ខុ
អាគច្ឆន្តិ, តេហិ សទ្ធិ ភាជេតព្វានិ។ តេហិ ចេ ភិក្ខុហិ តស្មី ចីវរេ ភាជិយមាទេ
អចាតិ តេ កុសេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, សមកោ ធាតព្វោ ភាគោ, ចាតិ តេ
កុសេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, ន អកាមា ធាតព្វោ ភាគោ។ ឯកកោដ្ឋាសេបិ ហិ
កុសធន្តោកេ ចាតិតមត្ថេ សេច បិ ភិក្ខុសហស្សំ ហោតិ, គហិតមេវ នាម
ចីវរំ, តស្មា ន អកាមា ភាគោ ធាតព្វោ។ សេច បន អត្ថនោ រុចិយា ធាតុកាមា
ហោន្តិ, ទេន្តិ។ អនុភាគេបិ ឯសេវ នយោ។

អថ យណ្ឌិសញ្ញាយ វា កាលសញ្ញាយ វា អញ្ញោ ភិក្ខុ ន អាគច្ឆន្តិ,
“មយ្ហិមាទិ ចីវរាទិ ចាបុណ្ហន្តិ” តិ អធិជ្ជាតញ្ញានិ។ ឯវំ អធិជ្ជិតេ សញ្ញានិ តស្សេវ
ហោន្តិ, បីតិកា បន ន តិជ្ជតិ។ សចេ ឯកេកំ ឧទ្ទិវត្វា “អយំ បឋមភាគោ មយ្ហំ
ចាបុណ្ហាតិ, អយំ ទុតិយភាគោ” តិ ឯវំ គណ្ហាតិ, គហិតានិ ច សុគ្គហិតានិ
ហោន្តិ, បីតិកា ច តិជ្ជតិ, ឯវំ ចាបេត្វា គណ្ហាន្តេនបិ អធិជ្ជិតមេវ ហោតិ។ សចេ
បន យណ្ឌិ បហិវត្វា វា អប្បហិវត្វា វា កាលម្បិ ឃោសេត្វា វា អឃោសេត្វា វា
“អហាមេវេត្ថ, មយ្ហមេវ ឥមាទិ ចីវរាទិ” តិ គណ្ហាតិ, ទុគ្គហិតានិ ហោន្តិ។ អថ
“អញ្ញោ កោចិ ឥធ នត្ថិ, មយ្ហំ ឯតានិ ចាបុណ្ហន្តិ” តិ គណ្ហាតិ, សុគ្គហិតានិ។
អថ អនធិជ្ជហិតាវ តានិ ចីវរាទិ គហេត្វា អញ្ញំ វិហារំ ឧទ្ទិស្ស គច្ឆតិ “តត្ថ
ភិក្ខុហិ សទ្ធិ ភាជេស្សមី” តិ, តានិ ចីវរាទិ គតគតដ្ឋានេ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។
ភិក្ខុហិ ទិជ្ជមត្តមេវេត្ថ បមាណំ។ តស្មា សចេ កេចិ បដិបទំ អាគច្ឆន្តា “កុហិ,
អាវុសោ, គច្ឆសី” តិ បុច្ឆិត្វា តមត្ថំ សុត្វា “កី, អាវុសោ, មយំ សង្ឃោ ន
ហោមា” តិ តត្ថេវ ភាជេត្វា គណ្ហាន្តិ, សុគ្គហិតានិ។ សចេបិ ឯស មគ្គា ឌុក្កមិត្វា
កត្វាវិហារំ វា អាសនសាលំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ឯកគេហមេវ វា បរិសតិ,
តត្រ ច នំ ភិក្ខុ ទិស្វា តមត្ថំ បុច្ឆិត្វា ភាជេត្វា គណ្ហាន្តិ, សុគ្គហិតានេវ។

“ន, ភិក្ខុវេ, អញ្ញាត្រ វស្សុវុដ្ឋេន អញ្ញាត្រ ចីវរភាគោ សាទិតញ្ញោ, យោ
សាទិយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៣៦៤) វចនតោ អញ្ញាត្រ វស្សុវុដ្ឋោ
អញ្ញាត្រ ភាគំ គណ្ហាតិ, ទុក្ខជំ។ ឯតុ បន កិញ្ញាបិ លហុកា អាបត្តិ, អថ ខោ
គហិតានិ ចីវរាទិ គហិតដ្ឋានេ ធាតញ្ញានិ។ សចេបិ នដ្ឋានិ វា ជិណ្ហានិ វា ហោន្តិ,
តស្សេវ គីវា។ “ទេហី” តិ វុត្ថេ អទេន្តោ ធុរនិក្ខេបេ ភណ្ឌាគ្យេន ការេតញ្ញោ។

ឯកោ ភិក្ខុ ទ្វិសុ អាវាសេសុ វស្សុវុសតិ “ឯវំ មេ ពហុ ចីវរំ ឧប្បន្និស្សតី” តិ,
ឯកំ បុគ្គលបដិវិសំយេវ លភតិ។ តស្មា សចេ ឯកេកស្មី វិហារេ

ឯកាហមេកាហំ វា សត្តាហំ វា វសតិ, ឯកេកស្មី វិហារេ យំ ឯកោ បុគ្គលោ
លភតិ, តតោ តតោ ឧបឡំ ឧបឡំ ធាតុតំ។ ឯវត្ថោ ឯកបុគ្គលបដិវិសោ ធិន្នោ
ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មី វិហារេ វសន្នោ ឥតវស្មី សត្តាហាវានេ អរុណាមេវ
ឧដ្ឋាបេតិ, ពហុតរំ វសិតវិហារតោ តស្ស បដិវិសោ ធាតុញ្ចោ។ ឯវម្មិ
ឯកបុគ្គលបដិវិសោយេវ ធិន្នោ ហោតិ។ ឥន្ទញ្ច ធានាលាភេហិ ធានូបចារេហិ
ឯកសីមាវិហារេហិ កជិតំ, ធានាសីមាវិហារេ បន សេនាសនគ្គាហោ
បដិប្បស្សម្ពតិ។ តស្មា តត្ថ ជីវេបដិវិសោ ន ចាបុណាតិ, សេសំ បន
អាមិសភេសជ្ជាធិ សព្វំ សព្វត្ថ អន្តោសីមាភតស្ស ចាបុណាតិ។

២០៧. “ភិក្ខុស្ស, ភិក្ខុវេ, កាលកតេ សង្ឃោ សាមី បត្តជីវេវ, អបិច
គិលានុបដ្ឋាកា ពហូបកាវា, អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សង្ឃេន តិចីវេវញ្ច បត្តញ្ច
គិលានុបដ្ឋាកានំ ធាតុំ, យំ តត្ថ លហុភណ្ឌំ លហុបរិក្ខារំ, តំ សម្មុទ្ធិក្ខតេន
សង្ឃេន ភាជេតុំ, យំ តត្ថ គរុភណ្ឌំ គរុបរិក្ខារំ, តំ អាគតានាគតចាតុទ្ធិសស្ស
សង្ឃស្ស អវិស្សជ្ជិកំ អវេកខ្ចិក”ន្តិ (មហាវ. ៣៦៩) វេចនតោ ភិក្ខុស្មី
កាលកតេ អបលោកេត្វា វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ កាលកតោ, ឥទំ តស្ស
តិចីវេវញ្ច បត្តោ ច, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ តិចីវេវញ្ច បត្តញ្ច
គិលានុបដ្ឋាកានំ ធនេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ កាលកតោ, ឥទំ តស្ស
តិចីវេវញ្ច បត្តោ ច, សង្ឃោ ឥមំ តិចីវេវញ្ច បត្តញ្ច គិលានុបដ្ឋាកានំ ទេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥមស្ស តិចីវេវស្ស ច បត្តស្ស ច គិលានុបដ្ឋាកានំ
ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទិន្នំ ឥទំ សង្ឃេន តិច្ឆវេញា បត្តោ ច គិលានុបដ្ឋាកានំ, ឧមតិ
សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, វេរមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ៣៦៧) -

ឯវំ កម្មវាចំ វា សារេត្វា គិលានុបដ្ឋាកានំ បត្តចីវរំ ទត្វា សេសំ លហុបរិក្ខារំ
សម្មធិក្ខតេន សង្ឃេន ភាជេត្វា គហេតព្ពំ។

២០៨. គិលានុបដ្ឋាកានំ លាភេ បន អយំ វិនិច្ឆយោ - សចេ សកលេ
ភិក្ខុសង្ឃេ ឧបជ្ឈហន្តេ កាលំ ករោតិ, សព្វេបិ សាមិកា។ អថ ឯកច្ឆេហិ វារេ
កតេ ឯកច្ឆេហិ អកតេយេវ កាលំ ករោតិ, តត្រ ឯកច្ឆេ អាចរិយា វទន្តិ
“សព្វេបិ អត្ថនោ វារេ សម្បត្តេ ករេយ្យំ, តស្មា សព្វេបិ សាមិនោ” តិ។ ឯកច្ឆេ
វទន្តិ “យេហិ ជគ្គិតោ, តេ វេ លភន្តិ, ឥតវេ ន លភន្តិ” តិ។ សាមណោវេបិ
កាលកតេ សចេ ចីវរំ អត្ថិ, គិលានុបដ្ឋាកានំ ធាតព្ពំ។ នោ ចេ អត្ថិ, យំ អត្ថិ, តំ
ធាតព្ពំ។ អញ្ញាស្មី បរិក្ខារេ សតិ ចីវរភាគំ កត្វា ធាតព្ពំ។ ភិក្ខុ ច សាមណោរោ ច
សចេ សមំ ឧបជ្ឈហីសុ, សមកោ ភាគោ ធាតព្ពោ។ អថ សាមណោរោ
ឧបជ្ឈហតិ, ភិក្ខុស្ស សំវិទហនមត្ថមេវ ហោតិ, សាមណោស្ស ជេដ្ឋកោដ្ឋាសោ
ធាតព្ពោ។ សចេ សាមណោរោ ភិក្ខុនា អានីតឧទកេន យាគុំ បចិត្វា
បដិគ្គហាបនមត្ថមេវ ករោតិ, ភិក្ខុ ឧបជ្ឈហតិ, ភិក្ខុស្ស ជេដ្ឋភាគោ ធាតព្ពោ។
ពហុ ភិក្ខុ សព្វេ សមគ្គា ហុត្វា ឧបជ្ឈហន្តិ, សព្វេសំ សមកោ ភាគោ ធាតព្ពោ។
យោ បនេត្ត វិសេសេន ឧបជ្ឈហតិ, តស្ស វិសេសោ កាតព្ពោ។

យេន បន ឯកទិវសម្បិ គិលានុបដ្ឋាកវសេន យាគុភត្តំ វា បចិត្វា ទិន្នំ, ម្ចានំ
វា បដិសាទិតំ, សោបិ គិលានុបដ្ឋាកោវ។ យោ បន សមីបំ អនាគត្វា
ភេសន្តតណ្ហាលាទីនិ បេសេតិ, អយំ គិលានុបដ្ឋាកោ ន ហោតិ។ យោ
បរិយេសិត្វា គាហេត្វា អាគច្ឆតិ, អយំ គិលានុបដ្ឋាកោវ។ ឯកោ វត្ថុសីសេន
ជគ្គតិ, ឯកោ បច្ឆាសាយ, មតកាលេ ឧភោបិ បច្ឆាសីសន្តិ, ឧភិទ្ទម្បិ ធាតព្ពំ។

ឯកោ ឧបជ្ជហិត្វា គិលានស្ស វា កម្មេន អត្តនោ វា កម្មេន កត្តចិ គតោ “បុន
អាគន្ធា ជគ្គិស្សមី” តិ, ឯតស្សបិ ធាតព្ធុំ។ ឯកោ ចិរំ ឧបជ្ជហិត្វា “ឥធានិ ន
សក្កោមី” តិ ធុរំ និក្ខិបិត្វា គច្ឆតិ, សេចបិ តំ ទិវសមេវ គិលានោ កាលំ ករោតិ,
ឧបជ្ជាកភាគោ ន ធាតព្ធុំ។ គិលានុបជ្ជាកោ នាម គិហី វា ហោតុ បព្ពជិតោ វា
អន្តមសោ មាតុកាមាបិ, សព្វេ ភាគំ លភន្តិ។ សេច តស្ស ភិក្ខុនោ
បត្តចីវរមត្តមេវ ហោតិ, អញ្ញំ នត្ថិ, សព្វំ គិលានុបជ្ជាកានំយេវ ធាតព្ធុំ។
សេចបិ សហស្សំ អគ្នតិ, អញ្ញំ បន ពហុម្បិ បរិក្ខារំ តេ ន លភន្តិ, សង្ឃស្សេវ
ហោតិ។ អវសេសំ ភណ្ឌំ ពហុ ចេវ មហាគ្នញ្ច, តិចីវរំ អប្បគ្នំ, តតោ គហេត្វា
តិចីវរបរិក្ខារោ ធាតព្ធុំ, សព្វព្រោតំ សង្ឃិកតោវ លព្ពតិ។ សេច បន សោ
ជីវមាណោយេវ សព្វំ អត្តនោ បរិក្ខារំ និស្សន្និត្វា កស្សបិ អធាសិ, កោចិ វា
វិស្សាសំ អគ្គហេសិ, យស្ស ទិន្នំ, យេន ច គហិតំ, តស្សេវ ហោតិ, តស្ស រុចិយា
ឯវ គិលានុបជ្ជាកាលភន្តិ។ អញ្ញេសំ អនត្វា ទូរេ ឋបិតបរិក្ខារាបិ តត្ថ តត្ថ
សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ ទិន្នំ សន្តកំ ហោតិ អវិភត្តំ, ឯកស្មី កាលកតេ ឥតរោ
សាមី។ ពហុនម្បិ សន្តកេ ឯសេវ នយោ។ សព្វេសុ មតេសុ សង្ឃិកំ ហោតិ។
សេចបិ អវិភត្តិស្វា សទ្ធិវិហារិកាធិនំ ទេន្តិ, អទិន្នមេវ ហោតិ, វិភត្តិស្វា ទិន្នំ បន
សុទិន្នំ។ តំ តេសុ មតេសុបិ សទ្ធិវិហារិកាធិនំយេវ ហោតិ, ន សង្ឃស្ស។

សេច វស្សុវុដ្ឋោ ភិក្ខុ អនុប្បន្នោ វា ឧប្បន្នោ វា ចីវរេ អភាជិតោ វា បក្កមតិ,
ឧម្ពត្តកោ ទិត្តចិត្តោ វេទនាដ្ឋោ ឧក្ខិត្តកោ វា ហោតិ, សន្តេ បតិរូបេ កាហាកេ
ភាគោ ធាតព្ធុំ។ សេច បន វិព្ពមតិ វា កាលំ វា ករោតិ សាមណោរោ វា
បដិជាតាតិ, សិក្ខំ បច្ឆក្ខាតកោ, អន្តិមវត្ថុំ អដ្ឋាបន្នកោ, បណ្ឌាកោ,
ថេយ្យសំវាសកោ, តិត្តិយបក្កន្តកោ, តិវច្ឆានគតោ, មាតុយាតកោ,
បិតុយាតកោ, អវហន្តយាតកោ, ភិក្ខុនិទ្ទសកោ, សង្ឃភេទកោ,

លោហិតុប្បាទកោ, ឧភតោព្យញ្ញនកោ វា បដិជាតាតិ, សង្ឃោ សាមី, ភាគោ ន
ធាតព្វោ។

សចេ វស្សុវុជ្ជានំ ភិក្ខុនំ អនុប្បន្នេ ចីវរេ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ, កោសម្ពកភិក្ខុវិយ
ទ្វេកោដ្ឋាសា ហោន្តិ, តត្ថ មនុស្សា ឯកស្មី បក្ខេ ទក្ខិណោទកកញ្ចា គន្ធាទីនិ ច
ទេន្តិ, ឯកស្មី ចីវរានិ ទេន្តិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ, យត្ថ វា ឧទកំ ទិន្នំ, យស្មីយេវ
បក្ខេ ចីវរានិ ទេន្តិ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ, សង្ឃស្សេវ តានិ ចីវរានិ, ទិដ្ឋម្បិ
កោដ្ឋាសានំ ចាបុណ្ហន្តិ, យណ្ឌី បហវិត្វា ទិហិបិ បក្ខេហិ ឯកតោ
ភាជេតព្វានិ។ សចេ បន មនុស្សា ឯកស្មី បក្ខេ ទក្ខិណោទកកំ គន្ធាទីនិ ច ទេន្តិ,
ឯកស្មី បក្ខេ ចីវរានិ ទេន្តិ “បក្ខស្ស ទេមា”តិ, បក្ខស្សេវ តានិ ចីវរានិ។ ឯវញ្ញ
ទិន្នេ យស្ស កោដ្ឋាសស្ស ឧទកំ ទិន្នំ, តស្ស ឧទកមេវ ហោតិ។ យស្ស ចីវរំ ទិន្នំ,
តស្សេវ ចីវរំ។ យស្មី បទេសេ ទក្ខិណោទកកំ បមាណំ ហោតិ, តត្ថ ឯកោ
បក្ខោ ទក្ខិណោទកស្ស លទ្ធត្តា ចីវរានិ លភតិ, ឯកោ ចីវរានមេវ លទ្ធត្តាតិ
ឧភោហិ ឯកតោ ហុត្វា យថាវុឡំ ភាជេតព្វំ។ “ឥទំ កិវ បរសមុទ្ពេ លក្ខណា”ន្តិ
មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្ថំ។ សចេ យស្មី បក្ខេ ឧទកំ ទិន្នំ, តស្មីយេវ បក្ខេ ចីវរានិ
ទេន្តិ “បក្ខស្ស ទេមា”តិ, បក្ខស្សេវ តានិ ចីវរានិ, ឥតរោ បក្ខោ អនិស្សរោយេវ។
សចេ បន វស្សុវុជ្ជានំ ភិក្ខុនំ ឧប្បន្នេ ចីវរេ អភាជិតេ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ, សព្វេសំ
សមកំ ភាជេតព្វំ។

សចេ សម្ពហុលេសុ ភិក្ខុសុ អន្តរមគ្គប្បជីបន្នេសុ កេចិ ភិក្ខុ
បំសុក្ខលត្ថាយ សុសានំ ឌីក្ខមន្តិ, កេចិ អនាគមេន្តា បក្ខមន្តិ, អនាគមេន្តានំ ន
អកាមា ភាគោ ធាតព្វោ, អនាគមេន្តានំ បន អកាមាបិ ធាតព្វោ ភាគោ។ យទិ
បន មនុស្សា “ឥនាគតា ឯវ គណ្ណាន្ត”តិ ទេន្តិ, សញ្ញាណំ វា កត្វា គច្ឆន្តិ
“សម្បត្តា គណ្ណាន្ត”តិ, សម្បត្តានំ សព្វេសម្បិ ចាបុណ្ហាតិ។ សចេ ធម្មត្វា គតា,

យេន គហិតំ, សោ ឯវ សាមី។ សេច កេចិ ភិក្ខុ បឋមំ សុសានំ ឡិក្កមន្តិ, កេចិ បច្ឆា, តត្ថ បឋមំ ឡិក្កន្តា បំសុក្ខលំ លភន្តិ, បច្ឆា ឡិក្កន្តា នលភន្តិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, បច្ឆា ឡិក្កន្តានំ ន អកាមា ភាគំ ធាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វេចនតោ បច្ឆា ឡិក្កន្តានំ អកាមា ភាគោ ន ធាតុញ្ចេ។ សេច បន សព្វេបិ សមំ ឡិក្កន្តា, កេចិ លភន្តិ, កេចិ ន លភន្តិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សទិសានំ ឡិក្កន្តានំ អកាមាបិ ភាគំ ធាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វេចនតោ សមំ ឡិក្កន្តានំ អកាមាបិ ភាគោ ធាតុញ្ចេ។ សេច បន “លទ្ធិំ បំសុក្ខលំ សព្វេ ភាជេត្វា គណ្ហិស្សរមា”តិ ពហិមេវ កតិកំ កត្វា សុសានំ ឡិក្កន្តា កេចិ លភន្តិ, កេចិ ន លភន្តិ, “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, កតិកំ កត្វា ឡិក្កន្តានំ អកាមា ភាគំ ធាតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៤១) វេចនតោ កតិកំ កត្វា ឡិក្កន្តានម្បិ អកាមា ភាគោ ធាតុញ្ចេ។ អយំ តាវ ចីវរភាជនីយកថា។

២០៩. បិណ្ឌចាតភាជនេ បន “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សង្ឃកត្តំ ឧទ្ទេសកត្តំ និមន្តនំ សលាកកត្តំ បក្ខិកំ ឧចោសថិកំ ចាជិបទិក”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២៥) ឯវ អនុញ្ញាតេសុ សង្ឃកត្តាធិសុ អយំ វិនិច្ឆយោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥) -

សង្ឃកត្តំ នាម សកលស្ស សង្ឃស្ស ធាតុញ្ចំ កត្តំ។ តស្មា សង្ឃកត្តេ បិទិតិកា នាម នត្ថិ, តតោយេវ ច “អម្ពាភំ អដ្ឋ ទស ទ្វាទស ទិវសា ភុញ្ញន្តានំ, ឥធានិ អញ្ញតោ ភិក្ខុ អានេថា”តិ ន ឯវ តត្ថ វត្តព្ពំ, “បុរិមទិវសេសុ អម្ពេហិ ន លទ្ធិំ, ឥធានិ តំ អម្ពាភំ គាហេថា”តិ ឯវម្បិ វត្តំ នលភតិ។ តញ្ញិ អាគតាគតានំ ចាបុណ្ហាតិយេវ។

ឧទ្ទេសកត្តាធិសុ បន អយំ នយោ - វញ្ញា វា រាជមហាមត្តេន វា “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា ឯត្ថកេ ភិក្ខុ អានេថា”តិ បហិតេ កាលំ យោសេត្វា បិទិតិកា បុច្ឆិតញ្ញា។ សេច អត្ថិ, តតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ។ នោ ច, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គាហេតព្ពំ។ ឧទ្ទេសកេន បិណ្ឌចាតិកានម្បិ ន អតិក្កាមេតព្ពំ។ តេ បន ដុតដ្ឋំ

រក្ខត្តា សយមេវ អតិក្កមិស្សន្តិ។ ឯវំ គាហ៊ាយមាណេ អលសជាតិកា មហាថេរា
បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វិសតិវស្សនំ គាហ៊ាយតិ, តុម្ហាកំ បិទិកា អតិក្កត្តា” តិ ន
វត្តព្ពា, បិទិកំ វេបេត្វា តេសំ គាហេត្វា បច្ឆា បិទិកាយ គាហេតព្ពំ។
“អសុករិហារេ ពហុ ឧទ្ទេសកត្តំ ឧប្បន្ន” តិ សុត្វា យោជនន្តិ ករិហារេតោបិ ភិក្ខុ
អាគច្ឆន្តិ, សម្មត្តសម្មត្តានំ បិទជ្ជានតោ បជ្ជាយ គាហេតព្ពំ, អសម្មត្តានម្មិ
ឧបចារសីមំ បរិជ្ជានំ អន្តេវាសិកាធិសុ គណ្ហាន្តេសុ គាហេតព្ពមេវ។
“ពហិឧបចារសីមាយំ បិទានំ គាហេថា” តិ វទន្តិ, ន គាហេតព្ពំ។ សថេ
ឧបចារសីមំ ឌុក្កន្តេហិ ឯកាពទ្វា ហុត្វា អត្ថនោ វិហារេនា វា
អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឌ្ឍិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា
គាហេតព្ពំ។ សជ្ឈនវកស្ស ធិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ គាហេតព្ពមេវ។
ទុតិយភាគេ បន ថេរាសនំ អារុន្តេ បុន អាគតានំ បឋមភាគោ ន ចាបុណាតិ,
ទុតិយភាគតោ វស្សត្តេន គាហេតព្ពំ។

ឯកស្មី វិហារេ ឯកំ ភត្តុទ្ទេសជ្ជានំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា គារុតប្បមាណាយបិ
ឧបចារសីមាយ យត្ថ កត្តចិ អាហេចិតំ ឧទ្ទេសកត្តំ តស្មីយេវ ភត្តុទ្ទេសជ្ជានេ
គាហេតព្ពំ។ ឯកោ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ បហិណាតិ “ស្មេ សជ្ឈតោ ឧទ្ទិសិត្វា ទស
ភិក្ខុ បហិណាថា” តិ, តេន សោ អត្តោ ភត្តុទ្ទេសកស្ស អាហេចេតព្ពោ។ សថេ តំ
ធិវសំ បមុស្សតិ, ទុតិយធិវសេ ចាតោវ អាហេចេតព្ពោ, អថ បមុស្សិត្វាវ
បិណ្ណាយ បរិសន្តោ សរតិ, យាវ ឧបចារសីមំ នាតិក្កមតិ, តាវ យា
កោជនសាលាយ បកតិបិទិកា, តស្សាយេវ វសេន គាហេតព្ពំ។ សថេបិ
ឧបចារសីមំ អតិក្កត្តោ, ភិក្ខុ ច ឧបចារសីមជ្ជកេហិ ឯកាពទ្វា ហោន្តិ,
អញ្ញមញ្ញំ ទ្វាទសហត្ថន្តំ អវិជហិត្វា គច្ឆន្តិ, បកតិបិទិកាយ វសេន
គាហេតព្ពំ។ ភិក្ខុនំ បន តាធិសេ ឯកាពទ្វេ អសតិ ពហិឧបចារសីមាយ យស្មី
ហ៊ានេ សរតិ, តត្ថ នវំ បិទិកំ កត្វា គាហេតព្ពំ។ អន្តោគាមេ អាសនសាលាយ

សរន្តេន អាសនសាលាយ បិតិកាយ គាហេតព្វំ។ យត្ថ កត្តចិ សវិត្វា
គាហេតព្វមេវ, អគាហេតុំ ន វដ្ឋតិ។ ន ហិ ឯតំ ទុតិយទិវសេ លព្ពតីតិ។

សចេ សករិហារតោ អញ្ញំ វិហារំ គច្ឆន្តេ ភិក្ខុ ទិស្វា កោចិ ឧទ្ទេសភត្តំ
ឧទ្ទិសាបេតិ, យាវ អន្តោឧបចារេ វា ឧបចារសីមជ្ឈកេហិ សទ្ធិ វុត្តនយេន
ឯកាពទ្វា វា ហោន្តិ, តាវ សករិហារេ បិតិការសេន គាហេតព្វំ។ ពហិឧបចារេ
បិតានំ ទិន្នំ បន “សង្ឃតោ, ភន្តេ, ឯត្ថកេ នាម ភិក្ខុ ឧទ្ទិសថា” តិ វុត្ថេ
សម្បត្តសម្បត្តានំ គាហេតព្វំ។ តត្ថ ទ្វាទសហត្ថន្តំ អវិជហិត្វា
ឯកាពទ្ធនយេន ទូរេ បិតាបិ សម្បត្តាយេវាតិ វេទិតញ្ចា។ សចេ យំ វិហារំ គច្ឆន្តិ,
តត្ថ បរិជ្ជានំ អាហេចន្តិ, តស្ស វិហារស្ស បិតិការសេន គាហេតព្វំ។ សចេបិ
តាមទ្វារេ វា វិជិយំ វា ចតុក្កេ វា អន្តរយេវ វា ភិក្ខុ ទិស្វា កោចិ សង្ឃុទ្ទេសំ
អាហេចនិ, តស្មី តស្មី ហ្មនេ អន្តោឧបចារគតានំ គាហេតព្វំ។

យរូបចារោ ចេត្ត ឯកយរំ ឯកូបចារំ, ឯកយរំ នាទូបចារំ, នាឆាយរំ
ឯកូបចារំ, នាឆាយរំ នាទូបចារន្តិ ឥមេសំ វសេន វេទិតញ្ចា។ តត្ថ យំ
ឯកកុលស្ស យរំ ឯកវឌ្ឍញ្ញំ ហោតិ, តំ សុប្បចាតបរិច្ឆេទស្ស អន្តោ
ឯកូបចារំ នាម, តត្ថប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ ឯកស្មី ឧបចារេ ភិក្ខុចារវត្តេនបិ
បិតានំ សព្វេសំ ចាបុណាតិ។ ឯតំ ឯកយរំ ឯកូបចារំ នាម។ យំ បន ឯកយរំ
ទ្វិន្នំ ភរិយានំ សុខវិហារត្ថាយ មជ្ឈេ ភិក្ខុ ឧដ្ឋបេត្វា នាឆាទ្វារវឌ្ឍញ្ញំ កតំ,
តត្ថប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ ភិក្ខុអន្តរិកស្ស ន ចាបុណាតិ, តស្មី តស្មី ហ្មនេ
និសិន្នស្សេវ ចាបុណាតិ។ ឯតំ ឯកយរំ នាទូបចារំ នាម។ យស្មី បន យរេ ពហូ
ភិក្ខុ និមន្តេត្វា អន្តោគេហតោ បដ្ឋាយ ឯកាពទ្ធេ កត្វា បដិវិស្សកយរានិបិ
បូរេត្វា និសីទាបេន្តិ, តត្ថ ឧប្បន្នោ ឧទ្ទេសលាភោ សព្វេសំ ចាបុណាតិ។ យម្បិ
នាឆាកុលស្ស និវេសនំ មជ្ឈេ ភិក្ខុ អកត្វា ឯកទ្វារេនេវ វឌ្ឍញ្ញន្តិ, តត្រាបិ

ឯសេវ នយោ។ ឯតំ នាធាយំ ឯក្ខបចារំ នាម។ យោ បន នាធានិវេសនេសុ
និសិដ្ឋានំ ភិក្ខុនំ ឧទ្ទេសលាភោ ឧប្បជ្ឈតិ, កិញ្ចាបិ ភិក្ខុនិទ្ទេសនំ ភិក្ខុ ទិស្សន្តិ, តស្មី
តស្មី និវេសនេ និសិដ្ឋានំយេវ ចាបុណាតិ។ ឯតំ នាធាយំ នាធខបចារំ នាម។

យោ បន កាមទ្វារីវិចីបតុក្កេសុ អញ្ញាតវស្មី ឋានេ ឧទ្ទេសភត្តំ លភិត្វា
អញ្ញស្មី ភិក្ខុស្មី អសតិ អត្ថនោវ ចាបុណាបេត្វា ទុតិយទិវសេបិ តស្មីយេវ
ឋានេ អញ្ញំ លភតិ, តេន យំ អញ្ញំ នវកំ វា វុឡំ វា ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្ស
គាហេតព្ភំ។ សចេ កោចិ នត្ថិ, អត្ថនោវ ចាបេត្វា ភុញ្ញតព្ភំ។ សចេ
អាសនសាលាយ និសីទិត្វា កាលំ បដិមាណេន្តេសុ ភិក្ខុសុ កោចិ អាគន្ធា
“សង្ឃទ្ទេសបត្តំ ទេថ, ឧទ្ទេសបត្តំ ទេថ, សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា បត្តំ ទេថ, សង្ឃកំ
បត្តំ ទេថា”តិ វា វេទតិ, ឧទ្ទេសបត្តំ បិតិកាយ គាហេត្វា ធាតព្ភំ។
“សង្ឃទ្ទេសភិក្ខុំ ទេថ, សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា ភិក្ខុំ ទេថ, សង្ឃកំ ភិក្ខុំ ទេថា”តិ
វុត្ថេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧទ្ទេសកោ បនេត្ថ បេសលោ លដ្ឋិ មេធាវី ឥច្ឆិតញ្ចោ, តេន ភិក្ខុត្ថំ បិតិកំ
បុច្ឆិត្វា សចេ កោចិ បិតិកំ ជានន្តោ នត្ថិ, បេរាសនតោ គាហេតព្ភំ។ សចេ បន
“អហំ ជាធាមិ, ទសវស្សេន លទ្ធ”ន្តិ កោចិ ភណាតិ, “អត្តាវុសោ, ទសវស្សា
ភិក្ខុ”តិ បុច្ឆិតព្ភំ។ សចេ តស្ស សុត្វាវ “ទសវស្សម្ហ ទសវស្សម្ហា”តិ ពហូ
អាគច្ឆន្តិ, “តុយ្ហំ ចាបុណាតិ, តុយ្ហំ ចាបុណាតី”តិ អគត្វា “សព្ពេ អប្បសទ្ធា
ហោថា”តិ វត្វា បដិចាជិយា វេបេតញ្ចោ, វេបេត្វា “កតិ ភិក្ខុ ឥច្ឆថា”តិ
ឧចាសកោ បុច្ឆិតញ្ចោ, “ឯត្ថកេ នាម, ភន្តេ”តិ វុត្ថេ “តុយ្ហំ ចាបុណាតិ, តុយ្ហំ
ចាបុណាតី”តិ អវត្វា សព្ពេនវកស្ស វស្សគ្គញ្ចោ ឧតុ ច ទិវសភាកោ ច នាយា ច
បុច្ឆិតញ្ចោ។ សចេ នាយាយបិ បុច្ឆិយមាណាយ អញ្ញោ វុឡតរោ អាគច្ឆតិ, តស្ស
ធាតព្ភំ។ អថ នាយំ បុច្ឆិត្វា “តុយ្ហំ ចាបុណាតី”តិ វុត្ថេ វុឡតរោ អាគច្ឆតិ, ន

លភតិ។ កថាបបញ្ចេន ហិ និសិន្នស្សបិ និទ្ទាយន្តស្សបិ កាហិតំ សុគ្គាហិតំ,
អតិក្កន្តំ សុអតិក្កន្តំ។ ភាជនីយភណ្ឌាញំ នាមេតំ សម្មត្ថស្សេវ ចាបុណាតិ,
តត្ថ សម្មត្ថភារោ ឧបចារេន បរិច្ឆិន្ទិតញោ។ អាសនសាលាយ ច
អន្តោបរិក្ខេចោ ឧបចារោ, តស្មី បិតស្ស លាភោ ចាបុណាតិ។

កោចិ អាសនសាលតោ អដ្ឋឧទ្ទេសបត្តេ អាហារាបេត្វា សត្ត បត្តេ
បណ្ឌិតភោជនានំ, ឯកំ ឧទកស្ស បូរេត្វា អាសនសាលំ បហិណាតិ, គហេត្វា
អាគតា កិញ្ចំ អវត្វា ភិក្ខុនំ ហត្ថសុ បតិជ្ឈបេត្វា បក្កមន្តិ, យេន យំ លទ្ធិ,
តស្សេវ តំ ហោតិ។ យេន បន ឧទកំ លទ្ធិ, តស្ស អតិក្កន្តម្មិ បិតិកំ ឋបេត្វា
អញ្ចំ ឧទ្ទេសភត្តំ គាហេតព្ភំ, តញ្ច លូខំ វា លភតុ បណ្ឌិតំ វា តិច្ឆវរបិវារំ វា,
តស្សេវ តំ ហោតិ។ ព្រៀនិសោ ហិស្ស បុញ្ញវិសេសោ, ឧទកំ បន យស្មា អាមិសំ ន
ហោតិ, តស្មា អញ្ចំ ឧទ្ទេសភត្តំ លភតិ។ សចេ បន តេ គហេត្វា អាគតា “ឥទំ
កិវ, ភន្តេ, សព្វំ ភាជេត្វា ភុញ្ញថា” តិ វត្វា គច្ឆន្តិ, សព្វេហិ ភាជេត្វា ភុញ្ញត្វា
ឧទកំ ចាតព្ភំ។ “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា អដ្ឋ មហាថេរេ ទេថ, មជ្ឈិមេ ទេថ, នវកេ
ទេថ, បរិបុណ្ណវស្សេ សាមណេរេ ទេថ, មជ្ឈិមភាណាកាធយោ ទេថ, មយ្ហំ
ញាតិភិក្ខុ ទេថា” តិ វទន្តស្ស បន “ឧចាសក, ត្វំ ឯវំ វទសិ, បិតិកាយ បន
តេសំ ន ចាបុណាតិ” តិ វត្វា បិតិការសេនេវ ធាតញ្ច។ ឧហរសាមណេរេហិ
បន ឧទ្ទេសភត្តេសុ លទ្ទេសុ សចេ ឆាយកានំ យវេ មជ្ឈលំ ហោតិ, “តុម្ហាកំ
អាចរិយុបជ្ឈាយេ បេសេថា” តិ វត្តព្ភំ។ យស្មី បន ឧទ្ទេសភត្តេ បឋមភាកោ
សាមណេរានំ ចាបុណាតិ, អនុភាកោ មហាថេរានំ, ន តត្ថ សាមណេរា “មយំ
បឋមភាគំ លភិម្ហា” តិ បុរតោ គន្តំ លភន្តិ, យថាបដិចាជិយា ឯវ គន្តព្ភំ។
“សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា តុម្ហេ ឯថា” តិ វុត្តេ “មយ្ហំ អញ្ញាទាបិ ជានិស្សសិ, បិតិកា
បន ឯវំ គច្ឆតិ” តិ បិតិការសេនេវ គាហេតព្ភំ។ អថ “សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ ទេថា” តិ

វត្តា អគ្គាហិតេយេវ បត្តេយស្ស កស្សបិ បត្តំ គហេត្វា បូរេត្វា អាហរតិ,
អាហាជម្មិ បិតិកាយ ឯវ គាហេតព្ភំ។

ឯកោ “សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ អាហារា” តិ បេសិតោ “ភន្តេ, ឯកំ បត្តំ ទេវ,
និមន្តនភត្តំ អាហរិស្សមី” តិ វទតិ, សោ ច “ឧទ្ទេសភត្តយរតោ អយំ
អាគតោ” តិ ញាត្វា ភិក្ខុហិ “ននុ ត្វំ អសុកយរតោ អាគតោ” តិ វុត្តោ “អាម,
ភន្តេ, ន និមន្តនភត្តំ, ឧទ្ទេសភត្ត” ត្ថិ ភណាតិ, បិតិកាយ គាហេតព្ភំ។ យោ បន
“ឯកំ បត្តំ អាហារា” តិ វុត្តោ “កិន្តិ វត្តា អាហារមី” តិ វត្តា “យថា តេ វុច្ឆតី” តិ
វុត្តោ អាគច្ឆតិ, អយំ វិស្សជ្ជន្តតោ នាម។ ឧទ្ទេសបត្តំ វា បដិចាដិបត្តំ វា
បុគ្គលិកបត្តំ វា យំ ឥច្ឆតិ, តំ ឯតស្ស ធាតព្ភំ។ ឯកោ ពាលោ អព្យត្តោ
“ឧទ្ទេសបត្តំ អាហារា” តិ បេសិតោ វត្តំ ន ជាតាតិ, តុណ្ហិភូតោ តិជ្ជតិ, សោ
“កស្ស សន្តិកំ អាគតោសី” តិ វា “កស្ស បត្តំ ហរិស្សសី” តិ វា ន វត្តព្ភោ។ ឯវត្តោ
វុត្តោ បុប្ផាសភាគេន “តុម្កាកំ សន្តិកំ អាគតោម្ហី” តិ វា “តុម្កាកំ បត្តំ
ហរិស្សមី” តិ វា វទេយ្យ។ តតោ តំ ភិក្ខុំ អញ្ញោ ភិក្ខុ ជិគុច្ឆន្តា ន ឱលោកេយ្យំ,
“កុហិ គច្ឆសិ, កី ករោន្តោ អាហិណ្ឌាសី” តិ បន វត្តព្ភោ។ តស្ស
“ឧទ្ទេសបត្តត្ថាយ អាគតោម្ហី” តិ វទន្តស្ស គាហេត្វា បត្តោ ធាតព្ភោ។

ឯកោ ក្នុងជីវិតកា នាម ហោតិ។ រញ្ជោ វា រាជមហាមគ្គស្ស វា គេហោ
អតិបណ្ឌិតានិ អដ្ឋ ឧទ្ទេសភត្តានិ និច្ចំ ធីយន្តិ, តានិ ឯកហរិកភត្តានិ កត្វា
ភិក្ខុវិសុំ បិតិកាយ បរិភូត្តន្តិ។ ឯកច្ឆេ ភិក្ខុ “សេ ទានិ អម្កាកំ
ចាបុណិស្សន្តិ” តិ អត្តនោ បិតិកំ សល្លកេត្វត្វា គតា។ តេសុ អនាគតេសុយេវ
អញ្ញោ អាគន្តុកា ភិក្ខុ អាគន្ធា អាសនសាលាយ និសីទន្តិ។ តដ្ឋណញ្ញោវ
រាជបុរិសា អាគន្ធា “បណ្ឌិតភត្តបត្តេ ទេថា” តិ វទន្តិ, អាគន្តុកា បិតិកំ
អជាទន្តា គាហេន្តិ, តដ្ឋណញ្ញោវ ច បិតិកំ ជាទន្តកភិក្ខុ អាគន្ធា “កី

គាហោថា”តិ វេទន្តិ។ រាជគេហោ បណ្ឌិតភត្តន្តិ។ កតិវស្សតោ បដ្ឋាយាតិ។
ឯត្ថកវស្សតោ នាមាតិ។ “មា គាហោថា”តិ និវាទេត្វា បីតិកាយ គាហោតព្ពំ។
គាហិតេ អាគតេហិបិ, បត្តនាណកាលេ អាគតេហិបិ, ទិន្នកាលេ អាគតេហិបិ,
រាជគេហតោ បត្តេ បូរេត្វា អាហាជកាលេ អាគតេហិបិ, រាជា “អដ្ឋភិក្ខុយេវ
អាគច្ឆន្ត”តិ បេសេត្វា ភិក្ខុនំយេវ ហត្ថេ បិណ្ឌាចាតំ ទេតិ, ឯវំ ទិន្នំ បិណ្ឌាចាតំ
គហេត្វា អាគតកាលេ អាគតេហិបិ បីតិកំ ជាធនកភិក្ខុហិ “មា ភុញ្ញត្ថា”តិ
វាទេត្វា បីតិកាយមេវ គាហោតព្ពំ។

អថ នេ រាជា គោដេត្វា បត្តេបិ នេសំ បូរេត្វា ទេតិ, យំ អាហាជំ, តំ បីតិកាយ
គាហោតព្ពំ។ សចេ បន “មា តុច្ឆហត្ថា គច្ឆន្ត”តិ ថោកមេវ បត្តេសុ បក្ខិត្តំ
ហោតិ, តំ ន គាហោតព្ពំ។ “អថ ភុញ្ញត្វា តុច្ឆបត្តាវ អាគច្ឆន្តិ, យំ តេហិ ភុត្តំ, តំ
នេសំ គីវា ហោតី”តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហា។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ
“គីវា កិច្ចំ ឯត្ថ នត្ថិ, បីតិកំ បន អជាធនេហិ យាវ ជាធនកា អាគច្ឆន្តិ, តាវ
និសីទិតព្ពំ សិយា, ឯវំ សន្តេបិ ភិក្ខុហិ ភុត្តំ សុភុត្តំ, ឥទានិ បត្តជ្ជានេន
គាហោតព្ពំ”ន្តិ។

ឯកោ តិច្ឆវរបរិវារោ សតគ្យនកោ បិណ្ឌាចាតោ អវស្សិកស្ស ភិក្ខុនោ
បត្តោ, វិហារេ ច “ឯវុចោ បិណ្ឌាចាតោ អវស្សិកស្ស បត្តោ”តិ លិខិត្វា
បេសេសុំ។ អថ សដ្ឋិវស្សច្ចយេន អញ្ញោ តថាវុចោ បិណ្ឌាចាតោ ឧប្បន្នោ, អយំ កី
អវស្សិកបីតិកាយ គាហោតព្ពោ, ឧទាហុ សដ្ឋិវស្សបីតិកាយាតិ?
សដ្ឋិវស្សបីតិកាយាតិ វុត្តំ។ អយញ្ញិ ភិក្ខុបីតិកំ គហេត្វាយេវ វុឡីតោតិ។
ឯកោ ឧទ្ទេសភត្តំ ភុញ្ញត្វា សាមណោរោ ជាតោ, បុន តំ ភត្តំ
សាមណេវបីតិកាយ បត្តំ គណ្ឌិតុំ លភតិ។ អយំ កិវ អន្តរាភជ្ជកោ នាម។ យោ
បន បរិបុណ្ណាវស្សោ សាមណោរោ “សេ ឧទ្ទេសភត្តំ លភិស្សតី”តិ អដ្ឋេវ

ឧបសម្បជ្ជតិ, អតិក្កន្តា តស្ស វិចិត្តកា។ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ ឧទ្ទេសកត្ថំ បត្ថំ,
បត្តោ ចស្ស ន តុច្ឆោ ហោតិ, សោ អញ្ញស្ស សមីបេ និសិន្នស្ស បត្ថំ ធាបេតិ, តំ
ចេ ជេយ្យាយ ហរន្តិ, គីវា ហោតិ។ សចេ បន សោ ភិក្ខុ “មយ្ហំ បត្ថំ ទម្មី” តិ
សយមេវ ទេតិ, អស្ស គីវា ន ហោតិ។ អថាបិ តេន កត្តេន អនត្តិកោ ហុត្វា
“អលំ មយ្ហំ, តវេតំ កត្ថំ ទម្មី, បត្ថំ បេសេត្វា អាហារាបេហី” តិ អញ្ញំ វេទតិ, យំ
តតោ អាហារីយតិ, សព្ពំ បត្តសាមិកស្ស ហោតិ។ បត្ថំ ចេ ជេយ្យាយ ហរន្តិ,
សុហដោ, កត្តស្ស ទិន្នត្តា គីវា ន ហោតិ។

វិហារេ ទស ភិក្ខុ ហោន្តិ, តេសុ នវំ បិណ្ឌាចាតិកា, ឯកោ សាទិយនកោ,
“ទស ឧទ្ទេសបត្តេ ទេថា” តិ វុត្តេ បិណ្ឌាចាតិកា គហេតុំ ន ឥច្ឆន្តិ។ ឥតរោ ភិក្ខុ
“សព្ពានិ មយ្ហំ ចាបុណ្ហន្តិ” តិ គណ្ហាតិ, វិចិត្តកា ន ហោតិ។ ឯកេកំ ចេ ចាបេត្វា
គណ្ហាតិ, វិចិត្តកា តិជ្ជតិ។ ឯវំ គាហេត្វា ទសហិបិ បត្តេហិ អាហារាបេត្វា “កន្តេ,
មយ្ហំ សង្កហំ ករោថា” តិ នវំ បត្តេ បិណ្ឌាចាតិកានំ ទេតិ, ភិក្ខុទត្តិយំ នាមេតំ,
គហេតុំ វេជ្ជតិ។ សចេ សោ ឧចាសកោ “កន្តេ, យវំ អាគន្ធព្ព” តិ វេទតិ, សោ ច ភិក្ខុ
តេ ភិក្ខុ “ឯថ, កន្តេ, មយ្ហំ សហាយា ហោថា” តិ តស្ស យវំ គច្ឆតិ, យំ តត្ថ
លភតិ, សព្ពំ តស្សេវ ហោតិ, ឥតរេ តេន ទិន្នំ លភន្តិ។ អថ នេសំ យរេយេវ
និសីទាបេត្វា ទត្ថិណោទកំ ទត្វា យាគុខជ្ជកាជិនិ ទេន្តិ “កន្តេ, យំ មនុស្សា
ទេន្តិ, តំ គណ្ហាថា” តិ, តស្ស ភិក្ខុនោ វេទនេនេវ ឥតរេសំ វេជ្ជតិ។ ភុត្តារីនំ បត្តេ
បូរេត្វា គណ្ហាត្វា គមនត្ថាយ ទេន្តិ, សព្ពំ តស្សេវ ភិក្ខុនោ ហោតិ, តេន ទិន្នំ
ឥតរេសំ វេជ្ជតិ។ យទិ បន តេ វិហារេយេវ តេន ភិក្ខុនា “កន្តេ, មយ្ហំ ភិក្ខុ
គណ្ហាថ, មនុស្សានំ វេទនំ កាតុំ វេជ្ជតី” តិ វុត្តា គច្ឆន្តិ, តត្ថ យំ ភុញ្ញន្តិ ចេវ នីហរន្តិ
ច, សព្ពំ តំ តេសំយេវ សន្តកំ។ អថាបិ “មយ្ហំ ភិក្ខុ គណ្ហាថា” តិ អវុត្តា
“មនុស្សានំ វេទនំ កាតុំ វេជ្ជតី” តិ គច្ឆន្តិ, តត្រ ចេ ឯកស្ស មធុរេន សរេន
អនុមោទនំ ករោន្តស្ស សុត្វា ថេរាទញ្ច ឧបសមេ បសីទិត្វា ពហុ

សមណបរិក្ខារំ ទេន្តិ, អយំ យេវេសុ បសាទេន ឧប្បន្នោ អកតកាគោ នាម,
តស្មា សព្ពេសំ ចាបុណាតិ។

ឯកោ សង្ឃតោ ឧទ្ទិសាបេត្វា វិចិត្តកាយ គាហិតបត្តំ ហរិត្វា បណ្ឌិតស្ស
ខាទនីយភោជនីយស្ស បូរេត្វា អាហរិត្វា “ឥមំ, កន្លេ, សព្ពោ សង្ឃោ
បរិភុញ្ញត្វ” តិ ទេតិ, សព្ពេហិ ភាជេត្វា បរិភុញ្ញិតព្ពំ។ បត្តសាមិកស្ស បន
អតិក្កន្ធម្បិ វិចិត្តកំ វេបេត្វា អញ្ញំ ឧទ្ទេសកត្តំ ធាតព្ពំ។ អថ បឋមំយេវ “សព្ពំ
សង្ឃិកបត្តំ ទេថា” តិ វេទតិ, ឯកស្ស លទ្ធិភិក្ខុនោ សន្តកោ បត្តោ ធាតព្ពោ។
អាហរិត្វា ថ “សព្ពោ សង្ឃោ បរិភុញ្ញត្វ” តិ វុត្ថេ ភាជេត្វា បរិភុញ្ញិតព្ពំ។ ឯកោ
ចាតិយា ភត្តំ អាហរិត្វា “សង្ឃុទ្ទេសំ ទម្មី” តិ វេទតិ, ឯកេកំ អាឈោបំ អទត្វា
វិចិត្តកាយ ឯកស្ស យាបនមត្តំ កត្វា ធាតព្ពំ។ អថ សោ ភត្តំ អាហរិត្វា កិញ្ចិ
វុត្តំ អជានន្តោ តុណ្ហិភូតោ អប្បតិ, “កស្ស តេ អានីតំ, កស្ស ធាតុកាមោសី” តិ
ន វុត្តព្ពំ។ បុច្ឆាសភាគេន ហិ “តុម្ហាកំ អានីតំ, តុម្ហាកំ ធាតុកាមោម្ហី” តិ
វេទយ្យ, តតោ តំ ភិក្ខុំ អញ្ញោ ភិក្ខុ ជិគុច្ឆន្តា ភីវំ បរិវុត្តេត្វា ឱលោកេតព្ពម្បិ ន
មញ្ញេយ្យំ។ សថ បន “កុហិ យាសី, កី ករោន្តោ អាហិណ្ឌាសី” តិ វុត្ថេ
“ឧទ្ទេសកត្តំ គហេត្វា អាគតោម្ហី” តិ វេទតិ, ឯកេន លទ្ធិភិក្ខុនា វិចិត្តកាយ
គាហិតព្ពំ។ សថ អាភតំ ពហុ ហោតិ, សព្ពេសំ បហោតិ, វិចិត្តកាកិច្ចំ នត្ថិ។
យេវាសនតោ បដ្ឋាយ បត្តំ បូរេត្វា ធាតព្ពំ។

“សង្ឃុទ្ទេសបត្តំ ទេថា” តិ វុត្ថេ “កី អាហរិស្សសី” តិ អវេត្វា
បកតិវិចិត្តកាយ ឯវ គាហិតព្ពំ។ យោ បន ចាយាសោ វា វសបិណ្ឌាចាតោ វា
និច្ចំ លព្ពតិ, ឯវុចានំ បណ្ឌិតភោជនានំ អាវេណិកា វិចិត្តកា កាតព្វា, តថា
សបរិវាវាយ យាគុយា មហាគ្យានំ ជលានំ បណ្ឌិតានព្វា ខន្ធកានំ។
បកតិភត្តយាគុជលខន្ធកានំ ឯការ វិចិត្តកា កាតព្វា។ “សប្បី

អាហរិស្សមី”តិ វុត្តេ សព្វសប្បីនំ ឯការវ បីតិការ វដ្ឋតិ, តថា សព្វតេលានំ។
“មជ្ជំ អាហរិស្សមី”តិ វុត្តេ បន មធុនោ ឯការវ បីតិការ វដ្ឋតិ, តថា ជាណាតស្ស
លដ្ឋិមធុកាធិនញ្ច ភេសជ្ជានំ។ សចេ បន កន្ទមាលំ សង្ឃុទ្ទេសំ ទេន្តិ,
បិណ្ឌាចាតិកស្ស វដ្ឋតិ, ន វដ្ឋតីតិ? អាមិសស្សេវ បដិក្ខត្តត្តា វដ្ឋតិ។ “សង្ឃំ
ឧទ្ទិស្ស ទិន្នត្តា បន ន គហេតព្ព”ន្តិ វទន្តិ។

ឧទ្ទេសកត្តកថា និដ្ឋិតា។

២០០. និមន្តនំ បុគ្គលិកំ ចេ, សយមេវ ឥស្សរោ។ សង្ឃំកំ បន ឧទ្ទេសកត្ត
វុត្តនយេនេវ គាហេតព្ពំ។ សចេ បនេត្ត ទូតោ ព្យត្តោ ហោតិ, “ភន្តេ, រាជគេហោ
ភិក្ខុសង្ឃស្ស ភត្តំ កណ្តាថា”តិ អវត្ថា “ភិក្ខុ កណ្តាថា”តិ វទតិ,
បិណ្ឌាចាតិកានម្បិ វដ្ឋតិ។ អថ ទូតោ អព្យត្តោ “ភត្តំ កណ្តាថា”តិ វទតិ,
ភត្តុទ្ទេសកោ ព្យត្តោ “ភត្ត”ន្តិ អវត្ថា “ភន្តេ, តុម្ពេ យាថ, តុម្ពេ យាថា”តិ វទតិ,
ឯវម្បិ បិណ្ឌាចាតិកានម្បិ វដ្ឋតិ, “តុម្ពាកំ, ភន្តេ, បដិចាជិយា ភត្តំ
ចាបុណាតី”តិ វុត្តេ បន ន វដ្ឋតិ។ សចេ និមន្តតុំ អាគតមនុស្សោ អាសនសាលំ
បរិសិទ្ធា “អដ្ឋភិក្ខុ ទេថា”តិ វា “អដ្ឋ បត្តេ ទេថា”តិ វា វទតិ, ឯវម្បិ
បិណ្ឌាចាតិកានំ វដ្ឋតិ, “តុម្ពេ ច តុម្ពេ ច កច្ចថា”តិ វុត្តព្ពំ។ សចេ “អដ្ឋភិក្ខុ ទេថ,
ភត្តំ កណ្តាថ, អដ្ឋ បត្តេ ទេថ, ភត្តំ កណ្តាថា”តិ វា វទតិ, បដិចាជិយា គាហេតព្ពំ។
គាហេន្តេន បន វិច្ឆិទ្ធិត្វា “ភត្ត”ន្តិ អវទន្តេន “តុម្ពេ ច តុម្ពេ ច កច្ចថា”តិ វុត្តេ
បិណ្ឌាចាតិកានំ វដ្ឋតិ។ “ភន្តេ, តុម្ពាកំ បត្តំ ទេថ, តុម្ពេ ឯថា”តិ វុត្តេ បន “សាធុ
ឧចាសកា”តិ កន្តព្ពំ។ “សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វា តុម្ពេ ឯថា”តិ វុត្តេបិ បីតិកាយ
គាហេតព្ពំ។

និមន្តនកត្តយរតោ បន បត្តត្ថាយ អាគតស្ស ឧទ្ទេសកត្ត វុត្តនយេនេវ
បីតិកាយ បត្តោ ធាតព្ពោ។ ឯកោ “សង្ឃតោ បដិចាជិយា បត្ត”ន្តិ អវត្ថា

កេរ្ត៍ “ឯកំ បត្តំ ទេវា” តិ វត្វា អគ្គាហិតេយវ បត្តេ យស្ស កស្សចិ បត្តំ
គហេត្វា បូរេត្វា អាហរតិ, តំ បត្តសាមិកស្សេវ ហោតិ។ ឧទ្ទេសកត្តេវិយ
វិតិកាយ ន គាហេតព្ភំ។ ឥធាបិ យោ អាគន្ធា តុណ្ហីភូតោ តិជ្ជតិ, សោ “កស្ស
សន្តិកំ អាគតោសី” តិ វា “កស្ស បត្តំ ហរិស្សសី” តិ វា ន វត្តព្ពោ។
បុច្ឆាសភាគេន ហិ “តុម្ហាកំ សន្តិកំ អាគតោ, តុម្ហាកំ បត្តំ ហរិស្សមី” តិ
វេយ្យ, តតោ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ ជិគ្គន្ធនិយោ អស្ស។ “កុហី គច្ឆសិ, កី
ករោន្តោ អាហិណ្ឌាសី” តិ បន វុត្តេ “តស្ស បត្តត្ថាយ អាគតោម្ហី” តិ វេទន្តស្ស
បដិចាជិកត្តជ្ជិតិកាយ គហេត្វា បត្តោ ធាតព្ពោ។ “ភត្តហរណាបត្តំ ទេវា” តិ
វុត្តេបិ បដិចាជិកត្តជ្ជិតិកាយ ឯវ ធាតព្ពោ។ សចេ អាហរិត្វា “សព្ពោ សង្ឃោ
ភុញ្ញត្វ” តិ វេទតិ, ភាវេត្វា ភុញ្ញតព្ភំ។ បត្តសាមិកស្ស អតិក្កន្ធម្មិ វិតិកំ
វេបេត្វា អញ្ចំ បដិចាជិកត្ត គាហេតព្ភំ។

ឯកោ ចាតិយា ភត្តំ អាហរិត្វា “សង្ឃស្ស ទម្ហី” តិ វេទតិ,
អាឈោបភត្តជ្ជិតិកតោ បដ្ឋាយ អាឈោបសង្ខេបេន ភាវេតព្ភំ។ សចេ បន
តុណ្ហីភូតោ អច្ឆតិ, “កស្ស តេ អាភតំ, កស្ស ធាតុកាមោសី” តិ ន វត្តព្ពោ។
សចេ បន “កុហី គច្ឆសិ, កី ករោន្តោ អាហិណ្ឌាសី” តិ វុត្តេ បន “សង្ឃស្ស មេ
ភត្តំ អាភតំ, យេវាមំ មេ ភត្តំ អាភត” តិ វេទតិ, គហេត្វា អាឈោបភត្តជ្ជិតិកាយ
ភាវេតព្ភំ។ សចេ បន ឯវ អាភតំ ភត្តំ ពហុ ហោតិ, សកលសង្ឃស្ស បហោតិ,
អភិបាជភិក្ខា ធាម, បិណ្ឌាចាតិកានម្មិ វេទតិ, វិតិកាបុច្ឆនកិច្ចំ នតិ,
យេវាសនតោ បដ្ឋាយ បត្តំ បូរេត្វា ធាតព្ភំ។

ឧចាសកោ សង្ឃត្ថេវស្ស វា គន្ធមុតន្តវសេន អភិញ្ញាតស្ស វា
ភត្តុទ្ទេសកស្ស វា បហិណាតិ “អម្ហាកំ ភត្តកហណាត្ថាយ អដ្ឋភិក្ខុ គហេត្វា
អាគច្ឆថា” តិ, សចេបិ ញាតិឧបដ្ឋាកេហិ បេសិតំ ហោតិ, ឥមេ តយោ ជនា

បុត្រីតុំ នលកន្តិ, អារុណ្ឌយេវ មាតិកំ។ សង្ឃតោ អដ្ឋកិក្ខុ ឧទ្ទិសាបេត្វា
អត្ថនវមេហិ គន្ធាតំ។ កស្មា? ភិក្ខុសង្ឃស្ស ហិ ឯតេ ភិក្ខុ និស្សាយ លាភោ
ឧប្បជ្ជតីតិ។ គន្ធាតុត្ថាធិហិ បន អនភិញ្ញាតោ អាវាសិកភិក្ខុ អាបុត្រីតុំ លកតិ,
តស្មា តេន “កី សង្ឃតោ គណ្ណាមិ, ឧទាហុ យេ ជាឆាមិ, តេហិ សទ្ធិ
អាគច្ឆាមី” តិ មាតិកំ អាហេបេត្វា យថា ឆាយកា វនន្តិ, តថា បដិបទ្ធិតតំ។
“តុម្ហា កំ និស្សិតកេ វា យេ វា ជាឆាម, តេ គហេត្វា ឯថា” តិ វុត្ថេ បន យេ ឥច្ឆន្តិ,
តេហិ សទ្ធិ គន្ធាតុំ លកតិ។ សចេ “អដ្ឋកិក្ខុ បហិណាថា” តិ បេសេន្តិ, សង្ឃតោវ
បេសេតព្ពា។ អត្ថនា សចេ អញ្ញាស្មី គាមេ សក្កា ហោតិ ភិក្ខុ លភិតុំ, អញ្ញោ
គាមោ គន្ធាតុំ។ ន សក្កា ចេ ហោតិ លភិតុំ, សោយេវ គាមោ បិណ្ឌាយ
បរិសិតព្ពា។

និមន្តិតភិក្ខុ អាសនសាលាយ និសិន្នា ហោន្តិ, តត្រ ចេ មនុស្ស “បត្ត
ទេថា” តិ អាគច្ឆន្តិ, អនិមន្តិតេហិ ន ឆាតព្ពា, “ឯតេ និមន្តិតា ភិក្ខុ” តិ វុត្ថតំ,
“តុម្ហេ បិ ទេថា” តិ វុត្ថេ បន ឆាតុំ វុត្ថតិ។ ឧស្សវាធិសុ មនុស្ស សយមេវ
បរិវេណានិ ច បធានយរានិ ច គន្ធា តិបិដកេ ច ធម្មកថិកេ ច ភិក្ខុសតេនបិ
សទ្ធិ និមន្តន្តិ, តទា តេហិ យេ ជាឆន្តិ, តេ គហេត្វា គន្ធាតុំ វុត្ថតិ។ កស្មា? ន ហិ
មហាភិក្ខុសង្ឃេន អត្ថិកា មនុស្ស បរិវេណាបធានយរានិ គច្ឆន្តិ,
សន្និចាតជ្ជានតោវ យថាសត្តិ យថាពលំ ភិក្ខុ គណ្ហិត្វា គច្ឆន្តិតិ។

សចេ បន សង្ឃតោ វា គន្ធាតុត្ថវសេន អភិញ្ញាតោ វា ភត្តុទ្ទេសកោ វា
អញ្ញាត្រ វា វស្សំ វសិត្វា កត្តបិ វា គន្ធា បុន សកដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ, មនុស្ស ច
អាគន្ធាកស្ស សក្ការំ ករោន្តិ, ឯកវារំ យេ ជាឆន្តិ, តេ គហេត្វា គន្ធាតុំ។
បដិពទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ ទុតិយវារេ អារទ្ទេ សង្ឃតោយេវ គហេត្វា គន្ធាតុំ។
អភិនវអាគន្ធាការ ហុត្វា “ញាតិ វា ឧបជ្ជាកេ វា បស្សិស្សមី” តិ គច្ឆន្តិ, តត្រ ចេ

តេសំ ញាតិ ច ឧបជ្ជាកា ច សក្ការំ ករោន្តិ, ឯត្ថ បន យេ ជានន្តិ, តេ គហេត្វា
គន្តុម្បី វុត្ថតិ។ យោ បន អតិលាភិ ហោតិ, សកដ្ឋានញា អាគន្តកដ្ឋានញា
ឯកសទិសំ, សព្ពត្ថ មនុស្សា សង្ឃភត្ថំ សង្ឃេត្វាវ និសីទន្តិ, តេន សង្ឃតោវ
គហេត្វា គន្តព្ពន្ធិ អយំ និមន្តនេវិសេសោ។ អវិសេសោ សព្ពបញ្ញោ ឧទ្ទេសភត្ថ
វុត្ថនយេនេវ វេទិតញោ។ កុរុន្តិយំ បន “អដ្ឋ មហាថេវ ទេថាតិ វុត្ថ អដ្ឋ
មហាថេវ ឆាតញ្ចា” តិ វុត្ថំ។ ឯស នយោ មជ្ឈិមាទិសុ។ សចេ បន អវិសេសេត្វា
“អដ្ឋ ភិក្ខុ ទេថា” តិ វេទតិ, សង្ឃតោ ឆាតញ្ចាតិ។

និមន្តនភត្ថកថា និដ្ឋិតា។

២០០. សលាកភត្ថំ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សលាកាយ វា បដ្ឋិកាយ វា
ឧបនិពន្ធិត្វា ឱបុញ្ញិត្វា ភត្ថំ ឧទ្ទិសិតុ” ន្តិ (ប្បឡាវ. ៣២៦) វេចនតោ វុត្ថសារមយាយ
សលាកាយ វា វេទ្យវិលីវតាលបណ្ណាទិមយាយ បដ្ឋិកាយ វា “អសុកស្ស ឆាម
សលាកភត្ថ” ន្តិ ឯវំ អក្ខរានិ ឧបនិពន្ធិត្វា បដ្ឋិយំ វា ថីវរកោគេ វា កត្វា
សព្ពសលាកាយោ ឱបុញ្ញិត្វា បុនប្បុនំ ហេដ្ឋបរិយវសេន អាហោឡេត្វា
បញ្ចន្តសមន្មាគតេន ភត្ថុទ្ទេសកេន សចេ បីតិកា អត្ថិ, បីតិកតោ បដ្ឋាយ,
នោ ចេ អត្ថិ, ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ សលាកា ឆាតញ្ចា។ បច្ឆា អាគតានម្បី
ឯកាពន្ធវសេន ទូរេ បីតានម្បី ឧទ្ទេសភត្ថ វុត្ថនយេនេវ ឆាតញ្ចា។

សចេ វិហារស្ស សមន្តតោ ពហូ គោចរគាមា, ភិក្ខុ បន ន ពហូ,
គាមវសេនបិ សលាកា ចាបុណ្និ។ “តុម្កាកំ អសុកគាមេ សលាកភត្ថំ
ចាបុណ្នាតិ” តិ គាមវសេនេវ គាហេតព្ពំ។ ឯវំ គាហេន្តេន សចេបិ ឯកមេកស្មី
គាមេ ឆានប្បការានិ សដ្ឋិ សលាកភត្ថានិ, សព្ពានិ គហិតានេវ ហោន្តិ។ តស្ស
បត្តគាមសមីចេ អញ្ញានិបិ ទ្វេ តីណិ សលាកភត្ថានិ ហោន្តិ, តានិ តស្សេវ
ឆាតញ្ចានិ។ ន ហិ សក្កា តេសំ ការណា អញ្ញំ ភិក្ខុំ បហិណិវុត្ថិ។

សេចក្តី ឯកច្ឆេទសុ គាមេសុ ពហ្វនិ សលាកភត្តានិ សល្លកេត្តា សត្តន្ធម្មិ
អដ្ឋន្ធម្មិ ភិក្ខុនំ ធាតព្វានិ។ ទេន្តន បន ចតុន្នំ បញ្ចន្នំ ភត្តានំ សលាកាយោ
ឯកតោ ពន្ធិត្វា ធាតព្វា។ សេច តំ គាមំ អតិក្កមិត្វា អញ្ញោ គាមោ ហោតិ,
តស្មីញ្ច ឯកមេវ សលាកភត្តំ, តំ បន ចាតោវ ទេន្តិ, តម្បិ ឯតេសុ ភិក្ខុសុ
ឯកស្សុ និគ្គហេន ធឪ្វា “ចាតោវ តំ គហេត្វា បច្ឆា ឡឹមគាមេ ឥតរាជិ ភត្តានិ
គណ្ណាហី” តិ វត្តព្រោ។ សេច ឡឹមគាមេ សលាកភត្តេសុ អគ្គហិតេស្វេវ
គហិតសញ្ញាយ គច្ឆតិ, បរភាគគាមេ សលាកភត្តំ គហេត្វា បុន វិហារំ
អាគន្ធា ឥតរាជិ គហេត្វា ឡឹមគាមោ គន្តព្រោ។ ន ហិ ពហិសីមាយ សង្ឃុលាកោ
គាហេតុំ លព្ពតីតិ អយំ នយោ កុរុន្តិយំ វុត្តោ។ សេច បន ភិក្ខុ ពហ្វ ហោន្តិ,
គាមវសេន សលាកា ន ចាបុណ្ហន្តិ, វីចិវសេន វា វីចិយំ ឯកគេហវសេន វា
ឯកកុលវសេន វា គាហេតព្វំ។ វីចិអាធិសុ ច យត្ត ពហ្វនិ ភត្តានិ, តត្ថ គាមេ
វុត្តនយេនេវ ពហ្វនំ ភិក្ខុនំ គាហេតព្វានិ, សលាកាសុ អសតិ ឧទ្ទិសិត្វាបិ
គាហេតព្វានិ។

២៧២. សលាកធាយកេន បន វត្តំ ជានិតព្វំ។ តេន ហិ កាលស្សេវ វុដ្ឋាយ
បត្តចីវរំ គហេត្វា ភោជនសាលំ គន្ធា អសម្មជ្ជដ្ឋានំ សម្មជ្ជិត្វា ចានីយំ
បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេត្វា “ឥធានិ ភិក្ខុហិ វត្តំ កតំ ភវិស្សតី” តិ កាលំ
សល្លកេត្តា យណ្ឌី បហវិត្វា ភិក្ខុសុ សន្និបតិ តេសុ បឋមមេវ វាគាមេ
សលាកភត្តំ គាហេតព្វំ, “តុយ្ហំ អសុកស្មី នាម វាគាមេ សលាកា
ចាបុណ្ហាតិ, តត្រ គច្ឆា” តិ វត្តព្វំ។ សេច អភិរេកគារុតេ គាមោ ហោតិ, តំ
ធិវសំ គច្ឆន្តា កិលមន្តិ, “ស្វេ តុយ្ហំ វាគាមេ ចាបុណ្ហាតី” តិ អន្លេវ គាហេតព្វំ។
យោ វាគាមំ បេសិយមាធាន គច្ឆតិ, អញ្ញំ សលាកំ មគ្គតិ, ន ធាតព្វា។
សទ្ធានញ្ញា មនុស្សានំ បុញ្ញហានិ ច សង្ឃស្ស ច លាភច្នេដោ ហោតិ, តស្មា តស្ស
ទុតិយេបិ តតិយេបិ ធិវសេ អញ្ញោ សលាកា ន ធាតព្វា, “អត្ថនោ បត្តដ្ឋានំ

គន្ធាភុញ្ញាហី"តិ វត្តព្រៃ, តីលី បន ទិវសានិ អគ្គន្តស្ស វារតាមតោ
ឡិមវារតាមេ សលាកា គាហេតព្វា។ តព្វេ ន គណ្ណាតិ, តតោ បដ្ឋាយ តស្ស
អញ្ញំ សលាកំ ទាតុំ ន វដ្តតិ, ទណ្ឌកម្មំ ទទ្ធុំ កាតព្វំ។ សដ្ឋិតោ វា បណ្ណាសតោ
វា ន បរិហារេបេតព្វំ។ វារតាមេ គាហេត្វា វិហារវារោ គាហេតព្វោ, "តុយ្ហំ
វិហារវារោ ចាបុណាតី"តិ វត្តព្វំ។ វិហារវារិកស្ស ទ្វេ តិស្សោ
យាគុសលាកាយោ តិស្សោ ចតស្សោ ភត្តសលាកាយោ ច ទាតព្វា, និពទ្ធំ
កត្វា បន ន ទាតព្វា។ យាគុភត្តនាយកា ហិ "អម្ពាភំ យាគុភត្តំ
វិហារតោបការភុញ្ញន្តី"តិ អញ្ញបត្តំ អាបន្នេយ្យំ, តស្មា អញ្ញេសុ គុលេសុ
ទាតព្វា។

សចេ វិហារវារិកានំ សភាគា អាហារិក្វា ទេន្តិ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ, វារំ
គហេត្វា តេសំ យាគុភត្តំ អាហារេបេតព្វំ, តាវ នេសំ សលាកា ជាតិកម្មមេវ
ភវន្តិ។ វស្សគ្នេន បត្តដ្ឋានេ បន អញ្ញម្បិ បណីតភត្តសលាកំ គណ្ហាតុំ
លភន្តិយេវ។ អតិវេកឧត្តរិកដ្ឋស្ស ឯកចារិកភត្តស្ស វិសុំ បិទិកំ កត្វា
សលាកា ទាតព្វា។ សចេ យេន សលាកាលទ្ធា, សោ តំ ទិវសំ តំ ភត្តំ ន លភតិ,
បុន ទិវសេ គាហេតព្វំ។ ភត្តញ្ញេវ លភតិ, ន ឧត្តរិកដ្ឋំ, ឯវម្បិ បុន គាហេតព្វំ។
ទីរភត្តសលាកាយបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ទីរមេវ លភតិ, ន ភត្តំ,
ទីរលភតោ បដ្ឋាយ បុន ន គាហេតព្វំ។ ទ្វេ តីលី ឯកចារិកភត្តានិ ឯកស្សេវ
ចាបុណន្តិ, ទុត្តិក្ខុសមយេ សដ្ឋនវកេន លទ្ធកាលេ វិជដេត្វា វិសុំ
គាហេតព្វានិ។ ចាកតិកសលាកភត្តំ អលទ្ធស្សបិ បុន ទិវសេ គាហេតព្វំ។

សចេ ខុទ្ទកោ វិហារោ ហោតិ, សព្ពេ ភិក្ខុ ឯកសម្ភោគា, ឧប្បសលាកំ
គាហេន្តេន យស្ស កស្សបិ សម្មទីភូតស្ស ចាបេត្វា មហាថេរាទីនំ ទិវា តច្ឆេត្វា
ទាតុំ វដ្តតិ។ វសសលាកំ ចាបេត្វា បច្ឆាភត្តម្បិ បរិស្សវេត្វា ជាណីតំ វា

ការេត្វា បិណ្ឌាចាតិកាជីនម្បិ ឆាតត្ថំ, អាគន្ធកានំ អាគតាឆាតតការំ ញត្វា
គាហេតញ្ច។ មហាអាវាសេ បិទិកំ កត្វា គាហេតញ្ច។ តក្កសលាកម្បិ
សភាគដ្ឋានេ ចាបេត្វា វា ធូមាបេត្វា បចាបេត្វា វា ថេរានំ ឆាតុំ វដ្តតិ។
មហាអាវាសេ វុត្តនយេនេវ បដិបដ្ឋិតត្ថំ។

ផលសលាកប្បវសលាកភេសដ្ឋាធិសលាកាយោ បិ វិសុំ បិទិកាយ
គាហេតញ្ច។ ភេសដ្ឋាធិសលាកាយោ ចេត្ត កិញ្ចាបិ បិណ្ឌាចាតិកាជីនម្បិ វដ្តតិ,
សលាកវសេន បន គាហិតត្ថា ន សាធិតញ្ច។ អគ្គភិក្ខាមត្ថំ សលាកភត្ថំ ទេត្តិ,
បិទិកំ បុច្ឆិត្វា គាហេតត្ថំ។ អសតិយា បិទិកាយ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ
គាហេតត្ថំ។ សចេ តាធិសានិ ភត្ថានិ ពហុនិ ហោត្តិ, ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ ទេ
តីណិ ឆាតត្ថានិ។ នោ ចេ, ឯកេកមេវ ធិត្វា បដិចាជិយា គតាយ បុន
ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ ឆាតត្ថំ។ អថ អន្តរាវ ឧបច្ឆិដ្ឋតិ, បិទិកា សល្លក្ខេតញ្ច។
យធិ បន តាធិសំ ភត្ថំ និពទ្ធមេវ ហោតិ, យស្ស ចាបុណាតិ, សោ វត្តញ្ចោ “លទ្ធា
វា អលទ្ធា វា សេបិ គណ្ណោយ្យាសី” តិ។ ឯកំ អនិពទ្ធិ ហោតិ, លភនទិវសេ បន
យាវធិត្ថំ លភតិ។ អលភនទិវសា ពហុតរា ហោត្តិ, តំ យស្ស ចាបុណាតិ, សោ
អលភិត្វា “សេ គណ្ណោយ្យាសី” តិ វត្តញ្ចោ។

យោ សលាកាសុ គហិតាសុ បច្ឆា អាគច្ឆតិ, តស្ស អតិក្កញ្ញាវ សលាកា ន
ឧបដ្ឋាបេត្វា ឆាតត្ថំ។ សលាកំ នាម យណ្ឌិ បហរណតោ បដ្ឋាយ អាគន្ធា
ហត្ថំ បសារេន្តោវ លភតិ, អញ្ញាស្ស អាគន្ធា សមីបេ បិទិស្សបិ អតិក្កញ្ញា
អតិក្កញ្ញាវ ហោតិ។ សចេ បនស្ស អញ្ញោ គណ្ណោនោ អត្ថិ, សយំ អនាគតោបិ
លភតិ, សភាគដ្ឋានេ “អសុកោ អនាគតោ” តិ ញត្វា “អយំ តស្ស
សលាកា” តិ ឯបេតុំ វដ្តតិ។ សចេ “អនាគតស្ស ន ឆាតត្ថំ” តិ កតិកំ ករោត្តិ,
អធម្មិកា ហោតិ។ អន្តោឧបចាវេ បិទិស្ស ហិ ភាជនីយភណ្ឌំ ចាបុណាតិ។
សចេ បន “អនាគតស្ស ទេថា” តិ មហាសទ្ធិ ករោត្តិ, ទណ្ឌកម្មំ ឯបេតត្ថំ,

“អាគន្ធា គណ្ណាឡ” តិ វត្ថុពុំ។ ធម៌ បញ្ចសលាកា នដ្ឋា ហោត្តិ, ភត្តុទ្ទេសកោ
ធាយកានំ នាមំ ន សរតិ, សោ ចេ នដ្ឋសលាកា មហាថេរស្ស វា អត្ថនោ វា
ចាបេត្វា ភិក្ខុ វេទេយ្យ “មយា អសុកកាមេ សលាកភត្តំ មយំ ចាបិតំ, តុម្កេ
តត្ថ លទ្ធសលាកភត្តំ ភុញ្ញេយ្យថា” តិ, វដ្ឋតិ, វិហារេ អចាបិតំ បន
អាសនសាលាយ តំ ភត្តំ លភិក្ខុ តត្ថេវ ចាបេត្វា ភុញ្ញតុំ ន វដ្ឋតិ។ “អដ្ឋ
បដ្ឋាយ មយំ សលាកភត្តំ គណ្ណាថា” តិ វុត្ថេ តត្រ អាសនសាលាយ គាហេតុំ ន
វដ្ឋតិ, វិហារំ អានេត្វា គាហេតពុំ។ “ស្វេ បដ្ឋាយា” តិ វុត្ថេ បន ភត្តុទ្ទេសកស្ស
អាចិត្តិតពុំ “ស្វេ បដ្ឋាយ អសុកកុលំ នាម សលាកភត្តំ ទេតិ,
សលាកក្កាហណាកាលេ សរេយ្យាសី” តិ។ ធុត្តិកេ សលាកភត្តំ បដ្ឋិតិក្ខុ
សុភិក្ខេ ជាតេ កញ្ចិ ភិក្ខុំ ធិស្វា “អដ្ឋ បដ្ឋាយ អម្ពាភំ សលាកភត្តំ គណ្ណាថា” តិ
បុន បដ្ឋបេន្តិ, អន្តោកាមេ អគាហេត្វា វិហារំ អានេត្វា គាហេតពុំ។ ឥធុត្តិ
សលាកភត្តំ នាម ឧទ្ទេសភត្តសធិសំ ន ហោតិ, វិហារមេវ សន្ធាយ ធិយតិ,
តស្មា ពហិឧបចារេ គាហេតុំ ន វដ្ឋតិ, “ស្វេ បដ្ឋាយា” តិ វុត្ថេ បន វិហារេ
គាហេតពុំមេវ។

គមិកោ ភិក្ខុ យំ ធិសាកាភំ គន្តុកាមោ, តត្ថ អញ្ញេន វា គាមសលាកា
លទ្ធា ហោតិ, តំ គហេត្វា ឥតវំ ភិក្ខុំ “មយំ បត្តសលាកំ តុំ គណ្ណាបី” តិ វត្វា
គន្តុំ វដ្ឋតិ។ តេន បន ឧបចារសីមំ អនតិក្កន្តេយេវ តស្មី តស្ស សលាកា
គាហេតពុំ។ ធុត្តិវិហារេ វសិត្វា មនុស្ស “ពោធិចេតិយាធិនិ ជត្តិក្ខុ
ភុញ្ញេត្ត” តិ សលាកភត្តំ បដ្ឋបេន្តិ, ភិក្ខុ សភាគដ្ឋានេសុ វសិត្វា កាលស្សេវ
គន្ធា តត្ថ វត្ថំ កវិត្វា តំ ភត្តំ ភុញ្ញេត្តិ, វដ្ឋតិ។ សចេ តេសុ ស្វាតនាយ អត្ថនោ
ចាបេត្វា គតេសុ អាគន្ធកោ ភិក្ខុ ធុត្តិវិហារេ វសិត្វា កាលស្សេវ វត្ថំ កត្វា
យណ្ឌី បហិវិត្វា សលាកភត្តំ អត្ថនោ ចាបេត្វា អាសនសាលំ គដ្ឋតិ, សោវ
តស្ស ភត្តស្ស ឥស្សរោ។ យោ បន ភិក្ខុសុ វត្ថំ ករោន្តេសុយេវ ភូមិយំ ទ្វេ តយោ

សម្បជ្ឈនីបហារេ ធាតុ យណ្ឌី បហវិត្វា “ធុរគាមេ សលាកភត្តំ មយ្ហំ
ចាបុណាតិ” តិ គប្បតិ, តស្ស តំ ចោរិកាយ គហិតត្តា ន ចាបុណាតិ, វត្ថុ
កត្វា ចាបេត្វា បច្ឆាគតភិក្ខុនំយេវ ហោតិ។

ឯកោ គាមោ អតិទូរេ ហោតិ, ភិក្ខុ និច្ចំ គន្ធនំ ន ឥន្ទន្តិ, មនុស្សា “មយ្ហំ
បុញ្ញេន បរិពាហិរា ហោមា” តិ វេទន្តិ, យេ តស្ស គាមស្ស អាសន្នវិហារេ
សភាគភិក្ខុ, តេ វត្ថុញ្ញា “ឥមេសំ ភិក្ខុនំ អនាគតទិវសេ តុម្ពេ ភុញ្ញាថា” តិ,
សលាកា បន ទេវសីកំ ចាបេតញ្ញា។ តា ច ខោ បន យណ្ឌីបហារណាមត្តេន វា
បច្ឆិចាលនមត្តេន វា ចាបិតា ន ហោន្តិ, បច្ឆិ បន គហេត្វា សលាកា បីឯកេ
អាកិរិតញ្ញា, បច្ឆិ បន មុខវដ្តិយំ ន គហេតញ្ញា។ សចេ ហិ តត្ថ អហិ វា វិច្ឆិកោ វា
ភវេយ្យ, ធុត្ថំ ឧប្បាទេយ្យ, តស្មា ហេជ្ជា គហេត្វា បច្ឆិ បរម្មំ កត្វា សលាកា
អាកិរិតញ្ញា “សចេបិ សប្បោ ភវិស្សតិ, ឯត្តោវ បលាយិស្សតិ” តិ។ ឯវំ សលាកា
អាកិរិត្វា គាមាទិវសេន បុញ្ញេ វត្ថុនយេនេវ គហេតញ្ញា។

អបិច ឯកំ មហាថេរស្ស ចាបេត្វា “អវសេសា មយ្ហំ ចាបុណាតិ” តិ អត្ថនោ
ចាបេត្វា វត្ថុ កត្វា ចេតិយំ វេទិត្វា វិតក្កមាឡកេ បីតេហិ ភិក្ខុហិ “ចាបិតា,
អាវុសោ, សលាកា” តិ វុត្ថេ “អាម, ភន្តេ, តុម្ពេ គតគតគាមេ សលាកភត្តំ
គណ្ហាថា” តិ វត្ថុញ្ញំ។ ឯវញ្ញំ ចាបិតាបិ សុចាបិតាវ ហោន្តិ។ ភិក្ខុ សញ្ញវត្ថិ
ធម្មស្សវនត្ថំ អញ្ញំ វិហារំ គប្បត្តា “មយ្ហំ តត្ថ ទានំ អគ្គហេត្វាវ អម្ពាភំ
គោចរគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា អាគមិស្សមា” តិ សលាកា អគ្គហេត្វាវ គតា
វិហារេ ថេរស្ស បត្ថំ សលាកភត្តំ ភុញ្ញតុំ អាគប្បន្តិ, វដ្តតិ។ អថ មហាថេរោបិ
“អហំ ឥធិ កី ករោមី” តិ តេហិយេវ សទ្ធិ គប្បតិ, តេហិ គតវិហារេ អភុញ្ញិត្វាវ
គោចរគាមំ អនុប្បត្តេហិ “ទេដ, ភន្តេ, បត្ថេ, សលាកយាគុអាជីនិ
អាហរិស្សមា” តិ វុត្ថេ បត្តា ន ធាតញ្ញា។ កស្មា, ភន្តេ, ន ទេថាតិ។ វិហារជ្ជកំ

ភត្តវិហារេ វុត្តានំ ចាបុណាតិ, មយំ អញ្ញវិហារេ វុត្តាតិ។ “ទេវ, ភន្តេ, ន មយំ
វិហារេ ចាលីកាយ ទេវ, តុម្ហាកំ ទេវ, គល្លាប អម្ហាកំ ភិក្ខុ”ន្តិ វុត្តេ បន វដ្ឋតិ។

សលាកភត្តកថា និដ្ឋិតា។

២០៣. បក្ខិកាធិសុ បន យំ អភិលក្ខិតេសុ ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី បញ្ចមី
អដ្ឋមីតិ ឥមេសុ បក្ខេសុ កម្មប្បសុតេហិ ឧទោសថំ កាតុំ សតិករណត្ថាយ
ធីយតិ, តំ បក្ខិកំ នាម។ តំ សលាកភត្តកតិកមេវ ហោតិ, គាហេត្វា
ភុញ្ញាតព្វំ។ សចេ សលាកភត្តម្បិ បក្ខិកភត្តម្បិ ពហុំ សព្វេសំ វិនិវដ្ឍិក្ខា កច្ចតិ,
ទ្វេបិ ភត្តានិ វិសុំ វិសុំ គាហេតព្វានិ។ សចេ ភិក្ខុសង្ឃោ មហា, បក្ខិកំ
គាហេត្វា តស្ស បីតិកាយ សលាកភត្តំ គាហេតព្វំ, សលាកភត្តំ វា
គាហាបេត្វា តស្ស បីតិកាយ បក្ខិកំ គាហេតព្វំ។ យេសំ ន ចាបុណាតិ, តេ
បិណ្ឌាយ ចរិស្សន្តិ។ សចេ ទ្វេបិ ភត្តានិ ពហុនិ, ភិក្ខុ មន្ទា, សលាកភត្តំ នាម
ទេវសិកំ លព្ពតិ, តស្មា តំ បេត្វា “បក្ខិកំ, អាវុសោ, ភុញ្ញថា”តិ បក្ខិកមេវ
នាតព្វំ។ បក្ខិកំ បណីតំ ទេន្តិ, វិសុំ បីតិកា កាតព្វា, “ស្វេ បក្ខោ”តិ អដ្ឋ បក្ខិកំ
ន គាហេតព្វំ។ សចេ បន ឆាយកា វទន្តិ “ស្វេបិ អម្ហាកំ យវេ លូខភត្តំ
ភរិស្សតិ, អន្លេវ បក្ខិកភត្តំ ឧទ្ទិសថា”តិ, ឃំ វដ្ឋតិ។

ឧទោសថិកំ នាម អន្ធខ្យមាសេ ឧទោសថទិវសេ ឧទោសថផ្កានិ
សមាធិយិត្វា យំ អត្តនា ភុញ្ញាតិ, តទេវ ធីយតិ។ ចាជិបទិកំ នាម “ឧទោសថេ
ពហុ សទ្ធា បសន្នា ភិក្ខុនំ សក្ការំ ករោន្តិ, ចាជិបទេ បន ភិក្ខុ កិលមន្តិ,
ចាជិបទេ ទិន្នំ ធុត្តិក្ខុទានសទិសំ មហាប្បលំ ហោតិ, ឧទោសថកម្មេន វា
បរិសុទ្ធសីលានំ ធុតិយទិវសេ ទិន្នំ មហាប្បលំ ហោតិ”តិ សល្លក្ខេត្វា ចាជិបទេ
ធីយមានកទានំ។ តម្បិ ឧភយំ សលាកភត្តកតិកមេវ។ ឥតិ ឥមាទិ សត្តបិ
ភត្តានិ បិណ្ឌាចាតិកានំ ន វដ្ឋន្តិ, ធុតផ្កភេទំ ករោន្តិយេវ។

២៧៤. អបរាជិយិ ជីវក្ខន្ធកេ (មហាវ. ៣៥០) វិសាខាយ វរំ យាចិត្តា ធិន្នានិ
 អាគន្ធកកត្តំ គមិកកត្តំ គិលានកត្តំ គិលានុបដ្ឋាកកត្តន្តិ ចត្តារិ កត្តានិ
 ចាឡិយំ អាគតានេវ។ តត្ថ អាគន្ធកានំ ធិន្នំ កត្តំ អាគន្ធកកត្តំ។ ឯស នយោ
 សេសេសុ។ សចេ បនេត្ថ អាគន្ធកកត្តានិបិ អាគន្ធកាបិ ពហូ ហោន្តិ, សព្វេសំ
 ឯកេកំ គាហោតព្ពំ។ កត្តេសុ អប្បហោន្តេសុ ឋិតិកាយ គាហោតព្ពំ។ ឯកោ
 អាគន្ធកោ បឋមមេវ អាគន្ធា សព្វំ អាគន្ធកកត្តំ អត្ថនោ គាហោត្វា និសីទតិ,
 សព្វំ តស្សេវ ហោតិ។ បច្ឆា អាគតេហិ អាគន្ធកេហិ តេន ធិន្នានិ
 បរិភូតញ្ចានិ។ តេនបិ ឯកំ អត្ថនោ គហោត្វា សេសានិ ធាតញ្ចានិ។ អយំ
 ឧឡារតា។ សចេ បន បឋមំ អាគន្ធាបិ អត្ថនោ អគ្គហោត្វា តុណ្ហិភូតោ និសីទតិ,
 បច្ឆា អាគតេហិ សទ្ធិំ បដិចាជិយា គុណ្ហិតព្ពំ។ សចេ និច្ចំ អាគន្ធកា អាគច្ឆន្តិ,
 អាគតទិវសេយេវ ភុញ្ញិតព្ពំ។ អន្តរន្តរា ចេ អាគច្ឆន្តិ, ទ្វេ តីណិ ទិវសានិ
 ភុញ្ញិតព្ពំ។ មហាបច្ឆរិយំ បន “សត្ត ទិវសានិ ភុញ្ញិតុំ វដ្តតិ” តិ វុត្តំ។ អាវាសិកោ
 កត្តចិ គន្ធា អាគតោ, តេនបិ អាគន្ធកកត្តំ ភុញ្ញិតព្ពំ។ សចេ បន តំ វិហារេ
 និពន្ធាបិតំ ហោតិ, វិហារេ គាហោតព្ពំ។ អថ វិហារោ ទូរេ ហោតិ,
 អាសនសាលាយ និពន្ធាបិតំ, អាសនសាលាយ គាហោតព្ពំ។ សចេ បន ឆាយកា
 “អាគន្ធកេសុ អសតិ អាវាសិកាបិ ភុញ្ញិតុំ” តិ វដ្តន្តិ, វដ្តតិ, អវុត្តេ បន នវដ្តតិ។

គមិកកត្តេបិ អយមេវ កថាមគ្គោ។ អយំ បន វិសេសោ - អាគន្ធកោ
 អាគន្ធកកត្តមេវ លភតិ, គមិកោ អាគន្ធកកត្តម្យិ គមិកកត្តម្យិ។
 អាវាសិកាបិ បក្កមិតុកាមោ គមិកោ ហោតិ, គមិកកត្តំ លភតិ។ យថា បន
 អាគន្ធកកត្តំ, ឯវមិទំ ទ្វេ តីណិ វា សត្ត វា ទិវសានិ នលភតិ។ “គមិស្សមី” តិ
 ភុត្តោបិ តំ ទិវសំ កេនចិ ការណេន ន គតោ, បុនទិវសេបិ ភុញ្ញិតុំ វដ្តតិ
 សឧស្សហត្តា។ “គមិស្សមី” តិ ភុត្តស្ស ចោរា វា បន្តំ វុត្តន្តិ, ឧទកំ វា ទេវោ វា
 វស្សតិ, សត្តោ វា ន គច្ឆតិ, សឧស្សហោន ភុញ្ញិតព្ពំ។ “ឯតេ ឧបទ្ករេ

ឡើយកេន្តែន ទ្វេ តយោ ធីវសេ ភុញ្ញតុំ វដ្តតី”តិ មហាបច្ឆវិយំ វុត្តំ។ “គមិស្សាមិ គមិស្សាមី”តិ បន លេសំ ឡើងត្វា ភុញ្ញតុំ ន លភតិ។

គិលានភត្តម្យិ សចេ សព្ពេសំ គិលានានំ បហោតិ, តំ សព្ពេសំ ធាតព្ធាំ។ នោ ចេ, បីតិកំ កត្វា គាហោតព្ធាំ។ ឯកោ គិលានោ អរោគរូចោ សក្កោតិ អន្តោគាមំ គន្ធី, ឯកោ ន សក្កោតិ, អយំ មហាគិលានោ នាម, ឯតស្ស គិលានភត្តំ ធាតព្ធាំ។ ទ្វេ មហាគិលានា, ឯកោ លាភី អភិញ្ញាតោ ពហុំ ខាធនីយភោជនីយំ លភតិ, ឯកោ អនាថោ អប្បលាភតាយ អន្តោគាមំ បរិសតិ, ឯតស្ស គិលានភត្តំ ធាតព្ធាំ។ គិលានភត្តេ ធីវសបរិច្ឆេទោ នត្ថិ, យាវ រោគោ ន រូបសម្មតិ, សប្បាយភោជនំ អភុញ្ញន្តោ ន យាបេតិ, តាវ ភុញ្ញតព្ធាំ។ យទា បន មិស្សកយាគុំ វា មិស្សកភត្តំ វា ភុត្តស្សបិ រោគោ ន កុប្បតិ, តតោ បដ្ឋាយ ន ភុញ្ញតព្ធាំ។

គិលានុបដ្ឋាកភត្តម្យិ យំ សព្ពេសំ បហោតិ, តំ សព្ពេសំ ធាតព្ធាំ។ នោ ចេ បហោតិ, បីតិកំ កត្វា គាហោតព្ធាំ។ ឥធម្មិ ធូសុ គិលានេសុ មហាគិលានុបដ្ឋាកស្ស គាហោតព្ធាំ, ធូសុ មហាគិលានេសុ អនាថគិលានុបដ្ឋាកស្ស។ យំ កុលំ គិលានភត្តម្យិ ទេតិ គិលានុបដ្ឋាកភត្តម្យិ, តត្ថ យស្ស គិលានស្ស គិលានភត្តំ ចាបុណាតិ, តនុបដ្ឋាកស្សបិ តត្ថេវ គាហោតព្ធាំ។ គិលានុបដ្ឋាកភត្តេបិ ធីវសបរិច្ឆេទោ នត្ថិ, យាវ គិលានោ លភតិ, តាវស្ស ឧបដ្ឋាកោបិ លភតីតិ។ ឥមា និ ចត្តារិ ភត្តានិ សចេ ឯវំ ធិន្នានិ ហោន្តិ “អាគន្ធកគមិកគិលានគិលានុបដ្ឋាកា មម ភិក្ខុំ គណ្ណាន្ត”តិ, បិណ្ឌាចាតិកានម្យិ វដ្តតិ។ សចេ បន “អាគន្ធកាធិនំ ចតុន្នំ ភត្តំ និពន្ធាបេមិ, មម ភត្តំ គណ្ណាន្ត”តិ ឯវំ ធិន្នានិ ហោន្តិ, បិណ្ឌាចាតិកានំ ន វដ្តតិ។

២០៥. អបរាជិបិ ធុរកត្តំ កុដិកត្តំ វារកកត្តន្តិ តីណិ ភត្តានិ។ តត្ថ ធុរកត្តន្តិ និច្ចកត្តំ វុច្ឆតិ, តំ ធុរិដំ សង្ឃិកញ្ច បុគ្គលិកញ្ច។ តត្ថ យំ “សង្ឃស្ស ធុរកត្តំ ទេមា”តិ និពន្ធាបិ តំ, តំ សលាកកត្តកតិកំ។ “មម និពន្ធភិក្ខុំ គណ្ណាន្ត”តិ វត្ថា ទិន្នំ បន បិណ្ឌាចាតិកានម្មិ វដ្តតិ។ បុគ្គលិកេបិ “តុម្ហាកំ ធុរកត្តំ ទម្មី”តិ វុត្ថេ បិណ្ឌាចាតិកោ ច, ន វដ្តតិ, “មម និពន្ធភិក្ខុំ គណ្ណាថា”តិ វុត្ថេ បន វដ្តតិ, សាទិតព្ភំ។ សចេ បច្ឆា កតិចាហេ វីតិវុត្ថេ “ធុរកត្តំ គណ្ណាថា”តិ វទតិ, មូលេ សុដ្ឋ សម្មជិច្ឆិតត្តា វដ្តតិ។

កុដិកត្តំ នាម យំ សង្ឃស្ស អាវាសំ ការេត្វា “អម្ហាកំ សេនាសនវាសិនោ អម្ហាកំយេវ កត្តំ គណ្ណាន្ត”តិ ឯវំ និពន្ធាបិ តំ, តំ សលាកកត្តកតិកមេវ ហោតិ, គាហេត្វា ភុណ្ណិតព្ភំ។ “អម្ហាកំ សេនាសនវាសិនោ អម្ហាកំយេវ ភិក្ខុំ គណ្ណាន្ត”តិ វុត្ថេ បន បិណ្ឌាចាតិកានម្មិ វដ្តតិ។ យំ បន បុគ្គលេ បសីទិត្វា តស្ស អាវាសំ កត្វា “តុម្ហាកំ ទេមា”តិ ទិន្នំ, តំ តស្សេវ ហោតិ, តស្មី កត្តចិ កតេ និស្សិតកេហិ ភុណ្ណិតព្ភំ។

វារកកត្តំ នាម ធុត្តិក្ខុសមយេ “វារេន ភិក្ខុ ជត្តិស្សរមា”តិ ធុរគេហាតោ បដ្ឋាយ ទិន្នំ, តម្មិ ភិក្ខុវចនេន ទិន្នំ បិណ្ឌាចាតិកានំ វដ្តតិ, “វារកកត្ត”ន្តិ វុត្ថេ បន សលាកកត្តកតិកំ ហោតិ។ សចេ តណ្ហាលាទីនិ បេសេន្តិ “សាមណោ បចិត្វា ទេន្ត”តិ, បិណ្ឌាចាតិកានំ វដ្តតិ។ ឥតិ ឥមា និ ច តីណិ, អាគន្ធកកត្តាទីនិ ច ចត្តាវីតិ សត្ត, តានិ សង្ឃកត្តាទីហិ សហ ចុទ្ធស ភត្តានិ ហោន្តិ។

២០៦. អដ្ឋកថាយំ បន វិហារកត្តំ អដ្ឋកកត្តំ ចតុក្កកត្តំ គុដ្ឋកកត្តន្តិ អញ្ញានិបិ ចត្តាវិ ភត្តានិ វុត្តានិ។ តត្ថ វិហារកត្តំ នាម វិហារេ តត្រុប្បាទកត្តំ, តំ សង្ឃកត្តេន សង្គហិតំ។ តំ បន តិស្សមហាវិហារចិត្តលបព្ពតាទីសុ បដិសម្ពិទាប្បត្តេហិ ឌីណាសវេហិ យថា បិណ្ឌាចាតិកានម្មិ សក្កា ហោន្តិ

បរិភូត្តិភ័យ, តថា បដិគ្គហិតត្តា តាធិសេសុ ហ្មោនេសុ បិណ្ឌាចាតិកានម្បី វដ្តតិ។
“អដ្ឋង្គិកិក្ខនំ ទេម, ចតុន្ទំ ទេមា” តិ ឯវំ ទិន្នំ បន អដ្ឋកកត្តព្យោវ ចតុក្កកត្តព្យា,
តម្បី ភិក្ខាវចនេន ទិន្នំ បិណ្ឌាចាតិកានំ វដ្តតិ។ មហាភិសដ្ឋារេន
អតិរសកបូវេន បត្តំ ជកេត្វា ទិន្នំ គុដ្ឋកកត្តំ នាម។ ឥមាធិ តីណិ
សលាកកត្តតិកានេវ។ អបរម្បី គុដ្ឋកកត្តំ នាម អត្ថិ, ឥនេកេច្ចេ មនុស្សា
មហាធម្មស្សវនេវ វិហារបូជន្ត ការេត្វា “សកលសង្ឃស្ស ធាតុំ ន សក្កោម,
ទ្វេ តីណិ ភិក្ខុសតានិ អម្ពាភំ ភិក្ខុ គណ្ណាន្ត” តិ ភិក្ខុបរិច្ឆេទជាធនត្ថំ គុដ្ឋកេ
ទេត្ថិ, ឥទំ បិណ្ឌាចាតិកានម្បី វដ្តតិ។

បិណ្ឌាចាតកាជនីយំ និដ្ឋិតំ។

២១៧. ភិលានបច្ចយកាជនីយំ បន ឯវំ វេទិតត្ថំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥
បក្ខិកកត្តាធិកថា) - សប្បិអាធិសុ ភេសជ្ជេសុ រាជរាជមហាមត្តា សប្បិស្ស
តាវ កុម្មសតម្បី កុម្មសហស្សម្បី វិហារំ បេសេន្តិ, យណ្ឌិ បហិវិត្វា
ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គហិតកាជនំ បូរេត្វា ធាតត្ថំ, បិណ្ឌាចាតិកានម្បី វដ្តតិ។
សចេ អលសជាតិកា មហាថេរា បច្ឆា អាគច្ឆន្តិ, “ភន្តេ, វីសតិវស្សនំ ធីយតិ,
តុម្ពាភំ វិទិតិកា អតិក្កន្តា” តិ ន វត្តព្ពា, វិទិតិកំ វបេត្វា តេសំ ធាត្វា បច្ឆា
វិទិតិកាយ ធាតត្ថំ។ “អសុកវិហារេ ពហុ សប្បិ ឧប្បន្ន” តិ សុត្វា
យោជនន្តវិហារតោ ភិក្ខុ អាគច្ឆន្តិ, សម្បត្តសម្បត្តានម្បី វិទិតជ្ជានតោ
បដ្ឋាយ ធាតត្ថំ។ អសម្បត្តានម្បី ឧបចារសីមំ បរិជ្ជានំ អន្តេវាសិកាធិសុ
គណ្ណាន្តេសុ ធាតត្ថមេវ។ “ពហិឧបចារសីមាយ វិទានំ ទេមា” តិ វទន្តិ, ន ធាតត្ថំ។
សចេ បន ឧបចារសីមំ ឱក្កន្តេហិ ឯកាតទ្វា ហុត្វា អត្តនោ វិហារាធារេ
អន្តោវិហារេយេវ វា ហោន្តិ, បរិសវសេន វឡិតា នាម សីមា ហោតិ, តស្មា
ធាតត្ថា។ សង្ឃនវកស្ស ទិន្នេបិ បច្ឆា អាគតានំ ធាតត្ថមេវ។ ទុតិយភាគេ បន

ថេរាសនំ អារុទ្ធោ អាគតានំ បឋមភាគោ ន ចាបុណាតិ, ទុតិយភាគោ
វស្សគ្គេន ធាតត្ថំ។ អន្តោឧបចារសីមំ បរិសិទ្ធា យត្ថ កត្តចិ ទិន្នំ ហោតិ, សត្ថំ
សន្និចាតជ្ជានេយេវ ភាជេតត្ថំ។

យស្មីវិហារេ ទស ភិក្ខុ, ទសេវ ច សប្បិកុម្ភា ទីយន្តិ, ឯកេកកុម្ភវសេន
ភាជេតត្ថំ។ ឯកោ សប្បិកុម្ភា ហោតិ, ទសភិក្ខុហិ ភាជេត្វា គហេតត្ថំ។ សេច
“យថាបិតំយេវ អម្ពាភំ ចាបុណាតិ”តិ គណ្ណាន្តិ, ទុក្ខហិតំ, តំ គតគតជ្ជានេ
សង្ឃិកមេវ ហោតិ។ កុម្ភំ បន អារុទ្ធោ ថាលកេ ថោកំ សប្បិ កត្វា “ឥទំ
មហាថេរស្ស ចាបុណាតិ, អវសេសំ អម្ពាភំ ចាបុណាតិ”តិ វត្វា តម្បិ
កុម្ភេយេវ អាកិវត្វា យចិច្ចិតំ គហេត្វា គន្តត្ថំ។ សេច ចិនំ សប្បិ ហោតិ, លេខំ
កត្វា “លេខតោ បរភាគោ មហាថេរស្ស ចាបុណាតិ, អវសេសំ អម្ពាភំ”ន្តិ
គហិតម្បិ សុក្កហិតំ។ វុត្តបរិច្ឆេទតោ ឧនាធិកេសុ ភិក្ខុសុ សប្បិកុម្ភេសុ ច
ឯតេនេវ ឧចាយេន ភាជេតត្ថំ។ សេច បនេកោ ភិក្ខុ, ឯកោ កុម្ភា ហោតិ,
យណ្ឌិ បហិវត្វា “អយំ មយ្ហំ ចាបុណាតិ”តិ គហេតុំ វដ្ឋតិ។ “អយំ
បឋមភាគោ មយ្ហំ ចាបុណាតិ, អយំ ទុតិយភាគោ”តិ ឯវំ ថោកំ ថោកម្បិ
ចាបេតុំ វដ្ឋតិ។ ឯស នយោ នវនីតាទីសុបិ។ យស្មី បន វិប្បសន្នតិលតេលាទិម្ហិ
លេខា ន សន្តិជ្ជតិ, តំ ឧទ្ធវិទ្ធា ភាជេតត្ថំ។ សិទ្ធិវេរមិចាទិភេសជ្ជម្បិ
អវសេសបត្តថាលកាទិសមណាបរិក្ខារោបិ សញ្ញោ វុត្តានុវេនេវ នយេន សុដ្ឋុ
សល្លក្ខេត្វា ភាជេតញ្ញោតិ។ អយំ គិលានបច្ចយភាជនីយកថា។

២០៨. ឥនានិ សេនាសនគ្គាហោ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣០៨) -
អយំ សេនាសនគ្គាហោ នាម ទុរិដោ ហោតិ ឧតុកាលេ ច វស្សវាសេ ច។ តត្ថ
ឧតុកាលេ តាវ កេចិ អាគន្ធកា ភិក្ខុ បុរេភត្តំ អាគច្ឆន្តិ, កេចិ បច្ឆាភត្តំ
បឋមយាមំ មជ្ឈិមយាមំ បច្ឆិមយាមំ វា។ យេ យទា អាគច្ឆន្តិ, តេសំ តទាវ ភិក្ខុ

ឧដ្ឋាបេត្វា សេនាសនំ នាតត្ថំ, អកាឡោ នាម នត្ថិ។ សេនាសនបញ្ញាបកេន
បន បណ្ឌិតេន ភវិតត្ថំ, ឯកំ វា ទ្វេ វា មញ្ញាដ្ឋាននិ ឋបេតត្ថានិ។ សចេ វិកាលេ
ឯកោ វា ទ្វេ វា ថេរា អាគច្ឆន្តិ, តេ វត្ថុត្ថា “ភន្តេ, អាទិតោ បដ្ឋាយ វុដ្ឋាបិយមាទេ
សព្វេបិ ភិក្ខុ ឧត្តណ្ឌិកា ភវិស្សន្តិ, តុម្ពេ អម្ពាភំ វសនដ្ឋានេ វសថា” តិ។

ពហូសុ បន អាគតេសុ វុដ្ឋាបេត្វា បដិចាជិយា នាតត្ថំ។ សចេ ឯកេកំ
បរិវេណំ បហោតិ, ឯកេកំ បរិវេណំ នាតត្ថំ។ តត្ថ
អគ្គិសាលាធិយសាលាមណ្ឌលមាឡាធម្មោ សព្វេបិ តស្សេវ ចាបុណាន្តិ។ ឯវំ
អប្បហោន្តេ ចាសាធខ្នេន នាតត្ថំ, ចាសាទេសុ អប្បហោន្តេសុ ឡីវកេគ្នេន
នាតត្ថំ, ឡីវកេសុ អប្បហោន្តេសុ សេយ្យគ្នេន នាតត្ថំ, សេយ្យគ្នេសុ
អប្បហោន្តេសុ មញ្ញាដ្ឋានេន នាតត្ថំ, មញ្ញាដ្ឋានេ អប្បហោន្តេ
ឯកបីឋកដ្ឋានវសេន នាតត្ថំ, ភិក្ខុនោ បន បីតោកាសមត្ថំ ន គាហេតត្ថំ។
ឯតញ្ចិ សេនាសនំ នាម ន ហោតិ។ បីឋកដ្ឋានេ បន អប្បហោន្តេ ឯកំ មញ្ញាដ្ឋានំ
វា ឯកំ បីឋដ្ឋានំ វា “វារេន វារេន, ភន្តេ, វិស្សមថា” តិ តិណ្ណំ ជនានំ នាតត្ថំ។ ន ហិ
សក្កា សីតសមយេ សត្តវត្ថី អដ្ឋោកាសេវ វសិតុំ។ មហាថេរេន បឋមយាមំ
វិស្សមិច្ឆា និក្ខមិច្ឆា ទុតិយត្ថេវស្ស វត្ថុត្ថំ “អារុសោ ឥធ បរិសាហី” តិ។ សចេ
មហាថេរេ និទ្ទាគរុកោ ហោតិ, កាលំ ន ជានាតិ, ឧក្កាសិច្ឆា ធ្វារំ អាគោដេត្វា
“ភន្តេ កាឡោ ជាតោ, សីតំ អនុទហាតី” តិ វត្ថុត្ថំ។ តេន និក្ខមិច្ឆា ឱកាសោ
នាតត្ថោ, អនាតុំ ន លភតិ។ ទុតិយត្ថេវេនបិ មជ្ឈិមយាមំ វិស្សមិច្ឆា
បុរិមនយេនេវ ឥតវស្ស នាតត្ថំ។ និទ្ទាគរុកោ វុត្តនយេនេវ វុដ្ឋាបេតត្ថោ។ ឯវំ
ឯកវត្ថី ឯកមញ្ញាដ្ឋានំ តិណ្ណំ នាតត្ថំ។ ជម្ពុទីបេ បន ឯកេច្ឆេ ភិក្ខុ “សេនាសនំ
នាម មញ្ញាដ្ឋានំ វា បីឋដ្ឋានំ វា កិញ្ចិទេវ កស្សបិ សប្បាយំ ហោតិ, កស្សបិ
អសប្បាយ” តិ អាគន្តុកា ហោន្តុ វា មា វា, ទេវសីកំ សេនាសនំ គាហេន្តិ។ អយំ
ឧតុកាលេ សេនាសនក្កាហោ នាម។

២០៩. វស្សាវាសេ បន អត្ថិ អាគន្ធកវត្តំ, អត្ថិ អាវាសិកវត្តំ។ អាគន្ធកេន
តាវ សកជ្ជានំ មុញ្ញាត្វា អញ្ញាត្ត គន្ធាវសិតុកាមេន វស្សបនាយិកាធិវសមេវ
តត្ថ ន គន្ធាត្ថំ។ វសនជ្ជានំ វា ហិ តត្រ សម្ពាដំ ភវេយ្យ, ភិក្ខាបារោ វា ន
សម្បជ្ឈេយ្យ, តេន ន ជាសុកំ វិហរេយ្យ, តស្មា “ឥទានិ មាសមត្តេន
វស្សបនាយិកា ភវិស្សតី” តិ តំ វិហារំ បវិសិតត្ថំ។ តត្ថ មាសមត្តំ វសន្តោ សចេ
ឧទ្ទេសត្តិកោ, ឧទ្ទេសសម្បត្តិ សល្លក្ខេត្វា, សចេ កម្មជ្ជានិកោ,
កម្មជ្ជានសប្បាយតំ សល្លក្ខេត្វា, សចេ បច្ចយត្តិកោ, បច្ចយលាភំ សល្លក្ខេត្វា
អន្តោវស្សេ សុខំ វសិស្សតិ។ សកជ្ជានតោ ច តត្ថ គប្បន្តេន ន កោចរកាមោ
យដ្ឋេតត្តោ។ ន តត្ថ មនុស្ស វត្តញ្ញា “តុម្ពេ និស្សាយ សលាភកត្តាធិនិ វា
យាគុខជ្ជកាធិនិ វា វស្សាវាសិកំ វា នត្ថិ, អយំ ចេតិយស្ស បរិក្ខារោ, អយំ
ឧបាសថាភារស្ស, ឥទំ តាឡញ្ញោវ សូចិ ច, សម្បជ្ជិច្ឆេ តុម្ពាភំ វិហារ” ត្ថិ។
សេនាសនំ បន ជត្តិកា ធារុកណ្ឌមត្តិកាភណ្ឌានិ បជិសាមេត្វា គមិកវត្តំ
បូរេត្វា គន្ធាត្ថំ។

ឯវំ គប្បន្តេន បិ ទហារេហិ បត្តចីវរកណ្ឌិកាយោ ឧក្ខិបាបេត្វា
តេលនាឡិកត្តរកណ្ឌាធិនិ កាហេត្វា ធាត្ថំ បគ្គយ្ហ អត្តានំ ទស្សន្តេន
កាមទ្វារេនេវ ន គន្ធាត្ថំ, បជ្ជន្តេន អជីមគ្គេន គន្ធាត្ថំ។ អជីមគ្គេ អសតិ
តុម្ពាធិនិ មទ្ទន្តេន ន គន្ធាត្ថំ, គមិកវត្តំ បន បូរេត្វា វិតក្កំ ជិន្ធិត្វា សុទ្ធិចិត្តេន
គមនវត្តេនេវ គន្ធាត្ថំ។ សចេ បន កាមទ្វារេន មគ្គោ ហោតិ, គប្បន្តញ្ចំ សបរិវារំ
ទិស្វា មនុស្ស “អម្ពាភំ ចេរោវិយា” តិ ឧបដាវិត្វា “កុហី, ភន្តេ, សព្ពបរិក្ខារេ
គហេត្វា គប្បថា” តិ វទន្តិ, តេសុ ច ឯកោ ឯវំ វទតិ “វស្សបនាយិកាកាលោ
នាមាយំ, យត្ថ អន្តោវស្សេនិពទ្ធិភិក្ខាបារោ កណ្ឌបជ្ជិច្ឆាទនញ្ច លព្ពតិ, តត្ថ
ភិក្ខុ គប្បន្តី” តិ, តស្ស ចេ សុត្វា តេ មនុស្ស “ភន្តេ, ឥមស្មិម្បិ កាមេ ជនោ ភុញ្ញតិ
ចេវ និវាសេតិ ច, មា អញ្ញាត្ត គប្បថា” តិ វត្វា មិត្តាមច្ឆេ បក្កោសិត្វា សព្ពេ

សម្បត្តិយើងវិហារេ និពន្ធរត្តញ្ច សលាកកត្តាធីនិ ច វស្សវាសិកញ្ច បេត្វា
“ឥន្ទេ, ភន្តេ, វសថា” តិ យាចន្តិ, សព្វេសំ សាទិតុំ វដ្តតិ។ សព្វញ្ចេតំ
កប្បិយញ្ចេវ អនវដ្ឋញ្ច។ កុរុន្តិយំ បន “កុហី គប្បថាតិ វុត្តេ ‘អសុកដ្ឋាន’ តិ វត្វា
‘កស្មា តត្ថ គប្បថា’ តិ វុត្តេ ‘ការណំ អាចិត្តិតត្ថ’” តិ វុត្តំ។ ឧភយម្បិ បនេតំ
សុទ្ធិចិត្តត្តារ អនវដ្ឋំ។ ឥទំ អាគន្ធកវត្ថំ នាម។

ឥទំ បន អាវាសិកវត្ថុ។ បដិកច្ឆេវ ហិ អាវាសិកេហិ វិហារេ ជគ្គិតញ្ចេ,
ខណ្ឌដុល្លបដិសង្ខរណបរិកណ្ឌានិ កាតញ្ចានិ,
វត្តិដ្ឋាននិវាដ្ឋានវច្ឆកុដិបស្សវដ្ឋានានិ បដានយវិហារមគ្គោតិ ឥមា និ សព្វានិ
បដិជគ្គិតញ្ចានិ។ ចេតិយេ សុធាកម្មំ មុណ្ឌាវេទិកាយ តេលមក្ខនំ
មញ្ចប័បដគ្គនន្តិ ឥទម្បិ សព្វំ កាតព្វំ “វស្សំ វសិតុកាមា អាគន្ធា
ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាកម្មដ្ឋានានុយោគាធីនិ ករោត្តា សុខំ វសិស្សន្តិ” តិ។
កតបរិកម្មេហិ អាសាឡិដុល្លាបញ្ចមិតោ បដ្ឋាយ វស្សវាសិកំ បុច្ឆិតព្វំ។ កត្ថ
បុច្ឆិតព្វំ? យតោ បកតិយា លព្ពតិ។ យេហិ បន ន ទិន្នបុព្វំ, តេ បុច្ឆិតុំ ន វដ្តតិ។
កស្មា បុច្ឆិតព្វំ? កធាចិ ហិ មនុស្ស ទេន្តិ, កធាចិ ទុព្ពិក្ខាធីហិ ឧបទ្កតា ន ទេន្តិ,
តត្ថ យេ ន ទស្សន្តិ, តេ អបុច្ឆិត្វា វស្សវាសិកេ គាហិតេ គាហិតភិក្ខុនំ
លាភន្តរាយោ ហោតិ, តស្មា បុច្ឆិត្វាវ គាហិតព្វំ។

បុច្ឆន្តេន “តុម្ហាកំ វស្សវាសិកំ គាហណាកាលោ ឧបកដ្ឋោ” តិ វត្ថព្វំ។ សចេ
វទន្តិ “ភន្តេ, ឥមំ សំវច្ឆំ ធាតកាធីហិ ឧបទ្កតម្ហ, ន សក្កោម ធាតុ” តិ វា “យំ
បុព្វេ ទេម, តតោ ឧនតំ ទស្សមា” តិ វា “ឥទានិ កប្បាសោ សុលភោ, យំ បុព្វេ
ទេម, តតោ ពហុតំ ទស្សមា” តិ វា, តំ សល្លក្ខេត្វា តទន្ធរេន នយេន តេសំ
សេនាសនេភិក្ខុនំ វស្សវាសិកំ គាហិតព្វំ។ សចេ មនុស្ស វទន្តិ “យស្ស
អម្ហាកំ វស្សវាសិកំ ចាបុណាតិ, សោ តេមាសំ ចានិយំ ឧបដ្ឋាបេតុ, វិហារមគ្គំ

ជគ្គតុ, ចេតិយផ្តល់ពោធិយផ្តល់ណាជិ ជគ្គតុ, ពោធិរុក្ខេ ឧទកំ អាសិញ្ចាតុ"តិ,
យស្ស តំ ចាបុណាតិ, តស្ស អាចិក្ខិតតំ។ យោ បន គាមោ បដិក្កម្ម
យោជនទ្ធិយោជនន្តរេ ហោតិ, តត្រ ចេ កុលាជិ ឧបនិក្ខេបំ វេបេត្វា បហារេ
វស្សវាសិកំ ទេន្តិយេវ, តានិ កុលាជិ អាបុច្ឆិទ្វាបិ តេសំ សេនាសនេ វត្ថំ កត្វា
វសន្តស្ស វស្សវាសិកំ គាហោតតំ។ សចេ បន តេសំ សេនាសនេ បំសុក្ខលិកោ
វសតិ, អាគតញ្ច តំ ទិស្វា "តុម្ពា កំ វស្សវាសិកំ ទេមា"តិ វទន្តិ, តេន សង្ឃស្ស
អាចិក្ខិតតំ។ សចេ តានិ កុលាជិ សង្ឃស្ស ទាតុំ ន ឥច្ឆន្តិ, "តុម្ពា កំ យេវ ទេមា"តិ
វទន្តិ, សភាគោភិក្ខុ "វត្ថំ កត្វា ភណ្ឌាហិ"តិ វត្តព្រោ។ បំសុក្ខលិកស្ស បនេតំ
ន វដ្តតិ។ ឥតិ សទ្ធាទេយ្យធាយ កមនុស្សា បុច្ឆិតញ្ច។

តត្រុប្បាទេ បន កប្បិយការកា បុច្ឆិតញ្ច។ កដំ បុច្ឆិតញ្ច? កី, អាវុសោ,
សង្ឃស្ស ភណ្ឌាបដិច្ឆាទនំ ភវិស្សតីតិ? សចេ វទន្តិ "ភវិស្សតិ, ភន្តេ, ឯកេកស្ស
នវហត្ថសាជកំ ទស្សម, វស្សវាសិកំ គាហោថា"តិ, គាហោតតំ។ សចេបិ វទន្តិ
"សាជកា នត្ថិ, វត្ថុ បន អត្ថិ, គាហោថ, ភន្តេ"តិ, វត្ថុម្ហិ សន្តេបិ គាហោតុំ
វដ្តតិយេវ។ កប្បិយការកានញ្ចិ ហត្ថ "កប្បិយភណ្ឌំ បរិភុញ្ញាថា"តិ
ទិន្នវត្ថុតោ យំ យំ កប្បិយំ, សត្តំ បរិភុញ្ញាតុំ អនុញ្ញាតំ។ យំ បនេត្ថ
បិណ្ឌាចាតត្ថាយ គិលានបច្ចយត្ថាយ ច ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ, តំ ជីវេវ ឧបនាមេន្តេហិ
សង្ឃសុដ្ឋតាយ អបលោកេត្វា ឧបនាមេតតំ, សេនាសនត្ថាយ បន ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ
គរុភណ្ឌំ ហោតិ។ ជីវេវសេនេវ បន ចតុបច្ចយវសេន វា ទិន្នំ ជីវេវ
ឧបនាមេន្តានំ អបលោកនកម្មកិច្ចំ នត្ថិ។ អបលោកនកម្មំ ករោន្តេហិ ច
បុគ្គលវសេនេវ កាតតំ, សង្ឃវសេន ន កាតតំ។ ជាតរូបរជតវសេនបិ
អាមកធម្មវសេន វា អបលោកនកម្មំ ន វដ្តតិ, កប្បិយភណ្ឌវសេន
ជីវេវភណ្ឌាលាទិវសេនេវ ច វដ្តតិ។ តំ បន ឯវំ កត្តតំ "ឥទានិ សុភិក្ខុំ
សុលភបិណ្ឌំ, ភិក្ខុ ជីវេវន កិលមន្តិ, ឯត្ថកំ នាម ភណ្ឌលភាគំ ភិក្ខុនំ ជីវេវ

កាតុំ រុច្ឆតី”តិ, “គិលានបច្ចយោ សុលភោ, គិលានោ វា នត្ថិ, ឯត្ថកំ នាម
តណ្ហាលភាគំ ភិក្ខុនំ បីវំ កាតុំ រុច្ឆតី”តិ។

ឯវំ បីវំបច្ចយំ សល្លក្ខេត្វា សេនាសនស្ស កាលេ ឃោសិតេ សន្និបតិតេ
សង្ឃេ សេនាសនគ្គាហាកោ សម្មន្និតញ្ញោ។ សម្មន្នន្តេន ច ទ្វេ សម្មន្និតញ្ញាតិ វុត្ថំ។
ឯវញ្ញំ នវកោ វុឌ្ឍស្ស, វុឌ្ឍោ ច នវកស្ស គាហស្សតីតិ។ មហន្តេ បន
មហាវិហារសទិសេ វិហារេ តយោ ចត្តារោ ជនា សម្មន្និតញ្ញោ។ កុរុន្តិយំ បន
“អជ្ជបិ សោឡសបិ ជនេ សម្មន្និតុំ វុដ្ឋតី”តិ វុត្ថំ។ តេសំ សម្មតិ កម្មវាចាយបិ
អបលោកនេនបិ វុដ្ឋតិយេវ។ តេហិ សម្មតេហិ ភិក្ខុហិ សេនាសនំ
សល្លក្ខេត្តត្ថំ។ ចេតិយយំ ពោធិយំ អាសនយំ សម្មញ្ញនិអដ្ឋោ ធារុអដ្ឋោ
វុច្ឆកុដិ ឥដ្ឋកសាលា វុឌ្ឍកិសាលា ធារកោដ្ឋកោ ចានីយមាឡោ មគ្គោ
ចោក្ខរណីតិ ឯតានិ ហិ អសេនាសនានិ, វិហារោ អឡយោគោ ចាសាទោ
ហម្មិយំ គុហា មណ្ឌោចោ រុក្ខមូលំ វេឡុគុម្ពោតិ ឥមានិ សេនាសនានិ, តានិ
គាហេតញ្ញានិ។

២២០. គាហេន្តេន ច “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បឋមំ ភិក្ខុ គណេតុំ, ភិក្ខុ
គណេត្វា សេយ្យា គណេតុំ, សេយ្យា គណេត្វា សេយ្យគ្គេន គាហេតុ”ន្តិ(ចូឡវ.
៣១៨) អាទិវចនតោ បឋមំ វិហារេ ភិក្ខុ គណេត្វា មញ្ញាដ្ឋានានិ គណេតញ្ញានិ,
តតោ ឯកេកំ មញ្ញាដ្ឋានំ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ គាហេតត្ថំ។ សចេ មញ្ញាដ្ឋានានិ
អតិវេកានិ ហោន្តិ, វិហារគ្គេន គាហេតត្ថំ។ សចេ វិហារាបិ អតិវេកា ហោន្តិ,
បរិវេណគ្គេន គាហេតត្ថំ។ បរិវេណសុបិ អតិវេកេសុ បុន អបរោបិ ភាគោ
ធាតញ្ញោ។ អតិមន្តេសុ ហិ ភិក្ខុសុ ឯកេកស្ស ភិក្ខុនោ ទ្វេ តីណិ បរិវេណានិ
ធាតញ្ញានិ។ គហិតេ បន ទុតិយភាគេ អញ្ញោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, ន អត្ថនោ

អរុទិយា សោ ភាគោ តស្ស ឆាតញ្ញោ។ សចេ បន យេន គហិតោ, សោ អត្តនោ
រុទិយា តំ ទុតិយភាគំ វា បឋមភាគំ វា ទេតិ, វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, និស្សីមេ បីតស្ស សេនាសនំ គាហេតព្វំ, យោ គាហាយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣០៨) វចនតោ ឧបចារសីធតោ ពហិ បីតស្ស ន
គាហេតព្វំ, អន្តោឧបចារសីមាយ បន ទូរេ បីតស្សបិ លព្ពតិយេវ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានស្ស បតិវ្វបំ សេយ្យំ ឆាតុ” តិ (ចូឡវ. ៣០៦)
វចនតោ យោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣០៦) កាសសាសភគន្ធភតិសារាធិហិ គិលានោ
ហោតិ, ខេឡមល្លកវច្ឆកចាលាធិនិ វេបេតព្ពានិ ហោន្តិ, កុដ្ឋំ វា ហោតិ,
សេនាសនំ ទូសេតិ, ឯវ្វបស្ស ហោជ្ជាទាសាធិបណ្ណាសាលាធិសុ អញ្ញាតវំ
ឯកមន្តំ សេនាសនំ ឆាតព្វំ។ យស្មី វសន្តេ សេនាសនំ ន ទុស្សតិ, តស្ស
វរសេយ្យាបិ ឆាតព្ពាវ។ យោបិ សិនេហាទានវិវេចននត្ថកម្មាធិសុ យំ កិត្យិ
ភេសន្តំ ករោតិ, សញ្ញោ សោ គិលានោយេវ។ តស្សបិ សល្លក្ខេត្វា បតិវ្វបំ
សេនាសនំ ឆាតព្វំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ឯកេន ទ្វេ បដិពាហេតព្វា, យោ បដិពាហាយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣០៩) វចនតោ ឯកេន ទ្វេ សេនាសនានិ ន គហេតព្ពានិ។
សចេបិ គណ្ណាយ្យ, បច្ឆិមេន គហាលោន បុរិមគ្គហាលំ បដិប្បស្សម្ពតិ។
គហាលោន ហិ គហាលំ បដិប្បស្សម្ពតិ, គហាលោន អាលយោ បដិប្បស្សម្ពតិ,
អាលយេន គហាលំ បដិប្បស្សម្ពតិ, អាលយេន អាលយោ បដិប្បស្សម្ពតិ។
កតំ? ឥធនកថា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣០៩) វស្សបនាយិ កធិវសេ ឯកស្មី វិហារេ
សេនាសនំ គហេត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ធា តត្រាបិ គណ្ណាតិ, តស្ស ឥមិធា
គហាលោន បុរិមគ្គហាលំ បដិប្បស្សម្ពតិ។ អបរោ “ឥធន វសិស្សាមី” តិ
អាលយមត្តំ កត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ធា តត្ថ សេនាសនំ គណ្ណាតិ, តស្ស ឥមិធា

គហលោនេវ បុរិមោ អាលយោ បដិប្បស្សម្ហតិ។ ឯកោ “ឥធិ វសិស្សមី” តិ
សេនាសនំ វា គហេត្វា អាលយំ វា កត្វា សាមន្តវិហារំ គន្ធា “ឥធិវ ធានិ
វសិស្សមី” តិ អាលយំ ករោតិ, ឥច្ឆស្ស អាលយេន វា គហលំ, អាលយេន វា
អាលយោ បដិប្បស្សម្ហតិ, សព្ពត្ថ បច្ឆិមេ គហលោ វា អាលយេ វា តិជ្ជតិ។ យោ
បន ឯកស្មី វិហារេ សេនាសនំ គហេត្វា “អញ្ញស្មី វិហារេ វសិស្សមី” តិ គច្ឆតិ,
តស្ស ឧបចារសីមាតិក្កមេ សេនាសនគ្គាហោ បដិប្បស្សម្ហតិ។ យធិ បន “តត្ថ
ជាសុ ភវិស្សតិ, វសិស្សមិ, នោ ច, អាគមិស្សមី” តិ គន្ធា អជាសុកភារំ ព្រាត្វា
បច្ឆា វា គច្ឆតិ, វជ្ជតិ។

សេនាសនគ្គាហាកេន ច សេនាសនំ គហេត្វា វស្សវាសិកំ គហោតត្ថំ។
គហោន្តេន សចេ សង្ឃិកោ ច សទ្ធាទេយ្យោ ចាតិ ទ្វេ ចីវរបច្ចយា ហោន្តិ, តេសុ
យំ ភិក្ខុ បឋមំ គហិតំ ឥច្ឆន្តិ, តំ គហេត្វា តស្ស បីតិកតោ បដ្ឋាយ ឥតរោ
គហោតត្ថោ។ “សចេ ភិក្ខុនំ អប្បតាយ បរិវេណគ្គេន សេនាសនេ
គាហិយមាទេ ឯកំ បរិវេណំ មហាលាភំ ហោតិ, ទស វា ទ្វាទស វា ចីវរាទិ
លកន្តិ, តំ វិជជេត្វា អញ្ញេសុ អលាភកេសុ អាវាសេសុ បក្ខិបិត្វា អញ្ញេសម្បិ
ភិក្ខុនំ គហោតត្ថ” តិ មហាសុមត្ថរោ អាហា។ មហាបទុមត្ថរោ បនាហ “ន ឯវំ
កាតត្ថំ។ មនុស្សា ហិ អត្ថនោ អាវាសបដិជគ្គនត្ថាយ បច្ចយំ ទេន្តិ, តស្មា
អញ្ញេហិ ភិក្ខុហិ តត្ថ បរិសិតត្ថ” តិ។

២២០. សចេ បនេត្ថ មហាថេរោ បដិក្កោសតិ “មា, អារុសោ, ឯវំ គហោថ,
ភគវតោ អនុសិដ្ឋិ ករោថ។ វុត្ថញ្ញោតំ ភគវតា “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
បរិវេណគ្គេន គហោតុ” តិ (ចូឡវ. ៣០៨)។ តស្ស បដិក្កោសនាយ អដ្ឋត្វា
“ភន្តេ, ភិក្ខុ ពហូ, បច្ចយោ មន្ទោ, សង្កហំ កាតុំ វជ្ជតី” តិ សញ្ញាបេត្វា
គហោតត្ថមេវ។ គហោន្តេន ច សម្មតេន ភិក្ខុនា មហាថេរស្ស សន្តិកំ គន្ធា ឯវំ

វត្តព្នំ “កន្លែ, តុម្កាកំ សេនាសនំ ចាបុណាតិ, បច្ចយំ ឆាវេថា” តិ។
អសុកកុលស្ស បច្ចយោ អសុកសេនាសនញ្ច មយ្ហំ ចាបុណាតិ, អាវុសោតិ។
ចាបុណាតិ កន្លែ, គណ្ណាថ នន្តិ។ គណ្ណាមិ, អាវុសោតិ។ គហិតំ ហោតិ។ “សច្ច
បន ‘គហិតំ វោ, កន្លែ’ តិ វុត្ត ‘គហិតំ មេ’ តិ វា, ‘គណ្ណាស្សថ, កន្លែ’ តិ វុត្ត
‘គណ្ណាស្សមី’ តិ វា វេទតិ, អគ្គហិតំ ហោតិ” តិ មហាសុមត្ថេរោ អាហា។
មហាបទុមត្ថេរោ បនាហ “អតីតានាគតវចនំ វា ហោតុ វត្តមានវចនំ វា,
សតុប្បាទមត្តំ អាលយ ករណមត្តមេវ ចេត្ត បមាណំ, តស្មា គហិតមេវ
ហោតិ” តិ។

យោបិ បំសុក្ខលិកោ ភិក្ខុ សេនាសនំ គហោត្វា បច្ចយំ វិស្សន្នេតិ, អយម្បិ
ន អញ្ញាស្មី អាវាសេ បក្ខិបិតញ្ចោ, តស្មីយេវ បរិវេណោ អគ្គិសាលាយ វា
ធិយសាលាយ វា វុត្តមូលេ វា អញ្ញាស្ស គាហោតុំ វេដ្ឋតិ។ បំសុក្ខលិកោ
“វសាមី” តិ សេនាសនំ ជគ្គិស្សតិ, ឥតរោ “បច្ចយំ គណ្ណាមី” តិ ឯវំ ធ្វើហិ
ការណោហិ សេនាសនំ សុជគ្គិតតវំ ភវិស្សតិ។ មហាបច្ចវិយំ បន វុត្ត
“បំសុក្ខលិកេ វាសត្ថាយ សេនាសនំ គណ្ណាន្តេ សេនាសនគ្គាហាកេន វត្តព្នំ,
‘កន្លែ ឥដ បច្ចយោ អត្ថិ, សោ កី កាតញ្ចោ’ តិ។ តេន ‘ហេដ្ឋា អញ្ញំ
គាហាបេហី’ តិ វត្តញ្ចោ។ សច្ច បន កិញ្ចំ អវត្វាវ វសតិ, វុដ្ឋវស្សស្ស ច
ចាទមូលេ បេហេត្វា សាជកំ ទេន្តិ, វេដ្ឋតិ។ អថ ‘វស្សវាសិកំ ទេមា’ តិ វេទន្តិ, តស្មី
សេនាសនេ វស្សវុដ្ឋភិក្ខុនំ ចាបុណាតិ” តិ។ យេសំ បន សេនាសនំ នត្ថិ, កេវលំ
បច្ចយមេវ ទេន្តិ, តេសំ បច្ចយំ អវស្សវាសិកសេនាសនេ គាហោតុំ វេដ្ឋតិ។
មនុស្សា ដូបំ កត្វា វស្សវាសិកំ គាហាបេន្តិ។ ដូចោ នាម អសេនាសនំ, តស្ស
សមីបេ វុត្តេ វា មណ្ឌាបេ វា ឧបនិពន្ធិត្វា គាហោតព្នំ។ តេន ភិក្ខុនា ចេតិយំ
ជគ្គិតព្នំ។

ពោធិវុត្តពោធិយរអាសនយរសម្មញ្ញនិអដ្ឋនារុអដ្ឋវច្ឆកុជិទ្វារកោដ្ឋកចានីយ

កុដិចានីយមាឡ កន្តកដ្ឋមាឡ កេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កោជនសាលា បន
សេនាសនមេវ, តស្មា តំ ឯកស្ស វា ពហុនំ វា បរិច្ឆិទ្ធា គាហេតុំ វដ្តតីតិ
សត្តមិទំ វិត្តារេន មហាបច្ឆរិយំ វុត្តំ។

សេនាសនក្កាហាកេន បន ចាដិបទអរុណតោ បដ្ឋាយ យាវ បុន អរុណំ ន
ភិជ្ជតិ, តាវ គាហេតព្ភំ។ ឥទព្វំ សេនាសនក្កាហស្ស ខេត្តំ។ សចេ ចាតោវ
គាភិតេ សេនាសនេ អញ្ញោ វិតក្កចារិកោ ភិក្ខុ អាគន្ធា សេនាសនំ យាចតិ,
“គហិតំ, ភន្តេ, សេនាសនំ, វស្សបគតោ សង្ឃោ, រមណីយោ វិហារោ,
វុត្តមូលាធិសុ យត្ថ ឥច្ឆប, តត្ថ វសថា”តិ វត្តញ្ញោ។ បច្ឆិមវស្សបនាយិកធិវសេ
បន សចេ កាលំ យោសេត្វា សន្និបតិកេ សង្ឃេ កោចិ ទសហត្ថំ វត្តំ អាហារិត្វា
វស្សវាសិកំ ទេតិ, អាគន្ធកោ ចេ ភិក្ខុ សង្ឃត្ថេ រោ ហោតិ, តស្ស ធាតព្ភំ។
នវកោ ចេ ហោតិ, សម្មតេន ភិក្ខុនា សង្ឃត្ថេ រោ វត្តញ្ញោ “សចេ, ភន្តេ, ឥច្ឆប,
បឋមភាគំ មុញ្ញិត្វា ឥទំ វត្តំ គណ្ណាថា”តិ, អមុញ្ញន្តស្ស ន ធាតព្ភំ។ សចេ បន
បុព្វេ គាហិតំ មុញ្ញិត្វា គណ្ណាតិ, ធាតព្ភំ។ ឯតេនេវ ឧចាយេន ទុតិយត្ថេ រតោ
បដ្ឋាយ បរិវត្តេត្វា បត្តជ្ជានេវ អាគន្ធកស្ស ធាតព្ភំ។ សចេ បន
បឋមវស្សបគតា ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ បញ្ចា វា វត្តានិ អលត្ថំ, លទ្ធិលទ្ធិ ឯតេនេវ
ឧចាយេន វិស្សជ្ជាបេត្វា យាវ អាគន្ធកស្ស សមកំ ហោតិ, តាវ ធាតព្ភំ។ តេន
សមកេ លទ្ធិ អវសិដ្ឋោ អនុភាគោ ថេរាសនេ ធាតព្ភោ។ បច្ឆប្បន្នេ លាភេ សតិ
វិតិកាយ គាហេតុំ កតិកំ កាតុំ វដ្តតិ។

សចេ ទុត្តិកំ ហោតិ, ធូសុបិ វស្សបនាយិកាសុ វស្សបគតា ភិក្ខុ ភិក្ខុយ
កិលមន្តា “អារុសោ, ឥធ វសន្តា សញ្ញេវ កិលមាម, សាធុ វត ទ្វេ ភាគា ហោម,
យេសំ ញាតិបវារិតជ្ជានាធិ អត្ថិ, តេ តត្ថ វសិត្វា បវារណាយ អាគន្ធា អត្តនោ
បត្តំ វស្សវាសិកំ គណ្ណាត្ថ”តិ វទន្តិ, តេសុ យេ តត្ថ វសិត្វា បវារណាយ

អាគប្បន្តិ, តេសំ អបលោកេត្វា វស្សវាសិកំ ឆាតត្ថំ។ សាធិយន្តាបិ ហិ តេនេវ
វស្សវាសិកស្ស សាមិនោ, ធិយន្តាបិ ច អាវាសិកា នេវ អធាតុំ លភន្តិ។ កុរុន្តិយំ
បន វុត្ថំ “កតិកវុត្ថំ កាតត្ថំ ‘សព្វេសំ នោ ឥធម៌ យាគុកត្ថំ នប្បហោតិ,
សភាគជ្ជានេ វសិត្វា អាគប្បន, តុម្ហាកំ បត្ថំ វស្សវាសិកំ លភិស្សថា’ តិ។ តព្វោ
ឯកោ បដិពាហិតិ, សុបដិពាហិតំ។ នោ ច បដិពាហិតិ, កតិកា សុកតា។
បច្ឆា តេសំ តត្ថ វសិត្វា អាគតានំ អបលោកេត្វា ឆាតត្ថំ, អបលោកនកាលេ
បដិពាហិតុំ ន លត្ថិតិ” តិ។ បុនបិ វុត្ថំ “សចេ វស្សបគតស្ស ឯកច្ឆានំ
វស្សវាសិកេ អចាបុណន្តេ ភិក្ខុ កតិកំ ករោន្តិ ‘ធិន្ទវស្សនំ វស្សវាសិកញ្ច
ឥនានិ ឧប្បជ្ឈនកវស្សវាសិកញ្ច ឥមេសំ ឆាតុំ វុច្ឆតិ’ តិ, ឯវំ កតិកាយ
កតាយ គាហិតសធិសមេវ ហោតិ, ឧប្បន្ទប្បន្នំ តេសមេវ ឆាតត្ថំ” តិ។ តេមាសំ
ចានីយំ ឧបជ្ជាបេត្វា វិហារមគ្គេ ចតិយផ្កុណពោធិយផ្កុណានិ ជគ្គិត្វា
ពោធិរុក្ខេ ឧទកំ សិញ្ញិត្វា បក្កន្តោបិ វិព្ពន្តោបិ វស្សវាសិកំ លភតិយេវ។
ភតិនិវិជ្ជញ្ញំ តេន កតំ, សង្ឃីកំ បន អបលោកនកម្មំ កត្វា គាហិតំ
អន្តោវស្សេ វិព្ពន្តោបិ លភតេវ, បច្ឆយវសេន គាហិតំ បន ន លភតិ វុទន្តិ។

សចេ វុជ្ជវស្សោ ធិសំគមិកោ ភិក្ខុ អាវាសិកស្ស ហត្ថតោ កិញ្ញំនេវ
កប្បិយភណ្ឌំ គហេត្វា “អសុកកុលេ មយ្ហំ វស្សវាសិកំ បត្ថំ, តំ គណ្ហាថា” តិ
វត្វា គតជ្ជានេ វិព្ពមតិ, វស្សវាសិកំ សង្ឃីកំ ហោតិ។ សចេ បន មនុស្ស
សម្មុទា សម្បជ្ជិច្ឆាបេត្វា គប្បតិ, លភតិ។ “ឥទំ វស្សវាសិកំ អម្ហាកំ សេនាសនេ
វុត្ថភិក្ខុនោ ទេមា” តិ វុត្ថេ យស្ស គាហិតំ, តស្សេវ ហោតិ។ សចេ បន
សេនាសនសាមិកស្ស បិយកម្សតាយ បុត្តជីតាធយោ ពហូនិ វត្ថានិ អាហារិត្វា
“អម្ហាកំ សេនាសនេ ទេមា” តិ ទេន្តិ, តត្ថ វស្សបគតស្ស ឯកមេវ វុត្ថំ ឆាតត្ថំ,
សេសានិ សង្ឃីកានិ ហោន្តិ។ វស្សវាសិកបិទិកាយ គាហិតព្ពានិ, បិទិកាយ
អសតិ ថេរាសនតោ បដ្ឋាយ គាហិតព្ពានិ។ សេនាសនេ វស្សបគតំ ភិក្ខុ

និស្សាយ ឧប្បន្នន ចិត្តប្បសាទន ពហុនិវត្តានិ អាហរិត្វា “សេនាសនស្ស
ទេមា” តិ ទិទ្ទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ចាទម្ពលេ ឋបេត្វា “ឯតស្ស
ភិក្ខុនោ ទេមា” តិ វទន្តិ, តស្សេវ ហោន្តិ។

ឯកស្ស គេហោ ទ្វេ វស្សវាសិកានិ, បឋមភាគោ សាមណោស្ស កាហិតោ
ហោតិ, ធុតិយោ ថេរាសនេ។ សោ ឯកំ ទសហត្ថំ, ឯកំ អដ្ឋហត្ថំ សាដកំ
បេសេតិ “វស្សវាសិកំ បត្តភិក្ខុនំ ទេមា” តិ, វិចិនិត្វា វរភាគំ សាមណោស្ស
ទត្វា អនុភាគោ ថេរាសនេ ធាតុញ្ញោ។ សចេ បន ឧភោចិ យំ នេត្វា ភោជេត្វា
សយមេវ ចាទម្ពលេ ឋបេតិ, យំ យស្ស ទិន្នំ, តទេវ តស្ស ហោតិ។ ឥតោ បរំ
មហាបច្ឆរិយំ អាគតនយោ ហោតិ - ឯកស្ស យវេ ទហាសាមណោស្ស
វស្សវាសិកំ ចាបុណាតិ, សោ ចេ បុច្ឆតិ “អម្ពាភំ វស្សវាសិកំ កស្ស បត្ត” តិ,
“សាមណោស្ស” តិ អវត្វា “ធានកាលេ ជានិស្សសី” តិ វត្វា ធានទិវសេ ឯកំ
មហាថេរំ បេសេត្វា នីហារាបេតត្ថំ។ សចេ យស្ស វស្សវាសិកំ បត្តំ, សោ វិព្ពមតិ
វា កាលំ វា ករោតិ, មនុស្សា ចេ បុច្ឆន្តិ “កស្ស អម្ពាភំ វស្សវាសិកំ បត្ត” តិ,
តេសំ យថាភូតំ អាចិត្តិតត្ថំ។ សចេ តេ វទន្តិ “តុម្ពាភំ ទេមា” តិ, តស្ស ភិក្ខុនោ
ចាបុណាតិ។ អថ សង្ឃស្ស វា គណាស្ស វា ទេន្តិ, សង្ឃស្ស វា គណាស្ស វា
ចាបុណាតិ។ សចេ វស្សបគតា សុទ្ធិបំសុក្ខលិកាយេវ ហោន្តិ, អានេត្វា ទិន្នំ
វស្សវាសិកំ សេនាសនបរិក្ការំ វា កត្វា ឋបេតត្ថំ, ពិម្ពោហានាទិនិ វា
កាតញ្ញានីតិ។

អយំ តាវ អន្តោវស្សេវ វស្សបនាយិកទិវសវសេន

សេនាសនក្កាហកថា។

២២២. អយមបរោចិ ឧតុកាលេ អន្តរាមុត្តកោ នាម សេនាសនគ្គាហោ
វេទិតញោ។ ធិវសវសេន ហិ តិវិជោ សេនាសនគ្គាហោ បុរិមកោ បដិមកោ
អន្តរាមុត្តកោតិ។ វុត្តញោតំ -

“តយោមេ, ភិក្ខុវេ, សេនាសនគ្គាហោ, បុរិមកោ បដិមកោ
អន្តរាមុត្តកោ។ អបរដ្ឋុគតាយ អាសាឡិយា បុរិមកោ គាហេតញោ,
មាសគតាយ អាសាឡិយា បដិមកោ គាហេតញោ, អបរដ្ឋុគតាយ
បវារណាយ អាយតី វស្សវាសត្ថាយ អន្តរាមុត្តកោ គាហេតញោ”តិ
(មហាវ. ៣០៨)។

ឯតេសុ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣០៨) តីសុ សេនាសនគ្គាហេសុ បុរិមកោ បដិមកោ
ចាតិ ឥមេ ទ្វេ គាហា ថាវរា, អន្តរាមុត្តកោ បន សេនាសនបដិជគ្គនត្ថំ ភគវតា
អនុញ្ញាតោ។ តថា ហិ ឯកស្មី វិហារេ មហាលាភំ សេនាសនំ ហោតិ,
សេនាសនសាមិកា វស្សបគតំ ភិក្ខុំ សព្វបច្ចយេហិ សក្កច្ចំ ឧបជ្ឈហិត្វា
បវារេត្វា គមនកាលេ ពហំ សមណបរិក្ខារំ ទេន្តិ, មហាថេរា ទូរតោវ អាគន្ធា
វស្សបនាយិកធិវសេ តំ គហេត្វា ជាសុំ វសិត្វា វុជ្ឈវស្សា លាភំ គណ្ហិត្វា
បក្កមន្តិ។ អាវាសិកា “មយំ ឯតុប្បន្នំ លាភំ ន លភាម, និច្ចំ អាគន្ធកមហាថេរាវ
លភន្តិ, តេយេវ នំ អាគន្ធា បដិជគ្គិស្សន្តិ”តិ បលុដ្ឋន្តម្យំ ន ឱលោកេន្តិ។ ភគវា
តស្ស បដិជគ្គនត្ថំ “អបរដ្ឋុគតាយ បវារណាយ អាយតី វស្សវាសត្ថាយ
អន្តរាមុត្តកោ គាហេតញោ”តិ អាហា។

តំ គាហេន្តេន សង្ឃត្ថេរោ វុត្តញោ “ភន្តេ, អន្តរាមុត្តកសេនាសនំ
គណ្ហាថា”តិ។ សចេ គណ្ហាតិ, ធាតព្ពំ។ នោ ចេ, ឯតេនេវ ឧទាយេន អនុថេរំ អាធិ
កត្វា យោ គណ្ហាតិ, តស្ស អន្តមសោ សាមណោស្សបិ ធាតព្ពំ។ តេន តំ
សេនាសនំ អដ្ឋមាសេ បដិជគ្គិតព្ពំ, ធននភិក្ខុភូមីសុ យំ កិញ្ចា ខណ្ឌំ វា ដុល្លំ វា

ហោតិ, តំ សត្វំ បដិសន្ធិវត្ថុតំ។ ឧទ្ទេសបរិបុត្តាធិហិ ធិវសំ ខេបេត្វា វត្ថី តត្ថ
វសិតុំ វដ្ឋតិ, វត្ថី បរិវេណោ វសិត្វា តត្ថ ធិវសំ ខេបេតុម្បិ វដ្ឋតិ, វត្ថិន្ទំ តត្ថេវ
វសិតុម្បិ វដ្ឋតិ, ឧតុកាលេ អាគតានំ វុឡានំ ន បដិពាហិតតំ។
វស្សបនាយិកធិវសេ បន សម្បត្ត សចេ សង្ឃត្ថេវា “មយ្ហំ ឥទំ បន សេនាសនំ
ទេថា” តិ វទតិ, ន លភតិ។ “ភន្តេ, ឥទំ អន្តរាមុត្តកំ គហេត្វា ឯកេន ភិក្ខុនា
បដិជគ្គិត” ត្ថិ វត្វា ន ធាតតំ, អដ្ឋ មាសេ បដិជគ្គិត ភិក្ខុស្សេវ គាហិតំ ហោតិ។
យស្មី បន សេនាសនេ ឯកសំវច្ឆេវ ទ្វិក្ខត្ថំ បច្ចយេ ទេន្តិ ធមាសច្ចយេន
ធមាសច្ចយេន, តំ អន្តរាមុត្តកំ ន គាហេតតំ។ យស្មី វា តិក្ខត្ថំ ទេន្តិ
ចតុមាសច្ចយេន ចតុមាសច្ចយេន, យស្មី វា ចតុក្ខត្ថំ ទេន្តិ តេមាសច្ចយេន
តេមាសច្ចយេន, តំ អន្តរាមុត្តកំ ន គាហេតតំ។ បច្ចយេនេវ ហិ តំ បដិជគ្គនំ
លភិស្សតិ។ យស្មី បន ឯកសំវច្ឆេវ សកិទេវ ពហូ បច្ចយេ ទេន្តិ, ឯតំ
អន្តរាមុត្តកំ គាហេតត្ថិន្ទិ។

២២៣. “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អកតំ វា វិហារំ វិប្បកតំ វា នវកម្មំ ធាតុំ,
ឧទ្ទកេ វិហារេ កម្មំ ឌីលោកេត្វា ធម្មញ្ញាវស្សិកំ នវកម្មំ ធាតុំ, អឡយោកេ
កម្មំ ឌីលោកេត្វា សត្តជ្ឈវស្សិកំ នវកម្មំ ធាតុំ, មហាល្លកេ វិហារេ ចាសានេ វា
កម្មំ ឌីលោកេត្វា ទសទ្វាទសវស្សិកំ នវកម្មំ ធាតុ” ត្ថិ (ចូឡវ. ៣២៣) វចនតោ
អកតំ វិប្បកតំ វា សេនាសនំ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ អបលោកនេន វា កម្មវាចាយ
វា សាវេត្វា នវកម្មំ កត្វា វសិតុំ យថាវុត្តកាលបរិច្ឆេទវសេន ធាតតំ។
នវកម្មិកោ ភិក្ខុ អន្តោវស្សេ តំ អាវាសំ លភតិ, ឧតុកាលេ បដិពាហិតុំ ន
លភតិ។ លទ្ធនវកម្មេន បន ភិក្ខុនា វាសិជវសុនិខាទនាធិនិ គហេត្វា សយំ ន
កាតតំ, កតាកតំ ជានិតតំ។ សចេ សោ អាវាសោ ជីវតិ, អាវាសសាមិកស្ស វា
តស្ស វំសេ ឧប្បន្នស្ស វា កស្សចិ កថេតតំ “អាវាសោ តេ នស្សតិ, ជគ្គេ ឯតំ
អាវាស” ត្ថិ។ សចេ សោ ន សក្កោតិ, ភិក្ខុហិ ញាតិហិ វា ឧបដ្ឋាកេហិ វា

សមាទាបត្វា ជន្តិតត្តោ។ សេច តេបិ ន សក្កោន្តិ, សង្ឃិកេន បច្ឆយេន
ជន្តិតត្តោ, តស្មិម្បិ អសតិ ឯកំ អាវាសំ វិស្សន្ទេត្វា អវសេសា ជន្តិតត្តោ, ពហូ
វិស្សន្ទេត្វា ឯកំ សណ្ឋាបេតុម្បិ វដ្តតិយេវ។

ទុត្តិកេ ភិក្ខុសុ បក្កន្តេសុ សត្តេ អាវាសា នស្សន្តិ, តស្មា ឯកំ វា ទ្វេ វា តយោ
វា អាវាសេ វិស្សន្ទេត្វា តតោ យាគុភត្តចីវរាធិនិ បរិភុញ្ញន្តេហិ សេសាវាសា
ជន្តិតត្តោយេវ។

កុរុន្តិយំ បន វុត្ថំ “សង្ឃិកេ បច្ឆយេ អសតិ ឯកោ ភិក្ខុ ‘តុយ្ហំ ឯកមញ្ញដ្ឋានំ
គហេត្វា ជន្តាហិ’ តិ វត្តត្តោ។ សេច ពហុតរំ ឥច្ឆតិ, តិភាគំ វា ឧបឡាភាគំ វា
ទត្វាបិ ជន្តាបេតត្ថំ។ អថ បម្ពមត្តមេវេត្ថ អវសិដ្ឋំ, ពហុកម្មំ កាតត្ថន្តិ ន ឥច្ឆតិ,
‘តុយ្ហំ បុគ្គលិកមេវ’ កត្វា ជន្តាហិ’ តិ ទាតត្ថំ។ ឯវម្បិ ហិ ‘សង្ឃស្ស
ភណ្ឌកថបនដ្ឋានញ្ច នវកានញ្ច វសនដ្ឋានំ លភិស្សតី’ តិ ជន្តាបេតត្តោ។ ឯវំ
ជន្តិតោ បន តស្មី ជីវន្តេ បុគ្គលិកោ ហោតិ, មតេ សង្ឃិកោវ។ សេច
សន្និវហារិកានំ ទាតុកាមោ ហោតិ, កម្មំ ឱលោកេត្វា តិភាគំ វា ឧបឡំ វា
បុគ្គលិកំ កត្វា ជន្តាបេតត្តោ។ ឯវញ្ញំ សន្និវហារិកានំ ទាតុំ លភតិ។ ឯវំ
ជន្តនកេ បន អសតិ ឯកំ អាវាសំ វិស្សន្ទេត្វា តិអាធិនា នយេន
ជន្តាបេតត្តោ” តិ វុត្ថំ។ ឥធម្មិ ច អញ្ញំ តត្ថេវ វុត្ថំ។

ទ្វេ ភិក្ខុ សង្ឃិកក្ខមី គហេត្វា សោធនត្វា សង្ឃិកសេនាសនំ ករោន្តិ, យេន
សា ភូមិ បឋមំ គហិតា, សោ សាមី។ ឧភោបិ បុគ្គលិកំ ករោន្តិ, សោយេវ សាមី។
សោ សង្ឃិកំ ករោតិ, ឥតរោ បុគ្គលិកំ ករោតិ, អញ្ញំ ច ពហុ សេនាសនដ្ឋានំ
អត្ថិ, បុគ្គលិកំ ករោន្តោបិ ន វាវេតត្តោ។ អញ្ញស្មី បន តាធិសេ បតិវ្វបេ ហ្មានេ
អសតិ តំ បដិពាហិត្វា សង្ឃិកំ ករោន្តេនេវ កាតត្ថំ។ យំ បន តស្ស តត្ថ
វយកម្មំ កតំ, តំ ទាតត្ថំ។ សេច បន កតាវាសេ វា អាវាសករណដ្ឋានេ វា

ឆាយបកដល់បក រុក្ខា ហោត្តិ, អបលោកេត្វា ហារេតញ្ចា។ បុគ្គលិកា ចេ
ហោត្តិ, សាមិកា អាបុច្ឆិតញ្ចា។ នោ ចេ ទេត្តិ, យាវតតិយកំ អាបុច្ឆិត្វា
“រុក្ខាអគ្យនកម្មលំ ទស្សនាមា”តិ ហារេតញ្ចា។

២២៤. យោ បន សង្ឃិកំ វល្លិមត្តម្បិ អគ្គហេត្វា អាហារិមេន ឧបករណេន
សង្ឃិកាយ ភូមិយា បុគ្គលិកវិហារំ កាវេតិ, ឧបឡំ សង្ឃិកំ ហោតិ, ឧបឡំ
បុគ្គលិកំ។ ចាសាទោ ចេ ហោតិ, ហេដ្ឋាចាសាទោ សង្ឃិកោ, ឧបរិ បុគ្គលិកោ។
សចេ យោ ហេដ្ឋាចាសាទំ ឥច្ឆតិ, ហេដ្ឋាចាសាទំ តស្ស ហោតិ។ អថ ហេដ្ឋា ច
ឧបរិ ច ឥច្ឆតិ, ឧភយត្ត ឧបឡំ លភតិ។ ទ្វេ សេនាសនាទិ កាវេតិ, ឯកំ សង្ឃិកំ,
ឯកំ បុគ្គលិកំ។ សចេ វិហារេ ឧដ្ឋិតេន ទព្ពសម្ភារេន កាវេតិ, តិភាគំ លភតិ។
សចេ អកតជ្ជានេ ចយំ វា បមុខំ វា ករោតិ ពហិកុដ្តេ, ឧបឡំ សង្ឃិកស្ស, ឧបឡំ
តស្ស។ អថ មហាដ្ឋវិសមំ បូរេត្វា អបទេ បទំ ទស្សេត្វា កតំ ហោតិ, អនិស្សរោ
តត្ថ សង្ឃោ។

សចេ ភិក្ខុ សង្ឃិកវិហារតោ គោចានសិអាទីនិ គហេត្វា អញ្ញាស្មី
សង្ឃិកាវាសេ យោជេតិ, សុយោជិតានិ។ បុគ្គលិកាវាសេ យោជេន្តេហិ បន មូលំ
វា ទាតត្ថំ, បដិចាកតិកំ វា កាតត្ថំ។ ធម្មិតវិហារតោ មញ្ញាបីហិទីនិ ថេយ្យចិត្តេន
គណ្ណាឆ្នោ ឧទ្ធារេយេវ ភណ្ណាក្យេន កាវេតញ្ចា។ “បុន អាវាសិកកាលេ
ទស្សនី”តិ គហេត្វា សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូត្តន្តស្ស នដ្ឋំ សុនដ្ឋំ, ជិណ្ឌំ
សុជិណ្ឌំ។ អរោគំ ចេ, ចាកតិកំ កាតត្ថំ, បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភូត្តន្តស្ស
នដ្ឋំ វា ជិណ្ឌំ វា គីវា ហោតិ។ តតោ ទ្វារវាតចានាទីនិ សង្ឃិកាវាសេ វា
បុគ្គលិកាវាសេ វា យោជិតានិ, បដិទាតញ្ចានិយេវ។ សចេ កោចិ សង្ឃិកោ
វិហារោ ឧទ្រិយតិ, យំ តត្ថ មញ្ញាបីហិទីកំ, តំ គុត្តត្ថាយ អញ្ញាត្រ ហរិតុំ វដ្តតិ។
តស្មា អញ្ញាត្រ ហរិត្វា សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូត្តន្តស្ស នដ្ឋំ សុនដ្ឋំ, ជិណ្ឌំ

សុដិណ្ឌាំ។ សចេ អរោកំ, តស្មីវិហារេ បដិសន្ធិតេ បុន ចាកតិកំ កាតត្ថំ។
បុគ្គលិកបរិភោគេន បរិភូញតោ នដ្ឋំ វា ជិណ្ឌាំ វា គីវា ហោតិ, តស្មី បដិសន្ធិតេ
ធាតត្ថមេវ។ អយំ សេនាសនគ្គាហកថា។

២២៥. អយំ បនេត្ថ ចតុបច្ចយសាធារណកថា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២៥
បក្ខិកកត្តាទិកថា) - សម្មតេន អប្បមត្តកវិស្សន្ន្រកេន ភិក្ខុនា ជីវរកម្មំ
ករោន្តស្ស “សូចី ទេហី” តិ វទេតោ ឯកា ធីយា, ឯការ ស្សាតិ ទ្វេ សូចិយោ
ធាតត្ថា។ “អវិភត្តំ សង្ឃិកកណ្ណា” ន្តិ បុច្ឆិតត្ថកិច្ចំ នត្ថិ។ បិប្ផលត្ថិកស្ស ឯកោ
បិប្ផលកោ, កន្តារំ បដិបន្និតុកាមស្ស ឧបាហានយុគឡំ, កាយពន្ធនត្ថិកស្ស
កាយពន្ធនំ, “អំសពទ្ធកោ មេ ជិណ្ឌោ” តិ អាគតស្ស អំសពទ្ធកោ,
បរិស្សាវនត្ថិកស្ស បរិស្សាវនំ ធាតត្ថំ, ធម្មករណត្ថិកស្ស ធម្មករណោ។ សចេ
បដ្ឋកោ ន ហោតិ, ធម្មករណោ បដ្ឋកេន សទ្ធិ ធាតត្ថោ។ “អាគន្ទកបត្តំ
អាហោបេស្សមី” តិ យាចន្តស្ស កុសិយា ច អឡកុសិយា ច បហោនកំ ធាតត្ថំ។
“មណ្ឌលំ នប្បហោតី” តិ អាគតស្ស មណ្ឌលំ ឯកំ ធាតត្ថំ, អឡមណ្ឌលានិ ទ្វេ
ធាតត្ថានិ, ទ្វេ មណ្ឌលានិ យាចន្តស្ស ន ធាតត្ថានិ។ អនុវាតបរិភណ្ឌត្ថិកស្ស
ឯកស្ស ជីវរស្ស បហោនកំ ធាតត្ថំ, សប្បិនវនីតាទិអត្ថិកស្ស គិលានស្ស ឯកំ
ភេសន្តំ នាឡិមត្តំ កត្វា តតោ តតិយកោដ្ឋាសោ ធាតត្ថោ។ ឯវំ តីណិ ទិវសានិ
ទត្វា នាឡិយា បរិបុណ្ណាយ ចតុត្ថទិវសតោ បដ្ឋាយ សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វា ធាតត្ថំ,
គុឡបិណ្ឌោបិ ឯកទិវសំ តតិយភាគោ ធាតត្ថោ។ ឯវំ តីហិ ទិវសេហិ និដ្ឋិតេ
បិណ្ឌោ តតោ បរំ សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វា ធាតត្ថំ។ សម្មន្និត្វា ឋបិតយាគុភាជកាធិហិ
ច ភាជនីយដ្ឋានំ អាគតមនុស្សានំ អនាបុច្ឆិត្វាវ ឧបឡភាគោ ធាតត្ថោ។
អសម្មតេហិ បន អបលោកេត្វា ធាតត្ថោតិ។

សង្ឃស្ស សន្តកំ សម្មតេន វា អាណាត្ថហិ វា អាភិកាធិហិ ធីយមាណំ,
គិហីនញ្ច សន្តកំ សាមិកេន វា អាណាត្ថេន វា ធីយមាណំ “អបរស្ស ភាគំ
ទេហី”តិ អសន្តំ បុគ្គលំ វត្វា គណ្ណាតោ ភណ្ណាទេយ្យំ។ អញ្ញេន ធីយមាណំ
គណ្ណាតោ ភណ្ណាគ្យេន ការេតញ្ញោ។ អសម្មតេន វា អនាណាត្ថេន វា ធីយមាណេ
“អបរម្មិ ភាគំ ទេហី”តិ វត្វា វា កូដវស្សនិ គណេត្វា វា គណ្ណាតោ ឧទ្ធារេយេវ
ភណ្ណាគ្យេន ការេតញ្ញោ។ ឥតេហិ ធីយមាណំ វេ គណ្ណាតោ ភណ្ណាទេយ្យំ
សាមិកេន បន “ឥមស្ស ទេហី”តិ ទាបិតំ វា សយំ ទិន្នំ វា សុទិន្នន្តិ អយំ
សត្តជ្ជកថាវិនិច្ឆយតោ សារោ។

បិណ្ឌាយ បរិជ្ជស្សបិ ឱទនបជីវេសោ អន្តោឧបចារសីមាយំ បិតស្សេវ
គហេតុំ វដ្តតិ។ យទិ បន ទាយ កា “ពហិឧបចារសីមជ្ឈានម្មិ, ភន្តេ, គណ្ណាថ,
អាគន្ធា បរិភុញ្ញស្សន្តិ”តិ វទន្តិ, វេ អន្តោគាមជ្ឈានម្មិ គហេតុំ វដ្តតិ។

ចាឡិ អជ្ជកថញ្ជេវ, ឱលោកេត្វាវិចក្ខុណោ;
សង្ឃិកេ បច្ឆយេ វេ, អប្បមត្តោវ ភាជយេតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្កហេ សញ្ញាការតោ

ចតុបច្ឆយភាជនីយវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

២៩. កថិនត្តាវិនិច្ឆយកថា

២២៦. កថិនន្តិ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣០៦) បន កថិនំ អត្ថិវតុំ កេ លភន្តិ, កេ
នលភន្តិ? គណានវសេន តាវ បច្ឆិមកោជិយា បញ្ចា ជនា លភន្តិ, ឧទ្ធ
សតសហស្សម្មិ, បញ្ចន្នំ ហេជ្ជា នលភន្តិ។ វុដ្ឋវស្សវសេន បុរិមិកាយ វស្សំ
ឧបគន្ធា បឋមបវារណាយ បវារិតា លភន្តិ។ ទិន្នវស្ស វា បច្ឆិមិកាយ ឧបគតា

វា នលភន្តិ។ “អញ្ញាស្មីវិហារេ វុដ្ឋវស្សាបិ នលភន្តិ” តិ មហាបជ្ជវិយំ វុត្ថំ។
បុរិមិកាយ ឧបគតានំ បន សព្ពេ គណបូរកា ហោតិ, អានិសំសំ នលភន្តិ,
អានិសំសោ ឥតវេសំយេវ ហោតិ។ សចេ បុរិមិកាយ ឧបគតា ចត្តារោ វា ហោតិ
តយោ វា ទ្វេ វា ឯកោ វា, ឥតវេ គណបូរកេ កត្វា កថិនំ អត្ថវិតត្ថំ។ អថ
ចត្តារោ ភិក្ខុ ឧបគតា, ឯកោ បរិបុណ្ណាវស្សោ សាមណោរោ, សោ ចេ
បជ្ជិមិកាយ ឧបសម្បជ្ជតិ, គណបូរកោ ចេវ ហោតិ អានិសំសញ្ចា លភតិ។
តយោ ភិក្ខុ ទ្វេ សាមណោរោ, ទ្វេ ភិក្ខុ តយោ សាមណោរោ, ឯកោ ភិក្ខុ ចត្តារោ
សាមណោរោតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បុរិមិកាយ ឧបគតា
កថិនត្តារកុសលា ន ហោតិ, អត្តារកុសលា ខន្ធកកាណាកត្តោរោ បរិយេសិត្វា
អានេតញ្ញា។ កម្មវាចំ សាវេត្វា កថិនំ អត្តោរោ បេត្វា ធានញ្ច ភុញ្ញិត្វា គមិស្សន្តិ,
អានិសំសោ បន ឥតវេសំយេវ ហោតិ។

កថិនំ កេន ទិន្នំ វុដ្ឋតិ? យេន កេនចិ ទេវេន វា មនុស្សេន វា បញ្ចន្នំ វា
សហធម្មិកានំ អញ្ញាតវេន ទិន្នំ វុដ្ឋតិ។ កថិនធាយ កស្ស វុត្ថំ អត្ថិ, សចេ សោ តំ
អជាធន្តោ បុច្ឆតិ - “ភន្តេ, កថំ កថិនំ ធាតព្ព” តិ, តស្ស ឯវំ អាចិត្តិតព្ព “តិណ្ណំ
ចីវរានំ អញ្ញាតវប្បហោនកំ សូរិយុក្កមនសមយេ វុត្ថំ ‘កថិនចីវរំ ទេមា’ តិ ធាតុ
វុដ្ឋតិ។ តស្ស បរិកម្មត្ថំ ឯត្ថកា ធាម សូចិយោ, ឯត្ថកំ សុត្ថំ, ឯត្ថកំ វជនំ,
បរិកម្មំ ករោន្តានំ ឯត្ថកានំ ភិក្ខុនំ យាគុកត្តញ្ច ធាតុ វុដ្ឋតិ” តិ។

កថិនត្តារកេនចិ ធម្មេន សមេន ឧប្បន្នំ កថិនំ អត្តរន្តេន វុត្ថំ ជាតិតព្ព។
តន្តវាយគេហតោ ហិ អាកតសន្តានេនេវ ខលិមក្ខិតសាដកោ ន វុដ្ឋតិ,
មលីនសាដកោបិ ន វុដ្ឋតិ, តស្មា កថិនត្តារសាដកំ លភិត្វា សុដ្ឋ ធាវិត្វា
សូចិអាធិនិ ចីវរកម្មបករណានិ សន្នេត្វា ពហូហិ ភិក្ខុហិ សន្និ តទហោវ
សិព្ពិត្វា និដ្ឋិតសូចិកម្មំ វជិត្វា កប្បពិន្នំ ទត្វា កថិនំ អត្ថវិតត្ថំ។ សចេ តស្មី

អនត្តតេយ្យេ អញ្ញំ កមិនសាជកំ អាហារតិ, អញ្ញានិ ច ពហ្វនិ
កមិនានិសំសវត្ថានិ ទេតិ, យោ អានិសំសំ ពហ្វនិ ទេតិ, តស្ស សន្តកេន
អត្តវត្ថំ។ ឥតរោ តថា តថា ឡិវទិទ្វា សញ្ញាបេតញ្ញោ។

កមិនំ បន កេន អត្តវត្ថំ? យស្ស សង្ឃោ កមិនជីវំ ទេតិ។ សង្ឃេន បន
កស្ស ធាតតំ? យោ ជីវ្ហាជីវរោ ហោតិ។ សចេ ពហ្វ ជីវ្ហាជីវរោ, វុឡ្យស្ស ធាតតំ។
វុឡ្យសុបិ យោ មហាបរិសោ តទហោវ ជីវំ កត្វា អត្តវត្ថំ សក្កោតិ, តស្ស
ធាតតំ។ សចេ វុឡ្យា ន សក្កោតិ, នវកតរោ សក្កោតិ, តស្ស ធាតតំ។ អបិ ច
សង្ឃេន មហាថេរស្ស សង្កហំ កាតុំ វដ្តតិ, តស្មា “តុម្ហេ, ភន្តេ, គណ្ហោ, មយំ
កត្វា ទស្សមា” តិ វត្ថតំ។ តិសុ ជីវរេសុ យំ ជីវ្ហំ ហោតិ, តទត្ថាយ ធាតតំ។
បកតិយា ធុបដ្ឋជីវស្ស ធុបដ្ឋត្ថាយេវ ធាតតំ។ សចេ បិស្ស ឯកបដ្ឋជីវំ យនំ
ហោតិ, កមិនសាជកា ច បេលរោ, សារុប្បត្ថាយ ធុបដ្ឋប្បហោនកមេវ ធាតតំ,
“អហំ អលភន្តោ ឯកបដ្ឋំ ចារុចាមី” តិ វទន្តស្សបិ ធុបដ្ឋំ ធាតុំ វដ្តតិ។ យោ បន
លោភបកតិកោ ហោតិ, តស្ស ន ធាតតំ។ តេន បិ “កមិនំ អត្តវត្ថា បច្ឆា
វិសិព្ពិត្វា ទ្វេ ជីវរាជិ ករិស្សមី” តិ ន គហោតតំ។ យស្ស បន ទីយតិ, តស្ស -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ សង្ឃស្ស កមិនទុស្សំ ឧប្បន្នំ, យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ កមិនទុស្សំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
ទទេយ្យ កមិនំ អត្តវត្ថំ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ សង្ឃស្ស កមិនទុស្សំ ឧប្បន្នំ, សង្ឃោ
ឥមំ កមិនទុស្សំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទេតិ កមិនំ អត្តវត្ថំ,
យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥមស្ស កមិនទុស្សស្ស ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
ធានំ កមិនំ អត្តវត្ថំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទិន្នំ ឥទំ សង្ឃេន កថិនទុស្សំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ កថិនំ អត្ថវត្ថុ,
ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, វេមេតំ ធារយាមី” តិ (មហាវ. ៣០៧) -

ឯវំ ទុតិយ កម្មវាចាយ ធាតព្វំ។

ឯវំ ទិន្នេ បន កថិនេ សចេ តំ កថិនទុស្សំ និដ្ឋិតបរិកម្មមេវ ហោតិ, ឥច្ឆេតំ
កុសលំ។ នោ ចេ និដ្ឋិតបរិកម្មំ ហោតិ, “អហំ ថេវេ” តិ វា “ពហុស្សតោ” តិ វា
ឯវេនបិ អកាតំ នលព្ពតិ, សព្វេហោវ សន្និបតិទ្វា ធាវនសិព្ពនវជនានិ
និដ្ឋាបេតព្ពានិ។ ឥទព្ពំ កថិនវត្ថុ នាម ពុទ្ធប្បសត្ថំ។ អតីតេ បទុមុត្តរេបិ ភគវា
កថិនវត្ថុ អកាសិ។ តស្ស កិវ អគ្គសាវកោ សុជាតត្ថេវេ នាម កថិនំ គណ្ហិ។
តំ សត្តា អជ្ឈសង្ឃិយា ភិក្ខុសតសហស្សេហិ សទ្ធិ និសីទិទ្វា អកាសិ។

កតបរិយោសិតំ បន កថិនំ គហេត្វា អត្តារកេន ភិក្ខុនោ សចេ សង្ឃជិយា
កថិនំ អត្ថវត្ថុកាមោ ហោតិ, ចោរាណិកា សង្ឃជិ បច្ចុទ្ធវិភព្ពា, នវា សង្ឃជិ
អធិដ្ឋាភព្ពា, “ឥមាយ សង្ឃជិយា កថិនំ អត្ថរាមី” តិ វាចា ភិក្ខុភព្ពា។ សចេ
ឧត្តរាសង្កេន កថិនំ អត្ថវត្ថុកាមោ ហោតិ, ចោរាណាកោ ឧត្តរាសង្កោ
បច្ចុទ្ធវិភព្ពា, នវា ឧត្តរាសង្កោ អធិដ្ឋាភព្ពា, “ឥមីនា ឧត្តរាសង្កេន កថិនំ
អត្ថរាមី” តិ វាចា ភិក្ខុភព្ពា។ សចេ អន្តរវាសកេន កថិនំ អត្ថវត្ថុកាមោ ហោតិ,
ចោរាណាកោ អន្តរវាសកោ បច្ចុទ្ធវិភព្ពា, នវា អន្តរវាសកោ អធិដ្ឋាភព្ពា,
“ឥមីនា អន្តរវាសកេន កថិនំ អត្ថរាមី” តិ វាចា ភិក្ខុភព្ពា។

តេន (បរិ. ៤០៣) កថិនត្តារកេន ភិក្ខុនោ សង្ឃំ ឧបសង្កមិទ្វា ឯកំសំ
ឧត្តរាសង្កំ កិវត្វា អញ្ញលី បគ្គហេត្វា វេមស្ស វេជនីយោ “អត្ថតំ, ភន្តេ,
សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្តារេ, អនុមោទថា” តិ។ តេហិ អនុមោទកេហិ
ភិក្ខុហិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ កិវត្វា អញ្ញលី បគ្គហេត្វា វេមស្ស វេជនីយោ

“អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា” តិ។
តេន កថិនត្ថារកេន ភិក្ខុនា សម្ពហុលេ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ
ករិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ “អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កថិនំ,
ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា” តិ។ តេហិ អនុមោទកេហិ ភិក្ខុហិ ឯកំសំ
ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ “អត្ថតំ, អាវុសោ,
សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា” តិ។ តេន កថិនត្ថារកេន
ភិក្ខុនា ឯកំ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា
ឯវមស្ស វចនីយោ “អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ,
អនុមោទាមា” តិ។ តេន អនុមោទកេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា
អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ “អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិនំ,
ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា” តិ។ ឯវំ សព្វេសំ អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ។
វុត្តញ្ញេតំ បរិវារេ “ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ អត្តារកស្ស ច
អនុមោទកស្ស ចា” តិ (បរិ. ៤០៣)។ បុនបិ វុត្តំ “ន សង្ឃោ កថិនំ អត្តរតិ, ន
គណោ កថិនំ អត្តរតិ, បុគ្គលោ កថិនំ អត្តរតិ, សង្ឃស្ស អនុមោទនាយ
គណស្ស អនុមោទនាយ បុគ្គលស្ស អត្តរាយ សង្ឃស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ,
គណស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ, បុគ្គលស្ស អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ” តិ (បរិ. ៤០៤)។

ឯវំ អត្ថតេ បន កថិនេ សចេ កថិនជីវរេន សទ្ធិំ អាភតំ អាធិសំសំ ធាយកា
“យេន អម្ពាភំ កថិនំ គហិតំ, តស្សេវ ទេមា” តិ ទេន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃោ អនិស្សរោ។
អថ អវិចារេត្វាវ ទត្វា គច្ឆន្តិ, ភិក្ខុសង្ឃោ ឥស្សរោ។ តស្មា សចេ
កថិនត្ថារកស្ស សេសជីវរាធិបិ ទុព្ពលានិ ហោន្តិ, សង្ឃេន អបលោកេត្វា
តេសម្មិ អត្ថាយ វត្ថានិ ធាតព្ពានិ, កម្មវាចា បន ឯកាយេវ វដ្ឋតិ។
អវសេសកថិនានិសំសេ ពលវវត្ថានិ វស្សវាសិកបិតិកាយ ធាតព្ពានិ,
បិតិកាយ អភារេ យេវាសនតោ បដ្ឋាយ ធាតព្ពានិ, គរុកណ្ណំ ន ភាជេតព្ពំ។

សេច បន ឯកសីមាយ ពហូ វិហារា ហោន្តិ, សព្វេហិ ភិក្ខុហិ សន្និទាតាបេត្វា
ឯកត្ថ កថិនំ អត្ថវត្ថំ, វិសុំ វិសុំ អត្ថវត្ថំ ន វដ្តតិ។

“អត្ថតកថិនានំ វោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ច កប្បិស្សន្តិ, អនាមន្តចារោ
អសមាទានចារោ គណកោជនំ យាវទត្ថបីវំ យោ ច តត្ថ បីវុប្បាទោ។ សោ
នេសំ ភវិស្សតី”តិ (មហាវ. ៣០៦) វេចនតោ អត្ថតកថិនានំ ភិក្ខុនំ
អនាមន្តចារោយោ បន បញ្ចានិសំសាលព្ពន្តិ។ តត្ថ អនាមន្តចារោតិ
អនាមន្តេត្វា ចរណំ, យាវ កថិនំ ន ឧទ្ទរិយតិ, តាវ ចារិត្តសិក្ខាបទេន
អនាបត្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អសមាទានចារោតិ បីវំ អសមាទាយ ចរណំ,
បីវវិប្បវាសោតិ អត្តោ។ គណកោជនន្តិ គណកោជនសិក្ខាបទេន អនាបត្តិ
វុត្តា។ យាវទត្ថបីវន្តិ យាវតា បីវេន អត្តោ, តាវតកំ អនធិដ្ឋិតំ អវិកប្បិតំ
វដ្តតីតិ អត្តោ។ យោ ច តត្ថ បីវុប្បាទោតិ តត្ថ កថិនត្ថតសីមាយ មតកថីវំ
វា ហោតុ សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស ទិន្នំ វា សង្ឃិកេន តត្រុប្បាទេន អាកតំ វា, យេន កេនចិ
អាការេន យំ សង្ឃិកំ បីវំ ឧប្បជ្ជតិ, តំ តេសំ ភវិស្សតីតិ អត្តោ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

កថិនត្តារវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣០. ករុកណ្ណាវិនិច្ឆយកថា

២២៧. ករុកណ្ណានីតិ ឯត្ថ “បញ្ចិមានិ, ភិក្ខុវេ, អវិស្សន្និយានិ ន
វិស្សន្នេតព្ពានិ សង្ឃេន វា គណេន វា បុគ្គលេន វា, វិស្សន្និតានិបិ អវិស្សន្និតានិ
ហោន្តិ, យោវិស្សន្នេយ្យ, អាបត្តិ ដុល្លច្ចយស្សា”តិអាទិនា (ចូឡវ. ៣២៧) នយេន
ទស្សិតានិ អារាមោ អារាមវត្ថុ, វិហារោ វិហារវត្ថុ, មញ្ញោ បីបំ ភិសិ ពិម្ពោហានំ,

លោហកុម្មី លោហភាណកំ លោហវារកោ លោហកដាបំ វាសិ ជរសុ កុហិរី
កុទាលោ និខាននំ, វល្លិ វេជ្ជ មុញ្ញំ បព្វជំ តិណំ មត្តិកា ធារុកណ្ណំ
មត្តិកាកណ្ណន្តិ ឥមាធិ បញ្ច ធារុកណ្ណានិ នាម។

តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២១) អារាមោ នាម បុច្ឆារាមោ វា ជលារាមោ វា។
អារាមវត្ថុ នាម តេសំយេវ អារាមាណំ អត្ថាយ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិភោគកាសោ, តេសុ
វា អារាមេសុ វិនិច្ឆេសុ តេសំ ចោរាណកក្ខមិកាកោ។ វិហារោ នាម យំ កិត្យា
ចាសាទានិ សេនាសនំ។ វិហារវត្ថុ នាម តស្ស បតិជ្ជានោកាសោ។ មញ្ញោ នាម
មសារកោ ពុទ្ធិកាពន្ធា កុឡិវចាទកោ អាហាច្ឆចាទកោតិ ឥមេសំ ចតុន្នំ
មញ្ញានំ អញ្ញតរោ។ បីបំ នាម មសារកាទិនំយេវ ចតុន្នំ បីឋានំ អញ្ញតរំ។ ភិសិ
នាម ឧណ្ណភិសិអាទិនំ បញ្ចន្នំ អញ្ញតរា។ ពិម្ពោហានំ នាម
រុក្ខតូលលតាតូលចោជក៏តូលានំ អញ្ញតរំ។ លោហកុម្មី នាម កាឡលោហោន
វា តម្កលោហោន វា យេន កេនចិ លោហោន កតកុម្មី។ លោហភាណកាទីសុបិ
ឯសេវ នយោ។ ឯត្ថ បន ភាណកន្តិ អរញ្ញោ វុច្ឆតិ។ វារកោតិ យដោ។ កដាបំ
កដាហមេវ។ វាសិអាទីសុ វល្លិអាទីសុ ច ធុរិញ្ញេយ្យំ នាម នត្ថិ។ បញ្ចាតិ ច
រាសិវសេន វុត្ថំ, សរូបវសេន បនេតានិ បញ្ចវិសតិវិជានិ ហោន្តិ។ វុត្ថញ្ញេតំ -

“ធូសង្កហានិ ទ្វេ ហោន្តិ, តតិយំ ចតុសង្កហំ;
ចតុត្ថំ នវកោដ្ឋាសំ, បញ្ចមំ អដ្ឋកេទនំ។

“ឥតិ បញ្ចហិ រាសីហិ, បញ្ចនិម្ពលលោចនោ;
បញ្ចវិសវិធំ នាថោ, ធារុកណ្ណំ បកាសយី”តិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយ កថា - ឥនញ្ញា សព្ពម្បី ធារុកណ្ណំ សេនាសនក្ខន្ធកេ
“អវិស្សន្ទិយ”ន្តិ វុត្ថំ, ក៏ជាគិរីវត្ថុស្មី “អវេកន្ទិយ”ន្តិ ធស្សិតំ, បរិវារេ បន -

“អវិស្សន្ទិយំ អវេកង្កិយំ,
បញ្ចវុត្តា មហេសីនា;
វិស្សន្ទេន្តស្ស បរិភុញ្ញន្តស្ស អនាបត្តិ,
បញ្ញាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា” តិ។ (បរិ. ៤៧៩) -

អាកតំ។ តស្មា មូលច្នៃជ្ជវសេន អវិស្សន្ទិយញ្ច អវេកង្កិយញ្ច, បរិវត្តនវសេន
បនវិស្សន្ទេន្តស្ស បរិភុញ្ញន្តស្ស ច អនាបត្តិតិ ឯវមេត្ត អធិប្បាយោ វេទិតញ្ចោ។

២២៨. តត្រាយំ អនុបុត្តិកថា - ឥទំ តាវ បញ្ចវិធម្មិ
ចីវរិបិណ្ឌាចាតកេសជ្ជត្ថាយ ឧបនេតុំ ន វដ្ឋតិ, ថាវរេន ច ថាវរំ, គរុកណ្ណាន ច
គរុកណ្ណំ បរិវត្តតុំ វដ្ឋតិ។ ថាវរេ បន ខេត្តំ វត្ថុ តឡាកំ មាតិកាតិ ឯវរូបំ
ភិក្ខុសង្ឃស្ស វិចារេតុំ វា សម្មជិច្ឆិតុំ វា អធិវាសេតុំ វា ន វដ្ឋតិ,
កប្បិយការកេហោវិចារិតតោ កប្បិយភណ្ឌំ វដ្ឋតិ។ អារាមេន បន អារាមំ
អារាមវត្ថុំ វិហារំ វិហារវត្ថុន្តិ ឥមាធិ ចត្តារិបិ បរិវត្តតុំ វដ្ឋតិ។

តត្រាយំ បរិវត្តននយោ - សង្ឃស្ស នាឡិកេរាមោ ទូរេ ហោតិ,
កប្បិយការកា ពហុតរំ ខាធន្តិ, យម្មិ ន ខាធន្តិ, តតោ សកជវេតនំ ធន្តា
អប្បមេវ អាហារន្តិ, អញ្ញេសំ បន តស្ស អារាមស្ស អវិទូរេ កាមវាសីនំ
មនុស្សានំ វិហារស្ស សមីបេ អារាមោ ហោតិ, តេ សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា សកេន
អារាមេន តំ អារាមំ យាចន្តិ, សង្ឃេន “វុច្ចតិ សង្ឃស្ស” តិ អបលោកេត្វា
សម្មជិច្ឆិតញ្ចោ។ សចេបិ ភិក្ខុនំ វុក្ខសហស្សំ ហោតិ, មនុស្សានំ បញ្ច សតានិ,
“តុម្កាកំ អារាមោ ឧទ្ទកោ” តិ ន វត្ថុពុំ។ កិញ្ចាបិ ហិ អយំ ឧទ្ទកោ, អថ ខោ
ឥតរតោ ពហុតរំ អាយំ ទេតិ។ សចេបិ សមកមេវ ទេតិ, ឯវម្មិ
ឥច្ឆិតិច្ឆិតក្ខណោ បរិភុញ្ញតុំ សក្កាតិ គហេតព្ពមេវ។ សចេ បន មនុស្សានំ
ពហុតរា វុក្ខា ហោតិ, “ននុ តុម្កាកំ ពហុតរា វុក្ខា” តិ វត្ថុពុំ។ សចេ “អតិវេកំ

អម្ពកំ បុញ្ញំ ហោតុ, សង្ឃស្ស ទេមា” តិ វទន្តិ, ជាធាបេត្វា សម្មជិដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ ភិក្ខុនំ រុក្ខា ជលធារិនោ, មនុស្សានំ រុក្ខា ន តាវ ជលំ គណ្ណាន្តិ, កិញ្ចាបិ ន គណ្ណាន្តិ, “ន ចិរេន គណ្ណាស្សន្តិ” តិ សម្មជិដ្ឋិតត្ថមេវ។ មនុស្សានំ រុក្ខា ជលធារិនោ, ភិក្ខុនំ រុក្ខា ន តាវ ជលំ គណ្ណាន្តិ, “ន តុម្ពកំ រុក្ខា ជលធារិនោ” តិ វត្ថុតំ។ សេច “គណ្ណាជ, ភន្តេ, អម្ពកំ បុញ្ញំ ភវិស្សតិ” តិ ទេន្តិ, ជាធាបេត្វា សម្មជិដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ ឯវំ អារាមេន អារាមោ បរិវត្តេតត្តោ។ ឯតេនេវ នយេន អារាមវត្ថុបិ វិហារេបិ វិហារវត្ថុបិ អារាមេន បរិវត្តេតត្ថំ, អារាមវត្ថុនា ច មហាន្តេន វា ខុទ្ទកេន វា អារាមអារាមវត្ថុវិហារវិហារវត្ថុនិ។

កតំ វិហារេន វិហារេ បរិវត្តេតត្តោ? សង្ឃស្ស អន្តោគាមេ គេហំ ហោតិ, មនុស្សានំ វិហារមជ្ឈេ ចាសាទោ ហោតិ, ឧភោបិ អគ្យេន សមកា, សេច មនុស្សា តេន ចាសាទេន តំ គេហំ យាចន្តិ, សម្មជិដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ ភិក្ខុនំ ចេ មហាក្សតរំ គេហំ ហោតិ, “មហាក្សតរំ អម្ពកំ គេហា” ន្តិ វុត្តេ ច “កិញ្ចាបិ មហាក្សតរំ បព្ពជិតានំ អសារុប្បំ, ន សក្កា តត្ថ បព្ពជិតេហិ វសិតុំ, ឥទំ បន សារុប្បំ, គណ្ណាថា” តិ វទន្តិ, ឯវម្បិ សម្មជិដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ សេច បន មនុស្សានំ មហាក្សំ ហោតិ, “ន តុម្ពកំ គេហំ មហាក្ស” ន្តិ វត្ថុតំ។ “ហោតុ, ភន្តេ, អម្ពកំ បុញ្ញំ ភវិស្សតិ, គណ្ណាថា” តិ វុត្តេ បន សម្មជិដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ ឯវម្បិ វិហារេន វិហារេ បរិវត្តេតត្តោ។ ឯតេនេវ នយេន វិហារវត្ថុបិ អារាមោបិ អារាមវត្ថុបិ វិហារេន បរិវត្តេតត្ថំ, វិហារវត្ថុនា ច មហាក្សេន វា អប្បក្សេន វា វិហារវិហារវត្ថុអារាមអារាមវត្ថុនិ។ ឯវំ ថាវរេន ថាវរបរិវត្តនំ វេទិតតំ។

គរុកណ្ណាន គរុកណ្ណាបរិវត្តនេ បន មញ្ចបីបំ មហាន្តំ វា ហោតុ ខុទ្ទកំ វា, អន្តមសោ ចតុវគ្គលចាទកំ កាមធារកេហិ បំស្វាការកេសុ កិឡន្តេហិ កតម្បិ សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុកណ្ណំ ហោតិ។ សេចបិ

រាជរាជមហាមត្តាធម្មោ ឯកប្បហារេនេវ មញ្ចេសតំ វា មញ្ចេសហស្សំ វា ទេន្តិ,
សព្វេ កប្បិយមញ្ញោ សម្មជិដ្ឋិតញ្ញោ, សម្មជិដ្ឋិត្វា “វុឡ្ហបដិចាជិយា
សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូញ្ញេថា”តិ ធាតញ្ញោ, បុគ្គលិកវសេន ន ធាតញ្ញោ។
អតិវេកមញ្ញោ ភណ្ណាភារាជីសុ បញ្ញាបេត្វា បត្តចីវរំ និក្ខិបិតុម្បី វដ្ឋតិ។
ពហិសីមាយ “សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ទិន្នមញ្ញោ សង្ឃត្រូវស្ស វសនដ្ឋានេ
ធាតញ្ញោ។ តត្ថ ចេ ពហូ មញ្ញោ ហោន្តិ, មញ្ញេន កម្មំ នត្ថិ។ យស្ស វសនដ្ឋានេ
កម្មំ អត្ថិ, តត្ថ “សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូញ្ញេថា”តិ ធាតញ្ញោ។ មហាគ្យន
សតគ្យនកេន វា សហស្សគ្យនកេន វា មញ្ញេន អញ្ញំ មញ្ចេសតំ លភតិ,
បរិវត្តេត្វា គហេតព្ពំ។ ន កេវលំ មញ្ញេន មញ្ញោយេវ,
អារាមអារាមវត្តវិហារវិហារវត្តបីឋិតិសិពិម្ពោហានិបិ បរិវត្តេត្តំ វដ្ឋតិ។ ឯស
នយោ បីឋិតិសិពិម្ពោហានេសុបិ។ ឯតេសុ បន អកប្បិយំ ន បរិភូញ្ញិតព្ពំ,
កប្បិយំ សង្ឃិកបរិភោគេន បរិភូញ្ញិតព្ពំ។ អកប្បិយំ វា មហាគ្យំ កប្បិយំ វា
បរិវត្តេត្វា វុត្តវត្ថុនិ គហេតព្ពានិ។ អគុកណ្ណាបតំ បន ភិសិពិម្ពោហានំ នាម
នត្ថិ។

២២៩. លោហកុម្មី លោហភាណកំ លោហកជាហន្តិ ឥមាទិ ទីលិ
មហន្តានិ វា ហោន្ត ខុទ្ទកានិ វា, អន្តមសោ បសតមត្តឧទកកណ្ណានកានិបិ
គុកណ្ណានិយេវ។ លោហវារកោ បន
កាឡលោហតម្កលោហវដ្តលោហកំសលោហានំ យេន កេនចិ កតោ
សីហឡទីបេ ចាទកណ្ណានកោ ភាជេតញ្ញោ។ ចាទោ ច នាម មគធនាឡិយា
បញ្ចេនាឡិមត្តំ គណ្ណាតិ, តតោ អតិវេកកណ្ណានកោ គុកណ្ណំ។ ឥមាទិ តាវ
ចាឡិយំ អាគតានិ លោហភាជនានិ។ ចាឡិយំ បន អនាគតានិ
ភិដ្ឋាវបដិគ្គហឧឡ្ហឧដ្ឋនត្ថិកជន្ទចាតិវដ្ឋកសរកសមុគ្គអដ្ឋាវកបល្លដូមកជ
ជ្ជអាទិនិ ខុទ្ទកានិ វា មហន្តានិ វា សព្វានិ គុកណ្ណានិ។ បត្តោ អយថាលកំ

តម្លាឈាបជាលក្ខន្តិកៈមាន បនភាជនីយានិ។

កំសលោហវដ្តលោហភាជនីកតិ សង្ឃិកបរិភោគន វា គិហិវិកជា វា វដ្តតិ,
បុគ្គលិកបរិភោគន ន វដ្តតិ។ កំសលោហាធិភាជនំ សង្ឃិស្ស ទិន្នម្យិ ហិ
ចារិហារិយំ ន វដ្តតិ, គិហិវិកជនីហារេនេវ បរិភូត្តិតត្ថនិ មហាបច្ឆរិយំ វុត្តំ។

ឋបេត្វា បនភាជនីកតី អញ្ញស្មិម្យិ កប្បិយលោហភណ្ឌា អញ្ញនិ
អញ្ញនិសលាកា កណ្តាមលហរណី សូចិ បណ្តាសូចិ ខុទ្ទកោ បិប្ផលកោ ខុទ្ទកំ
អារកណ្តាកំ កុញ្ញិកា តាឡំ កត្តរយដ្ឋិ វេជកោ នត្តនានំ ភិណ្ឌិវាលោ
លោហក្ខេដា លោហកុត្តិ លោហគុឡោ លោហបិណ្ឌិ លោហចក្កលិកំ អញ្ញម្យិ
វិប្បកតលោហភណ្ឌំ ភាជនីយំ។

ធូមនេត្តជាលទីបរុក្ខទីបកបល្លកឱលម្ពកទីបត្តិបុរិសតិវច្ឆានកតរូបកានិ
បន អញ្ញានិ វា ភិក្ខុច្ឆននកវាជាទីសុ ឧបនេត្តានិ អន្តមសោ លោហទិលកំ
ឧបាទាយ សញ្ញានិ លោហភណ្ឌានិ គរុភណ្ឌានិយេវ ហោត្តិ, អត្តនា លទ្ធានិបិ
បរិហរិត្វា បុគ្គលិកបរិភោគន ន បរិភូត្តិតត្ថនិ, សង្ឃិកបរិភោគន វា
គិហិវិកជា វា វដ្តនិ។ តិបុគ្គលោបិ ឯសេវ នយោ។ ជីវចាសាណាមយានិ
តដ្ឋកសរកាទីនិ គរុភណ្ឌានិយេវ។

យជកោ បនតេលភាជនំ វា ចាទគណ្ឌានកតោ អតិរេកមេវ គរុភណ្ឌំ។
សុវណ្ណរជតហារក្ខេដាតិដលិកភាជនានិ គិហិវិកជា វា វដ្តនិ, បកេវ
សង្ឃិកបរិភោគន វា បុគ្គលិកបរិភោគន វា។ សេនាសនបរិភោគ បន
អាមាសម្យិ អនាមាសម្យិ សព្វំ វដ្តតិ។

វាសិអាទីសុ យាយ វាសិយា ឋបេត្វា ទន្តកដ្ឋច្ឆននំ វា ឧច្ឆតច្ឆននំ វា អញ្ញំ
មហាកម្មំ កាតុំ ន សក្កា, អយំ ភាជនីយា។ តតោ មហាន្តតវាយេន កេនចិ
អាការេន កតា វាសិ គរុភណ្ឌាមេវ។ ជេវសុ បន អន្តមសោ វេជ្ជានំ

សិរាវេជនជរសុបិ គរុកណ្ណាមេវ។ កុហិរិយំ ជរសុសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។ យា
បន អារុជសន្នេបេន កតា, អយំ អនាមាសា។ កុទាលោ អន្តមសោ
ចតុរង្គុលមត្តាបិ គរុកណ្ណាមេវ។ និខានំ ចតុរស្សមុខំ វា ហោតុ ទោណិមុខំ វា
វង្គំ វា ឧដុកំ វា, អន្តមសោ សម្មញ្ញនិទណ្ឌាកវេជនម្បិ ទណ្ឌាពង្សំ ចេ,
គរុកណ្ណាមេវ។ សម្មញ្ញនិទណ្ឌាខណនកំ បន អទណ្ឌកំ ជលមត្តមេវ។ យំ សក្កា
សិចាជិកាយ បក្ខិបិក្ខា បរិហរិតុំ, តំ ភាជនីយំ។ សិខរម្បិ និខាននេនេវ
សន្តិហិតំ។ យេហិ មនុស្សេហិ វិហារេ វាសិអាទិនិ ទិន្នានិ ហោន្តិ, តេ ចេ យវេ
ធខ្យេ វា ចោរេហិ វា វិលុត្តេ “ទេច នោ, ភន្តេ, ឧបករណោ, បុន ចាកតិកេ
ករិស្សាមា” តិ វេទន្តិ, ធាតព្វា។ សចេ អាហារន្តិ, ន វាវេតព្វា, អនាហារន្តាបិ ន
ចោទេតព្វា។

កម្មារតន្តការបុណ្យការនឡូ ការមណីការបត្តពន្ធកានំ
អធិករណិមុដ្ឋិកសណ្ឋាសតុលាទិនិ សព្វានិ លោហមយឧបករណានិ សង្ខេ
ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុកណ្ណានិ។
តិបុកោដ្ឋកសុវណ្ណាការចម្មការឧបករណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បន
វិសេសោ - តិបុកោដ្ឋកឧបករណេសុបិ តិបុច្ឆេទនកសត្ថកំ,
សុវណ្ណាការឧបករណេសុ សុវណ្ណាច្ឆេទនកសត្ថកំ, ចម្មការឧបករណេសុ
កតបរិកម្មចម្មច្ឆេទនកខុទ្ទកសត្ថកន្តិ ឥមាទិ ភាជនីយភណ្ឌានិ។
នហាបិ តតុន្នការឧបករណេសុបិ វេបេត្វា មហាកត្តវី មហាសណ្ឋាសំ
មហាបិប្ផលិកញ្ច សព្វំ ភាជនីយំ, មហាកត្តវិអាទិនិ គរុកណ្ណានិ។

វល្លិអាទិនុ វេត្តវល្លិអាទិកា យា កាចិ អឡពាហុប្បមាណា វល្លិ សង្ខេស្ស
ទិន្នា វា តត្ថជាតកា វា វត្ថុតកោបិតា គរុកណ្ណំ ហោតិ, សា សង្ខេកម្មេ ច
ចេតិយកម្មេ ច កតេ សចេ អតិវេកា ហោតិ, បុគ្គលិកកម្មេបិ ឧបនេតុំ វដ្តតិ។

អរក្ខិតា បន គរុកណ្ណមេវ ន ហោតិ។ សុត្តមកថិវាកនាឡិកេរហីរចម្មមយា
រដ្ឋកាវាយោត្តានិវាវាកេ ច នាឡិកេរហីរេ ច វដ្ឋេត្វា កតា ឯកវដ្ឋា វា ទិវដ្ឋា
វា សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុកណ្ណំ។ សុត្តំ បន អវដ្ឋេត្វា ទិន្នំ
មកថិវាកនាឡិកេរហីរា ច ភាជនីយា។ យេហិ បនេតានិ រដ្ឋកយោត្តាទិនិ
ទិន្នានិ ហោតិ, តេ អត្ថនោ ករណីយេន ហរន្តា ន វាវេតព្ភា។

យោ កោចិ អន្តមសោ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ឌាកមត្តាបិ វេឡុ សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា
តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតកោបិតោ គរុកណ្ណំ, សោបិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច
កតេ អតិរេកោ បុគ្គលិកកម្មេ ច នាតុំ វដ្ឋតិ។ បាទគណ្ណានកតេលនាឡិ បន
កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហានទណ្ឌាកោ ធន្តទណ្ឌាកោ ធន្តសលាកាតិ ឥនមេត្ត
ភាជនីយកណ្ណំ។ ទឡុកេហមនុស្សា គណ្ហិត្វា គប្បន្តា ន វាវេតព្ភា។
រក្ខិតកោបិតំ វេឡុ គណ្ហាន្តេន សមកំ វា អតិរេកំ វា ថាវំ អន្តមសោ
តំអគ្បនកវល្លិកាយបិ ជាតិកម្មំ កត្វា គហេតព្ភោ, ជាតិកម្មំ អកត្វា
គណ្ហាន្តេន តត្តវ វេឡុព្រោតព្ភោ។ គមនកាលេ សង្ឃិកេ អាវាសេ ឋបេត្វា
គន្តព្ភំ, អសតិយា គហេត្វា គតេន បហិណ្ឌិត្វា នាតព្ភោ។ ទេសន្តរគតេន
សម្បត្តិវិហារោ សង្ឃិកាវាសេ ឋបេតព្ភោ។

តិណ្ហន្តិ មុញ្ញញ្ច បព្ពជញ្ច ឋបេត្វា អវសេសំ យំ កិញ្ចិ តិណំ។ យត្ថ បន
តិណំ នត្ថិ, តត្ថ បណ្ណេហិ នាទេន្តិ, តស្មា បណ្ណាម្បិ តិណោនេវ សង្កហិតំ។ ឥតិ
មុញ្ញាទីសុ យំ កិញ្ចិ មុដ្ឋិប្បមាណំ តិណំ តាលបណ្ណាទីសុ ច ឯកបណ្ណាម្បិ
សង្ឃស្ស ទិន្នំ វា តត្ថជាតកំ វា ពហារាមេ សង្ឃស្ស តិណាវត្ថុតោ ជាតតិណំ វា
រក្ខិតកោបិតំ គរុកណ្ណំ ហោតិ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ
អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ នាតុំ វដ្ឋតិ, ទឡុកេហមនុស្សា គហេត្វា គប្បន្តា ន
វាវេតព្ភា។ អដ្ឋង្គុលប្បមាណោបិ វិត្តចោត្តកោ គរុកណ្ណមេវ។

មត្តិកា បកតិមត្តិកា វា ហោតុ បញ្ចវណ្ណា វា សុដា វា
សង្ករសកង្ក្កសិលេសាធិសុ វា យំ កិញ្ចិ ទុល្លភដ្ឋានេ អាទេត្វា ទិន្នំ តត្ថជាតកំ
វា, រក្ខិតកោបិតំ តាលជលបក្កមត្តំ គរុកណ្ណំ ហោតិ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច
ចេតិយកម្មេ ច និដ្ឋិតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ ច ធាតុំ វដ្តតិ,
ហិដ្ឋុហិដ្ឋុល កហិវតាលមនោសិលញ្ញនាទិ បន ភាជនីយកណ្ណានិ។

ធារុកណ្ណោ “យោ កោចិ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ឌាមត្តោបិ ធារុកណ្ណោកោ
ធារុទុល្លភដ្ឋានេ សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតកោបិតោ, អយំ
គរុកណ្ណំ ហោតិ” តិ កុរុទ្ធិយំ វុត្តំ។ មហាអដ្ឋកថាយំ បន សព្វម្បិ
ធារុវេជ្ឈ ចម្មចាសាណាទិវិកតី ធារុកណ្ណាន សង្កណ្ឌិត្វា អាសន្និកតោ បដ្ឋាយ
ធារុកណ្ណោ វិនិច្ឆយោ វុត្តោ។ តត្រាយំ នយោ - អាសន្និកោ សត្តដ្ឋោ ភទ្ទបីបំ
បីបិកា ឯកចាទកបីបំ អាមណ្ឌាករណ្ឌាកបីបំ ជលកំ កោច្ឆំ បលាលបីបន្តិ
តមេសុ តាវ យំ កិញ្ចិ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហាន្តំ វា, សង្ឃស្ស ទិន្នំ គរុកណ្ណំ
ហោតិ។ បលាលបីបេន ចេតុ កទលិបត្តាទិបីហានិបិ សង្កហិតានិ។
ព្យក្សចម្មឌីនទ្ធម្បិ វាឡរូបបរិក្ខិតំ រតនបរិសិទ្ធិតំ កោច្ឆំ គរុកណ្ណាមេវ,
វដ្តជលកំ ទិយជលកំ ចីវរជោវនជលកំ យដ្ឋនជលកំ យដ្ឋនមុគ្គរោ
ទន្តកដ្ឋន្ទទនកណ្ឌិកា ទណ្ឌាមុគ្គរោ អម្ពណំ រជនទោណិ ឧទកបដិច្ឆកោ
ធារុមយោ វា ទន្តមយោ វា វេជ្ឈមយោ វា សចាទកោបិ អចាទកោបិ សមុគ្គោ
មញ្ញុសា ចាទកណ្ឌានកតោ អតិរេកប្បមាលោ ករណ្ណោ ឧទកទោណិ
ឧទកកជាបំ ឧឡុដ្ឋោ កជន្ត ចានីយសរាវំ ចានីយសង្ខាតិ ឯតេសុបិ យំ កិញ្ចិ
សង្ឃ ទិន្នំ គរុកណ្ណំ។ សង្កបាលកំ បន ភាជនីយំ, តថា ធារុមយោ ឧទកតុម្ភោ។

ចាទកបលិកមណ្ឌលំ ធារុមយំ វា ហោតុ ចោឡបណ្ណាទិមយំ វា, សព្វំ
គរុកណ្ណំ។ អាធារកោ បត្តបិដានំ តាលវណ្ណំ ពិជនី ចង្កោដកំ បដ្ឋិ

យដ្ឋិសមុញ្ញនី មុដ្ឋិសមុញ្ញនីតិ ឯតេសុបិ យំ កិញ្ចិ ខុទ្ទកំ វា ហោតុ មហន្តំ វា,
នារុវេជ្ជបណ្ណាចម្មាទីសុ យេន កេនចិ កតំ គរុកណ្ណាមេវ។
ចម្ពតុលាសោទានជលកាទីសុ នារុមយំ វា ចាសាណាមយំ វា យំ កិញ្ចិ
គេហសម្ភាររូបំ យោ កោចិ កជសារកោ យំ កិញ្ចិ ភូមត្តរណំ យំ កិញ្ចិ
អកប្បិយចម្ពំ, សត្តំ សង្ឃេ ទិន្នំ គរុកណ្ណំ, ភូមត្តរណំ កាតុំ វដ្ឋតិ។ ឯជ្ឈកចម្ពំ
បន បច្ឆត្តរណាគតិកំ ហោតិ, តម្បិ គរុកណ្ណាមេវ។ កប្បិយចម្មានិ
ភាជនីយានិ។ កុរុន្តិយំ បន “សត្តំ មញ្ញាប្បមាណំ ចម្ពំ គរុកណ្ណា”ន្តិ វុត្តំ។

ឧទុក្ខលំ មុសលំ សុប្បំ និសទំ និសទតោ ចាសាណាទោណិ
ចាសាណាកជាហំ តុវេមកស្ដានិ សត្តំ បេសកាវាទិកណ្ណំ សត្តំ កសិកណ្ណំ សត្តំ
ចក្កយុត្តកំ យានំ គរុកណ្ណាមេវ។ មញ្ញាចាទោ មញ្ញាអជនី បីឋចាទោ បីឋអជនី
វាសិជរសុអាទិនំ ទណ្ឋាតិ ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ វិប្បកតតច្ឆនកម្ពំ អនិដ្ឋិតមេវ
ភាជនីយំ, តច្ឆិតមជ្ឈំ បន គរុកណ្ណំ ហោតិ។ អនុញ្ញាតវាសិយា បន ទណ្ឋា
នត្តមុដ្ឋិបណ្ណំ កត្តរយដ្ឋិ ឧចាហនា អរណីសហិតំ ធម្មករណោ
ចាទកណ្ណានកតោ អនតិវិត្តំ អាមលកតុម្ពំ អាមលកយដោ លាពុកតុម្ពំ
លាពុយដោ វិសាណាកតុម្ពន្តិ សត្តមេវេតំ ភាជនីយំ, តតោ មហន្តតរំ
គរុកណ្ណំ។ ហត្ថិទន្លោ វា យំ កិញ្ចិ វិសាណំ វា អតច្ឆិតំ យថាគតមេវ ភាជនីយំ។
តេហិ កតមញ្ញាចាទាទីសុ បុរិមសទិសោយេវ វិនិច្ឆយោ។ តច្ឆិតនិដ្ឋិតោបិ
ហិដ្ឋករណ្ណាកោ គណ្ហិកាវិទោ អញ្ញនី អញ្ញនីសលាកា ឧទកបុញ្ញនីតិ ៩ទំ
សត្តំ ភាជនីយមេវ។

មត្តិកាកណ្ណោ សត្តំ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ
យដីឋរាទិកុលាលភាជនំ បត្តកជាហំ អត្ថារកជាហំ ធូមទានំ ទីបរុក្ខកោ
ទីបកបល្លិកា ចយនិដ្ឋកា នទនិដ្ឋកា ជូបិកាតិ សង្ឃស្ស ទិន្នកាលតោ

បដ្ឋាយ គរុកណ្ណំ, ចានគណ្ណានកតោ អនតិវិត្តប្បមាណោ បន យជកោ បត្តំ
ថាលកំ កញ្ចនកោ កុណ្ណិកាតិ ឥនមេត្ត ភាជនីយកណ្ណំ។ យថា ច
មត្តិការកណ្ណោ, ឯវំ លោហកណ្ណោបិ កុណ្ណិកា ភាជនីយកោដ្ឋាសមេវ ភជតីតិ
អយមេត្ត អនុបុត្តិកថា។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

គរុកណ្ណវិនិច្ឆយកថា សមត្ថា។

៣០. ចោទនាធិវិនិច្ឆយកថា

២៣០. ចោទនាធិវិនិច្ឆយោតិ ឯត្ថ (ចារា. អដ្ឋ. ២.៣៨៥-៦) បន ចោទេតុំ កោ
លភតិ, កោ ន លភតិ? ធុត្ថលចោទកវចនំ តាវ គហេត្វា កោចិ ន លភតិ។
ធុត្ថលចោទកោ នាម សម្ពហុលេសុ កថាសល្លាបេន និសិទ្ធនេសុ ឯកោ ឯកំ
អារត្ត អនោទិស្សកំ កត្វា ចារាជិកវត្ថុំ កថេតិ, អញ្ញោ តំ សុត្វា ឥតវស្ស គត្វា
អាហេចេតិ, សោ តំ ឧបសង្កមិត្វា “ត្វំ កិវ មំ ឥនព្វាទញ្ច វនសី” តិ ភណាតិ, សោ
“នាហំ ឯវរូបំ ជានាមិ, កថាបវត្តិយំ បន មយា អនោទិស្សកំ កត្វា វុត្តមត្តិ។
សចេ អហំ តវ ឥមំ ធុត្តប្បត្តិ ជានេយ្យំ, ឯត្ថកម្មំ ន កថេយ្យ” ត្ថិ។ អយំ
ធុត្ថលចោទកោ។ តស្សេតំ កថាសល្លាបំ គហេត្វា តំ ភិក្ខុំ កោចិ ចោទេតុំ ន
លភតិ, ឯតំ បន អគ្គហេត្វា សីលសម្បជ្ជោ ភិក្ខុំ ភិក្ខុំ វា ភិក្ខុនី វា,
សីលសម្បជ្ជោ ច ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីមេវ ចោទេតុំ លភតីតិ មហាបទុមត្ថេរោ អាហា។
មហាសុមត្ថេរោ បន “បញ្ចបំ សហធម្មិកា លភន្តី” តិ អាហា។ គោទត្ថត្ថេរោ “ន
កោចិ ន លភតី” តិ វត្វា “ភិក្ខុស្ស សុត្វា ចោទេតិ, ភិក្ខុនីយា សុត្វា... បេ...
តិ ត្ថិយសាវកានំ សុត្វា ចោទេតី” តិ ឥទំ សុត្តំ អាហាវិ។ តិណ្ណាម្បិ វេរានំ វាទេ
ចុទិតកស្សេវ បដិញ្ញាយ ការេតញ្ចោ។

អយំ បន ចោទនា នាម ទិដ្ឋចោទនា សុតចោទនា បរិសង្ក័តចោទនាតិ
តិវិជា ហោតិ។ អបរាបិ ចតុត្ថិជា ហោតិ សីលវិបត្តិចោទនា
អាចារិបត្តិចោទនា ទិដ្ឋិបត្តិចោទនា អាជីវិបត្តិចោទនាតិ។ តត្ថ គរុកានំ
ទិដ្ឋំ អាបត្តិកូន្ទានំ វសេន សីលវិបត្តិចោទនា វេទិតញ្ចា, អវសេសានំ វសេន
អាចារិបត្តិចោទនា, មិច្ឆាទិដ្ឋិអន្តក្កាហិកទិដ្ឋិវសេន ទិដ្ឋិបត្តិចោទនា,
អាជីវហេតុ បញ្ញត្តានំ ធន្នំ សិក្ខាបទានំ វសេន អាជីវិបត្តិចោទនា វេទិតញ្ចា។

អបរាបិ ចតុត្ថិជា ហោតិ វត្ថុសន្មស្សនា អាបត្តិសន្មស្សនា
សំវាសបដិក្ខេហោ សាមិចបដិក្ខេហោតិ។ តត្ថ វត្ថុសន្មស្សនា នាម “តំ មេដុនំ
ធម្មំ បដិសេវី, អទិន្នំ អទិយិ, មនុស្សំ យាតយិត្ត, អភូតំ អាហារយិត្តា”តិ វរំ
បវត្តា។ អាបត្តិសន្មស្សនា នាម “តំ មេដុនធម្មចារាជិកាបត្តិ
អាបន្នោ”តិ វរំ មាទិនយប្បវត្តា។ សំវាសបដិក្ខេហោ នាម “នត្ថិ តយា សទ្ធិ
ឧចោសថោ វា បវារណា វា សង្ឃកម្មំ វា”តិ វរំ បវត្តា។ សាមិចបដិក្ខេហោ
នាម អភិវាទនបច្ចដ្ឋានអញ្ចលីកម្មពិជនាទិកម្មានំ អករណំ។ តំ បដិចាជិយា
វន្តនាទីនិ ករោន្តោ ឯកស្ស អកត្វា សេសានំ ករណាកាលេ វេទិតញ្ចំ។
ឯត្តាវតាបិ ចោទនា នាម ហោតិ។ យាគុកត្តាទិនា បន យំ ឥច្ឆតិ, តំ អាបុច្ឆតិ,
ន តាវតា ចោទនា ហោតិ។

អបរា ចាតិមោក្ខដ្ឋបនកូន្ទកេ (ចូឡវ. ៣៨៧) “ឯកំ, ភិក្ខុវេ, អធម្មិកំ
ចាតិមោក្ខដ្ឋបនំ, ឯកំ ធម្មិក”ន្តិអាទី កត្វា យាវ ទស អធម្មិកានិ
ចាតិមោក្ខដ្ឋបនានិ, ទស ធម្មិកានីតិ វរំ អធម្មិកា បញ្ចបញ្ញាស, ធម្មិកា
បញ្ចបញ្ញាសាតិ ទសុត្តរសតំ ចោទនា វុត្តា។ តា ទិដ្ឋន ចោទនេន្តស្ស
ទសុត្តរសតំ, សុតេន ចោទនេន្តស្ស ទសុត្តរសតំ, បរិសង្កាយ ចោទនេន្តស្ស
ទសុត្តរសតន្តិ តីសាធិកានិ តីណិ សតានិ ហោន្តិ។ តានិ កាយេន ចោទនេន្តស្ស,

វាបាយ ចោទន្តស្ស, កាយវាបាយ ចោទន្តស្សតិ តិគុណានិ កតានិ
នុត្តានិកានិ នវ សតានិ ហោត្តិ។ តានិ អត្តនា ចោទន្តស្សបិ បរេន
ចោទនាបេន្តស្សបិ តត្ថកានេវាតិ វីសតិឡានិ ទ្វេ សហស្សនិ ហោត្តិ។ បុន
ទិដ្ឋាទិភេទេ សមូលិកាមូលិកវសេន អនេកសហស្ស ចោទនា ហោត្តិ
វេទិតញ្ច។

២៣០. វុត្តប្បភេទាសុ បន ឥមាសុ ចោទនាសុ យាយ កាយចិ ចោទនាយ
វសេន សង្ឃមជ្ឈេ ឌីសដេ វត្ថុស្មី ចុទិតកចោទកា វត្តញ្ច “តុម្ហា អម្ហាកំ
វិនិច្ឆយេន តុដ្ឋា ភវិស្សថា” តិ។ សចេ “ភវិស្សមា” តិ វទន្តិ, សង្ឃេន តំ
អធិករណំ សម្មជិច្ឆិតតំ។ អថ បន “វិនិច្ឆនថ តាវ, ភន្តេ, សចេ អម្ហាកំ
ខមិស្សតិ, គណ្ហិស្សមា” តិ វទន្តិ, “ចេតិយំ តាវ វន្តថា” តិ អាទីនិ វត្វា ធីយសុត្តំ
កត្វា វិស្សន្តិតតំ។ តេ ចេ ចិវរត្តំ កិលន្តា បក្កន្តបរិសា ឧបច្ឆន្ទបក្កា ហុត្វា បុន
យាចន្តិ, យាវតតិយំ បដិក្ខិបិត្វា យនា និម្មនា ហោត្តិ, តនា នេសំ អធិករណំ
វិនិច្ឆនិតតំ។ វិនិច្ឆនន្តេហិ ច សចេ អលជ្ជស្សន្នា ហោតិ បរិសា, ឧត្តាហិកាយ តំ
អធិករណំ វិនិច្ឆនិតតំ។ សចេ ពាលុស្សន្នា ហោតិ បរិសា, “តុម្ហាកំ សភាគេ
វិនយធរេ បរិយេសថា” តិ វិនយធរេ បរិយេសាបេត្វា យេន ធម្មេន យេន
វិនយេន យេន សត្តសាសនេន តំ អធិករណំ វ្យបសម្មតិ, តថា តំ អធិករណំ
វ្យបសមេតតំ។

តត្ថ ច ធម្មាតិ ភូតំ វត្ថុ។ វិនយោតិ ចោទនា ចេវ សារណា ច។
សត្តសាសនន្តិ ញត្តិសម្មនា ច អនុស្សាវនសម្មនា ច។ តស្មា ចោទកេន វត្ថុស្មី
អាហេចិតេ ចុទិតកោ បុច្ឆិតញ្ច “សន្តមេតំ, នោ” តិ។ ឯវំ វត្ថុំ ឧបបរិក្ខិត្វា ភូតេន
វត្ថុនា ចោទត្វា សាវេត្វា ញត្តិសម្មនាយ ច អនុស្សាវនសម្មនាយ ច តំ
អធិករណំ វ្យបសមេតតំ។ តត្រ ចេ អលជ្ជី លជ្ជី ចោទេតិ, សោ ច អលជ្ជី ពាលោ

ហោតិ អព្យត្តោ, ឆាស្ស នយោ ឆាតត្តោ, ឯវំ បន វត្តត្តោ “កិម្ហំ នំ ចោទេសី” តិ។
អធ្វា សោ វត្តតិ “កិមិទំ, ភន្តេ, កិម្ហំ នំ ឆាមា” តិ។ “ភំ កិម្ហំ នម្បិ ន ជាឆាសិ, ន
យុត្តំ តយា ឯវំ បេន ពាលេន បំ ចោទេតុ” តិ ឧយ្យោជេតត្តោ, ឆាស្ស
អនុយោគោ ឆាតត្តោ។ សចេ បន សោ អលង្គិ បណ្ឌិតោ ហោតិ ព្យត្តោ, ធិដ្ឋន
វា សុតេន វា អដ្ឋោត្តវិទ្យា សម្មាទេតុំ សក្កោតិ, ឯតស្ស អនុយោគំ ធិត្វា
លង្គិស្សេវ បដិញ្ញាយ កម្មំ កាតត្ថំ។

សចេ លង្គិ អលង្គិ ចោទេតិ, សោ ច លង្គិ ពាលោ ហោតិ អព្យត្តោ, ន
សក្កោតិ អនុយោគំ ឆាតុំ, តស្ស នយោ ឆាតត្តោ “កិម្ហំ នំ ចោទេសិ
សីលវិបត្តិយា វា អាចារិវិបត្តិអាទីសុ វា ឯកិស្ស” តិ។ កស្មា បន ឥមស្សេវ ឯវំ
នយោ ឆាតត្តោ, ន ឥតវស្សាតិ, ននុ ន យុត្តំ វិនយ ធរានំ អគតិគមនត្ថិ? ន
យុត្តមេវ។ ឥទំ បន អគតិគមនំ ន ហោតិ, ធម្មានុគ្គហោ ឆាម ឯសោ។
អលង្គិធិគ្គហត្ថាយ ហិ លង្គិបគ្គហត្ថាយ ច សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ។ តត្រ អលង្គិ
នយំ លភិទ្វា អដ្ឋោត្តវត្តោ ឯហិតិ, លង្គិ បន នយំ លភិទ្វា ធិដ្ឋ ធិដ្ឋសន្តានេន
សុតេ សុតសន្តានេន បតិជ្ឈាយ កថេស្សតិ, តស្មា តស្ស ធម្មានុគ្គហោ វត្តតិ។
សចេ បន សោ លង្គិ បណ្ឌិតោ ហោតិ ព្យត្តោ, បតិជ្ឈាយ កថេតិ, អលង្គិ ច
“ឯតម្បិ នត្ថិ, ឯតម្បិ នត្ថិ” តិ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, អលង្គិស្ស បដិញ្ញាយ ឯវំ កាតត្ថំ។

តទត្ថធិបនត្តញ្ច ឥទំ វត្ត វេទិតត្ថំ - តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោ កិរ
លោហាចាសាធស្ស ហោជ្ជាភិក្ខុនំ វិនយំ កថេត្វា សាយន្តសមយេ វុដ្ឋាតិ, តស្ស
វុដ្ឋានសមយេ ទ្វេ អត្ថបច្ចតិកា កថំ បវត្តេសុំ។ ឯកោ “ឯតម្បិ នត្ថិ, ឯតម្បិ
នត្ថិ” តិ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, អថ អប្បវសេសេ បឋមយាមេ ថេវស្ស តស្មី បុគ្គលេ
“អយំ បតិជ្ឈាយ កថេតិ, អយំ បន បដិញ្ញំ ន ទេតិ, ពហូនិ ច វត្តនិ ឱសដានិ,
អធ្វា ឯតំ កតំ ភវិស្សតិ” តិ អសុទ្ធីលទ្ធិ ឧប្បន្នា។ តតោ ពិជនីធន្តោ កេន

បានក្នុងលក្ខណៈ កាយ សញ្ញា ទន្ទ “អហំ, អារុសោ, វិនិច្ឆ័នតំ អនុនុវិកោ, អញ្ញេន វិនិច្ឆ័នាបេហី” តិ អាហា។ “កស្មា, ភន្តេ” តិ? ថេរោ តមត្ថំ អាហោចេសិ។

ចុទិតកបុគ្គលស្ស កាយេ ខាហោ ឧដ្ឋិតោ, តតោ សោ ថេរំ វន្តិតា “ភន្តេ, វិនិច្ឆ័នតំ អនុរូបេន វិនយធរេន នាម តុម្ហាទិសេនេវ ភវិតុំ វដ្ឋតិ, ចោទកេន ច វ្យាទិសេនេវ ភវិតុំ វដ្ឋតិ” តិ វត្ថា សេតកានិ និវាសេត្វា “ចិរំ កិលមិតាត្ថ មយា” តិ ខមាបេត្វា បក្កាមិ។

ឯវំ លង្គិនា ចោទិយមាណោ អលង្គី ពហូសុបិ វត្ថុសុ ឧប្បន្នេសុ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, សោ នេវ “សុទ្ធោ” តិ វត្ថុញ្ញោ, ន “អសុទ្ធោ” តិ, ជីវមតកោ នាម អាមកបូតិកោ នាម ចេស។ សចេ បនស្ស អញ្ញម្បិ តាទិសំ វត្ថុ ឧប្បន្នតិ, ន វិនិច្ឆ័នតត្ថំ, តថា នាសិតកោ ភវិស្សតិ។ សចេ បន អលង្គីយេវ អលង្គី ចោទេតិ, សោ វត្ថុញ្ញោ “អារុសោ, តវ វេនេនាយំ កី សក្កា វត្ថុ” តិ។ ឥតរម្បិ តថេវ វត្ថា “ឧភោមិ ឯកសម្ពោគបរិភោគា ហុត្វា ជីវថា” តិ ឧយ្យោជេតញ្ញា។ សីលត្ថាយ នេសំ វិនិច្ឆ័យោ ន កាតញ្ញោ, បត្តចីវរបរិវេណាទិអត្ថាយ បន បតិវុបំ សក្ខី លភិត្វា កាតញ្ញោតិ។

អថ លង្គី លង្គី ចោទេតិ, វិវាទោ ច នេសំ កិស្មិញ្ញោនេវ អប្បមត្តកោ ហោតិ, សញ្ញាបេត្វា “មា ឯវំ ករោថា” តិ អច្ចយំ ទេសាបេត្វា ឧយ្យោជេតញ្ញា។ អថ បនេត្ត ចុទិតកេន សហសាវិរទ្ធិំ ហោតិ, អាទិតោ បដ្ឋាយ អលង្គី នាម នត្តិ។ សោ ច បក្ខានុវក្ខណាត្ថាយ បដិញ្ញំ ន ទេតិ, “មយំ សទ្ធិហាម, មយំ សទ្ធិហាម” តិ ពហូ ឧដ្ឋហន្តិ, សោ តេសំ បដិញ្ញាយ ឯកវារំ ទ្វេវារំ សុទ្ធោ ហោតុ, អថ បន វិវទុកាលតោ បដ្ឋាយ ហ្មានេ ន តិដ្ឋតិ, វិនិច្ឆ័យោ ន ធាតញ្ញោ។

២៣២. អទិន្នាទានវត្ថុ វិនិច្ឆ័នន្តេន (ចារា. អដ្ឋ. ១.៩២) បន បញ្ចវិសតិ អវហារា សាធុកំ សល្លក្ខេតញ្ញា។ តេសុ ច កុសលេន វិនយធរេន ឱតិល្លារំ វត្ថុ

សហសា អវិនិច្ឆ័យត្វាវ បញ្ច ឋានានិ ឡិលោកេតញ្ញានិ, យានិ សន្ធាយ ចោរាណា
អាហុ -

“វត្ថុ កាលញ្ច ទេសញ្ច, អគ្សំ បរិភោគបញ្ចម៌;
តុលយិត្វា បញ្ច ឋានានិ, ជារេយ្យត្ថំ វិចក្ខុណោ” តិ។ (ចារា. អដ្ឋ. ១.៩២);

តត្ថ វត្ថុន្តិភណ្ឌំ។ អវហារកេន ហិ “មយា ឥទំ នាម អវហជ” ត្ថិ វត្ថុបិ
អាបត្តិ អនាហេបេត្វាវ តំ ភណ្ឌំ “សសាមិកំ វា អសាមិកំ វា” តិ ឧបបរិក្ខិតត្ថំ។
សសាមិកេបិ សាមិកានំ សាលយកាវោ វា និរាលយកាវោ វា ឧបបរិក្ខិតត្ថោ។
សចេ តេសំ សាលយកាលេ អវហជំ, ភណ្ឌំ អគ្សាបេត្វា អាបត្តិ កាតញ្ញា។
សចេ និរាលយកាលេ, ចារាជិកេន ន កាតញ្ញា។ ភណ្ឌាសាមិកេសុ បន ភណ្ឌំ
អាហារាបេន្តេសុ ភណ្ឌំ ធាតត្ថំ។ អយមេត្ថ សាមីចិ។

ឥមស្ស បនត្ថស្ស ជីបនត្ថមិទំ វត្ថុ - ភាតិយរាជកាលេ កិរ
មហាចេតិយបូជាយ ធិក្ខុណាធិសតោ ឯកោ ភិក្ខុ សត្តហត្ថំ បណ្ឌាកាសាវំ
អំសេ កិរត្វា ចេតិយផ្កុណំ ចារិសិ។ តត្ថុណាមេវ ច រាជាបិ ចេតិយវន្តនត្ថំ
អាគតោ។ តតោ ឧស្សារណាយ វត្ថុមាធាយ មហាជនសម្មុទ្ទោ អហោសិ។ អថ
សោ ភិក្ខុ ជនសម្មុទ្ធិបិធឿតោ អំសតោ បតន្តំ កាសាវំ អធិស្វាវ និក្ខន្តោ,
និក្ខមិត្វា កាសាវំ អបស្សន្តោ “កោ វ្យាធិសេ ជនសម្មុទ្ធផ កាសាវំ លច្ឆតិ, ន
ធានិ តំ មយ្ហ” ត្ថិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា គតោ។ អថញ្ញោ ភិក្ខុ បច្ឆា អាគច្ឆន្តោ តំ
កាសាវំ ធិស្វា ថេយ្យចិត្តេន គហេត្វា បុនវិប្បជិសារី ហុត្វា “អស្សមណោ
ធានិម្ហិ, វិព្ពមិស្សមិ” តិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ “វិនយធរេ បុច្ឆិត្វា ញាស្សមិ” តិ ចិន្តេសិ។

តេន សមយេន ចូឡសុមនត្ថរោ នាម សព្ទបរិយត្តិធរោ
វិនយាចរិយចាមោក្ខោ មហាវិហារេ បជិវសតិ។ សោ ភិក្ខុ ថេវ ឧបសង្កមិត្វា

វិនិច្ឆ័យ ឱកាសំ ការេត្វា អត្ថនោ កុក្កុដ្ឋំ បុច្ឆិ។ យេវេ តេន ភន្នេ ជនកាយេ បច្ឆា
អាគន្ធា គហិតភារំ ញត្វា “អត្ថិ ធានិ ឯត្ថ ឱកាសោ” តិ ចិន្តេត្វា អាហា “សចេ
កាសាវសាមិកំ ភិក្ខុំ អានេយ្យាសិ, សក្កា ភវេយ្យ តវ បតិជ្ជា កាតុ” ត្ថិ។
កថាបាំ, ភន្នេ, តំ ធឹក្ខិស្សាមីតិ។ តហិ តហិ គន្ធា ឱលោកេហិតិ។ សោ បញ្ចបិ
មហាវិហារេ ឱលោកេត្វា នេវ អន្ធឹក្ខិ។ តតោ នំ យេវេ បុច្ឆិ “កតរាយ ធិសាយ
ពហូ ភិក្ខុ អាគន្ធា” តិ? “ធឹក្ខិណាធិសាយ, ភន្នេ” តិ។ តេន ហិ កាសាវំ ធិយតោ
ច តិវយញ្ចា មិនិត្វា វេបេហិ, វេបេត្វា ធឹក្ខិណាធិសាយ វិហារបដិចាជិយា
វិចិនិត្វា តំ ភិក្ខុំ អានេហិតិ។ សោ តថា កត្វា តំ ភិក្ខុំ ធិស្វា យេស្ស សន្តិកំ
អានេសិ។ យេវេ បុច្ឆិ “តវេនំ កាសាវំ” ត្ថិ? “អាម, ភន្នេ” តិ។ កុហិ តេ ចាតិតត្ថិ?
សោ សត្តំ អាចិត្តិ។ យេវេ តេន កតំ ផុនិក្ខេបំ សុត្វា ឥតវំ បុច្ឆិ “តយា ឥនំ កុហិ
ធិស្វា គហិត” ត្ថិ? សោបិ សត្តំ អាហេចសិ។ តតោ តំ យេវេ អាហា “សចេ តេ
សុទ្ធិចិត្តេន គហិតំ អភវិស្ស, អនាបត្តិយេវ តេ អស្ស, យេយ្យចិត្តេន បន
គហិតត្តា ទុក្កជំ អាបន្នោសិ, តំ ទេសេត្វា អនាបត្តិកោ ហោតិ, ឥនញ្ចា កាសាវំ
អត្ថនោ សន្តិកំ កត្វា ឯតស្សេវ ភិក្ខុនោ ទេហិ” តិ។ សោ ភិក្ខុ អមតេនេវ
អភិសិក្កោ វេមស្សាសប្បត្តោ អហោសិ។ ឯវំ វត្ថុ ឱលោកេតត្ថំ។

កាលោតិ អវហារកាលោ។ តនេវ ហិ ភណ្ឌំ កធាចិ អប្បគ្សំ ហោតិ,
កធាចិ មហាគ្សំ។ តស្មា តំ ភណ្ឌំ យស្មី កាលេ អវហជំ, តស្មីយេវ កាលេ យោ
តស្ស អគ្សោ ហោតិ, តេន អគ្សេន អាបត្តិ ការេតត្តា។ ឯវំ កាលោ
ឱលោកេតត្តោ។

ទេសោតិ អវហារទេសោ។ តញ្ចិ ភណ្ឌំ យស្មី ទេសេ អវហជំ, តស្មីយេវ
ទេសេ យោ តស្ស អគ្សោ ហោតិ, តេន អគ្សេន អាបត្តិ ការេតត្តា។
ភណ្ឌាជ្ជានទេសេ ហិ ភណ្ឌំ អប្បគ្សំ ហោតិ, អញ្ញត្ត មហាគ្សំ។

ឥមស្សបិ ច អត្ថស្ស ទីបនត្ថមិទំ វុត្ថុ - អន្តរសមុទ្ទេ កិវ ឯកោ ភិក្ខុ
សុសណ្ណានំ នាឡិកេរំ លភិត្វា ភមំ អាហេបេត្វា សង្ខជាលកសទិសំ មនោរមំ
ចានីយជាលកំ កត្វា តត្ថេវ ឋបេត្វា ចេតិយគិរី អគមាសិ។ អញ្ញោ ភិក្ខុ
អន្តរសមុទ្ទំ គន្ធា តស្មី វិហារេ បជិវសន្តោ តំ ជាលកំ ទិស្វា ថេយ្យចិត្តេន
គហេត្វា ចេតិយគិរីមេវ អាគតោ។ តស្ស តត្ថ យាគុំ បិវន្តស្ស តំ ជាលកំ ទិស្វា
ជាលកសាមិកោ ភិក្ខុ អាហា “កុតោ តេ ឥទំ លទ្ធ” ឆ្លុំ អន្តរសមុទ្ទតោ មេ
អាធិតឆ្លុំ។ សោ តំ “នេតំ តវ សន្តកំ, ថេយ្យាយ តេ គហិត” ឆ្លុំ សង្ឃមជ្ឈំ
អាកឡិ។ តត្ថ ច វិនិច្ឆយំ អលភិត្វា មហាវិហារំ អគមីសុ, តត្ថ ច ភេរី
បហារាបេត្វា មហាចេតិយសមីបេ សន្និចាតំ កត្វា វិនិច្ឆយំ អារភីសុ។
វិនយធរត្តោ អវហារំ សញ្ញាបេសុំ។

តស្មីញា សន្និចាតេ អាភិធម្មិកកោទត្ថត្ថេវេ នាម វិនយកុសលោ ហោតិ,
សោ ឯវមាហា “ឥមិនា ឥទំ ជាលកំ កុហី អវហជ” ឆ្លុំ? “អន្តរសមុទ្ទេ អវហជ” ឆ្លុំ។
តត្ថ តំ កី អក្សតីតិ។ ន កិញ្ចិ អក្សតិ។ តត្រ ហិ នាឡិកេរំ ភិក្ខុត្វា មិញ្ចំ
ខាទិត្វា កថាលំ ធម្មតិ, នារុអត្ថំ បន ជវតីតិ។ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ឯត្ថ ហត្ថកម្មំ
កី អក្សតីតិ? មាសកំ វា ឡនមាសកំ វាតិ។ អត្ថិ បន កត្ថចិ សម្មាសម្ពុទ្ធន
មាសកេ វា ឡនមាសកេ វា ចារាជិកំ បញ្ញត្តឆ្លុំ។ ឯវំ វុត្ថេ “សាធុ សាធុ, សុកចិតំ
សុវិនិច្ឆិត” ឆ្លុំ ឯកសាធុកាហេ អហោសិ។ តេន ច សមយេន ភាតិយរាជាបិ
ចេតិយវន្តនត្ថំ នគរតោ និក្ខន្តោ តំ សទ្ធិសុត្វា “កី ឥទ” ឆ្លុំ បុច្ឆិត្វា សព្វំ
បជិចាជិយា សុត្វា នគរេ ភេរី ចរាបេសិ “មយិ សន្តេ ភិក្ខុនម្បិ ភិក្ខុនិមម្បិ
គិហីនម្បិ អធិករណំ អាភិធម្មិកកោទត្ថត្ថេវេន វិនិច្ឆិតំ សុវិនិច្ឆិតំ, តស្ស
វិនិច្ឆយេ អតិជ្ជមានំ រាជាណាយ ឋបេមី” តិ។ ឯវំ ទេសោ ឱលោកេតញ្ញោ។

អគ្រូតិ ភណ្ឌគ្រូ។ នវភណ្ឌស្ស ហិ យោ អគ្រូ ហោតិ, សោ បច្ឆា
បរិហាយតិ។ យថា នវគោតោ បត្តោ អដ្ឋ វា ធស វា អគ្រូតិ, សោ បច្ឆា ភិក្ខុ វា
ជិន្នោ វា អាណិកណ្ឌិកាហោតោ វា អប្បគ្រូ ហោតិ, តស្មា ន សព្ពទា ភណ្ឌំ
បកតិអគ្រូនេវ កាតព្វន្តិ។ វរំ អគ្រូ ឱលោកេតព្វោ។

បរិភោគោតិ ភណ្ឌបរិភោគោ។ បរិភោគេនបិ ហិ វាសិអាទិភណ្ឌស្ស
អគ្រូ បរិហាយតិ។ តស្មា វរំ ឧបបរិក្ខិតតំ - សចេ កោចិ កស្សចិ
ចាទគ្យនកំ វាសី ហរតិ, តត្រ វាសិសាមិកោ បុច្ឆិតព្វោ “តយា អយំ វាសិ
កិត្តុកេន កិតា”តិ? “ចាទេន, ភន្តេ”តិ។ កី បនតេ កិណិគ្វាវ វេចិតា, ឧទាហុ
នំវឡញ្ចេសីតិ? សចេ វទតិ “ឯកទិវសំ មេ ទន្តកដ្ឋំ វា វជននល្លិ វា
បត្តបចនកទារុ វា ជិន្នំ, យំសិគ្វា វា និសិតា”តិ, អថស្ស ចោរាណាកោ អគ្រូ
ភដ្ឋោតិ វេទិតព្វោ។ យថា ច វាសិយា, វរំ អញ្ញនិយា វា អញ្ញនិសលាកាយ វា
កុញ្ចិកាយ វា បលាលេន វា ដុសេហិ វា ឥដ្ឋកបុណ្ណេន វា ឯកវរំ យំសិគ្វា
ឆោវិតមត្តេនបិ អគ្រូ ភស្សតិ។ តិបុមណ្ឌលស្ស មករទន្តច្នេននេនបិ
បរិមជ្ឈនមត្តេនបិ, ឧទកសាជកស្ស សកី និវាសនចារុបនេនបិ
បរិភោគសីសេន អំសេ វា សីសេ វា វេបនមត្តេនបិ, តណ្ហាលាទីនំ បច្ឆោជនេនបិ
តតោ ឯកំ វា ទ្វេ វា អបនយនេនបិ អន្តមសោ ឯកំ ចាសាណាសក្ខំ ឧទ្ធវិគ្វា
ជឱតមត្តេនបិ, សប្បតេលាទីនំ ភាជនន្តរបអវត្តនេនបិ អន្តមសោ តតោ
មក្ខិកំ វា កិបិល្លិកំ វា ឧទ្ធវិគ្វា ជឱតមត្តេនបិ, គុឡបិណ្ឌកស្ស
មធុរការវាជាននត្ថំ នទេនវិជ្ជិគ្វា អណ្តមត្ថំ គហិតមត្តេនបិ អគ្រូ ភស្សតិ។
តស្មា យំ កិញ្ចិ ចាទគ្យនកំ វុត្តនយេនេវ សាមិកេហិ បរិភោគេន ឡនំ កតំ
ហោតិ, ន តំ អវហោជា ភិក្ខុ ចារាជិកេន កាតព្វោតិ។ វរំ អគ្រូ
ឱលោកេតព្វោ។

ឯវំ ឥមាធិ តុលយិត្វា បញ្ចា ឋានាធិ ជារយ្យ អត្ថំ វិចគ្គណោ, អាបត្ថី វា
អនាបត្ថី វា គរុកំ វា លហុកំ វា អាបត្ថី យថាឋានេ ឋបេយ្យាតិ។ តេនាហុ
អដ្ឋកថាចរិយា -

“សិក្ខាបទំ សមំ តេន, អញ្ញំ កិញ្ញំ ន វិនិច្ឆ័តិ;
អនេកនយវោកិណ្ណំ, គម្ពីរត្ថវិនិច្ឆយំ។

“តស្មា វត្ថុម្ហិ ឌីតិណ្ណោ, ភិក្ខុនា វិនយញ្ញា;
វិនយានុគ្គហានេត្ថ, ករោន្តេន វិនិច្ឆយំ។

“ចាឡី អដ្ឋកថញ្ជោវ, សាធិប្បាយមសេសតោ;
ឌីតយ្ហ អប្បមត្តេន, ករណីយោ វិនិច្ឆយោ។

“អាបត្ថិទស្សនុស្សហោ, ន កត្តញ្ញោ កុទាចនំ;
បស្សិស្សមិ អនាបត្ថិ-មិតិ កយិរាជ មានសំ។

“បស្សិទ្ធាបិ ច អាបត្ថី, អវត្វាវ បុនប្បុនំ;
វីមសិត្វាជ វិញ្ញាហិ, សំសន្និត្វា ច តំ វនេ។

“កប្បិយេបិ ច វត្ថុស្មី, ចិត្តស្ស លហុវត្ថិនោ;
វសេន សាមញ្ញាគុណា, ចវន្តិជ បុព្វដ្ឋនា។

“តស្មា បរបរិក្ខារំ, អាសីវិសមិវោរកំ;
អគ្គិវិយ ច សម្បស្សំ, នាមសេយ្យ វិចគ្គណោ” តិ។ (ចារា. អដ្ឋ. ១.១៦០-
១ តត្រាយំ អនុសាសនំ);

២៣៣. ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនំវិនិច្ឆ័យនន្តេន (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៩៧) បន “កី តេ អធិគតំ។ កិណ្ឌុ តេ អធិគតំ, កធា តេ អធិគតំ, កត្ត តេ អធិគតំ, កតមេ តេ កិលេសា បហីនា, កតមេសំ តុំ ធម្មានំលាភី” តិ ឥមា និ ធម ហីនានិ វិសោធនតញ្ញានិ។ សចេ ហិ កោចិ ភិក្ខុ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាធិគមំ ព្យាករេយ្យ, ន សោ ឯត្តាវតា សក្ការោ កាតញ្ញោ, ឥមេសំ បន ធម្មំ ហីនានំ សោធនតំ ឯវំ វត្តញ្ញោ “កី តេ អធិគតំ, កី ឈានំ ឧទាហុ វិមោក្ខាធិសុ អញ្ញាតរ” ត្ថិ។ យោ ហិ យេន អធិគតោ ធម្មោ, សោ តស្ស ចាកដោ ហោតិ។ សចេ “ឥទំ នាម មេ អធិគត” ត្ថិ វទតិ, តតោ “កិណ្ឌុ តេ អធិគត” ត្ថិ បុច្ឆិតញ្ញោ, “អនិច្ចលក្ខណាធិសុ កី ធុរំ កត្វា អដ្ឋតីសាយ វា អារម្មណេសុ រូចារូបអដ្ឋត្តហិទ្ធាធិគេនេសុ វា ធម្មេសុ កេន មុខេន អភិនិវេសិត្វា” តិ។ យោ ហិ យស្សភិនិវេសោ, សោ តស្ស ចាកដោ ហោតិ។ សចេ “អយំ នាម មេ អភិនិវេសោ, ឯវំ មយា អធិគត” ត្ថិ វទតិ, តតោ “កធា តេ អធិគត” ត្ថិ បុច្ឆិតញ្ញោ, “កី បុព្វល្នោ, ឧទាហុ មជ្ឈន្តិកាធិសុ អញ្ញាតរស្មី កាលេ” តិ។ សព្វេសញ្ញា អត្តនា អធិគតកាលោ ចាកដោ ហោតិ។ សចេ “អមុកស្មី នាម កាលេ អធិគត” ត្ថិ វទតិ, តតោ “កត្ត តេ អធិគត” ត្ថិ បុច្ឆិតញ្ញោ, “កី ធិវាជ្ជានេ, ឧទាហុ វត្តិជ្ជានាធិសុ អញ្ញាតរស្មី ឱកាសេ” តិ។ សព្វេសញ្ញា អត្តនា អធិគតោកាសោ ចាកដោ ហោតិ។ សចេ “អមុកស្មី នាម មេ ឱកាសេ អធិគត” ត្ថិ វទតិ, តតោ “កតមេ តេ កិលេសា បហីនា” តិ បុច្ឆិតញ្ញោ, “កី បឋមមគ្គវដ្ឋោ, ឧទាហុ ទុតិយាធិមគ្គវដ្ឋោ” តិ។ សព្វេសញ្ញា អត្តនា អធិគតមគ្គេន បហីនា កិលេសា ចាកដោ ហោតិ។

សចេ “ឥមេ នាម មេ កិលេសា បហីនា” តិ វទតិ, តតោ “កតមេសំ តុំ ធម្មានំលាភី” តិ បុច្ឆិតញ្ញោ, “កី សោតាបត្តិមគ្គស្ស, ឧទាហុ សកធាតាមិមគ្គាធិសុ អញ្ញាតរស្ស” តិ។ សព្វេសញ្ញា អត្តនា អធិគតធម្មោ ចាកដោ ហោតិ។ សចេ “ឥមេសំ នាមាហំ ធម្មានំលាភី” តិ វទតិ,

ឯត្រាវតាបិស្ស វេទនំ ន សទ្ធាតត្ថំ។ ពហុស្សុតា ហិ ឧត្តហាបរិបុណ្ណាកុសលា ភិក្ខុ
ឥមា និ ធម៌ ធម៌និ សោធនតំ សុក្កាន្តិ, ឥមស្ស បន ភិក្ខុនោ អាគមនបដិបទា
សោធនតព្ពា។ យទិ អាគមនបដិបទា ន សុដ្ឋតិ, “ឥមាយ បដិបទាយ
លោកុត្តរធម្មោ នាម ន លព្ពតិ” តិ អបនេតព្ពោ។ យទិ បនស្ស អាគមនបដិបទា
សុដ្ឋតិ, ធីយវត្ថំ តិសុ សិក្ខាសុ អប្បមត្តោ ជាគិរិយមនុយុត្តោ ចតុស្ស
បច្ឆយេសុ អលត្តោ អាកាសេ ចាណិសមេន ចេតសាវិហរតីតិ បញ្ញាយតិ,
តស្ស ភិក្ខុនោ ព្យាករណំ បដិបទាយ សទ្ធិ សំសន្នតិ។ “សេយ្យថាបិ នាម
គង្គាទកំ យមុនោទកេន សំសន្នតិ សមេតិ, ឯវមេវ សុបញ្ញត្តា តេន ភគវតា
សាវកានំ និព្វានកាមិនី បដិបទា, សំសន្នតិ និព្វានព្វា បដិបទា ចា” តិ (ធី. និ.
២.២៩៦) វុត្តសទិសំ ហោតិ។ អបិច ខោ ន ឯត្តកេនបិ សក្ការោ កាតព្ពោ។
កស្មា? ឯកច្ចស្ស ហិ បុព្វជ្ជនស្សបិ សតោ ឱណាសវស្ស បដិបត្តិសទិសា
បដិបត្តិ ហោតិ, តស្មា សោ ភិក្ខុ តេហិ តេហិ ឧចាយេហិ ឧត្តាសេតព្ពោ។
ឱណាសវស្ស នាម អសនិយាបិ មត្តកេ បតមាធាយ ភយំ វា ធម្មិតត្ថំ វា
លោមហំសោ វា ន ហោតិ, បុព្វជ្ជនស្ស អប្បមត្តកេនបិ ហោតិ។

តត្រិមាធិវត្ថុនិ (ម. និ. អដ្ឋ. ៣.១០២) - ធីយភាណកអភយត្ថេរោ កិរ ឯកំ
បិណ្ឌាចាតិកំ បរិគ្គហេតុំ អសក្កោន្តោ ធម្មាស្ស សញ្ញំ អនាសិ។ សោ តំ
នហាយមាធំ កល្យាណំនធម្មុទ្ធារេ និមុដ្ឋិត្វា ចាទេ អគ្គហេសិ។
បិណ្ឌាចាតិកោ “កុម្ពីលោ” តិ សញ្ញាយ មហាសទ្ធមកាសិ, តទា នំ
“បុព្វជ្ជនោ” តិ ជានីសុ។

ចន្ទមុខតិស្សរាជកាលេ បន មហាវិហារេ សង្ឃត្ថេរោ ឱណាសវោ
ឧត្តលចក្ខុកោវិហារេយេវ អច្ឆតិ។ រាជា “ថេរំ បរិគ្គណ្ឌិស្សាមី” តិ ភិក្ខុសុ
ភិក្ខុចារំ គតេសុ អប្បសន្នោ ឧបសង្កមិត្វា សប្បារិយ ចាទេ អគ្គហេសិ។

ថេរោ សីលាចម្ពោ វិយ និច្ចលោ ហុត្វា “កោ ឯត្ថា” តិ អាហា។ “អហំ, ភន្តេ,
តិស្សោ” តិ? “សុគន្ធិំ វាយសិ នោ តិស្សោ” តិ។ ឯវំ ឱណាសវស្ស ភយំ នាម នត្ថិ។

ឯកោច្ឆា បន បុគ្គន្តោ ឆោបិ អតិស្វរោ ហោតិ និព្វយោ។ សោ រជនីយេន
អារម្មណេន បរិគ្គណ្ឌិតតោ។ វសភរាជាបិ ឯកំ ថេរំ បរិគ្គណ្ឌាមា នោ យវេ
និសីទាបេត្វា តស្ស សន្តិកេ ពនរសាឡំ មទ្គមា នោ និសីទិ។ មហាថេរស្ស
ខេឡោ ចលិតោ, ថេរស្ស បុគ្គន្តកាវោ អាវិភូតោ។ ឱណាសវស្ស ហិ
វសតណ្ហា នាម សុប្បហីនា, ទិព្វេសុបិ វសេសុ និកន្តំ នាម ន ហោតិ, តស្មា
តមេហិ ឧបាយេហិ បរិគ្គហេត្វា សចស្ស ភយំ វា ធម្មិតត្ថំ វា វសតណ្ហា វា
ឧប្បជ្ជតិ, “ន ច ត្វំ អរហា” តិ អបនេតតោ។ សចេ បន អភិរុ អច្ឆម្ពី អនុត្រាសិ
ហុត្វា សីហោ វិយ និសីទតិ, ទិព្វារម្មណេបិ និកន្តំ ន ជនេតិ, អយំ ភិក្ខុ
សម្បន្នវេយ្យករណោ សមន្តា រាជរាជមហាមត្តាទិហិ បេសិតំ សក្ការំ
អរហតីតិ វេទិតតោ។ ឯវំ តាវ ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនំ វិនិច្ឆ័និតតំ។

២៣២. សកលេ បន វិនយវិនិច្ឆយេ (ចារា. អដ្ឋ. ១. ២៥) កោសល្លំ
បត្តយន្តេន ចតុត្ថិជានិវិនយោ ជានិតតោ។

ចតុត្ថិជត្ថិវិនយំ, មហាថេរា មហិទ្ធិកា;
នីហិវិត្វា បកាសេសុំ, ធម្មសង្គាហកា បុរា។

កតមំ ចតុត្ថិជំ? សុត្ថំ សុត្តានុលោមំ អាចរិយវាទំ អត្តនោមតិន្តិ។ យំ
សន្ធាយ វុត្ថំ “អាហាច្ឆបនេន ខោ, មហារាជ, វសេន អាចរិយវសេន
អធិប្បាយា” តិ (មិ. ប. ៤. ២. ៣)។ ឯត្ថ ហិ អាហាច្ឆបនន្តិ សុត្ថំ អធិប្បតំ។ វសោតិ
សុត្តានុលោមំ។ អាចរិយវសោតិ អាចរិយវាទោ។ អធិប្បាយោតិ អត្តនោមតិ។

តត្ថ សុត្ថំ នាម សកលវិនយបិដកេ ចាឡិ។

សុត្តន្តបិដក ជាមួយ ចតុត្ថោក មហាបដិសោយ យេ ភក្កវត្តា ឯវិជ្ជា -

“យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតិ’តិ អប្បជិត្តំ, តព្វោ អកប្បិយំ
អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា
‘ឥទំ ន កប្បតិ’តិ អប្បជិត្តំ, តព្វោ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ
បដិពាហិតិ, តំ វោ កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតិ’តិ
អនុញ្ញាតំ, តំ ច អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ វោ
ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតិ’តិ អនុញ្ញាតំ, តព្វោ កប្បិយំ
អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ វោ កប្បតិ”តិ (មហាវ. ៣០៥)។

អាចរិយវាទោ ជាមួយ ធម្មសង្គាហកេហិ បញ្ចហិ អរហន្តសតេហិ វេបិតា
ចាឡិវិនិមុត្តា ឌីក្កន្តវិនិច្ឆយប្បវត្តា អដ្ឋកថាតន្តិ។

អត្ថនោមតិ ជាមួយ សុត្តន្តបិដក អនុលោមអាចរិយវាទេ មុញ្ញាត្វា អនុមាណេន
អត្ថនោ អនុពុទ្ធិយា នយគ្គាហោន ឧបដ្ឋិតាការកថនំ។

អបិច សុត្តន្តាភិធម្មវិនិច្ឆយដ្ឋកថាសុ អាគតោ សញ្ញាបិ ថេរវាទោ
អត្ថនោមតិ ជាមួយ។ តំ បន អត្ថនោមតិ គហេត្វា កថេន្តេន ន ទទ្ទ្យគ្គាហំ
គហេត្វា វេហិតតំ, ការណំ សល្លក្ខេត្វា អត្ថេន ចាឡិវ, ចាឡិយា ច អត្ថំ
សំសន្និត្វា កថេតតំ, អត្ថនោមតិ អាចរិយវាទេ ឌីតាវេតញ្ញា។ សចេ តត្ថ ឌីតវតិ
ថេវ សមេតិ ច, គហេតតញ្ញា។ សចេ នេវ ឌីតវតិ ន សមេតិ, ន គហេតតញ្ញា។
អយញ្ញិ អត្ថនោមតិ ជាមួយ សព្វទុព្ពលា, អត្ថនោមតិកោ អាចរិយវាទោ
ពលវតោ។

អាចរិយវាជោបិ សុត្តានុលោម ឌីតារេតញ្ចោ។ តត្ថ ឌីតរន្តោ សមេន្តោ ឯវ
គហេតញ្ចោ, ឥតរោ ន គហេតញ្ចោ។ អាចរិយវាជតោ ហិ សុត្តានុលោមំ
ពលវត្ថវំ។

សុត្តានុលោមម្បី សុត្ថ ឌីតារេតញ្ចោ។ តត្ថ ឌីតរន្តំ សមេន្តមេវ គហេតញ្ចំ,
ឥតរំ ន គហេតញ្ចំ។ សុត្តានុលោមតោ ហិ សុត្ថមេវ ពលវត្ថវំ។ សុត្ថញ្ញិ
អប្បជីវត្តិយំ ការកសដ្ឋ្យសទិសំ ពុទ្ធានំ វិតកាលសទិសំ។ តស្មា យទា ទ្វេ
ភិក្ខុ សាកជ្ជន្តិ, សកវាទី សុត្ថំ គហេត្វា កថេតិ, បរវាទី សុត្តានុលោមំ។ តេហិ
អញ្ញមញ្ញំ ខេបំ វា គរបំ វា អកត្វា សុត្តានុលោមំ សុត្ថ ឌីតារេតញ្ចំ។ សេ
ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតញ្ចំ, នោ ចេ, ន គហេតញ្ចំ, សុត្ថស្មីយេវ ឋាតញ្ចំ។ អថាយំ
សុត្ថំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អាចរិយវាទំ។ តេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ ខេបំ វា គរបំ វា
អកត្វា អាចរិយវាជោ សុត្ថ ឌីតារេតញ្ចោ។ សេ ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតញ្ចោ។
អនោតរន្តោ អសមេន្តោ ច ការយ្ហាចរិយវាជោ ន គហេតញ្ចោ, សុត្ថស្មីយេវ
ឋាតញ្ចំ។ អថាយំ សុត្ថំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្ថនោមតិ។ តេហិបិ អញ្ញមញ្ញំ
ខេបំ វា គរបំ វា អកត្វា អត្ថនោមតិ សុត្ថ ឌីតារេតញ្ចោ។ សេ ឌីតរតិ សមេតិ,
គហេតញ្ចោ, នោ ចេ, ន គហេតញ្ចោ, សុត្ថស្មីយេវ ឋាតញ្ចំ។

អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្ថំ, សុត្តានុលោម
ឌីតារេតញ្ចំ។ សេ ឌីតរតិ សមេតិ, តិស្សោ សង្កឹតិយោ អារុទ្ធា ចាធិអាគតំ
បញ្ញាយតិ, គហេតញ្ចំ, នោ ចេ តថា បញ្ញាយតិ, ន ឌីតរតិ ន សមេតិ,
ពាហិរកសុត្ថំ វា ហោតិ សិលោកោ វា អញ្ញំ វា ការយ្ហសុត្ថំ
គុទ្ធាវេស្សន្តរគុទ្ធាវិទយវេទល្លាទីនំ អញ្ញាតរតោ អាគតំ, ន គហេតញ្ចំ,
សុត្តានុលោមស្មីយេវ ឋាតញ្ចំ។ អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ
អាចរិយវាទំ។ អាចរិយវាជោ សុត្តានុលោម ឌីតារេតញ្ចោ។ សេ ឌីតរតិ

សមេតិ, គហេតញ្ច។ នោ បេ, ន គហេតញ្ច, សុត្តានុលោមយេវ ឋាតព្វំ។
អថាយំ សុត្តានុលោមំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្ថនោមតី។ អត្ថនោមតិ
សុត្តានុលោម ឌីតារេតញ្ច។ សេច ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតញ្ច។ នោ បេ, ន
គហេតញ្ច, សុត្តានុលោមយេវ ឋាតព្វំ។

អថាយំ អាចរិយវាទំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តំ។ សុត្តំ អាចរិយវាទេ
ឌីតារេតព្វំ។ សេច ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតព្វំ។ ឥតរំ ការយ្ហសុត្តំ ន គហេតព្វំ,
អាចរិយវាទេយេវ ឋាតព្វំ។ អថាយំ អាចរិយវាទំ គហេត្វា កថេតិ, បរោ
សុត្តានុលោមំ។ សុត្តានុលោមំ អាចរិយវាទេ ឌីតារេតព្វំ។ ឌីតរន្តំ សមេន្តមេវ
គហេតព្វំ, ឥតរំ ន គហេតព្វំ, អាចរិយវាទេយេវ ឋាតព្វំ។ អថាយំ អាចរិយវាទំ
គហេត្វា កថេតិ, បរោ អត្ថនោមតី។ អត្ថនោមតិ អាចរិយវាទេ ឌីតារេតញ្ច។
សេច ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតញ្ច។ នោ បេ, ន គហេតញ្ច, អាចរិយវាទេយេវ
ឋាតព្វំ។

អថ បនាយំ អត្ថនោមតី គហេត្វា កថេតិ, បរោ សុត្តំ។ សុត្តំ
អត្ថនោមតិយំ ឌីតារេតព្វំ។ សេច ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតព្វំ។ ឥតរំ ការយ្ហសុត្តំ
ន គហេតព្វំ, អត្ថនោមតិយមេវ ឋាតព្វំ។ អថាយំ អត្ថនោមតី គហេត្វា
កថេតិ, បរោ សុត្តានុលោមំ។ សុត្តានុលោមំ អត្ថនោមតិយំ ឌីតារេតព្វំ។ ឌីតរន្តំ
សមេន្តមេវ គហេតព្វំ, ឥតរំ ន គហេតព្វំ, អត្ថនោមតិយមេវ ឋាតព្វំ។ អថាយំ
អត្ថនោមតី គហេត្វា កថេតិ, បរោ អាចរិយវាទំ។ អាចរិយវាទោ
អត្ថនោមតិយំ ឌីតារេតញ្ច។ សេច ឌីតរតិ សមេតិ, គហេតញ្ច។ ឥតរោ
ការយ្ហាចរិយវាទោ ន គហេតញ្ច, អត្ថនោមតិយមេវ ឋាតព្វំ, អត្ថនោ
គហណមេវ ពលិយំ កាតព្វំ។ សព្វដ្ឋានេសុ ប ខេតោ វា គរហា វា ន
កាតញ្ចតិ។

អថ បនាយំ កប្បិយន្តិ គហេត្វា កថេតិ, បរោ អកប្បិយន្តិ, សុត្តេ ច
សុត្តានុលោមេ ច ឌីតារេតត្ថំ។ សចេ កប្បិយំ ហោតិ, កប្បិយេ ឋានត្ថំ។ សចេ
អកប្បិយំ, អកប្បិយេ ឋានត្ថំ។ អថាយំ តស្ស កប្បិយភាវសាធកំ សុត្តតោ
ពហុំ ការណញ្ញាវិនិច្ឆយញ្ញា ទស្សេតិ, បរោ ការណំ នវិន្ទតិ, កប្បិយេវ ឋានត្ថំ។
អថ បរោ តស្ស អកប្បិយភាវសាធកំ សុត្តតោ ពហុំ ការណញ្ញាវិនិច្ឆយញ្ញា
ទស្សេតិ, អនេន អត្ថនោ គហណាត្តិ កត្វា ទទ្ធិំ អាទាយ ន ឋានត្ថំ, “សាធ្វ”តិ
សម្មជិដ្ឋិត្វា អកប្បិយេ ឯវ ឋានត្ថំ។ អថ ទិន្នម្បិ ការណាច្ឆាយា ទិស្សេតិ,
បដិក្ខិត្តភារោយេវ សាធ្វ, អកប្បិយេ ឋានត្ថំ។ វិនយញ្ញា បត្វា
កប្បិយាកប្បិយវិចារណំ អាគម្ម រុទ្ធិតត្ថំ, កាទ្ធិំ កត្តត្ថំ, សោតំ បដិទ្ធិតត្ថំ,
គរុកភារោយេវ ឋានត្ថំ។

អថ បនាយំ អកប្បិយន្តិ គហេត្វា កថេតិ, បរោ កប្បិយន្តិ, សុត្តេ ច
សុត្តានុលោមេ ច ឌីតារេតត្ថំ។ សចេ កប្បិយំ ហោតិ, កប្បិយេ ឋានត្ថំ។ សចេ
អកប្បិយំ, អកប្បិយេ ឋានត្ថំ។ អថាយំ ពហូហិ សុត្តវិនិច្ឆយការណោហិ
អកប្បិយភាវំ ទស្សេតិ, បរោ ការណំ នវិន្ទតិ, អកប្បិយេ ឋានត្ថំ។ អថ បរោ
ពហូហិ សុត្តវិនិច្ឆយការណោហិ កប្បិយភាវំ ទស្សេតិ, អយំ ការណំ នវិន្ទតិ,
កប្បិយេ ឋានត្ថំ។ អថ ទិន្នម្បិ ការណាច្ឆាយា ទិស្សេតិ, អត្ថនោ គហណំ ន
វិស្សន្នេតត្ថំ។ យថា ចាយំ កប្បិយាកប្បិយេ អកប្បិយាកប្បិយេ ចវិនិច្ឆយោ
វុត្តោ, ឯវំ អនាបត្តិអាបត្តិវាទេ អាបត្តានាបត្តិវាទេ ច, លហុកគរុកាបត្តិវាទេ
គរុកលហុកាបត្តិវាទេ ចាបិ វិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ។ នាមមត្តោយេវ ហិ ឯត្ថ នានំ,
យោជនានយេ នានំ នត្ថិ, តស្មា នវិត្តាវិតំ។

ឯវំ កប្បិយាកប្បិយាទិវិនិច្ឆយេ ឧប្បន្នេយោ
សុត្តសុត្តានុលោមអាចរិយវាទអត្ថនោមតិសុ អតិរកការណំ លភតិ, តស្ស

វាទេ ឋានត្តំ, សព្វសោ បន ការណ៍វិនិច្ឆ័យ អលកន្តេន សុត្តំ ន ជហិតត្តំ,
សុត្តស្មីយេវ ឋានត្តន្តិ។ ឯវំ សកលវិនយវិនិច្ឆ័យេ កោសល្យំ បត្តយន្តេន អយំ
ចតុត្ថិជានវិនយោ ជានិតញោ។

ឥមញ្ច បន ចតុត្ថិជំវិនយំ ញាត្វាបិ វិនយជវេន បុគ្គលេន
តិលក្ខណាសមន្មាគតេន ភវិតត្តំ។ តីណិ ហិ វិនយជវស្ស លក្ខណានិ
ឥច្ឆិតញានិ។ កតមានិ តីណិ? សុត្តញ្ចស្ស ស្វាគតំ ហោតិ សុប្បវត្តិ សុវិនិច្ឆ័តំ
សុត្តតោ អនុញ្ញេនសោតិ ឥទមេកំ លក្ខណំ។ វិនយេ ខោ បន បីតោ ហោតិ
អសំហីរោតិ ឥទំ ធុតិយំ។ អាចរិយបរម្បរា ខោ បនស្ស សុគ្គហិតា ហោតិ
សុមនសិកតា សូបធារិតាតិ ឥទំ ធុតិយំ។

តត្ថ សុត្តំ នាម សកលំ វិនយបិដកំ។ តទស្ស ស្វាគតំ ហោតិ តិ សុដ្ឋ
អាគតំ។ សុប្បវត្តិ តិ សុដ្ឋ បវត្តំ បគុណំ វាចុគ្គតំ។ សុវិនិច្ឆ័តំ សុត្តសោ
អនុញ្ញេនសោតិ ចាឡិតោ ច បរិបុច្ឆតោ ច អដ្ឋកថាតោ ច សុវិនិច្ឆ័តំ ហោតិ
កម្លាំងនេនំ កត្វា ឧគ្គហិតំ។ វិនយេ ខោ បន បីតោ ហោតិ តិ វិនយេ លន្ធិការេន
បតិជ្ជិតោ ហោតិ។ អលន្ធិ ហិ ពហុស្សតោបិ សមាធា លាភគរុកតាយ តន្តិ
វិសំវាទេត្វា ឧទ្ធច្ចំ ឧត្តនយំ សត្តសាសនំ ធីបេត្វា សាសនេ មហន្តំ ឧបទ្ធកំ ករោតិ,
សង្ឃភេទម្បិ សង្ឃរាជិម្បិ ឧប្បាទេតិ។ លន្ធិ បន កុក្កច្ឆកោ សិក្ខាកាមោ
ជីវិតហេតុបិ តន្តិ អវិសំវាទេត្វា ធម្មមេវ វិនយមេវ ធីបេតិ, សត្តសាសនំ គរុកំ
កត្វា វេបេតិ។ តថា ហិ បុព្វេ មហាថេរា តិក្ខត្តំ វាចំ និច្ឆារេសុំ “អនាគតេ លន្ធិ
រក្ខិស្សតិ, លន្ធិ រក្ខិស្សតិ, លន្ធិ រក្ខិស្សតិ” តិ (ចារា. អដ្ឋ. ១.៤៥)។ ឯវំ យោ លន្ធិ,
សោ វិនយំ អវិជហន្តោ អវោក្កមន្តោ លន្ធិការេនេវ វិនយេ បីតោ ហោតិ
សុប្បតិជ្ជិតោតិ។

អសំប៉ាពោតិ សំប៉ាពោតាម យោ ចាឡិយំ វា អដ្ឋកថាយំ វា ហេដ្ឋតោ វា
ឧបរិតោ វា បទបដិចាជិយា វា បុច្ឆិយមាណោ នវិត្តនតិ វិប្បន្ទតិ សន្តិដ្ឋតុំ ន
សក្កោតិ, យំ យំ បរេន វុច្ចតិ, តំ តំ អនុជាតាតិ, សកវាទំ ធម្មត្វា បរវាទំ
គណ្ហាតិ។ យោ បទ ចាឡិយំ វា អដ្ឋកថាយំ វា ហេដ្ឋបរិយេន វា
បទបដិចាជិយា វា បុច្ឆិយមាណោ នវិត្តនតិ នវិប្បន្ទតិ, ឯកេកលោមំ
សណ្ឋាសេន គណ្ហាតោ វិយ “ឯវំ មយំ វេនាម, ឯវំ នោ អាចរិយា វេនត្ថិ” តិ
វិស្សន្នេតិ, យម្ហិ ចាឡិ ច ចាឡិវិនិច្ឆយោ ច សុវណ្ណាកាជនេ បក្ខិត្តសីហាវសា
វិយ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ អគច្ឆន្តោ តិដ្ឋតិ, អយំ វុច្ចតិ “អសំប៉ាពោ” តិ។

អាចរិយបរម្មរា ខោ បទស្ស សុគ្គហិតា ហោតិ តិ ថេរវរម្មរា វំសបរម្មរា
អស្ស សុដ្ឋ គហិតា ហោតិ។ សុមនសិកតាតិ សុដ្ឋ មនសិកតា, អាវដ្ឋិតមត្ត
ឧជ្ឈលិតបដិចោ វិយ ហោតិ។ សូបធារិតាតិ សុដ្ឋ ឧបធារិតា
បុព្វាបរាទុសន្តិតោ អត្ថតោ ការណតោ ច ឧបធារិតា។ អត្ថនោមតី បហាយ
អាចរិយសុទ្ធិយា វត្ថោ ហោតិ, “មយ្ហំ អាចរិយោ អសុកាចរិយស្ស សន្តិកេ
ឧគ្គណ្ហិ, សោ អសុកស្ស” តិ ឯវំ សត្តំ អាចរិយបរម្មរំ ថេរវាទន្តំ ហរិត្វា យាវ
ឧចាលិត្ថេរោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហិ តិ ចាបេត្វា ឋបេតិ, តតោបិ
អាហរិត្វា ឧចាលិត្ថេរោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហិ, ទាសកត្ថេរោ អត្ថនោ
ឧបជ្ឈាយស្ស ឧចាលិត្ថេរស្ស, សោណត្ថេរោ អត្ថនោ ឧបជ្ឈាយស្ស
ទាសកត្ថេរស្ស, សិគ្គវត្ថេរោ អត្ថនោ ឧបជ្ឈាយស្ស សោណត្ថេរស្ស,
មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរោ អត្ថនោ ឧបជ្ឈាយស្ស សិគ្គវត្ថេរស្ស ចណ្ណាវដ្ឋិតេរស្ស
ចាតិ ឯវំ សត្តំ អាចរិយបរម្មរំ ថេរវាទន្តំ អាហរិត្វា អត្ថនោ អាចរិយំ ចាបេត្វា
ឋបេតិ។ ឯវំ ឧគ្គហិតា ហិ អាចរិយបរម្មរា សុគ្គហិតា ហោតិ។ ឯវំ
អសក្កោន្តេន បទ អវស្សំ ទ្វេ តយោ បរិវដ្តា ឧគ្គហេតព្វា។ សព្វបដិមេន ហិ

នយោបាយជា អាចរិយោ អាចរិយាចរិយោ ច ចាឡិញ បរិបុច្ឆញ វន្តិ, តថា
ញាតុំ វន្តិ។

ឥមេហិ ច បន តិហិ លក្ខណេហិ សមន្មាគតេន វិនយជរេន វត្ថុវិនិច្ឆ័យត្ថំ
សន្និបតិភេ សង្ឃេ ឡិតិណ្ណេ វត្ថុស្មី ចោទកេន ច ចុទិភកេន ច វុត្ថេ វត្ថុព្រ
សហសា អវិនិច្ឆ័និទ្វាវ ធម្មានានិ ឡិលោកេតញ្ញានិ។ កតមានិ ធម្មវត្ថុ
ឡិលោកេតញ្ញំ, មាតិកា ឡិលោកេតញ្ញា, បទភាជនីយំ ឡិលោកេតញ្ញំ,
តិកបរិច្ឆេទោ ឡិលោកេតញ្ញោ, អន្តរាបត្តិ ឡិលោកេតញ្ញា, អនាបត្តិ
ឡិលោកេតញ្ញានិ។

វត្ថុ ឡិលោកេន្តោបិ ហិ “តិណោន វា បណ្ណោន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្ធាត្ថំ, ន
ត្រូវ នគ្គេន អាគន្ធាត្ថំ, យោ អាគច្ឆេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចារា. ៥១៧) ឯ
ឯកច្ចំ អាបត្តិ បស្សតិ, សោ តំ សុត្ថំ អាណេត្វា តំ អធិករណំ វ្យបសមេស្សតិ។

មាតិកំ ឡិលោកេន្តោបិ “សម្មជានមុសាវាទេ ចាចិត្តិយ” តិ អាធិនា (ចាចិ. ៣)
នយោប បញ្ចន្ធិ អាបត្តិនំ អញ្ញាតរំ អាបត្តិ បស្សតិ, សោ តំ សុត្ថំ អាណេត្វា តំ
អធិករណំ វ្យបសមេស្សតិ។

បទភាជនីយំ ឡិលោកេន្តោបិ “អក្ខយិភេ សរីរេ មេដុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ,
អាបត្តិ ចារាជិកស្ស។ យេតុយ្យេន ខយិភេ សរីរេ មេដុនំ ធម្មំ បដិសេវតិ, អាបត្តិ
ដុល្លច្ឆយស្ស” តិ អាធិនា (ចារា. ៥៩ អត្ថតោ សមាណំ) នយោប សត្តន្ធិ អាបត្តិនំ
អញ្ញាតរំ អាបត្តិ បស្សតិ, សោ បទភាជនីយតោ សុត្ថំ អាណេត្វា តំ អធិករណំ
វ្យបសមេស្សតិ។

តិកបរិច្ឆេទ ឡើយកេន្តោបិ តិកសង្ឃទិសេសំ វា តិកចាចិត្តិយំ វា
តិកទុក្ខជំ វា អញ្ញាតំ វា អាបត្តិ តិកបរិច្ឆេទេ បស្សតិ, សោ តតោ សុត្តំ
អានេត្វា តំ អធិករណំ វ្យាបសមេស្សតិ។

អន្តរាបត្តិ ឡើយកេន្តោបិ “បដិលាតំ ឧត្តិបតិ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចា. ៣៥៥) ឯវំ យា សិក្ខាបទន្តរេសុ អន្តរាបត្តិ ហោតិ, តំ បស្សតិ, សោ តំ សុត្តំ
អានេត្វា តំ អធិករណំ វ្យាបសមេស្សតិ។

អនាបត្តិ ឡើយកេន្តោបិ “អនាបត្តិ ភិក្ខុ អសាទិយន្តស្ស, អយេយ្យចិត្តស្ស,
ន មរណាធិប្បាយស្ស, អនុល្លបនាធិប្បាយស្ស, ន មោចនាធិប្បាយស្ស
អសញ្ញាច្ច អសតិយា អជានន្តស្ស” តិ (ចារា. ៧២, ១៣៦, ១៨០, ២២៥, ២៦៣
ថោកំ ថោកំ វិសទិសំ) ឯវំ តស្មី តស្មី សិក្ខាបទេ និទ្ទិដ្ឋំ អនាបត្តិ បស្សតិ, សោ
តំ សុត្តំ អានេត្វា តំ អធិករណំ វ្យាបសមេស្សតិ។

យោ ហិ ភិក្ខុ បតុត្តិជវិនយកោវិទោ តិលក្ខណាសម្បន្នោ ឥមា និ ធម៌ ឋានានិ
ឡើយកេត្វា អធិករណំ វ្យាបសមេស្សតិ, តស្ស វិនិច្ឆយោ អប្បដិវត្តិយោ ពុទ្ធន
សយំ និសីទិត្វា វិនិច្ឆិតសទិសោ ហោតិ។ តំ ចេ ឯវំ វិនិច្ឆយកុសលំ ភិក្ខុ កោចិ
កតសិក្ខាបទវីតិក្កមោ ភិក្ខុ ឧបសង្កមិត្វា អត្ថនោ កុក្កច្ចំ បុច្ឆេយ្យ, តេ ន
សាធុកំ សល្លក្ខេត្វា សចេ អនាបត្តិ ហោតិ, “អនាបត្តិ” តិ វត្តព្នំ។ សចេ បន
អាបត្តិ ហោតិ, សា ទេសនាគាមិនី ចេ, “ទេសនាគាមិនី” តិ វត្តព្នំ។ វុដ្ឋានគាមិនី
ចេ, “វុដ្ឋានគាមិនី” តិ វត្តព្នំ។ អថស្ស ចារាជិកច្ឆាយា ទិស្សតិ,
“ចារាជិកាបត្តិ” តិ ន វត្តព្នំ។ កស្មា? មេដុនធម្មវីតិក្កមោ ហិ
ឧត្តរមនុស្សធម្មវីតិក្កមោ ច ឡើយកេន្តោ, អទិន្នាទានមនុស្សវិគ្គហវីតិក្កមា
បន សុខុមា ចិត្តលហុកា។ តេ សុខុមេនេវ អាបជ្ជតិ, សុខុមេន វក្ខតិ, តស្មា
វិសេសេន តំវត្តកំ កុក្កច្ចំ បុច្ឆិយមា នោ “អាបត្តិ” តិ អវត្វា សចស្ស អាចរិយោ

ធរតិ, តតោ តេន សោភិតិក្ខុ “អម្ពាភំ អាចរិយំ បុច្ឆា” តិ បេសេតព្រោ។ សេច សោ
បុន អាគន្ធា “តុម្ពាភំ អាចរិយោ សុត្តតោ នយតោ ឡិលោកេត្វា ‘សតេកិច្ចោ’ តិ
មំ អាហា” តិ វុត្តព្រោ។ តតោ តេន សោ “សាធុ សុដ្ឋយំ អាចរិយោ ភណាតិ, តំ
ករោហី” តិ វុត្តព្រោ។ អថ បនស្ស អាចរិយោ នត្ថិ, សទ្ធិ ឧគ្គហិតត្ថេរោ បន អត្ថិ,
តស្ស សន្តិកំ បេសេតព្រោ “អម្ពេហិ សហ ឧគ្គហិតត្ថេរោ ភណាចាមោក្ខោ, តំ
គន្ធា បុច្ឆា” តិ។ តេន បិ “សតេកិច្ចោ” តិ វិនិច្ឆ័តេ “សាធុ សុដ្ឋ តស្ស វេចនំ
ករោហី” តិ វុត្តព្រោ។ អថ តស្ស សទ្ធិ ឧគ្គហិតត្ថេរោ បិ នត្ថិ, អន្តោវាសិកោ
បណ្ឌិតោ អត្ថិ, តស្ស សន្តិកំ បេសេតព្រោ “អសុកធមារំ គន្ធា បុច្ឆា” តិ។ តេន បិ
“សតេកិច្ចោ” តិ វិនិច្ឆ័តេ “សាធុ សុដ្ឋ តស្ស វេចនំ ករោហី” តិ វុត្តព្រោ។ អថ
ធមារស្ស បិ ចារាជិកច្ឆាយាវ ឧបជ្ឈាតិ, តេន បិ “ចារាជិកោសី” តិ ន វុត្តព្រោ។
ទុល្លភោ ហិ ពុទ្ធប្បាទោ, តតោ ទុល្លភត្តោ បព្ពដ្ឋា ច ឧបសម្មទា ច។ ឯវំ បន
វុត្តព្រោ “វិវិត្តំ ឌីកាសំ សម្មជ្ជិត្វា ធិវាវិហារំ និសីទិត្វា សីលានិ វិសោធន្តោ
ទុត្តិសាការំ តាវ មនសិករោហី” តិ។ សេច តស្ស អរោគំ សីលំ, កម្មជ្ជានំ
យជយតិ, សម្ពាទា ចាកជា ហុត្វា ឧបជ្ឈហន្តិ, ឧបចារប្បនាប្បត្តំ វិយ ចិត្តំ ឯកគ្គំ
ហោតិ, ធិវំសំ អតិក្កន្ធម្យំ ន ជាតាតិ, សោ ធិវសាតិក្កមេ ឧបជ្ជានំ អាគតោ ឯវំ
វុត្តព្រោ “កិធិសាតេ ចិត្តបវត្ថី” តិ។ អាហេចិតាយ ច ចិត្តបវត្ថិយា វុត្តព្រោ
“បព្ពដ្ឋា នាម ចិត្តវិសុទ្ធត្ថាយ, អប្បមត្តោ សមណធម្មំ ករោហី” តិ។

យស្ស បន សីលំ ភិទ្ធិ ហោតិ, តស្ស កម្មជ្ជានំ ន យជយតិ, បតោទាភិទុន្តំ
វិយ ចិត្តំ វិកម្មតិ, វិប្បជិសារគ្គិនា ឧប្បតិ, តត្ថចាសាលោ និសិន្នោ វិយ
តម្ពុលោយេវ វុដ្ឋាតិ។ សោ អាគតោ “កាតេ ចិត្តបវត្ថី” តិ បុច្ឆិតព្រោ។
អាហេចិតាយ ចិត្តបវត្ថិយា “នត្ថិ លោកេ រហោ នាម ចាបកម្មំ បកុព្ពតោ។
សព្ពបឋមញ្ញំ ចាបំ ករោត្តោ អត្តនា ជាតាតិ។ អថស្ស អារក្ខនេវតា បរចិត្តវិទូ
សមណព្រាហ្មណា អញ្ញា ច ទេវតា ជាតន្តិ, ត្វិយេវ ទានិ តវ សោតី

បរិយេសាហី”តិ វត្តព្រោះ ឯវំ កតវីតិក្កមេនេវ ភិក្ខុនា សយមេវ អាគន្ធា
អាហារិកេ បដិបទ្ធិតត្ថំ។

២៣៥. ឥនាទិ យា សា បុព្វេ វុត្តប្បកេនា ចោទនា, តស្សយេវ
សម្បត្តិវិបត្តិជាននត្ថំ អាទិមជ្ឈបរិយោសាធិនំ វសេនវិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។
សេយ្យចិន្តំ, ចោទនាយ កោ អាទិ, កី មជ្ឈេ, កី បរិយោសានំ? ចោទនាយ “អហំ
តំ វត្តកាមោ, ករោតុ មេ អាយស្មា ឱកាស” ត្ថិ ឯវំ ឱកាសកម្មំ អាទិ។ ឱតិណ្ណោន
វត្តនា ចោទេត្វា សារេត្វា វិនិច្ឆយោ មជ្ឈេ។ អាបត្តិយំ វា អនាបត្តិយំ វា
បតិជ្ជាបនេន សមថោ បរិយោសានំ។

ចោទនាយ កតិ មូលានិ, កតិ វត្ថូនិ, កតិ ភូមិយោ? ចោទនាយ ទ្វេ មូលានិ
សមូលិកា វា អមូលិកា វា។ តិណិ វត្ថូនិ ទិដ្ឋំ សុតំ បរិសន្តិទំ។ បញ្ចា ភូមិយោ
កាលេន វត្តាមិ, នោ អកាលេន, ភូតេន វត្តាមិ, នោ អភូតេន, សណ្ណេន
វត្តាមិ, នោ ជរុសេន, អត្ថសំហិតេន វត្តាមិ, នោ អនត្ថសំហិតេន, មេត្តចិត្តោ
វត្តាមិ, នោ នោសន្តរោតិ។ ឥមាយ ច បន ចោទនាយ ចោទកេន បុគ្គលេន
“បរិសុទ្ធកាយសមាចារោ នុ ខោម្ហី” តិ អាទិនា (បរិ. ៤៣៦) នយេន
ឧចារិបញ្ចកេសុ វុត្តេសុ បន្ទរសសុ ធម្មេសុ បតិជ្ជាតត្ថំ។ ចុទិតកេន ទ្វីសុ
ធម្មេសុ បតិជ្ជាតត្ថំ សច្ចេ ច អកុប្ប្យ ចាតិ។

អនុវិជ្ជកេន (បរិ. ៣៦០) ច ចោទកោ បុច្ឆិតព្ពោ “យំ ខោ ភំ, អាវុសោ, ឥមំ
ភិក្ខុំ ចោទេសិ, កិម្ហំ នំ ចោទេសិ, សីលវិបត្តិយា ចោទេសិ, អាចារិបត្តិយា
ចោទេសិ, ទិដ្ឋិវិបត្តិយា ចោទេសិ” តិ។ សោ ច ឯវំ វទេយ្យ “សីលវិបត្តិយា វា
ចោទេមិ, អាចារិបត្តិយា វា ចោទេមិ, ទិដ្ឋិវិបត្តិយា វា ចោទេមិ” តិ។ សោ
ឯវំ មស្ស វចនីយោ “ជាតាសិ បនាយស្មា សីលវិបត្តិ, ជាតាសិ អាចារិបត្តិ,
ជាតាសិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ” ត្ថិ។ សោ ច ឯវំ វទេយ្យ “ជាតាមិ ខោ អហំ, អាវុសោ,

សីលវិបត្តិ, ជាធាមិ អាចារិបត្តិ, ជាធាមិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ” ឆ្លើយ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ
“កតមា បធាវុសោ, សីលវិបត្តិ, កតមា អាចារិបត្តិ, កតមា ទិដ្ឋិវិបត្តិ” តិ?
សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ចត្តារិ ចារាជិកានិ តេសស សង្ឃាទិសេសា, អយំ
សីលវិបត្តិ។ ធុល្លច្ចយំ ចាចិត្តិយំ ចាជិទេសនីយំ ទុក្ខដំ ទុក្ខាសិតំ, អយំ
អាចារិបត្តិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ អន្ធក្តាហិកា ទិដ្ឋិ, អយំ ទិដ្ឋិវិបត្តិ” តិ។

សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ភ្នំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ចោទេសិ, ទិដ្ឋេន វា
ចោទេសិ, សុតេន វា ចោទេសិ, បរិសង្កាយ វា ចោទេសិ” តិ។ សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ
“ទិដ្ឋេន វា ចោទេមិ, សុតេន វា ចោទេមិ, បរិសង្កាយ វា ចោទេមិ” តិ។ សោ
ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ភ្នំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ទិដ្ឋេន ចោទេសិ, កី តេ ទិដ្ឋំ,
កិក្ខុ តេ ទិដ្ឋំ, កទា តេ ទិដ្ឋំ, កត្ត តេ ទិដ្ឋំ, ចារាជិកំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ,
សង្ឃាទិសេសំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ, ធុល្លច្ចយំ ចាចិត្តិយំ ចាជិទេសនីយំ ទុក្ខដំ
ទុក្ខាសិតំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ ទិដ្ឋោ, កត្ត ចាយំ ភិក្ខុ អហោសិ, កត្ត ច ភ្នំ ករោសិ,
កិក្ខុ ភ្នំ ករោសិ, កី អយំ ភិក្ខុ ករោតិ” តិ?

សោ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “ន ខោ អហំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ ទិដ្ឋេន ចោទេមិ, អបិច
សុតេន ចោទេមិ” តិ។ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ “យំ ខោ ភ្នំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ
សុតេន ចោទេសិ, កី តេ សុតំ, កិក្ខុ តេ សុតំ, កទា តេ សុតំ, កត្ត តេ សុតំ,
ចារាជិកំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ តិ សុតំ, សង្ឃាទិសេសំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ តិ សុតំ, ធុល្លច្ចយំ
ចាចិត្តិយំ ចាជិទេសនីយំ ទុក្ខដំ ទុក្ខាសិតំ អជ្ឈាបជ្ជន្តោ តិ សុតំ, ភិក្ខុស្ស សុតំ,
ភិក្ខុនិយា សុតំ, សិក្ខុមាឆាយ សុតំ, សាមណោស្ស សុតំ, សាមណេវិយា សុតំ,
ឧចាសកស្ស សុតំ, ឧចាសិកាយ សុតំ, រាជ្ជនំ សុតំ, រាជមហាមត្តានំ សុតំ,
តិក្ខិយានំ សុតំ, តិក្ខិយសាវកានំ សុត” ឆ្លើយ។

សោ ចេ ឯវំ វេទយ្យ “ន ខោ អហំ, អាវុសោ, ឥមំ ភិក្ខុំ សុតេន ចោទេមិ,
អបិច បរិសង្កាយ ចោទេមី” តិ។ សោ ឯវមស្ស វេទនីយោ “យំ ខោ វុំ, អាវុសោ,
ឥមំ ភិក្ខុំ បរិសង្កាយ ចោទេសិ, កី បរិសង្កសិ, កិណ្ឌ បរិសង្កសិ, កេនា បរិសង្កសិ,
កត្ត បរិសង្កសិ? ចារាជិកំ ធម្មំ អជ្ឈាបន្នោតិ បរិសង្កសិ, សង្ឃាទិសេសំ
បុល្លច្ចយំ ចាចិត្តិយំ ចាជិទេសនីយំ ទុក្កដំ ទុក្កាសិតំ អជ្ឈាបន្នោតិ បរិសង្កសិ,
ភិក្ខុស្ស សុត្វា បរិសង្កសិ, ភិក្ខុនិយា សុត្វា... បេ... តិតិយសាវកានំ សុត្វា
បរិសង្កសិ” តិ។

ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋន សមេតិ, ទិដ្ឋន សំសន្នតេ ទិដ្ឋំ;
ទិដ្ឋំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធិបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្វោ តេនុចាសថោ។

សុតំ សុតេន សមេតិ, សុតេន សំសន្នតេ សុតំ;
សុតំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធិបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្វោ តេនុចាសថោ។

មុតំ មុតេន សមេតិ, មុតេន សំសន្នតេ មុតំ;
មុតំ បដិច្ច ន ឧបេតិ, អសុទ្ធិបរិសង្កិតោ;
សោ បុគ្គលោ បដិញ្ញាយ, កាតព្វោ តេនុចាសថោ។

បដិញ្ញា លង្គិសុ កតា, អលង្គិសុ ឯវំ នវិជ្ជតិ;
ពហុម្បិ អលង្គិ ភាសេយ្យ, វត្តានុសន្និតេន ការយេតិ។ (បរិ. ៣៥៩);

អបិចេត្ត សង្កាមាវចរេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមន្តេន នីចចិត្តេន សង្ឃោ
ឧបសង្កមិតព្វោ រដោហារណាសមេន ចិត្តេន, អាសនកុសលេន ភវិតព្វំ
និសង្កកុសលេន, ថេរេ ភិក្ខុ អនុបទដ្ឋន្តេន នវេ ភិក្ខុ អាសនេន អប្បដិពាហន្តេន

យថាបតិរូបេ អាសនេ និស័ទិតតំ, អនាគតិកេន ភវិតតំ
អតិរច្ឆានកិកេន, សាមំ វា ធម្មោ ភាសិតតោ, បរោ វា អន្លេសិតតោ, អរិយោ
វា តុណ្ហីការោ នាតិមញ្ញិតតោ។

សង្ឃេន អនុមតេន បុគ្គលេន អនុវិជ្ជកេន អនុវិជ្ជតុកាមេន ន ឧបជ្ឈាយោ
បុច្ឆិតតោ, ន អាចរិយោ បុច្ឆិតតោ, ន សន្ធិវិហារិកោ បុច្ឆិតតោ, ន អន្តោវាសិកោ
បុច្ឆិតតោ, ន សមាធិបជ្ឈាយកោ បុច្ឆិតតោ, ន សមាធិវិយកោ បុច្ឆិតតោ, ន
ជាតិ បុច្ឆិតតោ, ន នាមំ បុច្ឆិតតំ, ន កោត្តំ បុច្ឆិតតំ, ន អាគមោ បុច្ឆិតតោ, ន
កុលបទេសោ បុច្ឆិតតោ, ន ជាតិភូមិ បុច្ឆិតតោ។ តំ កីការណា? អត្រស្ស បេមំ
វា ទោសោ វា, បេមេ វា សតិ ទោសេ វា ធន្ទាបិ គន្ធយ្យ ទោសាបិ គន្ធយ្យ
មោហាបិ គន្ធយ្យ ភយាបិ គន្ធយ្យាតិ។

សង្ឃេន អនុមតេន បុគ្គលេន អនុវិជ្ជកេន អនុវិជ្ជតុកាមេន សង្ឃគរុកេន
ភវិតតំ, នោ បុគ្គលគរុកេន, សទ្ទម្ហគរុកេន ភវិតតំ, នោ អាមិសគរុកេន,
អត្តវសិកេន ភវិតតំ, នោ បរិសកប្បិកេន, កាលេន អនុវិជ្ជិតតំ, នោ
អកាលេន, ភូតេន អនុវិជ្ជិតតំ, នោ អភូតេន, សល្លោន អនុវិជ្ជិតតំ, នោ
ជរុសេន, អត្តសំហិតេន អនុវិជ្ជិតតំ, នោ អនត្តសំហិតេន, មេត្តចិត្តេន
អនុវិជ្ជិតតំ, នោ ទោសន្តរេន, ន ឧបកណ្ណាកជប្បិណ ភវិតតំ, ន ជិម្ពំ បេក្ខិតតំ, ន
អក្ខិ និខណ្ឌិតតំ, ន ភមុកំ ឧក្ខិបិតតំ, ន សីសំ ឧក្ខិបិតតំ, ន ហត្ថវិការោ
កាតតោ, ន ហត្ថមុដ្ឋា ទស្សតតោ។

អាសនកុសលេន ភវិតតំ និសង្ឃកុសលេន, យុគមត្តំ បេក្ខន្តេន អត្តំ
អនុវិជ្ជិយន្តេន សកេ អាសនេ និស័ទិតតំ, ន ច អាសនា វុដ្ឋាតតំ, ន វីតិហាតតំ,
ន កុម្មុក្កោ សេវិតតោ, ន ពាហារិក្ខេបកំ ភណ្ឌិតតំ, អតុរិកេន ភវិតតំ
អសាហសិកេន, អបណ្ឌិកតេន ភវិតតំ វេនក្ខេមេន, មេត្តចិត្តេន ភវិតតំ

ហិតានុកម្មិនា, ការុណិកេន ភវិតតំ ហិតបរិសក្កិនា, អសម្មប្បលាបិនា
 ភវិតតំ បរិយន្តភាណិនា, អវេរវសិកេន ភវិតតំ អនសុរុត្តេន, អត្តា
 បរិគ្គហេតញ្ចោ, បរោ បរិគ្គហេតញ្ចោ, ចោទកោ បរិគ្គហេតញ្ចោ, ចុទិតកោ
 បរិគ្គហេតញ្ចោ, អធម្មចោទកោ បរិគ្គហេតញ្ចោ, អធម្មចុទិតកោ
 បរិគ្គហេតញ្ចោ, ធម្មចោទកោ បរិគ្គហេតញ្ចោ, ធម្មចុទិតកោ បរិគ្គហេតញ្ចោ,
 វុត្ថំ អហាបេន្តេន អវុត្ថំ អប្បកាសេន្តេន ឌីតិណ្ណានិ បទព្យញ្ញានិ សាធុកំ
 ឧគ្គហេត្វា បរោ បរិបុច្ឆិត្វា យថាបដិញ្ញាយ ការេតញ្ចោ, មន្នោ ហាសេតញ្ចោ,
 ភីរុ អស្សាសេតញ្ចោ, ចណ្ណោ និសេធនញ្ចោ, អសុចិវិភាវេតញ្ចោ, ឧដុមទ្ធវេន ន
 ធន្នាគតិ គន្ធព្វា, ន ធនាសាគតិ គន្ធព្វា, ន មោហាគតិ គន្ធព្វា, ន ភយាគតិ
 គន្ធព្វា, មជ្ឈត្តេន ភវិតតំ ធម្មេសុ ច បុគ្គលេសុ ច, វេញ បន អនុវិជ្ជកោ
 អនុវិជ្ជមាណោ សត្តុ ចេវ សាសនករោ ហោតិ, វិញ្ញនញ្ចោ សព្វហ្មចារីនំ បិយោ ច
 ហោតិ មនាថោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចាតិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តករិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

ចោទនាធិវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣២. គរុកាបត្តិវុដ្ឋានវិនិច្ឆយកថា

២៣៦. គរុកាបត្តិវុដ្ឋានន្តិ បរិវាសមានត្តាធិហិវិនយកម្មេហិ
 គរុកាបត្តិតោ វុដ្ឋានំ។ តត្ថ (ប្លឡវ. អដ្ឋ. ១០២) តិវិដោ បរិវាសោ
 បដិច្ឆន្ទបរិវាសោ សុទ្ធន្ទបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោតិ។ តេសុ
 បដិច្ឆន្ទបរិវាសោ តាវ យថាបដិច្ឆន្ទាយ អាបត្តិយា នាតញ្ចោ។ កស្សចិ ហិ
 ឯកាហប្បដិច្ឆន្ទា អាបត្តិ ហោតិ, កស្សចិ ទ្វីហប្បដិច្ឆន្ទា, កស្សចិ ឯកាបត្តិ
 ហោតិ, កស្សចិ ទ្វេ តិស្សោ តត្ថត្ថវ វា។ តស្មា បដិច្ឆន្ទបរិវាសំ ទេន្តេន បឋមំ

តាវ បដិច្ចន្ទភារោ ជានិតញោ។ អយញ្ញំ អាបត្តិ នាម ធនហាការេហិ បដិច្ចន្ទា
ហោតិ។

តត្រាយំ មាតិកា - អាបត្តិ ច ហោតិ អាបត្តិសញ្ញំ ច, បកតត្ថោ ច ហោតិ
បកតត្ថសញ្ញំ ច, អនន្តរាយិកោ ច ហោតិ អនន្តរាយិកសញ្ញំ ច, បហុ ច
ហោតិ បហុសញ្ញំ ច, ធានេតុកាមោ ច ហោតិ ធានេតិ ចាតិ។ តត្ថ អាបត្តិ ច
ហោតិ អាបត្តិសញ្ញំ ចាតិ យំ អាបន្នោ, សា អាបត្តិយេវ ហោតិ, សោមិ ច តត្ថ
អាបត្តិសញ្ញំយេវ។ ឥតិ ជានន្តោ ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ, អថ បនាយំ តត្ថ
អនាបត្តិសញ្ញំ, អច្ចន្នា ហោតិ។ អនាបត្តិ បន អាបត្តិសញ្ញាយបិ
អនាបត្តិសញ្ញាយបិ ធានេន្តន អច្ចាធិតាវ ហោតិ, លហុកំ វា គរុកាតិ គរុកំ
វាលហុកាតិ ធានេតិ, អលង្គិបក្ខេ តិដ្ឋតិ, អាបត្តិ បន អច្ចន្នា ហោតិ, គរុកំ
លហុកាតិ មញ្ញមាធា ធនេសេតិ, នេវ ធនេសិតា ហោតិ, ន ធន្នា, គរុកំ វា
គរុកាតិ ញាត្វា ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ, គរុកលហុកភាវំ ន ជានាតិ, អាបត្តិ
ធានេមីតិ ធានេតិ, ធន្នាវ ហោតិ។

បកតត្ថោតិ តិវិធំ ឧក្កេបនីយកម្មំ អកតោ។ សោ ចេ បកតត្ថសញ្ញំ ហុត្វា
ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ។ អថ “មយ្ហំ សង្ឃេន កម្មំ កត” ត្ថិ អបកតត្ថសញ្ញំ ហុត្វា
ធានេតិ, អច្ចន្នា ហោតិ។ អបកតត្ថេន បន បកតត្ថសញ្ញំនា វា
អបកតត្ថសញ្ញំនា វា ធាធិតាបិ អច្ចន្នាវ ហោតិ។ វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“អាបដ្ឋតិ គរុកំ សាវសេសំ,
ធានេតិ អនាធិរិយំ បដិច្ច;
នភិក្ខុនី នោ ច ដុសេយ្យ វុដ្ឋិ,
បញ្ញា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា” តិ។ (បរិ. ៤៨០) -

អយញ្ញា បញ្ចោ ឧត្តិត្តកេន កថិតោ។

អនន្តរាយិកោតិ យស្ស ទសសុ អន្តរាយេសុ ឯកោបិ នត្ថិ, សោ ច
អនន្តរាយិកសញ្ញា ហុត្វា ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ។ សចេបិ សោ ភីរុជាតិកតាយ
អន្តការេ អមនុស្សចណ្ឌមិគកយេន អន្តរាយិកសញ្ញា ហុត្វា ធានេតិ, អច្ឆន្នាវ
ហោតិ។ យស្សបិ បព្ពតវិហារេ វសន្តស្ស កន្ធពំ វា នទី វា អតិក្កមិត្វា
អាហេចេតព្ពំ ហោតិ, អន្តរាមគ្គេ ច ចណ្ឌវាឡ អមនុស្សាទិកយំ អត្ថិ, មគ្គេ
អជគរា និបជ្ជន្តិ, នទី បូរា ហោតិ, ឯតស្មី បន សតិយេវ អន្តរាយេ
អន្តរាយិកសញ្ញា ធានេតិ, អច្ឆន្នា ហោតិ។ អន្តរាយិកស្ស បន
អន្តរាយិកសញ្ញាយ ធានយតោ អច្ឆន្នាវ។

បហូតិ សោ សក្កោតិ ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្ធុញ្ចេវ អាហេចេតុញ្ច, សោ ច
បហុសញ្ញា ហុត្វា ធានេតិ, ធន្នា ហោតិ។ សចស្ស មុខេ អប្បមត្តកោ គណ្ណោ វា
ហោតិ, ហនុកវាតោ វា វិជ្ឈតិ, ទន្តោ វា រុជ្ជតិ, ភិក្ខុ វា មន្ទា លទ្ធា ហោតិ,
តាវតកេន បន នេវ វត្ថុំ ន សក្កោតិ, ន គន្ធុំ, អបិច ខោ “ន សក្កោមី”តិ សញ្ញា
ហោតិ, អយំ បហុ ហុត្វា អប្បហុសញ្ញា ធាម។ ឥមិនា ធាទិតាបិ អច្ឆាទិតា។
អប្បហុនា បន វត្ថុំ វា គន្ធុំ វា អសមត្ថេន បហុសញ្ញា វា អប្បហុសញ្ញា វា
ធាទិតា ហោតិ, អច្ឆាទិតាវ។

ធានេតុកាមោ ច ហោតិ ធានេតិ ចាតិ ឥទំ ឧត្តានត្ថមេវ។ សចេ បន
“ធានេស្សមី”តិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា បុរេភត្តេ វា បច្ឆាភត្តេ វា បឋមយាមាទីសុ វា
លទ្ធិធម្មំ ឧត្តមិត្វា អន្តោអរុណោយេវ អាហេចេតិ, អយំ ធានេតុកាមោ ន
ធានេតិ ធាម។ យស្ស បន អភិក្ខុកេ ហ៊ានេ វសន្តស្ស អាបជ្ជិត្វា សភាគស្ស
ភិក្ខុនោ អាគមនំ អាគមេន្តស្ស, សភាគស្ស សន្តិកំ វា គច្ឆន្តស្ស អឡមាសោបិ
មាសោបិ អតិក្កមតិ, អយំ ន ធានេតុកាមោ ធានេតិ ធាម, អយម្បិ អច្ឆន្នាវ

ហោតិ។ យោ បន អាបន្នមត្តោវ អត្ថី អក្កន្តបុរិសោវិយ សហសា បក្កមិត្វា
សភាគដ្ឋានំ គត្វា អារិករោតិ, អយំ ន ឆាទេតុកាមោវ ន ឆាទេតិ នាម។ សចេ
បន សភាគំ ទិស្វាបិ “អយំ មេ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា”តិ លជ្ជាយ
នាវោចេតិ, ធន្ទាវ ហោតិ អាបត្ថិ។ ឧបជ្ឈាយាទិកាវោ ហិ ឥធ អប្បមាណំ,
អវេរិសភាគមត្តមេវ បមាណំ។ តស្មា អវេរិសភាគស្ស សន្តិកេ អាវោចេតត្តា។
យោ បន វិសភាគោ ហោតិ សុត្វា បកាសេតុកាមោ, ឯវ្យបស្ស
ឧបជ្ឈាយស្សបិ សន្តិកេ ន អាវោចេតត្តា។

តត្ថ បុរេភត្តំ វា អាបត្ថិ អាបន្នោ ហោតុ បច្ឆាភត្តំ វា ទិវា វា វត្ថិ វា, យាវ
អរុណំ ន ឧត្តច្ឆតិ, តាវ អាវោចេតត្តំ។ ឧទ្ធស្តោ អរុណោ បដិច្ឆន្ទា ហោតិ,
បដិច្ឆាទនបច្ចយា ច ទុក្កជំ អាបន្នតិ, សភាគសង្ឃាទិសេសំ អាបន្នស្ស បន
សន្តិកេ អារិកាតុំ ន វដ្តតិ។ សចេ អារិករោតិ, អាបត្ថិ អារិកតា ហោតិ, ទុក្កជា
បន ន មុច្ឆតិ។ តស្មា សុទ្ធស្ស សន្តិកេ អារិកាតត្តា។ អារិករោត្តោ ច “តុយ្ហំ
សន្តិកេ ឯកំ អាបត្ថិ អារិករោមី”តិ វា “អាចិត្តាមី”តិ វា អាវោចេមី”តិ វា “មម
ឯកំ អាបត្ថិ អាបន្នការំ ជាឆាហិ”តិ វា វទតុ, “ឯកំ គរុកាបត្ថិ
អារិករោមី”តិ អាទិនា វា នយេន វទតុ, សព្វេហិបិ អាគារេហិ អប្បដិច្ឆន្ទាវ
ហោតីតិ កុរុន្ទិយំ វុត្ថំ។ សចេ បន “លហុកាបត្ថិ អារិករោមី”តិ អាទិនា នយេន
វទតិ, បដិច្ឆន្ទាវ ហោតិ។ វុត្ថំ អាវោចេតិ, អាបត្ថិ អាវោចេតិ, ឧភយំ អាវោចេតិ,
តិវិជេនបិ អាវោចេតាវ ហោតិ។

២៣៧. ឥតិ ឥមាទិ ទស ការណានិ ឧបបរិក្ខត្វា បដិច្ឆន្នបរិវាសំ ទេន្តេន
បឋមមេវ បដិច្ឆន្នកាវោ ជានិតត្តោ, តតោ បដិច្ឆន្នទិវសេ ច អាបត្ថិយោ ច
សល្លក្ខេត្វា សចេ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ, “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ អាបត្ថិ អាបន្និ
សព្វោតនិកំ សុក្កវិស្សដ្ឋិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្ន”ន្តិ ឯវំ យាចាបេត្វា ខន្ធកេ (ចូឡវ)។

៩៨) អាគតនយេនេវ កម្មវាចំ វត្វា បរិវាសោ ឆាតញ្ចា។ អថ
ធ្វីហតីហាធិបជិច្ឆន្ទា ហោតិ, “ធ្វីហឃ្មជិច្ឆន្ទំ, តីហឃ្មជិច្ឆន្ទំ, ចត្វហឃ្មជិច្ឆន្ទំ,
បញ្ចហឃ្មជិច្ឆន្ទំ... បេ... ចុទ្ធសាហឃ្មជិច្ឆន្ទ”ន្តិ ឯវំ យាវ ចុទ្ធសធិវសានិ
ធិវសវសេន យោជនា កាតញ្ចា, បញ្ចធសធិវសបជិច្ឆន្ទាយ “បក្ខបជិច្ឆន្ទ”ន្តិ
យោជនា កាតញ្ចា។ តតោ យាវ ឯក្ខនតីសតិមោ ធិវសោ, តាវ
“អតិវេកបក្ខបជិច្ឆន្ទ”ន្តិ, តតោ “មាសបជិច្ឆន្ទំ, អតិវេកមាសបជិច្ឆន្ទំ,
ទ្វេមាសបជិច្ឆន្ទំ, អតិវេកទ្វេមាសបជិច្ឆន្ទំ, តេមាស... បេ...
អតិវេកឯកាធសមាសបជិច្ឆន្ទ”ន្តិ ឯវំ យោជនា កាតញ្ចា។ សំវច្ឆវេ បុណ្ណោ
“ឯកសំវច្ឆវបជិច្ឆន្ទ”ន្តិ, តតោ បរំ “អតិវេកសំវច្ឆវំ, ទ្វេសំវច្ឆវ”ន្តិ ឯវំ យាវ
“សង្ខិសំវច្ឆវំ, អតិវេកសង្ខិសំវច្ឆវបជិច្ឆន្ទ”ន្តិ វា តតោ វា ភិយ្យេបិ វត្វា យោជនា
កាតញ្ចា។

សចេ បន ទ្វេ តិស្សោ តតុត្តរិ វា អាបត្តិយោ ហោន្តិ, យថា “ឯកំ អាបត្តិ”ន្តិ
វុត្តំ, ឯវំ “ទ្វេ អាបត្តិយោ, តិស្សោ អាបត្តិយោ”តិ វត្តតំ។ តតោ បរំ បន សតំ វា
ហោតុ សហស្សំ វា, “សម្ពហុលា”តិ វត្តំ វត្តតិ។ នាធាវត្តកាសុបិ “អហំ, ភន្តេ,
សម្ពហុលា សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកំ សុក្កវិស្សជ្ជិ, ឯកំ
កាយសំសគ្គំ, ឯកំ ទុដ្ឋល្លវាចំ, ឯកំ អត្តកាមំ, ឯកំ សញ្ជវិត្តំ,
ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ”តិ ឯវំ គណនវសេន វា “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ នាធាវត្តកា ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ”តិ ឯវំ
វត្តកិត្តនវសេន វា “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ
ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ”តិ ឯវំ នាមមត្តវសេន វា យោជនា កាតញ្ចា។ តត្ថ នាមំ
ធុរិធំ សជាតិសាធារណំ សព្វសាធារណញ្ចា។ តត្ថ សង្ឃាធិសេសោតិ
សជាតិសាធារណំ។ អាបត្តិ តិ សព្វសាធារណំ។ តស្មា “សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
អាបជ្ជិ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ”តិ ឯវំ សព្វសាធារណនាមវសេនបិ វត្តតិ។

ឥឡូវ បរិវាសាទិវិនយកម្ម វត្ថុវសេន គោត្តវសេន ឆាមវសេន អាបត្តិវសេន
ច កាតុ វដ្ឋតិយេវ។

តត្ថ សុក្កវិស្សជ្ជីតិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច។ សង្ឃាទិសេសោតិ ឆាមញ្ចេវ អាបត្តិ
ច។ តត្ថ “សុក្កវិស្សជ្ជី កាយសំសគ្គ” ត្ថិអាទិនា វចនេនបិ “ឆាមវត្ថុកាយោ” តិ
វចនេនបិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច គហិតំ ហោតិ។ “សង្ឃាទិសេសោ” តិ វចនេនបិ
“អាបត្តិយោ” តិ វចនេនបិ ឆាមញ្ចេវ អាបត្តិ ច គហិតា ហោតិ។ តស្មា ឯតេសុ
យស្ស កស្សបិ វសេន កម្មវាចា កាតញ្ច។ ឥធម បន សញ្ញាបត្តិនំ
សាធារណវសេន សម្ពហុលនយេនេវ ច សត្តត្ថ កម្មវាចំ យោជេត្វា
ទស្សយិស្សាម។ ឯកញ្ញា អាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា “សម្ពហុលា” តិ វិនយកម្ម
ករោន្តស្សបិ វុដ្ឋាតិ ឯកំវិនា សម្ពហុលានំ អភាវតោ។ សម្ពហុលា បន
អាបដ្ឋិត្វា “ឯកំ អាបដ្ឋិ” ត្ថិ ករោន្តស្ស ន វុដ្ឋាតិ, តស្មា សម្ពហុលនយេនេវ
យោជយិស្សាម។ សេយ្យចិធំ - បដិច្ចន្ទបរិវាសំ ទេន្តន សចេ ឯកាហប្បជិច្ចន្ទា
អាបត្តិ ហោតិ។

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ចន្ទាយោ,
សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ចន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
ឯកាហប្បជិច្ចន្ទាយោ, ធុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ចន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ចន្ទាយោ, តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ចន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចាមីតិ -

ឯវំ តិក្ខត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃ័យ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃ័យ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃ័យ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃ័យ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសស្ស ទានំ, សោ
តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ...។

“ធិន្នោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសោ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ យោ យោ អាបន្នោ ហោតិ, តស្ស តស្ស ធាមំ គហេត្វា កម្មវាចា កាតញ្ញា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច តេន ភិក្ខុនា មាឡិកសីមាយមេវ “បរិវាសំ
សមាទិយាមិ, វត្ថុំ សមាទិយាមី”តិ វត្ថុំ សមាទាតត្ថំ, សមាទិយិត្វា តត្ថេវ
សង្ឃស្ស អាហោចេតត្ថំ។ អាហោចេតត្ថេន ច -

“អបំ, កន្លែ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហឃ្យជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្យជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាបី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្យជិច្ឆន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ អនាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, កន្លែ,
វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្ថ” តិ -

ឯវំ អាហោចេតព្ភំ។ ឥមញ្ចា អត្ថំ គហេត្វា យាយ កាយចិ វាចាយ អាហោចេត្ថំ
វដ្ឋតិយេវ។

អាហោចេត្វា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) សចេ និក្ខិបិតុកាមោ ហោតិ, “បរិវាសំ
និក្ខិបាមិ, វត្ថំ និក្ខិបាមី” តិ និក្ខិបិតព្ភំ។ ឯកបទេនបិ ចេត្ថ និក្ខិត្តោ ហោតិ
បរិវាសោ, ធ្វើហិ បទេ សុនិក្ខិត្តោយេវ។ សមាធានេបិ ឯសេវ នយោ។
និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្ថដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ មាឡកតោ ភិក្ខុសុ និក្ខន្តេសុ
ឯកស្សបិ សន្តិកេ និក្ខិបិតុំ វដ្ឋតិ, មាឡកតោ និក្ខិមិត្វា សតី បដិលភន្តេន
សហគច្ឆន្តស្ស សន្តិកេ និក្ខិបិតព្ភំ។ សចេ សោបិ បក្កន្តោ, អញ្ញាស្ស យស្ស
មាឡកេ នាហេចិតំ, តស្ស អាហោចេត្វា និក្ខិបិតព្ភំ។ អាហោចេន្តេន ច អវសានេ
“វេទិយតីតិ មំ អាយស្មា ធារេត្ថ” តិ វត្ថព្ភំ។ ទ្វិន្នំ អាហោចេន្តេន “អាយស្មន្តា
ធារេន្ត” តិ, តិណ្ណំ អាហោចេន្តេន “អាយស្មន្តោ ធារេន្ត” តិ វត្ថព្ភំ។ សចេ
អប្បភិក្ខុកោ វិហារោ ហោតិ, សភាគា ភិក្ខុ វសន្តិ, វត្ថំ អនិក្ខិបិត្វា
វិហារេយេវ វត្ថិបរិគ្គហោ កាតញ្ចោ។ អថ ន សក្កា សោធន៍, វត្ថនយេនេវ វត្ថំ
និក្ខិបិត្វា បច្ចុសសមយេ ឯកេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស
បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបាហដ្ឋានតោ ទ្វេ លេខ្ខតោ
អតិក្ខមិត្វា មហាមគ្គតោ ឌីក្ខម្ម គុម្ពេន វា វតិយា វា បដិច្ឆន្តដ្ឋានេ និសីទិតព្ភំ,
អន្តោអរុណោយេវ វត្ថនយេន វត្ថំ សមាធិយិត្វា អាហោចេតព្ភំ។ អាហោចេន្តេន

សេចក្តីរកតរោហិត, “អាវុសោ” តិ វត្ថុពុំ។ សេចក្តីរុក្ខតរោ, “ភន្តេ” តិ វត្ថុពុំ។
សេចក្តីអញ្ញោកោចិត្តកេនចិនេវ ករណីយេន តំ ឋានំ អាគច្ឆតិ, សេចក្តីឯស
តំ បស្សតិ, សង្ខំ វាស្ស សុណាតិ, អាហារេតតំ, អនាហារេន្តស្ស វត្តិច្ឆេនា ចេវ
វត្តភេនា ច។ អថ ធូរាទសហត្ថំ ឧបចារំ ឌីក្ខមិទ្ធា អជានន្តស្សេវ គច្ឆតិ,
វត្តិច្ឆេនា ហោតិយេវ, វត្តភេនា បន នត្ថិ, ឧគ្គតេ អរុណេ វត្ថំ និក្ខិបិតពុំ។
សេចក្តីសោភិត្តកេនចិនេវ ករណីយេន បក្កន្តោ ហោតិ, យំ អញ្ញំ សត្តបឋមំ
បស្សតិ, តស្ស អាហារេន្តា និក្ខិបិតពុំ។ វិហារំ គន្ធាបិ យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស
អាហារេន្តា និក្ខិបិតពុំ។ អយំ និក្ខិត្តវត្ថុស្ស បរិហារោ។

២៣៨. ឯវំ យត្តកានិ ទិវសានិ អាបត្តិ បដិច្ចន្ទា ហោតិ, តត្ថកានិ តតោ
អធិកតរាទិ វា កុក្កច្ឆវិនោទនត្ថាយ បរិវសិត្វា សង្ខំ ឧបសង្កមិទ្ធា វត្ថំ
សមាទិយិត្វា មានត្ថំ យាចិតពុំ។ អយញ្ញំ វត្ថេ សមាទិន្នេ ឯវំ មានត្តារហោ
ហោតិ និក្ខិត្តវត្ថេន បរិវត្ថត្តា។ អនិក្ខិត្តវត្ថុស្ស បន បុន សមាទានកិច្ចំ នត្ថិ។
សោ ហិ បដិច្ចន្ទទិវសាតិក្កមេនេវ មានត្តារហោ ហោតិ, តស្មា តស្ស មានត្ថំ
នាតព្វមេវ។ តំ នេន្ទន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលានំ អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទាយោ,
សោហំ សង្ខំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាចី, តស្ស មេ សង្ខេវា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ អនាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវត្ថបរិវាសោ សង្ខំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមិ។ អហំ,
ភន្តេ... បេ.... សោហំ បរិវត្ថបរិវាសោ, ទុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ខំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ... បេ....

សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ, តតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ
អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ,
សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ
ធារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ
អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ ទេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តស្ស ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស
នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ, មមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវេមតំ
ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច តេន ភិក្ខុនា មាឡិកសីមាយមេវ “មានត្តំ
សមាធិយាមិ, វត្តំ សមាធិយាមី”តិ វត្តំ សមាធាតព្វំ, សមាធិយិត្វា តត្ថេវ
សង្ឃស្ស អាហារេចតព្វំ។ អាហារេចន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ អនាសិ, សោហំ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោហំ
មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហារេចតព្វំ។ ឥមញ្ច បន អត្តំ គហេត្វា យាយ កាយចិ វាចាយ អាហារេចតុំ
វដ្តតិយេវ។

អាហារេចត្វា សចេ និក្ខិបិតុកាមោ ហោតិ, “មានត្តំ និក្ខិបាមិ, វត្តំ
និក្ខិបាមី”តិ សង្ឃមជ្ឈេ និក្ខិបិតព្វំ។ មាឡិកតោ ភិក្ខុសុ និក្ខន្តេសុ ឯកស្សបិ
សន្តិកេ និក្ខិបិតុំ វដ្តតិ។ មាឡិកតោ និក្ខិបិត្វា សតី បដិលភន្តេន

សហគមន៍ស្រុក សន្តិកេតិកភូមិភូមិ។ សេចក្តីសោមនស្ស បង្កឡើង, អញ្ញាស្រុក យស្ស
មាឡកេតិកភូមិភូមិ, តស្ស អាហារចេត្វា ភូមិភូមិភូមិ។ អាហារចេត្វា បន អវសាន
“វេទិយតីតិ មំ អាយស្មា ជារត្ថ” តិ វត្ថុភូមិ។ ទិដ្ឋ អាហារចេត្វា “អាយស្មន្តា
ជារត្ថ” តិ, តិណ្ណំ អាហារចេត្វា “អាយស្មន្តា ជារត្ថ” តិ វត្ថុភូមិ។ ភិក្ខុត្ថកាលតោ
បដ្ឋាយ បកតត្ថជ្ជានេ តិដ្ឋតិ។ សេច អប្បភិក្ខុកោ វិហារោ ហោតិ, សភាតា
ភិក្ខុ វសន្តិ, វត្ថុ អភិក្ខុបិទ្វា អន្តោវិហារយេវ វត្ថិយោ គណេតញ្ច។ អថ ន
សក្កា សោធនុំ, វត្ថុនយេនេវ វត្ថុ ភិក្ខុបិទ្វា បច្ចុសសមយេ ចត្វាបិ បញ្ចាបិ វា
ភិក្ខុបិ សទ្ធិ បរិក្ខុត្ថស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខុត្ថស្ស
បរិក្ខេបាវហជ្ជានតោ ទ្វេ លេខុចាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គតោ ឌីក្កម្ម គុម្ពេន
វា វតិយា វា បដិច្ចន្តជ្ជានេ និសីទិតព្វំ, អន្តោអរុណោយេវ វត្ថុនយេនេវ វត្ថុ
សមាទិយិត្វា អាហារចេត្វា។ សេច អញ្ញោ កោចិ ភិក្ខុ កេនចិទេវ ករណីយេន
តំ ហំ អាគច្ឆតិ, សេច ឯស តំ បស្សតិ, សទ្ធិ វាស្ស សុណាតិ, អាហារចេត្វា។
អនាហារចេត្វា វត្ថិច្ឆេទោ ចេវ វត្ថុភេទោ ច, អថ ទ្វាទសហត្ថំ ឧបចារំ ឌីក្កមិត្វា
អជានន្តស្សេវ គច្ឆតិ, វត្ថិច្ឆេទោ ហោតិ ឯវ, វត្ថុភេទោ បន នតិ។
អាហារចេត្វាកាលតោ បដ្ឋាយ ឯកំ ភិក្ខុ ឋបេត្វា សេសេហិ សតិ ករណីយេ
គន្តម្បី វត្ថុតិ, អរុណោ ឧដ្ឋិតេ តស្ស ភិក្ខុស្ស សន្តិកេ វត្ថុ ភិក្ខុបិទ្វា។ សេច
សោមិ កេនចិ កម្ពេន បុរេ អរុណោយេវ គច្ឆតិ, អញ្ញំ វិហារតោ ភិក្ខុន្តំ វា
អាគន្តកំ វា យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស សន្តិកេ អាហារចេត្វា វត្ថុ ភិក្ខុបិទ្វា។
អយញ្ច យស្មា គណស្ស អាហារចេត្វា ភិក្ខុនញ្ច អត្ថិការំ សល្លក្ខេត្វាវ វសិ,
តេនស្ស ឡានេ គណោ ចរណាទោសោ វា វិប្បវាសោ វា ន ហោតិ។ សេច ន កញ្ចិ
បស្សតិ, វិហារំ គន្ធាបិ យំ បឋមំ បស្សតិ, តស្ស អាហារចេត្វា ភិក្ខុបិទ្វា។ អយំ
ភិក្ខុវត្ថុស្ស បរិហារោ។

២៣៩. ឯវំ ធារត្តំ មានត្តំ អឧណ្ណំ ចរិត្វា យត្ត សិយាវីសតិគណោ
ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ ភិក្ខុ អព្ពេតព្ពោ។ អព្ពេន្តេហិ ច បឋមំ អព្ពានាហោ
កាតព្ពោ។ អយព្ពំ និក្ខត្តវត្តត្តា បកតត្តជ្ជានេ បីតោ, បកតត្តស្ស ច អព្ពានំ
កាតុំ នវដ្ឋតិ, តស្មាវត្តំ សមាទាបេតព្ពោ, វត្តេ សមាទិន្នេ អព្ពានាហោ
ហោតិ។ តេនបិ វត្តំ សមាទិយិត្វា អាហារេចត្វា អព្ពានំ យាចិតព្ពំ។
អនិក្ខត្តវត្តស្ស បុនវត្តសមាទានកិច្ចំ នត្តិ។ សោ ហិ ធារត្តាតិក្កមេនេវ
អព្ពានាហោ ហោតិ, តស្មា សោ អព្ពេតព្ពោ។ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នាយោ,
សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ
ឯកាហបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ,
ភន្តេ, ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ...បេ.... សោហំ
ចិណ្ឌាមានត្តោ ធុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ...បេ....
សោហំ ចិណ្ឌាមានត្តោ ធុតិយម្បិ, ភន្តេ, សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមិ”តិ -

ឯវំ ភិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្នានំ ឯកាហបរិវាសំ
អទាសិ, សោ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ

ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
អធាសិ, សោ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“អត្ថិតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហិ,
ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

ឯវំ តាវ ឯកាហឃ្មជិច្ឆន្ទាយ អាបត្តិយា បជិច្ឆន្ទបរិវាសោ មានត្តនានំ
អព្ពានញ្ច វេទិតព្ពំ។ ឥមិនាវ នយេន ធ្វិហាធិបជិច្ឆន្ទាសុបិ តទន្ទុចា កម្មវាចា
កាតព្វា។

២៤០. សច្ចេ បន អប្បជិច្ឆន្នា អាបត្តិ ហោតិ, បរិវាសំ អនត្តា មានត្ថមេវ
ធនត្វា ចិណ្ឌាមានត្តា អព្ពេតត្តោ។ កថំ? មានត្ថំ ទេន្តន តាវ -

“អហំ, កន្លេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ,
កន្លេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមិ។
អហំ, កន្លេ...បេ.... ធុតិយម្បិ, កន្លេ, សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមិ។ អហំ, កន្លេ...បេ.... ធុតិយម្បិ, កន្លេ,
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមិ”តិ -

តិក្ខត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្លេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ
ទទេយ្យ, វសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ ទេតិ, យស្សយស្សតោ
ឧមតិ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្ថំ
មានត្ថស្ស ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... ធុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

“ទិដ្ឋុំ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ
ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វុត្តសមាទានំ វុត្តនិក្ខេបោ មានត្ថបរណញ្ចា សព្វំ
វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ អាហោចន្តេន បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជី អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ,
សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ

-

ឯវំ អាហោចតព្វំ។

ឯកស្ស ទិដ្ឋុំ តិណ្ហំ វា អាហោចន្តេន បជិច្ឆន្ទមានត្ថេ វុត្តនយេនេវ
អាហោចតព្វំ។ ចិន្តាមានត្ថោ ច យត្ថ សិយាវីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ
សោ អព្ពេតព្ពោ។ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជី អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ,
សោហំ ចិន្តាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមិ។ អហំ, ភន្តេ...បេ.... សោហំ

ចិណ្ឌាមានត្រា ធុតិយម្បី, ភន្តេ, សង្ឃី អព្ពានំ យាចាមី។ អហំ, ភន្តេ...បេ....
សោហំ ចិណ្ឌាមានត្រា ធុតិយម្បី, ភន្តេ, សង្ឃី អព្ពានំ យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃេ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃី សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃេ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ អនាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្រា សង្ឃី អព្ពានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃេ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃេ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃី សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃេ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្ថំ មានត្ថំ អនាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្រា សង្ឃី អព្ពានំ យាចតិ, សង្ឃេ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... ធុតិយម្បី ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

អព្ពុតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចំ វត្វា អព្ពេតព្ពោ។ ឯវំ អប្បជិច្ឆន្ទាយ អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ វេទិតព្ពំ។

២៤១. សច្ច កស្សបិ ឯកាបត្តិ បដិច្ចន្ទា ហោតិ, ឯកា អប្បដិច្ចន្ទា, តស្ស បដិច្ចន្ទាយ អាបត្តិយា បរិវាសំ ទត្វា បរិវុត្តបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តន អប្បដិច្ចន្ទាបត្តិ បដិច្ចន្ទាបត្តិយា សមោទានេត្វាបិ ទាតុំ វដ្តតិ។ កង្គ? សច្ច បដិច្ចន្ទាបត្តិ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទា ហោតិ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទានំ ឯកាបាបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទានំ ឯកាបាបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បដិច្ចន្ទាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បដិច្ចន្ទានញ្ច អប្បដិច្ចន្ទានញ្ច ទាត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទានំ ឯកាបាបរិវាសំ យាចី, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាបាប្បដិច្ចន្ទានំ ឯកាបាបរិវាសំ អទាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បដិច្ចន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បដិច្ចន្ទានញ្ច អប្បដិច្ចន្ទានញ្ច ទាត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បដិច្ចន្ទានញ្ច អប្បដិច្ចន្ទានញ្ច ទាត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច
ធារត្តំ មានត្តស្ស ទានំ, សោ តុល្លាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ...។

“ធិន្នំ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា
តុល្លា, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតញ្ច។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វត្តសមាទានាធិ សត្តំ វុត្តនយមេវ។ អាពោចន្តេន
បន -

“អហំ, កន្លែ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាចិ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ

ឯកាហបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាធិ,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ,
វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហោចតត្ថំ។

សមាទិន្នមានត្តេន ច អន្ធនំ កត្វា វុត្តនយេន ធារត្តំ មានត្តំ ចរិតត្ថំ។
ចិណ្ឌាមានត្តោ ច យត្ថ សិយា វិសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ អព្ពេតត្តោ។
អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ
ឯកាហបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ, អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាធិ,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោហំ, ភន្តេ, ចិណ្ឌាមានត្តោ
សង្ឃំ អញ្ចានំ យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
អទាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ អទាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ
យាចតិ, យេទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា
ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទានំ ឯកាហបរិវាសំ
អទាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ អទាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ
យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“អត្ថិតោ សង្ឃេន ឥត្តន្តាមោ ភិក្ខុ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី,
ឯវេមតំ ជារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ពេតព្ពោ។

បដិច្ចន្តបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២២២. សុទ្ធីន្តបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោតិ ទ្វេ អវសេសា។ តត្ថ (ប្លឡាវ.
អដ្ឋ. ១០២) សុទ្ធីន្តបរិវាសោ ធុរិយោ ប្លឡាសុទ្ធីន្តោ មហាសុទ្ធីន្តោតិ។ ធុរិយោបិ
ចេស វត្តិបរិច្ឆេទំ សកលំ វា ឯកច្ចំ វា អជានន្តស្ស ច អស្សវន្តស្ស ច តត្ថ
វេមតិកស្ស ច ធាតព្ពោ។ អាបត្តិបរិយន្តំ បន “ឯត្តកា អហំ អាបត្តិយោ
អាបន្នោ”តិ ជាធាតុ វា មា វា, អការណាមេតំ, តត្ថ យោ ឧបសម្បទតោ បដ្ឋាយ
អនុលោមក្កមេន វា អាហេតិធិវសតោ បដ្ឋាយ បដិលោមក្កមេន វា
“អសុកញ្ច អសុកញ្ច ធិវសំ វា បក្ខំ វា មាសំ វា សំវច្ឆរំ វា តវ សុទ្ធការំ
ជាធាសី”តិ បុច្ឆិយមាធា “អាម, ភន្តេ, ជាធាមិ, ឯត្តកំ ធាម កាលំ អហំ
សុទ្ធា”តិ វេទតិ, តស្ស ធិន្នោ សុទ្ធីន្តបរិវាសោ ប្លឡាសុទ្ធីន្តោតិ វុច្ចតិ។

តំ គហេត្វា បរិវសន្តេន យត្តកំ កាលំ អត្ថនោ សុទ្ធិ ជាធាតិ, តត្ថកំ
អបនេត្វា អវសេសំ មាសំ វា ទ្វេមាសំ វា បរិវសិតត្ថំ។ សចេ “មាសមត្តំ
អសុទ្ធាម្ហី”តិ សល្លកេត្វា អគ្គហេសិ, បរិវសន្តោ ច បុន អញ្ញំ មាសំ សវតិ,
តម្បី មាសំ បរិវសិតត្ថមេវ, បុន បរិវាសធានកិច្ចំ នត្តិ។ អថ “ទ្វេមាសំ
អសុទ្ធាម្ហី”តិ សល្លកេត្វា អគ្គហេសិ, បរិវសន្តោ ច “មាសមត្តមេវាហំ
អសុទ្ធាម្ហី”តិ សន្និដ្ឋានំ ករោតិ, មាសមេវ បរិវសិតត្ថំ, បុន បរិវាសធានកិច្ចំ
នត្តិ។ អយញ្ញិ សុទ្ធីន្តបរិវាសោ ធាម ឧទ្ធម្មិ អាហេហតិ, ហេដ្ឋាបិ ឡិហេហតិ។

ឥន្ទ្រមស្ស លក្ខណ៍។ អញ្ញាស្មី បន អាបត្តិវុជ្ជានេ ឥន្ទ្រមស្ស លក្ខណ៍ - យោ អប្បជិច្ឆន្តំ
អាបត្តិ “បដិច្ឆន្តា” តិ វិនយកម្មំ ករោតិ, តស្សបត្តិ វុជ្ជាតិ។ យោ បដិច្ឆន្តំ
“អប្បជិច្ឆន្តា” តិ វិនយកម្មំ ករោតិ, តស្ស នវុជ្ជាតិ។ អបិបដិច្ឆន្តំ
“បិបដិច្ឆន្តា” តិ ករោត្តស្សបិ វុជ្ជាតិ, បិបដិច្ឆន្តំ “អបិបដិច្ឆន្តា” តិ ករោត្តស្ស ន
វុជ្ជាតិ។ ឯកំ អាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា “សម្ពហុលា” តិ ករោត្តស្ស វុជ្ជាតិ ឯកំ វិនា
សម្ពហុលានំ អភារតោ។ សម្ពហុលា បន អាបដ្ឋិត្វា “ឯកំ អាបដ្ឋិ” តិ ករោត្តស្ស
ន វុជ្ជាតិ។

យោ បន យថាវុត្តន អនុលោមបដិលោមនយេន បុច្ឆិយមាណាបិ
វត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ នស្សរាមិ, វេមតិកោ វា ហោតិ, តស្ស ធិន្នោ
សុទ្ធន្តបរិវាសោ មហាសុទ្ធន្តោតិ វុច្ឆតិ។ តំ គហេត្វា គហិតទិវសតោ បដ្ឋាយ
យាវ ឧបសម្មទទិវសោ, តាវ វត្តិយោ គណោត្វា បរិវសិតព្ពំ, អយំ ឧទ្ធ
នារោហតិ, ហេដ្ឋា បន ឱរោហតិ។ តស្មា សចេ បរិវសន្តោ វត្តិបរិច្ឆេទេ សន្និដ្ឋានំ
ករោតិ “មាសោ វា សំវច្ឆរោ វា មយ្ហំ អាបន្នស្ស” តិ, មាសំ វា សំវច្ឆរំ វា
បរិវសិតព្ពំ។

បរិវាសយាចននានលក្ខណ៍ បនេត្ត ឯវំ វេទិតព្ពំ - តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា វុឡានំ ភិក្ខុនំ ចាទេ វន្តិត្វា ឧក្កជិកំ
និសីទិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វេទនីយោ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ,
អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, វត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ
នស្សរាមិ, វត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, វត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាចាមិ” តិ។

ធុតិយម្បិ យាចិតតោ។ តតិយម្បិ យាចិតតោ។

ព្យត្តន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតតោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធគបរិវាសំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ
អាបត្តិនំ សុទ្ធគបរិវាសស្ស ទានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ....។

“ធិន្នោ សង្ឃេន ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ។
សុទ្ធគបរិវាសោ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ សុទ្ធគបរិវាសោ ទាតតោ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ វត្ថុសមាទានាទិ សត្តំ វុត្ថនយមេវ។ អាពោចន្តេន
បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ,
អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, វត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ
នស្សរាមិ, វត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, វត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាបី,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ
បរិវាសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ
អាពោចតត្ថំ។

ឯកស្ស ទិទ្ធិំ វា តិណ្ហំ វា អាពោចនំ វុត្ថនយមេវ។ បរិវុត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ
នេន្តេន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ,
អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, វត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ
នស្សរាមិ, វត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, វត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាបី,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អទាសិ, សោហំ, ភន្តេ,
បរិវុត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មារត្តំ យាបាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខុត្តំ យាបាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, វត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរាតិ, វត្តិបរិយន្តំ នស្សរាតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ

វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្ត វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធីន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធីន្តបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ ធនេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធីន្តបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធីន្តបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ ធនេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តស្ស ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ....។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ,
ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតញ្ចា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្ថសមាធានាទិ សព្វំ វុត្តនយមេវ។ អាហោចន្តេន
បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ,
អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ
នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាធិ, តស្ស មេ
សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ
សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ,
វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហោចេតព្ពំ។

ចិណ្ឌាមានត្តោ ច យត្ត សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ ភិក្ខុ
អព្ពេតព្ពោ។ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ,
អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាមិ, អាបត្តិបរិយន្តំ
នស្សរាមិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរាមិ, អាបត្តិបរិយន្តេ វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្តេ
វេមតិកោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ យាធិ, តស្ស មេ
សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ សុទ្ធន្តបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ
សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោហំ ភន្តេ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ
យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្ត
វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្ត វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ
អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ, អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជាតាតិ, រត្តិបរិយន្តំ
ន ជាតាតិ, អាបត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, រត្តិបរិយន្តំ នស្សរតិ, អាបត្តិបរិយន្ត
វេមតិកោ, រត្តិបរិយន្ត វេមតិកោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ
សុទ្ធគបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ
អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ
អព្ពេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ
តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ....។

“អព្ពតោ សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា,
ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ពេតព្ពោ។

សុទ្ធន្តបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៣. សមោធានបរិវាសោ បន តិវិជោ ហោតិ - ឌីធានសមោធានោ

អក្សសមោធានោ មិស្សកសមោធានោតិ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២)

ឌីធានសមោធានោ នាម អន្តរាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា បដិច្ចាទេន្តស្ស បរិវុត្តទិវសេ
ឌីធុនិត្វា មក្ខេត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា មូលទិវសបរិច្ឆេទេ បច្ឆា អាបន្នំ អាបត្តិ
សមោធាហិត្វា ធាតព្ពបរិវាសោ វុច្ឆតិ។

អយំ បនេត្ត វិនិច្ឆយោ - យោ បដិច្ចន្ទាយ អាបត្តិយា បរិវាសំ គហេត្វា
បរិវសន្តោ វា មានត្តារហោ វា មានត្តំ ចរន្តោ វា អព្ពាធារហោ វា អនិក្ខត្តវត្តោ
អញ្ចំ អាបត្តិ អាបជ្ជិត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា សមា វា ឧនតរា វា វត្តិយោ
បដិច្ចាទេតិ, តស្ស មូលាយបដិកស្សនេន តេ បរិវុត្តទិវសេ ច
មានត្តចិល្លាទិវសេ ច សព្ពេ ឌីធុនិត្វា អទិវសេ កត្វា បច្ឆា អាបន្នាបត្តិ
មូលអាបត្តិយំ សមោធាយ បរិវាសោ ធាតព្ពោ។ តេន សចេ មូលាបត្តិ
បក្ខបដិច្ចន្ទា, អន្តរាបត្តិ ឧនកបក្ខបដិច្ចន្ទា, បុន បក្ខមេវ បរិវាសោ
បរិវសិតព្ពោ។ អថាបិ អន្តរាបត្តិ បក្ខបដិច្ចន្ទាវ, បក្ខមេវ បរិវសិតព្ពំ។
ឯតេនុចាយេន យាវ សដ្ឋិវស្សបដិច្ចន្ទា មូលាបត្តិ, តាវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។
សដ្ឋិវស្សានិបិ បរិវសិត្វា មានត្តារហោ ហុត្វាបិ ហិ ឯកទិវសំ អន្តរាបត្តិ
បដិច្ចាទេត្វា បុន សដ្ឋិវស្សានិ បរិវាសារហោ ហោតិ។ ឯវំ
មានត្តចារិកមានត្តារហាកាលេបិ អាបន្នាយ អាបត្តិយា មូលាយបដិកស្សនេ
កតេ មានត្តចិល្លាទិវសាបិ បរិវាសវុត្តទិវសាបិ សព្ពេ មក្ខិតាវ ហោន្តិ។ សចេ
បន និក្ខត្តវត្តោ អាបជ្ជតិ, មូលាយបដិកស្សនារហោ នាម ន ហោតិ។ កស្មា?

យស្មានសោ បរិវេសន្តោ អាបន្នោ, បកតត្ថជ្ជានេ បិតោ អាបន្នោ, តស្មា តស្សា
អាបត្តិយាវិសុំ មានត្ថំ ចរិតត្ថំ។ សចេ បដិច្ចន្នា ហោតិ, បរិវាសោបិ វេសិតញោ។

“សចេ បន អន្តរាបត្តិ មូលាបត្តិតោ អតិរេកបដិច្ចន្នា ហោតិ, តត្ថ កី
កាតត្ថ”ន្តិ វុត្ថេ មហាសុមត្ថេរោ អាហា “អតេកិច្ឆោ អយំ បុគ្គលោ, អតេកិច្ឆោ
នាម អាវិការាបេត្វាវិស្សន្នេតញោ”តិ។ មហាបទុមត្ថេរោ បនាហា “កស្មា
អតេកិច្ឆោ នាម, ននុ អយំ សមុច្ចយ កូន្ធកោ នាម ពុទ្ធានំ បិតកាលសទិសោ,
អាបត្តិ នាម បដិច្ចន្នា វា ហោតុ អប្បដិច្ចន្នា វា សមកឡនតរអតិរេកបដិច្ចន្នា
វា, វិនយធរស្ស កម្មវាចំ យោជេតុំ សមត្ថភារោយេវេត្ថ បមាណំ, តស្មា យា
អតិរេកបដិច្ចន្នា ហោតិ, តំ មូលាបត្តិ កត្វា តត្ថ ឥតរំ សមោធាយ បរិវាសោ
នាតញោ”តិ។ អយំ ឱធានសមោធានោ នាម។

តំ ទេន្តេន បឋមំ មូលាយ បដិកស្សិត្វា បច្ឆា បរិវាសោ នាតញោ។ សចេ
កោចិ ភិក្ខុ បក្ខបដិច្ចន្នាយ អាបត្តិយា បរិវេសន្តោ អន្តរា អនិក្ខត្តវត្ថោវ បុន
បញ្ចាហប្បដិច្ចន្នំ អាបត្តិ អាបន្នតិ, តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ
ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា វុឡានំ ភិក្ខុនំ ចាទេ វន្តិត្វា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ចលី
បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វេចនីយោ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ បក្ខបដិច្ចន្នាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ចន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ចន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ
បញ្ចាហប្បដិច្ចន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាហប្បដិច្ចន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ។

ធុតិយម្បិ យាចិតតោ។ តតិយម្បិ យាចិតតោ។

ព្យត្តន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ ញាបេតតោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបដិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ
ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទានំ មូលាយ
បដិកស្សយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបដិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សតិ, យស្សាយស្មតោ
ឧមតិ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនា, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស
នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“បដិកស្សតោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនា, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ មូលាយបដិកស្សនា កាតត្តោ។

ឯវញ្ច សមោធានបរិវាសោ ធាតត្តោ។ តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ
ឧបសង្កមិត្វា...បេ... ឯវមស្ស វេទនីយោ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ,
ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ យាចាមី”តិ។

ធុតិយម្បី យាចិតត្តោ។ ធុតិយម្បី យាចិតត្តោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ ញាបេតត្តោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបត្តិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ

បក្ខបដិច្ចន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ចន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សំ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកលំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ ទទេយ្យ, វសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ បក្ខបដិច្ចន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបដិច្ចន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ចន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សំ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ

សមោធានបរិវាសស្ស ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វធាមិ...បេ....។

“ធិន្នោ សង្ឃេន ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសោ, ឧមតិ
សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ សមោធានបរិវាសោ ធាតព្វោ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច វត្ថុសមាធានាទិ សព្វំ បុព្វេ វត្ថុនយមេវ។
អាហោចន្តេន បន -

“អហំ, កន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ យាធិ, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្នានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ,
សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាធិ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្នានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ
អធាសិ, សោហំ បរិវសាមិ, វេទិយាមហំ, កន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ
ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហោចេតតំ។

បរិវុត្តបរិវាសស្ស មានត្ថំ ទេន្ទន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ,
សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ
អនាសិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ តិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស តិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ

មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សំ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ
ទទេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សំ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ

ឥតឆ្លាមស្ប ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្ថស្ប ធានំ, សោ
តុណ្ហាស្ប។ យស្ប នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ.... ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ....។

“ធិន្នំ សង្ឃេន ឥត្តឆ្លាមស្ប ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
ធារត្តំ មានត្តំ, ឧមតិ សង្ឃស្ប, តស្មា តុណ្ហី, ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច មានត្ថសមាធានាទិ សព្វំ វុត្ថនយមេវ។

អាហោចន្តេន បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាបី, តស្ប មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ
បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាបី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ យាបី, តស្ប មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ
អធាសិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាបី, តស្ប មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ

អធាសី, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ កន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ
ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហោចេតតំ។

ចិណ្ឌាមានត្តំ អព្ពន្ធន ច -

“អហំ, កន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសី,
សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សី, សោហំ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ
អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាហប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ សមោធានបរិវាសំ
អធាសី, សោហំ បរិវត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ
អធាសី, សោហំ, កន្តេ, ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមី”តិ -

ឯវំ តិក្ខត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ

សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវេត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ,
យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោ សង្ឃំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ
សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បញ្ចាបាប្បជិច្ឆន្ទានំ បុរិមាសុ អាបត្តិសុ

សមោធានបរិវាសំ អនាសិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាបតិ,
សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ, យស្សាយស្សតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ....។

“អត្ថិតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

សេច មានត្តារហោ វា មានត្តំ ចរន្តោ វា អព្ពានារហោ វា អនិក្ខត្តវត្តោ
អន្តរាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា បដិច្ចាទេតិ, វុត្តនយេនេវ បុរិមាបត្តិយា អន្តរាបត្តិយា ច
ធិវសបរិច្ឆេទំ សល្លកេត្វា តទន្ធជាយ កម្មវាចាយ មូលាយ បដិកស្សិត្វា
បរិវាសំ ធិត្វា បរិវុត្តបរិវាសស្ស មានត្តំ ធិត្វា ចិណ្ឌាមានត្តោ អព្ពេតព្ពោ។ សេច
បន បដិច្ចន្ទាយ អាបត្តិយា បរិវសន្តោ អន្តរាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា ន បដិច្ចាទេតិ,
តស្ស មូលាយបដិកស្សនាយេវ កាតព្វា, បុន បរិវាសនានកិច្ចំ នត្ថិ។
មូលាយបដិកស្សនេន បន បរិវុត្តធិវសានំ មក្ខិតត្តា បុន អាទិតោ បដ្ឋាយ
បរិវសិតព្ពំ។ បរិវុត្តបរិវាសស្ស ច មូលាបត្តិយា អន្តរាបត្តិ សមោធានេត្វា
មានត្តំ ធាតព្ពំ, ចិណ្ឌាមានត្តោ ច អព្ពេតព្ពោ។ កេវំ? មូលាយបដិកស្សនំ
ករោន្តេន តាវ សេច មូលាបត្តិ បក្ខបដិច្ចន្ទា ហោតិ,

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបដិច្ចន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ចន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាបី, តស្ស មេ

សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ,
សោហំ បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរាសម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយ បដិកស្សតិ, យស្សាយស្មតោ មតិ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា

សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនា, សោ
តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ....។

“បដិកស្សិតោ សង្ឃេន ឥត្ថន្ទាមោភិក្កុ, អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សនា ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី,
ឯវេមេតំ ជារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

ឯវំ មូលាយ បដិកស្សិតេន បុន អាទិតោ បដ្ឋាយ បរិវេសិតព្ភំ។ បរិវេសន្តេន
ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបដិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបដិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បដិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវេសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ,
វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ជារេត្វ”តិ -

អាហោចេតព្ភំ។

បរិវេត្ថបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ, ភន្តេ, បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ
តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញោ អប្បជិច្ឆន្ទានញោ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចាមី”តិ -

ភិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចី, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ
បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានញោ អប្បជិច្ឆន្ទានញោ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានញោ អប្បជិច្ឆន្ទានញោ ធារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញាតិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃ័យ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបត្តិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបត្តិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ
បដិកស្សិ, សោ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច
ធារត្ថំ មានត្ថំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថស្ស
ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វធាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វធាមិ...បេ...។

“ធិន្នំ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្ថំ មានត្ថំ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា
តុណ្ហិ, ឯវមេតំ ធារយាមិ”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតញ្ច។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្ថសមាធានាធិ សត្តំ វុត្តនយមេវ។ អាហោចន្តេន
បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាចី,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច
អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ,
វេទិយាមហំ ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្វ”តិ -

ឯវំ អាហោចតត្ថំ។

ចិន្តាមានត្តំ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អទាសិ,
សោហំ បរិវេសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ,
សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បជិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាចី,
តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានញ្ច

អប្បជិច្ឆន្ទានព្វា ធារត្ថំ មានត្ថំ អធាសិ, សោហំ ភន្តេ ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ
អព្ពានំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ
បដិកស្សិ, សោ បរិវត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បជិច្ឆន្ទានព្វា អប្បជិច្ឆន្ទានព្វា ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បជិច្ឆន្ទានព្វា អប្បជិច្ឆន្ទានព្វា
ធារត្ថំ មានត្ថំ អធាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, យទិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ បក្ខបជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បក្ខបជិច្ឆន្ទានំ បក្ខបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវសន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ
សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ
យាចិ, តំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ

បដិកស្សី, សោ បរិវត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
បដិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បដិច្ឆន្ទានញ្ច ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស
ភិក្ខុនោ តាសំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ បដិច្ឆន្ទានញ្ច អប្បដិច្ឆន្ទានញ្ច
ធារត្តំ មានត្តំ អធាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អញ្ចានំ យាចតិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អញ្ចេតិ, យស្សយស្សតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
អញ្ចានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ....។

“អញ្ជិតោ សង្ឃន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតញ្ច។

ឥមំនាវ នយេន មានត្តារហមានត្តចារិកអញ្ញានារហកាលេសុបិ
អន្តរាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា អប្បដិច្ឆាទេន្តស្ស មូលាយបដិកស្សនមេវ កត្វា
មូលាបត្តិយា អន្តរាបត្តិ សមោធានេត្វា មានត្តំ ទត្វា ចិណ្ឌាមានត្តស្ស អញ្ចានំ
កាតញ្ចំ។ ឯត្ថ បន “សោហំ បរិវសន្តោ”តិ អាគតជ្ជានេ “សោហំ បរិវត្តបរិវាសោ
មានត្តារហោ”តិ វា “សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ”តិ វា “សោហំ ចិណ្ឌាមានត្តោ
អញ្ញានារហោ”តិ វា វត្តញ្ចំ។

សចេ បន អប្បដិច្ឆន្ទាយ អាបត្តិយា មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា ន
បដិច្ឆាទេតិ, សោ មូលាយ បដិកស្សិត្វា អន្តរាបត្តិយា បុន មានត្តំ ទត្វា
ចិណ្ឌាមានត្តោ អញ្ចេតញ្ច។ កថំ? មូលាយបដិកស្សនំ ករោន្តេន តាវ -

“អបំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ,
សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចាមី”តិ -

ភិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ,
យទិ សង្ឃស្ស បត្តកលំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចតិ,
សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ

បដិកស្សីតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សីនា, សោ
តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“បដិកស្សីតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សីនា ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា, ឯវេមេតំ
ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតត្តា។

ឯវំ មូលាយ បដិកស្សីត្វា មានត្តំ ទេន្តេន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ,
សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ
អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សីនំ យាចី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សី, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ

អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ
សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញាតិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបន្និ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបន្និ អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ
សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សិ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ ទេតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្នាមស្ស
ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តស្ស
ទានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ...បេ....។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ
ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ មានត្ថសមាទានាទិ សព្វំ វុត្តនយមេវ។ អាហារេចន្តេន
បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជី អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តស្ស មេ
សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ,
សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជី
អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ
ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្នានំ មូលាយ បដិកស្សី, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ អទាសិ, សោហំ
មានត្តំ ចរាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្ថ”តិ -

ឯវំ អាហារេចតព្វំ។

ចិន្តាមានត្តំ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជី អប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោហំ
សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្នានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាបី, តស្ស មេ

សង្ឃោ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ,
សោហំ មានត្តំ ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ
មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ មំ សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ, សោហំ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ
អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, តស្ស មេ សង្ឃោ អន្តរា
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោហំ, កន្តោ,
ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្តោ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ
សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចិ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ
យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, វសា
ញាតិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ មានត្តំ
ចរន្តោ អន្តរា សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ អប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ
អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយបដិកស្សនំ យាចិ, តំ
សង្ឃោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ មូលាយ បដិកស្សិ,
សោ សង្ឃំ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តរា សម្ពហុលានំ អាបត្តិនំ
អប្បជិច្ឆន្ទានំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោ ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អញ្ចានំ
យាចតិ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ, យស្សាយស្មតោ ឧមតិ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អញ្ចានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ
កាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“អញ្ជិតោ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ, ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី,
ឯវេមតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ពេតញ្ចោ។

អញ្ជាធារហកាលេបិ អន្តរាបត្តិ អាបដ្ឋិត្វា អប្បជិច្ឆាទេន្តស្ស ឥមិធាវ
នយេន មូលាយបដិកស្សនា មានត្តនានំ អញ្ជានញ្ចា វេទិតព្ពំ។ កេវលំ បនេត្ត
“មានត្តំ ចរន្តោ”តិ អវត្វា “ចិណ្ឌាមានត្តោ អញ្ជាធារហោ”តិ វត្តព្ពំ។

ធុធានសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២២២. អក្សរសមាធានោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) នាម សម្ពហុលាសុ អាបត្តិសុ
យា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា សម្ពហុលា វា អាបត្តិយោ សព្វចិរបដិច្ចន្ទាយោ,
តាសំ អក្សន សមាធាយ តាសំ រត្តិបរិច្ឆេទវសេន អវសេសានំ
ឧនតរបដិច្ចន្ទានំ អាបត្តិនំ បរិវាសោ ធីយតិ, អយំ វុច្ចតិ អក្សរសមាធានោ។
យស្ស បន សតំ អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ចន្ទា, អបរម្យ សតំ អាបត្តិយោ
ទសាហប្បដិច្ចន្ទាតិ ឯវំ ទសក្ខត្តំ កត្វា អាបត្តិសហស្សំ ទិវសសតំ បដិច្ចន្ទំ
ហោតិ, តេន កី កាតព្វន្តិ? សព្វា សមាទហិត្វា ទស ទិវសេ បរិវសិតព្វំ។ ឯវំ
ឯកេនេវ ទសាហេន ទិវសសតម្យិ បរិវសិតព្វមេវ ហោតិ។ វុត្តម្យិ ចេតំ -

“ទសសតំ រត្តិសតំ, អាបត្តិយោ នាទយិត្វាន;
ទស រត្តិយោ វសិត្វាន, មុច្ឆយ្យ ចារិវាសិកោ” តិ។ (បរិ. ៤៧៧);

អយំ អក្សរសមាធានោ នាម។

តស្ស អាហេចនទានលក្ខណំ ឯវំ វេទិតព្វំ - សចេ កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឯកា
អាបត្តិ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទា ហោតិ, ឯកា អាបត្តិ ទ្វីហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា
តីហបដិច្ចន្ទា, ឯកា ចត្វហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា បញ្ចាហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា
ឆាហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា សត្តាហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា អដ្ឋាហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា
នវាហប្បដិច្ចន្ទា, ឯកា ទសាហប្បដិច្ចន្ទា ហោតិ, តេន ភិក្ខុនា សង្ឃំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា... បេ.... ឯវមស្ស វេចនីយោ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបត្តិ
សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បដិច្ចន្ទាយោ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ទ្វីហប្បដិច្ចន្ទាយោ... បេ.... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ទសាហប្បដិច្ចន្ទាយោ,

សោហំ, កន្លែ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ យាចាមី”តិ។

ធុតិយម្បិ យាចិតតញ្ចោ។ តតិយម្បិ យាចិតតញ្ចោ។

ព្យត្តន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ ញាបេតញ្ចោ -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, យធិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា
អាបត្តិយោ ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ
ធនេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ យាចតិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ ធនេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា

អាបត្តិយោ ធនាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសស្ស
ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ធុតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ... តតិយម្បី ឯតមត្តំ វេទាមិ...បេ...។

“ធិន្នោ សង្ឃេន ឥត្តន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសោ, ឧមតិ
សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា, ឯវេមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតព្វា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ វុត្តសមាធានាទិ សព្វំ វុត្តនយមេវ។ អាហោចន្តេន
បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបត្តិ
សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ...បេ... សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ ធនាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា
អាបត្តិយោ ធនាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ
យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាបាប្បជីច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ
បរិវេសាមិ, វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃោ ធារេត្ថ”តិ -

ឯវំ អាហោចតត្ថំ។

បរិវុត្តបរិវាសស្ស មានត្តំ ទេន្តេន -

“អបំ, កន្លែ, សម្ពហុលា សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ.... សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា
អាបត្តិយោ ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្កេន សមោធានបរិវាសំ
យាធិ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្កេន សមោធានបរិវាសំ អធាសិ,
សោហំ, កន្លែ, បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ
យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្តំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ.... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្កេន សមោធានបរិវាសំ យាធិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្កេន សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, យធិ
សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តំ ធនេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ.... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ

ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អគ្យេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អគ្យេន សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោ
បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចតិ, សង្ឃោ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ ទេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ
មានត្តស្ស ធានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ វធាមិ...បេ....។

“ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ,
ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចា កាតត្តា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច មានត្តសមាធានាទិ សព្វំ វុត្តនយមេវ។
អាហោចន្តេន បន -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបត្តិ
សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ.... សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា
អាបត្តិយោ ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អគ្យេន សមោធានបរិវាសំ
យាចិ, តស្ស មេ សង្ឃោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាបាប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អគ្យេន សមោធានបរិវាសំ អធាសិ, សោហំ
បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចិ, តស្ស មេ

សង្ឃ្យា តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោហំ មានត្តំ ចរាមិ,
វេទិយាមហំ, ភន្តេ, វេទិយតីតិ មំ សង្ឃ្យា ធារេត្វ”តិ អាហោចេតត្ថំ។

ចិណ្ឌាមានត្តោ អព្ពេតព្ពោ។ អព្ពេន្តេន ច -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃ្យាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ
សម្ពហុលា អាបត្តិយោ ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ... សម្ពហុលា
អាបត្តិយោ ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោហំ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា
អាបត្តិយោ ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ
យាចី, តស្ស មេ សង្ឃ្យា តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ អនាសិ, សោហំ
បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចី, តស្ស មេ
សង្ឃ្យា តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ អនាសិ, សោហំ, ភន្តេ,
ចិណ្ឌាមានត្តោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចាមី”តិ -

តិក្ខុត្ថំ យាចាបេត្វា -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃ្យា, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃ្យាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ...បេ... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ យាចី, សង្ឃ្យា
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ធនាហប្បជិច្ឆន្ទាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវុត្តបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្តំ មានត្តំ យាចី, សង្ឃ្យា

ឥតត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្ថំ មានត្ថំ អនាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
ឥតត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥតត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ សម្ពហុលា
សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជិ សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ឯកាហប្បជិច្ឆន្នាយោ...បេ.... សម្ពហុលា អាបត្តិយោ
ទសាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, សោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ទសាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ យាចិ, សង្ឃោ
ឥតត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ យា អាបត្តិយោ
ទសាហប្បជិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អក្សេន សមោធានបរិវាសំ អនាសិ, សោ
បរិវត្ថបរិវាសោ សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្ថំ មានត្ថំ យាចិ, សង្ឃោ
ឥតត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ តាសំ អាបត្តិនំ ធារត្ថំ មានត្ថំ អនាសិ, សោ
ចិណ្ឌាមានត្ថោ សង្ឃំ អព្ពានំ យាចតិ, សង្ឃោ ឥតត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ អព្ពេតិ,
យស្សាយស្មតោ ខមតិ ឥតត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អព្ពានំ, សោ តុណ្ហាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ.... តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ...បេ....។

“អព្ពិតោ សង្ឃេន ឥតត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា,
ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ -

ឯវំ កម្មវាចំ កត្វា អព្ពេតព្ពោ។

អក្សសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៥. មិស្សកសមោធានោ (បុទ្ទ. អដ្ឋ. ១០២) នាម - យោ នាណវត្ថុកា
អាបត្តិយោ ឯកតោ កត្វា ធីយតិ។ តត្រាយំ នយោ -

“អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ ឯកំ
សុក្កវិស្សដ្ឋិ, ឯកំ កាយសំសគ្គំ, ឯកំ ទុដ្ឋល្លវាចំ, ឯកំ អត្តកាមំ, ឯកំ
សញ្ញវិត្តំ, ឯកំ កុដិការំ, ឯកំ វិហារការំ, ឯកំ ទុដ្ឋនោសំ, ឯកំ
អញ្ញភាគិយំ, ឯកំ សង្ឃភេទកំ, ឯកំ សង្ឃភេទានុវត្តកំ, ឯកំ ទុព្ពចំ, ឯកំ
កុលទូសកំ, សោហំ, ភន្តេ, សង្ឃំ តាសំ អាបត្តិនំ សមោធានបរិវាសំ
យាថាមី”តិ -

តិក្ខុត្ថំ យាថាបេត្វា តទន្ទុចាយ កម្មវាចាយ បរិវាសោ ធាតព្ពោ។

ឯត្ថ ច “សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ នាណវត្ថុកាយោ”តិបិ
“សង្ឃាធិសេសា អាបត្តិយោ អាបដ្ឋិ”ឥតិបិ ឯវំ បុព្វេវុត្ថនយេន វត្ថុវសេនបិ
កោត្តវសេនបិ នាមវសេនបិ អាបត្តិវសេនបិ យោដេត្វា កម្មំ កាតុំ វដ្ឋតិយេវ,
តស្មា នឥធវិសុំ កម្មវាចំ យោដេត្វា ទស្សយិស្សម បុព្វេ សញ្ញាបត្តិសាធារណំ
កត្វា យោដេត្វា ទស្សិតាយ ឯវ កម្មវាចាយ នាណវត្ថុកាហិបិ អាបត្តិហិ
វុដ្ឋានសម្ភវតោ សាយេវេត្ថ កម្មវាចា អលន្តិ។

មិស្សកសមោធានបរិវាសកថា និដ្ឋិតា។

២៤៦. សចេ កោចិ ភិក្ខុ បរិវសន្តោ វិព្ពមតិ, សាមណោរោ វា ហោតិ,
វិព្ពមន្តស្ស សាមណោរស្ស ច បរិវាសោ ន រុហតិ។ សោ ចេ បុន ឧបសម្មជ្ជតិ,
តស្ស តទេវ បុរិមំ បរិវាសនានំ, យោ បរិវាសោ ធិន្នោ, សុធិន្នោ, យោ បរិវុត្តោ,
សុបរិវុត្តោ, អវសេសោ បរិវសិតព្ពោ។ សចេបិ មានត្តារហោ មានត្តំ ចរន្តោ
អញ្ញាធារហោ វា វិព្ពមតិ, សាមណោរោ វា ហោតិ, សោ ចេ បុន ឧបសម្មជ្ជតិ,

តស៊ូ តទៅ ប្រមុខ បរិវាសនានំ, យោ បរិវាសោ ធិន្នោ, សុធិន្នោ, យោ បរិវុត្តោ,
សុបរិវុត្តោ, យំ មានត្ថំ ធិន្នំ, សុធិន្នំ, យំ មានត្ថំ ចិន្នំ, តំ សុចិន្នំ, សោ ភិក្ខុ
អព្ពេតញ្ចោ។

សចេ កោចិ ភិក្ខុ បរិវសន្តោ ឧម្ពត្តកោ ហោតិ ខិត្តចិត្តោ វេទនាដ្ឋោ,
ឧម្ពត្តកស្ស ខិត្តចិត្តស្ស វេទនាដ្ឋស្ស ច បរិវាសោ ន រុហតិ។ សោ ច បុន
អនុម្ពត្តកោ ហោតិ អខិត្តចិត្តោ អវេទនាដ្ឋោ, តទៅ ប្រមុខ បរិវាសនានំ, យោ
បរិវាសោ ធិន្នោ, សុធិន្នោ, យោ បរិវុត្តោ, សុបរិវុត្តោ, អវសេសោ បរិវសិតញ្ចោ។
មានត្តារហាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។

សចេ កោចិ បរិវសន្តោ ឧក្ខិត្តកោ ហោតិ, ឧក្ខិត្តកស្ស បរិវាសោ ន
រុហតិ។ សចេ បុន ឱសារីយតិ, តស៊ូ តទៅ ប្រមុខ បរិវាសនានំ, យោ បរិវាសោ
ធិន្នោ, សុធិន្នោ, យោ បរិវុត្តោ, សុបរិវុត្តោ, អវសេសោ បរិវសិតញ្ចោ។
មានត្តារហាធិសុបិ ឯសេវ នយោ។

សចេ កស្សចិ ភិក្ខុនោ ឥត្ថិលីដ្ឋំ ចាតុកវតិ, តស៊ូ សាយេវ ឧបជ្ឈា,
សាយេវ ឧបសម្មទា, បុន ឧបជ្ឈា ន គហោតញ្ចា, ឧបសម្មទា ច ន កាតញ្ចា,
ភិក្ខុឧបសម្មទតោ បតុតិ យាវ វស្សគណនា, សាយេវ វស្សគណនា, ន ឥតោ
បដ្ឋាយ វស្សគណនា កាតញ្ចា។ អប្បតិវុបំ ទានិស្សា ភិក្ខុនំ មជ្ឈេ វសិតុំ, តស្មា
ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ធា ភិក្ខុនីហិ សធិ វសិតញ្ចំ។ យា ទេសនាកាមិនិយោ វា
វុដ្ឋានកាមិនិយោ វា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីហិ សាធារណា, តាសំ ភិក្ខុនីហិ
កាតញ្ចំ, វិនយកម្មមេវ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ កាតញ្ចំ។ យា បន ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីហិ
អសាធារណា សុក្កវិស្សជ្ជិអាធិកា អាបត្តិយោ, តាហិ អាបត្តិហិ អនាបត្តិ,
លីដ្ឋេ បរិវត្ត តា អាបត្តិយោ វុដ្ឋិតាវ ហោន្តិ, បុន បកតិលីដ្ឋេ ឧប្បន្នេបិ តាហិ

អាបត្តិហិ តស្ស អនាបត្តិយេវ។ ភិក្ខុនិយា បុរិសលីដ្ឋំ ចាតុក្កតេបិ ឯសេវ
នយោ។ វុត្តញ្ចេតំ -

“តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញាតវស្ស ភិក្ខុនោ ឥត្តិលីដ្ឋំ ចាតុក្កតំ
ហោតិ។ ភកវតោ ឯតមត្តំ អាហោចេសុំ។ អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ តំយេវ
ឧបជ្ឈំ, តំយេវ ឧបសម្មទំ, តានិយេវ វស្សានិ ភិក្ខុនីហិ សង្កមិតុំ, យា
អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីហិ សាធារណា, តា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ
សន្តិកេ វុដ្ឋាតុំ។ យា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីហិ អសាធារណា, តាហិ
អាបត្តិហិ អនាបត្តិ។

“តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញាតវស្ស ភិក្ខុនិយា បុរិសលីដ្ឋំ ចាតុក្កតំ
ហោតិ។ ភកវតោ ឯតមត្តំ អាហោចេសុំ។ អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ តំយេវ
ឧបជ្ឈំ, តំយេវ ឧបសម្មទំ, តានិយេវ វស្សានិ ភិក្ខុហិ សង្កមិតុំ, យា
អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុហិ សាធារណា, តា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ សន្តិកេ
វុដ្ឋាតុំ។ យា អាបត្តិយោ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុហិ អសាធារណា, តាហិ អាបត្តិហិ
អនាបត្តិ”តិ (ចារា. ៦៩)។

២៤៧. អយំ បនេត្ត ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយោ (ចារា. អដ្ឋ. ១.៦៩) - ឥមេសុ ទ្វីសុ
លីដ្ឋេសុ បុរិសលីដ្ឋំ ឧត្តមំ, ឥត្តិលីដ្ឋំ ហីនំ, តស្មា បុរិសលីដ្ឋំ ពលវអកុសលេន
អន្តរឆាយតិ, ឥត្តិលីដ្ឋំ ទុព្ពលកុសលេន បតិជ្ជាតិ។ ឥត្តិលីដ្ឋំ បន អន្តរឆាយន្តំ
ទុព្ពលអកុសលេន អន្តរឆាយតិ, បុរិសលីដ្ឋំ ពលវកុសលេន បតិជ្ជាតិ។ ឯវំ
ឧភយម្បិ អកុសលេន អន្តរឆាយតិ, កុសលេន បដិលព្ពតិ។

តត្ថ សចេ ទ្វីន្ទ ភិក្ខុនំ ឯកតោ សជ្ឈាយំ វា ធម្មសាកក្ខំ វា កត្វា ឯកាគារេ
និបដ្ឋិត្វា និទ្ទំ ឱក្កន្តានំ ឯកស្ស ឥត្តិលីដ្ឋំ ចាតុក្កតិ, ឧភិទ្ទម្បិ សហសេយ្យាបត្តិ

ហោតិ។ សោ ចេ បដិពុជ្ជីត្វា អត្តនោ វិប្បការំ ទិស្វា ទុក្ខំ ទុម្ពនោ
វត្តិភាគេយ្យេ ឥតវស្ស អាហោចយ្យ, តេន សមស្សសេតញ្ចោ “ហោតុ មា
ចិន្តយីត្ត, វដ្តស្សេវេសោ នោសោ, សម្មាសម្ពុទ្ធន ទ្វារំ ទិន្នំ, ភិក្ខុ វា ហោតុ ភិក្ខុនី
វា, អនាវដោ ធម្មោ, អវាវតោ សគ្គមគ្គោ” តិ។ សមស្សសេត្វា ឯវំ វត្តព្វំ
“តុម្ហេហិ ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ធាំ វដ្តតិ, អត្ថិ បន តេ កាចិ សន្និដ្ឋា ភិក្ខុនិយោ” តិ។
សចស្ស ហោត្តិ តាទិសា ភិក្ខុនិយោ, “អត្ថិ” តិ, នោ ចេ ហោត្តិ, “នត្ថិ” តិ វត្វា
សោ ភិក្ខុ វត្តញ្ចោ “មម សង្កហំ ករោច, ឥនានិ មំ បឋមំ ភិក្ខុនុបស្សយំ
នេថា” តិ។ តេន ភិក្ខុនា តំ គហេត្វា តស្ស វា សន្និដ្ឋានំ អត្តនោ វា សន្និដ្ឋានំ
ភិក្ខុនីនំ សន្និកំ គន្ធាំ។ គច្ឆន្តេន ច ន ឯកកេន គន្ធាំ, ចត្វាហិ បញ្ចាហិ ភិក្ខុហិ
សន្និដ្ឋោតិកញ្ច កត្តវទណ្ណកញ្ច គហេត្វា សំវិទហានំ បរិមោចេត្វា “មយំ
អសុកំ នាម ហំនំ គច្ឆាមា” តិ គន្ធាំ។ សេច ពហិតាមេ ទូរេ វិហារោ ហោតិ,
អន្តរាមគ្គេ កាមន្តវនទីចារវត្តិវិប្បវាសគណាឱហ័យនាបត្តិហិ អនាបត្តិ។
ភិក្ខុនុបស្សយំ គន្ធា តា ភិក្ខុនិយោ វត្តញ្ចោ “អសុកំ នាម ភិក្ខុំ ជានាថា” តិ?
“អាម, អយ្យា” តិ។ តស្ស ឥត្ថិលីដ្ឋំ ចាតុភូតំ, សង្កហំ ទានិស្ស ករោថាតិ។ តា
ចេ “សាធុ អយ្យា, ឥនានិ មយម្មិ សង្ឃាយិស្សាម, ធម្មំ សោស្សាម, គច្ឆថ
តុម្ហេ” តិ វត្វា សង្កហំ ករោត្តិ, អាវាធិកា ច ហោត្តិ សង្កាហិតា លង្កិនិយោ, តា
កោបេត្វា អញ្ញត្ថ ន គន្ធាំ។ គច្ឆតិ ចេ,
កាមន្តវនទីចារវត្តិវិប្បវាសគណាឱហ័យនាបត្តិហិ ន មុច្ឆតិ។

សេច បនលង្កិនិយោ ហោត្តិ, ន សង្កាហិតាយោ, អញ្ញត្ថ គន្ធាំ លព្ពតិ។
សេចបិ អលង្កិនិយោ ហោត្តិ, សង្កហំ បន ករោត្តិ, តាបិ បរិច្ឆេទិត្វា អញ្ញត្ថ គន្ធាំ
លព្ពតិ។ សេច លង្កិនិយោ ច សង្កាហិតា ច, ញាតិកា ន ហោត្តិ, អាសន្នកាមេ
បន អញ្ញា ញាតិកា ហោត្តិ បដិជគ្គនិកា, តាសម្មិ សន្និកំ គន្ធាំ វដ្តតិ វត្តិ។
គន្ធា សេ ភិក្ខុភាវេបិ និស្សយបដិបន្នោ, បតិរូចាយ ភិក្ខុនិយោ សន្និកេ

និស្សយោ គហេតត្តោ, មាតិកា វាវិនយោ វា ឧត្តហិតោ សុត្តហិតោ, បុន
ឧត្តណ្ឌានការណំ នត្ថិ។ សេច ភិក្ខុកាលេបិ បរិសាវចរោ, តស្ស សន្តិកេយេវ
ឧបសម្មន្នា សូបសម្មន្នា, អញ្ញាស្ស សន្តិកេ និស្សយោ គហេតត្តោ។ បុព្វេ តំ
និស្សយេវ វសន្តេហិបិ អញ្ញាស្ស សន្តិកេ និស្សយោ គហេតត្តោ។
បរិបុណ្ណាវស្សសាមណោវេនបិ អញ្ញាស្ស សន្តិកេ ឧបជ្ឈា គហេតត្តោ។

យំ បនស្ស ភិក្ខុកាលេ អធិដ្ឋិតំ តិច្ឆវញ្ញោ បត្តោ ច, តំ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ, បុន
អធិដ្ឋាតត្ថំ។ សង្កច្ឆិកា ច ឧទកសាដិកា ច គហេតត្តោ។ យំ អតិរេកចីវរំ វា
អតិរេកបត្តោ វា វិនយកម្ពំ កត្វា ឋបិតោ ហោតិ, តម្បី សត្ថំ វិនយកម្ពំ
វិជហតិ, បុន កាតត្ថំ។ បដិគ្គហិតតេលមធុដាលីតាធិនិបិ បដិគ្គហណំ
វិជហន្តិ។ សេច បដិគ្គហណាតោ សត្តមេ ធិវសេ លិដ្ឋំ បរិវត្តតិ, បុន
បដិគ្គហេត្វា សត្តាហំ វុត្តតិ។ យំ បនភិក្ខុកាលេ អញ្ញាស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ
បដិគ្គហិតំ, តំ បដិគ្គហណំ នវិជហតិ។ យម្បី ឧភិន្នំ សាធារណំ អវិភជិត្វា
ឋបិតំ, តំ បកតត្តោ វត្តតិ។ យំ បនវិភត្តំ ឯតស្សេវ សន្តកំ, តំ បដិគ្គហណំ
វិជហតិ។ វុត្តព្យោតំ បរិវារេ -

“តេលំ មធុ ដាលីតញ្ញាបិ សប្បី, សាមំ គហេត្វា និក្ខិបេយ្យ;
អរីតិវត្ថេ សត្តាហោ, សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ញន្តស្ស អាបត្ថិ;
បញ្ញា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៨០);

ឥនញ្ញោ លិដ្ឋបរិវត្តនំ សន្ធាយ វុត្តំ។ បដិគ្គហណំ នាម លិដ្ឋបរិវត្តនេន,
កាលកិរិយាយ, សិក្ខាបច្ចក្ខានេន, ហីនាយាវត្តនេន, អនុបសម្មន្នស្ស
ធានេន, អនបេក្ខវិស្សន្តនេន, អច្ឆិន្ទិត្វា គហាលោន ច វិជហតិ។ តស្មា សេចបិ
ហរីតកខណ្ឌាម្បី បដិគ្គហេត្វា ឋបិតមត្ថិ, សព្ពមស្ស បដិគ្គហណំ វិជហតិ។
ភិក្ខុវិហារេ បន យំ កិញ្ញាស្ស សន្តកំ បដិគ្គហេត្វា វា អប្បដិគ្គហេត្វា វា ឋបិតំ,

សព្វស្ស សាវ័ ឥស្សរា, អាហារាបេត្វា គហោតព្ពំ។ យំ បនេត្ត ថាវំ តស្សា សន្តកំ
សេនាសនំ វា ឧបរោបកា វា, តេ យស្សិច្ឆតិ, តស្ស ធាតព្ពំ។ តេរសសុ
សម្មតិសុ យា ភិក្ខុកាលេ លទ្ធា សម្មតិ, សព្ពា បដិប្បស្សម្ពតិ, បុរិមិកាយ
សេនាសនគ្គាហោ បដិប្បស្សម្ពតិ។ សេច បច្ឆិមិកាយ សេនាសនេ គហិតេ
លិង្គំ បរិវត្តតិ, ភិក្ខុសង្ឃោ ចស្សា ឧប្បន្ទលាភំ ធាតុកាមោ ហោតិ,
អបលោកេត្វា ធាតព្ពំ។

សេច ភិក្ខុនិហិ សាធារណាយ បដិច្ឆន្ទាយ អាបត្តិយា បរិវសន្តស្ស លិង្គំ
បរិវត្តតិ, បុន បក្ខមាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ សេច មាណត្ថំ ចរន្តស្ស បរិវត្តតិ, បុន
បក្ខមាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ សេច ចិណ្ឌាមាណត្ថស្ស បរិវត្តតិ, ភិក្ខុនិហិ អព្ពានកម្មំ
កាតព្ពំ។ សេច អកុសលវិចារកេ បរិក្ខិណោ បក្ខមាណត្ថកាលេ បុនទេវ លិង្គំ
បរិវត្តតិ, ធារត្ថំ មាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ សេច ចិណ្ឌោ បក្ខមាណត្ថ បរិវត្តតិ, ភិក្ខុហិ
អព្ពានកម្មំ កាតព្ពំ។

ភិក្ខុនិយា លិង្គបរិវត្តនេបិ វុត្តនយេនេវ សព្ពោវិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពំ។ អយំ
បនវិសេសោ - សេច ភិក្ខុនិកាលេ អាបន្នា សព្វាវត្តាបត្តិ បដិច្ឆន្នា ហោតិ,
បរិវាសនានំ នត្ថិ, ធារត្ថំ មាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ សេច បក្ខមាណត្ថំ ចរន្តិយា លិង្គំ
បរិវត្តតិ, នតេនត្ថោ, ធារត្ថំ មាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ សេច ចិណ្ឌាមាណត្ថាយ
បរិវត្តតិ, បុន មាណត្ថំ អទត្វា ភិក្ខុហិ អព្ពេតព្ពំ។ អថ ភិក្ខុហិ មានត្ថេ អទិន្នេ
បុន លិង្គំ បរិវត្តតិ, ភិក្ខុនិហិ បក្ខមាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ អថ ធារត្ថំ មាណត្ថំ
ចរន្តស្ស បុន បរិវត្តតិ, បក្ខមាណត្ថមេវ ធាតព្ពំ។ ចិណ្ឌាមាណត្ថស្ស បុន
លិង្គបរិវត្តេ ជាតេ ភិក្ខុនិហិ អព្ពានកម្មំ កាតព្ពំ។ បុន បរិវត្តេ ច លិង្គេ
ភិក្ខុនិកាវេ វិចាយបិ យា អាបត្តិយោ បុព្វេ បដិប្បស្សន្ធា, តា សុប្បដិប្បស្សន្ធា
ឯវាតិ។

២៤៨. តេតា បរំ ចារិវាសិកាជិនំ វត្ថំ ទស្សយិស្សាម - ចារិវាសិកេន (ចូឡវ.

អដ្ឋ. ៧៦) ភិក្ខុនា ឧបជ្ឈាយេន ហុត្វា ន ឧបសម្មាទេតព្ពំ, វត្ថំ និក្ខិបិត្វា បន
ឧបសម្មាទេតុំ វដ្តតិ។ អាចរិយេន ហុត្វាបិ កម្មវាចា ន សាវេតញ្ចា, អញ្ញាស្មី
អសតិ វត្ថំ និក្ខិបិត្វា សាវេតុំ វដ្តតិ។ អាគន្ធកានំ និស្សយោ ន ធាតញ្ចោ។
យេហិបិ បកតិយាវ និស្សយោ គហិតោ, តេ វត្ថញ្ចា “អហំ វិនយកម្ពំ ករោមិ,
អសុកត្ថេស្ស នាម សន្តិកេ និស្សយំ គល្លាប, មយ្ហំ វត្ថំ មា ករោប, មា មំ
តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា” តិ។ សចេ ឯវំ វុត្ថេបិ ករោន្តិយេវ, វារិតកាលតោ
បដ្ឋាយ ករោន្តេសុបិ អនាបត្តិ។ អញ្ញោ សាមណោរោបិ ន គហិតញ្ចោ, ឧបជ្ឈំ
ទត្វា គហិតសាមណោរោបិ វត្ថញ្ចា “អហំ វិនយកម្ពំ ករោមិ, មយ្ហំ វត្ថំ មា
ករោប, មា មំ តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា” តិ។ សចេ ឯវំ វុត្ថេបិ ករោន្តិយេវ,
វារិតកាលតោ បដ្ឋាយ ករោន្តេសុបិ អនាបត្តិ។ ន ភិក្ខុនោវាទកសម្មតិ
សាទិតញ្ចា, សម្មតេនបិ ភិក្ខុនិយោ ន ឱវទិតញ្ចា, តស្មា ភិក្ខុសង្ឃស្ស វត្ថព្ពំ
“គន្លេ, អហំ វិនយកម្ពំ ករោមិ, ភិក្ខុនោវាទកំ ជាធាថា” តិ។ បដិពាលស្ស វា
ភិក្ខុស្ស ភារោ កាតញ្ចោ។ អាគតា ភិក្ខុនិយោ “សង្ឃស្ស សន្តិកំ គច្ឆេ, សង្ឃោ
វោ ឱវាទធាយ កំ ជានិស្សតី” តិ វា “អហំ វិនយកម្ពំ ករោមិ, អសុកភិក្ខុស្ស
នាម សន្តិកំ គច្ឆេ, សោ វោ ឱវាទំ ទស្សតី” តិ វា វត្ថញ្ចា។

យាយ អាបត្តិយា សង្ឃេន បរិវាសោ ធិន្នោ ហោតិ, សា អាបត្តិ ន
អាបត្តិតញ្ចា, អញ្ញា វា តាទិសិកា តតោ វា ចាបិជ្ជតរា, កម្ពំ ន គហិតព្ពំ,
កម្មិកា ន គហិតញ្ចា, ន បកតត្ថស្ស ភិក្ខុនោ ឧចោសថោ វេបេតញ្ចោ, ន
បវារណា វេបេតញ្ចា, បលិពោធត្ថាយ វា បក្កោសនត្ថាយ វា សវចនីយំ ន
កាតព្ពំ។ បលិពោធត្ថាយ ហិ ករោន្តោ “អហំ អាយស្មន្តំ ឥមស្មី វត្ថស្មី
សវចនីយំ ករោមិ, ឥមម្ហា អាវាសា បរម្មិ មា បក្កម, យាវ ន តំ អធិករណំ
រូបសន្តំ ហោតី” តិ ឯវំ ករោតិ, បក្កោសនត្ថាយ ករោន្តោ “អហំ តំ សវចនីយំ

ករោមិ, ឯហិ មយា សន្តិវិនយធរានំ សម្មាសម្ពុទ្ធិការំ គន្ធាហិ" តិ ឯវំ ករោតិ,
តទុកយម្បិ ន កាតតំ។ វិហារេ ជេដ្ឋកដ្ឋានំ ន កាតតំ, ចាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វា
ធម្មជ្ឈេសកេន វា ន ភវិតតំ, នបិ តេសសុ សម្មាសម្ពុទ្ធិសុ ឯកសម្មាសម្ពុទ្ធិវសេនបិ
ឥស្សរិយកម្មំ កាតតំ, "ករោតុ មេ អាយស្មា ឌីកាសំ, អហំ តំ វត្ថុកាមោ" តិ ឯវំ
បកតត្ថស្ស ឌីកាសោ ន ការេតត្ថោ, វត្ថុនា វា អាបត្តិយា វា ន ចោទេតត្ថោ,
"អយំ តេ ធាសោ" តិ ន សារេតត្ថោ, ភិក្ខុហិ អញ្ញមញ្ញំ យោជេត្វា កលហោ ន
ការេតត្ថោ, សង្ឃត្ថេវេន ហុត្វា បកតត្ថស្ស ភិក្ខុនោ បុរេតោ ន គន្ធាតំ ន
និសីទិតតំ, ធានសហត្ថំ ឧបចារំ មុញ្ញិត្វា ឯកកេនេវ គន្ធាត្ថោវេន និសីទិតត្ថោ,
យោ ហោតិ សង្ឃស្ស អាសនបរិយន្តោ សេយ្យបរិយន្តោ វិហារបរិយន្តោ, សោ
តស្ស ធាតត្ថោ។

តត្ថ អាសនបរិយន្តោ នាម ភត្តក្កាធិសុ សង្ឃនវកាសនំ, ស្សស្ស ធាតត្ថោ,
តត្ថ និសីទិតតំ។ សេយ្យបរិយន្តោ នាម សេយ្យានំ បរិយន្តោ សព្ពលាមកំ
មញ្ញប័បំ។ អយញ្ញំ វស្សក្កេន អត្ថនោ បត្តជ្ជានេ សេយ្យំ គហេតុំ ន លភតិ,
សព្ពភិក្ខុហិ វិចិទិត្វា គហិតាវសេសា មង្គលគូបភវិតា វេត្ថលតាធិវិនធា
លាមកសេយ្យវស្ស ធាតត្ថោ។ យថា ច សេយ្យា, ឯវំ វសនអាវាសោបិ វស្សក្កេន
អត្ថនោ បត្តជ្ជានេ តស្ស ន វដ្ឋតិ, សព្ពភិក្ខុហិ វិចិទិត្វា គហិតាវសេសា បន
រដោហតភូមិ ជតុកម្មសិកភវិតា បណ្ណាសាលា អស្ស ធាតត្ថោ។ សចេ
បកតត្ថា សព្ពេ រុក្ខមូលិកា អព្ពោកាសិកា ច ហោន្តិ, ធន្នំ ន ឧបេន្តិ, សព្ពេបិ
ឯតេហិ វិស្សជ្ជាវាសា នាម ហោន្តិ, តេសុ យំ ឥច្ឆតិ, តំ លភតិ។

វស្សបនាយិកធិវសេ បច្ចយំ ឯកបស្សេ វត្វា វស្សក្កេន គណ្ឌិតុំ លភតិ,
សេនាសនំ ន លភតិ, និពទ្ធវស្សវាសិកំ សេនាសនំ គណ្ឌិតុ កាមេន វត្ថុ
និក្ខិបិត្វា គហេតតំ។ ញាតិបវរិតជ្ជានេ "ឯត្ថកេ ភិក្ខុ គហេត្វា អាគច្ឆថា" តិ

និងមន្ត្រីតេជ “ភន្តេ, អសុកំ នាម កុលំ ភិក្ខុ និមន្តេសិ, ឯថ, តត្ថ គន្ធាមា” តិ ឯវំ
សំវិធាយ ភិក្ខុនំ បុរេសមណោន វា បច្ឆាសមណោន វា ហុត្វា កុលានិ ន
ឧបសង្កមិតព្ពានិ, “ភន្តេ, អសុកស្មី នាម គាមេ មនុស្សា ភិក្ខុនំ អាគមនំ ឥច្ឆន្តិ,
សាធុ វតស្ស, សចេ តេសំ សង្កហំ ករេយ្យាថា” តិ ឯវំ បនស្ស វិនយបរិយាយេន
កថេតុំ វដ្តតិ។ អាគតាគតានំ អាហោចេតុំ ហរាយមាណេន អាវត្តិកធុតង្គំ ន
សមាធាតព្ពំ។ យេនបិ បកតិយា សមាធិន្នំ, តេន ធុតិយំ ភិក្ខុំ គហេត្វា អវត្តោ
អរុណំ ឧដ្ឋាបេតព្ពំ, ន ឯកកេន វត្តព្ពំ។ តថា ភត្តក្កាធិសុ អាសនបរិយន្តេ
និសង្កាយ ហរាយមាណេន បិណ្ឌាចាតិកធុតង្គម្បី ន សមាធាតព្ពំ។ យោ បន
បកតិយាវ បិណ្ឌាចាតិកោ, តស្ស បដិសេធា នត្ថិ, ន ច តប្បច្ចយា
បិណ្ឌាចាតោ នីហារាបេតព្ពោ “មា មំ ជានីសូ” តិ។ នីហាជកត្តោ ហុត្វា
វិហារេយេវ និសីទិត្វា ភុព្ពន្តោ “វត្តិយោ គណាយិស្សាមិ, គច្ឆតោ មេ ភិក្ខុំ ទិស្វា
អនាហោចន្តស្ស វត្តិច្ឆេនោ សិយា” តិ ឥមិនា ការណេន បិណ្ឌាចាតោ ន
នីហារាបេតព្ពោ, “មា មំ ឯកភិក្ខុបិ ជានាតូ” តិ ច ឥមិនា អដ្ឋាសយេន វិហារេ
សាមណេរេហិ បចាបេត្វា ភុព្ពិតុម្បី ន លភតិ, តាមំ បិណ្ឌាយ បរិសិតព្ពមេវ។
គិលានស្ស បន នវកម្មអាចរិយុបដ្ឋាយ កិច្ចាធិបសុតស្ស វា វិហារេយេវ
អច្ឆិតុំ វដ្តតិ។

សចេបិ គាមេ អនេកសតា ភិក្ខុវិចរន្តិ, ន សក្កា ហោតិ អាហោចេតុំ,
តាមការាសំ គន្ធា សភាគដ្ឋានេ វសិតុំ វដ្តតិ។ យស្មា “ចារិវាសិកេន, ភិក្ខុវេ,
ភិក្ខុនា អាគន្តុកេន អាហោចេតព្ពំ, អាគន្តុកស្ស អាហោចេតព្ពំ, ឧចោសថេ
អាហោចេតព្ពំ, បវរណាយ អាហោចេតព្ពំ, សចេ គិលានោ ហោតិ, ទូតេនបិ
អាហោចេតព្ពំ” តិ (ប្បដ្ឋវ. ៧៦) វុត្តំ, តស្មា កព្វា វិហារំ គតេន អាគន្តុកេន តត្ថ
ភិក្ខុនំ អាហោចេតព្ពំ។ សចេ សព្វេ ឯកដ្ឋានេ បីតេ បស្សតិ, ឯកដ្ឋានេ បីតេនេវ
អាហោចេតព្ពំ។ អថ វុត្តមូលាធិសុ វិសុំ បីតា ហោន្តិ, តត្ថ តត្ថ គន្ធា អាហោចេតព្ពំ,

សព្វាច្ច អនាហេចន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ច ហោតិ, វត្ថុភេទេ ច ទុក្ខដំ។ អថ វិចិនន្តោ
ឯកច្ឆេ ន បស្សតិ, រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ, ន វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ។

អាគន្ធកស្សបិ អត្ថនោ វសនវិហារំ អាគតស្ស ឯកស្ស វា ពហុនំ វា
វុត្ថនយេនេវ អាហេចតត្ថំ, រត្តិច្ឆេទវត្ថុភេទាបិ ចេត្ត វុត្ថនយេនេវ វេទិតញ្ញា។
សចេ អាគន្ធកា មុហុត្ថំ វិស្សមិទ្វា វា អវិស្សមិទ្វា ឯវ វា វិហារមជ្ឈេន គច្ឆន្តិ,
តេសម្បិ អាហេចតត្ថំ។ សចេ តស្ស អជានន្តស្សេវ គច្ឆន្តិ, អយញ្ច គតកាលេ
ជាតាតិ, គន្ធា អាហេចតត្ថំ, សម្មាបុណ្ហតុំ វា សាវេតុំ វា អសក្កោន្តស្ស
រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ, ន វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ។ យេបិ អន្តោវិហារំ អប្បវិសិទ្ធា
ឧបចារសីមំ ឌីក្កមិទ្វា គច្ឆន្តិ, អយញ្ច នេសំ ធម្មសទ្ធិំ វា ឌីក្កាសីតសទ្ធិំ វា
ឱបិតសទ្ធិំ វា សុទ្ធា អាគន្ធកភារំ ជាតាតិ, គន្ធា អាហេចតត្ថំ, គតកាលេ
ជានន្តេនបិ អនុពទ្ធិទ្វា អាហេចតត្ថមេវ, សម្មាបុណ្ហតុំ អសក្កោន្តស្ស
រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ, ន វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ។ យេបិ រត្តិ អាគន្ធា រត្តិយេវ គច្ឆតិ,
សោបិស្ស រត្តិច្ឆេទំ ករោតិ, អញ្ញាតត្ថា បន វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ នត្ថិ។ សចេ
អជានិទ្វាវ អព្ពានំ ករោតិ, អកតមេវ ហោតីតិ កុរុន្តិយំ វុត្ថំ, តស្មា អធិកា
រត្តិយោ គហោទ្វា កាតត្ថំ។ អយំ អបណ្ណាកបដិបទា។

នទីអធិសុ នាវាយ គច្ឆន្តម្បិ បរតីវេ បិតម្បិ អាកាសេ គច្ឆន្តម្បិ
បព្ពតតលអរញ្ញាធិសុ ទ្វេវេ បិតម្បិ ភិក្ខុំ ទិស្វា សចេ “ភិក្ខុ” តិ វវត្ថានំ អត្ថិ,
នាវាទីហិ គន្ធា វា មហាសទ្ធិំ កត្វា វា វេគេន អនុពទ្ធិទ្វា វា អាហេចតត្ថំ,
អនាហេចន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្ថុភេទេ ទុក្ខដញ្ញា។ សចេ វាយមន្តោបិ
សម្មាបុណ្ហតុំ វា សាវេតុំ វា ន សក្កោតិ, រត្តិច្ឆេទោ ហោតិ, ន វត្ថុភេទេ ទុក្ខដំ។
សង្ឃសេនាភយត្ថេរោ បន វិសយាវិសយេន កថេតិ “វិសយេ កិវ
អនាហេចន្តស្ស រត្តិច្ឆេទោ ចេវ វត្ថុភេទេ ទុក្ខដញ្ញា ហោតិ, អវិសយេ បន

ឧភយម្បី នត្ថី” តិ។ ករីកតិស្សត្ថេរោ “សមណោ អយន្តិ វុត្ថានមេវ
បមាណំ។ សចេបិ អវិសយោ ហោតិ, វុត្ថភេទេ ទុក្ខជមេវ នត្ថិ, វត្ថិច្ឆេទោ បន
ហោតិយេវា” តិ អាហា។

ឧចោសថទិវសេ “ឧចោសថំ សម្មាបុណ្ហិស្សរមា” តិ អាគន្ធកា ភិក្ខុ
អាគន្ធន្តិ, ឥទ្ធិយា គន្ធន្តាបិ ឧចោសថការំ ញាត្វា ឌីតវិទ្យា ឧចោសថំ ករោន្តិ,
តស្មា អាគន្ធកសោធនត្ថំ ឧចោសថទិវសេបិ អាហោចេតព្ពំ។ បវារណាយបិ
ឯសេវ នយោ។ គន្ធខំ អសមត្ថេន គិលានេន ភិក្ខុំ បេសេត្វា អាហោចាបេតព្ពំ,
អនុបសម្បន្នំ បេសេតុំ ន វុដ្ឋតិ។

ន ចារិវាសិកេន ភិក្ខុនា សភិក្ខុកា អាវាសោ វា អនាវាសោ វា អភិក្ខុកោ
នាធាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកោ អាវាសោ វា អនាវាសោ វា គន្ធព្ពោ អញ្ញាត្រ
បកតត្ថេន អញ្ញាត្រ អន្តរាយា។ យត្ថ ហិ ឯកោបិ ភិក្ខុ នត្ថិ, តត្ថ ន វសិតព្ពំ។ ន
ហិ តត្ថ វុត្ថវត្ថិយោ គណនូបិកា ហោន្តិ។ ធនវិទេ អន្តរាយេ បន សចេបិ
វត្ថិយោ គណនូបិកា ន ហោន្តិ, អន្តរាយតោ បរិមុច្ឆនត្ថាយ គន្ធព្ពមេវ។ តេន
វុត្ថំ “អញ្ញាត្រ អន្តរាយា” តិ។ នាធាសំវាសកេហិ សទ្ធិវិនយកម្មំ កាតុំ ន វុដ្ឋតិ,
តេសំ អនាហោចេនបិ វត្ថិច្ឆេទោ នត្ថិ, អភិក្ខុកាវាសសទិសមេវ ហោតិ។ តេន
វុត្ថំ “នាធាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកោ” តិ។

ន ចារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្ថេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ ឯកច្ឆន្ទេ អាវាសេ វា
អនាវាសេ វា វុត្ថព្ពំ។ តត្ថ អាវាសោ នាម វសនត្ថាយ កតសេនាសនំ។
អនាវាសោ នាម ចេតិយយរំ ពោធិយរំ សម្មញ្ញនិអដ្ឋកោ ធារុអដ្ឋកោ
ចាធិយមាឡោ វុច្ឆកុដិ ធារកោដ្ឋកោតិ ឯវមាទិ។ “ឯតេសុ យត្ថ កត្តចិ
ឯកច្ឆន្ទេ ធននតោ ឧទកបតនជ្ជានបរិច្ឆិន្ទេ ឌីកាសេ ឧត្តិត្តកោវ វសិតុំ ន
លភតិ, ចារិវាសិកោ បន អន្តោអាវាសេយេវ ន លភតិ” តិ មហាបច្ឆវិយំ វុត្ថំ។

មហាអដ្ឋកថាយំ អវិសេសេន “ឧទកថាតេន វារិត”ន្តំ វុត្តំ។ កុរុន្តិយំ បន
“ឯតេសុ ឯត្តកេសុ បញ្ចវណ្ណាច្ឆននពទ្ធជ្វានេសុ ចារិវាសិកស្ស ច ឧត្តិតកស្ស
ច បកតត្ថេន សទ្ធិឧទកថាតេន វារិត”ន្តំ វុត្តំ។ តស្មា នាទូបចារេបិ ឯកច្ឆន្នេ ន
វុដ្ឋតិ។ សចេ បនេត្ថ តទហុបសម្បន្នេបិ បកតត្ថេ បឋមំ បរិសិទ្ធា និបន្នេបិ
សង្ករស្សិកោបិ ចារិវាសិកោ បច្ឆា បរិសិទ្ធា ជាជន្លោ និបដ្ឋតិ, វត្តិច្ឆនោ ចេវ
វត្តភេទេ ទុក្ខជញ្ច, អជាជន្តស្ស វត្តិច្ឆនោ, ន វត្តភេទេ ទុក្ខជំ។ សចេ បន តស្មី
និសិន្នេ បច្ឆា បកតត្ថោ បរិសិទ្ធា និបដ្ឋតិ, ចារិវាសិកោ ច ជាជន្លាតិ, វត្តិច្ឆនោ
ចេវ វត្តភេទេ ទុក្ខជញ្ច។ នោ ច ជាជន្លាតិ, វត្តិច្ឆនោ, ន វត្តភេទេ ទុក្ខជំ។

ចារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្ថំ ភិក្ខុំ តទហុបសម្បន្នេម្បិ ទិស្វា អាសនា
វុដ្ឋាតត្ថំ, វុដ្ឋាយ ច “អហំ ឥមិនា សុខនិសិន្នោ វុដ្ឋាបិតោ”តិ បរម្មខេនបិ ន
គន្តត្ថំ, “ឥទំ អាចរិយ អាសនំ, ឯត្ត និសីទថា”តិ ឯវំ បកតត្ថោ ភិក្ខុ អាសនេន
និមន្តតត្តោយេវ។ នវកេន បន “មហាថេរំ ឌីពទ្ធិំ ករោមី”តិ ចារិវាសិកត្ថេស្ស
សន្តិកំ ន គន្តត្ថំ។ ចារិវាសិកេន បកតត្ថេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ ន ឯកាសនេ
និសីទិតត្ថំ, ន នីចេ អាសនេ និសិន្នេ ឧច្ឆេ អាសនេ និសីទិតត្ថំ, ន ធមាយំ និសិន្នេ
អាសនេ និសីទិតត្ថំ, ធានសហត្ថំ បន ឧបចារំ មុញ្ញាទ្វា និសីទិតុំ វុដ្ឋតិ។
ចារិវាសិកេន ភិក្ខុនា បកតត្ថេន សទ្ធិ ន ឯកចង្គមេ ចង្គមិតត្ថំ, ន នីចេ ចង្គមេ
ចង្គមន្តេ ឧច្ឆេ ចង្គមេ ចង្គមិតត្ថំ, ន ធមាយំ ចង្គមន្តេ ចង្គមេ ចង្គមិតត្ថំ។ ឯត្ថ បន
អកតបរិច្ឆេទាយ ភូមិយា ចង្គមន្តេ បរិច្ឆេទំ កត្វា វាលុកំ អាកិរិទ្វា អាលម្ពនំ
យោជេត្វា កតចង្គមេ នីចេបិ ន ចង្គមិតត្ថំ, កោ បន វាទោ ឥដ្ឋកចយេន
សម្បន្នេ វេទិកាបរិក្ខិត្តេ។ សចេ បន ចាការបរិក្ខិត្តោ ហោតិ,
ធារកោដ្ឋកយុត្តោ បព្ពតន្តវនន្តវគ្គមន្តេសុ វា សុប្បជិច្ឆន្នោ, តាទិសេ ចង្គមេ
ចង្គមិតុំ វុដ្ឋតិ, អប្បជិច្ឆន្នេបិ ឧបចារំ មុញ្ញាទ្វា វុដ្ឋតិ។

ចារិកសិកេន ភិក្ខុនា ចារិកសិក្កុតវេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ
មូលាយបដិកស្សនាវហេន មានត្ថាវហេន មានត្ថចារិកេន អញ្ញាវហេន
ភិក្ខុនា សទ្ធិ ន ឯកច្ឆន្ទេ អាវាសេ វា អនាវាសេ វា វត្ថុពុំ។ ឯត្ថ បន សេច វុឡុតវេ
ចារិកសិកេ បឋមំ និបន្នេ ឥតរោ ជានន្តោ បច្ឆា និបជ្ជតិ, វត្ថិច្ឆេនោ ចស្ស
ហោតិ, វត្ថុភេនេ ច ទុក្ខដំ។ វុឡុតវស្ស បន វត្ថិច្ឆេនោ, ន វត្ថុភេនេ ទុក្ខដំ។
អជានិទ្វា និបជ្ជតិ, ទិដ្ឋម្បី វត្ថុភេនោ នត្ថិ, វត្ថិច្ឆេនោ បន ហោតិ។ អថ
នវកចារិកសិកេ បឋមំ និបន្នេ វុឡុតវេ បច្ឆា និបជ្ជតិ, នវកោ ច ជានាតិ, វត្ថិ
ចស្ស និបជ្ជតិ, វត្ថុភេនេ ច ទុក្ខដំ ហោតិ។ វុឡុតវស្ស វត្ថិច្ឆេនោ, ន វត្ថុភេនោ។
នោ ច ជានាតិ, ទិដ្ឋម្បី វត្ថុភេនោ នត្ថិ, វត្ថិច្ឆេនោ បន ហោតិ។ សេច
អបច្ឆាបុរិមំ និបជ្ជន្តិ, វុឡុតវស្ស វត្ថិច្ឆេនោ, ឥតវស្ស វត្ថុភេនោបីតិ កុរុន្តិយំ
វុត្ថំ។

ទ្វេ ចារិកសិកា សមវស្សា, ឯកោ បឋមំ និបន្នេ, ឯកោ ជានន្តោ បច្ឆា
និបជ្ជតិ, វត្ថិ ចស្ស និបជ្ជតិ, វត្ថុភេនេ ច ទុក្ខដំ។ បឋមំ និបន្នស្ស វត្ថិច្ឆេនោ, ន
វត្ថុភេនោ។ សេច បច្ឆា និបជ្ជន្តោបី ន ជានាតិ, ទិដ្ឋម្បី វត្ថុភេនោ នត្ថិ, វត្ថិច្ឆេនោ
បន ហោតិ។ សេច ទ្វេបិ អបច្ឆាបុរិមំ និបជ្ជន្តិ, ទិដ្ឋម្បី វត្ថិច្ឆេនោយេវ, ន
វត្ថុភេនោ។ សេច ហិ ទ្វេ ចារិកសិកា ឯកតោ វសេយ្យំ, តេ អញ្ញាមញ្ញស្ស
អជ្ឈាចារំ ញាត្វា អការវា វា វិប្បជិសារិនោ វា ហុត្វា តំ វា អាបត្តិ អាបន្នេយ្យំ
តតោ ចាបិជ្ជតំ វា, វិព្ពមេយ្យំ វា, តស្មា នេសំ សហសេយ្យា សព្វបកាវេន
បដិក្ខត្តា។ មូលាយបដិកស្សនាវហាធយោ ចេត្ត ចារិកសិកានំ បកតត្ថដ្ឋានេ
បីតាតិ វេទិតញ្ចា។ តស្មា ចារិកសិកេន ភិក្ខុនា មូលាយបដិកស្សនាវហេន
មានត្ថាវហេន មានត្ថចារិកេន អញ្ញាវហេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ ន ឯកាសនេ
និសីទិតព្ពំ, ន និចេ អាសនេ និសិទ្ធនេ ឧច្ឆេ អាសនេ និសីទិតព្ពំ, ន ធមាយ និសិទ្ធនេ

អាសនេ និស័ទិតព្វំ, ន ឯកចង្គៀម ចង្គៀមិតព្វំ, ន នីចេ ចង្គៀម ចង្គៀមន្តេ ឧច្ឆេ ចង្គៀម ចង្គៀមិតព្វំ, ន ធមាយ ចង្គៀមន្តេ ចង្គៀម ចង្គៀមិតព្វំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ចារិវាសិកេន ភិក្ខុនា សាទិតព្វំ បកតត្ថានំ ភិក្ខុនំ អភិវាទនំ បច្ឆជ្ជានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ អាសនាភិហារោ សេយ្យភិហារោ ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលិកំ បត្តចីវរបដិគ្គហណំ នហានេ បិដ្ឋបរិកម្មំ, យោ សាទិយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (ចូឡវ. ៧៥) វេទនតោ បកតត្ថានំ ភិក្ខុនំ ឋបេត្វា នវកតវំ ចារិវាសិកំ អវសេសានំ អន្តមសោ មូលាយបដិកស្សនាវហាទិនម្បិ អភិវាទនាទី សាទិយន្តស្ស ទុក្ខជំ, សន្និវហារិកានម្បិ សាទិយន្តស្ស ទុក្ខជមេវ។ តស្មា តេ វត្តញ្ញា “អហំ វិនយកម្មំ ករោមិ, មយ្ហំ វត្តំ មា ករោថ, មា មំ តាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆថា”តិ។ សេច សន្នាបព្ពជិតា កុលបុត្តា “តុម្ពេ, ភន្តេ, តុម្ពា កំ វិនយកម្មំ ករោថា”តិ វត្តា វត្តំ ករោត្តិ, តាមប្បវេសនម្បិ អាបុច្ឆន្តិយេវ, វារិតកាលតោ បដ្ឋាយ អនាបត្តិ។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចារិវាសិកានំ ភិក្ខុនំ មិច្ឆ យថាវុឡំ អភិវាទនំ បច្ឆជ្ជានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ អាសនាភិហារំ សេយ្យភិហារំ ចាទោទកំ ចាទបីបំ ចាទកថលិកំ បត្តចីវរបដិគ្គហណំ នហានេ បិដ្ឋបរិកម្ម”ន្តិ (ចូឡវ. ៧៥) វេទនតោ បន ចារិវាសិកានំ ភិក្ខុនំ អញ្ញមញ្ញំ យោ យោ វុឡោ, តេន តេន នវកតវស្ស អភិវាទនាទី សាទិតុំ វដ្តតិ។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចារិវាសិកានំ ភិក្ខុនំ បញ្ច យថាវុឡំ ឧចោសថំ បវារណំ វស្សិកសាជិកំ ឱណោជនំ ភត្ត”ន្តិ (ចូឡវ. ៧៥) វេទនតោ ឥមានិ ឧចោសថាទិនិ បញ្ច បកតត្ថេហិបិ សន្និ វុឡបដិចាជិយា កាតុំ វដ្តតិ, តស្មា (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៧៥) ចាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ហត្ថចាសេ និស័ទិតុំ វដ្តតិ។ មហាបច្ឆវិយំ បន “ចាឡិយា អនិស័ទិត្វា ចាឡី វិហាយ ហត្ថចាសំ អមុញ្ញាន្តេន

និស័ទិតព្វ"ន្តិ វុត្តំ។ ចារិសុទ្ធិឧទោសថេ ករិយមាណេ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និស័ទិត្វា
តត្ថេវ និសិទ្ធនេ អត្តនោ ចាឡិយា ចារិសុទ្ធិឧទោសថោ កាតព្វោ។
បវារណាយបិ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និស័ទិត្វា តត្ថេវ និសិទ្ធនេ អត្តនោ ចាឡិយា
បវារេតព្វំ។ សង្ឃនេ យណ្ឌិ បហិវិទ្យា ភាជិយមាណំ វស្សិកសាជិកម្មិ អត្តនោ
បត្តដ្ឋានេ គហេតុំ វដ្ឋតិ។

ឱណោជនន្តិ វិស្សជ្ជនំ វុត្តតិ។ សថេ ហិ ចារិវាសិកស្ស ទ្វេ តីណិ
ឧទ្ទេសកត្តាធិនិ ចាបុណាន្តិ, អញ្ញា ចស្ស បុគ្គលិកកត្តបច្ឆាសា ហោតិ, តានិ
បដិចាជិយា គហេត្វា “កន្តេ, ហេដ្ឋា គាហេថ, អដ្ឋ មយ្ហំ កត្តបច្ឆាសា អត្ថិ, ស្វេវ
គណ្ហិស្សាមី”តិ វត្ថុវិស្សជ្ជេតព្វានិ។ ឯវំ តានិ បុនទិវសេសុ គណ្ហិតុំ លភតិ។
“បុនទិវសេ សព្ពបឋមំ តស្ស ធាតព្វ”ន្តិ កុរុន្តិយំ វុត្តំ។ យទិ បនេ ន គណ្ហាតិ ន
វិស្សជ្ជេតិ, បុនទិវសេ ន លភតិ។ ឥទំ ឱណោជនំ នាម ចារិវាសិកស្សេវ ឱទិស្ស
អនុញ្ញាតំ។ កស្មា? តស្ស ហិ សង្ឃនវកដ្ឋានេ និសិទ្ធស្ស កត្តគ្រ
យាគុខដ្ឋកាធិនិ ចាបុណាន្តិ វា ន វា, តស្មា “សោ ភិក្ខាហារេន មា កិលមិត្តា”តិ
ឥទមស្ស សង្កហករណត្ថាយ ឱទិស្ស អនុញ្ញាតំ។

កត្តន្តិ អាគតាគតេហិ វុឡបដិចាជិយា គហេត្វា គន្តព្វំវិហារេ សង្ឃស្ស
ចតុស្សលភត្តំ។ ឯតំ យថាវុឡំ លភតិ, ចាឡិយា បនេ គន្តំ វា ហតុំ វា ន លភតិ,
តស្មា ចាឡិតោ ឱសក្កិត្វា ហត្ថចាសេ ឋិតេន ហត្ថំ បសារេត្វា យថា សេនោ
និបតិត្វា គណ្ហាតិ, ឯវំ គណ្ហិតព្វំ។ អាហមិកសមណុទ្ទេសេហិ អាហារាបេតុំ ន
លភតិ។ សថេ សយមេវ អាហារន្តិ, វដ្ឋតិ។ រញ្ជោ មហាបេឡ្យកត្តេបិ ឯសេវ
នយោ។ ចតុស្សលភត្តេ បនេ សថេ ឱណោជនំ កត្តកាមោ ហោតិ, អត្តនោ
អត្ថាយ ឧត្តិត្វេ បិណ្ឌោ “អដ្ឋ មេ កត្តំ អត្ថិ, ស្វេវ គណ្ហិស្សាមី”តិ វត្តព្វំ។
“បុនទិវសេ ទ្វេ បិណ្ឌោ លភតិ”តិ មហាបច្ឆិយំ វុត្តំ។ ឧទ្ទេសកត្តាធិនិបិ

ចាឡើតោ ឌីសក្កិត្វាវ គហេតព្ភានិ, យត្ថ បន និសីទាបេត្វា បរិវិសន្តិ, តត្ថ
សាមណោរាជំ ជេដ្ឋកេន, ភិក្ខុនំ សង្ឃនវកេន ហុត្វា និសីទិតព្ភំ។ ឥទំ
ចារិវាសិកវត្ថុ។

មូលាយបដិកស្សនាវហានំ មានត្ថាវហានំ មានត្ថចារិកានំ
អព្ពានាវហានព្ភា ឥទមេវ វត្ថន្តិ វេទិតព្ភំ។ មានត្ថចារិកស្ស វត្ថេ បន “នេវសិកំ
អាហេចេតព្ភ”ន្តិវិសេសោ។ វត្ថិច្ឆេទេសុ ច “តយោ ខោ, ឧបាលិ, ចារិវាសិកស្ស
ភិក្ខុនោ វត្ថិច្ឆេទា, សហវាសោ វិប្បវាសោ អនាហេចនា”តិ (ប្បឡវ. ៨៣) វេចនតោ
យាយំ “បកតត្ថេន ភិក្ខុនា សទ្ធិំ ឯកច្ឆន្នេ”តិអាទិនា នយេន វុត្តោ សហវាសោ,
យោ ច ឯកស្សេវ វាសោ, យា ចាយំ អាគន្ធកាជីនំ អនាហេចនា, ឯតេសុ តីសុ
ឯកេនបិ ការណេន ចារិវាសិកស្ស ភិក្ខុនោ វត្ថិច្ឆេទោ ហោតិ។

មានត្ថចារិកស្ស បន “ចត្តាហេ ខោ, ឧបាលិ, មានត្ថចារិកស្ស ភិក្ខុនោ
វត្ថិច្ឆេទា, សហវាសោ, វិប្បវាសោ, អនាហេចនា, ឡនេ គណោ ចរណា”ន្តិ វេចនតោ
ឥមេសុ ចត្វសុ ការណេសុ ឯកេនបិ វត្ថិច្ឆេទោ ហោតិ។ គណោតិ ចេត្ថ
ចត្តាហេ វា អតិរេកា វា។ តស្មា សចេបិ តីហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ វេសតិ, វត្ថិច្ឆេទោ
ហោតិយេវ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្គហោ

គរុកាបត្តិវុដ្ឋានវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

៣៣. កម្មាកម្មវិនិច្ឆយកថា

២៤៩. កម្មាកម្មន្តិ ឯត្ថ (បរិ. ៤៨២-៤៨៤) បន កម្មានិ ចត្តារិ -
អបលោកនកម្មំ ញត្តិកម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ។ ឥមានិ ចត្តារិ

កម្មានិ កតិហាការេហិវិបជ្ជន្តិ? បញ្ចហាការេហិវិបជ្ជន្តិ - វត្ថុតោ វា
ព្រាត្ថិតោ វា អនុស្សាវនតោ វា សីមតោ វា បរិសតោ វា។

កថំ វត្ថុតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ? សម្មាសម្ពាសនំ កម្មំ អសម្មាសនំ ករោតិ,
វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បដិបុត្តាករណីយំ កម្មំ អបដិបុត្តា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ
អធម្មកម្មំ។ បដិញ្ញាយ ករណីយំ កម្មំ អបដិញ្ញាយ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ
អធម្មកម្មំ។ សតិវិនយាហស្ស អម្ពន្ធិវិនយំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
អម្ពន្ធិវិនយាហស្ស តស្ស ចាបិយសិកកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
តស្ស ចាបិយសិកកម្មារហស្ស តជ្ជនីយ កម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
តជ្ជនីយ កម្មារហស្ស និយស្សកម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
និយស្សកម្មារហស្ស បញ្ចជនីយ កម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
បញ្ចជនីយ កម្មារហស្ស បដិសារណីយ កម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
បដិសារណីយ កម្មារហស្ស ឧក្ខេបនីយ កម្មំ ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
ឧក្ខេបនីយ កម្មារហស្ស បរិវាសំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ បរិវាសាហស្ស
មូលាយ បដិកស្សតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ មូលាយបដិកស្សនាហស្ស
មានត្តំ ទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ មានត្តារហំ អព្ពេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
អព្ពេតារហំ ឧបសម្មាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អនុចោសថេ ឧចោសថំ
ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ អបវារណាយ បវារេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។
បណ្ណកំ ឧបសម្មាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ យេយ្យសំវាសកំ,
តិត្ថិយបក្កន្តកំ, តិរច្ឆានគតំ, មាតុយាតកំ, បិតុយាតកំ, អរហន្តយាតកំ,
ភិក្ខុនិទ្ទសកំ, សង្ឃភេទកំ, លោហិតុប្បាទកំ, ឧកតោព្យញ្ញនកំ, ឧនីសតិវស្សំ
បុគ្គលំ ឧបសម្មាទេតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ។ ឯវំ វត្ថុតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ។

កង់ ព្រាត្រតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ? បញ្ចហាការេហិ ព្រាត្រតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ - វត្ថុំ ន បរាមសតិ, សង្ឃំ ន បរាមសតិ, បុគ្គលំ ន បរាមសតិ, ព្រាត្រី ន បរាមសតិ, បច្ឆា វា ព្រាត្រី វេចេតិ។ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ព្រាត្រតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ។

កង់ អនុស្សាវនតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ? បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ - វត្ថុំ ន បរាមសតិ, សង្ឃំ ន បរាមសតិ, បុគ្គលំ ន បរាមសតិ, សាវនំ ហាបេតិ, អកាលេ វា សាវេតិ។ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ។

កង់ សីមតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ? ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ - អតិខុទ្ទកំ សីមំ សម្មន្នតិ, អតិមហាតី សីមំ សម្មន្នតិ, ខណ្ឌានិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, ឆាយានិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, អនិមិត្តំ សីមំ សម្មន្នតិ, ពហិសីមេ វិតោ សីមំ សម្មន្នតិ, នទិយា សីមំ សម្មន្នតិ, សមុទ្ទេ សីមំ សម្មន្នតិ, ជាតស្សរេ សីមំ សម្មន្នតិ, សីមាយ សីមំ សម្មន្នតិ, សីមាយ សីមំ អដ្ឋោត្តរតិ។ ឥមេហិ ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ។

កង់ បរិសតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ? ឆាទសហិ អាការេហិ បរិសតោ កម្មានិវិបជ្ជន្តិ - ចតុវគ្គករណីយេ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា តេ អនាគតា ហោន្តិ, ធម្មារហានំ ធម្មោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មឪក្ខតា បដិក្កោសន្តិ, ចតុវគ្គករណោ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ, ធម្មារហានំ ធម្មោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មឪក្ខតា បដិក្កោសន្តិ, ចតុវគ្គករណោ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ, ធម្មារហានំ ធម្មោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មឪក្ខតា បដិក្កោសន្តិ។

បញ្ចវគ្គករណោ កម្មេ...បេ... ធនវគ្គករណោ កម្មេ...បេ...

វីសតិវគ្គករណោ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ,
ធន្ទារហានំ ធន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុទ្ធិភូតា បដិក្កោសន្តិ,
វីសតិវគ្គករណោ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ,
ធន្ទារហានំ ធន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុទ្ធិភូតា បដិក្កោសន្តិ,
វីសតិវគ្គករណោ កម្មេ យាវតិកាភិក្ខុ កម្មប្បត្តា, តេ អនាគតា ហោន្តិ,
ធន្ទារហានំ ធន្ទោ អនាហដោ ហោតិ, សម្មុទ្ធិភូតា បដិក្កោសន្តិ។ ឥមេហិ
ធានសហិ អាការេហិ បរិសតោ កម្មានិវបដ្ឋន្តិ។

បញ្ចវគ្គករណោ កម្មេ បត្តារោភិក្ខុ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា
បកតត្តា ធន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ
ធន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។ បញ្ចវគ្គករណោ កម្មេ បញ្ចភិក្ខុ បកតត្តា
កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ធន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ
នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ធន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។ ធនវគ្គករណោ កម្មេ
ធនភិក្ខុ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា ធន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ
កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ធន្ទារហោ, អបិច កម្មារហោ។
វីសតិវគ្គករណោ កម្មេ វីសតិភិក្ខុ បកតត្តា កម្មប្បត្តា, អវសេសា បកតត្តា
ធន្ទារហា។ យស្ស សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ធន្ទារហោ,
អបិច កម្មារហោ។

២៥០. អបលោកនកម្មំ កតិ ហំនានិ គច្ឆតិ? ញត្តិកម្មំ, ញត្តិទុតិយកម្មំ,
ញត្តិបតុត្តកម្មំ កតិ ហំនានិ គច្ឆតិ? អបលោកនកម្មំ បញ្ច ហំនានិ គច្ឆតិ។
ញត្តិកម្មំ នវ ហំនានិ គច្ឆតិ។ ញត្តិទុតិយកម្មំ សត្ត ហំនានិ គច្ឆតិ។
ញត្តិបតុត្តកម្មំ សត្ត ហំនានិ គច្ឆតិ។

អបលោកនកម្មំ កតមាធិ បញ្ច ហំនាធិ គច្ឆតិ? ឌីសារណំ និស្សារណំ
ភណ្ឌកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ បញ្ចមំ។ អបលោកនកម្មំ ឥមាធិ
បញ្ច ហំនាធិ គច្ឆតិ។

ព្រាត្តិកម្មំ កតមាធិ នវ ហំនាធិ គច្ឆតិ? ឌីសារណំ និស្សារណំ ឧបោសថំ
បរាវណំ សម្មតី ទានំ បដិគ្គហណំ បច្ចក្កឡនំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ នវមំ។
ព្រាត្តិកម្មំ ឥមាធិ នវ ហំនាធិ គច្ឆតិ។

ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ កតមាធិ សត្ត ហំនាធិ គច្ឆតិ? ឌីសារណំ និស្សារណំ
សម្មតី ទានំ ឧទ្ធវរណំ ទេសនំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ សត្តមំ។ ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ
ឥមាធិ សត្ត ហំនាធិ គច្ឆតិ។

ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ កតមាធិ សត្ត ហំនាធិ គច្ឆតិ? ឌីសារណំ និស្សារណំ
សម្មតី ទានំ និគ្គហំ សមនុភាសនំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ សត្តមំ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ
ឥមាធិ សត្ត ហំនាធិ គច្ឆតិ។ អយំ តាវ ចាឡិនយោ។

២៥០. អយំ បនេត្ត អាធិតោ បដ្ឋាយ វិនិច្ឆយកថា (បរិ. អដ្ឋ. ៤៨២) -
អបលោកនកម្មំ នាម សីមជ្ឈកសង្ឃំ សោធនត្វា ធន្តារហានំ ធន្នំ អាហារិត្វា
សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា តិក្ខត្តំ សារេត្វា កត្តព្ភកម្មំ។ ព្រាត្តិកម្មំ នាម
វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ព្រាត្តិយា កត្តព្ភកម្មំ។
ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ
ព្រាត្តិយា ឯកាយ ច អនុស្សាវនាយាតិ ឯវំ ព្រាត្តិទុតិយាយ អនុស្សាវនាយ
កត្តព្ភកម្មំ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ នាម វុត្តនយេនេវ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស
អនុមតិយា ឯកាយ ព្រាត្តិយា តីហិ ច អនុស្សាវនាយាតិ ឯវំ ព្រាត្តិចតុត្ថាហិ
តីហិ អនុស្សាវនាយាតិ កត្តព្ភកម្មំ។

ត្រូវ អបលោកនកម្ម អបលោកេត្វាវ កាតព្វំ, ព្រាត្តិកម្មាធិវសេន ន
កាតព្វំ។ ព្រាត្តិកម្មម្យី ឯកំ ព្រាត្តិ ឋបេត្វាវ កាតព្វំ, អបលោកនកម្មាធិវសេន
ន កាតព្វំ។ ព្រាត្តិទុតិយកម្ម បន អបលោកេត្វា កាតព្វម្យី អកាតព្វម្យី អត្ថិ។
តត្ថ សីមាសម្មតិ សីមាសម្មហនំ កចិនធានំ កចិនុទ្ធារោ កុជីវត្ថុទេសនា
វិហារវត្ថុទេសនាតិ ឥមាធិ ធកម្មាធិ គរុកាធិ អបលោកេត្វា កាតុំ ន វដ្ឋតិ,
ព្រាត្តិទុតិយកម្មវាចំ សាវេត្វាវ កាតព្វាធិ។ អវសេសា តេវស សម្មតិយោ
សេនាសនគ្គាហកមតកចីវរធានាធិសម្មតិយោ ចាតិ ឯតាធិ លហុកកម្មាធិ,
អបលោកេត្វាបិ កាតុំ វដ្ឋន្តិ, ព្រាត្តិកម្មព្រាត្តិចតុត្ថកម្មវសេន បន ន
កាតព្វមេវ។ “ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មវសេន កយិវមាធិ ទទ្ទ្យតរំ ហោតិ, តស្មា
កាតព្វ”ន្តិ ឯកច្វេ វទន្តិ។ ឯវំ បន សតិ កម្មសង្ការោ ហោតិ, តស្មា ន កាតព្វន្តិ
បដិក្ខត្ថមេវ។ សចេ បន អក្ខរាបិហានំ វា បទបិហានំ វា ទុរុត្ថបទំ វា ហោតិ,
តស្ស សោធនត្ថំ បុនប្បនំ វត្ថុំ វដ្ឋតិ។ ឥទំ អកុប្បកម្មស្ស ទទ្ទ្យីកម្មំ ហោតិ,
កុប្បកម្មេ កម្មំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ។ ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មំ ព្រាត្តិព្វា តិស្សោ ច
កម្មវាចាយោ សាវេត្វាវ កាតព្វំ, អបលោកនកម្មាធិវសេន ន កាតព្វំ។

សម្មាសាវណ្ណិយំ កម្មំ អសម្មាសាវណ្ណិយំ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មន្តិ ឯតុ បន
អត្ថិ កម្មំ សម្មាសាវណ្ណិយំ, អត្ថិ កម្មំ អសម្មាសាវណ្ណិយំ។ តត្ថ
អសម្មាសាវណ្ណិយំ នាម ទូតេនុបសម្បទា, បត្តនិក្កដ្ឋនំ, បត្តក្កដ្ឋនំ,
ឧម្មត្តកស្ស ភិក្ខុនោ ឧម្មត្តកសម្មតិ, សេក្ខានំ កុលានំ សេក្ខសម្មតិ, ធន្ទស្ស
ភិក្ខុនោ ព្រាហ្មណ្ឌោ, ទេវទត្ថស្ស បកាសនីយកម្មំ, អបសាទនីយំ
ទស្សន្ទស្ស ភិក្ខុនោ ភិក្ខុនិសង្ខេន កាតព្វំ អវន្តិយកម្មន្តិ អជ្ឈិវិជំ ហោតិ។ ឥទំ
អជ្ឈិវិជម្យី កម្មំ អសម្មាសាវណ្ណិយំ កតំ សុកតំ ហោតិ អកុប្បំ, សេសានិ សព្វកម្មាធិ
សម្មាសាវណ្ណិយំ កាតព្វាធិ។ សង្ឃសម្មាសាវណ្ណិយំ ធម្មសម្មាសាវណ្ណិយំ វិនយសម្មាសាវណ្ណិយំ
បុគ្គលសម្មាសាវណ្ណិយំ ឥមំ ចតុត្ថិយំ សម្មាសាវណ្ណិយំ ឧបនេត្វាវ កាតព្វាធិ។ ឯវំ

កតានិ ហិ សុកតានិ ហោន្តិ, ឯវំ អកតានិ បនេតានិ ឥមំ សម្មាវិនយសម្ពាទំ
វត្ថុវិនា កតត្តា វត្ថុវិបន្នានិ នាម ហោន្តិ។ តេន វត្ថុ “សម្មាភារណីយំ កម្មំ
អសម្មា ករោតិ, វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្ម”ន្តិ។ បដិបុត្តាភារណីយាទីសុបិ
បដិបុត្តាទិករណាមេវ វត្ថុ, តំ វត្ថុវិនា កតត្តា តេសម្មី វត្ថុវិបន្នតា វេទិតញ្ចា។
អបិច ឧនីសតិវស្សំ វា អន្តិមវត្ថុ អជ្ឈាបន្នបុព្វំ វា ឯកាទសសុ វា
អភព្វបុគ្គលេសុ អញ្ញាតំ ឧបសម្មាទេន្តស្សបិ វត្ថុវិបន្នំ អធម្មកម្មំ ហោតិ។
អយំ វត្ថុតោ កម្មវិបត្តិយំ វិនិច្ឆយោ។

ញត្ថិតោវិបត្តិយំ បន វត្ថុ ន បរាមសតីតិ យស្ស ឧបសម្មាទាទិកម្មំ
ករោតិ, តំ ន បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ,
អយំ ធម្មវត្ថុតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស ឧបសម្មាទាបេក្ខោ”តិ វត្ថុព្រូ
“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស ឧបសម្មាទាបេក្ខោ”តិ
វេទិតិ។ ឯវំ វត្ថុ ន បរាមសតិ។

សង្ឃំ ន បរាមសតីតិ សង្ឃស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ”តិ វត្ថុព្រូ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ”តិ
វេទិតិ។ ឯវំ សង្ឃំ ន បរាមសតិ។

បុគ្គលំ ន បរាមសតីតិ យោ ឧបសម្មាទាបេក្ខស្ស ឧបជ្ឈាយោ, តំ ន
បរាមសតិ, តស្ស នាមំ ន គណ្ណាតិ។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ
ធម្មវត្ថុតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស ឧបសម្មាទាបេក្ខោ”តិ វត្ថុព្រូ “សុណាតុ
មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ ឧបសម្មាទាបេក្ខោ”តិ វេទិតិ។ ឯវំ បុគ្គលំ ន
បរាមសតិ។

ព្រាត្រី ន បរាមសតិ តិ សព្វេន សព្វំ ព្រាត្រី ន បរាមសតិ, ព្រាត្រី ទុតិយ កម្មេ
ព្រាត្រី អដ្ឋបេត្វា ទិក្ខុត្តំ កម្មវាចាយ ឯវ អនុស្សាវនកម្មំ ករោតិ,
ព្រាត្រី ចតុត្ថកម្មេបិ ព្រាត្រី អដ្ឋបេត្វា ចតុត្ថក្ខំ កម្មវាចាយ ឯវ អនុស្សាវនកម្មំ
ករោតិ។ ឯវ ព្រាត្រី ន បរាមសតិ។

បច្ឆា វា ព្រាត្រី វេបេតិ តិ បឋមំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា “ឯសា
ព្រាត្រី” តិ វត្ថា “ឧមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហិ, ឯវមេតំ ធារយាមី” តិ វទតិ។ ឯវ
បច្ឆា ព្រាត្រី វេបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ ព្រាត្រីតោ កម្មានិវបដ្ឋន្តិ។

អនុស្សាវនតោ វិបត្តិយំ បន វត្ថុអាទីនិ តាវ វត្ថុនយេនេវ វេទិតញ្ញានិ។ ឯវ
បន នេសំ អបរាមសនំ ហោតិ - “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ” តិ
បឋមា អនុស្សាវនាយ វា “ទុតិយម្បិ ឯតមត្តំ វទាមិ... បេ... តតិយម្បិ ឯតមត្តំ
វទាមិ។ សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ” តិ ទុតិយ តតិយា អនុស្សាវនាសុ វា “អយំ
ធម្មវត្ថុតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស ឧបសម្មទាបេក្ខោ” តិ វត្ថុព្រា “សុណាតុ
មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស” តិ វទន្តោ វត្ថុ ន បរាមសតិ នាម។
“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ” តិ វត្ថុព្រា “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
អយំ ធម្មវត្ថុតោ” តិ វទន្តោ សង្ឃំ ន បរាមសតិ នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ,
សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតស្ស” តិ វត្ថុព្រា “សុណាតុ មេ,
ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ធម្មវត្ថុតោ ឧបសម្មទាបេក្ខោ” តិ វទន្តោ បុគ្គលំ ន
បរាមសតិ នាម។

សាវនំ ហាបេតិ តិ សព្វេន សព្វំ កម្មវាចាយ អនុស្សាវនំ ន ករោតិ,
ព្រាត្រី ទុតិយ កម្មេ ទិក្ខុត្តំ ព្រាត្រី មេវ វេបេតិ, ព្រាត្រី ចតុត្ថកម្មេ ចតុត្ថក្ខំ ព្រាត្រី មេវ
វេបេតិ។ ឯវ សាវនំ ហាបេតិ។ យោបិ ព្រាត្រី ទុតិយ កម្មេ ឯកំ ព្រាត្រី វេបេត្វា ឯកំ
កម្មវាចំ អនុស្សាវនោ អក្ខរំ វា ធម្មតិ, បទំ វា ទុរុត្តំ ករោតិ, អយម្បិ សាវនំ

ហាបេតិយេវ។ ព្រាត្រិចតុត្តកម្ម បន ឯកំ ព្រាត្រិ ឋបេត្វា សកិមេវ វា ទ្វិក្ខត្ថំ វា
កម្មវាចាយ អនុស្សាវនំ ករោន្តោបិ អក្ខរំ វា បទំ វា ធម្មន្តោបិ ទុរុត្ថំ ករោន្តោបិ
អនុស្សាវនំ ហាបេតិយេវាតិ វេទិតញោ។

២៥២. “ទុរុត្ថំ ករោតិ” តិ ឯត្ថ បន អយំ វិនិច្ឆយោ។ យោ ហិ អញ្ញាស្មី អក្ខរេ
វត្ថុញ្ច អញ្ញំ វេទតិ, អយំ ទុរុត្ថំ ករោតិ នាម។ តស្មា កម្មវាចំ ករោន្តេន ភិក្ខុនា
យាយំ -

“សិចីលំ ធនិតញ្ច ធីយវស្សំ, គរុកំ លហុកញ្ច និគ្គហិតំ;
សម្ពន្ធនំ វវត្ថិតំ វិមុត្តំ, ទសនា ព្យញ្ញនពុទ្ធិយា បភេទោ” តិ។ -

វុត្តោ, អយំ សុដ្ឋ ឧបលក្ខេតញ្ចោ។ ឯត្ថ ហិ សិចីលំ នាម បញ្ចសុ វុត្តេសុ
បឋមតតិយំ។ ធនិតំ នាម តេស្វេវ ទុតិយចតុត្ថំ។ ធីយន្តិ ធីយេន កាលេន
វត្ថុញ្ចអាការាទិ។ វស្សន្តិ តតោ ឧបខ្សកាលេន វត្ថុញ្ចអាការាទិ។ គរុកន្តិ
ធីយមេវ, យំ វា “អាយស្មតោ ពុទ្ធវត្ថិតត្រូវស្ស យស្ស នក្ខមតិ” តិ ឯវំ
សំយោគបរំ កត្វា វុច្ឆតិ។ លហុកន្តិ វស្សមេវ, យំ វា “អាយស្មតោ
ពុទ្ធវត្ថិតត្រូវស្ស យស្ស ន មតិ” តិ ឯវំ អសំយោគបរំ កត្វា វុច្ឆតិ។ និគ្គហិតន្តិ
យំ ករណានិ និគ្គហេត្វា អវិស្សន្តេត្វា អវិវេជន មុខេន សាទុនាសិកំ កត្វា
វត្ថុញ្ចំ។ សម្ពន្ធន្តិ យំ បរាបទេន សម្ពន្ធត្វា “តុណ្ហិស្សា” តិ វា “តុណ្ហិស្សា” តិ វា
វុច្ឆតិ។ វវត្ថិតន្តិ យំ បរាបទេន អសម្ពន្ធនំ កត្វា វិច្ឆិត្វា “តុណ្ហិ អស្សា” តិ វា
“តុណ្ហិ អស្សា” តិ វា វុច្ឆតិ។ វិមុត្តន្តិ យំ ករណានិ អនិគ្គហេត្វា វិស្សន្តេត្វា
វិវេជន មុខេន អនុនាសិកំ អកត្វា វុច្ឆតិ។

តត្ថ “សុណាតុ មេ” តិ វត្ថុញ្ច ត-ការស្ស ជ-ការំ កត្វា “សុណាតុ មេ” តិ
វេទនំ សិចីលស្ស ធនិតករណំ នាម, តថា “បត្តកល្លំ ឯសា ព្រាត្រិ” តិ វត្ថុញ្ច

“បត្តកល្លំ ឯសា ញត្ថី” តិ អាទិវចនំ។ “ភន្តេ សង្ឃោ” តិ វត្តព្រៃ ភ-ការយ-ការាណំ
ព-ការភ-ការេ កត្វា “ពន្តេ សំគោ” តិ វចនំ ធនិតស្ស សិចិលករណំ នាម។
“សុណាតុ មេ” តិ វិវដេន មុខេន វត្តព្រៃ បន “សុណាតុ មេ” តិ វា “ឯសា ញត្ថី” តិ
វត្តព្រៃ “ឯសំ ញត្ថី” តិ វា អវិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ កត្វា វចនំ វិមុត្តស្ស
និគ្គហិតវចនំ នាម។ “បត្តកល្ល” ត្ថិ អវិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ កត្វា វត្តព្រៃ
“បត្តកល្លា” តិ វិវដេន មុខេន អនុនាសិកំ អកត្វា វចនំ និគ្គហិតស្ស វិមុត្តវចនំ
នាម។ ឥតិ សិចិលេ កត្តព្រៃ ធនិតំ, ធនិតេ កត្តព្រៃ សិចិលំ, វិមុត្តេ កត្តព្រៃ
និគ្គហិតំ, និគ្គហិតេ កត្តព្រៃ វិមុត្តន្តិ ឥមា និ ចត្តាវិ ព្យញ្ញនា និ អន្តោកម្មវា ចាយ
កម្មំ ទូសេន្តិ។ ឯវំ វទន្តោ ហិ អញ្ញស្មី អក្ខរេ វត្តព្រៃ អញ្ញំ វទតិ, ទុរុត្តំ ករោតិ តិ
វុច្ឆតិ។

ឥតវេសុ បន ធិយវស្សធិសុ ធនុ ព្យញ្ញនេសុ ធិយជ្ជានេ ធិយមេវ,
វស្សជ្ជានេ វស្សមេវា តិ ឯវំ យថា ហានេ តំ តទេវ អក្ខរំ ភាសន្តេន អនុក្កមា គតំ
បវេណី អវិនាសេន្តេន កម្មវា ចា កាតញ្ញា។ សចេ បន ឯវំ អកត្វា ធិយេ វត្តព្រៃ
វស្សំ, វស្សេ វា វត្តព្រៃ ធិយំ វទតិ, តថា គរុកេ វត្តព្រៃ លហុកំ, លហុកេ វា វត្តព្រៃ
គរុកំ វទតិ, សម្ពន្ធវា បន វត្តព្រៃ វវត្ថិតំ, វវត្ថិតេ វា វត្តព្រៃ សម្ពន្ធវំ វទតិ, ឯវំ
វុត្តេ បិ កម្មវា ចា ន កុប្បតិ។ ឥមា និ ហិ ន ព្យញ្ញនា និ កម្មំ ន កោបេន្តិ។ យំ បន
សុត្តន្តិកត្តោ “ឧ-កាវេ ត-ការមាបជ្ជតិ, ត-កាវេ ឧ-ការមាបជ្ជតិ, ច-កាវេ
ជ-ការមាបជ្ជតិ, ជ-កាវេ ច-ការមាបជ្ជតិ, យ-កាវេ ក-ការមាបជ្ជតិ, ក-
កាវេ យ-ការមាបជ្ជតិ, តស្មា ឧ-ការាធិសុ វត្តព្រៃសុ ត-ការាធិវចនំ ន
វិវុជ្ឈតី” តិ វទន្តិ, តំ កម្មវា ចំ បត្វា ន វុជ្ជតិ។ តស្មា វិនយជវេន នេវ ឧ-កាវេ ត-
កាវេ កាតញ្ញោ... បេ... ន ក-កាវេ យ-កាវេ។ យថា ចាឡិយា និវុត្តិ សោធន្ទា
ធនវិជាយ ព្យញ្ញននិវុត្តិយា វុត្តនោសេ បរិហារន្តេន កម្មវា ចា កាតញ្ញា។
ឥតវថា ហិ សាវនំ ហាបេតិ នាម។

អកាលេ វា សាវេតីតិ សាវេនាយ អកាលេ អនោកាសេ ញត្ថិ អជ្ឈបេត្វា
បឋមំយេវ អនុស្សាវនកម្មំ កត្វា បច្ឆា ញត្ថិ ឋបេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ
បញ្ចហាការេហិ អនុស្សាវនតោ កម្មានិវបដ្ឋន្តិ។

២៥៣. សីមតោវិបត្តិយំ បន អតិខុទ្ទកសីមា នាម យា ឯកវីសតិ ភិក្ខុ ន
គណ្ហាតិ។ កុរុន្តិយំ បន “យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខុ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ” តិ វុត្ថំ។
តស្មា យា ឯវុចា សីមា, អយំ សម្មតាបិ អសម្មតា កាមខេត្តសទិសាវ ហោតិ,
តត្ថ កតំ កម្មំ កុប្បតិ។ ឯស នយោ សេសសីមាសុបិ។ ឯត្ថ បន អតិមហាតិ
នាម យា កេសគ្គមត្តេនបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា ហោតិ។

ខណ្ឌានិមិត្តា នាម អយជិតនិមិត្តា វុច្ឆតិ។ បុរត្តិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិកេត្តត្វា
អនុក្កមេនេវ ទក្ខិណាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិកេត្តត្វា បុន បុរត្តិមាយ
ទិសាយ បុព្វកិត្តិតំ និមិត្តំ បដិកេត្តត្វា ឋបេតុំ វុច្ឆតិ, ឯវំ អខណ្ឌានិមិត្តា
ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហរិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិកេត្តត្វា
តត្ថេវ ឋបេតិ, ខណ្ឌានិមិត្តា ហោតិ។ អបរាបិ ខណ្ឌានិមិត្តា នាម យា
អនិមិត្តបតំ តចសារុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ញំ វា វាលុកបុញ្ញំ វា អញ្ញាតរំ
អន្តរា ឯកំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ នាយានិមិត្តា នាម យា
បព្ពតច្ឆាយាជិនំ យំ កិញ្ចា នាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា ហោតិ។ អនិមិត្តា នាម
យា សព្ពេន សព្ពំ និមិត្តានិ អកិកេត្តត្វា សម្មតា ហោតិ។ ពហិសីមេ ឋិតោ សីមំ
សម្ពន្ធទិ នាម និមិត្តានិ កិកេត្តត្វា និមិត្តានំ ពហិ ឋិតោ សម្ពន្ធទិ។ នទិយា សមុទ្កេ
ជាតស្សរេ សីមំ សម្ពន្ធទិ ឯតេសុ នទិអាទិសុ យំ សម្ពន្ធទិ, សា ឯវំ សម្មតាបិ
“សព្ពា, ភិក្ខុវេ, នទិ អសីមា, សព្ពោ សមុទ្កោ អសីមោ, សព្ពោ ជាតស្សរេ
អសីមោ” តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ ហោតិ។ សីមាយ សីមំ
សម្ពន្ធទិ តិ អត្ថនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ពន្ធទិ។ សីមាយ សីមំ
អដ្ឋោត្តរតិ តិ អត្ថនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អដ្ឋោត្តរតិ។ តត្ថ យថា សម្ពេនោ

ច អង្គ្រាត្រូវណាញ ហោតិ, តំ សត្វំ សីមាកថាយំ វុត្តមេវ។ ឥតិ ឥមា
ឯកានសបិ សីមា អសីមា កាមខេត្តសធិសា ឯវ, តាសុ និសីទិក្ខា កតំ កម្មំ
កុប្បតិ។ តេន វុត្តំ “ឥមេហិ ឯកានសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ
វិបជ្ជន្តិ” តិ។

បរិសតោ កម្មវិបត្តិយំ បន កិញ្ចិ អនុត្តានំ នាម នត្ថិ។ យម្បិ តត្ថ
កម្មប្បត្តនន្ទារហលក្ខណំ វុត្តត្ថំ សីយា, តម្បិ បរតោ “ចត្តារោ ភិក្ខុ បកតត្តា
កម្មប្បត្តា” តិ អាទិនា នយេន វុត្តមេវ។ តត្ថ បកតត្តា កម្មប្បត្តា តិ
ចតុវគ្គករណោ កម្មេ ចត្តារោ បកតត្តា អនុក្ខិត្តា អនិស្សរិតា បរិសុទ្ធសីលា
ចត្តារោ ភិក្ខុ កម្មប្បត្តា កម្មស្ស អរហា អនុច្ឆរិកា សាមិនោ។ ន តេហិ វិនា តំ
កម្មំ ករីយតិ, ន តេសំ ធនោ វា ចារិសុទ្ធិ វា ឯតិ, អវសេសា បន សចេបិ
សហស្សមត្តា ហោន្តិ, សចេ សមាទសំវាសកា សព្វេ ធន្ទារហាវ ហោន្តិ,
ធន្ទចារិសុទ្ធិ ទត្វា អាកច្ឆន្ត វា មា វា, កម្មំ បន តិជ្ជតិ។ យស្ស បន សង្ឃោ
បរិវាសាទិកម្មំ ករោតិ, សោ នេវ កម្មប្បត្តោ នាបិ ធន្ទារហោ, អបិច យស្មា តំ
បុគ្គលំ វុត្តំ កត្វា សង្ឃោ កម្មំ ករោតិ, តស្មា កម្មារហោតិ វុច្ឆតិ។
សេសកម្មេសុបិ ឯសេវ នយោ។

២៥៤. អបលោកនកម្មំ កតមាទិ បញ្ច ហំនាទិ កច្ឆតិ, ឱសារណំ
និស្សារណំ ភណ្ឌាកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណញ្ញោវ បញ្ចមន្តិ ឯត្ថ “ឱសារណំ
និស្សារណា” ន្តិ បទសិលិដ្ឋតាយេតំ វុត្តំ, បឋមំ បន និស្សារណា ហោតិ, បច្ឆា
ឱសារណា។ តត្ថ យា សា ភណ្ឌាកស្ស សាមណោរស្ស ទណ្ឌាកម្មនាសនា, សា
និស្សារណាតិ វេទិតញ្ញា។ តស្មា ឯតរហិ សចេបិ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស វា ធម្មស្ស
វា សង្ឃស្ស វា អវល្លំ ភណាតិ, អកប្បិយំ “កប្បិយ” ន្តិ ធិបេតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ
ហោតិ, អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ, សោ យាវតតិយំ និវារេត្វា តំ

លឿងវិស្សន្ទ្យាបេតព្រោះ។ នៅ បេវិស្សន្ទ្យតិ, សង្ឃី សង្ឃិចាតេត្វា “វិស្សន្ទ្យបី” តិ
វត្តព្រោះ។ នៅ បេវិស្សន្ទ្យតិ, ព្យត្តនកិក្ខុណា អបលោកនកម្មំ កត្វា
និស្សវេតព្រោះ។ ឯវេ បន កម្មំ កាតព្វំ -

“សង្ឃី, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘អយំ ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស
សង្ឃស្ស អវណ្ណាវាទី មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញោ សាមណោរោ លភន្តិ
ទិវត្តតិវត្តំ កិក្ខុហិ សទ្ធិ សហសេយ្យំ, តស្ស អលោកាយ និស្សវណា
រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’ តិ។ ធុតិយម្បិ។ តតិយម្បិ ភន្តេ សង្ឃី បុច្ឆាមិ ‘អយំ
ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ... បេ... រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’ តិ, ចរ បិវេ វិនិស្សវ” តិ។

សោ អបវេន សមយេន “អហំ, ភន្តេ, ពាលតាយ អញ្ញាណតាយ
អលក្ខិកតាយ ឯវំ អកាសី, ស្វាហំ សង្ឃី ឧមាបេមិ” តិ ឧមាបេន្តោ យាវតតិយំ
យាចាបេត្វា អបលោកនកម្មេនេវ ឱសាវេតព្រោះ, ឯវេ បន ឱសាវេតព្រោះ។
សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តនកិក្ខុណា សង្ឃស្ស អនុមតិយា សាវេតព្វំ -

“សង្ឃី, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘អយំ ឥត្តន្ទាមោ សាមណោរោ ពុទ្ធស្ស ធម្មស្ស
សង្ឃស្ស អវណ្ណាវាទី មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ, យំ អញ្ញោ សាមណោរោ លភន្តិ
ទិវត្តតិវត្តំ កិក្ខុហិ សទ្ធិ សហសេយ្យំ, តស្ស អលោកាយ និស្សវិតោ,
ស្វាយំ ឥទានិ សោរតោ និវាតវុត្តិ លន្តិធម្មំ ឱក្កន្តោ ហិរោត្តប្បេ បតិដ្ឋិតោ
កតទណ្ឌាកម្មោ អច្ចយំ ទេសេតិ, ឥមស្ស សាមណោរស្ស យថា បុរេ
កាយសម្ភោគសាមគ្គិទានំ រុច្ឆតិ សង្ឃស្ស’” តិ។

ឯវំ តិក្ខុត្តំ វត្តព្វំ។ ឯវំ អបលោកនកម្មំ ឱសាវណាព្វា និស្សវណាព្វា កច្ឆតិ។
កណ្តាកម្មំ បព្ពជ្ជាវិនិច្ឆយកថាយ វុត្តមេវ។

ព្រហ្មទណ្ឌា បន ឯកោវលំ ធន្ទស្សវ បញ្ញាត្តោ, យោ អញ្ញោបិ ភិក្ខុ មុខរោ
ហោតិ, ភិក្ខុ ទុរុត្តរ៍ចនេហិ យដ្ឋេន្តោ ខុំសេន្តោ វម្ពេន្តោ វិហារតិ, តស្សបិ
ធាតញ្ញោ, វេស្សោ បន ធាតញ្ញោ។ សង្ឃមជ្ឈេ ព្យត្តន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស
អនុមតិយា សាវេតតំ -

“ភន្តេ, ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ មុខរោ, ភិក្ខុ ទុរុត្តរ៍ចនេហិ យដ្ឋេន្តោ ខុំសេន្តោ
វម្ពេន្តោ វិហារតិ, សោ ភិក្ខុ យំ ឥច្ឆេយ្យ, តំ វេយ្យ, ភិក្ខុហិ ឥត្តន្ទាមោ
ភិក្ខុ នេវ វត្តញ្ញោ, ន ឱវទិតញ្ញោ ន អនុសាសិតញ្ញោ, សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ
‘ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌាស្ស ធានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្ស’ តិ។ ទុតិយម្បិ
បុច្ឆាមិ... បេ... តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ ‘ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌាស្ស
ធានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្ស’ តិ។

តស្ស អបរេន សមយេន សម្មា វត្តិកា ខមាបេន្ទស្ស ព្រហ្មទណ្ឌា
បជិប្បស្សម្ពេតញ្ញោ, វេស្សោ បន បជិប្បស្សម្ពេតញ្ញោ។ ព្យត្តន ភិក្ខុនា សង្ឃមជ្ឈេ
សាវេតតំ -

“ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃា អសុកស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌំ អធាសិ, សោ ភិក្ខុ
សោរតោ និវាតវុត្តិ លង្គិធម្មំ ឱក្កន្តោ ហិរោត្តប្ប បតិជ្ជិតោ បជិសដ្ឋា
អាយតី សំវេ តិដ្ឋតិ, សង្ឃំ, ភន្តេ, បុច្ឆាមិ ‘តស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌាស្ស
បជិប្បស្សទិ រុច្ចតិ សង្ឃស្ស’ តិ។

វេ យាវតតិយំ វត្តា អបលោកនកម្មេនេវ ព្រហ្មទណ្ឌា
បជិប្បស្សម្ពេតញ្ញោតិ។

កម្មលក្ខណញ្ញោវ បញ្ចមន្តិ យំ តំ ភកវតា ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ -

“តេន ខោ បន សមយេន ធម្មត្ថិយា ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ កន្ថមោទកេន
ឌីសិញ្ចន្តិ ‘អប្បេ’ នាម អម្ពេសុ សារដ្ឋេយ្យ’ន្តិ, កាយំ វិវិទ្យា ភិក្ខុនីនំ
ទស្សន្តិ, ឡុំ វិវិទ្យា ភិក្ខុនីនំ ទស្សន្តិ, អង្គជាតំ វិវិទ្យា ភិក្ខុនីនំ ទស្សន្តិ។
ភិក្ខុនិយោ ឌីកាសេន្តិ, ភិក្ខុនិហិ សទ្ធិ សម្បយោជេន្តិ ‘អប្បេ’ នាម អម្ពេសុ
សារដ្ឋេយ្យ”ន្តិ (ចូឡវ. ៤០០) -

ឥមេសុ វត្ថុសុ យេសំ ភិក្ខុនំ ទុក្ខជំ បញ្ញាបេត្វា “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, តស្ស
ភិក្ខុនោ ទណ្ឌកម្មំ កាតុ”ន្តិ វត្វា “កី ទុ ខោ ទណ្ឌកម្មំ កាតត្ថ”ន្តិ សំសយេ
ឧប្បន្នេ “អវន្តិយោ សោ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ ភិក្ខុនិសង្ឃេន កាតត្ថោ”តិ ឯវំ
អវន្តិយកម្មំ អនុញ្ញាតំ, តំ កម្មលក្ខណាញោ បញ្ចមំ, ឥមេស្ស
អបលោកនកម្មស្ស ឋានំ ហោតិ។ តស្ស ហិ កម្មញ្ញោ លក្ខណំ, ន
ឌីសារណាធិនិ, តស្មា កម្មលក្ខណាន្តិ វុច្ចតិ។ តស្ស ករណំ បដិប្បស្សន្តិយា
សទ្ធិវិគ្គារតោ ទស្សយិស្សាម។ ភិក្ខុនុបស្សយេ សន្និបតិ តស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស
អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា សាវេតត្ថំ -

“អយ្យេ, អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អចាសាទិកំ ទស្សតិ,
ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្តិយករណំ វុច្ចតិ”តិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ។ ‘អយ្យេ,
អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អចាសាទិកំ ទស្សតិ, ឯតស្ស អយ្យស្ស
អវន្តិយករណំ វុច្ចតិ’តិ ទុតិយម្បិ។ តតិយម្បិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ”តិ។

ឯវំ ភិក្ខុត្ថំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មេន អវន្តិយកម្មំ កាតត្ថំ។

តតោ បដ្ឋាយ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិហិ ន វន្តិតត្ថោ។ សចេ អវន្តិយមាណោ
ហិរោត្ថប្បំ បច្ចុប្បដ្ឋបេត្វា សម្មា វត្ថុតិ, តេន ភិក្ខុនិយោ ខមាបេតត្ថោ។
ខមាបេន្តន ភិក្ខុនុបស្សយំ អគន្ធាវិហារេយេវ សង្ឃំ វា គណំ វា ឯកំ ភិក្ខុំ វា

ឧបសម្ព័ន្ធមិត្តា ឧក្កជិកំ និសីទិត្វា អញ្ញាលី បគ្គហេត្វា “អហំ, ភន្តេ, បដិសង្ខា
អាយតី សំវេរ តិដ្ឋាមិ, ន បុន អចាសាទិកំ ទស្សេស្សាមិ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ មហ្មំ
ខមត្វ” តិ ខមាបេតព្ពំ។ តេន សង្ឃេន វា គណេន វា ឯកំ ភិក្ខុំ បេសេត្វា
ឯកភិក្ខុនា វា សយមេវ គន្ធា ភិក្ខុនិយោ វត្តញ្ញា “អយំ ភិក្ខុ បដិសង្ខា អាយតី
សំវេរ ឋិតោ, ឥមិនា អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃោ ខមាបិតោ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ
ឥមំ ភិក្ខុំ វន្តិយំ ករោត្វ” តិ។ សោ វន្តិយោ កាតត្តោ, ឯវញ្ញោ បន កាតត្តោ។
ភិក្ខុនុបស្សយេ សន្និបតិស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា
សាវេតព្ពំ -

“អយ្យេ, អសុកោ នាម អយ្យេ ភិក្ខុនីនំ អចាសាទិកំ ទស្សេតិ តិ
ភិក្ខុនិសង្ឃេន អវន្តិយោ កតោ, សោ លន្និធម្មំ ឧក្កមិត្វា បដិសង្ខា
អាយតី សំវេរ ឋិតោ, អច្ចយំ ទេសេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃំ ខមាបេសិ, តស្ស
អយ្យស្ស វន្តិយករណំ រុច្ចតិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ បុច្ឆាមិ” តិ -

ភិក្ខុត្ថំ វត្តព្ពំ។ ឯវំ អបលោកនកម្មេនេវ វន្តិយោ កាតត្តោ។

២៥៥. អយំ បនេត្ត ចាឡិមុត្តកោបិ កម្មលក្ខណវិនិច្ឆយោ (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-
៤៩៦)។ ឥទញ្ញា កម្មលក្ខណំ នាម ភិក្ខុនិសង្ឃមូលកំ បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុសង្ឃស្សបិ
បនេតំ លព្ពតិយេវ។ យញ្ញា ភិក្ខុសង្ឃោ សលាកភត្តឧទោសថគ្គេសុ ច
អបលោកនកម្មំ ករោតិ, ឯតម្បិ កម្មលក្ខណមេវ។
អច្ឆិន្ទចីវរជីវិណ្ឌាចីវរនដ្ឋចីវរានញ្ញា សង្ឃំ សន្និចាតេត្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា
យាវតតិយំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កត្វា ចីវរំ ធាតុំ វដ្ដតិ។
អប្បមត្តកវិស្សន្តកេន បន ចីវរំ ករោន្តស្ស បច្ចយភាជនីយកថាយំ
វុត្តប្បភេទានិ សូចិអាទិនិ អនបលោកេត្វាបិ ធាតព្ពានិ។ តេសំ ធានេ សោយេវ
ឥស្សរោ, តតោ អតិវេកំ ទេន្តេន អបលោកេត្វា ធាតព្ពំ។ តតោ ហិ

អតិរេកទានេ សង្ឃេ សាមី។ គិលានភេសជ្ជៈម្យី តត្ថ វុត្តប្បការំ សយមេវ
ធាតត្ថំ, អតិរេកំ ឥច្ឆន្តស្ស អបលោកេត្វា ធាតត្ថំ។ យោបិ ច ទុព្ពលោ វា
ធិន្ទិរិយាបថោ វា បច្ឆិន្ទភិក្ខុចារបថោ វា មហាគិលានោ, តស្ស មហាវាសេសុ
តត្រប្បាធតោ ទេវសិកំ នាឡិ វា ឧបឡនាឡិ វា, ឯកទិវសំយេវ វា បញ្ចា វា ទស
វា តណ្ហាលនាឡិយោ ទេន្តេន អបលោកនកម្មំ កត្វាវ ធាតត្ថា។ បេសលស្ស
ភិក្ខុនោ តត្រប្បាធតោ ឥណ្ឌាបលិពោធម្មិ ពហុស្សតស្ស សង្ឃការិនិត្តរកស្ស
ភិក្ខុនោ អនុជ្ជាបនីយសេនាសនម្មិ សង្ឃកិច្ចំ ករោន្តានំ កប្បិយការកាធិនំ
ភត្តវេតនម្មិ អបលោកនកម្មេន ធាតុំ វុដ្ឋតិ។

ចតុបច្ចយវសេន ទិន្ទតត្រប្បាធតោ សង្ឃកំ អាវាសំ ជគ្គាបេតុំ វុដ្ឋតិ,
“អយំ ភិក្ខុ ឥស្សរវតាយ វិចារេតី”តិ កថាបច្ឆិន្ទនត្ថំ បន សលាកគ្គាធិសុ វា
អន្តរសន្និចារេ វា សង្ឃំ អាបុច្ឆិត្វាវ ជគ្គាបេតព្ពោ។ ចីវរបិណ្ឌាចាតត្ថាយ
ឪទិស្ស ទិន្ទតត្រប្បាធតោបិ អបលោកេត្វា អាវាសោ ជគ្គាបេតព្ពោ,
អនបលោកេត្វាបិ វុដ្ឋតិ, “សូរោ វតាយំ ភិក្ខុ ចីវរបិណ្ឌាចាតត្ថាយ ឪទិស្ស
ទិន្ទតោ អាវាសំ ជគ្គាបេតី”តិ ឯវំ ឧប្បន្នកថាបច្ឆេននត្ថំ បន
អបលោកនកម្មមេវ កត្វា ជគ្គាបេតព្ពោ។

ចេតិយេ នត្ថំ វា វេទិកំ វា ពោធិយរំ វា អាសនយរំ វា អកតំ វា ករោន្តេន
ជិណ្ហំ វា បដិសង្ករោន្តេន សុធាកម្មំ វា ករោន្តេន មនុស្សេ សមាទបេត្វា កាតុំ
វុដ្ឋតិ។ សចេ ការកោ នត្ថិ, ចេតិយស្ស ឧបនិក្ខេបតោ ការេតត្ថំ។
ឧបនិក្ខេបេបិ អសតិ អបលោកនកម្មំ កត្វា តត្រប្បាធតោ ការេតត្ថំ,
សង្ឃិកេនបិ អបលោកេត្វា ចេតិយកិច្ចំ កាតុំ វុដ្ឋតិ។ ចេតិយស្ស សន្តកេន
អបលោកេត្វាបិ សង្ឃិកកិច្ចំ នវុដ្ឋតិ, តាវកាលិកំ បន គហេត្វា
បដិចាកតិកំ កាតុំ វុដ្ឋតិ។ ចេតិយេ សុធាកម្មាធិនិ ករោន្តេហិ បន

ភិក្ខុវារតោ វា សង្ឃតោ វា យាបនមត្ថំ អលកន្តេហិ ចេតិយសន្តកតោ
យាបនមត្ថំ គហេត្វា បរិភុញ្ញន្តេហិ វត្ថំ កាតុំ វដ្ឋតិ, “វត្ថំ ករោមា” តិ
មជ្ជមសាធិហិ សង្ឃកត្ថំ កាតុំ ន វដ្ឋតិ។

យេ វិហារេ រោមិតា ជលរុក្ខា សង្ឃេន បរិគ្គហិតា ហោន្តិ, ជគ្គនកម្មំ
លកន្តិ។ យេសំ ជលានិ យល្លិ បហរិទ្ធា ភាជេទ្ធា បរិភុញ្ញន្តិ, តេសុ
អបលោកនកម្មំ ន កាតព្វំ។ យេ បន អបរិគ្គហិតា, តេសុ អបលោកនកម្មំ
កាតព្វំ, តំ បន សលាកគ្គយាគគ្គភត្តគ្គអន្តរសអអាចាតេសុបិ កាតុំ វដ្ឋតិ,
ឧចោសថគ្គេ បន វដ្ឋតិយេវ។ តត្ថ ហិ អនាគតានម្បិ ធន្ទចារិសុទ្ធិ អាហរីយតិ,
តស្មា តំ សុរិសោធិតំ ហោតិ។ ឯវព្វា បន កាតព្វំ, ព្យត្ថេន ភិក្ខុនា ភិក្ខុសង្ឃស្ស
អនុមតិយា សាវេតព្វំ -

“កន្តេ, យំ ឥមស្មី វិហារេ អន្តោសីមាយ សង្ឃសន្តកំ
មូលតចបត្តអង្គរុប្បជលខាធិនីយាធិ អត្ថិ, តំ សព្វំ អាគតាគតានំ
ភិក្ខុនំ យថាសុខំ បរិភុញ្ញតុំ វដ្ឋតិ តិ សង្ឃំ បុច្ឆាមី” តិ -

ភិក្ខុត្ថំ បុច្ឆិតព្វំ។

ចត្វហិ បញ្ចហិ ភិក្ខុហិ កតំ សុកតមេវ។ យស្មីម្បិ វិហារេ ទ្វេ តយោ ជនា
វសន្តិ, តេហិ និសីទិត្វា កតម្បិ សង្ឃេន កតសទិសមេវ។ យស្មី បន ឯកោ ភិក្ខុ
ហោតិ, តេន ភិក្ខុនា ឧចោសថទិវសេ បុព្វករណបុព្វកិច្ចំ កត្វា និសិទ្ធន
កតម្បិ កតិកវត្ថំ សង្ឃេន កតសទិសមេវ ហោតិ។ ករោន្តេន បន ជលវារេន
កាតុម្បិ ចត្តារោ មាសេ ធមាសេ ឯកសំវច្ឆរន្តិ ឯវំ បរិច្ឆិន្ទិត្វាបិ អបរិច្ឆិន្ទិត្វាបិ
កាតុំ វដ្ឋតិ។ បរិច្ឆិន្ទេ យថាបរិច្ឆេទំ បរិភុញ្ញិត្វា បុន កាតព្វំ។ អបរិច្ឆិន្ទេ យាវ

រុក្ខា ជន្លឹះ, តាវ វដ្តតិ។ យេបិ តេសំ រុក្ខានំ ពីដេហិ អញ្ញោ រុក្ខា រោបិតា ហោន្តិ,
តេសម្មិ សា វេ កតិកា។

សេច បន អញ្ញាស្មី វិហារេ រោបិតា ហោន្តិ, តេសំ យត្ថ រោបិតា, តស្មីយេវ
វិហារេ សង្ឃោ សាមី។ យេបិ អញ្ញោតោ ពីជានិ អាហរិត្វា បុរិមវិហារេ បច្ឆា
រោបិតា, តេសុ អញ្ញា កតិកា កាតត្តា, កតិកាយ កតាយ បុគ្គលិកដ្ឋានេ
តិដ្ឋន្តិ, យថាសុខំ ជលានិ បរិភូត្តំ វដ្តន្តិ។ សេច បនេត្ថ តំ តំ ឌីកាសំ
បរិក្ខិបិត្វា បរិវេណានិ កត្វា ជត្តន្តិ, តេសំ ភិក្ខុនំ បុគ្គលិកដ្ឋានេ តិដ្ឋន្តិ, អញ្ញោ
បរិភូត្តំ នលភន្តិ។ តេហិ បន សង្ឃស្ស ធនមភាគំ ធន្វា បរិភូត្តិតត្តានិ។
យោបិ មជ្ឈេវិហារេ រុក្ខំ សាខាហិ បរិវារេត្វា រុក្ខតិ, តស្សបិ វេសេវ នយោ។

ចោរាណករិហារំ គតស្ស សម្ភារនីយភិក្ខុនោ “ថេរោ អាគតោ” តិ
ជលាជលំ អាហរន្តិ, សេច តត្ថ មូលេ សព្វបរិយត្តិជរោ ពហុស្សតភិក្ខុវិហាសិ,
“អន្ធា វត្ថុ ធិបា កតិកា កតា ភវិស្សតិ” តិ និក្កក្កុច្ឆេន បរិភូត្តិតត្តំ។ វិហារេ
ជលាជលំ បិណ្ឌាចាតិកានម្បិ វដ្តតិ, ធុតត្ថំ ន កោបេតិ។ សាមណោរា អត្ថនោ
អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ពហុនិ ជលានិ នេន្តិ, អញ្ញោ ភិក្ខុ អលភន្តា ឱយ្យន្តិ,
ឱយ្យនមត្ថមេវ តំ ហោតិ។ សេច ធុត្តិកំ ហោតិ, វកំ បនសរុក្ខំ និស្សាយ
សង្ឃិបិ ជនា ជីវន្តិ, តាធិសេ កាលេ សព្វេសំ សង្កហករណត្ថាយ ភាជេត្វា
ខាធិតត្តំ។ អយំ សាមីចិ។ យាវ បន កតិកវត្ថំ ន បដិប្បស្សម្ពតិ, តាវ តេហិ
ខាយិ តំ សុខាយិតមេវ។ កតា បន កតិកវត្ថំ បដិប្បស្សម្ពតិ? យនា សមគ្គោ
សង្ឃោ សង្ឃបតិក្វា “ឥតោ បដ្ឋាយ ភាជេត្វា ខាធិន្ត” តិ សាវេភិ, វកភិក្ខុកេ
បនវិហារេ វេតេន សាវិតេបិ បុរិមកតិកា បដិប្បស្សម្ពតិយេវ។ សេច
បដិប្បស្សន្តាយ កតិកាយ សាមណោរា នេវ រុក្ខតោ ចាតេន្តិ, ន ភូមិតោ
គហេត្វា ភិក្ខុនំ នេន្តិ, បតិកជលានិ ចាធិហិ បហារន្តាវិចរន្តិ, តេសំ

ឧសមភាគតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧបឡដលភាគេន ជាតិកម្មំ កាតតំ។ អន្ធា
ជាតិកម្មលោភេន អាហរិទ្ធា ធស្សន្តិ, បុន សុភិក្ខុ ជាតេ កប្បិយ ការកេសុ
អាគន្ធា សាខាបរិវារាធិនិ កត្វា រុក្ខេ រក្ខន្តេសុ សាមណោរាជំ ជាតិកម្មំ ន
កាតតំ, ភាជេត្វា បរិភូតតំ។

“វិហារេ ជលាជលំ អត្ថំ” តិ សាមន្តកាមេហិ មនុស្សា គិលានាជំ វា គត្ថិនំ វា
អត្ថាយ អាគន្ធា “ឯកំ នាឡិកេរំ ទេវ, អម្ពំ ទេវ, លតុជំ ទេវា” តិ យាចន្តិ,
នាតតំ, ន នាតត្ថន្តិ? នាតតំ។ អធិយមាទេ ហិ តេ ទោមនស្សិកា ហោន្តិ។ ទេន្តេន
បន សង្ឃំ សន្និចាតេត្វា យាវតតិយំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កត្វាវ នាតតំ,
កតិកវត្ថំ វា កត្វា ឋបេតតំ, ឯវញ្ច បន កាតតំ។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា សង្ឃស្ស
អនុមតិយា សាវេតតំ -

“សាមន្តកាមេហិ មនុស្សា អាគន្ធា គិលានាជំ អត្ថាយ ជលាជលំ
យាចន្តិ, ទេ នាឡិកេរាជិ ទេ តាលជលាជិ ទេ បនសានិ បញ្ច អម្ពានិ បញ្ច
កទលិជលាជិ គណ្ណាន្តានំ អនិវារណំ, អសុករុក្ខតោ ច អសុករុក្ខតោ ច
ជលំ គណ្ណាន្តានំ អនិវារណំ រុច្ឆតិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស” តិ -

តិក្ខុត្ថំ វត្ថតំ។ តតោ បដ្ឋាយ គិលានាជំ នាមំ គហេត្វា យាចន្តា “គណ្ណាថា” តិ
ន វត្ថត្តា, វត្ថំ បន អាចិក្ខិតតំ “នាឡិកេរាជិនិ ឥមិនា នាម បរិច្ឆេទេន គណ្ណាន្តានំ
អសុករុក្ខតោ ច អសុករុក្ខតោ ច ជលំ គណ្ណាន្តានំ អនិវារណំ កត” តិ។
អនុវិចរិទ្ធា បន “អយំ មជ្ជរាជលោ អម្ពោ, ឥតោ គណ្ណាថា” តិ បិ ន វត្ថត្តា។

ជលភាជនកាលេ បន អាគតានំ សម្មតេន ឧបឡភាគោ នាតត្តោ,
អសម្មតេន អបលោកេត្វា នាតតំ។ ឱណាបរិព្ពយោ វា មគ្គគមិយសត្តវាហោ វា
អញ្ញោ វា ឥស្សរោ អាគន្ធា យាចតិ, អបលោកេត្វាវ នាតតំ, ពលក្ការេន

គហេត្វា ខាធន្តោ ន វារេតញ្ចោ។ កុដ្ឋោ ហិ សោ វុក្ខេបិ និន្ទេយ្យ, អញ្ញម្បិ អនត្ថំ
ករេយ្យ។ បុគ្គលិកបរិវេណំ អាគន្ធា គិលានស្ស នាមេន យាចន្តោ “អម្ពេហិ
នាយាទីនំ អត្ថាយ រោបិតំ, សចេ អត្ថិ, តុម្ពេ ជានាថា” តិ វត្ថុញ្ចោ។ យទិ បន
ជលភវិតាវ វុក្ខា ហោន្តិ, កណ្តាកេ ពន្ធិត្វា ជលវារេន គណ្តាន្តិ, អបច្ឆាសីសន្តេន
ហុត្វា ធាតព្ធុំ, ពលក្ការេន គណ្តាន្តោ ន វារេតញ្ចោ។ បុព្វេ វុត្ថមេវេត្ថ ការណាំ។

សង្ឃស្ស ជលារាមោ ហោតិ, បដិជគ្គនំ នលភតិ។ សចេ តំ កោចិ
វត្ថុសីសេន ជគ្គតិ, សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ អថាបិ កស្សបិ បដិពលស្ស ភិក្ខុនោ
“ឥមំ សប្បរិស ជគ្គិត្វា ទេហី” តិ សង្ឃោ ភារំ ករោតិ, សោ ចេ វត្ថុសីសេន
ជគ្គតិ, វេម្បិ សង្ឃស្សេវ ហោតិ។ ជាតិកម្មំ បច្ឆាសីសន្តស្ស បន
តតិយភាគេន វា ឧបឡភាគេន វា ជាតិកម្មំ កាតព្វំ។ “ភារិយំ កម្ម” ត្ថិ វត្វា
ឯត្ថកេន អនិច្ឆន្តោ បន “សព្វំ តវេវ សន្តកំ កត្វា មូលភាគំ ទសមភាគមត្តំ
ទត្វា ជគ្គាហី” តិ បិ វត្ថុញ្ចោ, កុកណ្ឌាត្វា បន ន មូលច្នេដ្ឋវសេន ធាតព្វំ។ សោ
មូលភាគំ ទត្វា ខាធន្តោ អកតាវាសំ វា កត្វា កតាវាសំ វា ជគ្គិត្វា
និស្សិតកានំ អាវាមំ និយ្យាតេតិ, តេហិ បិ មូលភាគោ ធាតព្វោវ។

យទា បន ភិក្ខុ សយំ ជគ្គិតុំ បហោន្តិ, អថ តេសំ ជគ្គិតុំ ន ធាតព្វំ,
ជគ្គិតកាលេ បន ន វារេតញ្ចោ, ជគ្គនកាលេយេវ វារេតញ្ចោ។ “ពហុ តុម្ពេហិ
ខាយិតំ, ឥទានិ មា ជគ្គិតុ, ភិក្ខុសង្ឃោយេវ ជគ្គិស្សតី” តិ វត្ថុញ្ចោ។ សចេ បន នេវ
វត្ថុសីសេន ជគ្គន្តោ អត្ថិ, ន ជាតិកម្មេន, ន សង្ឃោ ជគ្គិតុំ បហោតិ, ឯកោ
អនាបុច្ឆិត្វាវ ជគ្គិត្វា ជាតិកម្មំ វឡេត្វា បច្ឆាសីសតិ, អបលោកនកម្មេន
ជាតិកម្មំ វឡេត្វាវ ធាតព្វំ។ ឥតិ ឥមំ សព្វម្បិ កម្មលក្ខណមេវ ហោតិ។
អបលោកនកម្មំ ឥមា និ បញ្ចា ហំនា និ គច្ឆតិ។

២៥៦. ព្រត្តិកម្មដ្ឋានភេទេ បន (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) -

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមស្ស អាយស្មតោ
ឧបសម្បទាបេក្ខោ, អនុសិដ្ឋោ សោ មយា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ,
ឥត្តន្ទាមោ អាគច្ឆយ្យ, ‘អាគច្ឆាហី’តិ វុត្តព្ពោ”តិ -

ឯវំ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស ឱសារណា ឱសារណា នាម។

“សុណានុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ ធម្មកថិកោ, ឥមស្ស
នេវ សុត្តំ អាគច្ឆតិ, នោ សុត្តវិភង្គោ, សោ អត្ថំ អសលុក្ខត្វា
ព្យញ្ញនច្ឆាយាយ អត្ថំ បដិពាហិតិ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមំ
ភិក្ខុំ វុដ្ឋាបេត្វា អវសេសា ឥមំ អធិករណំ វុបសមេយ្យាមា”តិ -

ឯវំ ឧត្តាហីកវិនិច្ឆយេ ធម្មកថិកស្ស ភិក្ខុនោ និស្សារណា និស្សារណា នាម។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អដ្ឋចោសថោ បន្ទវសោ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧចោសថំ ករេយ្យ”តិ -

ឯវំ ឧចោសថកម្មវសេន បបិតា ញត្តិ ឧចោសថោ នាម។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, អដ្ឋ បវារណា បន្ទវសី, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យ”តិ -

ឯវំ បវារណាកម្មវសេន បបិតា ញត្តិ បវារណា នាម។

“សុណាតុ មេ, កន្លែ, សង្ឃោ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមស្ស អាយស្មតោ
ឧបសម្បទាបេក្ខោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ
អនុសាសេយ្យ”ន្តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ
អនុសាសេយ្យ”តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ អន្តរាយិកេ

ធម្មេ បុរេន្ទយ្យ”ន្តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ
អន្តរាយិកេ ធម្មេ បុរេន្ទយ្យ”តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមំ
វិនយំ បុរេន្ទយ្យ”ន្តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមំ វិនយំ
បុរេន្ទយ្យ”តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមេន វិនយំ បុរេន្ទ
វិស្សន្ទេយ្យ”ន្តិ, “យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្តន្ទាមោ ឥត្តន្ទាមេន វិនយំ
បុរេន្ទវិស្សន្ទេយ្យ”តិ -

ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា សម្មន្និតុំ បរិចា ញត្តិ សម្មតិ នាម។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ
និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ ចីវរំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ”តិ, “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ,
អាយស្មន្តា ឥមំ ចីវរំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យ”ន្តិ -

ឯវំ និស្សជ្ជចីវរបត្តាទីនំ ទានំ ទានំ នាម។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្តន្ទាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិ សរតិ
វិវរតិ ឧត្តានី ករោតិ ទេសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ
ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”ន្តិ, “យទាយស្មន្តានំ
បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្តន្ទាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”ន្តិ, តេន
វត្តញ្ញោ “បស្សសី”តិ។ អាម, បស្សមីតិ។ “អាយតី សំវរេយ្យាសី”តិ -

ឯវំ អាបត្តិបដិគ្គហោ បដិគ្គហោ នាម។

“សុណានុមេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យនាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ,
ឥនានិ ឧចាសថំ ករេយ្យម, ចាតិមេក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យម, អាគមេ កាធូ
បវារេយ្យមា”តិ។

តេ បេ, ភិក្ខុវេ, ភិក្ខុ ភណ្ឌានការកា កលហការកា វិវាទការកា
ភស្សការកា សង្ឃេ អធិករណាការកា តំ កាឡំ អនុវសេយ្យំ, អាវាសិកេន
ភិក្ខុនា ព្យត្តេន បដិពលេន អាវាសិកា ភិក្ខុ ញាបេតញ្ចា -

“សុណានុមេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យនាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ,
ឥនានិ ឧចាសថំ ករេយ្យម, ចាតិមេក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យម, អាគមេ ដុល្លោ
បវារេយ្យមា”តិ -

ឯវំ កតា បវារណាបច្ចក្កឡនា បច្ចក្កឡនា នាម។

សព្វេហេវ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិភព្វំ, សន្និបតិភព្វា ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន
សង្ឃេ ញាបេតញ្ចា -

“សុណាតុមេ, ភន្តេ, សង្ឃេ, អម្ពាភំ ភណ្ឌានជាតានំ កលហជាតានំ
វិវាទាបន្នានំ វិហារតំ ពហំ អស្សមណកំ អជ្ឈាចិល្លំ ភាសិតបរិក្កន្តំ,
សេច មយំ ឥមាហិ អាបត្តិហិ អញ្ញាមញ្ញំ កាវេស្សម, សិយាបិ តំ
អធិករណំ កក្កឡត្តាយ វាឡត្តាយ ភេនាយ សំវេត្តយ្យ, យទិ សង្ឃស្ស
បត្តកល្លំ, សង្ឃេ ឥមំ អធិករណំ តិណាវត្តារកេន វ្យបសមេយ្យ វេបេត្វា
មុល្លវន្តំ វេបេត្វា គិហិប្បជិសំយុត្ត”ន្តិ -

ឯវំ តិណាវត្តារកសមថេន កត្វា សព្វបវេមា សព្វសង្កាហិកញ្ញត្តិ
កម្មលក្ខណំ នាម។

តថា តតោ បរា ឯកេកស្មី បក្ខេ ឯកេកំ កត្វា ទ្វេ ព្យាត្តិយោ។ ឥតិ
យថាវុត្ថប្បភេទំ ឱសារណំ និស្សារណំ... បេ... កម្មលក្ខណាញោ នវមន្តិ
ព្យាត្តិកម្មំ ឥមា និ នវ ថា នា និ កច្ចតិ។

២៥៧. ព្យាត្តិទុតិយកម្មដ្ឋានភេទេ (បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) បនវឌ្ឍស្ស
លិច្ឆវិនោ បត្តនិក្កជ្ជនវសេន ខន្ធកេ វុត្តា និស្សារណា, តស្សេវ
បត្តក្កជ្ជនវសេន ខន្ធកេ វុត្តា ឱសារណា ច វេទិតញា។ វុត្តញោតំ (ចូឡវ. ២៦៥-
២៦៦) -

“អដ្ឋហិ, ភិក្ខុវេ, អដ្ឋេហិ សមន្នាគតស្ស ឧចាសកស្ស បត្តោ
និក្កជ្ជិតញោ។ ភិក្ខុនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខុនំ អនត្តាយ បរិសក្កតិ,
ភិក្ខុនំ អវាសាយ បរិសក្កតិ, ភិក្ខុ អក្កោសតិ បរិភាសតិ, ភិក្ខុ ភិក្ខុហិ
ភេទេតិ, ពុទ្ធស្ស អវល្លំ ភាសតិ, ធម្មស្ស អវល្លំ ភាសតិ, សង្ឃស្ស
អវល្លំ ភាសតិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឥមេហិ អដ្ឋហិ អដ្ឋេហិ
សមន្នាគតស្ស ឧចាសកស្ស បត្តំ និក្កជ្ជិតុ។

ឯវញ្ច បន ភិក្ខុវេ និក្កជ្ជិតញោ។ ព្យត្ថេន ភិក្ខុនា បដិពាលេន សង្ឃោ
ញាបេតញោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, វឌ្ឍោ លិច្ឆវី អាយស្មន្តំ ទព្ពំ មល្លបុត្តំ
អម្បលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទ្ធិសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ
វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវីស្ស បត្តំ និក្កជ្ជេយ្យ, អសម្ភោគំ សង្ឃេន ករេយ្យ, ឯសា
ព្យាត្តិ។

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, វឌ្ឍោ លិច្ឆវី អាយស្មន្តំ ទព្ពំ មល្លបុត្តំ
អម្បលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទ្ធិសេតិ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវីស្ស បត្តំ

និក្ខុដ្ឋតិ, អសម្ពោគំ សង្ឃន ករោតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ វឌ្ឍស្ស
លិច្ឆវិស្ស បត្តស្ស និក្ខុដ្ឋនា អសម្ពោគំ សង្ឃន ករណំ, សោ តុណ្ហាស្ស។
យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“និក្ខុដ្ឋតោ សង្ឃន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ អសម្ពោគោ សង្ឃន,
ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា, វេមេតំ ជារយាមី”តិ។

អជ្ជហិ, ភិក្ខុវេ, អន្តេហិ សមន្មាគតស្ស ឧចាសកស្ស បត្តោ
ឧក្ខុដ្ឋតព្ពោ។ ន ភិក្ខុនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ, ន ភិក្ខុនំ អនត្ថាយ
បរិសក្កតិ... បេ... ន សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ,
តេមហិ អជ្ជហិ អន្តេហិ សមន្មាគតស្ស ឧចាសកស្ស បត្តំ ឧក្ខុដ្ឋតុំ។

ឯវញ្ច បន, ភិក្ខុវេ, ឧក្ខុដ្ឋតព្ពោ។ តេន, ភិក្ខុវេ, វឌ្ឍន លិច្ឆវិនា សង្ឃំ
ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា ភិក្ខុនំ ចានេ វន្តិត្វា ឧក្ខុដ្ឋតំ និសីទិត្វា
អញ្ចលី បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ -

“សង្ឃន មេ, ភន្តេ, បត្តោ និក្ខុដ្ឋតោ, អសម្ពោគោ ភិក្ខុ សង្ឃន, សោហំ,
ភន្តេ, សម្មា វត្តាមិ, លោមំ ចាតេមិ, នេត្តារំ វត្តាមិ, សង្ឃំ បត្តក្កុដ្ឋនំ
យាចាមី”តិ។

ធុតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។ តតិយម្បិ យាចិតព្ពោ។

ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ព្យាបេតព្ពោ -

“សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, សង្ឃន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ
និក្ខុដ្ឋតោ, អសម្ពោគោ សង្ឃន, សោ សម្មា វត្តតិ, លោមំ ចាតេតិ,
នេត្តារំ វត្តតិ, សង្ឃំ បត្តក្កុដ្ឋនំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ

វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ ឧក្កុដ្ឋយ្យ, សម្ពោគំ សង្ឃេន ករេយ្យ, ឯសា ញត្ថិ។

“សុណាតុ មេ, កន្លេ, សង្ឃោ, សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ និក្កុដ្ឋិតោ, អសម្ពោតោ សង្ឃេន, សោ សម្មា វត្ថតិ, លោមំ ចាតេតិ, នេត្តារំ វត្ថតិ, សង្ឃំ បត្តុក្កុដ្ឋនំ យាចតិ, សង្ឃោ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តំ ឧក្កុដ្ឋតិ, សម្ពោគំ សង្ឃេន ករោតិ, យស្សាយស្មតោ ខមតិ វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តស្ស ឧក្កុដ្ឋនា សម្ពោគំ សង្ឃេន ករណំ, សោ តុណ្ហាស្ស។ យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យ។

“ឧក្កុដ្ឋិតោ សង្ឃេន វឌ្ឍស្ស លិច្ឆវិស្ស បត្តោ សម្ពោតោ សង្ឃេន, ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហា, ឯវមេតំ ជារយាមី”តិ។

ឯត្ថ (ចូឡូវ. អដ្ឋ. ២២៥) ច អដ្ឋសុ អន្តេសុ ឯកកេនបិ អន្តេន សមម្ពាគតស្ស បត្តនិក្កុដ្ឋនកម្មំ កាតុំ វត្ថតិ, អន្តោសីមាយ វា និស្សីមំ គន្ធា នធិអាធិសុ វា និក្កុដ្ឋិតុំ វត្ថតិយេវ។ ឯវំ និក្កុដ្ឋិតេ បន បត្តេ តស្ស គេហោ កោចិ ទេយ្យធម្មោ ន គេហាតត្តោ, “អសុកស្ស គេហា ភិក្ខុំ មា គណ្ហិត្តា”តិ អញ្ញវិហារេសុបិ បេសេតព្ភំ។ ឧក្កុដ្ឋនកាលេ បន យាវតតិយំ យាចាបេត្វា ហត្ថចាសំ វិជហាបេត្វា ញត្ថិទុតិយ កម្មេន ឧក្កុដ្ឋិតត្តោ។

សីមាសម្មតិ, តិចីវរេន អវិប្បវាសសម្មតិ, សន្តតសម្មតិ, ភត្តុទ្ទេសកសេនាសនគ្គាហាបកកណ្ណាការិយចីវរបដិគ្គាហាកចីវរភាជក យាគុភាជកខន្ធភាជកជលភាជកអប្បមត្តកវិស្សន្ធកសាជិយគ្គាហាបកប ត្តគ្គាហាបកអារាមិកបេសកសាមណេរបេសកសម្មតិតិ ឯតាសំ សម្មតិនំ វសេន សម្មតិ វេទិតព្ភា។ កចិនចីវរធានមតកចីវរធានវសេន ធានំ វេទិតព្ភំ។

ក៏ដូចជា វេទិតព្រា វេទិតព្រា។ កុដិវត្តវិហារវត្តទេសនាវេសន ទេសនា
វេទិតព្រា។ យា បន តិណវត្តារកសមថេ សត្តសង្កាហិកព្រាត្តិព្រា ឯកកស្មី
បក្ខេ ឯកកព្រាត្តិព្រាតិ តិស្សោ ព្រាត្តិយោ ថេបេត្វា បុន ឯកកស្មី បក្ខេ
ឯកកាតិ ទ្វេ ព្រាត្តិទុតិយ កម្មវាចា វត្តា, តាសំ វេសន កម្មលក្ខណំ វេទិតព្រា។
ឥតិ ព្រាត្តិទុតិយ កម្មំ ឥមាធិ សត្ត ហំនាធិ កច្ចតិ។

២៥៨. ព្រាត្តិបតុត្តកម្មដ្ឋានភេទេ បន តដ្ឋនីយ កម្មាធិនំ សត្តន្នំ កម្មានំ
វេសន ធិស្សារណា, តេសំយេវ ច កម្មានំ បដិប្បស្សម្ពនវេសន ឱសារណា
វេទិតព្រា។ ភិក្ខុនោវាទកសម្មតិវេសន សម្មតិ វេទិតព្រា។
បរិវាសនាធិនាធិនាវេសន ធានំ វេទិតព្រា។ មូលាយបដិកស្សនកម្មវេសន
ធិត្តហោ វេទិតព្រា។ ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា, អដ្ឋយាវតតិយ កា, អវិជ្ជា, ចណ្ណាកាធិ
ច ឥមេតេ យាវតតិយ កាតិ ឥមាសំ ឯកាធិនំ សមនុភាសនានំ វេសន
សមនុភាសនា វេទិតព្រា។ ឧបសម្បទកម្មអញ្ញានកម្មវេសន កម្មលក្ខណំ
វេទិតព្រា។ ឥតិ ព្រាត្តិបតុត្តកម្មំ ឥមាធិ សត្ត ហំនាធិ កច្ចតិ។ ឯក កម្មានិ ច
កម្មវិបត្តិ ច តេសំ កម្មានំ ការកសង្ឃបរិច្ឆេទោ ច វិបត្តិវិហិតានំ កម្មានំ
ហំនាធិ កច្ចតិ។

ឥតិ ចាធិមុត្តកវិនិច្ឆយវិនិច្ឆយសង្កហោ

កម្មាកម្មវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

បកិណ្ណកកណ្ណមាតិកា

គណាកោដិ បរម្បវ, នាបុច្ឆា បំសុក្ខលកំ;
អដ្ឋន្នំ បដិភានញ្ច, វិប្បកតឧទ្ទិសនំ។

តិវស្សន្តំ ទីយាសនំ, គិលានុបដ្ឋវណ្ណានំ;
អត្តចាតមនវេក្ខំ, សីលាបវិជ្ជលីម្បនំ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិកោបទានំ, ធម្មិការក្ខត្តារាទិ;
ន្ទានយំសំ បណ្ណាកាទិ, ទីយកេសាឡាទានាសាទិ។

នច្ចាទន្តំនេននិទ្ធិ, បត្តោ សព្ពបំសុក្ខលំ;
បរិស្សាវនំ នក្កោ ច, បុប្ផគន្ធអាសិត្តកំ។

មឡោវិកេកភាជនំ, ចេលបដិ ចាទយំសី;
ពីជនី ធន្តនខាទិ, កាយពន្ធនិវាសនំ។

កាជហរំ ទន្តកដ្ឋំ, រុក្ខារោហោ ធន្តារោចោ;
លោកាយតំ ឱបិតកោ, លសុណំ នក្កមិតព្ពំ។

អវន្តិយោ តូលភិសិ, ពិម្ពោហានអាសន្នាទិ;
ឧទ្ទាសនមហាសនំ, ចីវរអធិម្ពោកាសោ។

សទ្ធាទេយ្យំ សន្តត្ថរំ, និក្ខេហោ សត្តកម្មាទិ;
នហាបិតោ ទសភាគោ, ចាថេយ្យំ មហាបទេសោ;
អានិសំសោតិ មាតិកា។

៣២. បកិណ្ណកវិនិច្ឆយ កថា

១. ឥទានិ បកិណ្ណកកថា ច វេទិតញ្ញា។ “គណកោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា
ចាចិត្តិយ”ន្តិ(ចាចិ. ២១៧) រុត្តំ គណកោជនំ(ចាចិ. អដ្ឋ. ២១៧-២១៨) ទ្វិហិ
អាការេហិ បសវតិ វិញ្ញត្តិតោ វា និមន្តនតោ វា។ កថំវិញ្ញត្តិតោ បសវតិ?

ចត្តារោគភិក្ខុ ឯកតោ បីតា វា និសិដ្ឋា វា ឧបាសកំ ទិស្វា “អម្ពាភំ ចតុន្ទម្បិ ភត្តំ
ទេហី” តិ វា វិញ្ញាបេយ្យំ, ចាដេក្កំ វា បស្សិត្វា “មយ្ហំ ទេហី, មយ្ហំ ទេហី” តិ ឯវំ
ឯកតោ វា នាណតោ វា វិញ្ញាបេត្វា ឯកតោ វា គច្ឆន្ត នាណតោ វា, ភត្តំ
គហេត្វាបិ ឯកតោ វា ភុញ្ញន្ត នាណតោ វា។ សចេ ឯកតោ គណ្ហាន្តិ,
គណាកោជនំ ហោតិ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ បដិគ្គហណាមេវ ហេតុ បមាណំ។ ឯវំ
វិញ្ញត្តិតោ បសវតិ។

កថំ និមន្តនតោ បសវតិ? ចត្តារោគភិក្ខុ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្វា “តុម្ពេ, ភន្តេ, ឌីទនេន
និមន្តេមិ, ឌីទនំ មេ គណ្ហាប អាកម្ព័យ ឌីលោកេថ អធិវាសេថ បដិមាទេថា” តិ ឯវំ
យេន កេនចិ វេវចនេន វា ភាសន្តវេន វា បញ្ចន្តំ កោជនានំ នាមំ គហេត្វា
និមន្តេតិ។ ឯវំ ឯកតោ និមន្តិតា បរិច្ឆិន្ទកាលវសេន អដ្ឋតនាយ វា ស្វាតនាយ
វា ឯកតោ គច្ឆន្តិ, ឯកតោ គណ្ហាន្តិ, ឯកតោ ភុញ្ញន្តិ, គណាកោជនំ ហោតិ,
សព្ពេសំ អាបត្តិ។ ឯកតោ និមន្តិតា ឯកតោ វា នាណតោ វា គច្ឆន្តិ, ឯកតោ
គណ្ហាន្តិ, ឯកតោ វា នាណតោ វា ភុញ្ញន្តិ, អាបត្តិយេវ។ ឯកតោ និមន្តិតា
ឯកតោ វា នាណតោ វា គច្ឆន្តិ, នាណតោ គណ្ហាន្តិ, ឯកតោ វា នាណតោ វា
ភុញ្ញន្តិ, អនាបត្តិ។ ចត្តារិ បរិវេណានិ វា វិហារេ វា គន្ធា នាណតោ និមន្តិតា,
ឯកជ្ជានេ បីតេសុយេវ វា ឯកោ បុត្តេន ឯកោ បិតរាតិ ឯវម្បិ នាណតោ
និមន្តិតា ឯកតោ វា នាណតោ វា គច្ឆន្ត, ឯកតោ វា នាណតោ វា ភុញ្ញន្ត, សចេ
ឯកតោ គណ្ហាន្តិ, គណាកោជនំ ហោតិ, សព្ពេសំ អាបត្តិ។ ឯវំ តាវ និមន្តនតោ
បសវតិ។

តស្មា សចេ កោចិ សង្ឃភត្តំ កត្តកាមេន និមន្តនត្ថាយ បេសិតោ វិហារំ
អាគម្ម “ភន្តេ, ស្វេ អម្ពាភំ យវេ ភិក្ខុ គណ្ហាថា” តិ អវត្វា “ភត្តំ គណ្ហាថា” តិ វា
“សង្ឃភត្តំ គណ្ហាថា” តិ វា “សង្ឃោ ភត្តំ គណ្ហាត្វ” តិ វា វេទតិ, ភត្តុទ្ទេសកេន

បណ្ឌិតេន ភវិតតំ។ និមន្តនិកា គណៈកោដនតោ, បិណ្ឌាចាតិកា ច
ធុតង្គតេនតោ មោចេតញ្ញា។ កេដំ? ឯវំ តាវ វត្ថុតំ “សេ ន សក្កា ឧចាសកា” តិ។
បុនទិវសេ, ភន្តេតិ។ បុនទិវសេបិ ន សក្កាតិ។ ឯវំ យាវ អឡមាសម្មិ ហវិត្វា បុន
វត្ថុញ្ញា “កី តំ អវចា” តិ។ សចេ បុនបិ “សជ្ឈកត្តំ គណ្ហាថា” តិ វទតិ, តតោ “ឥមំ
តាវ ឧចាសក បុប្ផំ កប្បិយំ ករោហិ, ឥមំ តិណ” តិ ឯវំ វិក្ខេបំ កត្វា បុន “តំ កី
កថយិត្តា” តិ បុច្ឆិតញ្ញា។ សចេ បុនបិ តថេវ វទតិ, “អាវុសោ, តំ បិណ្ឌាចាតិកេ
វា មហាលូកត្ថេវ វា ន លច្ឆសិ, សាមណោវេ លច្ឆសិ” តិ វត្ថុញ្ញា។ “ននុ, ភន្តេ,
អមុកស្មិ អមុកស្មិញ្ច គាមេ ភន្តេ កោដេសុំ, អហំ កស្មា ន លភាមិ” តិ ច
វុត្ថេ តេ និមន្តិតុំ ជានន្តិ, តំ ន ជាធានីតិ។ តេ កេដំ និមន្តេសុំ, ភន្តេតិ? តេ
ឯវំ មាហំសុ “អម្ពាភំ, ភន្តេ, ភិក្ខុំ គណ្ហាថា” តិ។ សចេ សោបិ តថេវ វទតិ, វដ្តតិ។

អថ បុនបិ “ភត្តំ គណ្ហាថា” តិ វទតិ, “ន ធានី តំ, អាវុសោ, ពហូ ភិក្ខុ លច្ឆសិ,
តយោ ឯវំ, អាវុសោ, លច្ឆសិ” តិ វត្ថុញ្ញា។ “ននុ, ភន្តេ, អមុកស្មិញ្ច អមុកស្មិញ្ច
គាមេ សកលំ ភិក្ខុសជ្ឈំ កោដេសុំ, អហំ កស្មា ន លភាមិ” តិ។ “តំ និមន្តិតុំ ន
ជាធានី” តិ។ តេ កេដំ និមន្តេសុំ, ភន្តេតិ? តេ ឯវំ មាហំសុ “អម្ពាភំ, ភន្តេ, ភិក្ខុំ
គណ្ហាថា” តិ។ សចេ សោបិ តថេវ “ភិក្ខុំ គណ្ហាថា” តិ វទតិ, វដ្តតិ។ អថ បុនបិ
“ភត្តមេវា” តិ វទតិ, តតោ វត្ថុញ្ញា - “គច្ឆ តំ, នត្ថម្ពាភំ តវ ភត្តេនតោ,
និពទ្ធកោចរោ ឯស អម្ពាភំ, មយមេត្ថ បិណ្ឌាយ ចរិស្សមា” តិ។ តំ “ចរេ,
ភន្តេ” តិ វត្វា អាគតំ បុច្ឆន្តិ “កី កោលទ្វា ភិក្ខុ” តិ? កី ឯតេន, ពហុ ឯត្ថ វត្ថុតំ,
ថេវ “សេ បិណ្ឌាយ ចរិស្សមា” តិ អាហំសុ, មា ធានី តុម្ពេ បមជ្ជិតាតិ។
ទុតិយទិវសេ ចេតិយវត្ថុ កត្វា បិតភិក្ខុ សជ្ឈត្ថេវេន វត្ថុញ្ញា “អាវុសោ,
ធុរគាមេ សជ្ឈកត្តំ, អបណ្ឌិតមនុស្សោ បន អគមាសិ, គច្ឆាម, ធុរគាមេ
បិណ្ឌាយ ចរិស្សមា” តិ។ ភិក្ខុហិ ថេវស្ស វេចនំ កាតតំ, ន ទុព្ពចេហិ ភវិតតំ,

គាមទ្វារ អដ្ឋត្វាវ បិណ្ឌាយ ចរិតត្ថំ, តេសុ បត្តានិ គហេត្វា និសីទាបេត្វា
កោដេន្តេសុ ភុណ្ណិតត្ថំ។

សេច អាសនសាលាយ ភត្តំ ឋេបេត្វា រជិកាសុ អាហិណ្ឌាត្តា អាពេចេន្តិ
“អាសនសាលាយំ, ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហាថា”តិ, ន វដ្ឋតិ។ អថ បន “ភត្តំ អាទាយ តត្ថ
តត្ថ គន្ធា ភត្តំ គណ្ហាថា”តិ វទន្តិ, បដិកថេវ វា វិហារំ អតិហរិត្វា បតិវ្របេ ឋានេ
ឋេបេត្វា អាគតាគតានំ ទេន្តិ, អយំ អភិហជភិក្ខា នាម វដ្ឋតិ។ សេច បន
ភត្តសាលាយ ទានំ សង្ឃេត្វា តំ តំ បរិវេណំ បហិណ្ឌាត្តិ “ភត្តសាលាយ ភត្តំ
គណ្ហាថា”តិ, វដ្ឋតិ។ យេ បន មនុស្សា បិណ្ឌាចារិកេ ភិក្ខុ ទិស្វា អាសនសាលំ
សម្មទ្ធិត្វា តត្ថ និសីទាបេត្វា កោដេន្តិ, ន តេ បដិក្ខិបិតត្ថា។ យេ បន គាមេ ភិក្ខុ
អលភិត្វា គាមតោ និក្ខមន្តេ ភិក្ខុ ទិស្វា “ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហាថា”តិ វទន្តិ, តេ
បដិក្ខិបិតត្ថា, ន និវត្តិតត្ថំ។ សេច “និវត្តថ, ភន្តេ, ភត្តំ គណ្ហាថា”តិ វទន្តិ,
“និវត្តថា”តិ វុត្តបទេ និវត្តិតុំ វដ្ឋតិ។ “និវត្តថ, ភន្តេ, យវេ ភត្តំ កតំ, គាមេ ភត្តំ
កត”ន្តិ វទន្តិ, គេហេ ច គាមេ ច ភត្តំ នាម យស្ស កស្សចិ ហោតិ, និវត្តិតុំ
វដ្ឋតិ។ “និវត្តថ ភត្តំ គណ្ហាថា”តិ សម្ពុទ្ធំ កត្វា វទន្តិ, និវត្តិតុំ ន វដ្ឋតិ។
អាសនសាលាតោ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ និក្ខមន្តេ ទិស្វា “និសីទថ, ភន្តេ, ភត្តំ
គណ្ហាថា”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។

“អញ្ញាត្រ សមយា”តិ វចនតោ គិលានសមយោ ចីវរទានសមយោ
ចីវរការសមយោ អទ្ធានគមនសមយោ នាវាភិរុហនសមយោ មហាសមយោ
សមណភត្តសមយោតិ ឯតេសុ សត្តសុ សមយេសុ អញ្ញាតវស្មី អនាបត្តិ។
តស្មា យថា មហាចម្មស្ស បរតោ មំសំ ទិស្សតិ, ឯវំ អន្តមសោ ចាទាបិ ជាលិតា
ហោន្តិ, វាលិកាយ វា សក្ខរាយ វា បហជមត្តេ ទុក្ខំ ឧប្បាទេន្តិ, ន សក្កា ច

ហោតិ អន្តោកាមេ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ, ឡឺនិសេ គេលញ្ឆោ គិលានសមយោតិ
ភុញ្ញិតត្ថំ, ន លេសកប្បិយំ កាតត្ថំ។

ចីវរធានសមយោ នាម អនត្ថតេ កថិនេ វស្សានស្ស បដិមា មាសោ,
អត្ថតេ កថិនេ បញ្ចមាសា។ ឯត្ថន្តរេ “ចីវរធានសមយោ” តិ ភុញ្ញិតត្ថំ។ ចីវរ
ករិយមាណេ ចីវរការសមយោតិ ភុញ្ញិតត្ថំ។ យទា ហិ សាជកញ្ច សុត្តញ្ច
លភិត្វា ចីវរំ ករោន្តិ, អយំ ចីវរការសមយោ នាម, វិសុំ ចីវរការសមយោ នាម
នត្ថិ, តស្មា យោ តត្ថ ចីវរេ កត្តត្ថំ យំ កិញ្ចិ កម្មំ ករោតិ, មហាបច្ឆរិយញ្ញិ
“អន្តមសោ សូចិវេជកោ” តិ បិ វុត្ថំ។ តេន “ចីវរការសមយោ” តិ ភុញ្ញិតត្ថំ។
កុវុដ្ឋិយំ បនវិត្តារេនេវ វុត្ថំ “យោ ចីវរំ វិចារេតិ ជិន្ទតិ, មោយសុត្តកំ ឋបេតិ,
អាគន្ធកបត្តំ ឋបេតិ, បច្ឆាគតំ សិព្ពេតិ, អាគន្ធកបត្តំ ពន្ធតិ, អនុវាតំ ជិន្ទតិ
យដេតិ អាហេបេតិ, តត្ថ បច្ឆាគតំ សិព្ពេតិ, សុត្តំ ករោតិ វលេតិ, បិប្ផលិកំ
និសេតិ, បរិវត្តនំ ករោតិ, សញ្ញាបិ ចីវរំ ករោតិយេវាតិ វុច្ឆតិ។ យោ បន សមីបេ
និសិដ្ឋោ ជាតកំ វា ធម្មបទំ វា កថេតិ, អយំ ន ចីវរការកោ, ឯតំ ឋបេត្វា
សេសានំ គណាកោជនេ អនាបត្តិ” តិ។

អទ្ធានកមនសមយេ អន្តមសោ អឡ្ហយោជនំ គន្ធកាមេនបិ “អឡ្ហយោជនំ
គដ្ឋិស្សមី” តិ ភុញ្ញិតត្ថំ, គប្បន្នេន ភុញ្ញិតត្ថំ, គតេន ឯកទិវសំ ភុញ្ញិតត្ថំ។

នាវាភិវុហនសមយេ “នាវំ អភិវុហិស្សមី” តិ ភុញ្ញិតត្ថំ, អារុឡ្ហេន ឥន្ទ្រតជ្ជានំ
គន្ធាបិ យាវ ន ឱរោហតិ, តាវ ភុញ្ញិតត្ថំ, ឱរុឡ្ហេន ឯកទិវសំ ភុញ្ញិតត្ថំ។

មហាសមយោ នាម យត្ថ ទ្វេ តយោ ភិក្ខុ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា យាបេន្តិ,
អន្តមសោ ចតុត្ថេបិ អាគតេ ន យាបេន្តិ, អយំ មហាសមយោ។ យត្ថ បន សតំ

វា សហស្សំ វា សន្និបត្តិ, តត្ថ វត្តព្រម វ ឆ្នាំ, តស្មា តាធិសេ កាលេ
“មហាសមយោ” តិ អធិដ្ឋហិ ត្វា ភុញ្ញតត្ថំ។

សមណភត្តសមយោ នាម យោ កោចិ បរិព្ពាជកសមាបន្នោ ភត្តំ ករោតិ,
អយំ សមណភត្តសមយោវ។ តស្មា សហជម្មិកេសុ វា តិ តិយេសុ វា អញ្ញាតវេន
យេន កេនចិ កតេ ភត្តេ “សមណភត្តសមយោ” តិ ភុញ្ញតត្ថំ។ “អនាបត្តិ
សមយេ, ទ្វេ តយោ ឯកតោ ភុញ្ញត្តិ, បិណ្ឌាយ ចរិ ត្វា ឯកតោ សន្និបតិ ត្វា
ភុញ្ញត្តិ, និច្ចភត្តំ, សលាកភត្តំ, បក្ខិកំ, ឧចាសបិកំ, ចាជិបទិកំ, បញ្ច
កោជនាទិ បេ ត្វា សព្ពត្ថ អនាបត្តិ” តិ (ចា. ២២០) វេនតោ យេ បិ
អកប្បិយនិមន្តនំ សាទិយិ ត្វា ទ្វេ វា តយោ វា ឯកតោ គហេ ត្វា ភុញ្ញត្តិ,
តេសម្បិ អនាបត្តិ។

តត្ថ អនិមន្តិតចតុត្ថំ បិណ្ឌាចាតិកចតុត្ថំ អនុបសម្បន្នចតុត្ថំ បត្តចតុត្ថំ
គិលានចតុត្តន្តិ បញ្ចន្តំ ចតុត្តានំ វសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ កចំ? ឥធរកច្វោ
ចត្តារោ ភិក្ខុ “ភត្តំ គណ្ហាថា” តិ និមន្តេតិ។ តេសុ តយោ គតា, ឯកោ ន គតោ។
ឧចាសកោ “ឯកោ, ភន្តេ, យេវេ កុហិ” តិ បុច្ឆតិ។ នាគតោ ឧចាសកាតិ។ សោ
អញ្ញំ តំខណប្បត្តំ កញ្ចំ “ឯហិ, ភន្តេ” តិ យវំ បវេសេ ត្វា ចតុន្នម្បិ ភត្តំ ទេតិ,
សព្ពេសំ អនាបត្តិ។ កស្មា? គណប្បរកស្ស អនិមន្តិតត្តា។ តយោ ឯវ ហិ តត្ថ
និមន្តិតា គណ្ហីសុ, តេហិ គណោ ន ប្បរតិ, គណប្បរកោ ច អនិមន្តិតោ, តេន
គណោ ភិជ្ជតីតិ។ ឯតំ អនិមន្តិតចតុត្ថំ។

បិណ្ឌាចាតិកចតុត្ថេ និមន្តនកាលេ ឯកោ បិណ្ឌាចាតិកោ ហោតិ, សោ
នាធិវាសេតិ, គមនវេលាយំ បន “ឯហិ ភន្តេ” តិ វុត្តេ អនធិវាសិតត្តា
អនាគច្ឆន្នម្បិ “ឯឯ ភិក្ខុ លច្ឆថា” តិ គហេ ត្វា គច្ឆន្តិ, សោ តំ គណំ ភិន្នតិ, តស្មា
សព្ពេសំ អនាបត្តិ។

អនុបសម្បជនបតុត្ថ សាមណេវេន សទ្ធិ និមន្តិតា ហោត្តិ, សោបិ គណំ
ភិជ្ជតិ។

បត្តបតុត្ថ ឯកោ សយំ អាគន្ធា បត្តំ បេសេតិ, ឯវម្មិ គណោ ភិជ្ជតិ, តស្មា
សព្ពេសំ អនាបត្តិ។

គិលានបតុត្ថ គិលានេន សទ្ធិ និមន្តិតា ហោត្តិ, តត្ថ គិលានស្សេវ
អនាបត្តិ, ឥតវេសំ បន គណាប្បរកោ ហោតិ។ ន ហិ គិលានេន គណោ ភិជ្ជតិ,
តស្មា តេសំ អាបត្តិ។ មហាបច្ឆវិយំ បន អវិសេសេន វុត្តំ “សមយលទ្ធកោ
សយមេវ មុច្ឆតិ, សេសានំ គណាប្បរកត្តា អាបត្តិករោ ហោតិ” តិ។ តស្មា
ចីវរនាសមយលទ្ធកាជីនម្យិ វសេន បតុត្តានិ វេទិតញ្ចានិ។

សចេ បន អធិវាសេត្វា គតេសុបិ ចត្វសុ ជនេសុ ឯកោ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ
“អហំ តុម្ហាកំ គណំ ភិជ្ជិស្សមិ, និមន្តនំ សាទិយថា” តិ វត្វា
យាគុខជ្ជការសានេ ភត្តត្ថាយ បត្តំ គណ្ណាន្តានំ អនត្វា “ឥមេ តាវ ភិក្ខុ
កោដេត្វាវិស្សជ្ជេថ, អហំ បច្ឆា អនុមោទនំ កត្វា គមិស្សមី” តិ និសិដ្ឋោ, តេសុ
ភុត្វា គតេសុ “ទេថ, ភន្តេ, បត្ត” ត្ថិ ឧចាសកេន បត្តំ គហេត្វា ភត្ត ទិន្នេ ភុញ្ញិត្វា
អនុមោទនំ កត្វា គច្ឆតិ, សព្ពេសំ អនាបត្តិ។ បញ្ចន្ធាត្វា កោដនានំ យេវ វសេន
គណាកោដនេ វិសង្កេតំ នត្ថិ, ឌីននេន និមន្តេត្វា កុម្មាសំ គណ្ណាន្តាបិ អាបជ្ជត្ថិ,
តានិ ច តេហិ ឯកតោ ន គហិតានិ, យាគុអាទីហិ បន វិសង្កេតំ ហោតិ, តានិ
តេហិ ឯកតោ គហិតានីតិ ឯវំ ឯកោ បណ្ឌិតោ អញ្ញេសម្បិ អនាបត្តិ ករោតិ។
និច្ចភត្តត្ថិ ធុវភត្តំ វុច្ឆតិ, “និច្ចភត្តំ គណ្ណាថា” តិ វេទន្តិ, ពហ្វនំ ឯកតោ គហេតុ
វជ្ជតិ។ សលាកភត្តាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

២. “បរម្មរកោជនេ អញ្ញាត្រ សមយា ចាចិត្តិយ”ន្តិ (ចា. ២២២-២២៣, ២២៥) វុត្ថំ បរម្មរកោជនំ បន និមន្តនតោយេវ បសវតិ។ យោ ហិ “បញ្ចន្តំ កោជនំ អញ្ញាតវេន កោជនេន ភត្តំ គណ្ណាថា”តិ អាទិនា និមន្តិតោ តំ វេបេត្វា អញ្ញំ បញ្ចន្តំ កោជនំ អញ្ញាតវេន ភត្តំ តស្សេតំ កោជនំ “បរម្មរកោជន”ន្តិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ភុញ្ញន្តស្ស វេបេត្វា គិលានសមយំ ជីវរទានសមយំ ជីវការសមយញ្ញ អញ្ញស្មី សមយេ ចាចិត្តិយំ វុត្ថំ, តស្មា និមន្តនបដិចាជិយាវ ភុញ្ញិតត្ថំ, ន ឧប្បជិចាជិយា។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, វិកល្យត្វា បរម្មរកោជនំ ភុញ្ញិតុ”ន្តិ (ចា. ២២៦) វេចនតោ បឋមនិមន្តនំ អញ្ញស្ស វិកល្យត្វា បិ បរិភុញ្ញិតុំ វុច្ចតិ។ អយំ (ចា. អដ្ឋ. ២២៦ អាទយោ) វិកល្យនា នាម សម្មាបិ បរម្មាបិ វុច្ចតិ។ សម្មា ធិស្វា “មយ្ហំ ភត្តបច្ឆាសំ តុយ្ហំ វិកល្យមី”តិ វា “ធម្ម”តិ វា វត្វា ភុញ្ញិតត្ថំ, អធិស្វា បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា “មយ្ហំ ភត្តបច្ឆាសំ ឥត្តន្ទាមស្ស វិកល្យមី”តិ វា “ធម្ម”តិ វា វត្វា ភុញ្ញិតត្ថំ។ ទ្វេ តីណិ និមន្តនានិ បន ឯកស្មី បត្តេ បក្ខិបិត្វា មិស្សេត្វា ឯកំ កត្វា ភុញ្ញិតុំ វុច្ចតិ។ “អនាបត្តិ ទ្វេ តយោ និមន្តនេ ឯកតោ ភុញ្ញិតិ”តិ (ចា. ២២៩) ហិ វុត្ថំ។ សចេ ទ្វេ តីណិ កុលានិ និមន្តេត្វា ឯកស្មី វា នេ និសីទាបេត្វា ឥតោ ចិតោ ច អាហរិត្វា ភត្តំ អាកិរន្តិ, សូបព្យញ្ញនំ អាកិរន្តិ, ឯកមិស្សកំ ហោតិ, ឯត្តាបិ អនាបត្តិ។

សចេ បន មូលនិមន្តនំ ហោជ្ជា ហោតិ, បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ ឧបរិ, តំ ឧបរិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ញន្តស្ស អាបត្តិ, ហត្ថំ បន អន្តោ បវេសេត្វា បឋមនិមន្តនតោ ឯកម្មិ កតាឡំ ឧទ្ធករិត្វា ភត្តកាលតោ បដ្ឋាយ យថា តថា វា ភុញ្ញន្តស្ស អនាបត្តិ។ “សចេបិ តត្ថ ឡីវំ វា វសំ វា អាកិរន្តិ, យេន អន្តោត្ថតំ ភត្តំ ឯកវសំ ហោតិ, កោជិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ញន្តស្ស អនាបត្តិ”តិ មហាបច្ឆរិយំ វុត្ថំ។

មហាអដ្ឋកថាយំ បន វុត្ថំ “ឡើយ ភក្កំ វា រសភក្កំ វា លភិក្ខុ និសិន្នស្ស តត្ថេវ
អញ្ជេបិ ឡើយ ភក្កំ វា រសភក្កំ វា អាកិរន្តិ, ឡើយ វា រសំ វា បិវតោ អនាបត្តិ, ភុញ្ញន្តន
បឋមំ លទ្ធិមំសខណ្ឌំ វា ភក្កបិណ្ឌំ វា មុខេ បក្ខិបិក្ខា កោដិតោ បដ្ឋាយ ភុញ្ញតុ
វុដ្ឋតិ។ សប្បិចាយាសេបិ ឯសេវ នយោ” តិ។

មហាឧទាសកោ ភិក្ខុំ និមន្តេតិ, តស្ស កុលំ ឧបគតស្ស ឧទាសកោបិ
តស្ស បុត្តទារភាតុភគិនិអាធយោបិ អត្ថនោ អត្ថនោ កោដ្ឋាសំ អាហរិក្ខា
បត្តេ បក្ខិបន្តិ, “ឧទាសកេន បឋមំ ទិន្នំ អភុញ្ញិក្ខា បច្ឆាលទ្ធិ ភុញ្ញន្តស្ស
អាបត្តិ” តិ មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្ថំ។ កុរុន្តដ្ឋកថាយំ “វុដ្ឋតិ” តិ វុត្ថំ។ មហាបច្ឆរិយំ
“សចេ ចាដេក្កំ បចន្តិ, អត្ថនោ អត្ថនោ បក្កភត្ថតោ អាហរិក្ខា ទេន្តិ, តត្ថេ បច្ឆា
អាហាជំ បឋមំ ភុញ្ញន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ យទិ បន សព្វេសំ ឯកោវ ចាកោ ហោតិ,
បរម្បរកោជនំ ន ហោតិ” តិ វុត្ថំ។ មហាឧទាសកោ និមន្តេត្វា និសីទាបេតិ,
អញ្ជោ មនុស្សោ បត្តំ កណ្ណាតិ, ន ទាតព្វំ។ កី, ភន្តេ, ន ទេថាតិ។ ននុ ឧទាសក
តយា និមន្តិតត្តា។ “ហោតុ, ភន្តេ, លទ្ធិំ លទ្ធិំ ភុញ្ញថា” តិ វុត្ថេតិ, ភុញ្ញតុ វុដ្ឋតិ។
“អញ្ជេន អាហរិក្ខា ភត្តេ ទិន្នេ អាបុច្ឆិក្ខាបិ ភុញ្ញតុ វុដ្ឋតិ” តិ កុរុន្តិយំ វុត្ថំ។

អនុមោទនំ កត្វា កច្ឆន្តំ ធម្មំ សោតុកាមា “ស្វេបិ, ភន្តេ, អាគច្ឆេយ្យថា” តិ
សព្វេ និមន្តេន្តិ, បុនទិវសេ អាគន្ធា លទ្ធិំ លទ្ធិំ ភុញ្ញតុ វុដ្ឋតិ។ កស្មា? សព្វេហិ
និមន្តិតត្តា។ ឯកោបិ ភិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរន្តោ ភក្កំ លភតិ, តមញ្ជោ ឧទាសកោ
និមន្តេត្វា យវេ និសីទាបេតិ, ន ច តាវ ភក្កំ សម្បជ្ជតិ, សចេ សោ ភិក្ខុ បិណ្ណាយ
ចរិក្ខា លទ្ធិភក្កំ ភុញ្ញតិ, អាបត្តិ។ អភុញ្ញិក្ខា និសិន្នេ “កី, ភន្តេ, ន ភុញ្ញសី” តិ វុត្ថេ
“តយា និមន្តិតត្តា” តិ វុត្វា “លទ្ធិំ លទ្ធិំ ភុញ្ញថ, ភន្តេ” តិ វុត្ថេ ភុញ្ញតុ វុដ្ឋតិ។
សកលេន កាមេន ឯកតោ ហុត្វា និមន្តិតស្ស យត្ថ កត្តចិ ភុញ្ញតោ អនាបត្តិ។
បូគេបិ ឯសេវ នយោ។ “អនាបត្តិ សកលេន កាមេន និមន្តិតោ តស្មី កាមេ

យត្ត កត្តចិ ភុញ្ញតិ, សកលេន បូគេន និមន្តិតោ តស្មី បូគេ យត្ត កត្តចិ
ភុញ្ញតិ, និមន្តិយមាណោ ‘ភិក្ខុំ គហេស្សមី’តិ ភណាតិ, និច្ចភត្តេ សលាកភត្តេ
បក្ខិកេ ឧបោសថិកេ ចាជិបទិកេ បញ្ច ភោជនានិ វេបេត្វា សព្ពត្ត អនាបត្តី”តិ
(ចា. ២២៩) វុត្ថំ។

តត្ថ និមន្តិយមាណោ ភិក្ខុំ គហេស្សមីតិ ភណាតីតិ ឯត្ថ “ភត្តំ គណ្ណា”តិ
និមន្តិយមាណោ “ន មយ្ហំ តវ ភត្តនត្ថោ, ភិក្ខុំ គណ្ណាស្សមី”តិ វេទតិ, អនាបត្តីតិ
អត្ថោ។ ឯត្ថ បន មហាបទុមត្ថោ វា អាហា “ឯវំ វេទន្តោ ឥមស្មី សិក្ខាបទេ
អនិមន្តនំ កាតុំ សក្កោតិ, ភុញ្ញនត្ថាយ បន ឱកាសោ កតោ ហោតីតិ នេវ
គណាភោជនតោ, ន ចារិត្តតោ មុច្ចតី”តិ។ មហាសុមត្ថោ វា អាហា “យទគ្គេន
អនិមន្តនំ កាតុំ សក្កោតិ, តទគ្គេន នេវ គណាភោជនំ, ន ចារិត្តំ ហោតី”តិ។

តត្ថ ចារិត្តន្តិ -

“យោ បន ភិក្ខុំ និមន្តិតោ សភត្តោ សមាណោ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា
បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ឈេយ្យ អញ្ញាត្រ សមយា
ចាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ ជីវរទានសមយោ ជីវការសមយោ។ អយំ
តត្ថ សមយោ”តិ (ចា. ២៩៩) -

ឯវមាគតំ ចារិត្តសិក្ខាបទំ វុត្ថំ។ ឥមីនា ហិ សិក្ខាបទេន យោ បញ្ចន្តំ ភោជនានំ
អញ្ញាតវេន “ភត្តំ គណ្ណាថា”តិ អាទិនា អកប្បិយនិមន្តនេន និមន្តិតោ, តេនេវ
និមន្តនភត្តេន សភត្តោ សមាណោ សន្តំ ភិក្ខុំ “អហំ ឥត្ថន្ទាមស្ស យវំ គន្ធាមី”តិ
វា “ចារិត្តំ អាបជ្ឈាមី”តិ វា ព្យាធិសេន វេទនេន អនាបុច្ឆិត្វា យេន ភត្តេន
និមន្តិតោ, តំ ភុត្វា វា អភុត្វា វា អវីតិវត្ថុយេវ មជ្ឈន្តិកេ យស្មី កុលេ
និមន្តិតោ, តតោ អញ្ញានិ កុលានិ បរិសេយ្យ, តស្ស វុត្ថលក្ខណំ ធុរិធម្មិ

សមយំ វេបេត្វា អញ្ញាត្ត ចាចិត្តិយំ វុត្ថំ។ តស្មា អកប្បិយនិមន្តនេន
និមន្តិយមាណោ សចេ “ភិក្ខុំ គណ្ហិស្សមី” តិ វទតិ, ឥមិនាបិ សិក្ខាបទេន
អនាបត្តិ។

៣. សន្តំភិក្ខុំអនាបុច្ឆាតិ ឯត្ថ (ចា. អដ្ឋ. ២៩៨) បន កិត្តាវតា សន្តោ
ហោតិ, កិត្តាវតា អសន្តោ? អន្តោវិហារេ យត្ថ បិតស្ស កុលានិ
បយិរុចាសនចិត្តំ ឧប្បន្នំ, តតោ បដ្ឋាយ យំ បស្សេ វា អភិមុខេ វា បស្សតិ,
យស្ស សក្កា ហោតិ បកតិវចនេន អាហោចេតុំ, អយំ សន្តោ នាម, ឥតោ ចិតោ
ច បរិយេសិត្វា អាហោចនកិច្ចំ បន នត្ថិ។ យោ ហិ ឯវំ បរិយេសិតញោ, សោ
អសន្តោយេវ។ អបិច អន្តោឧបចារសីមាយ ភិក្ខុំ ទិស្វា “អាបុច្ឆិស្សមី” តិ
គច្ឆតិ។ តត្ថ យំ បស្សតិ, សោ អាបុច្ឆិតញោ។ នោ ចេ បស្សតិ, អសន្តំភិក្ខុំ
អនាបុច្ឆា បរិវេជ្ជា នាម ហោតិ។ វិកាលកាមប្បវេសនេបិ អយមេវ នយោ។

សចេ (ចា. អដ្ឋ. ៥០២) បន សម្ពហុលា កេនចិ កម្មេន កាមំ បរិសន្តិ,
“វិកាលេ កាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមី” តិ សព្វេហិ អញ្ញាមញ្ញំ អាបុច្ឆិតញំ។ តស្មី
គាមេ តំ កម្មំ ន សម្បជ្ជតីតិ អញ្ញំ កាមំ គច្ឆន្តិ, កាមសតម្បិ ហោតុ, បុន
អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ បន ឧស្សហំ បដិប្បស្សម្តេត្វា វិហារំ គច្ឆន្តា អន្តរា
អញ្ញំ កាមំ បរិសិទ្ធកាមា ហោន្តិ, បុន អាបុច្ឆិតញមេវ។ កុលយវេ វា
អាសនសាលាយ វា ភត្តកិច្ចំ កត្វា តេលភិក្ខាយ វា សប្បិភិក្ខាយ វា
ចរិតុកាមោ ហោតិ, សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិត្វា គន្តញំ។ អសន្តេ ភិក្ខុម្ហិ
“នត្ថិ” តិ គន្តញំ, វីដី ឱតិវត្វា ភិក្ខុំ បស្សតិ, អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ, អនាបុច្ឆិត្វាបិ
ចរិតញមេវ។ កាមមជ្ឈេន មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆន្តស្ស “តេលាទិភិក្ខាយ
ចរិស្សមី” តិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិត្វា ចរិតញំ។ មគ្គោ
អនោក្កម្ម ភិក្ខាយ ចរន្តស្ស បន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ សីហោ វា ព្យាក្យោ វា

អាគន្ធិតិ, មេឃោ វា ឧដ្ឋតិ, អញ្ញោ វា កោចិ ឧបទ្កវា ឧប្បជ្ជតិ, ឯវ្យាបាសុ
អាបទាសុ អនាបុច្ឆាបិ ពហិតាមតោ អន្តោកាមំ បរិសិតុំ វដ្ឋតិ។

៤. “ន ច, ភិក្ខុវេ, អភិទ្ទេសវីរេ បំសុក្ខលំ គហោតត្ថំ, យោ គណ្ណោយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា” តិ (ចារា. ១៣៧) វចនតោ អត្តល្គោ អល្លសវីរេ បំសុក្ខលំ ន
គហោតត្ថំ, គណ្ណោន្តោ ទុក្ខជំ អាបជ្ជតិ។ ឧបទ្កវា ច តស្ស ហោត្តិ, ភិទ្ទេ បន
គហោតុំ វដ្ឋតិ។

កិត្តាវតា បន ភិទ្ទំ ហោតិ? កាកកុលលសោណសិដ្ឋាលាធិហិ
មុខតុណ្ហាកេន វា ឆាហាយ វា ព្យាសកំ ជាលិតមត្តេនបិ។ យស្ស បន បតតោ
យំសនេន ធិមត្តំ ធិទ្ធិ ហោតិ, ចម្ពំ អច្ឆិទ្ធិ, ឯតំ អភិទ្ទេមេវ, ចម្មេ បន ធិទ្ទេ ភិទ្ទំ។
យស្សបិ សដីវកាលេយេវ បភិទ្ទា គណ្ណាកុដ្ឋបិឡ កា វា វណោ វា ហោតិ,
ឥទម្បិ ភិទ្ទំ, តតិយទិវសតោ បភុតិ ឧទ្ទមាតកាធិការេន កុណបការំ
ឧបគតម្បិ ភិទ្ទេមេវ។ សព្វេន សព្វំ បន អភិទ្ទេបិ សុសានគោបកេហិ វា អញ្ញេហិ
វា មនុស្សេហិ កាហាបេតុំ វដ្ឋតិ។ នោ ច អញ្ញំ លភតិ, សត្តកេន វា កេនចិ វា
វណំ កត្វា គហោតត្ថំ។ វិសភាកសវីរេ បន សតី ឧបជ្ឈបេត្វា សមណសញ្ញំ
ឧប្បាទេត្វា សីសេ វា ហត្ថចាទបិដ្ឋិយំ វា វណំ កត្វា គហោតុំ វដ្ឋតិ។

៥. អច្ឆិទ្ធិជីវកេន ភិក្ខុនា កជំ បដិបទ្ធិតត្ថន្តិ? “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
អច្ឆិទ្ធិជីវស្ស វា នជ្ជជីវស្ស វា អញ្ញាតកំ គហបតី វា គហបតានី វា ជីវំ
វិញ្ញាបេតុំ។ យំ អាវាសំ បឋមំ ឧបគន្ធិតិ, សចេ តត្ថ ហោតិ សង្ឃស្ស វិហារជីវំ
វា ឧត្តរត្តរណំ វា ភូមត្តរណំ វា ភិសិច្ឆវិ វា, តំ គហេត្វា ចារុបិតុំ ‘លភិត្វា
ឱទហិស្សមី’ តិ។ នោ ច ហោតិ សង្ឃស្ស វិហារជីវំ វា ឧត្តរត្តរណំ វា
ភូមត្តរណំ វា ភិសិច្ឆវិ វា, តិណោន វា បណ្ណោន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្ធាត្ថំ, ន ត្វេវ

នគ្រូន អាគន្ធត្ថំ, យោ អាគន្ធយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស"តិ (ចារា. ៥១៧) វេទនតោ
តេជ វុត្តនយេន បដិបន្និតត្ថំ។

អយំ បនេត្ត អនុបុព្វកថា (ចារា. អដ្ឋ. ២.៥១៧)។ សចេ ហិ ចោវេ បស្សិត្វា
ធម្មា បត្តចីវរានិ គហេត្វា បលាតា, ចោរា យេវានំ និវាសនចារុបនមត្ថំយេវ
ហរិត្វា គប្បន្តិ, យេវេហិ នេវ តាវ ចីវរំ វិញ្ញាបេតត្ថំ, ន សាខាបលាសំ ភក្ខិតត្ថំ។
អថ ធម្មា សត្ថំ ភណ្ឌកំ ធម្មត្វា បលាតា, ចោរា យេវានំ និវាសនចារុបនំ
តញ្ញា ភណ្ឌកំ ហរិត្វា គប្បន្តិ, ធម្មាវេហិ អាគន្ធា អត្តនោ និវាសនចារុបនានិ ន
តាវ យេវានំ ធាតញ្ញានិ។ ន ហិ តេ អនុច្ឆិន្ទចីវរា អត្តនោ អត្តាយ សាខាបលាសំ
ភក្ខិតុំ លភន្តិ, អនុច្ឆិន្ទចីវរានំ បន អត្តាយ លភន្តិ។ អនុច្ឆិន្ទចីវរា អត្តនោបិ
បវេសម្បិ អត្តាយ លភន្តិ, តស្មា យេវេហិ វា សាខាបលាសំ ភក្ខិត្វា វាកាធិហិ
គន្ថេត្វា ធម្មាវានំ ធាតត្ថំ, ធម្មាវេហិ វា យេវានំ អត្តាយ ភក្ខិត្វា គន្ថេត្វា តេសំ
ហត្ថេ ធម្មា វា អធម្មា វា អត្តនោ និវាសេត្វា អត្តនោ និវាសនចារុបនានិ យេវានំ
ធាតញ្ញានិ, នេវ ភូតតាមចាតព្យតាយ ចាចិត្តិយំ ហោតិ, ន តេសំ ជារលោ
ទុក្ខជំ។

សចេ អន្តរាមគ្គេ វជកត្តរណំ វា ហោតិ, អញ្ញោ វា តាធិសេ មនុស្សេ បស្សិត្វិ,
ចីវរំ វិញ្ញាបេតត្ថំ។ យានិ ច នេសំ តេ វា វិញ្ញត្តមនុស្សា អញ្ញោ វា
សាខាបលាសនិវាសនេ ភិក្ខុ ទិស្វា ឧស្សហជាតា វត្តានិ ទេន្តិ, តានិ សទសានិ
វា ហោន្តុ អទសានិ វា នីលាទិនាធាវណ្ណានិ វា, កប្បិយានិបិ អកប្បិយានិបិ
សព្វានិបិ អនុច្ឆិន្ទចីវរដ្ឋានេ បិតត្តា តេសំ និវាសេតុញ្ញា ចារុបិតុញ្ញា វដ្ឋន្តិ។

វុត្តម្បិហោតំ បរិវារេ -

“អកប្បកតំ នាបិ វជនាយ វត្តំ,

តេជនីវត្តោ យេនកាមំ វជេយ្យ;
នចស្ស ហោតិ អាបត្តិ,
សោចធម្មោ សុគតេនទេសិតោ;
បញ្ញាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា"តិ។ (បរិ. ៤៨០);

អយញ្ញិ បញ្ញោ អច្ឆិន្ទិយំ វកកិក្កំ សន្ធាយ វុត្តោ។ អថ បន តិក្ខិយេហិ
សមាគច្ឆន្តិ, តេ ច នេសំ កុសលំ វកកិយំ វជេយ្យ កកិយំ វជេយ្យ តាមិបិ លទ្ធិ
អគ្គហេត្វា និវាសេតុំ វជ្ជន្តិ, និវាសេត្វាបិ លទ្ធិ ន គហេតព្វា។

យំ អាវាសំ បឋមំ ឧបគច្ឆន្តិ, តត្ថ វិហារិយំ វជេយ្យ យំ អត្ថិ, តំ អនាបុច្ឆាបិ
គហេត្វា និវាសេតុំ វា ចារុបិតុំ វា លភតិ។ តព្វា ខោ "លភិត្វា ឌីធម្មិស្សមិ, បុន
វេបេស្សមិ"តិ អធិប្បាយេន, ន មូលច្ឆេដ្ឋាយ។ លភិត្វា ច បន ញាតិតោ វា
ឧបដ្ឋាកតោ វា អញ្ញតោ វា កុតោចិ ចាកតិកមេវ កាតព្វំ។ វិទេសគតេន បន
ឯកស្មី សង្ឃិកេ អាវាសេ សង្ឃិកបរិភោគេន ភុព្វានត្ថាយ វេបេតព្វំ។ សចស្ស
បរិភោគេនេវ តំ ជីវតិ វា នស្សតិ វា, គីវា ន ហោតិ។ សចេ បន ឯតេសំ
វុត្តប្បការាទំ គិហិវត្ថាទំ ភិសិច្ឆិវិបរិយន្តាទំ កិញ្ចំ ន លភតិ, តេន តិណោន វា
បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេត្វា អាគន្ធព្ពន្តិ។

៦. "ន, ភិក្ខុវេ, បដិភានចិត្តំ ការាបេតព្វំ ឥត្ថិបកំ បុរិសរូបកំ, យោ
ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស"តិ (ចូឡវ. ២៩៩) វចនតោ ឥត្ថិបុរិសរូបំ កាតុ
វា ការាបេតុំ វា ភិក្ខុនោ ន វជ្ជតិ។ ន កេវលំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៩៩)
ឥត្ថិបុរិសរូបមេវ, តិវច្ឆានរូបម្បិ អន្តមសោ គណ្ណប្បាទរូបំ ភិក្ខុនោ សយំ កាតុ
វា "ករោហី"តិ វត្ថុំ វា ន វជ្ជតិ, "ឧចាសក ធូរចាលំ ករោហី"តិ វត្ថុម្បិ ន
លភតិ។ ជាតកបករណាអសទិសទានាទិទំ បន បសាទនិយានិ

និព្វានបដិសំយុត្តានិ វា វត្ថុនិ បរេហិ ការាបេតុំ លភតិ, មាលាកម្មាធិនិ
សយម្បិ កាតុំ លភតិ។

៧. “ន, ភិក្ខុវេ, វិប្បកតកោជនោ ភិក្ខុ វុដ្ឋាបេតព្ពោ, យោ វុដ្ឋាបេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ៣០៦) វេននតោ អន្តរយវេ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣០៦) វា
វិហារេ វា អវញ្ញោ វា យត្ថ កត្តចិ ភុញ្ញមាណោ ភិក្ខុ អនិដ្ឋិតេ កោជនេ ន
វុដ្ឋាបេតព្ពោ, អន្តរយវេ បច្ឆា អាគតេន ភិក្ខុំ គហេត្វា គន្តព្ពំ។ សចេ មនុស្សា វា
ភិក្ខុ វា “បរិសថា” តិ វេទន្តិ, “មយិ បរិសន្តេ ភិក្ខុ ឧដ្ឋហិស្សន្តិ” តិ វត្ថុព្ពំ។ “ឯថ,
ភន្តេ, អាសនំ អត្ថិ” តិ វុត្ថេ បន បរិសិតព្ពំ។ សចេ កោចិ កិញ្ចិ ន វេទនិ,
អាសនសាលំ គន្ធា អតិសម័បំ អគន្ធា សភាគដ្ឋានេ ឋានព្ពំ។ ឱកាសេ កតេ
“បរិសថា” តិ វុត្ថេន បរិសិតព្ពំ។ សចេ បន យំ អាសនំ តស្ស ចាបុណាតិ, តត្ថ
អភុញ្ញេត្តោ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, តំ ឧដ្ឋាបេតុំ វុដ្ឋតិ។ យាគុខជ្ជកាធិសុ បន យំ
កិញ្ចិ បរិវា ខាធិត្វា វា យាវ អញ្ញោ អាគច្ឆតិ, តាវ និសិន្និវត្តហត្ថម្បិ ឧដ្ឋាបេតុំ
ន វុដ្ឋតិ។ វិប្បកតកោជនោ យេវ ហិ សោ ហោតិ។

សចេ បន អាបត្តិ អតិក្កមិត្វាបិ វុដ្ឋាបេតិយេវ, យំ សោ វុដ្ឋាបេតិ, អយញ្ញា
ភិក្ខុ បរិវិតោ ហោតិ, តេន វត្ថុព្ពោ “គច្ឆ ឧទកំ អាហារាហិ” តិ។ វុឡ្យតវំ ភិក្ខុំ
អាណាបេតុំ ឥនមេវ ឯកដ្ឋានំ។ សចេ សោ ឧទកម្បិ ន អាហារតិ, សាធុកំ
សិត្តានិ គិលិក្វា វុឡ្យស្ស អាសនំ ធាតព្ពំ។ វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“សចេ វុដ្ឋាបេតិ, បរិវិតោ ច ហោតិ, ‘គច្ឆ ឧទកំ អាហារា’ តិ វត្ថុព្ពោ។
ឯវញ្ញេតំ លភេថ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ចេ លភេថ, សាធុកំ សិត្តានិ
គិលិក្វា វុឡ្យស្ស អាសនំ ធាតព្ពំ។ នត្វេវាហំ, ភិក្ខុវេ, ‘កេនចិ បរិយាយេន
វុឡ្យតវស្ស ភិក្ខុនោ អាសនំ បដិពាហិតព្ពំន្តិ វេទមិ, យោ បដិពាហេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ៣០៦)។

៨. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, នវកេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសន្តេន សមកេ វា អាសនេ
និសីទិតុំ ឧច្ចតវេ វា ធម្មការវេន, ថេវេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសាបេន្តេន សមកេ វា
អាសនេ និសីទិតុំ នីចតវេ វា ធម្មការវេនា”តិ (ចូឡវ. ៣២០) វេនតោ
នវកតវេន ភិក្ខុនា ឧទ្ទិសន្តេន ឧច្ចតវេបិ អាសនេ និសីទិតុំ, វុឡ្យតវេន ភិក្ខុនា
ឧទ្ទិសាបេន្តេន នីចតវេបិ អាសនេ និសីទិតុំ វុឡ្យតិ។

៩. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, តិវស្សន្តវេន សហ និសីទិតុំ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០)
វេនតោ តិវស្សន្តវេន ភិក្ខុនា សទ្ធិ ឯកាសនេ និសីទិតុំ វុឡ្យតិ។ តិវស្សន្តរោ
(ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២០) នាម យោ ទ្វីបិ វស្សេហិ មហន្តតរោ វា ធម្មាតរោ វា ហោតិ,
យោ បន ឯកេន វស្សេន មហន្តតរោ វា ធម្មាតរោ វា, យោ វា សមាធនវស្សោ,
តត្ថ វត្តព្ភមេវ នត្ថិ, ឥមេ សព្វេ ឯកស្មី មព្ភោ វា បីថេ វា ទ្វេ ទ្វេ ហុត្វា និសីទិតុំ
លភន្តិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ទុវគ្គស្ស មញ្ចំ ទុវគ្គស្ស បីប”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) ហិ
វុឡ្យតិ។

១០. យំ បន តិណ្ណំ បហោតិ, តំ សំហារិមំ វា ហោតុ អសំហារិមំ វា, តថាវុបេ
អបិ ជលកខណ្ឌោ អនុបសម្បន្នេនបិ សទ្ធិ និសីទិតុំ វុឡ្យតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
យំ តិណ្ណំ បហោតិ, ឯត្ថកំ បដ្ឋិមំ ទីយាសន”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) ហិ វុឡ្យតិ។
“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ថេវេត្វា បណ្ណាកំ មាតុកាមំ ឧភតោព្យញ្ញនកំ
អសមាធាសនិកេហិ សហ ទីយាសនេ និសីទិតុំ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) វេនតោ បន
ទីយាសនេបិ បណ្ណាកាធិហិ សហ និសីទិតុំ ន វុឡ្យតិ។

១១. គិលានំ ឧបជ្ឈហន្តេន “នត្ថិ វោ, ភិក្ខុវេ, មាតា, នត្ថិ បិតា, យេ វោ
ឧបជ្ឈហយ្យំ, តុម្កេ ថេ, ភិក្ខុវេ, អញ្ញមញ្ញំ ន ឧបជ្ឈហិស្សេ, អថ កោ ចរហិ
ឧបជ្ឈហិស្សតិ។ យោ, ភិក្ខុវេ, មំ ឧបជ្ឈហយ្យ, សោ គិលានំ ឧបជ្ឈហយ្យ”តិ
(មហាវ. ៣៦៥) ឥមំ ភកវតោ អនុសាសនី អនុស្សវន្តេន សក្កច្ចំ ឧបជ្ឈាតព្ភោ។

សេច ឧបជ្ឈាយោ ហោតិ, ឧបជ្ឈាយេន យាវជីវំ ឧបជ្ឈាតញ្ចោ,
 វុជ្ជានមស្ស អាគមេតត្ថំ។ សេច អាចរិយោ ហោតិ, អាចរិយេន យាវជីវំ
 ឧបជ្ឈាតញ្ចោ, វុជ្ជានមស្ស អាគមេតត្ថំ។ សេច សទ្ធិវិហារិកោ ហោតិ,
 សទ្ធិវិហារិកេន យាវជីវំ ឧបជ្ឈាតញ្ចោ, វុជ្ជានមស្ស អាគមេតត្ថំ។ សេច
 អន្តេវាសិកោ ហោតិ, អន្តេវាសិកេន យាវជីវំ ឧបជ្ឈាតញ្ចោ, វុជ្ជានមស្ស
 អាគមេតត្ថំ។ សេច សមាធិបជ្ឈាយកោ ហោតិ, សមាធិបជ្ឈាយកេន
 យាវជីវំ ឧបជ្ឈាតញ្ចោ, វុជ្ជានមស្ស អាគមេតត្ថំ។ សេច សមាធិចរិយកោ
 ហោតិ, សមាធិចរិយកេន យាវជីវំ ឧបជ្ឈាតញ្ចោ, វុជ្ជានមស្ស
 អាគមេតត្ថំ។ សេច ន ហោតិ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា សទ្ធិវិហារិកោ
 វា អន្តេវាសិកោ វា សមាធិបជ្ឈាយកោ វា សមាធិចរិយកោ វា, សង្ខេន
 ឧបជ្ឈាតញ្ចោ។ នោ ច ឧបជ្ឈហោយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា"តិ (មហាវ. ៣៦៥)

-

វេទនតោ យស្ស (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦៥) តេ ឧបជ្ឈាយាធយោ តស្មីវិហារេ នត្ថិ,
 អាគន្ធកោ ហោតិ ឯកចារិកភិក្ខុ, សង្ឃស្ស ភាវោ, តស្មា សង្ខេន
 ឧបជ្ឈាតញ្ចោ។ នោ ច ឧបជ្ឈហោយ្យ, សកលស្ស សង្ឃស្ស អាបត្តិ។ វារំ វេបេត្វា
 ជគ្គន្តេសុ បន យោ អត្ថនោ វារេ ន ជគ្គតិ, តស្សេវ អាបត្តិ, សង្ឃត្ថេរោចិ វារតោ
 ន មុច្ចតិ។ សេច សកលោ សង្ឃោ ឯកស្ស ភារំ ករោតិ, ឯកោ វា វត្ថុសម្បន្នោ
 ភិក្ខុ "អហមេវ ជគ្គិស្សាមី"តិ ជគ្គតិ, សង្ឃោ អាបត្តិតោ មុច្ចតិ។

គិលានេន បន -

“បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អង្កេហិ សមន្តាគតោ គិលានោ ទូបដ្ឋោ ហោតិ។
 អសប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ន ជានាតិ, ភេសន្តំ ន បដិសេវិតា
 ហោតិ, អត្ថកាមស្ស គិលានុបជ្ឈាកស្ស យថាភូតំ អាពាធំ នាវិកត្តា

ហោតិ ‘អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ, បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ, បីតំ វា
បីតោ’តិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ
អសាតានំ អមនាចានំ ចាលាហរានំ អនិវាសកជាតិកោ ហោតី”តិ
(មហាវ. ៣៦៦) -

ឯវំ វុត្តានិ បញ្ច អយុត្តន្តានិ អារកា បរិវេដ្ឋត្វា -

“បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អន្តេហិ សមន្នាគតោ គិលានោ សូបដ្ឋោ ហោតិ។
សប្បាយការី ហោតិ, សប្បាយេ មត្តំ ជាតិ, ភេសន្តំ បដិសេវិតា
ហោតិ, អត្តកាមស្ស គិលានុបដ្ឋាកស្ស យថាភូតំ អាពាធំ អារិកត្តា
ហោតិ ‘អភិក្កមន្តំ វា អភិក្កមតីតិ, បដិក្កមន្តំ វា បដិក្កមតីតិ, បីតំ វា
បីតោ’តិ, ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្ពានំ ខរានំ កដុកានំ
អសាតានំ អមនាចានំ ចាលាហរានំ អនិវាសកជាតិកោ ហោតី”តិ
(មហាវ. ៣៦៦) -

ឯវំ វុត្តបញ្ចន្តសមន្នាគតេន ភវិតព្ពំ។

គិលានុបដ្ឋាកេន ច -

“បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អន្តេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ នាលំ
គិលានំ ឧបដ្ឋានុំ។ ន បដិពលោ ហោតិ ភេសន្តំ សិរិដានុំ,
សប្បាយាសប្បាយំ ន ជាតិ, អសប្បាយំ ឧបនាមេតិ, សប្បាយំ
អបនាមេតិ, អាមិសន្តរោ គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ មេត្តចិត្តោ, ជេតុន្តី ហោតិ
ឧទ្ធារំ វា បស្សរំ វា ខេឡំ វា វន្តំ វា នីហានុំ, ន បដិពលោ ហោតិ គិលានំ
កាលេន កាលំ ធម្មិយា កថាយ សន្តស្សេតុំ សមាធបេតុំ សមុត្តេជេតុំ
សម្បហំសេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៦៦) -

ឯវំ វុត្តានិ បញ្ច អយុត្តន្តានិ អារកា បរិវេន្តត្វា -

“បញ្ចហិ, ភិក្ខុវេ, អន្តេហិ សមន្នាគតោ គិលានុបដ្ឋាកោ អលំ
គិលានំ ឧបដ្ឋាតុំ។ បដិពលោ ហោតិ ភេសន្តំ សំវិជានុំ, សប្បាយាសប្បាយំ
ជានាតិ, អសប្បាយំ អបនាមេតិ, សប្បាយំ ឧបនាមេតិ, មេត្តចិត្តោ
គិលានំ ឧបដ្ឋាតិ, នោ អាមិសន្តរោ, អដេតុច្ឆិ ហោតិ ឧច្ឆារំ វា បស្សារំ វា
ខេឡំ វា វន្តំ វា នីហាតុំ, បដិពលោ ហោតិ គិលានំ កាលេន កាលំ ធម្មិយា
កថាយ សន្តស្សេតុំ សមាធិបេតុំ សមុត្តេជេតុំ សម្មហំសេតុ”ន្តិ (មហាវ.
៣៦៦) -

ឯវំ វុត្តបញ្ចន្តសមន្នាគតេន ភវិតព្ភំ។

១២. ធម្មី កថំ ករោន្តេន (មហាវ. អដ្ឋ. ២.១៨០) ច “សីលវា ហិ ត្វំ
កតកុសលោ, កស្មា មីយមាណោ ភាយសិ, ននុ សីលវតោ សន្តោ នាម
មរណមត្តបដិពន្ធាយេវា”តិ ឯវំ គិលានស្ស ភិក្ខុនោ មរណវណ្ណោ ន
សំវណ្ណាតញ្ញោ។ សេ ហិ តស្ស សំវណ្ណានំ សុត្វា អាហារុបច្ឆេនាទិនា ឧបក្កមេន
ឯកជវនវារវសេសេបិ អាយុស្មី អន្តរា កាលំ ករោតិ, ឥមិនាវ មារិតោ ហោតិ។
បណ្ឌិតេន បន ភិក្ខុនា ឥមិនា នយេន អនុសិដ្ឋិ ធាតញ្ញា “សីលវតោ នាម
អនច្ឆរិយា មគ្គជលុប្បត្តិ, តស្មា វិហារាទីសុ អាសត្តិ អកត្វា ពុទ្ធកតំ ធម្មកតំ
សង្ឃកតំ កាយគតញ្ច សតី ឧបជ្ឈបេត្វា មនសិការេ អប្បមាណោ
កាតញ្ញោ”តិ។ មរណវណ្ណាបិ សំវណ្ណិតេ សោ ភាយ សំវណ្ណាយ កញ្ចិ
ឧបក្កមំ អកត្វា អត្តនោ ធម្មតាយ យថាយុនា យថានុសន្និនាវ មរិតិ,
តប្បច្ឆយា សំវណ្ណាកោ អាបត្តិយា ន ការេតញ្ញោ។

១៣. “ន ច, ភិក្ខុវេ, អត្តានំ ចាតេតត្ថំ, យោ ចាតេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចារា. ១៨៣) វេចនតោ គិលានេន (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨២-១៨៣) ភិក្ខុនាបិ យេន កេនចិ ឧបក្កមេន អន្តមសោ អាហារុបច្ឆេនេនបិ អត្តា ន មាវេតត្តោ។ យោបិ គិលានោវិជ្ជមានេ ភេសន្នេ ច ឧបជ្ជាកេសុ ច មរិតុកាមោ អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ទុក្ខជមេវ។ យស្ស បន មហាអាពាធា ចិរានុពន្លោ, ភិក្ខុ ឧបជ្ជហន្តា កិលមន្តិ ជិតុច្ឆន្តិ, “កទានុ ខោ គិលានតោ មុច្ឆិស្សមា” តិ អដ្ឋយន្តិ។ សចេ សោ “អយំ អត្តភារោ បដិជគ្គិយមា នោបិ ន តិជ្ជតិ, ភិក្ខុ ច កិលមន្តិ” តិ អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ភេសន្តំ ន សេវតិ, វដ្តតិ។ យោ បន “អយំ រោគោ ខរោ, អាយុសង្ខារោ ន តិជ្ជន្តិ, អយញ្ច មេ វិសេសាធិគមោ ហត្ថប្បត្តោវិយ ទិស្សតិ” តិ ឧបច្ឆិន្ទតិ, វដ្តតិយេវ។ អគិលានស្សបិ ឧប្បន្នសំវេគស្ស “អាហារបរិយេសនំ នាម បបព្ពោ, កម្មជ្ជានមេវ អនុយុញ្ជិស្សមី” តិ កម្មជ្ជានសីសេន ឧបច្ឆិន្ទន្តស្ស វដ្តតិ។ វិសេសាធិគមំ ព្យាករិត្វា អាហារំ ឧបច្ឆិន្ទតិ, ន វដ្តតិ។ សភាគានញ្ចា លដ្ឋិភិក្ខុនំ កថេតុំ វដ្តតិ។

១៤. “ន ច, ភិក្ខុវេ, អប្បជិវេក្ខិត្វា អាសនេ និសីទិតត្ថំ, យោ និសីទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចារា. ១៨០) វេចនតោ អាសនំ អនុបបរិក្ខិត្វា ន និសីទិតត្ថំ។ កីទិសំ (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨០) បន អាសនំ ឧបបរិក្ខិតតត្ថំ, កីទិសំ ន ឧបបរិក្ខិតតត្ថំ? យំ សុទ្ធិំ អាសនមេវ ហោតិ អបច្ចត្តរណកំ, យញ្ច អាគន្ធា បីតានំ បស្សតំយេវ អត្តវិយតិ, តំ ន បច្ចវេក្ខិតតត្ថំ, និសីទិតុំ វដ្តតិ។ យម្បិ មនុស្សា សយំ ហត្ថេន អក្កមិត្វា “ឥធកន្តេ និសីទថា” តិ ទេន្តិ, តស្មិម្បិ វដ្តតិ។ សចេបិ បឋមមេវ អាគន្ធាបិ និសិទ្ធា បច្ឆា ឧទ្ធិំ វា អធា វា សង្កមន្តិ, បដិវេក្ខណាកិច្ចំ នត្តិ។ យម្បិ តនុកេន វត្ថេន យថា តលំ ទិស្សតិ, វរំ បដិច្ឆន្តំ ហោតិ, តស្មិម្បិ បដិវេក្ខណាកិច្ចំ នត្តិ។ យំ បន បដិកច្ឆេវ ចាវារកោជវាទីហិ អត្តតំ ហោតិ, តំ ហត្ថេន បរាមសិត្វា សល្លកេត្វា និសីទិតត្ថំ។ មហាបច្ឆវិយំ

បន “យនសាជកេនបិ អត្ថតេ យស្មី វលិ ន បញ្ញាយតិ, តំ ន បដិវេក្ខិតត្ថ”ន្តិ
វុត្ថំ។

១៥. “ន, ភិក្ខុវេ, ធនាយ សិលា បដិវេក្ខិតត្ថា, យោ បដិវេជ្ឈយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា”តិ (ចារា. ១៨៣) វេចនតោ ហសាធិប្បាយេន ចាសាលោក ន
បវេជ្ជតត្ថោ។ ន កេវលញ្ច (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨២-១៨៣) ចាសាលោក, អញ្ញម្បិ យំ
កិញ្ចំ ធារុខណ្ណំ វា ឥដ្ឋកខណ្ណំ វា ហត្ថេន វា យន្តេន វា បដិវេក្ខិតំ ន វេជ្ជតិ។
ចេតិយាធិនំ អត្ថាយ ចាសាលោកយោ ហសន្តា ហសន្តា បវេជ្ជន្តិបិ ឱបន្តិបិ
ឧត្តិបន្តិបិ, “កម្មសមយោ”តិ វេជ្ជតិ, អញ្ញម្បិ ឦទិសំ នវកម្មំ វា ករោន្តា ភណ្ឌកំ
វា ធាវន្តា រុក្ខំ វា ធាវននណ្ឌកំ វា ឧត្តិបិទ្វា បដិវេជ្ឈន្តិ, វេជ្ជតិ,
ភត្តវិស្សគ្គកាលាធិសុ កាកេ វា សោលោ វា កដ្ឋំ វា កជលំ វា ឱបិទ្វា
បលាបេន្តិ, វេជ្ជតិ។

១៦. “ន, ភិក្ខុវេ, ធាយោ អាលិម្បិតត្ថោ, យោ អាលិម្មេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៨៣) វេចនតោ វនេ អគ្គិ ន ធាតត្ថោ។ សចេ (ចារា. អដ្ឋ.
២.១៩០) បន “ឯត្ថន្តរេ យោ កោចិ សត្តោ មរតូ”តិ អគ្គី ទេតិ,
ចារាជីកានន្តិយដុល្លច្ចយចាចិត្តិយវត្ថុនំ អនុបតោ ចារាជីកាធិនិ
អកុសលរាសិ ច ហោតិ។ “អល្លតិណវនប្បតយោ ឧប្បន្ទ”តិ អគ្គី ទេន្ទស្ស
ចាចិត្តិយំ, “ឧត្ថបករណានិ វិនស្សន្ទ”តិ អគ្គី ទេន្ទស្ស ទុក្ខជំ។
“ឱទ្ធាធិប្បាយេនបិ ទុក្ខជ”ន្តិ សង្ខេបដ្ឋកថាយំ វុត្ថំ។ “យំ កិញ្ចំ អល្លសុក្ខំ
សត្រ្រិយានិទ្ធិយំ ឧប្បតូ”តិ អគ្គី ទេន្ទស្ស វត្ថុវសេន
ចារាជីកដុល្លច្ចយចាចិត្តិយទុក្ខជានិ វេទិតត្ថានិ។

បដិគ្គិនានំ បន បរិត្តករណញ្ច ភគវតា អនុញ្ញាតំ, តស្មា អរញ្ញោ
វនកម្មិកេហិ វា ទិន្នំ សយំ វា ឧជ្ជិតំ អគ្គី អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា “តិណកុដិយោ មា

វិនិច្ឆ័យ” តិ តស្ស អគ្គិនោ បដិអគ្គី ធាតុំ វដ្តតិ, យេន សទ្ធិ អាគច្ឆន្តោ អគ្គិ
ឯកតោ ហុត្វា និរុទាធានោ និព្វាតិ។ “បរិត្តម្យ កាតុំ វដ្តតិ” តិ តិណាកុដិកានំ
សមន្តា ភូមិភព្វំ បរិខាខណំ វា, យថា អាគតោ អគ្គិ ឧទាធានំ អលភិត្វា
និព្វាតិ, ឯតញ្ច សព្វំ ឧដ្ឋិតេយេវ អគ្គិស្មី អសតិ អនុបសម្បន្នេ សយម្យ កាតុំ
វដ្តតិ។ អនុដ្ឋិតេ បន អនុបសម្បន្នេហិ កប្បិយវោហារេន ការេតព្វំ, ឧទកេន
បន និព្វាបេន្តេហិ អប្បណាកមេវ ឧទកំ អាសិញ្ចិតព្វំ។

១៧. អស្សន្ទេសុ (ចារា. អដ្ឋ. ២.១៨១) មិច្ឆាទិដ្ឋិកុលេសុ សក្កច្ចំ
បណ្ឌិតភោជនំ លភិត្វា អនុបបរិក្ខិត្វា នេវ អត្តនា បរិភូញ្ចិតព្វំ, ន បរេសំ
ធាតព្វំ។ វិសមិស្សម្យ ហិ តានិ កុលានិ បិណ្ឌាចាតំ ទេន្តិ។ យម្យ អាភិទោសិកំ
ភត្តំ វា ខដ្ឋកំ វា តតោ លភតិ, តម្យ ន បរិភូញ្ចិតព្វំ។ អបិហិតវត្ថុម្យ ហិ
សប្បវិច្ឆិកាធិហិ អធិសយីតំ ធម្មនិយម្មំ តានិ កុលានិ ទេន្តិ។
គន្ធបាលិទ្ធាធិម ក្ខិតោបិ តតោ បិណ្ឌាចាតោ ន គហេតព្វោ។ សវេរ
រោគដ្ឋានានិ បុញ្ញិត្វា បរិភត្តម្យ ហិ តានិ ធាតព្វំ មញ្ញន្តិតិ។

១៨. “អនាបត្តិ, ភិក្ខុវេ, គោបកស្ស ធានេ” តិ (ចារា. ១៥៦) វុត្តំ។ តត្ថ (ចារា.
អដ្ឋ. ១.១៥៦) កតវំ គោបកធានំ វដ្តតិ, កតវំ ន វដ្តតិ? មហាសុមត្តេរោ តាវ
អាហា “យំ គោបកស្ស បរិច្ឆិទ្ធិត្វា ទិដ្ឋំ ហោតិ ‘ឯត្ថកំ ទិវសេ ទិវសេ គណ្ណា’ តិ,
តទេវ វដ្តតិ, តតោ ឧត្តរំ ន វដ្តតិ” តិ។ មហាបទុមត្តេរោ បនាហា “កី គោបកានំ
បណ្ឌំ អាហេបេត្វា និមិត្តសញ្ញំ វា កត្វា ទិដ្ឋំ អត្ថិ, ឯតេសំ ហត្ថេ វិស្សជ្ជកស្ស
ឯតេ សស្សរា, តស្មា យំ ទេន្តិ, តំ ពហុកម្យ វដ្តតិ” តិ។ កុរុទ្ធស្ស កថាយំ បន វុត្តំ
“មនុស្សានំ អាហមំ វា អញ្ញំ វា ជលាជលំ ធារកា វក្ខន្តិ, តេហិ ទិដ្ឋំ វដ្តតិ,
អាហារាបេត្វា បន ន គហេតព្វំ។ សង្ឃិកេ បន ចេតិយស្ស សន្តកេ ច កេណិយា
គហេត្វា វក្ខន្តស្សេវ ធានំ វដ្តតិ, វេតនេន វក្ខន្តស្ស អត្តនោ ភាគមត្តំ វដ្តតិ” តិ។

មហាបច្ឆ័រិយំ បន “យំ គិហីនំ អាមាមរក្ខកា ភិក្ខុនំ ទេន្តិ, ឯតម្បី វដ្តតិ។
ភិក្ខុសង្ឃស្ស អាមាមគោបកាយំ អត្ថនោ ភតិយា ខណ្ឌិត្វា ទេន្តិ, ឯតំ វដ្តតិ។
យោបិ ឧបឡាមំ វា កេចិទេវ រុក្ខេ វា ភតី លភិត្វា រក្ខតិ, តស្សបិ អត្ថនោ
សម្បត្តិរុក្ខតោយេវ ធាតុំ វដ្តតិ, កេណិយា គហេត្វា រក្ខន្តស្ស បន សព្ពម្បី
វដ្តតិ” តិ វុត្ថំ។ ឯតំ បន សព្ពំ ព្យញ្ញនតោ នាមំ, អត្ថតោ ឯកមេវ, តស្មា
អធិប្បាយំ ព្រាត្វា គហេតព្ពំ។

អបិចេត្ត អយម្បីវិនិច្ឆយោ វេទិតញ្ញោ (ចារា. អដ្ឋ. ១.១៥៦) - យត្ថ
អាវាសិកា អាគន្ធកានំ ន ទេន្តិ, ជលវារេ ច សម្បត្តេ អញ្ញេសំ អភារំ ទិស្វា
ចោរិកាយ អត្ថនាវ ខាទន្តិ, តត្ថ អាគន្ធកេហិ យណ្ឌី បហរិត្វា ភាជេត្វា
បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ យត្ថ បន អាវាសិកា រុក្ខេ រក្ខិត្វា ជលវារេ សម្បត្តេ ភាជេត្វា
ខាទន្តិ, ចត្វសុ បច្ឆយេសុ សម្មា ឧបនេន្តិ, អនិស្សរា តត្ថ អាគន្ធកា។ យេបិ រុក្ខា
ជីវរត្ថាយ និយមេត្វា ទិដ្ឋា, តេសុបិ អាគន្ធកា អនិស្សរា។ ឯស នយោ
សេសបច្ឆយត្ថាយ និយមេត្វា ទិន្នេបិ។ យេ បន តថា អនិយមេត្វា អាវាសិកា ច
តេ រក្ខិត្វា គោបេត្វា ចោរិកាយ បរិភុញ្ញន្តិ, ន តេសុ អាវាសិកានំ កតិកាយ
ឋាតព្ពំ។ យេ ជលបរិភោគត្ថាយ ទិដ្ឋា, អាវាសិកា ច នេ រក្ខិត្វា គោបេត្វា សម្មា
ឧបនេន្តិ, តេសុយេវ តេសំ កតិកាយ ឋាតព្ពំ។ មហាបច្ឆ័រិយំ បន វុត្ថំ “ចតុន្នំ
បច្ឆយានំ និយមេត្វា ទិន្នំ ថេយ្យចិត្តេន បរិភុញ្ញន្តោ ភណ្ឌំ អគ្សាបេត្វា
ការេតញ្ញោ, បរិភោគវសេន ភាជេត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស ភណ្ឌាទេយ្យំ។ យំ បនេត្ត
សេនាសនត្ថាយ និយមិតំ, តំ បរិភោគវសេនេវ ភាជេត្វា បរិភុញ្ញន្តស្ស
ដុល្លច្ឆយញ្ច ភណ្ឌាទេយ្យញ្ច” តិ។

ឌីទិស្ស ជីវរត្ថាយ ទិន្នំ ជីវរេយេវ ឧបនេតព្ពំ។ សចេ ទុព្ពិត្តំ ហោតិ, ភិក្ខុ
បិណ្ឌាចារេន កិលមន្តិ, ជីវំ បន សុលភំ, សង្ឃសុដ្ឋតាយ អបលោកនកម្មំ

កត្វា បិណ្ឌាចារតេបិ ឧបនេតុំ វដ្តតិ។ សេនាសនេន គិលានបច្ចយេន វា
កិលមន្តេសុ សង្ឃសុដ្ឋតាយ អបលោកនកម្មំ កត្វា តទត្ថាយបិ ឧបនេតុំ
វដ្តតិ។ ឌីទិស្ស បិណ្ឌាចារតត្ថាយ ច គិលានបច្ចយត្ថាយ ច ទិដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។
ឌីទិស្ស សេនាសនត្ថាយ ទិដ្ឋំ បន គរុកណ្ណំ ហោតិ, តំ វក្ខត្វា គោបេត្វា
តទត្ថមេវ ឧបនេតត្ថំ។ សេច បន ទុព្ភិក្ខំ ហោតិ, ភិក្ខុ បិណ្ឌាចារតេន ន យាបេន្តិ,
ឯត្ថ រាជរោគចោរកយាធិហិ អញ្ញាត្ថ គប្បដ្ឋានំ វិហារា បលុដ្ឋន្តិ,
តាលនាឡិកេរាទិកេ វិនាសេន្តិ, សេនាសនបច្ចយំ បន និស្សាយ យាបេតុំ
សក្កា ហោតិ, ឯវេរេ កាលេ សេនាសនំ វិស្សន្តេត្វាបិ សេនាសនជគ្គនត្ថាយ
បរិភោគោ ភគវតា អនុញ្ញាតោ។ តស្មា ឯកំ វា ទ្វេ វា វសេនាសនានិ បេត្វា
ឥតរាជិ លាមកកោជិយា បិណ្ឌាចារតត្ថាយ វិស្សន្តេតុំ វដ្តន្តិ, មូលវត្ថុឆ្នេរំ បន
កត្វា ន ឧបនេតត្ថំ។

យោ បន អាហមោ ចតុបច្ចយត្ថាយ និយមេត្វា ទិដ្ឋោ, តត្ថ អបលោកនកម្មំ
ន កាតត្ថំ។ យេន បច្ចយេន បន ឡនំ, តទត្ថំ ឧបនេតុំ វដ្តតិ, អាហមោ
បដិជគ្គិតត្តោ, វេតនំ ទត្វាបិ ជគ្គាបេតុំ វដ្តតិ។ យេ បន វេតនំ លភិត្វា
អាហមេយេវ គេហំ កត្វា វសន្តា វក្ខន្តិ, តេ ច អាគតានំ ភិក្ខុនំ នាឡិកេរំ វា
តាលបក្កំ វា ទេន្តិ, យំ តេសំ សង្ឃេន អនុញ្ញាតំ ហោតិ “ទិវសេ ទិវសេ ឯត្ថកំ
នាម ខាទថា” តិ, តទេវ តេ ទាតុំ លភន្តិ, តតោ ឧត្តវ តេសំ ទេដ្ឋានម្បិ គហេតុំ ន
វដ្តន្តិ។ យោ បន អាហមំ កេណិយា គហេត្វា សង្ឃស្ស ចតុបច្ចយត្ថាយ
កប្បិយភណ្ឌាមេវ ទេតិ, អយំ ពហុកម្បិ ទាតុំ លភតិ។ ចេតិយស្ស បដិបត្តាយ
វា ខណ្ឌាដុល្លបដិសង្ករណត្ថាយ វា ទិន្នអាហមេបិ ជគ្គិតត្តោ, វេតនំ ទត្វាបិ
ជគ្គាបេតត្តោ។ វេតនញ្ច បនេត្ថ ចេតិយសន្តកម្បិ សង្ឃសន្តកម្បិ ទាតុំ វដ្តតិ។
ឯតម្បិ អាហមំ វេតនេន តត្ថេវ វសិត្វា វក្ខន្តានញ្ច កេណិយា គហេត្វា
កប្បិយភណ្ឌាទាយ កានញ្ច តត្ថជាតកដលទានំ វុត្តនយេនេវ វេទិតត្ថំ។

១៩. ធម្មិករក្ខំ (ចា. អ. ៦៧៩) យាចន្តេន អតីតំ អនាគតំ វា អារព្ភ ឌីទិស្ស អាចិក្ខតុំ ន វដ្តតិ។ អតីតញ្ចា អារព្ភ អតី ឌីទិស្ស អាចិក្ខនា, អតី អនោទិស្ស អាចិក្ខនា, អនាគតំ អារព្ភបិ អតី ឌីទិស្ស អាចិក្ខនា, អតី អនោទិស្ស អាចិក្ខនា។ កថំ អតីតំ អារព្ភ ឌីទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ? ភិក្ខុនំ វិហារេ តាមនារកា វា ធុត្តានយោ វា យេ កេចិ អនាចារំ អាចរន្តិ, វុក្ខំ វា ជិន្នន្តិ, ជលាជលំ វា ហរន្តិ, បរិក្ខារេ វា អធិន្តិ, ភិក្ខុ វេហារិកេ ឧបសង្កមិត្វា “អម្ពា កំ វិហារេ ឥទំ នាម កត”ន្តិ វទតិ។ “កេនា”តិ វុត្ថេ “អសុកេន ច អសុកេន ចា”តិ អាចិក្ខតិ។ ឯវំ អតីតំ អារព្ភ ឌីទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ, សា ន វដ្តតិ។ តញ្ចេ សុត្វា តេ វេហារិកា តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពំ ភិក្ខុស្ស គីវា ហោតិ, “ទណ្ឌំ គណ្ហិស្សន្តិ”តិ អធិប្បាយេបិ សតិ គីវាយេវ ហោតិ។ សចេ បន “តស្ស ទណ្ឌំ គណ្ហាថា”តិ វទតិ, បញ្ចមាសកមត្តេ គហិតេ ចារាជិកំ ហោតិ។ “កេនា”តិ វុត្ថេ បន “អសុកេនាតិ វត្ថុំ អម្ពា កំ ន វដ្តតិ, តុម្ពេយេវ ជានិស្សយេ។ កេវលញ្ចា មយំ វុក្ខំ យាចាម, តំ នោ ទេថ, អវហជគណ្ហញ្ចា អាហារាបេថា”តិ វត្ថុតំ។ ឯវំ អនោទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ, សា វដ្តតិ។ ឯវំ វុត្ថេ សចេបិ តេ វេហារិកា ការកេ គវេសិត្វា តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពសាបតេយ្យេបិ គហិតេ ភិក្ខុនោ នេវ គីវា, ន អាបត្តិ។ បរិក្ខារំ ហរន្តេ ទិស្វា តេសំ អនត្តកាមតាយ “ចោរោ ចោរោ”តិ វត្ថុម្យំ ន វដ្តតិ។ ឯវំ វុត្ថេបិ ហិ យំ តេសំ ទណ្ឌំ ករោន្តិ, សព្ពំ ភិក្ខុនោ គីវា ហោតិ។ អត្តនោ វចនកំ បន “ឥមិនា មេ បរិក្ខារោ គហិតោ, តំ អាហារាបេហិ, មា ចស្ស ទណ្ឌំ ករោថី”តិ វត្ថុំ វដ្តតិ។ ធាសធាសីវាបិ អាទីនម្យិ អត្តាយ អខ្ពំ ករោន្តិ អយំ អកប្បិយអធា នាម, ន វដ្តតិ។

កថំ អនាគតំ អារព្ភ ឌីទិស្ស អាចិក្ខនា ហោតិ? វុត្ថេនយេនេវ បរេហិ អនាចារាជិសុ កតេសុ ភិក្ខុ វេហារិកេ ឯវំ វទតិ “អម្ពា កំ វិហារេ ឥទំ ញ្ចា ករោន្តិ, វុក្ខំ នោ ទេថ អាយតី អករណត្តាយា”តិ។ “កេន ឯវំ កត”ន្តិ វុត្ថេ ច

“អសុកេន ច អសុកេន ចា” តិ អាចិត្តតិ។ ឯ អនាគតំ អារត្ត ឌីទិស្ស អាចិត្តនា
ហោតិ, សាមី ន វដ្តតិ។ តេសញ្ញា ធន្លោ កតេ បុរិមនយេនេវ សត្តំ ភិក្ខុស្ស គីវា,
សេសំ បុរិមសទិសមេវ។ សេច វេហារិកា “ភិក្ខុនំ វិហារេ ឯវរូបំ អនាចារំ
ករោន្តានំ ឥមំ នាម ធន្លោ ករោមា” តិ ភេរី ចរាបេត្វា អាណាយ អតិដ្ឋមា នេ
បរិយេសិត្វា ធន្លោ ករោន្តិ, ភិក្ខុនោ នេវ គីវា, ន អាបត្តិ។ វិហារសីមាយ
រុក្ខាធិនិ ធិន្តន្តានំ វាសិជរសុអាធិនិ គហេត្វា ចាសាណាហិ កោដ្ឋេន្តិ, ន វដ្តតិ។
សេច ធារា ភិដ្ឋតិ, កាវាបេត្វា នាតត្តា។ ឧបដាវិត្វា តេសំ បរិក្ខារេ គណ្ហាន្តិ,
តម្បី ន កាតត្តំ។ លហុបរិវត្តញ្ញា ចិត្តំ, យេយ្យេចតនាយ ឧប្បន្នាយ មូលច្នេដ្ឋម្បី
គច្នេយ្យ។

២០. ឧច្ចារំ វា បស្សនំ វា សង្ការំ វា វិយាសំ វា តិរោកុដ្ឋេ វា តិរោចាការេ វា
ធម្មេតុំ វា ធម្មាបេតុំ វា ន វដ្តតិ។ ចត្តារិបិ (ចាចិ. អដ្ឋ. ៨២៦) វត្ថុនិ ឯកបយោគេន
ធម្មេន្តស្ស ឯកមេវ ទុក្ខជំ, ចាដេក្កំ ធម្មេន្តស្ស វត្ថុគណនាយ ទុក្ខជាតិ។
អាណត្តិយម្បី ឯសេវ នយោ។ ធន្តកដ្ឋធម្មនេបិ ទុក្ខជមេវ។ ឌីលោកេត្វា វា
អវលញ្ញោ វា ឧច្ចារាធិនិ ធម្មេន្តស្ស អនាបត្តិ។ យម្បី មនុស្សានំ
ឧបភោគបរិភោគំ រោបិមំ ខេត្តំ ហោតុ នាឡិកេរាទិអាវាមោ វា, តត្ថាបិ យត្ថ
កត្ថចិ រោបិមហរិតជ្ជានេ ឯតានិ វត្ថុនិ ធម្មេតុំ ន វដ្តតិ។ ធម្មេន្តស្ស
បុរិមនយេនេវ អាបត្តិភេនោ វេទិតញ្ញោ។ ខេត្តេ វា អាវាមេ វា និសីទិត្វា
ភុញ្ញាមា នោ ឧច្ចារាធិនិ វា ខាទមា នោ គច្នេន្តោ ឧច្ចិដ្ឋោ ធម្មេន្តកចល កាធិនិ
ហរិតជ្ជានេ ធម្មេតិ, អន្តមសោ ឧទកំ បិវិត្វា មត្តកច្ឆិទ្ធនាឡិកេរម្បី ធម្មេតិ,
ទុក្ខជំ។ កសិកត្ថានេ ធិក្ខិត្តតីដេ អដ្ឋេវ ឧដ្ឋិតេបិ អវុដ្ឋិតេបិ ទុក្ខជមេវ។
អធិក្ខិត្តតីដេសុ បន ខេត្តកោណាធិសុ វា អសញ្ញាតរោបិមេសុ
ខេត្តមរិយាធិសុ វា ធម្មេតុំ វដ្តតិ, មនុស្សានំ កចវរធម្មេន្តជ្ជានេបិ វដ្តតិ។

មនុស្សសុ សស្សំ ឧទ្ធរិត្យា គតេសុ ធម្មិតខេត្តំ នាម ហោតិ, តត្ថ វដ្ឋតិ។ យត្ថ
បន “លាយិតម្យំ បុព្វណ្ណាទិ បុន ឧដ្ឋហិស្សតិ” តិ វក្ខន្តិ, តត្ថ ន វដ្ឋតិ។

២០. “ន, ភិក្ខុវេ, នហាយមាទេន ភិក្ខុនា វុក្ខេ កាយោ ឧគ្សំសេតព្ពោ, យោ
ឧគ្សំសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ នហាយន្តេន (ចូឡវ.
អដ្ឋ. ២៤៣ អាទយោ) វុក្ខេ វា នហានតិក្ខេ និខនិត្យា ឋបិតតត្ថម្ភេ វា
តដ្ឋកសិលាទារុកុដ្ឋានំ អញ្ញាតវស្មី កុដ្ឋេ វា កាយោ ន យំសេតព្ពោ។

“ន, ភិក្ខុវេ, អដ្ឋានេ នហាយិតត្ថំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ
(ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ អដ្ឋានេបិ នហាយិតត្ថំ ន វដ្ឋតិ។ អដ្ឋានំ នាម វុក្ខំ ជលកំ
វិយ តច្ឆេត្វា អដ្ឋបទាការេន រាជិយោ ជិន្និត្យា នហានតិក្ខេ និខនិត្តិ, តត្ថ
ចុណ្ណានិ អាភិវិត្យា មនុស្សា កាយំ យំសន្តិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, គន្ធព្ពហត្ថកេន នហាយិតត្ថំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ នហានតិក្ខេ ឋបិតេន ទារុមយហត្ថេន
ចុណ្ណានិ គហេត្វា មនុស្សា សរីរំ យំសន្តិ, តេន នហាយិតត្ថំ ន វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, កុរុវិទ្ធកសុត្តិយា នហាយិតត្ថំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ កុរុវិទ្ធកសុត្តិយាបិ នហាយិតត្ថំ ន វដ្ឋតិ។
កុរុវិទ្ធកសុត្តិ នាម កុរុវិទ្ធកចាសាណាចុណ្ណានិ លាខាយ ពន្ធិត្វា
កតតុឡិកកលាបកោ វុច្ឆតិ, យំ ឧភោសុ អន្តេសុ គហេត្វា សរីរំ យំសន្តិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, វិគ្គយ្ហ បរិកម្មំ កាវាបេតត្ថំ, យោ កាវាបេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៤៣) វចនតោ អញ្ញាមញ្ញំ សរីរេន យំសិតត្ថំ ន វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, មល្លកេន នហាយិតត្ថំ, យោ នហាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានស្ស អកតមល្លក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៣-២៤៤) វេទនតោ
មករទណ្ឌកេ ធិន្ទិកា មល្លកម្មលសណ្ណានេន កតំ “មល្លក”ន្តិ វុច្ចតិ, ឥទំ
គិលានស្សបិ ន វដ្តតិ។ អកតមល្លកំ នាម ទន្តេ អដ្ឋិកា កតំ, ឥទំ
អគិលានស្ស ន វដ្តតិ, ឥដ្ឋកខណ្ឌំ បន កចាលខណ្ឌំ វា វដ្តតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឧក្កាសិកំ បុដុចាលិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៤៤) វេទនតោ
ឧក្កាសិកំ បុដុចាលិកញ្ច វដ្តតិ។ ឧក្កាសិកំ នាម វត្ថុវដ្តិ, តស្មា នហាយន្តស្ស
យស្ស កស្សបិ នហានសាជកវដ្តិយា បិដ្ឋិ យំសិតុំ វដ្តតិ។ បុដុចាលិកន្តិ
ហត្ថបរិកម្មំ វុច្ចតិ, តស្មា សព្ពេសំ ហត្ថេន បិដ្ឋិបរិកម្មំ កាតុំ វដ្តតិ។

ឥទំ បនេត្ថ នហានវត្ថំ - ឧទកតិក្ខំ កត្វា យត្ថ វា តត្ថ វា ចីវរំ និក្ខិបិត្វា
វេគេន បិតកេនេវ ន ឌីតវិតត្ថំ, សព្ពេសា បន ឌីលោកេត្វា វិវិត្តការំ ញត្វា
ខាណុកុម្មលតាធិនិ វវត្ថុបេត្វា ភិក្ខុត្ថំ ឧក្កាសិត្វា អវកុដ្ឋ បិតេន
ឧត្តរាសដ្ឋចីវរំ អបនេត្វា បសារេតត្ថំ, កាយពន្ធនំ មោចេត្វា ចីវរបិដ្ឋេយេវ
វេបេតត្ថំ។ សេច ឧទកសាជិកា នត្ថិ, ឧទកន្តេ ឧក្កដិកំ និសីទិត្វា និវាសនំ
មោចេត្វា សេច និទ្ទដ្ឋានំ អត្ថិ, អាតបេ បសារេតត្ថំ។ នោ ច អត្ថិ, សំហរិត្វា
វេបេតត្ថំ។ ឌីតវន្តេន សណិកំ នាភិប្បមាណាមត្ថំ ឌីតវិត្វា វីចី អនុដ្ឋបេន្តេន សទ្ធិ
អករោន្តេន និវត្តិត្វា អាគតទិសាភិមុខេន និមុដ្ឋិតត្ថំ, ឯវំ ចីវរំ វត្ថិតំ ហោតិ។
ឧម្ពុជ្ឈន្តេនបិ សទ្ធិ អករោន្តេន សណិកំ ឧម្ពុជ្ឈិត្វា នហានបរិយោសានេ ឧទកន្តេ
ឧក្កដិកេន និសីទិត្វា និវាសនំ បរិក្ខិបិត្វា ឧដ្ឋាយ សុបរិមណ្ឌលំ និវាសេត្វា
កាយពន្ធនំ ពន្ធិត្វា ចីវរំ ចារុបិត្វាវ វាតត្ថំ។

២២. “ន, ភិក្ខុវេ, វល្លិកា ជារេតញ្ច... ន ចាមដ្ឋោ ជារេតញ្ច... ន
កណ្ឌាសុត្ថកំ ជារេតត្ថំ... ន កជិសុត្ថកំ ជារេតត្ថំ... ន ឌីវដ្ឋិកំ ជារេតត្ថំ... ន

កាយរំ ធារេតត្ថំ... ន ហត្ថាភរណំ ធារេតត្ថំ... ន អង្គុលិមុទ្ធិកា ធារេតត្ថា, យោ
ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា" តិ (ចូឡវ. ២៤៥) វចនតោ កណ្ណាបិឡន្ទនាទិ យំ
កិញ្ចិ អាករណំ ន វដ្តតិ។ តត្ថ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៤៥) វល្លិកាតិ កណ្ណតោ
និក្ខន្ធមុត្តោលម្ពកាទិនំ ឯតំ អធិវចនំ។ ន កេវលញ្ច វល្លិកា ឯវ, យំ កិញ្ចិ
កណ្ណាបិឡន្ទនំ អន្តមសោ តាលបណ្ណាម្បិ ន វដ្តតិ។ ចាមផ្គន្តិ យំ កិញ្ចិ
បលម្ពកសុត្ថំ។ កណ្ណាសុត្ថកន្តិ យំ កិញ្ចិ គីរុបតំ អាករណំ។ កជិសុត្ថកន្តិ យំ
កិញ្ចិ កជិបិឡន្ទនំ, អន្តមសោ សុត្ថតន្តមត្ថម្បិ។ ឡិវដ្តិកន្តិ វលយំ។ កាយ្យរាទិនិ
ចាកដានេវ។

២៣. “ន, ភិក្ខុវេ, ទីយា កេសា ធារេតត្ថា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា។
អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ទ្វេមាសិកំ វា ទុវដ្តុលំ វា” តិ (ចូឡវ. ២៤៦) វចនតោ សចេ
កេសា អន្តោទ្វេមាសេ ទុវដ្តុលំ ចាបុណ្ណិ, អន្តោទ្វេមាសេយេវ និទ្ធិតត្ថា,
ទុវដ្តុលេហិ អតិក្កាមេតុំ ន វដ្តតិ។ សចេបិ ន ទីយា, ទ្វេមាសតោ ឯកទិវសម្បិ
អតិក្កាមេតុំ ន លភតិយេវ។ ឧភយថាបិ ទុក្ខជ្ជបរិច្ឆេទោវ វុត្តោ, តតោ ឡិវ បន
ន វដ្តនភារោ នាម នត្ថិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, កត្តវិកាយ កេសា ធនោបេតត្ថា, យោ ធនោបេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, អាពាធបច្ចយា កត្តវិកាយ កេសេ
ធនោបេតុ” តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ អាពាធំវិនា កត្តវិកាយ កេសេ
ធនោបេតុំ ន វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, កោច្ឆន កេសា ឡិសណ្ណោតត្ថា... ន ជណាកេន កេសា
ឡិសណ្ណោតត្ថា... ន ហត្ថជណាកេន កេសា ឡិសណ្ណោតត្ថា... ន សិគ្គតេលកេន
កេសា ឡិសណ្ណោតត្ថា... ន ឧទកតេលកេន កេសា ឡិសណ្ណោតត្ថា, យោ
ឡិសណ្ណោយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៤៦) វចនតោ មណ្ឌានត្ថាយ

កោត្តាធិបា កេសា ន ឡើយឆ្មោតត្តា, ឧទ្ធុលោមេន បន អនុលោមនិចាតនត្ថំ
ហត្ថំ តេមេត្វា សីសំ បុញ្ញិតត្ថំ, ឧណ្ណាភិតត្ថវជសិរាធម្មិ អល្លហត្ថេន បុញ្ញិតុ
វដ្ឋតិ។

២៤. “ន, ភិក្ខុវេ, អាធាសេ វា ឧទកបត្ថេ វា មុខនិមិត្តំ ឡើលោកេតត្ថំ, យោ
ឡើលោកេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, អាពាធបច្ឆយា អាធាសេ
វា ឧទកបត្ថេ វា មុខនិមិត្តំ ឡើលោកេតុ”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៤៧) វចនតោ អាពាធំវិនា
អាធាសេ វា ឧទកបត្ថេ វា មុខំ ន ឡើលោកេតត្ថំ។ ឯត្ថ ច កំសបត្តាធិនិបិ យេសុ
មុខនិមិត្តំ បញ្ញាយតិ, សព្វានិ អាធាសសង្ខមេវ គច្ឆន្តិ, កញ្ញិយាធិនិបិ ច
ឧទកបត្តសង្ខមេវ។ តស្មា យត្ថ កត្ថចិ ឡើលោកេន្តស្ស ទុក្ខជំ។ អាពាធបច្ឆយា
បន “សញ្ញាវិ នុ ខោ មេ វលោ, ឧទាហុ ន តាវា”តិ ជាននត្ថំ វដ្ឋតិ, “ជិណ្ឌោ នុ
ខោម្ហិ, នោ”តិ ឯវំ អាយុសម្ពាវំ ឡើលោកេនត្ថម្មិ វដ្ឋតិ វត្ថុ។

“ន, ភិក្ខុវេ, មុខំ អាវិម្មិតត្ថំ... ន មុខំ ឧម្មុទ្ធិតត្ថំ... ន មុខំ ចុណ្ឌោតត្ថំ... ន
មនោសិលីកាយ មុខំ លញ្ឆោតត្ថំ... ន អង្គរាគោ កាតត្ថោ... ន មុខរាគោ
កាតត្ថោ... ន អង្គរាគមុខរាគោ កាតត្ថោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, អាពាធបច្ឆយា មុខំ អាវិម្មិតុ”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៤៧) វចនតោ
អាពាធំវិនា មុខវិលីម្មនាធិ ន កាតត្ថំ។

២៥. “ន, ភិក្ខុវេ, នច្ចំ វា គីតំ វា វាធិតំ វា ទស្សនាយ គន្តត្ថំ, យោ គច្ឆេយ្យ,
អាបត្ថិ ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡ្យវ. ២៤៨) វចនតោ នច្ចាធិ ទស្សនាយ ន គន្តត្ថំ។ ឯត្ថ
(ចាចិ. អដ្ឋ. ៨៣៥) ច នច្ចន្តិ នជាធម្មោ វា នច្ចន្តុ សោណ្ណា វា អន្តមសោ
មោរស្វវមក្កជាធម្មោបិ, សព្វមេតំ នច្ចមេវ, តស្មា អន្តមសោ មោរនច្ចម្មិ
ទស្សនាយ គច្ឆន្តស្ស ទុក្ខជំ។ សយម្មិ នច្ចន្តស្ស វា នច្ចាបេន្តស្ស វា ទុក្ខជមេវ។
គីតន្តិ នជាធិនំ វា គីតំ ហោតុ អរិយានំ បរិនិព្វានកាលេ

រតនត្ថយគុណបសញ្ញាតំ សាធុកីឡិតគីតំ វា អសញ្ញាតភិក្ខុនំ
ធម្មភាណាកគីតំ វា អន្តមសោ ទន្តគីតម្បិ, “យំ កាយិស្សមា” តិ បុព្វភាគេ
ឡិក្ខជន្តា ករោន្តិ, សព្វមេតំ គីតមេវ, សយំ កាយន្តស្សបិ កាយាបេន្តស្សបិ
ទុក្ខជមេវ។

“បញ្ចមេ, ភិក្ខុវេ, អាធិនវា អាយតកេន គីតស្សវេន ធម្មំ កាយន្តស្ស។
អត្តនាបិ តស្មី សវេ សារជ្ជតិ, បរេបិ តស្មី សវេ សារជ្ជន្តិ, គហបតិកាបិ
ឧជ្ឈាយន្តិ, សវកុត្តិម្បិ និកាមយមាទស្ស សមាធិស្ស ភង្គោ ហោតិ,
បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុគតី អាបជ្ជតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ច អាធិនវា
អាយតកេន គីតស្សវេន ធម្មំ កាយន្តស្ស។ ន, ភិក្ខុវេ, អាយតកេន
គីតស្សវេន ធម្មោ កាយិតព្ពោ, យោ កាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ
(ចូឡវ. ២៤៩) -

វចនតោ អាយតកេន គីតស្សវេន ធម្មាបិ ន កាយិតព្ពោ។

អាយតកោ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៤៩) នាម គីតស្សវេន តំ តំ វត្ថុំ ភិក្ខុត្វា អក្ខរានិ
វិជានេត្វា បវត្តោ។ ធម្មេ បន សុត្តន្តវត្ថុំ នាម អត្ថិ, ជាតកវត្ថុំ នាម អត្ថិ,
គាថាវត្ថុំ នាម អត្ថិ, តំ វិជានេត្វា អតិធិយំ កាតុំ ន វដ្តតិ, ចតុរស្សេន វត្តេន
បរិមណ្ឌលានិ បទព្យញ្ញនានិ ទស្សេតញ្ញានិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សវកញ្ញា” តិ
(ចូឡវ. ២៤៩) វចនតោ បន សវេន ធម្មំ ភណិកុំ វដ្តតិ។ សវកញ្ញោ កិរ
តវដ្ឋវត្តធាតកវត្តគលិតវត្តាធិនិ ទ្វត្តិស វត្តានិ អត្ថិ, តេសុ យំ ឥច្ឆតិ, តំ
កាតុំ លភតិ។ សព្វេសំ បទព្យញ្ញំ អវិជានេត្វា វិការំ អកត្វា
សមណសារុប្បន ចតុរស្សេន នយេន បវត្តនំ យេវ លក្ខណំ។

វាទិតំ នាម តន្ត្រីពន្លាទិវាទនីយកណ្ណំ វាទិតំ វា ហោតុ កុដភេរិវាទិតំ វា
អន្តមសោ ឧទកភេរិវាទិតម្បិ, សត្តមេតំ ន វដ្តតិ។ យំ បន និដ្ឋកន្តោ វា សាសន្តោ
វា បិតោ អច្ឆរិកំ វា ដោដេតិ, ចាលី វា បហាតិ, តត្ថ អនាបត្តិ, សត្តំ អន្តរាមេ
បិតស្ស បស្សតោ អនាបត្តិ, បស្សិស្សមីតិ វិហារតោ វិហារំ គច្ឆន្តស្ស
អាបត្តិយេវ។ អាសនសាលាយំ និសិន្នោ បស្សតិ, អនាបត្តិ។ បស្សិស្សមីតិ
ឧដ្ឋហិត្វា គច្ឆតោ អាបត្តិ, វិចីយំ ឫត្វា គីរំ បរិវត្តត្វា បស្សតោបិ អាបត្តិយេវ។
សលាកភត្តាទីនំ វា អត្ថាយ អញ្ញោន វា កេនចិ ករណីយេន គន្ធា គតជ្ជានេ
បស្សតិ វា សុណាតិ វា, អនាបត្តិ។ អាបនាសុ តាទិសេន ឧបទ្ទវេន ឧបទ្ទតោ
សមជ្ជជ្ជានំ បរិសតិ, ឯវំ បរិសិត្វា បស្សន្តស្ស សុណាន្តស្ស វា អនាបត្តិ។
“ចេតិយស្ស ឧបហារំ ទេច ឧចាសកា”តិ វត្ថុម្បិ, “តុម្ហាកំ ចេតិយស្ស ឧបហារំ
ករោមា”តិ វុត្ថុ សម្បជិច្ឆិតុម្បិ ន លភតិ។ “តុម្ហាកំ ចេតិយស្ស ឧបជ្ជានំ
ករោមា”តិ វុត្ថុ បន “ឧបជ្ជានករណំ នាម សុន្ទរ”ន្តិ វត្ថុ វដ្តតិ។

២៦. “ន, ភិក្ខុវេ, អត្ថនោ អង្គជាតំ នេតត្ថំ, យោ និន្ទេយ្យ, អាបត្តិ
មុល្លច្ចយស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៥៧) វចនតោ អង្គជាតំ (ចូឡវ. ២៥៧) និន្ទន្តស្ស
មុល្លច្ចយំ, អញ្ញំ បន កណ្ណានាសាអង្គលិអាទី យំ កិញ្ចំ និន្ទន្តស្ស តាទិសំ វា ទុក្ខំ
ឧប្បាទេន្តស្ស ទុក្ខជំ។ អហិក្ខេជនជ្ជាទីសុ បន អញ្ញាពាធបច្ចយា វា លោហិតំ វា
មោចេន្តស្ស និន្ទន្តស្ស វា អនាបត្តិ។

២៧. “ន, ភិក្ខុវេ, គិហីនំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ ឥទ្ធិចាជិហារិយំ ទស្សេតត្ថំ, យោ
ទស្សេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៥២) វចនតោ គិហីនំ វិកុញ្ញនិទ្ធិ
ទស្សេតុំ ន វដ្តតិ, អធិជ្ជានិទ្ធិ បន អប្បជិក្ខិត្តា។

២៨. “ន, ភិក្ខុវេ, សោវណ្ណមយោ បត្តោ ធារេតញ្ចេ... បេ... ន
រូបិយមយោ... បេ... ន មណិមយោ... បេ... ន វេជ្ជរិយមយោ... បេ... ន

ដល់កមយោ...បេ... ន កំសមយោ...បេ... ន កាចមយោ...បេ... ន តិបុមយោ
...បេ... ន សីសមយោ...បេ... ន តម្កលោហមយោ បត្តោ ធារេតញ្ចោ, យោ
ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស"តិ (ចូឡ្យវ. ២៥២) វចនតោ សុវណ្ណាមយាទិបត្តោ ន
វដ្ឋតិ។ សចេបិ គិហី ភត្តក្កេ សុវណ្ណាតដ្ឋិកាទីសុ ព្យញ្ជនំ កត្វា ឧបនាមេន្តិ,
អាមសិតុម្បិ ន វដ្ឋតិ។ ដល់កមយកាចមយកំសមយានិ បន តដ្ឋិកាទីនិ
ភាជនានិ បុគ្គលិកបរិភោគេនេវ ន វដ្ឋន្តិ, សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកជានិ
វា វដ្ឋន្តិ។ តម្កលោហមយោបិ បត្តោយេវ ន វដ្ឋតិ, ថាលកំ បន វដ្ឋតិ។
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ទ្វេ បត្តេ អយោបត្តំ មត្តិកាបត្ត”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៥២) ទ្វេយេវ
ច បត្តា អនុញ្ញាតា។

“ន, ភិក្ខុវេ, តុម្កកជាហេ បិណ្ឌាយ ចរិតព្ពំ, យោ ចរេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស"តិ (ចូឡ្យវ. ២៥៥) វចនតោ លាពុកជាហំ បរិហរិតុំ ន វដ្ឋតិ, តំ
លភិត្វា បន តាវកាលិកំ បរិភុញ្ញតុំ វដ្ឋតិ។ យជិកជាហេបិ ឯសេវ នយោ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ឆវសីសបត្តោ ធារេតញ្ចោ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស"តិ
(ចូឡ្យវ. ២៥៥) វចនតោ ឆវសីសមយោបិ បត្តោ ន វដ្ឋតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បត្តាធារក"ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៥៤) វចនតោ
ភូមិទារុទណ្ណាវអលវេត្តាទីហិ កតេ ភូមិអាធារកេ ទារុទណ្ណាអាធារកេ ច បត្តំ
វេបេតុំ វដ្ឋតិ។ ឯត្ថ ច “ភូមិអាធារកេ តយោ ទណ្ណាធារកេ ទ្វេ បត្តេ ឧបរូបរិ
វេបេតុំ វដ្ឋតិ"តិ កុរុន្តិយំ វុត្តំ។ មហាអដ្ឋកថាយំ បន វុត្តំ “ភូមិអាធារកេ តិណ្ណំ
បត្តានំ អនោកាសោ, ទ្វេ វេបេតុំ វដ្ឋតិ។ ទារុអាធារកេទណ្ណាធារកេសុបិ
សុសង្ឃិតេសុ ឯសេវ នយោ។ ភមកោជិសទិសោ បន ទារុអាធារកោ តីហិ
ទណ្ណាកេហិ ពាទ្វោ, ទណ្ណាធារកោ ច ឯកស្សបិ បត្តស្ស អនោកាសោ, តត្ថ

ឋេបេត្វាបិ ហេត្តន គហេត្វាវ និសីទិតត្ថំ, ភូមិយំ បន និក្កដ្ឋិត្វា ឯកមេវ
ឋេបេតត្ថំ”ន្តិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, មិឡន្តេ បត្តោ និក្ខិបិតត្តោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ អាសិទ្ធកមិឡិកាធិនំ អន្តេ ឋេបេតុំ ន
វដ្ឋតិ។ សចេ បន បរិវត្តត្វា តត្ថេវ បតិដ្ឋាតិ, ឯវរូចាយ វិត្តិណ្ណាយ មិឡិកាយ
ឋេបេតុំ វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, បរិកណ្ណាន្តេ បត្តោ និក្ខិបិតត្តោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ពាហិរបស្សេ កតាយ តទុកមិឡិកាយ
អន្តេបិ ឯសេវ នយោ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចោឡក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ
ចោឡកំ បត្តិវត្វា តត្ថ ឋេបេតុំ វដ្ឋតិ។ តស្មី បន អសតិ កជសារកេ វា
តដ្ឋិកាយ វា មត្តិកាយ វា បរិកណ្ណាកតាយ ភូមិយាយត្ថ ន ទុស្សតិ,
តថារូចាយ វាលិកាយ វា ឋេបេតុំ វដ្ឋតិ។ បំសុវជាធិសុ បន ឧភូមិយំ វា
ឋេបេន្តស្ស ទុក្កជំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, បត្តោ លក្ខេតត្តោ, យោ លក្ខេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្សា”តិ (ចូឡវ.
២៥៤) វចនតោ នាគទន្តាធិសុ យត្ថ កត្ថចិ លក្ខេតុំ ន វដ្ឋតិ, ជីវរវំសេបិ ពន្ធិត្វា
ឋេបេតុំ ន វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, មព្វោ បត្តោ និក្ខិបិតត្តោ, យោ និក្ខិបេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥៤) វចនតោ ភណ្ណាកជ្ជបនត្ថមេវ វា កតំ ហោតុ
និសីទនសយនត្ថំ វា, យត្ថ កត្ថចិ មព្វោ វា បីបេ វា ឋេបេន្តស្ស ទុក្កជំ, អព្វេន
បន ភណ្ណាកេន សទ្ធិ ពន្ធិត្វា ឋេបេតុំ, អជនិយំ ពន្ធិត្វា ឱលម្ពិតុំ វា វដ្ឋតិ, ពន្ធិត្វាបិ
ឧបរិ ឋេបេតុំ ន វដ្ឋតិយេវ។ សចេ បន មព្វោ វា បីបំ វា ឧក្ខិបិត្វា ជីវរវំសាធិសុ

អង្គកម្មន្តែង ឋបេតំ ហោតិ, តត្ថ ឋបេតុំ វដ្តតិ។ អំសវដ្ឋនកេន អំសក្ខដេ
លគ្គត្វា អង្គេ ឋបេតុំ វដ្តតិ, ធនត្ថ ភត្តបូរោបិ អំសក្ខដេ លគ្គតបត្តោបិ ឋបេតុំ
ន វដ្តតិ។ ភណ្ឌាកេន បន សទ្ធិ ពន្ធិត្វា អង្គកំ កត្វា វា ឋបេតេ យោ កោចិ ឋបេតុំ
វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, បត្តហត្ថេន កវាជំ បណាមេតព្ពំ, យោ បណាមេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ បត្តហត្ថេន កវាជំ ន បណាមេតព្ពំ។ ឯត្ថ
ច ន កេវលំ យស្ស បត្តោ ហត្ថេ, សោ ឯវ បត្តហត្ថោ។ ន កេវលញ្ច កវាជមេវ
បណាមេតុំ ន លភតិ, អបិច ខោ បន ហត្ថេ វា បិដ្ឋិចាទេ វា យត្ថ យត្ថចិ
សីរវាយវេ បត្តស្មី សតិ ហត្ថេន វា ចាទេន វា សីសេន វា យេន កេនចិ
សីរវាយវេន កវាជំ វា បណាមេតុំ យជិកំ វា ឧត្តិបិតុំ សូចី វា កុញ្ញាកាយ
អវាប្មិតុំ ន លភតិ, អំសក្ខដេ បន បត្តំ លគ្គត្វា យថាសុខំ អវាប្មិតុំ លភតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ចលកាធិ វា អដ្ឋិកាធិ វា ឧច្ឆិដ្ឋោទកំ វា បត្ថេន នីហរិតព្ពំ, យោ
នីហរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ ចលកាធិនិ បត្ថេន
នីហរិតុំ ន វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច ចលកាធិតិ ចព្ពេត្វា អបរិទ្ធាមិសានិ។ អដ្ឋិកាធិតិ
មច្ឆមំសអអកាធិ។ ឧច្ឆិដ្ឋោទកន្តិ មុខវិក្ខាលីតោទកំ។ ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ បត្ថេន
នីហរន្តស្ស ទុក្ខជំ។ បត្តំ បដិគ្គហំ កត្វា ហត្ថំ ធារិតុម្បិ ន លភតិ។
ហត្ថធាតចាទធាតឧទកម្បិ បត្ថេ អាភិវិត្វា នីហរិតុំ ន វដ្តតិ, អនុច្ឆិដ្ឋំ
សុទ្ធបត្តំ ឧច្ឆិដ្ឋហត្ថេន គណ្ហិតុំ ន វដ្តតិ, វាមហត្ថេន បនេត្ថ ឧទកំ អាសិញ្ចិត្វា
ឯកំ ឧទកគណ្ហាសំ គហេត្វា ឧច្ឆិដ្ឋហត្ថេន គណ្ហិតុំ វដ្តតិ។ ឯត្វាវតាបិ ហិ សោ
ឧច្ឆិដ្ឋបត្តោ ហោតិ, ហត្ថំ បន ពហិឧទកេន វិក្ខាលេត្វា គហេតុំ វដ្តតិ។
មច្ឆមំសជលាជលាធិនិ ច ខាទន្តោ យំ តត្ថ អដ្ឋិ វា ចលកំ វា ធម្មេតុកាមោ
ហោតិ, តំ បត្ថេ ឋបេតុំ ន លភតិ។ យំ បន បដិខាទិតុកាមោ ហោតិ, តំ បត្ថេ

ឋេបេតុំ លភតិ។ អដ្ឋិកកណ្តាកាដីនិ តត្ថេវ កត្វា ហត្ថេន លុញ្ចិត្វា ខាទិតុំ
វដ្តតិ។ មុខតោ នីហដំ បន យំ កិញ្ចិ បុន ខាទិតុកាមោ បត្តេ ឋេបេតុំ នលភតិ,
សិទ្ធិវេរនាឡិកេរខណ្ឌាកាដីនិ ខំសិត្វា បុន ឋេបេតុំ លភតិ។

២៩. “ន ច, ភិក្ខុវេ, សត្តបំសុក្ខលិកេន ភវិតត្ថំ, យោ ភវេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៥៥) វចនតោ សត្តបំសុក្ខលិកេន ន ភវិតត្ថំ។ ឯត្ថ បន
ចីវរញ្ចា មញ្ចាបីឋញ្ចា បំសុក្ខលំ វដ្តតិ, អន្លោហារណីយំ បន ទិន្នមេវ គហេតត្ថំ។

៣០. “ន, ភិក្ខុវេ, អន្ធានមគ្គប្បដិបន្នេន ភិក្ខុនា បរិស្សាវនំ យាចិយមាទេន ន
នាតត្ថំ, យោ ន ទទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ
អបរិស្សាវនកស្ស (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៥៩) យាចមានស្ស បរិស្សាវនំ អនាតុំ ន
វដ្តតិ។ យោ បន អត្ថនោ ហត្ថេ បរិស្សាវនេ វិជ្ជមានេបិ យាចតិ, តស្ស ន
អកាមា នាតត្ថំ។

“ន ច, ភិក្ខុវេ, អបរិស្សាវនកេន ភិក្ខុនា អន្ធានមគ្គោ បដិបន្និតត្តោ, យោ
បដិបន្នេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ អបរិស្សាវនកេន
មគ្គោ ន គន្ធត្តោ។ សចេបិ ន ហោតិ បរិស្សាវនំ វា ធម្មករណំ វា,
សង្ឃាដិកណ្តោ អធិដ្ឋាតត្តោ “ឥមិនា បរិស្សាវេត្វា បរិស្សាមី” តិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ទណ្ឌាបរិស្សាវន” តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ
ទណ្ឌាបរិស្សាវនម្បិ វដ្តតិ។ ទណ្ឌាបរិស្សាវនំ នាម យត្ថ រជកានំ ខារបរិស្សាវនំ
វិយ ចត្វសុ ចាទេសុ ពាទ្ធនិស្សេណីកាយ សាជកំ ពាទ្ធិត្វា មជ្ឈេ ទណ្ឌកេ ឧទកំ
អាសិញ្ចត្តិ, តំ ឧភោបិ កោដ្ឋាសេ បូរេត្វា បរិស្សាវតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឌីត្តរក” តិ (ចូឡវ. ២៥៩) វចនតោ ឌីត្តរកំ
បរិស្សាវនម្បិ វដ្តតិ។ ឌីត្តរកំ នាម យំ ឧទកេ ឌីត្តវិត្វា យជកេន ឧទកំ គណ្ឌាត្តិ,

តញ្ជី ចតុស្ក ឧណ្ហាកេសុ វត្ថំ ពង្ខិត្វា ឧទកេ ចត្តារោ ខណ្ហាកេ និខនិត្វា តេសុ
ពង្ខិត្វា សព្ពបរិយន្តេ ឧទកតោ មោចត្វា មជ្ឈេ ឌីត្វិត្វា យជេន ឧទកំ គណ្ហាន្តិ។

៣០. “ន, ភិក្ខុវេ, នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទេតញ្ចោ, យោ អភិវាទេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា” តិ អធិវចនតោ (ចូឡវ. ២៦០) ន នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទេតញ្ចោ, ន
នគ្គេន អភិវាទេតព្ពំ, ន នគ្គេន នគ្គោ អភិវាទាបេតញ្ចោ, ន នគ្គេន
អភិវាទាបេតព្ពំ, ន នគ្គេន នគ្គស្ស បរិកម្មំ កាតព្ពំ, ន នគ្គេន នគ្គស្ស ទាតព្ពំ, ន
នគ្គេន បដិគ្គហេតព្ពំ, ន នគ្គេន ខាទិតព្ពំ, ន នគ្គេន ភុញ្ញិតព្ពំ, ន នគ្គេន
សាយិតព្ពំ, ន នគ្គេន ចាតព្ពំ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, តិស្សោ បដិច្ឆាទិយោ ជន្ហាយរបដិច្ឆាទី ឧទកបដិច្ឆាទី
វត្ថុបដិច្ឆាទី” តិ (ចូឡវ. ២៦០) វចនតោ តិស្សោ បដិច្ឆាទិយោ វដ្ឋតិ។ ឯត្ថ ច
ជន្ហាយរបដិច្ឆាទិ ឧទកបដិច្ឆាទិ ច បរិកម្មំ ករោន្តស្សេវ វដ្ឋតិ, សេសេសុ
អភិវាទនាទីសុ ន វដ្ឋតិ។ វត្ថុបដិច្ឆាទិ បន សព្ពកម្មេសុ វដ្ឋតិ។

៣១. “ន, ភិក្ខុវេ, បុច្ឆាភិកិណ្ឌោសុ សយនេសុ សយិតព្ពំ, យោ សសេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ បុច្ឆេហិ សន្តតេសុ សយនេសុ ន
សយិតព្ពំ, គន្ធកន្ធពន គហេត្វា កវាជេ បញ្ចាផ្តលី ទាតុំ វដ្ឋតិ បុច្ឆំ គហេត្វា
វិហារេ ឯកមន្តំ និក្ខិបិតុំ។

៣២. “ន, ភិក្ខុវេ, អាសិត្តកូបធានេ ភុញ្ញិតព្ពំ, យោ ភុញ្ញេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ អាសិត្តកូបធានេ វេបេត្វា ន ភុញ្ញិតព្ពំ។
អាសិត្តកូបធានន្តិ តម្កលោហោន វា រជេតេន វា កតាយ បេឡាយ ឯតំ អធិវចនំ,
បដិក្ខិត្តត្តា បន ទារុមយាបិ ន វដ្ឋតិ។

៣៤. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, មធឿរិក”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៤) វចនតោ
មធឿរិកាយ ឋបេត្វា ភុញ្ញតុំ វដ្តតិ។ មធឿរិកាតិ ធន្តរាធារកោ វុច្ឆតិ។
យដ្ឋិអាធារកបណ្ណាធារកបច្ឆិកបីឋាធិនិបិ ឯត្ថេវ បរិដ្ឋានិ។
អាធារកសង្ខេបគមនតោ ហិ បដ្ឋាយ និទ្ធិវិទូម្បិ អវិទូម្បិ វដ្តតិយេវ។

៣៥. “ន, ភិក្ខុវេ, ឯកភាជនេ ភុញ្ញតត្ថំ, យោ ភុញ្ញេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៦៤) អាធិវចនតោ ន ឯកភាជនេ ភុញ្ញតត្ថំ, ន
ឯកថាលកេ ចាតត្ថំ។ សចេ បន ឯកោ ភិក្ខុ ភាជនតោ ជលំ វា បូបំ វា គហេត្វា
គច្ឆតិ, តស្មី អបគតេ ឥតវស្ស សេសកំ ភុញ្ញតុំ វដ្តតិ, ឥតវស្សបិ តស្មី ឪណោ
បុន គហេតុំ វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ឯកមញ្ចេ តុវដ្ឋិតត្ថំ, យោ តុវដ្ឋេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៦៤) អាធិវចនតោ ន ឯកមញ្ចេ និបដ្ឋិតត្ថំ, ន
ឯកត្តរណេ និបដ្ឋិតត្ថំ។ វវត្ថានំ បន ធស្សេត្វា មជ្ឈេ កាសាវំ វា កត្តរយដ្ឋិ វា
អន្តមសោ កាយពន្ធនម្បិ ឋបេត្វា និបដ្ឋន្តានំ អនាបត្តិ។ ឯកចារុវណេហិ
ឯកត្តរណាចារុវណេហិ ច ន និបដ្ឋិតត្ថំ។ ឯកំ អត្តរណាញោវ ចារុវណាញា
ឯតេសន្តិ ឯកត្តរណាចារុវណា។ សំហារិមាធំ ចាវាវត្តរណាកជសារកាធិធំ
ឯកំ អន្តំ អត្តរិច្ឆា ឯកំ ចារុបិច្ឆា និបដ្ឋន្តានមេតំ អធិវចនំ។

៣៦. “ន, ភិក្ខុវេ, ចេលប្បដិកា អក្កមិតត្ថា, យោ អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៦៨) វចនតោ ន ចេលសន្តារោ អក្កមិតត្ថោ,
“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, គិហិនំ មជ្ឈលត្ថាយ យាចិយមាណេន ចេលប្បដិកំ
អក្កមិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៦៨) វចនតោ បន កាចិ ឥត្ថិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៦៨)
អបគតគត្តា វា ហោតិ គរុគត្តា វា, ឯវរូបេសុ ឋានេសុ មជ្ឈលត្ថាយ
យាចិយមាណេន អក្កមិតុំ វដ្តតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ឆោតចាទកំ អក្កមិតុ”ន្តិ

(ច្បាប់. ២៦៨) វចនតោ ចានធារណដ្ឋានេ ធាតេហិ ចានេហិ អក្កមនត្ថាយ
អត្ថតបច្ចត្ថរណំ អក្កមិត្ថំ វដ្ឋតិ។

៣៧. “ន, ភិក្ខុវេ, កតកំ បរិភូត្ថំ, យោ បរិភូត្ថេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ច្បាប់. ២៦៩) វចនតោ កតកំ ន វដ្ឋតិ។ កតកំ នាម
បទុមកណ្តិកាការំ ចានយំសនត្ថំ កណ្តាកេ ឧដ្ឋាបេត្វា កតំ។ តំ វដ្ឋំ វា ហោតុ
ចតុរស្សទិភេទំ វា, ពាហុលីកានុយោគត្តា បដិក្ខត្តមេវ, នេវ បដិក្ខហេតុំ, ន
បរិភូត្ថិត្ថំ វដ្ឋតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, តិស្សេនា ចានយំសនិយោ សក្ខវំ កថលំ
សមុទ្កដេណក” តិ (ច្បាប់. ២៦៩) វចនតោ សក្ខវាទីហិ ចានយំសនំ វដ្ឋតិ។
សក្ខវាទិ ចាសាលោ វុច្ចតិ, ចាសាលាដេណកោបិ វដ្ឋតិយេវ។

៣៨. “ន, ភិក្ខុវេ, ចាមរិពីជនី ធារេតញ្ច, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ
(ច្បាប់. ២៦៩) វចនតោ ចាមរិវាលេហិ កតពីជនី ន វដ្ឋតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
មកសពីជនី។ អនុជាធាមិ ភិក្ខុវេ តិស្សេនា ពីជនីយោ វាកមយំ ឧស្សរមយំ
មោរិបញ្ចមយំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, វិជ្ជបនន្ត តាលវណ្ណាញ” តិ (ច្បាប់. ២៦៩)
វចនតោ មកសពីជនីអាទិ វដ្ឋតិ។ តត្ថ វិជ្ជបនន្ត ពីជនី វុច្ចតិ។ តាលវណ្ណំ បន
តាលបណ្ណេហិ វា កតំ ហោតុ វេឡុទន្តវិលីវេហិ វា មោរិបញ្ចេហិ វា
ចម្មវិកតីហិ វា, សព្វំ វដ្ឋតិ។ មកសពីជនី ទន្តមយវិសាលាមយទណ្ឌកាបិ
វដ្ឋតិ។ វាកមយពីជនីយា កេតកចារោហាកុន្តាលបណ្ណាទិមយាបិ សង្កហិតា។

៣៩. “ន, ភិក្ខុវេ, ធន្តំ ធារេតញ្ច, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានស្ស ធន្ត” តិ (ច្បាប់. ២៧០) វចនតោ អគិលានេន ធន្តំ
ន ធារេតញ្ចំ។ យស្ស បន កាយខាហោ វា បិត្តកោចោ វា ហោតិ ចក្ក វា ទុព្ពលំ,
អញ្ញោ វា កោចិ អាពាធាវិធា ធន្តេន ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស គាមេ វា អវញ្ញោ វា ធន្តំ
វដ្ឋតិ។ វស្សេន បន ជីវេវគុត្តត្ថម្បិ វាឡមិគចោរកយេសុ អត្ថគុត្តត្ថម្បិ វដ្ឋតិ,

ឯកបណ្ណាច្ចត្តំ បន សព្វត្ថេវ វដ្ឋតិ។ “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, អគិលានេនបិ អារាមេ
អារាម្មបចារេ ធន្តំ ធារេតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧០) វចនតោ បន អគិលានស្សបិ
អារាមអារាម្មបចារេសុ ធន្តំ ធារេតុ វដ្ឋតិ។

៤០. “ន, ភិក្ខុវេ, ធីយា នខា ធារេតព្ពា, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្ស។
អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, មំសប្បមាលោន នខំ ធិន្តិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៤) វចនតោ
ធីយា នខា ធិន្តិតព្ពា។ “ន, ភិក្ខុវេ, វីសតិមជ្ឈំ កាវារេតព្ពំ, យោ កាវារេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្កជស្ស។ អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, មលមត្តំ អបកឡិតុ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៤)
វចនតោ វីសតិបិ នខេ លិខិតមជ្ឈេ កាវារេតុំ ន វដ្ឋតិ, នខតោ មលមត្តំ បន
អបកឡិតុំ វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, សម្ពាធលោមំ សំហារេតព្ពំ, យោ សំហារេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្ស។ អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, អាពាធបច្ចយា សម្ពាធលោមំ សំហារេតុ”ន្តិ
(ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ គណ្ណាវណាធិអាពាធំ វិនា សម្ពាធលោមំ សំហារេតុំ
ន វដ្ឋតិ។ “ន, ភិក្ខុវេ, ធីយំ នាសិកាលោមំ ធារេតព្ពំ, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ សណ្ឋាសេន នាសិកាលោមំ
សំហារេតុំ វដ្ឋតិ។ សក្ករាធិហិ នាសិកាលោមំ គាហារេនបិ អាបត្តិ នត្ថិ,
អនុវត្តណាត្តំ បន “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, សណ្ឋាស”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៥) សណ្ឋាសោ
អនុញ្ញាតោ។ “ន, ភិក្ខុវេ, បលិតំ គាហារេតព្ពំ, យោ គាហារេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្កជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៧៥) វចនតោ បលិតំ គាហារេតុំ ន វដ្ឋតិ។ យំ បន
ភមុកាយ វា នលាដេ វា នាបិកាយ វា ឧគ្គន្ទា ពីភច្ឆំ ហុត្វា បិតំ, តាធិសំ លោមំ
បលិតំ វា អបលិតំ វា គាហារេតុំ វដ្ឋតិ។

៤១. “ន, ភិក្ខុវេ, អកាយពន្ធនេន គាមោ បរិសិតព្ពោ, យោ បរិសេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្កជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៧៨) វចនតោ អកាយពន្ធនេន គាមោ ន

បរិស័តញ្ចោ, អពិនិត្យា និក្ខមន្តេន យត្ថ សរតិ, តត្ថ ពិនិត្យំ។ “អាសនសាលាយ ពិនិត្យមី”តិ គន្ធី វដ្តតិ, សរិត្យា យាវ ន ពន្ធិតិ, ន តាវ បិណ្ឌាយ ចរិតត្ថំ។

៤២. “ន, ភិក្ខុវេ, គិហិនវត្ថំ និវាសេតត្ថំ, យោ និវាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៨០) អាទិវចនតោ ហត្ថិសោណ្ឌាទិវសេន គិហិនវត្ថំ ន និវាសេតត្ថំ, សេតបដចារុតាទិវសេន ន គិហិចារុតំ ចារុបិតត្ថំ, មល្លកម្មករាធយោវិយ កង្ខំ ពិនិត្យា ន និវាសេតត្ថំ។ ឯវំ និវាសេតុំ គិលានស្សបិ មគ្គប្បជីបន្នស្សបិ ន វដ្តតិ។ យម្បិ មគ្គំ គប្បន្តា ឯកំ វា ទ្វេ វា កោណោ ឧត្តិបិត្យា អន្តរវាសកស្ស ឧបរិលក្ខន្តិ, អន្តោ វា ឯកំ កាសាវំ តថា និវាសេត្យា ពហិ អបរំ និវាសេន្តិ, សត្ថំ ន វដ្តតិ។ គិលានោ បន អន្តោកាសាវស្ស ឡីវដ្តិកំ ធស្សេត្យា អបរំ ឧបរិ និវាសេតុំ លភតិ, អគិលានេន ទ្វេ និវាសេន្តេន សគុណំ កត្វា និវាសេតញ្ចានិ។

៤៣. “ន, ភិក្ខុវេ, ឧភតោកាជំ ហរិតត្ថំ, យោ ហរេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៨១) វចនតោ ឧភតោកាជំ ហរិតត្ថំ ន វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឯកតោកាជំ អន្តរកាជំ សីសភាវំ ខន្ធកាវំ កជិភាវំ ឡីលម្ពក”ន្តិ វចនតោ ឯកតោកាជាទី ហរិតត្ថំ វដ្តតិ។

៤៤. “ន, ភិក្ខុវេ, ទីយំ ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតត្ថំ, យោ ខាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ (ចូឡវ. ២៨២) វចនតោ ន ទីយំ ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតត្ថំ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អដ្ឋង្គុលបរមំ ទន្តកដ្ឋំ។ អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ចតុរង្គុលបច្ឆិមំ ទន្តកដ្ឋំ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨២) វចនតោ មនុស្សនំ បមាណង្គុលេន អដ្ឋង្គុលបរមំ ចតុរង្គុលបច្ឆិមញ្ច ទន្តកដ្ឋំ ខាទិតត្ថំ។

៤៥. “ន, ភិក្ខុវេ, វុក្ខោ អភិវហិតញោ, យោ អភិវហាយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, សតិ ករណីយេ ចោរិសំ វុក្ខំ អភិវហិតុំ អាបទាសុ យាវទត្ថ”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៨៤) វចនតោ ន វុក្ខំ អភិវហិតត្ថំ, សុក្ខកដ្ឋគហណាទិកិច្ចេ បន សតិ បុរិសប្បមាណំ អភិវហិតុំ វដ្តតិ។ អាបទាស្វតិ វាឡមិគាទយោ វា ទិស្វា មគ្គមូឡោ វា ទិសា ឡិលោកេតុកាមោ ហុត្វា ទវឆាហំ វា ឧទកោយំ វា អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា អតិឧច្ឆម្បិ វុក្ខំ អាវេហិតុំ វដ្តតិ។

៤៦. “ន, ភិក្ខុវេ, ពុទ្ធវចនំ ធន្តសោ អាវេហេតត្ថំ, យោ អាវេហេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, សកាយ និរុត្តិយា ពុទ្ធវចនំ បរិយាបុណិតុំ”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៨៥) វចនតោ វេទិរិយ ពុទ្ធវចនំ សក្កជភាសាយ វាចនាមគ្គំ អាវេហេតុំ ន វដ្តតិ, សកាយ បន មាគធិកាយ និរុត្តិយា បរិយាបុណិតត្ថំ។

៤៧. “ន, ភិក្ខុវេ, លោកាយតំ បរិយាបុណិតត្ថំ, យោ បរិយាបុណាយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៨៦) អាទិវចនតោ លោកាយតសម្ពាតំ “សត្តំ ឧច្ឆិដ្ឋំ, សត្តំ អនុច្ឆិដ្ឋំ, សេតោ កាកោ, កាឡោ ពាកោ ឥមិនា ច ឥមិនា ច ការណោនា”ន្តិ ឯវមាទិនិរត្តកការណាបដិសំយុត្តំ តិត្តិយសត្តំ នេវ បរិយាបុណិតត្ថំ, ន បរស្ស វាចេតត្ថំ។ ន ច តិវច្ឆានវិជ្ជា បរិយាបុណិតត្ថា, ន បរស្ស វាចេតត្ថា។

៤៨. “ន, ភិក្ខុវេ, ឱបិតេ ‘ជីវា’តិ វត្ថុញោ, យោ វទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, តិហីនំ ‘ជីវេ’ ភន្តេតិ វុច្ឆមានេន ‘ចិវំ ជីវា’តិ វត្ថុ”ន្តិ (ចូឡ្យវ. ២៨៨) វចនតោ ឱបិតេ “ជីវា”តិ ន វត្ថុត្ថំ, តិហីនា បន “ជីវេ”តិ វុច្ឆមានេន “ចិវំ ជីវា”តិ វត្ថុ វដ្តតិ។

២៩. “ន, ភិក្ខុវេ, លសុណំ ខាទិតត្ថំ, យោ ខាទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, អាពាធបច្ឆយា លសុណំ ខាទិតុ” ត្ថិ (ចូឡវ. ២៨៩) វចនតោ
អាពាធំ វិនា លសុណំ ខាទិតុំ ន វដ្តតិ, សូបសម្មាសាធិសុ (ចា. អ. ៧៩៧)
បក្ខិត្តំ បន វដ្តតិ។ តញ្ចិ បច្ឆមាទេសុ មុត្តសូចាធិសុ វា មច្ឆមំសវិកតិយា វា
តេលេ វា ពនរសាឡាធិសុ វា អម្ពិលសាសាធិសុ វា ឧត្តរិកង្កេសុ វា យត្ថ កត្តបិ
អន្តមសោ យាគុកត្តបិ បក្ខិត្តំ វដ្តតិ។

៣០. “ន, ភិក្ខុវេ, អធាតេហិ ចាទេហិ សេនាសនំ អក្កមិតត្ថំ, យោ
អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ អធាតេហិ ចាទេហិ
មញ្ចប្បីហិ ធិសេនាសនំ បរិកម្មកតា វា ភូមិ ន អក្កមិតត្ថំ។ “ន, ភិក្ខុវេ, អល្លេហិ
ចាទេហិ សេនាសនំ អក្កមិតត្ថំ, យោ អក្កមេយ្យ អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ.
៣២៤) វចនតោ យេហិ (ចូឡវ. អ. ៣២៤) អក្កន្តជ្ជានេ ឧទកំ បញ្ញាយតិ,
ឯវ្យុបេហិ អល្លេចាទេហិ បរិកណ្ឌាកតា ភូមិ វា សេនាសនំ វា ន អក្កមិតត្ថំ។
សចេ បន ឧទកសិនេហមត្តមេវ បញ្ញាយតិ, ន ឧទកំ, វដ្តតិ។ ចាទបុញ្ញនី បន
អល្លេចាទេហិ បិ អក្កមិតត្ថំ វដ្តតិយេវ។ “ន, ភិក្ខុវេ, សឧចាហានេន សេនាសនំ
អក្កមិតត្ថំ, យោ អក្កមេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ
ធាតចាទេហិ អក្កមិតត្ថជ្ជានំ សឧចាហានេន អក្កមិតត្ថំ ន វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, បរិកម្មកតាយ ភូមិយា និដ្ឋភិតត្ថំ, យោ និដ្ឋកេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ បរិកម្មកតាយ ភូមិយា ន និដ្ឋភិតត្ថំ។
“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ខេឡមល្លក” ត្ថិ (ចូឡវ. ៣២៤) ឯវំ អនុញ្ញាតេ
ខេឡមល្លកេ និដ្ឋភិតត្ថំ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចោឡកេន បលិវេបេតុ” ត្ថិ
(ចូឡវ. ៣២៤) វចនតោ សុធាភូមិយា វា បរិកណ្ឌាភូមិយា វា មញ្ចប្បីហិ
និក្ខិបន្តេន សចេ តដ្ឋិកា វា កជសារកោ វា នត្ថិ, ចោឡកេន មញ្ចប្បីហិ ចាទា

វេបេតព្ភា, តស៊ី អសតិ បណ្ណាម្បិ អត្ថវិគុំ វដ្ឋតិ, កិញ្ចា អនត្ថវិគ្គា វេបេន្តស្ស បន
ទុក្ខជំ។ យទិ បន តត្ថ នេវាសិកា អនត្ថតាយ ភូមិយាបិ វេបេន្តិ,
អនោតថាទេហិបិ វដ្ឋញ្ញេន្តិ, តថេវ វដ្ឋញ្ញេតុំ វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, បរិកម្មកតា ភិក្ខុ អបស្សេតព្ភា, យោ អបស្សេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស” តិ (ចូឡវ. ៣២២) វចនតោ បរិកម្មកតា ភិក្ខុ សេតភិក្ខុ វា ហោតុ
ចិត្តកម្មកតា វា, ន អបស្សេតព្ភា។ ន កេវលញ្ចា ភិក្ខុមេវ, ធូរម្បិ វាតថានម្បិ
អបស្សេនជលកម្បិ ចាសាណាត្ថម្បិ រុក្ខត្ថម្បិ ជីវេន វា យេន កេនចិ
អប្បដិច្ចាទេត្វា អបស្សិតុំ នលភតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បច្ចត្ថវិគ្គា
និបដ្ឋិតុ” តិ (ចូឡវ. ៣២៥) វចនតោ បន ឆោតថាទេហិ អក្កមិតតំ,
បរិភណ្ណាកតំ ភូមិ វា ភូមត្តរណំ សេនាសនំ វា សង្ឃិកមញ្ចបីបំ វា អត្ថនោ
សន្តកេន បច្ចត្តរណេន បច្ចត្តវិគ្គាវ និបដ្ឋិតតំ។ សចេ និទ្ទាយតោបិ
បច្ចត្តរណេ សង្កដិតេ កោចិ សរីរាវយវោ មញ្ចំ វា បីបំ វា ដុសតិ, អាបត្តិយេវ,
លោមេសុ បន ដុសន្តេសុ លោមគណនាយ អាបត្តិយោ។ បរិភោគសីសេន
អបស្សយន្តស្សបិ ឯសេវ នយោ។ ហត្ថតលចាទតលេហិ បន ដុសិតុំ អក្កមិតុំ
វា វដ្ឋតិ, មញ្ចំ វា បីបំ វា ហរន្តស្ស កាយេ បដិហញ្ញតិ, អនាបត្តិ។

៥០. “ទសយិមេ, ភិក្ខុវេ, អវដ្ឋិយា។ បុរេឧបសម្បន្នេន បច្ចុបសម្បន្នោ
អវដ្ឋិយោ, អនុបសម្បន្នោ អវដ្ឋិយោ, នាធាសំវាសកោ វុឡ្យតរោ អធម្មវាទិ
អវដ្ឋិយោ, មាតុគាមោ អវដ្ឋិយោ, បណ្ណាកោ អវដ្ឋិយោ, ចារិវាសិកោ អវដ្ឋិយោ,
មូលាយបដិកស្សនារហោ អវដ្ឋិយោ, មាណត្តារហោ អវដ្ឋិយោ, មាណត្ថចារិកោ
អវដ្ឋិយោ, អញ្ញាធារហោ អវដ្ឋិយោ” តិ (ចូឡវ. ៣០២) វចនតោ ឥមេ ទស
អវដ្ឋិយាតិ វេទិតព្ភា។

“បច្ចុប្បសម្បជ្ជន បុរេឧបសម្បជ្ជន វន្តិយោ, ឆានាសំវាសកោ វុឌ្ឍតរោ
ធម្មវាទី វន្តិយោ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធវោ វន្តិយោ” តិ (ចូឡវ. ៣០២) -
វចនតោ ឥមេ តយោ វន្តិតញ្ចា។

៥២. “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, តីណិ តូលានិ រុក្ខតូលំ លតាតូលំ
ចោជកីតូល” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ ឥមា និ តីណិ តូលានិ កប្បិយានិ។ តត្ថ
(ចូឡវ. អដ្ឋ. ២៩៧) រុក្ខតូលន្តិ សិម្ពលិរុក្ខាធិនំ យេសំ កេសញ្ចិ រុក្ខានំ តូលំ។
លតាតូលន្តិ ឡីវល្លិអាធិនំ យាសំ កាសញ្ចិ វល្លិនំ តូលំ។ ចោជកីតូលន្តិ
ចោជកីតិណាធិនំ យេសំ កេសញ្ចិ តិណាជាតិកានំ អន្តមសោ ឧប្បនធាធិនម្យ
តូលំ។ ឯតេហិ តីហិ សព្ភក្ខតតាមា សង្កហិតា ហោន្តិ។ រុក្ខវល្លិតិណាជាតិយោ
ហិ មុញ្ចិត្វា អញ្ជោ ភូតតាមោ នាម នត្ថិ, តស្មា យស្ស កស្សចិ ភូតតាមស្ស
តូលំ ពិម្ពោហានេ វដ្ឋតិ។ ភិសី បន ចាបុណិត្វា សព្ភមេតំ អកប្បិយតូលន្តិ
វុច្ឆតិ។ ន កេវលញ្ចា ពិម្ពោហានេ ឯតំ តូលមេវ, ហំសមោរាធិនំ សព្ភសកុណានំ
សីហាធិនំ សព្ភចតុប្បធានញ្ចា លោមម្យ វដ្ឋតិ, បិយដ្ឋុបុប្ផតកុលបុច្ឆាធិនំ បន
យំ កិញ្ចិ បុប្ផំ ន វដ្ឋតិ។ តមាលបត្តំ សុទ្ធមេវ ន វដ្ឋតិ, មិស្សកំ បន វដ្ឋតិ, ភិសីនំ
អនុញ្ញាតំ បញ្ជាវិធំ ឧណ្ហាធិតូលម្យ វដ្ឋតិ។

៥៣. “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, បញ្ចា ភិសិយោ ឧណ្ហាភិសី ចោឡភិសី វាកភិសី
តិណាភិសី បណ្ណាភិសី” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ បញ្ចាហិ ឧណ្ហាធិហិ បូរិតា
បញ្ចា ភិសិយោ អនុញ្ញាតា។ តូលគណានាយ ហិ ឯតាសំ គណានា វុត្តា។ តត្ថ
ឧណ្ហាគ្គហលោន ន កេវលំ ឯឡកលោមមេវ គហិតំ, វេបេត្វា បន
មនុស្សលោមំ យំ កិញ្ចិ កប្បិយាកប្បិយមំសជាតិនំ បក្ខិចតុប្បធានំ លោមំ
សព្ភំ ឥធម ឧណ្ហាគ្គហលោនេវ គហិតំ។ តស្មា ធន្នំ ជីវរានំ ធន្នំ អនុលោមជីវរានញ្ចា
អញ្ញាតរេន ភិសិច្ឆរី កត្វា តំ សព្ភំ បក្ខិបិត្វា ភិសី កាតុំ វដ្ឋតិ។ ឯឡកលោមាធិ

បន អបក្ខិបិត្វា កម្ពុលមេវ ចតុគ្គណំ បញ្ចគ្គណំ វា បក្ខិបិត្វា កតាបិ
ឧណ្ហាភិសិស្សមេវ គច្ឆតិ។

ចោឡភិសិអាធិសុ យំ កិញ្ចំ នវចោឡំ វា បុរាណចោឡំ វា សំហរិត្វា អន្តោ
បក្ខិបិត្វា វា កតា ចោឡភិសិ។ យំ កិញ្ចំ វាកំ បក្ខិបិត្វា កតា វាកភិសិ។ យំ
កិញ្ចំ តិណំ បក្ខិបិត្វា កតា តិណាភិសិ។ អញ្ញាត្រ សុទ្ធតមាលបត្តា យំ កិញ្ចំ
បណ្ណំ បក្ខិបិត្វា កតា បណ្ណាភិសិ វេទិតញ្ចា។ តមាលបត្តំ បន អញ្ញោន
មិស្សមេវ វដ្តតិ។ សុទ្ធី នវដ្តតិ។ យំ បនេតំ ឧណ្ហាធិបញ្ចវិធំ តូលំ ភិសិយំ វដ្តតិ,
តំ មស្សរកេបិ វដ្តតិ កុរុទ្ធិយំ វុត្តំ។ ឯតេន មស្សរកំ បរិភុញ្ញតុំ វដ្តតិ តិសិទ្ធី
ហោតិ។ ភិសិយា បមាណនិយមោ នត្ថិ, មញ្ញាភិសិ បិបភិសិ ភូមត្តរណាភិសិ
ចន្ទ្រមនភិសិ ចាទបុញ្ញនភិសិ ឯតាសំ អនុបតោ សល្លកេត្វា អត្តនោ
វុចិវសេន បមាណំ កាតព្វំ។ ពិម្ពោហនំ បន បមាណាយុត្តមេវ វដ្តតិ។

៥៤. “ន, ភិក្ខុវេ, អឡកាយិ កានិ ពិម្ពោហនានិ ជារេតញ្ចានិ, យោ ជារេយ្យ,
អាបត្តិ ធុក្កជស្សា” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) យេសុ កជិតោ បជ្ជាយ យាវ សីសំ
ឧបទហន្តិ, តាធិសានិ ឧបឡកាយប្បមាណានិ ពិម្ពោហនានិ បដិក្ខិបិត្វា
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សីសប្បមាណំ ពិម្ពោហន” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) សីសប្បមាណំ
អនុញ្ញាតំ។ សីសប្បមាណំ នាម យស្សវិត្តារតោ តិសុ កណ្តោសុ ទិទ្ធី កណ្តានំ
អន្តរំ មិទិយមាណំ វិទត្ថិ ចេវ ចតុរដ្ឋលញ្ចា ហោតិ, មជ្ឈជ្ជានំ មុដ្ឋវតនំ ហោតិ។
“ធីយតោ បន ធីយឡវតនំ វា ទិវតនំ វា” តិ កុរុទ្ធិយំ វុត្តំ។ អយំ
សីសប្បមាណាស្ស ធុក្កជ្ជបរិច្ឆេទោ, តតោ ឧទ្ធី នវដ្តតិ, ហេជ្ជាវដ្តតិ។
អភិលានស្ស សីសុបធានញ្ចា ចាទុបធានញ្ចា ទិយមេវ វដ្តតិ, ភិលានស្ស
ពិម្ពោហនានិ សន្តិក្វា ឧបរិ បច្ឆត្តរណំ ទត្វា និបដ្ឋិតុម្បិ វដ្តតិ។ “យានិ បន
ភិសិនំ អនុញ្ញាតានិ បញ្ចា កប្បិយតូលានិ, តេហិ ពិម្ពោហនំ មហន្តម្បិ វដ្តតិ” តិ

ដុស្សនេវត្ថេរោ អាហា។ វិនយធរឧបតិស្សត្ថេរោ បន “តិម្លោហនំ កវិស្សមីតិ
កប្បិយតូលំ វា អកប្បិយតូលំ វា បក្ខិបិទ្វា ករោន្តស្ស បមាណមេវ វដ្ឋតិ” តិ
អាហា។

៥៥. “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, អាសន្និក” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ
ចតុរស្សបីឋសម្ពាទោ អាសន្និកោ វដ្ឋតិ, សោ ច “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, ឧច្ឆកម្មិ
អាសន្និក” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ អដ្ឋង្គុលតោ ឧច្ឆបាទកោបិ វដ្ឋតិ។
ឯកតោភាគេន ធីយបីឋមេវ ហិ អដ្ឋង្គុលតោ ឧច្ឆបាទកំ ន វដ្ឋតិ, តស្មា
ចតុរស្សបីឋំ បមាណាតិក្កន្ធម្មិ វដ្ឋតិ។ “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, សត្តង្គ” តិ (ចូឡវ.
២៩៧) វចនតោ តិសុ ធិសាសុ អបស្សយំ កត្វា កតមញ្ចោបិ វដ្ឋតិ។
“អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, ឧច្ឆកម្មិ សត្តង្គ” តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ អយម្មិ
បមាណាតិក្កន្ធនោ ច វដ្ឋតិ។ “អនុជាឆាមិ, ភិក្ខុវេ, ភទ្ទបីឋ” តិ អាធិនា (ចូឡវ.
២៩៧) ចាឡិយំ អនុញ្ញាតំ វេត្តមយបីឋំ បិលោតិកាពទ្ធិបីឋំ ធារុបដ្ឋិកាយ ឧបរិ
ចានេ ឋបេត្វា ភោជនជលកំ វិយ កតំ ឯឡកចាទបីឋំ អាមលកាការេន
យោជិតំ ពហុចាទកំ អាមណ្ឌកវដ្ឋិកបីឋំ បលាលបីឋំ ជលកបីឋញ្ច ចាឡិយំ
អនាគតញ្ច អញ្ញាម្មិ យំ កិញ្ចិ ធារុមយបីឋំ វដ្ឋតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ឧច្ឆ មញ្ចោ សយិតត្ថំ, យោ សយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្ស” តិ
(ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ បមណាតិក្កន្ធនោ មញ្ចោ សយន្តស្ស ទុក្កជំ, តំ បន
ករោន្តស្ស កាវាបេន្តស្ស ច ធនេនកំ ចាចិត្តិយំ។ អញ្ញោន កតំ បដិលភិក្ខុ
បរិភុញ្ញន្តេន ធិន្និត្វា បរិភុញ្ញិតត្ថំ។ សចេ ន ធិន្និតុកាមោ ហោតិ, ភូមិយំ
និឧនិត្វា បមាណំ ឧបរិ ធស្សេតិ, ឧត្តានកំ វា កត្វា បរិភុញ្ញិតិ, ឧក្ខិបិទ្វា
តុលាសង្ឃាជេ ឋបេត្វា អដ្ឋំ កត្វា បរិភុញ្ញិតិ, វដ្ឋតិ។ “ន, ភិក្ខុវេ, ឧច្ឆា
មញ្ចោបដិចាទកា ធារេតញ្ច, យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្ស។ អនុជាឆាមិ,

ភិក្ខុវេ, អដ្ឋង្គុលបរមំ មញ្ចបដិចាទក"ន្តិ (ចូឡវ. ២៩៧) វចនតោ មនុស្សនំ
បមាណាង្គុលេន អដ្ឋង្គុលបរមោវ មញ្ចបដិចាទកោ វដ្ឋតិ, តតោ ឧទ្ធុំ ន វដ្ឋតិ។

៥៦. “ន, ភិក្ខុវេ, ឧទ្ទាសយនមហាសយនានិ ធារេតញ្ញានិ, សេយ្យចិន្តំ,
អាសន្និ បល្លង្កោ គោនកោ ចិត្តកោ បដិកា បដលីកា តូលីកា វិកតិកា
ឧទ្ទលោមិ ឯកន្តលោមិ កង្ខិស្សំ កោសេយ្យំ កុត្តកំ ហត្ថត្ថរំ អស្សត្ថរំ រថត្ថរំ
អជិនបវេណី កនលិមិតបវរ បច្ចត្ថរណំ សឧត្ថរច្ឆន្តំ ឧភតោលោហិតក្ខបធានំ,
យោ ធារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា"តិ (មហាវ. ២៥៤) វចនតោ
ឧទ្ទាសយនមហាសយនានិ ន វដ្ឋន្តិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៥៤) ឧទ្ទាសយនំ នាម
បមាណាតិក្ខន្ធនំ មញ្ចំ។ មហាសយនំ នាម អកប្បិយត្ថរណំ។ អាសន្និអាធិសុ
អាសន្និតិ បមាណាតិក្ខន្ធាសនំ។ បល្លង្កាតិ ចានេសុ វាឡរូចានិ ឋបេត្វា
កតោ។ គោនកោតិ ធីយលោមកោ មហាកោជវោ។ ចតុរង្គុលាធិកានិ កិរ
តស្ស លោមានិ។ ចិត្តកោតិ រតនចិត្រឧណ្ណាមយត្ថរកោ។ បដិកាតិ
ឧណ្ណាមយោ សេតត្ថរកោ។ បដលីកាតិ យនបុប្ផកោ
ឧណ្ណាមយលោមត្ថរកោ, យោ “អាមលកបដោ”តិបិ វុច្ចតិ។ តូលីកាតិ
បកតិ តូលីកាយេវ។ វិកតិកាតិ សីហព្យក្សាធិរូបវិចិត្រោ
ឧណ្ណាមយត្ថរកោ។ ឧទ្ទលោមិតិ ឯកតោ ឧគ្គតលោមំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។
ឯកន្តលោមិតិ ឧភតោ ឧគ្គតលោមំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។ កង្ខិស្សន្តិ
រតនបរិសិទ្ធិតំ កោសេយ្យកង្ខិស្សមយំ បច្ចត្ថរណំ។ កោសេយ្យន្តិ
រតនបរិសិទ្ធិតំ កោសិយសុត្ថមយំ បច្ចត្ថរណំ, សុទ្ធកោសេយ្យំ បន វដ្ឋតិ។

កុត្តកន្តិ សោឡសន្នំ នាជកិត្តិនំ ឋត្វា នច្ឆនយោគ្គំ ឧណ្ណាមយត្ថរណំ។
ហត្ថត្ថរអស្សត្ថរា ហត្ថិអស្សបិដ្ឋិសុ អត្ថរណាកអត្ថរណា ឯវ។ រថត្ថរេបិ
ឯសេវ នយោ។ អជិនបវេណីតិ អជិនចម្មេហិ មញ្ចប្បមាណោន សិទ្ធិត្វា កតា

បវេណី។ កន្លងមកបវេបច្ចត្តរណ្ណិ កន្លងមកចម្លំ ឆាម អត្ថិ, តេន កតំ
បវេបច្ចត្តរណ្ណិ អត្ថោ។ តំ កិរ សេតវត្ថុស្ស ឧបិ កន្លងមកចម្លំ បត្តិវត្ថា
សិព្វិវត្ថា ករោន្តិ។ សឧត្តរច្ឆន្ទិ សហ ឧត្តរច្ឆន្ទន, ឧបិពទ្ទន វត្តវិគាណន សទ្ធិន្តិ
អត្ថោ។ សេតវិគាណម្បិ ហេដ្ឋា អកម្បិយបច្ចត្តរណ្ណ សតិ ន វដ្តតិ, អសតិ បន
វដ្តតិ។ ឧកតោលោហិតកូបធានន្តិ សីសូបធានញា ចាទូបធានញាតិ មញ្ចស្ស
ឧកតោលោហិតកូបធានំ, ឯតំ ន កម្បតិ។ យំ បន ឯកមេវ ឧបធានំ ឧភោសុ
បស្សេសុ វត្ថំ វា ហោតុ បទុមវណ្ណំ វា វិចិត្រំ វា, សចេ បមាណយុត្តំ, វដ្តតិ,
មហាឧបធានំ បន បដិក្ខត្តំ។ គោនកាធិនិ (ចូឡូវ. អដ្ឋ. ៣២០) សង្ឃិកវិហារេ វា
បុគ្គលិកវិហារេ វា មញ្ចបីឯកសុ អត្តវិគា បរិភុញ្ញិតំ ន វដ្តន្តិ, ធម្មាសនេ បន
គិហិវិកតនិហារេន លព្ពន្តិ, តត្រាបិ និបដ្ឋិតំ ន វដ្តតិ។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ឋបេត្វា តីណិ អាសន្និ បល្លង្គំ តូលិកំ គិហិវិកតំ
អភិនិសីទិតុំ, ន ត្រូវ អភិនិបដ្ឋិតុ”ន្តិ (ចូឡូវ. ៣១៤) - វេនតោ អាសន្នាទិត្តយំ
ឋបេត្វា អវសេសេសុ គោនកាធិសុ គិហិវិកតេសុ ធម្មាសនេ វា ភត្តគ្គេ វា
អន្តរយេ វា និសីទិតុំ វដ្តតិ, និបដ្ឋិតុំ ន វដ្តតិ។ តូលោនទ្ធិំ បន មញ្ចបីឯកត្តគ្គេ
អន្តរយេយេវ និសីទិតុំ វដ្តតិ, តត្រាបិ និបដ្ឋិតុំ វដ្តតិ។ តូលោនទ្ធិំ បន មញ្ចបីឯក
ការាបេន្តស្សបិ ឧទ្ទាលនកំ ចាចិត្តិយំ។

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ឱនទ្ធមញ្ញំ ឱនទ្ធម័ប”ន្តិ (ចូឡូវ. ២៩៧) វេនតោ បន
ចម្មាធិហិ ឱនទ្ធិំ មញ្ចបីឯក វដ្តតិ។ “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចាវារំ។ អនុជាធាមិ,
ភិក្ខុវេ, កោសេយ្យចាវារំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, កោជវំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
កម្ពល”ន្តិ (មហាវ. ៣៣៧-៣៣៨) - វេនតោ ចាវារាធិនិ សង្ឃិកានិ វា ហោន្តុ
បុគ្គលិកានិ វា, យថាសុខំ វិហារេ វា អន្តរយេ វា យត្ថ កត្តចិ បរិភុញ្ញិតុំ វដ្តន្តិ។
កោជវំ បនេត្ថ បកតិកោជវមេវ វដ្តតិ, មហាបិដ្ឋិយកោជវំ ន វដ្តតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សព្វំ ចាសាធម៌រិកោគ”ន្តិ (ចូឡវ. ៣២០) វចនតោ
សុវណ្ណារជតាទិវិចិត្រានិ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៣២០) កវាដានិ មញ្ចបីឋានិ តាលវណ្ណានិ
សុវណ្ណារជតយោនិ ចានីយយជចានីយសរាវានិ, យំ កិញ្ចិ ចិត្តកម្មកតំ, សព្វំ
សេនាសនបរិកោគេ វដ្តតិ។ “ចាសាធម៌ ធាសិធាសំ ខេត្តវត្ថុំ គោមហីសំ
ទេមា”តិ វទន្តិ, ចាដេក្កំ គហណាកិច្ចំ នត្ថិ, ចាសាទេ បដិគ្គហិតេ បដិគ្គហិតមេវ
ហោតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឯកបលាសិកំ ឧចាហានំ... ន, ភិក្ខុវេ, ទិគុណា
ឧចាហានា ធាវេតញ្ញា... ន តិគុណា ឧចាហានា ធាវេតញ្ញា... ន
គុណាផ្កុល្លាចាហានា ធាវេតញ្ញា... យោ ធាវេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្កជស្សា”តិ (មហាវ.
២៤៥) - វចនតោ ឯកបដលាយេវ ឧចាហានា វដ្តតិ, ទ្វិបដលា បន តិបដលា ន
វដ្តតិយេវ។ គុណាផ្កុល្លាចាហានា (មហាវ. អដ្ឋ. ២៤៥) នាម ចតុបដលតោ
បដ្ឋាយ វុច្ឆតិ, សា បន មជ្ឈិមទេសេយេវ ន វដ្តតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ,
សព្វបច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ គុណាផ្កុល្លាចាហាន”ន្តិ (មហាវ. ២៥៩) - វចនតោ
បច្ចន្តិមេសុ ជនបទេសុ គុណាផ្កុល្លាចាហានា នវា វា ហោតុ បរិភុត្តា វា, វដ្តតិ។
មជ្ឈិមទេសេ បន “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ឌីមុក្កំ គុណាផ្កុល្លាចាហានំ។ ន, ភិក្ខុវេ,
នវា គុណាផ្កុល្លាចាហានា ធាវេតញ្ញា, យោ ធាវេយ្យ, អាបត្ថិ ទុក្កជស្សា”តិ
(មហាវ. ២៤៧) វចនតោ បដិមុញ្ចិត្វា អបនីតា បរិភុត្តាយេវ
គុណាផ្កុល្លាចាហានា វដ្តតិ, អបរិភុត្តា បដិភិក្ខុត្តាយេវ។ ឯកបដលា បន បរិភុត្តា
វា ហោតុ អបរិភុត្តា វា, សព្វត្ថ វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច មនុស្សចម្អំ ឋបេត្វា យេន កេនចិ
ចម្មេន កតា ឧចាហានា វដ្តតិ។
ឧចាហានកោសកសត្ថកកោសកកុញ្ចិកកោសកេសុបិ ឯសេវ នយោ។

“ន, ភិក្ខុវេ, សត្វនីលិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន សត្វបីតិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន សត្វលោហិតិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន សត្វមញ្ញិដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន សត្វកណ្តា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន សត្វមហារដ្ឋត្តា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា។ ន សត្វមហានាមរត្តា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា, យោ ជារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (មហាវ. ២៤៦) - វេទនតោ សត្វនីលិកាធិ ឧបាហនា ន វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច នីលិកា ឧបាហនា បុប្ផវណ្ណា ហោតិ។ បីតិកា កណិការបុប្ផវណ្ណា... លោហិតិកា ជយសុមនបុប្ផវណ្ណា... មញ្ញិដ្ឋិកា មញ្ញិដ្ឋវណ្ណា ឯវ... កណ្តា អន្ធាវដ្ឋកវណ្ណា... មហារដ្ឋត្តា សតបទិបិដ្ឋវណ្ណា... មហានាមរត្តា សម្ពិទ្ធវណ្ណា ហោតិ បណ្ឌាបលាសវណ្ណា។ កុរុទិយំ បទ “បទុមបុប្ផវណ្ណា” តិ វុត្ថំ។ ឯតាសុ យំ កិញ្ចំ លភិក្ខុវេ រជនំ ចោឡកេន បុញ្ញត្វា វណ្ណំ ភិក្ខុត្វា ជារេតុំ វដ្តតិ, អប្បមត្តកេបិ ភិក្ខុវេ វដ្តតិយេវ។

“ន, ភិក្ខុវេ, នីលកវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន បីតកវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន លោហិតកវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន មញ្ញិដ្ឋិកវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន កណ្តាវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន មហារដ្ឋត្តវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន មហានាមរត្តវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... យោ ជារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា” តិ (មហាវ. ២៤៦) - វេទនតោ យាសំ វដ្ឋាយេវ នីលាធិវណ្ណា ហោតិ, តាបិ ន វដ្តតិ, វណ្ណាភេទំ បទ កត្វា ជារេតុំ វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ខល្លកត្តា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន បុជត្តា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន ចាលិគុណ្ឌិមា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន តូលបុណ្ឌិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន តិក្ខិរេបត្តិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន មេណ្ឌាវិសាលាវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន អដិវិសាលាវដ្ឋិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន

វិច្ឆិកាឡិកា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន មោរបិញ្ញបរិសិទ្ធិតា ឧបាហនា
ជារេតញ្ញា... ន ចិត្រា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា, យោ ជារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ
(មហាវ. ២៤៦) - វេទនតោ ខល្លកតទ្វាទិ ឧបាហនាបិ ន វដ្តតិ។ តត្ថ
ខល្លកតទ្វាទិ បណ្ឌិបិធានតំ តលេ ខល្លកំ ពន្ធិត្វា កតា។ បុដពទ្វាទិ
យោនកឧបាហនា វុច្ឆតិ, យោ យាវ ជង្គុតោ សព្វចាធំ បដិច្ចាទេតិ។
ចាលិគុណ្ឌិមាទិ បលិគុណ្ឌិត្វា កតា, ឧបរិ ចាទមត្តមេវ បដិច្ចាទេតិ, ន ជង្គុំ។
តូលបុណ្ឌិកាទិ តូលបិបុនា បូរេត្វា កតា។ តិត្តិរបត្តិកាទិ តិត្តិរបត្តិសទិសា
វិចិត្រពទ្វា។ មេណ្ឌាវិសាលាវទ្ធិកាទិ កណ្ឌិកជ្ជានេ មេណ្ឌាកសិដ្ឋសណ្ឋានេ
វេទ្ធ យោជេត្វា កតា។ អជិវិសាលាវទ្ធិកាទិសុបិ ឯសេវ នយោ, វិច្ឆិកាឡិកាបិ
តត្ថេវ វិច្ឆិកនដ្ឋសណ្ឋានេ វេទ្ធ យោជេត្វា កតា។ មោរបិញ្ញបរិសិទ្ធិតាទិ
តលេសុ វា វេទ្ធសុ វា មោរបិញ្ញេហិ សុត្តកសទិសេហិ បរិសិទ្ធិតា។ ចិត្រាទិ
វិចិត្រា។ ឯតាសុ យំ កិញ្ចិ លភិទ្វា សចេ តានិ ខល្លកាទិទិ អបនេត្វា សក្កា
ហោន្តិ វេទ្ធាតុំ, វេទ្ធាតុតញ្ញា។ តេសុ បន សតិ វេទ្ធាតុស្ស ទុក្ខជំ។

“ន, ភិក្ខុវេ, សីហចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន ព្យក្សចម្មបរិក្ខជា
ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន ធិបិចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន
អជិនចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន ឧទ្ធិចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា
ជារេតញ្ញា... ន មជ្ឈាវចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន កាឡិកចម្មបរិក្ខជា
ឧបាហនា ជារេតញ្ញា... ន លុវកចម្មបរិក្ខជា ឧបាហនា ជារេតញ្ញា, យោ
ជារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ២៤៦) - វេទនតោ
សីហចម្មាទិបរិក្ខជាបិ ឧបាហនា ន វដ្តតិ។ តត្ថ សីហចម្មបរិក្ខជា នាម
បរិយន្តេសុ ចីវេ អនុវាតំ វិយ សីហចម្មំ យោជេត្វា កតា។ ឯស នយោ សព្វត្ថ។
លុវកចម្មបរិក្ខជាទិ បក្ខិពិណ្ឌាលចម្មបរិក្ខជា។ ឯតាសុបិ យា កាចិ តំ ចម្មំ
អបនេត្វា ជារេតញ្ញា។

“ន, ភិក្ខុវ្រ, កដ្ឋចាទុកា ធាវេតញ្ញា... ន តាលបត្តចាទុកា... ន
វេឡបត្តចាទុកា, ន តិណចាទុកា... ន មុញ្ញចាទុកា, ន បត្តជចាទុកា... ន
ហិណ្ឌាលចាទុកា, ន កមលចាទុកា... ន កម្ពលចាទុកា... ន សោវណ្ណចាទុកា...
ន រូបិយមយា ចាទុកា... ន មណីមយា... ន វេឡិយមយា... ន ជលីកមយា ... ន
កំសមយា... ន កាចមយា... ន តិបុមយា... ន សីសមយា... ន តម្កលោហមយា...
ន កាចិ សង្កមនីយា ចាទុកា ធាវេតញ្ញា, យោ ធាវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”តិ
(មហាវ. ២៥០-២៥១) - វចនតោ យេន កេនចិ តិណោន វា អញ្ញោន វា កតា យា
កាចិ សង្កមនីយា ចាទុកា ន ធាវេតញ្ញា។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវ្រ, តិស្សោ ចាទុកា
ធុវជ្ជានីយា អសង្កមនីយាយោ, វច្ឆចាទុកំ បស្សវចាទុកំ អាចមនចាទុក”ន្តិ
(មហាវ. ២៥១) - វចនតោ បន ភូមិយំ សុប្បតិជ្ជិតា និច្ចលា អសំហារិយា
វច្ឆចាទុកាធិ តិស្សោ ចាទុកា បរិភុត្តិតុំ វជ្ជិតិ។

“ន, ភិក្ខុវ្រ, សឧចាហានេន គាមោ បរិសិទ្ធព្វោ, យោ បរិសេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ២៥៩) វចនតោ សឧចាហានេន គាមោ ន បរិសិទ្ធព្វោ។
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវ្រ, គិលានេន ភិក្ខុនា សឧចាហានេន គាមំ បរិសិទ្ធព្វ”ន្តិ
(មហាវ. ២៥៦) វចនតោ បន យស្ស ចាទា វា ជាលិតា ចាទីលា វា អាពាធា
ចាទា វា ទុក្ខា ហោន្តិ, យោ ន សក្កោតិ អនុចាហានោ គាមំ បរិសិទ្ធព្វំ, ឯវរូបេន
គិលានេន សឧចាហានេន គាមំ បរិសិទ្ធព្វំ វជ្ជិតិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវ្រ, អជ្ឈារាមេ
ឧចាហានំ ធាវេតុំ ទុក្ខំ បទីបំ កត្តរទណ្ឌា”ន្តិ (មហាវ. ២៤៩) វចនតោ អជ្ឈារាមេ
អគិលានស្សបិ ឧចាហានំ ធាវេតុំ វជ្ជិតិ។

“ន, ភិក្ខុវ្រ, អាចរិយេសុ អាចរិយមត្តេសុ ឧបជ្ឈាយេសុ ឧបជ្ឈាយមត្តេសុ
អនុចាហានេសុ ចង្កមមាទេសុ សឧចាហានេន ចង្កមិតព្វំ, យោ ចង្កមេយ្យ, អាបត្តិ
ទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ២៤៨) - វចនតោ អាចរិយាទីសុ អនុចាហានេសុ

ចង្កៀមឆ្នេរសុ សុខចាហានេន ន ចង្កៀមិតតំ។ ឯត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៤៨) ច
បព្ពត្តិវិយោ ឧបសម្បទាវិយោ និស្សយាវិយោ ឧទ្ទេសាវិយោតិ ឥមេ
ចត្តារោមិ ឥធ អាចរិយា ឯវ។ អវស្សកស្ស ធព្ពស្សោ អាចរិយមត្តោ។ សោ ហិ
ចតុវស្សកាលេ តំ និស្សយ វដ្ឋតិ។ ឯវ ឯកវស្សស្ស សត្តវស្សោ, ធុវស្សស្ស
អដ្ឋវស្សោ, តិវស្សស្ស នវវស្សោ, ចតុវស្សស្ស ទសវស្សោតិ ឥមេ
អាចរិយមត្តា ឯវ។ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្និដ្ឋសម្ពត្តា បន សហាយភិក្ខុ, យេ វា បន
កេចិ ទសវស្សហិ មហាន្តតរា, តេ សព្ពេចិ ឧបជ្ឈាយមត្តា នាម។ ឯត្ថកេសុ
ភិក្ខុសុ អនុចាហានេសុ ចង្កៀមឆ្នេរសុ សុខចាហានេស្ស ចង្កៀមតោ អាបត្តិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, មហាចម្មានិ ជារេតញ្ចានិ សីហចម្មំ ព្យគ្សចម្មំ ធិបិចម្មំ, យោ
ជារេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”។ “ន, ភិក្ខុវេ, គោចម្មំ ជារេតញ្ចំ, យោ ជារេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស”។ “ន, ភិក្ខុវេ, កិញ្ចិ ចម្មំ ជារេតញ្ចំ, យោ ជារេយ្យ,
អាបត្តិទុក្ខជស្ស”តិ (មហាវ. ២៥៥) - វចនតោ មជ្ឈិមទេសេ សីហចម្មានិ យំ
កិញ្ចិ ចម្មំ គហេត្វា បរិហារិតំ ន វដ្ឋតិ។ សីហចម្មានិចញ្ច បរិហារណោយេវ
បដិក្ខេតោ កតោ។ ភូមត្តរណាវសេន បន អញ្ញត្ថ អនិហារន្តេន យំ កិញ្ចិ ចម្មំ
បរិភុញ្ញិតំ វដ្ឋតិ។

“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, សព្ពបច្ឆន្តិមេសុ ជនបទេសុ ចម្មានិ អត្តរណានិ
ឯឡកចម្មំ អជចម្មំ មិគចម្ម”ន្តិ (មហាវ. ២៥៩) វចនកោ បន បច្ឆន្តិមេសុ
ជនបទេសុ យំ កិញ្ចិ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៥៩) ឯឡកចម្មញ្ច អជចម្មញ្ច អត្តរិក្ខា
និបដ្ឋិតំ វា និសីទិតំ វា វដ្ឋតិ។ មិគចម្មេ ឯណិមិគោ វាតមិគោ បសទមិគោ
កុរុដ្ឋមិគោ មិគមាតុកោ រោហិតមិគោតិ ឯតេសំយេវ ចម្មានិ វដ្ឋន្តិ, អញ្ញេសំ
បន -

មគ្គដោ កាឡសីហោ ច, សរកោ កនលីមិគោ;

យេ ច វាឡមិគា កេចិ, តេសំ ចម្ពំ ន វដ្តតិ។

តត្ថ វាឡមិគាតិ សីហព្យគ្យអន្តរន្ទា។ ន កេវលញ្ចា ឯតេយេវ, យេសំ វា
បន ចម្ពំ វដ្តតិ វុត្ថំ, តេ ឋបេត្វា អវសេសា អន្តមសោ
គោមហីសសសតិឡាវាទយោបិ សព្វេ ឥមស្មី អត្ថ “វាឡមិគា”ត្រូវ វេទិតញ្ចា។
ឯតេសញ្ញា សព្វេសំ បន ចម្ពំ ន វដ្តតិ។

“ន, ភិក្ខុវេ, យានេន យាយិតព្ពំ, យោ យាយេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, គិលានស្ស យាន”ន្តិ (មហាវ. ២៥៣) វចនតោ អគិលានេន
ភិក្ខុនា យានេន ន គន្ធា។ កតវំ បន យានំ កប្បតិ, កតវំ ន កប្បតិ តិ?
“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, បុរិសយុត្តំ ហត្ថវដ្តកំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, សិរីកំ
ចាជន្តិ”ន្តិ (មហាវ. ២៥៣) វចនតោ បុរិសយុត្តំ ហត្ថវដ្តកំ សិរីកា ចាជន្តិ ច
វដ្តតិ។ ឯត្ថ ច បុរិសយុត្តំ ឥតិសារជិ វា ហោតុ បុរិសសារជិ វា, វដ្តតិ, ជេនុយុត្តំ
បន ន វដ្តតិ។ ហត្ថវដ្តកំ បន ឥតិយោ វា វដ្តេន្ត បុរិសា វា, វដ្តតិយេវ។

៥៧. “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, អហតានំ ទុស្សានំ អហតកប្បានំ ទិគុណំ
សង្ឃាជី ឯកច្ឆិយំ ឧត្តរាសង្កំ ឯកច្ឆិយំ អន្តរាសកំ, ឧត្តទ្ធានំ ទុស្សានំ
ចតុគ្គុណំ សង្ឃាជី ទិគុណំ ឧត្តរាសង្កំ ទិគុណំ អន្តរាសកំ, បំសុក្ខលេ យាវទត្ថំ,
ចាបណីកេ ទុស្សហោ ករណីយោ”តិ (មហាវ. ៣៤៨) វចនតោ អធាតានំ
(មហាវ. អដ្ឋ. ៣៤៨) ឯកវាវំ ធាតានញ្ចា វត្ថានំ ទុបដ្ឋា សង្ឃាជី កាតញ្ចា,
ឧត្តរាសង្កោ អន្តរាសកោ ច ឯកបដ្ឋោ កាតញ្ចា។ ឧត្តទ្ធានំ បន ហតវត្ថានំ
បិលោតិកានំ សង្ឃាជី ចតុគ្គុណា កាតញ្ចា, ឧត្តរាសង្កោ អន្តរាសកោ ច
ទុបដ្ឋោ កាតញ្ចា, បំសុក្ខលេ បន យថាវុចិ កាតព្ពំ។ អន្តរាបណាតោ
បតិបិលោតិកជីវេបិ ទុស្សហោ ករណីយោ, បរិយេសនា កាតញ្ចា,
បរិច្ឆេទោ បន នត្ថិ, បដ្ឋសតម្បិ វដ្តតិ។ សព្វមិទំ សាទិយន្តស្ស ភិក្ខុនា វុត្ថំ។

តិសុ បន បីវេសុ ទ្វេ វា ឯកំ វា ជិន្និត្វា កាតព្វំ។ សចេ នប្បហោតិ,
អាគន្ធកបត្តំ ធាតព្វំ។ អាគន្ធកបត្តញ្ញំ អប្បហោនកេ អនុញ្ញាតំ។ វុត្តញ្ញោតំ -

“អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ទ្វេ ជិន្នកានិ ឯកំ អច្ឆិន្នកន្តិ។ ទ្វេ ជិន្នកានិ ឯកំ
អច្ឆិន្នកំ នប្បហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្តំ អាហោចេសុំ។ អនុជាធាមិ,
ភិក្ខុវេ, ទ្វេ អច្ឆិន្នកានិ ឯកំ ជិន្នកន្តិ។ ទ្វេ អច្ឆិន្នកានិ ឯកំ ជិន្នកំ
នប្បហោតិ។ ភគវតោ ឯតមត្តំ អាហោចេសុំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ,
អន្ធាធិកម្មិ អាហោចេតុំ។ ន ច, ភិក្ខុវេ, សព្វំ អច្ឆិន្នកំ ធាវេតព្វំ, យោ
ធាវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៣៦០)។

តស្មា សចេ បហោតិ អាគន្ធកបត្តំ, ន វដ្តតិ, ជិន្និតព្វមេវ។

“ន, ភិក្ខុវេ, ចោត្តកោ និវាសេតញ្ញោ, យោ និវាសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។ ន,
ភិក្ខុវេ, សព្វនីលកានិ បីវរាជិ ធាវេតព្វានិ... ន សព្វបីតកានិ... ន
សព្វលោហិតកានិ... ន សព្វមញ្ញិជ្ជកានិ... ន សព្វកល្យាណិ... ន
សព្វមហាវជ្ជវត្តានិ... ន សព្វមហាធាមវត្តានិ... ន អច្ឆិន្នទសានិ... ន
ធីយទសានិ... ន បុប្ផទសានិ... ន ជលទសានិ បីវរាជិ ធាវេតព្វានិ... ន កញ្ចកំ... ន
តិវីជកំ... ន វេឋនំ ធាវេតព្វំ, យោ ធាវេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ.

៣៧១-៣៧២) - វចនតោ ចោត្តកាធិនិ ន ធាវេតព្វានិ។ តត្ថ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៧១-
៣៧២) ចោត្តកោតិ មកចិមយោ វុច្ឆតិ, អក្កទុស្សកទលិទុស្សឯវកទុស្សនិបិ
ចោត្តកគតិកានេវ។ សព្វនីលកាធិនិ វជនំ ឆោវិត្វា បុន វជិត្វា ធាវេតព្វានិ។ ន
សក្កា ចេ ហោន្តិ ឆោវិតុំ, បច្ឆត្តវណានិ វា កាតព្វានិ។ តិបដ្ឋបីវស្ស វា មជ្ឈេ
ធាតព្វានិ។ តេសំ វណ្ណាធានត្តំ ឧបាហាសុ វុត្តនយមេវ។ អច្ឆិន្នទសធីយទសានិ
ទសា ជិន្និត្វា ធាវេតព្វានិ។ កញ្ចកំ លភិត្វា ជាលេត្វា វជិត្វា បរិភុញ្ញិតុំ វដ្តតិ។
វេឋនេបិ ឯសេវ នយោ។ តិវីជកំ បន វុត្តច្ឆល្លិមយំ, តំ ចាទបុញ្ញានី កាតុំ វដ្តតិ។

៥៨. “ន, ភិក្ខុវេ, អធម្មកម្មំ កាតត្ថំ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស។
អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, អធម្មកម្មេ កយិរមាណេ បដិក្កោសិតុ”តិ (មហាវ. ១៥២)
វេននតោ អធម្មកម្មំ ន កាតត្ថំ, កយិរមាណេ និវាទេតត្ថំ។ និវាទេតត្ថំ ប
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ចត្វាហិ បញ្ចាហិ បដិក្កោសិតុ, ទ្វិហិ តិហិ ទិដ្ឋិ អាវិកាតុ,
ឯកេន អធិដ្ឋាតុ ‘ន មេតំ ខមតី’ តិ (មហាវ. ១៥២) វេននតោ យត្ថ និវាទេតត្ថំ
ភិក្ខុនោ ឧបទ្ទវំ ករោត្តិ, តត្ថ ឯកកេន ន និវាទេតត្ថំ។ សចេ ចត្តារោ បញ្ចា វា
ហោត្តិ, និវាទេតត្ថំ។ សចេ បន ទ្វេ វា តយោ វា ហោត្តិ, “អធម្មកម្មំ ឥទំ, ន មេតំ
ខមតី” តិ ឯវំ អញ្ញាស្ស សន្តិកេ អត្ថនោ ទិដ្ឋិ អាវិកាតត្ថំ។ សចេ ឯកោវ ហោតិ,
“ន មេតំ ខមតី” តិ អធិដ្ឋាតត្ថំ។ សព្ពព្រោតំ តេសំ អនុបទ្ទវត្ថាយ វុត្ថំ។

៥៩. “ន, ភិក្ខុវេ, អនោកាសកតោ ភិក្ខុ អាបត្តិយា ចោទេតត្ថោ, យោ
ចោទេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ១៥៣) វេននតោ ចោទេន្តេន “ករោតុ
មេ អាយស្មា ឱកាសំ, អហំ តំ វត្ថុកាមោ” តិ ឯវំ ឱកាសំ កាវាបេត្វា
ចោទេតត្ថោ។ អធិប្បាយភេនោ បនេត្ថ វេទិតត្ថោ (មហាវ. អដ្ឋ. ២.៣៨៩)។
អយញ្ញំ អធិប្បាយោ នាម ចាវនាធិប្បាយោ អក្កោសាធិប្បាយោ កម្មាធិប្បាយោ
វុដ្ឋានាធិប្បាយោ ឧចោសថបវារណាដ្ឋបនាធិប្បាយោ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយោ
ធម្មកថាធិប្បាយោតិ អនេកវិដោ។ តត្ថ បុរិមេសុ ចតុសុ អធិប្បាយេសុ
ឱកាសំ អកាវាបេន្តស្ស ទុក្ខជំ, ឱកាសំ កាវាបេត្វាបិ សម្មុទា អមូលកេន
ចារាជិកេន ចោទេន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ, អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន
ចោទេន្តស្ស ចាចិត្តិយំ, អមូលិកាយ អាចារិបត្តិយា ចោទេន្តស្ស ទុក្ខជំ,
អក្កោសាធិប្បាយេន វេនន្តស្ស ចាចិត្តិយំ។ អសម្មុទា បន សត្វហិបិ
អាបត្តិក្ខន្ធមិ វេនន្តស្ស ទុក្ខជំ, អសម្មុទា ឯវំ សត្វវិធម្មិ កម្មំ ករោន្តស្ស
ទុក្ខជមេវ។ កុរុទ្ធិយំ បន “វុដ្ឋានាធិប្បាយេន ‘តុ ឥមំ នាម អាបត្តិ អាបន្នោ, តំ
បដិករោហិ’ តិ វេនន្តស្ស ឱកាសកិច្ចំ នត្ថិ” តិ វុត្ថំ។ ឧចោសថបវារណំ

ឋបេន្តស្សបិ ឌីកាសកម្មំ នត្ថិ, ឋបនទេត្ថំ បន ជានិតត្ថំ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អន្តោចាសថោ បន្ទរសោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧចាសថំ ករេ” តិ។

ឯតស្មីញ្ញំ វេ-ការេ អនតិក្កន្តេយេវ ឋបេតុំ លត្តតិ, តតោ បរំ បន យ្យ-ការេ បត្តេ នលត្តតិ។ ឯស នយោ បវារណាយ។

អនុវិជ្ជកស្សបិ ឌីសដេវត្ថស្មី “អត្ថតំ តវា” តិ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយេន វេន្តស្ស ឌីកាសកម្មំ នត្ថិ។ ធម្មកថិកស្សបិ ធម្មាសនេ និសីទិត្វា “យោ ឥនព្វិទញ្ចា ករោតិ, អយំ ភិក្ខុ អស្សមណោ” តិ អាធិនា នយេន អនោធិស្ស ធម្មំ កថេន្តស្ស ឌីកាសកម្មំ នត្ថិ។ សចេ បន ឌីទិស្ស និយមេត្វា “អសុកោ ច អសុកោ ច អស្សមណោ អនុចាសកោ” តិ កថេតិ, ធម្មាសនតោ ឌីរោហិត្វា អាបត្តិ ទេសេត្វា គន្តត្ថំ។ “ន, ភិក្ខុវេ, សុទ្ធានំ ភិក្ខុនំ អនាបត្តិកានំ អវត្ថស្មី អការណេ ឌីកាសោ កាវាបេតញ្ចោ, យោ កាវាបេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្ស” តិ (មហាវ. ១៥៣) វេនតោ សុទ្ធានំ ភិក្ខុនំ អការណេ វត្ថស្មី ឌីកាសោ ន កាវេតញ្ចោ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, បុគ្គលំ តុលយិត្វា ឌីកាសំ កាតុ” តិ (មហាវ. ១៥៣) វេនតោ “ភូតមេវ នុ ខោ អាបត្តិ វេទតិ, អភូត” តិ ឯវំ ឧបបរិក្ខិត្វា ឌីកាសោ កាតញ្ចោ។

៦០. “ន, ភិក្ខុវេ, សទ្ធាទេយ្យំ វិនិចាតេតត្ថំ, យោ វិនិចាតេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កជស្ស” តិ (មហាវ. ៣៦១) វេនតោ សទ្ធាទេយ្យំ នវិនិចាតេតត្ថំ។ ឋបេត្វា មាតាបិតរោ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣៦១) សេសញ្ញាតីនំ ទេន្តោបិ វិនិចាតេតិយេវ, មាតាបិតរោ បន រដ្ឋេ បិតាបិ បត្តយន្តិ, ធាតត្ថំ។

៦១. “ន, ភិក្ខុវេ, សន្តុត្តវេន គាមោ បរិសិតញោ, យោ បរិសេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៣៦២) វចនតោ សន្តុត្តវេន គាមោ ន បរិសិតញោ។

៦២. “បញ្ចមេ, ភិក្ខុវេ, បច្ចយា សង្ឃាជិយា និក្ខេបាយ។ គិលានោ វា ហោតិ, វស្សិកសង្កេតំ វា ហោតិ, នធិចារគតំ វា ហោតិ, អគ្គឡុគ្គិវិហារោ វា ហោតិ, អត្ថតកមិនំ វា ហោតិ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខុវេ, បញ្ច បច្ចយា សង្ឃាជិយា និក្ខេបាយ” តិ (មហាវ. ៣៦២) - វចនតោ បន គហេត្វា គន្ធីអសមត្ថោ គិលានោ វា ហោតិ, វស្សិកសង្កេតាធិសុ វា អញ្ញាតំ ការណំ, ឯវេបេសុ បច្ចយេសុ សង្ឃាជី អគ្គឡុគ្គិវិហារេ ឋបេត្វា សន្តុត្តវេន គន្ធីវដ្តតិ។ សញ្ញេស្វេវ ហិ ឯតេសុ គិលានវស្សិកសង្កេតនធិចារគមនអត្ថតកមិនភាវេសុ អគ្គឡុគ្គិយេវ បមាណំ, គុត្តេ ឯវិហារេ និក្ខិបិត្វា ពហិ គន្ធីវដ្តតិ, នាគុត្តេ។ អារញ្ញកស្ស បន វិហារោ ន សុគុត្តោ ហោតិ, តេន ភណ្ឌាក្ខលិកាយ បក្ខិបិត្វា ចាសាណាសុសិរុក្ខសុសិរាធិសុ សុបដិច្ឆន្នេសុ ឋបេត្វា គន្ធីព្វំ។ ឧត្តរាសង្កមន្តរាសកានំ និក្ខេបេបិ ឥមេយេវ បញ្ច បច្ចយា វេទិតញោ។

៦៣. “ន, ភិក្ខុវេ, សម្ពាធស្ស សាមន្តា ទ្ធិដ្ឋុលា សត្តកម្មំ វា វត្ថិកម្មំ វា ការាបេតព្វំ, យោ ការាបេយ្យ, អាបត្តិ ដុល្លច្ចយស្ស” តិ (មហាវ. ២៧៩) វចនតោ យថាបរិច្ឆិទ្ធេ ឱកាសេ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៧៩) យេន កេនចិ សត្តេន វា សូចិយា វា កណ្តាកេន វា សត្តិកាយ វា ចាសាណាសក្ខលិកាយ វា នខេន វា ធិន្ទនំ វា ជាលនំ វា វិជ្ឈនំ វា លេខនំ វា ន កាតព្វំ, សព្ពញ្ញោតំ សត្តកម្មមេវ ហោតិ។ យេន កេនចិ បន ចម្មេន វា វត្ថេន វា វត្ថិបីឡុនម្បិ ន កាតព្វំ, សព្ពញ្ញោតំ វត្ថិកម្មមេវ ហោតិ។ ឯត្ថ ច “សម្ពាធស្ស សាមន្តា ទ្ធិដ្ឋុលា” តិ ឥដ្ឋំ សត្តកម្មយេវ សន្ធាយ វុត្ថំ, វត្ថិកម្មំ បន សម្ពាធយេវ បដិក្ខិត្តំ។ តត្ថ បន ខារំ វា ធាតុំ យេន កេនចិ វដ្តកេន វា ពន្ធិតុំ វដ្តតិ, យទិ តេន ធិដ្ឋតិ, សុច្ឆិទ្ធំ។

អណ្ណាវុឌ្ឍិរោគេបិ សត្តកម្មំ ន វដ្តតិ, តស្មា “អណ្ណំ ជាលេត្វា ពីជាតិ ឧទ្ទិស្វា
អរោកំ ករិស្សមី” តិ ន កាតត្ថំ, អគ្គិតាបនកេសជ្ជលេបនេសុ បន បដិក្ខេចា
នត្ថិ។ វដ្តមគ្គ កេសជ្ជមគ្គិតា អាទានវដ្តំ វា វេទ្យនាធិកា វា វដ្តតិ, យាយ
ទារកម្មំ វា ករោន្តិ, តេលំ វា បវេសេន្តិ។

២៤. “ន, ភិក្ខុវេ, នហាបិតបុព្វេន ខុរកណ្ណំ បរិហារិតត្ថំ, យោ បរិហារេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្ស” តិ (មហាវ. ៣០៣) វចនតោ នហាបិតបុព្វេន (មហាវ. អដ្ឋ.
៣០៣) ខុរកណ្ណំ គហេត្វា បរិហារិតំ ន វដ្តតិ, អញ្ញាស្ស សន្តកេន បន កេសេ
នេទេតុំ វដ្តតិ។ សចេ វេតនំ គហេត្វា ជិន្នតិ, ន វដ្តតិ។ យោ អនហាបិតបុព្វោ,
តស្សេវ បរិហារិតំ វដ្តតិ, តំ វា អញ្ញំ វា គហេត្វា កេសេ នេទេតុម្បី វដ្តតិ។

២៥. “សង្ឃិកានិ, ភិក្ខុវេ, ពីជាតិ បុគ្គលិកាយ ភូមិយា រោមិតានិ ភាគំ ទត្វា
បរិភុញ្ញិតញ្ញានិ។ បុគ្គលិកានិ ពីជាតិ សង្ឃិកាយ ភូមិយា រោមិតានិ ភាគំ ទត្វា
បរិភុញ្ញិតញ្ញានិ” តិ (មហាវ. ៣០៤) - វចនតោ បុគ្គលិកាយ ភូមិយា សង្ឃិកេសុ
ពីជេសុ រោមិតេសុ សង្ឃិកាយ ភូមិយា វា បុគ្គលិកេសុ ពីជេសុ រោមិតេសុ
ទសមភាគំ ទត្វា បរិភុញ្ញិតញ្ញំ។ ឥទំ កិវ ជម្ពុដិបេ ចោរាណាកចារិត្តំ, តស្មា ទស
កោដ្ឋាសេ កត្វា ឯកោ កោដ្ឋាសោ ភូមិសាមិកានំ ទាតញ្ញោ។

២៦. “សន្តិ, ភិក្ខុវេ, មគ្គា កត្តារា អប្បោទកា អប្បកត្វា, ន សុករា
អចាថយ្យេន គន្តំ។ អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ចាថយ្យំ បរិយេសិតុំ។ តណ្ហាលោ
តណ្ហាលត្ថិកេន, មុគ្គោ មុគ្គត្ថិកេន, មាសោ មាសត្ថិកេន, លោឈំ
លោឈាត្ថិកេន, គុឡោ គុឡត្ថិកេន, តេលំ តេលត្ថិកេន, សប្បិ
សប្បិត្ថិកេនា” តិ (មហាវ. ២៩៩) - វចនតោ តាទិសំ កត្តារំ និត្តរន្តេន ចាថយ្យំ
បរិយេសិតុំ វដ្តតិ។ កថំ បន បរិយេសិតព្ពន្ធិ? សចេ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៦)
កេចិសយមេវ ញាត្វា ទេន្តិ, ឥច្ឆេតំ កុសលំ។ នោ ច ទេន្តិ, ញាតិបវារិតជ្ជានតោ

វា ភិក្ខុចារវត្តន វា បរិយេសិតព្រំ។ តថា អលកន្តេន
អញ្ញាតិកអប្បវាវតជ្ជានតោ យាចិត្វាបិ គហេតព្រំ។ ឯកទិវសេន គមនីយេ
មគ្គេ ឯកកត្តត្ថាយ បរិយេសិតព្រំ។ ទីយេ អន្ធានេ យត្តកេន កន្តារំ និត្តរតិ,
តត្ថកំ បរិយេសិតព្រំ។

៦៧. “យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ ន កប្បតី’តិ អប្បជិត្តត្ថំ, តព្វោ អកប្បិយំ
អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ ន
កប្បតី’តិ អប្បជិត្តត្ថំ, តព្វោ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ
វោ កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ កប្បតី’តិ អនុញ្ញាតំ, តព្វោ អកប្បិយំ
អនុលោមេតិ, កប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ វោ ន កប្បតិ។ យំ, ភិក្ខុវេ, មយា ‘ឥទំ
កប្បតី’តិ អនុញ្ញាតំ, តព្វោ កប្បិយំ អនុលោមេតិ, អកប្បិយំ បដិពាហិតិ, តំ
វោ កប្បតី”តិ (មហាវ. ៣០៥) - ឥមេ ចត្តារោ មហាបទេសេ ភគវា ភិក្ខុនំ
នយគ្គហណត្ថាយ អាហា។ តត្ថ ធម្មសង្គាហកត្តោ សុត្តំ គហេត្វា បរិមទ្គន្តា
ឥទំ អទ្គសំសុ។ “ឋបេត្វា ធម្មជលរស”ន្តិ សត្ត ធម្មារសានិ “បច្ឆាកត្តំ ន
កប្បតី”តិ បដិក្ខត្តានិ។

តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកុម្ពណ្ណាបុស្សជលតិបុសជលឯឡាលុកា
និ នវ មហាជលានិ សព្វព្វា អបរណ្ណំ ធម្មកតិកមេវ។ តំ កិញ្ចាបិ ន បដិក្ខត្ថំ,
អថ ខោ អកប្បិយំ អនុលោមេតិ, តស្មា បច្ឆាកត្ថំ ន កប្បតិ។ អដ្ឋចានានិ
អនុញ្ញាតានិ, អវសេសានិ

វេត្តតិទ្ធិណិកមាតុលុដ្ឋកបិដ្ឋកោសម្ពករមន្ទាទិខុទ្ទកជលចានានិ
អដ្ឋចានកតិកានេវ។ តានិ កិញ្ចាបិ ន អនុញ្ញាតានិ, អថ ខោ កប្បិយំ
អនុលោមេតិ, តស្មា កប្បតិ។ ឋបេត្វា ហិ សានុលោមំ ធម្មជលរសំ អញ្ញំ
ជលចានំ នាម អកប្បិយំ នត្ថិ, សព្វំ យាមកាលិកំយេវាតិ កុរុន្តិយំ វុត្ថំ។

ភគវតា - “អនុជាធាមិ, ភិក្ខុវេ, ធន ជីវរាជិ ខោមំ កប្បាសិកំ កោសេយ្យំ
កម្ពុលំ សាលំ ភង្គ”ន្តិ (មហាវ. ៣៣៩) ធន ជីវរាជិ អនុញ្ញាតានិ,
ធម្មសង្គាហកត្ថេវហិ តេសំ អនុលោមានិ ទុក្ខលំ បត្តុណ្ណំ ជីនបដ្ឋំ សោមារបដ្ឋំ
ឥទ្ធិមយំ ទេវទត្តិយន្តិ អបរាជិ ធន អនុញ្ញាតានិ។ តត្ថ បត្តុណ្ណានិ បត្តុណ្ណាទេសេ
ចាលាកេហិ សញ្ញាតវត្ថុំ។ ទ្វេ បដានិ ទេសនាមេនេវ វុត្តានិ។ ឥណ្ឌិ
កោសេយ្យស្ស អនុលោមានិ, ទុក្ខលំ សាលាស្ស, ឥតរាជិ ទ្វេ កប្បាសិកស្ស វា
សព្វេសំ វា។

ភគវតា ឯកាទស បត្តេ បដិក្ខិបិត្វា ទ្វេ បត្តា អនុញ្ញាតា លោហបត្តោ ច
មត្តិកាបត្តោ ច។ លោហថាលកំ មត្តិកាថាលកំ តម្កលោហថាលកន្តិ
តេសំយេវ អនុលោមានិ។ ភគវតា តយោ តុម្ហា អនុញ្ញាតា លោហតុម្ហោ
កជ្ជតុម្ហោ ជលតុម្ហោតិ។ កុណ្ឌិកា កញ្ចនកោ ឧទកតុម្ហោតិ តេសំយេវ
អនុលោមានិ។ កុរុន្តិយំ បន “ចានីយសម្ព័ទានីយសវាវកានំ ឯតេ
អនុលោមា”តិ វុត្ថុំ។ បដិកា សូករន្តន្តិ ទ្វេ កាយពន្ធនានិ អនុញ្ញាតានិ។
ទុស្សបដ្ឋេន រដ្ឋកេន ច កតកាយពន្ធនានិ តេសំយេវ អនុលោមានិ។ សេតច្ចត្តំ
កិលញ្ញច្ចត្តំ បណ្ណាច្ចត្តន្តិ ឥណ្ឌិ ធនត្តានិ អនុញ្ញាតានិ។ ឯកបណ្ណាច្ចត្តំ តេសំយេវ
អនុលោមន្តិ ឥមិនា នយេន ចាឡិញ្ច អជ្ជកថញ្ច អនុបេក្ខិត្វា អញ្ញានិបិ
កប្បិយាកប្បិយានំ អនុលោមានិ វិនយធរេន វេទិតញ្ញានិ។

២៨. វិនយធរោ (ចា. ធម្ម. ៤៣៨) ច បុគ្គលោ វិនយបរិយត្តិមូលកេ
បញ្ញានិសំសេ ធានិសំសេ សត្តានិសំសេ អដ្ឋានិសំសេ នវានិសំសេ ទសានិសំសេ
ឯកាទសានិសំសេ លភតិ។ កតមេ បញ្ញានិសំសេ លភតិ? អត្ថនោ
សីលក្ខន្ធភុត្តិអាទិកេ។ វុត្ថុញ្ញាតំ -

“បញ្ចមេ, ភិក្ខុវេ, អាធិសំសារីនយេ ធម្មេ បុគ្គលេ។ អត្តនោ សីលក្ខន្ធនោ
សុគុត្តោ ហោតិ សុវត្ថិតោ, កុក្កច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ,
វិសារនោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហាតិ, បច្ចតិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ
និគ្គណ្ហាតិ, សទ្ធម្មដ្ឋិតិយា បដិបន្នោ ហោតិ”តិ (បរិ. ៣២៥)។

កងមស្ស អត្តនោ សីលក្ខន្ធនោ សុគុត្តោ ហោតិ សុវត្ថិតោ? ឥន្ទេកន្ទោ
ភិក្ខុ អាបត្តិ អាបជ្ជន្តោ ធម្មាការេហិ អាបជ្ជតិ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា,
កុក្កច្ចបកតតា, អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញតា,
សតិសម្មាសា។ កង អលជ្ជិតាយ អាបជ្ជតិ? អកប្បិយភារំ ជានន្តោយេវ
មទ្ធិត្វាវីតិក្កមំ ករោតិ។ វុត្ថម្បិ ចេតំ -

“សញ្ញច្ច អាបត្តិ អាបជ្ជតិ, អាបត្តិ បរិគ្ចហតិ;
អគតិគមនញ្ច គប្បតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ អលជ្ជិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩);

កង អញ្ញាណតាយ អាបជ្ជតិ? អញ្ញាណបុគ្គលោ ហិ មន្តោ មោម្មហោ
កត្តញ្ញកត្តតំ អជានន្តោ អកត្តតំ ករោតិ, កត្តតំ វិរាជេតិ។ ឯវំ អញ្ញាណតាយ
អាបជ្ជតិ។ កង កុក្កច្ចបកតតាយ អាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ
កុក្កច្ចេ ឧប្បន្នេ វិនយេធវំ បុច្ឆិត្វា កប្បិយំ ចេ, កត្តតំ សិយា, អកប្បិយំ ចេ, ន
កត្តតំ, អយំ បន “វុត្ថតិ”តិ មទ្ធិត្វាវីតិក្កមតិយេវ។ ឯវំ កុក្កច្ចបកតតាយ
អាបជ្ជតិ។

កង អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតាយ អាបជ្ជតិ? អន្ធមំសំ “សូករមំស”ន្តិ
ខាធិតិ, ធិបិមំសំ “មិគមំស”ន្តិ ខាធិតិ, អកប្បិយភោជនំ “កប្បិយភោជន”ន្តិ
ភុញ្ញតិ, វិកាលេ កាលសញ្ញាយ ភុញ្ញតិ, អកប្បិយចានកំ “កប្បិយចានក”ន្តិ
បិវតិ។ ឯវំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញតាយ អាបជ្ជតិ។ កង កប្បិយេ

អកប្បិយសញ្ញាតាយ អាបជ្ជតិ? សូករមំសំ “អច្ឆមំស”ន្តិ ខាទតិ, មិគមំសំ “ធិបិមំស”ន្តិ ខាទតិ, កប្បិយភោជនំ “អកប្បិយភោជន”ន្តិ ភុញ្ញតិ, កាលេ វិកាលសញ្ញាយ ភុញ្ញតិ, កប្បិយចានកំ “អកប្បិយចានក”ន្តិ បិវតិ។ ឯវំ កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញាតាយ អាបជ្ជតិ។ កងំ សតិសម្មាសា អាបជ្ជតិ? សហសេយ្យចីវរិប្បវាសភេសជ្ជចីវរកាលាតិក្កមនបច្ចយា អាបត្តិ សតិសម្មាសា អាបជ្ជតិ។ ឯវមិធកេច្ឆាភិក្ខុ ឥមេហិ ធម្មា អាការេហិ អាបត្តិ អាបជ្ជតិ។

វិនយធរោ បន ឥមេហិ ធម្មាការេហិ អាបត្តិ ន អាបជ្ជតិ។ កងំ លង្កិតាយ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ “បស្សេយ ភោ, អយំ កប្បិយាកប្បិយំ ជានន្តោយេវ បណ្ណាត្តិវីតិក្កមំ ករោតិ”តិ ឥមំ បរូបវាទំ រក្ខន្តោបិ នាបជ្ជតិ។ ឯវំ លង្កិតាយ នាបជ្ជតិ, សហសា អាបន្នម្បិ ទេសនាគាមិនី ទេសេត្វា វុជ្ជានគាមិនិយា វុជ្ជហិត្វា សុទ្ធចន្តេ បតិជ្ជាតិ។ តតោ -

“សញ្ញាច្ច អាបត្តិ នាបជ្ជតិ, អាបត្តិ ន បរិគ្គហតិ;
អគតិគមនញ្ច ន កច្ឆតិ, ឯទិសោ វុច្ឆតិ លង្កិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩) -

ឥមស្មី លង្កិតារេ បតិជ្ជិតោវ ហោតិ។

កងំ ញាណតាយ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ជានាតិ, តស្មា កប្បិយំយេវ ករោតិ, អកប្បិយំ ន ករោតិ។ ឯវំ ញាណតាយ នាបជ្ជតិ។ កងំ អកុក្កច្ចបកតតាយ នាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កច្ចេ ឧប្បន្នេ វត្ថុំ ឱលោកេត្វា មាតិកំ បទភាជនំ អន្តរាបត្តិ អនាបត្តិ ឱលោកេត្វា កប្បិយំ ចេ ហោតិ, ករោតិ, អកប្បិយំ ចេ, ន ករោតិ។ ឯវំ អកុក្កច្ចបកតតាយ នាបជ្ជតិ។ កងំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញាតាធិហិ នាបជ្ជតិ? សោ ហិ

កប្បិយាកប្បិយំ ជាតាតិ, តស្មា អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញំ ន ហោតិ, កប្បិយេ
អកប្បិយសញ្ញំ ន ហោតិ, សុប្បតិដ្ឋិតា ចស្ស សតិ ហោតិ, អធិដ្ឋាតព្វំ
អធិដ្ឋេតិ, វិកប្បេតព្វំវិកប្បេតិ។ ឥតិ ឥមេហិ ធម្មា អាការេហិ អាបត្តិ
នាបដ្ឋេតិ។ អនាបដ្ឋន្តោ អខណ្ឌាសីលោ ហោតិ, បរិសុទ្ធសីលោ ហោតិ។
ឯវមស្ស អត្ថនោ សីលក្ខន្ធនោ សុគុត្តោ ហោតិ សុរក្ខិតោ។

កង់ កុក្កច្ចបកតានំ បដិសរណំ ហោតិ? តិរោរដ្ឋេសុ តិរោជនបទេសុ ច
ឧប្បន្នកុក្កច្ឆា ភិក្ខុ “អសុកស្មី កិរ វិហារេ វិនយធរោ វសេតី” តិ ទូរតោវ តស្ស
សន្តិកំ អាគន្ធា កុក្កច្ចំ បុច្ឆន្តិ។ សោ តេហិ កតស្ស កម្មស្ស វត្ថុំ ឱលោកេត្វា
អាបត្តានាបត្តិគរុកលហុកាធិភេទំ សល្លក្ខេត្វា ទេសនាគាមិនី ទេសាបេត្វា,
វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋាបេត្វា សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឯវំ កុក្កច្ចបកតានំ
បដិសរណំ ហោតិ។

វិសារនោ សង្ឃមជ្ឈេ វោហាវតីតិ អវិនយធរស្ស ហិ សង្ឃមជ្ឈេ កថេន្តស្ស
ភយំ សារជ្ជំ ឱក្កមតិ, វិនយធរស្ស តំ ន ហោតិ។ កស្មា? “ឯវំ កថេន្តស្ស
នោសោ ហោតិ, ឯវំ ន នោសោ” តិ ញាត្វា កថេនតោ។

បច្ចតិកេ សហធម្មេន សុនិគ្គហិតំ និគ្គណ្ហាតីតិ ឯត្ថ ទិដា បច្ចតិកា នាម
អត្ថបច្ចតិកា ច សាសនបច្ចតិកា ច។ តត្ថ មេត្តិយភូមជកា ច ភិក្ខុ វង្សោ ច
លីច្ឆី អមូលកេន អន្តមវត្ថុនា ចោទេសុំ, ឥមេ អត្ថបច្ចតិកា នាម។ យេ បន
អញ្ជេបិ ទុស្សីលា ចាបធម្មា, សព្វេតេ អត្ថបច្ចតិកា។ វិបរីតទស្សនា បន
អវិជ្ជភិក្ខុកណ្ណាកសាមណោវេសាលិកវដ្ឋិបុត្តកា
បរុបហារអញ្ញាណកម្មាវិវតរណាធិវាទា មហាសង្ឃិកាធម្មោ ច អពុទ្ធសាសនំ
“ពុទ្ធសាសន” ត្ថិ វត្វា កតបគ្គហា សាសនបច្ចតិកា នាម។ តេ សព្វេបិ

សហធម្មនុស្ស សហការណ៍ វេទនេន យថា តំ អសន្តម្មំ បតិជ្ជាបេតុំ ន
សក្កោន្តិ, ឯវំ សុនិគ្គហិតំ កត្វា និគ្គណ្ហាតិ។

សន្តម្មជ្ជិតិយា បដិបន្នោ ហោតីតិ ឯត្ថ បន តិវិជោ សន្តម្មោ
បរិយត្តិបដិបត្តិអធិកមវសេន។ តត្ថ តេបិជកំ ពុទ្ធវេចនំ បរិយត្តិសន្តម្មោ នាម។
តេវស ធុតគុណា បុទ្ទស ខន្ធកវត្តានិ ទ្វេអសីតិ មហាវត្តានីតិ អយំ
បដិបត្តិសន្តម្មោ នាម។ ចត្តារោ មគ្គា ច ចត្តារិ ជលានិ ច, អយំ អធិកមសន្តម្មោ
នាម។

តត្ថ កេចិ ថេរា “យោ វោ, អានន្ទ, មយា ធម្មោ ច វិនយោ ច ទេសិតោ
បញ្ញាត្តោ, សោ វោ មមច្ចយេន សត្តា”តិ ឥមិនា សុត្តន (ជី. និ. ២.២១៦)
“សាសនស្ស បរិយត្តិ មូល”ន្តិ វេទន្តិ។ កេចិ ថេរា “ឥមេ ច សុភទ្ធិ ភិក្ខុ សម្មា
វិហរេយ្យំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តោហិ អស្សា”តិ ឥមិនា សុត្តន (ជី. និ.
២.២១៤) “សាសនស្ស បដិបត្តិ មូល”ន្តិ វេទន្តិ “យាវ បញ្ចា ភិក្ខុ សម្មាបដិបន្នា
សំវិជ្ជន្តិ, តាវ សាសនំ បិតំ ហោតី”តិ អាហំសុ។ ឥតរេ បន ថេរា “បរិយត្តិយា
អន្តរហិតាយ សុប្បដិបន្នស្សបិ ធម្មាភិសមយោ នត្ថី”តិ វេទន្តិ អាហំសុ “សចេបិ
បញ្ចា ភិក្ខុ ចត្តារិ ចារាជិកានិ រក្ខកា ហោន្តិ, តេ សទ្ធេ កុលបុត្តេ បញ្ញាដេត្វា
បច្ចន្តិមេ ជនបទេ ឧបសម្មាទេត្វា ទសវគ្គំ កណំ បូរេត្វា មជ្ឈិមជនបទេ
ឧបសម្មាធំ ករិស្សន្តិ, ឯតេនុចាយេន វិសតិវគ្គំ សង្ឃំ បូរេត្វា អត្តនោបិ
អញ្ញានកម្មំ កត្វា សាសនំ វុទ្ធិវិវុទ្ធិ កមយិស្សន្តិ។ ឯវមយំ វិនយធរោ
តិវិជស្សបិ សន្តម្មស្ស ចិវជ្ជិតិយា បដិបន្នោ ហោតី”តិ។ ឯវមយំ វិនយធរោ ឥមេ
តាវ បញ្ញានិសំសេ បដិលភតីតិ វេទិតញ្ចោ។

កតមេ នានិសំសេ លភតីតិ? តស្សាធរយ្យោ ឧបាសថោ បវារណា
សង្ឃកម្មំ បព្ពដ្ឋា ឧបសម្មាទា, និស្សយំ ទេតិ, សាមណោ ឧបដ្ឋាបេតិ។ យេបិ

ឥម ចាតុទ្ទសិកោ, បន្ទរសិកោ, សាមគ្គីឧបាសថោ, សង្ឃេ ឧបាសថោ,
គណោ ឧបាសថោ, បុគ្គលេ ឧបាសថោ, សុត្តន្តសោ, ចារិសុទ្ធិ,
អធិដ្ឋានឧបាសថោតិ នវ ឧបាសថោ, សព្វេ តេ វិនយធរាយត្តោ, យាបិ ច ឥមា
ចាតុទ្ទសិកោ, បន្ទរសិកោ, សាមគ្គីបវារណា, សង្ឃេ បវារណា, គណោ
បវារណា, បុគ្គលេ បវារណា, តេវាចិកា បវារណា, ទ្វេវាចិកា បវារណា,
សមាទវស្សិកា បវារណាតិ នវ បវារណា, តាបិ វិនយធរាយត្តោ វេ, តស្ស
សន្តកា, សោ តាសំ សាមី។

យានិបិ ឥមាទិ អបលោកនកម្មំ ព្រាត្តិកម្មំ ព្រាត្តិទុតិយកម្មំ
ព្រាត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ ចត្តារិ សង្ឃកម្មានិ, យា ចាយំ ឧបជ្ឈាយេន ហុត្វា
កុលបុត្តានំ បព្ពដ្ឋា ច ឧបសម្បទា ច កាតព្វា, អយម្បិ វិនយធរាយត្តាវ។ ន ហិ
អញ្ញោ ទ្វិបិដកធរោបិ វេ កាតុំ លភតិ, សោ វេ និស្សយំ ទេតិ, សាមណោ
ឧបជ្ឈាបេតិ, អញ្ញោ នេវ និស្សយំ ទាតុំ លភតិ, ន សាមណោ ឧបជ្ឈាបេតុំ។
តេនេវ “ន, ភិក្ខុវេ, វេកេន ទ្វេ សាមណោ ឧបជ្ឈាបេតព្វា, យោ ឧបជ្ឈាបេយ្យ,
អាបត្តិ ទុក្ខជស្សា”តិ (មហាវ. ១០១) បដិក្ខិបិទ្វា បុន អនុជានន្តេនបិ
“អនុជានាមិ, ភិក្ខុវេ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា វេកេន ទ្វេ សាមណោ ឧបជ្ឈាបេតុំ,
យាវតកេ វា បន ឧស្សហតិ ឡិវទិតុំ អនុសាសិតុំ, តាវតកេ ឧបជ្ឈាបេតុ”ន្តិ
(មហាវ. ១០៥) ព្យត្តស្សេវ សាមណោ រុបជ្ឈាបនំ អនុញ្ញាតំ។ សាមណោ រុបជ្ឈាបនំ
បច្ឆាសីសន្តោ បន វិនយធរស្ស សន្តិកេ ឧបជ្ឈំ កាហាបេត្វា វត្ថុបដិបត្តិ
សាទិតុំ លភតិ។ វត្ថុ ច និស្សយទានព្រោវ សាមណោ រុបជ្ឈានព្វា វកមម្ពំ។ ឥតិ
ឥមេសុ ធនុ អាទិសំសេសុ វេកេន សទ្ធិ បុរិមានិ បញ្ច ធរ ហោន្តិ។ ទ្វិហិ សទ្ធិ សត្ត,
តិហិ សទ្ធិ អដ្ឋ, ចត្វហិ សទ្ធិ នវ, បញ្ចហិ សទ្ធិ ទស, សព្វេហិ បេតេហិ សទ្ធិ
វកាទសាតិ វេវិនយធរោ បុគ្គលោ បញ្ច ធរ សត្ត អដ្ឋ នវ ទស វកាទស ច
អាទិសំសេ លភតិ វេទិតព្ពោ។

មហានិសំសមិច្ឆ័រំ, កោសល្លំ វិនយេ សទា;
បត្តេន្តេនត្ថ កាតញ្ញោ, អភិយោគោ បុណ្យនត្ថិ។

ឥតិ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ

បកិណ្ណកវិនិច្ឆយកថា សមត្តា។

និដ្ឋិតោ បាយំ ចាឡិមុត្តកវិនយវិនិច្ឆយសង្គហោ។

និកមនកថា

អន្លៀសិតោ នវិន្ទន, សោហំ បរក្កមពាហុនា;
សទ្ធម្មជ្ជិតិកាមេន, សាសនុដ្ឋោតការិនា។

តេនេវ ការិតេ វម្មេ, ចាសាទសតមណ្ឌិតេ;
នាណុមគណាកិណ្ណោ, ភាវនាភិរតាលយេ។

សីតលូទកសម្បន្នេ, វសំ ជេតវនេ ឥមំ;
វិនយសង្គហំ សារំ, អកាសិ យោគិនំ ហិតំ។

យំ សិទ្ធិឥមិនា បុញ្ញំ, យញ្ញញ្ញំ បសុតំ មយា;
ឯតេន បុញ្ញកម្មេន, ទុតិយេ អត្តសម្ភវេ។

តាវតីសេ បមោទេន្តោ, សីលាចារគុណោ វតោ;
អលក្កោ បញ្ចកាមេសុ, បត្វាន បឋមំ ជលំ។

អន្តិមេ អត្តភាវម្ហិ, មេត្តយ្យំ មុនិបុន្តរំ;
លោកគ្គបុគ្គលំ នាថំ, សព្វសត្តហិតេ វតំ។

ទិស្វាន តស្ស ជីវស្ស, សុត្វា សទ្ធម្មទេសនំ;
អធិកន្ទា ជលំ អគ្គំ, សោភេយ្យំ ជិនសាសនន្តិ។

វិនយសង្គហ-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។

